Venice, 1491

115. [FALCUTIUS], NICOLAUS. SERMO SEXTUS DE MEMBRUS GENERATIONIS. Folio, 59 leaves, black letter, double columns, 83 lines and headline, with manuscript initials in blue and paragraph marks in red. Bound in dark brown wooden boards, brown morocco back studded with ornamental metal nails. Bernardino de Tridino, Venice, 1491. $150.00

Stillwell F33; Klebs 389.2; Hain 11768; B.M.C. V 366.

" . . . The school of Padua numbered among its masters . . . Niccolo Falcucci (died circa 1412) called Nicholas Florintinus, author of a vast repertory called "Sermones medicinales" (1484) which summarizes the whole of medieval medicine teeming with original citations from all known authorities." [Garrison] This is part six of the second edition of this work which is seldom found with all seven of the original parts bound together. This is a fine copy and comes from the Otto H. F. Vollbehr collection.

Venice, 1492

35. FALCUTIUS, NICOLAUS. DE MEMBRIS GENERATIONIS. Gothic letter, double columns, 83 lines, 59 leaves, printer's device on verso of title page, 11½ by 17 inches, modern wooden boards and morocco back. Bernardinus de Stagninus, de Tridino, Venice, 1491. $200.00

Stillwell F33. Kelbs 389.2. Hain 11768. [BM]C V 366

The author was born in Florence, and died in 1412. His Sermones Medicinales in seven parts is one of the best medical compendiums of the Middle Ages. This is the sixth part containing material on genetics. This copy is the one formerly in the collection of Otto H. F. Vollbehr.

Falcutius Nicolaus Med. Flor.

Sermones medicinales

Venetiis 1490-91.

Hain 11768. Pell. 4737. Cosentino 178.

Sermo sextus de mem
bris generationis

¶ Tabula sexti sermonis

Tractatus primus de generatiõe in cõi & his q̃ regrunt ad ipsa & ptinet capi. 55^m. car. 2.

Tractatus secundus de dispositionibus membrorum generationis in viri. car. 19.

Tractatus tertius de sterilitate conceptioue & partu & continet capitula 33^m car. 30.

Tractatus quartus ad cõplementu3 sexti sermõis & est vtilis ad coitus ꝯfortatiõe & vge magnitudine3 & continet capitula nouem. car. 57.

Sit nomē domini benedictum.

Domini nostri iesu christi grā A labore quinti sermonis exemptus. sextū sermonē incipio qui est de dispōnibus mēbroꝝ generationis que genitalia seu genelogica dicūtur sic q2 organa ⁊ instrumēta sunt generatiue virtutꝭ ⁊ ab eis orta vel deseruientia de quibus dixit Auer. 2° colliget. ꝙ quedā sūt ꝓpria femis sicut vulua ⁊ matrix. s. ⁊ collum ⁊ quedam viris sicut testiculi virga supple. i. vasa seminalia vocata. Diuidā aūt hunc sermonē in tractatus tres. Quorū primus erit de generatōe in cōi ⁊ his que requirunť ad ipsam: ⁊ mō generatōis embrionis. Secūdus erit d̄ dispōnibus testiculoꝝ i viris ⁊ seruictiū eis. Et tertius de dispōnibus matricis ⁊ anexis ei in feminis.

Tractatus aūt p̄mus cōtinet capl̄a. 25.

Capm̄ p̄mū de virtute generatiua.

Galienus primo de virtutibus nālib⁹ dixit ꝙ gñatio est in substātiā ductio ⁊ fiet ex cōtrarijs in cōtraria: q2 semꝑ in generatōe oꝫ exui primā formā ⁊ indui aliam ꝗ lꝫ fiat in istāti nō tñ fit sine tp̄e precedente quo ad recipiēdū ⁊ inducēdū formā nouā mā dispo natur. Est. n. generatio duplex vna vocať recta ⁊ reciproca ⁊ est hec cū ex vno elemēto generať aliud sicut cū ignis agit in aerem ipsuꝫ subtiliando ⁊ rarificādo ⁊ calefaciēdo vt ex eo fiat ignis ⁊ similiter cū aer agit in aquā aut aqua in terrā aut econuerso terra agit in aquā ⁊ aqua agit in aerē aer in igneꝫ ⁊ sic illa generatio reperiť in elemētis ⁊ apud quosdā repiť ēt in mixtis primis inuicē refractis elemētis vt in sale minerali ⁊ argēto viuo ⁊ similibus. Alia ē generatio recta tm̄ ⁊ nō reciproca sicut qñ ex aliqua vna re fit aliqđ ⁊ nō conuertitur ꝙ ex illo aliquo generato possit fieri ista res que generauerat ipsuꝫ: sicut verbi gratia cuꝫ ex flegmate fit sanguis aut ex sanguie fit colera aut ex colera melācolia ⁊ nō in his reciprocatio fit: nō. n. ex sanguie generať flegma nec ex colera sanguis nec ex melācolia colera. Et ista generatio recta tm̄ est duplex vna cōiuncta alia seiuncta. Et cōiūcta dicitur ista ex q̄ generať aliqđ qđ nō est eiusdē spēi cū eo ex quo generať sicut cum mēbra aīalis generanť ex aliquo nutriente vt ex pane. Sꝫ generatio seiuncta diciť qñ illud qđ generať est idem spē cū eo ex quo generať sicut cū homo generať ex homie: ⁊ ista a quibusdā dicitur eē duplex vna vniuoca ⁊ alia equoca. Et generatio vniuoca dicitur esse illa in qua generatū assimilatur generati sicut homo homini ⁊ equoca dicitur eē illa in que generatum nō assimilať generāti sicut mulus q nō assimilať asino vel equo. Ad hāc autē generatōem seiunctam qnq3 necessario requirūť. s. virtus agens subiectū virtutis organū siue instrumētū coueniēs obiectum siue materia ⁊ locus generationi cōueniēs. Uirtus agēs generatōeꝫ est virtus dicta generatiua de qua dictū est in sermone precedenti ꝙ ipsa est vna de virtutib⁹ naturalibus cōtra distincta v̄tuti nāli nutritiue: nō. n. sensibili siue mobili virtuti generatio ascribiť sed vegetabili. Oīs. n. virtus naturalis ex aīa vegetabili ꝓuenit: ⁊ iō generatiua virtus sicut nutritiua ē in plātis brutis ⁊ hōibus stultis ⁊ sapientibus. Et sicut virtus nutritiua ē in īdiuiduo vt ip̄ꝫ permaneat ita virtus generatiua est ipsi necessaria nō ꝓpter ip̄ꝫ: sed vt dixit Auer. 2° colliget vt p̄maneat species ipsa. Et ista ē virtus naturalis que ministrat in nutriēte vt dixit Auic. adhuc vt remaneat spēs. Et huius virtutis generatiue. dixit Aui. due sunt species vna est species que in masculis ⁊ feminis sperma generat ⁊ altera est spēs que virtutes diuidit que sūt in sp̄mate ⁊ p̄miscet eas tēperādo ⁊c̄. Et prima qdem retinuit nomen sue generatōis ⁊ vocatur generatiua: ⁊ quādoq3 diciť imutatiua prima ad differentiaꝫ nutritiue que qñq3 dicta est imutatiua ⁊c̄. Et ista quidē virtus generat sperma nō qdem quātū ad materiā siue ad substantiam sp̄matis q2 talis materia generaťa virtute segregatiua mēbroꝝ nec generat ipsuꝫ q̄tū ad spūm siue materiā spūs qui in illa est reclusus q2 iste spūs materialiter generať in corde ⁊ formaliter p̄ti i corde ⁊ p̄ti in cereb° ⁊ p̄tiꝫ i ep̄e. Sꝫ gñat sp̄ma q̄tū ad formā sp̄matis q2 dat sibi eē formale ꝑ qđ illđ aggregatū ex materia sup̄dicta ⁊ spū ꝙ prius nō erat sp̄ma fit sp̄ma. dat. n. sibi virtutē generādi quā prius nō habebat hñtē generare similē sibi a quo deciditur ⁊ huius virtutis in aīalibus saltē ꝑfectis sedes est testiculi ⁊ eius manifestatio est ab eis. vñ ꝑ virtutē generatiuā intelligūt medici v̄tutē testiculoꝝ ꝑ quā faciūt sp̄ma. Cū aūt Aui. dixit ꝙ epar ē p̄mū pricipiū generationis intellexit hūoꝝ mēbroꝝ q̄uis dicāt tenētes sp̄ma decidi ab ep̄e ꝙ Aui. itellexit epar eē ꝓcipiū generationis naturale lꝫ nō formale. Et ē primū principiū alimēti de cui⁹ superfluitate cōsistit materia spermatis. Et q̄uis sint q dicāt ꝙ epar pōt vere dici primū p̄n^m gñationis. tñ hoc hꝫ intelligi ꝑ q̄to ipsuꝫ est p̄mū p̄n^m virtutꝭ naturalis cuius virtus generatiua ē spēs. Et alij dūt ꝙ pōt epar dici p̄mū p̄n^m generatōis q2 ē illđ cuius v̄tus cōsistit in mā mēbroꝝ fetui nō solū in vtero sed extra vterū. Et dicūt qdā ꝙ licet ista virtus nō sit generatiua absolute q2 nō dat sp̄mati actu formā aīati nō. n. est formaliť aīatū tñ pōt dici ⁊ dicitur v̄tus generatiua inquātū ista virtus dat sp̄mati i potētia nō i actu formā seu virtutē hñtem potētiā prepandi ⁊ disponēdi ad formā aīati: qua mediāte sperma dicitur v̄tualiter aīatuꝫ: ⁊ ista qdē spēs generatiue nō opatur in sp̄mate nisi extra vterū ⁊ locū generatōnis q̄ erūt a virtute nutritiua de qua ꝓuiť 2° de aīa ⁊ 2° colliget ꝙ ip̄a dicitur generare q2 generatio generatiua debeť toti. generatio aūt nutritiua solū p̄ti. Et ista prima spēs generatiue deseruit ⁊ ministrat secūde spēi eius prepando ⁊ disponēdo ei materiā i qua postq̄ fuerit in loco generationis resurgit virtus generatiua scđe spēi: que quidē est plasmatiua ⁊ informatiua: ⁊ ista qdē virtus v̄tutes spermatis diuidit ⁊ p̄miscet dico v̄tutes tā actiuas q̄ passiuas Actiuas dirigit ad agēdū. Passiuas ad patiēdū. ⁊ ista qdē v̄tus dicit Aui. illa est ex qua precepto sui creatoris ⁊ cōcauitates ⁊ foramina ⁊ lenitas ⁊ asp̄itas ⁊ ip̄oꝝ situs ⁊ ip̄oꝝ cōitas fiūt ⁊ ad vltimū opōnes que ex finibus dimēsionū eoꝝ pēdet ⁊ facit embriō Et q2 opōnes huius virtutꝭ sunt mirabiles ita vt nō videať oppinabile eas ꝓduci posse a re creata. Si. n. corporis cōsiderem⁹ compositionē ⁊ que ⁊ quāte ⁊ quot sunt ossiū diuersitates atq3 venarum neruorū ⁊ musculorū ⁊ alioꝝ situs ⁊ colligatōes ⁊ vniuersaliter quadruplicia plasmata obstupescēs hesitās an a creatura fieri possint sicut dixit Aui. Dubitabat Gal. an illa virtus eēt an nō. Et ꝓpterea qdā anticoꝝ dixerūt in sp̄mate eē itellectiuā virtuteꝫ ⁊ nil aliud volebāt dicere nisi virtutē generatiuā habere depēdētiā ab itelligētia ⁊ respectu ad ip̄aꝫ q2 nō poterāt aliter dicere qūo tā mirabilia faceret. Et iō Ar. ob hāc cām assimilat hāc virtuteꝫ virtuti diuine. nec mirū qm̄ hec v̄tus agit vt qd diuinū ⁊ sepatuꝫ agit. n. nō in virtute ꝓpria sed in v̄tute aīe eius a qua ꝓcedit vt diceť existēs ab ea sepata. Et hoc iō q2 cū hec v̄tus de se sit virt⁹ nālis ⁊ vt sic nō hꝫ intelligētiā oꝫ ꝙ ab aliqua itelligētia dirigať hoc aūt itelligēs nō erit nisi hic aut creator aut aīa dās semini hāc virtutē ⁊ ꝓpter hāc cām Haly. dixit ꝙ Ar. vocauit eā intellectū vocatum ⁊ intelligentiam diuinam: ⁊ vocat eā intellectū vocatum ad differentiā intellectus potētialis ⁊ agētis qui sūt p̄s aīe intellectiue. Et Gal. 2° de virtutibus naturalibus appellauit v̄tutem artem summā presidē ⁊ intelligētiā siue metā. Et dixit 2° de cōplonibus virtus informatiua que est in natura est sapiētia ⁊ prudentia ipsa. n. non formať mēbra nisi s̄m ꝙ motibus aīe cōuenit. Et dixit Gal. Ar. nedū alij in re istius virtutis dubitauit ita ꝙ dixit de ea vt sit digna plurimū alteratōis ēt maioris ⁊ ꝓpinquoris vt sit diuina ⁊ nō sit ꝓpter caliditatē siccitatē ⁊ hūiditatē ⁊ dixit q premittit iudiciū rerū aliter q̄ sit visuꝫ Ar. nō agit rōne. Unñ dixit Aui. ip̄ꝫ attribui p̄ncipijs diuinis ⁊ nō nālibus. Et Ga. dixit eā habere cōtractionē cōmēsurati vt magnes hꝫ attractōeꝫ ferri. ⁊ iō dixit. A. ꝙ Gal. assimilauit eā adamāti. Et dixit Auic. 7° methaphisice ꝙ virtus generatiua vocata ifortia dꝫ preponi v̄tutibus naturalib⁹ que sunt in corporibus aīalium: q2 virtutes nāles agūt per ꝓpria membra: hec aūt assimilať intellectui quē Ar. attribuit principijs diuinis. Et ꝑpea dixit Ar. 2° de generatōe aīaliuꝫ ꝙ ip̄a est separabilis a corpore in quo est: nō eni hꝫ organū in materia sp̄matica q̄ ꝓpter cum nō videatur posse facere corpus aliquod creatuꝫ opera tam grādia tā diuersa q̄ta ⁊ qualia ⁊ que hec facit virtus per se. Ideo reduci hꝫ ad virtutem alterius ab ea sepatam cuius potentia talia facit. tale aūt sepatum ⁊ intellectus nō erit nisi aut creator deus aut aīa eius a quo decisa est sed cōgruū est domine magister vt referatur ad aīam eius tanq̄ imediatam cāꝫ. ⁊ i hoc laudetur ip̄e creator a quo aīa talem virtutem accepit a cuius sapiētiā noster sermo in tm̄ deficit vt dixit Gal. in 8° de vtilitate particulaꝝ vt nec enumerare possumus que ab ipsa faciliter facta sūt hec non creator dixit voluit fieri talia. Et subdit postq̄ talia facta sūt nō audere adhuc tūc ad tēpus quare qualiter facta sunt nec qm̄ facta sunt: q̄cūq3. n. facta sunt nō iuenires nisi anothō⁹ doceris. Qualiter ergo audeas querere q̄liter facta sunt sufficit tibi tāta inuenisse ꝙ vna queq3 particula sicut vtilitas exigit cōscripta ē Si aūt qualiter facta est talis tēptabis querere inuenies nō precipere propter suam ibecilitatē respectu creatoris. Operatio igitur generatiue virtutis dicitur operatio seiuncta de qua dixit Gal. p̄mo de virtutibus naturalibus ꝙ generatio nō simpliciter actus est sed ex alteratōe ⁊ plasmatōe cōpositus. nam vt os genereť ⁊ vena ⁊ neruus ⁊ aliorum singulum alterari oꝫ substātiā subiectam ex qua fit aīal vt aūt scema. i. ut formā cōueniētem ⁊ positōnē ⁊ concauitates quasdā vt apofiscos. i. deriuatōes uel determinatōes ⁊ sisiscos. i. vnictōes ⁊ alia similia hāc artes plasmari oꝫ alteri substātiā q̄ aīalis naturam vocans vt nauis lignū ⁊ imagis ceram nō peccabis. Alterať autem ipsa substātia mediāte cōplone in spermate reperta qua mediāte alterando materiā virtus generatiua vt illa materia efficiatur materia membrorū ꝓtēperan-

Uide h̄ ꝙ generatio capiť duobus modis

Uiđ h̄ ꝙ qnq3 reqrunť necessario ad gñationē seiunctam

Uiđ h̄ ꝙ virt⁹ plasmatiua ⁊ informatiua hꝫ opōnes mirabiles ita ꝙ ñ ē opinabile eas ꝓduci posse a re creata

Uiđ h̄ q̄lr ꝑ anothomiā docemur q̄ ūq3 facta sunt a virtute informatiua in corpore nostro

do dat vnicuiqʒ pticule eius cōpōnē sibi cōuenientē ꝛ ppriaʒ quā cū acqsiuerit illa pticula efficit' os:illa vero neruis illa vena vl' ali ud mēbrorum cū cōpōne sibi cōueniēte. Nʒ eni sperma nō actu tā varias cōplones sed virtualiter habens eas ipsas ꝓducere po test. Narū aūt vnaqueqʒ particularuʒ virtus iformatiua organū facit,put sibi melius cōuenit,ꝑ debitis cōuenientibus operationib⁹ Dixit aūt Gal. ꝙ virtus plasmatiua oīa facit gratia alicuius ꝛ nil ociosum fit neqʒ superfluū nʒ vniuersaliter ita habēs vt possit me lius aliter habere. ꝛ sic de tribus naturis nostri corporis virt⁹ ge neratiua dat cōpōnē.plasmatiua dat cōpositionē.s.organuʒ. ꝛ in formatiua actionem quā sequit' vnitas ꝛ cōsimilia cōtiguās ꝛ or ganica cōtiguās. Inquit ergo Gal.3° de virtutibus naturalibus ꝛ ponit' a Rabi in prima pticula que virtus in spmate est ꝛ in san guine,ꝓducit mām vtilem ad faciendū os aut aliud mēbrū consi mile dicit' vtus generatiua q: generat ꝛ ꝓducit materiaʒ que pri us nō inueniebatur ꝛ cū virtus spermatis informat ipsaʒ materiā ꝛ ex ea fit os tāte ꝗtitatis aut talis forme ꝛ similiter de alijs mē bris dicitur informatiua ꝛ ipsa est que hʒ pncipium intellectuale pter pricipia naturalia ꝛ vtus spermatis que augmentat illud os donec crescat dicitur augmentatiua ꝛ virtus spmatis que mutat mēbrū donec crescat ꝛ recupet illud qđ resoluit' ex eo dicitur nu tritiua. Et dixit dū fetus est in matrice generatiua ꝛ informatiua dominātur ꝛ augmētatiua ꝛ nutritiua deseruiunt eis. Sed post partum donec pueniat ad statum augmētatiua ꝛ nutritiua domi nantur: ꝛ generatiua ꝛ informatiua deseruiunt eis ꝛ post statum cessant augmētatiua ꝛ informatiua ꝛ generatiua ꝛ remanet nu tritiua vsqʒ ad finē vite. Con. dixit tū ꝙ informatiua formato em brione corrūpit' q: nō est amplius indigentia eius. Ex dictis pʒ ꝙ dator virtutis generatiue pricipaliter est deus sublimis ꝛ glorio sus. ꝛ secūdarius est aīa generantis patris ꝯm Ar. ꝯm vero Ga. patris ꝛ matris. Et ob hoc reperit' ꝙ vtus hec aliqñ dicta est aīa Aīa tū generātis pōt dici pncipaliter dator respectu geniti. Et ob hāc ꝯsideratōʒ dnt ꝙ spma gignitiuū ē q̄si mediū iter corp⁹ gnān tis ꝛ corp⁹ genitū:nā a generāte ꝓducit' ꝛ ꝓducit genitū ꝛ ꝙ respe ctu gnānt̄ ē agēs instrale ꝛ respectu geniti pt dici pncipale ꝛ pp magnā virtutē quā hʒ assimilat cū pncipijs que sunt minima ꝗti tate ꝛ maxima virtute. Spma.n. modicū existēs ꝗtitate magnū est potestate mediante eni virtute que est in ipō dicitur generare oīa mēbra corporis nō solū ꝯm seipm totū ʒ ꝯm eius notabilē par tē imo ꝛ ptes vt inferius appebit. Pʒ igit' ex dictꝭ sedimē ipsi⁹ vtu tis generatiue ꝙ est ipm sperma maxie quātum ad spiritum gi gnitiuū qui est in ipso. Ipsa.n. in eo requiescit ꝛ sustētatur donec suas cōpleat operationes. Et pʒ ēt ex dictis instrumēta ipsius vir tutis generatiue quibus mediantibus tā varios ꝓducit effectus vt ē ꝯpilatio spmatū gignitiua q̄ lʒ nō sit diuersa se:est tñ diuersa potētia qm̄ virt⁹ ea vtit' sic finis exigit nūc vtēs ea vt tēpata exñte in caliditate idest nō existēte caliditate:nūc vero vt multuʒ exñte calida:nūc vero vt valde exñte remisse calida que respectu inten se dicitur frigida. Hāc aūt diuersitatē efficit,put amplius ꝛ min⁹ influit de calore. Dixit itaqʒ Ar.2° de gnātione aīaliuʒ.generatio homogeniorum a caliditate ꝛ friditate est sumpta ꝛ quedā a cali ditate tēpata inter ea que qđē tēperata nō cōsistit in medio:sed la titudinē magnā hʒ versus vtrūqʒ extremū. Dicit itaqʒ Ar. con stant ꝛ cōdensantur quedā homogeniorum calido quedā frido supple: ꝛ quedā tēperato per venas.n. in singulos poros trāsiens alimētū queadmodū in crude vgualis fiūt carnes aut carnibus ꝓportionale frido ꝯstant,ppter ꝙ soluūtur ab igne quecūqʒ vero terrestriū valde oriētiū modicā hñtiū hūiditatē ꝛ caliditatē hec in formata euaporāte hūido cū calido fiūt dura ꝛ terrestria ꝯm for maʒ vt vngues cornua vngula ꝛ rostra,ppter ꝙ molificantur ꝙ igne liquescūt aut nihil. Ab vlteriori aūt caliditate ossa ꝛ nerui fi unt desiccata hūiditate,ppter ꝙ indissolubilia quidem sūt ossa ab igne ꝛc̄. De hoc aūt dictū ē ampli⁹ in sermone ꝑmo tractatu de mēbris. Et dixit Ar. hoc aūt nec ꝙ ꝯtingit facit carnē aut ossa nʒ vt cōtingit nʒ q̄ñ cōtigit.sed facit ipm ꝙ aptū natū.i. q̄ñ aptū natū ē. Nō.n. potēs erit a motiuo hñte aptū nʒ actū hñs faciet ex qua cūqʒ queadmodū nʒ archā ex nō ligno faciet faber nʒ sine fabro archa erit ex lignis. Caliditas itaqʒ in existēs in spmatico supfluo tātū ꝛ talē hʒ motū ꝛ opōnē ꝗta ꝓportionata ad vnāquāqʒ par tiū ꝗtūcūqʒ defecerit aut superabūdauerit aut deterius efficitur aut orbatū est ꝙ fit. A quo aūt introducat' forma nō est ꝯcorditer dictum ab auctoribus. Ploi nāqʒ iponit' voluisse dari ydeas ap plicatas seperatas a quibus forma inducitur in materia ꝛ maxie locutus est de aīa forma hūana: visum est eniʒ voluisse in verbis eius ꝙ deus in pncipio generatōis mūdi generauit tot astra i ce lo ꝙ debeāt eē forme rationales ꝛ cuilibʒ syderi applicauit vnaʒ formā ꝛ has formas ydeas vocat ꝛ voluit ꝙ ꝯm ydee similitudi nē inducat' forma in mām ꝛ sic virtus generatiua ꝯm eū nō itro ducit formā. Ar. aūt 2° de generatōe aīaliū. Et Aui. 6° metaphisi ce cōmēto tertij loquētes de introductōe forme circūscripserunt intellectum animam rōnalem q: non introducitur de potētia mā ꝛ hec patet q: nō est virt⁹ operans in materia in organo sicut oīs virtus deducta de potentia materie in organo operatur. Et ideo solum locuti fuerunt de formis aliorum aīalium ac etiam de qua cūque alia forma data preter formā rōnalem ꝛ in summa volue runt ꝙ in spermate animalis sit reclusus calor q̄ ē spūs gignitiu⁹ per quem sperma est generatiuū ꝛ in ipso spiritu sit spēs sicut ydo lum generantis sicut ars reperitur i artifice ꝛ quo ydolo dixerūt sperma esse virtualiter aīatum: ꝛ voluerunt ꝙ in dicto spiritu sit quedā natura vel virtus ꝓcedēs in ipso a corpib⁹ celestib⁹ maxie a sole q: sine ipso sole deest principium generationis quā virtuteʒ celestem. dixerunt inexistere spermati a preparatōe que tamē vir tus celestis non operatur ad generationē absqʒ ipso spiritu gigni tiuo sed ambo si simul cōcurrunt ad generationeʒ ꝛ aggregatū ex his duabus virtutibus vocāt virtutem generatiuam quā itel lectiuam dixerunt eē nō q: habeat intellectū sed sicut dixit Auic. q: opat' sicut itellect⁹ q: sic itellect⁹ nō opat' i organo nec similiter ista virtus: differt tamen ab intellectu q: hec virtus operatur cū corpore. intellectus aūt nō. Et voluerūt ꝙ dicta virtus generatia scʒ aggregatum ex virtute spūs gignitiui ꝛ virtute celesti simul disponit materiam ꝛ introducit formaʒ: voluerunt tamen ꝙ itro ducens formam sit aīa siue forma generantis sperma principalit virtus vero predicta existēs in spermate instrumentaliter. Et rō huius est quia omnis effectus de genere substātie perfectus ꝛ nō orbatus idest non genitus per putrefactioneʒ vt a principali agē te ꝓducitur a sibi simili in specie: tale aūt simile non est nisi forma generantis sperma ꝛ virtus in spermate reperta est instrumētuʒ eius nō eni est aīatum cum nō sit sperma formaliter aīatum. Aui. autē 6° de animalibus voluit ꝙ in celo sit intelligentia quā voca uit datorem formaruʒ: ꝛ voluit ꝙ vtus in spermate disponit māʒ ꝛ facit opatōes supradictas: introducens autē sit formā aliqͣ ex trinsecū scʒ ista intelligentia. ꝛ hāc opinionē ēt habuit Alexāder Alfarabius dicit si bene considerentur opōnes generatiue virtu tis ꝛ operatiōes informatiue apparebit ꝙ differunt in multis. Et primo ex parte efficientis imediati quoniam virtus generatiua ꝓ ducit ab anima agenꝭ sperma mediante compōne testiculorum eius ita ꝙ operans hanc virtutem est aīa spermatizans. Efficiēs aūt operationē informatiue est forma spermatis virtualiter exñs 2° ex parte agentis instrumētalis q: agens generatiue est cōplo testiculor: informatiue vero est spiritus gignitiuus ꝛ eius cōplo 3° differunt ex parte forme ꝛ ex parte finis qm̄ in operatiōe gene ratiue inducitur forma spermatis ꝙ nō est formaliter aīatum. In operatione vero informatiue introducitur forma mēbrorum ad finem actualis aīationis. 4° ex parte obiecti qm̄ materia opōnis generatiue est materia superfluens ex vltimo alimēto ex qua effi citur sperma. Sʒ materia informatiue est materia ipsius sperma tis etiaʒ sanguinis mēstrui ex quibus efficit' embrio. Quo aūt tem pore forma introducat' embrionis in subsequentibus ostendetur Ad habendū tamen pfectaʒ noticiā obiecti harū virtutum ac ēt virtutis oʒ premittere sciam mēbrorū generationis.

Vide hic ꝙ dator virtutis gnāti ue ē deus sublimis ꝛ gloriosus ꝛ secūdarius est aīa generantis

Vide hic ꝙ gnātio hōgenior a ca liditate ꝛ fridītate est sumpta

Vide hic ꝗ differūt virt⁹ gnāiua ꝛ intelectus noster

Caplm.2ᵐ de mēbris generationis.

Inquit Gal. In .14° de vtilitate particula rum. Ingeminauit natura omnia masculina.s. ꝛ feminina vt permaneat semper icor ruptuʒ genus aīalis: nō.n. poterat genus vt i ꝑmo sermone dictuʒ est ꝯm vnū indiuiduū perpetuari. Ideoqʒ ingeminauit natura.s. naturans vt ꝑ geneologiam ꝛ pro pagationem perpetuaretur. Sublimis eniʒ deus q̄ sit benedict⁹ masculum ꝛ feminā fecit viuificans virtutem generatiuam i ipsis vt ꝙ in se saluari non poterat. saltim in sibi simili saluaretur.ꝑ hoc enim vnūquodqʒ genus perfectum est cuʒ possit simile generare Et ꝑ hoc vt dixit Ar.3° de anima assimillatur enti diuino ꝛ immor tali fecit nanqʒ,ppter ꝓpagationē mēbra genitalia ita ꝙ ūt ex eis quedā recipientia ꝛ quedā tribuentia. Dicit Ar. primo de gnātō ne aīalium necesse est ꝯplicatōem ex coytu particulas ydoneas ꝛ has differentes iuicē ꝛ per hoc quidem masculinum differt a fe mina ꝛ si dicatur quidem de animali hoc quidem masculinum est hoc vero femininū nō ꝯm omne.s. organū vel mēbrum mascu linum vel femininum est sed solū ꝯm quādam virtutē ꝛ quādaʒ particulam queadmodum est visum,ꝑgressiuū. que autē sit ista particula in masculo ꝛ femina supradictū est que particule si attē te consi derant' prorsus similes sunt in masculo ꝛ femina sola aūt positōe differentes. Dixit aūt Gal.14° de vtilitate particularum vniuersas quecunqʒ sunt particule in viris ꝛ in mulieribus est in uenire vna solum differentia exñte in eis quoniam intra sunt mu lieruʒ particule extra vero que virorum que sunt a regione hʒ ꝑ me nominare. Quascūqʒ eniʒ vtrasqʒ particularuʒ volueris intel ligire vel eas que femine exeuntes extra vel eas que viror con uerti ꝛ induplicari intus omnes inuenies inuiceʒ easdem: debēt tñ conuerti particule que virorʒ inter rectuʒ ꝛ vesicā queadmo dum est situs ipsarū particularū in femina ꝛ si hoc fiat matricuʒ euersio necesse est cōprehendere oseū ꝛ extorsuʒ videbis adiace re ei testiculos ꝛ collū suū virgam effici mascul'. qđ vero in fine virge est vocatur prepucium mēbrum vero. muliebre pudenduʒ ꝛ econtra

Vide hic cām gnā tionis masculini ꝛ feminini sexus

⁊ ecōtra. Consequens autem est cum his ⁊ venarum ⁊ arteriaꝝ positiones ⁊ adhuc spmaticoꝝ vasorum simul perpēdere i mulieribus ⁊ in viris inuenire particulā abūdātem.s. supra particulas mulieris ſm positionem solum ꝑmutatā. que eni intus sūt in mulieribus hec extra sunt in viris. Dixit Aui. instrumentum viroꝝ est completum ꝓcedens ad exteriora ⁊ extra exiēs ⁊ appens: instrumētum vero mulierum est diminutum retentum in interiori bus ⁊ est quasi conuersum instrumentum viroꝝ ita vt sit sicut virorum oxeū sifach ⁊ cōcauitas matricis ⁊ collum matricis sit sic virga virilis ⁊ duo testiculi sūt in sifach matricis sicut sunt i oxeo in viris ⁊ similiter sunt ibi vasa seminaria. Causam aūt ꝓductiue eorum mēbrorum exterius ⁊ remanentie ipsorum in feminis interius assignauit Gal. vbi supra ait mulier genitalibus particulis est perfectior virorum: plasmate .n. fuerunt cuꝫ erant adhuc intꝰ in pregnante particule procedere vel emitti extra in becilitate virtutis nō potentis ipsum ꝙ plasmabitur vel iperfectius fecerūt oīo perfecto: toti vero generi vtilitatē non ꝑuam tribuerūt. oportebat eniꝫ esse ⁊ ad femininum ꝓpter ipsius vtilitatem generis. Aliter ꝓpagatio ꝓlis nō fuisset ⁊ sic genus corruptuꝫ foret. Probat aūt dictum Gal. sic. Nā quicquid cōceptū ⁊ impregnatuꝫ ad primaꝫ constitutionem sui ad augmētationē que ꝯsequenter aduenit mā indiget copiosa quare necessariū est duorum alterū esse aut rapere ipsius pregnantis nutrimēto vel eo abūdāte a sui materie nō posse si in calidius eēt certitudinaliter qd femininum dyaforaret vtiqꝫ id.s. nutrimētum ⁊ excitaret faciliter: fridius aūt est illud.s. femininuꝫ genus intātuꝫ vt qꝺ digestū ē ⁊ elaboratū nō posset nutrimētum dyaforare totuꝫ. Qꝺ aūt plus est fridū.s. ꝙ̄ predictum nec digerere est sufficiēs supple ⁊ per cōsequens non vtile: quod auteꝫ ꝑfecte est calidum sicut digerere ita dyaforare ⁊ forte supra ⁊ per cōsequens nō congruū: sed qꝺ defuit nō valde multum a certitudinaliter calido digerere sufficiēs est seu nō adhuc frigiduꝫ pōt dyaforare ⁊ relinquetur superfluū.s. nutrimētū seu nō vehementer existens calidum. ⁊ hec est vtilitas frigiditatis femine. Confestim autem debebat eā cōsequi ꝑticularum impfectio sicut est frigidum impfectius calido ibecillitate caliditatis nequeuntis extra ꝓrumpere ꝑticulas. Aliud ēt bonuꝫ maxie hoc existēs ad generis successionē. ꝙ eni si extra ꝓdūsset oxeū factum esset hoc intus manēs matrix factum est suscipere ⁊ retinere sperma ⁊ perfecte cōceptum idoneū organū. Et sicut dicte particule in mulieribus impfectiores sunt friditatē virtutis debilitatē nō potētis extra ꝓdire ita ⁊ ipfectiores sunt ṽtutibus. Et declarās hic Gal. de testiculis ibidem dixit testiculos femina minores ⁊ iperfectiores habere. ⁊ spma qdē in ipis futuruꝫ erat minus ⁊ fridius ⁊ huidiꝰ. sequunt ur eni hec indigentiam caliditatis.

Vide hic ꝙ qd cōceptuꝫ ē indiget materia copiosa ad sui augmentationem

Caplm 3m de anothomia testiculorum virorum.

Testiculi in masculo ⁊ femia dicūt oua ꝓpter similitudinem quā hūt in figura sua ad oua ⁊ testes dicti sūt in masculo maxime q̄r testimonium ꝓhibent de sexu virili. ⁊ est testiculorum substantia.s. tam virorum ꝙ̄ mulieruꝫ dixit Aui. ex mēbro glādoso albe carnis que est magis similis carni mamille ⁊ ipsorum caro porosa quare facile humiditate impletur ⁊ facile corruptionē recipit. quoniaꝫ mulieꝝ substātia melior ē ꝙ̄ que virorum. Et est testiculoꝝ cōplexio calida ⁊ humida. verum differunt ab inuicē in cōplexione plus ⁊ minus vt dicet: fuerunt autem masculis ⁊ feminis creati duo: ⁊ hoc ꝓpter illud qꝺ scituꝫ est in sermone 3o ex verbis Aui. de vtilitate generatōis mēbrorum: ⁊ est ipsorū alter sinister alter dexter. Dixit Gal. in .14o ꝺ vtilitate ꝑticularuꝫ ipurum adhuc ⁊ superfluū ⁊ humidū ⁊ seorsuꝫ sinister testiculus in masculis ⁊ sinistra matrix in femis ⁊ per consequēs sinister testiculus earum qui in ipsa sinistra matrice ē suscipiūt sanguinē ⁊ dexter testiculus ⁊ dextra matrix ⁊ per consequēs dexter testiculus earum purū ēt nō seorsuꝫ nec superfluū recipiūt sanguinē. Et ex hoc cōtingit ipsa organa suscipientia nō similia esse in complōne. sicut eniꝫ purus sanguis calidior est superfluo sic que nutriuntur ab eo particule dextre sinistris calidiores efficiuntur ⁊ hoc ꝓcedit ꝓpter epar ꝙ ē nutrimēti generatiuū ⁊ est situatū in dextro. Demunstratū est eni dixit Gal. ab Ipo. multotiēs eē ⁊ cāe ꝙ ſm rectitudineꝫ iacent ꝑticule plus potuit se inuicē necessarium esse sic ergo dexter testiculus ⁊ dextra matrix maxie ꝓpter dextruꝫ situꝫ calidiores sunt sinistris. Vt autem appareat de puritate nutrimēti testiculi dextri ⁊ matricis dextre ⁊ de ipuritate nutrimenti sinistroꝝ dixit vbi supra. Gal. ꝙ vasa.s. vene ⁊ arterie que feruntur ad dextrum testiculum ⁊ ad dextram matricem ex magnis vasis ꝓdeūt que sunt ſm dorsum.s. vena a vena cōcaua ⁊ arteria a magna arteria. que vero ad sinistrum testiculum ⁊ ad sinistram matricē in feminis ꝑueniūt ab ipsis vasis ꝓcedunt que ſm dorsum ⁊ ab eis que ſm renes feruntur ꝓdeūt supple ⁊ manifestum est ꝙ nutrimētum in illis vasis magnis puriꝰ est ⁊ per consequēs calidius eo ꝙ cōtinet in illis vasis paruis ⁊ hoc ꝓpter nobilitatē magnoꝝ ⁊ ꝓpinquitatē eoꝝ ad principalia

Vide hic q̄re testiculi dicūt oua ⁊ q̄re dicūtur testiculi

Et Aui. dixit ꝙ ad ouū sinistrum venit vena alia ab ea que venit ad dextrum cū nutrimento ⁊ ꝙ illa que venit ad dextrum effundit ad ipsum sanguinem magis digestum ⁊ mundificatum ab aquositate. Itaqꝫ dixit Auice. ouū dextrū in pluribus hominibꝰ fortius est ꝙ̄ sinistruꝫ nisi in illo q est in iudicio lassitudinis.i. debilitatis que debilitas pōt esse ꝓpter multiplices cās occurrētes in ꝑncipijs generatōis. Et dūt qdā ꝙ naturaliter mēbra lateris dextri calidiora sunt mēbris sinistri ꝙ̄uis aliqū cōtingat oppositū vt cuꝫ epar eēt frigiduꝫ: splen vero multū calidus ⁊ spāliter cū cor multum sufflaret in sinistrū. Pro declaratōe huius dixit Gal. vbi supra dupliciter fortior ⁊ ibecilior altera particula altera eē dicitur: alia quidē sumit ſm naturā ⁊ totū genus. Cor .n. epar ⁊ arteria ⁊ vena ⁊ vniuersa dextra sinistris calidiora sunt ſm oīuꝫ aīaliuꝫ genera. Alia aūt sumitur ſm indiuidui cōpaginē. Nō eni hꝫ diuisionem ipossibile est vel dextrū mediū capitis vel oculū ibideꝫ locatuꝫ ibeciliorē fieri altero. Et ſm eūdem modū testiculorū dexter simpliciter fortior est sinistro. seorsuꝫ autē fiat vtiqꝫ alicui simpliciter. Et dixit varicosior est dexter sinistro vtplꝰ: ⁊ ꝓpterea relessatus est magis qui circa ipsum oxeus sed inuenies aliquādo cōtrariuꝫ huius in patiētibus infirmitatē aliquā i ꝑma ꝓpagine.s. dextrum testiculuꝫ occurētē. In his .n. sinister est fortior. Similr aūt dexter testiculus ⁊ dextra matrix ficciora sunt sinistris ⁊ supra patuit ꝙ testiculi mulierū minus calidi sūt ⁊ magis humidi sūt ꝙ̄ viroruꝫ sūt autē testiculi magnitudine quidē satis digni ⁊ sunt vsqꝫ ad tēpus pubertatis magnitudine equales: cū vero appropinquat afrodisia aliquando quidē vnus in viris manifestatur maior alio ⁊ talis plurimum est dexter. verum qui mulierum minores sunt satis ꝙ̄ qui viroruꝫ vt Gal. dixit ⁊ testiculorum viroruꝫ figura ē rotunda ad longitudinē decliuis similisqꝫ figure oui. Testiculi vero mulierum sunt rotundi nō declinantes ad longitudinē sꝫ ad planiciē quasi cum vehementia pressionis sunt plani vt dixit Auice. dixit Gal. vbi supra testiculi qui virorum sub regionibus que ſm ventrem subducti sunt vt nec tangant omnino eū. Si .n. eos ibi ꝺ posuisset natura angustarentur simul ⁊ angustarent particulas q̄ ibi sunt ⁊ longitudo rei que necessario sequitur spermatica vasa ꝺ qua in sequenti capitulo dicetur non interuenisset nec vtiqꝫ locati fuerunt sub dyafragmate sicut in piscibus ⁊ volucribus ⁊ multis aīalibus que indiguerunt positione testicolorum ipsorum in dicto loco vt calore membrorum circūstantium calefierent ⁊ bene digereretur sperma ⁊ regio loci illius est ampla in eis sed homo ad aliarum particularum annologiam breuissimū habet dictum locum ⁊ testiculos hꝫ magnos ⁊ cōmoderatū sperma itaqꝫ absqꝫ ꝙ appropinquēt calidis mēbris testiculi virorum sufficiētes sunt gignere ꝓpter magnitudinē ⁊ caliditatē ipsoruꝫ. Sūt aūt locati testiculi viroruꝫ extra mirach ⁊ nō solū in homine sꝫ in omni animali quadrupede moroso in coytu preter ericiū in quo vt dicunt sunt locati intra mirach. Testiculi vero qui feminaruꝫ dixit Gal. matricibus ex vtraqꝫ parte applicati sunt in regionibus que ſm epicasterium regionem idoneam habentes ad cōtēperanduꝫ caliditatē in eis ⁊ q̄r parui nō coangustant nec coāgustāt ⁊ vasa spmatica eis apposita sunt parua vt dicetur ⁊ sunt locati testiculi q viroruꝫ iuxta se positi: qui vero feminaruꝫ distantes a duobus lateribus matricis hincinde vnus. Et Ar. quidem primo de generatione aīalium voluit ꝙ testiculi in aīalibus masculis maxie nō sunt necessarij sed solū ꝓpter iuuamentum qꝺ est vt teneant vasa seminaria protēsa ipsoruꝫ pondere queādmodū testrices lapides apponunt litiatorijs. Sꝫ Gal. in tegni voluit ꝙ testiculi sint membrum ꝑncipale nō quidem ꝓ cōseruatōe indiuidui. vt dixit Auic. ꝑma primi. Sꝫ pro conseruatione speciei. Et Gal. quidem voluit testiculos ꝓpter conseruationem quā faciunt de specie esse: membra nobiliora omnibus ad conseruatioꝫ indiuidui. Ait Rabi. 25a particula Gal. inuestigās libros Ar. iuenit iuuamentum testiculorum super quo Ar. nō habuit mentem suā ⁊ nesciuit hoc ⁊ letatus est Gal. satis ⁊ elongauit dictum suū ⁊ dilaniauit Ar. sicut dilaniatur debile ex animalibus a forti ⁊ incepit nobilitare testiculos ⁊ magnificare eos in nobilitate adeo ꝙ fec̄ eos nobiliores corde cū mēsura qua eos mēsurauit ⁊ ꝓpria verba que dixit in ꝑma particula de spermate sunt. Radix ⁊ principium vite est cor ⁊ radix ⁊ principium bone vite sunt testiculi sicut erga bona vita melior est ꝙ̄ vita: sic ⁊ testiculi meliores ⁊ nobiliores sunt ꝙ̄ cor. Et exclamat Rabi. dicēs. o viri qui primi estis in respectiōe attendite si pōt aīal viuere bona vita corde euulso sibi ⁊ si pōt cū testiculis suis coire ⁊ si sit in eo virtus masculina aliqua operatiōe vite diminuta. ⁊ si euulsis testiculis ⁊ subtractis ab animali vt accidit in castratis animalibus remanet viuum si sint testiculi nobiliores corde vel cor sit nobilius ipsis inquantuꝫ corde non exñte testiculi nil operari possunt: cur ergo testiculi ꝓpter conseruationē spēi sūt nobiliores. Et dixit Aui. testiculi nō soluꝫ vt species cōseruetur sunt necessarij: sed ēt tria alia principalia sunt necessaria quibus cōseruatur in diuiduum vt spēs cōseruetur cū conseruatio spēi conseruationē indiuidui presupponat. attñ ipsi ēt necessarij sunt ad bene eē indiuidui. pꝫ .n. ꝙ ipsis abscisis vel abstractis a masculo magna sequitur permutatio in corde eius: eteni eius cōplexio infrigidat

Vide hic ꝙ dextrū latꝰ calius sinistro pōt intelligi dupliciter

Vide hic ꝙ testiculi mulierū sunt minores ꝙ̄ᵫ testiculi mulierum

Vide hic ꝙ testiculi sunt mēbra nobiliora oīuꝫ ꝑp ꝯseruatiōm q̄ꝫ faciunt de spē

⁊ effeminatur. ⁊ hoc innuit Ar. 4° de generatōe aīalium de rōne membri necessarij ⁊ nobilis ⁊ pricipalis ⁊ permutatio quidē magna predicta accidit q2 testiculi habēt conseruare caliditatē corporis eo ꝙ superfluitas flegmatica simul cū spermate ad testiculos delegatur que exijt simul cū spermate. Cū ergo caruerit animal testiculis tūc illius humiditas flegmatica retinet͛ ⁊ retēta hebetat calidū: ⁊ eo ēt miscet testiculis nō fit generatio tot spirituuȝ quot ante fiebat. Deficit.n.generatio eorum finis multiq3 spūs in testiculis pp generatōeȝ aggregant͛ q2 per viam reflexionis ad alia membra illa calescunt quorum postea priuatione infrigidant͛ ⁊ eo etiam quia habentes testiculos multis mouentur motib⁹ ꝙ non habentes. Motus aūt calorem excitat ⁊ auget: quies vero hebetat ipsum. Ideoq3 in aīalibus multum furentibus abscindūtur testiculi vt auferatur ab eis furor ille. Sūt ergo testiculi necessarij ⁊ membrum principale ꝓpter speciei conseruationem ⁊ nō sunt facta ꝓpter ponderare ⁊ tenere vasa seminaria ꝓtensa. multa enim aīalia eos habent intus. Qd aūt sint necessarij ꝓpter speciem patet eo ꝙ frigidis sepe appositis super eius causatur sterilitas: tamen ista necessitas nō est absoluta quia sic omnibus inessent aīalibus ꝙ est falsum quia non omnibus animalibus insunt vt piscibus ⁊ serpētibus ⁊ alijs imperfectis animalibus ⁊ fortasse de tali necessitate absoluta intellexit Ar. cū asseruit eos nō esse necessarios sed ē necessitas nō absoluta que sunt necessary cum animalibus perfectis ⁊ ista habent eos sicut ⁊ multa etiam organa hn̄t aīalia perfecta supra imperfecta. Et testiculi lȝ sint membra principalia modo dicto nō tamen fuerunt in corpore de membris principaliter formatis qm̄ non sunt ad cōseruationem ꝓpriam eius in quo sunt sed alterius. Gal. tamen in libro de spermate noue translationis quasi videtur assignare testiculis principatuȝ in conseruādo indiuiduum: q2 ꝓpter eorum presentiaȝ assistit virilitas ⁊ eorꝫ absentiam effeminatio masculi vt quasi velit eos vnū pricipale eē pro conseruatione sexus. Et locati sunt testiculi maxime qui virorum iuxta se positi qui vero feminaruȝ distantes a duobus lateribus matricis hic ⁊ inde vnus ⁊ q2 sunt mēbra principalia ⁊ notabilia positi fuerunt in tutela ⁊ locati in oxeo qui virorum inuoluti in foliculo siue paniculo vno dicto didimus. Qui feminarū vero sicut nō sunt simul positi sic nō sunt in vno paniculo sed vterq3 paniculū habet ꝓprium in quo inuoluitur. ⁊ dixit Gal. 14° de vtilitate particularum ꝙ q2 testiculis masculi pendent musculi ad alterutrum eorum qui ex regionibus que sunt circa inguina ꝓueniunt ⁊ hi participant motum ꝑm ipsum. tempore.n.coitus ⁊ maxime cum sperma cadit vehemēter virge adherent. Et Gal. dixit lacerti qui ad testiculos descendunt sunt quattuor in masculis ⁊ in femis duo ⁊ eorꝫ q sūt i masculis duo sūt i latē dxtro ⁊ duo i latē sinistro eorūq3 vtilitas ē testes ad supiora subleuare ne forte eneruētur. i. lassentur ⁊ mollificent͛. Qui vero testiū sunt in feminis. alter quidem a dextro alter quidem a sinistro quorum vtilitas est in feminis que est in masculis. Et dixit facti sūt in masculis musculi quattuor ⁊ in feminis duo: qm̄ masculorum suspensi sunt testes. feminarum vero in interioribus positi sūt ⁊ nō suspensi. Et Aui. dixit masculorum musculi sunt quattuor ꝓpterea vt testiculos custodiant ⁊ eos eleuent ne lassentur. s. quisq3 testiculus habet par sibi ꝓprium: mulieribus vero vnum par sufficit. s. cuilibet testiculo vnū ꝓpterea ꝙ earum testiculi nō sunt in exterioribus nec sunt suspēsi sicut qui virorum de testiculis dixit Auer. 2° ⁊ 4° colliget ꝙ ipi fuerunt creati ⁊ ordinati ad faciendum sperma: ⁊ iō est eorum caro alba sicut caro mamillarum ⁊ ꝙ a testiculis fit sperma ⁊ nō a vasis inuolutis manifestat ꝙ substātia spermatis in complexione ⁊ colore magis assimilatur eis ꝙ illis. Sūt enī illa corpora neruosa frida ⁊ sicca colore versus eorum principia subrubea: vis autē agentis etiam sibi potest assimilare.

Vide hic quō testiculi possunt dici vere membra principalia

Vide hic ꝙ testiculi in viris sūt creati cū quattuor musculis in mulieribus vero cū duobus tantū ⁊ no. cām quare

Cap^m 4^m de anothomia vasorum seminariuȝ.

Vasa seminaria spermatica ordinata fuerūt ad deseruiendū principatui testiculoruȝ ⁊ ei preparatorie ⁊ famulatorie famulādum. sunt.n. vasa duplicia. hec qdem supra testiculos posita ad eos terminātur ⁊ circa eos reuoluūtur. vn̄ vasa seminaria inuoluta dicta sunt ⁊ dicuntur preparatoria q2 materiam spermatis testiculis deferendo disponunt ⁊ eam preparant in masculis ⁊ in feminis verum eoruȝ ortus lȝ in vtrisq3 sit ꝑȝ renes diuersificatur tamen versus dextrum ⁊ sinistrū: nā vas vtrunq3 generatur ⁊ fit ex venis ⁊ arterijs magnis que sunt ꝑ in dorsum ⁊ circunuoluitur a carne glādosa alba a qua recipitur ⁊ substentatur. Dixit Aui in meatibus. i. vasis spermaticis ꝑparatorijs qui veniunt ad duo oua est de venis pulsatilibus ⁊ quietis pluri muȝ ramificatis ex vena pulsatili ⁊ quieta que sunt arteria adorti descēdētes ⁊ vena cōcaua que sunt due radices. s. omnium aliaruȝ venarum pulsatilium ⁊ quietarum ⁊ sunt ramificate remificatiōe plurimorum anfractum ⁊ inuolutionum que tā diu ramificant͛ donec incisio tua quā in illarꝫ duarum facis. i. facere vis si velis siue vena siue arteria sit similis incisioni tue quā facis vel facere vis in pluribus venis ꝓpter multitudinem orificiorꝫ que apparet. q2 scȝ ad tantam inuolutionem perueniūt ꝙ si velles non posses vnam earum incidere sine alia vel alijs supple. ⁊ sic ex earum inuolutione vltimate egrediūt͛ vasa ꝑpatoria iā dicta. verꝫ vas sinistrū ortū habet ex vena emulgēte sinistra ⁊ ex arteria sinistra veniente ad renē sinistrꝫ ex arteria adorti. Vas v̄o dextrꝫ hȝ ortū v̄sus renes a vena ꝯcaua ⁊ arteria adorti q̄ ortū a corde ⁊ epe hn̄t. Et sic patet veritas dicentium ꝙ vasa predicta ortum habēt a corde ⁊ epate ꝙ est verum mediate ⁊ nō imediate. Et pȝ ex dictis ꝙ substantia eorꝫ vasorum est venosa ⁊ ob hāc cāȝ sūt subrubea i colore ⁊ maxime circa principium ipsorum ⁊ sunt intus concaua ꝓpter quorꝫ concauitatem materiā receptam a venis ⁊ arterijs ipsa impotentibus differunt ad testiculos. Dixit Gal. 14° de vtilitate particularum. Aduenit natura vasis spermaticis longum quoddā corpus ⁊ varicosum ⁊ cōcauū amplians ⁊ dilatās vsq3 plurimum vndiq3 sicut possibile erat ad susceptionem copiosam multi spermatis. Differunt tamen in multis vasa hec que viroruȝ ab his que mulierum. Et primo quidem substantia vasorum masculinorum durior ⁊ solidior est ⁊ ipsoruȝ concauitas maior: ⁊ hec recte ad testiculos descendunt. Vasorum vero mulieruȝ substātia mollior est ⁊ ipsorum concauitas minor ⁊ nō recte ad eoruȝ testiculos descēdūt. Sed circa matricis latera soluunt͛ ⁊ scinduntur. 2° quia hec vasa in masculis sunt oblōga satis. in feminis vero breuia qm̄ nō fuit eis opus extra mirach ꝓcedere ad testiculos cōiungunt͛ sicut in masculis. Et dixit Aui. ⁊ dilatatur vnūqdq3 eoruȝ ꝓpe ouuȝ dilatatione que habet quātitatem. deinde incipit iterum vnūqdq3 constringi ab ista dilatatōe ꝙuis rarificet͛. i. dilatet͛ ꝓprie in mulieribus vice altera apud statum suuȝ. s. in circuitu oui. s. cum icipit ꝓcedere a testiculo inferius. 3° quia hec vasa ꝙuis i mare ⁊ femina circunuoluantur testiculis. tamē diuersimode qm̄ in masculo nō contangunt substantiam testiculorum sine medio que vero in femina sine medio contangunt. Dixit.n. Gal. vbi supra nō iplātauit spermaticū vas in matricis naturaȝ ad testiculos. s. sine medio sed vocatam epidimicam in medio amborum locauit qm̄ lapsos sufficienter exn̄tes ⁊ si rangosos ⁊ moles. s. testiculos virorum spmatis vasis que spissa sunt ⁊ dura nō erat possibile isfallaciter cōnecti. Quātuȝ eniȝ differt a spermaticis vasis epidimica. s. que est caro quedam nodosa locata inter vasa seminaria ⁊ testiculos virorum fortitudine densitate ⁊ duritie tn̄ abundāt a testiculis: ⁊ dixit partiūq3 epidimice que vasis implātant͛ durissime sunt. s. comparatiue sed vero ad testiculos nobilissime ⁊ que inter medie sūt omnes ꝓportionales vtrarūq3 existunt ꝓpter eandem cām facte sunt. Et dixit substantie vero vasorum in feminis a substātia testiculorum earum differentia est modica ⁊ non sicut in viris multa ⁊ enim testiculi qui masculi humidiores ⁊ molliores sunt eis qui femine non quidem absolute sed facta comparatione eorum ad vasa ⁊ vasa duriora sunt. ecōuerso vero his ē in femina. ipsius.n. vasa spermatica sunt minus dura ⁊ testiculi eorum minus duri ⁊ lapsi ⁊ hūidiores qm̄ frigidiores natura extant. nequaq̄ enim ab innata caliditate inflati sunt ⁊ vt dicant quis fermētati sunt substantijs quare nō indigebāt magno aliquo copulatiuo ꝙ paulatiȝ ab alterius duriciem accedens versus molliciem alterius accederet vnde dixit Aui. vasa spermatis in mulieribus continuātur cū eis nisi q2 mēbra. s. vasa spermatis in mulierbus sunt ꝓpinqua in lenitate duobus ouis earum ⁊ non fuit necessarium indurare ea ⁊ indurare pāniculos eorꝫ amborum. s. ꝓpter tutelā q2 ipsa sunt in cauea. i. in matrice ⁊ ꝓpterea custodita ⁊ non indigent proiectione longinqua. In viris vero non fuit bona continuatio eorum cum duobus ouis ⁊ nō ꝑmiscētur. sed est quasi barba sic separata ab ouo ⁊ non ab ipso generatus. non.n. ingreditur ipm̄ neq3 ab ipso exijt sed cum ouo quasi constringens. q2 soluit͛ ouo sicut res constringens alias contangens ⁊ adherens. nā si fieret illud noceret illis ambobus cuȝ tenderentur vt corda. s. apud coytum vel alio modo. imo positum est inter ambo medium qd appellat͛ embros scȝ expulsorium apud medicos ad interiora eius. Causa autem inuolutionuȝ ⁊ circunuolutionum dictorum vasorum circa testiculos. Dixit Aui. est q2 complet͛ in eo spatio ꝙ est īter ipa digestio spermatis in his vasibus sicut ante inuolutionē materia futura sperma disponebatur ad recipiendum forct spermatis. ita in eis inuolutionibus complentur dispōnes in viris ex longa actiōe caloris innati testiculorum ⁊ vasorum quā faciunt in illo longo spatio acquisito per ipsam reuolutionem. ⁊ introducitur in ea forma spmatis virtute testiculoruȝ. Sȝ in mulieribus complet͛ dispō eius forme intus in testiculis earum. In hoc enim differunt ⁊ quarto vasa spermatica in viris ⁊ mulieribus qm̄ vasa spermatica in mulieribus intrant substātiā testiculorum ipsarum sed in viris tātum circunuoluunt͛ eis vt dictum est. vasa enim spermatica delatoria ideo creata sunt dixit Gal. vbi supra quoniam opus erat alicuius vasis recepturi rursus sperma a testiculis ⁊ deducturi ipsum ad expulsionem ideo natura vasa ad pudēdū extēdit ⁊ anothomauit ad porū qui est ibi. s. in virga per quē. s. ⁊ vrina extra fert͛. In feminis vero post earū testiculos vasa ad ipsas matrices iplantauit ⁊ ad intrinsecam spatiositatem excernere sperma preparauit

Vid̄ h̄ differentiā vasoruȝ spmaticorꝫ virorꝫ. s. ⁊ mulierum

No. h̄ cāȝ inuolutionuȝ ⁊ circūuolutionū vasorū spmaticorꝫ circa testiculos

Est autē

Est aũt vas hoc spmaticum muliebre strictum paucum et subtile suscipere et pmittere sperma. Masculorum vero vas hoc ãplius et longum est et velud sinus quosdam habens qñ iã ppe pudendum venit: nisi eni amplum et longum simul et varicosum fuisset qualiter susciperet multum et grossum spma et qualiter faciliter penetraret et qualiter repente ad matricez eijceretur. Est aũt ipsorum vasorum substantia neruosa et spissior qdem et solidior in viris q̃ in mulieribus. Est eni dixit Gal. qz longa sunt vasa hec et tẽdi et tradi coguntur vehementer coituz robustuz sufficienter: nã opaca ẽ tũica eorum. Et qm̃ hec magis in masculis q̃ in feminis existũt ppea et tunica in masculis fortior variformis his perastatibus facta est idest his spermaticis vasis cõcauis fm formã. Et est substãtia eorum in colore albo et incipiunt pdire predicta in viris et mulieribus a capite inferioris testiculi. Et pcessus eorũ ẽ. dixit Gal. ibidẽ quoniã natura deducens eum primum a testiculis ad inguina ea rursum deduxit ad musculum pudendum: deide ab hinc ad porum qui in vesica pditur anothomauit per quem vrina excernitur. Et dixit nõ solum ratione magnitudinis ipsorum. s. vasorum natura tñ inuenit. Sed de falacia ipsorũ puidit pro quo eni per itoneon velud fistula quedam factus est testiculi ipsi pro vase. sed vena et arteria est ad arteria est ad ascensionem spermati idest p matricis vasa cõmunem infalaciam aduenien tribus vasorum generibus. s. vene et arterie et vasa spmatica porum vnuz habentes qui porus est via didimi ab inguine ad testiculos. Ab inde vero natura pducens vasa spermatica inferius varietate membrorum ossibus a lateribus ea custodit. Eis vero. s. ossibus que fm pubem idest pecten ab anterioribus: posterioribus vero eis que retro sunt. Pro his dixit Aui. ista vasa ascendunt in primis idest cuz descẽdunt a testiculis. eleuant. n. ad superiora deide declinat ad collum vesice: nã postq̃ ascenderit sursum vsq3 ad inguina cadunt in foramina ex quibus descendit suspẽsoriuz oui. s. didimus custodita et ptecta et descendũt sub meatu vrine. i. sub poris vritidibus qui ascendunt in suo ascensu vsq3 ad locum ad quẽ terminantur pori vritides ad vesicam. Sed sub illo loco declinãt ad locum vesice vel vt dixit mundinus ista vasa ascendunt vsq3 ad os femoris vel ad locum vbi incipit didimus egredi et pfundãtur p ipsum tũc inferius vsq3 ad locum colli vesice quiest meatus vrie sub ipso pcedentia et iste descensus fit transuersus et tñ fiũt expansa habentia inuolutiones. i. quasdam rugas quas Gal. vocauit sinus et hoc ppe virgã et in ipsis virgis cõgregat de spermate plz vt plz simul pijceatur in matricẽ. sic eni procedunt vsq3 ad virgã et in foramine virge duo constituũt foramina vnũquodq3 vnum et per ipsa sperma delatum euomitur in cõcauitatem matricis et de iuuamentis vasorum spermaticorũ que supra testiculos nõ est solum deferre materiam ad spermatis generationem: sed vt apparuit illam preparare et disponere. Dixit enim Almã. q3 qcqd sanguinis in eis est adeo mutant q3 albus fit et dealbat et tẽdit versus albedinem. nõ enim in eis fit perfecte albus. et sic dixit Almã. certa aliqua pars vnctuositas spermatis postea vero ab hac carne transmittitur ad testiculos vbi sua conuersio cõpletur et in suam transiẽs spẽz pfectum fit sperma. Similiter et fm quosdam vasa spmatica delatoria nõ solum sperma deportant ad virgam: sz ẽt in ipso supplent si qd defecerit ad perfectõem forme et modi substãtie ipsius vt magis plificum fiat etc.

Vide hic situm et locum vasorum spmaticorum hz var. ss doctores et quõ varia sortiunt nomina

Capitulum 5m de anothomia virge.

Oseuz siue bursa. Dixit Gal. 14o de vtilitate pticularum vocatur virile pudenduz et vnũquodq3 ẽt per se solum sic vocatur. Est aũt oseuz cõstitutum ex duabus tunicis seu pãniculis. s. intrinseca et extrinseca: et intrinseca dicitur didimus seu folliculus siue cista testiculorum. Et extrinseca quidem tunica ortuz hz ex parte femoris et cõtinuatur retro apud collum vesice ante vero ad ipsam virgam et a lateribus ambobus inguinibus. pãniculus vero interior reperitur in mare et femina q̃uis diuersimode. Est enim in viro vnus ambos cõprehẽdens testiculos: sed in femia ẽ duplex cõprehendens vnusqsq3 ppriũ testiculum. nec potuit vna cista ambos cõprehendere et aggregare earuz testiculos ppter distãtias eorum vt supradictum est. et didimus quidez in maribus ortum habet a siphac in fine yliorum. vasa eniz spermatica in suo descensu vt pueniãt ad testiculos perforant siphac hic et hinc et a locis hanc pforatõuz icipit ortus didimi ibi icipit coopire et circũligare ipsa vasa vt sint per ipm tuta a nocumẽtis et p ipsũ pueniant ad testiculos. Dicunt qdã q3 didimus in sui principio fm nãm est velud clausus quãuis põt dilatari et frangi per accidẽs: cumq3 didimus percipit perforatões siphac elongantur et nõ cessat eius elõgatio augeri vsq3 ad testiculos ad quos cũ peruenerit dilatatur dilatatione multa et cõtinet eos. demũ iterum cõstringitur. Dixit Almana. a siphac duo descendũt cãnalia ex foraminibus et sui nã similia cõspiciuntur ex quibus postea dilatate iteriores tunice folliculi testiculorum generantur in quibus ipsi continentur testiculi. dixit Auicena meatus in quo idest per quez veniunt vene. s. pulsatiles quiete vel vene. i. vasa spermatica ad testiculos. i. didimi facti orĩgo est ex siphac maiore qd est supra femur. i. a pãniculo diuidente inter mirach. i. viscera dicto absolute siphac: et similiter pãniculi tengentes venas et arterias veniẽtes ad testiculos per didimum origo est ab ipso siphac: nã sicut omnes pãniculi qui sunt supra diafragma oriuntur a siphac minore dicto pleura. ita omnes pãniculi exñtes ifra dyafragma oriuntur ex siphac predicto. s. maiore. Dicũt quidam q3 pãniculus tegẽs venas et arterias veniẽtes ad testiculos a loco in qua ipsa spermatica vasa intrant didimum nõ est alius pãniculus a didimo sed a loco ortus earum vsq3 ad illum locum inuoluens eas ad tutelam est paniculus de quo hic intelligit Aui. et fortasse de hoc pãniculo intellexit Almã. cũ dixit a siphac duo descendunt cãnalia que eis a renibus ad gibbũ epatis ptenduntur et foraminibus in sui natura constituũtur. Ex quibus postea dilatatis interiores foliculi etc. vt supra. Et dixit Aui. continuatur etiam siphac cum pãniculo nuce. i. cũ didimo quẽ in loco hoc nucã vocat. Et descendit supra illud qd descendit de venis et suspensorijs in partibus inguinum ad duos testiculos quare generatur ex eo meatus. s. duplex penetrans ad testiculos quia ex parte vtriusq3 inguinis descẽdit vnus meatus. et dixit pãniculi tengẽtis illũ qd penetrat i brabachi iguinis p quã brachi idem vas spmaticũ iguinũ in suo dscẽsu alligatur gnãtio ẽt ẽ ex eo. s. siphac. Est itaq3 osei vtilitas continere testiculos et vasa eius et tutos eos facere a nocumentis. Sed panniculorum continentium testiculos in feminis origo est i matrice neruosa et pãniculosa vt in eius patebit anothomia.

Vide hic q3 didimus in sui pncipio fm nãz est valde clausus q̃uis possit dilatari et p accñs frãgi

Virga enim dixit Aui. est membrum instrumentale generatum ex mẽbris singularibus et simplicibus ligamentalibus carnosis neruosis et venosis et nõ fuit creatum ex vno solo. Dixit Gal. lio de vtilitate particularum pudẽdum mascululi si neruosũ factum nõ fuisset nõ faciliter impleretur nec faciliter euacuaretur. nec tensionem fortẽ in repletione acquireret: sed non erat signuz sanguinee substãtie tãta repletionis et euacuationis velocitas supple quãta est necessaria ad coytum: sed aeris vel spiritus vel alicuius rei pertrãsitiue supple erat repletionis velocitas et ventositas tanq̃ rei faciliter et velociter mobilis. In repletione. s. multa tẽsionem non susciperet tunica vene supple: qz frangeret forti tantum idest neruosa tunica ad huius actus. i. tãta repletione est opus. Et dixit fortasse arteriale melius esset pudendum fieri sed supple nõ esset cõgruum qz cuz eis. s. causis que dicte sunt de venis adhuc et pulsatio adest in arterijs et nõ posses. s. adimplere eas multa repletione pcipue mouere. s. ad sistolandum et hoc. s. nec sistolatis. i. multum euacuatis dyastolari rursum. s. posset percipere nonne ergo neruosum melius esset fieri pudendum quasi dicat certe sic: et qz accipit hic neruum cõiter et pro neruo pprie sumpto corda et ligamento. Ideo Gal. subdit sed dubiuz est ex quo neruo gnãtiõz habebit supple nõ ex neruo proprie sumpto: nã vocati prope nerui qui ex cerebro et dorsali procedunt cum hoc q3 nõ habeant aliquam sensibilem cõcauitatẽ supple que necessaria est ad pudẽdũ hz vnum contraoperans actui qui fm tẽsionẽ. i. minimũ sensum vñ intensione multa causaretur dolor. Quero dixit Gal. ab Ipo. nominate colligationes dicuntur a minoribus medicis nerui colligati. s. ligamẽto duritie quidem ad tensionis actum non sunt incongrua. cõcauitates aũt nõ sunt eis sup. et propter hoc nõ sũt cõgrua que vero a masculis prodeũt neruosa corpora. s. corde nõ solum. s. quia nõ habent cõcauitates. sed ẽt qz a cõgelãtibus desunt in duritie omnifariam inutilia sunt ad pudendi cõstrictionez. Si ergo terra sunt neruosorũ oium corpora et nullum eoruz ad pudendi cõstrictionez idoneũ est. mirari oz simul de prudentia et sapientia creatoris. vnde ergo per te ipm ab ossibus nominatis puber explantura corpus neruosum cõcauũ simul et vacuum ab omni humiditate. propterea enim q3 durum et cõcauuz simul eẽ oz pudendi corpus plantatur quidam ab esse sicut relique omnes colligationes. et fm hoc est corpus ligamẽtale. s. fm plurimũ complexiones eius. Nam vt Raby. 22a pticularum Gal. dixit supra 6o epidimiarum q3 pudendum hoc est cõpositum ex neruo ligamento et corda. Almãsor aute dixit q3 ex ligamẽto aut simili cõcauum ẽ solum omniuz. s. ligamẽtorum sicut vtilitas iubet. s. ipsum fieri cõcauum supple et vacuum ab omni humiditate quia oportebat ipm repleri re pertransitiua velociter: siue ergo neruũ oporteat veriori pudendi siue qualicunq3 vis. s. veriore omnino ratione. s. ex ossibus explãtari oportebat propter substãtiam propriam eius existẽtem talem qualis dicta est. et quoniam ad actuz pudendi sic erat melius vt rectum inflexibile custodiretur totũ ex sumo corde explicatuz est. et explãtatur ex ossibus pubis ex superioribus ptibus eorũ qz sic explantatum psim ab aio accidit ad coytum melius iacet. Similiter et Almãsor dixit q3 eius origo ex osse pectinis est. Et dicit Aui. q3 ligamentale plurimis cõcauitatis late per concauitatem. Dixit Raby in prima particula differt a ligamentis siue a ligamentalibus. Et dixit Aui. q̃uis sit generatuz in pluribus dispositionibus coopertum. Dicũt quidam. s. carne. Alij vero referũt hoc solum ad perpetuũ et est extremitas eius exterior que ex pluribus dispositionibus oritur cooperta pellicula in quibusdã aliqñ deficit illa pellicula tenens et oritur tunc ꝑputium nudum disco-

Vide hic anothomiã virge et cõpositionem ipsius

Vide hic q3 virga ẽ composita ex neruo ligamẽto et corda

opertum. Dixit Almā. ad hoc mēbrum multum ample veniunt arterie ⁊ vene que eius videntur excedere mensurā q: facta cōperatione harum arteriarum ⁊ venarum ⁊ vadentes ad alia mēbra ꝑm mensuram aliorū iste sunt multum maiores illis. vnde. A. dixit currunt supra hoc corpore multe arterie supple ⁊ vene dilatate idest ample ⁊ magne supra hoc ꝙ conuenit quantitati huius membri. ⁊ ꝓpter has venas ⁊ arterias. dixit Aui. ꝙ est compositum ex mēbris venosis. ⁊ q: oportebat vgam in coitu tēdi ⁊ cōcauitatem eius ampliari ad bonā spmatis eiectionem. dixit Gal. vbi supra in generatione nature ad hoc cōferens est positio pudendi ipsius adiacentia musculorum qui sunt ex vtraqꝫ parte. Et declarans dixit ꝙ inferioribus partibus pudēdi aialis idest in interioribus ꝑm longitudinē per medium extēsus porus idest ꝯcauitas locatus est. Et huic superiacet neruus cōcauus. i. vas spermaticū ex alterutra eius parte duo musculi iacēt vt velud in maribus aliquibus tractus porus versus vtrasqꝫ partes amplietur manēte in/clinabili. s. ad alteram partium toto pudendo. debebat. n. amplitudo pori per eius cōstrictiones custodiri. Utile. n. est ꝑm eiectionem spermatis amplissimū simul ⁊ rectissimū certitudinaliter custodiri vt totū sperma cōti^m citissime ad sinus matricū ꝑueniat ꝑdictos musculos. Aui. vocauit neruos ⁊ dixit ꝙ apud Ga. i libro de motibus liquidis nerui. i. lacerti quibus virga mollificatur ⁊ hoc forsitan q: vt Gal. dixit ex omni parte sunt duo musculi quorum ex vtraqꝫ parte vnus erit ad erigendum alius ad mollificandū. Dixit his Hal. lacerti mouentes veretrum sunt quattuor ⁊ horum duo extēsiui sunt meatus qui ad virgā mittit quorū est vtilitas extendere meatum que virgā emittit in vtrūqꝫ latus vt dilatatus rectus mittit. ⁊ per ipsum sperma emittit q: in formas ratiōe idest nō incluū. Et duo reliq quibus est ab osse pectinis ortus cōtinuantur per trāsuersū ductui virge eorum que vtilitas est vgā in rectum extēdere ⁊ subleuare ac in latus alterum declinare. Si eni moueatur virga in rectum ostendit in nullum inclinata latus sitqꝫ meatus rectus. Si ampli^9 aut tēperata extēdat virga sursū porrigit quarum alter solo motu altero nō quiescente in illius latus virga dirigit. Et Aui. dixit musculorū qui virgā mouēt duo sunt paria ⁊ duo vnius pis musculi in duobus lateribus vge sunt extensi qui cum tēduntur foramina dillatāt ⁊ ipū amplificant ⁊ penetratio testificat ⁊ sperma ipm cū facilitate discurrit ⁊ aliud par est ꝙ a femoris esse oritur ⁊ ad radicem virge transuerse continuatur ⁊ equatur ⁊ cum rectificat tēdit ⁊ instrumētum ꝑm rectitudinem eleuatur ⁊ cum cōstringit reducit ipsum ad posteriora ꝙ si vni eorum acciderit tēsio ad ipsius partē declinabit. Dixit Almansor virga multa hꝫ ampla foramina. Aui. dixit in virga sūt meatus tres. s. meatus vrine meatus spmatis qui vt. s. patuit ē duplex ⁊ meatus alguadi. i. per quē egreditur humiditas quedā salinalis faciens dilatationē in exitu. i. re absqꝫ coitu sicut accidit cū quis delectabit tangendo mulierem dilectam. ille tamen meatus est occultus visui ⁊ non manifestatur i anothomia appet ergo ex meatibus ꝑdictis tū ēt ex multis alijs venis ⁊ arterijs virga reddatur quasi per totum cauernosa qd maxime cōtingit ꝓpter erectionem: cū. n. replentur cauernositates ille sicut dixit Aui. fit erectio. Est aūt virga continuata ex inferiori parte cum collo vesice carnose multis ligamentis ortis ab osse femoris. Et ꝑmū iuuamētū virge. dixit Auer. 2° colliget est vt emitat sperma in matricem ⁊ ideo dicūt longitudo eius est palmi vnius sicutē longitudo colli matricis: ⁊ ꝑm eius iuuamentū vt sit meat^9 superfluitatū aquose. Et hꝫ virga duos mot^9. vnū voluariū ꝑ suos musculos. ⁊ aliū nō volūtarium, ꝓpter vētositatē replentē mouētem ēt ipsā absqꝫ voluntate ⁊ caput quidem virge ꝙuis sentiat forti. tamen cōstrictione nō leditur.

> Nō de hꝫ ꝙ q̃ttuor sūt musculi q habēt mouē virgā ꝓ creata enus sioe spermatis

> Nō hic iuuamēta q habētur a virga que sūt plura

Capitulum. 6^m de anothomia matricis.

Matrix dicitur a matre. q: sicut mater dat filio nutrimētum ita matrix embrionē fouet. ab Egidio dicta est moneta ⁊ eius cōcauitas vocatur sinus seu receptaculum ⁊ eius os vocatur stōachus matricis ⁊ frequenter vocat ab eo collū matricis. verū q: collū matricis apud Auice. ꝓprie est illud qd ab ore matricis vsqꝫ ad extrinsecum os ꝙ vocat vulua que sic est dicta a valua. i. porta: q: per ipsā primus est introitus ad generationē. vel dicitur vulua a volēdo q: vult insatiabiliter coitum. vulua tū frequenter ab auctoribus pro matrice sumit. Matrix duplr sumitur. vno modo, ꝓprie ⁊ stricte pro solo mēbro in quo fit fetus generatio ꝙ est sola concauitas seu sinus ipsius preter partes sibi anexas de qua sic sumpta. Dixerūt matrix nō esse instrumētum generationis mulierum. i. in mulieribus effectiuū. sed solum est locus in quo fit generatio ⁊ sic sumpta pōt dici vter siue alu^9 siue venter. Alio modo sumitur magis large pro ipsa matrice stricte sūpta ⁊ omnibus partibus ei anexis que sunt vestigia eius ⁊ seminaria ipsius vasa ⁊ colum eius. Et de matrice sic sumpta dicit Auice. ꝙ matrix est instrumētum generationis mulierum. i. in mulieribus. Est eni instrumentum gnātionis rōne testiculorū eius effectiuū

> Nō hꝫ ꝙ matrix sumit duobus modis

nam ꝑm Gal. sperma mulierum actiue cōcurrit in generatōe ꝑm Ar. no actiue. sed solum passiue cōcurrit. sed de hoc amplius ifra cap° de spermate. ⁊ fortasse hꝫ hoc 4° coll. dixit Auer. ꝙ matrix est mēbrum principale aliquo modo principatus. Et dixit Aui. matrix sic sumpta in radice creationis ⁊ simile instrumēto gnātionis qd est in viris vt supra patuit. Dixit Ar. primo de gnātione aialiū matrices in hominibus sunt duarū partiū quēadmodū ⁊ testiculi in masculi sunt duo. Et Gal. dixit vt ponit Raby. in prima particula matrix ꝙuis credatur esse mēbrum vnū ⁊ sit ꝑm apparentiam q: circundat vno pāniculo ēt q: partes eius ab omni latere sunt equales ⁊ substantia ⁊ modus substantie ⁊ in quātitate eaꝝ cōtinua ⁊ discreta. ꝑm tū veritatē est duo mēbra. ⁊ ideo de ea loquens Ar. 3° de generatione aialium. Et ēt Gal in. 14° de vtilitate particularū vbicūqꝫ in plurali ⁊ in singulari d ea locuti sunt. hꝫ ergo dixit Aui. matrix in feminis duas concauitates. s. manifeste distinctas dextrā. s. ⁊ sinistram. Dixit Aūt Aui. in hominibus q: in alijs aialibus tot sunt cōcauitates manifeste distincta quot sūt pellicule mamillarū nō tū tot ꝯcauitatū sunt matrices in animalibus ouificantibus q: notū est ēt ꝙ tā aialia ouificātia ꝙ aialificātia matricē hñt. Dixit Gal. in canibus ⁊ alijs multis concipiētib^9 animalibus ꝙ multos sinus creauit nā. in homine vero ⁊ similibus sicut totū corpus diuisum est ex dextris ⁊ sinistris sic ⁊ matricis sinus vnus quidem in dextris ⁊ alius in sinistris situate. Et dixit mirabile opus nature ⁊ ante oīa mirabilius ꝙ multitudo sinuum matricis equalis fuerit numero mamillarū ⁊ hoc ideo fuit q: molle adhuc ⁊ imbecile. Dixit Gal. est singulum natorū ipotēs digerere cibaria solida ꝓpter naturam sicut cū adhuc erat i vtero ita ꝙ a matre ei nutrimētū preparauit sicut matrices due fcē sunt in mulieribus ad vnum colum termināntes sic ⁊ vbera duo ad alterutrum matricis que ꝑm ipsam sicut minister quidam bonus: copulantur. n. dixit Aui. ambe concauitates ad collum vnū scꝫ matricis ꝙ est vnū factū a natura lꝫ ꝯcauitatē nō fecerit vnā vt dixit Gal. Et figura cōcauitatis matricis ab intra dixit Auice. est rotunda vt sit capacissima vt hꝫ retinere fetū ⁊ pāniculos ei^9 ⁊ superfluitates ⁊ aliqñ plures fetus ⁊ ob hoc dixit Aui. substantia eius est neruosa. s. vt sit extēsibilis apud collectionem fetus vnius aut plurimum ⁊ vt aggregatur. i. cōdēpsetur ⁊ ꝯstringantur apud partum. Nam ꝙuis qñ ipsa cōmouetur ad pariendum dilatetur. q: tunc sit necessariū fetum in ea cōmoueri ⁊ reuolui. t ipa tamē in actu partus ⁊ egressionis fetus ipsa corrugatur ⁊ cōstringitur vt cōstrictione ⁊ pulsione adiuuet fetus exitū. Et dixit. A. cū dicitur matrix ꝙ sit neruosa nō intelligitur ꝙ sit creata ex neruis cerebri aut nuce. tūc. n. multū cōicaret cerebro ⁊ in dolorib^9 eius sed nō cōicat vt patet ad sensum. igitur nō est ex neruis eius sed intelligitur ꝙ substātia eius est creata ex substātia neruo simili alba viscosa extēsibili ⁊ corrugabili sanguine priuata ꝙuis adueniant ei nerui vt dicetur. Et ꝙuis figura matricis sit rotunda: tū cū ipa anothomizatur quadrāgula patet cū quadā rotunditate. Dixit Gal. vbi supra matricib^9 seu sanguini puro ⁊ benigno matricis vnica sufficit tunica ⁊ qm nō oportebat eas intus attrahere solum sperma ꝑm coitum sed ēt detinere tēpore cōceptionis ⁊ expellere cū perfectus fuerit fetus. ꝓpterea omnē spēm villorū igeniauit in ea natura. Dixit Auer. 2° colliget cōposita est ex multis villis trāsuersalibus angularibus ꝓpter virtutē retentiuam que est in eis ⁊ hꝫ in se aliquos villos lōgitudinales, ꝓpter virtutem attractiuam vt attrahat sperma. Sed virtus expulsiua que est in hoc membro magna est, ꝓpterea etiā hꝫ vnum villū latitudinalē. dixit Aui. inueniunt villorū spēs circa tunicā matricis extrīsecā alia littera. hꝫ intrīsecā ⁊ est melior. Et dixit Gal. nō ab extrinseca parte harum subiacet mēbranū ābas continens matrices in vnū ⁊ tetigit ⁊ copulat apud adiacētia ipsarū matricū. Et q: Auic. hoc mēbranū sumpsit pro vna tunica dixit creata ē matrix ex duabus tunicis ⁊ hoc vt melius cōseruaret sperma ⁊ embrionē ⁊ cū maiori tutela a nocumētis quarū intrinseca ꝓpinquior est vt sit neruosa ⁊ asperitas eius similiter sit venosa. est. n. intrinsecus matrix aspera ad modum lingue bouis vt melius cōtineat sperma vel aspitas eius ad additamēta que sunt in medio eius que reddunt eam asperam de quibus dicet. ⁊ nō est venosa q: ipa ⁊ additamenta cōposita sunt ex materia uenosa vel villis venarū. Sed q: i illa tunica multe vene numero distincte sunt. Sed tunica extrīseca ꝓpinquior est. dixit Auic. ad hoc vt sit neruosa. s. ligamentalis vnaqꝫ tamē earum cōstringitur ⁊ dilatatur cū preparatione suarum nārum. Et tunica quidē extrinseca dicit Aui. pure est vna ⁊ intrinseca est sicut diuisa in duas diuisiones quasi distinctas nō sicut coagulatas ita ꝙ si excoriaret tunica exterior earum duarum excoriaret quasi ex duabus matricibus quibus eēt collū vnum. n. ⁊ nō sicut ab vna matrice dñt facta fuit distinctio dictarū duaꝝ tunicarum q: vene veniūt ad tunicā extrinsecā ⁊ necesse erat ramos ipsarū penetrare ad tunicā intrīsecā ⁊ i ea disseminari quare vt melior fieret earum penetratio ⁊ disseminatio nā illā distinctionē fecit. Et substātia quidē matricis est spissa verum ipa subtiliat in dilatatione necessaria dilatatur ēt subtiliter apud mēstruū ⁊ sit tūc cōceptioni magis apta. sicut ipa inspissatur ⁊ ingrossat apud retētionem

> Nō hic ꝙ matrix hꝫ duas cōcauitates

> Nō hic ꝙ matrix creata est ex duabus tunicis ⁊ cā quare

tionem mẽstruorum vnde reddit̃ inepta cõceptioni. Et cõplexio quidem matricis frigida est ⁊ sicca. Dixit Aui. in medio matricis est quasi semita ⁊ super ipsa sunt additamẽta plura icedenᵗ. ⁊ ista semita est appitiua duarum matricũ distinctaꝝ cõcauitatũ. ipsa. n. est quasi quedã via diuidens inter dextraꝫ ⁊ sinistram circa quã semitam sunt additamenta plura incedenᵗ nõ tñ eleuanᵗ sup ipaꝫ. Vñ aspera ibi reddit̃ facta vt sunt predicta additamẽta vt distinctio maior ⁊ melior interueniret inter dextrã ⁊ sinistraꝫ. maxie vt fieret gemellorum cõceptio ⁊ hñt vnusquisqꝫ locũ distinctum ab alio. Et q̃uis duc sunt matrices siue cõcauitates manifeste distincte in ea tñ septem cellule ẜm Gal. locate inueniunt̃ nõ tñ manifesta diuisione quaruꝫ tres sunt in dextra pte eius. ⁊ tres in sinistra ⁊ vna est directe in medio eius que aliquali rugatione distinguũtur in quaruꝫ qualibet põt sperma aggregari ad cõceptum faciẽdum ⁊ septem possunt cõcipi vna pregnatõe fetꝰ. Dicũt vnaq̃qꝫ cellula decem hꝫ rugositates in quarũ vnaquaqꝫ rugositate põt embrio generari q̃uis hoc raro contingit. Et iõ Aui. in 9° sui de animalibus dixit vsqꝫ ad 7° duo fetus ⁊ puto ꝙ non intellexit de partu naturali sed aborturi. Ego tñ vidi in vxore Jacobi diui del peccora duos abortiuos. Et q̃titas qdem matricis multipliciter variatur in magnitudine paruitatis grossitie ⁊ subtilitate. ⁊ p̃mo quidem rõne habitudinis totius corporis ⁊ maxie ventris qa in magna maior reperitur q̃ in parua. 2° rõne impregnationis. nam mulier que ipregnata est maiorem hꝫ matricẽ q̃ sterilis ⁊ q̃ que nõ est ipregnata ⁊ rõne numeri ipregnationis. nã que multotiẽs generauit maiorẽ hꝫ matricẽ q̃ que semel tãtũ. Et rõne numeri fetuũ in vna pregnatione. nã que multos simul vel que per impregnationẽ supra ipregnationẽ cõcepit maiorẽ matricẽ habꝫ q̃ que vnũ tñ ꝯcepit vl' portauit. Et rõe tẽpoꝝ p̃gnatõis nã i fiñ p̃gnatõis matrix maior est q̃ in priñᵒ vel medio. Et variat̃ eius magnitudo ẜm etates. dixit Galie. vbi supra. Si in anothomia videbis ⁊ attenderis in feminis que adhuc augentur vesicas multo maiores matricibus. in perfectis vero matrices vesica. ⁊ hoc quia vesica ꝓportionabiliter alijs mẽbris augetur seu qꝛ famulatum oibus etatibus prebet. Matricũ vero opus nec cũ adhuc augerentur aialia nec iam senibus factis cõtingit fieri. vnde demũ nutrimenti benignitas et vtilitas cõceptus. ⁊ hoc soluꝫ in iuuenescẽtibꝰ animalibus possibile est abundare. in declinantibus aũt. s. senescentibus imbecillitate virtutis nõ digerit bene ⁊ amabile est ei si ad ꝓpriam vtilitatem sufficit. In eis vero que augentur virtus qdem fortis est ⁊ digestum ⁊ benignũ ꝓpter hoc nutrimẽtum plurimũ habent. sed eo conuenienter ad duos actus vtitur natura. s. ad nutricationem ⁊ augmẽtum dimittẽtes superfluum. In solis ergo agonizantibus seu augmẽto iã cessante ⁊ virtute adhuc forti existente benigni nutrimẽti abundantia copiosa est ⁊ propterea i eis natura maximas operatur matrices que via ad cõceptus digna ratione indigeret magnitudine. In iperfectis vero ⁊ i his que semi erũt puas cis qui in ocio esse debebatur omnifariã superflua erat magnitudo. Dixit Alman. ꝙ vulua idest matrix i mulieribꝰ que nundum pepierunt est parua. In his autem que peperierũt vel pregnantes iã fuerunt magna reperitur. Et Aui. dixit matricis cõcauitas nõ cõpletur nisi cũ augmẽti cõplemento mulierum sicut nec mamille ante illud in sua cõplentur magnitudine. Et rõ est dixit Aui. ꝙ ante illud tẽpus est vana ⁊ non necessaria. quare frustra cõpleret̃ ante illud ⁊ nõ intellexit Auic. de vltimo tẽpore augmẽti. nã partus ⁊ cõceptus vnus vel plures augent. Sed intellexit de augmẽto sufficienti ad cõceptioneꝫ ꝙ ẜm Ar. 9° de historijs est duodecim ãnorum ⁊ ꝓpter dictã cãꝫ dixit Aui. matrix in puelis est minor vesica plurimũ idest multum vel plurimum. i. multis vel pluribus. Sunt enĩꝫ quedã puele magne calide ⁊ humide quarum matrix est maior vesica earum. Dixit Gali. vbi supra in femino genere posuit creator deus matricem sub vẽtre regioneꝫ hãc optimã adiueniẽs adueneris copulationeꝫ ⁊ spmatis susceptionẽ ⁊ adhuc limatꝫ augmẽtũ ⁊ perfecti partuꝫ. Nõ enim adinuenies magis idoneã regionẽ ad aliud p̃dictoruꝫ ⁊ enim ad coitũ optimũ est illud qđ lõge est ab organis quẽ ẜm faciẽ locata ⁊ ad limatis augmẽtuꝫ p̃cipuũ cũ intrinsecant̃ diastolari natũ sit ad partuꝫ vtilissimũ seu ad inferiora versus crura exitu nascitur faciliter debente esse. nõ dixit autẽ de aptitudine ad suscipienduꝫ sperma qꝛ palã est. Dixit Ar. primo de generatione aialium matrices sunt omnibus intus ⁊ in his illud fit qꝛ idiget custodia ⁊ tutela ⁊ digõne quare qui extra corpus est locus de facili lesibilis ⁊ frigidus est. Dixit Gal. vbi supra habent matrices ab ante. vesicam vero retro rectum intestinũ in medio eorum locata qm̃ melius erat cũ plurimũ in partibus extendatur ex posterioribus velut subiectũ aliquod ẜm dorsum ⁊ ex anterioribus velut premissorum habet. subtilissime enim habet̃ sufficienter ẜm partus tp̃s seu ꝓfunditate. i. spissitudine ad lõgitudinem cõfluxa vel cõsũpta ⁊ imbeciliores. s. hũt ac etiã ꝓcedũt pp timorẽ ad vniuersas circũiacentes regiones. nõ ergo instabilis ne ipedimẽto motus eius adiacentium ossiũ fieret vicinaᵒ si nulla in medio particula locata foret. Et Aui. dixit locus eius est post vesicã ⁊ superfluit super eam desuper sicut supfluit super eã de subtus, vesica. In posterioribus sunt intestina precipue rectuꝫ ⁊ hoc factuꝫ fuit vt sit ei duobus lateribus ante ⁊ retro substentaculũ ⁊ stratus lenis. ⁊ sic in tutela ⁊ custodia si nocumentis ⁊ nõ tm̃ est intẽtio huius tutele veniẽs ad matricẽ ipsam. s. principaliter sed ad embrionem. Dixit Auic. ꝙ matrix ẜm lõgitudinẽ suã occupat qđ est inter ꝓpinquitatẽ vmbilici vsqꝫ ad postremũ meatuꝫ vulue ꝙ est collũ eius. ab ore enĩ matricis occupat matrix vsqꝫ ad vmbilicũ ẜm plurimũ ⁊ aliqñ ascendit supra vmbilicum parũ. Et qꝛ ad sciendum totum locuꝫ occupatũ ab ea necessariũ erat scire totã magnitudinẽ vulue ẜm longitudinẽ eius. iõ Aui. dixit ꝙ lõgitudo eius equalis in mulieribus est inter sex digitos vsqꝫ ad octo alia littera hꝫ. xij. digitos ⁊ ꝙ est inter illud. ⁊ Mũdinꝰ dixit ꝙ est illud in quãtitate palmi: sꝫ dixit quãdoqꝫ abbreuiatur ⁊ prolongat̃ per vsuꝫ coitus ⁊ dimissionem coitus. Et qñqꝫ assimilatur quãtitas eius figure quãtitatis eius qui cõsuetus est cõcubitu. s. cum ea ⁊ appropinquat illi longitudo matricis eius ⁊ qñqꝫ tãgit intestina superiora. Dixit Ga. vbi supra sunt matricibus ligamẽta quedaꝫ que ẜm dorsuꝫ corporis ⁊ sunt lapsa sufficienter que neqꝫ ẜm aliam particulã necesse ẽ inuenire. s. ita sufficienter lassa nõ. n. aliqua diastolari ẜm plurimũ idest dilatari ad plurimũ ⁊ rursus ad minimũ cõtrahi. Nã hꝫ. s. sicut matrix oꝫ ergo ligamẽta eis ostendi ⁊ cõsequi totus fiscus ⁊ nꝫ illud scindi neqꝫ illud deficere errare vel in alienis moderare ascendere sedibus ⁊ Gal. vt pꝫ per ligamẽta lassa intellexit extẽsibilia nõ lassa idest frãgibilia cũ sint valde fortia. Dixit Auic. ligat̃ matrix cũ dorso ligamẽtis fortibus pluribus qm̃ ista sunt sustẽtaculum eius ⁊ embrionis ideo oportuit ea eẽ dura ⁊ fortia ⁊ plura tñ extẽsibilia vt tẽpore partus relaxẽtur. Et dixit Almã. ꝙ ligamenta quibus matrix aligatur nõ valde stricta imo ampla sunt. Aligatur etiã alijs ligamẽtis que sunt mollia ⁊ laxa ad partes vesice ⁊ ossis lati ⁊ que sunt supra ipaꝫ. Et dixit Almã. matrix habꝫ duo additamenta post que testiculi eius locãtur que additamenta eius cornua vocãtur. de quibus dixit Mũdinꝰ ꝙ ligat̃ matrix anchis ⁊ iuncturis sic per ligamẽta grossa ⁊ fortia que iuxta matricẽ sunt grossa ⁊ lata ⁊ iuxta anchas sunt subtilia. sunt enim procedentia sicut cornua a capite ⁊ ideo matricis cornua vocata sunt. Aui. aũt dixit ꝙ in mulieribus extenditur qđ est intus duo oua sup. ⁊ os matricis ad duo ylia sicut duo cornua arcuata incedentia ad duo emũctoria quorũ duo extrema cõtinuantur cũ duobꝰ inguinibus ⁊ tẽdunt̃ vt corda apud coitum equãtia collũ matricis ad recipiendum sperma. trahũt. n. ipsuꝫ ad duo latera quare dilatatur ⁊ aperitur ⁊ deglutit sperma. Quidã tñ dñt ꝙ Auic. p ista cornua intellexit vasa spermatica mulierũ a testiculis earum infra ⁊ continuant isti cũ terminis Auic. illud qđ ipe subdit ꝙ ipsa ambo sunt breuiora: qm̃ duo iactores. s. spermatis sibi similes i viris. i. q̃ vasa spermatica virorum a testiculis infra. Et alij dicũt ꝙ illa additamẽta nõ sunt alia vasa in mulieribus: sed sunt quedam cornua simul cum ipsis vasis descendentia ad tutelã ipoꝝ ⁊ cum hoc tenduntur apud coitũ ⁊ distẽdũt vasa spermatica predicta quibus sunt alligata quorum distẽsione appiunt̃ ⁊ facilius euomunt sperma ad cõcauitatẽ matricis: dilatatur etiã in dicta tensione dictoruꝫ additamẽtoꝝ os matricis. i. appitur ⁊ deglutit sperma viri. Ista tñ nõ possunt haberi ex textu Aui. ⁊ puto ꝙ illa pars. s. ꝙ ipsa ambo sunt breuiora ⁊c. debebat continuari cũ precedenti. s. vbi dixit mulieres hñt vasa spermatica inter duos testiculos ⁊ illud qđ expellit ad inferiora matricis ⁊ ipa ambo. s. vasa spmatica ⁊c. Ex dictis cõprehendere potes ꝙ matrix nõ ascendit nec ascendere potest vetãtibus ligamẽtis eius supra regionẽ dictã ꝙ est cõtra credentes in suffocatione matricis eã ascẽdere ad dyafragma: ⁊ est cõtra dicẽtes mulierẽ habere matricẽ in pulmone vel stõacho vel gula: qm̃ hoc est ipossibile. Dicit. n. Gal. 6° de interioribus suffocatio matricis nõ fit qꝛ matrix moueat̃ corporaliter ad gulã vel pulmonẽ: sed qꝛ nõ põt expellere superfluitates suas per partes inferiores mouetur ⁊ cõstringit̃. tñ in pte superiori vt expellat per superiora ⁊ in hac expulsione si vapor mediãtibus arterijs in matrice disseminatis peruenit ad cor pulmonem ⁊ dyafragma. Accidit suffocatio sicut si mediantibꝰ venis perueniat ad epar ledit ipꝫ ⁊ si mediãtibus neruis veniat ad cerebruꝫ infert ei nocumẽtum ⁊ ꝯseq̃nter dicẽdũ ẽ ꝙ illa mẽbra ledat ad q̃ ipse vapor venit ⁊c.

Vide ꝙ q̃titas matricis variat̃ ẜm q̃titatẽ ventris

Vide hic ꝙ magnitudo matricis si pficit̃ nisi cũ cõplet̃ augmẽtũ mulieris sicut nec mamille

Vide ẜm magnitudinem ⁊ situm matricis

Vide ẜm motũ matricis in coytu ad recipiẽdũ spma,

Vide ẜm q̃no fit suffocatio matricis i mulieribus ⁊ pulchre

Capᵐ 7ᵐ de anothomia colli matricis.

Dixit Ga. i4.° d vtilitate ptcularꝝ. matricũ collũ ꝙ nã spmatis viã ac pfecti ⁊ ñ pfecti embrionis p̃parauit ad muliebre pudẽdũ diffinit factum rõnabiliter neruosuꝫ ⁊ duruꝫ. neruosum quidem vt in ptu plurimũ cõtrahat̃ ⁊ dillatetur. durũ vero vt nõ patiatur aliqđ in huiusmodi transmutatõe ⁊ vt dirigat̃ ẜm spmatis susceptionẽ. Si. n. pp mollitiẽ decidẽs in seipꝫ elenãs iuolutiones aliquas faceret ⁊ flexiones ꝓhiberet̃ vtiqꝫ ab his cito puenire ad sinũ matricũ spma ⁊ in hoc segregaret̃ inuicẽ mã. i. mã corpulẽta spmatis ⁊ spũs gignitiui cũ indiget cõuenire. s. cã conceptus. querat̃ hoc qdẽ. s. spũs vt principiuꝫ illud vero. s. humiditas vt idonea mã ad valoruꝫ. s. embrionis generatõeꝫ. Si enĩ nõ cito

incideret ſperma in ſinũ matricis ſed interueniendo aliqua mora
fieret anticiparet vtiqꝫ ſpũs tãqꝫ ꝑua ꝑs exñs excidere ab hũidita
te ⁊ periret cõceptio eo expirãte. vt ergo nil tale fiat matricis col
lũ creauit nã moderate durũ vt in ſꝑmatis interlactõe tẽſum ſine
inuolutionib⁹ ⁊ dyaſtolatũ. i. dilatatũ dirigat᷑ ⁊ amplietur in tãtũ
inquãtũ debebat idoneũ eſſe ne ꝓhiberet viã ſꝑmatis ad eam ⁊
vt probiberet concedentiam orificij. Si enim immoderate eſſet
durum dirrigeretur quidem faciliter ⁊ cito concideret ſicut ſi
volueris eſſet promptus. poeſt quidem in idem ſimul concidere
dirigi vero ⁊ tẽdi ⁊ ampliari difficile eẽt ei. Ad ambas ergo vtili
tates exñtes cõtrarias cõtrarijs qualitatib⁹ illud cõpſonauit nã
⁊ cũ mẽſura duritiẽ quidẽ prebẽs tm̃ quãtũ ad ampliationẽ ⁊ re
ctitudinẽ ſimul prebẽdo ei cõmoderatũ debeat eẽ ad ſꝑmatis ſu
ſceptionẽ ⁊ molliciei plurimũ pate ſuſcipe ⁊ cõſtringi. Non ergo
mireris dixit Gal. in aĩalium anothomijs nꝫ ſi a theophilo inueniſ
ſcriptũ matricũ collũ cõuerſũ ⁊ obliquatũ eẽ in reliquo tẽpore to
to in quo nꝫ intus fertur ſperma neqꝫ embrio. Sequit᷑ ergo hoc
ad perfectam cõſtrictionẽ moderationẽ habẽtẽ molliciei ⁊ durici
ei. Et eſt collũ matricis de ſe locatũ in medio directe. Veruꝫ dcã
cõſtrictio addit ei obliquitatẽ. Dixit Aui. ꝙ de mulieribus eſt cui⁹
matricis collũ reddit ad ſiniſtruꝫ ⁊ de eis eſt cuius reddit ad de
xtrũ. Si eni dixit Gal. imoderate eẽt durũ collũ matricis cũ neq̃
quã inſtilãdo diuerteret᷑ nũc qm̃ melius fuit ipm̃ ad ſufficiẽteꝫ ꝑue
nire molliciẽ qñ dimittẽs tẽdi ad ſeipm̃ cõcidit rugoſitates q̃ſdaꝫ
de neceſſitate ⁊ flexiones ⁊ tortuoſitatẽ acquirit ſupra ex quibuſ
flexionibus tortuoſis reddit᷑ os matricis in figura ſimile ori catu
li nuper nati ⁊ hec. ſ. rugatio ⁊ flexio in eo facta fuit vt nõ infride
tur ea que ſũt ꝫm matricẽ. ſ. matrix cũ teſticuliſ ⁊ vaſis. ⁊ ꝓpterea
qꝛ nõ ſtat inrugatũ ſed aptum in purgationibus mulierũ que i ſin
gulo mẽſe ⁊ in ꝑtibus matricis maxĩe inferantur. qm̃ tũc rectus
fit vt actus ſtõachus ⁊ os matricũ ⁊ ſi ſemper ſimiliter ſe hẽrent
ſimiliter inferantur. Dixit Aui. collũ matricis lacertoſe carnis eſt
ideſt ſimilis lacertoſe carni. qꝛ videt᷑ habere motũ cõſtrictiuuꝫ nõ
ꝙ ſit lacertus. Et iõ ſubdit quaſi ipꝫ ſit cartilaginoſuꝫ ſubſtãtia cu
ius eſt ligamẽtalis cui addita eſt duricies ꝑ quã acqrit de nã carti
laginis. Et eſt dixit Aui. quaſi ſit ruga ſupra rugã. qm̃ vt patuit ꝑ
Gal. ipa manet rugoſe ſubſtãtie ⁊ eſt extẽſibilis ⁊ cõtrabibilis vt
dictũ eſt vt poſſit dilatari in hora partus ⁊ deglutionis ſpermatiſ
⁊ poſtea cõſtrigi. Cui collo dixit Aui. addit pinguedo duritiem. i.
ſtricturã ⁊ clauſionẽ. nõ duriciẽ in ſubſtãtia qꝛ magis adderet ei le
nitatẽ ⁊ molliciẽ. ⁊ impꝰgnatio iterũ addit ei in hora impꝰgnatiõis
duriciẽ. ſ. clauſionẽ. claudit᷑. n. dixit Gal. cũ ĩpregnatur mulier os
matricis ita certitudinaliter vt nꝫ minimũ ab intus relaxet nꝫ ab
extra intus ſuſcipiat. apitur aũt ⁊ tẽdit᷑ in coytibus tm̃ vt per am
plã viã allatũ ſꝑma faciliter ꝑueniat ad matricis ſpatioſitatẽ intus
in partibus aũt plurimũ deſcẽdit vt totũ inde ꝑtrãſeat ẽbrio. Dix
Almã. cũ mulier ĩpregnat᷑ os matricis iterũ claudit᷑ ꝙ ẽt acus in
trare nõ poſſet. hora vero ꝑiendi cũ venerit vel fetui aliqꝺ accide
rit nocumẽtũ ex quo corrũpat᷑ fetus os matricis dilatat᷑ vt infan
tis corpus per ipꝫ exire poſſit. Dixit Aui. in collo matricis eſt me
tus oppoſitus ori matricis extrinſeco g cõtinuat⁹ eſt cũ matrice ⁊
eius cõcauitate ꝑ quẽ metũ ꝺglutit ſꝑma ⁊ expellit mẽſtrua ⁊ pa
rit fetũ. Et iſte meatus in cõceptiõis diſpõne fit in ſũmo cõſtrictõiſ
quaſi fortaſſe nõ ingrederet᷑ acus extremitaſ demũ dilatatur pre
cepto dei excelſi ⁊ egredit᷑ ex eo fetus. Dixit Alman. os virginis
cõſtrictũ eſt ⁊ rugoſũ ⁊ in rugis ipſi⁹ colli virgulareſ vene texũt᷑
ſubtiles que qñ corrũpit᷑ virgo rumpũtur ⁊ predicte dilatant᷑ ru
ge. Et Aui. dixit añ violatõeꝫ puele virginis ſunt in ore vel collo
matricis. ſ. iuxta os pãniculi cõtexti ex venis ⁊ ligamẽtꝭ ſubtilibuſ
valde ortis ex omni mẽbro ei⁹. ſ. circũſtãte ei ⁊ hos pãniculos frã
git ⁊ deſtruit violatio. ⁊ currit ꝙ in eis eſt de ſanguine. iõqꝫ cũ vi
olatur ſanguinolat᷑ ⁊ eſt ꝙ dicit collũ matricis ab ore eius intrinſe
co de quo dictũ eſt ſupra vſqꝫ ad os eius extrinſecũ ꝙ ẽ vulua to
tũ rugoſuꝫ hñs rugas ad modũ ſanguiſugaꝝ ⁊ eſt peliculoſũ di
latabile ⁊ cõtrabibile tꝑe neceſſitatis ⁊ indigẽtie coytus ⁊ ꝑtus ⁊
hoc eſt mẽbrũ ꝑmũ qꝺ occurrit de habẽtib⁹ aptitudinẽ ad gene
rãdũ cuius extrĩſecũ orificiũ dicit᷑ ianua ſiue porta ſiue vulua ge
nerationis. ⁊ multotiẽs natura mulieꝝ dicitur ⁊ in hoc collo ter
minãtur meat⁹ colli veſice ꝑ quẽ in mulieribus excernit᷑ vria. Di
xit Aui. meatas vrie in ea eſt loc⁹ alius ⁊ eſt ꝓpiquior ori matricis
ſcꝫ intrinſeco pluſqꝫ extrinſeco ⁊ eſt ab eo. i. ea parte que ſeqt᷑ ſu
premum eius. terminatur enim ad partem ſuperiorem colli non
ad inferiorẽ. qm̃ veſica ſuppoſita eſt collo matricis. Dicit. n. Gali.
14.° de vtilitate ꝑticularũ ꝙ in ſupiori fine pudẽdi mulieris colluꝫ
veſice deſinit. collũ qdẽ veſice ſuperſtat collo matricis. ſꝫ cõcaui
tas matricis altior ſtat cõcauitate veſice. Dixit Auic. in ꝓxĩo eius
. ſ. oris matricis eſt illud qꝺ expellit ad ipm̃ ẽt extremitas colli veſi
ce breue in mulierib⁹ ⁊ eſt lõgũ in viris ⁊ in qbuſdã mulieribus i
tus añ os colli eius extrĩſecũ repitur velamẽ ligamẽtale ſolidum
cũ quadã viſcoſitate ꝑ quã reddit᷑ iflexibile ⁊ eſt in colore albũ in
quo in oppoſito directi medij oris extrinſeci eſt foramen ꝑ qꝺ vri
na excernitur ⁊ mẽſtrua ꝓdeũt. ⁊ hoc velamẽ ꝓhibet iſtas in vo
latione ⁊ vocantur huiuſmodi hñtes velamen velare. ſubiacet ãt

Vide h̃ ꝙ collũ matricis aliquã do colocat᷑ i dextra ꝑte ⁊ aliquã do i ſiniſtra i aliqb⁹ mulierib⁹

Vide h̃ ꝙ meatuſ vrie terminat᷑ ad ꝑtẽ ſupiorem colli matricis

muliebre pudendũ. Dixit Gal. ꝫm anũ ⁊ dixit cutis epiſeſis in fi
nibus pudẽdoruꝫ. ſ. ſita in mulieribus ⁊ maribus in feminis facta
eſt cã ornatus ⁊ vt nõ infrigidẽtur matrices cooperimento facto
in viris vero cũ eo ꝙ ad aliquẽ ornatũ cõferũt adhuc ĩpoſſibile ẽ
nõ oĩo habere. quale eni dixit ipe pinſoriũ faringe eſt fargaleum
tale eſt matricũ illud qꝺ viuifer vocatus tegẽs ſimul ⁊ infrigidꝭ
ri ꝓhibẽs illud qꝺ ꝑuenit ad eaꝝ muliebre pudẽdum orificiũ colli.

Capm̃. 8m̃ de ꝯplẽdis diſpõnibus anothomie mẽbroꝝ gnãtõiſ

Galienus ſupra ſexto epidimiaꝝ ⁊ poni
tur a Rabi in. 13ª ꝑticula dixit
matrix. i. collũ matricis ⁊ virile mẽbrum dicũt᷑ ner
uus qꝛ ſimilant᷑ neruo intẽſiõe dillatatione ⁊ retra
ctione ⁊ albedine paucũ ſanguineꝫ hñtia. Et dixit
14.° de vtilitate ꝑticularũ ad genitales particulas cõmoderati ve
niũt nerui ⁊ vene ⁊ arterie nõ ſolũ maxĩe ſed ⁊ bne ꝑueniunt ad
eas. vnũ. n. par qꝺ ſequitur ꝑtes femoris, ex dorſalib⁹ regionib⁹
ꝓdiens ad teſticulos ⁊ ad matricũ fundũ dictũ eſt ſcidi. aliud ve
ro ex eis ꝙ ꝫm ſacrũ os vaꝭ dictũ ĩplãtatũ aut in iferioribus ꝑtib⁹
. ſ. vbi prius in feminis eſt matricis collũ. In maſculis vero virga
Vtilitas aũt hoꝝ vaſorũ. ſ. venarũ ⁊ arteriarũ ad genitales ꝑticu
las veniẽtiũ. alia eſt vt magnoꝝ alia vt dupliciũ qꝛ nõ ſoluꝫ matri
cis nutrimẽtũ. ſed ẽt fetuũ ꝑpant ꝓpterea magni vaꝭ. indigẽt ma
gnis ẽt ⁊ teſticulis qꝛ nõ ſolũ ipos nutriri ſed ſperma generari oꝫ
Cã vero duplicationis fuit qñ par venarũ ⁊ arteriaruꝫ ꝙ gratia
nutrimẽti nõ ſolũ ordinauit ad genitaliſ ꝑticulas in purũ adhuc ⁊
ſuperfluũ cõtinet quaſdã vtilitates prebendas quales ambas di
ximus eſſe. ſ. cõceptionis ⁊ educationis fetus vaꝭ qꝛ a renibus ſe
orſuꝫ actõe ⁊ nõ omnifariã benignũ ſanguinẽ habet manifeſtũ ẽ
omnibus. Preter has ergo cãs que ab oſſe ſacro feruntur ꝓpin
quo iacẽtibus vaꝭ magnis ꝓdeũt ⁊ nõ inuenies magis prope ali
quã regionẽ aliquã aliã vt breuiori diſtãtia duceret ad genitales
ꝑticulaſ neruos ⁊ arterias ⁊ obſeruãt hãc rõnem. nã ꝓpter breuiſ
ſimas ſubſtãtias adducere his que nutriũtur. he aũt vene in dictꝭ
mẽbris ꝓportionabilr aſcribũtur ꝫꝫ vtilitatis indigẽtiã. in matrice
aũt multiformiter diſpciũt᷑ ⁊ ꝑ ipſarũ orificia mẽbra ꝓrumpũt ma
gis maxĩe eaꝝ que a pari quoddã ꝫm renes procedũt ⁊ ortũ hñt
qñqꝫ aũt in qbuſdam ex oribus earũ que a pari ꝙ ꝫm ſacrum os
in collo extra os terminat᷑ tꝑe cõceptõis fluũt mẽſtrua. Dixit. A.
matrix creata fuit hñs venas plurimas ⁊ ſimiliter arterias rami
ficatas ex venis ⁊ arterijs quas diximus. ſ. in anothomia venaꝝ
⁊ arteriarũ ⁊ ſunt ille que dicte ſũt ſupra per Gal. ⁊ per eas porta
tur virtus vitalis ⁊ nãlis ad matricẽ ⁊ materia ẽt ſiue nutrimen
tũ ⁊ pro ſe ⁊ pro fetu tꝑe cõceptionis. Dixit Aui. hꝫ matrix victaſ
plures venas vt ſit ſuſtentatio ẽbrionis ⁊ ſit ſuperfluitatibus men
ſtruis p̃cipitatio. Dixit. n. ꝙ orificia haꝝ venarũ que figunt᷑ i ma
trice noĩant᷑ foramina matricis ⁊ ſũt q̃ vocãt᷑ ab Ap. ⁊ Gal. cotili
dones ⁊ ex eis cõtinuant᷑ pãniculi embrionis ⁊ ex eiſ currit men
ſtruuꝫ ⁊ nutritur ⁊ ſuſtẽtat᷑ ẽt ꝑ has venas ẽbrio tanqꝫ ꝑ ligamẽ
ta. Dixit ẽt ipe ꝙ ligamẽta eius ſunt quedam quibus cõtinuat᷑ ex
neruis de qbus dicet᷑ ⁊ venis. Et Gal. 14.° de vtilitate ꝑticularuꝫ
⁊ ponit᷑ a Rabi in 3ª ꝑticula ꝑncipia arteriarum ⁊ venarũ quib⁹
eſt ſocietaſ inter mamillas ⁊ matrices que create ſũt ad actũ vnũ
diſcrepant a principijs aliarum arteriarũ ⁊ venaꝝ. alique eniꝫ in
cipiũt ex ſuperius dyafragmatis ⁊ deſcendunt inferius. alique. n.
incipiũt inferius ⁊ aſcẽdũt ſuperi⁹ vt qꝺ cõtinet᷑ in eis omnib⁹ ꝑ
ueniat ad matricẽ tẽpore cõceptionis ⁊ lactatiõis ꝑueniat ad ma
millas. Et dixit neruorum par ex eis que ꝫm ſacrum os prodiẽs
vaſis ad genitales ꝑteſ extẽditur ſimiliter eis que ad aliaſ ꝑticulaſ
perueniũt ſimiliter arterijs ⁊ venis ab eiſdẽ nãqꝫ ꝓcedũt locis ⁊
per eaſdẽ regiones feruntur verum qꝛ arterie ⁊ vene que deſuꝑ
deſcendunt ad ꝑtes genitales ſuꝑabũdanter ad ipſas veniunt. iõ
rõnabiliter nullus ex dorſali que ꝫm lumbũ cum eis deſcendunt
neruis. ꝑ lõgã enim viam neruorũ erat melius. Et dixit groſſities
horuꝫ neruoruꝫ certitudinaliter ꝫm vtilitatem mẽſurata eſt. i ma
tricibus eni totis ꝫm teſticulũ ⁊ oſſeũ ⁊ maſculorum omni pauca
fuit opus diſtributõe nerui. ſed nꝫ ad ſenſum certum nꝫ ad motũ
aliqueꝫ. virga vero maſculi ⁊ matricũ vero ſtõachus ⁊ os ⁊ alia
que ſunt ꝫm pudendum earum ſeu ſenſu ſuꝑabũdantes indigen
tes ꝑ veneream copulationem rationabilr plurib⁹ ꝑticipauerũt
neruis ⁊ ꝑꝑ hoc nec valde eſt ſubtile hoc neruorũ par ſicut illud
qꝺ ſupra epar ⁊ ſplenem ⁊ renes eſt nec itaqꝫ magnum ſicut illꝺ
qꝺ ſupra ventrẽ. i. ſtõachũ ſed ambarum groſſitie. Dixit Rabi in
3ª particula virge ⁊ collo matricis ⁊ earum receptaculis ⁊ lacer
tis nerui neceſſario cõiunguntur ad dãdũ tẽpore vſus coytus ſen
ſibilitatem plurimã vt percipiat᷑ delectatio magna. Et Auic. dixit
adueniunt virge nerui ex ſpondilibuſ caude licet nõ plurimũ ſint
ſubmerſi in ſubſtãtia eius. Et ipſius. ſ. nerui qui ſubmerſi ſunt in
ſubſtantia eius non ſunt niſi nerui quorum ſubſtantia eſt ligamẽ
talis priuati ſenſu. i. ꝓuati ſenſu acuto. qm̃ virga ꝫm profundas ꝑ
tes tunice ipſius hꝫ ſenſum obtuſuꝫ. ꝫm ſuperficiales vero parteſ
habet ſenſum magis certum ⁊ acutuꝫ ⁊ hꝫ extremitas eius que

Vide h̃ vtilitates venaꝝ ⁊ arteriarũ ad genitales ꝑticulas venientium

Vide h̃ ꝙ extremitateſ venaꝝ q̃ terminantur ad matricẽ vocãt᷑ cotilidones ⁊ ex eiſ ẽminãt᷑ panniculi embrionis

est preputiũ sensuz acutissimũ ⁊ spetialissimũ percipientẽ obiectũ
cũ ꝓportione distĩcta a sensu aliorũ mẽbroꝝ. De iuuamẽtis ⁊ vti
litate mẽbroꝝ gnãtionis magna pars patet ex dict. Dixit Aue.
2° colliget iuuamẽtũ matricis est vt sit locus generationis ⁊ cum
hoc sunt alia iuuamẽta.s.vt sit meat⁹ superfluitatis sanguinis nõ
cocti qui generatur ĩ feminis ⁊ est sanguis mẽstru⁹. Matrix.n.
sumpta pro eius cõcauitate solũ ẽ locus gnãtionis nullã habẽs ĩ
se virtutẽ ĩmutatiuã ad faciendũ mẽbra embrionis sed soluz ipz
cõseruat. Dixit Aui.cũ coitur cũ muliere expellitur.i.mouet̃ ma
trix quasi ad os matricis,ꝓcedẽs attrahere,sperma per naturaz.
Et de iuuamẽtis testiculoꝝ dixit Aui.20°tertiũ est vt cõplemẽtuz
forme detur ⁊ cõplexio masculina ⁊ feminina seruet̃ que spẽbus
aĩalibus accidentia sũt inseꝑabilia.sȝ nõ de rebus ĩanimatis essen
tiam ingredientes. Et dixit sublimis deus creauit duos testiculos
in qbus generatur spma. Ex dictis ẽt appere possunt cõitates ⁊
colligãtie mẽbrorũ genitaliũ ad alia mẽbᵃ. Et.n.testiculi ⁊ matrix
colligantiã hñt cũ corde mediãtibus arterijs ⁊ cũ epe mediãtib⁹
venis ⁊ cũ cerebro ⁊ nuca mediãtib⁹ neruis. ⁊ cũ pulmone ⁊ dya
fragmate ⁊ stõacho mediãtib⁹ p̃dictis ⁊ similiter renibus ⁊ silr
siphac ⁊ colo vesice mediantibus ligamẽtis ⁊ suspensorijs. ⁊ col
ligãtiã habet cũ mamillis mediantibus arterijs ⁊ venis supradi
ctis. Dixit.n.Gal.vbi supra matrices ⁊ mamillarũ cõicatio mani
feste apparet ꝫm corruptiones embrionis sicut.n. Ipo.nos docu
it scȝ in affo. ⁊ nõ solũ ꝫm corruptiones embrionuz sed adhuc ꝫm
dispositões que vtrisqȝ ex tẽpore acquirũtur.pue eñi sunt mamil
le dũ augẽtur.s.aĩalia ⁊ similiter matrices.perfect võ ⁊ gnãtionis
tẽpus accipiẽtib⁹ crescũt mamille ⁊ coeleuãtur matrices vsqȝ ad
codecẽtem magnitudinẽ.nã.n.ad vnius operis famulatõem ma
trices ⁊ mamillas ad alterius famulatõez p̃parauit.operationes
eñi matricis iã tibi note sunt.nutrire aũt ꝙ natũ est mamillarum
est opus.iõ copulauit eas natura ꝑ arterias ⁊ venas que ꝑ hypo
cũdria ⁊ totũ ypogasteriũ deducũtur.solũ eñi hec vasa in aĩalib⁹
ex partibus que supra renes sunt,ꝓdeũt inferius corporis feruut̃
que aũt ex inferioribus sursũ solas aũt p̃dictas ꝑticulas copulari
per vasa oportebit vt qñ in interioribus auget̃ ⁊ plasmat̃ embrio
illi soli cões vene id qd est in vtrisqȝ arigãt nutrimẽtũ.qñ vero na
tus mamillis totũ influat iterũ. ⁊ propter hoc ꝫm illud tẽpus con
tingit mẽstrua deficere ⁊ lactare feminã. Dixit Gal.6° de interio
ribus antiqui vuluã id est matricẽ cõcipere desiderantẽ aĩali assi
milauerunt.dicũt eñi ipsaz toti corpori nocere nisi desiderata iue
niat ꝙ cõplexio cõfirmat ventriculi. Ingt pso pãniculi qui vulua
dicũtur cũ sint quasi animati ⁊ ꝯcupiscũt ⁊ desiderãt filios,ꝓcrea
re si diu permãserint ꝙ fetũ nõ ferãt angustiantur nequeũtes ma
nere in vno loco.ꝑ corpus.n.moti spũs vias opilant ⁊ hanelitum
corrũpunt.vnde qdã dicũt ꝙ vulua super corpus mouet̃ incedẽs
supra dyafragma coibẽs hanelitũ. Et alij dicũt eaz sicut aĩal mo
ueri. Et qui nesciunt anothomiã.dixit Gal.putãt hec oĩa possibi
lia esse.sed q exercẽt se in his cognoscẽt facilius ꝙ q̃uis vulua su
peri⁹ ascendat tñ parũ salire videt̃. Putauerũt quidẽ antiquoꝝ
matricẽ fore aĩal distinctũ ꝙ arguebãt ex motibus eius ⁊ ex eo ꝙ
odorat.tẽdit eniz ad odores bonos ⁊ fugit a fetidis ⁊ hoc remo
uens Serapio de suffocatõe matricis dixit. Si aliquis dixerit ꝙ
matrix letatur odoribus ⁊ facit eã fugere odor fetidus.tũc oȝ ꝙ
matrici sit virtus olfandi ⁊ si est ꝫm hoc matrix ẽ animal. Respõ
debimus ꝙ matrix delectatur in bonis odoribus.nõ inq̃tum sit
animal sed q: ei est proprietas naturalis vt declinet ad res dulces
q̃uis in ea nõ sit vtiqȝ virt⁹ gustus. Similiter ⁊ matrix delectat̃
istis rebus bonis.i.odoriferis. Dixit soluimus pudoris legẽ ẽt int̃
defuncta corpora nã dictauit ac si qñ necatoꝝ cadauera fluctib⁹
euebant̃ viroꝝ supina prona fluctuãt mulierũ.

Vide ꝫ ꝙ cũ qbus genitalia colligãtiã hẽat cum alijs membris

Vide ꝫ ꝙ qdaz ex antiqs fuerunt existimãti ꝙ matrix i corpore mulieris sit animal

Capᵐ. 9ᵐ de egritudinibus q̃ accidũt mẽbris gnãtionis.

Membris generationis possunt accidere egritudines ꝑ cõitatẽ seu ẽt ꝑ
cõpassionẽ ad mẽbra quibus dictũ est supra ipsaz col
ligari ⁊ cõitatatẽ habere ⁊ pñt eis accidere egritu
dines ꝓpe oĩs generis. ⁊ hoc ẽt tã in viris q̃ in mu
lieribus. Ita ꝙ possunt eis accidere egritudines cõplexionis pu
re ⁊ nõ pure simplices ⁊ cõposite. Et egritudines instrumẽtales
⁊ maxie opillationes ⁊ situs ⁊ egritudines cões solutiones ꝯtinui
tatis in mulieribus ⁊ vlceribus eoꝝ ⁊ egritudines cõposite. ⁊ ac
cidũt viris ꝓprie defectus in erectiõe virge ita ꝙ non erigat̃ aut
superflue duret erectio ⁊ similia ẽt in feminis accidunt ꝓprie. Di
xit Aui.accidũt matrici egritudines impregnatõis sicut vt nõ im
pregnet̃ aut ĩpregnet̃ ⁊ abortiat aut ĩpregnetur ⁊ non faciet ab
ortiuũ ĩmo fiat difficilis ꝑtus ⁊ seperet̃ fetus ⁊ moriatur in ea sup.
aut accidat ei imp̃gnatio mẽdosa. Et accñt ei dixit Aui.egritudi
nes mẽstrue vt nõ emittat menstrua aut emittat menstrua pauca
aut mala aut nõ in hora sua aut supfluant ei mẽstrua. Dixit Aue.
3° colliget qm̃ vulua fuit generata ꝑꝑ generationẽ ⁊ est via super
fluitatũ tertie digõnis. iõ accñtia que huic mẽbro accidũt his ope
rationibus adaptãtur. Et dixit in vulua sunt quattuor virtutes s

nãles.sed tñ loco digestiue oȝ dici cõseruatiue. ⁊ hoc cõuenie̍tius
q:,ꝓpria virtus eius est cõseruatio embrionis. Sȝ opõ virtutis di
scretiue nõ est manifesta in ipsa q: nõ est credẽdũ ꝙ nutriatur ex
eo ꝙ colligitur in ipa. Attractiua aũt retẽtiua ⁊ expulsiua sũt ma
nifeste in ipsa ⁊ in his omnib⁹ operationib⁹ põt accidere lesio oĩs
modi lesionis que lesiones dixit Haly.sicut in stõacho ita ⁊ in ma
trice sup oĩa alia mẽbra manifesta sunt. Dixit Gilibertus qa ma
gnus sensus abundat in matrice ex multitudine suoꝝ neruorum
quare de leui patit̃ ex aductu rei cõtrarie dolorẽ ⁊ incõmoda plu
rima. Dixit Auic.mulier que parit ⁊ ĩpregnat̃ minus infirmat̃
q̃ sterilis ⁊ est debilioris corporis q̃ȝ ipa ⁊ velocius efficit̃ anus.
Sȝ sterilis est plurimũ egritudinũ tardat̃ tñ ei senectus ⁊ est sicut
iuuenis in plurimo sue etatis. Et dixit cũ multiplicantur egritudi
nes in matrice debilitat̃ epar ⁊ preparatur ad hoc vt genere t̃ ex
eo ydropisis. Dñt qdam egritudines matricis aliqñ cõicantur ali
is mẽbris ⁊ nõ sũt proprie illis mẽbris sed sũt proprie matrici sicut
prefocatio matricis que cõicatur alij. ⁊ tñ ẽ propria matrici. Et ali
quãdo ab ea alijs mẽbris accñt egritudines que sunt proprie illis
mẽbris ⁊ sibi nõ sicut ydropisis prouenĩẽs cã matricis que est ꝓ
prie epati ⁊ nõ matrici ⁊ qñȝ cõicant̃ matrici egritudines a mem
bris alijs dictis duobus modis ⁊c̃.

Vide ꝫ ꝙ in matrice sunt quattuor vi. tutes s.naturales

Capᵐ. iiᵐ de spermate in generali.

Sperma grece latine semen dicit̃ ⁊ sumi
tur aliquãdo largissime pro om
ni eo in quo est virtus vegetabilis generatiua qd
.s.habet virtutẽ generandi siue decidat̃ ab aĩali si
ue a planta. Et aliquãdo sumitur large pro omni hu
midtatẽ descendente ad mẽbra generationis in animalibus de
lectationẽ inducente. Et aliquãdo sumitur minus large pro hu
miditate descendẽte ab aĩali mare vel femina per ipsius vasa se
minaria a testiculis ab eis ad ipsoruȝ pudenda siue illa hũiditas
habeat virtutẽ generatiuã se sola vt in qbusdam aĩalibus nõ egẽ
tibus femina ad generationẽ siue nõ. Et aliquãdo sumitur stricte
pro humiditate vt dictũ est in mare ⁊ femina faciente actiue vel
passiue ad generationẽ. Et aliquãdo sumitur strictius pro sola ta
li hũiditate faciẽte ad generationẽ in mare. ⁊ primo mõ sũptuȝ p̃
dicatur de semine generationis aĩaliuȝ ⁊ de seminibus germinã
tibus ⁊ radicibus plãtarũ in quib⁹ est virtus germinãdi ⁊ gene
randi. Et 2° modo sũptũ p̃dicat̃ de omni hũiditate descendente
ad generatõis mẽbra ⁊ in his delectationẽ inducẽte. ⁊ sic dicitur
de spermate siue generãte si nõ ⁊ de alguadi. 3° võ mõ sumptum
predicat̃ de spmate generãte in mari vel femina ⁊ in aĩalibus ẽt
nõ egẽtibus femina. Et 4° mõ sumpto p̃dicat̃ d̃ spmate generã
te in mare ⁊ femia ⁊ ꝫ mõ sũptũ dr̃ de spmate viri p̃ncipiũ hñte
generatõis ⁊ spma qdẽ vocat̃ aqua. Et 3° de generatõe aĩaliũ ꝫȝ
Ar.dicit̃ de spmate viri.verũ ꝫm Aui.maxie dicit̃ de spmate fe
mine ⁊ dicit̃ aqua q: cõmorãs paululũ extra vasa in aqueã ⁊ liq
dã cõuertit̃ substãtiam ⁊ similiter aliqñ vocat̃ gutta spma femi
ne. ⁊ qñȝ sperma femine ab Aui.vocat̃ hũiditas dealbata. Et sp
ma ẽt in femina qñqȝ sũitur ab auctoribus pro eius spmate gene
rante. ⁊ nõ generãte ⁊ qñqȝ pro alguadi hũiditate saliuali. ⁊ qñqȝ
pro mẽstruo: vñ p̃mo ⁊ 4° de generatõe aĩaliũ dixit Ar. ꝙ mẽ
strua sunt spma indigestũ. Et spma nõ generans qñqȝ dicitur de
hũiditate dealbata spmati generãti ꝓxima. Et qñqȝ dicit̃ de mã
subsanguinea nõ dealbata qualis est que qñqȝ emittit̃ a supflue
vtẽtibus coitu. Itẽ p̃mo de generatõe aĩaliũ dixit Ar. spma ⁊ fe
tus differũt ꝑ prius ⁊ per posterius.fetus eñi ex eo ꝙ ipm ex alio
fit.spma võ ex eo ꝙ ex eo aliqd fit. ⁊ qñqȝ ambo idẽ sunt. Et iterũ
reperiunt̃ ista noĩa semen spma ⁊ genitura ⁊ semẽ sicut genus
est ad alia vel sicut superius. ⁊ alia hñt se sicut spẽs vel sicut inferi
us. Semen eñi dicitur de omni eo in quo est virtus generatiua si
ue sit semẽ siue virgulata plãte siue sit semẽ aĩalis cuiusqȝ. In pri
mo tñ significato semẽ de semine plãte dicit̃ ꝙ ꝫm Ar. vocatum
ẽ paricarpion vel pulicarpũ. Spma tñ grece latine dicit̃ semen ⁊
ꝓprie dicit̃ de mã dealbata in testiculis aĩaliuȝ siue sit generatiua
siue nõ. Et genitura proprie dicit̃ de mã spermatica gnãtiua. De
spmate ⁊ genitura dixit Ar. p̃mo de generatõe aĩaliuȝ.genitura
vocat̃ ꝙ a generante ꝓuenit quecũqȝ coire nata sint p̃mũ hñs
p̃ncipiũ gnãtionis. Spma aũt ꝙ ex ãbobus p̃nᵐ hñs copulatum
illud qd plãtarũ ⁊ quorũdã aĩaliũ in quibus nõ sũt seꝑata mascu
lis ⁊ femella. Et sic cõcept⁹ factus ex prima mixtura masculi cuȝ
femella vt ouũ. ⁊ in eodẽ primo dixit spma ẽt dici d̃ sanguine mẽ
struo frequẽter.tñ p̃dicta noĩa syno° accipiũt̃ vnũ pro alio. Spma
aũt sũptũ pro mã dealbata siue sit generatiuũ siue nõ. ⁊ maxie ꝑ
generatiua prout colligit̃ ꝑti p̃mo ⁊ partiȝ scd̃o de gnãtõe aĩaliũ
est superfluitas vtilis vltimi alimẽti sanguinei vltimi iã distributi
vel dissemiati in ꝑtes in po° exĩstẽs oĩa actu aũt nullũ. Est aũt sup
fluitas q: nõ ẽ ꝑs mẽbri sicut iã antiquorũ multi crediderũt sicut
recitat Ar. primo de generatõe aĩaliũ ⁊ est supfluitas vtilis q: est
supfluitas quãti ⁊ nõ q̃lis.nõ.n.peccat ꝫm aliquẽ modoꝝ substan
tie nȝ ꝫm aliquã primarũ q̃litatũ. ⁊ est vtilis indiuiduo an̄ receptõ

Vide hic qd sit spma ⁊ qd semẽ ⁊ quot mõis sũa.tur a diuersis

Vide hic ꝙ semẽ dicit̃ de oĩ eo ĩ quo est virtus gnãtiua ⁊c̃.

nē forme ſpmatis qꝛ cū ſit ſupfluitas alimēti nō peccātiſ in aliqua
malitia pōt cōuerti in mēbꝛa eius ⁊ poſt receptā formā ſpmatis ē
vtilis ad fetus generatōem pro propagāda ⁊ cōſeruanda ſpē. ⁊ ē
ſuperfluitas alimēti.ſ.propīq vt cōuertatᷣ in mēbꝛa ſanguinea.i.ꝙ
ex ſanguine fuit qꝛ eſt ſupfluitas ſecūdaꝝ hūiditatū que ſupfluūt
ab eo cuius fuit indigētia pro reſtauratōe mēbꝛi deperditi.Eſt.n.
propꝛie ſupfluitaſ hūiditatꝭ roꝛalis ſubſtātifice que eſt apta tranſi
re in cambiū ⁊ apponi membꝛis que non tranſiuit in cambium
qꝛ non erat particulare egens ea cuꝫ habuerit ſufficientem iam
cambij quantitatem appoſitā nꝫ ē gluten cū iā factū ſit quaſi ps
membꝛi vnita ⁊ coagulata.Cābiū quoqꝫ ⁊ gluten mēbꝛa pro ſe
retinēt auide ita vt nō ſinant ea a ſe ſecedere ergo eſt pars humi
ditatis roꝛalis ñ tñ roꝛida fluida ſꝫ ſubſtātifica cuiꝰ ſupfluitas ꝑma
ſtās in capitibus venarū paruaꝝ capillariū trāſit in ſubſtātiā ſper
matis verū digōne vlterioꝛi ⁊ dealbatōe.Et qꝛ Arꝫ.predictas hu
miditates noīe ſanguinis appellauit dixit alimēti ſanguinei nō q
dem ſanguiſ ſtātis adhuc ſub foꝛma ſanguinis ſiue cū diſtinctus
alīꝭ hūoꝛibus ſiue ſtātibꝰ in maſſa ſanguinea nec etiaꝫ alius hu
moꝛ eſt ſperma qꝛ ſpma eſt res perfecte digeſta.Dixit aūt Arꝫ.p̄
mo de generatōe aīaliū ſperma quidē digeſtū magis alteratᷣ ⁊
a ſanguine ſepatur ⁊ vt de hoc daretᷣ intelligere dixit alimēti vl
timi ideſt vltimate digōnis ⁊ ꝑfectionis in mēbꝛis ſimplicibꝰ ſpō
gioſis qꝛ in ſpōgioſis.ſ.poꝛis omnibus ipoꝝ eſt eniꝫ nutrimēti di
ſtributi in partes qꝛ in mēbꝛa ⁊ partes ipſoꝝ. ⁊ ideo eſt ex humo
re diſtributo ⁊ diſſeminato.Nō.n.eſt alimētū qꝺ diſtribuitur vel
eſt alimēti diſtributi.i.diſtribuibilis in partes ſicut ēt eſt pꝛima de
ſecūdis humiditatibus vel diſtribuibilis in partes ſicut eſt pꝛima
.ſ.ipſa roꝛalis hūiditas exñs in poꝛis cōibus in ꝑtes.ſ.in poꝛos pro
pꝛios in quibus apponitᷣ vel efficitur cābiū vel vt dicūt qdā diſtri
buti.i.diſtributū referēdo hoc ad li ſupfluū. ⁊ nō ad li alimēti exi
ſtens in potētia.ſ.triplici.ſ.nāli remota aptitudinali ⁊ habitudinali
ꝓpinquiſſima ſed diuerſimode.Pro huius aūt triplicis potētie de
claratione ſciendū ꝙ Aui.pmo ſui de aīa dixit ꝙ potētia pꝛius ⁊
poſteriꝰ dicitur tripliciter.vno mō dicitᷣ aptitudo abſoluta a qua
nihil exiuit in actū.nihil enī adhuc ſibi ineſt per quē in actū egre
diatur q̄ potētia vocatᷣ nālis abſoluta ad inſtar māe nullā habēs
foꝛmā q̄lis eſt poᵃ infantis nūc nati ad ſcribēdū ⁊ materie ſperma
tis cū adhuc ī mēbꝛoꝛū exiſtit poꝛis ad generādū.2ᵃ potētia ē apti
tudo ad actū magis.nō tñ pōt in illū ſine medio ⁊ alteratione q̄
potētia vocatur potētialis ſicut ea que eſt pueri iā cognoſcētis in
ſtrumēta ſcripture ad ſcribēdū ⁊ ſpermatis cū ꝑfectū fuerit in te
ſticulis ad generādū.3ᵃ eſt aptitudo actui ſine medio ⁊ alteratiōe
cōiuncta que potētia vocatᷣ perfectio qualis eſt ſcriptoꝛis cū actu
nō ſcribit ad ſcribēdū ⁊ que ſpermatis iniecti ad matricēꝫ ad ge
nerādū ⁊ hec 3ᵃ potētia ꝫm Aui.pōt eſſe duplex ſꝫ ꝙ plus vel mi
nus appꝛopinquat actui. ⁊ vna dicitur potētia habitudinalis. ⁊ alia
dicitᷣ potētia habitus.vñ pꝛimo ⁊ 2º de generatiōe aīaliū magnā
hꝫ ſperma virtutē.Eſt.n.ſpma ꝙ manus aut facies aut totiꝰ coꝛ
poꝛis aīalis indeterminate aīalis manus aut facies aut totuꝫ aīal
⁊ quale vnūqꝺqꝫ illoꝝ in actu tale eſt ſperma virtute. Iſtud eniꝫ
ſuperfluū oēs ꝑtes hꝫ potētia actu tñ nullā quare apparet ꝙ ſper
ma nō eſt ſupfluitas ad eiciēdū ſed ad retinēdū q̄uis in pꝛimo ſb
iecto nō retinetᷣ.Et dñt quidā ꝙ nō eſt ſolū vltimū alimētū idigō
nis ꝑfectōe ſed ēt ē vltimū in nobilitate.nā nā querēs ſpēi cōſerua
tionē perpetuari per ꝓpagationē ⁊ ꝓlificatōeꝫ poſtq̄ indiuiduuꝫ
ad cōpetēs prouenerit augmētū qꝺ ſuperfluū alimēti cōuerteba
tur in augmētū:tūc ea q̄titas nō cōuertitᷣ vel nō amplius fit aug
mētū ſed nā ſeruat de illo alimēto ſuperfluo illud qꝺ potiꝰ ⁊ nobi
lius eſt vt trāſeat in ſperma.ita ꝙ nō eſt ſolū vltimū digōne ſed ēt
nobilitate: ⁊ propter hāc cām dñt ex ſuperfluo mēbꝛoꝛū ſperma
ticoꝛū quoꝛū alimētū magis elaboꝛatū eſt q̄ carniformiū fit ſper
ma. ⁊ eſt potius ⁊ nobilius ſicut ipa potioꝛa ⁊ nobilioꝛa ſūt.Dixit
Aui.20ª.tertij ſpma eſt ſuperfluitas digōnis quarte.ſꝫ huius effe
ctus eſt ſcōe hūiditatis que fit 3ª digōne iam cōpleta ⁊ eſt de ſum
ma hūiditate ꝓxime coagulationi. ⁊ iſta eſt roꝛalis hūiditatis ꝑs
ſubſtātifica ex qua nutriūtur mēbꝛa dura vtputa vene ⁊ arterie ⁊
ſimiles illis vt oſſa nerui ⁊ coꝛde.Dixit Arꝫ.pmo de generatione
aīaliū ſpma nō eſt in pꝛima etate propter augmētationē preuenit
enī cōſumptū eſſe ſuperfluū alimēti ⁊ trāſiſſe in augmētū in ſene
ctute ꝑꝑ nō digerere ꝙ ſufficiēs eſt ꝫm nāꝫ.In infirmātibus pro
pter ībecilitatē v̄tutis q̄re qꝺ in media generetᷣ etate ⁊ plus poſt
ꝑfectū augmētū q̄ ante.Et dixit Arꝫ.in omni genere ⁊ ſpē ſunt h
qdem poliſperma.i.pluris vel multi ſpermatis.hec aūt oīo ſine ſp
mate vel pauci ſpmatꝭ nō qdē ꝓpter infirmitatē imo qbuſdā accit
hoc propter cōtrariū.ſ.infirmitati. ⁊ eſt qꝛ ꝓpter bonā nutricatiōꝫ
coꝛpoꝛū cōſumitᷣ in coꝛpus illud ſpma hominū qbuſdā q̄les ene
cti.i.bene nutriti exñtes. ⁊ facti carnoſi aut piguioꝛes magis ⁊ ſic
hi minus hñt ſpma ⁊ minus cōcupiſcūt coire ⁊ ſimiliter multi ſp
matis ſunt qui hñt virtutē foꝛtē ad digerēdū ⁊ ꝓpter impotentiā
addendi in coꝛpus nō trāſit ſupfluū illud in carnoſitatē vel pigue
dinē ſed ēt manet materia ſpermatis.Dixit Gilibertus cōſeruatᷣ
humiditas ſpermatis nālis diutiꝰ in viris q̄ in mulieribus ꝓpter
māꝫ ſicciorē difficilius paſſibilē nꝫ reſolutioni ſubiacētē. ⁊ ꝓpter

Vīꝺ h ꝙ ſpma ē ꝓꝑe ſupfluitaſ hūiditatis roꝛalis ſubſtantifice q̄ ē apta trāſire in cābium

Vīꝺ h ꝙ potētia ſumitur tripli citer ⁊ q̄ō

Vide h ꝙ ſpma eſt ſupfluitaſ quarte digōnis

caloꝛē foꝛmalē cōgregātē ⁊ cōſeruātē homogenea que actio ca
loꝛis nālis eſt diſſoluere eſt aūt a caloꝛe ꝑ accñs ꝑꝑ congregari ⁊
cōſeruare.iō caloꝛ eſt diutius in viris ſiue hūidū q̄ in mulieribus
tanq̄ pabuluꝫ magis depuratū ⁊ ꝙ diutius cōſeruatᷣ eſt ſpma in
viris ⁊ viri diutius viuūt q̄ mulieres quāuis tardēt magis ſꝫ ꝑn
cipiū.viri.n.humidū pꝛincipiuꝫ eſt maturationis ⁊ iō mulieres qꝛ
hūidioꝛes feſtināt augmētari caloꝛ ēt naturalis earū in pꝛincipio
foꝛtis eſt.in fine vero ſupflua hūiditate extinguitᷣ ⁊ feſtinat ſuper
eas ſenectus.Cōuenerūt aūt philoſophi ⁊ medici ꝙ ſperma du
as hꝫ partes.hꝫ.n.quādā partē coꝛpulētā ſpiſſaꝫ ⁊ hꝫ aliā ſūptuo
ſaꝫ.ſubtilē.vñ 14º de vtilitate ꝑticularū dixit Gal.groſſa ⁊ viſcoſa
⁊ plena vitali ſpū eq ſubſtātia ſpermatis que ſua viſcoſitate ⁊ ſpiſ
ſitudine ad tꝑs ꝓhibet ſpūꝫ in ipa incluſum excludi ꝓhibendo ei
additū cite exalationis. ⁊ qñ ſupꝛadictū eſt ꝙ ſperma eſt ſupflui
tas alimēti de parte intelligitᷣ coꝛpulēta Spūs.n.nō eſt ſuperflui
tas alimēti albi ſed tñ eis attēditᷣ albedo poſt iclusionē ꝑtis ſpūoſe
in ipa que multa eſt introcluſione eniꝫ partis ſpūoſe aeree albent
res ꝙ ſi cōtingat pꝛimā de ſcōis hūiditatibus tranſire in ſperma.
tūc nō ſolū ſpūs incluſione albet.Verū ēt virtute teſticuloꝛum ⁊
vaſoꝛū ſpmaticoꝛū que alba ſunt agēte in eā vt ipam eis aſſimilet
iuxta poſſe ꝑncipalius tñ v̄tute teſticuloꝝ.Propterea dixit Aue.
2º colliget ſperma decidi pꝛincipaliter a teſticulis ⁊ nō a vaſis.vt
dixit Arꝫ.tñ voluit ꝙ ſpermata dealbata veniant ad teſticulos.di
xit.n.ꝙ a 4ª digōne mēbꝛoꝝ.effectus aūt q̄rte digōnis eſt albus
⁊ cōfirmāt hoc quidē qꝛ ſi nō foꝛet nō ſequeretᷣ ex eius emiſſione
in coitu maioꝛ debilitatio ⁊ virtutis reſolutio q̄ ex ſanguis ema
natione cuiuſ oppoſitū demōſtrāt experiētia.Arꝫ.2º de generatio
ne aīaliū volēs oñdere cāꝫ ſpiſſitudinis ⁊ albedinis ſpmatis dixit
qm̄ nō videtᷣ ꝙ debeat eſſe ſpiſſū nā infrigidatū efficitur hūidum
ſcꝫ aqueū ⁊ coloꝛ aque ineſt ei.Sꝫ cōueniēs dixit Arꝫ.videtᷣ ꝙ ſit
ſpiſſuꝫ.qm̄ ipm exit calidū ⁊ a calido coꝛpoꝛe a quo aūt inſpiſſetᷣ
dubiū eſt.nō.n.rōnabiliter videtᷣ ꝙ a calido qꝛ non diſſolueretᷣ a
frido.Nō pōt dici ꝙ fiat ꝓpter partes terreſtres admixtas in eo
ſicut accidit in lacte.qm̄ in ſpmate nō ſūt ꝑteſ terreſtres.qm̄ ſi eēnt
appareret eo diſſoluto nūc aūt in eo nihil fit ſolidū.ſed totū vt aq̄
Nꝫ ēt eſt rōnabile dicere ꝙ inſpiſſetᷣ a frido cuius eſt cōgregare
qm̄ ſpiſſitudo accīt ei in calido coꝛꝑe qꝛ calidū exijt. Sꝫ nꝫ a frigi
do diſſolueretᷣ nec cōgelatᷣ ſperma in genu ſub diuo poſitū ergo
erit cā inſpiſſatōis eius ſpūs ei admixtus.nō.n.dixit Arꝫ.ſpiſſatur
ꝙ ex aqua ⁊ terra fit vel cōſiſtit hūidū ſolū ſed ēt ꝙ exit ex aqua
⁊ ſpū.i.aerea ſubſtātia vt pꝫ de ſpuma.fit enī ſpiſſioꝛ ⁊ alba.ſ.ꝑmi
xtione aeris cū aqua ⁊ quāto magis adinuiceꝫ permiſcentᷣ tanto
ſpiſſioꝛ: ⁊ ideo in ſpuma quāto nitioꝛes ⁊ manifeſtioꝛes āpule fue
rint qꝛ ſeruatᷣ ex hoc maioꝛ permixtio aeris cū aqua tāto albioꝛ ⁊
nitēs magis.ſ.ꝫm partes qꝛ ſpiſſioꝛ ſpuma fit.fit aūt permixtio ſpi
ritus multi cū ſubſtātia coꝛpulēta ſpermatꝭ intus in coꝛpoꝛe actiōe
caliditatis ⁊ foꝛtaſſe motus ad hoc adiuuat.exeūte aūt ſpermate
cōſpirauit calidū in aere infrīdatū humidū fit ⁊ nigrū.relinqtᷣ.n.
aqua ⁊ ſi qd modicū terreſtre vt in ſtate ⁊ ſpermate deſiccato ap
pareat.Spūs aūt eſt calidus ⁊ humidus ꝫm nāꝫ ⁊ eſt de natura
vapoꝛis. ⁊ ideo ēt infrīdatus in aqueā cōuertitᷣ nām. Et pars ſpi
rituoſa in ſpermate eſt multa ſicut in ſpōgia multus eſt aer .Et ꝑſ
ſpūoſa q̄uis reſpectu mollis coꝛpulētie ſpermatis ſit minoꝛ eſt tñ
virtute ⁊ poteſtate amplioꝛ.virtus enī eius in ſpirituoſa parte con
ſiſtit. ⁊ ideo ab ea denominatᷣ.Et dixit ibidē Arꝫ.ꝙ ſpūoſuꝫ ſper
matis ē nā.Et cōplexio qdē ſpermatiſ vt ē ſupꝛadictū ē calā ⁊ hu
mida Qꝺ aūt dixit Gal.pꝛimo de regimine ſanitatis qꝛ hec duo
ſcꝫ ſanguis ⁊ ſperma multū hñt in ſe calidi ⁊ ſicci dñt exponi.i.ca
liditatꝭ ⁊ ſiccitatis qꝛ ex eis ꝯficiēda erāt mēbꝛa ſicca vt vene oſſa
⁊ ſimilia.Et cū dixit ꝙ iſta mēbꝛa habeāt in ſe plus ignis q̄ terre
id eſt calidi elemēti q̄ ſicci.Dñt qdā ideo ſic dixit qꝛ in dictis mē
bꝛis ſpermaticis eſt plus de calidis elemētis q̄ de fridis ꝓpter ve
ſtigiū calidi aſſantis.fiūt.n.a calido aſſante vt dixit Arꝫ.3º de parti
bus aīaliū.Alij aūt dñt ꝙ in eis eſt plus calidi v̄tualiter ⁊ effecti
ue.ſꝫ nō quātitatiue.Nā dicūt in omni mixto neceſſe eſt calidū ex
cedere virtualiter. ⁊ iō dixit Gal.hñt plus ignis q̄ terre quaſi di
cat elemētū calidū eſt in eis plus virtute q̄ elemētuꝫ ſiccū ꝙ ſbi
citur pro materia ipoꝛū mēbꝛoꝝ ⁊ inuenitᷣ ibi alia littera que dicit
plus ignis q̄ aqua.i.plus calidi q̄ fridi ⁊ plus aeris q̄ terre.i.plꝰ
hūidi q̄ ſicci.qꝛ neceſſe erat dixit Gal.ea eē humida ⁊ calida qa
calidū ⁊ ſiccū nō facit ad motū.Dixit Aui.ſperma eſt vnū cōſiſe
in ſuis partibus nō hñs illas diuerſitates quas dat mēbꝛis actu:
⁊ intellexit de ſpermate ſūpto tā pro patiente q̄ ēt de agente.nō
enī hꝫ actu inquātū agēs diuerſas cōplōnes q̄s dat mēbꝛis. nec
diuerſos modos ſubſtātie nꝫ hꝫ inquātū patiēs diuerſas ſubſtan
tias quas hñt mēbꝛa nō.n.hꝫ ſubſtātiā oſſeaꝫ vel nerueaꝫ.vel car
neā. ⁊ nō.intellexit ꝙ nō habeat aliquā diuerſitatē ī ſuis partibꝰ
ſed nō hꝫ tales diuerſitates ſenſibiles quales reperitur in mēbꝛiſ
nec eſt putandū ꝙ particule māe ſpermatis que debēt fieri parti
cule ēbꝛionis q̄ videntur cōſimiles ⁊ hōgenee in actu moueantᷣ
de loco vbi ſe reperiunt vt fiat virga in loco manus hec ꝑs os ⁊
iſta querat profunū. ⁊ alia neruus ⁊ moueatᷣ ad locū nerui. ⁊ ſic
de alijs vt qdā voluerūt.Sed dixit Arꝫ.2º de generatōe aīalium
non

Vīꝺ h a quo ī ſpiſſatur ſpma

Vide h ꝙ ſan guiſ ⁊ ſpma ha bēt ī ſe multuꝫ calī ⁊ ſicci.i.ca liditatis ⁊ ſicci tatis

nō mote h₃ locū particule sed manētes tn̄ alterate duricie ꝛ mol licie ꝛ coloribus ꝛ alijs homogeneorū differentijs facte sunt actu que fuerūt ēt potētia prius. Dicūt quidam diuersitas actuū potentie generatiue est eueniēs rōne mãe in quã agit mediate spū ꝛ calore spermatis sicut ꝑcedit diuersitas effectuū virtutꝭ digestiue epatis agētis in chilū cū spū ꝛ calore epatis ex parte chili q₂ ex diuersitate sue mãe quãuis appareāt homogenea diuersi generāt hūores ita hic ex diuersitate spmatꝭ mãe ꝛ mēstrui diuersa generant mēbra. Sed pro certo ista cā nō videt sufficiēs ad tātam diuersitatem inducendam. ꝛ ideo alij dixerunt tantā₃ diuersitate₃ prouenire membrorum a virtute influēte mēbrorum a qbus decisū est spma. virtus.n. ista agit vt aīa introducat ꝛ nō vt stet frustra sed vt exerceat opōnes quas exercere nō pōt nisi mediātibꝰ organis debitis. talia eni organa facit qualia necessaria sunt vt aīa suas expleat opatōes. Et sūt alij q ꝑponūt finē cū mã ꝛ spma a mētis dictū est spuma veneris. Alguadi vero siue humiditas salliualis est hūiditas quedā fluida nō coagulata descēdens ab epate ꝑ venas occultas ad pudēda in mare ꝛ femina in coitu ꝛ sine coitu delectatōꝫ inferēs ꝛ mltotiēs i pueris ꝛ puellis añ tps affrodisie ꝑuenit ꝑpter fricatōe₃ ptiū genitaliū ipoꝝ. Gal. aūt videtur velle 14.° de vtilitate pticularū ꝙ alguadi sit hūidū qđ in aīaliū generatur corporibꝰ ꝛ ad vrinatiuū excernit porū in masculis simul cū₃ spmate. ꝛ dicūt qdā ꝙ ēt in feminis ꝛ vtilitas est. dixit Gal. ad venereā excitare copulatōe₃ ꝛ delectare ꝰm coitū ꝛ madefacē vrinatiuū porū. ꝙ aūt madefacit. i. malaxat porū est qde₃ ex ipā mã eius manifestū. sensu eni viscositatē quādā. i. grossicie₃ h₃ ad istar olei vergit porū ne siccet ꝛ ꝯcidat ꝛ ꝓhibeat faciliter fieri vrina₃ per eum ꝛ sperma. Inter sperma tamen ꝛ alguadi multe assignãtur differentie quarum pma q₂ alguadi est superfluitas quãl ꝛ qlis: sperma vero saltē gignitiuū est supfluitas quanti solius. 2.° est q₂ alguadi est superfluitas hūida aquosa. spma vero est hūiditas magis densa. 3.° q₂ alguadi decidit ab effectu scđe digōnis ga a chimis acredinē aliquã habētibus. sperma vero deciditur ab alimēto hūido 4.° ē q₂ alguadi paruã pudēdis infert delectatōem ꝛ nullo mō ingreditur generatōe₃ licet dicāt qdā ꝙ cōfert iuuamētum ꝛ precipue in femella. nam q₂ spma femelle a testiculis eius ꝑcedēs ad cōcauū descēdit matricis vbi parua aut nulla papit delectatio ꝛ raro postea descēdit ad orificiū matricis in q̄ est delectatio pro quãto matrix auidius delectatōe attrahit sperma viri ꝛ ipsū₃ fortius coniugatur. vñ facilius ꝛ melius retinet. ꝛ hec humiditas alguadi ad orificiū matricis descēdēs delectatione inferendo supplet vice₃ spmatis sui in hoc ꝛ sic per accidens confert ad generationē. Et sunt qui dicūt ꝙ cōfert etiã alio modo qui est qm̄ humectat orificiū matricis vñ melius reddit dilatabilis ꝛ cōtrahibilis ꝛ sperma maris super ipsū labēs facilius defluit ad cōcauitatē matricis ꝛ locū gnātionis. Et ꝑpter predicta alguadi in feminis multiplicat amplꝰ ꝙ in viris nã ꝛ mares ita n̄ idiguerūt eo cū sufficienter possunt accipere delectatōe₃ ex spmate suo delato super ipsū₃ ꝑputiū. Dūt etiã ꝙ nō in omni mare ꝛ femina in coitu omni descēdit alguadi. ꝛ ꝑpterea dicūt tūc nō habere feminã delectationē nisi ex spmate viri. q₂ si aliquãdo ꝑpter aliquã cāru₃ ex longitudine virge aut ampliatione orificij matricis cōcidat sine cōtactu ipsius orificij ad cōcauū matricis femina tūc delectationē nō patiet nisi eã que ex cōfricatōe ꝑuenit pudendi. Et per hāc viā₃ dicūt feminã sine delectatiōe impregnari posse. Spma vero multã infert delectatiōe₃ cū ad gnātionē h₃ ingressū₃. Et dūt in femina sperma differt a suo mēstruo qđ est superfluitas quãti ꝛ qlis ꝑcedēs ꝑ viã digōnis ꝛ nō ꝑ viã vasoꝝ spmaticorum nec attractum a matrice seu testiculis eius sed expulsum ab expulsiua totiꝰ vel aliquarū particularū mēbri in quibus abūdat superflue ꝑ viã venarū terminatarū ad matricē nō vt in matrice cōtineatur. sed vt extra corpus ferat. Sperma vero ē superfluitas solius quãti digōni per vasa spermatica attractōe testiculoꝝ ꝛ matricis ad cōcauitatē eius euomitū vt in ea retineat ꝛ generatio subsequatur. Cū ergo dixit Auer. colliget 2.° semē muliebre aliqñ impedire cōceptionē intellexit de alguadi ꝛ fortasse ēt de semine generāte ꝛ hoc qñ peccatū qualis eēt mltū quo matricē alteret ꝛ semē viri inficeret sic ꝙ nō valeret i generatōe. Et ex dictis p₃ ꝙ cā materialis est hūiditas dicta superfluitas tertie digōnis solū peccās quantitate respectu indiuidui cuius est cui admixtus est spūs gignitiuꝰ ꝛ efficiens est calor naturalis digerēs ꝛ virtus faciēs spūs ꝛ formalis est ipe spūs mixtus cū corpulēta substātia viscosa ꝛ finalis ē cōseruatio speī ꝛ patet ꝙ generatio nō fit ex substātia generantis sed ex ipsius supfluo nec ex emissione ipsius substātie generantꝭ vt generās consumpatur. ꝛ sic tādē generatio in nihilū₃ redigatur.

Caplm. ii^m ad sciendū a quo corpis mēbro decidat spma vez.

Uarie valde abinuicē ꝛ diuerse fuerūt ātiquorum philosophorū ꝛ medicoꝝ opiniones a qua corporis parte sperma ꝑueniat. Ipo. eni primus oium alioru₃ exñs voluit ꝙ sperma quãtū ad vtrãq₃ partē sui. s. corpulētã ꝛ spumosa₃ decidat a cerebro. hoc aūt ex verbis eius hinc inde collectis pōt triplici rōne persuaderi. Prima est quãtū ad corpulētã tm̄ ꝛ est ꝙ sperma ꝙtū ad substātiā ꝛ colorē magis cerebro assimilat ꝙ₃ alicui alteri mēbro corporis. Vñ Aui. assistēs opinioni Ipo. ꝙtū ad hāc ptē dixit. ꝛ est sanguis eius. s. cerebri lenis. s. quãtū ad mōꝫ substātie. sup. sicut est substātia spmatis. Littera tn̄ extra loco eius lenis dicit lactea ꝛ est melior q₂ sicut lac quia est in substātia ꝛ colore simile ei ita ipa superfluitas alimēti eius. Cu₃ ergo sit supfluitas ꝛ supfluitas habeat attestari ei cuius est superfluitas cōsequēter dici deb₃ ipsa₃ decidi a cerebro. 2.ª ratio est quãtū ad vtrãq₃ partē spmatis ꝛ est ꝙ cerebrū ꝛ orta ab eo in sui substātia ledit in suis operationibus supra oīa alia corporis mēbra in supfluitate emissionis spmatꝭ ergo ipsū₃ ꝙtū ad vtrãq₃ parte₃ a cerebro deb₃ decidi. aīs declaratur experientia ꝛ est notū in experiēte ꝛ cōsequētia tenet ꝙtū₃ ad partē corpulētã ꝛ nō ob aliud in dicto casu desiccat ꝛ diminuitur substātia cerebri nisi ꝙ eūat materia multi alimēti loco deperditi ꝛ quãtū ad partē eius spumosa₃ q₂ nō ꝑpter aliud cerebrū₃ plus ledit cū ortis ab eo in suis operationibꝰ nisi q₂ spūs eius qui est instrumētū virtutis eius pro suis exercēdis opōnibus emittit in mã illa corpulēta ab eo dcisa. 3.ª rō est q₂ ex flebothomia incisio ambarū venarū que sunt post ambas aures abscindit prorsus generatione vt ipe dixit in libro de aere ꝛ aqua ꝛ regionibus. hanc tn̄ rōnē quidã deducūt ꝑ vtrãq₃ parte spermatis dicētes ꝙ in habentibus decisas venas predictas non emittit sperma. Alij vero solū ꝙtū ad partē spumosã dicentes ꝙ emittūt sperma sed non gignitiuū q₂ quãuis habeāt materiã corpulētã nō tn̄ hūt spumosa₃ q₂ spumositas ꝑueniebat in illā materiā mediantibꝰ venis predictis ex cerebro. Post hāc fuit opi. Ar. vt haberi pōt ex eo in libro de aīalibus ꝛ in de gnātione aīaliū₃ ꝛ est ꝙ sperma quãtū ad vtrãq₃ parte₃ deciditur a corde ꝛ motus fuit ad hoc multis rōnibus. Et maxie primo q₂ sicut cor genitū generat omnia mēbra ꝛ facit ea eē actu ꝛ nō est hoc alterius mēbri corporis. iō ab eo dꝫ decidi ꝛ nō ab alio. 2.° q₂ cū spma sit cōstitutū ex duabus partibꝰ ꝛ debeat eas habere perfectissimas ꝑpter magnã eē ꝛ velut diuinã virtutē ꝙ h₃ d₃ decidi ab illo mēbro in quo pfecte partes ꝑfectiores reperiunt. tale aūt mēbrū est cor. in ipō. eni perficit digestio alimēti cuius sperma vt dictū est ē superfluitas. Et in corde ēt fit generatio spūs viuificatiui. ꝛ talis ē spūs exñs in corde. 3.° in corde est sedes aīe ꝛ oīu₃ virtutū eius. ip₃ eni primo recipit aīa₃ ꝛ ꝑmo viuit ꝛ vltimo pdit aīam ꝛ vltimo moritur. quare rōnale videt ab ipso decidi sperma ptāte hūs aīam ꝛ omnes virtutes eiꝰ. Et q₂ alicubi Ar. visus est dixisse ꝙ spma decidatur a toto. iō dixit Dinus ꝙ Ar. dixit sperma decidi a toto. ꝑpterea ꝙ deciditur a corde ꝙ h₃ totū in potētia vñ vt sic dici aliquo mō pōt ꝙ decidit a toto. Post Ar. fuit opinio que a multis ꝑponit Gal. ꝙ sperma quãtū ad ad vtrãq₃ partē deciditur ab epate. qm̄ ab eo mēbro d₃ decidi materia corpulēta spmatis ꝙ est pꝰm nutrimēti ꝛ i quo mã nutrimēti ꝯtinue reperit habūdanter ꝛ tale mēbrū ē ep vt patuit in sermone precedenti. Similiter ab eo d₃ decidi pars spūosa quã cū virtus generatiua sit virtus naturalis ꝛ cū naturali spū operetur ab illo mēbro debet decidi pars spirituosa spmatis ꝙ est sedes virtutis naturalis ꝛ tale mēbrū nō est nisi epar. Post Galie. fuit alia opinio quorundā antiquoꝝ quã recitat Ar. pmo de gnātiōe animaliū₃ ꝛ est ꝙ sperma decidit ab vnoquoq₃ mēbro corporis quãtū ad vtrãq₃ partē ꝛ posuit Ar. motiua eoꝝ quorū primu₃ est sumptum ex vehemētia delectationis in coitu venientis cuius vehemētia necessaria est ꝑpter generationem que delectatio ꝙto ad plures partes corporis extēdit tanto est amplior ꝛ tãto magis ad generationem cōueniens. Sed cū hec delectatio ꝑueniat ex decisione spermatis sequit ꝙ debeat poni ipsū₃ decidi ab vnoquoq₃ corporis mēbro vt delectatio extēsa ad omnia mēbra reddatur vehemētior sic. n. patet in actu coitus omnia mēbra delitias habere. 2.^m motiuū est q₂ viderunt ex colubo. i. mutilato ꝰm aliqđ membrū generari colubū ꝰm illud membrum ꝙ nō alia cā euenire dicebāt nisi q₂ a mēbro mutilato nō potuit decidi pars spmatis que faceret ꝑ generatione similis mēbri. ita vt sicut sperma deficit h₃ istam particulã deficiat genitū ꝰm illud mēbrū. 3.^m motiuū sumpserunt ex similitudine geniti ad generās que similitudo est ꝰm totū corpus geniti ad totū corpus generātis. Dicebant ergo cā similitudinis totius ad totū est ꝑuentus spermatis a toto ꝛ sic cā similitudinis partium ad partes est decisio spermatis ab omnibus partibus. 4.^m motiuū fuit q₂ sicut decēs fuit vt ex aliqua particula spermatis fieret pmū membrū. s. cor. ꝑpter cōfirmitatē qua₃ magis habebat ad recipiēdū formã cordis ita decens ꝛ rōnabile videt vt vnūqđq₃ mēbrū habeat in spermate partem habentes cōformitate₃ ad ip₃ ex qua generet. Et addūt qdam antiq. dixit Ar. dictis motiuis ipsoru₃ testimonia que sunt qm̄ ex generātibꝰ habētibus cicatrice₃ in aliqua parte corporis mlti pcreati habuerunt illam in eadem parte. Et similiter patre habente stigma in brachio notatu₃ est ꝛ repertum in filio simile stigma in brachio. Et qdam sapientum antiquoꝝ sequētes illos cōfirmãt opinione₃ eoꝝ sic podagricus generat podagricū leprosus leprosū₃. ꝛ sic de similibus. ergo sperma decidit a qualibet parte corporis. qm̄ non

Uidē h ꝙ ex diuersitate mãei spmatis ꝛ mēstrui gnānt diuersa mēbra

Uidē h qđo ptelligi ꝙ mlti ex posse ipgnari absq₃ dlectatione

Uidē h ꝙ spma magis assimilatur cerebro i sba ꝛ colore ꝙ₃ alicui alteri mēbro corporꝭ

Uide hic ꝙ spma decidit a corde ꝙtū ad vtranq₃ ptē ꝛ vide ratiōes quare

Uide h varias opiniōes doctorum ponen ū spma i. ad. a varijs mēbris

a pedibuſ podagrici pars ſpermatis infecti decideret̃ ex qua ge
nerent̃ pedes nati nõ generaret̃ podagricus. Cũ ergo dicunt ſp
ma habere potẽtiã generandi oĩa mẽbra ꝭm idoluꝫ qđ hꝫ ĩ ſe oiuꝫ
mẽbrorũ nõ videt̃ rõnabile hoc poſſe facere niſi ab omnibuſ mẽ
bris ſingulũ idolũ reciperet ⁊ nõ reciperet niſi decideretur ab eo
Et cõfirmãt dictam opinionem ꝓpter debilitatem totius corporiſ
cõſequẽtẽ in coitu multo magnã. ⁊ ĩ minore minorẽ. nõ. n. omnia
mẽbra ꝭm hoc debilitarent̃ in coitu niſi ab omnibus ſpma dciſũ
eũaretur. Et cõfirmãt per hoc ꝙ in viuẽtibus in oĩ delicia ocioſe
materia ſpermatica ꝭm oĩa mẽbra corporis exuberãter multipli
catur et in viuẽtibus in exercitijs laborioſe ꝭm oĩa mẽbra iſta mã
diminuitur. ergo ab oĩbus mẽbris debet decidi ſicut in omnibus
multiplicat̃. De numero aũt ſequẽtiũ ꝑdictos antiquos fuerũt q
dã dicentes ꝙ ab omni particula minima corporis decidit̃ mini/
ma pars ſpmatis. Et fuerũt quidã qui dixerũt nõ ſic ſed a pluri/
bus ⁊ magnis particulis corporis ipſius. Et qdã ſpecificauerũt di
cẽtes ꝙ ab omni mẽbro homiomero. oſſe vero vena carne. ⁊ ſic
de alijs ſimilibus decidit̃ ſperma nõ tñ a quadã particula ipſoruꝫ
homiomeroꝝ. Fuit aũt ⁊ alia opinio Aui. que ſibi ex ꝓprijs v̈bis ĩ
ponit̃ ⁊ eſt excepta ex dictis quattuor opinionibus partim. ⁊ ẽ ꝙ
ſperma decidit̃ ꝭm maiorẽ ſui ptẽ a tribus mẽbris ſcꝫ corde cere/
bro ⁊ epate. ⁊ ꝭm partẽ valde paruã deciditur ab omnibus alijs
mẽbris. vñ 20ᵒ tertij poſt quã poſuit predictã opinionẽ. dixit mihi
videt̃ ꝙ nõ oꝫ ꝙ ſit ſperma ex cerebro ſolo quãuis eius fermẽtũ
ideſt pticularitas vt dixit littera extra ſit ex cerebro. imo oportet
vt dixit Aui. vt ſit ſpermati ex omni mẽbro principali fõſ quaſi di
cat magna pars ſicut ab exuberãte fonte ⁊ vt ſit ex mẽbris alijs
reſudatio etiam ad iſtas radices. i. ad partes magnas ſpermatꝫ ex
mẽbris principalibus deciſaſ que partes qꝛ magne ſũt poſſunt di
ci radices ſpermatꝫ in reſpectu paruaꝝ. ⁊ iudicauit partes ſpmatꝫ
ab alijs deciſas mẽbris fore ꝑuas valde: per illud qđ protulit. ſ. vt
ſit reſudatio quaſi dicat ꝑuula pars velut ſudor exiens ab eis. ⁊
oſtendens Aui. ꝙ ab oĩ ſit reſudatio ait propter hoc eſt aſſimila/
tio ⁊ generatur ex mẽbro diminuto membrũ diminutũ. Multi
aũt modernoꝝ ſuper hac opinione Aui. varie dixerũt. Quidam
enĩ dixerũt ꝙ plus eſt illud qđ decidit̃ a cerebro ꝙ̃ ab aliquo ali
orũ principaliũ. Et ꝓpter hoc dicũt dixit Aui. ꝙ̃uis ſpermatis fer
mẽtũ ſit ex cerebro. Et qdaꝫ dixerũt plus eẽ ſperma qđ deciditur
a corde qm̃ virtus regitiua reſidet in corde ⁊ illud mouet ad finẽ
ꝓpagationis ⁊ cõſeruationẽ ſpeciei. Et qdã dixerũt plus eſſe qđ
deciditur ab epe qꝛ eſt principiũ nutrimẽti. Et qdã aliter dixerunt
de partibus ſpermatis dicẽtes ꝙ Aui. ſolũ intellexit in verbis ꝑ/
dictis de parte ſpermatis ſpũoſa ⁊ nõ đ corpulẽta. Et enĩ dixerũt
ꝙ pars corpulenta deciditur a vena magna ⁊ arteria adorti de
ſcendente in quibus eſt multitudo nutrimenti. Et tãdẽ thomaſ
dixit in ſpmate gignitiuo eſt neceſſariũ fore de ſpũ triũ mẽbroruꝫ
principaliũ. ſ. de ſpũ vitali aĩali ⁊ nãli. ⁊ hãc dixit fuiſſe intẽtionem
Aui. in v̈bis predictis ꝙ cõfirmat ex v̈bo eiuſdẽ 21ᵒ tertij caᵒ de ge/
neratione embrionis. dixit ꝙ v̄tus ĩformatiua mouet ſpũꝫ ſpmatꝫ
vitalẽ ac ẽt nãlẽ ⁊ aĩalẽ ad ſuas mineras Deinde ꝓbat dictũ rõne
tali ſic. ſic ſe hꝫ ſpũs cordis in ꝑma generatõe mẽbroꝝ ſicut ſe hꝫ
in regulatõe ipoꝝ mẽbrorũ ſed ſpũs exñs in corde nõ regulat mẽ
bra niſi ⁊ modificet̃ ab alijs ergo ſic ſe hꝫ in generatõe. Deiñ di/
xit thomas cõtingit ꝙ a quolibet mẽbro corporis põt decidi đ ſpũ
in eo exñte ⁊ trãſmiſſio eis a principalibus ⁊ ꝓuenire ad materi/
am ſpermaticã ⁊ miſceri cũ ſpũ principaliũ ad modificãdũ ipꝫ ꝭm
quaſdã diſpõnes mẽbri vl̓ mẽbroꝝ vñ ꝓceſſit ⁊ hoc dixit thomaſ
intellexit Aui. cũ ibi ſupra dixit ⁊ eſt ẽt reſudatio ab alijs mẽbris
ad iſtas radices. Sed dixit thomas nõ eẽ neceſſariũ ad genera/
tionẽ ſpũꝫ predictũ aliorũ mẽbrorũ a principalibꝰ. ⁊ hoc cõfirmat
ſi nũꝙ̃ de tali ſpũ reſudaret ad radices hñs ſtigma in aliquo mẽ
bro ſuo nõ generaret filiũ cũ illo ſtigmate pluſꝙ̃ nõ hñs illud: ſꝫ
experientia declarat oppoſitũ. ꝯña eſt nota: qꝛ pater nõ genera/
ret filiuꝫ cũ illo ſtigmate ſi nõ veniret aliquis ſpũs deciſus a parte
in qua eſt ſtigma qui modificaret ſpũs ad faciendũ mẽbrũ cũ illo
ſigno. Ex dictis dixit thomas apparet quare pater hñs ſtigma
aliquãdo generat filiũ cũ eo qꝛ aliqñ de ſpũ illius loci reſudat ad
radices. ⁊ hoc intellexit Aui. cũ dixit ⁊ ex hoc ſit aſſimilatio ⁊ ex
diminuto generat̃ diminutũ. Quãtũ aũt ad partẽ corpulẽtã tho/
mas tenuit ꝙ deſcendit a vena ⁊ arterijs predictis. Quõ ergo ſp
ma ſeu per quã viã veniat ad teſticulos. Auic. refert de intentione
Ipo. fuiſſe ꝙ deſcendit a cerebro ꝑ venas que ſunt poſt aures q̃
ſũt cõtinuate nuce vt nõ elõgent̃ vel vt dicit alia littera nõ elõgãt̃
a cerebro ⁊ que ei aſſimilãtur. i. partibus ꝓpinquis cerebro ſpatio
longo quare alteraret̃ complexio ipſius ſanguinis materie ſper/
matice ⁊ cõuerterẽtur. ſ. a natura ſua imo ꝓueniret ad nucã ⁊ de
inde ad renes poſtea ad venas. i. vaſa ſeminaria que veniũt ad te
ſticuloſ. Et quidã iã dixerũt ꝙ vene ⁊ arterie exñtes in pia matre
per ipsarũ orificia ⁊ poros eliciũt de ſuperfluo alimẽti cerebri. ⁊ de
ſpũ eius ꝙ ſperma poſtea trãſit ab eis ad venas eis maiores. ⁊ ex
eis vſqꝫ ad venas ipoꝛũ ⁊ ad alias maiores: ⁊ ſic nõ ceſſat donec
ꝓueniat ad venã magnã ⁊ arteriã adorti ꝑdictaſ ⁊ ex eis ad vaſa
ſeminaria ꝑ ramos ex quibꝰ illa vaſa ſũt ꝯtexta ⁊ ſic ad teſticuloſ.

Vide ħ ꝙ ꝭm aliq̄s ſperma de
cidit̃ a tribus mẽbris pricipa
libus

Vide hic quõ ſpma veniat ad te
ſticulos ⁊ per quã viam

alij dixerũt ꝙ ſuperfluũ alimẽti mẽbroꝝ reingredit̃ venas minu/
tas ꝑ orificia ⁊ poroſitates eaꝝ ⁊ ſimiliter ſpũs in eis mẽbris exñs
reingredit̃ arterias ⁊ ſic trãſcẽdo vtraqꝫ pars de venis ad venaſ
⁊ de arterijs ad arterias ſepatũ ꝑuenit ad arterias ⁊ venas predi
ctas. ⁊ tãdẽ in vaſa ſeminaria ingredit̃ ⁊ efficit̃ ex parte corpulen
ta ⁊ ſpirituoſa vnũ ſperma ⁊ ſic trãſit ad teſticulos. Et Arꝫ. voluit
ꝙ deſcẽdat vtraqꝫ pars ſimul a corde per arteriaꝫ adorti ad vaſa
ſeminaria nec voluit neceſſario ꝓuenire ad teſticuloſ vt ab eis ali
quid reciperet: qm̃ ꝭm ipm teſticuli nõ cõferũt ad generationem
Gal. vero voluit ꝙ per venã cõcauã trãſiret ab epate ad vaſa ſe/
minaria. ⁊ teſticuloſ. Sũt aũt ⁊ alij dicentes ꝙ teſticuli ſiue per ſe
ſiue per alium attrahũt materiã ſpermaticaꝫ a toto ⁊ ꝙ ſic ſit ap
paret qꝛ ex teſticulis ſtat influxus ſuper toto: ergo a toto poſſũt at
trahere. añs eſt notũ ſupra ⁊ cõſenquẽtia tenet qꝛ ſi influũt ſuꝑ to
to virtutẽ operandi hñt in toto ſed nõ vt debet vitã ⁊ ſenſuꝫ. aut
motũ aut nutrimẽtũ ergo pro alia opõne influit. ſed nõ ꝓ alia opõ
ne apparet niſi ꝓ operatione mãe ſeminalis. Dñt tñ ꝙ iſta mate
ria nõ mouetur ad teſticulos ſola virtute attractiua ipoꝝ ſed etiã
virtute expulſiua aliorũ. qꝛ ſi ſic tũc mẽbris inanitis ⁊ indigentibꝰ
reſtauratiõe vt in ſuperflue coeũtibus materia ex qua cõſtat ſper
ma nõ expelleret̃ ad teſticulos ⁊ cõſequẽs eſt falſum ad experiẽ/
tiã. ⁊ cõſequẽtia tenet qꝛ nõ expellũt mẽbra materiã niſi peccantẽ
in quãto ⁊ quali vel vtroqꝫ mõ: ſed mã illa nõ peccat in quali nec
etiã inanitis mẽbris peccat in q̃to ergo non expelleret̃. Rurſum
Gal. ab Arꝫ. diſcrepat: qm̃ Arꝫ. voluit ꝙ ſola virtute cordis ſpma
mãdaret̃ ad teſticulos. Gal. aũt voluit ꝙ ipi teſticuli attrahãt per
virtutẽ attractiuã ipoꝝ ꝙ̃uis vt dictũ eſt quidã velint ꝙ virtꝰ at/
tractiua teſticuloꝝ iuuet̃ in hoc a virtute expulſiua mẽbrorũ in q
bus cõtinetur vel ſaltẽ vene ⁊ arterie earũ ⁊ mẽbroꝝ ſuperioruꝫ
Et dicũt ꝓpter attractionẽ de ipo factã a teſticulis reperitur ĩ va/
ſis ſeminarijs de ſpermate quãtitas ſatis notabilis ita ꝙ ſit ſuffici
ens ad aliquos coitus: ⁊ ſic cõiecturari facit cõſideratio triplicis
vel quadruplicis coitus facti a quibuſdaꝫ in ſpatio valde breui in
quo nõ eſt cõiecturabile ſperma a lõge illuc venire potuiſſe vna
vice poſt aliaꝫ ꝙ maxĩe indicat ꝙ cõſuetus coitui poſtea abſtinẽs
ab eo ſentit aggrauationẽ in ilijs ⁊ renibus. ⁊ rediẽs ad coeũdũ
curatur ab illa grauitate. Et dixerũt de dicta materia ſpmatica ñ
ſolũ cõtinet̃ in vaſis ſupra teſticulos: ſed ẽt in vaſis ab eis ꝓcedẽ/
tibus ad virgã ſicut declarat breuitas exitus in quibuſdã. Et đ ta
li materia thaurus de quo recitat Arꝫ. ꝑmo de generatõe aĩaliũ
abſciſis teſticulis impleuit vaccã. Dixit Aui. qm̃ inuenit̃ de ea ſuꝑ
fluitas plurima retẽta in venis ad quã iaꝫ preceſſit digõ. 4ᵃ ⁊ re/
manſit vt nutricẽt̃ ab ipo vene ꝙ ꝓueniat ad mẽbra homogenea
⁊ nutriant̃ eo ꝓpter qđ nõ neceſſaria ſit magna alteratio illius ⁊
ꝓpter illud ꝓuenit ſperma ex eo. ergo erit hoc retẽtũ in poroſitati
bus venarũ ex qbus de eo teſticuli attrahere poſſunt. formã aũt
ſeu virtutẽ vel potẽtiã generandi dicũt quidã recipit ſpma a toto
corpore ⁊ qualibet ſui parte ⁊ ꝓpter hãc cãm hꝫ potẽtiã generan
di oĩa mẽbra. ⁊ ꝓpter hãc cãm generat colubus colubũ. Alij aũt
dicũt ꝙ eã recipit a teſticulis ſed in virtute oium mẽbroꝝ corꝑis
De quorũ numero videt̃ fuiſſe haly. ĩ thegni cũ dixit qualitercũ/
qꝫ diuerſificãdũ diſpõnes. Virtus tñ que facit ſperma deferens
ipſuꝫ in diſpõne coitus. ſ. virtus generatiua euenit ex omnibꝰ cor/
poris partibus ad teſticulos ⁊ ſit ſperma cõprehendẽs eã Arꝫ. aũt
voluit ꝙ hãc virtutẽ ſpma recipit in corde ab ipſo corde quãuiſ di
cũt ꝙ ipſe voluit ꝙ recipiat eã in vaſis ſpmaticis in virtute delata
eis a corde. Gal. aũt voluit ꝙ ſpma hãc virtutẽ recipiat a teſticu/
lis in virtute ipſorũ pri. a. nã ipi ꝭm ipꝫ ſunt mẽbrũ principale reſpe
ctu ſpeciei in qua reſidet virtꝰ ipa generatiua. ⁊ ab eis ꝓcedit ĩ ſp/
ma. Auer. vero 2ᵒ colliget dixit ꝙ teſticuli fuerũt ordinati ad faciẽ
dũ ſperma ⁊ iõ fuit eoruꝫ caro alba ſicut caro mamillarũ. ⁊ iõ qñ
cõuertitur ſanguis ad cõcauuꝫ ipoꝝ faciũt ipꝫ albũ ſicut epar qñ
cõuertit chilũ ꝓpter ſuã rubedinẽ ad ruborẽ qꝛ agẽtis eſt aſſimi/
lare ſibi paſſuꝫ. Et dixit Aui. debeſ ſcire ꝙ hoc mẽbrũ nõ eſt ſicut
princeps virtutis generatiue ſicut opinat̃ Gal. ꝙ illud nõ põt agẽ
ſuã actionẽ per ſe niſi ꝑ ſpũꝫ miſſuꝫ ſibi a corde tẽperatũ in q̃titate
⁊ qualitate. ⁊ iõ appꝫt ꝙ virtꝰ cordis que hũc calorẽ mẽſuret nõ
põt facere ſuas opões ſicut generationẽ. ⁊ ꝙ virtus q̃ eſt in hoc
mẽbro. ſ. in teſticulis eſt ei ſeruiẽs ⁊ ſi hꝫ aliquã predenominatõeꝫ
iſta eſt particularis. Aui. aũt voluit ꝙ ſperma hꝫ virtutẽ generati
uã a teſticulis in v̄tute triũ mẽbrorũ principaliũ in quorũ poteſtate
ſũt oĩa mẽbra ⁊ ꝙ nõ ẽ neceſſariũ ꝙ hãc v̄tutẽ hẽant teſticuli ab
omnibꝰ mẽbris. Et ꝓpter hoc ſequit̃ ꝙ diminutꝰ nõ ſemꝑ gene/
rat diminutũ qꝛ põt generare diminutũ ꝑꝑ poteſtatẽ attributã te/
ſticulis a mẽbris principalibꝰ ad generandũ ſpma hñs in ſe v̄tua
liter oĩa mẽbra ſicut illa tria ꝑncipaliter hñt. Sũt ãt aliq̃ qui hoc
notãt ꝙ diminutus aut eſt ex tpe diminutꝰ: aut ex generatõe: aut
ex defectu materie. aut ex defectu virtutis. ⁊ tũc dñt ꝙ ſi dimi/
nutus eſt ex tẽpore: aut ex generatõe: aut ex defectu mãe ꝙ non
neceſſario generat diminutũ ⁊ ſi generat diminutũ accit ei gene
rare diminutũ ⁊ põt generare nõ diminutũ. Sꝫ ſi fuerit diminu
tus ex generatõe defectu v̄tutis generatiue. tũc ſemꝑ generat d
minutũ eo ꝙ nõ põt ꝓducere niſi ꝙ habet in potẽtia. cuꝫ ergo nõſ
habeas

Vid̓ ħ ꝙ ꝭꝫ ali
quoſ mã ſpma
tica attrahit̃ a
toto virtute te
ſticulorũ

Vid̓ ħ ꝙ mã ſp
matica ñ ſoluꝫ
cõtinet̃ in vaſiſ
ſupra teſticuloſ
ſꝫ etiam ĩ vaſis
ab eis ꝓceden
tibus ad virgã

habeat potētiā generationis mēbri diminuti nō tribuet eā ſpmati
Sūt tñ alij q dixerūt ꝙ quocūqꝫ mō accīt hominē eē diminutum
pōt generare nō diminutū eo ꝙ vt dicūt coꝛ cuiuſcūqꝫ aīalis viuē
tis colubi vel nō colubi habet potentiam generatiuam omnium
membroꝛum.

Cap. 12m de ſpermate in viro ⁊ muliere.

Quod viri habeāt ſpma auctoꝛes oēs
vnanimiter cōfeſſi ſūt. ſꝫ ꝙ
femina habeat ſperma nō affirmāt pariter omnes
Ipo. ēt voluit feminā habē ſpma ⁊ ꝙ ſpma eiꝰ re
quirat᷑ ad genātionē vt pꝫ ex libꝛo eiꝰ d nā fetus: ⁊
ſecuti ſūt eū multi antiquoꝝ añ Ar. ⁊ cōfirmāt dicta eiꝰ. Et reci
tat Ar. pmo de gnātione aīaliū ꝑ multa argumēta q̄ ipe recitās
dixit imo propter fieri ſimile gaudiū. i. delectatōēꝫ femelle illi qd
maſculoꝛū ē ſed delectatio ꝓuenit ex emiſſiōe ſpmatꝭ. cū ergo hāc
delectatōēꝫ femella habeat. hꝫ ⁊ ſpma. 2° ꝓpter femellā hēre hu
miditatē ſegregatā quā emittit i coitu. Et addiderūt alij alia moti
ua. pmū qm̄ deſiderat femella coitū ſicut ⁊ vir. 2m qꝛ grauat᷑ ⁊ le
dit᷑ ꝑꝑ ſui ſpmatis retētionē ſicut ⁊ maſculus. ⁊ qꝛ ꝑ illiꝰ expulſio
nē ipe a leſiōe liberāt᷑ ſicut ⁊ maſculi. Gal. quoqꝫ ſniāꝫ Ipo. affir
mauit ⁊ āpliauit aſſerens ſpma in femīa repiri. Et ꝙ habeat femi
na ſpma declarauit: qm̄ vt anothomia demōſtrat᷑ femīa hꝫ teſti
culos ⁊ vaſa ſeminaria: ſicut maſculus. ergo hꝫ ea ꝓpter ſpma ali
ter fruſtra fcā fuiſſent. nō. n. pōt dici ꝙ ſint fcā ꝑꝑ hūiditatē ſaliua
lē quā oēs ꝯcedūt hēre feminā. qm̄ illa hūiditas. ſ. alguadi. vt Ar.
voluit eſt mera ſupfluitas ⁊ eſt ex ſupfluitatibus matricis nec hꝫ
vtilitatē niſi circa os matricis. nō. n. oꝛdinaſſet nā teſticulos ⁊ vaſa
ſeminaria ꝓpter hūiditatē ſupfluā. ⁊ ñ terminaſſet vaſa ſemīaria
ad cōcauū matricis locū gnātionis ſi ꝑꝑ illā hūiditatē feciſſet eos
nā. imo terminaſſet ea ad oꝛificiū matricis qui nō eſt locus gnātō
nis: ſed in quo eiꝰ iuuamēta appent. 2° ꝙ habeat femina ſpma ve
rū ⁊ nō ſolū alguadi declarat extēſio delectatiōis in toto coꝛpoꝛe
mulieris ſilr ſicut in maribus i cōplemēto coitus que nō ſic exten
deret᷑ ꝓpter emiſſiōēꝫ alguadi ꝙ eſt ſola ſupfluitas. ergo extēdit᷑
ꝓpter emiſſionē ſui ſpmatis veri. 3° qꝛ mulier ꝑgnans delectat᷑ in
coitu ſꝫ nō ꝓpter alguadi. nā tpe cōceptus nō pōt ſpargi ſuper oꝛi
ficiū matricis ad delectatōꝫ cauſandā: qm̄ eo tpe eſt vehemēter
clauſuꝫ clauderet ergo ad cōcauū matricis ⁊ ibi ipediēs fetū re
tinet᷑ ⁊ fieret cā aboꝛſus. Et ꝙ caderet ad cōcauū matricis ⁊ ibi
retineret᷑ apparet. qꝛ nō pōt pelli ad extra matricē ꝓhibēte clau
ſura oꝛificij eius. Nꝫ decens eſt dicē ꝙ aperiat᷑ tunc os matricis
ꝓpter periculū aboꝛſus. imo foꝛte pauce euaderent ab aboꝛſu ad
que nō intēdit nā: ergo femina pregnās in coitu dlectat᷑ ꝓpter ſp
ma ſuū qd hꝫ verū. Et voluit Gal. i l° de ſpmate noue trāſlatiōis.
⁊ ſic ipoſuit ei Aui. pma pmi ⁊ 20 tertij ꝙ ſpma femie hēat i ge
neratōe vtutē agēdi ⁊ patiēdi cōſimilē ſpmati maris. Verū ſpma
maris hꝫ vtutē actiuā foꝛtioꝛē ⁊ pncipalioꝛē ſeu dignioꝛē ꝙ̄ ſpma
mulieris ita ꝙ vtꝰ coagulatiua ē foꝛtioꝛ in ſpmate viri ⁊ vtus coa
gulatōēꝫ recipiēs ē foꝛtioꝛ i ſpmate femie vtrunqꝫ tñ ſpma agit ⁊
patit᷑ ⁊ ſubicit᷑ ꝓ mā fetꝰ. Qd aūt ſpma maris habeat virtutē ac
tiuā oēs cōcedūt. ſed ꝙ habeat paſſiuā ⁊ ꝙ ſubiciat᷑ ꝓ mā fetꝰ ꝓ
bauit qm̄ nā nihil facit fruſtra. Si ergo mā coꝛpulēta ſpmatꝭ viri
nō ſubiceret᷑ ꝓ mā fetus fruſtra facta fuiſſet fruſtra enim accepiſ
ſet nā pro materia fetus materiā lōginquā ⁊ indiſpoſitā. ſ. illā ma
teriā ſpmaticā coꝛpulētā. Preterea matrix auide trahit ſpma vi
ri ⁊ retinet. mēſtruū aūt nec trahit nec retinet: ſed expellit cuiꝰ cō
trariū faceret ſi mēſtruū foꝛet mā fetꝰ abſqꝫ illo eicēt. n. ſpma viri
⁊ mēſtruū retinēt. Preterea q̄rit Ga. qd fiat d mā coꝛpulēta ſp
matꝭ viri ſi nō itrat in māꝫ ēbꝛionis ⁊ nō pōt ꝯuenienter dici ꝙ ex
ea fiat aliud ꝙ̄ vt cōuertat᷑ in fumū ⁊ vētoſitatē. ſꝫ h nō: qꝛ tūc tēde
ret ⁊ inflaret matricē. ⁊ ꝓhiberet ad ꝯceptionē cū opoꝛteat ad cō
ceptōꝫ matricē coꝛrugari ⁊ ꝯſtrigi ſup ſpma receptū vt oēs volu
rūt auctoꝛes Preterea cū eiſdē generemur ⁊ nutrimur vt Ar.
ēt voluit ⁊ mā coꝛpulēta ſpmatꝭ viri ſit ex alimēto vltio deciſo ex
quo nutriebamur ex ipo etiā vtiqꝫ generabimur. Preterea ſilr
videt᷑ de gnātiōe aīaliū ⁊ plātarū ſed in plātis iª mā in qua actiua
vtus gnātionis ſubicitur ꝓ materia plante genite ergo ſimilr ⁊ in
aīalibus erit ꝙ mā in qua eſt vtus generatiua ſubicit᷑ ꝓ mā aīa
lis geniti. Preterea nō eſt reptū expientia ꝙ ſpma viri reiciatur a
matrice ſi dꝫ cōceptio fieri imo ipius eiectio a matrice eſt ſignuꝫ
certū nō fiēde cōceptōis ergo ipm trāſibit in māꝫ geniti. ſ. quātū
ad coꝛpulētiā eius. Qd aūt ſperma femelle ſbiciat᷑ ꝓ mā fetus ex
pluribus dictarū rōnū ꝓbabit᷑ qbus de ſpermate viri ꝓbatuꝫ eſt
Et adhuc adducit᷑ alia ratio ꝓ vtroqꝫ ſpmate q̄ eſt ꝙ mēbꝛa ſper
matica ſūt alba q̄re ex alba mā generari debēt vt ſit mā cōſilis ⁊
ꝓpoꝛtionata generato. ſꝫ talis ē mā ſpmatica in viro ⁊ feīa: qm̄ fe
mine ſpma eſt cōſimile ſpmati viri parū deficiens ab eo in modis
ſubſtātie ⁊ colore ergo ⁊c. Preterea in actu cōceptōis dꝫ agens
occurrere mãe i quā agit vt ſecū miſceat᷑. ſꝫ tc̄ nulla alia materia
repit᷑ in matrice niſi ipa duo ſpmata. Et ꝓpterea qꝛ ex pñtia ſpma
tis femine fit cōceptꝰ ad ꝯcipiēdū igeniauit nā vt ſimul mas ⁊ fe
mia ſpmatizēt Qd ⁊ fuit de intētōe Ar. 10° d aīalibꝰ vbi dicit ꝙ ſi

Aliud h ꝙ ſpma feie hꝫ i gnātōe virtutē agēdi ⁊ patiēdi cōſilēꝫ ſpmati maris

Aliud hic ꝙ ſperma mlieris ſbiciat᷑ ꝓ mā fetꝰ. ⁊ vide declaratū plibꝰ argumentis

mas eiceret ſpma cito ⁊ femina nō. nō fieret cōceptio ⁊ ſic cōcedit
ābo requiri. Et ꝙ ſic ſit declarat expiētª i aboꝛſibꝰ in pmis diebꝰ
factis in qbꝰ totꝰ aboꝛſus appet albus ſpiſſus cū q̄dā viſcoſitate ⁊
vt ſic dicat᷑ ſilē ſpmati ⁊ nō ſanguini mēſtruo i aliq̄. Preterea feīa
meliꝰ cōcipit poſt purgatōēꝫ mēſtruoꝝ ꝙ̄ añ ⁊ h nō eſt niſi qꝛ mā
ēbꝛionis ē mā ſpmatica ⁊ nō mēſtruꝰ qꝛ ſi mēſtruꝰ eēt mā fetus
facilius fieret cōceptio añ purgatōꝫ mēſtruoꝝ qm̄ ꝑ pñtiaꝫ ⁊ ſuf
ficiētē copiā mãe facilius fit cōceptio ꝙ̄ ꝑ ipiꝰ abſētiā ⁊ paucitatē
Preterea vtus generatiua ⁊ nutritiua vſant᷑ circa diuerſa obie
cta. cū gnātio ſit de nō pexiſtēte aliqd exñs de nō viuēte viuēs ⁊
nutritio vt mutare aliqd in aliqd preexiſtens. ſꝫ mēſtruū ē obie
ctū virtutis nutritiue ergo ſpma cū nō ſit ibi mā erit obiectū gnā
tiue. Preterea in tā breui tēpoꝛe in quo fit generatio nō poſſet di
ſponi ⁊ dealbari mēſtruū ſufficiēter vt eſſet mā gnātōis q̄re reli
quit᷑ ꝙ ſit ſpma qd nō eget illa dealbatōe ⁊ diſpōne cū ſit iaꝫ deal
batū ⁊ diſpoſitū. Preterea mēſtruū ē qddā ipuruꝫ ꝓut declarat
eius expulſio quare indecēs eſt opinari ꝙ ex tā ipura mā gnēt᷑
aīal maxie ꝑfectū: eſt ēt qd indigeſtū ⁊ ꝑ viā idigōnis in femina
multiplicat᷑ ⁊ nō in mare qm̄ femīa ē iperfectioꝛ mare ⁊ ibecillioꝛ
ad digōnē ⁊ ad exſiccatōꝫ ſupfluitatū ſuaꝝ quotidianaꝝ ſicut q̄
tidie exſiccāt᷑ i mare. Preterea ſi nō regreret᷑ ſpma feīe in cōce
ptu fruſtra ad ꝯcipiēdū regreret᷑ abſtinētia a venereis i femella ⁊
mare qm̄ talis abſtinētia nō ob aliā cāꝫ percipit᷑ niſi vt ſpma dige
ſtū ꝙ̄ poſſibile eſt inueniat᷑. Preterea ſicut ſūt duo genera mēbꝛo
rū. ſ. molliū ⁊ duroꝝ. ſic ⁊ dix dꝫ repiri mā vna ꝓ duris alia ꝓ mol
libus. Et manifeſtū eſt ꝙ ſanguis mēſtruꝰ cū ſit ſubtilis ⁊ fluidus
nō eēt cōueniēs mā duroꝝ. Preterea ſi mēbꝛa ſpmatica genere
rētur ex ſanguie mēſtruo poſſent abſciſa regenerari ſic̄ carnifoꝛ
mia q̄ ex ſanguie mēſtruo generāt᷑ qm̄ māꝫ ſanguineā hērēt ſic̄
illa: ſꝫ ipa abſciſa regenerari nō pñt ſicut expiª dmōſtrat ḡ ex alia
materia ſūt gnāta a ſanguie mēſtruo diuerſa: ſꝫ nō repit᷑ ibi niſi
mā ſpmatica ḡ ex ea generant᷑. Preterea ſpma femie magis cō
uenit cū ſpmate viri ꝙ̄ ꝯueniat ſanguis mēſtruꝰ cū eodē ſpmate:
ḡ potius poni dꝫ ꝓ materia generatōis ꝙ̄ eius ſanguis mēſtruus
Sꝫ ꝙ ſpma feīe hēat vtutē actiuā i gnātōe Gal. declarat pmo qꝛ
ſpma mulieris attractū ad matricē a teſticulis eiꝰ ⁊ expulſuꝫ ad
cōcauū matricis locū gnātiōis ⁊ retinet᷑ ⁊ nō expellit᷑ ⁊ hoc non
eſt niſi qꝛ cōfert ad gnātionē. Et ꝙ cōferat actiue pꝫ qꝛ ſi matrix
hꝫ virtutē actiuā q̄ attrahit ſpma multomagis ſpma hꝫ vtutē ac
tiuā ſꝫ hāc vtutē nō hꝫ niſi i gnātione ḡ ⁊c. Preterea vaſa ſemīa
ria cū alijs mēbꝛis gnātōis dictis ſupꝛa i q̄cūqꝫ ꝑte coꝛꝑis repiren
tur ſm Ar. generarēt: ſꝫ repiūt᷑ i feīa vt ſupꝛa patuit i anothoª eo
rū. Si ergo mēbꝛa ipa actiue ꝯferūt ad gnātionē alterando ⁊ diſ
ponēdo ergo multo magis ipꝫ ſpma attractū alteratū ⁊ diſpoſi
tū. Preterea h appet ex ſimilitudine quā hꝫ ſpma feīe ad ſpma
maris in mō ſubſtātie ⁊ coloꝛe q̄ magna eſt Opinādū ē eniꝫ ꝙ ſic̄
ſpma viri hꝫ vtuteꝫ actiuā ita ⁊ ſpma femie hꝫ vtutē actiuaꝫ ꝙ̄ꝙ̄
debilioꝛē: Preterea mulier aliqñ ſomniat vt ipꝛegnet᷑: ⁊ tūc eicit
ſpma ſuū h aūt nō ꝯtingēt niſi ſuū ſpma hēret vtutē actiuā. Pre
terea fetꝰ genitꝰ aliqñ patri ⁊ aliqñ matri ⁊ aliqñ vtriqꝫ: ſꝫ nō ſila
tur matri ꝓpter mēſtruū cū ſit ſolū mā nec ꝓpter ſpma viri ḡ ꝑꝑ
ſuū cū nō ſit ibi alia mā. Sꝫ nō ſilaret᷑ ei ꝓpter ſpma ſuū ſi nō ha
beret vtutē actiuā ſicut nec ſilaret᷑ patri ſi ſpma ſuuꝫ nō haberet
vtutē actiuā. Et qꝛ potuiſſet qs dicē Gal. tu dixiſti ꝙ ſpma maris
eſt foꝛtiꝰ in virtute actiua ꝙ̄ ſpma feīe ḡ genitus aſſimilabit᷑ ſemꝑ
patri ⁊ nūꝙ̄ matri. Iō Gal. dixit ꝙ ſpma feīe aliquotiēs in tm̄ vi
goꝛat᷑ ꝙ aliqñ accipit victoꝛiā ſuꝑ ſpma viri ⁊ maxie in re ſimilitu
dinis Et interrogatus Gal. quō ſpma femine ſic vigoꝛet᷑ dixit a ſp
mate viri ſicut vigoꝛat᷑ debile agēs ab agēte foꝛti cū dbile ſub al
ternatū eſt foꝛti. Et dixit vigoꝛari ēt poſſe a ſanguie menſtruo ſu
ſtētāte ipꝫ ac ēt ꝯplone calida matricis ⁊ adiacētiū ei. Et in ſūma
voluit ꝙ pars ſpūoſa in qua cōſiſtit virtus actiua in ſpmate mariſ
ſit multa reſpcū coꝛpulēte eiuſdē ſpmatꝭ. Et ꝙ ecōuerſo in ſpmate
feīe coꝛpulēta ꝑs ſit multa reſpectu partis ſpūoſe eius ⁊ ꝙ ꝑs coꝛ
pulēta āboꝝ que ꝓpꝛie eſt ſuperfluū alimēti ſit mā gnātionis em
bꝛionis: qm̄ ipa eſt ꝓpoꝛtionata ſubſtātie mēbꝛoꝝ eiꝰ. pars vō ſpi
rituoſa iꝓpoꝛtionata ē ꝓ mā eoꝝ ꝓpter ſubtilitatē eius ⁊ agit in
mām coꝛpulētā vtriuſqꝫ ſpmatꝭ ⁊ ꝑfundat᷑ in ipa. ⁊ ipam alterat
⁊ diſponit ad recipiēdū Attamē cōſiderās Gal. māꝫ coꝛpulētam
āboꝝ ſpmatū eē pauce molis vt ſubiciat᷑ ꝓ mā oīuꝫ mēbꝛoꝝ. Di
xit ꝙ mēſtruuꝫ feīe cōcurrit ꝓ mā ēbꝛionis dās ſupplemēta mãe
ita vt generent᷑ ex eo mēbꝛa carnifoꝛª: qm̄ ſpmatica ex coꝛpulēta
mā ſpmatꝭ generant᷑. Dicūt tñ qdā ſeq̄ces Gal. ꝙ poſſibile ē ma
xime i paucitate mãe ſpmatice: ꝓut maxie cōtingit in gnātione
pluriū embꝛionū ex vno coitu ꝙ mēbꝛa ſpmatica vilia ⁊ que vlti
mo generāt᷑ gnēnt᷑ ex ſanguine mēſtruo digeſto ⁊ iſpiſſato ⁊ de
albato. Dixit qdē Gal. 14° de vtilitate ꝑticulaꝝ nō ē ſanguis men
ſtruꝰ pma ⁊ familaris ad gnātionē aīalis mā: ſꝫ qñ ab inato ſpū
hūiditas ſpmatis delata ad matricē incidet tunicas ſeu ipa viſco
ſa exñs ⁊ aſpis approximās coꝛpoꝛibus ad inſtar vnctōis ꝓmpte
admiſcet᷑. Et adhuc dicit Gal. ibideꝫ de ſpmate feīe ꝙ ipꝫ cū eo
ꝙ cōuenit in aīalis gnātiōe eſt etiā in hoc vtile vt. ſ. in coitu faciat
cōtrahē feminā cū copulat᷑ maſculo ⁊ collū matricis foꝛtiter ape

Vide hic ꝙ ſpma femine habꝫ virtutem actiuā in gnātione

Vide h ꝙ in ſpmate feīe coꝛpulēta ꝑs ē mlta reſpcū ꝑtis ſpūoſe eius ⁊ ꝙ iſta ꝑs coꝛpulenta āboꝝ ſeminū ē mā gnātionis

riat q̄re vtilitatē nō medicā p̄bet ſpma eiꝰ. A. quoq꜒ recitās opinionē Gal. dixit 20° tertij ꝙ apud Ga. ⁊ apud medicos .ſ. ſeq̄ntes Gal. maſculo ⁊ feīe ſūt ſimul duo feīa de qbꝰ ābobꝰ nomē ſpmatis dr̄ nō cōitate noīs tm̄ ſ꜒ vniuoce: ⁊ ꝙ ī vnoquoq꜒ duoꝝ ſeminū ē v̄tus formādi .ſ. aliq̄d q꜒ v̄tꝰ informatiua ⁊ v̄tus īformādi ab alio q꜒ ī vtroq꜒ ē v̄tꝰ paſſiua. Et dixit demū ꝙ ſemē maſculi .ē fortius ī v̄tute a q̄ ē īceptio īformatōis .i. in v̄tute actiua iuſſu dei: ⁊ ſemē feīe ē plſm .i. fortiꝰ in v̄tute ī qua ē p̄nᵐ īformatōis. Et dn̄t ꝙ ſpma maſculi expellit̄ ꝓpe matricē qm̄ deglutit ip̄z os matricis attractōe veloci. Et ſpma feīe expellit̄ iuxta matricē eiꝰ ī vaſis ⁊ venis ad locū cōceptōis. Ar. āt aſpiciēs opī. Ipo. ⁊ ſeq̄ntiū eū nō aſpiciēs ī femella fore niſi mēſtruū ⁊ hūiditatē alguadi q̄ īprope vocat̄ ſpma negauit in feīa fore v̄m ſpma. Ar. n. 15° de aīalibꝰ. Manifeſtū ē ꝙ ſpma feīe nō ē ſpma cōueniēs ad gnātōez: q꜒ nō ē ſperma ſ꜒ mēſtruū. Et ꝓbauit ꝙ feīa nō h꜒ ſpma: qm̄ ſi hēret illð aut eēt mēſtruū aut illa hūiditas: ſ꜒ nō mēſtruū vt oēs cōcedūt nec illa hūiditas vt ꝓbatū ē. nō .n. mēſtruū v̄e ē ſpma qm̄ ſi ſic foret tūc ineſſet oībꝰ feīs in coitu ſed ip̄z q̄dē fit .ſ. q̄buſdā ex feminis. his āt nō fit .ſ. q̄buſdā feīs alijs. ⁊ dixit nō fit ī nigris femellis ⁊ vaginibꝰ q꜒ hūiditas in eis rōe caloris earu꜒ reſoluit̄ ⁊ cōſumit̄ ſ꜒ fit in albis ⁊ feīs ī q̄bus nō cōſumit̄ adhuc iſta hūiditas in q̄bus fit nō ē ſpermatica: quoniam multitudo que emittitur ex ea non eſt ſm quantitatē emiſſiōis ſpmatis ī viris imo multū excedit eā. ⁊ nō ē putādū ꝙ mulier abundet pli q̄ʒtitate māe ſpmatice q̄ꝫ vir. Et adhuc qm̄ alia ſūt alimēta q̄ mltiplicāt hāc hūiditatē ⁊ notabilem ſegregatiōz l꜒ ꝯ ea faciūt ab hiis q̄ multiplicāt mā꜒ ſpmaticā. hn̄t eni dria꜒ mltā altera alteris. Et .n. mltiplicātia p̄dictā hūiditatē ſūt alimēta hn̄tia acredinē ⁊ mordicatōez q̄lia nō ſūt mltiplicātia māᵐ ſpmaticā. qm̄ vt ait Aui. 20° tertij vnūq̄dq꜒ āboꝝ .ſ. ſpmatꝭ maris ⁊ feīe ſiue ſpma feīe ſit ſpma ſiū ſit ſāguis mēſtruꝰ vtilis ꝓ gnātione exuberare facit ꝙ generet ſanguinē calidū ⁊ hūidū. Et dixit Ar. adhuc mēſtruū qð h꜒ femella ē ꝓportiōale qð Ar. declarat qm̄ ſ꜒ eādē etatē q̄ in maſculis īcipit fieri genitura ⁊ ſegregat̄ femellis fiūt mēſtrua: ⁊ ſm illud vocē pmutāt puelle de acuta ad grauē ſic̄ maſculi ⁊ ſ꜒ illð notabiles fiūt ille ſm vbera q꜒ tunc grādeſcūt ⁊ īgroſſant̄ q̄ tūc ſūt neceſſaria ꝓ lactatōe fetꝰ. ⁊ grādeſcunt cū mēſtrua fluē īcipiūt idicāt ꝙ mēſtruū ē illð qð rq̄rit̄ ad gnātōnē ⁊ nō ad alið ſpma. Et adhuc deſūt femellis mēſtrua etate deſiněte poſſe gnāre ſicut ī cōſimili etate deeſt ſpma maſcul. Na꜒ ſuit dixit Ar. cōueniēs in femella fore duas ſpmaticas ſegregatōes eo ꝙ nō h꜒ femella ita hūiditatē ſuꝑfluaz vt duas exigat euōnes quas ſi hēret minꝰ debilitaret̄ q̄re ſi ī femella ē ſpma nō eēt in ea mēſtruū. S꜒ mēſtruū ē in eo vt notū ē g̃ nō eſt ī ea ſpma. Et ꝓ his cōfirmādis adduxit Ar. teſtimonia ſūpta ex duobꝰ. p̄mū q꜒ aīalia piguia minꝰ ſūt ſpmatica q̄ꝫ q̄ ſine piguedie ſūt. Eſt .n. piguedo ſuꝑfluitas alimēti ⁊ digeſtꝰ ſanguis queadmō꜒ ſpma l꜒ nō eodē mō ſpmati q꜒ rō nablr expāſa ī piguedie ſuꝑfluitatꝭ ſanguis digeſti deficiat q̄ circa genitura ē: Et ſilr ī femellis expēſa ſuꝑfluitate ī mēſtrua deficit ī eis ſpma. 2ᵐ teſtimoniū ē ꝙ nō cōſile ſpma emittit femella ſpmati maſculi. emittit .n. mēſtruū qð illi ñ ſilat̄. ⁊ emittit hūiditatē alguadi q̄ ē loci ꝓpij .ſ. matricū emiſſio ſilis ei q̄ emittet̄. Ex quocūq꜒ loco fluida ⁊ ſubtilis exn̄s nō cōſilis ſpmati viri Adhuc cōtinētibꝰ eq̄lr maſculo ⁊ feīa .ſ. ſic vt pp dbitā cōtinētiaz ꝯbeāt hēre ſpma ꝓlificū nō tn̄ fit cōceptio q̄ꝫuis coeant̄ ſi nō vacatoꝝ ſi mēſtruoꝝ hūoꝝ exiſtat cōmēſuratꝰ q̄re mēſtruū h꜒ feīa ⁊ ñ ſpma. Et dix̄ femella diſticta organa h꜒ diſtictaſq꜒ v̄tutes ⁊ nās ī gnātōe a ſpmate maſculi. Et dixit Ar. remouēdo vnū motiuuz p̄dictoꝝ ꝙ accidē dlectatōz ī coitu ñ ſoliꝰ ſpmatꝭ ē: ſ꜒ ē ēt ſpūs ex q̄ ꝯſtituto fit ſpma vt palā ē ī pueris his q nō pn̄t emittē ſpma q꜒ nō ſūt adhuc ī etate ſpmatizatia ſūt tn̄ ei ꝓximi ⁊ ſic appet ī viris ſterilibꝰ. In his .n. ⁊ pueris dictꝭ delectatio fit ī emiſſiōe ſpūs ⁊ ñ ſpmatꝭ cū ñ hēant ſpma. ⁊ ꝓpea q̄ꝫuis feīa delectet̄ ñ ſeq̄t̄ g̃ delectatur a ſpmate cū poſſit delectari ex alia cā. Amp̄. mltos cōcipit mulier abſq꜒ dlectatōe ꝙ ē ꝙ ſpma nō emiſit: q꜒ īnde habuiſſet delectatōz ⁊ fcā ēt dlectatōe nō ſeq̄t̄ ip̄az emiſiſſe ſpma: q꜒ q̄ꝫuis cōcipiat cū delectatōe nihil minꝰ ē cū p̄t dlectatio vt dcm̄ ē pp cā꜒ aliā euenire q̄re cōcludēs Ar. ait nec mixtꝰ ābobꝰ ſpmatibus maſculi ⁊ feīe nō fit gnātio fetꝰ vt q̄dā dn̄t Aui. ſ. Ipo. ⁊ ſequaces eiꝰ. Et dixit Ar. ꝙ ſic̄ vir nō h꜒ māillas ſed ſimulachra māillarū: ita femella nō h꜒ teſticulos ⁊ vaſa feīaria. ſ꜒ ſimulachra eoꝝ. Et ſecutꝰ ē Ar. ī h Auer. 2° coll꜒ dicēs ſic. Teſticulos quos dixit Gal. feīaz hēre p꜒ ꝙ nō hn̄t effectū ī gnātōe q꜒ ſpma qð gnāt̄ in eis ītētōez ī gnātōe nō h꜒. Et ſi aliq̄s vellet dicē admirādo q̄re fci ſūt ī vanū Reſpōdebimꝰ ꝙ māille ī viris nō hn̄t aliqð iuuamētū vel iuētōez ī gnātōe. ⁊ tn̄ hn̄t eas: g̃ debes ſcire ꝙ iuuamētū ē ī vtroq꜒. Primo q̄dā cōfirmāt opi. Ar. dn̄tes. cū .n. ī p̄nᵒ gnātōis oīa mēbᵃ ſint īdiſticta o꜒ ſilr mā꜒ eoꝝ eē īdiſtictā ⁊ nō diſtictā. S꜒ mēſtruū ⁊ ſpma feīe ſūt māe diſticte. g̃ ābo nō cōcurrūt ad gnātō꜒ mālr. Et ſi diceret q̄s ex eis fit mā vna ⁊ īdiſtincte dn̄dū ꝙ tc̄ o꜒ eas adiuicē cōformari ⁊ vnā ī aliā. S꜒ fruſtra nā h feciſſ꜒ cū ſufficiēter habēt ꝯ mēſtruo ſi ſpma feīe ī mēſtruū cōuertiſſ꜒. Na꜒ pōt dici ꝙ mēſtruu꜒ cōuertat̄ ī ſpma: q꜒ aut cōuerteret̄ a ſpmate feīe ⁊ h nō q꜒ tūc ſpma nō haberet v̄tutē actiuā q̄ꝫ ip̄z hēre negauit. Ar. vt appebit aut cōuerteret̄ a ſpmate viri: ⁊ ſi ſic tūc nihil opat̄ ſpma feīe ī hac ꝯformitate ſic̄da g̃ fruſtra ponit̄ ip̄z ī gnātōe neceſſariū fore. Deide Ar. voluit ꝙ neutrū ſpma .ſ. maris ⁊ feīe ſubiciat̄ ꝓ mā fetꝰ ſ꜒ ſolū hēbat p̄nᵐ actiuū ī gnātōe ſpma viri ⁊ ſit velut agens ⁊ mouens ⁊ non velut patiens ⁊ motu꜒ ⁊ p̄° q̄de꜒ q꜒ vt dix̄ p̄° de gnātōe aīaliū ñ vi ſcm̄ vnū ex paſſiuo ⁊ ex faciēte vt ī exn̄te eo ꝙ fit faciente. Na꜒ totalr vtiq꜒ ex mouēte ⁊ moto. nā tūc idē ī eadē operatione precipue eſſet actiuum principale ⁊ paſſiuum principale ⁊ ſic eēt in actu ⁊ potētia reſpectu eiuſdē qð p꜒ ſi ſpma viri ī gnātōe exn̄s actiuū p̄icipale ſubiceret̄ ꝓ mā: nā cū mā ſit p̄ncipale paſſiuū: tc̄ ip̄z eēt ī gnātōe p̄ncipale paſſiuū. ⁊ h ē īcōueniēs. nā ꝯ oīa tū ē 2° phiſi. ñ ꝯbē poni potētiā ī mā꜒ nec mā īcidē debē cū alijs cāis ⁊ diſticta debē eē agēs ⁊ patiēs loco ⁊ ſubiecto. Et adhuc ſi ita foret idē ꝑ ſe gnāret ⁊ coꝛūpet ſeip̄z. Eſt .n. ſpma viri generās ſi g̃ ꝓ mā ſubiceret̄ q̄ coꝛūpat̄ coꝛūpet ſeip̄z. Et adhuc ſi ſpma viri ſbiceret̄ ꝓ mā fetꝰ ſeq̄ret̄ ꝙ ī ſe ip̄o poſſet gnāre ex quo h꜒ v̄tutē actiuā ⁊ mā꜒ diſpoſitā. Et adhuc cū maſculꝰ ⁊ feīa a ſe ītu centū valð ſint diuerſificati vi ꝙ ī p̄n° gnātiōis ꝯbeāt eē diuerſa. Cū g̃ maſculꝰ hēat p̄nᵐ actiuū ⁊ femina hēat p̄nᵐ paſſiuum ſequitur ꝙ non erit in mare principium paſſiuum nec ſubiceretur ſperma eiꝰ ꝓ mā fetꝰ. Adhuc dixit Ar. Sūt q̄dā aīalia coeūtia nec minimā ꝑticulā videt̄ mittē ī femellis. nō .n. īponūt maſculia pudēda ī vas femelle ſ꜒ cōtrariū fit ī eis. nā femella mittat ī maſculinū: ſ꜒ ꝯferēs mā꜒ ad q̄ditorē vt ītroducat formā ī illa. Qð .n. ī emittendo opat̄ ſpma viri ī femella h quoq꜒ ī aīali ip̄o calitas ⁊ v̄tꝰ opat̄. ⁊ declarauit h idē ī piſcibꝰ. nā cū ꝓſciū femella pepit oua: tc̄ maſculus ſuꝑaſꝑgit ip̄a ſpmate ⁊ q̄ attigerit ꝓlifica fiūt. Hoc idē ꝯclarauit ī auibꝰ: nā auis cōcipiēs yponoīma .i. ouū vēti ſi poſt h coitū patiat̄ pmutato ouo ab eē totū rubeū ad albificari fit ꝓlificū. ⁊ .n. manifeſtum eſt ꝙ nec ſperma piſcis nec ſperma auis ingreditur ſbaliter inter illa oua. S꜒ v̄tualr ſolū q꜒ reddit iſta ꝓlifica. Adhuc dixit Ar. ex ſpmate viri ⁊ mēſtruo mulieris nō vtiq꜒ vnū fit niſi ſic̄ fit ex ligno carpētario lectꝰ aut ex cera ⁊ formatore forma. Et manifeſtū ē ꝙ carpētariꝰ nō intrat mā꜒ lecti nec formator ī ſba꜒ cere g̃ o꜒ ſic eē ī ꝓpoſito. ⁊ h ꝓ tāto ꝙ ſpma maſculi generat rē organizatā ſicut ⁊ carpētariꝰ rē organizatā facit. Adhuc dixit Ar. ſicut ī factōe caſei p̄nᵐ coagulatōis actiue ē ī coagulo. ita p̄nᵐ fetus ē in ſpmate viri ⁊ ſicut p̄nᵐ coagulatōis paſſiue ē in lacte. ita p̄nᵐ coagulatōis paſſiue ē ī femelle mēſtruo. Et ſic̄ coagulū nō ſbicit̄ pro mā vtpote cū ponūt flores herbe lactarie ī petia ligatos ī lacte deīde exhūt̄ ⁊ ꝓijciūt̄ ⁊ coagulat̄ v̄tute ip̄oꝝ lac ita cōſilr ſpma viri ſua v̄tute facit cōſtare mā꜒ ēbrionis ⁊ nō ītrat eā. Et dixit Ar. ꝙ ſile ē de v̄tute gnātiua ⁊ ſpmate viri ⁊ ſpmate femelle ⁊ mēſtruo ſic̄ ē ꝯ aīa edificatoris ⁊ mēbris ip̄iꝰ ⁊ lapidibꝰ ⁊ lignis. Aīa .n. edificātis edificat ⁊ eiꝰ mēbᵃ ſūt organa q̄bus mediātibꝰ edificat: ⁊ ſicut lapides ⁊ ligᵃ ſūt mā edificij. ita v̄tꝰ gnātiua exn̄s ī ſpmate maſculi gnāt fetū ⁊ ſanguis mēſtruꝰ femelle ē mā fetꝰ. Deiñ declarat. Ar. hoc idē de ſpermate femine ꝙ nō ſubiciat̄ ꝓ materia fetus qm̄ ſi eēt eius materia natura ordinaſſet expulſione꜒ ad locū generatōis ⁊ nō ad orificiu꜒ matricis vbi nō ē genātio. Adhuc natura ordinauit clauſionē orificij matricis in cōceptōe. ⁊ ſi ſpma femine ſbiceret̄ ꝓ materia ordinaſſet natura ipſiꝰ apptōe꜒ qm̄ matrix expellet ip̄z ad extra nō g̃ clauderet̄ ſ꜒ aperiret̄ vt poſſit ingredi ad locū generatōis. Poſſent ēt multe rōnes formari ex v̄bis. Ar. de q̄bꝰ ſūt qm̄ o꜒ vt agēs cōiūgat̄ cū patiēte in loco gnātōis. ñ extra ſ꜒ ſpma viri obuiat ſpmati mlieris extra locū gnātōis .ſ. in orificio matricis ⁊ poſtq̄ꝫ emittit̄ deglutitur ⁊ tranſit ſine illo ad locū generatōis ⁊ non expellit. Et rurſu꜒ oſtēdit ꝙ neutrum ip̄oꝝ ſubiciatur pro materia fetuſ. quoniā dato ꝙ femina haberet verū ſperma adhuc nec ip̄m nec ſperma viri ſbiceretur pro materia fetus: qm̄ licet materia ip̄oꝝ anteq̄ꝫ recipiat formā ſpmatis eēt hūorbilis ad nutriēdū mēbᵃ tn̄ ſi ꝓ poſſibili rediret ī corpꝰ ad loca a q̄bꝰ fuit deciſa nō nutriret ip̄a. mō ſi nō eēt materia nutritiōis nō pōt eē materia gnātionis qm̄ ex eiſde꜒ gnāmur ⁊ nutrimur. ſi itaq꜒ ſperma feīe nō h꜒ in generatōe virtute꜒ paſſiuam vt ſiat mā multominꝰ h꜒ virtute꜒ actiua꜒ q̄ minus videt̄ cōpetere ei. In ſūma g̃ vt Aui. recitat. 20° tertij Ar. voluit ꝙ in ſpermate viri ē p̄ncipiū formatiōis ⁊ ꝙ in ſpmate feīe eſt p̄nᵐ informatōis in re ꝓpa v̄tus eni formatiua ī ſpmate maſculi ītēdit formādo ad ſilitudinē eius a quo ſepatū eſt ſpma niſi ſit ꝓhibēs virtus informatiua in ſpmate mulieris ītendit in recipiendo formā ad hoc vt recipiat ea꜒ ſm ſilitudinē eius a quo ſeparatū eſt. nā agēs ⁊ patiens idē intendūt. idē appet q꜒ vtrūq꜒ intēdit forma ſ꜒ agēs ītēdit illā īducē vt ꝑ ſuū ſile ītroductū ſuā mltiplicat ſpē꜒ Patiēs v̄o illā ītendit vt ab agēte ꝑficiat̄. Et voluit Ar. ꝙ h nomē ſpma dr̄ ꝯ ābobꝰ equoce ñ vniuoce ſ꜒ v̄e q̄dē. Nā ſpma viri calidū eſt digeſtū ⁊ ſpiſſum. ⁊ femine ſperma eſt genus ſanguinis mēſtrui parumper digeſtu꜒ ⁊ cōuerſu꜒ ⁊ nō elongat̄ a virtute ſanguinis. Et dixit Aui. de intentiōe Ar. ꝙ ſpma maſculi operat̄ cū virtute .ſ. agendo ⁊ ꝙ nō eſt alicui parti totiꝰ eius plimos introitus ibi rectificādo ꝑticularitatē corporis infantis: iſtud eni eſt ſpermatis ⁊ ſanguinis menſtrui mulieris immo plus ſtudij ſui eſt in particularitate ſpiritus infantis ⁊ non eſt niſi ſicut coagulum in lacte agens. Et ſperma mulieris eſt fundamentum particularitatis corporis infantis. Quidam dicunt quod hec vltima verba Auicenna non dixit quod ita ſint

de intētiōe꜒

Nota h ꝙ h꜒ al' q̄ ſ ñ dat̄ verū ſpma ī feīs matrie ꝙ cōueniat ad generationem

Nota h ꝙ delectatio nō ſolū conſiſtit ī emiſſiōe ſpmatis ſ꜒ ēt in emiſſiōe ſpūs in coitu vt p꜒ per exemplū in littera

Nota varia exēpla ꝯclarantia q̄mō ex vtriſq꜒ ſpmatibꝰ ꝑficit̄ fetus illud

Nota h ꝙ ī ſpermate viri ē p̄ncipiū formationis ⁊ ī ſpmate fe. ē p̄ncipiū informationis

de intentione Ar. sed de sui ꝓpria intentione dixit ea qm̃ Ar. intẽtio non fuit ꝙ sperma maris hẽat introitũ in mãm fetus neqꝫ plurimũ: neqꝫ paucũ. Sed reuera Aui. iposuit sic Ar. ꝙ spmati viri ẽ aliqs introitus in mãm fetus. vñ ipse dixit in nono sui de aĩalibus ❡ Putauerũt hoĩes ꝙ Ar. putauerit ꝙ sperma viri non eẽt ps embrionis neqꝫ mixtuꝫ cũ mã eius: sed hec nõ fuit snĩa eius. neqꝫ suũ ꝯsiliuꝫ. Auer. aũt vbi supra sequẽs Ar. de spmate femine dix̃ si quereres vñ apperet ꝙ sperma femine nõ hẽet aliquã intentionem ad gnãtionez. Dicimus ꝙ manifestat᷑ sensui ⁊ cognoscitur per argumentũ. ꝑ sensum qdẽ q: hõ videt ꝙ mulieres ĩpregnãt᷑ absqꝫ eo ꝙ spmatizent. Ego. n. dixit Auer. postq̃ legi libros Ar. quesiui de multis mulieribus qd de hoc eẽt ⁊ rñderunt ꝙ plures impregnate sunt absqꝫ spermatizatiõe: ⁊ ẽt lꝫ displicuisset eis. Et etiã vidi plures ĩpregnatas a masculis violatas. Et vocaui quãdã meã de cuius securitate poterã valde bñ ꝯfidere ⁊ iurauit ĩ aĩam suã ꝙ ĩpregnata fuit subito in balneo laueli aq̃ calide in quo spmatizauerãt mali hoĩes cũ eẽnt balneati in balneo. Et dix̃ Auer. perscrutatus fui vnũ librũ quẽ fecit Anacladis de spermate ⁊ inueni ꝙ hoc dĩ possibile eẽ: ⁊ reddit rõnem plurimũ mihi placẽtẽ que est ꝙ vulua trahit sperma per ꝓpriam virtutẽ quã hꝫ cũ eo a tota specie: ⁊ ad hoc non est necessaria declaratio. Et q̃ bñ mihi placet. Si ḡ maxime attrahit spma viri a tota sbã poterit matrix puelle nõ violate attrahere sperma viri ab extra ĩpregnari. ⁊ istã in balneo attrahere silr̃ sperma ⁊ ĩpregnari. Sꝫ illud qð cogñscit᷑ argumẽto nãli est: dixit Auer. ꝙ si sperma mulieris põt facere impregnationẽ ⁊ operationẽ quã facit sperma viri femina ꝑ se gnãret ⁊ sic masculus nõ eẽt necessarius. qð seq̃t᷑ q: hꝫ in se mãm. Si ḡ hẽet dans formã gnãret ꝑ seipsaꝫ: in q̃ dixit Auer. nec ẽt opinat᷑ ꝙ hec opinio diuidat᷑ inter illos: hoc est vt spma mulieris faciat ad aliq̃ mẽbra: q: q̃uis mẽbra sint multa: ipsa tñ sunt vnuꝫ ĩ vno principio qð in eis est dator ipsius ꝑncipij qð est cor. ipsum eniꝫ est dator oĩuꝫ mẽbroꝝ in potentia. Et si eẽt sufficiens spma mulieris in dando hoc ꝑncipiũ. Spma viri nõ habẽt inuentionẽ in gnãtõe Et h̃ dicũt qdã. Si diceret᷑ ꝙ sperma mulieris hꝫ v̾tutẽ actiuam sed tñ debilẽ. Dicendũ ꝙ poterit hẽre mãꝫ ꝯcurrentẽ ita bñ dispositã ꝙ poterit introducere formã. Debile. n. agẽs ĩtroducit formã in patiẽte multũ disposito. Et dix̃ Auer. si diceret᷑ ꝙ aliqð ipoꝝ spmatũ nõ facit hãc opõnez q̃usqꝫ nõ sunt mixta adinuicẽ ⁊ adepti sunt aliã formã ⁊ aliã dispõnez sicut non est sufficiens ꝑ se acetũ ⁊ per se mel vt oximel sit nisi postq̃ mixta sũt simul. ❡ Rñdeam⁹ ⁊ ꝯfiteamur. ꝙ cõmixtionẽ hẽant illa duo spmata ⁊ illud qð dat ei hãc formã necesse est ꝙ sit cõplens ⁊ ꝙ ista duo spmata stent h̃ loco mãe ⁊ nõ est qð det eis formã: nisi virtus gnãtiua. ⁊ de necessitate erit ꝙ mẽbꝝ qð dat hãc cõmixtionẽ vl̃ ꝙ facit hãc cõmixtionem est mẽbꝝ in quo est virtus gnãtiua. ⁊ ẽm hanc opinionez videret᷑ necesse dicere ꝙ v̾tus generatiua eẽt in vulua. ❡ Et dixit Auer. necessitas spmatis ⁊ ẽt sanguis est ad faciendũ oĩa mẽbra q: ipã nutriũt᷑ ex eo. Et postq̃ ita est apparet ĩpossibile ꝙ sint opõ spmatꝭ mulieris ⁊ spmatꝭ viri vnũ in specie. Et ẽt appet ꝑma fronte ꝙ mulier hẽat opõnez in gnãtione ḡ cõueniẽs est ꝙ opõ vnius sit absqꝫ opõne alterius ⁊ ꝙ sint ambo debita in suis opõnib⁹ ad vnũ finẽ. s. embrionis. ḡ qðlibet eoꝝ dat embrioni ptez postq̃ stat vel est ⁊ iste due ptes sunt mã ⁊ forma ⁊ vnũ eoꝝ est dator mãe ⁊ aliud forme ⁊ ĩpossibile est vt forma det mãm ⁊ mã formã. Et iõ dator nutrimẽti de necessitate dꝫ eẽ dator mãe: sed talis est feĩa. ḡ masculus dator erit forme. ⁊ eo maxime q: cũ forma melior ⁊ dignior sit mã. ⁊ masculus sit dignior feĩa. ꝓcedet forma a digniori Et dixit Auer. cũ mulier nõ hẽat aliqd de q̃ põt opinari ꝙ sit mã nisi sanguis mẽstruus ⁊ spma ⁊ manifestũ est ꝙ spma eius est humiditas aquosa silis aquositati: non. n. est cõposita vel cõpacta vt conueniens ⁊ ꝓportionalis ⁊ disposita ad recipiendũ formã mẽbroꝝ cõpactoꝝ vñ nõ solũ est silẽ superfluitati sꝫ ꝑ certo est superfluitas: sꝫ nõ solũ in quãto sꝫ in quali ⁊ ex eo ĩpossibile est vt membra nutriri possint: q: si eẽt possibile eẽt sanguis: q: ex eo nutriũt᷑. Est eni ẽm Ar. Sanguis vltimũ nutrimẽtũ qm̃ nõ est dĩa int᷑ mãm nutrimenti ⁊ gnãtionis q: nutrimẽtũ est eẽntia in parte ⁊ gnãtio est eẽntia in toto. ⁊ mã totius ⁊ ptis est eadẽ. Et ꝙ spma mulieris non est mã gnãtiõis testificat᷑ hoc. ꝙ vulua mulieris euomit suũ spma ⁊ trahit spma viri ad se. ❡ Et dixit Auer. Oẽs iste vie oñdunt ꝙ spma mulieris est superfluitas discurrens ꝓpt᷑ delectationẽ sicut dixerũt. ꝙ discurrit ex saliua ore alicui⁹ famelici cũ vidit aliquẽ cõmedentẽ. Et dixit Auer. apparet manifeste ꝙ spma viri tꝫ locũ agentꝭ q: mẽbra nõ nutriunt᷑ nisi ꝑ calorẽ nãlẽ q est in corde ⁊ iste calor est ꝑmũ instrũꝫ v̾tutꝭ cõpletiue. ⁊ silr̃ est necesse in spmate viri aut in sanguine q est in vulua magnã ptẽ huius caloris eẽ ĩ actu ⁊ impossibile est hunc eẽ nisi in spmate viri ꝑp sui humiditatez ⁊ caliditatẽ. Et sanguis ex quo generat᷑ embrio est sanguis venaꝝ mulieris q est in vulua ⁊ retentus est vt hẽat in se v̾tutez talẽ q̃lis est ista eo ꝙ est sanguis indigestus ⁊ adhuc remotus est vt sit in spmate mulieris calor nãlis qui fit in embrione ex se. iõ q: nõ gnãbitur calor nãlis nisi a calore qui est ĩ v̾tute. ❡ Propt᷑ dictas rationes dixit Auer. nõ est credendũ ꝙ spma mulieris sit mã vl̃ forma embrionis sꝫ spma viri stat pro forma. ⁊ sanguis menstrualis loco materie ⁊ mulieris spma nõ hꝫ inuentionem in generatiõe. ❡ Et Gal. qdẽ q̃nqꝫ visus fuit eẽ opinionis. Ar. maxime cũ primo de virtutibus naturalibus dixit ꝙ spma viri nõ intrat ĩ mãm fetus. ⁊ cõpat spma viri statuifico ⁊ mẽstruũ mulieris cere vl̃ auro de quo fit statua. ❡ Aui. aũt vt ab eo colligi põt ex diuersis locis voluit ꝙ vtrũqꝫ spma subijceret᷑ ꝓ mã fet⁹. verũtñ spma feĩe subijcit᷑ ꝓ mã corpulẽta embriõis ⁊ ex eo fiũt mẽbra spmatica ⁊ spma viri sbijcit᷑ ꝓ mã spũali fet⁹. Vñ. 9° sui de aĩalib⁹ spma feĩe est magis sustentamentũ mẽbroꝝ ⁊ spma viri ꝓ mã spũs in creatura. fit. n. ex eo spũs tanq̃ ex mã abiliori vt cõuertat᷑ in spm̃. Et dixit hoc fuisse itentõez. Ar. cũ dixit nõ putes ꝙ spma viri dissoluat᷑ ⁊ pereat ⁊ mutet᷑ quasi in nihilũ. Sꝫ suũ ꝯsiliũ fuit ꝙ ĩuoluitur cũ mã ipsius ⁊ ꝓfundat᷑ in mãꝫ vt opator membroꝝ. ⁊ ducat idoneã mãꝫ ad mẽbra ⁊ erit illð spma mã spũs ĩ creatura. Et. 20° tertij dixit pl̃ra studij spmatꝭ viri est in pticularitate spũs infantis Et ꝑma ꝑmi ca°. De etatibus dixit. paꝝ est ꝙ pueri fuerũt spma ⁊ spũs vaporis. ⁊ eadẽ fen. ca. de mẽbris. dixit ꝙ oĩa mẽbra ꝯsilia preter carnẽ adipem ex duobus gnãnt᷑ spmatibus. s. spmate masculi ⁊ spmate feĩe. Sꝫ ẽm sermonẽ q est de sapientibus v̾ificatur scꝫ Ar. ꝙ de spmate masculi generat᷑ sicut generatur caseus de coaglo ⁊ de spmate mulieris generat᷑ sicut caseus generat᷑ ex lacte. q: sicut ꝑncipiũ actiuũ coagulatõis ẽ in coagulo ita ꝑncipiũ actiuũ coagulatiõis forme est ĩ spmate viri. ⁊ sicut ꝑncipiũ passiuũ coagulatiõis est in lacte. ita ꝑncipiũ coagulatiõis passiuuꝫ forme. s. virtus patientꝭ ẽ in spmate mulieris. Et quẽadmoduꝫ vnũqðqꝫ coaguli scꝫ ⁊ lactꝭ ẽ pars sbe casei que fit ex eis. Ita vnũqðqꝫ duorum spmatũ est pars sbe embrionis. ⁊ hoc qdẽ v̾buꝫ nõ paꝝ imo multũ v̾bis Gal. ẽ oppositũ. Gal. nãqꝫ vĩ ꝙ cuicũqꝫ duoꝝ spmatũ inest v̾tus coagulatiua ⁊ coagulationẽ recipiens ꝑter hoc nõ se ꝓhibet qn dicat ꝙ v̾tus coagulatiua fortior est in masculis ⁊ virt⁹ coagulationẽ suscipiens. est fortior in feĩs. qual̃r ãt ẽmo verificet᷑ reperit᷑ in libris nr̃is qui sũt de scientijs radicalibus. Postea sanguis qui est tpe mẽstruoꝝ sepabit᷑ a muliere fit nutrimẽtũ sꝫ pars tñ eius est que ĩ silitudinẽ ꝯuertit᷑ sbe spmatꝭ ⁊ mẽbroꝝ que ex eo generant᷑ ⁊ est nutrimentũ augmẽtãs ipm̃. Et alia pars eius est que nõ nutrimentũ fit ad hoc sed est ꝯueniẽs vt coaguletur ad implenda loca ꝑmoꝝ mẽbroꝝ vacua ⁊ fit caro ⁊ adeps. Et alia ps eius est superfluitas que nulli haꝝ duaꝝ reruꝫ est bona ⁊ remanet vsqꝫ ad horã partus ⁊ tũc nã expellit eã vt superfluã. Et voluit qdẽ Aui. ꝙ spma feĩe solũ hẽat ꝑncipiũ passiuũ ⁊ nullo° actiuũ. vnde dixit. Dicamus ꝙ spma viri sua ꝓfundatõe opator sit in sanguie menstruo ⁊ nõ sit spma mulieris opans. sꝫ mã. Qm̃ ãt dix̃ Auic. 20° tertij ignorãtia dictaꝝ qõnũ nõ nocet medico. neqꝫ eaꝝ cognitio ei ꝯfert ad suas opõnes cũ de nõ ꝯferentibus sciẽ medicine sit sermo. ❡ Idcirco sufficiat narrasse eas cũ argumẽtꝭ vtriusqꝫ ptꝭ ⁊ eo maxiẽ q: nullius earũ argumẽta demõstratiua sũt nec ĩ hac materia demõstrari põt: iõ sumat vnusqꝫ intentionẽ quã vult de predictꝭ. ❡ Ego tñ narrabo q̃ puto in dictꝭ veritatẽ hẽre q̃ etiã sũt ꝯferentia medico in opõnibus suis. Et si qd dixero dissonũ a snĩa Ar. Excuset me Rabi. Moyses cũ loquẽs de testiculis. 25ª particula suoꝝ affo. dixit ꝙ Ar. nõ posuit circa eos mẽtẽ suã ⁊ nesciuit illud. Et subdit ꝙ Gal. inuuit. Inuentionẽ magnã in anothomia de opõnibus mẽbroꝝ ⁊ iuuamentꝭ a creatiõe. ⁊ ꝓbauit rẽ q̃ nõ fuit ꝓbata tpe Ar. absqꝫ dubio. ⁊ in medicina apposuit mẽtẽ suam. sanius dixit. q̃ Ar. Et Auer. 2° colliget. de testiculis non fuit secutus Ar. ipse. n. ꝓ certo vt pꝫ ex multꝭ dictoꝝ suoꝝ nõ habuit anothomie plenã noticiã. ⁊ paruus error in ꝑncipio maximus est ĩ fine. Silr̃ si qd dixero dissonũ Gal. excuset me v̾bũ ipsius moysi dicẽtꝭ ꝙ Gal. sicut sciuit medicinã ita credit scire alias sciãs phisicas oĩo in qbus fuit versatus. ❡ Dico itaqꝫ ꝙ medicus tenere dꝫ. ꝙ mã spmatꝭ sit ex alimẽto iã ꝑ tertiã digõnem siue ꝑ q̃rtã 2m. A. ꝯuerso ad scðas humiditates ⁊ adepto formã ipaꝝ: sꝫ nõ qdẽ ex 3ª ⁊ 4ª. humiditate. qm̃ materie opposite ⁊ colligate ⁊ vnite facte sbã ipsoꝝ mẽbroꝝ nihil superfluit. ḡ erit ex hũiditate scða dcã ros ex portione eius q̃ nec apponit᷑ nec vnit᷑. Sꝫ in poris cõibus mẽbroꝝ reseruat᷑ ⁊ cũ necessaria fuerit alia appositio nutrimẽti loco depditi iueniat᷑ mã ꝑpata. ❡ Cũ tñ ꝑp aliquã cãꝫ hui⁹ materie p̃ñtia nõ affuerit in mẽbro attrahit᷑ loco eius ꝑma de scðis humiditatibus qm̃ ipsa est aũ rorẽ: ⁊ q: ista ꝑma humiditas adhuc pticipat ruborẽ. iõ cũ attracta in coitu eicit᷑ non eicit᷑ res alba imo rubore pticipãs ⁊ putãt eiecisse sanguinẽ. q̃uis ẽt nõ sit negãdũ ĩ abñtia ꝑme humiditatꝭ sanguinẽ attrahi ad porositates cões mẽbroꝝ ⁊ eici in coitu. q̃uis ꝓ certo rarissime ꝯtingere põt. qm̃ ꝑus deficit v̾t⁹ attractiua testiculoꝝ q̃ vt sanguinẽ attrahat. Et h̃ qdeꝫ expiunt᷑ hi q post multã spmatꝭ emissionẽ iteꝝ coeunt. nõ. n. tm̃ ꝯcutiũt᷑ ꝙ adhuc emittãt neqꝫ mlꝫ q: sanguis stans sub forma sanguis nõ est ꝓpꝛiuꝫ obiectũ v̾tutꝭ ꝑdicte testiculoꝝ sꝫ soluꝫ scða humiditas. q̃uis põt aliqñ v̾tus ipsa testiculoꝝ ad se sanguinẽ ꝯuertere. sicut ꝯuertit᷑ v̾tus attractiua stomaci tpe abñtie longe cibi ad attrahẽdũ humiditates malas ex mẽbris q̃ nõ sũt ꝓpꝛiuꝫ obiectuꝫ eius. ❡ Et tenere dꝫ medicus ꝙ testiculi ⁊ vasa seminaria nõ fuerũt

Vide h̃ ꝙ mulieres pñt ĩpregnari absqꝫ spmatizatõe lꝫ et displicuissꝫ eis coitus ille.

Vide h̃ ꝙ cor est dator oium membrorũ in potentia.

Vide hic ꝙ sãguis est vltimũ nutrimẽtũ ⁊ ꝙ non est diffꝛẽtia iter materiã nutrimẽti ⁊ materiam generationis.

Vide hic ꝙ spma viri stat pro forma ⁊ sanguis mẽstruus loco materie ⁊ spma mulieris nõ hꝫ inuentionem in generatione.

Vide hic ꝙ vnũquodqꝫ duoꝝ spermatum est pars substantie embrionis.

Vide hic ꝙ sicut Galienus sciuit medicinam ita credidit scire alias sciãs phisicas oĩo ĩ qbus versatus fuit.

alba facta ad dealbandū mām spmaticā vt qdā dnt medicoꝝ vt
Auer. qm̄ ipsa mā alba est de se cuȝ sit roralis ⁊ ros sit albus. ob
quā cām Aui. dixit ꝙ mā spmatꝭ dealbata venit ad testiculos. nō
eni agūt vasa seminaria ⁊ testiculi tāꝙ̄ in rē nutrimētalē vt ipsam
in sui sbam ꝯuertāt. defert .n. nutrimētū eis ꝑ vasa alia vt supra ī
ipsoꝝ anothoꝯ declarauit. cuius signuȝ est: qm̄ qn̄ in coitu emittit
emittit albificatū. neqꝫ etiā ⁊ si velut in nutrimētalē agerent sbaȝ
ipsam in tā breui tpe dealbarent in ꝙ̄ breui emittit. ¶ Et multi
putauerūt copiosam māȝ in vasis spmaticis detineri q̄ ꝑꝑ longi-
tudineȝ more in eis ⁊ ipsoꝝ actōe ⁊ testiculoꝝ dealbat̄ h̄ potius
oñdit ꝓpositū ꝙ̄ oppositū. qm̄ q̄cūqꝫ mēbra agunt in māȝ vt in se
ꝯuertāt ⁊ ꝙ̄ ꝓmū illā dispōneȝ vltimā introduxerūt ita in se ꝯuer-
tūt. ⁊ ꝯuertendo nō remanet de ea in eis copiose vt ipsi putant ⁊
quātū vident ex ea in coitibus emitti cuius ipsa vasa nō fuerūt ca-
pacia. Qd̄ si albedo eoꝝ fuisset ꝓpt̄ dealbandū māȝ eoꝝ spmati-
cam tunc ipsa foret albior lacte cū tn̄ sit ecōuerso ⁊ illud iō qm̄ sūt
testiculi albiores mamillis. ¶ Preterea vt Ar. Voluit ꝓmo de
gnātiōe aialiuȝ nō est cā albedinis spmatꝭ actio vasoꝝ seu testicu-
loꝝ in eam. Sed multa introclusio aeris spūnosi in eo. Sȝ fuerūt
alba facta qꝛ mēbra spmatica sunt ⁊ fuerūt vasa ex ramis venaꝝ
⁊ arteriaꝝ albis ꝯstituta. ⁊ caro testiculoꝝ ēt silis existit glādulis
que etiā in alijs exñtes corporis ptibus albe sunt. Et fortasse supa-
uit in testiculis albedo ꝓpt̄ dignitatē. attrahunt̄ .n. ipsa spmatica
vasa a virtute attractiua nāli testiculoꝝ q̄ fortꝭ est in eis ꝓpt̄ ꝓpa-
gandā spēm ꝓ qua re ꝓncipatū hūt ⁊ fortasse cadit int̄ testiclos
⁊ ipsam māȝ ꝓpctas. ipsa aūt mā tanꝙ̄ nutrimētalis exñs a mē-
bro decidit̄ nutrimēti ꝓncipio qd̄ est epar. ⁊ a vena eius concaua
maxie qm̄ ipsa talis mā copiosa repit̄. tū qꝛ in ea abūdat velut in
fonte nutrimentum cōe qd̄ est sanguis. tū ēt qꝛ ꝓpter fortitudinē
sue virtutꝭ digestiue in poris eius cōibus multū ꝯuertit̄ sanguis
ad scdas humiditates. Qd̄ ꝓpt̄ aliquā cāꝫ in ea nō fuerit ipsa in-
uenta mā tūc ꝯuertit̄ attractio ad venas alias post ipsam ⁊ sic vl-
terius ꝓcedendo successiue vsqꝫ ad venas longinquas cuius si-
gnū est tarditas emissionis eius. ⁊ ipsius paucitas post coitus ali-
quos nec obstat ꝙ dixit Ar. eā decidi a corde qm̄ nō est cor tāte
quātitatꝭ ꝙ ex supfluo eius nutrimēto tanta quātitas decideret̄.
neqꝫ etiā hoc ꝯueniens nature fuisset. dissolueret̄ .n. cor frequent̄
Nec obstat ꝙ dixit Ipo. eam decidi a cerebro. non .n. valet silitu-
do coloris cū etiā diuersa mēbra ī corpore sint silis coloris. neqꝫ ēt
valet silitudo sbe qm̄ sba cerebri longe terrestrior ⁊ viscosior est.
Neqꝫ valet abscisionē arteriaꝝ post aures inducere sterilitatem
quāꝙ̄ hoc nō fuit cognitum Gal. Sed posito ꝙ ita sit sicut dixit
Aui. alia est cā in hoc: vt in caᵒ. de sterilitate dicet̄. Nec obstat ꝙ
lesio ex coitu in cerebro ⁊ ortꝭ ab eo magis manifestat̄ qꝛ h̄ fit ꝑꝑ
debilitatē ⁊ paucitatē caloris in ipsis ⁊ qꝛ eūo spūs vitalis in coitu
copiosa nō sinit ex eo ad cerebrū transmitti sufficient̄ de spiritibꝯ
pro exercendis aialibus opōnibus. Neqꝫ necesse est hāc māȝ ab
oibus ꝓncipalibus mēbris decidi seu a quocūqꝫ mēbro corporis
cū sufficient̄ hēat̄ in venis in qbus ꝯtinet̄ nutrimētū cōe. ¶ Et
dȝ medicus tenere ꝙ ps spirituosa spmatꝭ descendit a corde tāꝙ̄
a ꝓmo factore ipsius: sicut etiā ab ipso ascendit ad cerebrū ⁊ trāsit
ad epar. veꝝ qꝛ spūs vitalis si nō alr̄ dearticulet̄ nō sufficit. qꝛ nō
est idoneū instrūȝ nisi pro opōnibus vite tm̄: iō ordinauit nā eius
dearticulationē diuersam in diuersis mēbris in qbus hȝ dearticu-
lari pro alijs opōnibus illis mēbris debitꝭ. Et sic ordinauit ī trāsitu
eius ad cerebrū rete mirabile in q̄ subtiliaret̄ ⁊ alteraret̄ ⁊ dispo-
neret̄ ad recipiendū formā aialitatꝭ spūs in cerebro vadens ad ce-
rebrū ꝑ vas arteriosum ortuȝ ex arterijs minutissimis retis mira-
bilis. ⁊ sicut ordinauit in concauo epis venulas multas hincinde
circūuolutas nō solū vt in eis chilus optime ꝯuerteret̄ ī sanguieȝ
Sed vt etiā spūs vitalis ꝑ eas defluens alteraret̄ ⁊ disponeret̄
ad recipendū naturalitatē in gibbo epis ad qd̄ per vas venosum
ex illis venulis ortū simul cū sanguine depurato ꝑuenit. Ita hic ī
proposito ordinauit reuolutionē ⁊ circūuolutionē arteriaꝝ multa-
rum minutaꝝ ortaꝝ ex ramo arterie adorti vt in eis spūs vitalis
transmissus a corde alteraret̄ ⁊ disponeret̄ ad recipiendū formā
gignitiuā in testiculis. Veꝝ h̄ ordinauit natura etiā inuolutioneȝ
⁊ circūuolutionē venaꝝ multaꝝ minutaꝝ ortaꝝ ex vena ꝯcaua ⁊
ramo eius vt ꝑ ipsa transiens materia spamatica supradicta a ma-
gna terrestreitatꝭ ipsius pte expoliaret̄: ⁊ expoliata disponeret̄
ad recipiendū spm̄ supradcm̄: ⁊ deferendū ipȝ ꝑ vasa spmatica ⁊
vsqꝫ ad locū generatiōis. Ordinauitqꝫ natura venulas dcās ar-
terijs ꝑmixtas plm̄ adinuicē vt ex eis ambabus vas cōstitueret̄
vnū in qd̄ tam ipsa materia spermatica ꝙ̄ ipsa materia spirituosa
deueniret in quo vase ꝙ̄diu ē supra testiculos spūs vitalis īmisce-
tur materie ⁊ includit̄ in ea. ¶ Et dȝ medicus tenere ꝙ queād-
modū ad hoc vt vitalis spiritus fiat aialis non exigit̄ naturalis
nec ad hoc vt vitalis fiat naturalis exigit̄ aialis. ita ad hoc vt spi-
ritus vitalis fiat gignitiuus nō exigit̄ aialis neqꝫ naturalis. Reci-
pit āt hic spūs virtutē generatiuā in testiculis in v̄tute cordis sicut
⁊ aialitatē ⁊ naturalitatē recipit in cerebro ⁊ epate ī v̄tute cordis
⁊ sic virtutē generatiuā recipit iste spūs ita ꝙ remanet ei ī potētia

Vide hic ꝙ sperma decidit̄ ab epate cuȝ sit pars nutrimental̄ ⁊ maxime a vena eius cōcaua.

Vide hic ꝙ hȝ medicos ps spirituosa spmatis descēdit a corde tāꝙ̄ a ꝓmo factore ipsius

Vide hic ꝙ spiritus q ꝑmiscet̄ spmati ꝓ generatōe recipit virtutem a testiculis in virtute cordis.

qua sicut generante si trāsisset ad cerebrū fuisset factus aialis. ⁊ si
ad epar nālis. ita silr̄ in generato transmissus ad cerebrū fit aial̄
⁊ transmissus ad epar fit naturalis ⁊ hoc donec possit genitꝯ de
nouo in seipso generare spm̄ sufficientē ad ꝓ̄dicta ⁊ sic recipit hāc
virtutē in virtute cordis ꝙ in corde geniti relinq̄t̄ spūs. Et ponit
ipm̄ hñtē v̄tutē gnātiuā hñtem nō in actu sed potentia idolū om-
nium mēbroꝝ nō solū reqsitoꝝ ad esse indiuidui vel spēi: sed etiaȝ
ad bñ eē etiā pro aialibus opōnibꝯ exercendis: nec pōt hec v̄tus
ab eo auferri. Nam si posset sequeret̄ ꝙ aliqn̄ tota spēs humana
posset effici columba qd̄ incōueniēs est putare. ⁊ hoc sequeret̄ pro
tanto ꝙ possit aliqn̄ spēs humana saluari in vno vel pluribꝯ colu-
bis ex qbus postea oēs nascituri eēnt collubi. Sed qꝛ nō posset
auferri iō qꝛ colubis vtpsm̄ generat colubū ⁊ non qꝛ ablata sit a
spermate eius hec virtus. Sed ꝓpter aliam cāꝫ dscendaꝝ inferi-
us. habebit itaqꝫ hic spūs in corde geniti positus potentiā generā-
di oia alia mēbra ⁊ sic est ꝙ cor genitū alia generat mēbra. Re-
manetqꝫ de hoc spū in corde geniti post oīuȝ mēbroꝝ generatōeȝ
qui dr̄ spūs cōplantatus quo mediante opōnes vite in ipso corde
geniti fiant ⁊ quo mediante cor geniti sup suos testiculos influit
spm̄ hñtem v̄tutem qua fiat spūs gignitiuus formalr̄ hñs in se cō-
similē v̄tutē. ⁊ hoc in tpe cōdecenti ¶ Et dȝ tenere medicus ꝙ si-
cut feia hȝ vasa generatōis ita ꝯsilr̄ masculi ⁊ ꝯsilr̄ etiā hñt sper-
ma decisum quātū ad ptem corpulentā a venis ⁊ quātū ad ptem
spūosam a corde ꝯsilr̄ mari. ⁊ ꝯsilr̄ transiens dearticulat̄ ⁊ venit
ad testiculos eius. neqꝫ credendū est nām tantā ingeniationeȝ fe-
cisse in reuolutionibus ⁊ circūuolutionibus venaꝝ ⁊ arteriarum
ad sua vasa spmatica generanda ꝓpter humiditatē alguadi que
est mera supfluitas ⁊ reicitur a matrice. imo hȝ feia veꝝ sperma
⁊ dearticulat̄ in dictꝭ venis ⁊ arterijs sicut spma viri quātum ad
vtrāqꝫ sui ptem. Qūo eni feia absqꝫ vero spmate coitū appeteret
videns se in coitu in corporis debilitatē ⁊ senectutē deduci nisi sti-
mularet̄ a spermate qd̄ hȝ in generatōe introitū. nō .n. dici potest
ꝙ stimularet̄ a sanguine menstruo: qm̄ tunc maxie stimularet̄
cum plus in menstruo abundaret ⁊ hoc esset ꝓpe tp̄s menstrua-
tonis: sed huius oppositū apparet in experientia. Et ideo Auic.
2iᵒ tertij dicit. Non sufficit sperma viri solū ad generationē. ipsum
enim adhuc non est exuberans neqꝫ implens matricē. neqꝫ ꝑue-
niens ad ptes quattuor. s. ad dextrā matricis. s. ⁊ sinistrā supioreȝ
⁊ inferiorē: qꝛ est parue quātitatꝭ donec ꝯtinuet̄ cum eo spma mu-
lieris ex duobus additamentꝭ. i. ex duobus testiculis eius que ad-
ditamēta. i. qui testiculi sunt duo cornua silia ossibus dactilorum.
Cum .n. ꝑmiscent̄ fit ebulitio ⁊ creat̄ vesica in pāniculis primis ⁊
suspendit̄ spma. i. alligat̄ cōceptus cū duobus additamentꝭ que
sunt cornua ⁊ inuenit̄ illic. i. in matrice qd̄ alit ipsum. i. fouet dum
permanet sperma. i. cū nōdū multū egit in cōceptiōe nec nōdum
facti sunt pāniculi. ⁊ hoc vsqꝫquo sumat ex sanguine mēstruo ex
foraminibus. s. venaꝝ matricis cū qbus ꝯtinuat̄ pāniculus gene-
ratus. s. secūdina: vt infra caᵒ de generatōe embrionis apparebit.
Et hȝ etiā femina alguadi sicut ⁊ mares qd̄ nō transit per dicta
vasa. Sed vt qdam dicūt ab epe descendit per quasdā venas q̄
terminant̄ ad orificiū matricis ad extra vel fortasse habet vnam
occultā sicut in maribus nō cognitā in anothomia. ¶ Differt tn̄
sperma maris a spermate femine quātū ad vtrāqꝫ ptem qm̄ pars
corpulenta spmatꝭ siue pars materialis femine est aquosior ⁊ mi-
nus digesta parte materiali spermatꝭ masculi que est spissior ⁊ ma-
gis digesta. ⁊ pars eius spirituosa prius dearticulationē recipit a
suis testiculis in v̄tute cordis ⁊ virtutē generatiuā passiuā. i. aptio-
nem ⁊ potentiā ad patiendū vbi pars spirituosa spermatꝭ viri reci-
pit v̄tutē generatiuā actiuam. Itaqꝫ mā embrionis non solū reci-
pit actionē spermatꝭ maris sed etiā actionē partꝭ spirituose sperma-
tis femine qua disponit̄ ad recipiendū actionē agentꝭ ⁊ patit̄ de-
articulari ⁊ informari. Femina .n. debilioris caloris mare exñs ñ
potuit suū sperma ꝑficere vt fieret ꝯueniens instrumentū v̄tutis
actiue generatiue. ¶ Dixit .n. Aui. ꝓma tertij generatōis nostro-
rum corpoꝝ ꝓncipiū res due sunt: quaꝝ vna est sperma viri cuiꝯ
essentie certius est ꝙ tenet locū factoris: ⁊ altera est sperma mu-
lieris ⁊ sanguis menstruus cuius rei certius est ꝙ tenet locū ma-
terie. ¶ Ar. q̄ȝ in libᵒ de generatōe aialium videt̄ sibi in verbis
suis ꝯ̄dicere: nā aliqn̄ dixit puellā hre impotentiā generandi ⁊ ali-
qn̄ dixit eā hre potentiā. vn̄ veꝝ non ꝯ̄dicit sibi: nā ipse ibidem se-
ipsum declarat si qs ꝯsiderat ⁊ dixit eam voluisse hre impotentiā
generandi actiuā ⁊ 2ᵐ vtrāqꝫ ptem sperma femine in quātitate ē
minus spermate viri: ⁊ ꝓpterea non debilitat̄ in coitu femina sic
vir. ¶ Et dȝ medicus tenere ꝙ vtrūqꝫ sperma necessario reqri-
tur ad generationē ⁊ ꝙ materia corpulenta vtriusqꝫ subijcit̄ pro
materia fetus: ⁊ ꝙ ex ea generant̄ mēbra spermatica oia ⁊ spūs
necessarius pro vita embrionis. Veꝝ ex spermate viri fit sba mē-
broꝝ nobiliū ⁊ ꝓncipaliū ⁊ generat̄ ex ea spūs tanꝙ̄ ex materia
puriori ⁊ magis digesta. ⁊ ex materia spermatꝭ femine generāt̄
membra spermatica ⁊ viliora ⁊ magis extrinseca. sperma .n. ma-
ris in medio stat circūdatū spermate feie vt melius possit vndiqꝫ
approximatū agere vt non remaneat portio ipsoꝝ alicuius inutil̄

aut

Vide hic ꝙ alguadi ē humiditas vere supflua que reicit̄ a matrice.

Vide hic differentiam spmatis maris a spmate feie q̄ꝫtū ad vtrāqꝫ ptē.

aut supflua. Gal. 14° de vtilitate pticulaꝝ dixit indiget femina oīo ad gnātionē masculo ⁊ pmiscet ei ex necessitate ⁊ vnus ex ambobus fit motus. nō.n. ptingit vnū qdem alr. ⁊ alteꝝ aliter ad gnātionē pferre. neqꝫ est necessarius sanguis mēstru⁹ in pncipio creationis seu pceptionis cuius signū est aborsus factus vsqꝫ ad diem sextū in quo nil sanguinis repit̄. sed totū spmaticū albū lacteū. ⁊ ex hoc spmatico fiunt limitationes ƀm ipā mēbra spmatica. deīde replent̄ mēbris carnifoꝛmibus gnātis ex sanguie mēstruo. Jdqꝫ si post dictos dies fiat aboꝛsus vsqꝫ ad duodecim dies aliq gutte sanguinis apparebūt ⁊ nō cessant augeri vsqꝫ ad diem 16m. quousqꝫ aboꝛsus si fiat apparet sanguineus. Et nō est vt qdā putauerunt: qꝛ tūc ex illo sanguine generent̄ oīa mēbra. nā anteqꝫ quid sanguineū appareat vesice triū spūaliū mēbroꝝ māifeste sūt veꝝ totū apparet rubeū licet nō sit ,ppter mām sanguineā supstantez materie spmatice. fiunt qꝫ carnifoꝛmia ex purioꝛi pte mēstrui. Jllud aūt qđ ex eo totalit̄ est impuꝝ reseruat̄ inter secundinā ⁊ pāniculū mediū expellendū tpe ptus. qđ vō ex eo tenet̄ mediū intertotaliter impuꝝ ⁊ vltime puꝝ cedit in nutrimentū ⁊ augmentuz embrionis pversum ad scđas humiditates in membris ipsius.

¶ Sciendū.n. est qꝫ de tribus digestionibus ad nutricationē oꝛdinatis nō celebrat̄ in embrione nisi vltima. nā pme due in coꝛpe matris perfecte sunt. chilus.n. in stomacho matris factus ⁊ digestus ex alimento assumpto postea in eius epe sanguificat̄. Vn̄ cū ex eo postea embrio nutriat̄ nō eget̄ i eo altera digōne in embrione: ⁊ ,ppterea stomachus embrioni neqꝫ chilificat nec pars eius sanguificat. ¶ Et dꝫ tenere medicus qꝫ spūs ex n̄s actu vitalis positus in coꝛde in pncipio pceptiōis est potentialiter nāl'r ⁊ nutritiuus ⁊ pōt in ipso coꝛde reduci ad actum ⁊ exercere opa nutritōis ante etiā qꝫ epar sit potens generare spm̄ nāle ,p opsb⁹ nutrimēti.

Uide hic que genera spmatum non generant.

¶ Caplm. 13m de spmate generante ⁊ non generante.

Dixit Auicenna 20° tertij qꝫ spma ebrij ⁊ decrepiti ⁊ infans ⁊ hoīs multi coitus non generat. ⁊ spma hoīs hn̄tis mēbra debilia non gnāt. Et spma qdē viri sine spmate mulieris nō gnāt. nec spma mulieris sine spmate viri. Ait.n. Arist. 10. de aīalibus qꝫ ambo spmata simul. s. viri ⁊ femelle si nō sunt cōuenientia nō fit ipregnatio. Dixit.n. si vir emittit spma cito ⁊ mulier tarde ,phibet̄ impregnatio. ¶ Et Auic. 10. sui de aīalibus ait qꝫ impregnatio est qn̄ duo spmata pcurrūt simul. ⁊ qn̄ vnū anteriorātur ⁊ aliud posterioꝛatur. s. spatio notabili nō accidit ipregnatio. Jdeoqꝫ medici docent regimē ad impregnādū qꝫ sit vt ambo simul eiciant̄ spmata. Et qꝫuis Egidius vt saluaret opi. Aristo. ⁊ Auer. de spmate femine qꝫ nō pcurrāt ad generationem dixerit verba pdicta intelligenda esse ƀm idoneitatē sic. s. vt dicat̄ qꝫ duo spermata pcurrant ad gnātionē: qꝛ facilius ⁊ aptioꝛi mō ƀm amboꝝ pcursum hēat fieri gnātio ⁊ nō qꝫ oīo siue alr̄ sit ipossibile generationē fieri ita qꝫ necessari⁹ sit ad gnātionē: qꝛ facilius vtriusqꝫ cursus. nihilominus medicis qui in his opōnibus magis sollicitī fuerūt credendū est. Et verba supradcā Ar. ⁊ Auer. intelligēda sunt sicut litteraliter sonāt. Et spma qdē mulieris qn̄ est valde dissonū a spmate viri in mō sbe ⁊ qualitatibus ⁊ si pcurrūt simul nō fit gnātio. nō.n. generat mulier virago piuncta colerico: neqꝫ flegmatica piuncta multū flegmatico. sed dꝫ vt abinuicē dissonent in mō sbe ⁊ qualitatibus: ,ppterea dixit Auic. 21° tertij duoꝝ spermatū cōmixtio necessaria est ad gnātionē: qꝛ cū spma viri sit grossum ⁊ calidū ⁊ spma femine tenue ⁊ frigidū vnū contempat̄ ab alio in mō sbe ⁊ qualitatibus primis. Qđ ēt faciat spma mulieris alia iuuamenta ad gnātionē patet: qm̄ caliditatē cōtempat matricis que aliqn̄ cā est ,phibitiua gnātiōis lenit ēt os matricis vt sup ipm faciliter lubricet spma viri qđ sua viscositate est lubricatōi ineptū ⁊ delectationē inducendo facit vt auidius attrahat̄ ⁊ sup ipsum vehementius matrix conuget̄ ad retinēdū ipm. Et sperma quidē viri gnāns est spma sanū. qđ vt dixit Auic. in ca° de signis sterilitat̄ est albū viscosuz splendidū sup qđ cadūt musce ⁊ comedunt de eo ⁊ odoꝛ eius est sicut odoꝛ floꝝ palme ⁊ floꝛuz sanbuci. Qđ aūt est ab isto diuersum nō est sanū neqꝫ generās. ⁊ dixit 20° tertij. Cū ,plongat̄ virga valde, ,plongat̄ motus spmat̄ p ipsāz qꝛ venit spma ad matricē caloꝛe eius inato iam fracto ⁊ remisso qꝛ non generat̄ ƀm plm. ¶ Dixit Ar. pmo de generatōe aīalium. pingues minus plifici vident̄ qꝫ non pingues ⁊ mulieres ⁊ viri propterea his qdē bone nutriture digestū supfluū fieri sanguinez ⁊ non causare sperma. ⁊c.

Uide hic iuuamenta que fiūt ex spmate mulieris.

¶ Caplm. 14m de delectatione que fit in coitu.

Sublimis deus copulā maris ⁊ femine oꝛdinauit qꝫ coitus dꝫ ad spēm per ,ppagationē pseruandā piungens vtriqꝫ ipsoꝝ nāle desideriū in aīas ipsoꝝ ⁊ delectatiōis vehementiā ipsoꝝ coꝛpoꝛibus adiciens. Vn̄ Gal. 14° de vtilitate pticulaꝝ. Maxia delectatio visui pticulaꝝ genitaliū adiuncta est. Sed ⁊ pcupiscentia stimulatiua precedit visum in oībus iuuenescentibus aīalibus ⁊ dixit. nō solū qꝫ plasmat deus voluit vehement̄ cōcupiscentiam inasci venereis ⁊ vehementē delectationē copulari. sed etiā mām ⁊ oꝛgana idonea ad ipsa ppauit ⁊ vt pmaneat incoꝛruptū semper genus ingeniuauit hec oīa. Vn̄ dixerūt qdāz cām delectationis oꝛdinationē foꝛe diuinā ad geneologiā seruandā ⁊ tēpamentū cōplexionis spmatis leuitatē sbe eius. Et dixit Gal. cū.n. in vtutibus nālibus inueniat̄ delitia sola in actione ista nō solū delitia ƺ sapoꝛ appetibilis repit̄: qꝛ ab ea separi nō pōt. ⁊ est in tantū insitus cūctis aīalibus ⁊ talis pditionis existit vt pp venerē bruta ad furiā deducant̄. ⁊ rōnale aīal in insaniā puertat̄. huius aūt desiderij pncipium antiq epati tribuerūt dicētes. facit amare iecur. ¶ Huius āt concupiscentie ⁊ delectatiōis cām Ar. 4° pbleumatū. 26. pbleumate foꝛe duplicē intellectū large. s. sumendo intellectū ,p imaginatione vel cogitatōe in bruti: ⁊ cibos inflatiuos. ¶ Et Auic. ca° de causis erectiōis vge dixit qꝫ cā desiderij ⁊ motus eius aut est meditatiua ⁊ sic tetigit cām intellectus. aut ē ventositat̄ multitudo in sanguine ex quo gnātur spma ⁊ ex quo nutrit̄ instrumētuz virge ⁊ sic tetigit cibos inflatiuos. Postea Auic. tetigit etiā alias cās dicens. cū aggregat̄ spma in mēbris coitus ⁊ multiplicat̄ inquisitio sepatōis eius mouent̄ materie in ipsis que. s. excitant desideriū ad qđ seqtur erectio. Et qnqꝫ fit erectio. Dixit Auic. ,ppter moꝛdicationē. s. pruritiuā ⁊ titillatiōe inducentē qꝫ moꝛdicatio aut prouenit ex mā stante in glandulis positis in duobus laterib⁹ oꝛificij vesice: aut a mā tenui subtili descendente ad virgā ex renib⁹ quā dicūt esse alguadi. aut fit ,ppter motū spmatis ipsius cū acuit̄ ⁊ multiplicat̄ ⁊ moꝛdicat ⁊ prurit. ¶ Apposuit qꝫ deus delectationē vehementē in venereis vt p eā aīalia moueant̄ ad coituz ,puidens de generatōis longeuitate. ⁊ pduratione. ⁊ foꝛtasse ƀ ingruente fecit ne ,ppter coitus deturpationē ⁊ pn̄tiam debilitat̄ ⁊ dāni ⁊ pene psideratōez. aīalia coitū euitarent ⁊ sic gnātio periret Jnquit.n. viaticus tantā delectationē posuit deus in coitu ne ,ppt magnā imūdiciā ipsius abhonētur ab hoībus. Et Auic. 2° sui de aīa dixit āmirabilē dedit deus delectationē aīalibus in coitu ⁊ inseparabilē vt genus saluet̄. ipsoꝝ est.n. fedus tā furiosus ⁊ insanus atqꝫ dānosus coitus actus ,put expertus testificari pōt. getata.n. furia actu cōpleto mas actū vitupat. feminā odit ēt quā pus dilexerat: vt 4° pbleumatū. 20° pbleumate dixit Ar. ⁊ qꝫ plus se in ipso actu abhoīabilis feditat̄ memoꝛ fuerit ab eo fugiēs remouetur quē si expleuerit sibiipsi male dicit ⁊ votū de vlterius nō exercendo facit. Et vt dixit Ger. sup 9° Almā. vellet ēēt suspensus sic generatio depisset nisi ab insitu desiderio reuocarent̄ ⁊ ad venerea meditatio delectationis adducēt in qua delectatione mares agunt vt impmāt. femine vt pcipiāt ⁊ cōphendāt. delectatio qqꝫ maxie in mare ⁊ femina pcipit̄ in toto coꝛpoꝛe in mēbris pudendis adiacentib⁹ vtriqꝫ ⁊ pcipit̄ in viro singulariter i virge ppucio ⁊ in femina singularit̄ in oꝛe matricis ⁊ ē hec sensatio singularis distincta a quacūqꝫ alia sensatiōe tactiua cuiuscunqꝫ mēbri coꝛpis aīalis. ⁊ delectatio in toto pcepta minoꝛ est ea qꝫ in mēbris pcipit̄ pudendis adiacentib⁹. ⁊ adhuc ista valde minoꝛ est ea qꝫ pcipitur in ipsis pudendis. ¶ Cause aūt coꝛpoꝛee huius delectatōis cum inquirunt̄ inuenimus Ar. pmo de gnātiōe aīaliuz: ⁊ 4° pbleumatū. 15°. recitasse quosdā antiquoꝝ voluisse cām delectatiōis in coitu in toto pcepte foꝛe decisionez spmat̄ a singulis totius coꝛpis partibus. ⁊ hos repheudēs Ar. dixit non ,ppter decidi spma ab vnaquaqꝫ pte coꝛpoꝛis in coitu delectationē in toto fieri: qm̄ si ista esset cā opoꝛteret gaudiū ⁊ delectationē in vnaquaqꝫ pticula esse cum spma ab ea decideret ⁊ cū nō decidat̄ ab vnaquaqꝫ in eodē tempoꝛe opoꝛteret qꝫ vna pticula delectaret̄ pus ⁊ altera posterius. Sꝫ experientia demōstrat oppositū: qm̄ gaudiū ⁊ delectatio fit in fine coitus. s. in emissione spmat̄. Et iō assignauit Ar. alias cās delectatiōis in toto quaꝝ vna est pruritus inductus in mēbris in actu coitus ⁊ pruritus in coitu iō accidit: qꝛ dixit Ar. oēs poꝛi venaꝝ ⁊ arteriaꝝ ptinuant̄ ex vtraqꝫ pte dextra ⁊ sinistra in vas seminariū dextrū ⁊ sinistrū in qbus pruritus cātur ex vtraqꝫ parte spmate trāseūte qꝫ nūqꝫ effugit qualitatē pruritiuā quā adipiscit̄ in motu ⁊ caliditate spūs ⁊ a caliditate mēbroꝝ circūstantiū. q pruritus cōicatur toti coꝛpoꝛi mediante vapoꝛe tūc tpis a spmate eleuato ad totū coꝛpus p venas ⁊ arterias dispersō q seruat naturā pruriginosam eius a quo decisus est qui pruritus delectationem inducit mediante titillatiōe in mēbris generata ad excludendum mām prurientē. ex quo pꝫ qꝫ pruritus delectationē inducēs dꝫ eē remissus nō intensus ita qꝫ doloꝛem ⁊ tristiciā nō causet. ⁊ declarans ƀ Ar. in exemplo dixit qꝫ hec delectatio est silis ei qꝫ accidit i pruritu cū scalpit̄ coꝛpus, ppe in balneo calido. ⁊ maxie si prurit⁹ fuerit circa testiculos in oseo. Et dixit si pruritus scalpere faciēs cātur ex humoꝛe malo dissoluto in ventositatē cui denegat̄ exit⁹ insensibiliter vel in sudoꝛe facit: iō delectatōez: sic delectatio cātur in coitu spmatica mā in vapoꝛez resoluta ventosum q nō hꝫ liberꝫ

Uide hic assignationem cāe quare in coitu est tanta delectatio.

Uide hic qꝫ delectatio fit pricipaliter in fine coitus. s. in emissione spmatis.

exitum tortuositate ⁊ seminalium vasoꝝ inuolutiõe obstante: vñ remanens titillatiõnẽ inducendo est delectatiõnẽ faciens. 2ª causa est ventositas spũosa transiens p oĩa mẽbra ⁊ maxie p genitalia ⁊ eius adiacentia. vñ ait Ar. ꝙ delectatio in coitu non solũ est pp emissiõnẽ spmatꝫ: ſꝫ etiã ꝑpter emissiõnẽ spũs. Ex quo ꝯstituto ⁊ ꝯsiderato fit spma. Et hoc dixit Ar. Est manifestũ in pueris illis qui nõdũ pñt spmatizare cũ sint ꝑpinq etati in qua põt spmatizari. Et silr est manifestũ in viris sterilib⁹. in his. n. oĩbus fit delectatio non ꝑpter spma qđ non emittunt ſꝫ ꝑpter spũs. Gal. etiã. 14° de vtilitate ꝑticulaꝝ ꝑdcãs duas cãs assignat delectatiõis in coitu Dixit tñ pruritus cãm fore humiditatẽ salualẽ descẽdentẽ ad mẽbra genitalia que est velut qđ acre ⁊ qđ mordicacitatẽ hñs. ⁊ nõ est cã delectatiõis solũ humiditas ꝑdicta causans prurituꝫ: sed etiã spũs multus ⁊ calidus respirare desiderãs ⁊ hanc voluit esse potiorem cãm. Dixit. n. hoc valde magnũ oꝫ extimare excessum delectationis. declarãs aũt ꝑdcãs cãs ꝑ signa Ar. dixit. Cũ frequẽs accidit copulatio fit minus gaudere ꝑpinquãtibus. ⁊ enĩ in freqnti coitu euatur multũ de mã pruritiua ⁊ spũ. ¶ Ex dict. pꝫ ꝙ predicta sũt cause delectationis pudendoꝝ ⁊ circũadiacentiũ membroꝝ. ⁊ etiã totius corporis. Et ꝙ spũs querẽs exitũ in toto corpe sit cã delectatõis pꝫ: qm̃ in actu venereo a corde multi spũs expãdunt̃ in totũ corpus. Cuius signũ est caliditas aucta in toto corpe in ipso actu venereo. ⁊ frigiditas sequẽs in ipso toto corpe actu cõpleto expiratꝫ spiritibus. ⁊ qm̃ fricatio ⁊ motus mẽbroꝝ genitaliũ ⁊ circũadiacentiũ est cã ꝙ humiditas ⁊ spũs defluat ad ea. hinc ẽ ꝙ in eis causat̃ vehemens delectatiõ q̃ diu durat quousꝙ spũs ille seu vapor ex humiditate surgens sit resolutus vel illa humiditas sit sensibilit̃ expulsa donec aut nõ fit resolutio aut expulsio eorum desiderat̃ fricatio. qm̃ apertiõe poroꝝ causat̃ exsolutio ipoꝝ ¶ Et qdã dixerũt causari delectatiõnẽ in expulsione ipsoꝝ sicut accidit gaudere in expulsione nociui. ¶ Et sunt q dixerũt causaꝫ delectatiõis in toto fore cõpassiõnẽ totius corporis ad delitiã ꝑpucij ⁊ oris matricis: sicut ꝯtingit titillatio ⁊ delicia in toto titillatiõnẽ faciente manu in subascellis posita. ¶ Cãm võ delectationis preputij ⁊ oris matricis dixerũt qdã esse delectatiõnẽ spmatꝫ trãseũtꝭ ad ea sup illa que exñtia neruosa de ipsius ꝑceptiõe gaudet tanꝙ adueniente neruis mẽ originis ipsoꝝ ꝑncipio. Sꝫ tñ melius est dicere cãm delectatiõis eoꝝ fore obiectũ ꝑportionatũ sensui ipsoꝝ qđ est spma digestũ spissum spirituosum ꝑportionẽ hñs ⁊ ꝑticularem modũ sensatiõis eoꝝ. Et ꝙ spma sit causans delectatiõnẽ in eis pꝫ: q: q̃diu est pñs ꝑtibus tã diu delectatiõnẽ inducit ⁊ cũ absens fit delectatio cessat. Et dixit Gal. vbi supra non oꝫ admirari delectatiõnẽ in his mẽbris: qm̃ ob hanc cãꝫ ꝑticule he multo sensibiliores sunt cute a nã ꝯstructe. directi enim fũt ad eas nerui satꝭ magni vt supra in ipsoꝝ anothomia patuit. Dixit Ar. 4° ꝑbleumatũ ꝑbleumate. 15° delectatio in coitu necessaria repit̃ ⁊ etiã pp iuuamenta. necessario qdem qm̃ mã est spma madefactũ delectabile: qm̃ transit spma ꝑ ꝑtes valde sensibiles in qbus sui ꝑñtia magna delectatio cãtur. ⁊ actiuo ꝑpinquato passiuo de necessitate sequit̃ actio ⁊ passio Propter iuuamenta võ vt ꝑuocent̃ sicut ſuꝑadem̃ est aĩalia ad coitũ vt generatio fiat ad quã spma ꝑpa nã deputatum est. Modo vt voluit Auic. 20° tertij. delectatio notat emissiõnẽ spmatꝫ festinã. ¶ Dixerũt pluribus causis delectatoꝫ in coitu intendi ⁊ remitti. ⁊ ꝑmo qdem rõne ꝑfectõis spmatꝫ. nam quãto ꝑfectius ⁊ magis ꝑportionatũ est spma tanto intensiorem causat deliciam. ⁊ quãto ab illa ꝑfectiõe deficeret tanto remissiorem eam reddit. ⁊ hinc est ꝙ temperati intensius delectant̃ alijs ⁊ ꝑpter hanc cãm vir quãtũ est ex suo spmate femina minus delectat̃ viro: cũ sit spma viri vt dixit Aui. 20° tertij magis calidum ⁊ magis digestũ ⁊ magis spirituosum spmate mulieris qđ respcũ illius est qđ frigidũ indigestũ ⁊ paucoꝝ spirituum. ꝑpter quã etiã cãm minor hẽtur delicia post plures coitus i mari ⁊ femine. eo ꝙ spma non eque digestũ ⁊ spirituosum emittit̃ sicut in ꝑmis coitibus ⁊ precipue minus delectat̃ mulier ex spmate suo in pluribus coitibus ꝙuis ꝯcurrant ad ꝑdcã etiã alie cause. Vñ Aui. 9° sui de aĩalibus ait. mulieres cũ multotiẽs coeunt nõ delectant̃ pp dcãꝫ cãm. etiã est alia cã ⁊ est ꝙ spma diu retentũ in vasis ꝑpt abstinẽtiam minorẽ causat deliciã. nã ꝑpt̃ morã imutat̃ ⁊ alterat̃ a sua cõplexione ⁊ sic a sui ꝑportiõe minuit̃ imo ⁊ aliqñ acuitatẽ tantam acquirit ꝙ pruritũ instantẽ in ꝑpucio facit. 2° rõne vehemẽtie sensus vel hebetatꝫ eius in dict̃ mẽbris. nã sensitiuus vehement̃ ꝑfectiõe ꝑcipit deliciam. ebes võ remissiõre: ⁊ pp hanc cãm iuuenes intensius delectant̃ senibus ⁊ pueris. ¶ 3° rõne quãtitatꝫ spmatꝫ nã quãto spma maioris quãtitatꝫ extiterit tanto intensiorẽ simul ⁊ diuturniorẽ causat deliciã. minoris võ quãtitatis exñs remissiorẽ ⁊ breuiorem. ⁊ pp hanc cãm sanguinei: q: multi spmatꝫ sunt intẽsius ⁊ diuturnius delectant̃. ¶ 4° rõne prurigino se qualitatꝫ spmatis: nã spma tali quãtitate decent̃ affectũ intensiorẽ causat deliciam ⁊ ecõuerso: ⁊ pp hanc cãm colerici intensius delectantur. ¶ 5° rõni ꝯtactus spmatꝫ ad ipsa mẽbra: nã quãto ꝑpinquius spma attingit eo tanto intensiorẽ causat deliciã. ⁊ ecõuerso remissiorem. pp hanc cãm vasa hñtes angusta intensius delectant̃. ⁊ silr puberes cũ in ꝑmis coire incipiunt cũ vasa adhuc hẽant arta for

tius delectant̃. ¶ 6° rõne diuturnioris vel breuioris more transitus spmatꝫ sup ipsa mẽbra. quãtũ. n. diuturnior est transitus tanto longioris delicie est cã. ⁊ cũ hoc etiã intensioris: qm̃ obiectũ ꝑportionatũ ꝙ diutius sensui applicat̃ tanto intẽsius iꝑmit vt voluit Auic. 2° ꝑmi ca° de causis deliciaꝝ. ⁊ ꝫm hanc cãm intensius delectant̃ hi qbus ſꝫ plures eiectiões spma defluit. Dixit Auicẽ. 21° tertij. ⁊ ꝑpter illõ. s. pp multitudinẽ eiectiõis spmatꝫ ⁊ impulsionis ⁊ attractionis eius in matrice multiplicat̃ delectatio mulieris. ipe enim delectant̃ in motu spmatꝫ viri in ore matricis eaꝝ descendẽdo ad ventrẽ matricis: imo delectãt̃ ꝑ ipm motũ qui aduenit matrici. Et dixit non verificat̃ sermo dicentiũ ꝙ eaꝝ delectatio ⁊ cõplementũ nõ stat nisi ꝫm descensum spmatis viri ac si vir nõ emitteret spma nõ delectaret̃ ipse sulipsius emissione. Et ꝙ si vir emittat spma ⁊ matrici eaꝝ non accidant isti motus ⁊ nõ gescãt ex eis tunc ipse inueniũt delectatiõnẽ a delectatiõe parua cuius silis est in viris ẽt ante motuꝫ spmatis ipsoꝝ silis fricationi ⁊ cõmetioni q̃ fit in emissione humoris q non est spma. neqꝫ Auic. verificat sermonẽ illoꝝ qui dicũt ꝙ cũ spma viri sup matricẽ fundit̃ extinguit eius caliditatẽ ⁊ sedat eius inflatiõnẽ sicut aqua frigida q̃ effunditur supra aquã calidã bulientẽ: ⁊ ꝑpt̃ hoc magis delectat̃ matrix eo ꝙ reducit̃ de mala eius dispõne calida acq̃sita in motu ad suã dispõnem nãlem. hoc enim nõ fit nisi ꝫm modũ quẽ diximus cũ ipse emittũt spma ⁊ deglutiunt spma viri cũ descendit. In alia aũt hora non fit virtus de qua sit curãdũ. s. ad delectatiõnẽ. ¶ Dixerunt qdam ꝙ mulier magis delectat̃ semine suo ꝙ semine viri ſꝫ spma viri sit tempatioris cõplexionis. ipsa tñ delectat̃ amplius ex delectatione sui. ꝑpi seminis ꝑ vasa sua seminaria ad collũ matricis descendent. in cõmotiõe enĩ spmatꝫ per vasa seminaria vt ipi dixerũt ad determinatũ locũ delectatiõis causat̃ in coitu delectatio maxima Aui. voluit mulierẽ in coitu hẽe delectatiõnẽ duplam ad viꝝ: qm̃ delectat̃ motu sui ꝑpriȷ spmatꝫ ⁊ spmatꝫ viri sup ipsaꝫ Et dicit Aui. ꝙ mulier ⁊ mulier sibi inuiceꝫ cõm scentes suscipiũt spma sup spma ⁊ delectant̃ ambe simul. põt. n. mulier suscipe spma non solum a viro sed etiam ab alia muliere: nõ quidem generatiuum sed delectatonis inductiuũ. Dixit Gal. minor est delectatio mulieris in coitu ꝑmo in aduentu materie equalis ⁊ temperate ad neruos frigidos ⁊ siccos ⁊ duros vnde diutius accensa feruet magis: ⁊ iõ vrit diutius: sic vrit diutius ferrũ auro. ¶ 2° ex ꝑte sensibilitatꝫ neruoꝝ vñ delectat̃ valde sensu receptiõis mẽ ꝑfecte plene spiritibus. ¶ Et 3° eius delectatio sumit̃ ex cõpositione neruosa infra orificiũ interius ⁊ vsꝫ fundũ ad qđ nõ attingit spma morans ⁊ satians nisi ad exteriores ꝑtes: ⁊ iõ non satiatur mulier coitu ꝙuis lassetur. ¶ Dixit ꝯciliator. multi dixerunt viꝝ intensius delectari: qm̃ hꝫ ꝑfectiorẽ sensum ꝑfectius obiectũ ⁊ magis pruritiuũ ⁊ meatus angustiores ⁊ longiores ⁊ magis inuolutos ⁊ tortuosos. sed dixerũt mulierẽ extensius delectari quia diutius durat eius delectatio ⁊ longa mora ꝑcipit spma suũ ⁊ spma viri. ¶ Quidam aũt alij dixerũt mulierẽ nõ solũ extensius longiori tꝑe ꝑpter dictã cãm delectari sed etiã intensius. Et ratio eoꝝ est potissima auiditas ⁊ maxima quã hꝫ matrix ad spma viri quare cũ ipm ꝑcipit strictius ipsum amplectit̃ vnde intensius delectatur. ¶ 2ª causa ẽ densitas orificij matricis maior ꝙ densitas preputij viri quare iꝑressionẽ receptã diutius retinet ſꝫ ⁊ hoc facit ad delicie augmẽtũ. ¶ 3ª rõ pluralitas cãꝝ que sunt spma suuꝫ ⁊ alguadi qđ ꝫm ipꝫ mulier emittit ⁊ spma viri ⁊ motus matricis sursum versus ipm ⁊ fricatio plm partium ⁊ ꝑcipue collũ matricis qđ in suis rugationibus virga fricatũ ꝑcipit delectatiõnẽ magnã. ¶ Extremitas etiã supior orificij vulue pectine viri fricata intensam prebet mulieri deliciã. ¶ Et 4ª rõ est q: tardius exsoluit̃ spũs ventosus attractus a muliere ꝑpter angustiatiõnẽ poroꝝ eius. Quapropter dixerũt nõ solũ intensius: sed etiã furiosius appetit coitũ. Et ꝑpter dictas cãs post expletũ coitũ nõ odit mulier viꝝ sed diligit. ¶ Dixit Bor. sunt aliq ita mali qui quãto fedius ⁊ turpius coeunt tanto magis delectant̃. De quibus dixit Hal. super centiloquio hi sunt in quoꝝ natiuitatibus dñat̃ saturnus. ⁊c.

¶ Capl'm. 15m de erectione virge veniente ꝫm nãm.

Necessarium fuit ad generationeꝫ viri erigi virgã. vt in nature agri fundo semen spargi possit. ⁊ tendi in muliere colluꝫ matricis. ⁊ aperiri orificiuꝫ eius. ⁊ ex opposito parari orificio extrinseco. vt ad locũ ꝯceptiõis spma. euomat̃ cõmodiusꝙ ꝑueniret. Ait iõ Gal. 14° de vtilitate ꝑticulaꝝ. decet tendi delectabiliter ⁊ diligent̃ pudendũ in coitibus nõ solũ gratia solius coit⁹ sed q: vtile est certitudinaliter vt distẽdat̃ ⁊ apiat̃ porus vt ad plm exiliat spma. Si enĩ nõ ꝫm rectitudinẽ ferat̃. ſꝫ obliquet̃ ꝫm qđ ⁊ concidat ibi retinebit̃ spma ⁊ nõ exiliet. Et dixit. 14° eiusdẽ ꝙ necesse sit tendi virgã ad exiliendũ spma ⁊ ad exercendũ ipsum qđ põt fieri: qm̃ tensio virge est velut qdam spasmus in excreatione contentoꝝ: ⁊ maxie spasmatis declarat qđ accidit in forti epilẽsia ⁊ gomorea. videmus enim in forti epilensia ⁊ gomorea spasmato vniuerso

Vide hic ꝙ sensatio titillatiõis que percipitur circa preputiuꝫ ⁊ colluꝫ matricis est etiã ex cã his delectationis in coitu vltra spermã.

Vide hic ꝙ in plurib⁹ coitib⁹ ẽ minor delectatio tã in mari ꝙ in femina ⁊ nota rõneꝫ quare.

Vide hic ꝙ multitudo spmatis eiecte in matrice mulieris est cã ꝑpter quã multiplicat̃ delectatio ipsius.

Vide hic ꝙ mulier habet delectatiões duplã ad viruꝫ in coitu.

Vide hic ꝙ mulr nõ solũ longiori tꝑe ⁊ extensiue magis delectatur viro sed etiam intensius.

Vide hic ꝙ nõ solũ tendit̃ mẽbrum ad delectatiõnẽ sed vt distẽdat̃ ⁊ apiatur porus vt exeat spma tẽpore coitus.

vniuerso corpore ⁊ cū eo genitalibus ꝑticulis sperma eicit̄. ⁊ ꝙ similiter in gomorrea ꝓꝑ spasmuȝ vasoꝝ spmaticoꝝ excernit̄ spma mō tensio virge est cā erectionis eius. Et fortasse ad hunc sensum Auic. de caº de diminutione coitus ait. Inflatio virge est bonus adiutor .s. ad coitū generatiuū. huius aūt cās reddens Ar. 4º ꝓbleumatū. 23º. ꝓbleumate dixit eas fore duas: quaꝝ pma est grauitas ponderosa que accidit in posteriori ꝑte testiculoꝝ qua erigit̄ suspensoriū .i. virga. vt .n. supra patuit Ar. voluit testiculos fore factos vt tenerēt sua grauitate vasa spermatica tensa sicut lapides liciatorijs applicati tenent fila extensa. hoꝝ aūt vasoꝝ tensio facit tendi ⁊ erigi virgā. Ideoq͂ dixit testiculos virge fore erectiuum. hec tñ cā non est cōueniens vt supra patuit de vtilitate ꝑticularū.

Vide hic cās erectionis virge in coitu vltra cās superius enarratas.

¶ 2ª cā est ꝙ in coitu spma ⁊ spūs ventosus ad vasa inuoluta supra testiculos exn̄tia ꝓmota ⁊ ex ipsis tāq͂ satis amplis exn̄tibus egredientia: cū ad vasa cuȝ impulsione forti angustiora transeūt qualia sunt vasa post testiculos ad virgam tendentia. ⁊ sic ad minorem locum intrantia necessario eos in tumorē eleuant vñ tenduntur ⁊ tensā virgam erigunt. qm̄ sustentat̄ virga sup ipsis vasis. Accidit etiā vltra ꝑdicta spmata ⁊ spiritu ventoso poros virge repleri. vnde ipsa virga tendit̄ ⁊ erigit̄. Auic. q̄3. 20ª. tertij tāgēs predictaȝ cām erectiōis virge dixit virgam erigi ꝓpter tensionē cāne cōcaue .i. vene ad modū cāne cōcauate ⁊ que sequūt̄ eam .s. ex venis ⁊ arterijs eius que sunt satis ample vt supra in anothoª eius vel canne cōcaue .i. poroꝝ seminaliū ⁊ que sequūt̄ eam .s. virge ⁊ eius venaꝝ ⁊ arteriaꝝ dilatata ⁊ ꝓlongata propter illud qd̄ effundit̄ ad ipāȝ .s. in eius cōcauitate ad venas ⁊ arterias de ventositate forti .i. grossa vel multa quā defert secū spūs desideratiuꝰ vel desiderans .s. coitus qui spūs est spissus non aeris subtilis: cuȝ quo spiritu etiam incedit sanguis grossus multus ⁊ spūs grossus Dicunt ꝙ per istū sanguinē intellexit mām spmaticā vel humiditatem alguadi qbus sic repletis accidit tendi ⁊ ꝓtendi virgam et erigi: ⁊ ꝓpter illud. Dixit Auic. accidit .s. virge erectio cū somnus est ex calefactōe arteriaꝝ que sunt in mēbris spmatis ⁊ attractiōe ventositatis sanguinis ⁊ spūs ad ipsam virgā .s. ex corpore ⁊ mēbris supioribus: ⁊ si nō fit delator eoꝝ spūs desideratiuus in somno. Et qdam dicūt ꝙ arterie virge cum sint satis magne mouēt̄ motu magno maxīe cū sint ī somno calefacte ⁊ in illo magno motu attrahunt multū de aere ⁊ sic replent̄ ⁊ tendunt̄ vñ virga erigitur. ⁊ in sūma omne qd̄ mouet ⁊ attrahit ventositateȝ ⁊ mām spmaticā ad membra genitalia ⁊ virgā est cā erectōis virge: siue in somno siue in vigilijs ⁊ de mouentibus eas est desideriū coitꝰ siue fuerit ꝓpter meditationē siue ꝓpter ventositatē: siue ꝓꝑ multitudinem spmatis: siue ꝓpter ipsius vel alterius mordicationeȝ: vnde virtus cōcupiscibilis mouet ad virgam spiritū grossum.

Vide hic ꝙ motus leuis ⁊ fricatio leuis ⁊ calefactio ipsius pudēdi sunt de causis attrahētibus vētositatem ⁊ materiā spermaticā ad ipsum.

¶ Dixit Auic. erigit̄ virga ꝓpter qd̄ mouet̄ ex desiderio ꝓpter preparationē membri ad illud. nam virga semp est nata obedire meditationi supple: ⁊ meditatio facit accidere tensioneȝ. Et de attrahentibus ventositatē ⁊ mām spmaticā ad pudendū est motus leuis ⁊ fricatio leuis ⁊ calefactio ipoꝝ ⁊ alia que dicent̄ in capº de diminutōe coitus. De tensione aūt colli matricis ⁊ aptione orificij eiꝰ Gal. dixit. 14. de vtilitate ꝑticulaꝝ apit̄ os matricis ⁊ tenditur intantū vt per amplam viam elatū spma faciliter ꝑueniat ad spatiositatē matricis eius intus. ⁊ preterea neruosuȝ ⁊ duꝝ fcm̄ ē. neruosum qdem vt trahat̄. duꝝ vō vt dirigat̄ ꝑm spmatꝭ susceptionē. Si enim ꝓpter mollitiem decidens ī seipso plicas aliq͂s facere ⁊ flexiones ꝓhiberet̄ ⁊ vtiq͂ spma ab his cito ꝑuenire ad sinum matricis ⁊ in hoc segregarent̄ abinuicem humiditas ⁊ spiritus cū indigeant cōuenire .s. si debeat fieri cōceptio. hoc quidem scȝ spūs vt principiū: illud vō est .s. humiditas corpulenta spmatis vt idonea mā ad vasoꝝ gn̄ationē. Et subdit. Si enim non cito incideret in sinum matricis sed in intermedio aliqua moratio fieret anticiparet vtiq͂ seu parua pars ⁊ leuis exn̄s excideret ab humiditate .s. spm̄ ⁊ periret .s. transeundo ⁊ sic non fieret generatio. Inquit Gal. non miror si membra genitalia ab initio suas actōes naturales que cā eoꝝ sunt cognoscūt: qm̄ natura sic oībus dedit mēbris. Si enim hoc non esset quare os vulue mox spmate eam incidente claudaret̄ penitus vsq͂ ad augmentū fetus: deinde apiretur ⁊ fetus expelleret̄. ⁊ similiter veretrum ꝑ seipsuȝ suā opationem cognoscit ⁊ de his amplius capitulo de priapismo.

¶ Caplm. 16m de generatione embrionis.

Vide hic ꝙ matrix contrahit̄ ⁊ colligitur super spermata pōt iniectioneȝ eorum in eam ita ꝙ bene vndiq͂ cōprehen dit ea.

Dixit Isidorus in libro de natura fetus. Si sperma vtrunq͂ a viro scȝ ⁊ muliere ꝑmanserit in matrice mulieris. ꝑma quidē miscent̄ ambo ipsa spmata simul. supple ⁊ os matricis claudit̄. ⁊ matrix ꝯhit̄ ⁊ colligit̄ sup ipsa spmata ⁊ bñ vndiq͂ cōprehendit ea: sicut stomachus ꝯtrahit̄ ⁊ colligit̄ sup cibum vt comprehendat ipsum. Cūq͂ ambo spmata in matrice mulieris sꝫ contenta nō quiescūt: sed inuicem agunt ⁊ patiunt̄ digerendo et preparando mām virtuti informatiue. facit aūt hanc ꝑparatoriā digōneȝ virtus generatiua calefaciendo ipsa spermata mediante vita: tum etiam a calore matricis supra spmata ꝯtracte. Hic igit̄ actione caloris dixit Isidorus vtrūq͂ spma colligit̄ ⁊ ingrossatur ⁊ inspissat̄ cale factū .s. quia calefit. de nā enim calidi est ingrossare humidum in qd̄ agit. resoluendo ⁊ ꝯsumendo qd̄ in eo est superfluū ⁊ aquosum. ⁊ cū sicco non supfluū ꝑmiscēdo vt digestio manifestat. Et qm̄ oīa dixit Ipo. que calefiūt spm̄ hñt .s. ventosuȝ generatū ex actione caloris in mām. Silr ista mā spmatū coagulata ingrossata ⁊ calefacta ⁊ in calido loco exn̄s in matrice dr̄ habere spm̄. Et dixit Ipo. Matrice itaq͂ spirante ⁊ hñte spm̄ calefactuȝ intus in spmatibus reclusum: ipse idem spūs viam facit sibi extra scȝ ipsa spmata querens refrigerationē. ⁊ exit ꝑm mediū spmatis cūq͂ fit via ipsi spūi calefacto ad extra alius spūs frigidus spirat a matrice: ⁊ hoc facit ꝑ totū tpˢ gn̄ationis fetus .s. ꝙ calefactꝰ extra spirat ⁊ alius frigidus subintrat ad cōtempandū calorem. fac̄ aūt spūs calefactus sibiipsi viam ad extra: q̄ꝛ frangit ptes spmatꝭ ⁊ sic tendit extra: ⁊ alius subintrat per eandem viam vt dcm̄ est frigidus a quo nutrit̄ .i. sustentat̄ per refrigerationē ⁊ euentationē calidam ipoꝝ spmatum a quo .s. introitu ⁊ exitu spūs spmata ipa spumescunt. Cūq͂ dixit Ipo. Sperma .s. cōmixtum ⁊ tumefactuȝ ⁊ spumificatū fuerit facit quēdam pāniculū ⁊ circūextendit̄ ei exterius ꝯtinuus factus sicut viscosus .i. in modū cuiusdā viscositatis sicut contingit in pane qui ponit̄ in furno ad assandum ꝙ subtile qd̄ est in pasta eius in specie pāniculi stat supficialiter calefacto pane ⁊ inflatus panis ꝓpter calorē eleuat̄: q̄ꝛ ꝑm quātitatē sue inflationis ⁊ fit qdaȝ pāniculus: q̄ꝛ fit quedam crusta circūstans panē Silr spmati cōmixtio et calefacto ⁊ inflato qdam pāniculus circūfit extra. Et Ar. dixit 2º de gn̄atione aīalium. cū ꝯstans fuerit in matricibus femelle genitura viri cōueniente corporeo .i. genitura viri cū eo qd segregat̄ a femella .i. mā embrionis ꝑm ipȝ segregatur humidū .s. actione caloris circūstat in circuitu desiccatꝭ terrestribꝰ partibus hymeneos. Et iteꝝ dixit. 9º de historijs. Cū spma decidit in matricē mox ꝯstat hymen sicut cōtingit in humidis corporibus calefactis: ⁊ deinde infrigidatis piseron .i. circūsiccuȝ euenit vt ī pulmentꝭ paꝝ infrigidatꝭ. Et hoc hymen vt ipē dixit 2º de gn̄atione aīalium de necessitate fit. nā necesse est calefactoruȝ desiccari extrema. Et dicunt qdam ꝙ iste pāniculus ꝑm Ar. generat̄ ex spmate femine. ⁊ ideo dixit .s. eo qd segregat̄ cum femella. ⁊ hoc idem voluit Gal. cum dixit mixto vtroq͂ spmate intrare spm in vuluā ⁊ in ipa mixtione quedā loca vacua remanent que implent̄ spmate mulieris qd̄ ī mixtū remansit. Cā aūt quare non facta fuit ī mixtio eius totius est vt pāniculus fieret a spmate mulieris qui infantulū circūdaret. Et dixit Haly. dum hec cōmixtio circūquaq͂ dispgit̄ vulue calore excoquit̄: vñ citissime fit nebula Et dixit Haly. ꝙ hic pāniculus idem facit spmati ꝙ ouo nouit̄ nato suus facit pāniculus. Et preterea dixit ꝙ saltans post sextā diē sue impregnatiōis extra hmōi pāniculū spma emisit in silitudinē oui nōdum cōpleti. Cuius pāniculi iuuamentū est ꝓhibitio exaltationis spūs emissi cum spmate .s. spūs gignitiui. ⁊ ꝓhibitio diuisionis ⁊ sepatiōis partiū abinuicē vt vnitū cōmixtum spma sufficientem ꝯtineat virtutē ad generandū ⁊ ꝓhibitio eius a contactu lesiuoꝝ. ¶ Et Gal. de predictꝭ loquens. 14º de vtilitate ꝑticulaꝝ dixit. Multa in vno tpis momento fiūt miracula a natura circa principium cōceptionis. Ipsas enim cōuenit contrahi matrices q̄ꝫ citissime circa spma ⁊ claudit totū collū ⁊ maxime intrinsecū orificium eius. submergentē vō ⁊ humiditatē ⁊ asperitatem matricis eius extensam .i. tensam ⁊ sparsam humiditatē .s. fieri ꝯtingit ad leniendū asperitatē matricis ne īpediant cōmixtionē spmatuȝ ⁊ ne desiccet ea ⁊ inde membranū subtile fieri .s. ꝯuenit. ¶ Et Auicē. dixit. cum sperma figit̄ ⁊ spumat ⁊ penetrat spuma ad ꝓfunduȝ vesice cordis .i. in totuȝ vbi debet creari vesica cordis: generatur pāniculus ex hoc ꝙ sperma muliebre mouet spma masculinū: mouet aūt ipm tanq͂ passiuum ꝓpinquatū actiuo in qd̄ actiuū necessario mouet̄ ad agenduȝ. Et 20ª tertij dixit ꝙ spma maris cōtinuat se spmati femine vt ex eis simul opimentū fiat quo fetus īuoluitur. ¶ Dicunt qdam ꝙ cā generatiōis illius pāniculi est q̄ꝛ omne humidum a sui pmordio est inconstans ⁊ ꝑm totū ⁊ ꝑm ptes presertim cum habeat ꝯsistere in humoroso loco: ꝓpter que indiget continente ⁊ alligante alteri. ideoq͂ corpori humano a sue creationis pmordio ꝓuidissima nā ꝓuidit de parte cōsistente ⁊ ꝯseruante: qm̄ si non illud humidum contangens spma cōmixtū ipm corrumperet ⁊ ꝓpter hoc generationē impediret. ¶ Cum enī aīal fiat de materia debet saluari ⁊ cōpacta reddi que duo stāte sic humido non pn̄t fieri. ¶ Preterea Ar. 3º de gn̄atione animaliuȝ dixit aīalismatibus in seipsis modo quodaȝ. post constitutionem quidem a pmordio velut ouum fit. continet̄ enim humidum pellicula subtili quēadmodū vtiq͂ si quis auferat testam oui. Et de causis generatōis huius pāniculi est: qm̄ nō oportebat aīal generandum contangi a duro: vnde valet ad hoc ne generande vesice que subtiles sunt a matricis duricie tangant̄: ⁊ hic pāniculus etiam ligat embrionē matrici. Unde hoc totum sperma suspenditur cum duobus additamentꝭ siue corporibus matricis. ¶ Idq͂ dixit Ar. ꝙ hic panniculus fit gratia alicuius .s. vtilitatis imo vtilitatum dictaꝝ. Et Gal. vbi supra ait. in eo vndiq͂ custodiri spm̄ vt

Vide hic ꝙ spermati cōmixto ⁊ calefacto in cōcauo matricis fit quidam panniculus cui circū extenditur eis ne leditur extrinsecus.

Vide hic ꝙ multa miracula fiunt a natura circa principiū cōceptionis.

Vide h cām spumificationis spermatis in matrice pro generatiōe embrionis tam generalem φ particularē.

non euolans abscedat: sed icipiat naturalis motus. ¶ Causaz at spirificationis spmatis Auic. 9°. sui de aialib⁹ dixit esse duplicē quarum vna ē gnālis τ absoluta: τ alia ptcularis τ determinata ¶ Et gnālis ē actio caloris matricis in humiduz viscosū τ hanc voluit no esse pncipalem causam sed solum sicut adiutricem. naz calm matricis non agit in spermata sicut determinatuz calm sed sicut absolutuz solum. ¶ Causa vo particularis ē actio determinati calidi ipsoꝝ spmatuz regulatiū actione sua a vtute. ita φ agit spumificationē ad determinatuz finē. s. ad ipm viuificāduz spūm τ istud calidū dixit esse eius principale agēs. Aui. aūt 21ª tertij hāc actionez tribuit v tuti informatiue cum dixit ipsa appropriata est res. i. vtus continuata a creatore ut sit preprata nō cessans cōprehendere cū augmento fetus que. s. virtus informatiua: vel que. s. vtus creatoris non comphendit. Et enim de secretis dei qui sit exaltatus qui est rex verax laudabilis τ benedictus melior omnibus factoribus. ¶ Dixit itaqꝫ Aui. cum matrix colligit τ vnitur sup spma. s. vtrūqꝫ. dixit aūt ibi in singulari ppt illud qd patuit de Ar. φ spma non dicit nisi de virili: vel τ melius φ ex ambobus statim efficit vnum ꝑpter omnimodā ꝯuenientiā quā hūt. τ colligit supra ipsum intantū φ nulla intersit vacuitas neqꝫ medium inter ipsam τ spma: τ hoc ꝑpter ipsius attractionē τ colligitur vt ipm retineat. ¶ Ait enim Gal. 3° de virtutibus nālibus φ retentiue matricis opa est cōuenire matricem ei φ concipit vndiqꝫ ita φ est ibi nūqꝫ inuenire regionē: sed siue paucū fuerit siue multuz qd ꝯtinet in ea plena: τ i complete eaꝝ ventres ꝯtrahi apparent circūtractis per tunicas ei φ ꝯtinet: τ imediate attingit ipm spermā nullo intermediāte humore vel alia supfluitate. Et tūc ea sic collecta dixit Aui. ꝑma dispositionū q̄ acquirit in ipso spmate ex opatione virtutis informatiue est spirituositas spmatis. Et ponēs Aui. modum opationis ipsius virtutꝫ spmatis in spirificando dixit veritas. i. cā vera huius spūositatis est ex hoc φ virtus informatiua mouet illud qd est in spermate ex spiritu vitali τ aiali τ naturali ad minerā siue originem siue vniuscuiusqꝫ eoꝝ in qua figitur. i. figi pōt seu debet. Et creatur illud membrū. i. vt creari possit illud membrum. s. qd debet ex minera τ origo illius spūs ex eo. s. ex ea parte spermatis ad quā mouet: vel ex eo. s. spiritu cum mā ipsum continente. ¶ Intelligendū eni est φ virtus informatiua mouet

Vide h φ virtus informatiua mouet spir tum gignitiuuz habentem i potentia spiritum vitalem naturalem τ aialez

spm gignitiuū hñtem predictos tres spiritus. non quidem actu ꝫ potentia. nam ipe ait 9° sui de aialibus in spmate est solum vnus spūs homogeneus in suis partibus dictus gignitiuus qui habet omnes illos tres spiritus virtualr sicut virtus generatiua potentia habet tres virtutes quaꝫ illi tres spūs sunt instrumēta. s. vitalem nālem τ aialem. Dixit Ypo. φ supradictus pāniculus distat id est separat tenue. i. subtile aquosuz: φ ex tali generat pte τ de spermate. i. de parte spissa τ grossa spermatis paꝫ est in se. alid āt qd est residuū qd est de grosso retinetur in pāniculo ipso. s. vt fiat ex eo embrio. Et dixit Ypo. φ transitus intus τ extra spū ventoso fit per pāniculuz. nā in illo pāniculo remanet meatus per quē trāsit spūs supple est locus vbi creabit vmbilicus τ fit spūi ipsi dict⁹ transitus iuxta medium spmatis. nam illuc pmo dirigit spūs gignitiuus a virtute informatiua. Ait enim Aui. 21ª tertij φ fcā spirificatōe τ moto spiritu gignitiuo qui est in spmate. repitur exsufflatio tota impelli a virtute informatiua ad medium humiditatis scꝫ spmatis. φuis enim spūs iste in se sit leuis τ calidus τ vt sic debeat ferri sursum τ ad circūferentiam. fert tū ad medium eo φ calidum nāle est τ virtus instrumentū τ fert ad omnē differentiam positionis ad imperiū virtutis cuius est instrumentū. Mittitur aūt pus ab ea ad medium spermatꝫ vt prepare locus cordis in qua preparatione vt dicunt duo fiunt vnum est vesica i medio loco. τ 2ᵐ est spūs vitalis in ipsa vesica. τ generat hic spūs vitalis vt multiplicato per ipm calore virtus informatiua possit potentius generare cor τ alia membra. fit aūt hoc in medio: φ cor debet obtinere mediū locum in aiali sicut rex mediū locū optinet in regno suo. fit ergo hoc in medio dixit Aui. vt preponat. i. ante oia appareat locus cordis quo debet creari. Deinde dixit Auic. i. postφ facta fuerit pdicta preparatio τ ipsa vesica a latere eius. s. loci cordis eius dextro τ etiam a loco supremo: φ supra ipsum locum due fiunt vesice ꝑpter reliqua duo membra pncipalia quasi ramificate ab eo. s. loco cordis: φ ab ista vesica a qua dꝫ creari cor: τ sunt ille due vesice coniuncte τ vnite pme vt rami trunco tangentes ipsam vesicam cordis vsqꝫ ad horam. s. alicuius temporis mensuram sine medio supplent. τ sic fiunt in illis duabus vesicis spūs: in suprema spūs aialis: vt iuuet virtus per ipm i generatione cerebri: φ ille est locus in quo debet cerebrum generari. Et in ea que est in latere dextro spūs nālis vt iuuet virtus p ipm in generatione epatis: φ ille est locus in quo debet epar generari. Dixit itaqꝫ Auic. 9° sui de aialibus φ φ statim spūs gignitiu⁹ venerit ad medium spmatis: tunc pmū qd virtus informatiua cū eo generat est tres spūs supradicti. s. ordine predicto. ¶ Dicūt. n. quidam φ spūs gignitiuus habet in potentia dictos tres spūs φ iam generant anteφ membra. φm ipsi generant ex mā subtiliori mēbra vo ex materia grossiori modo pus manifestat actio agēt in materia subtilitanφ in melius disposita pati φ in materia gros

Vide hic modum preparatiōis τ inceptionis fetus τ embriōis in matrice cum certis vesicis.

sa. Deinde dixit Auic. Post horam separantur ab eo. s. loco cordis ille due vesice τ sepant situ τ distantia τ discernunt. s. figura τ dimensione: vbi in pncipio ꝑpter puitatem ipsaꝝ τ cōtiguationem erant vnite cum pma: τ fit ipsa pma vesica. illud ex quo generat cor τ dextra fit istud ex quo generat epar. supple τ supma fit istud ex quo generat cerebrū. τ ne credas φ predcā membra fierent solum ex vesicis illis subdit: implet vnaqueqꝫ vesica fm interiacentes ptes albo. s. mā cōueniente ad generationē ipsoꝝ mēbroꝝ: ita tū φ sicut pma vesica fuit pmo creata ita pmo repletur τ deinde alie. mā tū ex qua repletur est diuersa. nā vt dixit Auic. 9° sui de aialibus in sanguine. i. in spmate ex quo creant pncipalia sunt tria vnū qd est subtile aliud qd est grossum τ aliud qd est quasi flaticum τ a coctione diminutū. Et cor format ex eo qd est subtile τ epar ex eo qd est grossum τ cerebrū ex eo qd est flaticū τ frigidum: τ sic ex dictis materijs gnāntur dicta tria mēbra pncipalia. Et subdit Auic. illud qd est multum subtilius est pncipiuz quo fit cor. Epar est quasi de superfluitate nutrimenti cordis. Et ob hanc cām dixit φ cor est pncipiuz generationis epis. medulla vo. i. cerebrum hꝫ generationē non de subtili sanguine τ bono. i. de subtiliori parte spmatis: sed ex eo qd est quasi flegma τ ob hāc cām dixit. 21ª tertij φ 3ª vesica. s. suprema implet sanguine ad albedinem decliui. Et Ar. dixit 2° de generatione aialium honorabilissima τ pncipalissima pticula ex alimēto digesto τ purissimo fit partes aūt alie ex deteriori τ reliquis supfluitatibus. nam vt dicit in actione caloris in mām cordis aliqua pars pfecte digerit τ ex ea fit cor. aliqua pars supflue decoq τ ingrossat τ ex ea fit epar τ aliqua pars incomplete digerit τ remanet impfecte digesta τ ex ea fit cerebrū. Et dixit Auic. creator posuit ista membra in loco competenti, put fit necessariū vt spūs exiret de vase cōpetenti. et non fuerunt posita, put mā ex qua facta sunt mēbra: φ tunc cerebrum foret creatū in loco infimo non in supremo. Dedit aūt cordi locum in medio vt possit competentius influere vitam in oīa mēbra. τ epar in dextro vt in calidiori loco exñs possit opa nutrimēti efficatius exercere. Et cerebrum in supremo vt sensus ab eo deriuari possent etiā a remotis habere noticiam. Et dixit Auic. post duas vesicas. s. vltimo generatas post pmam: supple τ ipsaꝝ impletionem τ generationē dictoꝝ trium membroꝝ pncipaliū inchoatam: penetrat ad exteriorē ptem humiditatꝫ. s. spmatice sparse. s. in matricem vel sparse. i. dilatate τ ampliate ꝑpter spirificationem τ vesicationē. ventositas. i. spūs ventosus mundans eam. s. humiditatem vt recipiat ꝑpter eam restaurationē ex matrice τ spū et sanguine. ex spū qdez quātum ad euentationē τ ex sanguine φtū ad restaurationē depditi τ nō solū recipit restaurationē ex sanguine sicut per alimentū reponens depditū. Sed etiā vt recipiat per ipsum augmentū. Alia littera hꝫ ventositas mundās eam τ ē melior mundans. i. diuidens τ sepans ipsa ventositas siue spūs ventosus ipsam humiditatē a medio vsqꝫ ad exteriorē ptem. i. pāniculum supradcm τ facit sibi viam. Et ista via quā facit spūs ventosus mūdans est via vmbilici per quā recipit embrio ex mā restaurationē a spū τ sanguine. euentat enim a spū recepto a matrice: et nutritur τ auget ex sanguine ex ipsa recepto. Et ideo sbdit Auic. τ creatur vmbilicus post istas tres vesicas τ ipsaꝝ impletionem. Est aūt vmbilicus coopculum circa venas quaꝝ pncipium ē ex matrice. Spūs enim ꝑueniens ad medium spmatis τ faciens pdictas vesicas mūdans penetrat vsqꝫ ad exteriorē supficiem eius τ facit ibi transitum qui dicit vmbilicus vt mediante hoc trāsitu recipiat alimentū τ mām restaurationis depditi τ humiditatis τ etiā spiritualis substantie. necesse est enim omne genitū dissolui τ deperditionez pati. quare eget restauratione depditi: τ φ valde paruū est in pncipio eget non solum restauratōe depditi: sed etiā augmēto. Et idcirco date fuerūt ei virtus restauratiua vt restauret τ augmentatiua vt augeat: verūtū nutrit τ auget ante creationez vmbilici per mām quam recipit mediante pāniculo supra dicto. Dixit enim Ypo. φ toto illo tpe descendens sanguis ad cōcauum matricis circulariter stat exterius circa pāniculū dictum τ simul cum spū per pāniculum. s. per meatū quē fecit spūs mundans in ipso panniculo attrahitur interius τ ibi stans coagulat τ auget qd debet. Est enim toto dicto tpe embrio tam paruus τ tam paruo indiget nutrimēto neqꝫ suspendit eo tpe: imo nō suspēditur ex matrice nisi cū foraminibus. i. orificijs venaꝝ terminatarū ad intrinsecā supficiem matricis: τ hoc ꝑpter attractionez mātrimenti. s. postφ non subit ei nutrimentū intrans p pāniculuz vel meatum pāniculi. Embrio enim non nutrit cū hoc pāniculo i vmbilico nisi cū panniculus in matrice suspendit. s. mediante vmbilico τ paꝫ nutrimentū est necessariū. s. ante suspensionez vmbilici. Est aūt totum tempus precedens formationem vmbilici sex aut septem dieꝫ. τ ideo Auic. 21ª tertij dicit φ in pmis sex vel septem diebus informat informatiua in embrione non appetendo aliud ex matrice. s. mediante vmbilico. sed post illud appetit τ ꝑpterea transacto dicto tpe vmbilicū format: dixit ipse pma pmi φ postφ duo spmata mixta fuerunt. φ non sunt sufficiens mā vt membra compleant venit sanguis menstruus ad locum generationis attractus a spmatibus dictis τ alteratur τ digerit τ fit nutrimētū

τ mā

Vide h φ cor format ex eo φ est subtile τ epar ex eo φ ē grossum τ cerebrum ex eo φ est flegmaticū.

Vide hic φ tertia vesica siue ampula que fit in generatiōe fetus est ex bono rabilissima pticula τ pncipalissima que ex alimento digesto τ purissimo fit.

Vide h φ vmbilicus in fetu ē coopculū circa venas quarum pncipium est ex matrice.

7 mẽ mẽbroꝝ embrionis. Cum tamẽ supradictus spũs penetrauerit ad supficiẽ spmatis creatis dictis tribus vesicis: primuz qđ creatur est panniculus circũdãs vesicas. vniuscuiusqꝫ eaꝝ enim fit pãniculus circũdans eam quo pãniculo formato cõplet᷑ creatio vmbilici. vmbilici tñ generatio cõplet᷑ ante generationẽ mẽbroꝝ pñcipalium. Et ratio est q: ad cõplementũ pncipalium requirit᷑ auxilium sufficiens mẽ ab extra. non enim sufficiebat mã p meatuz pãniculi. vt ergo haberet subsidium sufficientis materie oportuit informatiuam virtutẽ pus creare instrumentũ per qđ tale subsidium adueniret 7 tale est vmbilicus. Dixit Auic. q̄uis generatio vesicaꝝ membroꝝ pñcipalium precedat generationẽ vmbilici cõplementũ tñ ipsoꝝ membroꝝ pñcipaliũ postponit᷑ 7 fit post cõplementuz substantie vmbilici. Et dixit. 9° de aĩalibus. hoc ideo fuit propter duas cãs quaꝝ vna est sumpta a fine: 7 est q: ista mẽbra pñcipalia anteq̄ cõpleant᷑ requirit᷑ aliqđ de motu materie nutrimentalis ad ipsa. Nam statim ipsis constructis dñt nutriri. 7 cuz nutrimentũ fiat eis longinquũ fuit necessariũ aliqđ fieri qđ sit q̄si semita nutrimenti ad ipsa 7 tale est vmbilicus. Cum enim induratur 7 solidat᷑ embrio tunc dixit ipse fit cibacio eius p illud quod generat᷑ in poris eius. s. vmbilici 7 meatibus manifeste venosis. 2ª rõ sumit᷑ a potentia agentis. nã agens põt citius 7 plus sup productione membri non multum organizati quale est vmbilicus q̄ sup. pductõe mẽbri multũ organizati qualia sunt mẽbra pñcipalia. Qñ aũt dixit Ipo. tpe cõceptionis fiet. s. vlterius pcedens rursuz aliĩ pãniculi subtiles circũtendunt᷑ eo modo quo pmus 7 ex vmbilico 7 adinuicem ligamenta hñt. s. quibus colligatur fetus siue vmbilicus matrici. Et Aui. dixit q in pncipio. i. pus creat᷑ tunc. s. post generationẽ vmbilici est panniculus. s. secũdina per qđ dcm volunt qdam dicere q secundina generet᷑ in pmis sex vel septez diebus: sed hoc non esset consonũ superiori dicto Ipo. Et subdit Ipo. augent᷑ pãniculi fm q augetur fetus 7 supfluitates eius recipiunt. Et in membranũ subtile qđ supappositũ est embrioni. s. immediate. Dixit Gal. 15°. de vtilitate pticularum est suscipiens illud qđ est velut sudor 7 vocatur Auicius 7 huic ab extra subiacet aliud subtilius qđ alachayda vocant ad vesicam fetus pforatuz 7 seruat in seipso vsqꝫ ad partum illđ qđ est velut vrina fetus. His võ ab extra suppositum est corium. s. secundina totam submergens matricem abiura 7 vnusqꝫ tangant que subiacent: 7 per hãc mediantem copulat᷑ matrici fetus. Est enim in vnoquoqꝫ orificio puenientium intus matricem vasoꝝ per que 7 mestruũ ad eam ferebatur generat᷑ in tpe pregnationis aliud vas. s. arteria arterie 7 vena in orificio vene vt sint equalia numero ea que generant᷑ in orificijs eis que in matrice terminant᷑. Colligat aũt ea adinuicem subtile 7 forte membranũ ab extra coapplicatũ omnibus vasis 7 intrinsecis matricũ ptibus. Implantat᷑ enim hoc membranũ omnibus matricis partibus que sunt inter orificia duplex submissuz est: 7 quo explantat᷑ 7 coepcedit predictis vasis omnibus alterum duaꝝ partium indues vniuscuiusqꝫ mediam ptem 7 cohopimentum eius fit: 7 custodia 7 colligatio ad vtrasqꝫ membranas h̃ duplex membranum. Et subdit Gal. Paruũ aũt est vasoꝝ singulũ nullus pmo explantat᷑ a matrice sicut a radice arboris curui qui ad terram pcedunt. pcedentia enim modicum in idem adinuicem veniunt 7 ex duobus quoꝝlibet eoꝝ fit vnum. deinde rursuz eorum singlm pmiscet᷑ alteri homogeneoꝝ 7 fit sifr vnum 7 sic nõ cessant quousqꝫ ad duo membra colligant᷑ omnia illa parua que sicut stipites quidez implantant᷑ fetui per secundinam que est fm vmbilicum. Quattuor ergo dixit Gal. ibi sunt vniuersa vasa. s. due arterie 7 due vene. In illis enim homogeneoꝝ puenlentibꝰ sed semp qdem venis. vene 7 arterijs arterie ad idem accedentibus neqꝫ fm aliquã ptem implantat᷑ fetui vena vel arteria q̄ fm vmbilicum solum qui mediam regionem totius aĩalis obtinet et vene non cõueniunt ad aliud sed ptranseũt ad epar arterie alicubi transferunt᷑ q̄ ad magnam arteriam que a corde explantatur implantaturqꝫ vena ad sinum epatis 7 arteria ad portionem magne arterie que est in lumbis: Venas facile ẽ videre mox pꝰ vmbilicum ad idem in se inuicem venientes 7 facientes vnã: deinde membranis fortibus inductam simul 7 colligatam adiacentibus corporibus vnam venam illaꝫ vsqꝫ viã que est ad viscera. Ad principium enim venaꝝ fetus dicebat eam puenire pus: 7 deinde abinde vtiqꝫ distribui arterijs. Itaqꝫ dicebat ipsas ad arteriaruz pñcipiũ implantata. s. ad sinistrum ventriculũ cordis. Sed cũ longe a regionibus que sunt fm vmbilicum sit locatuz cor non erat tutum 7 impiculosum velut suspensas ducere per tantam viam. erat ergo melius per breuissimã ducere distantiaꝫ ipsas ad eas q̃ ex corde explantant᷑. Explantant᷑ aũt a corde arteria magna que supiacet fm moduꝫ dorsi totam eius longitudinẽ comprehẽdens. Ad hanc ergo oportebat anastemare 7 copulare arterias que a matrice ad fetum veniunt 7 copulant᷑ ei. deducere aũt eas apud dorsum ex vmbilico siue duas manentes siue duas fñtes vnam sup nullo organo in aliqua parte vie quiescere potẽtes cuz etiam q ab intestinis 7 renibus occuparet comprehendi hec regio rõnabiliter vitant. Adiacente aũt vesica complantatur fundus eius regionibus que sunt fm vmbilicum pmptum erat ascendere in ipsam arteriam 7 per totam eam velut super fundamento aliquo itinerare vsqꝫ ad magnã arteriam infallaciter pducuntur. Propter qđ aũt vena non ad gibbũ epatis sed ad sinum implantat᷑ est: qm̃ vas colere ibi implantatũ est 7 melius erat purgari sanguinem anteq̄ ad totum corpus distribueret᷑. pter qđ aũt hec vene facte sunt vna mox post vmbilicũ: arterie võ manent due. Ait qm̃ venis tutum fuit vnũ magnũ vas facere cõuenientibus vix possibilibus est semp q magis 7 etiam ad partem epatis implantari necessarium erat. Arterias võ sup vesicam infallaciter vehi debentes 7 non mox ad sinistrum ventriculũ cordis puenientis non erat necessarium fieri vnã. Et dixit Gal. pdcẽ due vene 7 arterie que sunt fm vmbilicũ sunt hñtes in medio ipsoꝝ vnicũ. s. poꝝ qui ex fũdo vesice extra mittit vrinã ad alachaydeum membranũ. Venꝫ ex superioribus ptibꝰ eius sunt vene. sursum enim eas ire mox melius erat versus epar. Ex inferioribus etenim arterie. etenim inferius 7 has ferri a lateribus vesice vehentes melius erat. Disposuit aũt natura alterutrũ par vasorum in idoneo loco: 7 pter hoc velut per stipites aliquos ex matrice trahit embrio sanguinẽ 7 spm̃. i. aerẽ. Inter hec võ oĩa dixit Gal. 7 vasa parua ad ipsam matricẽ implantant᷑: velut quedam radicatio est stipitum 7 noiatur corium. i. secundina hec radicatio multitudo extrĩs vasoꝝ nec numerari faciliter potentium membrano subtili copulatoꝝ: qm̃ igitur duplex est membranũ hoc: 7 ppt᷑ qđ dcm̃ est. per medium. n. illud ferunt᷑ vniuerse que sunt fm coriuꝫ vasa ligata simul 7 tecta ab eo. Alioꝝ võ duoꝝ. s. panniculũ fetus alachoydeum noĩatus qđ ad vesicam diximus confractũ eẽ fm vnicuꝫ ad susceptionẽ vrine pparatũ. Est aũt sic valde melius nõ fm pudendũ vrinare fetum sed sicut nunc habet fm branchũ. qm̃ aũt totũ ipm cõprehendit in circuitu membranũ noiatuꝫ animiũ aliam spẽm humidoꝝ suscipiens nõ erat rõnabiliter pmisceri cuz vrina. Euidenter enim patet illud qđ est fm alachoydeũ q cuz h̃ qđ est subtilius 7 magis zanctum eo q est fm animiũ adhuc acrius existit: vt 7 odoratum anxiet 7 pcutiat in coloribus. ergo membranum. Qđ igitur in sudoꝝ rõne fm animiũ aceruat᷑ in circuitu certum effusum est fetui nequaq̄ nocere cuti eius potens seorsuz aut abscessit 7 separata ab hac vrina neqꝫ cuti neqꝫ vene que fm coriũ sunt tangens ne vicinata ab eius acredine nocerent᷑. Vtilitas aũt eius est non nimia humiditas q fm animium pãniculum eleuatur enim 7 sursum currit velut natans in eo fetus vt nimis sit grauis in dependicijs que ad matricem ab hac mente: qm̃ 7 Ipo. dicebat. s. in afo. quecũqꝫ in vtero hñtes abortiũt bimestriẽ absqꝫ manifesta cã his cotilidones mucilagine pleni sunt 7 nõ pñt continere pregrauedine fetum sed abrumpunt᷑. Cotilidones aũt Gal. in cõmento afo. ipsius noiat spẽm vasoꝝ que ad matricis puenirint orificia. Et Ar. de cotilidonibus dixit 2° de generatione aĩalium q oĩuꝫ hidentantium quorũcũqꝫ matrix non vnã venaꝫ magnam ptensam hꝫ: sed pro vna spissas multas has in matricibus vocatas hñt cotilidones ad quas vmbilicus copulatus adnascitur. Et subdit cotilidones aũt augmentato embriõe 7 perfecte fiunt minores 7 in fine extermĩnant᷑ pfecte. Ad hoc enim pdisponit embrionibus natura sanguineũ alimentũ matricis sicut i vbera: 7 pter congregari fm modicũ 7 multuꝫ efflouitura 7 semel, la fit corpus qđ cotilidones noiatur donec igit᷑ minor embrio nõ põt multum accipere alimentũ manifeste sunt 7 maiores. augmẽto aũt concidunt. Et subiungens ad supradicta Gal. ait hoc autẽ sifr oĩbus ptingeret pregnantibꝰ nõ natãs in humido h̃ꝫ animiũ fetus leuior fieret 7 minus traheret᷑ apud matricẽ vasoꝝ pnexio. Quicũqꝫ võ leuiorẽ ipm pregnantẽ aũt fieri embrionẽ natando i humido q est fm animiũ decidendi orificia sunt ñ intelliges: qm̃ 7 ipm humidũ ad illa portat᷑. Aduenit aũt dixit Gal. 7 alia q̃daꝫ vtilitas his humidis cõis fiens fm parturitionẽ animalis. s. vt faciliter excidat a collo matricis q nascit᷑ humiditate multa eo perfuso 7 scissis necessario tunc membranis non. solum enĩ ad lubrificationem confert humiditas embrionis: sed 7 collum matricis promptum vt dilatet᷑ vsqꝫ pliuꝫ pparat. pfusum enim a predictis humidis melius fit 7 facilius dilatat᷑. maxima aũt demonstratio est huius: qm̃ obstetrices qñ repente simul effluxerit humidum cogunt᷑ imitantes nãm hic aliquas humiditates vt infundãt collum matricis. oĩa enim hec sunt facile inuenibilia a natura: 7 vtic̃ sicut dcm̃ est ad melius oĩbus que necessaria sunt. Itaqꝫ his humidis que circa embrionẽ necessariam hñtibus grauationeꝫ ad intrustabilem vehitionem fetus vasa est: 7 ad pmptũ excidentiã in partibus. Et dixit itaqꝫ aũt sunt subtilia 7 araneosa illa subtilia 7 araneosa. ista membrana vt si quis moderate tangit ea fm anothomias scindant᷑ faciliter. Quare aũt non scindunt᷑ currente 7 saltante pregnante vna: 7 hoc est ingeniatio nature scientis: qm̃ tenuibus corporibus possibilitatem auxilium est vnum maximũ ea que adinuicem applicatio. que enim ex lana vel alijs aliqbus pilis vt iuulis texunt᷑ 7 plectunt᷑ ex compositiõe fortia acquirunt seorsum vnoquoqꝫ paꝝ que quo aduenĩũt imbecilli nã existe. nõ ergo est mirabile si quattuor membrana subiacentia sibi inuicem foramen sibi ex compõne acquisiuerunt. Sed mirabilius est: qm̃ non solum supapplicata sunt adinuicem: sed etiam q multi ptibꝰ

Vide h̃ q generatio vmbilici compo'et an̄ generatiões mẽbroꝝ pncipalium.

Vide hic q secundina 7 alij duo panniculi augentur h̃ꝫ q augetur fetus.

Vide hic q q̃ttuor sunt membra que cõicantur matrici s꜔ due vene 7 due arterie: 7 q nõ cõicantur fetui nisi fm vmbilicum

Vide hic quomodo fit secũdina 7 a quibus causis fiat.

Vide h̃ quid sint cotilidones i matrice 7 q̃ generentur ipse fetus.

Vide hic quare non scindit᷑ matrix in muliere pregnãte ppter põdus ipsius fetus maxie currente 7 saltante muliere.

constringunt ⁊ in multis colligant subtilis imuloꝝ ꝓductionibꝰ venire ea volente vt possibile est. nam vt ꝙ singlm fortitudine carebit ⁊ seipso hec oia adinuicem acquirant ut ergo spatiositas tota matricis vacaret fetui ⁊ minus a grauedine molesteret ⁊ facilius in partu scanderent. subtilia vniuersa membrana opata est i fallaciam eis nõ ex grossitudine ⁊ duritie que grauedinē ⁊ angustationē difficilem scissionē in ptibus habuisset. Sed ex ea que ad inuicē cõiunctionē ingeniant. Que aũt sit nature ingeniatio ꝙuis porum habeat vesica ⁊ post parturitionē mingat per id aial ante tñ minime sed tota ad vmbilicũ ⁊ brãcum venit vrina. ingeniationem aũt hanc nãe ostendit opatio quã licet tibi in anothomijs inspicienti ꝓus sit aduenire cãmqꝫ eius. incidens enim pitoneon qd preiacet vesice. vmbilicum quidem suptende. qd vo in vesica cõtinet coprime cõprehendens manu ⁊ inuenies vrinã effluentem ad alachoydeum per porum qui est ꝯm vmbilicum: ⁊ etiam si cõpresseris rursum ipm alachoydeum implebis vesicam. Deinde rursus comprimens vesicam implebis: ⁊ te illud qd fit docebit: qm̃ ꝓpter magnitudinē ⁊ rectitudinē pori qui est ꝯm vmbilicum anticipat effluere hinc vrina. amplitudo enim que est ꝯm brancũ multiplex est. que enim ꝯm collũ. ea vo que ꝯm rectitudinē nec cõparere iustum est. Oblique enim est sufficienter vesice collũ rectꝰ vo certitudinaliter brãcus suptenso toto vmbilico ⁊ velut suspenso per vasa que sunt ꝯm corium ex matrice. Musculus aũt nullꝰ extrorsum positus est vraco custos intẽperance supfluitatꝫ effluxionis sicut in iam natis est qui circa collum vesice. nullũ enī tps idoneum fetui ad huius supfluitatis eiectionē sicut in iam factis.

Uide h ingenium nature ꝙ dũ fetus est in vtero vrina exit per vmbilicũ: dum vero est natus transmittitur ipsa vrina per foramen vesice.

¶ In his enim rõnabiliter musculus prestitit ab extra ꝓhibens anteꝙ iubeat ratio. stringendi enim collum vesice potestatem hꝫ musculus iste: ⁊ hunc musculum cum aial mingere elegerit exoluit ⁊ laxat tensionē eius sicut ⁊ illius qui ꝯm anũ cum egerere voluerit. contracta enim vesica naturaliter eis que itra ipsam humidis iectio fit in cooperãtibus aliquid ⁊ musculis qui ꝯm epigasterium sunt cum repetitius simul exercere elegerimus. De his pãniculis dixit Haly. qñ calor est maior in matrice statim declinãte calore ⁊ penetrante in profundũ extremitatibus relictis induitur pellicula ad modũ corticis exterius sicut patet in ouis que vestiũtur tunc tenuissima tela ꝓus ⁊ postea cortice duriore. silr ⁊ arbores triplici cortice ⁊ fructus etiã quorũdã arboꝝ qui duabus vel tribus truncis contexunt. Silr in vtero matris fetus tribus pelliculis inuoluit. pma pellicula versus fetuꝫ tenuissima est ⁊ dicit aurelia. i. purgatio sudoris. ista enim pellicula abstergit pueꝝ a sudore que est quasi tela aranea. Inter hanc pelliculam ⁊ sequẽtem proxie recipit alia supfluitas. s. vrina. statim. n. sic excolat p renes non intrat vesicam: sed per quẽdam meatũ dirigit ad vmbilicuꝫ ⁊ ibi exit ⁊ subintrat illas duas pelliculas ⁊ nõ expellit añ ptum imo in partu exit cum puero: cuius retentionis cã est vt ex humiditate infundat: ⁊ mollificet matricem: ⁊ sufficienter amplificet ad exitum pueri qd facilius excolatur per humidũ ꝙ per siccuꝫ. Exterior aũt tunica subtilior ē ceteris ⁊ cõponit ex arterijs ⁊ venis quibus defertur sanguis epati ⁊ arterialis cordi: ⁊ hec est tunica similis rethi. pma supfluitas nõ est in fetu: qꝛ nihil dum i matrice est itrat in os: quare nihil descendit ad stomachũ ⁊ intestina qd exeat per secessum: sed venit ei nutrimẽtũ per vmbilicum de sanguine menstruo qui transmittit ad epar: ⁊ ibidem quidem digestionē recipit. Inuoluit aũt tribus pelliculis fetus non ꝓpter illud qd dcm̃ est tm̃: sed vt fetus adhereat matrici. non eni sufficit illud solum ꝓpter debilitatē in pluribus locis: sed per pelliculas illas alligatur matrici. De dictis quoqꝫ pãniculis dixit Auic. fetus tribus cõtinet pãniculis. s. secundina que est pãniculus cõprehendens ipm in quo texunt vene ex transuerso cuius pulsatiles diuiduntur in duas venas ⁊ eius vene quiete in vnam. Et secundus noiatur biles ⁊ est inuolutus ⁊ effundit in ipsum vrina fetus. Et tertius dicit abcas ⁊ est ꝓfundatio sudoris ⁊ non est necessariuꝫ vas aliud. i. pãniculus. 4m dixit Auic. supfluitati egõnis cũ sit illd ex quo nutrit fetus subtile in quo non est durities neqꝫ fex ⁊ neqꝫ separat nisi aquositas vrine ⁊ sudor. Et dixit Aui. pãniculus tertius qui est propingor fetui ē subtilior eoꝝ vt aggreget humiditatem resudantem ex embrione. ⁊ dixit in retentione totius humiditatis est iuuamentũ: vt non premat super ipm. s. fetum ⁊ sup matricem. Et similiter. s. est iuuamentũ in elongatione eius ꝙ ē inter vmbilicum ⁊ matricem. s. secundine. supple qm̃ pãniculus durus scꝫ secundine ledet. i. lederet ipm fetum suo tactu sicut ledunt pp tangentia. s dura ea que sunt in cute ꝓpinqui temporis de illis q nascunt sup vlcera cum nondum sint firma ⁊ fortia si iste pãniculus non mediaret inter secundinã ⁊ fetum. lꝫ enim inter istum pãniculum ⁊ secundinã sit panniculus secundus: tñ qꝛ iste panniculus secundus non circuit totum embrionem sed solum ab vmbilico vsqꝫ ad ptes ani restaret ꝙ secundina tangeret fetum in pluribus partium suaꝝ. Et Aui. quidem dixit ꝙ hic pãniculus ꝓus est subtilior omnibus alijs. Gal. aũt in pmo de spermate dixit ꝙ subtilior pãniculoꝝ est secunde: ꝓpter qd dĩt ꝙ subtilitas consideratur duobus modis. vno mõ quãtuꝫ ad substantiam rei ⁊ vt sic secundus est subtilior pmo: vt dixit Gal. Alio modo quãtum ad

Uide hic ꝙ in vtero matrix fetus induitur tribus pelliculis ⁊ ab eis inuoluitur.

Uide hic plurima iuuamẽta eetij panniculi inuoluentis fetuꝫ de intentiõe Auicē. posita ab auctoritate.

texturam sꝫ panniculi: ⁊ isto modo qꝛ iste panniculus est rarus ⁊ porosus vt ipm penetret ⁊ imbibat sꝫ a sudorabilis est subtilior. Secundus aũt pãniculus est in substantia densus ⁊ strictus vt resistat acuitati vrine ⁊ ne vrina per eius porositates egredi possit factus est iste pãniculus densior vt bene resistere posset. ¶ De h secundo pãniculo dixit Aui. panniculus qui sequit hunc ad exteriora iuolutus est. s. sic dictus: qm̃ silis est inuolutionibus. i. rebus inuoluentibus ad quē penetrat ex vmbilico effusorium vrine ⁊ ñ ex virga: qm̃ virge meatus strictus est ⁊ cõtinet ipm lacertus ꝓpositus qui soluit cum voluntate. i. qui aperitur voluntarie ⁊ sunt vsqꝫ ad finem ⁊ extremum eius anfractus. Et hora huius lacerti. s. in sua aptione est hora ptus. i. post partum ⁊ cõuersionis id est egressionis fetus horaꝫ: non enim aperitur nisi post partum hoc aũt. s. effusorium vrine ex vmbilico est ampluꝫ directi introitus. i. meatus ⁊ non anfractuosum. ipse aũt Aui. i 4°. tertij de cãis asclitis dixit auctoritate medicoꝝ ꝙ aquositas vrine imediate egreditur per femur fetus in matrice: qm̃ a vena vmbilici veniunt due vene quasi duo rami qui continuant cuꝫ gibbo epatis qui penetrãt per siphac ⁊ mirach vsqꝫ ad cutem: sed post partem claudit cutis extrinseca ⁊ nõ amplius mandat vrina per eas. Et dixit se vidisse ista foramina ⁊ vias: veꝝ he vie post partũ frustrant nisi sit ex parte accidentali. Et ideo non apparent nisi in pueritie ⁊ fortasse ꝯm quid apparent in iuuentute. In senectute vo nõ apparent pp processum longum frustrationis eaꝝ. Dicunt qdam ꝙ ex pte nutrimẽti missi ad renes fetꝰ ꝙ mittit cũ aquositate mixtũ: fit sepatõ illius aquositatꝫ ⁊ descendit ad vesicam. ⁊ ex ea expellit per porũ ad istum panniculũ ꝯm moduꝫ quo supra dixit Gal. sed p venas ortas ab vmbilicali ⁊ terminatas ad sumē transit reliqua aquositas. Et alij dicunt ꝙ p istas venas ortas ab vmbilicali transit vrina cum fetus nondum est multum magnificatus cuius vrinalis aquositas transit per vesicam ⁊ exit per effusoriũ vmbilici: qꝛ est via ampla magis ⁊ manifestior dictis venulis. Et posita fuit dixit Aui. vrine profundatio ꝓpa. i. vas in quo reciperet: qm̃ si obuiaret corpori fetus non tolleraret eum corpus ꝓpter mordicationē ⁊ acuitateꝫ suam que in vrina manifeste patet. In humiditate ãt sudorali non est mordicatio: ideo tollerat eam corpus si tangeret ipsam. Demonstrat aũt acuitatem in vrina odor eius acutus ⁊ ipsius rubedo que non inuenit in humiditate sudorali ⁊ vrina etiã si obuiaret sꝫ secundine sine medio fortasse corrumperet illd sup qd sustentant. s. cotilidones ⁊ iste pãniculus non cooperit fetũ nisi ab vmbilico intra ⁊ ꝯm quosdam coopit vmbilicũ. Et dixit Aui. medici dicunt ꝙ panniculus qui dicit inuolutus creatur ex spermate mulieris qd est paꝝ ⁊ minus spermate viri quare non fuit possibile vt esset amplius ꝓpter paucitatem materie. factus ē aũt longus vt ꝯtinuaret fetus cum inferiori parte matricis. s. mediãte secundina coartatus est ab humiditatibus omnibus: quare nõ est excusatio: qm̃ penetret ad sudorem effusorium amplũ. Exponunt coartatus. i. ꝓuatus vel pauper factus. Et dixit Aui. vene secundine hñt duas tunicas subtiles. s. ad silitudinem zirbi que sũt in ipsa secundina sicut in zirbo ⁊ texunt in eo. s. vene ipse tam pulsatiles ꝙ non pulsatiles qd est inter illas tunicas ⁊ ꝓuenit vnum quodqꝫ genus eoꝝ. s. venaꝝ ad scdas venas. s. quietam ⁊ pulsatilem: sed vene quiete. s. cum ingrediunt corpus fetus abbreuiant spatium ⁊ epar: quare fiunt vena vna vt sit salubrius ⁊ penetret ad gibbositatē epatis vt eũo. s. sanguinis ex eis in epar si penetraret in cõcauũ epatis non cõpmat fel in cõcauitate eius. s. exñs ꝙ si compmeret redundaret ex eo colera ad epar. ¶ Assignat etiã alia causa que est ꝙ a gibbo epatis imediate ramificat vena magna portans sanguinē nutritiuũ ad omnia mẽbra quē dicta vena portat a matrice ad epar fetus. ¶ Sed dixit Auic. ꝙ illa vena in rei veritate non egredit nec hꝫ ortum nisi ex epate. s. fetus ⁊ non ex secundina vel matrice: sed descendit ex secundina ad vmbilicum ortum. Alia littera hꝫ non descendit ad vmbilicum ex secũdina supple: sed ex epate fetus ⁊ est clarior ⁊ dispꝫtitur illic. s. i vmbilico apud pncipium secundine ⁊ fit due vene ⁊ egrediunt. i. diuiduntur iste ⁊ minuunt. s. se diuidendo ꝓcedũt in secundina ad orificia venaꝝ que sunt in matrice que vocant cotilidones. Et qꝛ vt supra apparuit Gal. videt dicere oppositũ: ideo Auic. adduxit motiua eius ⁊ sunt duo. Primũ qꝛ ipse sunt apud orificia. s. venarum matricis que eis accidunt. i. ꝯtinuant tenuiores ⁊ sunt quasi extremitate ramoꝝ quasi dicat tenent silitudinem radicum arborum que in sui initio sunt tenuiores arbores ⁊ sicut arbor orit ex sua radice ⁊ non radix ab arbore ita erit hic de istis venis. ¶ 2m est qm̃ ipse non descendunt. i. non hñt originē in pmis nisi inde. s. ex orificijs venaꝝ matricis: qm̃ ipse assumunt sanguineꝫ illic. i. nutrimentũ ⁊ non ex epate fetus: sed deferũt ad ipm quare extimatur ꝙ ipse oriant illinc. Sed dixit Aui. duo cõsiderant de istis venis: vnum ꝓpter qd extimat ꝙ generant ab epate fetus ⁊ est cõsiderare amplitudinē istius vene. s. orificij eius qd magnũ ē apud epar: aliud est per qd extimat qd oriant a matrice ⁊ est considerare cõuersionē ad sanguineitatē. i. cõuertere intentionē ad locum vnde sanguinē sugunt. Ueꝝ Aui. declarans veritatem huius dixit ꝙ consideratio pma est ꝯsideratio foraminis ⁊ meatꝰ i meatu

Uide h varias vtilitates cõptas in ipso fetu per hunc cõm panniculum ⁊ horaꝫ aptiõis ipsius: qꝛ post partum apitur ⁊ nota cãꝫ qre

Uide h quare fuit facta separatio vrine ab ipso fetu dum est in vẽtre matris ⁊ posita in alio loco.

Uide hic ꝙ vene matricis q nutriunt ipsuꝫ fetum ramificãtur in secũdinã ⁊ vocantur cotilidones.

Conuersionis vo.i.consideratio ꝯuersionũ venaꝝ ad succionem anguinis sunt sicut instrumenta supficieꝝ comprehendentiũ fo/ramen.i.sicut consideratio supficiei membroꝝ respectu pme que conseruat membra ipsa ⁊ sic innuit ꝙ melior est ꝯtrario pma ⁊ ꝑ ꝯñs ꝙ ortum habebat ab epate ⁊ non a matrice. Argumentum enim sumptum a sba vene est ab essentia ipsius vene ⁊ argumẽ/tum a succione sanguinis est argumentũ a re accidentali Aꝛ.tñ 2° de generatione aialium voluit ꝙ ista vena habeat ortum a corde eo ꝙ cor ante epar eget sanguine Et dixit Aui.ꝙ arterie simul aggregant̃ ad arterias.s.ex pte matricis ⁊ ex pte fetus. ⁊ si acci/pies pncipium eaꝝ ex secundina inuenies eas penetrãtes ab vm/bilico.i.per vmbilicum.s.⁊ ꝓcedere ⁊ sustentare sup vesicam.i.su per partes vesice ad arterias magnas que sũt super dorso.ipse.n. scz partes supra vesicam sunt membra ꝓpinquiora ad que possi bile est vt ipse arterie ligent̃ illic cum quibus sunt ligate panicu/lis laxis.i.mollibus.deinde sunt penetrantes in arterias sempiter/nas que non aperiunt̃ in aiali vsqꝫ ad finem vite sue: qm̃ si aliqñ aperirent̃ esset mors: ⁊ has qdem vocat arterias sempiternas q̃ cum fetu incipiunt ⁊ cum eo desinunt. Aliqui tñ dicunt ꝙ li q̃ nõ aperiunt̃ refertur ad ipsas arterias terminatas. Et est sensus ꝙ iste arterie post partum non aperiunt̃.i.non pulsant q2 frustrant̃ ⁊ non est amplius opus eaꝝ.Et hoc est vt dixit Aui.manifestatio sermonis medicoꝝ.s.ꝙ oriant̃ a matrice ⁊ terminent̃ illic.Sed in veritate dixit Auic.isti duo rami.i.iste due arterie sunt duo rami quoꝝ origo vera est ex arterijs: ⁊ ꝺm ꝯsiderationẽ predictam scz origine venaꝝ dictaꝝ.Et dicit Auic.medici dñt ꝙ non ꝯuenit eis ambobus vt vnirent̃ aut extenderent̃ ad cor ꝓpter longitudinẽ spatij ⁊ inuentionẽ separantium membroꝝ ⁊ impedientium ipaꝝ transitum.Et ꝓpterea ꝙ appropinquat spatium ambarum eis q bus cõtinuat̃ nõ indiguerunt vnitiõe.s. vt ex eis ambabus fieret vna sicut indiguerunt vene.Et per istas arterias euentat̃ cor em/brionis quousqꝫ exeat ad lucẽ.Et ꝓpterea dñt medici ꝙ arterie ⁊ vene penetrantes ex corde i pulmone.s.ateria venalis ⁊ vena arterialis in illa hora.s.qua fetus est in matrice nõ conferunt iuua mentũ magnũ in hanelitu. ⁊ cõuersum est eaꝝ iuuamentũ ad nu triendũ:q2 factus est vni ad alteꝝ meatus.s.per quẽ transeat nu/trimentũ:sed hic meatus opilatur ⁊ frustrat̃ apud partum.i.post partum:q2 non est opus eo cum postea illa vena ⁊ arteria exerce ant opationes suas.Et ꝓpterea pulmo non est nisi rubeus in em brione:q2 nutrit̃ sanguine rubeo subtili ⁊ non respirat illic.⁊ ideo non albificatur sicut post partum:q2 non albificat ipm nisi mixtio aereitatis que sibi miscet̃ in respiratõe post partum.dicunt ꝙ duꝫ fetus est in matrice tota intentio nature circa pulmonẽ ⁊ partes eius est in nutricatione eius ⁊ a vena chilis est via quedam ad ve nam arterialem ⁊ a vena arteriali est via ad arteriam venalẽ per quã transit sanguis tempore quo fetus est in matrice de vna ad aliam.Sed post partum claudit̃ ⁊ frustrat̃ hec via sic ꝙ sanguis non possit ire per viam:tñ ante ptum bene põt ire: ⁊ hec oĩa inue nies clare ab Auicẽ.9° sui de aialibus. Dixit Albertus in suo de aialibus q2 vna vena pulsatilis venit a corde siue ab arteria cor/dis pueri ad secundinã ⁊ non spargit̃ in ea: sed simul vadens diri git orificia ad quasdam venas pulsatiles matricis ⁊ sugit per illa orificia sanguinẽ subtilem qui est cũ spũ ad nutrimentũ membro/rum spũalium ipsius fetus: ꝓpter qꝺ quidam dixerũt per illa ori ficia introduci sanguinem ⁊ aerem receptum. De venis aũt non pulsantibus dixit ꝙ quidam medicoꝝ dixerũt eas ex matrice or/tum habere: sed eoꝝ rõ non admittit̃.non enim simile est ꝙ dñt ꝙ sicut cotilidones fructuũ ꝓcedunt ex arbore ⁊ non ex fructibꝰ per quos sugunt fructus ex arbore nutrimentũ ꝙ ita iste vene ꝑ modũ cotilidonũ ꝓcedũt ex matrice ꝑ quos embrio nutrit̃.H enĩ non est simile: qm̃ in arbore tota est virtus informatiua fructuum eo ꝙ sunt in eo sexuum virtutes ꝑmixte.Sꝫ vis informatiua ani/malium est in semine nõ in matrice: ⁊ ideo vis que informat fetũ informat cotilidones. ¶ Qꝺ aũt membrorum pmo ⁊ ante reliq̃ generet̃ de pncipalibus varie est inuenire ab auctoribꝰ. ¶ Gal. nãqꝫ in libro de spmate: ⁊ sicut etiam recitat Auic. vt infra patebit dixit Ipocratem voluisse ꝙ pmũ membrum qꝺ generat̃ est cere brum ⁊ post ipm oculi ⁊ opinatus: hoc ideo fuit Ipo.q2 in aborsi bus patet caput esse maius oibus alijs membris. Et sir testatur hoc dixit Ipoc.dispositio pulloꝝ oui: nam in ouo extracto de sub gallina cum aspicitur in spera solis pmum mẽbrum qꝺ sensui ma nifestat̃ est caput ⁊ oculi: sed in capite continet̃ cerebruꝫ. Dictum Ipo.arguit ꝙ illud qꝺ pmo manifestat̃ pmo gnãt̃. ¶ Quidam aũt antiquoꝝ dixerunt ꝙ pmũ membrũ qꝺ gnãtur est epar.Et q dam dicunt ꝙ Gal.fuit huius opi. Auicen.aũt attribuit eã Ipoc. Et motiuũ dictoꝝ est ꝙ illud membrũ pus format̃ cuius opatio prius necessaria est.sed pma opatio necessaria est opatio nutrimẽ ti.Viuit enim dixit Aristo.embrio primo vita plante.operationis aũt nutrimenti pncipium est epar. Aristo.vo 2° de gnãtione ani/malium dixit membrũ qꝺ segregat̃ pes actu est cor ⁊ hoc modo non solum in sensu palam accidit: sed etiam in rõe: qm̃ cũ ãbobꝰ segregatũ sit oportet ipm seipm disponere qꝺ facit queãdmoduꝫ principiata proles a patre: q2 oꝫ pncipiũ hre a quo ⁊ posterius ꝰ

Vide h plura de arterijs scꝫ ex parte matricis ⁊ ex pte fetus sumptis.

Vide h ꝙ pulmo in fetu dũ est in vtero est rubeus tñ q2 nutrit̃ sanguine puro: tñ q2 nõ respirat nec mouetur.

futuꝝ ⁊ non solũ ꝙ dubitabit vtiqꝫ qs qñ: sꝫ q2 necesse ẽ vnaqꝫ sepatio pticularis hec existere pmũ ⁊ ex quo augmentũ existit et motus alijs pticulis.Cũ.n.aial habeat motũ ex seipso oꝫ ꝙ in eo prius fiat illud membrũ a quo fit pncipiũ motus ⁊ ꝑ cuius mo/tũ hẽant alia mẽbra q̃ mouent̃.Sed tale membrũ nõ est nisi cor. ¶ Dñt ꝙ homo ⁊ oẽ aial pfectũ est quasi quoddã vniuersum sicut ergo in toto vniuerso est dare ꝺm hunc ordinẽ quẽ videmꝰ aliqꝺ qꝺ nũq̃ a motu cessat per cuius motũ oĩa alia hñt ꝙ mouẽ tur. Ita in hoie ⁊ reliqs pfectꝫ aialibus est dare aliqꝺ membrum ꝙ nũq̃ motu cessat ⁊ ꝑ cuius motũ oĩa alia mẽbra hñt ꝙ mouẽt̃ ⁊ tale dicunt esse cor.Et dixit Aristo.16° de aialibus. Cor primo format̃ ⁊ pmo viuit ⁊ vltimo morit̃.Dixit aũt Auicẽ.q̃uis ꝙ ab Ipo.dicat̃.s.ab aliqbus ꝙ ipse voluit ꝙ pmũ membrũ qꝺ creat̃ i aiali est caput ⁊ oculi ⁊ hoc testat̃ dispositio pulloꝝ oui: qm̃ in pul lis cũ creant̃ in ouis pmo pꝫ caput ⁊ oculi ⁊ non cor si ouũ rũpat̃ tunc tñ q̃uis sic appareat asr est: q2 cor cũ in pmis creat̃ non est i omni re creata in pncipio manifestũ.s.apparenter: tñ oculte vl tñ non apud oẽm hoiem: ⁊ tñ non seqt̃ non patet ergo non est ita in re: q2 hoc non apparere est ꝓpter defectũ nostre inqsitõis ⁊ ñ rei inqrende que est valde puum qd: vt dicet̃.Et sensus sup reꝫ par uam est tm prudentũ vt dixit Gal. ꝓnosticoꝝ 3°.tñ illud qꝺ dixit Ipo.assentit Isaac de vrinis cũ ibi assimilat hoieꝫ arbori inuerse. Et dixit Auicen.ꝙ dicũt ꝙ rectius est.s.in rõnali ⁊ bona gnãtiõe vt sit pmum mẽbruꝫ ꝙ creatur epar: qm̃ nutrimẽtũ.i. cõuersio ⁊ assimilatio materie extranee ad mãm generatõi subiectam est pꝰ opõ corporis.i.que debet̃ corpori generando ꝓpter penuriã pme materie subiecte quare pmũ erit mẽbruꝫ qꝺ est eius minera ⁊ sic epar quasi sit res.i.esse ordinis creatiõis mẽbroꝝ ꝺm appetitũ eiꝰ ⁊ desiderium.i.ꝺm appetitũ nẽ in desiderãdo sibi mãꝫ sufficientẽ sibi subijcere qꝺ est pncipiũ ens in generando.Dixit Auic.tñ ꝺm rei veritatẽ pmũ mẽbrũ qꝺ creat̃ est cor.eo aũt genito generant̃ alia veꝝ cũ cor creat̃ nõ est in pmis res apparẽs manifesta sensui eo ꝙ creat̃ puũ ⁊ in medio alioꝝ mẽbroꝝ: vñ sic nõ põt repũtari sensui: sed pp non repñtare se sensui sicut caput dicebat Ipoc. ⁊c̃. Et dixit Aui.ꝙ dcm̃ dicendũ ꝙ epar pus creat̃ est dcm̃ corruptũ ꝺm expientiã: nã expimentatores q studiosi fuerũt in hac re nõ te stificant̃ illud oĩo: ⁊ etiã est corruptũ ꝺm rõneꝫ: ⁊ est qꝺ illud mẽ/brum pmo generat̃ cuius opõ est pmo necessaria: sꝫ opõ pmo ne cessaria est opõ ⁊ sustentatio vite ⁊ caloris nãlis. Membrũ autẽ opans in re nutrimenti nõ põt opõneꝫ facere sine sustentatõe vite ⁊ sine calore nãli ⁊ cũ nõ hẽat epar hoc ex se sed ab alio oꝫ añ ipꝫ esse mẽbrũ a quo sustentationẽ vite hẽat ⁊ calorẽ nãlem: sꝫ tale est cor.Et pp hoc idem argumentũ pꝫ ꝙ cor est genitũ añ cerebruꝫ ⁊ añ oĩa alia mẽbra ⁊ pꝫ ꝙ opõ eius ꝑuenit opõnem alioꝝ. Opõ enim cordis est spm̃ generare vitalẽ q cũ sit mã spũs aĩalis ⁊ nãl̃ erit necessario ante illos. Qꝺ aũt opõ vite sit necessaria añ opõnẽ nutrimenti satis est per se manifestũ.nã imediate post aiationeꝫ fe tus opõ vite est necessaria non aũt opõ nutrimenti. Virtus infor/matiua in dispõne formatõis: dixit Auic.non indiget nutrimento dum non accidit fetui resolutio sensibilis faciẽs sensibile nocumẽ tum vñ egeat̃ restauratõe resoluti.Et dixit Aui.ꝙ si volentes ꝙ opõ nutritiue precedat vel saltem simul sit cũ vitali: dixerint ꝙ cõ prehensio informatiue est a generante.s.patre ⁊ sic simul erũt iste due virtutes: qualiter ergo erit ꝙ illa.s.vitalis antecedat i modis suis.i.opõnibus suis.Et hec dispõ alia.s.virtutꝭ nutritiue sit inuẽta in embrione sanguineo.s.quãtũ ad vesicas pncipaliuꝫ in siphac.s. epis ⁊ extensio eius sit extensio aliqua supple q̃uis sit minor i ve/sica alia media ⁊ q̃ in suprema vel ⁊ hec dispõ alia nutritiue sit in uenta in embrione sanguineo.i.in significatõe cordis in siphac scꝫ cordis ⁊ extensio eius ⁊ augmentũ qꝺ est etiã de opõnibus nutri tiue in siphac cordis: ⁊ sic extensio aliqua.i.aliqꝺ augmentuꝫ. Et sit in dictꝭ vbis Aui.innuit ꝙ virtus nãlis simul sit cuꝫ informatiua ꝺm ambos opõnes eius que sũt nutritio ⁊ augmẽtatio. Et q̃uis ista dicta sunt ꝯ illud qꝺ dixerat: tñ nõ soluit q2 iã dixerat neces/sariam fore opõneꝫ vitaleꝫ p̃cedere: supple etiã dato ꝙ iste ambe virtutes simul darent̃ a patre. Dicũt ꝙ q̃uis vesica augeat̃ non augetur vo augmento qꝺ ꝓcedit a vtute crescitiua sꝫ augmento non vo qꝺ est quedã extensio que nõ ꝓcedit a virtute sꝫ a spũ ꝓ/pellente ⁊ inflante sicut vesica auget̃ qñ inflat̃. Ex dictis supra pꝫ ꝙ de opõne pma informatiue est generare tres spũs.s.vitalẽ aĩalẽ ⁊ nãlem ⁊c̃.quare cor hꝫ añ gnãtionẽ epis instrumentũ ꝯueniẽs virtuti nutritiue.s.dcm̃ spm̃ nãlem. Et pꝫ ꝙ q̃uis simul a gnãnte dentur virtus vitalis ⁊ nãlis: non tñ simul incipiunt opari: sꝫ illa primo incipit cuius opõ est magis necessaria. Et dicunt ꝙ qñcũqꝫ plures potentie cõstituũt vnã eẽntiã in eodem subiecto illa poten tia dicit̃ esse por ope cuius pus pꝫ aliqs effectus mõ potẽtia aĩalis vitalis ⁊ nãlis ꝯstituũt essentiam corporis humani: ⁊ effectus po tentie vitalis apparet pus q̃ nãlis ergo ipsa est por. virtus eni nu/tritiua duplici respectu p̃supponit vitalem: vnius est cõis omibus virtutibus ⁊ est prioritas caloris nãlis ⁊ vite: ⁊ alius est proprius ipsi nutritiue tm̃ ⁊ est necessitas finis nutrimenti qui est duplex.s. restauratio depditi ⁊ augmentũ. Restauratio aũt dissoluti nõ põt fieri nisi aliqd sit pus sensibiliter dissolutum ⁊ tunc indiget restau

Vide hic ꝙ cor est primum ꝙ informatur ⁊ est primum ꝙ viuit ⁊ vltimũ ꝙ moritur.

Vide hic ꝙ virtus naturalis existit simul cum virtute informatiua ꝺm ambas opõnes eiꝰ in ipso fetu.

ratiōe. hic aūt vitalem presupponit quare ⁊ ipse nāli prior erit hac prioritate. Cum quid subsistit ⁊ non dissoluit̄ sensibiliter neq̄ augetur. Sed virtus alicuius in eo opatur preter nutrimentū. Demonstrat̄ etiam ꝙ vitalis opatio precedit opationē nutritiue sic. ꝑ illud qd̄ habet̄ ab Ar. 6° physicoꝝ. i. ꝙ in omi motu oꝫ eē mouēs ⁊ motum: ⁊ per qd̄ mouet̄. quare ad hoc vt sit nutrimentū oꝫ eē mouens ⁊ motū ⁊ ꝑ qd̄ mouet̄. quare ad hoc vt sit nutrimentuꝫ oportet esse mouens. s. membrū nutriendū hn̄s suam distinctam essentiam ad quā fiat ipsius nutrimenti assimilatio: ⁊ oꝫ esse medium per qd̄ habeat moueri: ⁊ oꝫ esse motum. s. ipm̄ nutrimentum quare ante ipm̄ nutrimētū qd̄ est motū oꝫ esse membrū per quod mouet̄. Et hoc intelligendū est de nutrimento ab extrinseco veniente. Cor itaq̄ est ꝑmum membrū qd̄ generatur: tn̄ generatio alioꝝ ꝑncipaliū. s. cerebri ⁊ epatis est generationi cordis satis ānexa ꝙ fit vt non solum viuat fetus vita plante sed vita aīalis ⁊ vt si accidat fetui resolutio possit illius fieri restauratio. Creato tn̄ corde dicunt cor creat alia membra. etenim spūs gignitiuus qui erat in semine reclusus statim cum sua virtute generatiua ⁊ informatiua petit cor ⁊ in eo sibi sedem eligit: ⁊ in eo mediante ac etiaꝫ mediante spiritu in corde creato cor creat alia membra. s. spū gignitiuo tanq̄ ꝑncipali instrumento ⁊ spū in ipso corde generato tanq̄ instrumento coadiuuante. ⁊ ipse qdem spūs gignitiuus non gnātur in corde geniti vt qdam iam crediderunt. Prima tn̄ mēbra que cor creat sunt ipsa membra alia ꝑncipalia. ipsa. n. merito ante alia membra gnātur cum egeant alia omnia opationibus ipoꝝ. Et Ar. qdem 2° de gnātione aīalium voluit ꝙ cerebrum generetur ante epar. Ait enim que circa caput ꝯtinent̄ accipiunt generationē post cor: ⁊ ab alijs membris in magnitudinem differunt. etenim multum est humidum a ꝑncipio ꝓpter cerebrū: q2 ꝑp cerebrum a ꝑncipio caput maximū est. Gal. enim de vtilitate pticulaꝝ innuit ⁊ silr̄ Aui. etiam ꝙ epar est ꝑmum membrū qd̄ creatur post cor: q2 in vesica eius ꝑmo incipit considerari sanguis ⁊ ingrossari q̄ in vesica alioꝝ. Et dicunt qdam sic fore veritateꝫ. imo ⁊ si epar haberet opationē suam sine opatione cordis. Vex foret verbum dicentium nām generare membra ꝓpter opationis sui necessitatē. Dixit Aui. maius membrū qd̄ generat̄ i ꝑmis ē epar deinde cor: deinde cerebruꝫ. Et de magnitudine qdem epis dixit Gal. 15° de vtilitate pticulaꝝ. dignū āmiratiōe magnitudo epatꝭ i embrionibus mox ꝺm ꝑncipia qn̄ ꝑmo est videre singulaꝫ fetus particulam formatā ⁊ plasmatā ⁊ nihilominus vsq̄ ad ptū plurima mensura vltra ꝓportionē aliaꝝ pticulaꝝ excedit epar in ꝑmis temporibus. excedit aūt non modicū etiā vsq̄ ad ptum. ꝯnter āt cerebrum ⁊ cor excedunt aliaꝝ pticulaꝝ ꝓportionē ⁊ fit hoc quia venaꝝ qdem ꝑncipium ē epar. arteriaꝝ v̊o cor: ⁊ neruoꝝ cerebrū. Rationale est ergo sicut domoꝝ fundamēta ⁊ nauis carinam ꝑmo fundatores siue ꝯditores figētes post hoc infallaciter intectū eodem modo in aīalibus: nam ab ipso ꝑncipio infallaciter cōsistit singlm̄ vasoꝝ ꝓducens genus. i. ꝓtendens ad totū corpus. Maiori ergo exn̄te vtilitate fetui ea que ex venis seu vsq̄ plurimū ꝓueniente ad instar plante ꝑncipium mox ab ipsa gnātione fortissimum fuit. cerebro v̊o ⁊ cordi ⁊ originibus que ab eis explantāt̄ vtilitas que a venis. s. ex latione nutrimēti eis necessaria est. Cūq̄ absq̄ sanguine nedū generari: sed etiaꝫ nedum augeri pn̄t. epati v̊o ⁊ venis arteriaꝝ modica vtilitas est. neruoꝝ aūt nulla anteq̄ perficiat̄ fetus. Et in his verbis innuit Gal. ꝙ epar generat̄ ante cerebrū: ꝓpter hec ergo dixit Gal. magnū venaꝝ genus. s. epar. nā mox a ꝑncipio generatū est. Et Aui. dixit 9° sui de aīalibus ꝙ epar in sui ꝑncipio respectu cordis ⁊ cerebri repit̄ multū magnū q2 illo tp̄e multū indiget fetus opatione epatis ꝓpter nutriri ⁊ augeri: non aūt indiget sic opatione cerebri q2 non multū indiget tē sensu ⁊ motu q̄uis tn̄ in ꝑncipio cerebrum sit valde paruū in ꝓcessu tn̄ cū generat̄ alia membra reperit̄ caput valde magnum: qm̄ dixit Aui ex eo multa membra debebant originem habere. Qd̄ aūt dixit Ar. vbi supra ꝙ cerebri ⁊ oculi: q2 frigidi ⁊ humidi ⁊ humidū est multū a ꝑncipio sunt magni: postea v̊o exꝑmente ⁊ digō solidat̄. s. humidum eoꝝ ⁊ magis concidit cerebruꝫ. s. ⁊ magnitudo oculoꝝ hꝫ veritatem vt dicunt post natiuitatē fet⁹ vel fortasse vt dicit Aui. post generationeꝫ alioꝝ membroꝝ semꝑ referendo hoc ad ꝓportionē alioꝝ membroꝝ. Et dicūt qdam ꝙ ante generationē secundine embrio nutrit̄ q2 lꝫ nō habeat alimētum ab extrinseco quēadmodū dixit Ar. 3° de gnātione aīaliuꝫ inuenit̄ qdem quid lacteum quo germen nutrit̄. Et Auic. dixit ꝙ creature ꝑme. i. embrioni ante generationē secundine nutrimētum est magis ꝓpinquū q̄ post generationē: cuius generatio est ante alios supradictos panniculos cum per ipm̄ transmittat̄ fetui nutrimentum: ⁊ est eius generatio a virtute iformatiua vitali calore eo modo facta quo arbor generat̄ cum corticibus ⁊ ramis. Dixit Aui. in hac dispōne. s. in qua iam creata est vesica ꝑma que est cordis illa que de vesicis: duabus alijs est sanguinea nō quia l se sit sanguinea. sed sic dixit q2 est illa in qua debet fieri generatio epatis ⁊ per ꝯn̄s sanguinis. ⁊ q2 etiaꝫ debet fieri vt dcm̄ est supra sanguine grossiori. couertit̄ ad sanguineitatē: q2 incipit condensari in eo sanguis ⁊ coagulari: q2 post sextam diem vel vsq̄ ad decimam ad plus apparent in vesicis alique gutte sanguinis quarum apparitio est ad minus in 6ª die. ad plus aūt in decima die. Et tūc dixit Aui. cōuertit̄ vmbilicus ad formā vmbilici sensibiliter ⁊ sic anteq̄ cor ⁊ alia ꝑncipalia compleant̄ vmbilicus est semꝑ sensibiliter completus. Post dictas aūt dies fet⁹ apparet totus sanguineus vt inferius apparebit ꝓpter sanguinem qui attrahit̄ ad ipꝫ ⁊ hoc vsq̄ ad. 13. dies ad minus inclusiue ⁊ vsq̄ ad. 17. ad maius Et post hos dies verificat̄ ⁊ intelligit̄ qd̄ dixit Aui. s. ꝙ tunc recipiunt dispōnes cōuersionem spmatis ad cōceptionē. i. tunc recipit mā generationis dispōnes ad recipiendū formā aīati. Appellauit aūt mām dispōnes ad denotandū ꝙ mā solum tenet locū passiui. Et dixit dispōnes in plurali vt ꝑ hoc indicaret ꝙ de materia vtriusq̄ spermatis intelligeret. Et ex dicto verbo Aui. acceperūt qdā ꝙ ante complementū totius organizationis corporis aīa recipiat̄ in corde. in illis enim diebus quedam membroꝝ ad soliditateꝫ. s. disponunt̄: ⁊ in istis. s. ptibus solidatis ⁊ membris ꝑncipalibus iā patet impressio ⁊ quātitas sensibilis: ⁊ ista que solidant̄ sunt membra spmatica. Et qdam supplent ꝙ quedā nō ad soliditateꝫ: ⁊ ista sunt carniformia q̄uis spermatica ante carniformia generētur ⁊ quedam cōuersionem recipiunt ad hoc vt compleat̄ creatio cordis ⁊ membroꝝ ꝑmoꝝ cum penetrat per ipsa spūs gignitiuus vt faciat sibi arterias ⁊ epar vt faciat sibi venas ⁊ cerebrum vt faciat sibi neruos ⁊ nuchā. generant̄ enim mēbra ꝑncipalibus deseruiētia ante alia ⁊ inter ipa ꝑus arterie: deinde vene ⁊ vltimo nerui ⁊ nucha ⁊ sic incipiunt separi abinuicem ꝑncipalia ⁊ inter ea fiunt meatus. s. membra deseruientia eis predicta que apparēt velut quedam lineatiōes. Omnes. n. dicit Ar. 2° de gnātiōe aīaliuꝫ circūscriptiones determinant ꝑus. posterius aūt recipiūt colores durities ⁊ mollicies. Et dixit Aui. Et sunt extremitates iā lineatē sed nundū sepate integre. ⁊ vasa eius. s. sunt lineata: sed nōdum separata. Deinde ꝑuenit res ad h̄ vt fiant extremitates. Dixit Ipo. vbi supra ꝙ melius. i. citius ramificant̄ interiora. Et Ar. dixit. 16° de aīalibus nō formāt̄ aīalia quēadmodū lignea ⁊ lapidea vt formantur exteriora ꝑora interioribus vt Democritus dixit. qm̄ res est ecōuerso. s. ꝙ interiora formant̄ ꝑus exterioribus. non enim ē vt Democritus putauit ꝙ exteriora sint velut locus locans interiora tanq̄ faciens ad eē eoꝝ sicut matrix facit ad se fet⁹: lꝫ sit tāq̄ locus faciens tāq̄ ad conseruationē eoꝝ. Neq̄ est simile vt ipse putauit in nālibus ⁊ artificialibus ꝙ interiora artificialiuꝫ nō pn̄t fieri sine exterioribus. Unde notant ꝙ dr̄ia nature informantis ad artificem est duplex vna informatiōe que fit ꝺm totū. s. intus ⁊ extra ⁊ alia materie subiecte. Dixit Gal. 2° de naturalibus ꝙ nā particularis formans totas per totas ⁊ nō solū exterius eas plasmat ⁊ nutrit ⁊ auget: ⁊ ꝙ nulla est intangibilis eius pars neq̄ inoperabilis: neq̄ intractabilis: sed factores statuaꝝ soluꝫ exterius ordinant materias ꝺm ꝙ eas tractare pn̄t. ꝓfundum v̊o intactuꝫ ⁊ inartificialeꝫ ⁊ ociosum vt vtiq̄ non potente tangere ⁊ intrare ad vniuersas ptes materie: ⁊ ita ꝑ singulum obiectū artificis manēs non qualis fuit a ꝑncipio: extorsum v̊o solum ornat ⁊ figurat nā aūt illius custodit anteq̄ spēm sanguinis querant ꝑus aīalia siue materia aīalium. Deinde natura agente fit sperma. ⁊ deinde membra ⁊ nō remanet sanguis neq̄ spma sicut statue remanent lignum vel lapis seruantes aliquā spēm. Et intellexit predicta de specie naturalis substantie que est quidditas rei. Dixit enim Ar. in de processu animaliū. Nā nihil facit frustra sed oīa ad melius aspiciens vnicuiq̄ contingentiū ⁊ saluantē ꝓꝑam sb̄am. i. qcquid erat ipsius esse ⁊ nihil facit peius qd̄ etiam Gal. vltimo de interioribus asserit ⁊ declarat dicens. Nam exn̄s sapiēs ⁊ sapientissima est solicita in regimine aīalis solicitudine quā nō est finis. Et dixit 2° de cōplexionibus virtus informatiua est in natura nā sapientia ⁊ prudentia ex qbus rebus Ipo. dubitans dixit ꝙ est digna vt sit principium altioris ⁊ maioris ⁊ ꝓpinquior vt sit diuina. quare i ꝑncipio eiusdem dixit Gal. ꝙ possibile est vt sit ꝑncipiuꝫ informationis a re alia diuina desuper. Dixit Ipo. vbi supra postea caput distans fit a spatulis ⁊ brachia ⁊ cubiti a lateribus ⁊ crura abiuicē distantia ⁊ nerui. i. ligamenta inuenlunt̄ circa naturas articuloꝝ ⁊ habet fetus os ⁊ nares: ⁊ aures eleuant̄ in carne ⁊ ꝑforātur ⁊ oculi implent̄ humiditate pura ⁊ testiculus. i. membrum genitale manifestū fit quale. s. q2 discernit̄ sexus an. s. masculus sit an fēīa Dixit enim Gal. 14° de vtilitate pticulaꝝ non in principio cōfestim neq̄ ad multū tempus neutrū adhuc creatum est pudendorum: nec est manifestū si masculus cōceptus est aut femina. post tēpus aūt inuenit̄ manifestum. Membra enim que non sunt ad indigētiam indiuidui plasmant̄ posterius. ⁊ ideo testiculi ⁊ si sint mēbrū principale rōne speciei: non tn̄ cum primis membris ⁊ alijs principalibus plasmant̄ sed ipoꝝ plasmatio postponit̄. Et subdit Ipoc. ⁊ viscera articulantur: nam ⁊ superius spirationē facit ore ⁊ naso id est viam spirandi facit: non enim respirat fetus in vtero: ore ⁊ naso. ⁊ ideo ⁊ si in respiratione deseruiat pulmo cordi non fuit tn̄ pulmo de predictis mēbris post principalia creatus. Et sbdit Ipo. ⁊ neuter inflatur ⁊ intestina inflata ꝺm superiorem accipiunt spm̄ id est nutrimentum qd̄ per vmbilicū ⁊ intestina inflata ꝺm supiorem accipiunt spm̄. i. nutrimentum qd̄ ꝑ vmbilicuꝫ ⁊ ad intestina

Vide h̄ ꝙ epar est primuꝫ mēbrum ꝙ creatur post cor in generatione ipsius fetus.

Vide hic ꝙ est modica vtilitas epatis venarum ⁊ arteriaruꝫ ⁊ nulla est neruorum anteq̄ pficiatur fetus.

Vide h̄ ꝙ partes cētrales ⁊ interiores ꝑus formantur i generatione fetus q̄ꝫ partes exteriores ⁊ circūferentiales.

Vide hic ꝙ sexus non discernitur in principio generatōis fetus cōfestim: neq̄ post multum temp⁹ creant̄ genitalia ⁊ pudenda i ipso

via fit a ventre ⁊ ab inteſtinis extra. Dixit Ar. 2° de generatiõe aĩalium prius articulant̃ que ſunt ſupra diyatoma que ⁊ differũt que magnitudine que aut inferius in minus ⁊ indiſtinctius. Et dixit videnẗ aũt ꝑora magnitudinẽ hñtia in membris nihil qdaꝫ facta ſicut ꝑus. ſicut enim dcm̃ eſt in membris qbus non indiget fetus poſterius generant̃. Et dixit in gñatione aĩalium. nã recedit iconomus bonus nihil abijcere ꝯſueuit. Ex quo eſt facere aliud vtile. In diſpenſationibus enĩ optimũ ſupiori ordinatũ eſt. deterius aũt cõmittit̃ al̃ cõiter dat aĩalibus ex puriſſima vtiq͙ materie carnes ⁊ alioꝝ ſenſus organoꝝ corpora cõſtituit nã a ſupfluitatibus oſſa pilos ⁊ neruos. i. ligamẽta ⁊ vngues ⁊ vngulas ⁊ alia talia ꝓpter qꝺ vltimã hic accipiunt ꝯſtitutioneꝫ cũ iam fcm̃ fuerit ſupfluũ. nã qdem igit̃ oſſium in prima fit ꝯſtitutione ex ſpmatica ſupfluitate ⁊ aĩalibus augmentatis ex naturali nutrimento accipiunt incrementũ ⁊ nerui ligamẽta ſilr ⁊ vngues ⁊ pili ⁊ hmõi talia acquiſito alimento ⁊ augmẽto ꝙ a femella acqrit̃ ⁊ eo ꝙ de foris. Et ꝓpterea hec oſſa vſq͙ ad aliud recipiunt incrementum. Et enĩ oĩbus aĩabus alius tinctus magnitudinis ꝓpterea oſſium nutrimenti pili non cognata ꝙ̃diu vtiq͙ inextiterũt augent̃ ⁊ maxime in egritudinibus ⁊ corporibus ſeneſcentibus ⁊ detrimentũ patientibus ꝓpter reliqui ſupfluũ plus minime in ꝑncipalia expẽſo ꝓpter ſenectutẽ ⁊ egritudines. Itaq͙ pꝫ ꝙ membra ſucceſſiue generant̃ ⁊ ſic oẽs voluerunt auctores ⁊ expientia ſicut in aborſibus demonſtrat̃. rõ enim hoc pſuadet pro tanto: qꝛ corpus noſtꝝ hꝫ ordinem ꝑncipij ⁊ ꝑncipati ⁊ dependentiam in membris ſuis vnius ab alio ⁊ ſic hꝫ ordinẽ ꝑoritatꝭ ⁊ poſterioritatꝭ: quare oportuit ꝑus principia generari ⁊ ea a qbus dependent. Sciens itaq͙ nã ꝙ membroꝝ articulatio ⁊ organizatio nõ põt fieri in 4°. ſed indiget tempore maiori neq͙ oĩuꝫ membroꝝ ſimul neq͙ ꝓtinꝰ ſucceſſiua. Et ꝙ nã generationis indiget abilitatiõe multa aliud pꝰ aliud ꝓpter eius eterhogeneitatẽ: ideo cũ extra hec nã in gñatiõe quarũdam abilitat̃ diſpõ materie ad reliqua ita ꝙ reliquoꝝ fit lineatio: deinde replent̃ lineata. Ideoq͙ dixit Ar. 2° de gñatione animaliũ ſm generationẽ oĩa circũſcribunt̃ ⁊ determinant̃ ꝑus. facit enim natura ſicut pictor. pictores enim ſubſcribentes lineis ſicut aĩal coloribus liniunt. Sciendũ tñ ꝙ membroꝝ formatio nõ põt a nobis diſcerni neq͙ determinari. nã enim ſemp facit ꝙ meliꝰ ⁊ qꝺ magis neceſſariũ eſt nihil inuanũ faciens itaq͙ i oĩbus diſpoſitionibus dicꝭ que acquirunt̃ in embrione lꝫ ad vnãquãq͙ requiratur tempus ſufficientes: non tñ illud eſt punctuale ſignatũ ſed hñs latitudinem in qua cõplent̃. Dixit Auic. ꝙ vnicuiq͙ conuerſioni ſiue duabus ꝯuerſionibus ſiue diſpõnibus completis fetus totus dearticulatus eſt. tempus tñ hoc cõplete dearticulationis ẽ valde varium in plus ⁊ minus. Variat̃ aũt ſm ſexum: ⁊ variat̃ etiam ſm alias diſpões. ſm ſexum qdem: qm̃ ⁊ lꝫ in alioꝝ aĩaliũ ſpẽbus vt dixit Ar. 4° de generatõe aĩalium nihil tradat femella dearticulari plus maſculo. in ſpecie tñ humana aliud eſt. Et iõ tempus eoꝝ equale in ſpecie humana ponebant reprehendunt̃ ab Aui. 21ª. tertij. dixit enĩ ꝙ quedã pars medicoꝝ iudicat audact̃ ⁊ temere. ſ. ꝙ tempus generatõis maſculi ⁊ femelle eſt equale: ſꝫ dixit Aui. non eſt ſic qꝛ non eſt equale ſed varium. In cuius etiaꝫ varietate diſſoni ſunt auctores abinuicẽ. Dixit Auic. non eſt illud ſcꝫ ꝙ dictũ eſt de illis q̃ non diuerſificant̃ in hoc: nã diuerſificantur in maſculis ⁊ mulieribus embriones ⁊ ſunt in mulieribus tardiores ſupple ⁊ in maſculis citiores ꝓpter cuius rei ſcientiam habendam oportet preſupponere ꝑncipiũ qꝺ poſuit Gal. 2°. de accidenti ⁊ morbo. ⁊ eſt illud ꝙ oĩs effectus ꝓducitur ex proportione que eſt fortitudinis agentis ⁊ aptitudinis patientis ⁊ alijs circũſtãtijs ex quo ꝑncipio rões ſumi pñt. ꝑmo ex parte agẽtis qꝛ agẽs maſculinũ eſt fortius in ſe vel ſaltem reſpectu materie ꝙ̃ agẽs feminam modo quãto agens eſt fortius ſupra paſſum: tanto citius agit vnde dixit Ipo. vbi ſupra. Cauſa quare femina coagulat̃ et articulatur poſterius materie eſt qꝛ ſperma eius eſt infirmius ſeu debilius ⁊ humidius ꝙ̃ viri. Et Auic. 9° ſui de aĩalibus voluit ꝙ virtus informatiua informãs feminã debilior ſit informãte marẽ quare tardius agit. 2° ſumit̃ ex parte materie. materia enim maſculi vtplm̃ magis eſt pura ⁊ digeſta ⁊ diſpoſita ad recipiendum actionem agentis ꝙ̃ materia femine. Dixit enim Ar. 9° de aĩalibus ſperma ſubtile non filoſum generat feminas. mã enim feĩe ẽ ſubtilior ⁊ humidior ⁊ fluxibilior ⁊ ſpurior minus digeſta. Unde pli tempore ſtat ad recipiendum conſtantiam ⁊ ſoliditatẽ ⁊ puritatem ⁊ digõnem ꝙ̃ mã maſculi: etiaꝫ ſi agens fuerit equale. 3° ſumitur ex parte loci matricis in quo fit generatio: eo ꝙ cũ gñatio fit in dextro matricis: ſm plm̃ erit genitus maſculus ⁊ citius cõpletur eius dearticulatio propter maiorem caliditatem dextri loci magis ⁊ melius conſeruantẽ potentiã agentis. Cuius oppoſituꝫ eſt qñ fit gñatio in ſiniſtro matricis propter oppoſitam cauſam. 4° ſumit̃ ex parte loci a quo decidit̃ ſperma qꝛ ſpma maſculinãs deciditur a dextro teſticulo in quo plus de ſpermate ⁊ ſpiritu cõtinetur: quare ⁊ potentius eſt ſperma eius: ⁊ ideo citius inducẽs eſt ſuum effectum cuius oppoſituꝫ eſt de ſpermate ſeminante qꝺ a ſiniſtro decidit̃ teſticulo. Quãuis tñ femina in vtero tardius formetur ꝙ̃ mas extra tñ vterum citius completur femina ꝙ̃ mas

Vide h̃ ꝙ formatio mẽbroꝝ nõ põt a nobis diſcerni neq͙ determinari.

Vide hic ꝙ virtus informatiua informãs feiaꝫ debilior ẽ informante marem ⁊ iõ tardiꝰ agit

generari enim eſt quoddam pfici. creſcere aũt ⁊ in etate ꝓcedere eſt quoddam deficere. Et declaratio huius eſt qꝛ generatio pficitur per vnicam cõdenſationẽ materie ad debitam informationeꝫ factam a virtute. Sed ꝓceſſio illa in etate fit a diſſolutiõe ⁊ cõſũptione materie: quare ſubiecti forma dicta cõtineri nõ põt a dicta virtute. Adhuc aũt maſculus eſt qd pfectum ⁊ forte in cõpoſitõe ⁊ virtute. femina ṽo eſt quid impfectum ⁊ debile cõpoſitõe ⁊ virtute: quare cum ꝓportio debita fit in maſculo a ꝑncipio attributa ⁊ non in femina citius fiet illa in vtero. Poſt vterum aũt ꝓportõ magis debita eſt in femina ꝙ̃ in mare ⁊ citius pficit̃ illo: quare ꝑus extra vteꝝ omnes pficiunt̃ femelle pubeſcentia ſtatus ⁊ ſenectus vt dixit Ar. ⁊ Aui. etiam 9° ſui de aĩalibus dixit femella pficitur citius maſculo ⁊ cã ẽſt qꝛ in femella pre ſui humiditate magis habundat materia nutrimenti: quo etiam citius poterit augeri: eo ꝙ extra vteꝝ femelle humiditas non repugnans ſed obediens ſit ſuo calori cum ſit ſufficienter cõpacta. Et qdam iam dixerunt ꝙ natura citius de cõplemento femelle ſe expedit: minorem enim diligentiam circa eam apponit ꝙ̃ circa maſculum. Ideo et quia ſenectus in femellis accelerantior fit: feſtinũ ergo augmentum breuis vite ſignificatũ exiſtit. Dixerunt enim pħi ꝙ res viles citius veniunt ad augmentũ ⁊ cõplementũ: ⁊ citius etiam ꝑeunt ꝙ̃ care ⁊ bone: qꝛ in ſilibus natura minus laborat. Et ꝙ̃uis ita ſit ꝙ femella tardius matre dearticulat̃ in vtero: non tñ dixit Auic. impoſſibile eſt ꝙ ſit illud ꝙ expertũ eſt in fine cadẽs ſm illud qꝺ ei diuerſificat̃. in toto enim illo. ſ. ꝙ femella tardius dearticuletur eſt ꝙ eſt plurimũ. i. ſm plm̃ ꝓculdubio: ⁊ plm̃ in eo eſt ꝙ generatur plus ⁊ ſic voluit ꝙ aliqñ ꝯtingens eſt femella ꝑus in vtero dearticulari maſculo femineo. qꝺ qdẽ cõtingere põt ꝓpter aliquas pticulares cãs ⁊ diſpões ꝓpter quas agens forte ſupra materiã in ꝑmis generabit membra pncipalia virilia ⁊ fortia. Et tñ poſtea in gñatione alioꝝ membroꝝ deficiet ⁊ non poterit ꝓducere iſtrumenta maſculinitatꝭ ſed ea que femine ⁊ ſic generabit̃ puella virago. ⁊ ſic ecõuerſo poſſibile eſt ꝙ ſit agens debile ſupra materiã in ꝑncipio ⁊ gñabunt̃ mẽbra ꝑncipalia debilia muliebria ⁊ poſtea in ꝓceſſu ꝓpter aliquã diſpõnem reptam in materia ꝓducet iſtrumenta maſculinitatis ⁊ generabit̃ maſculus femineus. vl̃ vt quidam dixerunt poſſibile eſt vt recipiat̃ ſperma ex dextro teſticulo in ſiniſtra pte matricis ⁊ gñabitur maſculus femineus ⁊ ecõuerſo: ꝙ ex ſiniſtro teſticulo recipiatur ſpma in dextra pte matricis ⁊ gñabitur puella virago. Et ſilr ſupple cõtingẽs eſt ꝙ extra vterum ꝓpter diſpões occurrentes aliquis maſculus citius aliqua femina veniat ad augmentum ⁊ citius ſeneſcat ⁊ deficiat. Quidam aũt dixerunt ꝙ qñ auctores dixerunt marem gñari añ femellam intellexerunt virilitatem gñari ante femineitatẽ ⁊ puſillaminitatem veꝝ hoc non eſt ad mentem auctoꝝ. Variat̃ aũt ⁊ tempus cõplete dearticulationis embrionis non ſolũ ſm ſexuꝫ ſed etiam in ſe in quolibet ſexu. Dixit enim Ipo. vbi ſupra factus eſt puer adhuc femina ad longiſſimũ in. 40. diebus. ſic enim accidit in plus. i. vt in pluribus in hoc tpe aut paulo plus aut paulo minus dearticulari. Et dixit dearticulatio puelle fit in. 40. diebus ⁊ pueri in. 30. ⁊ ꝙ ita ſit teſtificat̃ aborſus infantium ⁊ tempus mundificatiõis partus. qñ enim corrumpit̃ pregnans. i. abortit ex puero in. 30. diebus aut poſterius articulata apparent membra exiſtere. Et pregnans ex puella in. 40. diebus qñ corrũpit̃ videt̃ articulatio membroꝝ. Multe enim mulieres corruperunt pueꝝ paulo ante. 30. dies ⁊ inarticulatꝰ apparuit. Et ſilr intellige de corrũpentibus puellam ante. 40. dies. quõ aũt hoc ſignificat̃ ex mundificatione partus infra capꝰ de partu apparebit. Ar. ṽo 2° de aĩalibꝰ dixit ꝙ tempus manifeſtatõis gñationis maſculi eſt. 40. dies ⁊ tẽpus femine eſt trium menſium. ſ. die. 90. ⁊ dixit ꝙ non bene completur femella niſi cum tetigerit de 4° menſe. Si quis enim accipiat dixit ipſe. 9° de aĩalibus aborſum de maſculo. 40. dieꝝ ⁊ poſuerit in aqua calida diſſoluet̃ ⁊ apparebunt membra diſſoluta ⁊ ſi ponet̃ in aqua frigida conſolidabit̃ ⁊ apparebunt membroruꝫ totius corporis figurationes ⁊ apparebit aĩal paruuꝫ vt formica magna ⁊ ſũt ſic diſtincta membra vt in aĩali magno. Si qs ṽo acceperit aborſum de femina ante 4ᵐ menſem ⁊ poſuerit in aq̃ frigida non apparebit eius plena figuratio. Aui. ṽo dixit ꝙ minꝰ tẽpus generationis maſculi eſt. 30. dies ⁊ maius eſt. 40. dies ſed vt plurimũ eſt in medio. 35. die. Et. 9° ſui de aĩalibus dixit ꝙ formatur maſculus in. 36. veꝝ in aliquibus occultat̃ ⁊ non apparet articulatio vſq͙ poſt. 40. dies ⁊ ſic poſt. 40. dies. Sed feĩe dixit Auic. minus tempus eſt. 40. dies ⁊ maius. 50. dies ⁊ vtpliuꝫ fit in medio. ſ. 45. die. Quidam aũt alij dixerunt ꝙ maſculus formatur in 40. diebus ⁊ femella in duplo ipſius. ſ. in. 80. diebꝰ. Propter declarationem aũt predictoꝝ oportet attente ꝯſiderare ea que Aui. 21ª tertij dixit de his ⁊ alijs diſpõnibus que in embrione fiunt in vtero. ipſe enim non ſunt de his in quibus non cadit diuerſitas: ⁊ non põt in illis pticularibus rebus fieri iudicium per rõnem ſꝫ ſolum per ea que per ſenſum hñtur in aborſibus. ꝑmum enim dixit Aui. repitur ſpma reſpirans reſpirare. i. ſpũs qui eſt in ſpermate inſufflat in materiã ⁊ virtus generatiua ꝑmum qꝺ agit eſt ꝙ calorem innatuꝫ fortificat: ⁊ deinde facit meatus per quos poſſunt

Vide h̃ ꝙ nã citius de complemento femelle ſe expedit ꝓpterea quia minorem diligentiã apponit circa eam ꝙ̃ circa marẽ.

Vide hic ꝙ dearticulatio ⁊ formatio puelle fit in. 40. diebus ⁊ pueri in triginta.

calor ⁊ spūs penetrare. Et dixit in p̄mis sex diebus aut septem fit spumificatio. de spumificatione tñ dñt qdam in predict̄ diebus ñ pōt certum ferri iudiciuȝ: qꝛ in emissione .i. in aborsu: vesice ille frā gunt̄ ſm p̄lm: dat̄ tñ iudiciū de spumificatione eo ꝙ nō oēs ampulle spumificatiōis frangunt̄: sed alique remanent: ex qbus infertur ibi fuisse spumificatōeȝ: ⁊ post dictos dies natura incipit lineare: ⁊ cōplent̄ lineatiōes ⁊ puncta mēbroꝝ ortoꝝ a p̄ncipalibꝰ spatio trium dieꝝ sequentiuȝ ad p̄dictos .6. vel .7. dies q̄uis ipsis tribus diebus qñq3 possit fieri subtractio vnius diei ⁊ erunt duo dies: aut additio vnius diei ⁊ erunt quattuor dies: deinde i spatio dieꝝ sex sequentiū post predictos ita vt sint dies .15. a p̄ncipio facta lineatione penetrat sanguineitas in toto .s. illa que attracta fuerat ad embrionē ⁊ disponit̄ versus dispōnem ꝯuenientē gnātioni mēbroꝝ: ex ea nāq3 fit illud vnde creat̄ .s. illud qđ replet lineatiōes iā factas. Verūtñ qñq3 antecedit vno die vel duobus ⁊ erunt dies quattuor aut qnq3. Et qñq3 postponit vno die vel duobus ⁊ erūt 7. aut .8. Et postea in duodecim diebus sequentibus ꝑ illud .s. pꝰ illud .15. dies humiditas illa sanguinea .s. que repleuerat lineatiōes fit caro manifesta ⁊ iam discernūt̄ frusta carnis ⁊ membra tria sc3 p̄ncipalia manifestant̄ .s. completa: ⁊ iam separant̄ mēbra alia a contactu alioꝝ: ⁊ extendit̄ humiditas nuce per posterius a capite vsq3 inferius. Veꝝ qñq3 antecedit duobus diebus aut tribus ⁊ erunt nouem aut decem ⁊ silr qñq3 postponit duobus diebus aut tribus ⁊ erunt .14. aut .15. ⁊ post illud .s. dictos dies .27 nouem diebus sequentibus separat̄ caput ab humeris ⁊ extremitates a lateribus ⁊ ventre: ita vt discernat sensus in qbusdā eoꝝ .s. de mēbris exterioribus ⁊ sic sunt .36. dies a p̄ncipio ⁊ occultat̄ i qbusdā eoꝝ ita vt sentiant .i. discernant post illud .i. post illos nouē dies ea que occultabant̄: ⁊ hoc completis quattuor diebus post illos .36 ⁊ sic sunt a p̄ncipio .40. dies. Et tunc dicunt qdam embrio viuit vita sensitiua. Dixit Aui. postponit̄ tñ qñq3 totum illud raro vsq3 ad .45. dies. Dicūt ꝙ beatus Augustinus dixit ꝙ embrio primis sex diebus habet quasi similitudinē lactis ⁊ in sequentibꝰ nouem diebus ꝯuertit̄ in sanguinē: deinde in .12. sequentibus diebus consolidatur quasi caro ⁊ in alijs .18. diebus format̄ ꝑfecte ⁊ sic sicut 45. dies vnde versus. Sex in lacte dies tres sunt in sanguine trini. Bisseni carnem. triseni membra figurant. Et si bñ ꝯsideras beatus Augustinus concordat cum Aui. vsq3 ad generationem carnis: nam etiam Aui. 9° sui de aīalibus dixit. Embrio h3 se sicut sputum per sex dies: ⁊ post illos sex dies apparēt gutte sanguiee per tres dies ⁊ post illos tres dies per .6. dies ⁊ sic vsq3 ad .15. a p̄ncipio apparet sicut coagulatus sanguis. post v̄o .15. dies in .12. diebꝰ sequentibus fit quasi caro masticata vel cōtrita. post p̄dicta autē Aui. non ꝯcordat cum Augustino qꝛ Aui. ponit terminum figurationis membroꝝ .9. dieꝝ aut .13. vbi Augustinus ponit .18. Si g̃ bene consideras dicta auctoꝝ inuenies ꝙ minor terminus formationis prout dixerunt Ypo. ⁊ Aui. est .30. dieꝝ. ⁊ lōgior vt dixerūt Augustinus ⁊ Aui. est .45. dieꝝ. Et tam magna diuersitas potest sic saluari ex verbis Aui. nam si sumat̄ omnis minor numerꝰ datus supradictis dispōnibus ab Aui. apparebit ꝙ terminat̄ in .30. diebus. verbigratia. Sunt primi sex dies spumificationis: sed qa tempus lineationis qđ est triū dieꝝ pōt anticipare per vnum diē ⁊ sic erunt duo qui additi p̄mis sex cōstituent octo: ⁊ qꝛ tp̄s repletionis lineationis est sex dieꝝ pōt anticipare per duos ⁊ sic erunt quattuor tunc si isti quattuor dies addent̄ p̄dictis octo cōstituēt 12. a p̄ncipio. Et qꝛ tempus carnificatōis erit .12. dieꝝ ⁊ poterit anticipare per duos dies ⁊ sic fieri in .10. diebus si addant̄ isti .10. istis duodecim erunt a p̄ncipio .22. Et qꝛ tempus formationis mēbrorum erat .9. dieꝝ ⁊ potest anticipare per vnum diem ⁊ fieri in .8. diebus tunc si isti .8. addantur predictis .22. constituent .30. a principio in quibus erit fetus formatus ⁊ sic verificat̄ terminus formationis fetus minor. Et maior terminus pōt verificari sic si addatur sex diebus spumificatiōis tempus lineationis qđ est trium dieꝝ ⁊ postponere pōt per vnum diem ⁊ sic fieri in quattuor diebus: ⁊ si addāt̄ isti quattuor dies p̄dict̄ sex erunt a p̄ncipio .10. Et quia tempus repletionis lineatiōis qđ est .12. dieꝝ pōt postponere per duos dies: ⁊ sic impleri in .14. diebus. Et si isti .14. dies addun tur predict̄ decem ⁊ octo cōstituent .32. a p̄ncipio. Et qꝛ tempꝰ formationis membroꝝ poterat cū additione .4. dieꝝ fieri in .13. diebꝰ cum predict̄ .32. ꝯstituet̄ numerus .45. dieꝝ in p̄ncipio: ⁊ sic totius formationis fetus ⁊ sic verificat̄ terminus maior ꝙ si accipiantur numeri medij verificabit̄ terminus formationis fetus in tp̄e intermedio: ⁊ qꝛ istud tempus intermedium h3 latitudinem in q̄ pōt variari tempus formationis fetus .s. 35. aut .40. dierum apparebit ista varietas manifeste ſm varietatem sumptōis terminorum illas varietates computanti. Et verificant̄ p̄dicta de formatione maris. Formatio aūt femelle ſ3 Ypo. ⁊ Aui. fit in .10. diebus vltra formationem maris: ⁊ sic cum minor terminus formationis maris sit tempus .30. dieꝝ. ⁊ maior terminꝰ formationis maris sit .45 dierum ita minor terminus formationis femelle est dierum .40. Et maior terminus formationis maris est dierum .55. Et hanc opi. doctores asserunt veram fore. Dixit thomas non est credendum Aꝛ. voluisse ꝙ v̄a formatio femelle non sit ante quartū mēsem. Sed voluit dicere ꝙ si mittatur in aborsu femella ⁊ ponatur in aqua calida dissoluet̄ taliter ꝙ nō apparebit formatio eius. Et si ponatur in aqua frigida taliter coagulabitur ꝙ eius formatio ñ apparebit. Dixerunt quidā ꝙ vera formatio femelle est vt dcm̄ est per Ypo. ⁊ Auicen. veꝝ quia eius materia est humida ⁊ fluxibilis si abortiantur ante .4^m mensem in aborsu destruitur figuratio eius tanq̄ facta in re humida non tenent sigillationem. S3 pꝰ quartum mensem ita facta est aliqualis induratio ⁊ consolidatio membroꝝ per quā si abortitur retinet sigillationē ⁊ patet eius figuratio: ⁊ hec est vera intentio Arist. Dixit Jacobus de montecaluo se vidisse femellam aborsam in .3°. mense ⁊ nō erat in ea formatio membrorum extremoꝝ. Et vidisse aliā prope mensē .4^m aborsam nullam manifestam formationem habentē. Dixit Ypo. vbi supra non articulatur .i. non articulatus est infans ſm formas membrorum ipso aucto. ossa duriora sunt ⁊ cōcauantur .s. concauanda: ⁊ hec a spiritu fiunt. concaua aūt facta trahunt ad se a carnibus sanguinem pinguissimum ⁊ tex. est ramificantur ⁊ iam extrema ossium sicut aborsus extrema etiam ramificantur posterius ⁊ distant abinuicē digiti manuum ⁊ pedum ⁊ in extremis eorum generant̄ vngues. Dixit Aristo. 2° de generatione animalium disgregatio particularum .i. membroꝝ fit: quia superfluū femelle .s. materia generationis fetus potentia tale quale est natura animalis. insunt enim in ea particule i potentia. actu autem nulla est: ideoq3 non est mirandum si ex vna eademq3 materia tam varia membra generentur: potest etiam virtus generatiua ex vna eademq3 materia actu potentia: tamen valde diuersa omnia perducere membra ⁊ organa pro operationibus forme cuius ē agere ⁊ requisita. Neq3 quidem mirandum est ex tam parua sp̄mat̄ quantitate conceptum magnum fieri si excogitas plantā valde magnam ex minimo semine conuenienti produci. Habet enim spermatica potentia virtutem ⁊ potentiam ad se conuertendi superuenientem ei materiam: vnde Gal. 2° de virtutibus naturalibus ait. Membra generātur ex sanguine attracto ad sperma coalterato ⁊ assimilato spermati. Qđ autem ex spermate paruo fiat conceptus. declarat Auicen. 21° tertij cap̄lo de clausa siue velata vbi ostendens ꝙ ipsa potest concipere dixit ꝙ ipsius matrix aliqñ potest ad se trahere aliquid ex spermate: aut quia clausura fit rare texture: aut quia habet foramina: ⁊ l3 illud qđ attrahit sit modicū: tamen ex illo paruo potest fieri conceptus in principio etiā est quid valde paruum ita vt dicat Gal. eodem 2° de naturalibus vt non differat a milio si vis dicere a faba: sed postea in tempore conuenienti excrescit modo supradicto. Et ex superius narratis apparet ꝙ non omnis organizatio sensibilis presupponit opa vite tamen omnis organizatio animationem precedit non in fieri: sed in facto esse habet p̄mo suum esse cum forma introducitur. in illo enim in quo organizatio habet factum esse introducitur forma: ⁊ sic in p̄mo animationis materia generationis habet sufficientem molem ⁊ perfectam organizationem. Nam ⁊ si generetur sicut formica magna sicut in formica est sufficiēs molis ⁊ organizatio ita erunt ⁊ in illo corde. Dixerunt quidam ꝙ spiritus gignitiuus non producit animam per illud qđ essentialiter habet in se sed attributa soli ab extrinseco vt patet in intelligentijs ⁊ datur virtus spermati vt potentia extrinseca sibi ⁊ non vt forma actualis eius. Et ideo dictum Auic. quo dixit ꝙ quodlibet qđ fit in genere substantie non orbatum fit a sibi simili verificat̄ de p̄ncipali agente ⁊ non de instrumentali: ⁊ principale agens fuit pater ⁊ intelligētie: in germinibus ⁊ seminibus plantarum est aliud proportionabile patri eis celestibus datus.

¶ Quomodo aūt ⁊ quo tempore aīa introducatur in embrione varie fuerunt intentiones. Quidā enī dixerūt ꝙ cor viuit ante alia membra vita vegetatiua ⁊ sensitiua ⁊ habet embrio a principio aīam vegetatiuam ⁊ sensitiuā ꝑ quā nutritur augetur ⁊ sentit: ⁊ sic voluit ꝙ embrio humanꝰ fit ante introductionem anime intellectiue al̄ determinatum l3 imꝑfectū qđ tamen cōtinue est i ꝑfici: ⁊ qꝛ predicta anima: qꝛ producta ē de potentia materie exñs incorruptibilis in illo instanti in quo in ip̄m infundet̄ aīa intellectiua corrūpit̄ vegetatiua ⁊ sensitiua: ⁊ intellectiua continet vegetatiuā ⁊ sensitiuā in virtute. Et sunt alij q dixerunt ꝙ in embrione est vna aīa sola .s. intellectiua que pōt informare cor ⁊ dare sibi vitam ante alia mēbra: ⁊ sic pōt etiā informare quedā alia mēbra ante alia pꝰ cor. Et dicūt rōnabile videt̄ ꝓ tāto qꝛ sicut aīa intellectiua pōt corpore cōpleto informare cor nō iformando alia mēbra: ⁊ pōt informare quedā cum corde ⁊ quedā non vt clare p3 in morte in qua p̄ncipalia vltimo moriunt̄ ⁊ inter ea cor: ⁊ informat̄ ab anima qñ iam plura alia nō formant̄ ab ea ita ⁊ consilr in gnātione pōt informare cor ante alia ⁊ p̄ncipalia ante plura alia mēbra: ⁊ hoc dicunt non repugnat indiuisibilitati aīe intellectiue. nam ⁊ hoc consilr p3 in nutricatōe ⁊ augmētatōe ꝙ ipsa indiuisibilis exñs successiue pōt informare aliam ⁊ aliam mām ⁊ maiorē ⁊ minorem. Aꝛ. aūt dixit vbi supra ꝙ homo p̄us viuit vita plante: deinde vita sensitiua deinde intellectiua: quam auctoritatem quidam exponentes dicunt ꝙ ly prius nō dicit ordinē iductōis formaꝝ: h̄ est ꝙ p̄us inducat̄ aīa vegetatiua ⁊ postea sensitiua ⁊ postea intellectiua: s3 solū denotat ordinem ꝑfectionis hoc est

Vide hic dictū beati Augustini de esse embriōis in primis diebus post collectionem matricis super sperma in susceptione forme perfecte.

Vide h̄ tempus formationis femelle qđ differt a formatōe maris.

Vide hic qualiter non est mirandū si ex vna eademq3 materia tā varia mēbra generant̄.

Vide h̄ quō intelligit̄ auctoritas illa Auicē. Quodlibet qđ fit i genere substātie non orbatū fit a sibi simili.

hoc ē ꝙ omnes operationes predicte diuersificant̄ in perfectiōe ꝛ ꝙ operationes predicte vegetatiue sunt tāꝗ magis imperfecte ꝛ postea operationes sensitiue ꝛ vltimo intellectiue: ꝛ sic volunt ꝙ ab ipsa anima vna que est itellectiua oēs predicte operationes ꝓcedūt: sed ꝙ successiue manifestant̄ ꝛ ꝙ añ aīe itellectiue infusi onem oīa membra formantur ꝑus ꝛ successiue vt supra dictum est. Et dixit ꝙ operationes que vident̄ eē anime in corde ante ge/ neratioꝫ alioꝝ membroꝝ nō ꝓcedūt ab aliqua anima ibi pñtiali ter existente: sed sunt operationes spūs gignitiui spermat̄ q vt su/ pradictum est fuit virtualiter aiatus. Alij vero exponentes pdcā verba Ar. dicūt ꝙ cor viuit prius alijs mēbris vita seu aīa vege/ tatiua: deinde sensitiua deinde intellectiua quā dicūt fore vltimaꝫ ꝓpter sui pfectōem ꝛ cuꝫ queritur ab eis si cor ante generatioꝫ epatis nutritur ꝛ ante generatōeꝫ cerebri sentit ꝛ quō hoc esse pt Cū ad nutriri egeatur spiritu dearticulato i epate ꝛ ad sentire spi ritu dearticulato in cerebro. Rñdent ꝙ generās cor generat in eo venā ꝛ neruū venam quidem cū spū tali qualis erit spūs qui for mato epate veniet ab eo ad cor naturales operationes exercēs ꝛ neruū cum spiritu tali qualis erit spūs qui formato cerebro veni/ et ab ipso ad cor cū quo facit operationes sensus. Stat enim spūs gignitiuus cordi tanꝗ epar ꝛ cerebruꝫ ante ipoꝝ generatōeꝫ hēt eni illa virtute. Et dicūt ꝙ cor genitū nō generat alia membra vt iam qdam senserūt. Nā si cor generaret alia membra per suum spiritū: tūc in ꝓcessu aliquo organico mēbro absciso posset illud re generari. Sꝫ dicūt ꝙ spma cū suo spiritu gignitiuo generat alia mēbra ꝛ informat ea lꝫ pꝰ cor aliter nō essent oīa mēbra ideꝫ nu mero si haberent diuersa agentia. Et dñt ꝙ aīa vegetatiua ꝛ aīa sensitiua in diuersis tēporibus in mēbris diuersis introducit̄. vnd̄ in vno tēpore introducitur in cerebro ꝛ in alio introducit̄ in epe ꝛ i alio in alijs mēbris. Et cū dr̄ eis ergo vna aīa pluries reciperet esse. negēt lꝫ bñ cōcedunt ꝙ pluries recipiat eē in diuersis mēbris qꝛ prius est in vno membro ꝗ in alio ꝛ est vna in aīalibus pfectis In iperfectis vero nō. Dicūt ꝙ anteꝗ embrio habeat perfectaꝫ organizatōꝫ viuit aliquo tēporis spacio vita vegetatiua nutrit̄. n. ꝛ auget̄ ꝛ post hoc incipit sentire ꝛ viuit vita sensitiua. non tñ mo uetur ꝛ sic quousqꝫ pficiat̄ organizatio. deide cōpleta organizatō ne deus sublimis ꝛ benedictus creat animam intellectiuam hñ/ tē vtuteꝫ vitalē animalē ꝛ naturalem. ꝛ infūdit eam in corpus il lud organizatum. ꝛ hoc in terminis suprapositis ꝛ abide hac aīa corpus regitur ꝛ gubernat̄ in omnibus operibus suis cessantibꝰ quibuscūqꝫ agentibus preteritarum operatōnum ꝛ nō speres di xit Gal. 4ͦ de vtilitate particularū ex spermate ꝛ mēstruo eē pos sibile cōsistere aīal imortale ipassibile aut semp mobile aut splen/ didum ita bonū sicut sol est. Notāt ꝙ forma in generatis variat̄ aut ab agente aut a mā aut a loco generationis. Qd ab agēte va rietur nulli est dubiū. hoc enim mēbroꝝ corporis varietas decla/ rat ꝛ ꝙ varietur a materia pꝫ: nā ex cibis fridis ꝛ hūidis in corpe humor gener at̄ flegmaticus. Ex frigidis ꝛ siccis melācolicus ꝛ ex calidis colericus ꝓcreat̄. Ac insup notant ꝙ materia quedam occulta potētia aliqñ formas variat generatoꝝ: taurina etenī caro in apes mutat̄ asinina i vespes atriplex in ranas stercus mu carum in mētā. ꝛ aer infect̄ꝰ anhelitu putrido hominis in cimices cōmutatur. Locus vero dupl̄r facit ad varietatem personaruꝫ .s. naturaliter ꝛ accñtaliter. Naturaliter qdem qꝛ in regiōe vehe mentis friditatis friditate cōstringente ꝛ cōdensante animalia ꝛ terrenascētia minora ꝛ debiliora producūt̄ ꝛ ī calida tēperate ac cidit ecōtrario. Accidentaliter qꝛ i regōe vehemēter calida aper tis minimum poris multa fit materie resolutio spūuꝫ ꝛ nutrimēti cōsumptio. idcqꝫ in ipa homines ibecilliores reperiuntur ꝛ miores Et in regione tēperate frigida est ecōtrario reperire magnos ꝛ fortes. Dixit Aui. 21ͦ tertij. Sperma est ꝓm cōplonem generantis ꝛ cōceptus erit ꝓm cōplonem spermatis quare si cōplexio gene/ rans est sana sperma erit sanum ꝛ ꝯceptus sanus. Et ecōtrarius si fuerit infirma sperma erit infirmum ꝛ cōceptus erit aut morbi dus aut paratus morbos pati ꝛ hinc est ꝙ multe egritudines he reditant̄ in filijs.

Uide hic ꝙ for ma i gnātis va riat aut ab agē te aut a mā aut a loco gnātōis

Capꝫm. 17m de motu embrionis ꝛ tpe ptus in gnāli.

Ipocras in libro de natura fetus ait qñ extrema corporis ramificant̄ in vngues ꝛ capilli ramificati sunt vtiqꝫ ꝛ mouet̄ cor pus fetus. Et tēpus ad hoc sit masculo tres men/ ses. s. ad plus ꝛ femine quattuor menses. s. ad plus ꝛ sic enim pluribus accidit. Et subdit mouet̄ ante fetus masculꝰ q̄ē fortior femina ꝛ ante coagulat̄ qꝛ a grossiori ꝛ fortiori spmate fit. Et dixit Ypo. eodem loco quosdā puerorum ante tēpus hoc mo ueri. Aui. aūt dixit apud quosdaꝫ. s. apud Ypo. cū superuenit for mationi embrionis duplū eius in quo formatur idest tanto tēpo/ pore in quāto fuit fcā formatio mouet̄. Et dixit dr̄ ꝙ tēpus equa/ le medium ad formationē est. i5. dierum ꝛ tūc mouet̄ in. 40. die bus. Et qm̄ fortasse cadit in. 35. diebus raritas. s. formationis qꝛ. s. raro est ꝙ formet̄ fetus in. 35. diebus. s. quādo est. i. vtplm̄ est illud qd est plus de formatōe fetuū. s. 45. diebꝰ tūc motus eiꝰ erit. 90. die bus. Et dixit Aui. lenitas sensus embrionis accidit cum motu ꝛ sic dicūt quidam volūt ꝙ simul icipiat fetus sentire ꝛ moueri. nā dato ꝙ minor q̄titas caloris ꝛ spūs ꝛ organizatio requiratur ad sensuꝫ ꝗ ad motū. nō tñ primo sentit ꝙ ideo est qꝛ nimia hūiditas exñs ad tps motus ꝛ obtundit sensuꝫ ꝛ ꝓhibet eius sensationem Sꝫ qꝛ qd dicunt est cōtra illud qd dictum est in verbis superiori/ bus: ideo ex verbis Aui. sumitur sedatio huius dubitationis. Di xit. n. lenitas sensus idest perfectio simul incipit cū motu. sed cum isto stat ꝙ ante motum sentiat sed obtuse ꝓpter eius humiditateꝫ Et dixit Ypo. ꝙ mouebitur tunc embrio atqꝫ lac superuenit ma/ tri. mamille enīꝫ tūc eleuātur ꝛ pupille liuescunt. lac vero egredit̄ Et dixit feminis densaruꝫ carniuꝫ posterius lac supersignificat ꝛ euenit raro auteꝫ ante. Et dixit Aui. cū superuenit formationi em brionis dupluꝫ eius in quo format̄ mouet̄ ꝛ cum superuenit mo tui duplum eius in quo mouet̄ tūc ꝛ fetus nascit̄. Sꝫ de hoc infe rius tertio tractatu dicaꝫ ad plenum capꝰ de partu planum tamē est ꝙ embrio in matrice cōtinue quiescit ꝛ non mouet̄ nisi ad par tum vel ꝓpter violentiam aliam. s. illatam motu forti. Et ratio est qꝛ membra eius nōdū ad motiones sunt apta neqꝫ moueri eum oportet. Et est embrio in matrice manens ꝓtinus ab accidentibꝰ anime alienus. Dixit eni Aui. de virtutibꝰ animalibus prima pri mi ꝙ accidentia anime que sunt ira timor tristicia gaudium ꝛ silia horum principium est sensus ꝛ extimatio ꝛ virtutes cōprehendē tes sed certum est ꝙ embrio nō exercet hmōi actiones quare nec ꝑarū patit̄ accñtia. qd aūt dixit Albertus magnus quosdā ēbrio nes plorasse est hoc signum ꝙ est maliciosus ꝛ reprehēsioneꝫ me retur qꝛ passio que est risus ꝛ plāctꝰ nō insunt ēbrioni in vtero cū ad risum ꝛ plāctū ꝯcurrat motus pulmonis ꝛ aer attractꝰ per ipꝫ hoc aūt nullo mō pōt embrio facere in vtero. puer tñ natus incipit a plāctu ꝓpter offensionem quā pcipit: fūdit aūt post quattuor di/ es a natiuitate ꝛ nō ridet. tūc nisi in somno ꝓpter deliciā pceptam ex alimēto motu circa partes cordis ꝛ diafragmatis. De somno aūt ꝛ vigilia ēbrionis dixit Ar. 5ͦ de gnātione aīaliū. Dubitat qs vtrū a prꝰ gnātionis inexistat aīalibus vigilia aut somnus. Et vꝫ ꝙ somnus pmo qꝛ ꝓcedente etate aīalia sunt vigilantia magis. er go rōnabile ꝙ cōtrariuꝫ. s. somnus in principio gnātionis existat. Itē ꝙ trāsitus de nō esse ad esse fit per medium. mō somnus vꝫ esse tale velut viuere ꝛ nō viuere qꝛ dormire omnino neqꝫ est nō esseꝫ esse qꝛ viuere magis cōsistit in vigilando ꝓpter sensum ꝛ sic somnus videt̄ esse dispō media inter viuere ꝛ nō viuere. Et dicūt qdam ꝙ Ar. videt̄ velle ꝙ a principio creationis aīal neqꝫ vigilat neqꝫ dormit sed inest ei dispō que nō est somnus sed est si/ mile somno. Uñ inuit Albertus sup 9ͦ sui de aīalibus ꝙ somnus pōt accipi dupliciter. vno mō large ꝛ improprie ꝓ sensus imobili/ tate quacūqꝫ cā ꝓueniēte ꝛ alio modo ꝓprie ꝛ stricte. Dixit ergo Albertus ꝙ somnus inest prius embrioni ꝗ vigilia. Et dixit ꝙ sō nus iste est dispō similis dispōni aīaliū que sunt media inter predi tantia ꝛ plantas sicut sunt alia terre filioꝝ quibus insūt quedaꝫ principia sensuuꝫ sed sunt ligata ꝛ nō sunt vigilata ad opera ꝛ ita sunt in embrione. Et est dicta dispō siue somnus large supꝰ similis dispō ni plā tarū: viuūt. n. tūc vita plātarū embriones. In plātis at̄ nō est operatio sensuū sicut nec in ēbrionibus. De vero aūt somno qdā voluerūt verū somnū prius inesse ēbrioni ꝛ hoc postꝗ factus ē aīal ꝛ hꝫ sensuꝫ ꝗ vigiliā. Cuius signū est qꝛ videmus ꝙ pueri q cūqꝫ sunt iperfecti multū dormire cōsueuerūt ꝙ ēt patet per rāto nes suprapositas. Et insuper somnus verus dispō media iter sō/ nū nō ver uꝫ ꝛ opera sēsuū. Quidā vero alij de qbus fuit Gentil. dixerūt ꝙ vigilia prius inest embrioni ꝗ somnus vere ita ꝙ prius vere vigilat ꝗ vere dormiat. ꝛ rō eoꝝ est qꝛ vigilia vera est habi/ tus sed somnus verus est priuatio. mō verus habitꝰ antecedit ve ram ꝑuationē. Qd aūt ēbrioni insit vigilia pꝫ ex eo qꝛ videmꝰ ipꝫ aliqñ reuocare suos spūs ad opus sensus ꝛ motus pcipiendo an/ gustias matricis ꝛ ēt ꝓprias. Cōprehendit ēt vigilia in ouantibꝰ ex motu ipsoꝝ. Quō aūt ēbrio in vtero vtat̄ aere ꝛ cibo ꝛ inani/ tione ꝛ repletione superius dcā demōstrāt.

Uide hic ꝙ fetus mouet̄ in du plo tpis in quo formatꝛ ꝛ ita cuꝫ supuenit duplū eius in quo mo uet̄ tūc nascit̄

Uide hic ꝙ fetus a pncipio hꝫ gnātōis nꝫ vigilatꝫ dormit

Capꝫm. 18m de situ fetus in matrice.

Dixit Ypo. in libꝰ de natura fetus ꝙ puer ī ma trice exñs hꝫ apud mētū manꝰ ꝛ caput apud pedes ꝛ non est verum iudicare neqꝫ videbis in matricibus si puer habeat caput superius an in ferius. Et Aui. dixit fetus ante motū suum ad exitū est sustentatus. i. stat ꝛ situatur cū facie sua super pedes suos plan tis manuum superpositis genibus suis ꝛ naso ipsius inter ambo genua ꝛ oculos super ea ambo ꝛ colligit ea ābo ad anteriorē par tem sui. Et est posituꝫ collū ꝛ facies ad dorsum matricis eius de ferendo cor. Et cā huius situationis dixit Aui. est qꝛ hec ꝑparatio situationis dixit est cōuenientior ad cōuersionē faciendam. s. ptu ꝓm eni hūc situm facilꝰ fit fetui exire in partu super caput suum qm̄ egressio eiꝰ sic ē egressio melior vt ifra i8 ptu appebit ac ēt nā d tali situatione ꝓuidit qm̄ sic situat̄ꝰ fetus in matrice minoreꝫ de

Uide hic situ fetꝰ in matrice exñ tis ꝛ nō. rōnem quare.

cupat locum. Et dixit Aui. quidā tñ dixerūt ꝙ ista predicta prepa tio ⁊ modus situs nō est nisi masculi. sed preparatio faciei femine ꝺm cōtrarium est huius ꝑpationis.

Caplm. 19[m] de cā magnitudis ⁊ paruitatis fetus.

ARistotelis Intētio fuit ꝙ natura vniuersalis nō solū intendit generationē sed ēt corruptionē. sit eni gnātionem sine corruptione nō posse fore ⁊ per generationē intēdit spēm cōseruare. quare nō solū masculū intēdit imo etiā ⁊ feminā cū sine ambobus nō possit fieri generatio qua ꝓpter vt ꝓcederet ⁊ multiplicaret hūane speciei ꝓpagatio primi parentes semper ex eodem partu more columbarū marez simul ⁊ feminā genuerūt. Sz natura particularis semper generatiōez ⁊ nunꝙ̄ corruptionē intendit. Ideoqꝫ ait boetius de consolatione 2° Omne aliud tueri vitaz conatur mortē vero perniciemqꝫ deuitat ⁊ itendit particularis natura semꝑ masculū generare. Ideoqꝫ penes huius nature intētionē 2° de generatione aīaliū Ar. femellā orbatū masculum appellauit. Intētione autē nature vniuersalis ꝗuis masculus omnimode obediētē haberet mām adhuc qūqꝫ masculū qūqꝫ feminā ꝓcrearet. qm̄ nō ageret solū vt masculus sz vt regulatus vniuersali natura: sic itaqꝫ ꝗuis masculus semꝑ itēdat generare masculū qꝛ hꝫ se vt agēs ⁊ agēs semꝑ itēdit sibi assimilare patiēs. nō tñ semper masculuz generat resistēte sibi intentione vniuersalis nature ⁊ obedientia māe. Unde 4° de generatione aīaliū dixit Ar. ꝓncipiū āt primuz femellā fieri. s. ⁊ aliquādo fieri ⁊ nō masculum. s. semꝑ qꝛ hoc necessariū est nature: oportet eni saluari genus separatoꝝ. s. masculū ⁊ feminā. Nōstrum aūt dixit Ar. nō est necessariū ad eā que gratia huius est finis cā. Idō qꝫ. 9° cōtinentis ait Ras. figtur ꝙ nō sūt mares ⁊ femine ob calitatem. sed ꝓpter cām speciei. Idō etiā ⁊ 2° de gnātione aīaliū dixit Ar. sicut ex orbatis aliquādo qō femella aliqñ aūt masculus. volens aūt Ar. 4° ꝺ gnātiōe aīaliū ponē causas masculinitatis ⁊ femineitatis posuit differentiā inter marē ⁊ feminā. ⁊ differentia est qꝛ mas hꝫ virtutē agentē ⁊ digestiuā potētem. femina vō hꝫ eaz ībecillē. cuius ībecillitatꝭ signū dixit eē multiplicationez sanguinis humidi indigesti quē multiplicat femina. vnde ⁊ mēstrua habet nz ex multiplicatione sanguinis in femella arguit eius cōplō calida ⁊ fortis virtus digerere potēs: qꝛ talez cōplonem nō arguit multitudo sanguinis indigesti q̄lis est q in femella. Et ēt est alia differentia. dixit Ar. que sequit ex predicta. s. ꝙ masculus est cōplonis calide. femina vero fride ꝙ dictū qualiter debeat intelligi declaratum est in sermone primo de varietate cōplexionis ꝑ sexuz. Est ⁊ alia differentia ex parte mēbroꝝ: hꝫ eni masculus vt in superioribus patuit particulas quibus distiguit a femella. Et dixit eodē 4° cōuenit ꝙ non dominet aliquādo mas aut ꝓpter iuuētutem idest adolescētiā vel pubertatē aut ꝓpter senectutem aut aliquam aliā cāz talē necesse est fieri famolochiā in animalib⁹ qñ principium hinc oportet sumē. digestibili eniz existente superfluitate spermatica motus in mēstruis ꝺm se faciet formaz masculi quare dominās quidē masculū faciet ⁊ assimilatū generanti. s. pater ⁊ non mater. nō obtinēs aūt ꝺm quācūqꝫ obtinuerit ꝟtutem defectum facit ꝺm seipm. Dico aūt vnāmꝗ̄qꝫ virtutē hoc mō. generās eni nō solum masculus puta thorustus aut sortes ⁊ nō solū thorust⁹ sed ⁊ homo ⁊ hoc vtiqꝫ modo hoc qdem ꝓpingus hoc autē remotius exiuit generāti ꝺm ꝙ generās. Aui. aūt ponēs cās masculinitatis. 21° tertij dixit. Cū ad cor fetus antecedit cōplexio masculina idest quādo cōplexio est masculinās ⁊ est illa que hꝫ ꝓportiōz debitā ad robur sue virtutꝭ antecedit ad cor fetus idest ꝑest in vesica ex qua cor dꝫ fieri ita ꝙ cor genitū hꝫ cōplexionē masculinantē quia fortē ⁊ potētē supra materiā que vocat cōplexio masculina ꝓpter similitudinē potētie quā habet masculus supra femīe potentiā. Cum cor genitum mō supius dicto generat oīa mēbra ⁊ ipsum sic potēs influit in oīa mēbra generanda potēter ⁊ per consequens in mēbra generationis nō īpedite nec ꝓhibite: tunc est. s. fetus cum masculinitate assimilatus patri suo. qꝛ. s. est masculus. Uel vt quidā dicunt nō solum est masculus sed in substātia q̄tita te ⁊ figura erit similis patri. Dixit aūt Aui. cū ad cor ⁊c. vt daret intelligere ꝙ cū ad cor fetus antecedit ⁊ preest cōplexio feminīa idest impotēs supra materiam ⁊ fluit sic īpotenter īpedite vel prohibite supra membra generanda: erit tūc fetus in femineitate sua qꝛ erit similis matri ⁊ erit femina. ⁊ hāc cām dixit Aui. esse cāz dictarum dispōnū per se. Dicūt qdam ꝙ ꝓncipium distinctionis sexus est in corde sed cōplemētū est in mēbris genitalibus. Mōus enim ⁊ operatio cāꝝ maris ⁊ femine in corde inchoat: sed terminus est ad mēbra genitalia. Et sic voluit Ar. post verba eius supposita. s. ꝙ que habēt predictas differentias. s. fortitudinis vel debilitatis virtutis cordis habent ⁊ diuersa organa. Sunt autem ⁊ alie cause masculinitatis ⁊ femineitatis accidentales que etiaz possunt īpedire cās agentes per se sicut verbigratia est locus matricis. Uñ Ipo. in affo. Mares quidē in dextris: femine vero in sinistris magis. Et Ar. 9° de animalibus dixit masculus in dextra

Uidē hic ꝙ ꝑticularis nā sꝑ itēdit masculū gnāre

Uidē hic ꝙ mascul⁹ ē ꝯplonis calide ⁊ feīa frigide

matricis generatur: femina vero in sinistra ꝺm plz. Et dixit Ga. dixit 6° de interioribus masculi frequēter cōcipiuntur in latere dextro matricis ⁊ femine in sinistro ⁊ raro cōtrariū accidit: qm̄ ipse dixit vt 9° ponitur cōtinentis. Nos apuimus pregnātes plures ⁊ inuenimus mares ꝓ maiori parte in latere dextro. Et Auic. dixit quandoqꝫ est cā masculinitatis preter cōplexionē patris sui. s. quāuis nō fuerit cā eius cōplexio patris sui imo ⁊ vacuitas matricis idest cōcauitas eius. s. dextra vel sinistra vel vacuitas matricis. s. illud qō ad concauitatez matricis peruenit vel illud qō in ea repitur. nā cū cōcauitas matricis erit mūda ⁊ vacua superfluitatibus indigestis nō obtūdētibus cōplexionis masculine actionē tūc erit potēs inducere masculinitatē supra ⁊ econtra cū nō fuerit mūda Et sunt qui hāc superfluitatē referunt ad sperma siue ad mēstruuz mlieris īdigestū vl dig[m]: nā cū spma masculinū aduenerit ab eius mēstruo siue spmate eius indigesto matricē mūdā: tunc causat masculinitatem. ⁊ ecōuerso si inuenerit eam plenā menstruo siue spermate indigesto causabit feminā: nā dato ꝙ in corde fetus sit cōplexio feminina antecedens ⁊ presit ei. Si tñ inuenerit matricez mūdā ⁊ vacuam ab omni materia indigesta licet de se ⁊ de ꝑ se debeat inducere femineitatez inducet masculinitatem ⁊ faciet masculū. Et cōplens Aui. ꝺmonē de causa masculinitatis ⁊ femineitatꝭ dixit cā masculinitatis est sperma viri. s. vincens super sperma mulieris ⁊ caliditas eius ⁊ abundantia ipsius ⁊ conuenientia coitus in hora mūdificationis mulierum. Et ꝓuocatio spermatis ex dextro testiculo qm̄ est calidius ⁊ spissioris substantie ⁊ sumit ex rene dextro qui est calidior ⁊ altior ⁊ ꝓpinquior epati ⁊ similr quando cadit in dextra matricis: ⁊ cōsimilr est sperma mulieris in ꝓprietatibus suis. s. qꝛ sit vincens super sperma viri ⁊ sit caliditas eius ⁊ abundantia ipsius super illud ⁊ conueniētia coitus in hora nō mundificationis matricis ⁊ sit ꝓuocatio spermatis ex testiculo sinistro ⁊ sit cadens in parte sua. s. in sinistra parte matricis Et subdit Aui. ⁊ regio frigida ⁊ tp̄s ⁊ ventus septentrionalis adiuuat ad masculinitatem ⁊ contrariū ad contrariuz. Et similiter etas adolescētie absqꝫ pueritia ⁊ senectute ⁊ dicūt quidā ꝙ si currit sperma ex dextro viri testiculo ad dextruz matricis masculiat ⁊ si ex duobus sinistris feminat. s. si cadat ex sinistro testiculo viri ad sinistrum matricis. Et ꝙ si currit spma ex sinistro testiculo viri ad matricis dextrū erit femina masculina. Et si ex dextro testiculo viri ad sinistrū matricis erit masculus feminens. Dixit Rasis 9° cōtinentis auctoritate Rabi vir generabit masculū si fuerit in amore ⁊ abūdātis spmatꝭ ⁊ mulier fuerit modici spmatis ⁊ h accidit post mēstrua: qm̄ quādo mulier emittit mēstrua diminuitur sperma eius: ⁊ post dies similiter aggregat sperma eius. Et si coitus fiat post mūdificationē de mēstruis erit īpregnatio ꝺ masculo ⁊ ꝓprie si mulier fuerit pauci spermatis radicitus. Dixit. A. dixerūt quidā de illis qui prudentes sunt ꝙ īpregnatio a die ablutionis. i. mundificationis ꝑfecte a mēstruis est cum masculo vsqꝫ ad qninqꝫ dies ⁊ est cum puella vsqꝫ ad octo. s. in tribus diebus post illos quinqꝫ. deinde ē cuz masculo vsqꝫ ad vndecimū. Deiñ est cum hermofrodito. i. indifferens. Dixit Ar. Iuuenes. i. puberes vel adolescentes femellas magis generāt his qui in statu sūt idest vere iuuenibus. ⁊ senescentia maxie. s. generāt femellas his quidem. n. s. puberibus nundum perfectū est caliduz: his autem scꝫ senescentibus deficit scꝫ calidum ⁊ humidiora corpora scꝫ imbeciliora famelica magis sunt ⁊ spermata humida. Omnia eniz nec sunt propter indigentiam caloris naturalis ⁊ borealibus quidem magis masculinatio q̄ australibus quare ⁊ amplioris superflui amplius autē superfluum indigestibilius ꝓpter qō masculus quidem humidius sperma est mulieribus vero mēstruorum scꝫ ergo humidior est. Et subdit Dicunt autem pastores differre masculogenia non solum si cōtingat fieri. s. conceptū borealibus aut australibus sed ⁊ si coitum passa respiciat ad austrum vel boreaz sicut si modicam inclinationē quādoqꝫ tamē fieri caliditatis aut frigiditatis. hec eniz. s. generationis sunt cause. Et subdit circa masculigeneam differt regio a regione ⁊ aqua ab aqua ꝓpter easdē causas quale eni alimētum fit maxime ⁊ corporis dispositio ꝓpter cōtemperantiam ministrantis aeris ⁊ ingredientium maxie aūt ꝓpter aque alimentum hoc etiam in succis ꝓpter qō ⁊ glatiales aque ⁊ frigide hec quidem sterilitatem faciunt: hec vero femellegeneam. sic ergo in supradictis verbis Ar. notificat quinqꝫ signa ad denotandum ꝙ masculinatio acquirit per perfectionez digestionis prius habitam ⁊ sic per caliditatem digerentem: ⁊ feminatio acquiritur per idigestionez ⁊ frigiditatem bene digerē ꝓhibentem. Et primum signum est ꝙ pueri ⁊ puberes ⁊ primū generare incipiētes ⁊ similiter senes quibus sunt impotentes ꝟtutes digestiue generant feminas. Iuuenes vero habentes digestiuam potentem generant masculos. 2[m] signu z est ꝙ corpora humida ⁊ laxa multiplicant feminas ꝓpter debilitatē digestiue ipsorum. corpora autem non humida ⁊ robusta generant masculos ꝓpter potentiam digestiue ipsorum. 3[m] est ꝙ sperma humidum aquosum scꝫ generans generat feminas quia tale sperma ꝓcedit ab indigōne. Sperma autē grossum globosum generat masculos quia est perfecte digestum. 4[m] signum est ꝙ habitantes in regione

Uide hic ꝑtes ex cāis masculinitatis ⁊ bñ

Uide h ꝙ īpregnatio q̄ fit vsqꝫ ad qnqꝫ dies p⁹ mūdificatōz a mēstruis est masculi

gione vel ciuitate vel loco quem perflat auster generant feminas q: in tali ciuitate seu regione multiplicat̃ humiditates indigeste. habitãtes in ciuitate quã perflat boreas generant masculos q: boreas facit ad exsiccationẽ superfluitatum ⁊ cũ hoc vniendo calorem naturalem in interioribus facit ad bonã digestionem. 5ᵐ signum est q aque frigide seu glatiales sumpte in potu debilitant digestiuam vel phibent generationem vel faciũt generare masculos femincos vel femellas. Dicunt q ad inducendum causam masculinitatis ⁊ feminitatis. Ar. presupponit tria. 4° de generatiõe aialium. Primum est q omne qđ fit fit ex materia determinata pmo phisicoꝝ. 2ᵐ est q omne qđ fit fit ex aliqualiter ꝯtrario sibi. 3ᵐ est q omne agens in mãm sibi cõtrariam si nõ põt perfecte vincẽ illam educit effectum cõtrarium sibi agenti: ⁊ si pfecte eam vincit inducit effectũ sibi similẽ. Ex his sequit̃ q spũs gignitiuus agẽs in determinatam materiam aliqualiter sibi cõtrariam subiectam pro generatione si põt eam perfecte superare assimilabit sibi effectum ⁊ sic cũ hoc agens sit masculinũ inducit masculum. Si autem ipsam mãm nõ poterit superare perfecte inducet effectum cõtrarium. s. feminam. Est eni dixit Ar. cõtraria femina masculo. Dixerunt quidam q vltra potẽtiam vel impotẽtiam agentis vel inobedientiam patientis varietati sexus assignant̃ cause particulares quarum plurime dicte sunt in verbis Ar. ⁊ Aui. supascriptis. Et ex eis sũt qualitas spermatis ⁊ ẽt sperma calidũ ⁊ globosum masculinat ⁊ cõtrarium femininat. ⁊ quantitas spermatis. Et enim sperma abundãs masculinat q: in maiori quãto est maior virtꝰ ⁊ paucum feminat. Et ppterea rusticorum quidam cum volunt generare masculos ligant sibi testiculũ sinistrum vt exeat sperma solum ex dextro ⁊ ligant dextrum cũ volunt generare feminam. Et menstruum cum fuerit calidũ ⁊ spissum facit ad generationẽ masculi ⁊ frigidũ liquidum econuerso. Et ex eis est regimẽ in sex rebꝰ nõ naturalibus declinans ad calidum ⁊ siccũ: q: facit ad masculinitatem ⁊ cõtrarium ecõuerso. ⁊ cõceptio facta luna existente in sigꝰ masculino facit ad masculinitatem ⁊ ecõuerso. Et scias dixit Ar. q omnes pdicte cãe possunt reprobari sumpte sm vnãquãq: sed oportet omnes simul aut plures earum cõcurrere. Vñ dixerunt aliqui q si oẽs iste cãe cõcurrunt ad masculinandum erit genitꝰ nõ solum masculus: sed ẽt vere masculus q: hẽbit oẽs cõditiões requisitas ad verã masculinitatẽ. De pilositate corporis voce grauí audacia ⁊ alijs q: erit masculus robustus nõ cõicans in cõditõnibus femelle. Si vero nõ omnes sed tñ plures cõcurrerint erit masculus genitus. sed tñ deficiet in aliquibus cõditionibus a vera masculinitate ⁊ accipiet aliquas de cõditõibus femelle. Et sisr erit si omnes aut plures concurrerint ad feminãdũ. Et ppter hãc varietatem causarum est reperire aliquos vere masculos ⁊ aliqs qui licet sint distinctione mẽbrorum masculi: sunt tamẽ in conditionibus velut femine cũ latitudine tñ valde magna in pluribus ⁊ paucioribus cõditionibus femineis cõcurrẽtibus. Et similiter est reperire ecõuerso ð femis aliquas vere feminas ⁊ aliquas qua lz distinctione mẽbrorum sint femine: sint tñ in cõditionibus velut masculi cũ latitudine in plus ⁊ minꝰ ⁊ sisr ẽ repire hermofroditꝰ

Vide hic quõ si sp̃ma masculi ẽ potens supare mãm gignit masculũ si vero ñ feminam

Vide hic q lz videãt̃ aliq masc. lz q̃ ad sexũ masculi sit tñ i alijs fẽie ⁊ ecõuerso

Capᵐ. 20ᵐ de causis masculinitatis ⁊ femineitat̃.

DIxit Ipocras in libro de natura fetus. Masculus fit de spermate grosso solido. Alit. n. Rasis 9° continentis dico ingrossat̃ sperma ex pauco coitu ⁊ pauca inebriatione ⁊ sumptio rerum calidarum vel siccarum ⁊ alias grossarum ingrossat sperma licet pauca. Expedit ergo vt inspiciatur sperma viri ⁊ si ẽ tenue inspissetur donec fuerit cõueniens. Et dixit Ipo. si volueris q mulier pariat masculũ curandũ est q vir cum muliere vna calefiãt. Et ait Rab. vbi supra dico q nõ debent cõiungi in ipsa vice. Sz qñ mulier appetit ad coitum nec debent superabũdanter in potu sumere aquam. sed vinũ modice cũ vinũ attenuet sperma: nec debent inebriari oio. nec vir debz coniungi cum ea dum fuerit calefactus ex potu vini neq replet̃ sed in tempore quo fuerit letus leuis persone declinãs ad famem ⁊ curandi sunt simul cum regimine calefactiuo ⁊ nutrimẽtis filibus ⁊ cũ clisteri calefactiuo ⁊ emplastris ⁊ vnctionibus calefactiuis pfecte. Et dixit mulier que emittit spma post. 32. diem pere dz masculum. sed si post. 43. parere debet feminã. Et ait Rab. dico q q̃to velocius emittit sperma tanto magis significat̃ q p° eius est calida ⁊ hoc significat q in plurimo debet parere masculos. Alsaharauí aũt in 2° scribit̃ cõti. ait si mulier vtit̃ coitu in primo die sue imũdicie ⁊ lauationis cõcipiet masculum ⁊ in. 5° feminã ⁊ si i 8° masculum ⁊ si in 9° feminã ⁊ si in. 10° masculum. ⁊ si in. 11° vtrũq. serum. Dixit. A. 21° tertij dz vt calefiat vir ⁊ mulier cũ aromatibus. s. calidis sumptis ⁊ fumigatione cum eisdem ⁊ cibis. s. calidis ⁊ potu metridati ⁊ cum suffumigationibus. i. suppositorijs ⁊ pessarijs ⁊ cum clisterijs ⁊ vnctionibus calefactis amboꝝ. s. viri ⁊ mulieris. Et scias q hãc curam Auic. dirigit cõtra causam que vt plurimum accidit q: vt patuit vt plurimum contingit q cã non masculinandi est frigiditas ⁊ humiditas reddens sperma ⁊ menstruum mulieris inabile ad recipiendum masculinitatem. Et ppterea scias q ista cura nõ semper cõueniret imo in casibus nocet vt qñ sperma viri superfluũ foret spissum ⁊ mẽstruũ mulieris superflue calidũ. Et dixit Aui. remouendo dubiũ q quis posset sic mouere. Tu dicis q nõ solũ vir sz etiã mulier calefiat. Cõtra q: tunc reddet̃ sperma mulieris potens ⁊ calidum ⁊ sic q vicat sperma viri vel non vincat̃ ab eo. sed cũ vincit aut non vincitur tunc vt quidam dixerũt generatur femella non masculus. Et qdam dicunt q de sic dicentibus fuit Gal. ex eo q voluit q sperma mulieris actiue concurrat ad generationem ⁊ nõ passiue tñ: hoc autẽ remouens Aui. dixit non auscultet̃ iste qui dicit q oportet q mulier sit debilis spermatis ad hoc vt generet̃ ex eo masculus immo oportet vt sit spissi spermatis ⁊ fortis ⁊ q sit puella. s. accedens ad iuuẽtutem vel puella quo ad operationes naturales. i. q habeat operationes naturales fortes. hoc eni sperma dignius est vt suscipiat masculinitatem. verum nõ oportet vt deficiat a spermate femine sperma masculi. sed debet esse fortis in hoc cap°. Et dixit Aui. dz vt dimittat coitũ. s. vterq ad tẽpus ita q nõ nimis frequenter vtãtur coitu ⁊ nõ recedant ab eo omnino. imo neq per multum tempus quare corrumpat̃ sperma. Et oportet vt dixit Aui. q nõ multum vtat̃ potu aque imo bibãt de ea paulatim. i. paucum ⁊ cibentur cibis fortibus calefacientibus Et postq̃ vsi fuerunt ad tẽpus regimine calefaciente predicto. dixit Aui. oportet vt vir experiat̃ sperma suum ⁊ dum permaneat tenue ⁊ aquosum sciat q necessitas ad curationem remanẽs est quare iterum psequatur ipm regimen ⁊ cum ingrossatur idest incipit ingrossari sperma. expectet post illud aliquibus diebus vel octo vel decem ⁊ pcedat in eis cũ dicto regimie donec confortet̃. s. sperma eius ⁊ aggreget̃ ⁊ ingrossetur ⁊ inspisset̃ sufficienter vt sit sm modum supradictum de spermate plifico. deinde cõueniat cũ muliere modo dicto in loco aromatizato aromaticis calidis sicut cũ fumigatione mirre pmo ⁊ 2° cũ musco ⁊ croco ⁊ xiloaloes indo crudo remotis omnibus aromaticis frigidis sicut camphora ⁊ similibus. ⁊ sint in leuiori dispõne corporis ⁊ animo meliore ⁊ domo delectabiliore. ⁊ cogitatiõe de masculis fortibus habentibus robur ⁊ audaciam: ⁊ appõnãt oculos suos formis masculorum eorum maxie que sunt excellẽtis creationis ⁊ formosi forma pulchra ⁊ gloriosa. Amplius plura oportet adducere ad capitulum istud ex his que dicta sunt i cãis masculinitatis. Dixit michael scotus eligitur coitu causa ꝯcipiendi masculum luna existente sub signo igneo vel aereo ⁊ regnãte vento subsolano vel borea. ⁊ cã cõcipiẽdi feminam luna existente in signo terreo vel aqueo regnante austro vel zefiro ⁊c.

Vide hic qs potus ⁊ cibus sit vtẽdꝰ vtriq p cõceptiõe masculi

Capᵐ. 21ᵐ de pluralitate fetuũ ex vno coitu.

ARistotiles decimo pbleumatum problemato 2° quesiuit ppt quã cãm fiunt gnani: ⁊ gnani sunt qui pnimia eorũ puitate habent latitudinem ⁊ pfunditatem fere sine lõgitudine. Et vniuersaliter quesiuit ppter quid quedam omnino magna: quedã vero parua. Et soluens dixit duas fore causas. s. locum ⁊ nutrimentũ. Nã locus ẽ cã paruitatis si fuerit angustus ⁊ nutrimẽtũ si fuerit paucum ⁊ hoc in exemplum patet qm homines de aiali genito vt catulo conãtur ipm paruum facere coangustando ipm in loco paruo ⁊ minorando alimentum dando solum q̃tum necessarium est ad vitam non autem ad augmentum. iõ dixit Ar. quibuscũq locus cã paruitatis est tales efficiunt̃ pigmei. ⁊ similiter qui ab ipsis generant̃: qm nati adipiscũtur longitudines ⁊ latitudines sm magnitudinem generantium eos. Pigmei sũt aialia brura hoĩni similia ⁊ nostro idiomate vocantur babuini ⁊ sunt extẽsi ad longitudinẽ cubiti quare a quibusdam cubitales homines vocantur. tibias tñ ⁊ brachia longa habent cõparatione aliorum mẽbrorum ⁊ a quibusdam phicina thi dicitur. hi in cauernis habitant ⁊ equitantes equos paruissimos cum gruibus ⁊ ciconijs prelia cõmittũt. Vñ 7° de historijs Ar. ait grues permutant̃ ex cliptcis cãpis ad superiores paludes egipti vnde mel fluit ⁊ iste locus est quẽ pigmei habitant ⁊ nõ est hoc falsum sed verum. quos dico non esse homines licet eis similentur: nõ enim pricipãt ratione nec vsu cũ ipsi non apprehendant bonum a malo verum a falso neq habent verecundiam nec honestatem neque iustitiam colunt neque iudicium rei exercent: in multis tñ imitantur homines habent enim loquelam ⁊ sermonem lz imperfectũ ⁊ ppter bonitatem imaginationis prealijs animalibus multa ex vmbra rationis operantur. Et dixit Aristo. ibidem q quicunq fiunt parui ex indigentia nutrimẽti imperfecti sũt virtutibus ⁊ membra puerilia vident̃ habere. Et subdit quosdam homines est videre paruos vehemẽter ppter defectum nutrimenti: sicut sunt malo ⁊ pauco vtentes nutrimẽto. Et quosdã est videre nõ omnino paruos sed mẽsurate ⁊ sunt q non vtuntur ita modico ⁊ paruo nutrimento vt predicti. Cã dictorum est q: sicut est locus ⁊ nã facit. operat̃ namq nã sm dispõnem loci ⁊ loci virtutem. cum sit locus maximum generatõis ⁊ trãsmutationis pncipium. per qđ dicta est patria principium generationis q: est si

Vide hic q due sũt cãe ⁊ potẽtie ⁊ magnitudis fetꝰ. s. locus ⁊ nutrimentum

cut pater ꝓpter qđ dixit Ipo. in libro de lege nostra natura est q̄lis est regio. Et Ar. in libro de inspiratione ꝛ respiratione ait nāe medium .n quo loco sunt tales existentes existunt. Et primo de plantis d ixit Ar. venenum pernitiosum est natum in persia. trāsplantatum autem in egipto ꝛ israel factum est commestibile sicut etiam recitat Galie. 6° de accidenti ꝛ morbo. Dixit Rasis 9° cōtinentis auctoritate Rabi breuitas longitudinis ꝛ longitudo ꝑfecta embrionis fit ex angustia matricis ꝛ largitate eius ad mōuz citri qui ponitur in fialia magna ꝛ parua. Et ex paucitate spmatis ꝛ abūdantia eius ꝓpter que dicūt q̄ genita suarum materierum naturam sequūtur. Ex multa naq̄ mā ꝛ forti virtute magna genita ꝓducuntur ꝛ pauca grossa ꝛ spissa grossa genita ꝓducunt᷑. Vñ dixerūt q̄ ex q̄titate vel solida vel ligda ꝛ ex subtili solida vel mollia ꝛ liquida genita ꝓducunt᷑. vñ dixerunt q̄ q̄titas insequitur materiam ꝛ qualitas insequit᷑ formā. ꝛ mater ƀm Ar. dat in generatione materiam nutrimēti. hīc est q̄ in quantitate genita ƀm plurimuʒ matribus assimilantur ꝛ ex puis matribꝰ vtplʒ nati sūt parui ꝛ ecōuerso. In qualitatibus aūt nati ƀm plurimum similes erunt patri. Dixit Aui. 2ª tertij Cā in staturis .s. magnitudinis ꝛ ꝑuitatis quandoq̄ est diminutio que est eis ꝓpter paucam mām ī ꝑmis idest in primis ꝑncipijs mālibus gnātionis. Aut est propter paucitatem nutrimēti apud creationem idest apud factam conceptionem quare nō sufficit ad cōueniens augmētum: aut est ꝓpter paruitatem matricis q̄re nō inuenit fetus dilatationeʒ in ea sicut accidit fructibus cuʒ ponuntur in formis cū sint adhuc immaturi q̄re nō fit additio super eos. Ptolomeus autē in cētiloquio verbo 52° ꝛ 53° dixit paruitatem cōtingere ex cā superiorum ꝓpter qđ aūt magis masculus femina fit nanus: quia mā ex quā generat᷑ femina ꝓpter eius humiditatem magis est apta omniquaq̄ extensioni informatiue virtutis ꝛ q̄ minor est femina ꝛ in creatura masculo. qđ ꝓpter aūt bruta nō ita nanescunt vt homines est q̄a brutorum principia acutiora ꝛ magis extēsiua sunt ꝛ eorum matrices longiores ꝛ magis per camerulas distincte sunt. Et q̄ nō variantur bruta in coitu sicut homo ƀm animam. nanus enim ex imaginationibus concipi potest ꝛc̄.

Vide hic q̄ vtplʒ ƀm matres pue gnānt sct᷑ puos ꝛ magne gnānt magnos fetus

Caplm. 22m de spermate in viro ꝛ muliere.

PRimo de gnātione aīalium dixit Ar. in omni genere ꝛ specie sūt hec polispmata idest pluris spermatis supple ꝛ alia paucioris. 4° eiusdem innuit q̄ homo in numero ꝑturitionis fetuū magis tenet medium q̄ aliud aliorum animalium. Licet eni vt ipse dixit. 26ª ꝑticula ꝓbleumatuʒ hō ƀm naturam sit maxime vnius generatiuus tñ ꝓpter caliditatem ꝛ humiditatē ipsius efficit᷑ aliquando plurium generatiuꝰ tenet ergo medium. q̄ aliquādo vnū generat aliqñ plures multos. aliqñ plures paucos. Dixit Ipo. in libro de natura fetus gemelli fiunt ab vno coitu. habent enim ventres matrices ꝛ sinus depressos. hos quidem longiores hos aūt ꝓpinquiores a testiculis. ꝛ multorūʒ generatiua aīalium plures sinus habent. paucorum vero generatiua qñ ibi multipliciter diuersa accedens ad hos ventres matrices rapiunt sperma ꝛ ventrium nec alter ad alterum relaxat. diuisum aūt sperma in vtroq̄ ventre pāniculatur ꝛ viuificatur eodem modo quo dictum est de vno. Dixit Ar. 4° de gnātione aīalium q̄ in eodem loco matricis .s. dextro vel sinistro fiūt sepe duo imo et aliqñ do tres ꝛ hoc ī diuersis receptaculis illius lateris. Et Gal. in libro de spermate dixit septem receptacula matricis in quibus sperma pōt recipi vt ēt sup ī anothomia matricis dictum est. Et dixit Ipo. vbi supra q̄ autem ex vno coitu fiunt gemelli signum facit canis vel sus ꝛ alia aīalia quecunq̄ ex vno coitu pariunt duo vel plura ꝛ singula in matricibus ꝛ ventre sunt ꝛ pāniculo ꝛ hic pariunt vno die ꝛ multum sicut etiam multi ex vno coitu facti pueri vterq̄ in ventre idest sinu ꝛ regione idest pāniculo est ꝛ pariter eodem die vterq̄ primū tamen alter egreditur foras ꝛ regio idest pāniculus eius deinde .s. succedit alter. Et dixit Ipo. q̄ autem mas ꝛ femina gemelli fiant dico ꝛ in femina ꝛ in viro in vnoquoq̄ animali sperma ē nā infirmius ꝛ fortius ꝛ nō neq̄ semel egreditur sperma ƀm in duas ꝛ tres eiectiones. ꝛ non est possibile semp sibi esse totū forte ꝛ ꝑꝰ qđ egredit᷑ ꝛ qđ posteriꝰ ꝛ si ꝯtigat grossū ꝛ forte spma īrare ī alterū vētrē fiat illic masculꝰ si vō ī altū. hūidꝰ ꝛ ībecilꝰ ab illo femina fit. Si vero forte in vtroq̄ vterq̄ masculi fient. si vero infirmum in vtroq̄ erunt vtiq̄ femine. Et Ar. dixit 10° ꝓbleumatum. 26° ꝓbleumate q̄ bruta ꝛ generantia gemellos pariunt simul masculū ꝛ feminam .s. semper. homo autē cum parit gemellos nō simul parit masculū ꝛ feminā semp. Ar. quoq̄ eodē 10° ꝓbleumatū. 14° ꝓbleumate dixit cām ꝑturitionis plim esse. q̄ ꝑles ꝑturientes plures matrices habēt equales idest multas cameras siue multa receptacula in matricibus in quibus embriones generantur que repleri cōcupiscunt ꝓpter eaꝝ imēsam virtutem appetitiuam seminis ꝓpter qđ dimittitur genitura .s. semen in ea diuisione sufficiente ad generationem. Aui. autē cās plurificationis

Vnde hic q̄ gemelli fiūt ab vno coitu. ꝛ vide cām quare

fetuū reduxit ad quattuor. quarum prima est multitudo spmatis ꝛ diuisio eius in duo ita vt spgat᷑ ꝛ diffundat᷑ ad duos vētres matricis supple vel plures spsione replēte totum ƀm singularitatem idest diuisum. Et ꝓuenit hoc ex multitudine māe sicut ex eadeʒ fit aliqñ monstruʒ vtputa manus cū sex digitis. oʒ tamē q̄ ista repletio ventrium fiat nō solū ex spermate viri sed etiā ex spermate mulieris ita vt agēs hēat ēt materiaʒ sufficientē. Et q̄ sperma sit homogeneum in suis partibus ita vt in oibus illis partibus repiatur virtus generatiua. Si euiʒ nō fuerit homogenea tūc in aliq̄ parte reperiuntur virtus generatia ꝛ in aliq̄ nō. 2ª aūt causa dixit Auic. est diuersitas expulsiōis duarum eiectionum spmatis supple seu plurium quare ꝓuenit illi diuersitati motus matricis in attractione spermatis .s. equalis illis expulsionis spmatꝭ. accidūt enim aliquando matrici apud attractioneʒ spmatis motus freqntes vel seqnentes .i. succedentes sicut accit illi qui ꝯglutit bucellaʒ post bucellā. ꝛ sicut respirat piscis emittēdo respiratiōem post respirationem: qm̄ expelluntur ex eo spermate ad ꝓfundum matricis impulsiones. Et ē vnaqueq̄ ipulsio cū attractione spermatis de foris ingstio matricis ad aggregandū iter duo sperma. Et ista est res quā sentit ille qui ex coeuntibꝰ solicitus est .s. in considerando motū coitus spermatꝭ sui an sit simultaneus an successiuus ꝛ sentiunt etiā illud ipe mulieres cū cōsiderant ingressum spmatꝭ viri in matrices ipsarum ꝛ fortasse ēt omnes cōsiderant emissionem sui ꝓpꝛij spermatis. Et ille impulsiones seu attractiones singulares nō sunt pure. imo sunt tremule .i. cum titillatōe quasi vnaqueq̄ earum sit cōposita ex motibus. Sʒ ipa nō cōplet᷑ nisi apud titillationum nomen. imo sentiur post omnē summā titillationeʒ quies media .s. manifesta. Inter omnes enim motus illos quies ī teruenit media sed est ita parua q̄ non percipit᷑: deinde redit in quiete simili ei que est inter eiectiones cū virga eicit sperma ꝛ fit omnis vicissitudo. 2° debilioris virtutis ꝛ minoris numerationis titillationū. ꝛ fortasse sunt vices vltra tres vel q̄ttuor. 3ª cā satis similis predicte. Dixit Aui. q̄ quādoq̄ cōuenit idest similis est ꝓiectio virge idest spermatis per virgam effusioni capsedere. Capsedera est qđdam instrumentum d quo facit Aui. mentionē 4° ꝓhisicorum tractatu de vacuo ꝛ habet cōcauitatem rotundā cū collo longo stricto ꝛ tortuoso a quo fit continuatio exitus aque in emissione eius ab eo ꝓpterea q̄ nō pōt aer intus habere in grossū vt sinpleat aque que emittitur modo aliquādo tali mō emittitur sine cōtinuatione ex virga sperma ꝛ diuidit᷑ in plures partes. quare dixit Aui. ꝑmiscent᷑ ambo ꝛ sequūtur illā .s. ꝓiectionem ꝑmaʒ ꝓiectiones similes illi vna vice post aliam. quare ꝓpter has suctiones spermatis attractiones ꝛ retētiones ipregnat᷑ mulier ex ventribus numero cū vnaqueq̄ ꝑmixtio .s. duoꝝ spermatū facta suctione sepata sit per se ipʒ. Et 4ª causa est dixit Aui. q̄ qñq̄ sunt ꝑmixtiones vtrūq̄ spmatuʒ .s. viri ꝛ mulieris simul .s. facte. ꝛ tamen deinde abscindit᷑ ab inuicē in duas vel plures partes: hoc enim vnū aūcedēs .i. hec predicta ꝑmixtio facta abscindit᷑ ꝛ diuiditur in partes cā ventositatis .s. seꝑarādo illā in ptes. Ista eni vētositas vt dicūt nō est ꝓprie ventositas absolute ʒ est vapor vētosus fumosus admitus spmatibus q ƀm intētionē Ar. est cā delectationis in coitu aut abscindit᷑ cā titillatōis .i. motus ꝓpꝛij matricis: aut cā alterius rei ex cā sepante vt cā alicuius motus extrīeci vel alicuius ventositatis exītis in intestinis ꝛ cōmouentis matricem ꝛ sic sepantis illud cōmixtū in ptes: quare distingāt᷑ vnūqđq̄ separatuʒ .s. in singularitatē suā .s. vt fit distās vnū ab alio. Predicte tamen cāe cū simul cōcurrūt aut plures ex eis sunt sufficientes ad cōceptionem plʒ. sumpta aūt quelibet singulis nō est ad ħ sufficiēs nisi raro. Cā aūt quare sperma diuisum vt dictum est generat plures est q̄ virtus generatiua in homogeneo spmate virtualiter ē in qualibet parte eius. quare tale spma cū diuisuʒ fuerit in partes ƀm quācūq̄ approximauerit patiēti dispō in loco cōueniēti cū hēat illa quecūq̄ pars ṽtutem generatiuā agentē sufficientē inducit operationem suaʒ in tēpore cōpetēti ꝓhibente tamē amoto. Scias tñ q̄ predicta spermatꝭ diuisio quādoq̄ fit in ipo ꝑncipio eiectionis spermatis aut parum post. ꝛ tūc pluralitas fetuuʒ erit ad bonum ꝛ ad vitā ipoꝝ. quādoq̄ aūt fit postq̄ iā facta est secundina. ꝛ fit tūc ista diuisio ad partes intra secundinā. ꝛ tunc ista pluralitas fetuū nō est ad bonū ꝛ ad vitā. sed aborsus sequit᷑ ꝛ ꝓducit᷑ natus mēstruosus: sicut est fetus habens duo capita. ꝛ duo fetꝰ cōplicati cū vno capite. vel tribus manibꝰ aut alijs diuersitatibus. Ideoq̄ dixit Aui. quādoq̄ fit illud .i. illa separatio spermatis post texturā pāniculi .i. post generationem secūdine. ꝛ qñ sic fit fit tunc multitudo .i. pluralitas fetuū in re vna q̄ in vna secūdia ꝛ ħ est ex eis que nō cōplentur neq̄ sequūtur vitam q̄ nō possunt in uicē in vno pāniculo magnificari. Ideoq̄ abortiūt᷑. Et qñq̄ fit illa diuisio ante illud .s. ante gnātionē pāniculi ꝛ eoꝝ que currunt ħ cursu .i. que faciunt pluralitatē fetuū simile igit᷑ est .s. impedientes se inuicem magnificari quare ꝓbabile est q̄ talis conceptio plurium iterum nō fit vitalis ad vitā eorum sed abortiunt᷑. nā dicit. Ar. vtile nō est nisi illud qđ cadit in radice distinctum .i. nō est vtilis ad vitam cōceptio plurium nisi qñ fit ex spermate qđ in radice .i. qñ emittitur cadit distinctum in diuersas partes matricis Et quia pluralitas

Vtō ħ assigna tōeʒ cāe q̄re spma diuisum generat gemellos ꝛ plures

pluralitas nõ solũ aliquãdo fit ex spermate vno in vno coitu. Sȝ aliquãdo ex diuersis spermatibus in diuersis coitib⁹. 7 q̃ hoc ẽ rario contingit. Ideo Auice. subdit gemelli 7 supra.s.duobus vt plm fiunt ex coitu vno. Et raro contingit q̃ ex coitu supra impregnationẽ fiat cõceptio: 7 hoc q̃ sic claudit̃ os matricis in ipregnatione q̃ nõ põt subintrare sperma viri. Aliqñ tamẽ fit ipregnatio supra impregnationẽ. 7 hoc dixit Aui. quãdoq̃ fit in mulieribus que corpora tenera habẽt. 7 sunt multorum pilorum 7 multi sanguinis, ppter multitudinem caliditatis earum 7 d illis mulierib⁹ sunt fortasse que emittunt sanguinẽ in ipregnatione. i. que mẽstruantur ipsis existentibus pgnantibus. 7 nõ curant de eo ppter virtutem earum 7 fortitudinem matricum ipsarum 7 nõ aboriunt cũ mẽstruis 7 cũ apertione eius q̃ eminet in matrice. i. in ore matricis. Istis enim, ppter exitum mẽstrui facilius aperitur matricis orificium. ¶ Et dixit Aui. si accĩt impregnatio super impregnationẽ in non valde forti. 7 in ea que nõ cõcipit nisi ppter apertionẽ matricis sue 7 nõ, ppter fortitudinẽ sue matricis timet̃ q̃ sit filius suus in primis iã debilitatus. quare corrũpit̃ sensus supple 7 vterque abortit̃. ¶ Et dixit iterũ in fortibus timet̃ latus casus litigy ac ẽt compressionis inter duos filios 7 istud quidẽ plurimum pcedit ad febres 7 inflationẽ faciei 7 aduentũ egritudinum. 7 ad hoc vt abortiatur vnus eorum. Dixit Aui. paruũ sunt inter geminos. s. cõceptos ex pluribus coitibus dies plurimi. Sȝ si fit impregnatio supra impregnationẽ fit nõ post multos dies. s. ẽ plũ: 7 similiter intelligendum est de partu ipsorum. Ego aũt noui vxorẽ zacharie de scarparia que peperit masculum 7 hic ad tres menses peperit alium masculũ 7 bene vixerũt ambo: 7 vnus fuit animatus speciar. us florentie in burgo sãcti laurentij. ¶ Dixit Ar. 9° de animalibus aliqñ mulier per aborsum eicit vnũ sperma 7 fortasse alicuius corruptionis in eo existẽtis cã 7 recipit aliud. Et scias q̃ sicut septem sunt distincte cellule matricis vt supra. ita septẽ possunt, pcreari filij ad vitam venientes. Ar. tamẽ dixit 9° de historijs q̃ plures mulieres scȝ de, plificãtibus pariũt quinq̃ filios numero. Dixit solinus q̃ fuit vna mulier ex plebe nomine fausta q̃ genuit vno partu quattuor. duos mares 7 totidem feminas. 7 dixit q̃ tragedius auctor affirmat in egipto vno vtero septenos sit̃ gigni. Et q̃ hoc ibi ternus mirum est cũ fructifero potu nilis nõ tm̃ terrarũ arua. sed 7 materna fecũdet vtera. Et dixit gneum põpeiũ anchicbidem feminaȝ iaȝ sibi exhibitam quã cum scribit tertius enixã cũ vinginti eius liberis in teatro suo publicasse. Possũt aũt cõcipi cõceptione nõ vtili. multi 7 plures septem sed nõ veniunt ad vitaȝ. imo ante terminum abortiuntur. Vñ Ar. dicit 9° d aĩalibus q̃ gdã mulieri. xv. filij erant. Et Aui. retulit 9° sui de animalibus q̃ audiuit a fide digno q̃ quedã mulier abortiuit. 70. figuratos vno aborsu. Et albertus magnus dixit se habuisse a fide li medico q̃ quedam mulier in germania ad cuius curã fuit vocatus abortiuit in pãniculo vno. 150 inuolutos in quãtitate digiti auricularis quorum plures habuerũt motũ dilatatiõis 7 cõstrictiõis 7 mulier illa putauit se vermes ex matrice emisisse 7c.

Vide hic q̃ raro fit q̃ fiat impgnatio supra i pgnationem

¶ Capᵐ. 23ᵐ de causis assimilationis fetus.

Quarto de generatione aĩalium inuit Ar. duo repiri i spermate viri 7 mulieris. Vnũ actu 7 aliud potẽtia. Actu repertum est eius cõplexio nãlis exñs in ipo spermate per quã est aptum alterare 7 imutare mã. 7 ista reperit̃ ẽm eum in spermate viri. potẽtia enim repertum est in spmate viri 7 mulieris. nã cõpositionalis 7 special ter figura q̃ maxime in figura fit assimilatio fetus parentibus. talis enim natura cõpositionalis in figura reperitur in semine viri per naturã agenẽ reperitur in spmate femelle per naturam patientis: sicut reperitur figura alicuius statue in artifice per spẽm in mente eius. ita in, ppo sito vltra cõplexionem nãlemactu repertam in semine reperitur natura cõpositionalis in potẽtia habẽs idolum patris 7 matris i spmate per quã sperma viri est aptum taliter agere 7 sperma femelle taliter pati. Et vt dicũt de intẽtione Ar. fuit q̃ in generatõe embrionis cũ generat̃ cor nõ tribuat̃ solum cordi forma cordis: sed impmat̃ ẽt idolum gnãtionis aliorum mẽbrorũ cũ forma cordis in cor. 7 adhuc potẽtia generãdi tale quale est agẽs ẽm spẽm ergo sperma viri generãs cor generat ipm mediante idolo cum quo debet generare oĩa mẽbra. 7 ideo ipimit idolum gnãtionis mẽbrorum in cor 7 nõ solum ipm idolũ agentis imediate: sed 7 idolum agentis mediate. nã cor habet idolum, ppriũ 7 idoluȝ patris generãtis. imo 7 aui 7 ẽm quosdã, paui. verũ vnũ fortĩ⁹ alio ¶ Et dixit Ar. vbi supra. Eedẽ cãe hec qdẽ apta assimilata fieri parentibus. hec nõ assimilata: 7 hec qdem patri. hec võ matri: 7 ẽm totũ corpus 7 ẽm aliquã partẽ. magis ipsis quidẽ, pgenitoribus. 7 hĩs quidẽ qbuscũq̃: 7 masculina quidẽ magis patri. femia võ magis matri. hec aũt nulli cognatorum: tñ alicui homini: hec aũt nõ homini in specie. sed iã mõstruo: 7 nõ assimilat̃ parentibus queadmodũ mõstrum. degenerauit enĩ natura ab hĩs in genere primo. ¶ Dixerunt Galienus 7 Halyabas. q̃ si sperma viri superabundauerit super sperma mulieris infans patri assimilabitur: 7 si fuerit econuerso assimilabitur matri. ¶ Auicena dixit 21° tertij. Ego dixi q̃ cor complexionalis masculine generat masculum: 7 si peteret a me generat ne ipm similem sibi in omnibus accidentibus dico inferendo q̃ nõ oportet vt cum ipe assimiletur patri in hoc q̃ est masculus q̃ sit sibi similis in omnibus mẽbris imo assimilatur matri. s. quãdoq̃. Et enim dixit Aui. assimilatio individualis. i. oĩo, ppria sequit̃ figurã sed masculinitas nõ sequitur figurã imo cõplexionem vt supra dictum est. ¶ Et intellexit principaliter. Et quãdoq̃ accidũt cordi soli quasi cõplexio patris que spargit̃ in mẽbra. s. ex parte preparationis figuralis 7 est receptio. i. dispositio materie in extremitatibus decliuis ad figuram matris ¶ Et quãdoq̃ potẽs est informatiua vt dominet̃ spmati 7 mãe gnationis. 7 figuret ipm ex parte lineationis cũ figura pma. s. qua similet̃ matri: sed deficit ex parte cõplõnis scȝ vt faciat ipm similẽ ei in complexione. s. q̃ non facit ipm simileȝ ei in complexione sic cum fetus erit colericus 7 pater flegmaticus 7 econuerso. ¶ Et dixit Aui. quidã sapientuȝ dixerũt 7 nõ sunt elongati a iudicio potestatis. i. possibilitatis vel pluralitatis q̃ de causis assimilatõis est illud qd̃ exemplificatur cum est dispositio conceptionis in mente mulieris aut viri ex forma humana exemplificatõe firma. Quãtus enĩ sit vigor imaginatõis. pȝ p Aui. 6° de naturalibus pticula quarta vbi voluit q̃ nõ soluȝ operet̃ imaginatio in subiecto, ppo imo etiã i alieno. ¶ Et algazel similiter voluit. Propterea dixerunt sapiẽtes in arte. caueat sibi mulier ab inspectõe difformium reruȝ maxie in pncipio. multi enĩ fetus ex re pri⁹ inspecta post inspecta post cõceptũ a matre formã cõcepti retinuerũt. sicut loqt̃ de muliere hñte in camera sua ethiopẽ depictuȝ quẽ intẽse respiciebat cũ copulabat̃ viro suo 7 factũ est vt p illud pueri filius nigrum. Sic ergo ex aliqua forti imaginatione alicuius forme apphense extranee cadit similitudo geniti ad illã quãtumcũq̃ sit aliena a, pgenitoribus suis. hoc tñ raro cõtingit. Et dixerunt quidaȝ q̃ ista cã nõ est sufficiens vbiq̃: multotiens enim genitus similabitur alicui forme extranee nunq̃ apphense cuius cã est obedientia magna mãe que põt esse tanta q̃ etiam generabitur monstrũ vel quasi mõstruȝ sicut qñ parit̃ hõ: sed nullo modo alicui similis de, pgenie patris 7 matris. mandãt tñ prudentes nulluȝ extraneum aut mõstruosũ aut turpe siue enorme in domo 7 maxime in camera figurari aut pigi: sed qd̃ formosũ ẽ aut pulchruȝ. Vnde Ga. de tiriacha ad cesareȝ sicut scribit̃ a Rabi. in 4ᵃ pticula dixit per quẽdã de antiquis sciui q̃ qdẽ cupiens generare filiũ formosuȝ fecit depigi in piete camere sue figurã filij formosi, put melius dpigi potuit 7 mãdauit vxori sue vt coeunte ipa cũ eo temp inspiceret figurã filij formosi: nec diuerteret oculos suos ad alias partes aliquo mõ qd̃ faciẽs cõcepit filiũ formosũ quẽdã: sicut forma illa que suo nõ erat similis genitori. Et ob hãc cãm dictuȝ est si volueris filios philosophos 7 sapiẽtes in camera tua Ar. aut Platonẽ aut aliuȝ ex philosophis depigi fac. ¶ Et si volueris armigerum. Alexandruȝ aut Cesareȝ. Et si volueris formosum. Policretũ aut absolonẽ. ¶ Dixerunt qdam cãȝ assimilationis geniti ad parentẽ in stigmatibus 7 signis seu cicatricibus quibusdã repertis in parentibus fore decisionẽ spmatis 7 spiritus gignitiui ab oĩbus mẽbris corpis. quare pars spmatis 7 ipius spũs decisa a mẽbro in quo stigma fuerit siue cicatrix ponit in cor geniti idolũ ipi⁹ stigmatis seu cicatricis. Vnde 7 mẽbrum genitum ab illo mẽbro genitoris simile stigma reportabit. ¶ Et dixerunt si supabit plus sperma 7 spũs gignitiu⁹ vnius mẽbri super aliqd̃ alior mẽbrorũ si qdem fuerit patris similabit̃ genitus plus patri in illo mẽbro q̃ in alijs. ¶ Egidius aũt dicit duplicẽ similitudinẽ fore geniti ad parentes vnã in sbalib⁹ 7 aliã in accñtalib⁹. Et in sbalib⁹ semp est similitudo: q̃ ẽm hoc nõ differũt mas 7 feia. nã si nõ eẽnt eiusdem spẽi non generarent sibi sue speciei vt vir 7 mulier homineȝ quãuis qñ nõ eẽt mas 7 femina eiusdẽ speciei nõ generarẽt simile sue speciei vt pater de asino 7 equa. Recitẽt tñ miruȝ in italia accidisse scȝ vrsum cũ muliere cõcubuisse ex quo coitu mulier illa concepit filiũ q̃ fuit, ph⁹ ex quo postea nobilis, pgenies orta est. Et sbdit nõ fore hoc ita mirãdũ de vrso. nã vrsus coit vt homo existẽs ex coitatus appet homo 7 conat̃ pgere directus vt homo. De similitudine aũtẽ accidentaliter dixit egidius distinguendũ eẽ. nã quedã generabilia sequũt̃ cõplexionẽ generantium. sicut q̃titas 7 q̃litas 7 calor 7 forma 7 in istis fit assimilatio: si sperma potẽs fuerit 7 sic albus generat album: 7 fortis fortẽ. 7 ingeniosus ingeniosũ 7 sic de similibus. Si aũtẽ sit impotẽs nõ assimilabit̃ in his genitus generanti patri sed erit res in cõtrariuȝ 7 cũ femina vt supra patuit p Ar. sit cõtraria mari erit ad similitudineȝ matris in predictis. Quedam aũtẽ sunt accidentia ex arte 7 ingenio acquisita 7 in talibus nunq̃ est assimilatio. vnde gramaticus nunq̃ generat gramaticum. nec rethoricus rethoricũ 7 sic de alijs. Quidã aũtẽ alij dixerunt q̃ sperma patris sicut se habet ad oĩa mẽbra in potẽtia ita se habet ad quicqd reperit̃ in omnibus mẽbris ipius patris ¶ In mẽbris autem reperit̃ masculinitas 7 cõplexio. vt colericitas 7 flaticitas. 7 color vt albedo vel paledo. 7 q̃titas vt magnitudo vl paruitas: 7 figura vt formositas vl turpido: 7 mores 7 pas

Vide h q̃ nat⁹ pt assilã e patrẽ auũ 7, pauũ 7 vnũ fortĩ⁹ al terius

Vide hic q̃ cã assimilationis ẽ dispõ mulieris aut viri in mẽte ipsorũ

Vide h' q̃liter p[illegible] re in camera existẽtes valẽt m[illegible] filijs ad libitum patris

siones anime vt iracūdia audacia vel timiditas. Et accidentia eni que per cōplexionē corpis attribuūtur anime vt ingeniositas sen sus ⁊ ebetudo. Si ergo dicūtisti Sperma patris forte fuerit assi milabit filiū patri in omnibus p̄dictis. Ita q̄ erit masculus vt pa ter: magnus vt pater: colericus ⁊ albus vt pater. ⁊ similiter in ali is. Et si sperma patris fuerit debile: tūc trahet̄ res ad suū cōtra riū. s. ad matrem ⁊ erit femina similis matri in omnibus supradi ctis. Et si erit ꝯm partem forte ⁊ ꝯm partem debile nō oino forte vel nō omnino debile: sed forte q̄tum ad vnum ⁊ debile q̄tum ad aliud: tunc natus in aliquibus similabitur patri ⁊ in aliquibus matri. Et si quidem erit forte in cā masculinitas erit masculus na tus in hoc similis patri. Et in alijs in quib⁹ erit debile similis ma tri. ⁊ similiter ecōuerso si erit debile ad masculinandū erit natus similis matri in hoc q̄ erit femina ⁊ in alijs in quib⁹ erit forte erit similis patri. ¶ Et dicunt q̄ q̄r sperma qđ est potens ad masculi nādū vtplurimum est potens in alijs. Ideo vtplurimum mascu lus assimilatur patri ⁊ ecōuerso. qđ est debile in masculinando ē debile etiam in alijs vtplurimum. ideo vtplurimū femina assimi latur matri. ¶ Dicūt aūt vtplurimū sicut Ar. dixit. Potest aūt aliquādo accidere cōtrarium: qm̄ predicta accidentia ab inuicem separari possunt. Aliud est enim ee ⁊ aliud ee album vel formosū ⁊ sic de alijs. ¶ Et dn̄t fit assimilatio qn̄ extraneis extra ꝓgenie tūc illud cōtingit ex imaginatione: vn̄ legit̄ de Jacob qui virgas excorticatas ꝓiciebat in aqua de qua bibiture erant oues que v ge rōne motus aque q̄dam varietatē ꝓtendebāt. Oues itaq̄ po tum in illa aqua sumentes ⁊ nimis intente illas virgas aspiciētes pariebāt postea agnos vario colore coloratos. ¶ Cōciliator aūt dixit similitudinem geniti ad parentes tres habere causas ꝑticu lares. s. aspectum celestem immēsam imaginationē ⁊ maxie mu lieris ⁊ virtutē īformatiuā. De p̄ma tamē locutus est ptholome⁹ in centiloquio 2° verbo cū dixit vultus huius seculi sunt suppositi vultibus seu figurationibus celestibus ⁊ cū in vbo 6° dixit semp accit vt illud qđ ex gradibus sit simile illi q̄ appetit natus. De 2° dixit Ar. ꝓbleumatum. 20° 10° ꝓbleumate in quo quesiuit ꝓpter qđ in alijs aīalibus ab homine geniti magis assimilāt̄ parentib⁹ generantibus q̄ in hominibus ꝯm nām. nō eni in hominib⁹ ita similatur patri ⁊ matri sicut in brutis. ¶ Dixit aūt ꝯm nāz q̄ ho mines astute conāt̄ similitudinē filioꝝ ad parētes adducē sicut pꝫ per Ipo. in libro de aere ⁊ aqua qđ est ex lōga cōsuetudine plas mādi capita in longū manibus vt animosiores appeāt naturalit̄ ex hoc inducta sunt capita longa ⁊ in natis brutorum nō solum i primitur similitudo in accidentibus ⁊ figuratione membroꝝ ap parentibus: sed etiā que sensui nō apparent talia statim que sic nō inueniunt̄ in natis hominum. ¶ In solutione enim huius que siti Ar. tetigit duplicē cām assimilationis. s. imēsam imaginatioēꝫ cū dixit cā est q̄r homo. s. vir ⁊ mulier multipharie disponunt̄ ꝯꝫ animā in coitu: multis eni modis ⁊ varijs efficiunt̄ ꝯm animā in actu ⁊ feruore coitus varia imaginant̄. nā sicut pater ⁊ mater dis positi sunt ꝯm animā imaginādo: ita disponunt̄ ⁊ geniti. qm̄ ꝯm varias imaginationes variantur spermata diuersas recipiendo i pressiones: quare similiter ⁊ embriones qui ex illis generantur. Immēsa ēt ⁊ miranda valde operat̄ imaginatio vt apparuit ple ne in sermone tertio tractatu p̄mo capi° de virtute imaginatiua. ꝓpter qđ Aui. 2° p̄mi voluit q̄ passiones animales plerunq̄ im primant res nāles: sicut accit vt puer illi assimilet̄ cui⁹ forma ima ginata fuerit mater cum extitit cōceptio: ⁊ vt color eius ꝓpinqui us sit colori eius quem viderit cum fuit casus spermatis. Ideo di xerunt prudentes antiqui cauēdum fore ab imaginādo mōstruo sa ⁊ turpia cum fit coitus ad generandum prolem: ⁊ ne fiat in ho ra iracundie vel tristitie aut cōsimilium anime passionū ⁊ q̄ nō fi at subito ⁊ cū furia. ¶ Ex hoc enim dixit Alexāder fatui ex sapi entibus generant̄. ⁊ hinc est ēt dicunt q̄ ex adulterio timore o ꝓ ducti vel fornicatione deteriores sint alijs valde sicut ēt dn̄t esse q̄ ex adulterio genitus sepe ⁊ sepius similatur cōiungi adulterāti mulieris ⁊ nō patri adulterāti ipa muliere in ipo actu optie imagi nāte de cōiuge suo pp adulteriū qđ cōmittit. aliqū tn̄ assimilat̄ ge nitus adultero. Vn̄ ait Ar. 9° de animalibus q̄dā mulier p̄gnās īpregnata est super primā īpregnationē ⁊ peperit duos filios quo ruꝫ vnus similabat̄ cōiugi suo ⁊ alius fornicatori. nō sic aūt est di xit Ar. in solutione dicti ꝓbleumatis in alijs animalibus: qm̄ p̄ manēt in coitu ꝯꝫ easdē passiones aīe in quib⁹ erāt. ¶ Et assigna uit ēt Ar. ibidē aliā cām que est q̄ i hominibus nō perficit̄ coit⁹ vt frequenter ꝓpter cōcupiscentiā nec vt requirit̄ ad hoc vt fili tudo inducat̄ ingenitus furiosius eni animalibus alijs ad coitus mouet̄ hō qđ accidit ex maxie delectatōe quā percipit in coitu su pra alia animalia. quare nō obseruat in coeundo que requruntur ad gn̄atiōnē ⁊ similitudinēꝫ genitorū. nꝫ in ipsa spermatis eiectōe nꝫ post. De 3° aūt cā simulationis genitori dixit Cōciliator est sciē dū q̄ q optie dispositus est ex patribus similitudinē imprimit mul tiphariā. nō solū ꝯm eēntialia. imo ēt ꝯm accidentalia. Inqt enim Ipo. vbi sup in li° de aere calui caluos ⁊ varij varios ⁊ strabi stra bones generāt. Et Ar. dixit p̄mo de gn̄atione animalium. nō so lum ꝯm nālia parentibus assimilati fiūt pueri verū ēt ꝯm acquisi

Vid͞ h͞ic q̄ q̄tuor sīt cāe p̄ncipa les q̄re geniti assimilāt̄ p̄ aretibus

Vide hic q̄liter imaginatio m͞l tum valet assimilādo fetum ad instar rei imaginate

ta. Cū eni parentes habuerit cicatrices geniti ex locis susceperūt easdē cū fuit visum in calcedone patre habēte in brachio notatū stigma ⁊ in filio affuit cōfusa ⁊ indeterminata pictura. Sꝫ qui nō est optime dispositus inducit in filio figurā īperfectiorē vel remo tiorē vt matris vel aui. ¶ Et ꝯm sniam Aui. hec snia Ar. declaꝫ ad illud qđ est frequētius. Cū eni pater fortis extiterit generat̄ h̄ homo. s. patri similis: cū vo debilitari ceperit generat̄ homo. ſꝫ nō hic homo: q̄r nō patri similis. q̄ si amplius infirmet̄ ꝓducit̄ aīal s. mōstrum. ¶ Et Aui. dixit q̄ assimilatio est duplex vna cōis ⁊ alia ꝓpria: ⁊ cōis quidē ꝯm spēm est vt in ꝓthis ⁊ ethiopibus. ꝓ pria vero est ꝯm ordines qm̄ filij ꝓprietates habēt a parentibus. Cū ergo fuerit materia ꝯm omnē partē obediēs erit genitum si mile patri. ⁊ si fuerit minus obediens erit simile matri. ⁊ si nō fue rit ita obediens similabitur auo paterno vel materno. ⁊ si non ⁊ amittit humanitatem accipiet animalitatem. sicut accidit in rebus mōstruosis sicut cū habuerit genitus aliquod vel aliq̄ mēbra alte rius animalis vt caput arietꝭ vel thauri. Et de assimilatione geniti ad parētes auos ⁊ superiores retulit solinus in de mirabilib⁹ mū di dicēs plerūq̄ varui. mō neruos mō cicatrices. mō qualescūq̄ origines seu notas ferunt vt in lepidis fuit quoruꝫ tres interuulla tn̄ serie ex eadē domo obducto mēbrano oculo similes geniti re pierunt. Et dixit in bisantio nobili pugile qui cū matrē haberet ex adultero ⁊ etiope cōceptā que nihil patri cōpandum reddidisset ipse in ethiope auū regenerauit. Dixit Cōciliator quidam dixerūt q̄ similitudo est duplex vna indiuidualis que sequit̄ figurā ⁊ tali similitudine genitus frequēter assimilat̄ matri. imo fortasse frequn ti⁹ q̄ patri. Alia est specifica nō sequēs figuraꝫ sed cōplonē ⁊ ma xime cordis quia forma masculinitatꝭ vel feminitatis dat̄ ⁊ ista pa tri semp assimilat̄ radicalē nāq̄ cōplonem hec primi semis cōse quūtur. femina eni nō agit nec in primis similitudinē suā nisi p ac cidens valde. s. ꝓhibēdo agēs imprimere suam similitudinē eo q̄ mām reddit indispositā. ¶ Dicūt ex imaginatōe visu vel auditu alicui⁹ rei cōmestibilis gn̄atur aliq̄ñ in cōcipiēte appetit⁹ forꝭ illius rei qui appetitus habuit p̄ncipiū in fantasia sua ⁊ terminātur i fe tum ⁊ est cā cōmotionis fetus ⁊ accepto illo cibo cessat cōmotio a matre ⁊ a fetu ⁊ nō accit cōmotio illa in fetu q̄r fetus appetit. istā rē ⁊ facit matrē appetere istā sicut q̄dā existimāt ⁊ sicut mulieres sepe dicunt ⁊ nō cessat a fetu cōmotio sumpto illo cibo q̄r fit satis factio facta appetitui eius ſꝫ q̄r matri sue satisfactio facta est vn̄ ces sat ab ea cōmotio qua cessante a matre cessat ⁊ a fetu. ¶ Si vo i tali forti appetitu mulier nō habuerit illā reꝫ remanet vestigiū istī us rei in fetu in illa parte in qua mulier tūc se tāget. ⁊ cā huius est terminatio illius appetitus in fetu eo q̄ tūc multū de spiritu q fac ꝑ pfectiōe fetus venit a matre ad fetuꝫ ⁊ ex motu isti⁹ spūs ex de terminata mā fit illud vestigiū. q̄r mā dicūt q̄dam est mala ⁊ fit h̄ sicut accidit q̄ terra aliquando ꝓpter suā malitiā cōuertit granū in lolium ⁊c̄.

Vid͞ h͞ q̄ n̄ solū assim lat͞ pueri parētib⁹ ſꝫ nā lia verū ⁊ ēt ꝯ acqu. sita

¶ Capm. 24m de necessario cōcurrētibus ad digōnem.

Menstruum vulgo flos dicitur q̄r sicut sine floribus arbor nō fru ctificat ita sine mēstruo mulier nō ꝓlificat. Quis pos sit puella cōcipē Quis nōdū mēstruata fuerit vt cū habuerit etatem cōuenientē passa fuerit viruꝫ obē tibus tn̄ mēstruis ab ea fluere. Et mēstruū quideꝫ aliquādo mu lieris purgatio vel muliebris fluxus vel ꝓfluū dicit̄ siue ꝓfluuiuꝫ q̄r per ipm̄ mulier a multis superfluitatibus purgat̄. ¶ Di autē mēstruū a mene ebreo q̄ latine ē luna. qm̄ aduct⁹ ei⁹ in mulierib⁹ lunam insequitur vel dicit̄ a mēse: q̄r ꝯm nām mensis in fine. lu naris que fit. 30. dierum eueniat: fit aūt hoc tempore vt dicunt q̄r ista purgatio fit a natura expellēte regulata a celesti motione hu miditatum que est luna. ipa enim est principium humiditatum in corporibus inferioribus. ⁊ origo motus earum. humiditas auteꝫ ista Quis paulatine de die in diem generet̄ nō tn̄ cōtinue expelli tur ne quotidiana infectio ⁊ deturpatio insequat̄. Sꝫ paulatine colligunt̄ donec q̄titatem superfluā ⁊ nature onerosam adipiscā tur q̄ quasi ꝯm primas tres etates seu quadras lune acquirūt. vn̄ in fine mensis lunaris in vltima. s. etate seu quadra lune ꝯm natu ram expelluntur. Fit autem hec superflua humiditas dixit Ar. 2° de generatione aīalium de necessitate femell nō potente eni di gerere natura earum necesse est in eis superfluum fieri ⁊ aggre gari nō soluꝫ inutil̄ alimenti sed que in venis superhabundāt mul tiplicata ꝯm subtilissimas venas ⁊ assignāt eodem. 2° cām finaleꝫ quare sunt menstrua in femellis. dixit q̄ fiunt gratia melioris. s. quantum ad indiuiduum. ⁊ fiūt gratia finis. s. quantū ad speciem nā enim deriuat ad hunc locuꝫ mēstruuꝫ gn̄ationis gratia. ¶ Et dixit 9° de historijs mulierum motus. s. mēstruoꝝ fit circa defici entes lunas. ⁊ hoc fortasse q̄r tūc ꝓpter aeris frigiditatem minor fit resolutio. Unde ipe dixit 4° de gn̄atione aīaliū fieri quedam menstrua ꝯm nām deficientibus mēsibus magis ꝓpter eādē cāꝫ ſꝫ q̄r multiplicat̄ tunc indigestio magis ⁊ per cōsequēs tunc mē struum magis indigestū est frigidius eni est tps hoc ⁊ humidius

Vide hic q̄ ad uēt⁹ mēstruoꝝ i mulieribus sequit̄ lunaꝫ

propter

ꝓpter diminutionem luminis lune. ¶ Et iterum primo eiuſdeꝫ dixit infirmior eſt minori caliditate cõicans femella ſm nãm ⁊ iõ in ea ſanguineam ſuperfluitatem neceſſarium eſt eẽ que vocatur mẽſtruorum ſegregatio. ¶ Et dixerunt iterum 2° de generatiõe animalium certitudinaliter periodus nõ eſt ſtatutus mulieribus .ſ. mẽſtruationis: vniuerſaliter tñ digreſcentibus mẽſibus fieri rationabiliter frigidiora ⁊ tũc corpora aĩalium cũ ambieꝰ cõueniũt tale mẽſium aũt cõcurſus fieri ꝓpter lune defectũ ꝓpter ꝙ ⁊ hyemalis accit eẽ cõcurſus menſiũ magis ꝙ̃ intermedia tꝑoꝝ permutata quidã in ſanguinis ſuperfluitate volunt fieri mẽſtrua ſm dictũ periodum. Et Aui. dixit 3° ſui de aĩalibus in fine mẽſis ⁊ in ꝑncipio luna mutatur a ſuo lumine ⁊ mutat humiditates: ⁊ ꝙ ſit ſuperfluitas mẽſtruorũ emiſſio femelle pꝫ qm̃ vt multũ nec emoroyde inſunt mulieribus nec ex naribus fluxus ſanguinis nec ichic.i. ⁊ nõ ſtãtibus mẽſtruis ſiquidem fiat aliquod horum ſunt peiores al' ⁊ melius pauciores tñ purgatões tñ cõſumpta in hac ſegregatione ſuperfluitate ⁊ iterum qꝛ nõ venenoſe ſilr .ſ. viris ⁊ leuiores. ⁊ p idest pleniores femelle maſculis ſunt. Item aut oportet putare cãꝫ ⁊ molles miuores eſſe corporuꝫ femellis ꝙ̃ maſculis aĩalificantibus. Et Gal. in libro de doloribus mulierum addit ad cãs otium ⁊ vacatõeꝫ exercitij quibus inſunt mlieres. Eſt eñi cuſtoditiua domus maſculi aũt ecõuerſo ſe hñt femellis. Iõqꝫ nõ multiplicãt ex indigeſtõe ſupfluitates periodice expellendas. Manifeſtiſſima aũt eſt hec purgatio mulieribus: qꝛ emittit mulier plurimã ſegregationem aĩaliũ aliorum cõpatõe: ꝓpter ꝙ manifeſtiſſime ſemp palida eſt ⁊ ocultaruꝫ venarũ ⁊ defectum habꝫ corporis cõpatione ad maſculos. Et dixit Solinus auctoritate democriti mulier ſolũ aĩal mẽſtruale eſt. hꝫ eñi homo ſanguinẽ plꝰ ꝙ̃ aliquod animal ſue molis. verũ femina deficit in calore naturali ita vt improportõatus exiſtit calor eius: q̃re nõ perfecte regulat ac gubernat vñ indigeſtio remanet. ⁊ ſignũ qđ mẽſtruuꝫ ꝓcedat ex indigeſtione eſt ꝙ mulieribus calidioribus viraginibus ⁊ bñ digerẽtibus aut mẽſtruũ oĩo nõ fit aut modicum. Que vero frigide ſunt cõplexiõis plus mẽſtruãt: qꝛ plus hñt de ſanguine idigeſto ⁊ ſilr que viuũt otioſe ⁊ multis ſe replentes cibis qꝛ indigõnẽ patiunt ſilr habũdãt meſtruis ⁊ hoc niſi ex otio multa pinguedo aut alios humor opilans multiplicaret qꝛ tũc per accñs minorarent mẽſtrua earuꝫ. ¶ Et de ſignis eſt ꝙ viris mulieribus pp indigõnẽ quã multiplicãt ineſt aliquid ꝓportionabile mẽſtruo vt emorroydaruꝫ fluxus. Hãc igit indigeſtã ſuperfluitatem ſup aggregatã nã periodice ad venas cũ matrice cõiũctas expellit quã etiam lꝫ cũ virtute debili matrix in ea voluptet attrahat ⁊ in venis eius nõ in ipſis concauitate colſr vt fluat matrix maxie i lune decliatione. Eſt eñi modus expreſſionis de circũferentia ad centrum ꝓcedẽs a frigiditate aeris ꝓueniente tũc maxie defectu luminis lune. Et hec eſt cã quare ꝙ̃uis in plenilunio humiditates ſunt plures ⁊ magis augmẽtate ⁊ caliditas amplior in aere talis eũo ñ venit. ¶ Et ſcias ꝙ alia aĩalia: aut mẽſtrua ñ hñt aut ſi hñt ꝑ ipoꝝ paucitate nõ appent. ipoꝝ eñi ſuperfluitas in pilos trãſit in vngues ⁊ cornua ⁊ hmõi talia. ¶ Dixerũt quidã ꝙ cã quare mulier pre alijs aĩalibus mẽſtrua habeat eſt duplex. vna eſt generalis que eſt ꝙ ſic mulier determinata eſt ex ſuis ꝑncipijs naturalibus. Alia pticularis que eſt ꝑdicte ſanguinee humiditatis multiplicatio vltra illud qđ in eius trãſit nutrimẽtum vel augmentum in ea pluſꝙ̃ in alijs aĩalibꝰ. Cũ ergo vt dictuꝫ eſt calorẽ nãlẽ debilẽ habeat ipotentẽ illã cõgrue regere ⁊ gubernare imo ẽt eaꝫ ſoluere ⁊ cõſumẽ. mulieri opus fuit vt augmẽtata tali hũiditate ſanguinea expelleret. ne retẽta corrumperet ⁊ corpus lederet. Vñ dñt qdã ꝙ ⁊ ſi brutoꝝ quedã debiliorẽ habeãt digeſtiuã q̃ꝫ mulier. nõ tñ illã ſanguineã multiplicãt humiditatem. qꝛ nõ cõuertũt digerendo eſcas ipoꝝ in ſanguinẽ plus ꝙ̃ eis opus ſit ꝓ nutrimẽto eoꝝ ⁊ augmẽto vel dĩ a mõſtro: qꝛ res monſtruoſa videt. vñ Solinus ait mulieris ꝓfluuia nõ paruis ſpectata documẽtis int mõſtruoſa mariro numeratis. cõtacto eñi huius fruges non germiabũt aceſcẽt muſta morient herbe amittẽt arbores fetus ferrũ rubigine corrumpet nigreſcẽt era. ⁊ ſiquidem canes inde cõmederint in rabiẽ efferebuntur morſibus nocituri his quos limphaticos faciunt. ⁊ hec quidem parua ſunt. bitumẽ eñi in iudea eſt ꝙ aſphalices glgnit latus adeo lentum. i. tenax ⁊ mollitie glutinoſa vt a ſe nequeat ſepari. ⁊ eñi rupẽ partẽ velis vniuerſitas ſequet eius ſcindiqꝫ nõ põt. qm̃ in quãtuꝫ ducatur extẽdit ſed vbi admota cruore illo polluta fila diſcerpit ſpõte ⁊ applicate tabe deducit paulo ante corpus vnũ fitqꝫ de tenacitate cõnexa cõtagiõe pticio repentina. ¶ Ceterum ipẽ femĩe quibus minus ẽ neceſſitas huius ꝙ̃diu ſunt in ſua lege nõ nocẽtibus oculis cotuent aſpectꝰ earum ſpecula vitiat ita vt ebetet viſu fulgor offenſus ⁊ ſolitaꝫ emulationẽ vultus extinctus ſplẽdor amittit facieſqꝫ obtuſi nitoris quadã caligine nubilet. ¶ Dicũt nõ inficit ſpeculum mẽſtruata aſpiciens ipm̃ qꝛ ab eius oculis infectio ad extra mittat in ſpeculum Sꝫ qꝛ quidam vapores corrupti ab ea eleuati ad ſpeculum veniẽtes ipſum ſpeculuꝫ maculãt ꝙ oſtendit ipoꝝ groſſities nubiloſa: in ſpeculo enim velut ſanguinea nubes apparet. ¶ Et dixit Solinus hꝫ plane ſalutare illud ſolũ ꝙ nauigãtibꝰ helene ſydus auertit.

Vid' h q̃re mulieres vtplm̃ ſt palid' ⁊ hñt defectũ corpis

Vid' h duplicẽ cãꝫ pp qd mulier pal' ſ aĩalibꝰ mẽſtrua habet

¶ Eſt aũt mẽſtruũ naturalis ⁊ cõſueta purgatio ſanguinis in muliere ex matrice certis ꝓueniẽs ꝑiodis. Unde colliget 2° dixit Auer. Menſtruum eſt ſanguis qui ꝓpter multã humiditateꝫ q̃ generatur in feminis ꝓpter paucitatẽ caloris earuꝫ intrinſeci congregatur: nõ eñi eſt ſufficiens calor earum ad coquẽdum ſanguinẽ qui mittitur ad mẽbra ipſaruꝫ ⁊ idcirco expellit ipꝫ natura certis iuuamẽtis per meatum matricis. ¶ Et Gal. quidem dixit 6° de accidenti ⁊ morbo ꝙ omnis fluxus ſanguis preter naturã exiſtit excepto mẽſtruo ꝙ eſt in mulieribꝰ ſm nãꝫ ſicut etiã dixit. A. tꝰ tertij. Et ratio eſt qꝛ cãe cõcurrẽtes ad mẽſtruationeꝫ ſunt ſm naturam ſicut virtus naturalis expulſiua expellẽs ſuperflua pro determinato loco in tẽpore determinato. ¶ Et intellexerunt ipꝫ eẽ ſm naturã qm̃ dicta virtus mouet ipm̃ nõ coacta neqꝫ ſtimulata ſinthomatice nec cretice. ambo eñi iſti duo motus ſunt preter naturam qꝛ facti coacta natura ⁊ nõ indeterminato tẽpore ꝙ̃uis motus ſinthomaticus ſit magis preter naturã ꝙ̃ creticus. ¶ Circa menſtruum cõſiderãda ſunt tempus eius quãtitas ipſius ⁊ ipſi qualitas. Tempus auteꝫ mẽſtruationis mulieruꝫ eſt duplex: vnũ generale menſurans initium mẽſtruationis ⁊ finẽ eius. 2^{m} eſt tempus particulare ꝙ etiam eſt duplex: vnũ qđ menſurat ſpatium qđ eſt ab vna mẽſtruatione vſqꝫ ad aliã ⁊ iſtud iſequit lunã vt ſupra Et 2^{m} eſt tempus mẽſurationis tempus preſens mẽſtruationis ⁊ nullum horum tempoꝝ hꝫ tempus ꝑfixum ⁊ limitatum ſed cuꝫ latitudine in q̃ põt prolongari ⁊ abbreuiari pre diuerſitate cõplexionum ⁊ cõpoſitionum corporis ⁊ pro varietate aliorum particularium cõcurentium. Cõiter tamen hoc tempus in. 14° initiat anno ⁊ finitur in 40° aliquando tamen anticipat ⁊ aliquãdo poſtponit ¶ Dixit Viaticus mẽſtrua fiunt cum etatem. 14. annoruꝫ ſubeunt. Sed ſi feſtinat tunc in. 12. eueniunt ante autem. 12. annum puella nõ mẽſtruatur qm̃ ſuperfluũ nutrimẽti eius trãſit in augmentum ⁊ nõ mandat a natura ad matricem cũ nõ intendat prius cõceptionem in ea. ¶ Gilibertus tamen dixit ꝙ aliq̃bus eueniunt menſtrua in. 9. annis: hoc tamen perraruꝫ ẽ. Dicunt cum fuerit puella colerice cõplexionis amplarum venaruꝫ degẽs in multo ocio vtens regimine multi ſanguinis generatiuo cito menſtruatur ita ꝙ aliquando ante. 12. ãnum. Mulier vero ſanguinee ꝯplexionis in multo otio viuẽs ⁊ regimine nutriente fruens mẽſtruatur poſt. 50. ãnos ita ꝙ aliquãdo extẽdit mẽſtruatio vltra eaꝝ vel vſqꝫ ad annum. 55. ⁊ ad. 60^{m}. puella flegmatice vel melancolice complexionis hñs ſtricturã venarum ⁊ maxime nõ vtens regimine multi nutrimẽti incipit mẽſtruari poſt. 14^{m} annũ ⁊ ceſſabit mẽſtruatio ab ea circa i. 40. ⁊ aliquãdo ante in 35° ⁊ aliquãdo in 45. ãnis Unde dixit Aui. de mulieribus q̃dem eſt cuius ablatio mẽſtruorum feſtinat quaſi in. 35 ⁊ 40. annis vite ſue ⁊ de eis ẽ qua tardatur illud vſqꝫ quo perueniãt. 50. anni ⁊ quedam ẽt vt reperit mẽſtruantur in. 60. ãno. Et quidã dicũt quibus hũidũ dominat multum ſup. caliduꝫ mẽſtruat in. 14. ãno ⁊ quibus mediocriter ſe habent humido cu calido mẽſtruat in. 13°. Tempus inſuper menſurans ſpatium periodorum mẽſtrnationis nõ eſt limitatũ certo termino dierum. Quibuſdã v̈o mulieribus que ſunt viragines ⁊ calide cõplexionis cõtingit mẽſtruari ſemel in anno q̃buſdam v̈o ſemel in ſex mẽſibus q̃buſdam vero ſemel in tribus mẽſibus maxime ſi exercitijs vacẽt ⁊ regimine vtant pauci nutrimẽti: ⁊ i pluribus cõtingit mẽſtruari omni mẽſe lunari ſemel. reperiuntur tñ quedã mulieres in quibꝰ mẽſtruũ ꝓfluit i tribꝰ ſeptimanis ⁊ i duabus ſeptimanis ꝙ̃uis pauce ſint valde ⁊ adhuc ſunt pauciores q̃bus fluit omni ſeptimana aut oĩ 4ª die. Cũ vero anticipat a lunatione qualibet mẽſtruum aut poſtponit ⁊ venit lunatiõe trãſacta eſt preter naturam. Dixit Aui. ꝙ eſt ſupra. 30. dies .ſ. eueniẽs menſtruum vt ꝙ venit in 40. vel. 50. die ⁊ qđ eſt infra illud in quo terminat tempus mũdificationis ꝙ ad plus eſt vt apparebit tẽpus ⁊. 22. dieꝝ vt qđ euenit in. 14. vel. in. 15. die eſt nõ naturale qꝛ veniens in tempore nõ ordinate ꝑiodicationis. dixit eñi in ca° de ſignis mulierum maſculinãtiũ ſpatiuꝫ mũdificatõis mulieꝝ. i. in quo mũde ſtãt qđ ſpatium eſt breuius eſt. 22. dies ⁊ nõ eſt vſqꝫ ad. 40. qꝛ fuerunt quidam antiquorum qui putauerunt ꝙ ſpatiũ eſſet. 40. dierum. dicebãt enim ꝙ mulier ſtabat mũdificata a mẽſtruis. 30 diebus ⁊. 10. diebus ſtabat cum ipſis. ⁊ ideo dixit Aui. ꝙ ſpatium mundificatõis eſt. 22. dies ſup. 8. diebus eſt tempus purgationis ⁊ ſic totum tẽpus eſt. 30. dierũ. Quãuis tamẽ dictum ſit purgationeꝫ mẽſtruorũ ſm pl'm fieri in fine mẽſis lunaris. Gordo. tamen in dixit fluũt menſtrua ſm quadras lune puellis quidem in prima quadra. adoleſcẽtibus vero in 2ª ꝑfectis aũt in tertia ⁊ ſenibus in vltima. Tẽpus vero purgationis ⁊ mẽſtruationis in omni ꝑiodicatione multum eſt variabile ⁊ nõ reperit vnum cõe tempꝰ pluribus nedũ omnibus ꝙ cõtingit ꝓ varietate cõplexionis habitudinis ratione fortitudinis vel debilitatis virtutis rõne largitatis vel ſtrictitudinis venarum rõne materie inſtabilitate vel fluxibilitate vel groſſitie ⁊ viſcoſitate ⁊ rõne cõſuetudinis ⁊ tẽporũ ãni ⁊ cõſtitutionum ⁊ regionum longius ſpatium eſt. 7. dieruꝫ ⁊ raro eſt ꝙ purgatio non compleat in. 6. ⁊ breuius tempus eſt dies. Dixit Auerois. 3° colliget. tempus naturalis purgationis mẽſtruorum breue eſt vnus dies. ⁊ longum eſt. 7. dierum. quidã dicunt

Vide hic ꝙ cõiter initiũ mẽſtruatõis ẽ in. 14. ãno ⁊ finis ẽ i 40.

Vid' h ꝙ ſpaciũ mẽſurãs ꝑiodũ mẽſtruatõis nõ eſt limitatũ certo termino dierum

sex dierum. Cōīter tamē dicunt quidam tēpus cōe est quinq̄ di erum. ⁊ quidā dicūt trium dierum verum p̄mū est veri⁹. Dixit Uia. mēstruū accit mlierib⁹ ⁊ pollutō ī viris. Mlieres tñ citi⁹ hñt mēstrua q̄ viri sperma q: p̄ debilitate virtutis earum citius mltiplicāt superflua. que vt dixit Uiaticus in eis descendunt ⁊ exeunt sicut gūmi. Quātitas aūt mēstruoꝝ nō potest certa mensura mensurari ⁊ nō extenditur earum diminutio vel augmētum respectu quātitatis que debetur mulieri temperate aūt que cōiter ī muliere temperata reperitur sed attenditur respectu quantitatis que debet̄ ipi mulieri a qua fluūt ⁊ qua sibi consuetudinaria fuit aliqua enim ipoꝝ q̄titas alicui mulieri est superflua que alicui alteri eēt diminuta seu nō superflua. ¶ Dixit Ar. 2° de gnātōe animalium sanguineis femellis superfluum est plus supple ⁊ in melancolicis est minus ⁊ in colericis est plus q̄ in flegmaticis ⁊ i macilentis est plus q̄ in pinguibus ⁊ in iuuenibus est plus q: in senibus. Et variatur ēt quātitas ipsorum varietate aliorum particularium. etenim in vere ⁊ simili regione multiplicant̄ mēstrua. Et dixit Ar. 2° de generatione aīalium in cōstitutionibus australibus multiplicatur mēstruoꝝ euacuatio ⁊ diminuit̄ in borealibus. qualitas vero mēstruorum attenditur in ipsorum cōplexione. modo substantie colore ⁊ debito modo exitus eorum. In complexione quidem vt sit sanguinea in sanguineis mulieribus ⁊ in colericis colerica ⁊ in flegmaticis flegmatica. ⁊ in melancolicis melancolica. In modo vero substātie vt nō sint superflue fluida aquosa nec superflue grossa viscosa sed substantiam habeāt correspōdētē cōplexioni cuius sunt in colore quoniam color primus ⁊ naturalis mēstruorum in muliere cōtempate cōplexionis vt Auic. inuit 9° sui de animalibus est sicut color sanguinis arietis nouiter decollati quoꝝ rubedo aliqualr ad albedinē declinare debet qm̄ mulier frigida existens flegmaticas multiplicat superfluitates quare sanguis eius mēstru⁹ indigestus existēs ad aliqualē albedinē declinare debet ⁊ debet eē permutat⁹ a colore mulieris⁹ temperate hz suum lapsum si eni est lapsus ad frigidum tendit ad flegmaticitatez plus ⁊ ad albedinez vel liuiditatē. Et si lapsus est ad calidū ad rubedinem plus vel ad citrinitatem declinabit. Dicūt quidam in sāguineis declinat ad rubeū roseum. In colericis ad rubeū claruz in flegmaticis ad albedinē ⁊ in melācolicis ad nigredinē. ¶ Dixit Gal. vt scribit̄. 9° cōtinentis ad cognoscēdum colorē mēstruorum p̄cipue mulieri vl supponat sibi mūdū pannuz ad retinendū p totā noctē. deinde desiccādus est ad vmbrā q̄ si color ipsius fuerit aqueus humor cū dominās corpori erit de flegmate. ⁊ si fuerit coloris ruffi erit ex repletione sanguinis. ⁊ si fuerit declinās ad citrinum erit de colera rubea. ⁊ si fuerit viridis aut niger erit de colera nigra. In mō aūt euentus eorum est cōsideratio habenda vt fluant sine aggregatione ⁊ dolore ⁊ virtutis p̄stratione. In p̄dictis ergo cōmēsurata existente huiusmodi emissione superfluitatis. Dixit Ar. 2° de gnātione animalium corpora saluant̄ velut facta putrefactione superfluitatis que languidi corpis causa erat Et Gal. dixit 2° ad glauco. vt ponit̄ a Rabi. in. 16ª p̄ticula cū mūdificatio mulierum per mēstrua est sicut decet mulier remanet in fortitudine sua ⁊ nihil egritudinū ei in aliquo tēpore generant̄ ¶ Nā dixit Aui. Menstrua tēperata in quātitate sua ⁊ qualitate ⁊ tēpore suo currente hm cōsuetudinē suā naturalem in omni spatio idest periodicatione sunt cā sanitatis mulieruz ⁊ mūdificationis corporis ei⁹ ab omni nocumēto in q̄titate ⁊ qualitate sup. ⁊ erit tūc euētus eorū suauis cū bona tollerantia absq̄ vllo accite. Et faciunt dixit Auice. ipam acquirere castitatē ⁊ paucitatem desiderij. i. coitus q: in mēstruatiōe ordinaria nō multiplicat̄ materia spermatica excitās ad coitū sed potius minuit̄. facit etiaz acquirere paucitatē desiderij mali. i. appetitus maloꝝ ciboruz ⁊ rerū extranearum que accūt in eis qn̄ mēe retinent̄: vt in sermone p̄cedente apparuit cap° de corruptione appetitus. Facit ēt vt dixit Gordo. easdē acquirere fecūditatē ⁊ cōcipiūt faciliter ⁊ velociter Et si debitū seruauerit regimē in sex rebus nō nālibus nulla tūc egebit mulier euōne alia. Sz dixit Ar. vbi supra menstrua facta plura aut nō facta sup. vel pauciora ledunt: qm̄ infirmitatem aut corporum corruptionez faciunt⁹ Et Gal. dixit vbi supra cū vero permutatur a dispōne sua nāli faciunt egritudines ⁊ tūc exeūt cū accidentibus paruis de dolore capit̄ de fastidio ⁊ cāu appetitus debilitate cordis dolore dorsi ⁊ renū: ⁊ lumboꝝ ⁊ acarū ⁊ similib⁹ Et Aui. dixit Cū alterantur menstrua ab equalitate ⁊ a dispōne sua naturali sūt cā egritudinū plurium. verūtñ dixit Aui. parū est vt alteretur in tēpore suo. s. sue periodicationis ⁊ est q: insequūt̄ motū superioꝝ corporū vt lune. Sz bene vt multū permutātur in quātitate ⁊ q̄litate similiter. ⁊ in mō exitus. ¶ Dixit Ipo 5° affo. Mulieri si mēstrua fuerint sine colore p̄prio. i. debito ei hm suaz cōplexionē vt supradictum est purgatione indigere significat q: mā que superhabūdat in sanguine eius permutās ipsuz a colore p̄prio euari debet vt nō corrūpat ipm. Et intellexitq̄ talis coloris p̄mutatio nō p̄ueniret a mala cōplexione pura sed cū humoris vitio nā natura nō educeret per viam matricis simul cū menstruo ⁊ maxie hz veritatem hoc dictum qn̄ talis p̄duratio p̄duraret ⁊ spāliter ꝯiuncta cū alijs signis cacochimijs portēdētibus. Et dixit

Uide h q color sanguinis i menstruis mulierū declinare dz ad quādam albedinem

Uide h q menstrua tēpate venientia in mulieribus faciunt ipam acqrere castitatē ⁊ paucitatez desiderij

Ipo. ibidē mēstrua nō hz se facta semp. i. nō eueniētia debitis aut cōsuetis tēporibus siue anticipāt siue postponāt a cōsuetudine mulieris cuius sūt: siue ēt incipiat sic mēstruatio vna vice vel duab⁹ vel paucis siue cōtinuet̄ multis vicibus qd̄ indicat̄ Ipo. cū dixit semp purgatione indigere significat maxie cum hoc signum nō p̄cesserit a manifesta euōne p̄cedente aut a mala complexiōe pura: sz ab huōre qd̄ magis itelligit̄ cū fuerit alia sig⁹ repletiōis. Notāt q̄ infra terminos supradictos mēstruationis mēsurate hz spatium vniuersale mēstrua hm nām nō retinent̄ nisi qn̄ natura intenderet rem naturalē sicut fetus cōceptionem ipius in vtero augmētum aut ēt ipius geniti cōseruationē sicut cū retinentur hz naturam in cōcipiente vt fetus generet̄. ⁊ generatus augeatur ⁊ sicut ēt hm naturam retinentur in lactantibus vt cōuertant̄ in lac quo genit⁹ nutriat̄. quādoq̄ tñ in lactātibus ⁊ p̄gnātibus p̄fluunt mēstrua. ⁊ iste fluxus in eis est p̄ter nām maxie si multis euenerit vicibus. ⁊ precipue si in p̄gnāte fluxerit de venis que sūt intra matricem qm̄ tūc timet̄ de aborsu debilitatis cotilidonibus Quādo q̄ tamē dixit. A. mēstruant̄ p̄gnantes numero duarum mēstruatōuz⁹ vt dictū est supra. ⁊ tūc si hoc euenit ex venis que sūt extra cōcauitatē matricis vtplm̄ nō sequit̄ magnum maluz Ait Gal. 5° affo. ⁊ ponit̄ a Rabi. in. 16ª p̄ticula sic. sāguis qui exit a muliere p̄gnāte nō est necesse vt exeat a venis existētibus. in cōcauitate matricis interiori. ex omnib⁹ cū quib⁹ secūdina est appēsa sed eius exitus est a venis que sunt in collo matricis. s. vtplm. Exiens aūt in lactātibus ex quibuscūq̄ exierit venis est cā diminutionis nutrimēti infantis. Menstrua tñ infra dictos terminos mēstruationis sicut quādoq̄ retinentur preter naturā sic ēt qnq̄ preter naturā fluūt. Et vtraq̄ hec imoderatio est cā multaruz egritudinū Dixit eni Ipo. 5° affo. Menstruis pluribus supuenientibus egritudines accidūt ⁊ nō supuenietib⁹ a matrice accidūt egritudines q: retētis vel pauc[i]ficatis egritudines accidūt. Dixit Gal. 6° de interioribus ex retētione sanguinis mēstrui accident hec accidētia mala vel ipoꝝ aliqua que sunt grauedo corporis emissio appetitus. s. ad cibū: nō aūt ad coitum: nā appetitus ad coitū ex retentōe mēstruorū aliqū auget̄ ⁊ minuitur ex superfluitate ipoꝝ imo ēt ex debito ipsoꝝ exitu. Dixit Gal. in doloribus mulieꝝ ⁊ ponitur a Rabi. in. 16ª p̄ticula q̄ quecūq̄ mulier hz mēstrua hm rōnem ⁊ debite exercitiū operat̄ nō appetit coitum: q: mūdificat̄ a superfluitatib⁹ corporis eius. ⁊ superfluitates sunt que matricē mouēt ⁊ eā fluctuant ad appetēdū coitū. Et de dictis accētib⁹ sūt horripilatio dolor spīne colli supercilij posterioris partes capitis ⁊ radicis oculorū febris adurens: vrina mixti coloris. s. nigri ⁊ rubei ⁊ descensus lactis ad mamillas ⁊ grossitudo in subassellis cū retētio ipius sanguinis p̄longatur. Et Aui. dixit retentio mēstruoꝝ ⁊ ipsorum paucitas cōmouēt egritudines repletionales oēs. s. tā q̄ti q̄ qualis ⁊ p̄parauit mulierē ad apostemata ⁊ dolorē capit̄ ⁊ reliquoꝝ mēbroꝝ ⁊ tenebrositatē visus ⁊ pturbationem sensus ⁊ febres ⁊ mltiplicat̄ cū ea repletio vasoꝝ spmatꝫ q̄re fit ꝯsiderāl. s. coitū ñ casta ⁊ nō suscipiēs filium ex ip̄egnatōe. i. ex coitu: q: p̄pter repletōnem matrix nō pōt decenter corrugari super spma vel nō suscipiens filium ex ip̄egnatione. i. nō retinēs ipm̄ q̄uis ip̄egnet̄ appetitus eni eius est semper ad expulsionē nō aūt ad retētionem. Et Aui. dixit q̄ hoc accidit p̄pter corruptionē matricis eius ⁊ spmatis. i. ipi⁹ pp malitiā. cōplexionis. Et subdit Aui. ⁊ p̄ducit cū ea res ad p̄focationē matricis ⁊ stricturā anhelitus ⁊ retētionē eius sicut accidit i suffocatione matricis ⁊ p̄ducit ad pulsum vel timorē cordis ⁊ sincopin. ⁊ qnq̄ moritur ⁊ accidūt ei difficultas. s. vrine ⁊ distillatio eius p̄pter opilatōez a materia retēta. ⁊ qnq̄ accit ei sputū sanguinis ⁊ vomitus eius ⁊ p̄prie in virginibus ⁊ curs⁹ etiam sanguinis ⁊ fluxus ventris. ¶ Et dixit Aui. diuersificātur iste egritudines in mulieribus hm diuersitatē cōplexionū earum nā si mulier fuerit colerica generabunt̄ in ea egritudines colerice ⁊ cōsilr in alijs. Et dixit quādoq̄ p̄uenit. i. p̄ducit retētio menstruorū ad alteratiōnē dispōnis mulieruz ad purpureitatē. s. in colore ⁊ quādoq̄ patent in ea cuius mēstrua abscindunt̄ lac ⁊ significat illud. s. q̄ mēstrua retinent̄. ¶ Uerum dixit Gal. in doloribus mulierum. ⁊ ponit̄ a Rabi. vbi supra malitia que est costrictione sanguinis nō manifestat̄ manifestatione absconsa ⁊ in tertio mense ⁊ postea crescit pestis q: sanguinem qui primo descendit capit matrix ⁊ cum repleta est illo non est postea locus in quo morari possit qui descendit scdō: sed ascendit sursuz ⁊ fit causa pestis magne. Et dixit Aui. ex nocumentis alterationis menstruorum . s. ad superfluum fluxum peruenit ⁊ ad additionem debilitatis in natura mulieris ⁊ alterationem forme. i. humiditatis eius ⁊ coloris ipsius ⁊ ad paucitatē cōceptionis ⁊ multitudinem aborsus e⁹ ⁊ partus ipsius ⁊ debilitatē fetus cū nascit̄ ⁊ cā est debilitas: qm̄ q̄tuncunq̄ euacuetur nocitiuum. euet̄ etiam cū eo iuuatiuuz. Et ista est alteratio mēstruorum ad superfluitatem pōt eē ad quantitatem lz nō quo ad tēpus. ⁊ pōt esse in tempore q: citius fluunt ⁊ potest esse in tempore ⁊ q̄titate. Ueruntamen dixit Aui. parum est q̄ alterentur in tempore suo ad superfluitatem imo plm̄ eueniunt menstrua in tempore debito ⁊ multiplicat̄ quantitas: ⁊ de his etiam amplius infra tractatu tertio caplo de retentione menstruoꝝ

Uide h necessitā q eueniūt ex retētiōe sanguinis menstrui. ⁊ sit q̄s p̄ta h nūerata

Uide h q egritudines q fiunt i mulieribus ex retētiōe menstruorū fiūt hm diuersitatē cōplexionum earum

struorum ⁊ ipsorum superfluitate qbus vero dixit Gali. sanguis fluit ẜm fluxum laudabilē nõ accit egritudo aliqua predictarum

Capm 25m de mestruo qđ retinet᷑ in impregnatõe.

Menstruum qđ retinet᷑ in ipregnante dixit Arl. 2° de gnãtione animalium tres hꝫ partes: quarum vna est solo qũto peccãs ⁊ istam dixit subici ꝓ natura fetus. Et 2ª est superflua in quãto ⁊ quali simul que reseruatur vſqꝫ ad partum. Et tertia est superflua in quãto ⁊ quali verũ malitia qualis in ea est parua. ⁊ ista dirigitur a natura ad mamillas Et Aui. dixit ꝑmã ẽt habere tres partes. quarum vna cõuertit᷑ in substantiaꝫ spermatis ⁊ membroꝝ que ex eo generant᷑. ⁊ 2ª est de qua fit caro ⁊ pinguedo. ⁊ 3ª est superfluitas que reseruat᷑ in ꝑtu. Et 21° tertiũ dixit capº de embrionis gnãtione. ꝙ vna pars eius cõuertit᷑ in nutrimẽtum ⁊ alia est que eleuat᷑ ad mamillas. Et 3ª est que est superfluitas stans vſqꝫ ad horã partus. Quare dicunt quidam ꝙ sanguis retẽtus ipregnãte diuidit᷑ ꝑncipali diuisione i duas partes. ſ. bonã ⁊ malã siue iuuatiuam ⁊ nocitiuã vel superfluicam. Et pars bona ⁊ iuuatiua habet duplicem parteꝫ. ſ. spissã ⁊ aquosaꝫ ⁊ ps eius spissa pro pte minus spissiori ⁊ calidiori minꝰ cõuertitur in substantiam mẽbroꝝ spermaticoꝝ ⁊ cedit in ipsorũ nutrimẽtũ ⁊ augmẽtuꝫ. pars vero minus spissa tñ calidior conuertitur in carnẽ ⁊ pinguedinẽ ita tñ ꝙ huius partꝭ pars spissior ⁊ calidior cõuertitur in carnẽ ⁊ aquosior in pinguedineꝫ vt primo patet. pars vero prima subtilis ⁊ aquosa transit ad mamillas ⁊ conuertitur in lac. ps aũt superfluica ⁊ nociua retinet᷑ vſqꝫ ad tempus partus qđ ideo retinet᷑ qꝛ ante partum os matricis clausum existit nec inde exire põt: ⁊ qꝛ tunc beneficium efficit exiens in lubrificatione oris ⁊ colli matricis vt liberior ⁊ facilior fiat partus. Dixit Ipo. in libro de natura fetus ꝙ embrio trahit ad se sanguinẽ dulcissimum. Et Gal. dixit in 5° affo. Mulieri si mẽstrua fuerint ⁊c. ꝙ fetus ẜnãliter se habẽs querit pro suo nutrimẽto sanguinẽ dulciorem ⁊ saporosiorem mare. ẜ. ẽt debite se habente. qm̃ talis sanguis est ꝓportionabilior debite nutricationi fetus eo ꝙ saporositas ⁊ dulcedo cõsequũt᷑ debitum gradum qualitatum ꝑmarum ꝑ mixtionẽ humidi cum sicco. hꝫ aũt sapor saporosius vltra dulcedinem aliqđ stipticitas admixtum. vñ amenior est ⁊ mẽbris confor mior solidior ⁊ cõstantior. nõ querit aũt embrio stãs in vtero talẽ sanguinem saporosum appetitu animali percipiente illum saporẽ cũ nõ gustet vt dictum est fetus in vtero suum nutrimentũ. sed qꝛ rit ipm̃ appetitu naturali ⁊ attrahit ipꝫ per virtutẽ nãlem. Notãt ꝙ cita apertio menstruoꝝ in puellis significat ipm̃ fore breuis vite eo ꝙ ꝓcedit a debilitate digestiue eius. Dixit Hal. heromofrodita mẽstruis caret ⁊c.

Vidꝫ hꝫ ꝙ apiõ mẽstruoꝝ cita ⁊ festina i puellis sigt ipsam fore breuis vite

Sequit᷑ alius tractatus qui est de dispõnibꝰ mẽbroꝝ.

In hoc tractatu loquar de dispõnibus membrorum generationis in viris. ⁊ diuidam ipsum in capitula vt facilius inueniatur ⁊ constituam ei capitula. 27.

In ẜmõe ãt sequẽti dicet᷑ đ vlceribꝰ ⁊ apatibꝰ hoꝝ mẽbroꝝ ⁊c.

Caplm ꝑmũ de signis nãlis cõplexõis testiculoꝝ.

Temperate crasis testiculoꝝ signa dixit Aue. 4° colliget sumũt᷑ ab operationibus eoꝝ ⁊ accitibꝰ. Et nos dicemus ꝙ q est tẽpatus in coitu nãlit᷑ hꝫ tẽpãtiaꝫ cõplonis testiũ ⁊ spma ipius ẽ tẽpatũ in qñtitate ⁊ qlitate. i. cõplone ⁊ mõ sbe. Dñt hñs tẽpatã cõplonẽ testiũ ẽ mediocris in magnitudie ⁊ puitate ipoꝝ ⁊ virge silr i grossitie ⁊ subtilitate ⁊ rosei ⁊ pilositate ptiũ genitaliũ. Calide vo crasis testiculoꝝ sũt sigª. Primũ ẽ dixit Gal. in thegni ꝙ calida crasis maxime ẽ venerea. Et Almã. dixꝫ q feruẽs ẽ ad coitũ nãliter hꝫ calaꝫ cõplonẽ testiũ. Et dñt in hac cõplone multũ de spmate trahit᷑ ad testiculos ⁊ ẽ istõ spma pruritiuũ plusꝙ in tẽperato. Vñ icitat ad venerẽ mouẽdo expulsiuã. Et ẽ spma istõ digestũ globosũ spũosũ multũ. Vñ cãt magnã delectatõeꝫ q multũ stimulat ad venerẽ qꝛ re fcã ẽ venerea plusꝙ calida ⁊ sicca ꝙ hꝫ semẽ magis pruritiuũ ꝙ ipa qm̃ plus facit ad venerẽ qñtitas ãplior spmatꝭ ⁊ itẽsior delectatio ꝙ pruritꝰ ad qđ ẽt adiuuat minꝰ nocumẽtũ in ea sequẽs ex venere: ꝙuis ẽt pruritiuũ sit magis ⁊ venerea ꝙ cala ⁊ humida Et dixit aliqñ nõ solũ ẽ feruẽs ad coitũ. sꝫ ipꝫ cito explebit ⁊ tẽpestiue. s. añ pubertatꝭ tps: ⁊ fortasse hoc intellexit Aui. cũ dixit ⁊ velocitas cõsecutõis. ⁊ iõ qdã exponũt cõsecutiõis. i. pilositatꝭ qꝛ dixit Gordo. ex quolibꝫ occursu ad mulieres citissime appetũt ⁊ semẽ

Vide hic signa crasis calide testiculorũ

ipoꝝ est calidũ ⁊ citissime exit. 2m signũ dicit Gal. est qꝛ cõplo calida ẽ generatrix masculoꝝ. ⁊ A. dixit qdã dicũt ꝙ qñ cõplo testium ẽ cala tũc hñs eã ẽ gnãtor plus masculoꝝ ꝙ feminaꝝ. Et cã ẽ qꝛ vt dixit Almã. spma eoꝝ ẽ grossuꝫ globosuꝫ nõ fluidũ. Et A. dixit spma ẽ plus in qñtitate ⁊ spissitudine ɋuenicti: ⁊ hoc facit ad gnãtõeꝫ masculoꝝ ⁊ i hoc ẽt excedit cõplonẽ tẽperatã. dñt qdaꝫ ꝙ ꝙuis tẽpata sit vniuersalr pfectior ẽ in h maxie pfectior ad gnãtiõeꝫ: sꝫ nõ ẽ pfectior ad hũc pticularẽ actũ. s. ad gnãtõeꝫ plurium masculoꝝ. Quidã tñ dñt ꝙ cõplo tẽpata ẽ magis gnãtiua masculorũ ꝙ cala ⁊ ẽt ꝙ calida ⁊ sicca de per se a pnº intrĩseco qꝛ melioris semis ⁊ magis digesti. Sed de per accñs ẽ de scõ cõplo calida ⁊ cõplo cala ⁊ sicca sũt magis gnãtiue masculoꝝ ꝙ tẽpata ꝑpter conectõeꝫ quã faciũt de ɋplone mulierũ. 3m signũ ẽ dixit Ga. citius pubescũt. i. pilosant᷑ genitales partes. i. circa testiculos ⁊ vgã ⁊ femora. Et Almã. dixit ptes vicine multis ⁊ spissis vestiũtur pilis. Et A. dixit ẽ in eis velocitas ortꝰ piloꝝ sup pectine ⁊ q̃ sequũtur ipꝫ ⁊ multitudo ⁊ spissitudo ipoꝝ ⁊ citiꝰ in eis erigit᷑ virga. s. ⁊ citius spmatizãt que oĩa in etate pubertatꝭ eueniũt ⁊ oĩuꝫ horuꝫ cã ẽ calitas. 4m signũ dixit Almã. vene que sũt in supfice vge sunt grosse ⁊ manifeste ⁊ ipius chorde fortes ⁊ grosse repiũt᷑. Et A. dixit appitio venaꝝ idest ãplitudo siue grossities ĩ vga ⁊ pelle testiculoꝝ. i. oseo. ⁊ h qꝛ calitas ãpliat ⁊ magnificat venas. 5m signũ dixit Almã. cuꝫ testiculos circũdãs est grossa spissa ⁊ aspera. Et A. dixit grossitudo eiꝰ. s. osei ⁊ aspitas ipius. s. vge vt qdã dñt. Sunt tñ q addũt signũ sũptũ a tactu ptiũ genitaliũ: qm̃ ẽ calius. Et qdã addũt signũ sũptũ a iuuãtibꝰ ⁊ nocẽtibꝰ. s. qꝛ ledũt sili ⁊ iuuãtur a cõtrario moderato vsu. Dixit Johãnitiꝰ caliditas caliditatẽ testiculorũ seqt᷑ potẽtia appetitus. s. ad coitũ ⁊ erectio virge ⁊ gnãtio mãsculoꝝ ⁊ velocitas ortus piloꝝ pectinis ⁊ msta copia ipoꝝ ĩ eo ⁊ grossities ipoꝝ in locis attinẽtibꝰ ipi. Signa aũt frigide complonis testiculoꝝ dixit Gal. in thegni ⁊ silr Almã. Aui. contraria sunt predictis. Et Aui. dixit piger erit in coitu ⁊ generabit friditas Et Gordo. dixit nõ habũdãt pili in genitalibꝰ ⁊ vene sũt stricte ⁊ nõ appetũt coitũ ⁊ semẽ tarde exit ⁊ est grossuꝫ ⁊ semẽ ⁊ testiculi frigidi sũt tactu ⁊ ledũt᷑ a frigidis. Et spma eorum dixit Auic. ẽ paucuꝫ ⁊ nõ coctũ. Dixit Johãnitius signa sũt ecõuerso sanguinis calide. Signa vo hũide cõplexionis testiũ sũt dixit Gal. i thegni ꝑmũ qđ ẽ multi ⁊ hũidi seminis. Et Almã. dixit spma erit in qñtitate multũ ⁊ in qlitate. i. modo sbe sbtile. Et silr dixit. A. ⁊ Johãnitius pp multitudinẽ spmatꝭ ⁊ tenuitatꝭ ipius cã multi spmatis est multitudo hũiditatis que digerit᷑ ⁊ in spma conuertit᷑ rõne tẽperantie actiaꝝ qualitatũ sꝫ ẽ tenue pp multitudinẽ aqueitatis redđcẽ ipꝫ aquosuꝫ lubricuꝫ. 2m signũ est dixit Almã. vga eius nõ erigit᷑ est. n. lassa ⁊ nõ fortꝭ ⁊ chorde eiꝰ silr inueniũt᷑. Et iõ dixit. A. adest dbilitas erectõis. 3m sigm dixit Almã. ipiꝰ cuꝫ lenis ẽ ⁊ eiꝰ nates nude pilis cõspiciũt᷑. Dixit tñ. A. ꝙ hmõi magis cõuenit huic operationi. s. veneree ꝙ siccitas qꝛ plus põt in ea ⁊ minus leditur Et signa sicce sũt dixit Gal. in thegni: qꝛ est mediocriter spissi. Et Almã. dixit spma in quãtitate paucuꝫ iuenit᷑ ⁊ spissuꝫ paucum ex paucitate hũiditatꝭ spissũ plusꝙ in tẽpata: qꝛ siccitatꝭ ẽ ispissare ⁊ igrossare. Et pp hãc cãꝫ dixit Aui. qñqꝫ egredit᷑ spma in ipa filosũ. s. quãdo siccitas cõplonis multũ habũdauerit. 2m signũ ẽ dixit Almã. vga nõ solũ nõ erigit᷑ verũ ẽt debilis erit. s. erectionis vl debilis erit. s. ad spmatizãdũ qꝛ paucũ ⁊ tardũ emittet spma Et dixit Gordo. de facili satiat᷑ venereis ⁊ hitudo eius est extenuata. Dixit Johãnnius signa siccitatꝭ ꝑ ꝑriũ erũt. s. ꝑ paucitatẽ ⁊ grossitiẽ spmatis. Et signa cale ⁊ sicce crasis testiũ sũt dixit Gal. in thegni pm qđ ẽ spissi semis. Et Aui. dixit dominiũ spissitudis sbe spmatꝭ sup. Sꝫ cũ h ẽ spma paucũ eo ꝙ caliditas ⁊ siccitas spissant ⁊ igro stãt plꝰ ꝙ in sicca tm. 2m signũ dixit Gal. citissime excitat aĩal ad coituꝫ: qꝛ semẽ eiꝰ pruritiuũ generãs titillatiõꝫ ⁊ facile descẽdit ad testiculos quare facile ab eis expellit᷑ 3m signũ dixit Gal. est peculea ad venerea. i. appetitiua veneris pp stimulatiõeꝫ quã facit semẽ eius pruritiuũ ⁊ pp delectatõꝫ pceptã ĩ emissiõe spmatꝭ sui qđ grãdiuẽũ ⁊ satis spũosũ. 4m signũ dixit Gal. ẽ maxie generatrix. ⁊ Aui. dixit ipꝫ gnat plm ⁊ hoc intellexerũt de parũ excedente in calidis ⁊ siccis nec est tñ generatrix plusꝙ cala q̃ ẽ in passiuis tẽpata q est maxie generatrix aliaꝝ qꝛ h hꝫ multũ de pnº actiuo. s. calo ⁊ sufficienter de passiuo s. hũido. Et post hãc magis generatrix ẽ cala ⁊ sicca ñ multũ excedẽs ⁊ maxie vſqꝫ ad iuuẽtutẽ in quo tpe siccitas satꝭ cõtẽpat᷑ hũiditate etatiua. sed postea nõ ẽ sic apta ad generandum ꝑpter nimiã siccitatẽ. ⁊ dixit Aui. ꝙ ẽ faciẽs masculos. verũ haly. super thegni dixit oppositũ. Sꝫ Haly. intellexit de excedẽte multũ in calido ⁊ sicco. Et dixit Aui. ꝙ adest assiduatio desiderij coitus apud quãlibꝫ pntiã mulieris ⁊ eius desideriũ vehemẽs pp cãꝫ iã dictã ⁊ pp ipãꝫ cãm citiꝰ mouet᷑ in ea spma ⁊ citius est gnãtiua. 5m signũ dixit Aui. ẽ eius erectio fortꝭ pp siccitatẽ chorde ⁊ attractionẽ multe ventositatis ad vgã ⁊ pruriginẽ spermatꝭ incitãteꝫ. vñ q si cõtinue stat cũ virga erecta. 6m signũ dixit Gal. citissime satiat᷑ venereis qꝛ multũ in coitu resoluit de spũ. Et Aui. dixit abscindi tur a coitu velociter qꝛ cito abstiñet ab eo ꝑpter paucitatẽ spmatꝭ Et si cogãt᷑ coire dixit Gal. nocẽter ꝑpter multã depditiõnẽ spermatis ⁊ spũs ⁊ maxie si supfluãt caliditas ⁊ siccitas. ⁊ in ea erit di

Vide hic signã frigide cõplonis testiculorum

Vide hic signa sicce cõplonis testiculorum

Vidꝫ hic signa cale ⁊ sicce cõplonis testium

xit Aui.parū aque.i.materie spmatice ⁊ iō erit parū descensus eiꝰ
cū velocitate erectionis vge q: instrumētū erigēdi est siccū ⁊ cali
tas est attractiua cito multe vētositatis. 7ᵐ signū est dixit Gal.ci
tius pubescūt in ptibus genitalibꝰ. Et A. dixit ꝙ pili sup pectie ⁊ au
chis ⁊ q̄ sūt inter eas q: desup vsqꝫ ad vmbilicū ⁊ desubtus vsqꝫ
ad mediū coxarū sūt plures ⁊ spissi ēt pluſꝙ i cala tm̄ ⁊ ꝙ in cala
⁊ hūida. ¶ Dixit Johanitius spma erit grossū ⁊ calm ⁊ dn̄s eiꝰ
erit magis appetitus in coitu ⁊ velox erit eius ꝑfectio virilitatis.
Et oriunt pili in pectine habūdāter dū perueniūt ad vmbilicū de
scendentes ad coxas ⁊ velociter exseqt coitū ⁊ incidit velociter
ex pte siccitatis. Et si ad hoc studiose laborabit nocebit ei. Dūt qui
dā ꝙ hec cōplexio ēt excedēs pōt dici multū generatrix eo ꝙ plu
res mulieres indispositas ad gnātionez rectificat ⁊ disponit. nam
plures mulieres peccāt ꝓpter superfluā hūiditatē sui spermatis. ⁊
ꝓpter etiam supfluā hūiditatē matricū earuz ⁊ friditatem ipsarū
Calide vero ⁊ hūide signa ꝑmū est dixit Gal. ꝙ cū nō fuerit mul
tū excedētes sūt pilosi minus tm̄ hn̄tibus cōplone calidā ⁊ siccam
⁊ hoc intellexit Aui. cū dixit paucoꝝ est pilorū. sūt tamē pilosi plꝰ
ꝙ tēperati q: hn̄t plus de cāis ⁊ ꝑncipijs pilorū ꝙ tēperati. hn̄t tm̄
minus ꝙ calidi ⁊ sicci. qm̄ hūiditas aliqualiter obtūdit caliditatez
2ᵐ signū dixit Gal. Sūt multi semis magis. s. q̄libet alia cōplone
q: hn̄t agēs ⁊ mām habūdanter. Et A. dixit ē pluris spmatis ꝙ
calida ⁊ sicca ⁊ vt dictū est plus ꝙ tēperata. Et iō dixit Almā. sp
ma in eis est multū. Et 3ᵐ signū est dixit Gal. nō cōcupiscūt multū
coitū magis alijs oibus qm̄ qdā magis cōcupiscunt. ⁊ qdā minus
nā vt patuit magna cā cōcupiscentie est prurigo spermatꝭ que ma
gis repitur in calida ⁊ sicca. ⁊ in calida tm̄. Et ꝫm quosdā ēt in tē
perata. ⁊ iō nō magis predictis cōcupiscūt. Et has cōplexiones cō
pans Aui. dixit ꝙ nō est pluris desiderij ⁊ erectionis. Alman. aūt
cōpans hāc cōplonē ad cōpositas predictas dixit in ea multa est
erectio vge sup. multū desiderium ad venerea. Uez 4ᵐ signū est
dixit Gal. ꝙ sufficiūt pluribus venereis sine lesiōe. Et Almā. dixit
ē venereus ⁊ in venere potēs. Et Aui. dixit si cū desiderio cōiūgi
tur sine nocumēto suffic ētia coeūdi significat hūiditas cōiūcta ca
liditati. Un̄ Aui. dixit ꝙ est vehemētioris fortitudinis sup coitum
plurimū ⁊ h ꝓpter multitudinē spmatꝭ in ea. ꝙuis g̊ hi nō plusali
is cōcupiscāt sꝫ tm̄ cogūtur ad plurimū coitū minus ledunt oibus
alijs. Et imo dixit Gal. ꝙ si hi in caliditate ⁊ hūiditate multuz ex
cedūt nō abstinēt a venereis sine lesione q: multiplicat in eis mā
spermatica multa ⁊ i eis retēta corūpit ⁊ mala facit accidētia. vt
dixit Gal. 6° de interioribꝰ Et Aui. dicit ledit a dimissione coitus
supflua. Et ponēs A. 5ᵐ signū dixit est minus ipregnās. s. ꝙ cali
da in passiuis tēperata. ⁊ ꝙ cala ⁊ sicca. ⁊ hoc q: non hꝫ spma sic
actiuū. nec sic digestuz nec sic correctiuū spmatis mulieruz vt pre
dicte. Et subdit Aui. ponēs 6ᵐ signū ⁊ iō est plurime polutionis i
somno ⁊ velocis executōis q: velocis emissiōis spmatꝭ. ¶ Dixit
Johānitius si cū calitate fuerit hūiditas pili in pectine erūt habun
dāter. sꝫ minꝰ ꝙ in ꝑma. s. cala ⁊ sicca de qua priꝰ dixerat ⁊ appeti
tus ad coitū n̄ erit maior eo ꝙ est i dn̄io cale ⁊ sicce: sꝫ supportabi
lior erit iste illo qm̄ nocumētū i eo sit minus. Aut forte nociua erit
huic cōplsoni abstinētia coitus. etenī vtus est i eis fortis in coitu ⁊
spma est habūdās ⁊ calm. ¶ Et signa frigide ⁊ hūide cōplexōis
sūt q: hn̄tes hāc cōplonē sūt nudi pilis. Et Aui. dixit leuitas pecti
nis pilorū paucitas q: paꝝ hn̄t ꝺ ꝑncipijs piloꝝ ⁊ illi quos habēt
sūt subtiles ꝓpter stricturā poroꝝ ꝑ quos trāseūt. Et dixit Aui. tar
dus est ortus eoꝝ ⁊ est ipoꝝ paucitas ⁊ hoc quo ad quātitatez di
scretā ⁊ quo ad ꝙtitatē cōtinuā q: s. sunt breues. 2ᵐ signū est dixit
Gal. ꝙ tarde coire incipiūt. Et Aui. Dixit ꝙ est in eis tarditas de
siderij coitus ⁊ hoc ꝓpter paucitatē māe ⁊ plus ꝓpter ꝑuatiouez
acuitatꝭ ⁊ pruriginis eius vn̄ nō stimulat ad coitū. Et ꝓpter dcās
cās dixit Gal. ꝙ incipiētes nō multū coire possūt. Et 3ᵐ signuz est
ꝙ semē eꝰ est aquosū ⁊ tenue. Et Auic. dixit est in eis tenuitas sp
matis ꝓpter hūiditatē ⁊ debilitatē seu obtusiōꝫ caloris inati. Et ꝓ
pter ꝑdictas cās dixit Gal. est parū generās. Et Aui. dixit pauci
tas ipregnatōis: qm̄ ad gnātionē reqrit calm sufficiens. ⁊ spma
digestū grādineū qō figat ⁊ nō fluat: ⁊ sit correctiuū dispōnū sper
matis mulierū quale nō ē istud ꝙ si generat feminas generat q:
parū hꝫ de causis masculinitatis. ¶ Dixit Johānitius pili in pe
ctine erūt tenues ⁊ tardi ortus ⁊ tarda erit ꝑfectio virilitatis eius
⁊ appetitus. s. ad coitū erit paucus ⁊ sperma tenue nullā faciēs cō
ceptionem ⁊ si fecerit generabit feminas. Frigide aūt ⁊ sicce cō
plexionis testiū signa dixit Gal. sunt ꝙ est pl'm frigide ⁊ hūide. di
xit Johānitius saluo ꝙ pili erunt plures supple ⁊ grossiores ꝙ in
illa. Et sperma dixit Gal. in his est spissum sed est magis exiguuz
idest minoris ꝙtitatis ꝙ in frigida ⁊ humida imo etiam ⁊ minus
ꝙ in qualibet alia. Dixit enim Aui. grossitudo adest spermatis ⁊
paucitas eius dicūt est etiam similis illi in nō generando vel gene
rando feminas in tarda incitatione ad coitum. ⁊ rursum ꝙ incipi
entes coire possunt minus omnibus alijs. Accidunt enim eis dixit
Almā. oia cōtraria calidis ⁊ humidis. Unde Aui. dixit ꝙ est di
uersa a calida ⁊ humida omnibus modis.

Uide h signa calide ⁊ hūide complexionis testiculorum

Uide hic signa fride ⁊ hūide cōplexionis testiculorum

¶ Caplm 2ᵐ de coitu in generali.

Afrodisia vel afroda grece sperma dici
tur: ⁊ est hoc nomen deductū
ad significandum actum venereū a venere que ge
nerata fuit ex spuma. Actꝰ āt venereꝰ coitꝰ dr̄ ē āt
coitꝰ maris ⁊ feie copulatio in mēbris generatiōis
⁊ inest coitus dixit Ar. 2° de gnātione animaliuz animalibus ꝫm
naturam. mouet enim ad ipsum natura ⁊ nō vt docta. Et dicunt
qdam ꝙ coitus cōsideratus rōne imaginationis que precedit ipꝫ
habet principiuz a cerebro: rōne vero caloris ⁊ spiritus transmis
sorum ad dicta membra habet principium a corde ⁊ ratione ma
terie ab epate: ⁊ ꝓpter hāc cām dictum ē: cogit amare iecur. Et
vt dicunt coitus est res annexa rebus nō naturalibus ⁊ cōsidera
tus ratione delitie causate in actu coitus annectit accidētibus aie
⁊ sic dixit haly. ⁊ Gal. in thegni verum ꝓcessus Gali. ostendit op
positū q: loquit de eo nō sub ratione delicie. Sed sub ratione eiꝰ
qō euacuatur. Et cōsideratus ratione materie que peccat in cor
pore que aut euacuat aut retinet sic annectitur inanitioni ⁊ reple
tioni quamuis enim corpus possit viuere ⁊ ꝯseruari preter hoc
quod approximatur ei coitus sicut res non naturales que ap
proximat ⁊ ei necessario nihilominus inquātum corpus innanit
per coitum ⁊ ex eius dimissione replet. Et inanitio ⁊ repletio sūt
res nō naturales. iō annectitur eis. Opinio epicurioꝝ damnauit
coitum in regimine sanitatis Un̄ dixit Gal. in thegni venereoꝝ
ꝫm epicurū vsus nullus salubris. Et Auer. 8° colliget plurium sa
pientum ꝓhibēt vsū coitus in cōseruatione sanitatis. Et cōfirmāt
quidam opinōes istoꝝ ꝓpter illud qō Ar. in libro de morte ⁊ vi
ta dixit. coitus multum abbreuiat vitā dans exemplum de mulo
respectu equi. Et dixit in libro de iuuentute ⁊ senectute ꝙ coitus
cito facit senectutem ꝓpter exsiccationē naturalis humiditatꝭ ⁊ i
nati caloris resolutiōem. Et instruens Alexandrum regem dixit
destructio est virtutum. s. naturalium ⁊ corporum. Uerūtamen
ꝫm veritatez opinio eoꝝ est falsa. Et ꝫm Ga. vbi supra coitus par
tium regimini sanitatis. Est tamen coitus duplex vnus tempera
tus ⁊ ordinate factus. ⁊ alius intemperatus ⁊ inordinate ⁊ inde
bite factus. Et de inordinato locutus est Ar. in verbis allegatis
qō patet quia loquens de temperato coitu dixit ipsum ad multa
conferre vt dicetur. Et Gali. reduxit ipm ad accidentia aie. Joā
nitius autem in ysagogis suis reduxit ipsm ad inanitionem ⁊ re
pletionem. Fuit aūt coitus ad duos fines inductus quoꝝ vnus ē
principalis ⁊ est cōseruatio speciei per emissionem spermatis secū
di ad locum generationis vt per ꝓlis generationem species con
seruetur. Un̄ Hal. 5° theorice ait natura coitum in animali consti
tuit vt generandi cā species permaneret ⁊ ad hunc finem coitus
tēperatus adducit. Secūdus finis eius est duplex vnus ad sanita
tatem ⁊ indiuiduorum cōseruationem ⁊ ille est vtilis cōueniens
imo ⁊ quibusdam necessarius ⁊ hic approbatus est in regimie sa
nitatis qualis est qui ad excludēda superflua est que si nō exclu
derent egritudines causarent. Un̄ 6° colliget ait Auer. Coitum
nō cōcedimus nō q: sperma est vna superfluitas temperata pre
parata vt a natura expellat sicut alie superfluitates expellunt ⁊
q: hec in se bona ē: iō coitus corpori temperato moderato vsu cō
ueniens existit. ita vt per hoc eidem nihil accidit ex eis que preter
naturam sunt. ⁊ sic voluit ꝙ ad hunc finem adducat coitus tēpa
tus. Alius finis secūdarius est qui fit declinationis cā ⁊ praui ani
mi cōsuetudine ⁊ mala opinione ⁊ hic est a regimine sanitatis ꝓi
ciendus ⁊ abiciendus. Et est coitus inordinatus plura afferēs no
cumēta qui diebus maxime nostris in tm̄ ꝑualuit apud homines
ex falsa opinione ⁊ praua ꝯsuetudine. Qō dixit Ga. vbi supra ma
ior pars hominum in appetendo coituz delectationis cā preponi
tur paucorum vero finis ꝓpositum est liberorū ꝓductio sup. alijs
ꝓprie sanitatis conseruatio. hūc quidem coitum inaturalez voca
uerunt sic eū qui fit gratia ꝓlis aut cōseruāde sanitatis naturalez
esse dixerunt. ¶ Coitus quoqꝫ intēperantia ⁊ distempantia attē
ditur in quātitate. s. discreta siue numero vitium in qualitate in tē
pore in modo vsus eius ⁊ ordine. In quātitate quidem coitus fa
ctus totiens quotiens in corpore superhabundauerit spermatica
materia incitans naturam ad sui expulsionem ⁊ tempatus ⁊ ecō
uerso quotiēs factus superhabundante materia nō incitante nāꝫ
dicitur intēperatus. Debēt itaqꝫ spatia temporis cōuenientia iter
coituz interuenire ꝙ bona coniectura exstimari possit sperma sa
tis habundanter esse regeneratum. Et hmōi spatia signare faci
le nō est numero dierū septiarum mēsiū vel annoruz. quapropter
necubi homini spatia seu interualla limitate descripta reperiunt
nō enim punctualia sunt nec in omnibus eadem. imo in latitudie
sua magnā patiunt varietatem ⁊ hoc pre diuersitate complexio
num habitudinum etatum sexuum consuetudinum temporum
⁊ cōstitutionum anni regionum ⁊ accidentiū anime motus ⁊ qe
tis somni ⁊ vigilie cibi ⁊ potus inanitionis ⁊ repletionis ⁊ rerum
preter naturam. Cōplexionū quidem qm̄ vt ex iā dicto preceden
te capitulo patet sanguinei nō multum spatiū tēporis interponere
possunt ⁊ post eos humidi in actiuis temperati ⁊ hos sequuntur
tēpati i vtrisqꝫ. Et post hos flatici hūidi ⁊ fridi ⁊ hos sequūtur sic
ci in actiuis tēperati. Et vltimo loco ponuntur melancolici frigidi
⁊ sicci

Uid hic ꝙ coitꝰ cito fac viū senescē. ⁊ vide cām quare

Uid hic ꝙ maior ps hoiuz in apetēdo coituz ponit cā delecta tōis ⁊ paucorū vero finis

Ald hic ꝙ hõi nes pilosi sunt venerei

⁊ sicci. Ad hoc dixit Ar. 4° pbleumatum, pbleumate. 30° homines pilosi sunt venerei ⁊ assignãs cãm dixit primo q2 hi habũdant multum humiditate replente vasa ⁊ extẽdente ea vnde mo ueutur ad coitum: ⁊ non intellexit vt ipse dixit de humiditate indigesta qua viri lenes ⁊ frigidi sunt maxime repleti. Sed intellexit de humido digesto cuius humidi digesti ⁊ multitudinis signum est pilositas ⁊ ex hoc inuit ꝙ intellexit de his i quibus calidũ dominatur supra humidum quoniam in eis multiplicantur pili. Dixit Gal. 6° de regimine sanitatis innoxia venerea sunt solũ calidis ⁊ humidis ⁊ omnibus qui natura sunt multi spermatis. contrariissima aũt sunt siccis ⁊ amplius si fuerit siccitas frigiditati coniuncta. Pre diuersitate aũt habitudinum dixit Ar. 2° de generatione aĩalium. ⁊ Aui. ct. 20° tertij. pinguis magis defectus est a coitu ꝙ extenuatus eo ꝙ in pingui vie sunt opilate ⁊ i extenuato vie sunt aperte. Dixit Ruffus pingues nõ habent habundanter luxuriam nec possunt habũdanter ea vti. Dicũt tamen qdam ꝙ extenuati magis coitu leduntur pinguibus. ⁊ dicũt gracilitas cruriũ facit ad maiorem coitum quia minus in eis de nutrimento mittitur ad extremitates ⁊ referuntur in superioribus ⁊ intrinsecis mẽbris. Dixit Gal. 6° epidimiarum ⁊ ponitur a Rasi vbi supra quotiens extenuantur carnes renum cõmotio ex spermate erit vehementior ⁊ erectio veretri. Et declarans h̃ Rasis ait existimo ꝙ dixerunt ꝙ quotiens extenuatur vas spermatis commotio ⁊c. Jõ ꝙ tenues ⁊ macilenti maxie virtutis sunt in luxuria sed nocet eis coitus ex paucitate humorum ipsorum ⁊ tenuitate corpoꝝ. Dixit Ar. 3° de historijs pili palpebrarum fluunt cũ venerea agere incipiunt ⁊ magis venerea magis exercentibus. ⁊ 4° pbleumatũ pbleumate. 16° illi quibus palpebre fluunt ⁊ supcilia. s. quib⁹ defluunt pili palpebraꝝ ⁊ supciliorum sũt luxuriosi. sũt calui sũt luxuriosi. de fluũt. n. luxuriosis pili vticis ⁊ dictoꝝ locoꝝ pp supfluã emissiõẽ spmatis qm̃ eo superfluo euacuato materia pilorum deficit. Etatũ aũt varietate qm̃ vt dixit haly. 5° theorice iuuamẽta coitus attribuunt adolescenti iuueni. i. accedẽti ad iuuentutẽ. Et primo pratice dixit grandiores. i. iuuenes cõsistentes minuant coitum ꝙtum possunt. Senes vero ab eo omnino abstineãt. Dicunt ꝙ pueri assueti fricare virilia manibus celeriter coire incipiũt. Uarietate ãt sexuum qm̃ femine ceteris paribus plus leduntur coitu superfluo maribus de facto: tamen mares repiuntur in coitu plus ledi. q2 femine in actu coitus minus laborant ⁊ rarius ⁊ minus spermatizant ⁊ qd emittunt nõ est digestum spũosũ vt quod viri emittũt. Dixit Ar. 9° de animalibus ꝙ mulieres que multũ appetũt coitum post ꝙ multos pepererint filios appetitum coeundi pdunt. Uarietate vero consuetudinum: qm̃ coire assueti parum coitu ledũtur. insueti vero maxime. dicũt nõ debet coire assuetus coitũ oĩo dimittere ⁊ presertim subito qm̃ ex hoc eis praue insurgunt egritudines precipue si regimine vtatur cõsueto. Si võ regimẽ subtiliauerit ⁊ cibis vtat̃ ⁊ potibus paucam materiã spermaticã generantib⁹ fortasse ab illis egritudinibus liber erit. Uarietate aũt tpum cõstitutionũ ãni ⁊ regionũ. qm̃ ver est magis cõgruum ad coeundum ⁊ autũnus est magis incõgruus. ⁊ hyems ⁊ estas mediocriter se hñt ꝙuis estas declinat magis ad latus autũni ⁊ maxie in viris ⁊ hyẽs ad latus vẽris ⁊ maxie i feis. Dixit hal. ver est tẽpus in quo cõuenienti⁹ fit coitus. Et dixit pmo pratice minuat̃ coitus in autũno. Et himasui dixit coitus in estate est malus: qm̃ magis desiccat mẽbra pricipalia. Dixit Aui. 20° tertij d3 vt euitetur coitus in tẽpore ⁊ regione calida. Dixit Ruffus coitus malus est in autũno ⁊ in tpe pestilẽtiali ẽ pernecabilis. Uñ dixit Hal. minuat̃ coitus tẽporibus qbus graues ⁊ pestilentiales imĩnẽt morbi. Dixit Ar. 4° pble. pble. 25° viri in estate minus coire possũt. s. spma emitẽdo: hyeme võ feie cõsilr. Et assignãs cãs dixit vna est q2 in estate in viris testiculi residẽt magis deorsũ ꝙ in hyeme vñ nõ fit bõa erectio nec pdurãs. 2° cã est q2 calide nãe in estate cõcidũt ⁊ psternunt̃ pp excedẽs calidũ. fride aũt nãe calefiunt ⁊ roborat̃ ex quo sequit̃ ꝙ vir calidus exñs resoluit̃ estate: ⁊ nõ põt i coitu: feia vero roborat̃ ⁊ põt in eo. Et q2 femia frigida hyemis frigiditate leditur: iõ nõ põt in coitu. Et dicũt ꝙ viri muliebres fride ⁊ humide nãe exñtes assimilãt̃ frigidis sicut assimilant̃ viragines frigide viris. Et dixit Ar. in pbleu. 28° ꝙ viri calidi magis sunt ⁊ sicci ẽm nãm. Et multũ calidũ fundatũ est in multo hũido radicali. iõ h3 sperma sufficiens. Spma. vero cal3 ⁊ hũidũ hñtes bene i hyeme spmatizare possunt: feie võ nãe fride sunt ⁊ hũide ita ꝙ earũ hũidũ est coagulatũ pp paucitatẽ calidi. ⁊ iõ nõ possũt bene coitu vti hyeme. estate aũt põt q2 in ea ipaꝝ hũidũ discoagulat̃ ⁊ iterũ q2 in estate feiaꝝ calm cõtempat̃ ⁊ cõmẽsuratur rõne caliditatis estatis. Dixit Aui. cap° de multitudine coit⁹ viroꝝ forte fit desideriũ in regionibus ⁊ aeribus ⁊ tpibus frigidis pter qd aggregat̃ ex virtutibus eoꝝ ⁊ intellexit in corporibus robustis: quorum caliditas nãlis aeris nõ extiguit̃ frigiditate. Et pterea intellexit de regionibus aerib⁹ ⁊ tẽporibus moderate frigidis. Dispositio aũt mulieꝝ dixit ipe est ecõuerso: pterea ꝙ spgit illud. s. desideriũ de virtutib⁹ earũ cõgelatis ⁊ de illis earũq3 sũt femine valde. Uarietate vero accidentiũ aĩe quoniam gaudiosi ⁊ deliciosi minus a coitu ledunt̃ quẽadmodũ sunt theutonici. furiosi

Ald h̃ assignatiõ3 cãs qre viri i estate ñ ita sũt cocũtes quã in hyeme

vero ⁊ tristes oĩo magis leduntur. Dixit Aaron nõ d3 qs coitu vti post motus vehemẽtes sicut impetus ire ⁊ similium. Et dixit Ruffus nõ debes vti coitu penes appetitum factũ pter formã idest specie3 mulieꝝ aut cogitationẽ aut qñ animus ad coitum excitat̃ memoria delectationis. Uarietate vero motus ⁊ quietis qm̃ qui ociose viuunt minus coitu ledũtur quẽadmodũ sũt sacerdotes ⁊ ceteri fratres. qui vero fortibus adherent exercitijs ⁊ laboribus maxie coitu psternunt̃. Dixit Aaron nõ d3 quis vti coitu post balneum ⁊ laborẽ n3 post omnes corporis mot⁹ vehementes. Uarietate võ somni ⁊ vigiliaꝝ: qm̃ multum vigilans abstinẽ debet a coitu. qui vero plm̃ dormit coitu minus ledit̃. Et varietate ciborum ⁊ potuum qm̃ vtentes cibis ⁊ potibus multi nutrimẽti paruã ex coitu percipiunt lesionem. magnã vero cibis ⁊ potibus cõtrarijs vtentes. Et ex varietate inanitionis ⁊ repletionis: qm̃ plectorica paru3 leduntur cacochimia vero multum. Jngt Aaron nõ debet qs vti coitu post repletionem n3 post euacuationem ⁊ intellexit de humorali maxime cachochimia. ⁊ ẽt de repletione cibali sicut ẽt de euacuatione superflua humorum. ⁊ ẽt de inatione stõaci magna. Dixit Auice. 20. tertij oportet ne coitus fiat post repletionem. s. cibi ⁊ potus q2 phibet digõne3 ⁊ facit cadere in egritudines quas efficit motus super repletionem ⁊ debilitat ⁊ si accidat alicui tũc oportet vt moueat̃ post ipsum paulatĩ vt descendat cibus in stõacho. s. ad fundum eius ⁊ nõ natet deinde dormiat. Et oportet iterum quantum est possibile ne coeat aliquis cũ adest vacuitas iterum: hoc enim nocibilius ⁊ onerosius est nature. i. magis pernecãs calorẽ ĩnatum ⁊ magis attrahens liquefactionem ethicã ⁊ arefactionem. Et subdit vt euitet̃ coitus post saccietatẽ nauseatiuã ⁊ post eũones fortes võitu aut fluxu ventris ⁊ colericã passionẽ ⁊ diariã factã subito. Jngt Ruffus malus erit coitus q fit in fine noctis ante egestũ ⁊ exitũ vrine. Et Sathar vt 9° scribit cõtinentis dixit noli vti coitu in motu egõnis ⁊ vrie. Et. A dixit apud motũ vrie ⁊ stercoris ⁊ stomã. Et dixit himasui non debes vti coitu sup ebrietatẽ. qm̃ excitabit superhabundãte3 vapozẽ in capite sicut accidit in eo post repletõm. s3 in hoc erit magis dubium. Jn qualitate aũt reddit̃ coitus itemperatus: primo rõne cãe incitantis vt cũ pcederet ex assumptione ciboꝝ vel medicinarum coitum ĩcitãtiũ aut ex accidẽtibus de imaginatiõe aut aspectu ⁊c. vt supra: vt cõtactu eloquio impropio mala volũtate aut pua cõsuetudine. 2° mõ rõne cõcussus qui fit in coitu qm̃ multus i eo cõcussus ⁊ multa cõfricatio ponunt hũores corporis in motu q2 ad putrefactõe3. parãtur. debilitant ẽt vtutem multos spũs exalare faciendo. 3° rõne qualitatum pmarũ in corpore repartaꝝ. Dixit Aui. deuitet coitũ vir corpore suo iã calefacto aut infrigidato: s3 post calefactõe3 fit incolumior. i. minus malus ꝙ post infrigidationem. Et sĩlr corpore exñte desiccato aut hũectato ꝙuis factus coitus post corporis hũectationem sit minus malus ꝙ post exsiccationem. Jn tẽpore aut in hora eius coit⁹ dicit̃ tẽperatus vel intemperatus: Dixit Ruffus debes vti coitu post exsicatione3 corporis ad ipm ⁊ noli te puocare qm̃ corpus excitatum ad faciendum coitũ cogit̃ emittere istam superfluitat̃. Et iudeus dixit qui libet debet vti coitu in tpe quo sperma fuerit cõctũ. Dixit Aui. 20° tertij. Coitus bonus est ille q fit in hora quã sequit̃ eũo super fluitatũ. s. ⁊ pme ⁊ scde digõnis. Uel superfluitatũ a quibus spma decidit̃ quasi dicat coitus est bonus qui fit hora qua superfluitas alimẽti vltimi qui est spma eũari d3. hic eni alleuiat corpus ⁊ preparat ad augmẽtũ id ẽ nutrimẽtũ eius sicut cũ de cibo postremo sumitur aliquid. s. mẽbris quasi delegatũ. i. aptum delegari moue tur natura vt restauret motu forti quẽ sequit̃ ipe ẽo. i. appetitus fortis mouens naturã ad illud. Alia littera h3 ꝙ se quit̃ impressio fortis ⁊ adiuuat eam illud. i. per illud qd est in h mõi. s. coitu de cõsecutione. s. voluntas ⁊ fortasse ẽt voluptatis. Et pro declaratione ẽt huius hore dixit oportet vt fiat cũ cibus a stõacho descenderit ⁊ cõplet̃ digõ pma. ⁊ scda ⁊ mediatur dispositio in digõne tertia ⁊ hoc diuersificat̃ in horibus ⁊ nõ est andiendus ẽmo eius qui dicit d3 vt fiat illud post cõplemẽtũ digõnis tertie ex omni mõ. illa. n. hora est hora vacuitatis sup. S3 d3 fieri dixit Aui. cũ corpus est i sparsione. s. sanguinis ⁊ in omnibus mẽbris sunt relige cibi in via digõnis. i. sunt partes cibi alique. dñt ille qui dixit illud fuit Haly. pmo pratice. Et dñt ꝙ hora coitus pter superflua expellenda ⁊ ppleta 2° digõe vt dic̃ Hal s. pter gnãtione3 ⁊ cum iam dimidiata fuerit tertia digestio sicut intellexit Aui. q2 tũc plus habũdat de materia spermatica digesta ⁊ si vltra expectat̃ iã incipit minui. Et dicũt quidã. ꝙ Hal. ⁊ sequaces mouebat̃ ad illud dicendum: q2 spma est superfluitas alimẽti distributi. ⁊ si sic ergo tũc debet fieri coitus quãdo ista superfluitas reperit̃ in corpore distributa s3 distributa est post tertiã digõnem vel post quartam apud ponentes quartã digõnem seu quattuor digõnes. S3 ratio quare nõ d3 auscultari ẽmo illoꝝ est q2 tunc deb3 fieri coitus qñ supfluitas emittenda est multiplicata ⁊ hoc erit post cibum secũdarium sumptum quoniam cõiter sumitur secũdus cibus anteꝙ primus sit omnino digestus sed tñ vt patuit nõ d3 fieri coitus cibo scdo exñte in pri° ⁊ in 2° digõne, pter cãs supra assignatas ne remaneat indigest⁹ aut indigestus trahat̃ ad mẽbra. ergo debet fieri tempore quo fit

Uide hic ꝙ gaudiosi ⁊ deliciosi minus a coitu ledũt̃ furiosi vero ⁊ tristes oĩo magis leduntur

Uide ꝙ coitus reddit̃ intẽperatus rõe qlitatis tribus rõnib⁹

3° digō q̄ tūc factus adiuuat ad attrahendum nutrimentuꝫ ⁊ ca lidum naturale ad mēbra quare dicunt cōiter hora ad coitum ad eundum est post primā digōnem per duas horas vel tres in tāto tempore ꝙ separet ⁊ ꝙ sit facta 2ª digestio ⁊ incipit fieri tertia. q̄ tūc per ipm vt dictum est nō īpedit cibi digestio sed potius iuuat tunc etiam cibus preteritus appositus est mēbris. Unū ipa fortifi cata sunt sic ꝙ nō debilitantur ex coitu. Et si ipa contingat pur ex coitu aliqualiter dbilitari succedit eis statiꝫ nutrimētū quo cito ⁊ faciliter poterunt roborari ⁊ resumi. Et ob hāc cām nō debet ex pectari complemētum tertie digōnis seu ⁊ quarte: qm̄ tunc seq retur ad coitum aliqua mēbroꝝ debilitas q̄ longo tēpore starent preter hoc ꝙ possent restaurari. nō ergo vt dicunt fit coitus rōne cibi presentis qui digeritur. Sed ratione precedētis cuius superflui tas multiplicata est ⁊ tunc venit expellenda. Et istud tēpus dixit Aui. nō est in punctuali mēsura sed diuersificatur ꝑm diuersitatē corporū in digerendo qd̄ est valde latum vt patuit in sermone p̄ cedenti de remanentia cibi in stōacho. nā dixit ipe de hominibus est qui est in hmōi dispōne. s. in dispōne sanguinis ad mēbra ⁊ re manentia reliquiarum cibi in ipis in principijs noctis quare fit ei illa hora conuenientior horarum coitus ex omnibus predictis. s. quātum ad coitum factum rōne generationis ⁊ factum ratione expurgationis materie vel etiam voluptatis. Et est etiā melior ho raruꝫ illa ex parte alia. s. eo ꝙ somnus longus succedit ei. s. coitui ⁊ accrescit cū eo. s. somno vel cū eo idest post eum. s. coitum vel sō nnuꝫ virtus. Et figitur etiam aqua idest sperma in matrice pro pter somnum mulierum ⁊ sic facit ad generatōeꝫ supple ⁊ de ho minibus sunt qui sūt in huiusmodi dispositione predicta in medio aut in fine noctis vel in principio diei ⁊ maxie pre varietate hora ruꝫ sumptionis cibi. ⁊ debent hi ingeniari pp cām dictam vt post ipsuꝫ longo dormiant somno pp cām assignatā. Frequenter tn̄ in huiusmodi hora peccatum cōmittit: ꝓpterea ꝙ voluptas decipit multa latitudo ēt hore siue dicti tēporis longa est ⁊ fortasse nō a multis cōmode ꝑceptibilis. Jō ad euitādū errorē in qualitate tpe ⁊ hora coitus auctores aliqua signa posuerunt quibus vnusqsq; possit sibi ipi metiri horā cōgruā magis coitus siue horā minus i cōgruā. Quorū signorū aliqua sunt p̄cedētia aliqua sūt in ipo coi tu actu presētia ⁊ aliqua subsequētia. ¶ De p̄cedētib⁹ dixit iude us quilibꝫ dꝫ coitu vti in tpe quo spma fuerit cōtētū. Et signū ei⁹ erit ꝙ excitat ad coitū absq; vlla re faciēte ad hoc sed natura ipꝫ spōte reqrit ⁊ maxie si cōueniēs post coitū p̄teritū affuerit inter uallū ⁊ si cū h̄ debito interuallo corporis presentet grauitas ⁊ pi gritia ⁊ maxie in ptibus renū ⁊ genitaliū aut testiculoꝝ tumor vl dolor aliqualis ⁊ precipue si fuerit cū melācolica tediositate absq; cā manifesta. tūc sciat hic patiēs ꝙ vtēdū est coitu ne ferat idē cō densatio spermatis ⁊ sequātur inde nocumēta. ¶ De presentib⁹ aūt dn̄t si nō senserit se volēs vti coitu in hora illa vere mediuꝫ. si cut Gal. in thegni oium circūstātiaꝝ que extrinsecus sūt de qui bus satis dictū est nō dꝫ vti eo. imo ⁊ si iaꝫ incepit nō dꝫ complere actuꝫ: ⁊ maxie si aliquā nauseam aut aliqd̄ accidens p̄ter naturā sē serit sibi euenire. Qd̄ si pur ad peccādū voluptas vel aliud idu xerit tūc eligat vt peccatū paruū sit sicut docuit Gal. vbi supra ait eni. Si vero ⁊ peccet aliquādo i coitu fac ꝙ peccatū sit paruū. Et eni melius est idest minus malū calefacto corpore coire q̄ ipso in frigidato ⁊ hoc absolute loquēdo q̄ ad coitū sequit infrigidatio corporis. in casu tamē aliquo posset esse oppositū. vt verbigratia si corpus haberet caliditatē intēsaꝫ multū resoluētē ⁊ exsiccātem. in hac eni dispōne minus malū esset in coitu stare corpore aliqualr̄ infrigidato q̄ sic calefacto. Et melius est idest minus malū dixit Gal. vti repleto corpe q̄ euacuato q̄ coitus inanit corpus ⁊ dete rior est inanitio repletōe ⁊ melior est corpe hūectato q̄ exsiccato ad vtēdū venereis. nā coit⁹ desiccat ⁊ facili⁹ est hūectare desicca tū q̄ ecōuerso. ¶ De subsequētibus aūt signis ēt dixit Gal. in te gni ꝙ ꝑm verū coitus est interuallo tātus factus q̄ in vsibus ei⁹ coitus nō dissolutionē sentiat v̄tutꝫ sꝫ lenior q̄ ante ipꝫ se ipo factus ⁊ melius dormiens vt si in hora conueniēti factus est. Sciat itaq; vnusqsq; ꝙ quacūq; hora coiuerit ⁊ n̄ se post coitū leuiorē sēserit ⁊ melius dormiētē ꝙ ille coitus fuit itēperat⁹ ⁊ tāto magis si gra uiorē se deiecta virtute ⁊ deterius dormiēteꝫ inuenerit. Et p p̄dcā signa dꝫ sapiēs interualla vicū coitus sic metiri addēdo potius q̄ distrahēdo ꝙ inueniat sibi interpolationē cōgruā ⁊ ꝯueniētē. Ex mō v̄o vsus coitus reddit itēperatus maxie rōe figure siue mōi fiēdi ei⁹. Dixit iudeus si mulier ascenderit supra virū in coitu isert ei inflationē in virga. Aut forsan erit declinās spma ipius in fora mē v̄ge cū sit calidū. Et Aui. dixit. 20° tertij coitus sūt figure ma le sicut si ascendat mulier supra virū. figura eni illa mala ē in coi tu ⁊ timetur ex ea inflatio ⁊ vlceratio virge ⁊ vesice ꝓpter labo rē eiectionis spmat̄. Et dubitat si currit aliqd in v̄gā ex pte mulie ris. Dixerūt ruffus ⁊ cōstā. Coit⁹ si fuerit cū pueris erit vehemē tioris laboris qm̄ instrumētū nō est cōueniēs ⁊ indiget labore ad faciendū descendere spma: nec hꝫ de caliditate ⁊ hūiditate sic hꝫ vulua. ideoq; laborat vehemēti⁹ nisi auctus fuerit appetitus valde vt eius spma ꝓuocet de facili. Et Rasis ait vidi in alio loco q̄ coi tus factus cū pueris nō educit tātā q̄titateꝫ spmatis velut factus

Uid̄ ꝙ qdā signa p. q̄ docemur euitare errorē in qualitate tpe ⁊ hora coitus

Uid̄ hic signa coit⁹ boni ⁊ mali

cū muliere ideoq; minoris cōtritionis est corporis ⁊ tn̄ euitandus est q̄ nō dꝫ semē tritici ꝓici in terrā petrosaꝫ sed fructiferā. Et. A dixit coitus cū infantibus est apud multitudinē geniū fedus ⁊ ꝓ hibit⁹ i lege. ⁊ ex pte ē nocibilior ⁊ ex pte ē min⁹ nocibili⁹. nocibili or ē q̄ nā idiget i ipo motu plurimo vt educat spma. Sꝫ q̄ spma nō expellit cū eo expulsiōe plurima. i. nō multū sicut in coitu cum mulierib⁹ ⁊ minus nociu⁹. Et dixit cōmutat ēt de iuditio p̄ntie. s. spmatis vel etiā delectationis minus q̄ cōsequat vulua. i. coitū cū muliere. In ordine vero coitus recipit tēꝑerātiā. qm̄ in coitu nāli. s. q sit in hora cōueniēti ⁊ ad finē ḡnātionis nō expedit vt subito fiat maris cū femina copulatio sed vt ꝓuocēt se ad spermatuꝫ eie ctionē ita vt simul cōcurrāt ⁊ q̄ vt plm̄ in hoc femina est tardior viro dꝫ vt vir eā icitet oculis āplexib⁹ tactibus mamillaꝝ genita liū ⁊ similiū. Et cōsilr femīa icitet virū si vir ea tardior est in spma tis emissione. Et ex parte vero reꝝ preter naturā reddit coit⁹ itē peratus ⁊ incōgruus. Dixit sathar noli vti coitu cū muliere infir ma. Et Aui. silr dꝫ vt euitetur coitus egre. dicūt precipue ⁊ eius q̄ in matrice vel vulua vlcera patitur. Dixit Sathar noli vti coitu cum muliere menstrua ⁊ attristata aut vetusta senili neq; cū mu lieribus noue etatis cū operatio cū eis noceat luxurie. Et Aui. di xit de diminutione coitus dꝫ ꝙ euitet coitus mēstruate ⁊ coitus vetule. ⁊ illius que nōdū venit ad etatem pubertatis ⁊ eleuatiōis mamillarū ⁊ mēstruoꝝ ⁊ vitet coitus illius que nō nuper coiuit idest que diu stetit absq; coitu. Alia tamē littera dicit ꝙ que nuꝑ coiuit maxime cū leproso q̄ nō solū mēbra genitalia veꝝ ⁊ totuꝫ corpus periculū parit. Dixit Ar. io ꝓbleumatuꝫ ꝓbleu. 23° ꝙ hō coiens cū cognata sua. i. cū simile sibi in etate ⁊ pulchritudine amo re ⁊ appetitu ⁊ presertī si eiusdē fuerint patrie delectabilissime co it. Et dixit eadeꝫ particula ꝓbleu. 45. Inter alia aīalia hō coit mul tū ⁊ in omni tēpore ⁊ cetera animalia abhorrent coituꝫ post cōce ptū neq; sustinēt supra se marē ascendere excepta equa ex brutis ipsa enim aliquādo illū sustinet. ⁊ cā est q̄ in eis mēstrua nō habū dant q̄ imaginatio ad coeundū in eis est ꝓpter materiā ⁊ non ꝓ pter voluptatem ⁊ q̄ in eis est appetitus ad speciem cōseruandā ⁊ non ad voluptatem ⁊ delectationem. Mulier autem non solū sustinet post cōceptum ascensum maris super ipsam. sed aliqn̄ ve hementius appetit coitum nō solum ꝓpter speciem sed ꝓpter coi tus voluptatē ⁊ delectationem Recordatur eni precedentis dele ctationis vn̄ stimulatur ⁊ calefit. Dicūt ꝙ equa vētis exposita bo realibus incitatur ad coitum ⁊ melius concipit q̄ eius calor natu ralis ⁊ spūs frigiditate boree intus roborantur quare humiduꝫ eius dissoluit ⁊ ad loca generationis deportat. Et dn̄t ꝙ auicule vere excitāt ad coitum quia humidum earum qd̄ paruum est ve ris humiditate confortatur ⁊ augetur vnde ad coitum excitant. Et dicūt ꝙ catta cū ad quandam speciem nepite quā nostri her bam saxam vocant confricatur ⁊ cum ea alludit excitatur ad coi tum ⁊ hoc fortasse ex ꝯfricatione ⁊ motu calefacta aut fortasse q̄ dam proprietate occulta nature catte vel illius herbe.

Uid̄ h̄ ꝙ nepi ta herba incitat cattas ad coitū

¶ Capitulum tertiū de quibusdaꝫ dispositionibus sequentibus ad coitum

Dixit Ar. ꝓbleu. 4° ꝓbleu. p̄mo homo coiēs sursum ducit oculos nō intelligens de principio coitus quia eueniret oppositum calore ⁊ spiritu tendēte deorsum versus genitalia. sed intelli gens ꝓpe finem coitus quando. s. calor ⁊ spiritus a genitalibus reuerberatus sursum fertur ⁊ perueniens ad regio nem superiorem mouet oculos sursum. Et dixit in probleumate 14° homines in aqua minus coire possunt. Et assignans rationeꝫ dixit quia aqua si est calida dissoluit virtutem ⁊ diuertit ad oppo situm si est frigida extinguit libidinem ita vt dicunt quidam ho minem in aqua frigida coire nō posse. Dixit i super genituram a corpore solui per ignem ⁊ calidum ergo ab aqua frigida impedi tur neq; etiam soluitur calido aqueo aqua etiam per subintrati onem ⁊ mediationeꝫ quam facit inter corpora coeuntia impedit bonam amplexationem ⁊ confricationem corporum que iuuant ad coitum. immo dixit Ar. ꝙ genitura non prius q̄ calefaciat fri catio soluitur intelligens vt in pluribus. In quibusdam vero so lo contactu vel osculo absq; confricatione aliqua accidit sperma tis emissio ⁊ precipue in habundantibus multo spermate ⁊ ha bentibus vasa seminaria lata. Et dixit ibideꝫ ꝓbleumate decimo nono homo mingēs non potest spermatizare. ⁊ similiter sperma tizans non potest mingere quia mingens habet plenos meatus vrinales coartantes meatus spermaticos. Et dixit habentes ve sicam plenam non cito coeunt quia constringuntur in eis vasa se minaria. Et dixit ibidem ꝓbleumate nono ieiuni citius coeunt q̄ repleti quia ieiunis vie ⁊ meatus corporis sunt magis aperti ⁊ va cui. Unde materia spermatica potest magis libere transire per eos cuius transitum liberum prohibet opilatio pororum ⁊ viaꝝ in repletis. ¶ Tpe q̄ hō incipit posse coire multas mutatōes reci pit ⁊ hꝫ corp⁹ ⁊ ꝑm aiaꝫ. ⁊ de mutatōib⁹ ꝑm corp⁹ est q̄ tūc bar bescit

Uid̄ h̄ q̄ ieiuni citius coeūt q̄ repleti ⁊ crapu lati

bescit. Et cā est dixit Aristo. vbi supra ꝓbleumate 4°. Si aīalibus illis quib⁹ ꝭm naturam sunt pili. si nō pilosantur tēpore natiuitatis eorū pilosantur postea in permutatione etatꝭ. Et silr accit his que non sūt pilosa q2 ꝭm partem pilosantur in permutatione etatꝭ. mō ita est ꝙ magna permutatio fit ꝭm etatem affrodosie in corpore et q2 tūc homo non habet pilos a principio natiuitatis ꝭm barbaꝫ iō tūc emittit eos et barbescit: qm̄ tunc euacuat᷑ et siccat᷑ hūiduꝫ opilans poros et ꝓhibens exitum piloꝝ quare ꝓhibēte a motu poris rarefactis mā pili: tn̄ fit: et sic fiunt pili ꝭm illam ptem. Et fit etiam tunc permutatio ꝭm vocē vn̄ vox que prius acuta fuerat efficitur grauis. Dixit enim Aristo. xiª ꝓbleumatū 16° ꝓbleumate ꝙ non gnātes. i. nō spmatizātes vt sūt pueri acute loquūt᷑ viri aūt. i. spmatizantes grauiter. Et reddēs cām dixit ꝙ sicut linea. i. res subtilis hꝫ vnam dimensionem tm̄. s. longitudinē: et grossa habet duas. s. lōgitudineꝫ et latitudinem. Et magna adhuc habeat plures tres. s. longitudinem latitudineꝫ et ꝓfunditatem. Et facili⁹ est mouere vnuꝫ aliqd ꝭm vnā dimensionem ꝙ̄ ꝭm plures et facilius est mouere vnum ꝙ̄ plura ita et in voce. Et q2 vox subtilis vnā hꝫ dimēsionem ideo facilius erunt pueri ꝓferentes: silr etiam et mulieres et senes eunuchi ꝙ̄ grossam et magnam: sic enim debilis spiritus modicum aerem mouet: et ꝭm vnam dimēsionem tm̄. s. subtilem, vnde et vox que ab ipo exit erit subtilis et subtilis vox vt in sermone precedenti dictum est. est acuta. Sed pueri cum fiunt spermatizantes cum iam sint fortes et calidi multum aerem mouent spiritu suo. Aer autem multus existens tardius mouetur vnde et grauē vocem facit: tardus enim motus multi aeris grauis vocis causa existit sicut acute causa pauci aeris velox motus: fit insuper permutatio scdm̄ odorem ex corpore procedentē: nam corpora taꝫ virorum ꝙ̄ mulierum anteꝙ̄ spermatizent non fetent: sed postea fetent. ¶ Et causam huius reddēs Aristo. 4° probleumatum probleumate. 12. dixit q2 in coitu corpora debilitantur et calor minuitur naturalis quare indigestiones causantur et humores indigesti fiunt ex quibus humoribus indigestis accidit fetor: qm̄ humores indigesti sicut ꝭm saporem mutantur ita et scdm̄ odorem.

Vide hic ꝙ corpora taꝫ virorū ꝙ̄ mulieꝝ anteꝙ̄ spermatizēt nō fetent sed postea fetent

¶ Capl'm. 4^m de iuuamentis coitus.

Dixit galienus 6° de iterioribus homines in coitu diuersi sunt quidam: enim a principio sue etatis cuꝫ nubere incipiūt. s. et coire debilitantur. Et hi sunt vt dicunt quorum corpora sunt pura et mūda sicut sūt corpora tempata. Et aliȷ̄ sunt qui nisi coeant ipsorum caput grauatur et appetitus et digestio debilitātur. Cognoui enī dixit ipe quosdam qui cū abstinerēt se a coitu ꝓpter venerabilitatem infrigidati sunt: et aliquando ceciderunt in tristiciā absq3 causa: et falsas cogitationes: et multos appetitus: et denuo infirmati sunt. ¶ Et vidi quosdaꝫ propter angustiam vxoris sue a coitu abstinuisse qui fuerunt consueti sepe coire: quorum appetitus defecit et paruꝫ comedebāt: et nō digerebant: et silr cū comederant vomitu eiciebant: que considerans certificaui abstinentiā coeūdi magisꝙ̄ retētionē mēstruorum nocere: et maxime in humores habentibus malos: et in assuetꝭ requie. et taciturnitate. Dixit Aristo. 4° ꝓbleumatum probleumate. 29. calidi ꝭm naturam et bn̄ nutricabiles. i. habētes nutritiuam fortē vt sūt carnosi si nō coeunt colera in ipsis multiplicatur et dominatur multotiens. imo semper: si nō fuerint vsi dieta cōtraria multiplicatiōi colere: et ob illud amarū. i. colericū eiciunt multotiēs et efficit᷑ in eis f'ta salsuꝫ: et alr colorant᷑ ꝙ̄ cōsueuerunt esse colorati: q2 acquirunt colorē citrinū vergentē ad nigrū. Et adhuc qbusdā eoꝝ defedatiōes fiūt in cute reddētes cutē diuersorū colorū. vnde bicolorati seu pezati vocant᷑: et aliqui iterici fiūt. que omnia eis accidūt propter dominiū colere que in eis pata est semper in coitu educi per cuius eductionē illa accn̄tia nō eueniunt aut etsi euenerint per coitum cessant. ¶ Dixit iudeus retentio spmatis penes coitum mollificat testiculos et facit generare arenā: aut forte facit apostema in eis: aut forte facit ascendere aliqueꝫ testiculorum ad partem superioreꝫ. Et Aui. dixit. 20ª tertiȷ̄ retentio spermatis est mala valde et qn̄q3 perducit ad cōtritionem vnius duorum ouorum. Et Gal. dixit et 5° scribitur cōtinentis q cōsueuit vti coitu et postea abstinuerit se ab eo forte accidit ei passio que vocatur priapismus que est frequēs erectio veretri. Et dixit 5° de interioribus venerabiles viri nō vtuntur coitu ꝓpter delectationeꝫ: sꝫ vt superfluitates a se expellāt qbus nō expulsis incurrerēt nocumēta abstinētie coitus. Et ex^m posuit de diogene dicens ꝙ diogenes ex abstinentia suiq3 animi cōtinentia potentissimus fuit: et tn̄ coitu. s. temperato semper assuefecit lꝫ sciret nocumētuꝫ a spermate minime sibi generaturū: fert᷑ enī cum pueris precepisse meretricem accessuros vt cū ea coirent. ¶ Dixit Rab. 2° cōtinentꝭ superabundantiam abstinentie coitus vehementioris debilitatis est ꝙ̄ abundantia eius. Ideoq3 si opus erit et in gere fuerit corpus vtat᷑ eo ex grauedine abstinentie eius propter predicta. ¶ Dicunt coitus tēpati omissiōe virtutes omnes ebetantur: sensus conturbantur: et obtenebrescunt: spūs ingrossantur: et turbidantur pncipalia mēbra in suis opibus pigritantur: et eorum inata caliditas suffocatur appetitus cibi deicitur digestio debilitatur: et corporis minuit᷑ nutricatio vnde et ipsius ꝓhibetur augmentū: caput grauat᷑: corpus ad motiones pigrescit: opilationes causant᷑ quas aliquādo febres sequūtur ad apostemata corpus preparat᷑ et maxime genitalia: q2 digestum sperma retētum corrumpit naturā vt dixit Gal. 7° de interioribus acquirit venenosam cōtrariam spūi et oibus principalibus mēbris. In corde enī eius fumus ascēdens spūꝫ conculcādo extinguit: et corpus frigidum reddit. Ad cerebrū vero saliēs spūs perturbat virtutes aīales: et sensus perturbat: et aliqn̄ epilensiā vel spasmū inducit. aut mliaꝫ: aut maniā: et in mulieribus suffocatiōꝫ hanelitus et simcopim parit: et ad silia his accidentia plurima perducit. Et dicunt maxime assuetꝭ coitu predicta eueniunt et ēt his q nō vtunt᷑ exercitio et qui nō minuūtur nec alr euacuāt᷑. Et mulieribus qb⁹ menstrua defecerūt precipue tn̄ in monialib⁹: et viduis viraginibus plene etatis. Et his que circa libidinosa meditationes frequēter apponunt: coitus itaq3 tempatis corporibus quibus cōueniūt ꝙ̄ magna et ꝙ̄ plura circa corpus et aiam iuuamēta pbet. ¶ Dixit Aristo. 2° de generatione aīalium cōmensurata existente spermatis emissione saluat᷑ aīal tanꝙ̄ purificata causa infirmitatis vel destructionis. ¶ Dixit oribasius coitus. s. moderatus alleuiat corpus replonem euacuat. cōmouet corpus ad augmentum prebet cōstātiam et robur. dissoluit amorē et mitigat impetuꝫ: et iō par est medicamini pfecti iuuamenti mlie. s. maxie ꝓuenientis ex amore: et insipiētie et alienationis mētis. ¶ Dixit Almā. coit⁹ aiaꝫ hilarem atq3 letā facit eiusq3 auget leuitateꝫ: iram quoq3 sedat ac solicitudinē remouet et sensus alleuiat: et caput repletuꝫ: et corpus alleuiat. ¶ Dixit Ruffus. alleuiat corpus faciēdo ipm solicitum: et nobile absq3 laxatiōe et ebetudine: et cōfert melie epilēsie et ponderositati corporis. Dixit. A. qn̄ seqt᷑ ipm expulsio cogitatiōis. i. tristicie et solicitudīs dominantꝭ et acquisitio audacie et edomatio. i. remissio ire supflue et acqsitio grauitatis. s. morū et corpus a grauitate alleuiat et sōnū prestat. Dicūt coit⁹ tēpatus reddit hoīeꝫ alacriorē: audaciorem. minus irascibile imo placabiliorem minus cogitātē: magis intelligibilē: ingeniosum: sensibus perspicuū et moribus grauiorem. Virtutes corporis validas reddit calorē nālem a suffocatione: eripit et clarificat. Unde cūcte i corpore opatiōes pficiūtur pncipalia mēbra alleuiat et cōfortat: appetitum facit digōnem opatur hūiditates bonas p corpus dilatat: et superflua: purgat caput a grauitate et dolore: oculos a tenebrositate: et oīuꝫ sensuū instrumēta ab obtusiōe et cōturbatiōe liberat. dolores renū et membroꝝ genitaliū a repletiōe ꝓhibet et supfluā educēdo mām ab omnibus pseruat apatibus. Ingt Ipo. 6° epidimiaꝝ coitus cōfert ad egritudines fl'atꝭ. s. maxie eas q eueniūt ex dimissiōe coitus. Dixit Gal. cōfert eis qui sūt in virtute potētes nō debilibus qm̄ si vtant᷑ debiles superabūdantia coitus potiunt᷑ morbos fl'aticos et cōuertunt᷑ ad vltimā finē debilitatꝭ et frigiditatis et nocet eis vehementer: sed hn̄tes virtutem potentem et calorē nālem abūdantē abūdantia luxurie nō debilitat: et luxuria facit declinare f'ta si abūdās in corporibus eoꝝ fuerit ad cōsumptionem eius tendit: qm̄ opatio coitus desiccat corpus sicut facit vigilia qn̄ auget in dissolutiōe humorē: vnde quociēscūq3 corp⁹ fuerit in virtute potenti coitus calefacit illud perfecte. Et si fuerit in virtute debili coitus calefacit illō in opatiōe coitus debiti p⁹ illud infrīdabit ipm vehemēter. ¶ Et Aristo. ēt cōfirmat dictū Ipo. pma ꝓbleumatū et 4° dicit cām eē q2 coitu mā spermatica expurgatur et materia similis flegmati. Et Aui. dixit. 20ª. 3. Confert egritudinibus fl'aticis omnibus et modificans dictuꝫ modificatione. Gal. dicta ait ꝓpue in eo cuius caliditas inata est fortis ꝙ̄ nō destruit exitus spermatis. ¶ Et subdit ꝓpter hoc requirit appetitus cibū. s. i eo cuius nō destruit caliditas inata ex coitu q̄si dicat. in illo confert coitus egritudinibus fl'aticis suis cuius stōachus est fortis et requirit cibuꝫ vel in quo viget appetitus cibi: et ergo appetitus vigorosus ad cibū est signum ꝙ ille qui patitur egritudines fl'aticas est aptus ad recipiendū iuuamētū ex coitu et ꝙ nō destruetur eo eius calor inatus. ¶ Patientes aūt egritudines fl'aticas et habentes appetitū vigorosum nō sunt positi sub dn̄io multi fl'atis q2 si sic deiceretur appetitus in eis ꝓpt᷑ stare f'ta in stomacho sicut i laxiuia: ꝓpter qd paꝫ ꝙ hi qui nō sūt positi sub dn̄io multi fl'atis sunt illi qui iuuamentum recipiunt ex coitu et maxime quādo ipsoruꝫ caliditas inata sub illo f'le occultatur et hebetatur. ¶ Sed non suffocatur et extinguitur: qm̄ in eis in coitu euacuata materia hebetante calor inatus vigoratur: et sic gubernat et regulat suū humidū sicut cōtingit in multꝭ pueris fl'aticis naturaliter vel per viā indigōis in quibus vsq3 ad affrodisiā calor naturalis stat ebes et occultatus: quare nō facit in eis augmētum ꝓportionabiliter aliȷ̄s: sed postꝙ̄ coire incipiunt augent᷑ velociter. ¶ Sunt autē et alie cōditiones cōsiderāde ad hoc vt coitus cōferat egritudinibus fl'aticis et non noceat de quibus est ꝙ materia illarum egritudinū nō sit putrefacta nec parata putrefieri ex motu in hora coitus et ꝓpter hoc nō cōfert coitus i febribus putridis ꝙ̄uis sint fl'atice et similiter in apatibus fl'aticis putrefactis: qm̄ in his coitus auget putrefactionem permiscendo non putridum cum putrido. ¶ Et propterea etiam non confert leprosis

Vide hic ꝙ coitus aiaꝫ hilarē atq3 letam fac. et auget eius leticiam ac sedat iram et reliqua

Vide hic ꝙ coitus cōfert eis q sūt in virtute potentes nō debilibus.

Vide hic cōditiōes cōsiderande ad hoc vt coitus cōferat egritudinibus fl'aticis

Vide hic ꝙ sup abūdātie coitus vehementioris est debilitatis ꝙ̄ copia eius

nec ſcabioſus. Unde 7ᵃ.quarti dixit Aui.leproſus ⁊ ſcabioſus ca-
ueat a coitu omnino qꝛ coitus materiam ad exteriora coartat va-
porem putridum in eis venientem ad ſuperficiem corporis dedu-
cit. De confercutia aūt coitus in egritudinibus mlicis dixit Al-
man.ꝙ quādoqꝫ adeo ſolicitudinem remouet donec melancolici
eius occaſione ſanentur. Et ſi quis amore mulierum in tm̄ co-
artet' vt quaſi ad mortem deueniat ⁊ multotiens vtatur coitu licz
eam quā diligit non potiat' ſedatur tū eius furioſus amor. Et
Auic.dixit confert mlie ⁊ pluribus egritudinibus colere nigre ꝓ-
pterea ꝙ dilatat.ſ.animam ⁊ ſpiritū ⁊ expellit fumū ſpmatꝫ aggre
gatum a parte cerebri vel cordis.ſ.ad circūferentiam faciens ipm
exalare extra corpus vel expellit fumū ⁊c̄.qꝛ euacuat materiā a q̄
ſurgebat qua euacuata ſequitur fumi eleuati iam reſolutio ⁊ exa-
latio. Et dixit Aui.coitus confert dolori renum repletorum.ſ.
ſine apoſtemate:qm̄ diminuit repletionem eorum: ⁊ qn̄qꝫ abſcin-
dit materias apoſtematū ⁊ accidenᵐ in partibus inguinū ⁊ teſti-
culorum ⁊ hoc facit tūc quādo nō eſt in corpore toto vel epate re-
pletio:qm̄ ſtante in his repletiōe coitus plus de materia ad illa lo
ca traheret ꝙ̄ diminueret vel euacuaret ex eiſ.Et aliqui exponūt
apoſtematū accidēcium.i.debentiū accidere qꝛ nō curat facta ſed
preſeruat a futuris.Cum ergo apparuerit ſigna apoſtematꝫ futu-
ri in mēbris dictis vtat' coitu:qm̄ preſeruabit ne eueniat abſcindē
do materiaz eius.Et dixit Auic.hominē cui adueniūt apud dimiſ-
ſionem coitus ⁊ cōſtrictionem:eius tenebroſitas viſus: ⁊ vertigo
⁊ grauitas capitis: ⁊ dolores emūctoriorum ⁊ aucarum: ⁊ apoſte
mata earum:coitu q tempatus eſt:ſanat.Et dixit plurimoꝝ quoꝝ
cōplexio reqrit coitū ⁊ nō vtunt' eo īfirmatur corpus ⁊ relique di-
ſpoſitiones.ſ.ſequentes que ſequūtur ad frigiditatē: ⁊ cadit appe-
titus cibi:ita vt ipm nō recipiat: ⁊ ſi recipit expellit cū vomitu: ho-
minē aūt in quo eſt vapor fumoſus coitus alleuiat ab ipo.ſ. vapo-
re fumoſo ⁊ per cōſequēs ab accidētibus ſupradictꝫ ſequentibus
ad illum:cōfert enim ei ⁊ remouet ab ipo illud quod timet' de no-
cumēto coartationis vaporis fumoſi.i.coartationis facte a vapore
fumoſo vel coartatiōis.i.retentiōis.Et dixit quādoqꝫ accidit viro
ex dimiſſiōe coitus: ⁊ abundantia ſpermatis: ⁊ frigore eius ⁊ con-
uerſione ipſius ad venenoſitatem vt mittat ſperma ad cor ⁊ cere-
brū vaporem malum venenoſum:ſicut accidit mulieri ex coarta-
tione matricis ⁊ minores diſpōnes illius nocumēti ⁊ anteꝙ̄ ſpga
tur venenoſitas.i.fumus venenoſus ad cor ⁊ cerebrum ſūt graui
tas corporis: ⁊ frigiditas eius: ⁊ difficultas motuū: ⁊ ad hoc ma-
gis pata corpora dixit Raſ. xiº cōtinentis.ſūt corpora calida ⁊ hu
mida ipſa enim magis apta ſūt ad putrefactionē vnde qn̄ abſtinē-
tia a coitu vtunt' putrefit ſanguis.Signū aūt ſpermatꝫ putrefacti
habet' ꝑ alterationē caloris corpis ⁊ odorē horribilem ⁊c̄.

Vide hic nocumenta que accidunt ex dimiſſione coitus

Caplm 5ᵐ de nocumentis coitus.

Dixit ariſtotiles 4ᵃ ꝓbleumatuz ꝓbleumate. 6º
ꝙ homo inter cetera aīalia exſoluitur in coitu eo ꝙ
multum ſpermatiſ emittit ſcḋm proportionem ſui cor
poriſ: ⁊ cū hoc illud qḋ emittit eſt multū nāle ⁊ ſpiri
tuoſū ad cuius emiſſionē intēpatā ſeqvitur diſſolutō corporis ⁊ de
bilitas. Et dixit pmo de generatione:modiciſſimo ſpmate ab-
ſcidēte fit doſſolutio māīfeſta tanꝙ̄ alimēto puato corpe.Et Gal.
dixit in libro de ſpmate.ſpermate abſcindēte magna fit diſſolutio.
nā vt ponit' a Rabi.in 5ᵃ.pticula ſic nō ē miruz ꝙ hi quſ frequētāt
coitū debilitant':qꝛ totum corpus euacuatur in euacuatione ipſa.
cū euacuētur in ea ſemp ſpiritus ⁊ humores ⁊ ei additur delecta-
tio que ſola pncipaliter extinguit ſpiritualem virtutem ⁊ debilitat
eam. Nā fuerūt qdā quibuſ ſuperuenit fortis delectatio ⁊ mor
tui ſūt.Et hoc idem poſuit Raſ.xiº cōtinentꝫ.Et dixit Ariſto. vbi
ſupra in.2iº ꝓbleumate coeuntes exſoluuntur ⁊ infirmiores fiunt
vt frequenter qꝛ ex coitu accidit corpori qḋ accidit edificio qn̄ de
eo ſubtrahit' aliqua portio faciens ad cōſtitutionē vel armoīaz do
mus qm̄ edificiū deſtruit' ⁊ ſic corpus ex coitu.Ideoqꝫ Ariſto.ad
Alexā.dixit coitum deſtructiuū virtutū Et iudeus dixit coitus de
pōit virtutē valde vn̄ qui eo vtitur:modicū dꝫ extrahere ſangui-
nē.Et ſubdit frequētatio coitus conterit corpus ⁊ debilitat viſuz.
Dixit Aui.20ᵃ tertij.coitus euacuat de ſubſtātia cibi poſtremi
quare debilitatē affert cuius ſimilem alie non afferunt euacuatio
nes ⁊ euacuat de ſubſtātia ſpūs rem plīmā ꝓpter delectationem
ſpūs eni eſt cā delectatiōis vt dixit Ariſto.⁊ cū hoc etiā inſequitur
delectationē. Vn̄ multū de eo reſoluitur cuius euacuatiōe corpꝰ
debilitat'. Et iō dixit Aui.qui delectantur:plus cadūt in debi-
litatem. Et dixit Aui.3º ſui de aīalibus:ꝙ exitu ſpmatis debili
tatur corpus magis ꝙ̄ ſi quadrageſies tātus exiret de ſuo corpo-
re ſanguis quia ſperma eſt res abilitata ad tranſeunduz in corpꝰ.
Cauſa aūt quare plurimū homo emittit ſperma dixit Ariſto.
vbi ſupra eſt primo qꝛ minime.i.parū laborat circa cibum ſuū faci
le eni digerit ipm:quia vtitur cibis digeſtibilibus natura ⁊ arte p̄
paratis: ⁊ quia modicum laborat ⁊ bene digerit nutrimētuz.Un
de in eo multa humiditas flegmatica.i.flegmati ſimul multiplica

Vide hic ꝙ exitꝰ ſpmatis ma gis debilitat' corpus ꝙ̄ ſi qua drageſies tantus exiret ſanguiſ

tur.2º qꝛ inter omnia animalia homo eſt animal calidum ⁊ humi
dum:vnde multum multiplicatur in eo dc mā calida qualis eſt ſp
ma:nō ergo dixit Ariſto. ibidem ꝓbleumate.8.cū nō expedit oꝫ
coire:accidit eniꝫ ſic facientem aliquid coꝝ que euulſis contingūt
plantis ex terra cum nō oportet euelli eas.coitus imoderatus ge
neraliter corpus vtēs eo reddit fridus ⁊ ſiccus ⁊ accidit ei laſſitu-
do arefactiua: ⁊ ſudor diaforeticus ex raritate poroꝝ ꝙ̄uis aliquā
do per accidēs humiditates indigeſte multiplicent' in eo ꝓpter p̄
dicta.Dixit Ariſto.in libro de iuuentute ⁊ ſenectute coitus cito fa
cit ſeneſcere ꝓpter exſiccationem humidi ⁊ calidi reſolutionem.
Unde aliquādo ait coitus ad ſenium cito adducit ⁊ ſic vitam
abbreuiat nā in coitu exeunt humiditates naturales: ⁊ calor eius
nālis exſoluit':vnde infrigidātur membra radicalia ⁊ exſiccātur.
Dixit Auic.2iᵃ.3.coitus.ſ.ſuperabundās faciliter facit puenire
illum qui multum eo vtit' ad infrigidationem ſui corporis cā ſui ⁊
ad reſolutionem caliditatis inate ⁊ mortificationeꝫ virtutis.Et di
xit ponendo:verba Gal.in precedēti caplo poſita ex 6º epidimia-
rum.Coitus imoderatus preparat.in primis ad caliditateꝫ fumo
ſam adeo donec:multiplicentur ſuper ipm pili deīde ſuccedit ei in
frigidatio ꝯpleta. De nocumētis aūt ſuccedentibus ſuperfluo
coitui dixit Ipo.primo regiminis acutoꝝ vt xiº ponitur cōtinentis
accidit eis qui ſuperfluo vtuntur coitu ethica: ⁊ inueniret a capite
vſqꝫ ad ſpirituale quaſi ſubintret formica: ⁊ caleſit frequenter: ⁊
debilitabitur: ⁊ tinitus erit in auribus ſuis:deinde in ea accidit fe
bris acuta ⁊ pibit. Et Ariſto.dixit de pomo vt ſcribitur.xiº cō-
tinentꝫ.coitus nocet oculos cōſumēdo ⁊ liqueſacienꝰ eos ⁊ dimi-
nuit cerebrum ⁊ cognoſcit' nocumentum illius illatū cerebro:qm̄
infert' ebetudo motus ⁊ caluicies.Et ſi quis vtit' coitu ad moduz
luxurie ſuperfluētis erit ad modū illius qui emittit ſupfluitatem vl
tra modum oportunū.Et dixit deſiccat ventreꝫ ⁊ multiplicat vri
nam.⁊ deponit capillos capitis barbe ⁊ ſuperciliorū ⁊ palpebraꝝ
⁊ celerem facit caluiciē.Dixit Gal.ſupra 3º epidimiarū ⁊ ponitur
xiº ꝯtinentis ſic coitus nocet neruis magnifice ⁊ deponit virtuteꝫ
eoꝝ ⁊ etiam deſtruit.Et dixit ſupra 4ºeiuſdem accidit ſenibus ex
coitu ꝙ inflantur ventres eoꝝ ⁊ in eo cuius caliditas erit debil' ꝙ
ꝓprie eius hipocūdria inflant'.Et dixit Gal.3º alimentorum quā-
do de homine ſperma:exit multum diſcolorat' ſuū corpus.Et di-
xit vt ſcribit'.xiº ꝯtinentis coitus moderatus reſtringit naturam.
Sed ſi fuerit intenſus debilitat' virtus ⁊ cōteritur ⁊ penes hoc ſol
uitur vēter ex corruptione digeſtionis.Liber abſqꝫ auctore ſuper-
abundantiam luxurie ſubtilitatē oſſium dolorem renum ⁊ dorſi.
congelationē materie ⁊ ſpaſmū ſupple facit coitus.Dixit. Ariſto.
4º probleumatum.i2º ꝓbleumate coitus ventrem infridat ⁊ dſic-
cat propter reſolutionē caliditatis ⁊ exſiccationeꝫ humiditatis:ꝙ̄
uis enim totum corpus vt ſupradictū eſt infrigidet ⁊ deſiccet ma
xime tn̄ vētres:qꝛ in coitu mſtū liquatur ⁊ adipe omēti que eſt cū
ſeruatiua caliditatꝫ ventris ⁊ hūectatiua.infrigidat' etiam ⁊ exſic-
cat' venter qꝛ ex coitu digeſtionis maxime ledunt' qbus leſis īfri
gidatio ⁊ exſiccaꝰ toti aduenīūt corpori ⁊ ſic ventri. Dixit Almā.
obſeruandum eſt ne quis coitu vtat' ſepe:cito enim ex eo incurret
debilitatem ⁊ appetitiue deſtructionem cōſequetur:oculorūqꝫ cō
cauitatem habebit.Et dixit cōualeſcentes debiles: macri:nec nō
⁊ quorum nerui ſunt debiles:coitum oīo vitare debēt.Coitus.n.
multus ⁊ frequēs neruis magnū infert.nocumētum ⁊ oculos for
titer ledit.vires corporum deſtruit: corpuſqꝫ corrūpit: ⁊ debilitat.
Ait Raſ. xiº cōtinentꝫ abundantia coitus cōſtipat ventrem infert
colicā:infrigidat interiora vehemēter.Et ait dixit afaſtana:coitus
infrigidat corpus calidum ⁊ in frigido auget frigiditateꝫ neqꝫ cō-
fortatur digeſtiua in eo qui frequēter.vtit' coitu: ⁊ p̄erit ei citrini-
tas: ⁊ nō dꝫ in eo viſus eē acutus:neqꝫ auditus: neqꝫ alij ſenſus ⁊
dominabit' ei inſōneitas ⁊ tremor: ⁊ eius iuncture pulſatiue erūt
⁊ in quibuſdam abundās erit ſputū ſanguinis: ⁊ erit abūdās do-
lor renum ⁊ veſice ⁊ inde erit fetor in ore ⁊ dolor dētiuꝫ ⁊ inflatio
vulue.Et dixit Raſ.q abundanter eo vtit' ⁊ fuerit ſenex aut ſicce
cōplexionis pibit.Dixit Aui.coitui ſupfluo ſuccedūt debilitas ſen-
ſuū viſus ⁊ auditus ⁊ accidit cruribus eius tepor ⁊ dolor.ſ.aggra
uatiuus quare nō forſitan ſuſtinet onus ſui corporis. Et quādoqꝫ
ſimilatur diſpoſitio eius diſpōi occulte epilie ꝓpter illud qḋ non ſe
ſuſtentat neqꝫ poteſt moueri ⁊ qn̄qꝫ ſupat in ipo nigredo.ſ.in cute
propter mortificationē caloris vel fortaſſe propter multos fumos
venientes ad cuteꝫ reddētes eam opactam:deīde citrinitas ꝙ̄uis
citrinitas nō ſemper ſeqt' poſt nigredinem ſequētem aduſtionem
vel mortificationem caloris ſed bene ſeqtur nigredineꝫ cātam ex
fumoſitate.ea eni reſoluta ⁊ cōſumpta calor remanet citrinus re-
ſolutis nā ex coitu ſpiritibus ⁊ cōſumpto ſanguine qui erant prius
cā vididi caloris.Et dixit Accidūt ei periodia debilitate.i.diſpōes
ſiles eis que in paroxiſmis febriū qꝛ ꝓpter debilitatem a quacūqꝫ
cauſa occurrēte horrent ⁊ videt' ei ꝙ ſit inceſſus formicarū in mē-
bris ſuis incipiens a capite vſqꝫ ad finem dorſi ⁊ hoc fortaſſe eſt de
accidentibus illius diſpōniſ poxiſmalis:vnde ⁊ accidit ei rtemitus
ꝙ̄uis alia littera habet tinitus que eſt etiam vera.Et accidunt eis
multe febres acute: ⁊ eueniunt ei tremor: ⁊ debilitas neruoruꝫ: ⁊
vigilie ⁊ eminentia oculoꝝ ad exteriora ſicut accidit in ſeparatiōe
anime

Vide hic nocumenta que accidunt ex ſupfluo coitu

Vide hic ꝙ ex ſupfluo coitu digeſtiōes maxie leduntur

anime a corpore: vel sicut accidit in suffocatione vel strangulatione: ⁊ accidit eis caluitiũ: ⁊ quidā supplēt ⁊ canicies: ⁊ dolor dorsi: ⁊ renũ: ⁊ vesice: ergo dorsum ignescit ꝓus q̄ infl̄ant ex coitu: ⁊ sequit̄ ad illam inflationē dolor renũ: quare attrahit materiā3 do lor ad ipm̄. s. locu3 doloris. s. ad renes que materia potest esse causa diabetis ⁊ gomorrec. Et dixit restringit̄ eorum natura. i. venter ⁊ quādoq3 facit incurrere colicam: ⁊ quādoq3 facit accidere fetorem. s. corporis ipsius ⁊ fetet etiam eorum os ⁊ caro gingiuarum. ¶ Et dixit in illis in quorum corporibus sunt humores mali colerici mouet̄ post coitũ horripilatio. s. siue tepor vel certa infrigidatio horror: siue rigor: ⁊ tremor. Et sequūtur ea aliqñ febres acute ⁊ in cuius corpore sunt putridi ꝓcedit post coitum sudor fetidus ex eo. ¶ Et ei qui est debilis digestionis accidunt post coitum rugitus in ventre eius. ¶ Dixit Gal. 6° de regimine sanitatis ⁊ ponit̄ 2° cōtinentis sic de corporibus male cōplonis sũt in qbus generat̄ sperma abundanter calidum excitans vt eiciat̄ ⁊ ipo eiecto debilitantur eorũ corpora ⁊ extenuātur ⁊ concaui fiunt oculi ⁊ color fit citrinus. ¶ Et si in eis abstinentia fiat coitus aggrauant̄ capita ⁊ stōaci eorum ⁊ accidit eis nausea cum vomitu ⁊ multiplicatur fluxus ventris ipsoru3 ⁊ patiuntur inde penes hoc debilitatē. ¶ Et Auicē. dixit de hominibus est qui est passus complexionem malā ⁊ dimissio coitus contristat plurimu3 ipsum: ⁊ grauat corpus ipsius. ⁊ caput eius: ⁊ rixatur ⁊ multiplicatur pollutio ipsius: q2 in eo generatur semē pruritiuum ⁊ maxime in vtentibus cibo multi nutrimēti ⁊ fortasse accidit relaxationē vijs ⁊ si est ei. s. coitui obediēs debilitatur stōachus ⁊ desiccatur ⁊ maxime cum fit cōplexionis frigide ⁊ sicce. ¶ Dixit Ypo. 6° epidimiarum ⁊ ponitur a Raś. 2° cōtinentis sic In corporibus in quibus accidit rigor ⁊ horri⁹ penes coitũ erunt humores mali colerici vnde ex eis accidit in motu coitus simile ei qđ accidit ei ex bal° ⁊ in maiori parte iuuenib⁹ ⁊ qui olfatur in tēpore coitus odorem fetentē in eo erũt humores putridi ⁊ in quibusdam accidũt vētositates in visceribus coru3 q2 eoꝝ caliditas naturalis debilitata est. Coitus superfluus nō oib⁹ nec omnibus horis equaliter est nociuus vt ex predictis in precedentibus patet. S3 quibusdam plus ⁊ quibusdam minus ⁊ qbusdam mediocriter. ¶ Dixit Almā. a coitu corpora hñtes sicca vt ab inimico interficiente sibi cauere debent. Et de his intellexit orbasius cum dixit ꝙ macilenti se debēt abstinere a coitu. ¶ S3 dixit Almā. nocumenta coitus corpora habentibus fortia ⁊ grossa ⁊ sanguinem multum: ⁊ venas amplas: ⁊ colorem rubeu3 vel viuidu3: ⁊ pilos multos nō accidũt. s. intensa ⁊ maxīe in fine augmastice etat̄ vt a. 24° āno vsq3 ad ꝓncipium iuuentutis. ¶ Corpora sũt habentibus cōtraria predictis dixit Almā. magnu3 infert malum ac manifestum. ¶ Dixit Raś. xi° continentis dico expedit ꝙ caueatur abundātia luxurie in eo cuius stomachus fuerit debilis ⁊ mirach tenue ⁊ digō dbil. ¶ Dix. A. de hominib⁹ dignior alienatione coitus est ille cui aduenit post ipm̄ tremor: aut frigus aut strictio hanelitus occulta: ⁊ pulsus cordis: ⁊ ꝓfunditas oculorum ⁊ destructio appetitus cibi: ⁊ cuius pectus est infirmũ aut debile: aut est debile: aut est debilis stōaci: dimissio eni coitus est cōuenientior ei qui habet stomachum debilem ⁊ iuuenes sustinēt multum erroris in hoc intelligens de his qui sunt in fine adolescētie l3 aliq eorũ nō euadāt ab egritudinibus. ¶ Senibus v° coitus est mortiferus: qm̄ egent eo qđ eorum cōseruet calorem ⁊ mēbra radicalia humectet ⁊ in sũma homines in hoc diuersi sũt pre diuersitate naturaꝝ. ¶ Sũt eni quidā qbus accidit pigritia ⁊ passio aīe ⁊ dbilitas appetitus ⁊ digestionis et pacto coitu alleuiat̄ ⁊ excitatur aīa ⁊ dilatat̄ ⁊ excitat̄ ad cibum ⁊ sunt alia in cōtraria dispōne: ⁊ cōsuetudo h3 magnũ introitum in vsu coitus: ⁊ coitus cōualescentibus est mortiferus. Et dixit Gal. vidi ⁊ alius pter me vidit ꝙ fuit qdam mūdificatus a febre acuta ⁊ coiuit ⁊ code3 die dissoluta est virtus eius nimis ita ꝙ in fine eiusde3 diei sincopi3auit ⁊ perijt nocte illa. ¶ Et dixit Aui. euitet coitu3 illa ex mulieribus que patiũtur aborsum. s. dũ sũt pregnantes. ¶ Dixit Aristo. 6° de aīalibus feminis oibus aīaliu3 nociuũ est si mares cũ eis coeant ipis pgnātibus tēpore partus. i. tēpore ppinquo partui q2 tunc nimis ꝓuocatur matrix ⁊ forte eicitur fetus añ tēpus. Et q̄uis coitus oibus noceat mēbris magis tñ eius nocumētũ dixit Auic. est in cerebro. Et Aristo. scripsit hoc ⁊ ꝓpter hoc oportet ipm̄ relinquere qui h3 cerebrũ debile ex quacũq3 cā. nam qñ bene inspexeris eos qui assiduant coitu3 inuenies hos ia3 superari ab obliuione ⁊ intellectus permixtione cũ malo colore vultus eorum: ⁊ maxīe corporũ eorũ extenuatione ⁊ abassatione. Dixit Aristo. 4°. ꝓbleumatu3. ꝓbleumate. 2° ꝙ renes magis alijs mēbris in coitu sentiunt dolore ⁊ passione3 ꝓpter vicinitatē quā hñt ad transitum spermatis ⁊ intellexit magis. i. citius: manifestatione enim sufficiēs est coitus subtiliare. i. extenuare renes: vnde incurrunt passionem quā medici extenuationem renu3 faciũt siue vocāt: ⁊ hoc q2 coitus a renibus aufert nutrimentum secum deferēs ipm̄ ⁊ non apponēs eis quicq̄ q̄uis sit approximās siue ꝓpīquũ eis. Et etiam est cā alia q2 renes positi sunt supra dorsum in loco vbi iuncture sue sunt lapse ⁊ incuruatio totius corporis ⁊ falci^m ⁊ calcfiunt maxime ⁊ laborāt maxime propter multum motum erectionis ⁊ curuationis vt experiũtur coeuntes. ¶ Dixit Raś. xi° cōtinentis. Superabūdantia abstinentie coitus vehementioris debilitatis est q̄ coitus superfluus. omissio tñ coitus debiti dñt qdam minus ledit. q2 tardius ⁊ rarius q̄ ipsius superfluitas ⁊ ipsius nocumēta magis corrigibilia sũt coitus superflui sicut ⁊ morbi inanitionis deteriores sunt ⁊ difficiliores morbis repletiōis ad curandum: facilius eni3 est dixit Gal. 7° terra. humectatum exsiccare ⁊ repletũ inanire q̄ humectare exsiccatum ⁊ inanitum replere ⁊ tñ sperma retentum si fuerit corruptum ob veneno quā assumit intensiora ⁊ deteriora inducit accidentia. Et dicunt retentio spermatis propter cōsuetudine3 plus nocet mulieribus q̄ viris ⁊ peiora induci in eis simthomata si corrumpatur sperma vt de suffocatione matricis pat3 ⁊ hoc q2 in viris virtus est fortis potens māni consumere retentam cum etia3 fortiori vtant̄ exercitio. Mulieres autem sunt debilioris virtutis ⁊ adhuc stantes in ocio ⁊ quiete ⁊ sunt in eis multe alie superfluitates quare cum superfluitas spermatis in eis additur in deteriorem venenositatem corrumpitur q̄ viris. ¶ Sunt quedam mulieres que cum coeũt in mensũ soluũt sudorem horribilitatē viris cum eis coeuntibus prestantes: hec itaq3 lauande sunt vino decoctionis mirtillorum rosarum ⁊ similium. ¶ Ex supradictis que superflue coeuntibus accidunt clare possunt haberi signa eius qui superflue vsus fuit coitu. ¶ Signa autem eius qui nuper coiuit dixit Aui. sunt q2 vrina eius est habēs ramos ⁊ filos permixtos ad inuicem qui fili seu rami sunt ex reliquijs materie spermatice que remansit in via virge ⁊ q2 frequēter talis materie reliquia non remanet iō frequēter vrina post coitũ absq3 illis filis seu ramis emittitur. Urina iterum post coitum redditur grossior: coitus eni ipsũ guat vrinam. ¶ Dixit Aristo. 4° ꝓbleumatu3. ꝓbleumate. 25° homines ⁊ maxime rationales appetentes coitum verecūdantur confiteri illud: ⁊ causa est q2 appetitus affrodisiorum non est ex necessitate propter conseruationem indiuidui sicut sunt quidam alij actus naturales vt cōmestio ⁊ pota°. ⁊ similes a quibus homines etiam rationales nō verecundantur. Possibile enim est hominē sine affrodisijs viuere sed absq3 illis minime. Uerecundant̄ autē maxime ex affrodisijs rationales q2 coitus ⁊ cōcupiscentia ⁊ feruor inordinatus ꝭm plurimu3 lumē rationalis anime obtenebrat. modo verecundia in rōe existit: verecundātur ergo se facere aut velle facere confiteri illud quod rationem qua vtuntur obfuscat.

> Vide hic ꝙ dam accidētia que accidũt i certis corporib⁹ male cōplonis ex abstinentia eorum a coitu.

> Vide hic signa declarantia homines nuper coisse

> Vide hic ꝙ ĩ corporib⁹ ... ; Vide hic ꝙ licet coitus superfluus noceat oib⁹ mēbris magis tamē nocet cerebro

¶ Capl'm. 6^m. de diminutione coitus ⁊ eius ablatione.

Operatio coitus leditur tribus modis q2 aut in totũ aufert̄: aut debilitatur ⁊ minuit̄: aut vehemēter auget̄. nō aũt hec opatio ꝓprie dicit̄ corrumpi ꝓprie tñ valde corruptionem eius vocare voluit Haly. inālē ⁊ inuoluntariam virge erectionem: aut inuoluntariũ seminis fluxũ: aut incōgruũ modũ vtendi coitu: ⁊ sic̄ impotentiā super coitũ ablatiue vel diminutiue Haly. vocauit recessu3 appetitus coitus. ¶ Uiati. v° coitus defectionē passione3 approximeron vocauit Aui. ⁊ Raś. in diuisiōibus dixerũt diminutione3 coitus: ⁊ sic cōiter ⁊ ītitulat̄ ab oib⁹ alijs. Et iste dispōnes oēs sic sũpte sunt ꝓpe accidētia q2 operatiōes lese iducte ab auctoribus sũt ad significandũ egritudines ad quas sequūtur. ¶ Dixit Gor. super viati. diminutio coitus est mēbroꝝ gnātiuoꝝ viri inopatio vel diminuta opatio qñ nec virga erigit̄ nec sperma eicitur ꝓut debet ꝭm naturā: attēdit̄ enim hec passio proprie ī marib⁹. ¶ Tria enim necessaria sũt ad opationē coitus. s. virtus que debet eē sana ⁊ fortis ⁊ ex cōuenienti etate roborata: instrumēta que debent eē congrua magnitudie ⁊ distincta ⁊ nō cōfusa vt in hermofrodita ⁊ mā spmatica ipso actu emittēda: ergo cā dictaru3 lesionũ necessario erit aut in dictis oib⁹ necessario requisitis ad coitũ: aut in aliquo vel aliquibus eorum: ergo erit aut in virtute aut in instrumētis aut in mā emittenda. In declarando dictas cās incipiēs. Aui. ab ea que est ex parte virtut̄ dixit: ⁊ ex eis que debilitāt coitũ ⁊ virtutem eius. s. desideratiuā sũt res meditatiue sicut horribilitas coeundi ⁊ verecūdia eius: aut antecessio intellectus eius. s. verecundie: cũ eni añcedit verecūdia aut horribilitas in corde suo deb litatur a coitu ⁊ deficit ab eo: ⁊ ꝓprie cum illud. s. vt verecūdet̄ aliqñ casu accidit: tūc enim quotiens euenit reiteratio vt coeat assimilat̄ illud de mente. i. redit ad mentem illa similitudo. s. species reseruata supple quare nō coit. ¶ Dix. Raś. in diuisionibus: quādoq3 fit ꝓpter cām aīalē sicut extimationē ⁊ timorē ⁊ solicitudinē in alijs occupatiōibus ⁊ ꝓhibet illud erigi virgam vel desiderium ad coeundũ. Et de cāis ex pte virtutis est obliuio coitus ⁊ fit cũ obliuione eius aliqñ dixit Aui. dimissio coitus est enim cā q̄ aīa obliuiscatur eius. ¶ Dixit Raś. vbi supra fit aliqñ ꝓpter lōgitudinē abstinētie a coitu mēbrũ eni. s. genitale cōtrahit̄ tūc ⁊ dtumescit. ¶ Et Aui. dixit. cōstrictio mēbrorum genitalium ⁊ maxime testiculorũ ⁊ vasoꝝ spmat. s. purificatio ⁊ diminutio eorũ ab eo. s. recessa a coitu nā sicut dixit Gal. vsus opatiōis ē cā augmēti instroꝝ ita ei⁹ dimissio est cā purificatōis ipoꝝ. Et ex hoc dixit. A. accidit puitas preparatiōis mãe spmat. i. accidit ꝙ nā nō ppararet mã3 spmat ⁊ nō

> Vide hic ꝙ tria sũt necessaria ad opationem coitus

solicitetur de ea sicut nō est solicita in generando lac in mamilla remouētis filium a lacte. ¶ Et de cā ex parte virtutꝭ est ipsius debilitas ꝓpter paucitatem spiritus ⁊ caloris resoluti ex euacuatiōibus fortibus aut lōga abstinētia a cibo vel magnis exercitijs ⁊ vigilijs multiplicatis ⁊ febribus arsiuis ⁊ longi tēporis. ¶ De cāis aūt ex parte instrumētorū dixit. A. ꝙ cā aut ē in virga .s. ⁊ alijs genitalibꝰ aut est in mēbris ꝓncipalibꝰ ⁊ que sequūtur ea .s. deseruiēdo eis .s. ꝓparatorie vel delatorie aut est in mēbro medio iter ꝓncipalia ⁊ genitalia vt renibus aut cā mēbroꝝ vicinorum propria eis: aut ꝓpter paucitatem inflatiōis .i. materie inflante ⁊ tendentis virgaȝ in inferioribus corporis .s. in locis membrorum genitaliū: vel inferioribꝰ corporis .i. in mēbris vētris inferioris vt mirach ⁊ intestinis: aut ꝓpter paucitatem ipsius materie inflantꝭ in toto corpore quare non pōt sufficiens copia mãe mādari ad genitalia vt virgam tendat ⁊ declarat Aui. predictas cās instrumētoꝝ dicēs facta cā virge est ꝓpter cām malitie ꝯplonis in ipa ⁊ ꝓ aut mollificationem supfluaȝ. ¶ Dixit Aristo. 4° pleumatū probleumate. 23° virga longa non bene erigitur quādo virge sunt valde magne ⁊ longe minus erigunt' supple ⁊ recte minus in erectione ꝯsistūt: qꝛ grauitas longe est a suspensorio. ¶ De cā vero testiculorum ⁊ vasorum spermatꝭ dixit Aui. ꝙ est aut ꝓpter malitiam cōplonis superflue singularis supple aut cōposite: aut cū siccitate .s. simplici: aut cōposita cū caliditate ⁊ frigiditate: ⁊ mala complo sicca qñ dominans est deterior alijs .s. cā simpliciū ⁊ cōpositarum: ꝭm plurimum tñ diminutio coitus accidit propter frigus. ¶ Et de causa in membris principalibus dixit ꝙ aut est ex parte cordis quare abscindit' materia spūs ⁊ ventositatis .i. spūs ventosi icedentꝭ .s. a corde per arterias ad virgam: aut ex parte epatꝭ quare abscidit' mã spermatꝭ: aut ex parte cerebri quare abscinditur mã virtutꝭ sensibilis supple ⁊ motiue qꝛ vtraqꝫ virtus vt patuit reqrit' ad coitum. ¶ Dixit Judeus expectat scire ꝙ cerebrū hȝ magnam virtutē in coitu vnde qñ debilitatur cerebrū diminuit' seruor luxurie. Et dixit quendam ꝑcussū in capite ⁊ inde defecit seruor luxurie. ¶ Et ideo Auic. dixit multotiens est debilitas facta cā cerebri sequens casum aut ꝑcussionem .s. supra caput: ⁊ subdit ꝙ totum illud qd .s. est ex parte ꝓncipaliuȝ: aut est debilitatꝭ ꝓncipij .s. qꝛ ꝓncipalia sunt in seipis debilia: aut cā opilatiōis meatuum qui sunt iter ipa ꝓncipalia membra genitalia. ¶ Dixit Aaron si sperma erit minus illud erit ex cerebro ⁊ si erectio fuerit debilis illud erit ex corde: ⁊ si fuerit appetitus veneris debilis illud erit ex epate ⁊ renibus: ⁊ silr quoqꝫ ⁊ Uiaticus dixit ¶ Et de cā in mēbris sequētibꝰ ꝓncipalia dixit Auic. est sic ex ꝑte stomaci ꝓpter malitiam digestionis eiꝰ. ¶ Et de cā ex parte mēbrorū mediorum sicut renum est dixit Aui. sicut accidit in frigore iporum ⁊ egritudinibus alijs eorum notis ⁊ complexionibus eorum cōmunicant mēbra genitalia maxime vasa spermatica illi viciniora. Et ex parte mēbrorum inferiorum ⁊ dixit Aui. vt fit in eis aut caliditas aut frigiditas valde .i. intensa aut siccitas cōplonis ⁊ priuet' in eis inflatio .i. materia inflatiua qꝛ friditas intēsa congelat eam ⁊ nō sinit ventosari: ⁊ siccitas intensa desiccat ⁊ cōsumit eam ⁊ hoc siue siccitas ipa sit sola siue coniuncta cū caliditate ⁊ frigiditate: inflatio aūt .i. materia ventosa reperta in vētre infridati est bonus adiutor .s. ad erigendum virgā ⁊ per cōsequēs ad coitum: ita vt in illo in cuius ventre multiplicatur inflatō absqꝫ supfluitate dolorosa .i. ita vt nō supfluat intātū ꝙ dolorē iferat erigit' .s. virga. Si aūt inferret dolorē nō erigeretur dolore ꝓhibente operatiōes mēbrorū: ⁊ ad alia distrahente: ⁊ ideo dixit ipse habentes coleraȝ nigram .s. multiplicatam in dictis mēbris vt est in spleneticis ⁊ patiētibus meliam mirachiā sunt plurime erectionis propter multitudinē inflationis .i. materie ventose ¶ Et ex parte mēbrorū vicināntium cā et dixit Auic. sicut illud qd accīt hōi cuius emorroydes incidūtur ⁊ hñtes anū dolorosum: nocet illud neruis cōibus inter anum ⁊ lacertum eius ⁊ inter virgam: ⁊ de eis est extractio lapidis: ⁊ de eis est dolor in anchis. ait Aristo. 4° probleumatū ꝓbleumate. 20. habētes ysciās .i. sciaticā passionem ⁊ maxime ex multiplicatione humiditatū frigidaꝝ in cōcauitate anche non pñt generare. ¶ Et de eis est vrina multū fluēs. Uñ Raꝭ. 2° ꝯtinentꝭ ex verbis Aristo. in ꝓbleumatibus: supfluitas ꝓuocatiōis vrie diminuit luxuriam eo ꝙ extenuat renes ⁊ diminuit piguedinē eoꝝ. ¶ De causa vō ex parte materie spermatis dixit Raꝭ. in diuiōsibus. In corpore abūdantis carnis ⁊ nō diminute erūt diminutio coitꝰ aut ꝓpter paucitatē spermatis: aut ꝓpter qētē eius: aut paruitatē mordicatiōis ipsius: ⁊ cā paucitatꝭ ipsius est aut ꝓpter siccitatē in istro spmatis ⁊ extenuatiōeȝ in ipo: aut ꝓpter frigus. ¶ Et Aui. dixit qñqꝫ ꝓpter paruitatē motus spmatis: ⁊ qñqꝫ est ex defectu eiꝰ ex mordicatiōe excitante .s. virtutē ad expulsionē eius ita vt sit in quibusdam sperma plm ⁊ cū coeūt nō descēdit ꝓpter congelationeȝ suā: ⁊ coeūt cū hoc parū eo ꝙ vasa spermatis calefiūt in eis quare nō calefit sperma neqꝫ subtiliat'. ¶ Dixit Uiaticus iueniunt' qdā homines multū ventū ⁊ paucā humiditatem hñtes vñ fit vt sepe virga erigatur neqꝫ sperma emittat': ⁊ inueniunt' multā habētes humiditatē sine inflatione ventositatis a quibus spma effluit sine volūtate ⁊ erectione: ēt reperiuntur nimiaȝ habētes cōcupiscētiā ⁊ neqꝫ virga erigitur ⁊ neqꝫ sperma ab eis emittit'. ¶ Amplius

Uide hic ꝙ ꝭm plurimuȝ diminutio coitus accidit ꝓꝓ frigus

Uide hic ꝙ corpora pinguia ⁊ carnosa sunt habentia paucuȝ sperma

predictarum cāꝝ sunt cāe alie tā intrinsece ꝙ extrisece que ex multotiens dictis in predictꝭ sermonibus note sunt: quas ⁊ has cōsiderantes quidam ⁊ reducētes eas ad primitiuas añcedētes ⁊ cōiunctas dixerunt: cāe primitiue sunt aer ⁊ cōstitutio āni multum sicca similiter ⁊ regio multe intēse frigiditatꝭ mortificantis calorē inatū ⁊ congelātis materiā ⁊ in vētositatē solui ꝓhibentes: qm̄ corpus qd dȝ coire dȝ intrinsecus calidum eē ⁊ hūidū. Et ꝙ calor ⁊ frigiditas intēsi noceant coitui. Exꝰ. auium aues multū coeūtes declarant: qm̄ neqꝫ ianuario neqꝫ iulio ouificant. Et nō soluȝ frigiditas totius corporis cōis coeundi destruit desiderium: veꝝ ēt extremorum corpoꝝ friditas hoc facit ꝓprie pedum. Uñ 4° probleumatū ꝓbleumate 5° dixit Aristo. discalciatio .s. ad quā sequit' frigiditas pedum nō cōfert ad coitum supple sed nocet nō tñ simpliciter sed vt plurimū: aliquādo enim in quibusdam posset cōferre vt in his quibus ex caliditate cōplexionali nāli vel accidentali seu ēt aeris caliditate vt in canicalari ꝯstitutione denegaret' coitus: qm̄ in his ⁊ silibus friditas extremoꝝ qꝛ ꝑducit de ꝓximo ad infridationeȝ ꝑtium essentialiū pedibus maxie ꝓpinquaꝝ ipaꝝ ꝯtēꝑando calorem pōt eē cā ad coituȝ excitandū ⁊ cōplēdū. ¶ Inquit .n. Haly. super tegni pedibus discalciatiōe infrigidatꝭ possibile fit ꝭm superfluū calidum ad aliqd tēꝑatum adduci in quo virtus ⁊ spma cōseruabit'. Et accidētia aīe quecūqꝫ a coitu diuertūt aut corpus extermināt in cā sunt diminutionis coitus sicut ꝓpriū votum castitatis: coitus abhominatio: verecūdia occupatio circa difficilia timor tristicia solicitudo multa cogitatio: ira: ⁊ furor: ⁊ gaudium ēt imoderatum: ⁊ labor corporis. excedēs vires eius fricatio vehemens ⁊ balneatio ēt dissoluēs vel cōgelans: quies ēt superflua: ⁊ vigilie imoderate: nec nō ꝓfundus diurnꝰ sōnus: ⁊ regimē in cibis ⁊ potibꝰ calefacientibus supflue: aut infridantibꝰ aut exiccantibus: aut remollentibꝰ: ⁊ pauci nutrimēti spissi: ⁊ solidi ⁊ vsr cibis ⁊ potibꝰ indigestibilibus nā artificio: ⁊ qn̄titate: ⁊ nauseatiua satietas: superfluitatum retētio insuescētia coeūdi sicut ēt ipius multa frequētia ieiuniū lōgū: ⁊ fames ⁊ sitꝭ tollerātia imoderata: vsusqꝫ cibi ⁊ potꝰ mediciēqꝫ vētositatis dissolutiue seu spmatice mãe desiccatiue. ⁊ cōsumptiue. Dixit Ipo. de aere ⁊ regiōe ⁊ scribit' sic. 20. ꝯtinentis. diminuit luxuriā hūiditas ꝯplonis opatio frequēs ⁊ frequēs equitatio equorū: ⁊ habitatio regiōis fride vt est habitatio tartaroruȝ ⁊ silia. ¶ De equitatiōe tñ frequēti videt' Aristo. dissonare ꝓpt quid equitātes cōtinue luxuriosi magis fiūt. Et lȝ qdam dicunt ꝙ Aristo. intellexit de insuaui eqtatione imo desuaui. ¶ Et tñ puto fore oppositū nā suauis eqtatio ēt fere ꝯtinua ⁊ circūadiacentia calefacit hūiditatē ⁊ vētositatē spūm ad ea trahit ⁊ nō laxat: sed cōfortat. Insuauis vō ⁊ maxie ꝯtinua seu fere etsi calefaciat ⁊ mãm attrahat ipam etiaȝ resoluit ⁊ cōsumit ⁊ mēbra genitalia fatigat. ¶ Cā aūt añcedens pōt dici ꝙ sit mala ꝯplo totius vel ꝓncipaliū aut alicuius eoꝝ vel nobiliū maxie opationes ꝓ toto facientiū: vel ēt genitalibus cōicātiū vel vicinorū: ⁊ maxie si ꝯplo illa fuerit sicca: ⁊ habitudo multū pinguis: aut multuȝ extenuata: ⁊ raritas texture corporis: mltiplicatio supfluitatū ꝓprie frigidarū in corpore opilatio cadens in vijs spmatis: ⁊ egritudines quecūqꝫ calefaciūt superflue vel infrigidant: desiccāt: vel mollificant mēbra genitalibus cōicantia. ¶ Cā vero cōiuncta est mala ꝯplo: vel mala cōpō vel alia spālis egritudo mēbroꝝ gnātioni deseruiētiū. ¶ Et scias ꝙ qñqꝫ accidit defectio coitus imo ⁊ ipiꝰ ablatio nālit' ex priuatione mãe ꝓueniente ex cōsumptione hūiditatis spmatice ⁊ indigōe sicut in decrepitꝭ ꝓpter debilitatē virtutū ipaꝝ ⁊ paucitatē spūuȝ in eis: ꝓpterea dixit Uiati. passio approxime lō magis contingit senibus qꝛ nō pñt coire negante virtute. diminutio coitus nō ponit' diuersificari in species nisi diuersitate cāꝝ. Quidā tñ notant ꝙ ipa pōt aliqñ diuidi penes qn̄titatē erectiōs virge: qꝛ alia est in qua virga nullatenus erigit' sicut illa in q̄ parū est de mã inflāte: vñ qn̄uis virga aliqñ ingrosset' nō tñ sufficiēter erigit' ad explendū coituȝ. Et alia est in qua virga erigit' ⁊ tēditur sed nō ꝑdurat donec opꝰ perficiatur. Et alia est in qua erigitur. sed nō nisi in longo temporis spacio ⁊ multa ⁊ longa fricatione ⁊ forti desiderio replente. Et aliquādo diuersificatur coitus diminutio ꝭm qn̄titatem mãe spmatice que emittit'. nam alia est in qua nihil spermatis emittitur: vel ita parum ꝙ non est de eo cura. Et alia est in qua emittitur de mã sufficienti qn̄titate sed nō nisi in lōgo spacio ⁊ post multam ꝯcussionē vel fricationem ita vt etiam in fatigationem mulier deducatur ¶ Signa generis nota habentur ex relatione patientis vel astātium. Dicunt tamē quidam ꝙ sunt hec .s. ꝙ patiens a solito more in venereis exercendis pigrescit: ⁊ a facili quadā erectione virge remouet' ⁊ in eo fatigatur oīum mēbrorum sentit grauedinem: ⁊ minuitur eius appetitus ad cibum qn̄uis digō magis tremoreȝ in interioribus sentit: obfuscationem sensuū patitur: plus solito irascitur: plus solito sudat. ⁊ aliquādo fluit venter ipius: plus solito laborat in coitu ⁊ in eius actu sudat ⁊ nō facilis fit eiectio ad coitum impetum facit: sed vt plurles ante deficit. ¶ Signa specierū. sigꝰ facta a mala complexione frida dixit Raꝭ. in diuisionibus facte ꝓpter frigus in neruis virge sunt sperma abundans sed subtile facile egrediens ⁊ desiderium est stans: sed erectio in se ipsa est debilis. ¶ Alij autem dicūt ꝙ sperma difficulter egreditur ⁊ sentitur

frigiditas

Uid hic ꝙ frigiditas peduȝ ita ꝙ ex discalciatōne infrigidatis peruiat friditas nocet desiderio ipsius coitus

Uide hic qualiter suauis eqtatio sit ad desideriū coitus

frigiditas in genitalibus ⁊ circūadiacentibus ⁊ sentitur frigiditas a patiente in ꝓfundo cum sensu grauitatꝭ: calida approximata iuuant: frigide vero obsunt. Aui. aut̄ cōfundit signa facta a frigiditate cū factis a mollificatione neruoꝝ ⁊ lacertorū: genitaliū. Et dixit signa sunt ꝙ nō fit erectio. s. aliquo modo ⁊ hꝫ verū in facta a mollificatione: q̄ in facta a frigiditate aliqua est licet debilis fit erectio ⁊ reperit̄ tn̄ apud Aui. quedā littera dicēs fit erectio ⁊ tē pti sequē ti cōtinuari dꝫ sic fit erectio ⁊ nō ꝯtrahit̄ in aqua frigida: ⁊ cā dicit est multa frigiditas q̄si dicat si ponatur virga in aqua frigida ipsa erigit̄ ⁊ nō cōtrahitur sicut accidit ꝯtio virge nō mollificate cuꝫ ponit̄ in aqua frigida ⁊ cā est multa frigiditas mollificans virgaꝫ que frigiditate aq aliqualr̄ est indurata: cuius induratione virga erigitur. Et dixit mihi magister Michael de luca ꝙ vere ipse vidit sic eē de facto in quodā iuuene cuius virga mollificata fuit cui precepit eam ponere in aqua frida ⁊ posuit ⁊ erecta fuit. ¶ 2m signū dixit Aui. est spma exuberās in corpore facilis egressiōis apd desiderium ⁊ stimulationem super hoc ita vt aliqñ egrediat̄ sine erectione. i. sine hoc vt querat̄ erectio. Et tūc est hoc ēt signū mollificationis in qua nō fit erectio. ¶ 3m signum dixit Raꝭ. in diuisiōibus erit cū attractione corporis ⁊ extenuatione cū debilitate ⁊ citrinitate coloris ⁊ paucitate cibi. Et dixit Aui. qñqꝫ est cū eo attenuatio corporis ⁊ debilitas eius: ⁊ nō est in desiderio. s. ad cibū diminutio: ⁊ hoc esset qñ humiditas multa dominaret̄ toti corpori excepto ore stomaci cui si dn̄aretur caderet appetitus cibi sic dixꝭ Raꝭ. vel nō est in desiderio. s. ad coitū diminutio ⁊ tē eēt de signis male cōplonis. s. fride genitalium. Dixit eniꝫ supra de ea Raꝭ. ꝙ desideriū. s. ad coitū est stans. ¶ Signa facte a caliditate genitaliuꝫ ⁊ circūadiacētiū sūt sensatio caliditatꝭ i ipsis ꝙuis si diuturna facta fuerit deducit ad infrigidationem ipoꝝ: ex multa resolutione spūuꝫ: virga erigit̄ sed qñqꝫ subito detendit̄ etiam ante spermatꝭ eiectionem ex alata ventoso spū inflāte frigida iuuāt: calida obsūt. Et signa: siccitatꝭ instroꝝ spermatis dixit Raꝭ. ibidem sūt paucitas exitus spermatis apud coitum ⁊ paucitas eius. s. coitus. Et A. dixit tūc sperma paucū difficilis detēsionis ⁊ exitus: ⁊ plurimum eius est cū extenuatione corporis ⁊ paucitate carnis ⁊ sanguinis: ⁊ est humectatio ex eis oībus que cōferunt ei ex balneationibus: ⁊ cibis ⁊ alijs: exsiccātia vero nocēt. Et si fuerit frigus cū siccitate signa sūt paucitas spmatis ⁊ difficultas exitus ipsius: ⁊ eius grossities: ⁊ corpus erit extenuatū pauci sanguis ⁊ pauci desiderij coitus. Et si fuerit friditas cum humiditate spma erit plurimū liqdū ꝙ si spargit̄ in aqua frigida nō cōglobatur. Et si fuerit in cā mala ꝯplo calida ⁊ sicca sperma erit in q̄titate moderatum in sba grossum in exitu filosuꝫ ⁊ tactus inueniet caliditatē cū asperitate ⁊ mltitudine piloꝝ. Et si caliditas fuerit cū humiditate tactus inueniet caliditatem cū lenitate loci: sperma erit habūdans: ⁊ desiderium forte sed erectio erit debilis: hec tn̄ 9o raro reperitur in cā diminutionis coitus. ¶ Amplius regimē preteritū ⁊ alia ꝑticularia auxilium magnuꝫ prebent in cognoscenda crasi. Signa paucitatꝭ materie spermatice sūt dixit Raꝭ. in diuisiōibus ꝙ erit cuꝫ debilitate virtutꝭ ⁊ corporis attractiōe: ⁊ extenuatiōe: ⁊ citrinitate coloris: ⁊ paucitate appetitus cibi. Et dixit signa q̄tis cōgelatiōis ⁊ imoderatiōis spmatis sūt dixit. Raꝭ. paucitas desiderij coit9 ⁊ casus ipsius in coitu erit spma plurimū cōgelatū grossū. Et A. dixit egreditur apud coitū res plurimū cōgelata ⁊ plurimū istius seqt̄ cōplonē fridam. ¶ Signaꝫ facta cā mēbroruꝫ que sūt supra mēbra gnātiōis dixit Auic. si est ex epate ⁊ renibus minoratus appetitus. s. cibi: imo nō est digō neqꝫ appetitus neqꝫ generatio sanguinis ꝑpt epatꝭ dbilitatē quare erit cū ariditate. Et si fuerit ex corde minorabitur erectio: eo ꝙ vt dictū est supra plus mā̄e inflatiōis que facit erectionem ꝓcedit a corde: ⁊ qñqꝫ erit descensio. s. spermatis absqꝫ erectione: ⁊ erit pulsus debilis lenis ⁊ mollis: ⁊ caliditas corporis diminuta: q̄ vt plm̄ ꝓcedit hoc a mala cōplexiōe frigida ⁊ humida cordis. Et si fuerit a cerebro minorabitur sensus motus spmatꝭ ⁊ nō erit cōmotio ⁊ cōfricatio. s. que causet sensuꝫ spmatis. Spma eni est ex eis que excitāt. s. sensū verū. deficiente ḡ sensu aut eo debilitato ꝑpter cām in cerebro nō fit excitatio neqꝫ sensus confricationis spermatꝭ: sꝫ descēdit sperma sine sensu. Et significabūt ipaꝫ dispōnes sensus. s. cuiuslibet exterioris quare erit lesus oīs sensus exterior ⁊ oculi ꝓprie. i. visus ⁊ ꝓprie. s. significat̄ ꝙ est ex cerebro cū erit post casū aut percussionē aduenientē cerebro. Et subdit. A. ꝙ cordi epati: ⁊ cerebro: ⁊ renibus supple ⁊ stomacho sūt sig. debilitatꝭ eoꝝ dicta i suis cap̄lis q̄ ibi habet cognosci. ¶ Dixit iude9 signuꝫ aūt ꝙ sit ex cerebro est q̄ nō erit in corde epate: ⁊ renibus supple neqꝫ in mēbrīs genitalibus ⁊ inferioribus passio luxuria tn̄ erit minor ⁊ oculi nō calefactierunt neqꝫ humidi. ¶ Signa autē facte ꝑpter paucitatem inflatiōis in inferioribus dixit. A. sunt qñ vides virtutes alioꝝ mēbroꝝ. s. superiorum dictorum saluas ⁊ incolumes: vides debilitatem in erectione tm̄ cum virtute cordis ⁊ renum ⁊ desiderio. s. ad coitum ⁊ aqua. s. spermate ꝙuis quidā dicunt ⁊ aqua. i. alguadi: ⁊ quādo administrantur inflatiua iuuantur eis. Et qdā dicunt vide his in inferioribus ventris dominium cōplexionis calide ⁊ sicce nimis aut cōplexionis frigide. Et facte propter causas in membris vicinis signa habentur ex inquisitione

Uide hic signa a caliditate genitalium.

Uide hic signa paucitatis materie spermatice

Uide hic signa facte pp paucitatem inflatiōis in inferioribus

earum ⁊ priuatione causarum alioꝝ mēbroꝝ. Et signa facte propꝭ meditationem habent̄ relatu ⁊ iudicio patienꝭ vel astantiū ꝙ sit verecūdus: aut timidus: aut facit votum castitatis: aut ꝙ haberet feditatem ⁊ imunditiam coitus vel mulieris sibi ad coitum copulate. ¶ Signa facta ꝑpter maleficia sunt ablatio signoꝝ aliarum causarum. Cū enim nō poterit intelligens medicus inuestigare aliquā dictaruꝫ cāꝝ ex signis dictis neqꝫ ex relatiōe patiētis tūc est ex maleficio ⁊ maxie si poterit vir cū alia muliere coire ab vxore vel amasia. ¶ Et signa causarum primitiuarum habent̄ relatione patientium vel seruientium eis. Dixit Rabi in 4a. particula: quibusdam accidit amissio venereoꝝ longo tēpore ⁊ postea redit ad ipsos. Auctores nō cōstituerunt curā gnālem diminutiōis coitus propter operationem ⁊ varietatē causarum eius plurimū tn̄ intentionis eoꝝ in hoc fuit cura ad incitandum desideriū coitus: multiplicando sperma ⁊ māꝫ inflatiuam vt virga erigeretur ⁊ materia emitteret̄ seminalis: ⁊ hanc vocant quidam bulus dispositionis intentionem curatiuam generalem. Specialē vero vocant que variatur: fꝫ causas. Utraqꝫ tn̄ cura duplici ꝑficit̄ instrumento. s. dieta ⁊ potiōe de quibus in spāli cura particulariter ⁊ distincte procedetur. Impletur autem curatio generalis fm̄ tres intentiones. Quarum prima est ad multiplicandū materiam spmaticam. 2a. intentio est ad multiplicandum in corpore ꝑprie in vētre inferiori ⁊ partibus genitaliū ⁊ circūadiacētibus eis spūm ventosum. Et 3a. est ad incitandū patientē ad coeundū. Et primā quideꝫ rē ꝯplēt quecūqꝫ ex cibis ⁊ potibus bone ⁊ facilis digestionis sunt multi nutrimēti. Et fm̄ rē ꝯplēt cibi puri: ⁊ medicinales: ⁊ medicine etiaꝫ in quibus reperit̄ gnātio vētositatꝭ ⁊ ipsius multiplicatio sicut cōtraria in his ambabus intētionibus sunt quecūqꝫ spma minuūt ⁊ desiccāt: ⁊ quecūqꝫ ventositatē extenuāt ⁊ carmināt ⁊ dissoluūt siue cibi sint siue potus siue medicie. Unde in spāli cura quā tn̄ potens est ꝙ ad se curaꝫ diuertat: aliquādo alique ex ipsis q̄ sperma minuūt ⁊ vētositatē dissoluūt ab auctoribus ponunt̄ iuuare ingr̄tum ipsam cām diminuūt: ⁊ abscindunt sicut infra patebit de portulaca in causa calida ⁊ de menta i causa frigida. ¶ 3m rem complent dixit Auic. vitetur omne resolutiuū ventositatis ⁊ omne exsiccatiuum frigidum ⁊ omne acetosum ⁊ stipticuꝫ ⁊ omne narcoticum cum sperma ingrossat ⁊ imobilitat: vnde in semine papaueris albi: ⁊ si sit aliqd stupefactiōis: eius tn̄ pinguedo. i. euulsio eius facta ab eo q̄ ꝯmouet vētositatē addit in coitu. ¶ Quartam rem cōplent quecūqꝫ sperma pruritum faciunt precipue tn̄ in hac intentione meditationes valet sup delectatione ⁊ vtilitate coitus: speciositate mulieris: eiusqꝫ nobilitate: ⁊ muliebri aspectu: ⁊ cōtactu eius: ⁊ amplexu: ⁊ pulchraruꝫ ⁊ placibilium mulierū presentia: ⁊ cōuersatione cū ipsis: precipue cum eis que ex ipsis dilecte sunt ex comparibus nobilitate: ⁊ etate. ⁊ gestationum cōuenientia ⁊ in locutione vel relatiōe hystoriarum ⁊ cantilenarū iocalium: ⁊ musicalium instrumētoꝝ auditiōe: ⁊ de venero tractantiū. Dixit Raꝭ. in diuisionibus confert vacare tripudio ⁊ omni gaudio. Et Aui. dixit oportet vt infirmant̄ in eis proposita coeuntium. Et liber sine auctore narrans de dispositionibus coitus confortentur ⁊ approximentur istis. s. spāliter deficientibus a coitu ꝑpter dimissionem. s. coitus ⁊ afflicationeꝫ anime: ⁊ corā ipsis fiat rememoratio cāꝝ coitus: ⁊ referantur que cōtinuantur eis. s. effectus qui secuti sūt ad ipas cās. Et dixit Aui. ⁊ Raꝭ. aspiciant ad coitum animalium. Et dixerunt conueniunt eis res odorifere bonorū odorū ⁊ delectabilium: electe ex calidis ⁊ frigidis fm̄ dispositionis causas: precipue si fuerit cā in principalibus mēbris spāliter corde ⁊ cerebro ⁊ confert eis omnibus gaudium: ⁊ q̄ nocentia in hac cura tā gnāli ꝙ in spāli sunt quecūqꝫ valent in cura vehementie desiderij coitus que dicent̄ in sequenti cap° hinc est ꝙ in hac curatione memoratio fiet iuuantium: ⁊ nocētiū illic querant̄ sicut quecunqꝫ dicta sunt in hac cura iuuantia in illa cura sunt nocētia. Ideoqꝫ ex hoc cap̄lo ad aliud adducantur ne habeant repetitionem. Pro spāli cura sciendum est ꝙ ꝙuis quedam distincte posita sint cōuenire ab auctoribus in causa calida ⁊ quedā in cā frigida: plurima tn̄ eoꝝ que in hac cura conuenire ponuntur sunt calida: q̄ vt supra patuit coitus diminutio vt in pluribus procedit a frigido vnde ⁊ ob hoc dixit Aui. regiminis appropriati nomini coitus plurimū est tendens ad calefactionem humectationem ⁊ inflationeꝫ ⁊ spāliter ad calefactionem dorsi ⁊ renum. Procedēdo ergo cura spāli fm̄ cās per supradicta duo instrumenta: ⁊ primo fm̄ instrumentum diete. Sciendum est ꝙ ex iuuantibus in corporibus debilib9 ⁊ extenuatis ⁊ resurgentibus ex morbis ⁊ his similibus sunt aer temperatus ad caliditatem ⁊ humiditatem tn̄ decliuis vt sua miti caliditate materiam dissoluat ⁊ sua humiditate dissolutam resolui ꝓhibeat: sed ad fluxum disponat: propter ea tempus curationū boꝝum magis proportionale est ver. ⁊ precipue medium eius. Et hi dicunt habere debilitatem si non sit extenuatio ⁊ debilitas. Et de conferentibus in his est letari ⁊ delitiari ⁊ ocium firmum. Dixit enim Rasis in diuisionibus si laborant quolibet labore dimittant illum donec corpus ad suam redeat dispositionem. Et conuenit in his ante cibum fricatio leniter facta prius blande manibus. Deinde cū inunctionibus ⁊ vnguentis leuiter calefacientibus: ⁊

Uide hic curā generalem que impletur fm̄ tres intentiones.

Nō hic curam specialem in diminutione desiderij coitus q̄ ē cum calidis

multum humectantibus factis super toto corpore ⁊ precipue sup dorso: renibus: genitalibus: ⁊ circūadiacentibus: ⁊ balneum dulcis aque moderatū: ⁊ sōnus long⁹ in lecto molli de plumis facto ⁊ cibi ⁊ potus eorum sint que sunt facilis digōnis ⁊ multi nutrimēti. Dixit Ras. in diuisionibus cū est cōfortare corpus regimine cōmestionis cōualescentis ⁊ additione in cibis hūidis. s. actu ⁊ potentia vel saltē potentia lz nō actu. Dixit Auic. si in cā fuerit debilitas corporis cōfortet cum cibis cōfortātibus sicut sūt affidabeget. i. tafsee dicunt quidam. i. turte vel tartare que preparate sūt in patellis ⁊ frixa ⁊ assata: ⁊ ea que preparantur in vas. cum cooptorijs sicut sunt que parant in testulis ⁊ pastilis: vel in ollis: cum coopiunt cuz testis supappositis prunis quē modum ꝑparatiōis nos stufatū vocamus. Et rō hoꝝ ciboꝝ est qꝛ sunt pluris nutrimēti ꝙ elixa verū oꝫ in vsuz istoꝝ ꝙ digestiua fortꝫ sit valens illos digerere aliter nocerēt. Ex cōferentibus aūt in his sūt res que impiguāt corpus resumētes que bene digerunt in oibus digōnibus sicut sunt vitelli ouorum gallinarū sorbiles ⁊ iura ⁊ carnes auium pinguiū bonorum pulloꝝ gallinaꝝ fasianorum edorū ⁊ arietū castratoruz ⁊ lactantium vitularum. Et si digestiua fuerit fortis de his cibis dixit Aui. est fermētū coctū ⁊ puls. i. ptisana. napi: ⁊ adeps. i. res pigues ⁊ lac: ⁊ butirū: ⁊ pisces: ⁊ panis simule ⁊ medulle fructuū sic amigdolis nucis indice fisticorū auelanaꝝ. Alia littera hꝫ calcadra ⁊ que sunt similia illis. Dixit Gal. 5° de simplici medicina res de cuius ꝓprietate est generare sperma ⁊ ꝓuocare ipm oꝫ vt sit res vaporosa spumalis. i. multi spermatꝫ gnātiua. Et cibi quidē qui multiplicāt spma sūt cepe dulces: ⁊ cicer: ⁊ fabe: ⁊ piscis multorū pedū nominatus stinchus: ⁊ pini. Et medicine que gnānt spma sunt stinchus siccus tūc eni potius vocatur medicina ꝙ cibus: sed recens est cibus: ⁊ testiculi vulpis. i. satirion: ⁊ res que faciunt illud sunt cibi ⁊ medicine: sicut sūt semē lini ⁊ eruca. ¶ Dixit Zoar in pemio theysir: probatum est ꝙ comedere cerebrum passerū ⁊ ꝓprie masculoꝝ excitat coitum ⁊ rape cocte siue cū carnibus siue sine ipsis ad idem facit ⁊ comedere pastinacas coctas coitum eni ꝓuocant dicūt qdā presertim baucie hoc faciunt. Et dixit zoar ⁊ etiā brodium cicerum rub. Et certum est ⁊ ꝓbatum ꝙ comedere pullos colūbinos nō valde magnos neqꝫ paruos nō potētes ambulare neqꝫ volare mouēt coitum mirabiliter. Dixit Ras. xi° cōtinentis. ℞. testiculoꝝ arietꝫ ⁊ assa eos super carbones ⁊ da eos in cibo sup abundanter qm̄ boni saporis: erunt. ¶ Quod si in cā fuerit siccitas dixit Ras. in diuisionibus in paucitate spermatꝫ ex siccitate: cura est satiari cibis hūidis vt puta herbis: ⁊ lacte ⁊ vino: plime cōmixtionis: ⁊ dilatari in cibo precipue humectāte: sicut sūt pisces recentes cū assi comedunt cuz cepe crudo: ⁊ pulli: ⁊ gallina: ⁊ pulli colūbini pigues. ¶ Dixit Haly. Si spermatis paucitas fuerit ex euacuatione imoderati cura cū regimine laudabili generāte sanguinem corpusqꝫ ad humiditatē deducat suā: carne mūda carnibus bonis ⁊ vini potu iu quo modica sit dulcedo. Dixit Aui. si fuerit in cā siccitas siue totius sine instrumētoꝝ gnātionis humectet corpus cum cibis sicut generibus lactis ⁊ alijs similibus vt ouis sorbilibus: ⁊ lacte dulci decocto: ⁊ cibis preparatꝫ in effidageb dicunt hunc ꝑparationis modū nos cineū vocatus. Dixit Ras. i diuisionibus in facta a siccitate instroꝝ spermatis iuuamentū fit cum bal° ⁊ pro. i. introitu in aquā calidam verū cū mora qua humectet ⁊ nō resoluat ⁊ Aui. dixit fiat humectatio equalis cum balneatio. Dixit Haly. sepe sedeat in conca decoctionis violarū camomille mellilotí ⁊ nenufaris. Sꝫ si fuerit ex mala ꝯplōe calida ⁊ sicca sic dixit Haly. lauent suaui ⁊ tepida aqua in qua ordeum decoxeris ⁊ lactucā ⁊ cucurbite cortices: sōno vtantur tēpato in lecto nō calefaciente. Et dixit ruffus motus ⁊ equitatio nocent eis qui ꝯplōnis sūt calide ⁊ sicce. s. tottus corporis ⁊ ꝑcipue circa renes ⁊ testiculos. Qd̄ si dispō fuerit ex caliditate ⁊ corpus nō fuerit extenuatū dixit Ruffus vbi supra vtat exercitio equali ⁊ tardo oꝫ eni moueri ⁊ gressibus mobilibus ⁊ paucis vt nō exacuat i eis caliditas ⁊ aer habitationis sue sit ad frigiditatem declinans ⁊ vētis expositus borealibus: ⁊ consimile dꝫ esse regimē in alijs rebus nō nālibus. Et quidam in eis cōcedūt ex fructibus citonia ꝑsica pruna ⁊ silia ⁊ ex carnibus carnes agni vitule lactantis perdicis fasianos ⁊ pisces lapidosos squamosos. Dixit. A. Cibi cōuenientes calefactis sunt lac acetosuz: ⁊ pisces saliti ⁊ calidi exponūt quidā. i. pisces recētes actu calidi cōmesti cū sale. nā actu pisces frigidi nocēt: ⁊ similit pisces saliti: ⁊ cōueniūt dicūt ipe melones ⁊ citrulli cucumeres ⁊ cucurbite ⁊ olera hūida oīa. s. simul ⁊ frigida. Sed expressit de humidis aut qꝛ in eis est inflatio: aut qꝛ frigida ⁊ sicca nocēt exsiccando mām spmatis: ac ēt ventositatis ⁊ exemplificādo de dictis oleribus cōuenictibus dixit sicut lactuca ⁊ semē portulace: de qbus nō videt cum habeant proprietatem exsiccandi spma ⁊ nocere coitui vt in suis patet capitul. Unde ista ⁊ similia nō valēt qꝛ addāt in coitu ⁊ spermate: sed qꝛ corrigūt ⁊ alterāt caliditatē exsiccantem sperma ⁊ spūm inflatiuū resoluētē: ⁊ hoc modo dūtur addere in spermate: ⁊ ad coeundū excitare. Et dixit albumē oui est eis plurimi nutrimenti multiplicans sperma. s. mō supradicto ac ēt cum digeritur multiplicat ipm via nutrimēti. Et dixit cerebro aīalium ⁊ ipsorum medulle ⁊ cancer fluuialis cōferūt eis. s. ambob⁹

Uide hic quedam cibaria impinguantia corpus: ⁊ resumētia: q̄ bñ digerūtur in oibus digestionibus

Cura si dispō hec fuerit ex caliditate ⁊ sine extenuatōe corpis

modis predictis. Dixit Almā. Caro cancri addit in spermate. Dixit Aui. cibi medicinales ad calefactos sūt vt sumat lactis. ℔. j. ⁊ ꝓiciat sup ipm tereniabim pondus. ʒ. 40. ⁊ decoquāt donec inspissetur. s. aliquātulū ⁊ detur cōsuetis bibere lac ex eo ad bibendum cadus vnus. Qd̄ si causa fuerit frigus tūc cōfert ei aer calidus ⁊ odores boni sumpti ex calidis. Et dixit Aui. calefactio renū ⁊ dorsi bona est in erectione. Dixit Aristo. ⁊ scribit. xi° ꝯtinentis: sic renes ⁊ vesica calefiūt calefactione pedum. Ideoqꝫ si fricabunt pedes cū oleis calefactiuis excitabit erectio verctri cuius fricatio: ⁊ inunctio cum calide facta super alijs mēbris ⁊ sup dorso ⁊ renib⁹ ⁊ pectine ⁊ oseo ⁊ virga: ⁊ conuenit motus moderatus ⁊ vigilia moderata ⁊ balneum calefaciēs ⁊ cibi calidi ꝑcipue carnes anserum ⁊ anatum pullorum columbarum ⁊ passerum in domibus nidificantium ⁊ castrati iuuenis. Et oua sorbilia sumpta cū spēbus elefanginis: ⁊ allea parum cocta ⁊ cepe ⁊ radix enule ⁊ seccacul. ⁊ iringoruz: ⁊ pastinace domestice: ⁊ siluestres: ⁊ ius cicerū rub. ⁊ vinum nouū clarificatum dulce ⁊ potens conuenit infrigidatis senibus ⁊ decrepitis. Dixit Aui. ad infrigidatos oportꝫ vt misceātur libra vna lactis ⁊. ʒ. x. cinamomi ⁊ conquassent ⁊ bibāt ex eo cadum vnū. Liber absqꝫ auctore: sumāt in potu per triduū de semine eruce siluestris cū butiro vaccino. Et dixit. ℞. cepas acutas: ⁊ infūde eas in lacte ⁊ modice cōprime eas in eo ⁊ de ipo lacte bibe ꝑ ebdomadas ⁊ videbis mirabilia. Qd̄ si frigus fuerit cū siccitate cōiunctum ⁊ ꝓprie cum corpus extenuat totum regimē declinet ad calidum ⁊ hūidum exercitio moderato ⁊ sōno moderato ⁊ accubitu sup renibus in lecto molli calefaciente. Dixit Aui. cibi sint ex qb⁹ fit sanguis ⁊ in quibus est caliditas ⁊ hūiditas dn̄ans. Dixit Haly. sit regimē in dispōne eis calefaciēs ⁊ humectās in cibis ⁊ potibus. Qd̄ si defectio inflatiōs fuerit in cā ⁊ ꝓcesserat a caliditate. Dixit Aui. sumant in cibis ea in quibus est infrigidatio ⁊ inflatio sicut sunt pira ⁊ mora seminis ⁊ de semi. s. illa cōtracta vel mora sentita. i. sentis ⁊ sunt mora rubi: ⁊ fabe: ⁊ serū cū lacte acetoso ista enim sunt frigida ⁊ inflatiua. Et dixit si in cā fuerit calor mēbroꝝ spermatis cū supfluitate cōfert omne infridatiuū sicut seruz. i. lac acetosum vaccinum: ⁊ lac in quo est decocta portulaca: ⁊ cōueniunt eis agnorum carnes cocte cū lactucis ⁊ spinachijs: ⁊ si ꝓuatio inflationis fuerit ex frigido dent cibaria ⁊ potus calefacientes pati cum spēbus calidis aromaticis cū quibus sunt mixta quedam ex eis que inflant. Et sūmarie auctores videntur velle ꝙ in cibis ⁊ potibus cuiuscūqꝫ spēi diminutionis coitus debeat inueniri ꝑ se vel per accidens ventositas inflatiua. Siquis bn̄ cōsiderat spāles eorū intētiones. Dixit Johānicius res generans spma ad coitum implendum est illa in qua aggregat ꝙ sit multi nutrimenti. s. gnātiua vētositatꝫ: ⁊ calida ꝙ si in aliquo hec nō aggregentur fiat compō eius cum alio verbigratia: fabe sunt multi nutrimenti ⁊ inflatiue: sed nō sūt calide: vnde si cōponant cum carnibus pinguibus hēbunt omnia requisita ad coituz. Ait tn̄ Ras. dico ꝙ cōmestio piscium est melior. s. ꝙ fabarum. Et subdit Johānicius qui cognoscit ꝙ pinia est multi nutrimēti ⁊ calida ⁊ non inflat cognoscit ꝙ indiget vt ꝯponat cum rob. vuue ⁊ similibus his que generant vētositatem ⁊ cerebra: ⁊ vitelli ouorum: ⁊ medulle ossiū indigent vt cōponant cū eis que calefaciunt. Et dixit cicera hn̄t in se predictos tres modos: sunt eni multi nutrimēti inflatiua ⁊ calida Ras. tn̄ dixit dico ꝙ nō habet perfectam virtutem in eis. Et dixit Johānicius bullus ⁊ eruca maioris calefactionis sūt ꝙ rapa ⁊ inflāt sed sūt minoris nutrimenti vnde minus generant sperma nisi cōiuncta fuerint alteri ⁊ silr est pastinaca ⁊ mēta. Sed pastinaca maioris nutrimēti est ꝙ mēta: ⁊ silr porrū: ⁊ granū viride: ⁊ vua: ⁊ in vua est supfluitas hūiditatꝫ ⁊ nutrimentum abundans ⁊ multa inflatio vnde in coitu habet potentem actum. Dixit Oribasius in abundanti coitu vtitur regatur regimine calefactiuo ⁊ humectatiuo ⁊ sint nutrientia calefacientia ⁊ humectantia grossa inflātia. Et ego laudo vuā mltipliciter manducare qm̄ humectat ⁊ replet sanguinē humiditate ⁊ ventositatē que faciunt ad erectionē. Et Aui. dixit cibi sint in quibus est caliditas ⁊ hūiditas abundās ⁊ in qbus est viscositas ⁊ inflatio ⁊ spissitudo. Et dixit Tegnebil. ex seminibus. s. inflatiuis in leguminibus ⁊ est cibus factus cū spēbus in cinamomo cum dictis seminibus ⁊ ꝑmixtis cuz cepe ⁊ mēta et porris et fenugreco et andachoca et eruca ista cōferūt quando cum debilitate esset frigiditas quia inflatiua et calida ⁊ multi nutrimenti si digerantur.

Cura si dispositio fuerit a frido ꝓhibēte desiderium coitus.

Uid̄ hic ꝙ vua hūectat ⁊ replet sanguinem hūiditate ⁊ ventositate.

Quod si in causa fuerit paucitas spermatis et quies ei⁹ et prauitas mordicationis ipsius vti debent rebus multi nutrimēti rebus aperientibus ⁊ mouentibus sperma ⁊ dantibus ei acuitatem excitantem expulsiuam. Dixit Gal. 7° de simplici medicina medicine: spmatis sumendo medicinam large ad cibum ⁊ medicinam vel saltez pro cibis medicinalibus. Alie sunt gnāntes ipsum: ⁊ alie sūt ꝓuocantes: ⁊ medicine que prouocant sperma sūt ille que faciunt apparere sperma aggregatum in ꝓfundo. s. apriēdo meatus ⁊ mouendo ipm versus genitalia. Dixit enim Gal. ꝙ sūt res que aperiunt ⁊ est eius caliditas: sed nō desiccant. Et generatiue spermatꝫ sunt res quarum quedā sunt ex eis que comedunt: ⁊ quedaz sūt

ex eis

ex eis quibus medicatur. Que aūt comedunt̄ sunt res que nutri
unt̄ ⁊ digeruntur ⁊ sunt in tota sba conuenientes. Et ex medicis
est omne quod generat ventositatem ⁊ est calide complexionis.

Dicta vero In facta cā mēbroꝝ principalium ⁊ de
seruientium eis oȝ vt eligant̄ ex his q̄
dicta sunt in ipoꝝ sermonibus precedētibus approximando ea q
cōueniunt dispōnibus eoꝝ facientibus ꝓuenire additionē in coitu
Dixit Filagerius. Curari debet q stat per longum tempus ⁊ nō
ꝓuenit ad virilitatem cum exercitio mēbroꝝ inferiorum ⁊ fricatio
ne ipoꝝ ⁊ fricatione inguinū ⁊ illinitione veretri cum attractiuis:
⁊ cū medicinis pungitiuis. Liber absq̧ auctore cū voluerit qs ire
dormituȝ lauare debet pedes in aq̄ calida ⁊ tenere eos in ea p ho
ram ⁊ deinde desiccare ⁊ inungere eos cū oleo sambacino. Et sb
dit Filagerius vtatur vino odorifero ⁊ fructibus pini ⁊ satiriōis:
⁊ visu psonaꝝ pulcherrimaꝝ absq̧ vlla approximatōe facta cū eis
dum perueniat ad potētē virilitatē. Dixit Ras. cū cōfortata fuerit
erectio virge gradatim oȝ vti coitu hoc tū ꝯuenit in reditu ad coi
tum ex omni causa diminutionis coitus. Et ait Ras. qm̄ auctores
precipiunt remotiōes a coitu dico nō intelligemus de tēpore lōgo
sicut qm̄ fit abstinētia eius q vult ipȝ incidere penitus. Sed eo mo
do quo cōgregetur sperma ⁊ multiplicet̄. Amplius quedā ex no
cētibus in hac cura adducā ⁊ postea quedam ex iuuātibus maxi
me cibis. ¶ Dixit Ras. xiº cōtinent̄ ideo ꝯfirmatū est q̄ balneuȝ
⁊ sudatio mala sūt apō opus luxurie ⁊ ītellexit ī dispōib⁹ ī qb⁹ no
ciuū est balneū in multis eni est iuuatiuū ⁊ eniȝ diminuta coitu ex
generatiōe calida possunt vti balneo aq̄ dulcis tēpate: ⁊ si fuerit cū
caliditate humiditas tūc balneis aque minere ferree cōuenienter
balneā in aquis termaticis exsiccatiuis vt sulfureis donec ipsoruȝ
pinguedo minuat̄: ⁊ si nō fuerint pingues vti possūt balneis mi
neralibus ⁊ artificialibus nō intēse calefacientibus vt nō destruant
inflationem ventositatem resoluēdo sed mām ⁊ vētositatē dissol
uant. Et sic cū frigiditate fuerit humiditas tūc que ex balneis alu
minosa sunt ꝯuenienter approximant̄. Et ideo aui. dixit cōfortet̄
corpus ex balneatōibus. s. f̄m necessitatē: ⁊ sir f̄m necessitatē dix̄
Gilib. moderet̄ mora ī eis. Liber absq̧ auctore q coitu vult vti oȝ
vitare acetū ⁊ olera: qm̄ alterant appetitum coitus. Fugiat̄ dicūt
quidam potus aque frigide etiā in calefactis. Sed ipsorum potus
sit lac loco vini aut iulep factū cū decoctione limaciarū ⁊ ordei aut
vinū multe ꝯmixtiōis. Et alij bibant vinū grossum rubeū potens
dulce vel ad dulcedinē declive parūp limfattū cum aqua decocta
simplici vel cum aqua decoctionis pass. ⁊ dactilorū ⁊ sit vinū odo
riferum nō antiquū neq̧ acutū: sed nouū vel medij tēporis ⁊ mi
xtū ꝯuenit ēt ī h. Et dix̄ simeō supabūdātia pot⁹ vini ⁊ ꝓpe dulcis
⁊ bōi ꝓpe nutrit luxuriā. Vinū vo pōticū vl paucīferū vl antiquū
⁊ sbtile nocet. Et dixit simeō aq̄ in qua extinguit̄ ferrū calefactuȝ
si bibat̄ nō mollefiet inde veretrū: sed inseparabiliter erigit̄ p totā
noctē. Dixit Theodosius sumēdū est in potu de aqua mellis non
dispumati absq̧ aromatibus tm̄ ponēdū est in ea modicum de cro
co ꝓpter tincturā ad colorādū ⁊ non coquat̄ ⁊ frequenter oȝ vti
potu ipsius: qm̄ auget in erectione veretri per experientiam. Dixit
Ras. dico eo q inflat valde. Et scias q̄ potus vini p⁹ cibos ⁊ me
dicinas vbi cōuenit oȝ esse plurim⁹. Dixit Gal. vbi supra. Omne

Vide hic q̄ omne q̄ multiplicat lac auget spma preter q̄ȝ agnus castus.

qd̄ multiplicat lac auget sperma p̄ter agnū castuȝ qui multiplicat
lac ⁊ diminuit sperma. Dixit Ruffus. semē aneti. auget spma in lu
xuria si sumatur cū sale ⁊ semie eruce. Dix̄ Haly. cui tempata est
cōplexio triticū dandū est elixatum ⁊ agnoꝝ caro trita cū cicere ⁊
fabis. s. cōmedendo cū quibus cōiter parantur. s. ad tollendū ven
tositatem ipoꝝ ⁊ oua sorbilia sup quibus sal stincoruȝ sup pulueri
ȝabis. Dixit Azararius: testiculi gallorum oua iuuenū gallinaruȝ
que hēant gallum: oua passerū colūbarum turturum ⁊ perdicuȝ
⁊ oua struzonis. Dixit Sathar augent in spermate abūdāter oua
passerum ⁊ oua piscium calida sunt solutiuū fortissimū. Dix̄ Sa
thar cōuenit lac vaccinū ⁊ cōmestio passerū pinguiū: oua vo ipo
rum sunt fortiora corporibus eoꝝ. Et dixit coque medullam ossiū
cū butiro vaccino ⁊ carnibus ⁊ aromatiza ipa cū aromatibus: ⁊
sumant̄: qm̄ pfecte augent sperma. Dixit Azararius limacie con
ferunt ⁊ racemi vue ⁊ ficus ⁊ napi rubee ⁊ pinee ⁊ semē lini ⁊ se
mē bombacis. Et quidā cōcedunt nuces recētes. Et Rabi. Moy
ses. dixit. 20ª. pticula spgi augent sperma ⁊ oua columbarum adiu
uāt coitum adiutorio bono ⁊ omnia oua adiuuāt coitum adiuto
rio bono ⁊ maxime coquinata cū cepis vel napis. Et omnes testi
culi aīalium adiuuant spma adiutorio māifesto: ⁊ caro ericij exsic
cata trita ⁊ bibita opatur ad multam erectionē virge. Et idē facit
virga dāme spālitate quā hȝ. Et dixit frondes arboris gobayre ex
citant mulierem ad appetendū coitum in tm̄ q̄ accidit eis sicut ac
cidit catis que in visu coitus clamāt ⁊ letant̄ ⁊ maxime flores ei⁹.
Dix̄ Paul⁹ ōis panis qui parat̄ absq̧ fermēto suscitat appetituȝ
coitus valde. Dixit Glosator. panis simillaceus mūdus ⁊ calidus
melior est q̄ frigidus ⁊ legumina cocta integra vel reducta in fa
rinam cum butiro multo ⁊ debet superaddi modicum succi cepe
Dixit Azararius panis cum modico sale ⁊ modice fermentatus
⁊ pisces minuti calidi. Dixit Judeus cibarium piscium assorum si
sumitur cum cepis facit magnum iuuamentum in luxuria: sed ex

pedit q̄ calidum sumat̄. nam si fuerit frigidum nō confert. Dixit
Auicē. in 2º omnis piscis: recens cōmestus calidus auget in coitu
auellane condite cum zucharo ⁊ modico zinzi. valent. Luzi. xiº cō
tinentis. lingua passeris auget luxuriam. Et pomū paradysi. i. ma
xime excitat luxuriam: ⁊ alleuet bonum est illi cui diminutum est
sperma valde ⁊ ꝓprie datū cuȝ butiro cocto ⁊ lacte ⁊ galāga au
get in luxuria: ⁊ zinzi. conditum. Dixit Dyascorides testiculus ca
nis ⁊ est species satirionis si retinetur in manibus excitat coitum.
Liber absq̧ auctore. ℞. lactis recentis rotulos. ij. ⁊ coq̄ cū pugil
lis duobus māne dū ingrosset̄ ad modum mellis: dos. ℥. j. ieiuno
stōacho: qm̄ erectioneȝ facit donec ad nocumentum erit ⁊ oȝ sū
mi de eo post cibum etiam mitigabitur autem erectio sequēs ad
ipsum cum solatro ⁊ endiuia. Et dixit da macilentis de lacte recē
ti cū puluere cynamomi bene triti per duos dies. Et dixit. ℞. gal
lum in tempore veris ⁊ macta ipm ⁊ de sale imple: ⁊ suspende in
vmbra donec desiccetur: deinde eiectis ossibus ⁊ pelle eius tere
carnem eius ⁊ salem ⁊ pone in vase vitreo retinendo penes te ⁊
penes necessitatem ⁊ sume de eo ad modū grani tritici ⁊ plus mo
dice ⁊ videbis mirabilia. Ait Rasis. credo q̄ hoc est potētius alio.

Vide hic cibos cōuenientes volentibus vti multo coitu ⁊ conditiones ipsorum

Et dixit. ℞. gallinam pinguem ⁊ frange per membra ⁊ pone cuȝ
ea pulligum vnum cicerum fractorum ⁊ cepas albas. io. ⁊ modi
cum salem decoque comede bibendo ius ipsius ⁊ comede postea
post cenam de māna cocto cum lacte vt dictum est Paulus qui
proponit in mēte sua multiplici luxuria vti. habere oȝ in corpe suo
superfluitatē nutrimenti ex cibarijs abundanꝰ nutrimenti ⁊ dele
ctabilibus. Et dixit. ℞. lactis recentis rotulum vnuȝ māne grana
ti rotulum. s. ⁊ coque super ignem lentum donec sit ad modū pa
ste grosse ⁊ sumēdum est de eo: qm̄ melius est alijs complonem
habentibus calidam ⁊ siccam indigentibus aqua. i. spermate. Ca
stance cocte cum pullis columbinis multum opantur ad coituȝ ⁊
cepe crudum reddit sperma plus pruritiuū q̄ coctuȝ. Et testiculi
omnium auiū que comedūtur infusi in lacte calido sunt boni val
de. Dixit Azarari⁹. ℞. aque carnis. ℔. j. succi cepe ⁊ eruce aā. ℥. iij.
aque in qua bulierunt napi ⁊ cicera libra vna salis aur. j. zinzi. pipe
rum galange ⁊ piperis longi aā. ʒ. j. croci. ʒ. s. terantur ista ⁊ ligent̄
in pāno lineo: deinde omnia coquantur donec sit consumpta me
dietas: tunc extrahatur pānus ⁊ distemperētur in eo quattuor vi
telli ouorum ⁊ deponantur ab igne anteq̄ durescant ⁊ comedāt
cum medulla panis. Aliud delectabile. ℞. risum ablutum ⁊ dimis
sum in lacte die ac nocte: deinde coquatur in aqua ⁊ oleo vel san
guine galline: ⁊ postq̄ bulierit vno feruore apponatur paulatine
lac vsq̧ quo sit decoctum ⁊ super ponatur de zucharo. Dixit. A.
multi reperiuntur cibi qui ab auctoribus absolute ponuntur con
ferre nomī coitus intelligens qm̄ coitus esset nocitus a diminutio
ne spermatis cum frigiditate de quibus meliores sūt dixit ipse ex
carne edi pinguis masculi: ⁊ carne ouina ⁊ cicere ⁊ cepe absq̧ fri
xione: frixio nanq̧ prohibet confortationem carnis ⁊ multitudi
nem nutrimenti eius eo q̄ exsiccat humiditatem carnis. Alia litte
ra habet absq̧ fixione. i. reseruatione post cocturam carnium do
nec frigescant: qm̄ talis reseruatio prohibet confortationem ⁊c. ⁊
ista littera reputatur melior clarum enim est q̄ caro frigida nō est
sapida ⁊ confortatiua sicut calida recenter cocta ⁊ per cōsequens
est minoris nutrimenti. Et dixit Alabememet. i. galmater ⁊ si nō
cum alio saltem cum almiuri sunt boni similiter galline ⁊ pulli co
lumbini pinguati ⁊ proprie alūdebes. De his autem dixit Rasis.
in diuisionibus pulli galline ⁊ pulli columbini pingues ⁊ dactili in
fusi in lacte: ex quo patet q̄ aliquando debent sumi dactili infusi in
lacte. Et oua sorbilia dixit Auic. puluerizata cum cinamomo ⁊ pi
pere ⁊ galanga ⁊ sale stinci cum non saliuntur ⁊ ista puluerizatio
specierum debet referri ad ly oua sorbilia ⁊ ad omnia alia cibaria
superius dicta. Et si affuerit frigus in causa dixit Aui. resiste frigo
ri illi cum zinzi. ⁊ pipere ⁊ macropipere ⁊ cinamomo ⁊ similibus
⁊ hoc si frigus fuerit magnum sic q̄ eget calidioribus specieb⁹ q̄
sint supradicte ⁊ proprie si fuerit tempus hyemale. Et de dictis ci
bis est cibus de napis de caulibus ⁊ de baucis siue pastinacis ⁊ ꝓ
prie quādo bene decocta fuerit caro earum: ex ipsis sunt cerebel
la paruarum auiū ⁊ butyrum ⁊ lac: ⁊ similiter cibus qui fit de tri
tico cocto cuȝ multa aqua vsq̧ quo fiat sicut puls ⁊ achechemet
⁊ risum cum lacte ouino. Et dixit Auicē. conferunt in secūdis mē

Vide hic q̄ menta cōfortat mēbra spmatis valde: ⁊ visus eius fortitudinem facit sup sperma

sis spargi ⁊ eruca pori ⁊ capita turdorum ⁊ mēta proprie ipsa eni
confortat membra spermatis valde ⁊ visus eius fortitudinem fac
super sperma quare forte fit desiderium coitus. In sequenti vero
caplo laudauit mentaȝ in cura vehementie desiderij coitus ⁊ ml
titudinis spermatis ⁊ sic videtur q̄ conferat contrarijs dispositio
nibus: quod quidem nō est inconueniens diuersimode operā
do. Menta enim caliditatem ⁊ sicca in natura sua ⁊ sic de per se
est siccatiua spermatis ⁊ valens in multitudine eius ⁊ cuȝ hac na
tura habet corrigere sanguinem in venis vt suo patebit caplo. Et
per hoc remittit vehementiam desiderij: ⁊ in ipsa est accidentalis
humiditas generatiua ventositatis qua facit virge erectioneȝ ex
citantem ad desiderium coitus. Sunt autem qui dicunt q̄ in di
ctis testibus Auic. nō est contrarietas ⁊ q̄ menta confert ad coitū
quādo causa diminutionis coitus est humiditas instrumentorum

ſpermatis relaxans ea a debita retentione ⁊ fixione ſpermatis in eis donec exeat ſperma ab eis abſq; delectatione ⁊ concuſſu qui exitus ſpmatis pōt dici quidā modus exuberantie eius in quo ponitur mēta cōferre cū caleſactione ⁊ deſiccatione eorum inſtrumētorum ⁊ ſic ea fortificat ſupra ſperma.i.retinet ita vt nō exeat ſine delectatione ⁊ deſiderio ⁊ ſic deſideriū excitat ⁊ forte facit ad coitum ꝙ prius per delectationem erat ſopitū. Et dixit Aul. de dictis cibis eſt andachoca ⁊ eſt ſpecies trifolij ⁊ fenugrecū ⁊ ꝺ iulep bonis ⁊ illud qđ fit cum croco ⁊ ſimilibus ⁊ lacte ⁊ aqua nucis indice aqua ⁊ lacte per modum emulſionis trahere a medulla eius ſicut trahit' ab amigdolis. Dixit Azarari' ꝙ in electuarijs loco nucis indice poſſunt poni alie nuces. Et ait dixerunt quidā ꝙ iſte g aſſiduat cōmeſtionem paſſerum ⁊ bibat poſtea lac loco aque.ſ.⁊ vini ſine ceſſatione eſt erectus ⁊ multi ſpermatis. Et dixerūt frigatur cepe cum butiro donec rubea fiat ⁊ diſſoluat' in decoctione ⁊ frangantur ſup ea oua ⁊ cōmedatur. ¶ Dixit Raſ.xi° cōtinens dico. ℞.pullos colūbarū q cibati ſunt ciceribus fabis ⁊ faſeolis in toto nutrimēto eoꝝ ⁊ macta eos ⁊ incide ſm mēbra: deinde. ℞.cicerum fractoꝝ ⁊ aque cepaꝝ ⁊ ſalis ſtinici dum ſalitā faciat ollam ⁊ pone in eis adipē trium vel quattuor pulloꝝ ad mltiplicandum ventoſitatem ipoꝝ. Deinde infundatur in iure ipoꝝ panis mūdus ⁊ comedatur ⁊ bibatur ius: ⁊ deinde bibatur ſuper ipo ꝺ vino frequēter aut ſi remanſerit ius aliqđ ipſorum miſce cum eo vinum ⁊ bibatur. Dixit Guil. per vſū inueni cibarium cōferens etiā ſenibus ⁊ decrepitis et excitant bonam voluntatē coeundi ⁊ recipiant' piſces parui ⁊ coquātur in oleo cōmuni ⁊ comedantur cuȝ re que ſic fit. ℞.galange piperis longi cinamomi cardamomi zinzi.nucis indice croci ſtucioꝝ nō corruptoꝝ an.ʒ.iij.pinearum fiſticorum.i.auellanarum dactil.paſſul. aā.ʒ.ij.piſtentur oīa ſimul perfecte ⁊ conficiantur cum rob.vini ⁊ commedatur imediate poſt confectionem eorum. Aliud eiuſdem coquantur caſtanee cum carnibus gallinaruȝ vel paſſerum vltime poſtea recipiantur: ⁊ coquātur debiliter in lacte vaccino vel ouino ⁊ cōmedantur cum ſpeciebus ſunt enim mirabiles. Et dixit vtatur querens coitum ſucceſſiue nunc vno nunc alio: ex cibis predictis ⁊ cōferunt iuſcula ex capitibus columbarum decoctis ⁊ appoſitis vitellis ouorum. Cibus bonus faciens ad coitum decoquātur teſticuli animaliū ⁊ ꝓprie gallorum ⁊ caro pipionū ⁊ paſſerum maſculorum ſimul cum paſtinacis vel baucis aut napis.rapis vel yringis decoctione perfecta poſtea omnia piſtentur optime ⁊ iterum in brodio aliquo pingui carnium decoquātur cum lacte vaccino vel ouino ⁊ cum totum coctum fuerit ſuperaddantur pinee ⁊ fiſtici ⁊ ſpecies que ſic fiunt. ℞.ſeminis eruce ⁊ ſaturegie ⁊ ſalis ſtinci aā.ʒ.ſ.galange zinzi.cardamomi aā.℈.ij.⁊ comedantur. Dixit Gloſator. ℞.cerebella paſſerum ⁊ columbarum ⁊ aliarum minutaruȝ auium ⁊ frigetur cum butyro ⁊ medullis cruris vituli vel aliorum animalium ⁊ modico ſucco cepe ⁊ cū cocta fuerint ſupermittantur cerebella vitelli ouorum ⁊ penidie ⁊ iterum aliꝗ̄tulum decoquātur ⁊ ſupponatur poſt hoc de ſale ſtincorum ⁊ de ſpeciebus: ⁊ conuenit cibus factus de lacte penidijs ⁊ ſucco cepe aā.ſimul mixtis ⁊ decoctis ⁊ hee ſunt ſpecies que conuenienter poſſunt poni ſuper cibarijs querentium coitum. ℞.cardamomi ſeminis eruce cinamomi zinzi.aā.ʒ.ij.galange piperis longi aā.ʒ.ſ.croci.℈.j.⁊ hic eſt ſapor qui poteſt eorum cibarijs adaptari. ℞.ſucci granatorum dulcium ⁊ lactis extracti per euulſionem auellanarum vel pinearuȝ mixtarum cum puluere ſeminis eruce ⁊ proprie ſilueſtris ⁊ pauco zinziber. ⁊ parentur vt plurimum cibi elixi vel aſſi ⁊ non frixi qm̄ frixura vt dictū eſt ciborum minuit nutrimētū. Et coitum querentes moderate cibis repleantur ne excedat ꝗ̄titas ipſoꝝ potentiam digeſtiue virtutis. Et dixit Haly.in facta ex paucitate ſpmatis ſequente ad euacuationes non ſemel det' cibus: ſed paulatim partiatur. Et eſt ſemper diligenter attendendū ne ex regimine ſupradicto veniatur ad opilationes ſeu ad mlte colere generationē ⁊ ſic ad inflationeȝ ⁊ febres: quare nō oportet vt fiat omnimoda continuatio in eo. Sed aliquādo dimittatur cum ſufficiente interpolatione in qua ſi qđ leſiuum generatū fuerit in corpore corrugatur ⁊ abiciat': deīde ſi volūtas affuerit ſeq ipſū fiat ad ipȝ reditus.

Vide hic cibuȝ facientē boleȝ ſine ceſſatione eē erectum ⁊ mlt̄u ſpermatis

Vide hic cibuȝ mirabilē in adiuuando in debilitate deſiderij coitus

Cura vero diminutionis coitus per potionem perficitur cum medicinis que excitāt ad libidinem ſiue cum qualitate ſua ſiue cum ꝓprietate ſua. Et ſūt ex eis ambabus quedam ſimplices: ⁊ quedam compoſite. Et que excitant libidinem cum qualitate: quedam implent naturam generaleȝ modo ſuperius dicto ⁊ quedā ſpālem ꝑticulares cauſas āmouen'. Et que curant curatione generali ſunt quecūq; ſperma commouent ⁊ verſus genitalia dirigunt: que ventoſitatem multiplicāt aut materiam in vētoſitatem reſoluūt: ⁊ que ventoſitates verſus genitalia mouēt: ⁊ virge inflationem faciunt: ⁊ que materiaȝ pruritiuam reddunt: ⁊ que in coitu delectationem augent: ⁊ poſſunt ab intus ⁊ ab extra approximari. Et que approximantur ab intus: alie per os ſumuntur ⁊ alia per cliſtere mittuntur aut ſupponuntur. Et medicine quidē ſimplices ad coitum valentes ſunt nux muſcate: galanga ſemē bulbi. Dicunt quidam cepe camini ⁊ ſemen eruce viride ⁊ maxime eruce agreſtis ſumptum ⁊ proprie cum bibitur poſt ipſum ſapa ⁊ arnagloſa in excitando coitum habet proprietatem ⁊ auget ſperma ⁊ ſe delectabilis. Coſtus potat' cum vino ⁊ melle coitum excitat. Et ſemē vrtice bibitum cū rob vini. Et ſuccus mente comedatur cuȝ vitello oui. Dixerunt Diaſ. ⁊ Chirandus ꝙ ſi quis radicem ſuperiorem gladioli ſagittal' tritam dederit alicui in potu cum vino ad venerem eriget. Inferior vero contrariū faciet. Dixit Serap. cum bibitur ex gariot.ʒ.ſ.cuȝ lacte in ieiunio corroborat potentiaȝ.ſ.coitus. Dixit Gal.8° de ſimplici medicina radix maior teſticulorum canis multam habet humiditatem ſuperfluam ⁊ ventoſam ⁊ ꝓpterea venerea prouocat bibita: minor vero eius radix nō ſolum prouocat ad operandum contrarium detinet enim ⁊ prohibet ab eis. Dixit Auic. medicie ſingulares ad coitum ſunt ex ſeminibus quidē ſemen napi: ⁊ caulis ⁊ vrtice: lupini: ⁊ eruce: ⁊ alcherua ⁊ baucie: ⁊ mente ⁊ ſpargi ⁊ rafani: ⁊ artetice: ⁊ api: ⁊ melonis: ⁊ petroſelini: ⁊ cordumeni: ⁊ lini: ⁊ ſiſamini: ⁊ alcalcula macropiperis: ⁊ ſemē eiſbange.i.cardamomi minoris: ⁊ grana araſced. ⁊ grana ben. ⁊ oleum eius: ⁊ grana alchichil: ⁊ grana azalen. ⁊ fenugreci ⁊ proprie decocti cū melle ⁊ poſtea exſiccati. Grana vero ſūt ſicut cicer ⁊ fabe ⁊ faſeoli ⁊ que ſunt eis ſimilia. Cortices aūt ſunt ſicut cinamomum ⁊ macis ⁊ alaſe ⁊ taliſaſar. Et medulle ſunt ſicut pince: lingua auis. grana virida: ⁊ alchichil: ⁊ fiſcici: ⁊ auellane. Et gūmi ſunt ſicut dragagantum ⁊ aſſa: qm̄ ipſa inflat valde nā cum infirmus bibit ex ea aur.j.cū vino magnificatur eius iuuamentum. Et radices ſunt ſicut radices aluſ. ⁊ ben. ⁊ zedoaria: ⁊ coſtus dulcis: ⁊ teſticulus vulpis nam ipē eſt fortis in erectione: ⁊ ſpargi ⁊ radix cardi: ⁊ cepe proprie aſſatuȝ: ⁊ ſquilla aſſata ⁊ ſeccacul: ⁊ zenzi. ⁊ proprie ambo condita: ⁊ galange: ⁊ piretruȝ ⁊ radix aſech. ⁊ aſari. Et de cōpoſitis vtilis: eſt ꝙ recipiatur de ſemine lini pars.i.ſ.⁊ conficiat' cū melle aut ipſius puluis cum vitello oui ſorbeatur ⁊ libidinē auget ⁊ ſperma. Et quādo ſumitur omni die de paſta confecta ex pineis contritis cum paſſul.enucleatis ⁊ bibitur poſt ipſum vinuȝ dulce eſt vtile: aut ſumit' poſtea confecta cum granis pinee cum zucharo melle ⁊ zinzi. ⁊ ſit doſ.eius.a.ʒ.ij.vſq;.vj.ʒ.cum vino dulci. Dixit liber abſq; auctore ſumatur aque de cepis: rotulus.j. ⁊ miſceatur cum rotulo.ſ.mellis ⁊ decoquatur ad conſumptionē aque ⁊ ceparum ⁊ ſumatur ex eo quando itur dormitum ad modum.ʒ.j. Et dixit. ℞.agni ānualis.pinguis caput ⁊ pedes ⁊ latus dextrū ⁊ confringe ea vehementer ⁊ pone in vaſe figuli vel eneo ſtagnato ⁊ cum eis miſce de frumento fracto.ʒ.50.⁊ cicerum fractorum ʒ.30.⁊ ciceruȝ imperatoris recentis.ʒ.30.cartami fracti ⁊ fenugreci an.ʒ.io.ſeminuȝ aneti paſtinace ceparum porrorum vrtice eruce ⁊ trifolij aā.ʒ.vij.paſtinace ſilueſtris.ʒ.io.ſeminis apij ameos ⁊ ſatirionis aā.ʒ.iij.coquantur cum rotulis.i.ſ.aque donec coquatur caput bene ⁊ liquefiat: deinde agitetur bene ⁊ coletur. Et. ℞.huius iuris rotul.ſ. ⁊ pinguedinis iuris ipſius rotuli vnius terciaȝ nucū cheirini granorum viridium ⁊ olei muſcelini aā.ʒ.io.mellis.ʒ.i.ſ. butyri.ʒ.io.⁊ cliſterizet'. Dixit Raſ. hoc eſt electuarium medullarum ad augendum in luxuria. ℞.amigdo.auellanarum fiſticorum nucis indue excorticate fructus pini granorū chilchil granorum ſelem viridium aā.p.j.neramiſch pipis longi zinzi.ptis vnius ſextam penidioruȝ ſatri.i.electorum in ꝗ̄titate in qua diſtemperara omnia poſſunt ⁊ ſumendum eſt de eo quolibet die ad modum oui ⁊ bibendum eſt poſt ipſum de lacte in quo infundantur dactili. Electuarium bonum ⁊ vtile. ℞.pinearum fiſticorum auellanarum aā.℥.j.⁊.ſ.granorum cotti caudarum ſtinci cerebellorum paſſerum maſculorum aā.ʒ.iij.radicum ſatirionis recentis ſub cineribus coctarum ⁊ mūdatarum.ʒ.iij.penidiorum butyri recentis aā.℥.iij.teſticulorum verris vel arietis aſſatoruȝ numero duos vel plures ⁊ omnia in mortario terantur ſigillatim poſtea cuȝ butyro incorporentur deinde proijciat' ſuper ipa zuchari. albi.lb.i.ſ. ⁊ ſit zucharum diſſolutuȝ in brodio pingui pipionū in quo baucie ſint decocte: ⁊ poſtea ſit dictum zucharum ad ſufficientiam decoctum ⁊ cum eo bene incorporentur omnia ⁊ cum tepere inceperit ſuperponatur puluis qui ſic fit. ℞.ſeminis eruce ſilueſtris florum palmarum ⁊ zinzi.albi.aā.ʒ.iij.galange cardamomi aā.ʒ.ſ.cinamomi ſeminis napi ⁊ ſeminis ceparum aā.ʒ.j. Liber abſq; auctore coquatur mel anacardorum cum melle apum ⁊ butyro vaccino dum inſpiſſet' ⁊ miſceantur abſq; ebulitione ⁊ ſumatur: ex eo ad modum ciceris penes dormitum: qm̄ excitat luxuriā tota nocte ⁊ eſt mirabile valde. Et Auic. de hoc dixit. ℞.mellis anacardi ⁊ mellis: apum ⁊ butyri vaccini aā.partes equales ferueant ⁊ bibatur ex eo quod tolerat ex eo in vino. Eſt enim mirabile dicunt quidam magis ad infrigidatos. Electuarium gloſatorum. ℞.caudarum ſtinci.ʒ.i.ſ.ſeminis napi ⁊ baucie ⁊ cepe albi dulcis ⁊ vrtice ⁊ eruce aā.ʒ.j.trium piperuȝ aā.ʒ.v.piperi.ʒ.io.lingue auiſ.ʒ.vj. cerebellorum paſſerum.ʒ.iiij.teſticulorum gallorum.ʒ.j. pinearuȝ ʒ.i.ſ.conficiantur cum butyro ⁊ melle. Aliud. ℞.ſatirionum viridium radicis baucie pinearum aā.ʒ.xxv.zinzi.aniſi ſeminis eruce. ʒ.xij.ſ.caudarum ſtinci cinamomi ſeminis bulbi aā.ʒ.v.muſci grana.xv.conficiantur ſic radices optime ablutas inciſas ⁊ tritas cū melle decoque: deinde caudes ſtinci ⁊ ſemē bulbi nundum tū bene facta decoctione adde ⁊ ab igne depoſitis ceterarum ſpecierū puluereȝ

Vide hic medicinas ſingulares facientes pro coitu.

Vide hic electuariuȝ mirabile ꝓ debilitate erectionis ⁊ coitus.

supermitte ⁊ bene ⁊ diu permisce et in vase vitreo reconde dos.
ʒ.j.mane et sero cum condito vel careno. Sirupus vel iulep con-
ueniens. ℞.yringorum pastinace et eruce pinearum dactilorū et
caricarum et testiculorum vulpis añ.ʒ.ij.cōquassent̄ ⁊ decoquā
tur ⁊ colētur et addito melle vel zucharo fiat iulep.aromatizatū
cum musco. Rasi.xi° cōtinentis. ℞.seminis ceparū albarū testicu-
lorū vulpis cerebellorum passerū florū palme turis masculi añ.ʒ.
ij.informētur pillule cū aq̄ calida i modū ciceris ⁊ dent̄.v.aut.vj.
⁊ nō pulueres q̄r multū sub viro deficeret. Et posuerunt has pil-
lulas Giliber. ⁊ glosator ⁊ etiam Gentilis: ⁊ dixerunt loco palma-
rum poni semē eruce siluestris. Dixit Chiranus. ℞.seminis eruce
ʒ.4.piperis.ʒ.j.cōfice cū melle ⁊ si quis iam sit ꝓuecte etat̄: ⁊ ha-
beat mēbrum dissolutum. ℞.seminis eruce.ʒ.xvj.cimini.ʒ. pipe-
ris longi.ʒ.iiij.seminis portulace.ʒ.ij.tere ⁊ confice cū melle ⁊ de-
tur mane ⁊ sero est enim incōparabile.

Uide hic electuariū incomparabile ꝓ vigorando coitum.

¶ De approximādis aūt ab intus per inferius dixit Haly. chlistere qd̄ venereum auget ap-
petitum. ℞.caput ⁊ pedes pecudū ⁊ testes ⁊ nucam edorum ⁊ ci-
cerū ⁊ tritici ⁊ ꝑsorū añ.ʒ.xx.aneti blitis eruce mēte añ. M.j.seliei
subicisi.ʒ.xx.nucleorum nucū ⁊ ficuū añ.numero.x.coque omnia
cū libris.xij.aque donec ad tertiam redeat ⁊ tolle ex ea.lb.j. ⁊ olei
sisami.recentis ⁊ butyri vaccini añ.ʒ.ij. ⁊ olei baucie ⁊ liliorū añ.
ʒ.5. ⁊ musci obulū.5.confert enim hoc infratis. Aliud eiusdem qd̄
cōfert calefactis. ℞.cap̄.ouis ⁊ pedes ⁊ latus dextrū ⁊ citrullos ⁊
cucumeros cucurbitā ⁊ alteam ⁊ ordeū exspoliatū ⁊ spargos vi-
rides ⁊ surfur simule ⁊ galline adipē ⁊ anatis ⁊ in aq̄ fortiter de-
coq̄ ⁊ adde butyrū vaccinū ⁊ oleū: viol. ⁊ vtere hoc chlisteri tri-
bus diebus mane ⁊ sero. Chlistere Glosator. ℞.iuris capitis pas-
serum ⁊ pullorum colūborum ⁊ testiculorū arietum.lb.j.5. ⁊ chli-
sterizetur. Aliud qd̄ est vtile. ℞.testiculorū arietū ⁊ capitū passerū
⁊ pipionū ⁊ adipis renū pecudis ⁊ carnis earum ⁊ nuce edi añ.
lb.j.contundant̄ ⁊ decoquātur in aqua sufficienti ⁊ recipiat̄ ex ea
lb.j.olei sisamini recentis ⁊ olei nucis añ ʒ.j.5. ⁊ butyri recentis.ʒ.
ij. ⁊ lactis ouini.lb.5. ⁊ iterum decoquat̄ donec ingrossescat ⁊ chli-
sterizet̄ ⁊ chlistere debet fieri ad ascelationem consuetam vt diu
teneat̄ fiat tñ in ieiunio.

¶ De approximādis tñ ab ex̄ dixit Rabi ingredi debet balneū aut ponat̄ in calida aq̄ per horā deinde tere
piretrum ⁊ euforbium bene ⁊ miscēdo cum eis modicū musci dis-
solue in oleo sambucino ⁊ vnctio cum eo fiat in volis manuū ⁊ pe-
dum ⁊ testiculis ⁊ pectine: q̄m potenter facit ⁊ expertum est ⁊ dz
fieri post nutrimēta bona ⁊ chlisteria vtilia. Ait Ras. dico q̄ debz
chlisterizari pluries ⁊ cōmedere id quod excitat luxuriam ⁊ plu-
res dies abstinēdo se a coitu deinde fiat inunctio cū predictis. Ait
liber absq̄ auctore nō est res ita perfecta in erectiōe veretri sicut
inunctio eius ⁊ prepucij ipsius ⁊ partium adiacentiū ei cū eo quod
pungit sicut cum baurach ⁊ melle ⁊ piretro oleis calidis buliat̄
sinap̄.in oleo ⁊ cum eo inūctio fiat et erigitur valde. Dixit Alber-
tus quādo caput virge inungit̄ cū balsamo distemperato ꝑcreat
multum appetitum coeundi ⁊ facit cito sperma exire. Et dixit alid̄
.s.si muscus cum vino distemperet̄ ⁊ cum eo renes inungat̄ po-
tenter facit ad coitum. Et dixit. ℞.euforbij et piretri añ.ʒ.j.coque
in tribus rotulis aque ad cōsumptionem ⁊ cū eo vnge ⁊ erectio
nō cessabit. Formice ⁊ oua earum ⁊ proprie que tendunt ad citri-
nitatem buliant cum oleo in vase vitreato in furno deinde appōa-
tur puluis seminis cepe ⁊ eruce ⁊ euforbiū et castoreum ⁊ addi-
ta cera fiat vnguentum cum quo genitalia inungantur. Dixit iu-
deus piretri.ʒ.ij.cinamomi.ʒ.j.euforbij.ʒ.5.terant̄ valde cum.ʒ.j.
olei sambucini fini et cum ea vngat̄ veretrū testiculi pitoreon ⁊
pars inferior pedum ⁊ fiat fricatio cum eo vehemēter valde do-
nec locus rubeat exinde. Dixit itaq̄ Auic. que leniunt̄ abstergen-
do.i.fricando illiniri debent donec subintrent et fricatio iuuet ei in
calefaciendo et attrahēdo. Dixit tñ Haly. illine cū lilij oleo et nar-
cisci et cheiri et costi iuxta frigiditatis magnitudinem et debilitatē
sed calefactos illine cū oleo viol. vel nenufarino. Et ad calefactos

Uide hic inūctionem nō habētē rē parem in erectione membri.

confert quod dixit Gilber. s. q̄ vngātur et genitalia cū succo sem-
peruiue de quo dixit q̄ coitum confortat̄ et delectationem mulie-
ribus prestat in coeūdo. Dixit Rasis.xi° continentis: cauda cerui
sicut est preter pilos longos qui sunt in ea comburātur et cinis eius
distemperet̄ cum vino potenti et cum illo illiniant̄ genitalia facit i
erectione veretri sic q̄ in fortitudine eius erit nociuū. Dixit Auic.
ʒ.5.piretri misceatur cum oleo sambucino bono et quādoq̄ misce-
tur cum eo euforbium ⁊ muscus ⁊ vngatur cum eo virga alba-
gent.i.bursa testiculorū ⁊ que sequūtur eā vt pitoneō: pectē femo-
ra: āche: ⁊ renes. Giliber. liquefiat auxūgia vulpina et ea liquefa-
cta misceat̄ cum succo eruce in equali q̄titate ⁊ buliant cū eis te-
sticuli iulep. vsq̄ ad dissolutionē et succi cōsumptionem ⁊ colet̄ et
admisceatur colature cera ⁊ ea liquefacta deponat̄ ab igne et po-
natur puluis factus de semine cepe albi et eruce ⁊ baccis lauri ⁊
inungat ex eo super renes ⁊ virilia. Inunctio vtilis. ℞.olei iringo-
rum olei rafani añ.ʒ.iij.olei sinapis.ʒ.vj.misceatur in vase vitreo ⁊
in eo apponantur formice citrine que ponderent.ʒ.5. ⁊ claudatur
os vasis ⁊ ponat̄ sub sole.p.x.dies ⁊ de ista inunctione inūgantur
virilia: ⁊ qui sunt in remotione eius a sole addunt paruū musci ⁊
est efficatior: ⁊ multum facit ad erectionem ⁊ desiderium inūctio

Uide hic q̄ si fuerit sempuiue inunctus apud genitalia valet si nocumentum ꝑuenit a mā cal'a

cū felle verris vel thauri. Dixit Simeon supponat̄ sis de pingue-
dine asini: q̄m mirabile erit: aut supponatur bombix inunctus in
oleo muscelino vel alio calido.

¶ Qd̄ si diminutio fiat vitio prin-
cipalium regantur principalia sicut ipsorum dispositio reqrit. Dix
Aaron. diamuscus erit bonus ei. Et si fuerit ex mollificatiōe dige-
ratur mā ⁊ purgetur: deinde exsiccatio fiat cū ab intus sumptis
⁊ ab extra approximatis. Dixit Tabei. confert ei inunctio facta ex
oleo sinapis. Dixit Ras. dico q̄ oleum ciperi durum facit veretz
inunctū.

¶ De valētibus tñ a proprietate dixit Rasis.xi° continē-
tis qui ligauerit fel vrsi super femur dextrum poterit coire quoti-
ens voluerit ⁊ nō nocebit ei. Et dixit veretrum cerui aut testiculi:
si desiccantur ⁊ terant̄ ⁊ bibantur erigent veretrū valde. Si sup
posueris capiti mulieris dormientis lanam in qua de sanguine vesp-
tilionis collectum fuerit excitabitur in ipsa libido. Liber absq̄ au-
ctore veretrum thauri macilēti desicca ⁊ tere illud ⁊ modicū de
puluere eius pone in ouo sorbili ⁊ da: q̄m negocium eius erit mira-
bile valde. Lapis exelenos qui est lapis speciosus cum quo aurifi-
ces limpidant aurū bibitus cum aqua vel vino in tm̄ fortificat coi-
tum q̄ homo fatigatur eo. Lapis galli portatus venerem excitat
multum ⁊ galanga in ore retenta facit ad erectionem. Et cura ad
defectionem coitus ꝓueniētem ex maleficio est tiriaca sumpta cū
succo ipericon. Et ipericon emplastretur renibus: q̄m vt dicūt ma-
leficia soluit. Et vide a constantino in pātegni de his qui cum vxo-
ribus coire non possunt sicut vidi in domino honorato honorabi-
li fundorum comiti.

Uide hic q̄ ipericon dicit̄ val3 ad defectionem coitus ꝓueniētem ex maleficio.

¶ Caplm 7m de multitudine desiderij coitus.

Satiriasis dixit Gilib. dicit̄ a satiris dijs infernali-
bus ꝓnis.s.in libidinem excitandam in hoībus vel
dicitur a saltu vel a saturitate. Et ab Aui. dicit̄ mul-
titudo desiderij coitus est enim concupiscentia libi-
dinis magna cū executiōe coitus. Est ⁊ duplex: vna q̄ prouenit ex
virtute forti ⁊ sana in corpore robusto cū multa mā spermatica: ⁊
ista inter egritudines nō numeratur. nam q̄uis similis multitudo
desiderij in aliquo corpore existēs foret in ipso egritudo ꝓsternēs
virtutes eius in corpore tñ robusto sane virtutis virtutes eius nō
delet. Et ideo dixit Aui. q̄ quādo est cū fortitudine virtutis ⁊ san-
guineitate.i.cōplexione sanguinea calida ⁊ humida.i.cum virtute
sanguifica forti gnātiua multi sanguinis ⁊ sanitate complexiōis ⁊
adolescentia etatis absq̄ successione debilitatis nō est necessariū
vt occupatio sit in regimine eius ⁊ cōfractione ipsius.i.diminutio-
ne vel abscisione ipsius: q̄m fractio eius in tali dispōne atterit aut
vt dicit littera extra inueterat complexionem ⁊ destruit virtutem
propter sui nocumenti vehemētiam.

¶ Scias enim dixit Auic. q̄ generatio spermatis confortat corpus ⁊ cor ⁊ ꝑuitas gnātionis
eius corrūpit calorem ⁊ debilitat memoriā ⁊ intellectū: ⁊ intellexit
per gnātionem spermatis multiplicationem eius cōuenientem. Et
per paruitatem generationis eius paucā generationem respectu
superflue eiectionis eius. Superflua enī eius emissio debilitat ⁊
corrūpit colorē ⁊c. Uel per gnātionem intellexit prohibitionē cō-
uersiōis materie in spma: etenim multi sunt qui stulte curant ⁊ ap-
plicant res frigidas ⁊ stipticas renibus ⁊ genitalibus ⁊ sic ꝓhibēt
attractionem māe nutrimentalis superflue ad ea que nō trāsit in
sperma nec expellitur ⁊ retenta corrumpit calorem naturalē imo
⁊ perducit ad inuridationē corporis totius ⁊ debilitat memoriam
cum humiditate superflua ⁊ debilitat intellectum ingrossando: ⁊
perturbando spūm animalem: ⁊ sic etiā debilitat omnes alias vir-
tutes. Alia species eius est predicte opposita ⁊ est illa ad quā succe-
dit virtutum debilitas ⁊ est illa que ab auctoribus inter egritudi-
nes nominatur q̄uis in se confirmata est accidens

Uide hic q̄ supflua emissio spmatis debilitat corpus ⁊ corrūpit colorem.

De causis

huius dispōnis dictum est supra q̄ sunt
generaliter opposite cause diminutionis
coitus. In spāli tñ dixit Gal. 6° de interioribus ⁊ ponit̄ sic.xi° con-
tinētis. cū meatus spermatis sunt fortiores excitatur eis passio q̄m
dimittitur coitus in maiori parte coitus: generat enim hāc passio-
nem sperma aggregatum in corpore abundans ⁊ superfluitas san-
guinis nō fuerit cōsumpta per exercitiū ⁊ euacuationem excitabi-
tur in ea hec passio. Et dixit quibusdā accidit ex ventositate infla-
tiua ⁊ quibusdam accidit ex apertione orificiorum arteriarū ipso-
rum: vni ergo eorū contingit eo q̄ a coitu diu se abstineat nō ha-
bens hoc in consuetudine. Alij vero: q̄m manducauit cibos cali-
dos ⁊ auctos. quibusdam vero q̄r femora sua causa itineris duo-
bus mensibus eheserunt nō habentes hoc in vsu. Unde cogno-
uimus ora arteriarum istarum aperta fuisse: qbusdam vero pro-
pter accrumina ciborum: ⁊ alijs propter inflatiuam ventositatem
inordinate ⁊ impetuose ad genitalia euntem. Sed ⁊ medicina ve-
retrum extendēs erigens ex impositiōe quorundā iter testiculos
⁊ anū: vt sup femoribus vētositatē facitiū fit ⁊ nō solū medicine.
Sz ⁊ quidā cibi multā generāt sperm atis q̄titatē ⁊ augēt ⁊ coitū
suscitāt. Ideoq̄ qui abstinēt se a coitu cadit in papismū si multum
spma habuerint. Sz tñ magis cōuenit eis qui de coitu cogitatiōe

sic liberi nō sunt veluti qui diu assuefecerunt castitati ꝛ in venera bili simātur religione. Sed si illi coitum imaginātur sicut si aliqͦd videant in hanc coguntur passionem incidere sicut de hoc nō co gitantibus sunt opposita. Dixit Rab. in diuisionibus fit ꝑpter mł titudinē sanguis ꝛ fit acuitate eius ꝛ fit ex multitudine humidita tum preparataꝝ vt fiant sperma que. s. nundū receperunt formaꝫ spermatis ꝛ substātie densitatē. Dixit Ipo. 6° epidimiarum ꝛ pōi tur. xiº cōtmentis: sic in maiori pte illi qui laborāt passiōe mirachia inflatiua hn̄t appetitum in luxuria vehemēte. Dixit Aui. eius cā est aut multiplicatio spmatis in corpore aut est ipius acuitas ꝛ pru riginositas stimulās expulsiuā ad expellendum dato ꝙ in corpore q̄titas spmatis nō exuberet: aut fit ꝑpter fortitudineꝫ mēbrorum spmatis que sūt fortiora valde in attrahendo māͣ ad se q̄uis sit in corpore indigentia eius sicut accidit vt creent quedā membra fortiora alijs aut fit ꝑpter bothor in va. s. spermaticis ꝛ sic accidit in mulieribus qbusdaꝫ pruritus in ore matricis ab hūore aliquo pru riginoso illuc fluēte vel fluxo: quare nō quiescit in eis desiderium coitus: aut cā eius ꝛ multitudo inflatiōis. s. in inferioribus vētris ꝛ ꝑpter hoc quādoqꝫ accidit ex pruritu q nō facit dolorē in viris ꝛ mulieribus coartatio vehemēs ꝛ cōcitatio vehemens ad coitum Alia littera hꝫ ex rugitu ꝛ est melior ꝛ cōsonat verbis dictis in pre cedēti caplo ꝛ expōit ex rugitu. i. inflatiōe vētris nō faciēte dolorē q: si faceret doloreꝫ nō incitaret ad coitum: sed distraheret ab eo. Dicūt quidā ex proprietate inducūt hanc passionē sicut est cōme stio stincorum ꝛ suminis stellionis ꝛ reliqua que cū ꝓprietate dicta sunt cōuenire diminutioni coitus ꝛ pōt quis reducere has cās ad primitiuas antecedentes ꝛ cōiunctas.

Signa generis nota habent narratione. ❡ Signa spe cierum dixit Aui. figura virtutis sane ꝛ signa re pletionis nō sunt tibi occulta q: habita sunt in locis suis. Et ex eis sunt dixit Rasis. in diuisionibus: virtutū corporis ꝛ rubedo colo ris ꝛ paucitas debilitatis super multitudinem coitus ꝛ pollutiōis Et cum nō est ex virtute sana. Dixit Rasis. signa sunt quia debili tat hominem: ꝛ si fuerit ex acuitate spermatis erectio cōtinua vel frequens erit: ꝛ totius corporis rubedo cuꝫ caliditate ꝛ conti^m de siderium cum furore ad coitum cum inflatione faciei ꝛ oculoruꝫ. Et dixit Rasis. emittitur sperma cum velocitate ꝛ mordicatione ꝛ nocumento ꝛ aduenit cū eo adustio in vrina. Dixit Aui. signa eius sunt ꝙ egreditur sperma velociter cum acuitate ꝛ adustione . s. q: sentit ardor in exitu vrine vel facit accidere in vrina adustio nem. i. in vrinali signum adustiōis q: in ipo apparent arenule adu ste vel res sicut cinis. Et sequit ipm dixit Aui. sepius debilitas imo in ipius emissione patiens percipit debilitatem.

Uide hic que de facili indicant sup multitudie spermatis

Signa Multitudinis spermatꝫ solius. s. euenientis ꝑpt vasorum spermatis fortitudinē. Dixit Aui. sunt vt nō sit in corpore de dispōnibus virtutꝫ. s. fortis ꝛ multitudinis sp matis vel sanguinis de quo fit curandū. Et fortasse est cū eo debi litas. s. nedum fortitudo in toto corpore reliquo. Uerūtn̄ sperma multiplicatur ꝛ pollutio fit frequens: ꝛ quod egredit est plurimū ꝛ debilitat corpus.

Signa facte ex multitudine hūiditatꝫ ꝑparate vt fiat sp ma dixit Rab. in diuisiōibus sunt exuberatio sp matis ꝛ subtilitas seu liquiditas ipsius: ꝛ albedo coloris corporis: ꝛ inflatio ipsius ꝛ vt dicunt corpus est pingue ꝛ diu est ꝙ dimisit coituꝫ ꝛ appetituꝫ ad ipsum non est cum furia nec cum inflatiōe.

Et signum pruritus dix Aui. est vt coitus addat in desiderio ꝛ quandoqꝫ est desiderium ꝛ sequitur ad coitum dolor. s. pruritiuus.

Et signum inflationis dixit Aui. est vehemētia ere ctionis ꝛ antecessio exceptiōs inflatiuo rum ꝛ ꝯplo est melica forꝫ enim fit erectio habētiū mliaꝫ mirachi am. Dixit Paulus si erectio veretri fuerit frequēs absqꝫ iectiga tione ex abundantia vētositatꝫ ꝛ spmatis erit. Dixit ruffus augmē tū appetit^9 in luxuria intrinsecū pronunciat epiliā mliaꝫ. vł palesiꝫ.

Cura satiria fis duplici perficitur instrumento . s. dieta ꝛ potione: ꝛ in vtroqꝫ instrum to alia est intētio generalis ꝛ alia est specialis: ꝛ gnālis cura ab au ctoribus posita: proprie dicit dirigi ad diminuendum ꝛ desiccan dum sperma ꝛ ꝓhibendum gnātionem multitudinis spermatis per calida ꝛ frigida ꝺm ꝙ cā ꝛ dispositio requirunt. Et dieta gdeꝫ generalis ꝛ specialis opposita est generali diete diminutionis coi tus in precedenti caplo. ❡ Conuenit enim in satiriasi facta propt multitudineꝫ materiei spermatice que gnātur fortitudine virtutis ꝛ bonitate ꝯplonis calide ꝛ hūide ꝛ maxime renū ꝛ mēbrorū ge nerationis aer ad frigiditatē multum declinans sicut ēt valꝫ talis aer in facta ab acuitate spermatis ꝛ pruritu eius ꝛ pōt etiā cōueni re in facta a multitudine inflationis in q̄tum prohibet ventositatꝫ generationem: q̄uis etiam in hac specie conueniat aer ad calidita tem multam declinans inq̄tum ventositatem dissoluit ꝛ per po ros eam exalare cogit: sicut etiam conuenit ipse ꝛ aer siccus in fa cta ab humiditate vasorum spermatis ea mollificante ipsam exsic cando: ꝛ vt dicunt odorare res siccas ꝛ frigidas confert in satiria si ꝛ spāliter Camphora per nares castrat odore mares. ❡ Et cō

Uide hic curā mulieris desiderij coitus factū pp multitudinē māͤei spmatice.

ferunt accidentia quecūqꝫ determinant corpus ꝛ cogitatio longa ꝛ frequēs super nocumētis coitus ꝛ turpitudine ipius. Et ait Gal. 6° de interioribus vt scripsit Rasis. xiº continentis: non debet pa tiēs reminisci corporis. s. vtilitatum ꝛ delectationis eius penitus ne qꝫ audire sermones ipsius. ❡ Dixit Gal. ꝛ scribit a Rabi. ibideꝫ conferuntur motus plures cōfricatio abundans ꝛ balneum pro prie cum dissoluentibus: ꝛ ideo 6° de regimine sanitatis ait vtat exercitio. Impa ergo dixit Haly. exercitium egrotāti maxie cum nullus est calor: qm̄ fortius dissoluit ventositateꝫ. Cōuenit itaqꝫ in facta multitudie spermatꝫ cum virtute forti multitudo exercitꝫ cū totali ꝓhibitione a delicijs ꝛ otio. Dictum est enim. Otia si tollas piere cupidinis arcus. Dixit ruffus: frequētatio equitationis inci dit luxuriam. Nam ego dixit ipse vidi plures vtentes eqtatione q facti sunt similes enuuchis steriles ꝛ nō gnāntes. Dixit enīꝫ Gal. super libro de acre ꝛ regione ꝙ abundans equitatio tollit luxuriā qm̄ inde vasa spermatis conterunt ꝛ tepefiunt. Dixit auteꝫ Aui. de eis que experti sunt expimentatores est ꝙ incessus nudis pedi bus deicit desiderium coitus ꝛ est hoc probleuma Aristo. 4.ª pro bleumatuꝫ sicut etiam scribitur. xiº ꝯtinētis. Et cā est dixit Aristo. ꝙ corpus qͦd dꝫ coire oportet intrinsece calidum esse ꝛ humiduꝫ discalciatis autem pedibus ambulare infrigidat ꝛ desiccat. Qua propter dixit Aristo. sine impossibile sit siue difficile spermatizare nō calidis existentibus corporibus necesse est ad vsum venereorū nō cōfert discalciatos vel omnino frigidos habere pedes. Dicūt tn̄ ꝙ discalciatio frigidos reddens pedes pōt aliqn̄ conferre vt in complexione multum calida ꝛ in alijs cāibus omnibus in quibus virtus generatiua ꝑpter excessum caliditatꝫ exolueretur: ꝛ eua nesceret sperma maxime calliditate circa genitalia iualescente. Ait enim in his Haly. in tegni denudatiōe infrigidātes possibile fit su perfluū calidū ad tempamentum adduci propter qͦd virtus ꝛ sp mata cōseruabuntur. Dicunt in facta ab acuitate spmatis conue nit otiū vel moderatuꝫ exercitium ꝛ in facta propter bothor: ꝛ cō fert in facta ab humiditate relaxante balneum exsiccatiuū ꝛ simi liter in facta ab inflatione ventris. In alijs aūt confert balneuꝫ in frigidans ꝛ maxime si adest acuitas in spermate: vnde dixit Haly. funde super renes eoꝝ aquam calidam idest tepidam vel remisse frigiditatis cum sandalis: aut aquā rosatam cum camphora. Et vigilare quidem conuenit vbi non est acuitas in spermate multa neqꝫ inflatio manifesta causata per viam indigōnis: qm̄ in hac cō peteret somnus magis. Et dicūt in pluribus speciebus eius nocet accubitus super renes. ❡ Dixit enim Auicē. dormire super dor sum est de faciētibus erectioneꝫ. Dicunt quidā iacere debēt super lecto nō molli: nō nudi: sed induti. strato folijs vitis salicis nenufa ris agni casti rute roſ. ꝛ similium. Ait Gal. 6° de regimine sanita tis ego precepi cidā ꝙ sterneret rosas ad iacendum super eas ꝛ iu uamentum fuit ei absqꝫ aliquo nocumento illato renibus.

Uide hic ꝙ habundans equitatio tollit luxuriā ꝛ fiūt hoies simi les iunucis steri les.

Et dieta Et quidē generalis per cibos ꝛ potus cōstat in approximatione eorū quecunqꝫ desiccare habēt spma ꝛ ipius minuere generationem siue calida fuerit siue frigida. Dixit Haly. porrigant eis lactuce ꝛ portulace ꝛ lacacidū ꝛ lenticula cum milio decocta cucumeres ꝛ citrulli. ❡ Dix Aui. ex frigidis sunt lentes ꝛ aqua earum ꝛ proprie decoctarum cum semine atnapis licet semē canapis sit calidum: ꝛ coriandruꝫ: ꝛ aqͣ lactis de qua abstractum est butyrū ꝛ sit multe acetositatis: ꝛ ace tum: ꝛ his similia. Et ex calidis sunt agnus castus ruta calamen tum mēta ꝛ his similia: nocent auteꝫ eis dixit Aaron carnes ꝛ vi num ꝛ his similia.

Particularis vero dieta per cibos ꝛ potus est vt in facta a generatione multi spmatis dentur cibi ꝛ potus pauci nutrimenti sicut panis azimus nō bene coctus: ꝛ lentes: ꝛ fabe: ꝛ milium: ꝛ panicum: ordeū spel ta: ꝛ auena. Et sicut sunt fructus: ꝛ herbe maxime ad frigiditatē declinantes: ꝛ his similia. In facta ab acuitate spermatis conueni unt lactuca portul. atriplex: spiachia: malua: cucurbita: citrulli me lones: ꝛ cucūeres ꝛ generaliter omnes cibi ꝛ potus frigidi ꝛ hūi di sicut potus aque frigide: succi granatorum: ꝛ berberoꝝ: ꝛ po tus aceti cum aqua frigidi limfati. ❡ Dixit Gordo. quidaꝫ tn̄ di xerunt debere vitari acetum q: generat ventositatem ꝺm Auic. ꝛ maxime haberet veritateꝫ in facto ab inflatione ventris in qua conueniūt omnes cibi ꝛ potus inflationis ventris carminatiui di cti in sermone precedenti: capitulo de inflatione ventris. Concedi tur in facta a multitudine spermatis ꝛ acuitate eius vinum ponti cū ꝛ vinum aquosum pauciferum ꝛ generaliter omne vinum ni si dulce bene limfatuꝫ. ❡ Dixit Rasis. xiº continentis. in libro nu trimenti paucitas cōmestionis ꝛ superfluitas laboris diminuit lac sperma ꝛ sanguinem. Dixit Oribasius. vtendum est coitu cuꝫ tē perie: qm̄ q̄to magis mēbrum vtitur eo tanto magis attrahit ad ipsum. Dixit Tabi. vtantur ieiunio fame ꝛ siti: qm̄ hec sufficiūt ad diminuenduꝫ sperma. Liber absqꝫ auctore frequens vsus accidi ꝛ saliti tollit luxuriam ꝛ similiter pontici ꝛ rei pauce ventositatꝫ ꝛ panis abundans haurach. i. sale ꝛ frequēs potus aque: ꝛ satietas nauseatiua spissa: ꝛ vt coitus mēstruate: ꝛ coit^9 iuuēcule nō pfecte in etate conceptionis ꝛ coitus cū muliere que se abstinuit a coitu per longum

Uid hic ꝙ pau citas cōmestiōis ꝛ supfluitas la boris diminuit lac sperma ꝛ sā guinem.

longum tps: et in qua fuit ventositas in matrice. Omnia eniz hec cōterūt virilitatē et deiciunt virtutē et luxuriam. Dixit azarauius li. bro.26°. Omnia cibaria frigida sicca acetosa vt panis ordei panis multi furfuris: panis biscoctus: milium panicū: et mellica: lentes: et faseoli: carnes yrici: et cerui: carnes salite: oīa cibaria assata.i. multum: vel frixa in cazolis: cum condimento aceti vel agreste: pisces saliti: lac acetosum: caseus siccus: oliue: et cappares: et turiōes palmaꝝ insulso cōdite: semē canap. papauer nigrū: glandiū antiq porcus. cucurbita: atriplex: et melones palestini: lactuca: rostrum porcinū: maurella: lupuli: mora melongia: apiuz ciminū piper: nasturciū: xilocolracta: et omnes fruct⁹ crudi et ꝓpe poma: pira: citonia: sorba: et nespila: et omnes res amare vt lupini: et borobus: et cibus factus de milio cū oleo onfancio desideriū luxurie diminuūt. Recitat Gal. 6° de interioribus quēdā amicū habui qui dū vellet se a coitu abstinere hoc sibi in consuetudine nō existente veretrū eius adeo inflare et magnificari cepit ꝙ manifestauit hoc mihi: miror inquit de quodam athleta quo veretrum eius macrum: et macilentum factum est dum vteret abstinentia a coitu cum mihi ꝑ cōtrarium fuerit. Cui precepi primo sperma adunatum purgare: deinde a rebus abstinere quarum visu auditu et cogitatione libido: excitat: athletarū aūt quicunqꝫ exercitijs ab initio coitui minime appropinquant eo ꝙ cum nō temperauerunt ꝓhibentes etiā animos a cogitatione et imaginatione eorum que huic rei pertinent vnde necessario veretrū eorum macrescit et attenuat vt in senioribus qui ab initio sue iuuentutis coitui assuefaciunt necessario artarie dilatantur et virtus cōcupiscibilis cōfortat hoc tū omnibus virtutibus nālibus fit vniuersaliter. Unde ait Plato. ges inquit mēbra desiccat labor vero et exercitium ꝓprie actionis sue sanitatem eius et virtutem augmētant: nōne mamille in mulieribus nō cōcupiscentibus macre et tenues permanent: et in lactantib⁹ magne et plene existunt et lac defluit dum pueros lactauerint: ipsis vero lactare dimittētibus post paucum tempus lacꝭ fluxus cōstrigit.

Vide hic ꝙ ges mēbra desiccat et labor proprie actionis mēbrorū virtutes augmentat

Cura vero per potionem. gnālem intentionez habet ad diminuendum et exsiccandum sperma ait enim Gal. 14° terrap. sicut. xi° scribit conti nent. vtantur qualibet medicina dissoluente exsiccante et calefaciente: et si longa fiat passio cura fiat cū eo quod desiccat et calefacit cū fortitudine ꝙuis hec verba potius referenda sunt ad facta ex inflatione aut ex humiditate multa. De medicinis autē que dirigu ntur ad multitudinem spermatis dixit Gal. 5° de simplici medicina quedam sunt medicine extinguentes sperma et abscindentes ipm: et quedam sūt retinentes sperma et prohibentes ipm. Ja fluxu genitalium et medicine extinguentes et abscindentes sūt ille que nō generant sperma: sed potius generatū diminuūt et sunt omnes res que exsiccant sperma et que infrigidāt et sunt in sui sba contrarie generantibus ipm. Res vero retinentes et prohibētes sperma sunt res quarum ꝓprietas est infrigidare et nō faciūt hoc nisi qꝛ ingrossant sperma et congelant illud et ponunt ipsum quietum cui nō est cursus neqꝫ prouocatio: ipse ergo sunt ex hoc causa ad retinendum et prohibendū ipsum: non autem causa ad ipsius corruptionem et desiccationē. Jn facta autem ex spermatis acuitate intētio est ad infrigidandum et humectandum. Et omnis qui dē cura satiriasis. cōpleur euacuatione et alteratione. Et euacuationis intētio in facta ex spermatis multitudine. Dixit Ras. in diuisionibus cōplet cū flōmia et solutione ventris. Dixit Gal. 14° terrapē. melior alijs curis est diminutio sanguinis dꝫ autē minutio fieri abundanter sanguinis ꝭm tñ virtutis tenore. Et in facta ab acuitate similiter cōuenit flōmia remissior et post eā debet fieri euacuatio humoris acuti: et in facta ab humiditate similiter cōuenit flōmia cuꝫ solutione ventris. Et in facta ab inflatione dixit Gal. vbi supra inflationē veretri cōtinuā de vētositate vaporosa tollunt medicine soluentes ventrem et vomitum prouocantes. Et subdit in hac passione cū volueris purgare corpus vomitus est melior laxatiōe vētris: euacuatio quidem vbi requiritur digestio: ipsa premissa: fiat et eligantur que digestionem faciāt aut euacuationē ꝭm ꝙ exigit dispō materie et aliorum pticularium. Que vero alterāt in facta a multitudine spermatis. Alia sunt frida et alia sunt calida: et frigida sunt qcunqꝫ infrigidant cum stipticitate vel acetositate et quecūqꝫ etiam sunt cum frigiditate tanta ꝙ ꝓhibeam bonam digestionez fieri et mām ventosari. Et sic ēt valent in facta ab inflatione. Et calida sunt quecunqꝫ mām spermaticā exsiccant et consumūt que ēt cōueniunt in facta ab humiditate et si cū hoc carmināt et resoluūt ventositatem valēt in facta ab inflatione: sicut in facta ab acuitate valent que infrigidant et humectāt. Et medicine que has implēt intentiones quedam faciunt hoc cum qualitate et quedam cuꝫ ꝓprietate: et quedam sūt simplices et quedam composite. De cōpositis quedam habēt qualitatem extremā calidā vel frigidā et quedam ex his compositam vel mediocrem: et quedam approximātur ab extra et quedam ab intra. Et auctores spāliter loquēdo de cura satiriasis facta ex multitudine et repletione posuerunt casi. et est dixit Auic. nō oportet vt frangatur de desiderio aliquid nisi de illo qui est propter superfluitatem repletionis ex caliditate aut pro et humiditate vel ex caliditate.i. cum temperantia passiuarum aut

Vide hic ꝙ melior cura in multitudie desiderij coit⁹ flōmia habundantis facta

humiditate.i. cum temperantia actiuarum. Et simplicia frida valētia in hac spē sunt aqua frigida bibita et acetum sūptum in cibo et potu et vinum ponticū et lenticula aque epatica et lactuca et portulaca et scariola ēdiuia siluestris et hortulana et solatꝫ accatia hypoquistidos solatrū ortulanū et siluestrē iusquiamus albus et niger papauer nigrum et roꝭ. et semē earum et spodium et acetositas citri arāciarum et limonum agresta succus berberorꝫ et similia. Et valent in hac et in facta ab acuitate lactuca et semē eius proprie et portulaca et semē eius et semina cōmunia frigida et mucilago psilij et semē citoniorum et flores et radix nenufaris. Dixit Gal. 5° de simplici medicina. chemimo qd est nenufar est contraria spermati in proprietate sue substantie: proprietate tñ radix eius quo ad mulieres. Unde dicituꝫ est nenufaris radix incastas dat fore castas. Et succus cāne humide.i. recentis: et spodium dixit Ras. xi° continentis. incidit luxuriam. Et camphora cōfert sumpta et odorata et illinita. Calida vero in hac: specie valentia et exsiccantia sperma et valent etiam in facta ab humiditate. simplicia sunt agnus castus: et proprie semē eius. Dixit Hya. agnus castus datus in potu et positus in loco dormiē.t sperma et monachi lectum sternūt ex eo ad hoc. Jnquit hyman. Juueni in pluribus scripturarum grecorum ꝙ semē agni casti et folia eius abscindunt coituꝫ et sic ruta et semē eius maxime et radix lapacij acuti sicci et semē eius piper nigrū polium calamentum et succus eius mētastrum et anetū. Dixit enim Auic. ꝙ intersecat sperma quando fit chlistere ex eo aut sedet in ipo.i. in decoctione eius et semē canap. Nam dixit Gal. xi° ponit continentis. si sumātur ex eo abundanter desiccat sperma et cipi et similia. De medicinis autez compositis frigidis est medicamē Haly. qd. ℞. seminis lactuce et portulace et psilij et coriādri sicci añ. ptes equales tere diligenter et da.ʒ.ij. cum aqua rosarū aut aqua portul. Dixit Aui. ℞. semen lactuce et iusqami albi et citrulli et endiuie et psilij et coriandrum siccum: terantur omnia preter psiliuꝫ qꝛ cum mucilagine eius debent reliqua confici et fiat sufus. doꝭ.ʒ.j. cum aliquo potu frigido stiptico. Et de vtilibus est semen coriādri quādo ex eo infunduntur.ʒ.iij. aut.iiij. in tribus vel quattuor.℥. aque et detur in potu cum zucharo abscindit enim virge erectionem et desiccant sperma. Sirupus bonus positus a Rasis. xi° continentis fit de viribus et lenticulis aceto mixtis cuꝫ gūmi. sarabico. Et dixit Rasis. dico ꝙ qd quidam flaticus sūpsit in potu ter in diebus. xv. aur. vj. de camphora et in eo fuit abscisa luxuria eius penitus in ipsius dispositione: sed debilitatus est stomachus eius ita ꝙ nō digerebat cibarium suū per menses: deinde correcta fuit hec dispō et aliud malum propter hoc nō fuit passus. Medicamē vtile. ℞. seminis roꝭ. berberorum spodij balaustiarum añ.ʒ.ij. accatie hypoquistidos gallarū añ.ʒ.j. coriādri sicci.ʒ.iiij. camphore.ʒ.s. conficiantur cuꝫ zucharo roꝭ. doꝭ.ʒ.ij. mane et vespere. A. numerauit inter medicinas calidas milium torrefactuꝫ recipit enim ex torrefactione caliditatem. Aaron. si ex semine rute quottidie sumat. consumitur materia spermatis et venus compescitur. Et dixit de medicinis compositis calidis est dyaciminum cum aceto sūptum de quo dixit da ipsum ad modum nucis cum aceto si fuerit caliditas. Sin aūt cum aqua rute vel mentastri. Et Auicē. dixit ꝙ ipm exsiccat sperma valde. Medicamen vtile sperma desiccans et humiditatem paratam in sperma transire. ℞. cimini torrefacti seminis agni casti torrefacti seminis rute calamenti mentastri sansuci gari. piperis nigri ciperi añ. p. equales puluerizenter subtiliter et dentur in potu cum vino rubeo doꝭ.ʒ.j. Fiant autem medicine exsiccatiue aliquando permixte cuꝫ aliqua ex medicinis mouentibus coitum sicut est medicamē Aui. ꝙ recipit pinearū mundatarum frixarum et bdelij añ.ʒ.x. balaustiarum roꝭ. añ.ʒ.v. seminis rute.ʒ.vij. seminis agni casti.ʒ.iiij. terantur et cribelentur. Dixit intentio in pineis est relique medicine.i. non ponuntur cum eis vt coitum excitent: sed vt alias medicīas ad genitalia peruenire faciant et sic fortius operentur: precepit aūt vt frigantur vt frangat de virtute earum quā habent super coitum. Sunt autē et alie medicine multuꝫ composite ex calidis et frigidis que valent in exsiccatione spermatis. Dixit Gal. 14° terrap. da in potu nenufar cū agno casto post flōmiam. Dixit Auic. ℞. seminis aneti.ʒ.iij. seminis lactuce et portul. añ.ʒ.iiij. da cum aqua leutium. Dixit Ras. xi° continentis dico da eis in potu de illo medicamine. ℞. radicuꝫ cānarum siccarum mentastri montani: myrre añ.ʒ.ij. euforbij.ʒ.j. seminis rute foliorūqꝫ eius. agni casti maiorāe añ.ʒ.j. doꝭ.ʒ.s. Medicamē vtile in exsiccatione et dissolutione ventositatis. ℞. cimini foliorum mētastri et rute sicce seminis agni casti balaustie et ciperi añ. ʒ.j. terantur subtiliter doꝭ.ʒ.ij. mane et ante cenam cum vino decoctionis cimini et galange et agnicasti.

Medicina cōposite fride valētes in multitudine desiderij coitus a diuersis decoctionibus descripte

Vide hic medicamē vtile desiccans sperma et humid: tatez trāsire in ipm sperma

Vide hic medicamē vtile in exsiccatione et dissolutione ventositatis.

Cura in facta ex acuitate spermatis. Dixit Rasis. composui hos trocis ad fluxum spermatis cum caliditate et acuitate. ℞. roꝭ. rubea.ʒ.x. seminis lactuce.ʒ.v. seminis cucumeris.ʒ.iij. foliorum nenufaris desiccatorum.ʒ.iij. camphore.ʒ.j. doꝭ.ʒ.j. cum aqua roꝭ. vel portul.

Cura facte ex fortitudine virtutis vel pruritus et est melior littera et ex hor dixit Auic. est flōmia: et eductio materie calide solutiōe ventris et equa° pplonis

⁊ epithimata infrigidantia ⁊ fortasse indiget narcoticis.s.sumptis
ab intra: etiam ab extra epithimatis cū eis que sunt sicut iusq̄amū.
al. ⁊ folia iusq̄ami nigri supple ⁊ folijs ⁊ radice mandragore ⁊ in
fusio in aqua frida valde qm̄ s̄m Ipo. aqua valde frida stupefac.

Et in facta ex inflatione dixit Aui. curatio sūt infri-
dantia cū est cā caliditas vehemēs do-
nec extinguat caliditas inflatiua.i.inflationē faciēs ⁊ nō resoluens
vel inflatiua.s.per viā resolutionis virtus quā facit caliditas sui ve
hemētia resoluēdo spūm siue corpus rarificando vñ exalent spūs
cuz sudore vel sine vnde perducit ad indigōnem ⁊ sic ad inflatiōz.

Sed qñ in cā est friditas vehemēs faciens inflationez sicut
accidit in flaticis ⁊ mlicis. Cura est per exsiccātia cuz
fortitudine ⁊ per resoluētia ventositatē sumpta ⁊ ēt chlisterizata ⁊
exterius approximata. ¶ De medicinis autem ab extra approxi
matis frigidis ⁊ maxime in facta ab acuitate ⁊ pruritu. Dixit Gal.
14° terrap. Ego curaui quēdam cū minutiōe ⁊ posui inseparabili
ter supra veretrum cerotum factum cum aqua frigida triduuz ⁊
cōualuit: hoc est cerotum Gal. vltimum in infrigidatiōe quod de-
scribitur ab eo. 3° de simplici medicina ⁊ ponitur a Mesue in suo
antidotario. Dixit Aui. emplastra cum eis que sūt nenufar. ⁊ mu-
scum.s.aque ⁊ cum ceroto facto ex oleis fridis cuz succo cāne hu
mide. Et quādoqꝫ sunt necessaria narcotica sicut cum epithiman
tur testiculi ⁊ que sunt in circuitu eorum cum aqua vbi dissolutuz
sit opium thebaycuz q: libidinē expellit in vtroqꝫ sexu aut sicut si
fiat inunctio in predictis locis ex oleo ros. ⁊ cera cum quibus in-
corporatum fuerit opiuz iusquiamus ⁊ mandragora. Dixit Gal.
6° de regimine sanitatis vngatur femur post balneum cum vn-
guēto infrigidatiuo ⁊ succo semperuiue ⁊ psiliȷ̄ ⁊ similibus: vl' ex
oleo nenufarino: ⁊ ros. cera ⁊ camphora ⁊ ponere testiculos in aq̄
frigidissima multum valet. Dixit tñ Gal. euitare debent ne iaceāt
super purpura ⁊ nō vngatur oleo mandragore ⁊ euitent omnia
fortis infrigidationis.s.q̄tum possibile fuerit: aut saltem vitent.i.
nō frequenter approximes: qm̄ dixit Gal. dubium erit ne inferat
eis fortis infrigidatio nocumentum. Vnde solum vtendum ē eis
penes intentionem caliditatis ⁊ penes sperma si fuerit valde cali-
dum in quo casu vtile est vnguentum: qđ sic fit. ℞. mandragore:
⁊ seminis iusquiami añ. partem.j. opiȷ̄ partis vnius tertiam buliāt
in oleo in duplici vase ⁊ cum cera fiat vnguentum cū quo omnia
genitalia pungatur. ¶ Dixit Haly. Super lumbis ⁊ renibus fru
sta alligabis plumbi: qm̄ coitus vehementer amputant appetitū.
Possunt etiam in facta ab humiditate aut ventositate inflatiua ap
plicari localia calida epithimādo ⁊ inūgendo que habeant exsic-
care ⁊ ventositatem resoluere ⁊ carminare.

Vid̃ hic medicaia valētia si ab extra fuerint approximata ⁊ maxime in desiderio facto ab acuitate ⁊ prur.tu.

De medicinis valentibus cū proprietate dixit
Ras. Si quis sumpserit ranaz
que decollata sit ⁊ desiccata ⁊ de ea potauerit pondus vnius au-
rei cum pultibus aut vino, phibet eum ab accessu mulierum lōgo
tempore. Et dixit si ex dextro testiculi lupi trito cum oleo ros. poa
tur in vulua mulieris remouetur ab ea desiderium coitus. Dixit
Chiranus. Si quis cōmederit de vermibus qui lucent de nocte
fiet remissus in coitu omnibus diebus vite sue impotens coire. Et
dixit Gilíber. Si bibatur vermis lucens de nocte faciet hominez
eunuchum vnde dictus est nocticola: viros eni castrat sine ferro.
Dixit Ras. sumat virga lupi ⁊ liget siue ānodet in nomine eius
siue sit vir siue mulier quē volueris ⁊ nō poterit coire nisi dissolua
tur nodus eius. ¶ Dixit Alber. cor vulturis si pōat in corio lupi
terens non habebit de cetero appetitum luxuriandi. Et dixit si ex
dextro testiculo lupi trito cum oleo ros. cum lana in vulua pona-
tur mulier remouebitur ab ea desiderium coeundi etiam si forni-
caria prius fuerit. ¶ Lapis thopazius nuda carne retētus castū
efficit ⁊ libidinem extinguit. Dixerunt si quis inunxerit corrigiaz
cum succo berbene ⁊ portet corrigiam ad carnez nudam erit effe-
minatus: ⁊ si quē tetigerit cum illa corrigia erit inептus ad seruitiū
veneris q: cor tangentis emollit. Aliȷ̄ vero dixerūt q̄ berbena col
lecta cum oratione dominica ter dicta ante solis ortum in die bea-
ti Johānis baptiste retenta sb̄ ceruicali lecti nō sinit virgam erigi.
Fidelis autem dixit q̄ berbena portata non sinit virgam erigi do
nec deponatur. Et dicunt q̄ berbena herba columbaria in vesti-
mentis portata libidinem extinguit.

Vide hic q̄ qdā vermis lucēs de nocte comestus castrat hoīes sine ferro.

¶ Capl'm. 8m de Gomorea.

Gomorea dicit a gomi grece qđ est sem
latine: vel quod est genus vel
sermē. ⁊ roys quod est fluxus.i.seminis fluxus. vl' ge-
neris fluxus q: in hac passione egredit' ex corpore
genus humanū.i.mā generis humani.s.sperma. vl'
est fluxus germinis: ex mala tñ denomiatiōe cōi ⁊ dicitur gomo-
rea. Haly. nominauit eam fluxum spermatis. Alexan. vero effu-
sionem seminis. Ab Auic. vero intitulatur de multitudine exube
berationis spermatis ⁊ humoris qui ante vrinaz egreditur ⁊ qui
post. Dixit Gal. 6° de interioribus gomorea est inuoluntaria sper
matis emissio absqꝫ veretri tensione. ¶ Similiter ⁊ Haly. dixit.
Et vt quidam dicunt egreditur etiam absqꝫ cōcupiscentia ⁊ dele-
ctatione. Et dixit Gal. q̄ gomorea est passio vasorum spermatico
rum ⁊ nō veretri. ¶ Vnde Gordo. dixit. didimus est proprium
subiectum huius passionis ⁊ nō virga nec testiculi. Et dixit Gal.
gomorea sicut cetera de corpore exeuntia duob⁹ modis fit aut q:
sperma a mēbro in quo est expellit'. aut q: per se exit cum a mem-
bro teneri nō potest. nam dixit ipse actio nāe est expellenda minue-
re ⁊ expellere: ⁊ continenda oportune constringere. Expulsio tñ
fit foraminibus apertis ex quibus expellenda fuerunt egressura.
¶ Continentia vero fit cum eadem foramia clausa fuerūt ⁊ nul
lum habet motum quo possunt expelli: hac enim rōne cōtinenda
⁊ expurganda s̄m cursum nature cōtinentur ⁊ purgātur: que ve
ro sunt extra naturam aliter sunt: nā cōtinentia fit ppter defectuz
cōtinue. aut ppter quodlibet mouens mēbra vt cōtenta expellāt.
Dixit Serap. gomorea fit ex debilitate spermatis ⁊ debilitate in-
strumentorum aut ipsorum spasmo sicut accidit in eplia. Et subdit
musculus vesice ⁊ ani quādo spasmat' impedit egestum ⁊ vrina-
tion ē ideoqꝫ nō emittitur penes.s. epiliam sperma. Sed in fine eius
post quietem insultus ipsius. ¶ Et Haly. dixit fluxus spermatis
fit ex debilitate cōtentiue virtutis testium.i. vasorum venientiū ad
testes ⁊ prodeuntium ab ipis ad virgam vel fit ex robore virtutis
expellētis cum caliditate ⁊ humiditate multa ⁊ fit etiam ex orga
nizatorum mēbrorum spermatis. spasmo: Et Alexā. addit q̄ quā-
doqꝫ fit ex plenitudine. Et Auic. dearticulans has causas dixit q̄
multitudinis exuberatiōis spermat̄ ⁊ humoris qui ante vrinam
aut post expellitur cā aut est in spermate: aut in vas. spmaticis: aut
in renibus aut in lacertis conseruantibus ipz: aut in pncipijs.s. mē
bris principalibus ⁊ cā que est in spermate aut est mltitudo eius p
pter paucitatē coitus ⁊ multitudinem acceptiōis generantiū sper
ma: qm̄ si multiplicatur sperma generatur eo vasa spermatis ⁊ in
digent motu expellente ipm ⁊ vasis cum applicatione sua super
ipm. Virtus enim expulsiua grauitate ledente pcepta mouetur:
⁊ applicat se super ipm.s. exprimēdo ⁊ sic faciendo facit ipm descē
dere ⁊ pducit illud.s. illa expulsio ⁊ impulsio ad inferius ad aptio-
nē meatus q est expellēs superfluitatē q:.s. perducit ad aptionē mea
tus vasorum ⁊ virge que est expellens illam superfluitatem sper-
maticā: aut spermatis tenuitatem.s. aquositatem ⁊ fluxibilitatem
quare resudat ⁊ defluit sicut omne tenue.s. aquosum fluiduz: aut
est propter suā acuitatem ⁊ mordicationē quare mordicat ⁊ mor-
dicando necessarium fit natura expellere ipm supra. ¶ Et qñqꝫ
cōponunt' due vel plures ex istis causis: ex parte spermatis vt cuz
est multum ⁊ acutum aut multum ⁊ aquosum. Causa vero que
est in vasis spermatis aut est debilitas retentiue ipsorum propter
maliciam complexionis.s. humide maxime: aut est ppter vehem̄
tiam virtutis expulsiue: aut est propter egritudinem officialem in
ipis aut ppter latitudinem nimiam eorum que ex spasmo aut teta
no que.s. egritudo spasmosa vel tettanosa facit necessario mot⁹ ex
traneos quare mouet' expulsiua propter illud ⁊ expellit sperma si
cut ipsa expellit nociuum aliud quēadmodum accidit vomitus cū
aliquid nocet stomacho ⁊ apud alterationem cibi.s. ad qualitatez
ledentem. ¶ Et vltimum dixit ipse spasmus ipse est pressor: ⁊ ex-
pressor est eiciens. Scias enim q̄ spasmus mēbrorum spermatis
est solutiuus.i. expulsiu⁹ ⁊ spasmus lacerti ani est retentiu⁹: qm̄ est
creatus ad retinendum: ⁊ ista.s. mēbra spermatis sūt creata ad ex
primēdum. Et propter hanc cām in epilia que est spasmus vniuer
salis emittitur sperma. egestio vero ⁊ vrina retinent' dicūt si intel-
lexit de spasmo aut tetano vasorum spermatis cum eis pprie non
debeatur spasmus neqꝫ tetanus: tunc ipse intellexit de contractio
ne ipsorum ⁊ congelatione faciente in eis quādam rigiditatem ⁊
fixionem erectam. Et si intellexit de spasmo ⁊ tetano veris tūc in
tellexit ipe de eis venientibus in lacertis: circunstantibus quibus
cōtractis sequitur contractio ipsorum: vasorum vnde exprimitur
sperma in eis contentum ⁊ accidit hoc tam in spasmo ipsorum la-
certorum particulari q̄ etiam vniuersali spasmo ⁊ epilia.

Vid̃ hic q̄ gomorea fit duob⁹ modis.

Vide hic exuberantia ⁊ multitudo spmatis a q̄bus cāis proueniat

Causa autem ex parte vasorum est mollificatio
accidēs eis quare nō retinet' spma
propter dilatationē inde euenientem meatibus ipsorum: ⁊ causa
in lacerto conseruatiuo spermatis est eius spasmus ⁊ mollificatio.
Et per predicta patet q̄ per dictum lacertū aut intellexit vasa ipsa
spmatica que cōseruāt sperma quibus accidit spasmus.i. cōtractio
⁊ congelatio ⁊ etiam mollificatio modo dicto: aut intellexit lacer
tos circūstantes eis cū spasmant' vere ⁊ accidit inde ꝯctio vasorū
Et cū mollificāt' ēt cōicat' ipius vasis lesio ⁊ fortassis mollificatio.
Ex cā āt in renibus dixit Aui. est: qm̄ qñqꝫ accidit adipi eorꝫ lique-
factio ex vehemētia desideriȷ̄ coitus aut mltitudie coitus q̄re egre
dit' i coeūtib⁹ post vrinā ex ea.s. adipe res plima pēdēs in pāno.s.
in cellula vel' brac ⁊ ē mala destruēs virtutē ⁊ corpus. ¶ Vñ dix
iudeus fluit de foramine hūiditas viscosa q̄ adhēt cū pāno q̄ ē pas
sio mala manēs frequēter q̄ ꝯterit corpus ⁊ diminuit illđ. ¶ Cā
aūt in principijs est dixit Aui. sicut si multiplicet' cogitatio in coitu:
⁊ auditus suorꝫ v̄borꝫ aut accīt ei qui desiderat coitū a nā sise illi.s.
coitui vel qui coit quare mouent' ad operationē suā aliquo mō de
bili ⁊ tūc emittit humorē aut vrinā aut motu forti ⁊ descēdit sper-
ma. Et

Vid̃ hic modū subit intie ipsius spermatis in gomorea

ma. Et subdit Auicēna. accidit quandoq3 mulieribus emissio humorum plurium aut humores plurimi ante vrinam propter mollificationē oris matricis ꝛ debilitatē ꝛ vasorū spermatis eoꝝ. Et propter has causas predictas etiam spura ꝛ tūc nō accidit eis emissio illius ante vrinā tantū sed etiam post eam ꝛ alijs etiā tēporibus. ¶ Quidam reduxerūt predictas oēs causas ad tres. s. ad abūdātiā sanguīs seu spermatis ad hūiditatē mollificantē vasa ꝛ mēbra circūstantia: ꝛ ad debilitatē cōtētiue. Et quidam addūt .s. quartam multitudinē hūiditatis parate conuerti i sperma vt ex precedenti ca°. patet. Gordo dixit ꝙ causa aliqñ ē exterior sicut cōcupiscentia amplexus sessio super lapides frigidos ꝛ silia. Et aliquando ē interior ꝛ tunc aut ē ex alijs mēbris vt cerebro sicut accidit in eplia in qua emittitur sperma insensibilr potissime qñ ptinet' mā intra vasa aut fit a va⁹ sicut cū fit propter didios idest vasa seminarina aut propter testiculos aut renes aut quia sunt nimis calida aut nimis frigida paliticata ꝛ ita potest ꝑuenire pp vicium neruoꝝ ꝛ lacertorum aut propter vicium humorum peccantiuz in quanto aut quali ꝛ si in quali aut quia sunt frigidi aut calidi aut aquosi. ¶ De signis. dixit Alexander interroga patientem de colore ꝛ sba seminis ꝛ de causis que precesserūt vl' qualis fuit ante ꝛ si plus consueto vsus ē venereis. Dixit Gal. super quarto regiminis acutorum si inanitio spermatis fuerit ex debilitate vtutis retentiue aut tenuitate ipsius erit absq3 erectione veretri. Et Paulus dixit si eitit' sperma inuoluntarie absq3 erectione vetri illud erit ex dbilitate vasorū: dixit Aui. illa3 in qua causa ē mltitudo spermatis non sequitur debilitas ꝛ dīnutio. s. in operatiōibus cum multitudine coitus nisi sit corpus debile ꝛ vasa spmatis fortia ꝛ attrahentia. tunc enī sigt illud multitudo eius qd egreditur. s. in corpore toto forti aut eius equalitas in corpore. s. debiū cū fortitudine membroꝝ coitus cū debilitate adueniente corpori ex eo ꝛ cognoscit' repletio eius ex vli repletione eius corporis tumore ꝛ inflatione venaꝝ ꝛ aliquali delectatione in spermatis emissione. ¶ Et cām que est tenuitate spermatis sigt dicit Aui. ipsius tenuitas cū pñtia exponit littera. ex. i. sensibilr vel cum pñtia. i. qsi continua egressione eius nō enim potest contineri pp fluiditatez ipsius. Et dñt quidā semen aquosum parum morat' sup quo cadit sed transit vltra ꝛ extendit'. In ea que est propter acuitatez ꝛ mordicationē spermatis sentitur. s. in ipa egressione spermatis seu mordicatio in virga ꝛ capite eius ꝛ ē eius color decliuis ad citrinitatē ꝛ sigt ipsam cāe preterite ex cibis ꝛ potib⁹ ꝛ motibus. s. hūtibus generare humorem acutū h3 ēt regimine preteritū sup oībus spēbus eius sigre. ¶ Et signū illi⁹ cuius cā ē debilitas istorum in virtute sua retentiua ē ꝙ descendit sine erectione. Et silr si est illic mollificatio ꝛ in hac sensibilr emittitur. In illa aūt que ē ex spasmo ē erectio ꝛ silr in illa que ē ex vehemētia vtutis expulsiue. Et subdit Auice. ꝙ mollificationi ꝛ spasmo adsunt signa. s. distinctiua que ponūt' a Gal. 6° d accidenti ꝛ morbo circa finē vel adsunt signa. s. alia per que mollificatio distinguit' a debilitate retentiue que coicant in potentia erectionis Et signa per que distinguitur spasmus a fortitudine expulsiue que coicant in erectione. Dixit Gordo. si ē propter alia membra a genitalibus ē cuz erectione virge ꝛ si fuerit pp renes semē est grossum viscosum quod aliquando antecedit vrinā aliqñ subseqt' ꝛ aliqñ simul eueniunt. ꝛ si fuerit pp spasmū erit cū dolore pectinis ꝛ inguinū. Et si fuerit ex multitudine spermatis non macrescit inde corpus neq3 grauatur in emissione. Et si ex acuitate eius cuz caliditate genitaliū sentit' calor ꝛ mordicatio ꝛ cū sperma exit virgam sentit' i ꝑpucio punctio ꝛ accidit quasi rigor ꝛ tremor ꝛ vt plimū ē cū corporis ingetudine ꝛ capitis dolore. Dicūt in facta ex debilitate cōtētiue corp⁹ extenuat' ꝛ a colore sue nāli pmutat' vl' colore fedū. Dix. Passionari⁹ gomorea seuissima passio ē ꝛ turpis valdē ꝙ toti⁹ corpis seqt' lassitudo fastidiū ꝛ imobilitas ꝛ si d eo bonā diligētiā non habuerit seqt' eos mors ꝛ pereūt ꝛ mlti iā ex hoc morb operūt pp vecūdiā detectiōis ꝛ māifestatiōis ipsi⁹ ꝛ pcipue mulieres

Cura dupliciter perficitur instro. s. dieta ꝛ potione. ¶ Et dieta quidem ē vt locentur in aere frigido preter eos q patiuntur ex humiditate ꝛ relaxatione qui locari debēt i aere calido ꝛ sic eo vitent oēs curas ꝛ tristitias ꝛ cogitatōies ad venerea. ꝛ maginationes aspectus. ꝛ formas mulierū pulchras ꝛ auditū ꝛ visū ꝛ tactū. oiuz eoꝝ q habēt ad venerē incitare. adhereant qeti fugientes laborē. mot⁹ fortes. balneēt' aqs frigidis ꝛ stipticis patientes ex multitudine cum caliditate vel acuitate vel mordicatione. patientes vero ex humiditate cū diligētia balneentur i aqs calidis exsiccantibus. ¶ Dixit Serapio dormiant super lectos frigidos ꝛ nō supra dorso. supple. ꝛ sic erunt. strati cū frigidis ꝛ stipticis sicut dictum ē in precedenti capl'o. erit mel us ꝛ laminam plumbi minutis foraminibus perforatā ꝛ applicatā lūbis dferāt. Qui vero propter humiditatem patiuntur in lectis dormiant calidis stratis rebus ex rebus exsiccantibus precise ruta ꝛ agnocasto. ¶ Liber ab' q3 auctore ligent super mediam partē spinalis. sacculū cū denarijs plūbi ita ꝙ denariū tangūt spinale. ¶ In facta quoq3 a multitudie spermatis cibi sint frigidi stiptici pauci nutrimenti ꝛ silr potus. ¶ Et dixit Auicenna minoretur cibus tollerare enim debet famē ꝛ sitim silr. Et si comedat carnes dixit si. meō condiantur cū aceto cores. i. cum mirto ꝛ hulen. i. gelladia sine specieb⁹ calidis ꝛ ꝯuenit romaīa ꝛ berbesera ꝛ omnes cibi cōdit' cum aceto sitate: citra limonū. ꝛ similiū.

Vide hic q hūt interrogari a medico in gomorea p cura ipi⁹

Vide hic curā patiētiū gomorrā pp hūiditatē

Quod si ex acuitate fuerit eligantur cibi ꝛ post fridi ꝛ hūidi ex lactucis ꝛ portulacis ꝛ alijs oleribus humidis ꝛ comedant carnes angni ꝛ porci maxime extrēa porcorum alteratas. Et sint cibi eorum c bi grossi nutrimēti difficilis digestionis ꝛ manifeste conferentibus eis ꝛ lac acidū.

Et in facta ex spermatis liquiditate cibi dēt' i grossatiuis ꝛ exsiccatiuis. Dix. Aui. tenuitas spermatis equatur cū eis i quibus ē stipticitas ꝛ calefactio permixtis cū exsiccatiuis. s. dato ꝙ ñ sint calida neq3 stiptica. ē: ꝛ hec cura etiam ex cibis ingrossatiuis sicut sunt pultes. s. ꝛ alia cibaria de pasta. ꝛ lentes excorticate cū aceto. ꝛ fabe. ꝛ triticū coctū sicut puls ꝛ similia.

Et in facta ex debilitate retētiue vasoꝝ Dixit Paulus vtantur nutrimento qd desiccat ꝛ stipticat. Dixit Auicēna. menta quidez ē farmacū nobile i ingrossādo spma ꝛ confortando. mēbra eis ad retinendū ipsum.

Quod si fuerit ex debilitate vtutis vti debent nutrimētis multis quibus roboret' virtus nā corpe roborato cessabit morbus. Dixit Auicēna. virtutis nā expulsiue fortitudo. vel sedatio fit cū infrigidantibus ꝛ stupefacientibus parū per ceterac. quid ꝯmesta cū ouis aliquibus diebus ac etiā q̄ol3 administrata viriō vel sicca conuenit pluribus spēbus gomoree ꝛ pollutioni nocturne.

Vide h ꝙ ceterac bēdere quo modolibet ad misrata cōuenit pluribus speciebus gomorree ꝛ pollutiōi nocturne

Cura vero per potionē in facta a replōe cum vtutis constantia dixit haly basilicam flōma. Dixit Gilib er. vel saphenam. Et melior quidē flōia vtriusq3 ꝑus basilice. secundario saphene ꝛ si non sufficit flōmia vomitū ipera ipe enī ē melior ꝙ solutio ventris

Et in facta ex acuitate spermatis p⁹ flōiam ꝯuenit eductio hūoris acuti.

Et in facta ab humiditate relaxante conuenit eūo hūoris flatici fluidi. ꝛ i hac eūo cū mirabolāis ꝛ similibus ē conueniens valde.

Et cura per alteratiā perficitur per medicinas ab intus ꝛ ab extra approximādas. Dixit Rasis. si°. continentis dico hi sunt troc ad fluxum spermatis ꝛ cū acuitate. ℞. seminis cucumeris ꝛ lactuce. an. ʒ. i. camphore gra. ii. s. opij. chirat. i. ꝛ fiūt dos. i. cū sir°. nenufaꝛ ista tamē ē nimis magna dos. sed fiāt ex eis doses due aut tres. ¶ Troc. alij vbi ē acuitas. ℞. ros. ru. ʒ. x. seminis lactuce ꝛ portul. an. ʒ. v. se cucumeris ꝛ florum nenufarum. an. ʒ. iij. camphore. ʒ. i. dos. aure⁹. i. cum. ℥. aque rose. ¶ Troc. alij vbi non ē acuitas. ℞. castorij. ʒ. ij. rute maiorāe seminis iusqami. an. ʒ. i. granorum granatorum. ʒ. xv. dos. ʒ. i. ¶ Electuariuz conueniens in siccatione. ℞. seminis lactuce vrtice agni casti seminis rute ꝛ iusqami. albi. an. ʒ. i. gari. mente maiorane masticis xiloal flor. cas. doronici carpobal. an. ʒ. s. lapidis ematitis balausti cupularum glandiū seminis ros. camphore opij. an. ℈. i. tere ꝛ ꝯfice cū melle ros. dos. ʒ. ij. ¶ Aliud quod confert in mollificatione. ℞. cubebarum anthos mētrasti calamēti maiorana. an. ʒ. ij. carp. gar. seminis rute seminis agni casti ꝛ mēte cinamōi. mac. an ʒ. i. seminis mirti. ʒ. i. s. fisticoꝝ. ʒ. i. mellis. ꝙ sufficit. Et h3 iudeum trifera ꝯuenit etia3 omorisia Dixit Gilib er. in facta ex sper matis liquiditate extrahatur succus fenicli ꝛ mēte ꝛ opponat' zuchariarum ꝛ fiat sirupus hoc debet sumi cū aqua mirti ꝛ ex dictis succis debet fieri inunctio super genitalibus ꝛ hoc eodē modo inspissatur lac cum fuerit nimis liquidū. ¶ Gentilis. dixit gomorre ā habet confectionē expertam. ℞. pineaꝝ. mundatarū ꝛ lotarum cum calida aqua. ℥. ij. fisticoꝝ3 seminis cucumeris vel cucurbite mundatorum passul. an. ʒ. s. cinamomi. mac. semis. agnicasti. anisi. an. ʒ. i. gar. troc. an. ℈. i. zuchari. lib. i. ¶ Sirupus exsiccans. ℞. seminis vrtice agnicasti. seminis rute. an. ℥. ij. decoquantur in lib. iij. aque donec redeat ad. lb. i. coletur. ꝛ sirupizetur cum zucharo ꝛ aromatizet' cū gar. Dixit Haly. al: Ras. ℞. semis iusqami ʒ. iij. agnicasti. yreos. an. ʒ. ij. balausti. ros. an. ʒ. ij. cū aqua portul. Dixit Alex. regrēdū ē sperma fluens ꝛ si fuerit grossum ꝑcedecum eis qui diminuūt sperma: ꝛ si fuerit tenue cum ingrossantibus: ꝛ in facto ꝛ ex debilitate retentiue oportet dare que constringentia sunt ꝛ sperma non augmētant. ¶ Amplius in precedenti dicta sunt simplicia ꝛ composita que ad hoc caplm possūt efferri ꝛ de simplicibus sunt galla que omni spermatis fluxui resistit ꝛ de melioribus ē cornu cerui vstum ꝛ ex eis ē farina glandium si datur in potu successiue per dies ꝛ semen aneti cū datur i potu mulieribus. ʒ. ij. cuz aliqua aqua calida pluribus diebus confert. ¶ Et de cōferentibus cū ꝓprietate ē ematites ꝛ menta ꝛ nenufar ꝛ ordeum ꝛ de conferentibus ab extra in desiccando. ℞. mastic s olibani storacis c al. an. ʒ. ij. laudani. ʒ. i. ꝛ ꝯfice cū mucilagie seminis citoniorum facta in aqua rute ꝛ ēplentur ex eo renes. ¶ Aut. ℞. olei. mirtini. masticini ꝛ costini. an. i. cere. ʒ. ij. mētastri seminis. rute gar. an. ʒ. i. vngāt' eo genitalia. Et valet eucatissima

Vide eo que conferunt ꝓpeate in cura gomorre

i decoctōe cassie ligne ⁊ rute. ⁊ maiorāe. ¶ Unguētū vtile vbi ē acuitas ⁊ caliditas. ℞. olei rof. mirtini an. ℥. vi. olei cucurbitini ⁊ nenufarini an. ℥. i. mucilagis psilij ⁊ semis citoniorū facte i aqua rof. an. ℥. s. sandalorꝫ alborꝫ ⁊ ru. terre sig. cupullarū glād. acatie. mirti lapide ematitis an. ʒ. i. camphore. ʒ. ij. Et si vis fortius facere buliant cum predictis oleis succus iusquiami solatri ⁊ lactuce ⁊ parum aceti ad succorum cōsumptionē: deide addita cera alba fiat vnguentū quo iungantur lumbi genitalia ⁊ post inunctionem ad mediam noctem superponatur pecia intincta in succo arantiorum conquassata cum albuibus ouorum. ¶ Unguentum aliud ℞. olei de mādragora de citonijs de mirto ⁊ rof. an ⁊ bulliant cum succo lactuce ⁊ postea addita cera ⁊ puluere sanguinis draconis mirti ⁊ copularum glandiū ⁊ boliarmeni fiat vnguētū Et vbi fuerit humiditas multa lauentur testiculi ⁊ pudēda sepe cū vino stiptico decoctionis stipticantium ⁊ exsiccantium. Dixit Serapio in cura gomoree noli laxare ventrē neqꝫ vrinam prouocare ne forte materia trahatur ad loca illa.

Vide qꝫ in gomorrea nō cōuenit vētrē laxare neqꝫ puocar vrinā

Intentio ad accidentia in hac cura precipue vtitur ad corporis extenuationem ⁊ principaliꝫ defectionē ⁊ caloris innati paucificationem ¶ Et confectio ad hō vtilis ē que recipit beenial. ⁊ ru. doronici zedoarie macis cinamomi gar. croci. cardamomi an. ʒ. s. xiloal. seminis ozimi gariofilati margaritarꝫ vtrarūqꝫ fragmētorꝫ saphiri ⁊ smaraldi iacicti. an ℈. i. coralli ru. alb. dragagāti gummi arabici an. ʒ. i. sirici crudi melisse rof. cortic. cytri. carabe limature eboris. an. ℈. ij. troc. dyarodō. ʒ. i. pinearū fisticorꝫ passul. an. ℥. s. zuchari liquati i aqua melisse ⁊ rof qꝫtum sufficit fiat confectio vel electuarium aromatizatum cum modico musci dof. ʒ. iij. cum vino limphato mane ⁊ sero ante cibū per horas duas. ¶ Trifera mes. valens ad ꝯfortandū retētionē ⁊ ispissiandū sperma ⁊ exsiccādo. ℞. mirabolanorꝫ oium an. ʒ. i. zinzi mac. cinamomi gar. galange seminis feniculi ⁊ nucis m⁹. cardamoi xiloal. an. ʒ. s. rof. calamēti an. ℈. ij. zuchari qꝫtum sufficit dof. ʒ. ij. cū vino limphato in aurora. ⁊c.

¶ Cam.[m] 9[m] de polutione que accidit in vigilia.

POllutio in vigilia qꝫuis aliquando euenire possit. raro tñ hō contingit. Plm eni accidit in somno. Et quibusdā antiquorum qb⁹ non erat ꝯsuetudo in die dormire vocata ē pollutio nocturna. Dix Aristo. 4° ꝓbleumatū pro bleumate. 5°. Corpus quod dꝫ coire oꝫ intrinsecus calidum eē ⁊ humidū: qꝛ sperma tale ē. mō in somno corpus calidū ē ⁊ humidum interius magis qꝫ in vigilijs quare velociter ⁊ sine actōe pollutionis in somnis fiunt. vigilantib⁹ aūt fiunt pollutōes tarde ⁊ cum labore ⁊ motu exteriori qꝛ non sunt interius calidi ⁊ humidi disseminatis calido ⁊ hūido ad exteriora. ¶ Dix Viaticus. pueri non patiuntur pollutiones quia vene eorꝫ sunt stricte ⁊ hūide plene neqꝫ calor eorꝫ perfectus neqꝫ acutus factus: cuꝫ vō perueniunt ad etatē coeundi vene in eis efficiuntur latiores ⁊ calor eorum perfectior ē ⁊ acutior. ¶ Dixit Gordo. pueri non patiuntur pollutionem quia mā nutrimētalis in eis non sufficit nisi ad nutrimentū. Cum vero vlterius ꝓcesserunt mā nutrimētalis superflult quare vtus expulsiua i somno corroborato expellit sudorē ⁊ sperma qꝫuis nō expellat in somno sputum neqꝫ egestionē neqꝫ vrinam qd iō ē qꝛ ad expulsionē istarum trium supfluitatū requiritur cum vtute expulsiua nāli adiutorium virtutis motiue voluntarie que in somno quiescit cuius adiutorium non exigitur ad expulsionem spermatis ⁊ sudoris

Vide hic quare pueri non patiūt pollutionem

De causis eius dixit Aui. cāe eius sunt cāe exuberationis. s. spermatis ⁊ motus eius ⁊ qñqꝫ non mouet nisi apud somnū ⁊ proprie cū dormierit aliquis supra ceruicem qꝛ in dormitatōe supina calefiunt ⁊ dilatāt mēbra ⁊ vie spermatis. Uñ fit facilis tunc eius expulsio ⁊ maxime si somnus longus extiterit. ¶ Et qñꝫ adiuuat ad hoc acuitas aliqua i spermate existens. ⁊ qñꝫ vt dicunt adiuuat in hoc vtus imaginatiua ⁊ cogitatiua imaginando vigilans ⁊ cogitādo sup eis que ptinēt ad coitum vel amorē alicuius mulieris qm̄ imaginatiua mouet per speciem conceptam ⁊ concupitam ⁊ ipat vtuti nāli expulsiue vnde mouet ⁊ expellit māꝫ in somno. ¶ Et dñt qdā qꝫ qñꝫ vt⁹ nālis multitudis ⁊ acuitatis lesione precepta incitat imaginatiuā

Dicūt itaqꝫ qꝫ pollutionis cāe primitiue sunt nimia acceptio cibi ⁊ pot⁹ aut medicinarum generantium ⁊ mouentiū sperma aut acuentiū spūꝫ ⁊ lōgus somnus precise supra dorso cogitatio diurna precedens Et quidam dicunt demon stimulans ⁊ incitans ad venerem

Et causa antecedens ē replō māe spmatice i toto corpore sic cā cōiūcta ē repletio vasorꝫ ex ea.

Signa generis habentur relatione.

Et signa speciei hñtur ex his que dicta sunt in precedētibus caplis. ¶ Pollutio eueniēs i pn° morbi materialis multā indicat eius materiam fore ⁊ sic eius sigt longitudinem. Eueniens in ꝓcessu mlto morbi materiaꝫ digestā ⁊ nature indicat potentiam sup eā si nō mltiplicetur ꝓsternat vtutē

Cura eius dixit Aui. est cura exuberatiōis spermatis. s. cū euōne ⁊ diuersione per vomitū ⁊ ꝓhibitione ꝓuocātiuꝫ ⁊ trahentium materiā ad inferiora ⁊ cū attenuatiōe reginis sui ⁊ administratōe medicinarum intus ⁊ extra ꝓut in illo caplo de gomorea dictū ē q̄ ad illud caplm afferantur. ¶ Dixit Viaticus pollutionem patientes frequentē cū frigidis medicinis ⁊ cibis curari decreuimus. Dixit ruffus curat per abstinētiā a cibis ⁊ euōnē per flōmiā ⁊ alias ēt euōnes ¶ Dixit Serapio dormire dꝫ sup salices ⁊ alligare super lūbos eius solatrū. Dixit. Ras. ij°. continentis qdā patiens fluxū spmatis in somno sternebat agnū castum ⁊ rutam recentē ad dormienduꝫ super eos ⁊ iuenit iuuamētū eorum statim. Et silr faciūt rof. viole salix. ⁊ nenufar. Ponant pudenda i loco frigido ⁊ teneat virga ex coxas. ¶ Et ex conferentibus ē semen lactuce cum aqua bibitū ⁊ silr semen nenufarini vel eius radix alba. Dixit Gal. 6°. de regimine sanitatꝫ expertus sum laminaꝫ plūbi ⁊ inueni conferre qꝫ non emittatur sperma in somno. ¶ Et Aui. dixit stricture lamine plumbi super dorso est impressio magna Veritū qñqꝫ nocet renibus propter frātē quā infert eis: quare oꝫ vt hoc attendat in ea. Iterum imo in omnibus frigidis administrandis ⁊ sicut iam superius dictuꝫ fuit oꝫ lamina plūbi sit multis ⁊ crebris foraminibus perforata vt euaporatio per illa fieri possit eorum que ex corpore resoluuntur aliter retenta calefiūt ⁊ supercalefacto nocēt. frixelle facte de rore marino comeste prohibent polutionē de nocte fieri ⁊ similiter facte de ceterach. ¶ Dixit. Rasis. ij°. continentis creditur qꝫ iacinctus citrinus retentus in vestimentis prohibet fluxum spmatis in somno. Et dicitur qꝫ herba acetosa vel semen eius collectum a pucro virgine non sinit spma emitti etiam si cuꝫ muliere agere donec dponat. Et dicut qꝫ cum ad lectū iueris tange ter virgam cum calcaneo dextri pedis ⁊ non patieris pollutionē illa nocte. Et scias qꝫ quidā nobilis passus ē pollutionē ꝑ quatuor mēses frequenter ⁊ non conferente ei cura medicorum quedā mulier alligauit ei cingulum subtilem vt puta chordā ad collum qui descendebat ad vgam eius vsqꝫ. ⁊ cū eo satis stricte virgā ligauit ⁊ factum ē dum ventositas moueret vgam in somno ad pollueñdū excitabat ipse propter dolorē vge sequentē ad ipsam ligaturā vnde non sequebat pollutio qꝫ cū sic ꝓcessisset per mēsē cessauit ab ipso pollutio ⁊ motus spermatis perfecte. ¶ Dixit ruffus qdam non emittebat tempore coitus sperma sed tēpore dormitiōis in somno emittebat sperma habūdās. Unde cognoui qꝫ indigebat calefactione qm̄ in tēpore dormitionis viscera eius calefiebāt cui precepi equitare equos cū equitatio iuuet ad calefaciēdū ipa loca ⁊ vti nutrimētis calidis ⁊ siccis ⁊ sic conualuit. Et quādoqꝫ accidit vt sperma in patiente fit paucū ⁊ exeat filosuꝫ ⁊ sit paucitas eius. Dixit Aui. ꝓpter causas contrarias causis exuberatiōis ipsius ⁊ cā exitus eius filosi est siccitas predominans habundās in membris genitalibus ⁊ materie nutrimētali ipsorum ¶ Et cura huius ē curatio diminutionis coitus ꝓcedentis ꝑꝑ similes cās Et cura exitus spermatis filiosi ē illud quod hūectat ex nutrimētis ⁊ alijs que omnia haberi possunt ex supradictis. ⁊c.

Vide hic qlr iacitus citrinus ꝓhibꝫ fluxū spermatis in sono

¶ Cap.[m] io[m]. de priapismo.

PRiapismus dicitur a p̄amo alias: priapo siue a prhios vl primas qui vir grecus quem pingebant greci cum vga erecta. iste enim fuit prius hñs hanc passionē ⁊ vocatur erectio frequens vel assidua. Et, vt dicit Ras. ii°. continentis. a Gal. vocat vibarismus. 6°. autem de interioribus dicitur a Gal. vocatur mersinus. Et Aui. dixit hō nomē transmutat ad hāc egritudieꝫ ex formaformationis erecte virge qua ludunt quidam. ¶ Dixit Gal. 6°. de interioribus hec passio soli veretro attributa est. Est enim magna veretri extensio ⁊ erectio ⁊ in longitudine ⁊ in rotūditate magnificatio nulla coitus concupiscentia nec calore exñte. vñ. ij°. cōtinētis p̄apismus ē erectio virge absqꝫ appetitu ⁊ absqꝫ caliditate cōprehēsa. sicut accidit qñ aliquis iacet super dorso. ¶ Dixit Passionarius p̄apismus ē pudendorꝫ tensio nimia longo tempore perseuerās absqꝫ desiderio coeundi. Et per hoc differt a satyriasi in qua ē multa virge erectio sed ē cū desiderio coeundi. qꝫuis differant Et in hocqꝫ in satyriasi vsus coitus confert ⁊ sedat ipsam: cōpleta enim venere virga detenditur. sed p̄apismus non sedatur coitu sed ante coitum ⁊ post coitum virga erecta permanet ⁊ ob hoc p̄apismus est difficilior passio ad curandum qꝫ satiriasis. Et dixit Rasis. in diuisionibus. qꝫ quandoqꝫ perducit ad spasmum ⁊ ad egritudines alias. Et dicunt qꝫ frequenter inflant corpus ⁊ ꝑducit ad effimeram. Et Aui. dixit hoc accidens cum nō curatur fortasse peruenit ad thetanum vasorum spermatis ⁊ accidit ap̄a calidum cum eo. s. tetano qd interficit. quoniam materia calida fluit ⁊ trahitur ad locum dolore ē calore loci. Dixit Giliber. aliqñ i mortuo reperitur virga erecta dura vt curuari non possit ⁊ vulgus dicit hoc accidere ad vindictam ex concubitu cum moniali. vnde dicit

Vide qm̄ p̄riapism⁹ ⁊ satyriasis differūt i duobus

Nõ causã verã q̃re i mlt̃is mõtuis remanet virga tensa.

vnde dicitur qui monacha potit' virga tendente moritur. Sed alij dicunt ꝙ cum resoluũt' spũs a forni colere. apud horam mortis laxantur ad arterias virge ⁊ in eis imbibuntur ⁊ extendũt eas ⁊ erigunt virgam ⁊ morte adueniente congelantur vnde manet v̾ga erecta. Et conuenit papismus ēt pueris q̃ ipsi habent cãs facientes ipsum sed conuenit ipsis absq̧ vlla delectatione ⁊ concupiscentia penitus. Et dixerunt quidam licet viris ꝓprie hec passio contingat aliquando tamen hec passio vel ei. similis contigat ⁊ eisdem causis cũ pruritu in ore matricis ⁊ vulua. ⁊ tũc proprie dicitur tentigo Et Ras. quidem in diuisionibus inuit ꝙ eius causa aliqñ ē calida ⁊ aliqñ frigida. Dixit Gal. 6°. de interioribus inuestigandũ ē cur veretrũ infletur concupiscentia coitus existẽte ⁊ cur supine iacentibus femora nã per hoc papismus vnde fiat' cognoscetur. Ideoq̧ dico plenitudinem veretri nõ posse fieri nisi per arterias aut per quendã neruũ. aut p̄ vtrũq̧ ꝙ si hec eadẽ causa vni⁹ istorum non fuerit inuestigetur ¶ Quam tamen natura ordinauit vt scias ꝙ operationes mẽbra corporis faciunt sine doctrina quod hoc idẽ in veretro faciat dilatat' ergo ⁊ inflatur cũ aĩal ad coitum mouetur nam in eo v̾tus ē naturalis per quam inflatur ⁊ dilitatat' sicut in corde ⁊ arterijs procedens. Non est ergo monstrandũ v̾tutẽ que implet mẽbrũ veretri ex spũ cũ aĩal mouet' ad coitũ cũ arteriarũ actione consistere. Melius ē enim vt dicamus ex neruo ip̃o existere q̃ actiones ē propria mẽbrorum sba ꝓcedũt ⁊ non ex eorum positione nam cor si in alio loco foret necessario suam actionẽ faceret q̃ in loco in quo ē opatur silr ⁊ alia mẽbra operantur. Arterie vnã in oĩbus actionẽ impendũt nã vno eodẽq̧ modo tunc per totũ corp⁹ dilatantur. necessario ergo ad veretrum venientes non alterius q̃ sint per totũ e qualiter exñt. Sed tamen ora eaꝝ in eo q̃ in toto corpore lariora sunt ⁊ ipsarum ē animaduerti q̃ nã ea ita larga constituit vt quadã festinatione per ea purganda purgarentur alterius vero qualitatis ea cẽ minime credendum ē. femoribus v̾o calefactis ⁊ arterie magis calefiunt ⁊ ora earum longiora efficiũtur quib⁹ sic exñtibus nõ minima q̃titas ⁊ ventosa materia ad neruuz dirigitur vnde cum paulatim ex ea replet' eo pleno exñte necessario erigit' tensuz ꝑmanẽs ei⁹ sba non nisi ex hoc neruo ē. Et dixit papismus fit cũ ora arteriaꝝ veretri dilatantur Vel cum fumosa ventositas in neruo creatur ⁊ tensio ex vtroq̧ fieri. licet plimum fiat ore arteriarum dilatato. q̃ facilius ē arteriarum ora apiri q̃ in ip̃o neruo vẽtositatẽ generari. Sed tamẽ puto semel hanc passionẽ i me propter neruũ extitisse non ex pluribus vicib⁹. propter apertionem venaꝝ cognoui fuisse ⁊ hoc propter noticiam preteritorũ accidentiũ ⁊ ordinẽ medicine vt frequẽs tñ vna causa iuuat aliã. ¶ Dixit Aui. materia huius ventositatis ē humiditas plurima ⁊ efficiens ipaz est caliditas pauca ⁊ hec materia aut est resudãs vel residẽs fixa in vasis spermatis ⁊ in eo vbi generatur aut est non resudãs. supple. Sed est in ipsa virga generata ⁊ nõ resoluitur ⁊ qualitercũq̧ fit protenditur hec ventositas ⁊ virt⁹ eius tunc aut ē pp̄ frigus .i. sopitum calorẽ eius aut propter ipsius grossitudinem. ¶ Et qñ adiuuant cãm materialem ⁊ efficientez. i. ip̃am tensionẽ virge cãe instr̃ales verbi grã vt fit in cute v̾ge ⁊ que sequũt' ipsam spissitudo prohibens resolutionem ipsius. littera extra dicit sequens vaporem aut dilatationem orificiorum venaruz venientium ad virgam quod accidit ei cuius coitus fit vehemens plim littera extra qui plurimo coitu vtitur ⁊ sic accidit ei qui dimittit coituz ad tempus quare mouet' in eo sperma ⁊ vẽtositas cũ fortitudine ⁊ qñ prouenit ad papismum. ¶ Et dixit Aui. qñ etiam adiuuant oĩa illa cãe p̃cedẽtes aut ex cibis calidis aut inflatiuis sicut sunt cicera ⁊ vua ⁊ vitelli ouorum ⁊ illa que aggregant rem vtranq̧ .s. calefactionem ⁊ inflationẽ sicut eruca aut ex dispõtionib⁹ ⁊ figuris. s. iuuantur sicut ē multitudo dormitionis supra collum quare liquefaciendo conuertitur sperma in ventositatẽ aut strictura anchaꝝ cum cingulis ⁊ corrigijs institutis quare dilatãt' orificia venaꝝ. i. eaꝝ interiora siue concauitates. Et dixit plurimum cãrum eius est amor. i. meditatio coitus. Et dixit qñ incipit magnificari ⁊ augmentari ⁊ prolongari virga propter illud qd̃ effũditur ad ip̃sam de materijs plurimis vel nociuis. ¶ De cã aut largitatis venarum dixit Gal. vbi supra. Vidi quendam patientẽ eam q̃ precesserat eidem ꝙ abstinuit a coitu longum spatiũ tẽporis cõtra solitum vsum ipsius. Et in alio fuit ista passio eo ꝙ comederat cibaria generantia humores calidos ⁊ acutos ⁊ i alio quia ligauerat supra medio corrigam amplam per impetũ itinerũ nõ h̃z vsũ in ligatione. Unde cognouimus per cõiecturã ꝙ orificia venarũ eius sunt aperta ex caliditate ibi generata.

Uide hic ꝗmõ fit papism⁹ ⁊ q̄b⁹ causis depẽdat

Uide hic duos cãs visos a doctore ad denotãdũ a qb⁹ causis ꝓueniat ista passio

Signa generis non sunt ex. relatione ⁊ sensu.

Signa cãrum. Signa facta a ventositate generata sunt iectigatio que percipitur i virga. ⁊ iuuamẽtũ cũ dissoluentibus ventositatẽ qm̃ remouetur cũ eis papismus lʒ p⁹ diuisionẽ eoꝝ iterũ redeat.

Et signa apertionis venarum sunt priuatio iectigationis. ⁊ cognoscitur cã apertionis ex eo qd̃ precessit de diminutione coitus vel eius vsu superfluo. vel cibis multum generantibus sperma ⁊ acutũ ⁊ cibis inflatiuis ⁊ egtationi ⁊ similibus causis. Dixit Gal. vbi supra quando fit ex inflatione nerui concaui vereteri p̃cedit iectigatio veretri que si nõ p̃cesserit potest extimari ꝙ ip̃a erit ex cã largitatis ipsaꝝ. Et Aui. dixit Scias si fuerit ventositas generata in ip̃a virga erit illic tremor. s. ⁊ titillatio virge añs plur mũ. Et si non fuerit ita tunc cã in ip̃a est pp̄ virgam ad quaz iam ꝑuenit ex arterijs sanguis vasoꝝ spermatis Et quidam supplent ⁊ acuitas eius.

Cura eius duplici perficitur instrumẽto. s. dieta ⁊ potioni.

Dietã quidem perficitur cũ locatiõe patientis i aere ad fritatẽ decliui ⁊ vitatiõe accidẽtiũ aĩaz dilatãtiũ ⁊ maxie a cogitatiõe sup his q̃ ad coitũ ꝑtinẽt ⁊ cũ exercicio corpoꝝ forti. ⁊ labore lassante virtutẽ cum minoratione sõni ⁊ vacationi in vigilijs. ¶ Et dicunt dormiant patientes induti nõ nudi neq̧ super dorso ⁊ vitandũ est exercitiũ mẽbroꝝ inferioꝝ ⁊ sequedũ ē cum exercitio superiorum. ¶ Dixit Aui. oportet ꝙ sit exercitiũ mẽbroꝝ superioꝝ in laudendo cã tubab exponũt quidam. i. cum pila magna supple vel alio mõ quo brachia ⁊ manus exercitant' cura vero ⁊ pedes quiescunt. ⁊ cibi ⁊ potus ꝓhibeant' oẽs inflationem ⁊ generantes ⁊ multiplicantes spermaticam mãz ⁊ acutã illam reddentes. Sed dietant' attenuante ⁊ modicũ nutrimẽti generante. ¶ Dixit Aui. nutriat' cum eis que sunt sicut lentes ⁊ que currunt cursu earum. verũtñ nõ multũ vtant' acetosis qm̃ h̃a qñ inflant. s. qñ ipsis ꝑuenit' ad extinctionẽ caliditatis que resoluebat ventositatẽ. Et Dix̃ dimittat' coit⁹ nisi pp̄ necessitatẽ. ei⁹ ne. s. veniat nocumẽtũ aliqd̃ ex nocumentis dimissionis coit⁹. Oʒ enim dixit spẽ vt dimittat coitũ oĩo ⁊ augmẽtatiõez in eo ⁊ ꝯsiderationẽ ad illd̃ qd̃ mouet desideriũ ei⁹ nisi iste cui accidit. papism⁹ pp̄ dimissionẽ coitus oĩo.

Uid hic ꝙ in hac egritudine est opus vn dieta attenuitate ⁊ modicum nutrimẽti generãte

Cura vero per potõez trib⁹ cõpletur itẽtiõib⁹ Quarũ prima mãz ventositatẽ generantẽ. immo ēt ipsam multiplicantẽ digerit eũat ⁊ diuertit. 2ᵃ v̾o malã dispõnẽ genitaliũ ⁊ virge maxime ⁊ ipsius venaꝝ largitatẽ alterat. corrigit ⁊ ꝯstringit. nec nõ ⁊ vẽtositatẽ in eis generatã vel defluxam ad ipsam attenuat ⁊ resoluit. 3ᵃ. accidentia respicit. Et prima quid ꝯpletur cum flo̾mia in hijs quarũ causa ē mãe spmatice multiplicatio ⁊ sanguinis habundantia in toto corpore vel saltẽ i epate ⁊ mebris genitalib⁹ ⁊ circũ adiacentibus eis ⁊ cũ eũone humoris alterius peccantis digõne. eius premissa. maxime cũ vomitu qm̃ eũat ⁊ mãm in genitalibus ꝯtẽtã diuertit. Dixit Simeon. Curatio fiat in p̄n° cũ diminutiõe ad diminuẽdũ. mãm que ē supra. Et Haly. dixit si in corpore superfluitatẽ ventositatẽ generantem videris vomitũ impa ⁊ medicamẽ da solutiuũ. s. post vomitũ iam sufficienter ꝓuocatũ ante enim solutiuũ vẽtris obest. Ideo. Aui. dixit cañ. curationis papismi ē cũ vomitu ⁊ flo̾ia absq̧ vẽtris solutione oĩo pp̄ qd̃ timet' ne vẽtris solutio descendere facit mãz d̾ super. ¶ De implẽtib⁹ v̾o intẽtionẽ scd̃m sciẽdũ ē ꝙ si dispõ genitaliũ fuerit calida vias ⁊ meatus alargans ⁊ mãm ad locũ attrahens tunc in p̄n°. cura cũ ifr̃antibus ⁊ alterantibus ⁊ remittẽtibus illam calidam discrasiã fienda ē cũ medicinis illud faciẽtib⁹ ab intus ⁊ ab extra apꝓximatis que ex precedẽtib⁹ caplis accipienda sunt dixit Aui. ⁊ administret' lamina plumbi super pectine discrasia aut cal̃a ablata ad ventositatẽ ⁊ materiã si qua i genitalibus ⁊ virga remansit attenuandũ ⁊ resoluendũ ⁊ consumẽdũ ē cũ vnguentis ⁊ ephimatibus calis ⁊ alijs consilibus deueniendũ que ēt ex supra narratis habere poteris. ¶ Si vero dispõ genitaliũ fr̃a fuerit sine remissi caloris materiam i vẽtositatẽ mouẽs ⁊ non resoluens siue fuerit ipsa dispõ iũcta spissitudini sbe siue dilatationi poroꝝ cutis eoꝝ siue. nã tunc ē vtẽd calefacientib⁹ post eũonẽ si necessaria fuerint ⁊ tunc incipiendũ ē ab eis que apꝓximari possunt intus ⁊ extra. Dixit Haly. Si ex ventositate adhibenda sunt que calefaciunt ⁊ desiccant que ventositatẽ dispgunt ⁊ ꝓp aut dixit Haly. administranda sunt quecũq̧ ifr̃ant ⁊ ventositates ꝓhibent generationẽ ⁊ subdit calefacien̾ ⁊ desiccantia sũt semẽ agnicasti ⁊ semẽ pigami ⁊ satureia ⁊ ciminũ ⁊ apiũ ⁊ semen eius ⁊ anisum ⁊ anetũ cum semine eius ⁊ similia ⁊ semen sinapis ¶ Et dixit ista non multiplicentur nec cũ in corpore manifestus fuerit calor exhibentur ⁊ refrigerantia ⁊ desiccãtia sunt dix̃ ip̃e coriandrũ siccum semẽ iusquiami semis rob balaustie. grana granatoꝝ lẽticula. semen arnoglosse. portulis lactuce ⁊ similia. Et subdit si ad desiderata cum istis nõ veneris aliquid adde opij. s. exius apꝓximatis nõ tamẽ ip̃z multiplices nec in ipsius assiduo sis vsu qm̃ tãtã v̾ge iducit dormitationẽ vt sit difficile sanare illã ¶ Tertiam rẽ complent quecũq̧ accñtibus superuenlẽtib⁹ resistũt qb⁹ maxime vtendũ ē anteq̃ eueniant. ¶ Dicunt qdã medicĩe que priapismũ curant cum proprietate sunt gumi iunipi. si enĩ vngat' eo virga ip̃am erigi probibet ¶ Dicunt ꝙ modicũ berbene. datum in potu non sinit. vij. diebus virgam erigi cuius signum ē si det' gallo non ascendit super gallinã.

Uide hic medicinas curãtes priapismum cum proprietate.

Capm̃ iiᵒ. de regimine eius quẽ ledit dimissio coit⁹.

Cura huius duplici perficitur instrumento.s.dieta ⁊ potiõe Qis enim q nõ vult coitu approxĩare aut qui ei as suefecit ⁊ vult dimittere eũ ⁊ maxĩe si debilis fuerit corporis cũ fortitudine genitaliũ oꝫ morã trahere in locis frigidis ⁊ siccis approximando accidentibus aĩe corpus exterminantibus ⁊ vtendo cibis ⁊ potibus exsiccatiuis pauci nutrimenti cũ tollerantia ieiunioꝝ in fame ⁊ siti ⁊ siquidẽ fuerit ex hĳs qui voluerit ad coitũ redire vtatur eo habundanter ad huius habundantiam cum pueniit gradati postea ipꝫ diminuãt.

Cura vero per potionẽ tribus impletur intẽtionibꝰ: quarũ prima ẽ ad euãcuãdũ materiã multiplicatã cũ flomia ꝓprie ⁊ alĳs euõnibus ꝑm cãs dictas in precedentibus. 2ª alterat corporis ⁊ genitaliũ dispõnes cũ his que infrigidant ⁊ exsiccant. 3ª. vo principalia mẽbra respicit ⁊ nobilia ⁊ hoc aut ꝓhibendo ea a lesione que accidit eis ex dimissione coitus confortãdo ipa ⁊ mũdificando sepe corpus totũ ⁊ precipue virilia in viris ⁊ matricem in mulieribus ⁊ ꝓhibendo ascẽsũ vapoꝝ maloꝝ ⁊ corruptoꝝ retenti spermatis qᵭ maxĩe fit cũ vsu electuarĳ qᵭ sic fit. ℞.carnes citonioꝝ ⁊ confice eas cũ zucharo ⁊ aceto deinde appone spẽs que sic fiũt. ℞.coriandri preparati.ℨ.s.roꝫ.ru.corallorũ ru.sandaloꝝ.ru.spodĳ.granoꝝ granatoꝝ ⁊ berberorũ an.q̃tuꝫ sufficit apponi q̃titas carniũ citonioꝝ.⁊ zuchari. Aut impletur 3ª. intentio prohibendo ipa mẽbra a lesione quã pati possũt ex reditu ad coitum ⁊ de hĳs ꝓprie locus fuit Auic. Dixit Gal. oportet in hmõ homo perueniat ad confortãdũ stomachũ suũ ⁊ ad hoc vt digõ fiat bona cũ his que bibuntur ⁊ cũ epithimatibus ⁊ ẽplastris dictis in caº stomachi ⁊ vt contigat per illud succursꝰ debilitatis acc̃ntis per id qᵭ ꝓuenit ex coitu ꝑꝑ necessitatẽ qua.s.oꝫ cogi ad coeundũ ⁊ cũ eis.s.medicinis ⁊ cibis que sunt ad cor vtiles. Et de cibis que succurrunt debilitatibus eoꝝ ẽ panis bonus mũdus infusus in bono vino. Dixit itaqꝫ administrentur super mẽbra coitus eius medicine infrigidantes minorantes sperma ⁊ precise in eis in qbus membra genitalia sunt fortiora ⁊ bibãt infrigidantia cõtraria spermati ⁊ administrentur in emplis ⁊ vnctionibus ea q̃ faciunt hñtibꝰ priapismũ. ⁊ dimittãt oĩa que generant spma ⁊ assiduent exercitiũ p̃cipue partiuꝫ superioꝝ corpoꝝ suoꝝ sicẽ pcussio .s.manibus ⁊ altab.ab ⁊ sauligꝫ ⁊ eleuatio põderis ⁊ oꝫ vt g̃dati pueniat in minorationẽ coitus.s.post sufficientẽ euacuatiõꝫ retẽti spermatis ⁊ maxime ⁊ eos qui volũt postea dimittere ipam qñ itaqꝫ coeunt ĩ principio noctis dimittant ipam vno die aut duobꝰ vsqꝫ ad horam sõni noctis aut añ ipm aut post ipm ⁊ rectificent cibũ.q est inter illum ⁊ dormiant super coitũ ðinde gradatiꝫ pueniant ad dimittendum numerũ dierũ.s.quia interponant plus de spacio quorum plurimum fit per occupationẽ ĩ ludibris.

> Vide hic ꝙ panis infusus ĩ bono vino cibo succurrit debilitati patientium priapismuꝫ.

Caᵐ.17.de regle q pliꝫ vtitur coitu ⁊ nocetur eo.

Cura eius completur dieta ⁊ potõe et enim dieta vt locentur ĩ aere hũectato ad calitatẽ paruã decliui vel frigiditatẽ paucã si in cã fuerit calitas inuẽta. Et dixit. Aui. letẽtur in ludis quĩ letificant faciendo ẽt eos ⁊ dormiãt ⁊ quiescant ⁊ cũ exercitari eos volueris administreť exercitiũ preparationis .i.lene ⁊ balneent balneis hũectãtibus. Dicit iohãnicius si accidit debilitas ĩ coitu ꝯ solitũ inspice si est diminutio ĩ spermate ⁊ rege ipꝫ regimĩe dicto in caº diminutionis coitus. Dixit Aui. oꝫ vt administreť calefactio.s.tẽperata ⁊ humectatio cũ cibis bonis quorum paucũ plĩmũ nutrit ⁊ regimine scilicet resumptiuo ⁊ delicioso. ¶ Dicunt quidam sicut ẽ aq̃ carnis ⁊ iura carniũ caponũ.vel gallinarũ pinguium ĩ quibꝰ dissoluãtur vitella ouoꝝ ⁊ ipsa etiam vitellã sorbiť. ⁊ testiculi galloꝝ ꝓpe ⁊ lac qdẽ ouinũ ⁊ vaccinũ. Dixit Aui. ẽ vehemẽtis iuuamẽti ad viuificandũ ⁊ cõfortandũ cũ sumitur ð eo in ieiunio cũ q̃titate qua digerať ⁊ dormiat super ipm ⁊ cõuenit eis vinũ dulce odoriferum parumper limphatum.

> Vide hic ꝙ ĩ cura per potionẽ habemꝰ corrigere exsiccatiõeꝫ corporis ⁊ illã attendere

Potio vero aut respicit ðbilitatẽ aut acc̃ntia corrigit. ⁊ que respicit debilitatẽ eiꝰ abscindit causã q̃ ẽ paucitas caloris ĩnati ⁊ spũs in corde ⁊ alĳs principalibꝰ mẽbris ꝓueniẽs ex superfluo coitu quẽ aliqñ adiuuat raritas texture corporis. Cõpleť ergo itẽtio hec cum medicis cordialibꝰ ⁊ odoribꝰ bõis mltiplicãtibꝰ spiritũ ⁊ calorẽ q̃s adiuuat administratio ðẽsantiũ poros ⁊ de p̃dictis medicis ⁊ diamuscꝰ dyãbra ⁊ confectio de xiloaloes ⁊ metridatũ ⁊ similia. Verũ qñ administrantur cũ superfluitate desiccant. Dixit Aui. humectatio.s. cum alio regimine viuificat illã ꝓhibendo exsiccationẽ vel cũ administranť cũ superfluitate etiã hũectationẽ.s.cũ eis que multum hũectant viuificat que hũectatio ẽt p̃t fieri cũ extrĩsecis apꝓpriatis

Potio vero que accidentia corrigit respicit exsiccationem corporis ð qua dixit. Gal 4º.de regimine sanitatis cũ accidit in coitu in corpore desiccatio ꝙ accidit ei ex superhabundãtia exercitĳ cõuenit exercitiũ modratum balneũ ⁊ nutrimẽtũ hũidũ declinãs ad caliditatẽ ne infrigidetur corpus ex coitu si perduxerit ad ĩfrationẽ. ¶ Si vosuerit cum calefactione infrigidetur ⁊ non dimittať ĩ vtraqꝫ dispositione hũiditatis Dixit Aui. si apparet debilitas visꝰ tũc cãũa eiꝰ ẽ cerebrũ. Dixit eni Judeus in plibus ĩ capite ipoꝝ ascẽdit vapor vehemẽs in coitu qui.s.vapor ledit cerebrũ. Alia littera Aui. habet tunc cura eis ẽ cerebrũ q̃si dicat intẽde ad cerebrũ ⁊ cura ipꝫ quia oꝫ vt assiduet inunctionẽ capitis sui qꝛ in sincipite vngẽ cum eis q̃ sũt sicut oleum violꝫ ⁊ fiat caputpurgiũ cum eo aut distilleť in aures aut vtať introitu vel intuitu aq̃ dulcis ⁊ aperiat visum suum in ea ⁊ in summa tota fit intentio ad hũectandũ. Et dixit si accidat tremor ex coitu tunc si materia fuerit humida soluať cũ eis que sunt sicut pulpa collogntide aut cucumer asininus ⁊ centaurea. ⁊ post illud cureť v̄ga.s.si est mollificata vel neruus ⁊ est melior cum vnguentis fortibus in qbꝰ sunt muscus ⁊ ãbra ⁊ been cum oleo de costo ⁊ nardino ⁊ de lilio ⁊ de cipis ⁊ almachaleb.i.medulla cerasi vel cerui siluestris ⁊ cum oleo de sauina ⁊ cũ oĩ calio in quo nõ ẽ stipticitas. Dixit Judeus ad tremorẽ acc̃nteꝫ post coitũ da oppo.cũ.ℨ.i.maiorane cocte ⁊ fiat abstinentia potus vini fortis ⁊ habũdantis. ¶ Dixit Aui. si ñ est cũ tremore materia curetur cũ vngentis tremoris. dictis in proprio caplo. ¶ Et qñ accidit post coitũ.statim tremor sumat oppo.cũ aqua sansuci ⁊ cassiefi.q̃titatẽ quam tollerat ⁊ aquam sausuci de qua sit q̃titas .ℨ.i. ¶ Dixit ruffus qdã vtendo coitu non emisit sperma sed vẽtositatẽ in fine. ⁊ curatus ẽ cũ nutrimẽtis humidis ⁊ cõualuit. Et ego quendã compatrẽ meũ cognoui cuius v̄ga erigebať ⁊ coibat ⁊ non emittebat sperma aut nisi mĩmũ q̃d ⁊ valde raro.

Caᵐ.18ᵐ.de illo qui illico post coitum egerit.

> Vide h̄ vnũ quẽ cognouit doctor iste q ĩ coitu nõ emittebat spma

Dixit Aui. athnoth ẽ ille q cũ coit eicit stercꝰ suũ cũ spmate ⁊ sil'fit eoꝝ descẽsio ⁊ si ñ rgit suũ. anũ. Dix iudeꝰ h̄ fit cũ musculꝰ ani mollesit cum lassitudĩe musculi retinẽtis spma. ⁊ p̃t ista mollificatio musculi ꝓuenire a materia aliq̃ ad ipꝫ fluxa relaxante eum: ⁊ potest ꝓuenire a debilitate eius musculi nãli vel accidentali que tẽpe emissionis spermatis augeť ꝑꝑ emissionẽ caloris ⁊ spũs simul cũ spmate ⁊ eius diuersionẽ tunc ab ipso musculo in tm ꝙ anũ regere non p̃t. ¶ Dixit Judeus isti qbꝰ hoc accidit dñt esse vehemẽtis appetitus in coitu velocis resolutionis superabundantis spermatis ⁊ corporis delicati. Et dixit sup plures eorũ dñatur desideriũ valde.s.coeundi ⁊ multiplicatur in eis delectatio ⁊ ideo mollificantur ⁊ ðbilitãtur ꝑꝑ resolutionẽ spũum eoꝝ.s.multam sequentem ad magnã delectationẽ ⁊ plurimi eoꝝ dixit Aui. sũt molliũ corporũ.

Signa generis habentur relatione. Signa spẽꝝ.signa. materialis sunt ꝙ etiam eo nõ coeũte vix retinet egestionẽ ⁊ aliqñ eã inuoluntarie vel cũ paruo sensu egerit In ĩmateriali aũt ⁊ frigida ꝑꝑ debilitatẽ musculi nõ contigit illud nisi in spermatis emissiõe

De cura ait Raꝫ.liº.cõtinẽtis dico ꝙ hic patiens non oꝫ sumere aliquid in cibo vel in potu añ executionẽ coitus potest tamẽ sũere de cornis ⁊ piris ⁊ grãis granatoꝝ ⁊ similibus stipticis ad declinãdũ naturam ante ipum tẽpus ad stipticitatẽ ⁊ si poterit nõ cõmedat nisi paꝝ de rebus assis illo dio die. Et dixit si nã fuerit sicca confert ei vt egerat añ coitũ sup ponendo ano suo de sale qm̃ inde confortabiť anus eiꝰ: oꝫ auteꝫ egerere ante coitum bene vt vacuus sit venter eiꝰ qᵭ ẽt vt ð cũt confert si natura non fuerit sicca. ⁊ post ventris euõnẽ supponat sibi patiens suppositorium factũ ex acatia balustis.gũmi arabico thure sanguine drac.boloarmeno ⁊ similibus stipticis de quibꝰ informẽť suppositoria parua cũ succo plantaginis ⁊ teneãtur ad confortandum anũ. Et Raꝫ. docuit ad hoc mitti clisteri potentis stipticitatis. verũ postea subueniať sibi ne patiať colicã ⁊ inspiciẽdũ dicit esse in hoc. Et vngať anus intus ⁊ ex̃ ⁊ emplꝫtur cũ stipticis. Dixit Judeus debẽt sibi supponere olea stiptica mixta cũ herbe.acacia ⁊ sĩsibus. ¶ Dixit Rasis supponat sibi oleũ mirti cũ acacia ⁊ ramich. Dixit Aui. administrentur vnguẽta ⁊ ẽplastra stiptica confortatiua lacerti ⁊ fiat inunctio cũ eis q̃ sunt sicẽ oleuꝫ nardinũ ꝓprie ⁊ de ciperis ⁊ de sauina. Vnguẽtũ bonũ ad h̄ sumatur oleum de citonĳs ⁊ oleũ de alchãna ⁊ terantur carabe ⁊ lilium siccuꝫ ⁊ acacia: ⁊ fiat ex eis vnguentũ ⁊ administreť assidue super lacertum ani ⁊ fiant eis suppositoria retẽtiua vel sicca ⁊ proprie in tempore coitus sicẽ si supponať collirium ex ramich ⁊ gall. ⁊ balaustis ⁊ thure. ¶ Dixit Aui. ꝙ dicitur de bonificatiõe ciborum eoꝝ ⁊ regimine ipsorum ⁊ subtiliatiõe ẽ res que nõ hꝫ in hac intentione locũ nisi intelligať de cibis stipticis quibus cibeť ⁊ similiter in cristerĳs pinguibꝰ ĩfrigidãtibus qꝛ dñt vtilitas nõ ẽ apud me imo oportet vt intendať in eis que diximꝰ si ad frãgẽdum acuitatẽ eoꝝ.s.vt non fiat acutũ pungitiuũ ⁊ ad confortãdũ corda ⁊ cerebra eoꝝ ⁊ de cerebro ꝓprie vt non mollificentur lacerti sed fiat fortꝫ lacertus ani. Qᵭ si materia fuerit lacertũ relaxãs digeratur ⁊ euacuet sicut oꝫ deinde administrentur resoluẽtia ⁊ ꝯsumentia reliquias eius ⁊c̃.

> Vide h̄ qd fiẽdũ si mã fuerit cã relaxatiõis musculi in hoc cã

¶ Capᵐ

Ca. 14. de alubnatbi.

Auicēna dixit q alubnatbi ſm ṽitatē ē egritudo accidens ei q consueuit q super eum iaceant homies ⁊ habet desiderium coitus plimū ⁊ ē in eo ſpma plix non motum ⁊ cor eius debile ⁊ eius erectio debilis in radice.i.principijs generationis aut debilitat' tunc.ſ.tēpore quo acquirĩtur in eo iſta debilitas ⁊ fuit iam aſſuetus coitui quare affectat ipſum ⁊ non poteſt super ipm aut poteſt super, ipm potentia meditatiua.ſ.ſolū quare desiderat vt videat coitū,currētē iter duos ⁊ propingor ē ille q ē cum eo.ſ.coitus:tunc.n.mouet' desideriū eius q ſi emitit' ſperma qn̄ aliqs coit cu eo aut erigit' cū eo vga tunc poteſt perficere desiderium ſuum. Et eni quedā ſecta eoruz quorū desiderium non erigit' niſi qn̄ cum eis coitur ⁊ tūc aduenit eis delectatio emiſſionis ſpermatis ſiue cū operatiōe illius.ſ.q emittit ipſum ſiue abſq effectu emiſſionis quaſi dicat ſiue emittat ſiue non. Et ſecta alia eoz ē q quando cuz eis coitur nō emittunt ſperma tunc imo declinant ad hoc.vt cū alijs coeant ⁊ ſūt in veritate proſtrate aīe ⁊ male conſuetudinis ⁊ cplonis muliebris imo ⁊ beſtialis Et quandoq ſūt mēbra eoz magis ſubſtinētia q mēbra viroz. Et ſcias dixit Aui.q oia que dicuntur pter hec vana ſūt ſtulti ⁊ homines ſunt qui volunt eos curare: nā initiū egritudinis eoz meditatiuū ē ⁊ non naturale q ſupp ſolū corrigēde ſunt male meditationes eoruz.

Si vero confert eis cura tunc illud ē qd frāgit dſiderium eorum ex triſticia fame vigilijs carcere cāu ⁊ percuſſione. Et addit Aui.dixerunt quidam q cauſa alubnatb ē q neru⁹ ſenſibilitatis.i.ſenſibilis ſenſum ferens qui venit ad virgā ramificat' in illa in duos ramos quorum ſubtilis radici virge continuatur ⁊ groſſus venit ad caput virge quare idiget ille ramus qui tenuis ē fricatiōe vehementi donec ſentiat quare ſpargitur ſuper hominē.i.cū hōi coiungit' ⁊ tunc aduenit ei expletmentū libidinis. ⁊ hec res ē ſicut illud quod remotuz.ē.ſ.a ṽitate q maior ſenſibilitas debet eſſe in capite virge q i radice ſed pria.ſ.cauſa ē ſuper quā ē intendendū quia ſ.vera eſt. Et ē vt dictū eſt qd contingit ex meditatione vel vt dixit alij ex ſpermate non moto. Ar quoq 4° pbleumatū.26°. pbleumate qſiuit pp qd gaudent ⁊ delectantur quidem pueri cū qb⁹ coitur Et vt dicunt hoc ē querere quare gaudent coeuntes quidam ſiue ſe habent in rōne agentis ſiue patientis Et queſiuit.2° quare ē q hij quidē ſimſ agentes ſunt.ſ.⁊ patientes hij autem non ſed alteruz eoz exercēt Et ſoluēs pximo ad primū queſitū aſſignat pximo cāz dubitatiōis ⁊ dixit q vnicuiq ſuperfluitati ē locus in quem apta nata ē ſ3 naturam ſegregari vt patet de vrina de egeſtione de lacrima ⁊ alijs que ſegregatio fit ex latore ⁊ motu excitāte ventoſitatē que extis inflare faciat locum per quē tranſit ⁊ ſic iuuat ad expulſionē illi⁹ ſuperfluitatis ⁊ in hoc conſeruat' armonia corporis. Cū igit' genitura ſuperfluitas ⁊ ſic habere debet ⁊ habet locū ad quē ſegregat' q locus ē teſticuli. ⁊ virga ⁊ ad hūc locū expellit' qn̄ cū eis coitur vnde delectantur ⁊ gaudent. Jnquibuſdā aūt ſiue pp etatez ſiue pp aliā cām ſperma nō euenit ad vgam fit delectatio ex fricatione partium genitaliū q'ex illa fricatione qdā ſpūs ad locū ferūt' vel quedā hūiditas ſubtilis dicta alguadi quoz ſpūuz ſiue humiditatis expulſio qritur a natura.cum non ſint in loco illo ſcdm naturam qbus eūatis accidit vt gaudeant ⁊ delectationē habeāt

Cam. 15m. de hermofrodita.

Dixit Aui.ille qui ē hermofroditus nō h3 mēbrum viri neq mulieris ⁊ de illis ē q h3 vtrunq ſed vnū coz qd ē debilius ⁊ occultius. ⁊ aliud ē econtrario et deſcendit ſperma eoz vl' vrina ex vno eoz abſq alio Et de illis ē in quo ambo ſūt equalia ⁊ peruenit ad me dixit ipe q ex illis ē qui agit ⁊ patitur.i. cuz altero coit ⁊ cū eo coitur ſed parum.i.raro vſificat' hoc. Et curat' hermofrodita multotiens per inciſionē mēbri occultioris ⁊ p regimē vulneris eius.⁊c.

Cam. 16m. de delectatione coitus ⁊ augmēto ei⁹.

Non eſt turpe mē dico dix' Aui cum loquit'. de magnificatiōe virge ⁊ coanguſtatione receptricis.ſ.vulue ⁊ delectatione coitus maxime cū muliere cum iſtud ptineat ad eū ſm conſiderationē artis ⁊ per naturam ſui ſubiecti ⁊ maxie cū loquitur his quibus māda tū ē matrimoniū inſepabile obſeruare. Et iſtd ideo qm̄ ſūt ex cāiſ dixit Aui.quibus peruenitur ad generationē. Multotiens eni ē paruitas virge cā vt nō delectet' mulier ea qm̄ diuerſa ē ab ea q̄ conſueta ē quare nō emittit ſperma ⁊ qn̄ nō emittit' ſperma non fit filius.pptere a dictū ē ſupra q delectatio facit vt generatio melius ⁊ frequentiꝰ fiat ⁊ quiz ē ēt puitas.virge cā vt fugiat mulier

a ſuo pari ⁊ querat alium. Et ſilr qn̄ vulua nō ē anguſta nō puenit ei ſuus par ⁊ ipa iterū non conuenit pari. ⁊ indiget vnuſquiſq pmutatione. ⁊ ſilr delectatione ⁊ ſilr delectatio vocat ad emiſſioz ſpermatis feſtinā. Mulieres ſm plimū vt ſupradictū ē tardāt in emittendo ſperma ⁊ remanēt nō cōplentes deſideriū ſuū:quare non fit generatio ipſe iterū remanēt ſm deſideriū ſuū quare ille ex ipſis que nō cuſtodiūt' mittūt in illa diſpōnē ſuper ſe ipſas que ſueniunt ⁊ ppter hanc cām redeūt ad confricationē.ſ.dicit lra ex vnius mulieris cū alia vt perficiatur in eo quod ē inter eas cōplemētū voluptatis. Sunt aūt delectationē augentia dixit iohannicius vt ponat vir manū ſuam ſuper dorſu mulieris.ſub eo loco q ptinet ad aſem.i.ſumē reſtringendo aſem eius cum ea qm̄ exinde erit delectatio vtriuſq mirabilis. Et dixit. ℞. piretri ſtafiſagire cinamomi an.terant' ⁊ cribelentur cum ſirico ⁊ diſtemperentur cum melle q ē cū zinzi.condito ⁊ fiant inde pillule ad modum piperis:deinde ponatur vna ſublingua ⁊ vngatur veretruz cū ſaliua oris qm̄ dabit delectationē mirabilē pprie mulieri Dixit Raſis.ij°.continentis due cubebe ſi maſticant' ⁊ ſilr oīs res que' faciunt ſaporem in ore bonū ſi ſumatur ſaliua ipſarum ad vnguendū veretrū faciunt delectationē mirabilē. Dixit Aui.de eis que delectant eos vtroſq ſimul ē ſaliua eiuſ qui ſumit in ore ſuo āltit q̄ dicitur eſſe quedā ſpēs odoriſera. Et ſaliua cubebe ⁊ mel emblicorū ⁊ mel cum quo conficitur ſcamonea ⁊ zinzi. ⁊ piper cū melle. Et dixit ſi vtant' linimento proprie ſuper medietatē vge poſtrema ſi ē magnum iuuamentum cum vſu illius facit eni delectationē in capite virge ſolum Suppoſitoriū cū felle vris aut caput virge iuncū aut cū ſemie vrtice ſuppoſitū dlectare facit mulierē in coitu.

Cam. 17m. de magnificatione virge.

Diminiſer dixit Si preputiū palpatur poſt exitū a coitu deinde illiniat' cū melle hac operatione durante per menſem vnū plongabitur virga. Et dix frica vgam cum lacte ouino fricatōe longe in die dies ſi fiat hoc per dies magnificabit' valde ⁊ fricatio frequēs in groſſat illaz ſed ceſſari debet a fricatōe cum incipit inflari ⁊ rubefieri dū mitigabitur reiteranda ē fricatio ter in die. Liber abſq auctore. ℞. lumbricos terre ⁊ lauentur ⁊ deſiccentu r ⁊ terat' bene ⁊ miſceantur cum oleo ſiſamino ⁊ illiniatur cuz eis veretrū ⁊ ingroſſabit' valde. Dixit Aui. magnificat virgam fricatio cum adipibus ⁊ oleis calidis poſt pānū aſperū.ſ.dictū ſup cā cum fricatione ⁊ poſt effuſionē generum lactis ſuper eā ⁊ proprie ouiuz deinde adherent a picis ſuper ipam vt attrabat ſanguinē ⁊ remaneat viſcoſitate ſua ⁊ coaguletur pinguedine ſua.i.tenacitate. ⁊ hec aſſiduato i iſtis in extremitatibus duabus diei.ſ.mane ⁊ ſero. Et de illis que faciunt illud ſunt ſanguiſuge cū exſiccantur. ⁊ linitur cum eis. ⁊ lumbrici terreſtres hoc faciunt ⁊ alablet ⁊ ē ſpecies nobilis que habet.lac. Dixit Siliber.lauetur oī die bis vga cū aqua calida decoctiōis piperis ⁊ piretri fortiter fricādo tādiu q rubeat ⁊ infletur ⁊ poſt appitiones ruboris ⁊ tumoris vngat' v rga cū oleo de coſto ⁊ ſtiptica vel ſili ⁊ poſtea ſupperponatur empl'm de pice quod vndiq capiat virgam vel de pice liquida alba ⁊ armoiaco virga priuſ a pilis abraſa ⁊ fiat ſic oī die vſq ad dies.40°.

Cap. 18m. de conſtringendo vulnā.

Quidam conſtringunt vuluā hūores trabendo ad ipſam quibus partes eius circunferentiales in tumorē eleuātur ⁊ ſic via media coartata remanet ⁊ hoc faciunt rubificantia ſuppoſita ⁊ proprie cordumeni. Et qdā illud faciunt exſiccando partes eius ⁊ cōſtringendo ptes adinuicē. ⁊ hoc faciūt ſtiptica ⁊ his adherent auctores. Dixit Simeon hoc ē medicamē ad conſtringendū vuluā et excitandū appetitum luxurie in mulieribuſ Infunde pannū in aqua in qua diſſolutum fuerit alumē ſciſſum deinde aſperge cū ciperio ⁊ caſſia lignea ⁊ galla tritis ad modū collirij ⁊ ſupponatur vulue āte coitum per horas duas. Aut tere ſemē acetoſe hū ⁊ fac ſuppoſitorium de eo qm̄ pſtrigēt vuluā ad modū virginis. Dixit Rufus medicamē excuſans mulierē cuius virginitas fuit deflorata ℞. gallaz imaturarū partes.ij. floz ſquināti. per.i.tere ⁊ cribra ⁊ pone ea in vaſe in quo fuerint pāni infuſi in vino at poſtea exſiccati et ſupponatur vnus ipſorum vulue pāni infuſi i decoctiōe gall' Et ramich ſuppoſiti vehementer conſtringūt vuluā. Dix Aui ſumat' xiloaloes et ciperi et gariet ramich et parum muſti et terantur oia et inuoluantur in lana infuſa in meiius. ⁊ ē liquor vnctuoſus ⁊ ſupperponantur. Sunt inſuper quedam mulieres que pre magnitudine vulue et graui odore eius poſtq approximate fuerunt viris contemnuntur ab eis pcipue ſi incepte fuerit ad coitum Et hee debent lauare ſepe vuluā intus et extra cū vino vel aqua decoctionis reruz ſtipticarum ſicut cum decoctione galle.

Aīd hic q ſtulti homines ſūt qui volūt hos curare ab hac egritudine cuz non ſit nālis ſ3 mentalis

Aide hic q puitas virge in nō conſuetis ē vna ex cāis q̄ re mulier non emittit ſperma in coitu

Aide hic q iunctio capitis virge ſolius ⁊ nō alterius partis ē cā delectationis

Aide hic q p accidens hic logr ⁊ conſtrictiōe vulue cum ſolum in hoc tractatu ſiēri dbet mētio de diſpōibus mēbrorū generationis in viris

psidie. consolide maioris et medie et folio℞ mirti. et lauri et ad rosi libam. et debet et in hac decoctione sedere et sic frequenter itera re et oi vice qua sessio fit se bene constringere et exprimere vt oīs aquositas et humorositas extra fluat et bene eā exsiccet et suppo nat sibi nastale de pulueribus stipticis et aromaticis. Dixit Auic. ferueāt muscus et galie muscata et crocus in vino odorifero in quo infundat' pānus lini et administret'. ē enim redolere faciens et sunt verba libri absq₃ auctore. Dixit eni. ℞. such. et musci mo dicum et crocū et buliant in vino odorifero. deinde in eo pānū lini reponēdo postea ponas pannum penes te et cu₃ opus fuerit scide de ipso pāno aliquā partē et supperpone eum vulue quoniā odorem faciet ⁊ restringet mirabiliter ita q̄ nultam facietatem vir habebit de ea. ¶ Sunt āt mulieres quedam que frigidita te fastidiant' coitu et non delectantur in vsu eius et iste debent ac cipere in cibo testiculos cerui aut tauri qm̄ libidinē excitant. Dixit Symeon q̄ suppositio facta cū musco mixto cū zinzi. ⁊ pipe excitat mulierē ad libidinē ⁊ calefacit eam ⁊ valet in hoc assūptio zinzi. conditi frequēter. Dixit Ras. iiº. ꝯtinentis ad calefaciēdū vulua₃ tere cordumeni ⁊ cribella cum sirico spisso ⁊ parū ex eo suppone cum oleo sambucino qm̄ calefaciet ⁊ sentiet iuuamētū ipsius ⁊ nō habundanter vtatur ea. vnde noli habundanter vti suppōe ⁊ hoc idem dixit Ras. de cordumemo ⁊ cardamomo Et mlr q̄ corrupta ē ⁊ tradita est viro ꝓ virgine ѵgo appareat studeat i cō strictione vulue vt dictum ē ⁊ antequa₃ vir cum ea ad coeundū accedat supponat sibi partē intestini colūbe repletā sāguine ipsi' columbe ex omi extremitate sutum subtiliter na₃ cū coiuerit scin detur ⁊ sic sanguinē emittet vn̄ virgo reputabitur.

Vide h̄ quedam cibaria incitā tia ⁊ excitana libidinē in mulie ribus qbus coitus displicet ex sua frigiditate ꝓpria

¶ Capᵐ. 19ᵐ. de malia ꝯplonis testiculo℞.

Malicia complexionis testiculo℞ accidere p̄t quemadmodū ⁊ accidit alijs mēbris vt in precedentibus dc̄₃ ē pluries ⁊ simplex ⁊ cōposita ⁊ vtraq₃ pura vel impura siue cu₃ materia siue nō ⁊ quecunq₃ sit ledit opōnes eo℞ nāles ⁊ precipue generationem spūs gignitiui ⁊ spālr que ex eis ē frigida aut frigida ⁊ sicca simul ¶ Et testiculi quidem parati sunt mās ab alijs recipere mēbris maxime superioribus pp colligantiā quam hn̄t cu₃ eis ¶ Et pp ea q̄ sūt caro spōgiosa parata recipere mās ⁊ imbibi hūiditatib' delatis ad ipsos ⁊ adiuuat ad hoc situs eorum prope instrumen a pulmonis superfluitatū ⁊ similiter pendentia ipsorum cmplo materialis ē plurimū qñq₃ coicat ipso℞ ꝯ' mala oseo ⁊ hoc vt pli₃ ⁊ qñ₃ nō coicat ei. ⁊ accidit ipsa qñ₃ mala ꝯ'. in ābobus sit qñ₃ in vno eo℞ qñ₃ ē priuatiua. ⁊ qñ₃ est extrinseca aūs vel coniuncta. Et sunt quecunq₃ dicte sunt plies in alijs mēbris potentes inducē cōplonē malā cū peruenerint adhoc vt alterent ⁊ permutēt te sticulos ab ipso℞ ꝯplone naturali ad illā qd ē preter naturam

De signis malarū cōplonū testiculo℞ dixit Aui. sūt vt accidant signa que signt ipso℞ ꝯplo nes naturales. s. eas que sunt lapse multū que posita sunt supra in suo caº. ⁊ hoc dū nō fuerint prius. Si itaq₃ hn̄ti aliquā cōplonē testiculo℞ nālem superueniunt signa signtia aliquā ex alijs ꝯplo nibus nālibus eo℞ signt' q̄ sua nālis ꝯplo pmutata ē ad ꝯploe₃ in naturalem add illam. s. quam illa signa signt. Si eni fuerit sign' ꝯplonis calide naturalis ex quo superuenerint hn̄ti ꝯplonē nālē non calidam signt' q̄ testiculi eius patiuntur malā ꝯplonē calidā distinctionē tamē illa℞ ꝯplonū dixit Aui. sigt sēsus. i. cognitio ha bita ex his que dicta sunt in precedentibus d̄ signis malarū ꝯplo nu₃ ⁊ aliorum membrorum que possunt afferri ad istum locum vel sensus. i. significatio sensualiter percepta de permutatione coloris ⁊ permutatione appetitus veneris ⁊ pmutatōne sper matis ⁊ tactus loci ⁊ his silib' vt dolore pruritu ⁊ alijs silibus.

Cura completur dieta ⁊ potione ⁊ oportet vt dieta in toto regimine sit opposita in tota qualitate malicie cōplo nis ⁊ sit diminuta in q̄titate nutrimenti ⁊ maxime si fuerit mala ꝯplo materialis.

Aūs hic q̄ somitus plus valet i h̄ cāu q̄ solutio ventris

Et potio impleatur alterando malam cōplonē ad ꝯ riam qualitatē ⁊ mām si affuerit eūando. cum siomia ⁊ solutione ventris ⁊ precipue vomitu. ipse eni i hoc loco plus confert q̄ solutio vētris: ⁊ auxilia sumūt' que i alijs mē totiens dicta sunt ⁊ que iterū dicentur in s̄mone sequenti d̄ cura apatū testiculo℞.

¶ Caᵐ. 20ᵐ de pruritu testiculroum osei ⁊ in sione.

Pruritus testiculorum siue osei ex eisdē causis. accidit quibus pruritus in alijs membris ⁊ eisdē si gnis discernitur inter spēs eius. Eius tamē qui ac cidit in senibus difficilis est curatio

Et Cura eius est duplex vna generalis que dicenda est in sermone sequenti tractatu de decoratione Et alia ē spālis afferenda ad locū istū post impleto₃ cure gnālis. ¶ Dix. Serapio si prurit' accit in mēbro virili ⁊ de ꝯsuetudine plurium hominū ē vt accidat illud: tunc conueniens ē hoc lini mentū. ℞. cerusse plumbi. ℥. vi. sulfuris albi. ℥. j. opij. ℥. i. fiat ex eis linimentū in aceto. cum aqua ꝯmixto. Et dixit ad pruritum testi culorum quando resudat ex eis quasi aqua. ℞. acacie memithi an. ℥. i. sal. armōiaci aloes succotrini sumach. an chirach. iij. croc. parum vsnee. Et. vº. continentis loco ei' habetur ypteelli q̄tū de omnibus terantur ⁊ conficiāt' cum oleo: sambucino. Et. ijº. con tinentis dicitur cum oleo de iessamino ⁊ administrētur qm̄ ē mi rabile. ¶ Dixit iudeus confert caliditati ⁊ pruritui testiculorum illinitio facta cū myrra aceto ⁊ aqua solatri. Et dixit Ras. ijº. cōti nentis dico q̄ confert inflationi intense i eis illinitio facta cū aqua solatri ⁊ iusquiami super eos q̄ si non inuenitur iusquiamus mit te de oppio loco eius ¶ Dixit Paulus illinitio fiat in balneo cū aceto vini oleo ros. nit'. ⁊ alume ⁊ modica stafisagria ⁊ post exitu₃ eius a balneo illinitio fiat cum albumie oui ⁊ melle. Dicunt qdā ℞. farinā fabarū ⁊ albumē oui ⁊ olei ros. cōmisce ⁊ illine ⁊ cōue nit in principio

¶ Caᵐ. 21ᵐ. de dolore testiculorū in constrictione.

Dixit Auicenna dolor testiculo℞ fit ex malia cō plonis testiculorum calide vel frigide diuerse ⁊ ex ventositate ⁊ apate ⁊ percussione. ⁊ casu super ven trem. Et cū ē ex malia ꝯplonis nō est illic tensio ve hemens ⁊ cognitio cōplonis ē cum sensu ⁊ ē aut calidus infla tus aut frigidus stupefactus ⁊ non. est plimus. s. si non ē sine mate ria sed bene ē materia hūoralis vel ventosa. ⁊ cum ventoso ē per mutatio ⁊ tensio siue grauedine. ⁊ cū aposo est grauedo ⁊ reliq̄ signa apatis eo℞ ⁊ cum illis reliquis. s. factis a cā priuatiua cāe eo rum sunt signa eo℞

Aūs hic q̄ com plo testiculoru₃ cōgnoscatur ad sensū ita q̄ nō ē opus alia cogni ne.

Cura Dixit Aui. manifesta est ex eis que dicta sūt i calefa ctione ⁊ infrigidatione testiculorum. s. si fuerit sine materia. Sed si cū materia fuerit Cura ē cu₃ premissione eūonis s̄m q̄ materia ipsa requirit. Et quando frigus eius ē vehemens tunc cura eius est oleum de cherua. s. vel aliud simile i quo disso lutū sit euforbiū. Et si vehemēs ē dolor ⁊ sit inflamatio ⁊ adustio tunc cura fiat cum infrigidantibus in quibus positū sit parū thu ris ⁊ opij. ¶ Dixit Haly. in facto a cā frigida suple vel vētosa cū felle tauri supp vl alteri' animalis cataplasᵃ addito modico mel le ē eni vtile: ⁊ sambuci vnge oleo vel sambucino in quo castorei. modicū miscueris aut cum oleo nardino: ⁊ confert in ventoso tri foliū siluestre tunsum ⁊ superappositū. Et emplm̄ de cimino ⁊ fa rina fabarū ⁊ passulis ⁊ croco ⁊ qñ₃ appōitur in eo mel. Et ex cō ferentibus a nodinis ē lana succida cū adipe anatis vel āseris aut galline. Et cura facti ab apate ē cura illius. in facto dixit Auic. a percussione vel cāu oportet vt fiat siomia ⁊ infrigidetur mēbrū cum infridātib' repercussiuis absq₃ stipticitate vehemēti quare dolorem faciant imo cum eis sit vtus lenitiua sicut viole ⁊ nenu far. ⁊ cucurbita ⁊ similia: deinde post illud administretur mucila go altee ⁊ camomilla ⁊ similia. Et iterū gummi pini ⁊ mirra cum aqua frigida ⁊ butyrum ⁊ gluten alinbath equaliter. Dicunt qui dam si cum dolore fuerit vlcus apponat' cinis lane succide cū adi pe anatis Et ad ꝯstrictionē testiculo℞ dix. Simeō fiat iunctio cū mell. passul. cimino ⁊ cera aut butyro vaccino cocto. Et in excori atione osei ⁊ virge. Dixit Haly. cum oleo ros. inūge. et rose ⁊ mir tum pulueriza ⁊ cathaplasma. aut cerusse. vnge vnguēto aut eo q̄ ex gallis ⁊ oleo fit rosato. ¶ Dixit Judeus vidi cadere pellē ouo℞ cuiusdam totā ⁊ denudata fuerunt oua ipsa ab oi residuo pellis ⁊ curata fuerunt cū sandal rosis. camphora ⁊ lapide mole ferri lintato in aqua solatri ⁊ sanata sunt. Et ego vidi hunc cāum in paulo bastario in melano nuti ⁊ ābo sanati fuerunt.

¶ Cap.ᵐ 22ᵐ. de titillatione virge.

Satiri et Asarō. dixit A. ē egritudo frigida ⁊ est in mulieribus plus q̄ in viris ⁊ est titillatio vel saltus virge in viris ⁊ ore matri cis in mulieribus ⁊ tensio in uas spermatis ⁊ molli ficatio ⁊ teranus ⁊ spasmus ipsorum ⁊ tūc inflatur venter egri cum sudore frigido. Alij aūt dicunt q̄ iva egritudo ē iect gatio vel saltus adueniens virge quia cōmouetur frequēter i uoluntarie cum aliquali tensione proueniens ex mā mala mlica mordicatiua quā refugiunt mēbra spermatis in qbus continet' q̄ re contrahuntur vt expellatur ⁊ spasmū sequit' attractio muscu lorum virge vnde ipsa equalr erigit' ⁊ mouetur motu iectigatio nis ⁊ saltu ⁊ vt plrm̄ sequitur hoc apa calidū in dictis locis.

Vide h̄ ex q̄ ma teria cōtingit coi ter hec passio fieri

Et signa habentur ex relatione ⁊ discernitur iter di ctas spēs eius per signa distinguentia mala₃ complexionem dicto℞ membro℞. calidā a frigida.

Cura si fuerit ibi materia mala frigida que ventosatur et extenditur digeratur ⁊ euacuetur cum farmacis ⁊ clisteribus ⁊ diuertatur ad superiora cum vomitiuis ⁊ alijs mo dis diuer

dis diuersionis. ⁊ rutã viridẽ contere cũ sale ⁊ melle ⁊ misce ⁊ su ppõe. aut polipodiũ fortiter tere cũ sepo bircyno dũ vnũ corpꝰ fi ãt ex eo sup petiã extẽde ⁊ sup regulã calefac ⁊ suppõe ⁊ sepiꝰ mu ta. Si vero fuerit a mã calida dixit Aui. qñ hec egritudo patet ⁊ ẽ in pñº oƺ fiat flomia ⁊ ventosatio. s. in naribus cum scarificatiõe ⁊ mittantur sanguisuge: deinde fiat ventris solutio nõ semel sbi to quare descendat aliquid. ad mẽbra ipsa infirma. sed paulatim. cum facilitate: ⁊ istud fiet cũ eis que sunt sicut aqua volubil. ⁊ cas siafis ⁊ aqua sicle ⁊ aqua solatri cũ cassiafi. ⁊ cũ iure limaciarũ ⁊ cum iure olerum frigidoꝝ lenientiũ materiam vt spinatiaꝝ atri plicis ⁊ hũiꝰ similium. Et fiat clisterizatio ex sebesten ⁊ prunis ⁊ altea ⁊ sicla ⁊ siracost ⁊ a triplicibus ⁊ que sunt hũiꝰ silia. ¶ Et perueniatur ad vltimũ de epithiãtibus frigidis valde infrigidan tibus supra membra coitus supra dorsum sicut ẽ illud quod fit de iusquiamo nigro ⁊ chimolea ⁊ aliis dictis in priapismo ⁊ aposteã tibus testiculorum calidis. ⁊ dixit. ꝙ radix nenufaris ⁊ radix lilii sunt conuenientes in augmento ad hanc egritudinem. s. cum fu erit in egritudinẽ. s. cum fuerit in augmẽto. Qd si ṽge titillatio ⁊ extensio cũ ap̃ate fiat dixit haly. flomiam impa basilice ⁊ cibis pa ste sbtilibus vt cucurbita spinachiis ⁊ similibus ⁊ cathaplasma. verectrum infrigidantibus vt sandolo cũ aqua lactuce vel corian dri vel olatri ⁊ terram misce armeneã vel chimoleam ⁊ ꝓhibe ne superius iaceat ⁊ ordei aquam propinqua ⁊ portulace ⁊ vir ge pastoris. Judeus ad ap̃a calidũ in pte testiculi. ℞. lentiũ excor ticatarum roꝝ ⁊ corticũ granatoꝝ acetosoꝝ coque ea bene deinde tolle aquam ipsoꝝ ⁊ misce cuƺ oleo rosato ⁊ fac illinitionẽ sup eos Deinde. ℞. sbam eoꝝ ⁊ contere ⁊ misce cũ oleo roꝝ ⁊ pone super eos est enim bonũ conferens.

Alid hic epithi mata frigida vl mo infrigidan tia aplicando obtio ⁊ renibꝰ i cã.

¶ Capᵐ. 23ᵐ. de casu osei. ⁊ mollificatiõe eiuſ ⁊ ṽge

Mollificatio qñƺ accit oseo ⁊ qñƺ ṽge lassatur enim oseum ali qñ ⁊ descendit ⁊ ꝓlõgatᷣ ita vt inde accidat ꝙ te sticulis facile supueniat lesio ex compressione vnde dolent. ⁊ qñƺ apostemantᷣ. ⁊ qñqƺ h ꝓlongatio fit ex mã flatica de flura ad ipm que inhibitur in poris eius ⁊ molli ficat texturaƺ pororũ ipsius. ¶ Et qñƺ est cã eius caliditas dissol uens humiditates eius quibꝰ dissolutis rarificantᷣ pori eius vñ ꝓlõgatur ⁊ mollificatur.

Signa habẽtur per sensũ.

Et cura ẽ vt digeratur mã ⁊ euẽtᷣ ⁊ rectificẽtᷣ mẽbra mandantia mãm ad oseuƺ deinde curetᷣ locꝰ cum stipticis desiccantibꝰ calidis. Et sit cã fuerit caliditas ponatᷣ oseum i aqua frigida ⁊ cũ frigidis stipticis epithimetᷣ Qd si non contulerint remedia dicta oƺ vt superfluũ exñs ab eo abscindatᷣ ꝙ sic debet fieri testiculi ad superiora decenter eleuentᷣ deinde sb eis spatio digiti vnius fiat sutura ⁊ post suturã icidatur qd ẽ sbea ⁊ curetᷣ cura vulneris. ⁊ virge silr accidit mollificatio ex hũidita tibꝰ defluxis ad lacertos eius ad ipsam que ad ipsã que ibibũtur in eis. ⁊ signa habentᷣ per visum ⁊ ꝙ nulloº. potest erigi virga. ⁊ cura eius ẽ cum digõne ⁊ eũone mãe. ¶ Dixit Raſ. primo con tinẽƺ ꝙ cuius lacte caseo condimẽtis acetoꝝ ⁊ olibꝰ oleribꝰ frigi dis ⁊ similibus ponãtᷣ medicamina localia. s. calida dsiccatiua sup partẽ inferiorẽ spĩal medulle ⁊ super medullam que ẽ iter vmbili cũ ⁊ pectinẽ ⁊ super pudẽdũ ⁊ cũ hoc vtendũ ẽ medicinis augen tibus vel afferentibus actũ venereũ

Vide hic curã factã p cirugã ⁊ incisionẽ i cã.

¶ Capᵐ. 24ᵐ. de eleuatione testiculorum ⁊ cõiunctione.

Quandoque occultatur ⁊ eleuatur dixit Aui. testiculos mi rach. ventris vt difficultas fiat vrĩe ⁊ fiat dolor. cũ mingitᷣ ⁊ accidit distillatio eiꝰ Et cã eis dixit 2º Sy meon est debilitas caliditatis ĩnate. ¶ Dixit Ypo. ꝓnosticorum. ꝙ contractio testiculoꝝ in acutis eueniens ẽ signuƺ mortis. Dixit Aui. curetur cum emplis ⁊ vnctionibus calefacien tibus ⁊ confortantibus ⁊ attractiuis ⁊ ex bonis est fomentacio cum vino decoctionis calamẽti. ¶ Dixerunt Judeꝰ ⁊ Simeon ingrediatᷣ patiens balneũ. per vii. dies successiue. Et Aui. dixit si at assiduatio balneationũ ⁊ tinaꝝ cõtinuaꝝ. Deinde dixerunt alii impo ne i foramen virge cãuellam ⁊ insuffla per eam violenter donec inflentur vritides ⁊ inde descendent testiculi.

¶ Capᵐ. 25ᵐ. de dolore in virga.

Dolor accidit virge sicut dictuƺ est ipsaƺ accidere testicu lis. Et multotiens accidit dixit Aui. ex retẽtiõe vrie quem clisteria leuia sanant ⁊ vt sit contentus i po tu aqua ordei cum iulep. ⁊ non approximet feminibus. diureticis vt nõ descendant superfluitates ad virgam ⁊ silr vitent solutiua facientia descendere materias ad inferiora sed vtantᷣ clisteribus deinde post clisteri fiat euaporatio in circuitu pectinis ⁊ virge tẽ ꝑitatis. i. tandiu. vt leuatᷣ cutis ⁊ fundatur desuper aq̃ tep'd ⁊ liniatᷣ cum oleo violato. Dixit Apulegius ꝙ radix iusquiami al bi alligata femori dolorem inguinũ mirifice tollit Qd si dolor ac ciderit in pectine vel virga a percussiõe vel causa ⁊ similibus ap ponatᷣ emplm ex nenufare. i. viol. cucurbita ⁊ similibꝰ ⁊ postea in ꝓcessu fiat emplastrum ex camomilla ⁊ mucilagine altee vel de aliis consimilibus nature

¶ Capᵐ. 26ᵐ. de pruritu.

Dixit Aui. fricatio siue pruritus ṽge fit ex mã cala effusa ad ipsam. ⁊ ex sudore acuto. resudante. ex poris ipsius quare faciat ipam fricari. i. prurire ⁊ qñƺ ẽ cũ excoriatione.

De cura dixit Aui. expellatur humor faciẽs prurituƺ cum flomia ⁊ solutione ventris. s. ⁊ vomitu maxime. Deinde sumatur acacie ⁊ memithe amborũ. an. ʒ. i. sal. armõiaci aloes. an sextã. ʒ. iº. croci duodecimã. ʒ. i. ⁊ ꝙtũ sũt oĩa vl nec. conficiantur ⁊ terantur oĩa cum oleo sambucino ẽ eni mira bile. ⁊ qñƺ sedatur si liniatᷣ desuper in balneo acetũ ⁊ oleũ roſ. ⁊ sint in ipso nitrũ ⁊ alumẽ. ⁊ mãẽ frigida ponatᷣ cũ ipis modicũ sta fisagrie ⁊ cũ egreditᷣ ex balneo liniatᷣ cũ albumine oui ⁊ melle ⁊ si non confert aliud ⁊ cum facta ẽ flomia ⁊ eũo tunc fiat ventosa tio ab interiori parte coxe ꝓxime illius loci alia mittãtur desuper sãguisuge. Unguentũ bonũ. ℞. cerufe plũbi. ʒ. vii. sulfuris nõ cõ busti. ʒ. ii. staffisagrie. ʒ. i. cõficiantur cũ aceto ¶ Aliud vtile. ℞. ceruse. ʒ. vii. citrini vitrioli. ʒ. ii. opii. ʒ. i. terantur cum aceto aq̃ per mixtio ⁊ partibus genitalium apponatur ¶ Aliud silr vtile. recipe vitrioli citrini ⁊ litargiri an. ⁊ terantur cm aceto ⁊ liniantu ⁊ tollunt siccam scabiem ⁊ si addatur opium tollunt pruritum. fomẽtum cum aqua decoctionis faluie foliorũ. s. ⁊ stipticũ pruri ginẽ tollit ⁊ tumorem: ⁊ dicunt quidam ꝙ plus valet in hoc sal uia siluestris. Et dicunt si pruritus ẽ imoderatus edera terrestris ⁊ absintiũ ⁊ rosa decoquantur in aqua ⁊ supperponantᷣ ⁊ alu menꝰ scissuƺ confert. pruritũ ⁊ ardorẽ excoriationẽ genitaliuƺ. tol lit succꝰ pomoꝝ ponticoꝝ vel stipticoꝝ ⁊ succꝰ etiam arboris eorũ cum modico vini iunctus ẽ eni vtile. ¶ Dixit Raſ. iiº. cõtinctis in pruritu interiori parte veretri admisce aloẽ in aqua ⁊ clisteriza cum ea aut cum sief. memithe ⁊ aceto Et si adustio iterius sit cũ tumore vel sine vtiliter imittitur succus Cimbalarie ⁊ etiã extius applicatᷣ. Et valet ad scissuras virge vtile vnguentũ hoc. ℞. chi molec ⁊ ceram ⁊ vitellũ oui ⁊ oleo ouoꝝ inungatᷣ. ¶ Dixit Al bertus si pellis capitis virge sit nimis curta ⁊ queritᷣ elõgatio eiꝰ intret balneum ⁊ in eo trahat pellem ⁊ inungat cum melle ⁊ hoc sepe faciat qm̃ augmẽtabitur. Qd si ṽga corrugetᷣ dixit Aui. lenificetᷣ cũ leniriuis ex oleis sicut sisamino ⁊ narcisino de lilio ⁊ de adipibus subtilibus notis sicut galline ⁊ anatis ⁊ medullꝰ cru ris vaccaꝝ ⁊ ceruorũ ⁊ cera ⁊ rasina i balneo sine balneo ⁊ cliste re fiat ex h gnãe cũ inunctionibus ⁊ collirĳs ẽtdonec equetur.

Alid hic multa vtilia valẽtia ad pruritũ ardorẽ ⁊ excoriacionẽ genitaliũ.

¶ Capᵐ. 27ᵐ. de corrugatione virge ⁊ opilatione eius

Apilatio qñƺ fit in virga prohibens exi tum spmatis ⁊ vrine vel alteri ne vel alterius eorum que fit aut ex pustulꝭ in mea tu virge ortis.

Et cura huius dicit Haly. est flomare basilicaƺ ⁊ em plastrum facere ṽge cum psilii semie ⁊ oleo rosarum ⁊ dum pustula rumpatᷣ hoc facies qua rupta colliriũ al bũ cũ puellã lactantis lacte ⁊ oleo rosarũ inicies bis vel ter in die. sic enim velocius curatᷣ vrina nanqƺ cũ per ipam sepius transeat cicatrizat. ¶ Aut fit pp humores grossos ⁊ viscosos in meatu ṽ ge retentos. Et in huius cura dixit Haly. cibos da calefaciẽtes. ⁊ subtiliantes vt circiter aquam cũ oleo oliue ⁊ cimino aneto ⁊ ex oleribus apium anetũ feniculum ⁊ silia. Et. ℞. feminũ apii. fe niculi anisi ⁊ dauci montani an. p. i. seminis. meloñ ptes duas da exagiũ cum ciceris nigra aqua ⁊ cimini ⁊ virge inicies aquã cũ qua coxeris semẽ apii ameos alchechẽgi cũ modico mellis ⁊ oleo sambucino qm̃ humores incidit grossos ⁊ expellit a meatu ⁊ si per veretrũ distilla aquã in a qua coxeris camomillam mellilotũ arthemesiam sansuchum ⁊ silia. ⁊ ex hiis que subtiliant ⁊ resol uunt Et aliqñ fit ex lapide ⁊ dicta ẽ cura eius loco suo. ¶ Dixe runt quidam contra spasmũ bonũ mẽbroꝝ ⁊ etiã aliorũ liguam bouinã bibere da et sine dubio liberantur si voluerit deꝰ cui sint gratie in finite.

In hoc tractatu dicendũ ẽ de sterilitate cõ ceptione ⁊ partu ⁊ reliquis dispo sitionibꝰ matricis ⁊ cõtinet tractatus iste capla. 33.

¶ In sequenti sermõe dicetur de emoroydibus ⁊ ragadiis ma tricis ⁊ carne addita in ea ⁊ similibus passionibus eius que per tineant ad cyrugiam

¶ Capitulum Primum de signis complexionũ matricis nãlium

Signa complexionis matricis calide sũt. Primũ ē dixᵗ Aui. qđ caliditaté mãicis sigñ coitꝰ corpis .ſ. i caliditate q̃ totũ corpus ex ea reddit calidum. Itaq3 cũ videris in toto corpore mulieris caliditaté argue matricé ei9 eē calidã itelligẽdo tñ sic q̃ si mēbra principalia ⁊ nobilia fuerint tẽperata ⁊ matrix calida reddetur tũc totũ corpꝰ calidius tẽpato. Et si pricipalia ⁊ nobilia fuerint frigida ⁊ matrix calida redditur minus frigidũ q̃ si matrix non foret calida: hãc aũt caliditaté nõ operatur matrix ſuper toto per ſe cum non influat ſuper ipãm calorem ſanguinẽ vel ſpiritum ſed illum opatur per accedens .ſ. inq̃tum ad ipam multe veniũt arterie ⁊ nervi mediantibus quibꝰ caliditas matricis reuerberatur ſuper principalia ⁊ ſic ſuper toto. Sanguis ēt ɔtentus in venis ⁊ arterijs eiuſ caliditate mãtricis calefit pluſq3 foret. ⁊ ſic calefaciẽdo ad partẽ poſt partẽ ſanguinis aliarũ venaꝝ puẽit ciꝰ caliditas ad cor ⁊ epar ⁊ ſic ad totũ corpꝰ Et q̃ matrix calida reddat corpus calidum p3 qm̃ femine caſtrate redduntur ſm̃ vniuerſum corpus frigidioris, pportiõabiliter frãti maſculorum caſtratorũ ⁊ eſt hoc ſignũ ſũptũ a qualitate mutata. ¶ Secũdũ ſignũ ē ſumptũ ab excũte mutato ⁊ ē dixit Aui. paucitas mẽſtruoꝝ q̃ caliditas matricis reſoluit ⁊ conſumit pꝰē eius qđ defluit ad ipãm. fit etiam in toto corpe ex caliditate redũdata ſuper eo melior digõ vñ ⁊ paucioris fiunt ſupſluitatis ⁊ per ɔñs mẽſtrui diminuitur. q̃titas. Et nõ obſtat qđ dicunt qdã q̃ caliditas ē attractiua ⁊ dilatatiua vlarum qm̃ virtus attractiua menſtrui in matrice ē debilis. nec defluit ad ipam per ſuã virtutẽ attractiuã ſ3 ex pellit ad ipam ab expulſiua principalium ⁊ nobiliũ mēbroꝝ. Et non iuuatur vꝰ attractiua matricis a calore ipſius in attrahendo in tãtũ q̃ nõ ſit plus illud qđ reſoluitur q̃ illud qđ attrahitur. iſtud tamẽ ſignũ. nõ ē ,ppriũ cũ poſſit paucitas menſtrui ab alijs cauſis ,puenire q̃ a caliditate eius vt ab opſoe. eius. Et iõ nõ ſigt caliditatẽ niſi ſũ iũctũ cũ alijs ſignis ſigñtibus ipſam. ¶ 3m. ſignũ ēt ſumptũ ē ab excuute mutato in ſua qualitate. Et eſt dixit Aui. q̃ ſigñt ipam color menſtruoꝝ declinans ad citrinitatẽ vel viriditatẽ vel nigredinẽ cum fetore q̃ viriditas ⁊ nigredo poſſunt a frigido ,puenire ⁊ tũc non erit in eis fetor vt apparebit fetor eni ſigt quãdã caliditatẽ pꝰ naturã ſup rẽ nãlẽ. Et iſtud ſignũ h3 vitatẽ pſuppoſita eq̃litate cõplonis in principalibus mēbris ipſius mulieris ita q̃ nõ fiat in mẽſtruo ex cã illorum color citrinus viridis ⁊ niger. ¶ 4m. ſignum ſumptũ ē ab operatioe leſa ⁊ ē dictũ. Aui. q̃ ſigtur aliqñ caliditas matricis ex doloribus in partibꝰ epatis venientibus ⁊ h3 ypocũdriũ dextrum vel ſm̃ ypocundria ambo. Et tunc o3 ſuppleri ⁊ in partibus ſplenis ⁊ hoc ē melius. ¶ Dixit Aui. qñ3 q̃ hoc nõ eſt ſp apparens ⁊ pp alias cãs euenire poteſt poſſibile. ē. n. matrice exñte callda epar eē frigidum ⁊ multiplicare ventoſitatẽ cauſãtem in eo dolorẽ ⁊ ex alijs cauſis Et ſilr etiã3 pt dici de ſpleue ⁊ ideo hoc ſignũ iudicium dat iunctũ alijs ſigñtibus caliditatẽ matricis ¶ 5m ſignũ ē ſumptũ a vulneribus ſeu vlceribus matricis qm̃ ipſa multiplicantur in matrice calida pp caliditatẽ intendentẽ ſãguinẽ ⁊ humores vnde redduntur pungitiui mordicatiui vlceratiui Et iſtud iterum ſignũ non eſt certum cũ poſſint ex alia cã prouenire vlcera in matrice vt pp epar calidũ tranſmittens ad eũ humores acutos. ¶ 6m. ſignũ dixit Aui. eſt exſiccatiõ labiorum mulieris .ſ. oris eiꝰ ⁊ Gordo. dixᵗ ſitis ⁊ Giliber addidit ⁊ ɔtinua amaritudo oris quod contigit pp cõmunitatẽ magnã quã hab3 matrix matris cũ ſtõacho eũ ē calida ipſã calefacit ⁊ dſiccatio cãtur ſiccitas i ore ⁊ i labijs mulierũ. cauſãt ēt idẽſitis ⁊ amaritudo Alia littera h3 labioꝝ matricis ⁊ eſt ēt hõa q̃ calitas eiꝰ dſiccatẽt vuluã non tñ ſũt hec vera ſp cũ pñt habere aliã cauſã. ¶ 7m. ſignũ ē mltitudo piloꝝ .ſ. in pectie cã ia3 nota eſt. ¶ 8m. ſignũ ē dixit Aui. tinctura aque. i. vrine ſm̃ pli3 non tñ ſp rubet. aut vrina pp caliditatẽ veſice ⁊ renũ maxime ⁊ ēt epi coicatã. Si tamẽ tantũ cõmunicaret renibus caliditatem q̃ dilataret vias eoꝝ ⁊ eoꝝ attractionẽ fortificaret tanta humiditas. vrinaliſ attraheretur ad eos tam paruo tempore moraretur in ipſis q̃ nõ poſſet tingi ſed nõ tincta egreditur. ¶ 9m. ſignũ dixit Aui. ſunt veloces pulſus. pp caliditatẽ cõmunicatã cordi. ¶ Decimũ ſigm dixit Gordo appetitus ē ad venerẽ magnus cũ delectatiõe multa ⁊ veloci ſpmatis emiſſione. ¶ 11m. ſignũ ſunt viragines ſm̃ pli3 ⁊ velocis motꝰ in actionibꝰ. Et pt adduĩ 12m. ſignũ ſũptũ a iuuamtibꝰ ⁊ nocẽtibꝰ

Signa matricis frigide ſunt primũ dixit Auic. retentio vel ablatio menſtruoꝝ aut ipſoꝝ paucitas. Et ſcias q̃ menſtrua diuerſimode fiunt pauca in cõplone calida ⁊ frigida quia in calida per viam. reſolutionis ⁊ exſiccationis vt dictũ ē ⁊ in frigida pp ſtricturã venarũ q̃uis eni i tali muliere cõicata mẽbris nobilibus frigiditate per viam indigõnis ſuperfluitates multiplicentur nihilominus pauce per hanc ſaltẽ viã eũat ppipſaꝝ debilitatẽ ⁊ viaꝝ anguſtatiõ3 pp qđ ēt illud paucũq3 educit ē ſbtile qm̃ groſſũ ñ vales tranſire retinet. ¶ 2m ſignũ dixit Aui. eſt ipſoru3 albedo aut nigredo vehemens: nigredo aũt vehemẽs ,pcedit aut a calitate adurẽte aut a frigiditate mortificante ⁊ tũc ſine fetore ⁊ hoc ē veꝝ niſi nigredo fiat per cõitatẽ ad ſplenẽ trãſmittentẽ ſanguinem nigrũ melancolicũ. Albedo aũt fit a frigido agente in humidũ ⁊ pp admixtione3 flatis. ¶ 3m. ſignũ dixit Aui. ē ,plongatio mũdificationis qđ duobꝰ pt ɔtingẽ modis: vno mõ qñ ,plongatur tẽpꝰ redditꝰ menſtruoꝝ q̃ .ſ. tardat venire per mẽſem Al o mõ poſtq̃ veniunt diucius perdurant antequ3 mũdificentur cũ hac ergo ,plongatõe totũ illud quod emittitꝰ ē paucũ pp cãm dictã in prio ſigno. ¶ 4m. ſignũ ē ſũptũ a regimine pcedete infratiuo ſicut vſus ciboꝝ groſſoꝝ infrigidatiuorũ ⁊ coitꝰ plimꝰ ⁊ ſilia. ¶ 5m. ſignũ ē ſtupor i ſupioribꝰ mãicis ⁊ circa ypocũdria ⁊ vmbilicũ vel i ſupioribꝰ .i. exterioribꝰ q̃ pñt vocari ſupiora reſpectu interioꝝ ⁊ erit vt ſit in mirach ventris parua ſenſibilitas ⁊ hoc pp frigiditatẽ cõicantẽ dictis partibus. ¶ 6m. ē paucitas pilorum i pectine ⁊ ſi ſlaui ⁊ rari ¶ 7m. ſignũ ē paucitas tincture aque. i. vrine ⁊ corruptio coloris eius q̃ erit cũ obfuſcatione vl turbulentia ⁊ oio non ē color vrine pulcher. ¶ 8m. ſignũ ē ſũptũ a pulſu. qm̃ ē tardus pp frigiditatẽ coicatẽ cordi. ¶ 9m. ē paucitas appetitus ad venerẽ ⁊ tarditas emiſſionis ſpermatis cu3 parua delectatione in ea. ¶ 10m. ſignũ eſt tactus frigiditatis corporis eius cum diſcoloratione faciei ⁊ totius corporis ⁊ ſenſibilitas frigiditatis. in ,pfundo circa regionẽ matricis. ¶ 11m. ſignũ ſumptum a iuuãtibus ⁊ nocẽtibus. Modꝰ cognoſcendi colorẽ menſtruoꝝ ē dixit Aui. ſumat pãnus lineus mundꝰ ⁊ ſupponat in nocte ⁊ mane. tollatur ⁊ ponat in ũbra ⁊ ſiccet ⁊ cũ exſiccatus fuerit conſideret color eiꝰ an ſit rubeus ſigñs caliditatẽ ⁊ dñiũ ſanguinis an ſit citrinus ſigñs calitatẽ ⁊ dñiũ colẽ an ſit albus ſigñs frigiditatem ⁊ dñium flatis an ſit niger ⁊ ſigt frigidiatẽ ⁊ dñiũ humoris.

Signa complonis ſunt pmũ. dixit Aui. tenuitas mẽſtruorum ſumendo tenuitatẽ ,p fluxibilitate nõ ,p vã ſubtilitate. ¶ 2m. ſignũ eius ē multitudo curſus matricis. ſ. humiditatũ mẽſtrualiũ que fluũt liquide ⁊ humide ⁊ multe vel aliaru3 humiditatũ pp q̃3 ɔcurſũ ſtat vulua eaꝝ q̃ſi ɔtinue hũida hũectata aut quadam hũiditate alia fluida. ¶ 3m. ſignũ ē aborſus fetus cũ magnificatꝰ .ſ. fetus q̃ in tali matrice cotiledones ſunt laxi hũidi facile frangibiles quos facile frãgit magnificatꝰ: ēbrio ipſe. n. non hñ formatꝰ ĩn matrice pp hũiditatẽ eiꝰ quaſi lubricans ē cã q̃ cotilidones frangãtur pre grauedine ipſius. ¶ 4m. ē nõ delectare in venereis cũ tñ vtũt ex eis emittũt ſperma fluidũ multũ. ¶ 5m ſignũ vrina groſſa humiditatibꝰ plena. ¶ 9m. ſignũ totũ corpꝰ redditur humidius ⁊ lenius.

Et ſigna complonis ſicce dixit Aui. pmũ ē exſiccatio menſtruoꝝ ⁊ groſſicies ⁊ denſitas eoꝝ. ¶ 2m. ē prauitas curſus eoꝝ ⁊ q̃ pauco tẽpore exeũt ⁊ mundificant cito paucitas tamẽ mẽſtrui ſine groſſitie ipſius nõ eſt ſignũ certũ ſiccitatis cum poſſit fieri ab alijs cãis vt dictũ ē. ¶ 3m. ſignum appetũt coitum ſed parũ poſſunt ſuper eo q̃ emittũt ſperma paucũ ⁊ eſt ſolidũ. ¶ 4m ſignũ totũ corpus redditur ſiccũ ⁊ extenuatũ ¶ 5m. ſignũ ſiccitas oris .ſ. matricis ē eni vulua paucaꝝ humiditatũ ⁊ pp exſiccationẽ matricis nõ abortiunt niſi ex magna cã vl ſiccitas oris .ſ. ⁊ labioꝝ ⁊ ſitis cõicata ſiccitate ſtomacho. ¶ 6m. ſignum vrina ē ſbtilis ⁊ limpida.

Signa autem cõpoſitarum complexionũ matricis haberi poſſunt ex complonẽ ſignorum ſimpliciũ.

¶ Capitulũ 2m. de ſterilitate.

Sterilitas denegatio conceptiõis appellatur ⁊ difficultas conceptionis ⁊ impedimẽtũ eiuſ vel ,phibitio ipſius. ⁊ hec oia ad eam reducuntur qm̃ nõ differunt niſi ſ3 magis ⁊ minus. Et enim ſterilitas nõ ē aliud niſi quedam ablatio vel priuatio operis cõceptionis. Difficultas võ ipedimẽtum vel prohibitio ſunt diminutio eius. ⁊ ex hoc patet q̃ proprie loquendo de eis ſunt accidentia qm̃ ſterilitas eſt ſicut actio ablata ⁊ difficultas ⁊ ipedimentũ vel ,phibitio ſunt ſicut actio leſa diminuta deducuntur tamẽ ad ſigñdũ egritudines a quibus ,pcedit actionis conceptionis leſio Ariſto. aũt 2°. de generatione aĩaliũ q̃ſiuit pp quã cã3 ſterilis aut mas aut femella eſt. Sunt enĩ dixit. Ariſto. ⁊ viri. ⁊ mulieres ſteriles ⁊ alia aĩalia in generibus ſingulis vt in ege ⁊ ouibus

Et dixit q̃ cãe ſterilitatis in alijs plures: contingunt eni a natiuitate cum orbate fuerint locis ad cõmixtionẽ vtilibꝰ ſteriles fiũt ⁊ mulieres ⁊ viri ⁊ hee igitꝰ .ſ. ⁊ mulieres pubeſcũt ñ hñt vbera. hi. i. viri non habent barbã. Et dixit. Ariſto. q̃ exſis eunuchias. i. bone habitudinis perficiunt .ſ. generationẽ veꝝ ,pcedente etate his idẽ pati. ſ. contingit q̃ non generent aliqñ quidem per emiroſſiam corporum. i. bonã nutricatiõ3 ſemel pinguioribus factis maſculis vero cũ fuerint magis eueſti ti. i. carnoſi in corpus eni conſumitur humidũ ſpermaticum his. enim. ſ. mulieribus pinguioribus factis non fit menſtruũ his viro .ſ. viris carnoſioribus factis non fit genitura. Aliqñ eni dixᵗ Ari. his quibus pp infirmitatẽ .ſ. denegatꝰ aut diminuitur ɔceptio q̃ his quidẽ .ſ. viris ſemen humidum erit his vero .ſ. mulieribꝰ purgationes praue .ſ. menſtruales erunt plurime longioribus ſuper fluitatibus

Vide hic ⁊ non q̃ mulier caſtra tur reddere frigidior ſicut caſtratus vir

Vide hic q̃ calida exiſtẽte matrice calefit ⁊ ſtomachus ab ea pp colligẽtiã ipſorum

Vide h q̃ albedo fit a frido agente in 3 ſignũ humidũ ⁊ pp admixtione flatis

Vide q̃re pinguel mulier .ſ. ⁊ viri raro gnãnt

fluitatibus ꝛ multis masculis ꝛ femellis. Dixͭ Ar. accidit h̄ passio ꝛ propter orbationē circa partes ꝛ loca ad coitum vtilia.

De causis sterilitatis iterū dixit Ar. 4° de generatione aialium ad generationē opus ē cōmensuratione adinuicē. Oīa eni que fiunt ꝑm artē aut naturam rōe quadā sunt: calidū eni valde dominans desiccat hūida. Al tū vo deficiens non constare facit ea sed oȝ ad operantē hanc habere mediū rōnē. Si autē non sicut in his que decoquuntur inte dit quidem .s. decoctionem amplior ignis non coquit aut minor vtroq; aūt non accidit non perfici q̄ fitꝰ sic ꝛ mixtura masculi ꝛ femelle opus est commensuratione ꝛ pp̄ hoc multis masculis ꝛ femellis adinuicem accidit generare. distinctis vo non generare. ꝛ qn̄ qdē iunioribus ꝛ qn̄ senioribus habent fieri sub contrariis etates exn̄tibus. Et dixit Ar. silr quoq; circa sterilitatē ꝛ gnātioē differt regio a regiōe ꝛ aqua ab aqua. Qualē eni quoddā clemētum fit māx ꝛ corporis dispō propter ꝯtēpantiam instrumentorū aeris ingrediētū .s. nutrimētoꝝ. matrix eni ꝑpter aque alimētum hanc enim plurimū infert ꝛ in oībus ē alimētū hoc ē i siccis ꝑpea si quod ē glaciles aque ꝛ frigide sterilitatē faciunt.

Et causa quidem sterilitatis ꝛ difficultas conceptionis aut est ex parte viri aut ex parte mulieris aut ex parte vtriusq; simul ꝛ potest prouenire aut a cā occulta celesti siue superiori. Corpora eni celestia influunt qn̄ super aliqua indiuidua vt non sint eoꝝ semia generatiua. Et qn̄ super aliquā regionē ciuitatē vel locum vt experientia declarat de multis locis sterilibus aut parum gnātis. ¶ Et silr experientia declarat. q̄ aliqn̄ influūt econuerso ꝛ erit aliqua regio ciuitas vel locꝰ gnātiuus hn̄s multa ipsoꝝ indiuidua qd̄ monstrari potest in multis. ciuitatibus alamanie ꝛ francie ꝛ in ciuitate mea florētie ꝛ ꝑcipue mediolani. ꝛ aliqn̄ pōt ꝓuenire a cā manifesta ꝛ inferiori. Unde Rā. in diuisionibus positis causis manifestis sterilitatis ait. sterilitas fit in viris ꝛ mulieribus absq; aliqua cārum quas diximus immo fit pp̄ ꝓprietatē que ē i spermate sicut est dispō arboris nō fructificantis. Ideo dixit Guil. fit duobus modis aut pp̄ causam ex re occulta aut pp̄ cās difficultatis impregnationis .s. manifestas ꝛ approximationē reruȝ ꝓhibentiū impregnari. Auer. tamen. 6°. colliȝ dixͭ qdā dixerūt q̄ fit caūa corpoꝝ celestiū sed h̄ ego n̄ video nec affirmo hoc. Ego autem astronoīs relinquo. Sed Auer. qn̄ priuabitur aut debilitabitꝛ vīus conseruatiua. ſūc n. dicit minuetꝛ aut priuabitur conceptio. Et accīt aut propter malā complonem mālēȝ aut non mālem ꝛ que est nō mālis aut ē de principijs gnātionis ꝛ vocatꝛ sterilitas aut est quia sperma nō habet ꝓprietatē ad generandū sicut ē proprietas arboris non fructificātis. Et pōt h̄ ꝯtigē ex pte viri aut ex pte mulieris q̄ erūt steriles sp̄ sē eni viro rū ꝛ mulierū quidā i eternū steriles. ¶ Dixit. Haly. conceptꝰ ꝑ uatur vl pp̄ culpā viri vel mulieris. ex muliere quid̄ vel ex mala cōplone matricis vel morbo organico eius vel humore malo in concauo matricis exn̄te Ex parte aūt viri ex mala coplōe spermatis aut q̄ sit calidū adustiuȝ aut frigidum coagulatū aut hūidū. fluidū aut siccuȝ non dilatatū. Dixit ypo. 5°. affo. quecunq; frās ꝛ densas matrices habēt nō concipiunt pp̄ frigiditatē ꝛ quecunq; siccas vel ardentes habēt nō concipiunt ex indigentia eni nutrimenti corrūpitur semen. Silr aūt ꝛ in naribus. sē cā sterilitatis aut eni pp̄ raritatē corporis .s. spermatis spūs debilis exfertur ita vt n̄ incidat semen nā spūs ad hoc vt retineatꝛ in femine ꝛ faciat ipm̄ prolificium requirit quandā constantiam sbē spermatis .s. qua cōtineatur. Alr animus .s. spmatis raro lapso spmate exn̄te euanescit. vn̄ nō prolificium incidit in matricē aut pp̄ densitatē spermatis ꝛ nimiam eius globositatē ꝛ sbē cōstātiam ꝛ terre sterilitatē impedientem hūidū spermaticum ex fundi .i. a cētro ad cicumferentiam moueri ꝛ ad diuersas partes fundi. Aui. reducēs causas sterilitatis ad ordinē dix̄ t q̄ cā est aut in spermate viri aut i spmate mulieris aut in mēbris matricis .i. generationis in muliere aut i muliere aut in mēbris virge .i. pro instrumentis spermatis in viris aut pp̄ causas in principijs .i. membris principalibus ꝛ nobilibus sicut eū adē tristitia aut timor seu horror ꝛ dolor capis ꝛ passiōes cerebri ꝛ debilitas digōnis .s. epatis ꝛ stomachi ꝛ satietas nausea tiua ꝛ crapula. aut ebrietas. aut ē propter errorē contingentē Et declarans participaliter dictas causas ait Cā in spermate ē malitia complonis diuersificantis virtutē generatiōis siue sit in spmate viri siue mulieris siue vtriusq; que mala cōplo pōt esse calida ꝛ potest esse frigida. Et frigida aut frigore naturali aut frigore accidentali longe retentionis sparso .i. a frigore accidente spermati spso i mātce lōge rētiōis .i. pꝰ lōgā retētioȝ sine mora ꝛ statioȝ eiꝰ i mātce ātēq̄ matrix colligatꝛ sup ipsū ꝛ conseruet calorē eius. alia littera hȝ longe retētionis spario .q. spma lōge fuerit retentum. in corpore ante eius missionē siue fuerit illud ex parte viri siue ex parte mulieris vnde accidit ꝛ infrigidatio aut humiditas aut siccitas. Dixit Bimasiay. conceptio impeditur ex mala cōplexione tam viri q̄ mulieris aut in toto corpore aut in membris generationis. Dixit Auer. colliȝ. 3°. de accidentibus superuenientibꝰ operationibus vulue via qua ledūt male cōplones i vulua. pma ē eadem qua mala complo testiculorum qd̄ sperma ledit ē qn̄ si ista membra essent. calida vel sicca tūc cōburentꝛ in eis sperma ꝛ qn̄ erunt frigida tunc infrigidabitur ꝛ fiat aquosum cursibile. Et cā male complonis. dicit Aui. sunt cibi non cōuenientes ꝛ acetosa. ipa enim sunt in sūma ipsoꝝ que ifrigidant et desiccant. Et sbdit Aui qn̄ est cā que est in spermate siccitas cōplonis non ꝓhibens gnātionem. sed faciens ipȝ difficilem aut corrūpit illō qd̄ aduenit matrici de alimēto infantis quasi dicat mala cōplo sicca pp̄ intēsionē ꝓhibet generationē fieri sicut ꝛ alie male ꝯplones intēse. Sȝ qn̄ ē mala cōplo sicca in spermate non sic intensa q̄ ꝓhibet gnātioēȝ fieri sed illa ē difficilis .s. ꝑut ꝓueniat fetus ad augmētū ꝛ ꝯplemētū q̄ prohibent eius bonā extensionē fieri. Unde dato q̄ conceptio fiat nō ꝓsequitur q̄ nō augetꝛ nec cōpletur ꝛ qn̄ est cā alio mō q̄ licet fiat cōceptio ꝛ patiatꝛ extensionē ꝛ augmētationē q̄ tuȝ in se est nō tn̄ augetur q̄ siccitas corrūpit .i. diminuit ꝛ ꝯsumit. alimētum veniens ad nutriendū infantē. Aut cā in spermate dix̄ Aui. ē vt sit sperma viri diuerse ipressionis ei que est in spermate mulieris cōtrarium .s. diuersitate mista vt q̄ sit mstū calidū ꝛ aliud multū frigidū. tunc eni n̄ fit generatio vt dixit Gal. 5°. affoꝝ. in cōmento. quecunq; frigidas ꝛ densas matrices hēnt. ꝛc nā si diuersitas non esset multa tunc dixit Gal. fit generatio q̄ calidū cū frigido tēperatꝛ ꝛ sic cū hūido. ¶ Aui. dix̄ Auic. sit cōploīs coicantis .s. spma viri cū spmate mulieris sup vnū ordinū duorū .s. q̄ coicant in eadē qualitate actiua vt quia ābo sunt frigida ꝛ sic ē ordo vnus aut in qualitate passiua vt q̄ ambo sunt in sicca vel ābo humida ꝛ est ordo scd̄s. ¶ Vn̄ dixit Rā. in diuisionibus suis fit sterilitas per conuenientiam complonis viri cū ꝯploe mulieris in malicia Aut dō ordo vnꝰ qn̄ coicāt i qualitate actiua siue passiua Secūdus est qn̄ vnius cōplo ē lapsa ꝛ alterius tēpata. vnde dic̄ haly. mala ꝯplo spermatis viri priuat cōceptū si cōceptio mulieris aut matricis tēpata ē aut similis cōploni viri. Dixit. Gal. in cōmēto predicto q̄ vir conceptiuus cōiunctus mulieri cōceptiue ꝑm similitudinē lapsus efficitꝛ non generatiuus ꝛ mulier fit non conciens. ¶ Propter dictas causas dixit Aui. non accidit inter ea ambo .s. sperma viri ꝛ mulieris filius. ꝛ si pmutet vterq; socium .s. ad habentē ꝯplonē diuersā dixit. Auic. non est dubiū vel vt dicit. alia littera magis speratur q̄ sit ambobꝰ filius: ꝛ reddēs cāȝ Aui. dixit qn̄ diuersificātꝛ duo spmata pp̄ malitiā ꝯplonis in vnoquoq; eorum qd̄ cū alio non adequatꝛ .i. tēperatur imo addit corruptionē ꝛ cū pmutantur in vnū quodq; eorū q̄ equat ipm̄ cū contrarietate qua re tēperatur. ¶ Dixit tamē Rā. in diuisioni bus q̄ non ꝓuenit malitia complonis sicce aut humide spermatis ad hoc vt prohibebat gnātionē nisi contingat vt inueniat parē conuenientē secum ꝛ fiat fortis tunc. Dicūt conuenictia āboꝝ in ꝯplone tēpata ē melior dispōnū ad gnātioȝ. Vn̄ Rā. ait q̄ ē eqlis cōploīs cōueīt q̄ ē eqlis ꝯploīs ꝛ mltiplicatꝛ eoꝝ gnātio cū augmēto ipoꝝ ¶ Et dix̄ Aui. q̄ de genere spmatis de quo nō fit gnātio ē sperma infantis .i. eius qui icipit emitere spma vel vt dicut an̄ 14m annum ꝛ sperma senis .i. decrepiti vt sup ra hītū. est Dixit solinꝰ post 5m annū oīuȝ mulierū fecunditas ꝯgescit ꝛ viroꝝ post. 60m. Cato tn̄. 80°. exacto. ex filia solōis clientis sui anno vtice sē catbonem ꝓcreau t h̄ āt raro ꝯtingit. ꝛ ideo inter mirabilia descriptū ē. ¶ Et spma eius qui plm̄ vtitur coitu vnde 9° ꝯtinētis in liꝰ. signoꝝ scribitꝛ nō gnāt spma infantis nȝ senioꝝ neq; illius qui ē habūdātis. coitus Et subdit Aui. nec patiētis nauseatiȝ facietatē neq; spma illius cuius corpus non ē sanū nā ꝑm q̄ dixit ipo. ex sano corpore egreditur spma sanū gnātiuū ꝛ ex infirmo corpore infirmū spma nō gnātiuū ꝛ intellexit de egritudine notabilr ledēte operationes mēbroꝝ maxime ꝑncipaliū ēt dato q̄ mēbra gnātionis eēnt sana vel non notabilr paterētꝛ egritudinē. iōq; viri ꝛ mulieris extenuati patientes etiam febrē aut ethicā senectutis aut palesim ꝛ similes egritudines nō generant. Ex his āt dixit Aui. que pertinent. spmati virilꝛ tn̄ ē coire cū illis q̄ nūdū sūt magne ꝛ hoc currit cursu proprietatū

De causis aūt ex parte matricis dixit Auic. io. sui. de aialibus Multotiēs mulier non pt̄ ipregnari aut si ipregnatꝛ abortit pp̄ matricē q̄ calefacit sperma aut desiccat ipuȝ Et dixit maxime tēpore coitus dȝ esse hūida tēperate ꝛ eius hūiditas ē de genere sudoꝝ aut lacrimarum oculi qn̄ respiciunt solē. aut sicut saliua hominis cū delectatur in cibis ꝛ hec humiditas dȝ eē tēpore coitus ꝛ non pōt q̄ impregnatio pp̄ nimiaȝ siccitatē ipeditur. Dixit Haly. oīs mala cōplo imoderata matricis ē cā ꝓuationis conceptionis. nā calida spma adurit ꝛ frida i spissat matricē ꝛ strīngit ora venaꝝ vnde sanguis ꝛ spma currit. ad matricē ꝛ humida sperma lubricat. ꝛ sicca ispissat vn̄ sperma non descendit. ¶ Dixit. Ipo. 5°. affo. quecunq; frigidas ꝛ densas matrices hēnt non cōcipiunt intelligens per densitatē coangustiationē orificioꝝ venaꝝ pp̄ quā mēstrua in deb ta q̄ntitate trāsire nō possunt. ¶ Rā. 9°. ꝯtinentis. ait dico q̄ mulier modicoꝝ mēstruorum ꝛ raroꝝ incōueniens ē ad cōcipiēdū qn̄ hoc erit ex paucitate sanguinis aut ex densatione orificioꝝ venaꝝ matricis ꝛ nullū istoꝝ ē conueniens ꝛ neq; et secundina illis condensatis bene soli dari ꝛ firmari pt̄ q̄ cum re multū sbtili ꝛ non solida cōiūgi haberet aut per condensationē. Ipo. intellexit soliditatem ꝛ grossitieȝ

Aid̄ q̄ sterilitas pt̄ ꝓuenire a cā occulta superiorum

Aide hic q̄r sterilitas pt̄ ꝓuenire a cā existēte i maribꝰ ꝛ q̄mō.

Aid̄ h̄ q̄ mala complo spmatis viri ꝑuat conceptum.

Aide q̄ pꝰ q̄nq̄gesimū ān̄ū mulier vt plꝰ dsinut cōcipere ꝛ vir post sexagesimū

Aid̄ hic q̄ mulier paucoꝝ mēstruoꝝ ꝛ raroꝝ ē inconueniens ad concipiendū

corporis matricis pp quã non redditur corrugabilis ad amplexan dũ spma q̃re corrũpit᷑ ⁊ ñ fit ꝯceptio ⁊ vt notãt dẽsitas mãicis p̃t eẽ cã sterilitatis ꝯiuncta friditati ⁊ ẽt ñꝯiũcta sicut friditas ẽt sine densitate potest esse cã eiusmõi q̃ itũ ꝓhibet bonã digõnẽ sperma ꝯ fieri ⁊ bonã preparationẽ eius quã facere h₃ virtus generatiua ꝟ tuti informatiue. Et dixit Ipo. quecunq₃ hũidas matrices hñt ñ ꝯcipiũt: extiguit᷑ eñi i eis semẽ ⁊ exit lubricãs. Et dixit quecũq₃ sic cas ⁊ ardentes magis matrices hñt. i. vehemẽter calidas vel ve hemẽter siccas plusq̃ calidas vel siccas magis. i. multũ non ꝯcipi unt. q̃uis eñi parua additio hũiditatis sit cã sterilitatis pp multas humiditates decurrẽ ad matrices nõ tamẽ parua siccitatis addi tio. imo ad hoc vt siccitas sit cã sterilitatis: oportet q̃ sit multa In multis eñi siccis indigentia nutrimẽti corrũp tur semẽ Dixit Se rap. in humida semẽ extinguitur sicut semẽ in terra hũida ⁊ sicca ꝓhibet nutrimẽtũ sicut seminib᷒ in terra sicca ⁊ inculta ⁊ frida. strigit orificia vẽaꝝ ⁊ calida adurit spmata sic accĩt semib᷒ q̃ semi nantur in hora ortus canis. Dixit iudeus mulier ex intensa calidi tate ⁊ ex intensa frigiditate ⁊ sic matrix. aliqñ sicca valde ⁊ dura ad modũ pelliũ aspa ⁊ arida ⁊ nõ inuenit vir i coitu eius ᵭlectatio nẽ ex siccitate ipsius ⁊ hec species a medicis vocat᷑ sterilitas ab solute. Dix̃ Aui. aliqñ ẽ i cã malia cõplõis ei᷒ sine mã aut cũ mã. Et ᵭ ea q̃ ẽ sine mã dix̃ q̃ ẽ aliqñ calida ⁊ aliqñ frida vł sicca vł hũida. Verũtñ dixit ipse plim ei᷒ ẽ frig᷒ ꝯgelãs eã. s. mãicẽ vł eã. s. mã₃ spmaticã sic accĩt ex potu aq̃ fride ᵭ mulieribus p h i fridi dat᷑ sicut etiã hoc accidit in viris q̃ infridatur eoꝝ sperma ex po tu aque frigide. Dixit. n. Ar. 4°. de generatione aĩaliũ glatiales. aque sterilitatẽ patiuntur ⁊ frie seminatiuã non faciunt. i. femellã conceptiuã ⁊ parturientẽ ⁊ qñ₃ dixit Aui. alterant partes men strue ab ipsa mala ꝯplone Et dixit ex eis. s. malis ꝯplonibus sunt que stringunt ex poris menstrue. i. per quos menstrua transeũt q̃ si ipsis contractis non effundũt᷑ ipsa mẽstrua ad fetũ nutriendũ.

Vide hic q̃ siccitas q̃ ẽ cã sterili tatis oꝫ eẽ mltũ intẽsa ad hoc q̃ ipediat.

De mala autem

complone cũ mã dixit ha ly. ipedit᷑ etiã ex humore flatico colerico vel mlico qui fluunt ad ꝯcauũ matricis. ¶ Dixit Aui. hũiditates corrumpũt sperma h₃ ꝯmixtionẽ suã cũ eo: aut eñi exsiccant aut resoluũt aut hũectant lubricantes. quare debilitant retentiuã. ⁊ hoc ẽ vt plim aut illi humiditates debilitant ꝟtutem. attrahentẽ sperma: quare nõ attrahit sperma cũ fortitudĩe. Dix̃ Auer. 3°. colliget quando virtus attractiua in matrice diminui tur aut priuatur ex causa diminutiõis aut priuationis si priuato conceptus aut propter constrictionẽ meatuũ nutrimẽti ex frigore aut calore aut siccitate. i. pp opilatiõ₃ accidentẽ in meatibus men struoꝝ ex mã frigida aut calida ⁊ sicca Et ʀ̃dit Aui. q̃ qñ₃ vinci tur. s. matrix a siccitate. cũ mã exsiccante vel etiã₃ ex siccitate pura in tantũ q̃ sileat᷑ corrigijs siccis. aut ille humiditates sunt corrũpẽ tes nutrimẽtũ infantis aut sunt ꝓhibentes ipsum. s. infantẽ ab ap plicatione. s. nutrimẽti. vel ipsũ. s. nutrimẽtũ. s. ad ipsum infantẽ pp. adunationẽ oris matricis vehemẽtẽ prouenientẽ. s. pp siccitatẽ aut frigus aut consolidationẽ vlcerũ aut carnẽ additã₃ ꝟrucosã ⁊ vl cerosã aut ẽ cã sterilitatis. Dixit Aui. siccitas domiñãs secundine quare corrumpit. i. claudit meatus nutrimẽti. Aut accidit dix̃ Aui spermati in complone frigida ⁊ humida. s. ex parte matricis q̃ accidit rori i terra rorata aut ꝯplone calida ⁊ sicca quod accidit. in terra i qua ẽ madefactio sparsa: aut accidit. dixit Aui. ꝓpter ab scisionẽ mãe que est sanguis menstruus cũ matrix deficit in attra hendo ip₃ ⁊ ꝯtinuatione. s. attractionis eius. Dixit Rab. 9°. ꝯtinen tis dico accidit semini in mã humida quod accidit semini ap̃ ꝓua tionẽ aque ⁊ silium ⁊ materie hãc dispõnẽ intellige qualr corrũ pitur cõplo spermatis aut sterilitas fit. Dixit. Haly. si matrix a mota fuerit a loco suo a vulua aut si sit longi. colli. ¶ Dixit. Aui. fit propter declinationẽ in matrice. s. ad aliquã partẽ dextrã aut si nistram aut ꝯuersionẽ eius. s. ad superiora vel inferiora ã fit propt̃ vehemẽtiã adunationis añ partum. i. in tempore partus. quare. s. remanent opilata clausa aut pp opilationẽ aliã aut duriciẽ aut car nẽ additã verucosam aut consolidationẽ vulnerũ. aut frigus cõ stringens ⁊ alia ex cãis opilantibus de quibus ⁊ siccitas ipa eñi. ẽt est opilans: ⁊ intellexit qñ dicte cãe opilant eos matricis quare nõ penetrat in ipsis sperma. aut cã sterilitatis est dix̃ Aui. debilitas coadunationis matricis post pregnationẽ. i. post perceptũ sperma in principio conceptionis quare nõ retinet ipsum aut cã eius ẽ mł titudo adipis lubricantis qui adeps lubricans dicit Aui. aliqñ est cũ cõitate corporis totius ⁊ qñ₃ ẽ in matrice ꝓprie ⁊ zirbo. s. simul aut in matrice sola. Et qñ₃ multiplicatur adeps supra zirbũ vł su pra corpus ⁊ facit constrictionẽ super sperma. ⁊ educit ip₃ expar siõe sua ⁊ sic exparsũ egreditur. ¶ Dix̃ Ipo. 5°. affo quecũq₃ ꝓp ter naturã crasse sunt nõ concipiũt his pinguedo os matricis ob turat intelligens de crasis pinguedine zirbi cuius piguedo aliqñ in tm̃ excrescit vt sic grauat ⁊ comprimit q̃ obturat os matricis sic vt non possit ingredi sperma vel cũ sperma fit ingressu₃ cõpres sione emittatur. Dixit Haly. aut impedit᷑ conceptio ex zirbo. vñ cõprimit᷑ sic os matricis q̃ viri sperma matricem nõ ĩtrat. aut cõ primitur meatus. Unde nec mulierũ sanguis nec spma vadit ad matricẽ ⁊ subdit. Ipo. q̃ tales non concipiunt nisi extenuentur. i.

Vide hic plurima ãnotata que sũt cã sterilitatis i mulieribus.

nisi deueniant ad debitã habitudinẽ que respectu illius piguedĩ nis potest vocari extenuatõ. aut fit dixit Aui. pp oppositã₃ cãm. s. pp vehemẽtẽ extenuationẽ in corpore aut in matrice aut fit sterili tas pp egritudies mãicis. Dix̃. Aui. ex ap̃atib᷒ ⁊ emorroydib᷒ ⁊ additione carnis ꝓhibẽte. qñ₃ ẽ in ore matricis res dura sicut ꝟ ga ꝓhibens introitum virge viri ⁊ spermatis eius aut sunt vlce ra que consolidata sunt quare linitur matrix. s. a cicatrice derelic cta in consolidatõe vlcerũ ⁊ cõstrigũtur ide orificia venarũ emit tentiũ sperma. i. vasoꝝ spermaticoꝝ mulierũ q̃ vocat venas pp si militudinẽ quã hñt ad eas in cõcauitate aut cã eius ẽ aspitate ma tricis. oris. s. superflua. Dixit Rab. in diuisionibus aut fit pp ventto sitatẽ grossam in matrice. qñ separat iter spermata ⁊ non sinit ea. inuicem coniungi aut qñ ꝓhibet matricẽ corrugari extendendo eam a bona corrugatione supra sperma. Dixit qñ intensus fit exi tus menstruoꝝ infrigidatur corpus ⁊ corrumpitur sperma supple ⁊ corrumpitur ex multa retentione. ipsorum Et dixit corrumpit᷑ ẽt generatio ex remoto tẽpore mulieris a coitu ⁊ deficit ẽt gene ratio aut impregnatio ex freqñti appetitu in coitu tã₃ ex parte vi ri q̃ ex parte mulieris. Et Dixit liber absq₃ auctore sperma cor rumpitur ex frequenti coitu iuuencule non perfecte etatis. Dixit Gal. in libro. de malicia haunelkus ⁊ ponit᷑. 6°. continentis mu lie res que non ipregnant᷑ in maiori parte sunt que non mũdifi cant corpora ipsarum per fluxum menstruoꝝ

Vide h̃ q̃ frequens coitus ⁊ raritas ipsi᷒ corrumpit gnãtõẽ tã i viris q̃ in mulieribus.

De causis

autem sterilitatis ex parte instrumẽtorũ viri dixit Aui. aut ẽ debilitas vasorum. spermatis maxime digestiue ⁊ retentiue eoꝝ aut est corruptio ac cidens corpori eoꝝ sicut accidit ei cuius abscindunt᷑ auris vene. aut cuius perforatur vesica a lapide quare cõicat nocumẽtũ mẽ bris generationis ⁊ qñ₃ absciditur aliquid de neruo eius ⁊ facit incurrere debilitatẽ in membris spermaticis ⁊ in orificijs eorum ⁊ in virtutibus generatiuis spermatis ⁊ in eicientibus ipsum. Et dixit Gal. in li. de spmate si incisus fuerit vterq₃ testiculus aut fue rit fractus aut infrãtus cũ insqamo maxime nigro emplando ip sos aĩal eius non gnãbit. Dixit Aui. cum abscindũt᷑ testiculi. aut emplantur cum insqamo nigro suple vel similibus aut biberit cã phore plm: dixit. Ar primo de generatione aĩaliũ hñtes magnũ. pudendũ minus gnãtiui sunt q̃ comparatũ habentes pp non ef ficax eẽ semẽ ⁊ frigidũ. infrat᷑ autẽ delatũ valde longe. Et Auic hoc etiam dixit in ca°. de spermate generante ⁊ non generante. quia in ea ᵭbilitatur ⁊ exsoluit᷑ spũs gignitiuus anteq̃ veniat ad locum gnãtionis. Dixit Rab. in diuisionibus q̃ fit pp paruitatem virge. dixit Aui. siue fit breuis in creatiõe sua aut sit breuis causa pinguedinis viri quare assumit caro. s. pectinis pli₃ eius. s. ꝟge ex breui enim ꝟga non fit. ꝓiectio spermatis ad locum generatiõis. Et dixit Gal. ⁊ põitur 9°. continentis. Si fuerit ligamẽtũ capitis veretri breue ⁊ spissum solidũ. cũ declinatione capitis virge non eicitur sperma ad locum remotũ valde sed fit cã sterilitatis Dixit. Haly. fit ex morbo organico ꝟge vt curuatiõe meatus q̃ si semẽ non recte ⁊ sine mora ingredit᷑ non fit generatio. Dixit albuc̃ ille cui ẽ foramẽ ꝟge apud finẽ capitis eius non potest mingere ad an teriora donec ꝟgam mãu ꝓpria ad superiora ducat. nec est ei gnã tio pp quod sperma nõ potest peruẽire ad matricẽ h₃ rectitudinẽ ¶ Dixit Aui. fit autẽ pp tortuositatẽ ꝟge abbreuiationẽ chorᵭ que declinat ꝟga ad oppositum: quare non. exit sperma ad gutt᷑ oris matricis ⁊ non equat᷑ in eo ꝟga aut ex ambobus simul. s. q̃ ñ equent᷑. Dixit Gal. in libro. de spermate si in itesticulis accit. ap̃a durum non potest generare. Et multitudo quidẽ fecis intestinis mulieris comprimendo matricẽ ipedit conceptionem aut non re cipiat sperma aut vt receptum exprimatur. Dixit Ar. 4°. ꝓbleu matũ ꝓbleumate. 2°. homines habentes istias. i. sciaticã passionẽ s. ex aggregatione humiditatũ frigidarũ in cõcauitate anche q̃ i hac passione fit permutatio i spermate ⁊ ipsũ gignitiuo cũ supiori bus ad inferiora descendit non fortasse generant nam sperma in descensu suo cum peruenerit circa instrumenta coitus vicinitate. illius frigiditatis humide in ancha aggregate remolitur ⁊ infri giditatur humide in ancha aggregare remolitur ⁊ infrigidat᷑ ⁊ remouetur ab eo motus citus quem habebat vnde reddit᷑ ad gnãtionẽ ineptũ.

Vide hic q̃ est necessariũ ad h̃ vt fiat cõceptio q̃ mẽbra gnãtõis ⁊ spũtuũ sint fortia.

De causis

autem ex parte principiorum dixit Aui. iam dictum ẽ q̃ necessariũ ẽ vt sint mẽ bra digõnis ⁊ membra spũum fortia ad hoc vt fiat conceptio.

De causis vero

ex parte errorũ qui cõmit tuntur ẽ error. ¶ Dixit himanl quando vir egit notum suum ⁊ mulier non conuenit ci in ipso actu vno tempore. Dixit Aui. Error accñs ẽ cũ spermatis emissio fit ante cõplemẽtũ vel post quidem cum sint vir ⁊ muli er diuersi i tempore coitus. s. diuersitate multa. s. quia si parũ añ cedit ẽ conferens vt ipse ᵭclarat post. Si vero antecesserit vir di mittet eã ⁊ nõ emittit sperma. s. ipsa mulier S₃ si fuerit antecessio mulieris emittet vir sperma postq̃ emiserit mulier ⁊ expellitur in os matricis pp motus attractionis spermatis q̃ se aperit ⁊ sp mati apertione vna post aliam cum attractione vehementis sen sus q̃ sentitur cum ipsum emittitur nisi pp atractionẽ aque. i. s. sp

matis

matis viri cum eo ꝙ currit ex ea ex vaſis ſpermatis eius īntrin ſecis in matrice effuſa vel effuſū ad interiora eius.ſ. ſp̄matis mu lieris aqud quoſdam aut ꝑꝑ attractiōȝ eius qḋ tāgit ipſū ſi veruȝ ē ꝙ dn̄t quidam alij ꝙ ſperma eius ꝗuis gn̄aet̄ intra matricem tamē effunditur ad exteriora oris matricis: deinde deglutit ipſuȝ os matricis vt ſit motꝰ eiꝰ ad attrahendū ſp̄ma ſui ipſius deforiſ quare recipit ipſum cū mouet̄ ſp̄ma eiꝰ ⁊ attrahit cū h̄ ſp̄ma viri non enim appropat̄ illud emiſſioni ſpermatis viri. ¶ Poſt cō plemētū vo emiſſionis ſpermatis error ē dixit Aui. motui labor o ſus ex ſaltu aut ex obuiatione que fit cū caſu ⁊ velocitas eleuatio nis poſt emiſſionem ſpermatis ⁊ ſimilia illis poſt conceptionē q̄re .ſ. ꝓpter que lubricat.ſ. ſperma ex matrice aut ſicut eſt timor acci dens ſubito ⁊ ira vehemēs ⁊ gaudium imoderatū ⁊ vehemēs triſticia. ¶ Dixit Raſ. 9° continentis ex libro de aere ⁊ regione paucum exercitium ⁊ modicus labor ⁊ mundificatio meſtruo rum inferunt ſterilitatē: qm̄ inferunt orificijs venarū que ſunt in matrice flā viſcoſum debilitans v̄tutē attractiuam: quare non at trahit ſperma cū violentia neq̄ etiaȝ ſperma adheret ei cū cadit ī ea nȝ extenditur vt debet. Et dixit ſi planget mulier tēpore coitꝰ non concipiet. Dixit muſaban mulier que fuerit continue calami tatis ⁊ miſerie ⁊ triſtitie non concipiet ⁊ que laborat nauſeatis ſa tietatibus non concipiet ⁊ relique cauſe que tēdentur in cauſis ꝺ ꝓhibitionibus impregnationis ⁊ facientibus aborſū. Hec eteni oēs cāe cū fuerint forteſ ⁊ aucte inducūt ſterilitatē cū vero nō fue rint ſic intenſe ſed debiles inducunt debilitatē cōceptionis. Et ſūt qui addunt predictis cauſis coitū factū ſine deſiderio ⁊ amore ſȝ potiꝰ odio et ſaltū factū a muliere ſubito poſt coitum ad poſterio ra ⁊ coitum factum cū muliere modo inepto ⁊ maxime cū vidit. muliebria ⁊ coitꝰ ī ꝓpatulo ⁊ ſine verecūdia ſteril̄ effic̄ viros hōeſtos.

Aūs h̄ ꝙ ſi plo rat muliere tē pore coitus nō concipit.

De ſignis ſterilitatis

Signa generis: vir ⁊ mulier ſteriles congnoſcunt̄ ab ef fectu p̄cipue. non eni generat vir ſterilis ſi gene ranti copuletur mulieri nec mulier ſterilis ſi viro iungat̄ generā ti ⁊ proprie ſi iungant̄ debito regimine premiſſo. Et mulier qui dē talis ē virago cū paucis vl̄ nullis mēſtruis ⁊ vir talis ē iberbis frigide ꝯplonis liquidi ſpermatis difficultas enim īpregnationis cognoſcitur qm̄ raro mulier impregnat̄ ⁊ tunc ēt nō niſi auxilio ⁊ ingenio ad concipiendū premiſſo.

Specierum aūt ſigna ſunt: qm̄ ſi conueniunt vir ⁊ mulier in eadem cōplone ſeminis ſcitur hoc per ſigna in vtroq̄ iūcta illius cōplonis. Et ſil̄r ſcit̄ eoꝝ diſconuenientia in cōplone. Et facta ex cā vaſoꝝ viri p̄ter alia mē bra dixit Aui. cognoſcitur ex ſignis ꝯplonis coꝝ ⁊ calide ⁊ fride ⁊ humide ⁊ ſicce dicte ſupple. Et maxime cognoſcit̄ calida ⁊ fri da ex ſenſibilitate mulieris cum ſuo motu.i. ex eo ꝙ ip̄a p̄cipit ex ſp̄mate tranſitu eius ſuper os matricis de caliditate ⁊ frigiditate ⁊ cognoſcitur ex ſpermatis ſpiſſitudine ⁊ eius ſubtilitate ⁊ ex diſ pōne pilorum pectinis ⁊ ex calore eius ⁊ odore ipſius vt cū acutꝰ odor ex eo percipitur cū ex̄ emitit̄ ⁊ recipitur in aliquo vl̄ ſuper aliquo. Et cognoſcitur ex tinctura vrine ⁊ ꝑuitate tincture ipſius Et dn̄t quidam qm̄ ex caliditate apparent in vrina reſolutiōes lō ge ⁊ rubee. Et cognoſcitur caſa ⁊ frigida ex coſtate corporiſ: hec enim oīa ⁊ ſilia ſign̄t caliditatē ⁊ frigiditatē mēbroꝝ generatiōis in mare ⁊ femina vt ſupra habitum eſt. ¶ Hūiditas vero ⁊ ſic citaſ dixit. Aui. cognoſcūtur: ſiccitas quidē ex paucitate ſpermatiſ cū groſſicie eius ⁊ hūiditas cum m̄ltitudine ſpermatis ⁊ liquidi tate eius dixit. Ap. femineis ſperma ſb̄tile ⁊ frigidū ē.

Et ſigna ſup cā ex cōplōe mēbroꝝ generationis ī mu liere vel menſtruis in caliditate vel friditate Dixit Aui. cognoſcūt̄ tactu ⁊ colore menſtruoꝝ. Et ꝙ in coitu p cipit vir in virga ſua ſenſum caliditatis vel frigiditatis ⁊ cogno ſcitur ex diſpoſitione piloꝝ pectinis ⁊ ſiḡtur humiditas ex m̄ltitu dine ſpermatis ſiue liquiditate ⁊ ſiccitas ex groſſicie cum paucita te. Dixit Ariſto. mulieribuſ maſculinis non ſunt mēſtrua ⁊ ſiḡtur dix̄ Aui. ſup māicē.ſ. vt dn̄t fridā ⁊ hūidam. Et dixit Aui. quecū q̄ mulier mundificat̄.ſ. per mēſtrua de menſe in mēſe ordinarie ⁊ non exſiccat̄ os matricis eius imo remanēs hūidū ē lubricans ⁊ non impregnat̄ ꝑꝑ nimiā hūiditatē lubrificare faciētē ſemē Et cognoſcit̄ hūiditas ad tactū ex eo ꝙ cū ea coitur. nā coitꝰ reddit̄ indelectabilis ⁊ deturpatus ⁊ cognoſcetur ex curſu hūiditatum māicis ⁊ extenuatio.ſ. corporis matricis ⁊ pinguedo ſil̄r ⁊ adepſ ⁊ tortuoſitas v̄ge ⁊ breuitas chorde eiꝰ ⁊ breuitas virge ⁊ cōuer ſio matricis ⁊ differentia duaꝝ emiſſionū ſpermatis ſunt res que cognoſcuntur ex expimento ⁊ ſenſu ⁊ relatione ⁊ hijs que dicta ſunt ſupra. Uulua cū zirbo.i. ꝑꝑ zirbū īpedita multi adipis ē ſtri cti itroitus ꝑꝑ cōſtrictionem factā a zirbo ⁊ adipe lōginqua.i. bre uiū ſine curtoꝝ cornuū eminētiū ventriū ⁊ mouet̄ apud oēm mo tū ⁊ leditur quolibet odore. De hoc dixit Gal̄. facte ex multitudi ne adipis ī toto ſigna ſunt māifeſta ex habitudine totius Sed ſi mulier eſt extenuata circa pectus ⁊ ſpatulas ⁊ adiutoria ⁊ co ſtas ⁊ cuȝ hoc in ipſa patet deſcenſio ventris vltra menſuram ⁊ multiplicatio. piguedinis ⁊ ſpiſſitudo in loco femoris ⁊ vmbilici

Vide h̄ p̄lima ſigna q̄ cū ad ſt denotat ꝙ ma trix ē īpedita ꝑ pter piguedinē

cum frequentia hanelitus in eius motione ⁊ leditur qual̄ȝ vento ſitate ⁊ ſtercoris retentione aut aggregatiōe ventoſitate in vētre ⁊ ē apparens conſtrictio vel opilatio in ore matricis apud tactū obſtetricis tunc verificatū ē ꝙ ex pinguedine matricis ē. Et dn̄t quidā ꝙ mulier tēpore coitus ſentit quaſi clauſura ſit orificij ma tricis. Et dixit Auic. cognoſcitur curſus matricis qm̄ ſentit̄ intra vuluā.ſ. ex motu virge facil̄r. ꝙ ſi non fuerit os matricis oppoſitū ſ. ori vulue directe tunc eſt decliue ⁊ illud ſcitur per tactū obſtetri cis. Et illa cuius matrix ē habens decliuitatē ⁊ conuerſionem ſē tit dolorē apud coituȝ qm̄ v̄ga ledit eā ī itroitu eius obliquo ⁊ la cerabitur non ſ̄m rectum. Et ſigna ventoſitatis ſūt inflatio ſumi nis et partium eius ⁊ noceri a cibis inflatiuis. Et aborſus antequā magnificet̄ embrio ſiḡt eā ⁊ rugitus ⁊ cōmotio ⁊ ſonitus in ven tre ⁊ in inteſtinis. Et ſigna egritudinū ſūt nota ex ipſis ⁊ ſigna cā rum extrinſecarū habentur per inquiſitionē ipſarum ⁊ relationē Dixit Ar. 2° de generatione aīalium diſcutiūt hoc in victis colo ribus ad oculos ſi colorauerint ꝙ in ore ſputū hoc enim nō acci dente demōſtrat poros per quos ſegregat̄ ſuperfluū cōfuſos ha bere ⁊ concluſos circa caput maxime ſpermaticis ē. declarat enī hoc in coitibus tranſformatio manifeſta: vtentibus enī venereis pluribus deprimuntur oculi manifeſte aut cā ē qua natura geni ture ē ei q̄ cerebri aquoſa. Et dixit rationabiliter diſtebuitur expi encijs ꝙ viroꝝ ſit ſterile in aqua enī cito diffūditur.ſ. ſperma ꝙ ſte rile ⁊ fridū ſupnatat. Sermonū āt.i. gn̄ātiū q̄ corpꝰ poroſ hȝ re cipit īgredieſ ī ꝓfūdū cedit. calidū qḋ ē qḋ digeſtū ē ⁊ digeſtū ē qḋ comunicat ⁊ conuenit ⁊ groſſitiem hȝ. Dix̄. Aui. ad ſciendū cuiꝰ culpa venit ſterilitas oȝ ꝙ expiantur duo ſpermata ⁊ proiciantur ſuper aquam ⁊ qḋcūq̄ illoꝝ natat ſuper aquam ex p̄te illius ē de fectus. ¶ Dixit Raſ. 9° cōtinētis ponat̄ .ȝ.i. ſpermatis viri in va ſe pleno ⁊ ſi ſupernatauerit erit ſterilis. Dicunt dȝ fūdi ī aq̄ dulci non calida ne diſſoluat ſperma nec exceſſiue fria ne cōdenſet ipȝ ſed ſit tēperate frigiditatis. Et ratio pſuaſuia eius ē q̄ nataꝰ. ſper matis ſuper aquam ſiḡt in eo contentā multā vētoſitatē ⁊ per cō ſequēs ꝙ non ſit perfecte digeſtū ⁊ ſi coagulatur vt colūna ⁊ pe tit fundum digeſtu ē ⁊ p̄t gn̄āre Dicunt nō ſolū ſel̄ fiēda ē hec ex pientia ſed pluries Et dixerunt dixit Aui. fundant̄ due vrine.ſ. viri ⁊ mulieris ſuper lactucā. vna ſuper vnā ⁊ alia ſuper aliam ⁊ ex illo ē defectus cuius vrina exſiccauerit eā. Et ratio perſuaſiua huiꝰ p̄t eē q̄ vrina que exſiccat ipſaȝ lactucam ē vſtiua ⁊ ſic ſiḡt ſuper excedentē mēbroꝝ gn̄ātionis caliditatē vel circūadiacentiū eis que eſt ꝺ cauſis ſterilitatis: hoc tamē ſignū n̄ ē certū q̄ vrina p̄t eē ex alia cā calida vt ex multa permixtiōe colere cū ea ⁊ exſic caret lactucam ⁊ tn̄ mēbra gn̄ātiōis eſſent tēperata vel cōuenien tis ꝯplonis gn̄ātiue: Sil̄r poſſet vrina ꝑꝑ nimiā frigiditatē n̄ exſic care lactucā ⁊ tunc nō eēt ſignū gn̄ātiue ꝯplonis quia ſuperflua frigiditas ē de cauſis ſterilitatis ⁊ dixerunt Dixit Aui. ſumāt̄ .7. grana ordei ⁊ .7. tritici. ⁊ .7. fabe ⁊ ponantur in vaſe teſteo .i. bn̄ ſiccato vel vitreato ⁊ mingant ſuper ea vnuſ amborū ⁊ dimittāt̄ ſeptē diebus tunc ſi naſcantur non ē ſterilitas ex parte eiꝰ. Gorḋ. aūt dixit ſolū de granoꝝ ordei pugillo hoc debere fieri ſeorſū vt migat vnuſquiſq̄ in ſuo vaſe ⁊ dimittantur ī loco ſecreto ⁊ frido ix. diebus. ⁊ dixit ponat̄ in vtroq̄ vaſe de cantabro equal̄r.ſ. cū vrina alterius eoꝝ ⁊ ſic dimittat̄ per octo dies vel ꝑ .9. cuiꝰ vitio erit ſterilitas in vaſe eius in cantabro erūt vermes ⁊ cantabrum erit fetulentum ⁊ ſi vtroq̄ erūt. erunt ābo ſteriles Et dixerūt dix̄ Aui. ꝙ eſt lōgingus hoc iterū.ſ a iudicio rōnali ꝗ̄ ꝑ dicta: aſſignā tur enim p̄dicta ⁊ ſilia quoꝝ ſaluatio.i. v̄ificatio nō v̄ificat̄ nec in eis aliud iudicat̄.ſ. iudicio rationabili per ſe ipſa niſi alia ⁊ ꝓpria inueſtigentur ſigna. Sed melius ſignū ad ſciendū hoc dixit Aui. eſt illud qḋ dixerunt in experiētia mulieris.ſ. Ypo. 5° affo. Muli er ſi in vtero nō acceperit velis aūt ſcire ſi accipiet ꝯtegens veſtimē tis ſuffumiga eā aromatibus deorſū. Et ſiquidē videt̄ tranſire o dor ꝑ corpus ad os ⁊ nares cognoſcitur ꝙ cā ſterilitatis non eſt ex ea: ⁊ ſi non tranſit odor cognoſcit̄ ꝙ ipſa per ſe non cōcipit: dȝ aūt contegi veſtimētis ⁊ ſic ſupercingi ꝙ nō poſſit aliquo mō ab extra tranſire odor ad os ⁊ nares q̄ tunc iudicium eſſet fallax ⁊ oȝ ꝙ ſuffumiget̄ matrix cū traiectorio faciendo ꝑuenire fumigiū ad matricē ponēdo illa aromatica ſup ꝓrunas accēſas ī aliquo va ſe ſuppoſito ei ēboto ⁊ debēt aromatica eſſe calida ⁊ multi odoriſ vt melius attrahantur a matrice vt poſſit melius penetrare per poros matriciſ ⁊ mēbroꝝ. Et ſint bone ꝗtitatis vt poſſit ꝑuenire odor ad os ⁊ nares ⁊ inficere eos ēt fumi reddentes ſaporē aro matis poſiti ſuper prunis Et de bonis aromatibus ad hoc ſunt thuſ maſtix mirra ⁊ ſtorax ſi itaq̄ ille fumus penetrat illa mulier ē apta concipere ꝗtum ē de ſē ꝑꝑ cās in matrice poſſet tn̄ eſſe ſte rilis ꝑꝑ aliquam aliam cām. verū vt plim ē ꝙ mulier non cōcipit ꝑꝑ cāȝ in māice ⁊ raro ꝑꝑ alias cās. ¶ Et Ideo hypo. ſic abſolu te ꝓtulit affo. ⁊ ſi nō penetrat tunc illic ſūt opilatio ⁊ hūores ma li male qualitatis corrūpentis odorem ip̄m per corpus. Et iſta ma la ꝯplo p̄t eē calida ⁊ ſicca ꝯſumēs effumigationē ⁊ poteſt eſſe fri da ⁊ humida conſtringens ⁊ congelans ipſam. ¶ Dixit Sera. 5°. breuiarij ſufficit ſuperſignificationem malitie complonū ſuffu migatio cum medicinis quas dixit Ypo. quando nō peruenit ad

Nota experientias qbꝰ cogno ſcit̄ a q̄ p̄cedit ſterilitaſ a viro an a feminino.

Vide h̄ aromata cū quibꝰ hēt fi eri ſuffumigatio deorſū ad vidē dū ſi mulier ē apta cōcipē vl̄ nō

nares ipse enim dixit.5°.afto.q quando mulier non ipregnatur.
& vis scire an ipgnet' an nõ:tc tege eã cũ pãnis & põe suffuigatiõz
sub ea & si vides suffuigationẽ transire in corp⁹ ei⁹ vsqz ad nares
ipsius & os eius scias q ꝓhibitio impregnationis non ẽ ex parte
eius:cum vͦo non ascendit ad nares tũc est pp vehemẽtiã fridita
& siccitatis q̃ iã coartauit orificium matricis & orificia vasoꝝ eius
& prohibet vapores penetrare in corpus & hũiditas sic ipsa extin
guit semẽ sic ẽt facit i q̃litate vaporis & caliditas corrũpit medicinã
& mutat eã & si ñ scis hoc ex istis sig̃tiob⁹ tc sī ẽt tibi sigatiões alie
que sig̃nt hoc sicut sbtilitas & nigredo & multitudo spmatis & ma-
licia cõplonis calide nõ accit mulieribus nisi raro. Dix̃ Ar.vbi
supra Mulieres discutiant appoitis & confingũt odores & spũm
q de foris .i.ad hãnelitũ deorsũ sursuz.notat q hoc signũ ẽ meli⁹
qr ẽm aliquam partẽ pt v̾ificari qr si odor non ascendit sig̃t sterili
tatẽ non tñ si ascenderit sequitur fecunditas qr lz ibi ñ sit opilatio
potest esse ibi alia causa sterilitatis. Et est illud signum super parti
cularem causam & non super omnes. Et dixerunt supponatur al
leum & cõsiderentur an iueniet odorem & saporem ipsius desup.
s.naribus & ore & v̾ificabit' sic ꝑdictũ. Dixit eñi Aui.pliz sig̃tio hu
ius .s.& predicti ẽ ad sciendũ an sit in ea opilatio an non. Quod si i
ea ẽ opilatio tunc signũ ẽ sterilitatis & si non est in ea sterilitas.s.ex
opilatione vel vt dix̃ alia littera si non est sbi opilatio & est clarior
tunc non ẽ longĩquũ qm̃ sterilitati sunt alie cause & ab impregna
tione ꝓhibentia alia.qr & si non est opillatio non seqt' q̃ est fecun
da. ¶ Dixit Gord.q expiẽta per fũigationẽ potest fieri in mu
liere v̾gie & etiã in corrupta.sed suppõe colliriorꝝ nõ nisi in corru
pta. Dixit Ar.vbi supra sũt hec quedã sanabilia maxime ãt perse
uerant sterilia ẽm primã constitutionẽ.i.a principijs generationis.
perseuerant talia sed talia sed maxime que sunt frigida. Dicũt q̃
uis lapsus preter naturam tã pro operationibus indiuidui q̃ pro
conseruatione spẽi sit deterior q̃ lapsus nãlis tamẽ sterilitas ꝓue
niens propter lapsũ naturalem deterior ẽ & difficilius remouibil'.
q̃ ꝓueniens pp lapsũ ꝑter naturã qr magis fixa est. Dixit Gal.in
cõmento.affo.quecũqz frigidas & densas mãicesbñt.&c.q corre
ctio sterilitatis pp maliciã cõplonis euenientis pure vel cũ mã pt
fieri paruo exñte lapsu siue naturali siue preter naturaz rectificã
do istã malã complonẽ vel iũgendo mulierẽ viro oppoite ꝯplõis
Sed lapsu exñte magno talis correctio fieri non potest & spãliter
quando frigiditas matricis ẽ vltimata tunc etiam perficit sterili
tatẽ cui non valet contra opatio caliditatis spmatꝫ viri. Dixit Aui
mulier sterilis & vir non generans ex creatiõe & etiã inconueniẽs
suo socio in complone indigens permutari medicationẽ nõ hñt
Curatio enim eius quam par necesse est permutare non pendet
ex medicina & vt dicunt intellexit de iproportione duoꝝ spmatuz
occulta & magna. ¶ De proportione vero manifesta & parua
ponitur regimẽ & curatio defectus etiaz cũ non est magnus si est
ex creatione difficulter curatur. Dicunt quidã decentius ẽ igren
dũ si sterilitas fit ex naturali dispositione vel accñtali. Et siquidez
ex nãli ipsa vel erit oĩo incurabilis & perpetuo perseuerãs vt q̃ ex
magno lapsu fuerit vel saltẽ manebit ẽm aliquaz etatũ: & qr hui⁹
dispõnis sunt cognitões difficiles & fortasse impossibiles nisi ab ef
fectu siue sit perpetuo duratura siue tempalr ẽm aliquã etatum.
medicus honoratus vel debet regimẽ oĩo dimittere vel cũ ꝓ
testatione operari cũ rebus opantibus & cũ ꝓprietate & alijs leni
bus & non in q̃litatibus excessiuis vt si fortasse non iuuerint nõ se
quatur ex eis notabile nocumẽtũ ad qõ multotiẽs ipiti perducũt'
distemperantes ipsoꝝ nãles dispões & ad malas & inãles cõplo
nes deducentes. ¶ Et sbdit Aui.breuitas instrumẽti medicatio
nem non habẽt. Dicunt virga longa marie ẽ incurabilis breuis
vero si nõ excesserit ibreuitate curari põt vt supra patuit. Et silr
dixit Aui.eius cuius orificia menstrue opilata sunt ex vlceribus
que consolidata sunt nõ ẽ curatio Relique vero sterilitates a pre
dictis regimen hẽnt & curari possunt.

Vid' q malicia cõplonis calid' raro accidit mulieribus

Vide q frigiditas m͂ricis vlti mata non recipit cõtra operan ci im alemine viri

Vide dispõnẽ mẽbrorũ gnãtio nis in vtroqz sexu que non reci [illegible] curam

Cura vniuersalis

Dix̃ Aui.diuidit' i duos modos: quorũ vn⁹ ẽ ad
impregnationẽ.& sbtillationẽ in ea .i.subtilẽ ingeniationẽ in ea. Et
secundus modus ẽ caꝝ ꝓhibibẽtiũ impregnationẽ amotio & cor
rectio his eñi duobus modis cõplet' curatio tam generalis q̃ ẽt
spãlis: secundus tamẽ mod⁹ in actu curatiuo dz ꝑcedere ꝑmum
regulariter operando.primũ q̃dẽ modũ q̃dã diuidũt in duos & ꝑ
mus ẽ ad disponẽdũ ambo spermata & ad confortandũ ipsa sper
mata conuenientia ad generationẽ.secundus est ad inueniendũ
modũ coeundi iuuatiuum ad generationẽ & vnusquisqz dictorũ
modoꝝ dieta completur & potione.& dieta existit vt trahãt ãbo
moram in aere temperato si ñ fuerit discrasia magna. Si ãt ãbo
fuerit discrasiati discrasia simili eligant moram in aere contrario
sue discrasie. Si vero discrasie dissimili elegati vnusquisqz aerem
sue discrasie dissimilem viuant ambo in leticia & exultatione
& bona spe generandi vtantur exercitio temperato. ¶ Verum
tñ in cõplone calida plus attineant quiete & frigida plus exerciti
& silr in sonno & vigilijs & q fuerit sicce complonis pl⁹ attineat.
qete & somno & q humide pl⁹ exercitio & vigilijs ¶ Cibis & po
tibus vtantur bonũ sanguinẽ generantibus & equalem in q̃tita

te & mõ sbe ꝓcurando vt bona digestio fiat in stõacho epate & oĩ
bus membris & q superfluitates ipsarum digestionũ nõ retinean
tur sed debitis temporibus expurgentur. ¶ Res vͦo medicina
les predictos modos implentes & operantur cum propietate
aut cum qualitatibus suis. Et de eis que implent confortatio
nem spermatuz & mẽbroꝝ generationis nec non & principalium
& nobiliũ sunt precipue tiriaca metridatũ diamuscus diambra ele
ctuarium de xiloal.pliris cum musco & filia debent aũt hec.exhi
beri in cõplone calida cum frgidis & in frigida cũ calidis & i sicca
cum humectantibus & in humida cũ exsiccãtibus & precipue ex
eis que agunt cũ ꝓprietate vt reddant spermata ad generationẽ
idonea que a ꝓprietate agentia inferius describentur. ¶ Dixit
Auenzoar si hõ recesserit a generatione.i.non potuerit genera
re & sũpserit tiriacã magnã generabit nutu dei. Idem aũt & muli
er: naz si mulier acceperit ex tiriaca exagium.s.cũ aur.i.limature
eboris confert. Et voluit q vir bibat ex ea.3.i.singulis quatuor die
bus hiemis tempore ante cibũ per duas horas cum aqua calida
Res vero inuenientes modũ coeundi iuuatiuũ ad ipregnationez
dixit Auic.sunt quia oz vt eligatur conuenientior horarum coitus
ꝓut.s.dictum est & eligatur vt sit.s.mulier in fine mestrui.i.mundi
ficatiõis in eis facte & in hora simili hore i q̃ oportet vt in ea coit⁹
fiat ꝓpter illud qͦd diximus & oportet vt ꝓlonget' dimissio coit⁹
tanta ꝓlongatione ne ꝑueniat alr ne sequat' vt corrumpat ambo
ea spermata.s.viri & mulieris frig⁹ Corrũpit aũt ea frigus qñ tã
parua ẽ dimissio coitus & eius frequẽtia tanta q resoluitur calor
nãlis & ipũs aut qñ tam diu vsus eius dimittitur donec relictum
sit a regimine nature & exalauerit ab eo calor nãlis ipsius Si er
go accidit istud dixit Aui.vtantur tunc coitu qui ẽ ad non impre-
gnandum deinde educto.s.i ipso coitu spermate diu retẽto dimit
tant coitũ tam diu donec fiat q sperma bonũ iam congregatum
ẽ & considerentur de eis vt sit in prima hora.s.in die mũdificatiõis
menstrue complete & silr expectetur in oĩ permutatione alia vice
si in prima non conceperit.& in predictis v̾bis voluit Aui.q tã diu
separati a coitu stare debent quousqz bona ꝯiectura putẽt i vtro
qz gnãtionẽ boni spermatis factam fore & tunc coeant.nec etiam
tam diu stent separati q ꝑ nimiã spermatis retẽtionẽ semẽ in vtro
qz vel eorum altero sit infrigidatum. Et tamdiu si contigerit fe
cisse tunc coeant ad illius infrigidati spermatis expulsionẽ:deĩnd
iterum abstineant donec sperma ꝯueniens aggregetur & non est
in omnibus hoc tempus idem assignatũ.sz est valde varium ẽm
varietatẽ particularum ꝯsiderandarũ. Et dixit. Aui.prolongent
ludum & proprie cum mulieribus quarum complones non sunt
male & hoc quando debent coire ad impregnandũ & anteq̃ coe
ant. Et ludus iste sit cum verbis que pertineant ad venerem &
osculis & amplexibus & tactu facili maillarum & partium genita
lium mulierũ & adhesione ipsoruz adinuicem preterq̃ coeant &
cogitando super coitũ & impregnationẽ & ꝓprie donec desidera
uerint coitum & saltem mulier. Cũqz desiderauerit.s.mulier.per
misceatur ei vir permixtione vera fricando quod ẽ inter anum
eius & vuluã.ille enim locus est delectationis eius & precise locus
eius delectationis est quod est in superiori vulue in loco piloso iu
xta pectinem. ¶ Consideret autem vir in hoc actu horam
in qua fortis sit adherentia.s.mulieris ad se ipsuz vel fortis adhe
rentia matricis versus os eius querens attrahere sperma: q co
gnoscet vir in tactu vulue qr incipiunt eius oculi mutari ad rube
dinem & eius hannelitus eleuari.& verba eius balbutire.& tunc
vir ascẽdat supra mulierem & eleuet coxas eius dilateturqz loc⁹
vulue & qui ẽ inter ipsum & vuluam parumper ẽm tantã q̃titatẽ
ne sequatur ipsum impressio aeris exterioris omnino. Ipse .n.dis
ponit .i.statim corrumpit ipsum .& non est conueniens deinde
ad generationẽ & sic compleant emissionem spermatis. ¶ Et sci
as dixit Auicenna q quando emittitur sperma in hora sue eiecti
onis parum.i.modicum & interpolate .sicut quidam faciunt qui
emittunt prius vnam partem postea aliam ad tempus supple nõ
conuenit hoc ad generationem immo est impreparatione al' im
pressione sua iseparabile oppositi.s.oportet q emittatur & sine iter
missione totum non separatũ ab opposito.i.ab eiectione mulieris
¶ Sed tunc si eiciat vir sperma suum fortasse eniz perditur.i.cor
rumpitur sperma & non est aptum ad generationez.s.si dicto mo
do eicitur nõ imo oz dixit ipse vt recipiat os matricis.s.sperma cũ
eiectione quadam quia.s.vna quia totum sperma debet eicere si
mul & non stringat virga exitum eius. Emiss'.spermatibus dixit
Auicenna.adhereat vir ei hora.i.per spatium vt potest cum iam
permiscetur post illud .i.post eiectionem spermatis permixtio
ne que est vehementioris perscrutationis. Et hoc ne forte simul
cum spermate egrediatur aer & corrumpat sperma. Stricte igi
tur adhereãt & stringat vnusquisqz coxas & instrumẽta sua & ne
quaq̃ extrahat tunc vir virgam sed firmam teneat & sic taz diu
stent dixit Auicenna q nodi.i corrugationes oris matricis.s.colli.
eius quieuerint.s.ab exsiccatione virge & donec iam hannelitus
eius acquieuit ex toto. ¶ Et adhuc post illud parũ surgat vir &
mulierẽ reliq̃t iacẽtẽ eleuatis coxis & ꝯmerso dorso ꝯstrictisqz pe
dib⁹ hora vna & si dormierit erit melius ad cõceptũ. Fiũt aũt pre
dicta

Nõ res iuueniẽs modũ coeũdi iu uatiuũ ad ipre gnatonẽ & horã

Vi de hic signa qñ Mulier ẽ i ꝺsiderio coeun di & qñ ẽ apta i prẽgnatoni

dicta oīa vt semen melius in matrice retineat᷑. Cūq̄ sic aliquantulum steterit tunc mulier se vertat super latus dextruz si querat concipere masculum aut super sinistrum;si querat cōcipere feminam. Et scias φ q̄ñ mulier vult coire vt concipiat debet habere intestina munda a fecibus ⁊ vesicam ab vrina. Et opoꝛtet vt ante per tempus cōueniens ꝯfoꝛtet᷑ matrix mulieris ad cōcipiendū qđ fit cuz medicinis assumptis ac etiā naribus odoꝛatis supposit᷑ vulne suffumigatis illic intus ventrem ⁊ emplastratis. Et de sumendis per os est medicamen vtile ⁊ exptum. ℞.vtriusq̄ testiculi vulpis ʒ.ß.testiculum verris dextrum si querit masculum vel sinistrum si querit feminam desiccatum in vmbꝛa limature eboꝛis sisileos matricis lepoꝛis exsiccate ⁊ coaguli eius an.ʒ.ij.puluerizent᷑ ⁊ cū zucharo ꝯficiant᷑ ⁊ sumant᷑ ex eo oī sero.ʒ.ij.cum bꝛodio vel vino. Aut. ℞.floꝛes valeriane ⁊ betonicam an.cōfice cū melle ⁊ sumatur ex eis.ʒ.ij.de sero. Aut. ℞.coaguli lepoꝛis ⁊ fimi ei⁹ ⁊ mellis an.componant᷑ ⁊ dentur tribus diebus de sero ⁊ de mane sumat puluerē rasure eboꝛis. Aut. ℞.pulueris veretri tauri ⁊ pulueris mente an.confice cum melle ⁊ da mane ⁊ sero. Aliud vtiliter cōferens. ℞.cinamomi cardamomi gar.croci an.ʒ.ß.zinzi.pipis longi galāge macis ciperi nucis mus.cimini xiloal᷑ cassie l᷑.an.ʒ.ij.cubebe.ʒ.j.ambꝛe ⁊ musci ⁊ balsami an.ʒ.j.zuchari qđ sufficit. Dicunt quidam φ si ex radicibus lappe maioꝛis pistatis cū farina frumēti mixtis fiant frixelle ⁊ sumat mulier vsq̄ ad dies nouem omni die ex eis in ieiunio vnam subsequente potu vini odoꝛiferi concipiet nutu dei. Dixit Auic. si fiant odoꝛamēta sup eam que narib⁹ attrahant᷑ cum suffumigationibus huic rei.s.conuenientibus illđ erit cōuenientius ⁊ ista suffumigatio ad nares dȝ fieri ante coituz cum odoꝛiferis non multum calidis sed temperatis. Et non debȝ pꝛolongari suffumigatio ipsa: q̄m matricem in nimio motu poneret ⁊ ad superioꝛa nimium eleuaret. ipsa enim excitat᷑ ⁊ mouetur ad odoꝛes bonos. Sed tñ tempate fiat cerebꝛum mulieris cōfoꝛtat ⁊ matricem eius incitat vt coitum appetat. Nastale vtile matrici subijciendū. ℞.satirionis vulpini ⁊ canini an.ʒ.j.ß.fellis galli ʒ.j.misceant᷑ ⁊ hec sibi tribus diebus subijciat mulier bibendo oī die de limatura eboꝛis ⁊ quarta die coeat. Dixit Ras.9° cōtinēs supponendū est mulieri que nō impꝛegnat᷑ de spica croco mastice myrra such ⁊ castoꝛ cum oleo nardino vel adipe anserino cū lana viridi post fluxum menstruoꝛuz per dies vel de coagulo lepoꝛino trito cum oleo viol᷑. Et dias. dixit cuz butyro: vel fiat suppositoꝛiū de fellibus pdicum: illinitio ⁊ emplastratio fiat sup renibus ⁊ vētre ab vmbilico inferius cum stipticis facientibus retinere spma. Et quidam añ coitum lauant pudenda sedendo in aqua pluuiali in qua decocta sint folia citri floꝛes camomille rose ⁊ mirtus. Et scias φ post coitum ad impꝛegnandum factum vitanda est tussis locutio clamoꝛ fricatio extremitatuz inferioꝝ ⁊ ipsaꝝ ligatio ⁊ cōpꝛessio ⁊ appꝛoximatio reꝝ frigidaꝝ eis ⁊ super omnia vitanda ē hanelitus retentio ⁊ sternutatio. Dixit Solinus ante omnia sobolem cogitantibus sternutatio post coitum cauenda est ne pus excutiat semen pulsus repentinus φ̄ in penetrabilibus se matris insinuat humoꝛ paternus.

Medicamē vtile ⁊ expertū sumendum p os in sterilitate.

Uide hic multa que sūt vitāda post coituz pro impregnādo mulierem.

Cura vero particularis in regimine hmōi

curationis sterilitatis s̄m Auic. vertit᷑ ad coꝛrectionem siue remotionem cāꝝ eius. Dixit Auic. sic q̄m si cā est ꝑpter caloꝛem calidorum.i.ꝑpter malam cōplexionē calidam cū mā euacua eam.s.cū eo qđ cōuenit ex flomia de basilica ⁊ de saphena ⁊ medicinis soluentibus humoꝛem colericum cū digōne pemissa cum sirupo q sic fit. ℞.endiuie epatice cicoꝛee rostri poꝛcini maratri.i.feniculi an.M.j.capilloꝝ veneris recentium diantos politrici fumiterre an.M.ß.ros.viol᷑ folioꝝ boꝛaginis ⁊ buglose ⁊ nenufar.an.ʒ.ij. decoquant᷑ in aqua sufficienti ⁊ colentur ⁊ colatura sirupizet᷑ cū zucharo ⁊ aromatizet᷑ cum sandal᷑ citrinis. Et si ibi fuerit humoꝛ adustus addant᷑ pꝛedicto sirupo sene cuscute epithi^m ⁊ lupulus ⁊ pꝛedicte medicine diacatolicon ⁊ diasene. Post euacuationē detur mulieri de rubea tinctoꝝ.ʒ.ij. ⁊ supponat nastale fcm̄ ex gumi arab.mirra mandragoꝛa ⁊ modico camphoꝛe: φ si mala cōplexio remanserit vel pus affuerit sine materia equet᷑. Dixit Auicē. administra super matricem cerotaria frigida equalis caliditatꝭ.s. actualis: qꝛ ꝑpter matricem esse neruosam nō debent frigida administrari actu frigida ſȝ potentia. Uel voluit in hoc ostendere φ contraria que sunt frigida sint equalis caliditatꝭ.i.temperate frigiditatis non solum actu: sed potentia ⁊ sint sumpta ex succis muciaginibus ⁊ oleis frigidis. Et si fuerit i causa frigiditas ⁊ hūiditas ⁊ est illa dixit Auic. que fit s̄m pl̄m ⁊ est receptibilis curatiōis: et pl̄m medicinaꝝ.s.traditaꝝ ab auctoꝛibus facientiū ipꝛegnare est ex parte quasi succurrendi ei.s.cōplexioni frigide ⁊ humide: quia pl̄m eaꝝ attinet caliditati ⁊ siccitati: ⁊ opoꝛtet si ibi est materia vt digerat᷑ ⁊ euacuet᷑. Et digerens ⁊ pꝛeparans materias flaticas i matrice habundantes sic fit ex betonice mellisse arthemisie pulegij maioꝛane calamenti an.M.j.radicum enule ciperi iringoꝛuz apij ⁊ feni. ⁊ assari.an.ʒ ij.seminū ani.sisileos hautie amonij passul᷑ liquiꝝ rubee tinctoꝝ an.ʒ.j.fiat decoctio que sirupizet᷑ cum melle ⁊ accetosetur cum aceto squillitico ⁊ aromatizet᷑ cum gar.mace.

⁊ nuce mus.dos.℥.ij.cum aqua que sic fit. ℞.cinamomi cōtusi.℥.j. ⁊ in lb.iij.aque buliant ebulitione vna: deinde remoueāt᷑ ab igne ⁊ reseruet᷑ ⁊ digesta mā euacuet᷑ cum catartico imperiali vel cuz benedicta ⁊ electuario indo vel cum pillulis fetidis vel iliaticis ⁊ similib⁹. Et post hanc purgationē vtatur mulier omni septimana semel pillulis que sic fiunt. ℞.xiloal᷑.carpol᷑ siseleos asari masticis nucis mus.anisi feni.an.ʒ.j.nardi calami aromatici squināti an.ʒ.ß. chebuloꝛum bellericoꝝ an.ʒ.vi.emblicoꝝ citrinoꝝ ⁊ indoꝝ.an.ʒ.iiij.ß.aloes sucotrini ad pondus oīuz conficiant᷑ cū succo feni.dos ʒ.j.cum vadit doꝛmitum: ⁊ iteꝝ omni die mane ⁊ sero ante cibuz sumat de confectōe que sic fit. ℞.galan.ʒʒ.an.ij.xiloal᷑.cinamomi doꝛonici.zedoa.macis.gar.nus mus.folij rasure eboꝛis sisileos.an.ʒ.j.spice cardamo.pipis longi.ros.rub.an.ʒ.ß.sandaloꝝ alboꝛum. ⁊ rubeoꝝ.an.ʒ.ij.ambꝛe.ʒ.j.margaritaꝝ.ʒ.j.ß.musci grana.vj.zuchari vel mellis quātum sufficit dos.ʒ.iij.cum potu vini odoꝛiferi pauci. Et dixit Aui. non est excusatio in hac cura euacuatiōis humiditatis cum hyeris.s.magnis: ⁊ cum clisterijs ⁊ suppositoꝛijs. Clistere cōueniens sic fit. ℞.arthemisie maratri an.M.j.radicū peonie carui siseleos.an.℥.ß.decoquant᷑ ⁊ in decoctione ponant᷑ catartici imperialis.℥.j.mell᷑.chebuloꝝ.℥.ij. ⁊ salis.ʒ.ij. Suppositoria fiant ex benedicta ⁊ catartico impiali. Et dixit Aui. φ quāq̄ añ vsum pesarioꝝ indiget᷑ clisteribus cum re aliqua cui insit virtus pulpe colognide vt educat humiditates: deinde supponat i vulua sua qđ est sicut gumi arboꝝ masticis ⁊ educet ex ea humiditates. Et ex eis que sunt administranda post purgationes pꝛedictas est suppositoꝛiū siue nastale factuz ex mercuriali contrita ⁊ ligata cum filo: q̄m euacuant humiditates matricis sine lesione. mundificat enim eam cuz supponit᷑ omni die vsq̄ ad tres vel quattuoꝛ dies vel plures: ⁊ in hoc est efficax: ⁊ nastale siue suffumigiū fcm̄ cum bdellio: ⁊ pessarium factum ex vino decoctionis bdellij apit os matricis: ⁊ educit humiditates que sunt in ea: aut fiat nastale de puluere confecto cum melle vel oleo ros donec deueniat ad foꝛmam solidam ⁊ supponat᷑: q̄m mūdificat eam a supfluitatib⁹ Et facta coꝛpoꝛis euacuatōe ⁊ matricis mundificatiōe deueniendum est ad ea que calefaciunt matricem ⁊ disponunt eam ad concipiendū per interius sumpta ⁊ supposita vel pesarizata ⁊ exteri⁹ appꝛoximata. Et ex eis que bibunt᷑ dixit Auic. sunt confectiones magne calide sicut tyriaca ⁊ mitridatum ⁊ theodoꝛicū.s.anacardinum ⁊ medicamen alchechengi hoc est frigidū ⁊ non cōuenit solum: sed miscet᷑ cū pꝛedictis ⁊ similibus calidis vt cōtemperet caliditatem eoꝝ ⁊ ex conuenientibus est electuariuz qđ sic fit. ℞.mell᷑.chebuloꝝ.s.illius in quo conditi sint mirabolani chebuli lb.j.pipis longi galimus.olibani.an.ʒ.j.ß.arthemisie seminis apij.an.℈.ij.dos.℥.j summo mane. Et de vtilibus in lubꝛicitate matricis est frequens vsus granoꝝ peonie in potu cum vino rubeo. Et qdeȝ permiscent cum eo limaturam eboꝛis que cū ꝓpꝛietate ad ꝯceptionem opat᷑. Et de vtilibus est medicamen de siseleos qđ sic fit. ℞.siseleos limature eboꝛis radicum ⁊ granoꝝ peonie. Darsisahan.an.ʒ.j.ß.cinamo.cipi.calami aro.sq̄nanti.arthemisie an.ʒ.j.nardi.gar.folij.masticis.olibani.an.ʒ.ß.ambꝛe purissime.℈.ij.mell᷑ chebuloꝝ qđ sufficit.2o.℥.ß.mane ⁊ vespere. De pessarijs autē q̄bus vtendum est dixit Serapio ⁊ ponitur 9° cōtinenꝭ. Pessariuz mirabile pꝛo ea que non cōcipit. ℞.croci amomi nardi coꝛone regie an.ʒ.iij.ß.folij coꝛdumeni.an.ʒ.j.adipis anserini vitelloꝝ oui.an.℥.ij.olei nardini.℥.j.ß.vini odoꝛiferi lb.j. ⁊ initiant᷑ in matricem aut sine vino fiant ex alijs rebus nastalia ⁊ supponant᷑ ⁊ conueniunt pesaria calida boni odoꝛis sicut qđ fit ex vino decoctiōis anthos melisse coꝛticis ⁊ folioꝝ citri darisisahan ⁊ masticis. Et de nastalibus supponendis est hoc. ℞.stoꝛacis liquide castoꝛei galbali opoponaci carpobal.vtriusq̄ been costi nardi ⁊ bdelij an. fiant nastalia cum vino quoꝝ vnum supponat᷑ per quattuoꝛ hoꝛas añ coitū. Aliud bonum. ℞.stoꝛacis vel nucis cipꝛessi masticis olibani an.ʒ.ij.ambꝛe.ʒ.ß.balsami.ʒ.j.ꝯficiant᷑ cum vino odoꝛifero. Aliud. ℞.darsisahan nucis cipꝛessi sigie.i.stoꝛacis chalamitte myrre ⁊ masticis an.par.ß.conficiat᷑ cum vino. Aliud. ℞.coaguli lepoꝛis ⁊ stercoꝛum eius ꝑut volueris ⁊ fiat nastale cum melle ⁊ coagulū vrsi suppositum vt dicitur sup oīa valet. Haly.pessarium matricez cōfoꝛtans ⁊ cōceptū adiuuans. ℞.aluminis iameni.ʒ ij.sumach sapharam xiloal᷑.an.ʒ.j.tere diligenter ⁊ cum melle liquefac ⁊ lanā in oleo intinge ⁊ menstruoꝝ ablationem mulier eā sibi supponat tribus diebus et sūmarie omne nastale calefaciens et desiccans conuenit et vbi frigiditas humiditatē excedat sint plus calida φ̄ stiptica et ecōuerso si hūiditas excedit sint plus stiptica φ̄ calida.

Uide h suppositorium siue nastale q evacuat hūiditates matricis sine lesione q̄m mundificat eam.

Uide h pessarium mirabile valens pro his que nō concipiūt ⁊ volunt impregnari.

Fumigium conferens ad cōcipiendum. ℞.aspalti et fimi lepoꝛis et rute sicce et masticis.an.tere et cum laudano et galbano cōfice mulierem tñ fumiga. Dixit Auic. ex fumigationib⁹ sūt troc. facti ex myrra et stoꝛace et baccis lauri: et q̄ñq̄ additur galbanū et q̄ñq̄ bdelium: decoquant᷑ res calefacientes et exsiccantes in aqua extinctionis ferramentoꝝ aut in vino ru. si frigiditas fuerit excedens aut in aqua ferrea vel enea minerali. Et pōt addi in decoctione sulfur vel alumen: et in ea sedeat mulier vsq̄ ad vmbilicum et bene lauet pudenda et postea bene se exsiccet. Et hec pꝛecedant fumigationes pessaria et nastalia. Dixit sahoꝛ suppositoꝛiū

de alio ad ꝯsequendum velocem impregnationem. Et scribit ab Aui. sic sumatur alleum siccum aut humiduz .i. recens ⁊ fundatᷣ sup ipsum quātum ipm̄ sit de oleo sisamino aut rosato ⁊ decoquā tur donec in decoctione dissoluantᷣ ⁊ recedat aquositas ⁊ suppo nantur cuz lana ⁊ est bonum mirabile. Sapor non dixit de oleo ros: sed fortassis Aui. de eo dixit ad temperandū caliditatem alio rū. ¶ Fumigiū vtile. ℞. gario. cina. cassielig. mac. storac. cas. myr re ⁊ olibani an. Suppositoriū qđ dicitᷣ infallibile ad cōcipiendum ℞. piloselam ⁊ testiculos trium aut quattuor mustelaꝝ masculo rum ⁊ sil' in olla pone in furno ⁊ dimitte tādiu ꝙ pulverizari pōt ⁊ postea pistari cum succo ipsius herbe nastale cōpone ⁊ mulier illud sibi supponat tribus dieb⁹ cauendo iteꝝ a coitu postea coeat qm̄ concipiet. Aut. ℞. thuris mastic laudani. aloes myrre nucis ci pressi ⁊ folioꝝ eius ligni aloes blace bisancee zedoarie nucis mus. aluminis de pluma cupulaꝝ glandium sumach an. cōficiantᷣ sup positoriū cum melle. Dixit Gord. vnguentū expertum verax. ℞. croci spice masticis storacis an. ʒ. iij. foliij. ʒ. j. cere. ℥ j. olei de spica ⁊ ros an̄ qđ sufficit ⁊ fiat ex eo inunctio ab vmbilico vsq; ad pecti nē ¶. Qđ si pre lubricitate matricis nō detineatᷣ sperma viri fiat empl'm matrici ⁊ pectini ex thure myrra ⁊ mastice aut sumatur colofonie. ʒ. j. ⁊ masticis. ʒ. ij. ⁊ impleatᷣ ex eis testa oui ⁊ applicetur calida vmbilico: qm̄ confortat matricem ⁊ facit retineri semē. Ja ceat post coitū supina eleuatis anchis ⁊ statim sibi subijciat bom bicem vel lanam intinctam in succo rute ⁊ dormiat. Et cerebruz quidem leporis cōmestū assum facit retinere semen: ⁊ vsus qdez aque decocte per extinctionē calibis in ea multis vicibus in deco quendo cibos ⁊ faciendo panem ⁊ in limphando vinum multuz exsiccat humiditates stomaci ⁊ matricis multum ⁊ confortat re tentiuā. ¶ Qđ si cā fuerit vehementia siccitatis totū regimē ver tatur ad humectandum. Et dixit Aui. administrentᷣ clisteria hu mectantia .s. initiendo ea in matricem ⁊ si non tollerauerit mulier hoc initiatᷣ per anū postq̄ feces emiserit sponte aut premissione clisterum eductiui secuz. Et dixit fiant suppositoria .s. vulue ⁊ ano ex adipibus leuibus sicut galline anatis cerui ⁊ detur in potu lac caprinum ⁊ alifid abeget .i. cibaria humectantia sicut sunt iura pin guium carnium balneetᷣ in aqua dulci decoctionis humectantiū fiat illinitio intus ⁊ extra cum vnguento facto de mucilaginibus altee ⁊ malue ⁊ seminis lini ⁊ medullis cruriū cerui ⁊ vituli ⁊ bu tyro recenti sine sale ⁊ adipibus galline ⁊ porci recentibus ⁊ simi bus: ⁊ pōt addi predictꝭ radix altee decocta ⁊ contusa vel folia ip sius ⁊ malue ⁊ fieri empl'm. ¶ Et si cā fuerit multitudo adipis dixit Aui. vtatᷣ exercitio ⁊ subtiliatione cibi ⁊ dimittat balneatio nem humidam ⁊ humectantem. nā humida exsiccans sicut cuz aquis termaꝝ confert. Et oportet vt dimittat vinum subtile albū q: faciendo penetrare nutrimentū ad membra addit in pinguedi nem: sed vtatur vino rubeo tñ pauco: q: penetrat ⁊ cū hoc iuuat ad concipiendum. Dixit himasui minuenda est ⁊ dandum est de theodericon ⁊ de similibus exsiccantibus ⁊ post stomiaz ⁊ euōnes ⁊ regiminis subtiliationē deueniatᷣ ad diminuendū adipez a loco matricis ⁊ oris ipsius qđ fit cum balneis dissolutiuis ⁊ cōsūptiuis pinguedinis factis ex calidis ⁊ exsiccantibus ⁊ cōsimilibus fumi gationibus iniectionibus suppositorijs ⁊ emplis ⁊ vnctionib⁹ bo ni odoris. Dixit Aui. sicut cum vino albo odorifero ⁊ oleo de lilio Qđ si hoc non contulerit tunc dicunt fiat balneum humectatiuū prius sicut ex decoctione altee fenugreci malue ⁊ silium ⁊ p⁹ bal neum suffumigetᷣ cum myrra ⁊ sigia .i. storace calamitta: deinde ingenium fiat in intromittere tentam ligneam politam subtilez sicᷣ calamus scriptoꝝ inunctam cum dyaltea vel sili ⁊ paulatine ⁊ le uiter ducendo ingenietᷣ vt penetret os matricis versus fundum eius ⁊ cum intrauerit ducat eam multotiēs intus ⁊ versus extra ⁊ sic faciet eadem die bis ⁊ sequenti die faciat similiter inunctam sed aliquantulum grossiorem. Et hanc si pōt toto illo die retineat ⁊ sic successiue singulis diebus faciat semp ingrossando tentā do nec venerit ad tentam cōuenientem que multis diebus teneri dꝫ intromittendo ⁊ extrahendo eam in die multis vicibus donec p se orificium maneat aptum postea apponat sibi nastale factuz ad grossitudinem indicis vel pollicis ex trifera magna mixta cū pul uere aromatum ⁊ inuoluta in panno lineo raro. hoc enim orificiū matricis tenet apertum confortat eam in preparando ad cōcipien dum. ¶ Et si in cā fuerit ventositas tūc si fuerit in corpore vel ma trice vētosabilis materia digeratᷣ ⁊ euacuetᷣ ⁊ phibeatᷣ a regimie ventositatis generatiuo. Deinde deueniatur ad carminanduz et resoluendum ventositatē ex assumptis sicut dyacimino dyagalā ga ⁊ dyamorgariton ⁊ speciebus factis ex aniso semine apij sise leos semine rute ⁊ similibus sumptis cum aqua radicum dyure ticaꝝ ⁊ fiant pessaria nastalia inunctōes ⁊ empla ex predictis ⁊ fe nugreco ⁊ castōr ⁊ semine agni casti ⁊ silibus. Et si causa ei⁹ fue rit remotio oris matricis a loco suo curetᷣ sicut dicetᷣ infra in suo caplo. ¶ Et si in cā fuerit strictura oris eius: dixit Auicē. oꝫ vt ad ministretᷣ in ea semp: q: frequenter vel quasi ꝯtinuo radius .i. tēta de stagno pus subtilis: deinde igrossetur gradatim donec dedu catur ad grossitudinem cōuenientem ⁊ semp sit inunctus cū vn guentis lenificatiuis ⁊ ante diuisionem radij per multos dies ac

Uide h quid faciendum si cā ste rilitatis fuerit vehementia sicci tatis matricis.

Uide h quid faciendum stante ventositate causa sterilitatis.

etiam dum fit vsus radij oportet vt vtatur balneo .s. lenificatiuo vt ex aqua decoctionis violaꝝ malue altee seminis lini ⁊ similiuz Et dicit ꝙ confert ei cōmestio caulium ⁊ cā opilans: curatᷣ cum aromaticis ⁊ apitiuis iniectis ⁊ fumigatꝭ. Et dixit Ras in diuisio nibus ꝙ cura opilationis ꝓpter carnez vel verucam in meatu vl' ore matricis est timorosa: qm̄ indiget medicinis consumentibus illam carnem ⁊ non fit in vsu eoꝝ securitas: qm̄ cōmouentᷣ post eas vlcera i matrice mala difficil' sanatōis. ¶ Qđ si ex curuatōe capitis virge fuerit dixit Haly. ferro medicetᷣ .s. incidendo illud li gamentū ex transuerso: ⁊ sic postea curetᷣ ne amplius eius extre ma coadunari possint. Quidam tñ ante incisionem conantᷣ exten dere ⁊ longare illud ligamentum cum frequenti illinitione ei⁹ cū vnguentis lenificatiuis donec extendatᷣ caput virge ad superius ⁊ tunc ligant caput virge sic extensum simul: cum tota virga sub assella leui ⁊ ligant. Et hñs virgam breuez dꝫ conari ad augmē tum eius quātum possibile est sicut supius dictum est: ⁊ si nō suffi cit debet sibi eligere mulierem paruam in actu coitus ⁊ faciat ꝙ remaneat caput ipsius inclinatum ad inferius ⁊ anche sint eleua te ad superiora quātum fiat possibile: ⁊ apud spmatis emissionez sibi inuicem adhereant adhesione bona in qua diu permaneant Et hñs virgam longam eligat sibi mulierem magnam habens anchas longas retro extēsas ⁊ debet conari adherere sibi i emis sione spermatis adhesione vehemēti fortasse sic emittet semē ad locum conceptionis non debilitatuz nec resolutū. ¶ Et si cā fue rit ex cōitate totius corporis vel alicuius pticularis membri corri gatur illud sicut ei conuenit. Et si ꝓpter egritudinē fuerit in mem bris generationis viri vel mulieris existentē curetᷣ sicut in caplo illius egritudinis dī. Et si fuerit ex causis pmitiuis occurrentib⁹ abijciantur ⁊ corrigantᷣ. Electuarium in multis exptum. ℞. cina momi cardamomi gar. an. ʒ. ß. zinzi. piperis longi galāge masticis ciperi nucis mus. ligri. cassial. ambre ⁊ musci. an. grana quattuor zuchari ꝙ sufficit dos. ʒ. ij. eunti dormitum. Retulit quidaz se ha buisse a fideli ꝙ si mulier expectet post pfectam mundificationez 7. diebus ⁊ deinde lauet pudendum collū matricis ⁊ postea sup ponat sibi vnam de istis pillulis que sic fiunt. ℞. gentiane croci et foliorum mirti an. terantᷣ ⁊ cum pillulis aloeticis ⁊ oleo sisamino incorporentᷣ cōcipiet si post quattuor horas coibit. Et dicūt ꝙ na stale factum ex semine peonie cum zucharo eius est ad cōcipien dum forte. Et de conferentibus ꝭm viam ꝓpetatis est limatura eboris: qm̄ est pñtis iuuamenti. Et quidam exhibent cū ea os de corde cerui ⁊ de vtilibus est vt vtatur mulier singulis tribus die bus de limatura eboris. ʒ. ij. ⁊ singulis tribus diebus ipsis subijci at sibi nastale factum ex coagulo leporis et stercore eius et melle mundo quarta die balneetᷣ et coeat. Dixit Aui. et semen siseleos est bonum et expertum. de eo enim datur in potu pecudibus fe minis vt multiplicetᷣ gnātio. ¶ Dixit Aaron ad cōcipienduz ve lociter fiat suppositorium de coagulo leporis trito cum oleo viol'. suppositum cum lana post ablutionē cuz aqua de menstruis aut fiat de felle leonis aut de felle lupino aut de felle leporino aut de felle columbino in quantitate. ʒ. ß. cum oleo nardino postq̄ mun dificata erit de menstruo per lotionem aque. Dixerunt. ℞. alcha ne et piloꝝ leporis et rute sicce an. et terantᷣ et conficiantᷣ cuz oleo nardino et fiant troc. cum quibus suffumigetᷣ mulier post mundi ficationem a menstruis. Et oleum qdem balsami valet bibitū fu migatum suppositum vel iniectum. Et dicitᷣ ꝙ si viro detᷣ i potu cor leporis et statim cum muliere coeat ipsa concipiet: et ꝙ coagu lum leporum cum vino mixtum et potu datum mulieri facit cō cipere. Et ꝙ si de spuma circa os alicuius aīalis ruminantꝭ exn̄te digito tollatur: et cum vino mulieri in potu detur concipiet. Di xit Guil's fumigetur mulier cū dente hois mortui vel cum solris castrati: vel bibat herbam crescentem per medium lapidis perfo rati. Et dicitur ꝙ si puluis testiculoꝝ filipendule .i. radicū ei⁹ que sunt grosse in fine aliaꝝ bibatᷣ cum vino et desup dormiat deinde coeat est multum vtile faciens ad concipiendum. Et dñt vtile in omni dispōne. ℞. pulueris matricis leporis et stercoꝝ eius an. ʒ. j. et exhibe in potu cum vino muscato vel odorifero post balneum et post horam coeat: qm̄ ad concipiendū valet. Dixit Gord. si bi bat mulier lac equinum ea ignorante qđ sit: deinde coeat cōcipiet Et dixit. ℞. testiculum verris dextrum si vis cōcipe masculum et sinistrum si vis concipere feminam et desiccetᷣ in vmbra et pulue rizetur et adde ei puluerem limature eboris et siseleos matricis vulpis et coaguli eius an. zuchari ad pondus omniū et exhibe i potu cum vino albo vel in brodio pulli folia semina et radices si seleos non perfecte exsiccata in cibis frequentata multum ad cō cipiendum adiuuant. Enula ꝭm oēm modum administrata adiu uat et oleum iunipi inunctum ab vmbilico vsq; ad pudendum et circa renes matricem frigidam calefaciat et cum spālitate sua ad concipiendū adiuuat. ¶ Dixit Ras. cū volueris gnāre masculū ℞. duos testiculos apri assos et comede et eodem die coeas nam generabis si non fuerit defectus ex parte mulieris et si soluz vnū testiculum comederis nascetur infans cum vno testiculo. Dicūt virgam verri siluestris et virgam domestici in furno sicca et pul uerem da bibere mulieri in fine menstruoꝝ: qm̄ concipiet si vnq̄

concip

Uide hic quid faciendum ho minibus habē tibus virgā lō gā in cōceptōe.

No ꝙ limatu ra eboris ꝯfert ꝭm viā prope tatis i hoc casu

Uide hic diuer sa experimenta multorū aucto rum pro conci piendo.

concipere debet. ¶ Dixit guil's de hñtibus ꝓprietatem ꝛ dispo/nentibus ad concipiendum est semen bautie qñ terit᷑ ꝛ potat᷑ in vino odorifero ꝛ radix eius cū comeditur quottidie per duos mēses ꝛ ameos cū terit᷑ ꝛ miscet᷑ cuȝ medulla ossis cerui vel vituli ꝛ supponit᷑: ꝛ stercus vulpis cum oleo ros. mixtum suppositū de q̄ dixit Giliber. ꝙ nunq̄ fallit masculus viginti annoꝝ vel supra in vigilia beati Johānis ba. consolidam minorē cū radice de terra añ horam tertiā exstirpes dicendo ter oꝛōneȝ dñicaȝ nemini i eūdo ꝛ redeundo respondendo neqȝ loquendo aliqd dicat: ꝛ sic tacendo succum extrahat ꝛ cū illo succo scribat in tot cartis quot indiguerit ista verba dixit dñs crescite. vthiboch ꝛ mltiplicamini. cabathay ꝛ replete terrā almach. Si talem cartam cum tali succo impressam ꝛ verbis scriptam masculus circa collum hēat dum feminā cognoscit marem generabit ꝛ si femina eam habuerit generabit feminam ꝛc̄.

¶ Caplm 3m de prohibitione impregnationis.

Medico quandoqȝ necessariū est dixit Aui. ꝓhibere impregnationē vt in puera maxime sup quā timet᷑ de partu: ꝛ in ea etiaȝ in cuius matrice est egritudo. s. mala ꝛ i debili siue sit debilis ꝫm naturam siue ꝫm accidens: ꝛ i ea in cuius vesica est debilitas ex egritudine in ea vel alio accidente. Grauitas nāqȝ fetus facit possidere scissuraȝ in vesica eius: quare inuolūtarie effluet vrina eius nec vnq̄ postea poterit retineri ad finem vite: qm̄ ꝯsolidationē non patit᷑ vt dicit Ypo. sexta pte affo. vbi dicit vesicā incisam aut cerebrū ꝛc̄. mortale affo. 18. Et i sūma Omnis dispō repta in muliere propter quā timeat᷑ ꝙ si impgnet᷑ ipsa inde moriat᷑ vel patiat᷑ aborsum est cā vt licitum sit ꝛ pmissuȝ prohibere impregnationē: minus nāqȝ malum est ꝓhibere impregnationē q̄ mori matrem simul ꝛ fetum: vel etiā q̄ pati aborsuȝ qꝛ in omni aborsu mulier patitur detrimētū ex quo pōt deuenire ad dispōnes malas vel etiam mortem. Aliter aūt non est licitū ꝓhibere eam. ¶ Dixit Auic. in caᵒ de signis impregnatiōis cū impregnat᷑ puella que nondū consecuta est. xv. ānos timet᷑ ei mors propter paruitatem matricis. ¶ De regimine aūt prohibitionis impregnationis est dixit Aui. in caᵒ de causis ꝓhibitionis impregnationis vt ꝓhibeas ne hora coitus seruet᷑ forma impregnatōis dicta in precedenti capᵒ sed sit coitus cum diuersitate inter duas eiectiones spmatis ꝛ separatione abinuicem cum velocitate ꝛ precipe vt eleuet᷑ mulier cū complemento coitus. s. saltim post complementū ꝛ saliat vsqȝ ad posteriora ad. 7. vel. 9. saltus ꝛ fortasse egrediet᷑ sperma: ꝛ qñqȝ adiuuat ad lubricitatē spmatis vt sternutet. s. ꝛ tussiat ꝛ percurrat ꝛ per gradus scalarū repente ascendat ꝛ descendat aut ꝛ onera eleuet. ¶ Et dixit Auicē. de illis que oȝ considerare est vt supponat᷑ ante coitum: ꝛ post ipm alchitran ꝛ vngat᷑ cū ea virga: ꝛ silr cum oleo balsami ꝛ cerusa simul mixtis ꝛ vt supponant᷑ ante coitum: ꝛ post pulpa granati ꝛ alumē ꝛ suppositio sumitatis caulis ꝛ seminis eius apud mundificationē ꝛ coitum: ꝛ post ipm est in hoc fortis: ꝛ ꝓpe qñ ponit᷑ cum eis alchitrā ¶ Et suppositio folioꝝ algar ab. i. salicis ꝛ ꝓpe qñ sit submersa i aq̄ folioꝝ eius. Et silr suppositio pulpe colloquin. ꝛ albeguer sen. i. lilij ꝛ scorie ferri ꝛ caulium ꝛ scamo. ꝛ seminis caulis partes equales cum aggregantur cum alchitran. ¶ Et suppositio piperis post coitum prohibet conceptionem. ¶ Et de ebibitis dixit Auic. est vt dentur in potu. ℥. iij. aque albedorogi. i. ozimi qm̄ ꝓhibent impregnationem. ¶ Dicunt quidam ꝓhibent cōceptionem cum caliditate sicut sunt aristo. ro. cum supponit᷑ ꝛ proprie iuncta cum alchitran ꝛ summitas caulis ꝛ semina eius ꝛ pulpa coloquin ꝛ calamꝰ aromaticꝰ ꝛ scamonea ꝛ ruta domestica ꝛ agrestis ꝛ agnꝰ castus basilicon maius oleum balsami verbena piper nigrum ꝛ similia. ¶ Quedam cū frigiditate sicut poma mandragore opiū iusquiamus cerusa flos salicis ꝛ succi folioꝝ eius quedam humiditate nimia sicut fungi ꝛ mucillago psilij. Et quedam cum siccitate nimia sicut alumen pulpa gnāti radix salicis ꝛ silia. Quedaȝ cum ꝓpetate vnde dicit᷑ ꝙ odoꝛ ꝛ aspectus viole vltramarine ꝓhibet cōceptionē. Et ꝙ mulier inhabitans domum in qua nascit᷑ non impregnat᷑. Et dicit᷑ ꝙ si mulier multotiens bibit de aqua in qua extinguuntur ferramenta multotiens fit sterilis in eternum. ¶ Et os quideȝ de corde cerui suspensuȝ brachio vel coxe iuxta vuluā vel carnem nudam non sinit concipere ꝛ ossulum qđ inuenitur in vulua asine sterilis gestatū ꝛ matrix vulua ꝛ auricula eiꝰ ꝛ pilus eius ꝛ lapis etiam topazius gestatus ꝛ coꝛ ānulo gestatū silr ꝛ coꝛ salamandre ꝛ vermis etiam lucens de nocte vt supra ꝛ stercus elephantis gestatum. ¶ Et vt scribit᷑ 9ᵒ cōtinentis si vngatur veretrum succo sileris montani tollit cōceptionem: ꝛ silr si supponat᷑ mulieri ꝛ ꝓpe si fuerit complexionis calide gracilis et sicce qm̄ si fuerit pinguis fortasse hoc ad impregnanduȝ iuuaret. Et mulieri pingui frigide cōplexiōis camphora trita supposita cū aqua ros in bombice posita: qm̄ exptum est hoc esse valde mirabile. Et succus mēte suppositus ante coitum corrumpit sperma ꝛ

Uide ꝙ hic aliquando est licituȝ prohibere impregnationē propter periculum qđ pōt seq mulier.

Uide hic que dā que ꝓhibēt impregnatōēȝ a ꝓprietate ser uiēt a pro qbꝰ oportet.

prohibet impregnationeȝ. Et si cū alchitran vngat᷑ veretrū i tpe coitus est melius omnibus medicinis ad ꝓhibendum impregnationem. ¶ Liber de medicina antiqua dandū est in cibo p q̄triduum mulieri die quolibet ieiuno stomacho in cibo fabam vnaȝ ꝛ nō impregnabitur dum viuet ꝙ si volueris experiri da galline in cibum fabam vnam ꝛ non pariet ouū penitus. ¶ Si aqua decoctionis sauine pe triduum potetur a muliere toto illo anno a cōceptiōe ꝓhibetur. Et si biberit mulier iunipum nunq̄ concipiet. Et dicitur ꝙ dum tenebit mulier ligatum ad colluȝ stercus leporis non ꝯcipiet. ¶ Dixit Giliber. mulier nolens cognosci ab aliq̄ deferat secum cornua limacie: qm̄ hñt virtutem coitum ipediēdi. Et dixit lapatium combustum coram femina facit ipsaȝ mingere velit nolit.

¶ Capitulum quartum de conceptione ꝛ signis eius.

Conceptio generatio impregnatio: ingrauidatio: vt plm synonime accipiunt᷑ ab auctoribus. qdā tñ spālem significationem tribuentes dicunt cōceptionē ꝓpe matrici siue mulieri attribui: ꝛ est ꝓpe seminis viri i matrice mulieris receptio ꝛ retētio. Generatio ꝓpe attribuit᷑ embrioni ꝛ est ipsius informatio ꝛ nutritio ꝛ augmentatio. Impregnatō vo ꝓpe attribuitur mulieri cum iam manifestat᷑ cōceptio ꝛ generatio: ꝛ ingrauidatio silr ꝓpe attribuit᷑ mulieri magnificato iam fetu. tunc enim pregnans grauida dicit᷑. Ex superius dictis iā pȝ ad conceptionē fiendam multa reqri ꝛ maxime sperma vtrūqȝ. s. viri ꝛ mulieris ꝛ menstruū. nā ꝛ si ꝫm quosdā in ꝑncipio ꝯceptionis non exigatur menstruum requiritur tñ post ad nutrimentuȝ ꝛ augmentum concepti. ꝛ moderatio membroꝝ deferentiū ꝛ recipientium spermata ꝛ simultanea ipsoꝝ emissio: ꝛ tps sufficiens approximatis vtrisqȝ quo adinuicem agant: ꝛ patiant᷑: ꝛ etas sufficiens ad generationē spmatꝭ ꝓlifici. hñt enim mares ꝛ femelle qdam vt generent circa adolescentiā ꝛ non postea. qdam circa etatem ꝓuectam ꝛ non ante. ¶ Dixit Ras. 9ᵒ cōtinentꝭ. Mulieres que sunt etatis. xv. ānoꝝ vsqȝ ad. xl. apte sunt veloces ad cōcipiendum. ita tñ ꝙ eaꝝ corpora nō sint sicca nec mollia: qm̄ eaꝝ matrix erit silis eis: ꝛ eaꝝ mundificatio oȝ esse equalis: nec eaꝝ mēstrua debēt eē tenuia: neqȝ mucilaginosa: nec in hūiditate subtili aquea ꝛ mala: sed equalis sanguis: ꝛ matrix debet esse ꝓpinqua vulue non declinans ex vicinitate: qm̄ os matricis si remotū fuerit aut declinauit malum. Et mulier esse oȝ modice carnositatꝭ nō eminētis ventris cū hoc malū sit ꝛ ꝑturbās fetū si pregnās fuerit ꝛ non oȝ esse furiosa: qm̄ ita perturbat fetum: non oȝ eē oculoꝝ subalbidoꝝ varioꝝ: qm̄ spēs hec millieꝝ non est apta ad cōcipiendū velociter. Sed mulieres oculoꝝ nigroꝝ magis apte sunt ipregnatōi ꝛ in regendo fetū cū caliditas eaꝝ sit moderata. Et silr reqrunt᷑ alia que haberi licite pñt ex caᵒ de sterilitate. ¶ Dixit Ar. 9ᵒ de historijs aīalium ꝙ mulier ꝑus multiplicat sanguinē menstrualeȝ q̄ spma: et innuit etiā hoc idem Aui. pma ꝑmi et hȝ hoc veritatē ꝫm plm. in pluribus enim ex ordine nature est ꝙ mā menstrualis supfluica in muliere multiplicet᷑ anteq̄ spmatica: et sic ex ordine nature est ꝙ mulier ꝑus mēstruat᷑ q̄ spmatizet et ꝯcipiat. ¶ Dicunt enim qdā ꝙ mulier non ꝯcipit ante mēstruū: sicut nec arbor non fructificat anteq̄ floreat. Et q̄uis sic sit de ordine nature: tñ possibile est pp plures ꝯtingentias vt mulier que nōdum habuit menstrua spmatizet et ꝯcipiat. possibile. n. est ꝙ aliqua mulier que debeat mēstruari in. 14ᵒ āno: et tradat᷑ viro ante. 14m. et ꝙ pp blāditias et cōmotiōes et regimē multiplicās spma spmatizet et concipiat: et ꝙ cū caliditate matricis et virtute fetus cōcepti trahatur illic de sanguine mulieris pro nutrimēto ipsius fetus: et silr possibile est ꝙ mulier hñe debens mēstrua inde ad duos vel tres dies coeat cum viro et cōcipiat et tunc menstrua futura retinebuntur. Et possibile est ꝙ mulier ꝑuenerit ad etatem mēstruatōis: et spermatizatōis: et ꝓpter aliquā cām retineantur mēstrua in ea que si coeat cum sit potens spmatizare cōcipiet: et tñ non habuerit menstrua. Silr multe mulieres ꝟagines mlti exercitij et sicci regimis non hñt vnq̄ mēstrua: et tñ pñt cōcipe. Et recitauit gentilis se vidisse mulierē que nūq̄ habuit menstrua et peperit multos filios Et ideo dixit ꝙ menstruū eueniens in muliere est signū ꝙ ipa est sufficiens ad cōcipiendū: tñ non est ipossibile ante mēstruationeȝ mulierē cōcipe. ¶ Dixit iohānicius cognoscendus est numerus filioꝝ. s. futuroꝝ cōcipi in illa muliere si vmbilicus ꝯtinuatꝰ est cuȝ secundina et fuerint insossatio et ruge: nā iuxta numeꝝ insossatōis et rugaꝝ erit numerꝰ filioꝝ: et si nō fecerit aliqđ dic ꝙ non pariet postea. Ueꝝ si aborsuȝ fecerit de fetu eius forte deficiet illa significatio. Et Ras. dixit 9ᵒ cōtinentꝭ cognoscit᷑ numerus filioꝝ quos pariet mulier post filiū ꝑmogenitū suū qđ inspicit᷑ in vmbilico cōtinuato cū secundina: et si in eo fuerint insossatiōes et ruge ad numeꝝ ipsaꝝ iuolutionū pariet filios nisi ꝓhibeat᷑ a ꝯceptōe ¶ Qđ si non fuerit in eo aliqđ nullū filiū pariet postea. ꝙ si aborsum fecerit de ꝑmogenito suo: forte deficiet ista significatio. ¶ Et sciēduȝ ꝙ quedā mulieꝝ apte sunt vt ꝯcipiāt semp mares: alique semper

Nota ꝛ vide hic qđ dicitur ꝫm quosdam non requiri mēstruū in principio sed post: non ē nec ꝫm medicos neqȝ ꝫm phos.

Uide hic ꝙ mlte mulieres impregnantur ante menstruum ꝛ multe que nūq̄ mēstruate sūt.

feminas. Et aliq̃ plerūq₃ geminos: et aliq̃ steriles sūt in eternū.

Signorum cōceptionis q̃dā sumunt ex pte viri q̃daz ex pte mulieris: et q̃dā ex pte vtriusq₃: et q̃daz sumunt experimentis mulieri adhibitis. Et hoz quedā sunt signa principij ɔceptōis: et quedā ꝓcessus ipsius. Vez cōceptiōis ī vtero exītis nō hētur euidēs et certa noticia. Nō.n. signa ipm signi ficantia sunt signa necessaria: s₃ bñ indicant de ea ſm quandā artificialem ɔiecturam veritati certe ꝓpinquā. ¶ De signis itaq₃ ɔsiderandis in pncipio dixit Aui. est illud qd̄ antecessit de ɔueniētia duaz emissionū spmatū. s. simul 7 ē hoc signū sūptū ab vtroq₃: 7 habet ex relatione viri. Nā vir pōt referre de emissione spmatis mulieris: q₃ titillat anxiat: 7 balbutit ꝓpter delectationē multam: q₃ virtutes nō pfecte opant suas opones maxie motiue. q̄re fit q₃ virtus loquelā faciēs male eā faciat vnde balbutit. ¶ Emissio aūt duoz spmatū vt supra patuit est causa ɔceptōis. quare tūc cōiecturamus mulierē ɔcepisse: nō tñ affirmamus: q₃ multotiēs ambo emittunt simul spmata: nō tñ fit ɔceptio. ¶ 2m signū dixit Gal. 7 9° ponit cōtinens post finē coitus 7 simultaneā spmatum emissionē accidit horripilatio cū rigore. Et Aui. dixit sentit ī hora coitus: q₃ statim post a muliere dispō quasi tepoz: 7 hoc in mēbris exterioribus: 7 quasi quedā circū infrigidatio cū quadā titillatōe in eis ꝓueniens ex multitudine caloris ad locū₃ gnātionis currētis. Significat.n. hoc q₃ matrix colligit sup spma viri: 7 sui simul emissum: 7 hoc est signū sumptū a muliere. ¶ 3m signū est etiam sumptū a muliere 7 est coadunatio oris matricis: 7 absterſio aut collectio eius absq₃ duritie. ¶ Dixit.n. Ipo. 5° affo. quecūq₃ ī vtero hñt in his ɔcludit os matricis. s. 7 pmanet clausū₃ toto tpe impregnatiōis nisi supueniat cā aptiōis eius. Et Auicē. dixit succedit coitui vehemēs adunatio oris matricis ita vt nō ingrediat ī ipsū₃ stilus. significat.n. h̄ q₃ matrix colligit sup spma qd̄ regrit ad conceptionē vt supra. ¶ 9° tñ ɔtinens. Dixit Ras os matricis coadunat penes ipregnationē 7 penes aposte accñs in ea. tñ distinguēdum est inter ea q₃ in apāte erit durities. in ipregnatōe vō non: s₃ in dispōne nāli. 7 obstetrix qdem h̄ cognoscit. Et dixit Gal. hoc ē certius signū de signis ipregnatōis. colligit.n. matrix sup spma ī conceptōe: 7 amplexat ipm 7 ɔcludit ex h̄ os matricis ne ab humiditatib⁹ extraneis 7 aeris frigiditate alteret 7 vt ɔseruet ī loco 7 non descendat. ¶ Dixit.n. Gal. in libro spmatis: matrix retinet spma ita q₃ de ea non egredit aliqd. ¶ 4m signū est sumptū a viro dixit Gal. ibidem sentiet vir matricē sugere veretrū eius: 7 attrahere ipm ad eam. Et dixit Aui. caput virge quasi siccū vl suctum sentit cū emittit spma: 7 est cū egredit ad siccitatē aliquātulū declive: q₃ matrix auida spmatis sugit illud. ¶ 5m signū dixit Aui. eleuat matrix ad supiora 7 anteriora: vñ quasi rotundat et glomerat absq₃ duritie ex vehemētia siccitatis illius partis que ꝓcedit ex apāte. ¶ 6m signū est dixit Gal. plm in tpe ꝑimo menstruoz eius: 7 ideo post modicū tps. s. partus nō menstruant aut menstruant paulatim. Dixit.n. Gal. sup. 5° affoꝛ. menstrua pregnans retinent: qm̄ secundina suspendit cū orificijs veraz q̄ veniunt ad matricē: quare si supuenerit aliquid ex eis in dispōne sua erit supueniens de venis que sunt in collo matricis: 7 hoc si emissio fuerit debilis 7 modica. Sed si fuerit multa corrupta est suspēsio secundine cū matrice: 7 ideo aborsum faciet: 7 istud signū nō est certū: q₃ sepe retinent menstrua sine pregnatōe. Sed vt dixit Ipo. 5° affo. si mulieri purgatiōes nō exeunt nullo rigore. i. frigore nec febre supueniēte. anxietates vō. i. angustie 7 grauitates ad motus: ac etiam quedā difficultates hanelituū: 7 quedā frequētationes hanelitus 7 defectionis ei accidunt reputa hanc in vtero hre. ¶ Iste affo. 9° cōtinens adducit 7 hz interiectio lamētabilis loco anxietatis 7 angustie quare p₃ q₃ sint idem. Et dixit ibi Ras auctoritate hilarij si retenta fuerint menstrua absq₃ febre 7 cū horripilatiōe 7 ɔstrictōe 7 anxietate iam ɔcepit mulier: qm̄ mēstrua retenta si eēnt ex aliquo morbo non sequeret aliqd accñm eoz: vñ si non fuerint accñtia ista sequentia cū febre firma erit ipregnatio. Et Aui. dixit de signis ɔceptiōis est illud q₃ succedit mulieri de angustia 7 tristicia: 7 grauitate corporis 7 malicia aie. i. corruptione imaginatiōis ꝓpter retentionē multoz vapoz corruptoz. Et sir dixit Gal. in comento predicti affo. ac etiā 4° de accidenti 7 morbo. significat.n. ex istis accidentib⁹ menstrua retenta fore pp conceptionē pp quoz retentionē deriuant multi mali vapores: aut ēt aliqñ humores ad cor 7 stōm qui sunt cā anxietatis pdicte. Dicunt hoc signū non est certum. Et ideo Ipo. dixit reputa q₃ 7 retentio menstruoz 7 aduentus anxietatis pñt ab alijs causis ꝓuenire. Verūtñ qñ menstrua retinent post coitū deinde subito absq₃ manifesta cā postea anxietates accident significat ɔceptio pcipue si cum alijs iungat signis. ¶ 7m signū dixit symeon si mulier ipso die. i. post paruū tps post coitū inuenit pulsationē cum dolore. i. dolorez pulsatiuū in ventre: 7 dorso iam concepit. Dixit Aui. accidit dolor paruus in eo qd̄ est inter vmbilicū 7 receptricē ꝓpter extensionē que accidit matrici: aut in ptibus qbus adiacet. ¶ Dicūt q̃daz q₃ hoc signū plm p₃ in pma pregnatiōe: 7 minorat in illis que plm cōceperūt. ¶ 8m signū dixit tabei in pncipio pgnatōis ex retētōe mēstruoz q₃ debile. i. paruū est nutrimētū embrionis: eo q₃ ñ nutriuntur cum toto menstruo laxant 7 pigrescunt pregnātes. S₃ qñ nutrit de toto menstruo: 7 embrio eas mūdificat de eo qd̄ est qñ magnificat remouet illud ab eis ¶ Et Auic. dixit in plurib⁹ pregnantibus accidit vt mollificent eoz corpora in pncipio retentionis menstruoz: 7 augmento eius: q₃ de ipso menstruo retinet vltra illud q₃ indiget embrio ꝓpter puitatē embrionis: 7 debilitatem eius a cibatione: deinde cū magnificat embrio nutrit illa superfluitate: quare fit ɔuersio. s. ab illa mollificatōe mēbroz. s. ad dispositionē bonā: quare sedant accidentia retentōis eius quo nō cibatur fetus. ¶ 9m signū est q₃ magis in ꝓcessu dixit Gal. 7 ponitur 9° cōtinens inueniet ponderositas in coxa eius: 7 inflabunt cum pauco dolore: 7 dicunt q̃daz pmutat color papillaz mamillaz: et resurget pectus 7 modica ponderositas in coxa eius ꝓpter mās ei cōicatas inflatio mamillaz accidit cū iam nā dirigere incipit ptē sanguis sicut sollicita de gnātiōe lactis: vt sit ibi pabulū infanti nati 7 ꝓpter hanc cām inuenit lac in mamillis pgnantiū: vñ 7 mamille durescunt: hoc tñ signū sumptū a mamillis 7 lacte nō est semper: cum possit ex retentione menstruoz p aliā cām a cōceptione prouenire. ¶ 10m signū dixit Gal. 7 ponit vbi supra ponitur in ea nausea. Aui. dixit pua nausea 7 est sic in pluribus: in qbusdaz tñ ē magna qñ mãe multe fluunt ad os stomaci 7 aderit dixit Auic. Eructuatio acetosa qm̄ detractō calore nāli ad locū cōceptionis a ptibus stomaci 7 nutritiuoz prouenit indigestio in stomacho: 7 inde eructuatio acetosa vt in sermone 5° patuit ca° de eructuatōe Et subdit Gal. in citrinū₃ reuertit color eius dixit Serap. in citrinum cōuertit color oculoz. Et Aui. dixit citrinat albedo oculorū Et subdit qñq₃ alterat corpus ab eo q₃ fuit. s. in colore. s. 7 citrinatione vel pallida fit: quare dilatat. s. color malus in corpore 7 citrinant vene eius 7 virides fiunt: vel quare po q₃ dilatat. s. mā mala per corpus que ē cā pmutatōis coloris nālis in colorē fedū qd̄ maxime accidit qñ iam magnificato embrione attrahit ad ipsū₃ sanguis bonus in sui nutrimentū: quare multiplicat sanguis malus in corpore matris. Et subdit Gal. apparebit in facie eius pannus. Dixit Serapio pānum habebit in facie 7 punctos rufos 7 h̄ ex vaporibus grossis malis ascendentibus ad faciem. Et subdit Gal. Et cōcaui fiunt oculi. Et Aui. dixit qñq₃ cōcauant oculi 7 h̄ cum plus nutrimenti dirigitur ad fetū 7 diminuūtur pupille oculorum diminuto spiritu visibili: sed eoz albedo ingrossatur 7 nō ingrossant ſm plm. i. ſm magnam intensionē citrinitatis. i. non fit albedo oculoz multū citrina. Alia littera habet 7 postea citrināt id est post ingrossationē albedinis. necesse est enim alteratio coloris. s. totius corporis 7 maxime faciei. Et dixit Aui. q₃ qñq₃ mollificant palpebre 7 sunt cū₃ tenebrositate oculoz 7 dolore capitis 7 vertigine 7 patet ipsaz aspectus acutus: 7 qñq₃ accidit eis pulsus cordis cōicatis malis vaporibus cordi. Et dixit Gal. 7 post mēsez vnum vel tres excitabunt in ea appetitus mali cum debilitate cibi. s. digestiue 7 abbominatione. Et dixit Auic. deinde cōmouentur appetitus mali post mensem aut duos menses pmos: q₃ mãe menstruales retente corrumpunt 7 corrupte tendunt ad stōm: et sunt causa corruptionis appetitus 7 causa appetitus varij vt multotiens appetant res enormes vt terrā carbones 7 silia. ꝓpterea q₃ aliqua pars multum sicca cum dictis materijs transit ad stōm 7 inficit ipm vnde appetit sicca illi materie similia. Cum vō in ꝓcessu magnificat fetus 7 exigit plus de nutrimento diminuunt iste materie quibus diminutis diminuitur earū appetitus malus Et hic notant q̃daz anxietates 7 abbominationes 7 appetit⁹ corruptiones: ꝓpter assignatas causas accidunt maxime tribus primis mensibus: 7 similiter accidit eis vomitus 7 non solū₃ humoralis: sed frequeater etiam cibalis ita vt non tolleret stomachus cibum sed recitat. post aūt tres menses predicta accidentia remittuntur 7 augent laxitas admotiones 7 grauitas 7 fatige ꝓpter fetus grauitatem. ¶ 11m signum dixit Aui. accidit mulieri post cōceptionem vt abhorreat coitum 7 odio habeat ip₃ 7 saltē plusq₃ ante cōceptionem: qm̄ natura appetebat coitū₃ ꝓpter concipere ex quo ergo concepit non amplius illū appetit. Ar. aūt in libro de aīalibus dixit q₃ mulier pregnans 7 maxime si sit impregnata de femina appetit coitū: 7 hoc etiā dicit de equa. Et Gul's dixit q₃ pgnantes ardentius appetunt coitū 7 maxie que ex eis sunt calide q₃ clauso ore matricis non pōt semen subintrare nec alia res q̄ ad matricē affluxerit. hoc etia₃ vt dicūt testant lenones 7 viri mali. ¶ Dicunt quidam q₃ si aliq̃ concipientes inueniunt magis appetere coitum ille sunt voluptuose delectationē querentes ī coitu non ɔceptionē que tunc magis lasciue fiunt putantes nō posse tūc deuenire in culpā cum iam cōcepint 7 mala ɔsuetudo venereorū multas ad hoc deducit. Dixit Aui. pregnās de masculo vehemētius odit coitū q̄ hñs feminā. Pregnans.n. hñs feminā qñq₃ nō abhorret coitū. s. s₃ plm. Et rō huius est q₃ uis pgnās de masculo ſm membra gnātionis sit calidior pregnāte de femina. nihilominus ab ea magis 7 pfectius attingit finis coit⁹ ab ea intent⁹. ideq₃ plus cessat ab ea mot⁹ ad venerem. Nota q₃ fere hñtoz ipgnate refutant coitum: q₃ paucarum sunt humiditatum. Mulier āt humiditatib⁹ habundans appetit coitū post ipregnationē. Et sir equa post conceptionem patit masculū₃ si vtit copiosa vita. verū tñ non

Vide quō distinguit inter constrictiōem oris matricis que fit ī impregnatōe: 7 que fit in apostemate.

Vide q₃ retentio menstruorum non est signū efficax cōceptōis.

Vide cām quare mulieres pgnantes habēt appetitū coruptum ad terrā 7 ad carbones in trib⁹ primis mensibus.

No. 7 videtis quare pgnant de masculo vehemētius odit coitū q̄ de femina

tamẽ non est inuentuz ꝙ super impregnet̃ vt mulier. ¶ Et dixit
Aui. si cum pregnante coitur ipa nõ emittet sperma qꝛ dicunt ca/
ret materia spermatica: qꝛ iam transit in nutrimẽtum ꝛ augmẽtũ
fetus. Et alij dicunt nõ emittit sperma. s. ad extra matricẽ qꝛ clau/
suz est os eius. Et dixit accidit pregnanti post coituz vel apud coi
tũ dolor sub vmbilico ꝑpter cõmotionẽ ꝛ cõpressionẽ ei silr accit̃ ꝛ
nausea. ¶ 12m signũ dixit Johãnitius si fuerit oculus cõcauus ꝛ i
palpebris eius laxatio ꝛ fuerit acuti visus ꝛ sincere pupille cũ ple
nitudine ꝛ albedine oculi fuerit grossa indicat ꝙ est pregnãs. Di
xit solinus si naturalis materia defuerit dicemus a ꝯceptu dies do
lore grauidas admonebit iam inde incipiet ꝛ capitis ingetudine
ꝛ caligine visus hebetabitur ciborum quoqꝫ fastidijs stõaci clau
det̃ cupido. Dixit Giliber. si in fine coitus horror mulierem acce
perit orificium matricis claudatur nullum semen extra fundat̃
vel paucum ꝛ si mas senserit virgã sugi ꝛ cõprimi in coitu conce
ptionis sunt signa: ꝓcedente tẽpore menstrua nõ currunt ſm soli/
tum titillatio sentit̃ in ore matricis ꝛ grauitas ancharũ renum ꝛ
spine dolor in cruribus ꝛ genibus ꝛ difficultas ad mot9. Et gor
donius dixit facto conceptu mulier aliquando cito gaudet ꝛ cito
tristatur ꝛ aliquando est leuis ꝛ aliquãdo grauis preter solituz. ꝛ
aliquando in sero aut in tertia hora diei accidit ei horripilatio aut
tremor vel frigus ꝛ aliquãdo calefactionẽ hꝫ ꝛ fit ei cõuersio ap/
petitus ꝛ quedam euomunt colerã quedã flegma ꝛ adsunt dolo
res pungitiui siue tortiones ventris circa vmbilicum ꝛ cum do/
lore ancharum ꝛ inguinum vel genuum vel grauedine somni.

Cõsidera q̃ est
dã ꝙ ꝑgnãtes
hñt collũ calin
ꝛ dorsuz fridũ

¶ 13m signum dixit Gilibertus. Si concipit colluz eius est calidũ
ꝛ dorsuz frigidũ: sed si sint equalia nõ concipit. Et Gordo. dixit
hꝫ pregnãs vltra solitum colluz calidum ꝛ dorsuz frigidũ. Dixit
Aui. necessaria est alteratio coloris ꝛ euentus impressionũ egredi
entium a natura ꝗuis sint impregnate ex masculo minus. ¶ 14m
signũ est dixit Aui. quãdoqꝫ fit in pregnãte difficultas vrie. qꝛ tũc
cõprimit̃ vesica in collo eius ꝛ accit̃ hoc in ꝓcessu magnificato fe
tu ꝗuis hoc nõ in omnibus accidat. Et dixit qñqꝫ ipregnatio se
dat dolores dorsi ꝛ ancarum. s. frigidos propter quod calefit ma
trix ꝛ calefacit ea loca: ꝛ cum parit qꝛ cum refrigescit matrix re/
deunt illi dolores. s. si non ante abiecta fuerit causa eorum. ¶ 15m
signum est sumptum a pulsu dixit Galie. ꝛ ponit̃ a Rabi in. 10° pti
cula hora impregnatõis pulsus est maioris ꝛ fortioris ictus ꝛ om
nia alia de pulsu remanẽt suo statu. ¶ Dixit Philaretus puls9
pregnãtis est paruus ꝛ velox. Et similiter dixit ꝙ est fortis ꝛ ma
gnus. Ait Gilibertus. Philaretus locutus fuit in fine pregnatio
nis. cõsimiliter autem in principio. Dixit Aui. impregnantibus est
necessitas multa cõicat a filio in attractiõe aeris. ipa eni quasi du
ab9 attrahit necessitatibus ꝛ duabus aeris attractõibus. Sed v̾
tus ꝓculdubio non augmẽtatur in eis nec etiã multum minuitur
nisi ꝗtum oportet ꝑpter lapsitatem quandam paucam que ꝓue
nit ex pondere ipregnationis. sup. ꝛ superfluitatum que retrahan
tur qꝛ fiunt a virtute naturaliter operante modicum ꝓsternũt vir
tutem ꝛ ꝑpter hoc iudiciũ v̾tutis medie ꝛ necessitatis fortis vicit
ꝛ augmentatur pulsus ꝛ fit velox ꝛ spissus. Et vt volunt qdã est
cum aliquali magnitudine: ꝛ hoc cõparatione facta ad pulsũ sui
met mulierũ ante ipregnatõez. ¶ Tempore aũt vlterius ꝓcedẽ
te ꝛ vsqꝫ ad quintũ mẽsez totuz si qua prius erat magnitudo tolli
tur ꝛ in velocitate ꝛ spissitudine fit augmẽtuz. Cũqꝫ ad 6m perue
nerit mẽsez qꝛ fetus manifestius magnificatur ꝛ plus arripit d̾ nu
trimento matris ꝛ plus grauat eaz pulsus velocitas diminuitur
sꝫ additur spissitudo ꝛ sic vlterius ꝓcedit̃ gradati diminui velo/
citas ꝛ addi spissitudo donec cuz venerit ad 8m mẽsez ꝛ vltra pul
sus fit tardus sed multũ frequens ꝛ eodẽ modo pulsus fortitudo
diminuendo ꝓcedit donec in fine reddatur debilis tardus ꝛ fre
quens. ¶ 16m signum est sumptum ab vrina. Dixit Rasis. 10° cõ
tinentis qñ vrina. ẽ in sba clara ꝛ in superficie sua patet sicut ros
nubilosus ꝛ ꝓprie cũ videt̃ in ea grana ascendere ꝛ descendere
significat mulierẽ grauidã. s. circa principiuz. Et dixit Rasis quã/
do vrina est coloris flaui significat principiuz ꝑgniciei. Et iterum
ibidẽ dixit vrina cũ nube subtili in superficie significat in muliere
cõceptũ. Et si nubes declinat ad colorẽ lazuli significat principiuz
impregnationis. Et dixit qñ mouet̃ vrina pregnantis est crocea ꝛ
subtilis ꝛ in medio eius natat quasi bombix carminata. ¶ Et di
xit Rasis ꝛ nubes stans in superficie declinans ad rubeum signi
ficat vltimũ pregnationis. ¶ De his signis dixit Aui. vrine pre/
gnantium sunt in principio clare. s. respectu eius ꝙ erant ante con
ceptionem ꝛ claritas ideo est qꝛ clauditur os matricis sic ꝙ ab ea
nõ possunt descendere superfluitates que mixte cũ vrina habeãt
ingrossare eam ꝛ turbidã reddere. ¶ Et dicũt hoc veritatez ha
bere de vrinis pregnantium que non menstruantur. Si eni men
struarent̃ nõ essent sic clare ꝛ super ipsarum superficiem. Et di/
xit Aui. supra earum superficiem est nebula que contingit ex ma
teria subtili expulsa ad superficiem vrine ꝛ est designãs principiũ
pregnationis ¶ Nã vt dicunt illo tempore sangu s trahitur ad
locum cõceptionis vnde remanent vene alie corporis minus ꝗua
te quare ꝛ melius digerunt ꝛ exinde accidit illa hypostasis natãs
¶ Et quãdoqꝫ dixit Aui. trahũt vrine earum ad colorem aque

Aiõ h d vrina
ꝑgnãtiũ qd sit
cõsiderandum

cicerum vel aque pedum. s. decoctorum citrinum. ¶ Dicunt in
principio vrine earum tendunt ad albedinem sed ꝓcedente cõce
ptione vigorato calore circa matricem ꝛ circa adiacentia mutat̃
color versus citrinitatem sicut ꝛ adhuc magis ꝓcedente mutat̃
ad rubedinem. Et erit dixit Aui. in vrinis earuz color irinus ꝛ va
rius sicut color iridis maxime mixtus ꝛ cum citrio ꝛ albo ꝛ accit
ille color varius ex permixtione cũ vrina quarundam superflui/
tatum subtiliuz diuersarũ maneriez ꝛ coloꝝ que ex matrice resu
dant non obstante clausura oris eius. ¶ Vel vt dicũt alij in eis ẽ
irinus idest color azulus ad modum coloris florum yreos ꝛ ma/
gis concordant cuz verbo Rasis suprapositio ꝛ attendit color ei9
circa nubem ꝛ maxime apparet in principio conceptionis. Et iõ
dixit Aui. cum yrinus manifestus fuerit erit impregnationis prin
cipium ꝛ proprie si turbantur vrine cum cõmouent̃: ¶ Et dixit
Aui. quomodocunqꝫ fuerit. i. conceptio in pricipio ꝓcessu vel fine
vel quomodocunqꝫ fuerit vrina cum colore eius in medio vrina
rum eius est sicut cotum carminatũ. i. aliqua hypostasis subtilis ꝛ
diuulsa in medio vrie stãs ac si cotũ carminatum in ea ꝓiectũ fue
rit. ¶ Et dixit Aui. cum eis sunt grana que ascendunt ꝛ descen/
dunt ista grana sunt parua rotunda similia granis que apparẽt in
superficie vrine ꝛ videntur ascendere supra nubẽ ꝛ descendere i
fra eã maxime cuz leuiter cõcutitur vrina raro tamen sunt eueni
entia ita vt appareant. ¶ Urina parturientium dixit Rasis vbi
supra vt plurimum est nigra ac si esset tincta carbonibus aut attra
mento ꝛ hoc ex permixtione colere nigre cum ea. ¶ Et Aui. di
xit vrina parturientium est nigra ſm plurimum ꝛ qñqꝫ est sicut
attramentum ꝛ sicut sordicies ꝑpter permixtionem cum ea sup
fluitatum retentarum vsqꝫ ad partum. ¶ Dixit egidius ꝙ sedi/
men atomosum apparens in vrina significat vel conceptuz factũ
vel languorem ineptum ꝛ dolorem articuloruz. ¶ Et gordo. di
xit ꝙ post. xv. dies vel post mẽsez apparent in vrina corpora alba
ad modum loture amidi: ꝛ hoc in fundo stans que si moueantur
apparent sicut bombix carminata. ¶ Et qdaz dicunt ꝙ per gra
na ascendentia ꝛ descendentia intelligunt sapientes quedã corpu
scula minuta alba q̃ vẽtositate mota ꝑ vriaz videt̃ d̾scẽdẽ ꝛ ascẽdẽ

Uide hic ꝙ vrina ꝑgnantiũ in
oibus tpibus apparet in ea si
cut coctum carminatum

Amplius cõceptio cognoscitur ꝑ quedã expimenta
de quibus est experimẽtum Ypo. 5° affo.
ait enim mulieri si vis scire si concepit quando dormitura est mel
licratum da bibere ꝛ si quidẽ tortiones habuerit circa ventrẽ cõ
cepit si vero non minime. Et hoc quidem 9° cõti. sic scribit̃ dan/
dum est de aqua mellis cruda ꝛ nõ cocta eo ꝙ opus est ad gene
randuz tortiones ventositate inflatiua. ꝛ inde generet̃ tortio: qm̃
si matrix fuerit repleta ꝛ stricta supra intestina non habebit vẽto
sitas excitata: ꝛ deinde multiplicata transitum longum alias lar/
gum quo egredi possit accidit inde tortio quare expedit vt detur
in potu post repletionem cibarij ꝛ penes quietem qꝛ vtrunqꝫ con
fert ad generandum tortionem. Et subdit Roſ. caue ne des ei in
potu de aqua mellis cũ non sit firmitas in iudicio eius semꝑ: qm̃
fortasse mulier solebat ea vti. Et Aui. dixit detur in potu de aqua
mellis in hora dormiendi. ℥. ij. cum tanto pondere aque pluuialis
permixta ꝛ videat an punctionẽ sentiat an nõ. Et cã qdẽ in illo est
retentio inflatõis cũ cõitate intestinoꝝ sꝫ medici mirent̃ de hoc ꝛ
est experimẽtum certum nisi in consuetis potare illud. ꝗuis hoc
experimẽtũ nõ verificet̃ omni tẽpore cõceptõis: cõsueuit tñ fieri
maxime in principio qñ dubitatur an mulier pregnãs sit an nõ. ꝛ
querit de hoc. Et vt dicũt nõ est hoc experimẽtum semꝑ certum
ꝑmo qꝛ põt mulier calida virago eẽ pregnãs ꝛ sumẽ de mellicra
te ꝛ nõ inde patiet̃ tortiones: qm̃ sua caliditate potẽti resoluet ven
tositatez tortionis factiuã insensibiliter. 2° qꝛ mulier nõ ꝑgnãs pos/
set sũpto mellicrato ꝑpter aliquas cãs tortõés pati vt inpluribus
tñ tale est iudiciũ eius ꝙ priuatio tortionis post assumptũ mellicra
tum est signũ nõ facte cõceptionis nisi mulier sumẽs ipꝫ fuerit ei
assueta ꝛ cõsueta nõ pati tortões aut nisi sit mulier cale cõplonis
in mẽbris nutritiuis que resolueret ventositatem anteqꝫ inflatõez
faceret ꝛ tortionẽ. ꝛ iterum sensatio tortionis post sumptũ melli/
cratem nõ est signũ certũ cõceptionis cũ possit illa tortio alias ha/
bere cãs ꝛ maxime in muliere frigide cõplexionis nutritiuoruz ꝛ
habentes feces retẽtas in intestinis vel habẽtis a qũolibet aliter
opilata. Sꝫ cũ sumpto mellicrate mulier de nouo tortões sentit tẽ
illas ꝑꝑ cõceptionẽ sentit. ¶ Dicũt mellicratuz est res familiaris
nõ grandis lesionis sed tortionis leuis inductiua. Ideoqꝫ exhibitio
eius electa a sapientibus fuit. nã multa alia exhibẽ possent q̃ face
rẽt ventositatẽ. sꝫ qꝛ nocere possent nõ dantur imo dari ꝓhibẽtur
datur aũt dormiture post cibũ sꝫ eni in somno melior fieret ei9 di
gestio tñ ꝑpter cibos aptũ est ventosari ipedita per illos bona di/
gõne eius. Uentositas aũt illa exitũ querẽs ꝛ nõ inueniẽs maxie
in intestino recto a matrice cõpresso extẽsionẽ faciens tortionẽ in/
ducit. Et dñt ꝗuis Ypo. preceperit post cenam dari debere nihil/
omin9 nõ reputauit ꝓ incõuenienti si daret̃ post prãdiũ tpe vigilia
rum. dꝫ aũt cõfici nõ ex melle cãne sed ex melle aptũ qꝛ i hoc sũt
alique ptes hũide apte vẽtosari. ipꝫ etiã sua caliditate ẽ aptũ mãs
vẽtosabiles reptas in corpore vẽtosare. dꝫ aũt nõ exhiberi coctuz
qꝛ per coctionẽ sublate sunt ab eo ille partes vẽtosabiles ꝛ debet

Uide h mellicratum sꝫ gnẽt vẽ
tositatẽ cũ sit res familiaris non
nocet ꝛ nõ exhibet̃ in cãu ꝓ[illegible]

dari permixtum cum aqua vt magis penetrare possit ⁊ iterū aptius ventosetur ⁊ dz aqua eē pluuialis vt sua stipticitate in ventre diutius permaneat vētosatum: ⁊ dz bibi actu frigiduim vt apti⁹ teneatur ⁊ transmutetur in ventositatē. Et dixit si muleri cōsuete bibere mellicratum dare volueris ipm tunc expedit vt in dupla q̄titate eidem det̄ q̄ sit q̄titas cōsueta. ¶ Et de experimētis ad hoc sciendū dicit Aui. q̄ fit vt fatiget ⁊ laboret mulier in ieiunio in die ⁊ de sero ⁊ īuoluant̄ pānis ⁊ fumigetur abrello ⁊ traiectorio cum fumigio ⁊ si egrediat̄ vapor ⁊ odor per os ⁊ nares tunc ipa non est pregnās. Istud tñ nō est certum q̄ȝ posset vapor exire ꝑpt alis causas vt superius dictum est ⁊ nō est securum q̄ȝ posset īducere aborsum: muliebria enim educit ex aromatibus calefactio. ¶ Et de experimēts similiter est dixit Aui. vt cū vacuitas ē supponatur alleuȝ ⁊ dormiat super ipm ⁊ cōsideret an inueniet saporē eius ⁊ odorē in ore an nō: q̄ȝ sic nō est pregnans. Et istud ēt vt superius nō est certum nec multum securum.

Signa aūt cōceptionis masculi vel femelle sunt dixit rasis 9° cōti. pregnās de masculo erit formosa ⁊ solicita. Ait eni Ipo. 5° affo. mulier si masculum concipit bene colorata est si vero femina discolorata: q̄ȝ in concipiente masculum est amplior copia spūum ⁊ sanguinis mundi clari vnde habet bonū colorē: ⁊ oppositum est in concipiente feminam. ¶ Dixit solinus si in marē figet̄ melior est color grauidis ⁊ ꝑnior portitudo vteri concepta vero femina multum pallore inficit ⁊ crura perpedit lāguida tarditate. Dixit Aui. pregnās hñs masculū est melioris coloris ⁊ pluris leuitatis ⁊ agilitatis ⁊ mūdioris faciei ⁊ sanioris appetitus ⁊ quietiorū accidētiū. Et totū hoc q̄ȝ est melioris ⁊ calidioris sanguinis. Dixit tñ Filarius. q̄ dz habere relationē ad calorē ⁊ habitudinem añ conceptionē. Et dixit Aui. grauedinē sentit lateris dextri q̄ȝ pl'm generatur masculus ex spmate expulso ad dextrum duorum laterū matricis: ⁊ nō accit illud nisi ꝑpter desiderium illi⁹ lateris ad recipiendū aut q̄ȝ expulsio est ex dextro testiculo ⁊ cū mouet̄ masculus mouet̄ ex latere dextro. Et dixit Gilbert⁹ in dextra pte tumescit ⁊ rotundat̄ vt cepe habēs vero feiā sentit grauedinē in latere sinistro ⁊ inde habet motum ⁊ in eo glomerat. Dixit Rasis vbi supra mamillā dextrā hȝ mulier maiorē: hñs vero feminā maiorē hȝ sinistrā. Dixit Aui. cū mamilla īcipit augmētari ⁊ mutari color fit in ea que hȝ masculū ex dextro latere prius ⁊ ꝑprie papilla dextra ⁊ ipa q̄dem durescit plusq̄ sinistra quorū opposita sunt in habēte feminam. Et dixit Auice. in habente masculum lac mulget̄ ex vbere eius grossum ⁊ viscosū ⁊ non tenue aquosum ita q̄ si lac masculi stillatur super speculū ⁊ consideratur ad ipm in sole remanet quasi ipm sit frustum argenti viui vt granum margarite nō currēs ⁊ non ꝑlōgat̄. i. non fluit: nō eni diuidit̄. ¶ Dixit eni Ioānitius guttatiȝ de lacte ei⁹ ponatur in sole super speculū cum moderata cautela q̄ nō moueatur p horam ⁊ si cōgregat̄ ⁊ efficit̄ ad modū grani margarite erit masculus ⁊ si expādat̄ erit feia. Dixit Gilber. lac pregnantis de masculo si super vrinam suā fixum aut fusum fuerit perpendiculariter fundū petit ⁊ sal suppositū ipi nō liquescit. ⁊ vene quidē papille dextre sunt rubee ⁊ ad nigredinē decliues. Augmētat̄ eni papilla habentis masculū in rubedinem non in negredinem vehementem. Et dicit̄ 9° cōtinentis q̄ si vene ⁊ musculi qui sunt in pede fuerit ruffi masculus erit. Dixit Aui. fit pulsus lateris dextri vehemētius plenus ⁊ frequēs ꝑpter sanguinē ⁊ calorē multiplicatū in dextro. Dixit Gordo. in pregnante de mare gena dextra magis colorata est q̄ sinistra ⁊ econuerso in pregnante de femia. Dixit Tabei 9° cōti. pregnās si in ītu suo antecedit cū pede dextro pariet masculū ⁊ si cū pede sinistro pariet feminā. Ait Ras. dico exptus sum hoc ter ⁊ inueni firmū experimētū an forte fuit per accidēs ⁊ dixit si vides oculū dextrū velociorē in motu ⁊ leuiorē ⁊ colorem eius lucidum pariet masculum ⁊ ecōuerso feminā. Et dixit qñ surgit declinat sup manū dextrā ⁊ ēt qñ sedet ⁊ econuerso. Iō dixit Aui. dixerūt q̄dam q̄ quādo mouet̄ a statōe mouet prius pedē dextrū ⁊ expertū est. ⁊ cū erigit̄ sustentat̄ sup manum dextrā ⁊ est oculus dexter leuioris motus ⁊ velocioris.

Signa aūt pregnātis feiam dixit Aui. sunt multudo vlcerū pedū ⁊ ꝑprie in coxis ⁊ apata eoꝝ ꝑpter superfluitates multiplicatas ex indigēne explsas vel fluctes ad extrema ꝑprie inferiora. verificantur autē predicta signa vel plura eoꝝ ꝭm plurimum. ¶ Dixit enim Ar. 9° de animalibus q̄ aliquādo accidit q̄ sunt boni coloris ⁊ leues quando impregnantur de femina ⁊ econuerso quando ipregnant̄ de mare. ¶ Dixit. A. qñ est pregnās cū masculo. sed non est masculus ille nisi debilis ⁊ est tūc p̄gnās mollificatiuarū venarū. Et cū dicūt sūt tñ eius signa similia signis feie. Aliquādo discernit̄ masculus a femia experimēto ⁊ est dixit Aui. ꝭm q̄ dixerūt q̄dā vt sumat̄ aristo. ro. aur. j. ⁊ teratur ⁊ cū melle cōficiat̄. s. in moduȝ nastalis ⁊ supponatur cum lana viridi. i. nō lota ⁊ molli ⁊ bene carminata. hec eniȝ lana iō ponitur ne adhereat nastale superficiei vulue ⁊ mordicet ipam ⁊ ledat eam: dz autem supponi a mane vsq̄ȝ ad meridieȝ in ieiuno ⁊ si dulcescat saliua eius est̄ concipiens masculum si vero est amara feminam ⁊ si non alteratur saliua tūc nō est pregnās. in hoc tñ est consideratio ⁊ indiget experimento aut multa ꝑscrutatione ī scientia sua. Dixit Gilber. asserunt q̄ pulueres resolutionis. i. atomosi aliquantulū in vrina mulieris apparentes ⁊ pingues maxie in inferiori parte in modū amidi inferius residētes que post modicū tēpus cōglobant̄ significāt naturalis caloris vigorē qui eis talē colorē īpēdit ⁊ situat vnde significāt cōceptū maris. Sȝ si fuerit liuide ⁊ plane significāt defectum naturalis caloris ⁊ sic conceptū femine. ¶ Dixit fidedignus q̄ si mulier que dubitat an sit p̄gnās an non succum cardi benedicti depuratum ⁊ calidum biberit si ipm euomet pregnās est. si vō nō non est p̄gnās.

No. ⁊ vide q̄re p̄gnās de masculo ē bñ colorata ⁊ oppositū ē cū femina

No. ⁊ vid signa ad cognoscēdū mulierem grauidā de feia

Signa pregnationis geminorum ⁊ que supra sunt dixit Aui. sunt ꝭm q̄ dixerunt ⁊ est expertū vt cōsideretur vmbilicus nati primi continuus cum fetu tunc si non fuerit in ipso ruga nec nodus non erit post natum primum filius. Et si erunt ruge tunc erunt nati ꝭm numerum rugarum. ¶ Dixit solinus in vtroq̄ȝ sexu cum capilli germinant incomodū maius est sitq̄ȝ plenibanus angustior egritudo ad q̄d tp̄s edit̄ ēt semper nocet. Scribit̄ 9° cōtinenti q̄ si plāgit mulier qñ coit nō cōcipiet.

Vide h̄ experimētū d̄ cardon bñdicto ⁊ no. ipm

¶ Capm̄ 5m̄ de signis viri ⁊ mulieris masculinizātis.

Dixit Aui. signa balanuȝ idest generantis masculos sunt. Nam vir est fortis corporis equalis carnis in duricie ⁊ mollicie: ⁊ vt aliȷ̄ dicunt ⁊ multitudine ⁊ paucitate ⁊ ē multi spermatis grossi ⁊ calidi ⁊ est magnorum testiculorum. manifestaruȝ venarum ⁊ fortis desiderȷ̄ ad venerem quem non debilitat coitus. ⁊ ex cuius dextro testiculo eicit̄ spma. nam rustici stringūt sinistrū testiculū tauri tauri vt effūdat̄ spma ex dextro testiculo eius ad hoc vt generet masculum vitellum. Et dicūt cum adolo scentis dexter testiculus prius inflatur idest augmētatur: tūc ipse est masculinans ⁊ si prius auget̄ sinister tunc est femians. ⁊ similiter ille ad quē festsuat polutio nō a nocumento. s. qualitatis in spmate tunc ipe est faciens masculos. ¶ De mulieribus vero masculinans est equalis coloris ⁊ forme que non est grauis corpore nec mollis nec menstrua eius sunt subtilia cruda aquosa nȝ pauca adusta valde q̄ȝ subtilia cruda significāt frigiditateȝ ⁊ humiditatem ⁊ pauca adusta siccitatem ⁊ nimiam caliditatem ⁊ illa cui⁹ os matricis est directe oppositū vulue orificio est masculinās q̄ȝ tūc non perditur de virtute spermatis ex mora qua contrahit in introeundo per os tortuosum non directe oppositum. Est ista cuius digestio. s. triplex est bona est masculans ⁊ cuius vene sunt ꝑcedentes ad exteriora bene apparentes: ⁊ similiter illa cuius sensus ⁊ motus ꝭm q̄d oportet existunt ⁊ ille que nō habent ventris solutionem assiduā: ⁊ illa ēt est masculinās cui⁹ oculi sunt decliues ad fuscedinē absq̄ȝ albedine. i. glaucitate ⁊ que est gaudentis nature ⁊ lete anime. Qui vero ex viris ⁊ mulieribus sūt p̄dictis oppositi digniores sunt vt cōcipiant ⁊ generēt feminas.

¶ Capm̄ 6m̄ de signis sani fetus.

Ipocras dixit q̄nto affo. si verba dura idest solida a qua soliditate vltra sȯliditatem naturaleȝ fuerunt sanū fetuȝ significat: significat enim vberum predicta soliditas q̄ nutrimentum sufficiens est in matre ⁊ q̄ fetus fortis est in attrahendo sibi nutrimētū. ¶ Dixit 9° cōtinentis ex libro signorum. Spma a quo ꝑcedit fetus vitiatus ꝑcedit de habente mēbra lesa nō sana qm̄ Ipo. dixit ꝑcedit de mēbris sanis spma sanum ⁊ de infirmis infirmum ⁊ de sano spmate sanus fetus. Cū ergo videris virū ⁊ mulierē sana habēies corpora ⁊ specialiter p̄cipalia mēbra tūc extima cōceptum fetum sanum fore. Cuȝ. n. mater est sana ⁊ boni regiminis vtplurimum embrio est sanus. ¶ Dixit Damascenus in affo. natis ex iuuenibus parentibus p̄cipalia membra fortia ⁊ sana sunt contrarȷ̄s vero contraria. Dixit Ipo. vbi supra mulieri in vtero habenti lac ex mamillis multum fluens ⁊ maxime si per se fluxerit absq̄ȝ compressione earum ⁊ maxime si fuerit multum aquosum debilem fetum significat. Dixit enim Gal. Et ponitur 9° continentis sic manatio ad mamillaȝ significat super paucitatem sanguinis in corpore toto ⁊ manatio lactis ex mamilla significat q̄ fetus non suscipit aliquid de eo. dixit eni super 2° epidimiarū vt ibidē scribit̄ a cōcipiente cū lac exit fetus est debilis ⁊ ꝑpter sui debilitateȝ nō pōt trahē ad se sanguinē qui ascendens ad mamillas cōuertatur in lac sȝ cū a mamilla ista superfluitas est abscisa fetus est fortis. Dixit eni q̄ dispositio mediocris mamille est salubris ita q̄ mamilla sit tumulta ⁊ nō emittatur de ea lac. ¶ Dixit Rasis 6° continentis si pregnans quando comprimit mamillas guttam emittit lactis ex eis in primo mense embrio erit debilis ⁊ ꝑprie si lac emittitur per se absq̄ȝ compressione ⁊ maxime si fuerit lac aquosuȝ q̄ȝ tunc denotatur deterius nutrimentum. Possibile tamē est dixit Galie. q̄ emanet lac ⁊ q̄ tñ embrio sit sanus ⁊ virtuosus ⁊ q̄ fuerit in vltimitate v̄tutis ⁊ habundantis sanguis. Et dixit Ipo. vbi supra in vtero habenti si purgatōes

No. q̄ lac fluēs ex mamillis sign̄ fetū debilē ñ tñ semꝑ verificat̄

purgationes idest menstrua erent impossibile est fetum sanum esse propter defectum nutrimenti et verificatur maxime in processu impregnationis quando eget fetus pluri nutrimento: possunt tamen exire fetu sano existe si mulier fuerit deliciosa carnosa et dieta vtens multi sanguinis generatiua. Dixit Aui. significant egritudines fetus egritudines matris sue. Dicunt quidam setus aliquando est fortior matre et trahit ad se sanguinem bonum pro sui nutrimento et dimittit matri malum et talis mater secundum plm fit egra debilis macra: et tunc matris egritudines non significant debilitatem fetus. Et aliquando mater est fortior fetu et retinet pro se sanguinem bonum: malum vero fetui mittit et erit tunc fetus debilis paruus macer et multas patiens egritudines et non arguet tunc sanitas matris sanitatem fetus. Et dixit significat debilitatem fetus euonis. s. medicinarum accidentes matri et proprie continuatio prouocationis menstruorum transeuntium illud quod fit secundum semitam superfluitatis cibi. Et similiter dixit ipse appetitio lactis etiam in primo mense in quo concipit ipsa et emulgetur cum mamilla et exprimitur significat debilitatem fetus. cum non mouet fetus motu de quo sit curandum aut mouet non in sua hora. Dixit Ruffus pinguis in maiori parte non concipiet et si concipiet patietur aborsum et embrio erit extenuatus et debilis propter paucitatem sanguinis in pinguibus. Dixit Ras. 9° continentis si mulier fuerit in pregnatione sua ad modum laborantis hydropisi carnosa habendo aurem et extremitatem nasi et labia russa aut pariet fetum mortuum aut morietur s. post paucos dies. Dixit Ar. 10° problematum. 28° problemate mas et femella brutorum simul genita viuunt. in hominibus autem non sic sed vt plurimum semel la moritur viuente masculo. Vnde 9° de historiis dixit pauca saluantur si vnum masculum et aliud femineum fuerit. Et ratio est dixit ipse quod homo secundum naturam est monotocum: si ergo alegato lezat quasi monstruose et extra naturam fit quod masculus accideit eam debilissimam et egerrimam fore non saluabitur vt in pluribus 4° autem de generatione animalium gemellos diuersi sexus esse in hominibus preter naturam: quoniam non distinguuntur et formantur in matrice in equali tempore sicut alii brutorum antecedit autem mas femellam per plures dies. s. quinque et aliquando per decem vt supra patuit. Et Auic. dixit et incolumitas duorum geminorum non est plurima. Et dixit 3° sui de animalibus quod quando mulier simul parit masculum et feminam raro saluatur ipsa. Et Dixit Ar. 14° de animalibus si in consilio sexu concipiunt gemelli saluabunt. Et Aui. dixit 3° sui de animalibus impregnata de pluribus vt duobus masculis vel duabus femellis licet plurimum saluantur. dicunt hoc in matris regionibus non multum saluatur. Ratio tamen que assignatur dictorum est quia vtplurimum ambo masculi in eadem parte sunt matricis et non solum est in hoc periculum concepte femelle simul cum masculo sed in pluribus est periculum de concipiente matre. Et dixit Auic. cum nascitur fetus et non inflatur vmbilicus eius et non mouetur et non sternutat vsque ad tempus tunc ipse est debilis et non viuet. Et quidam adducit quod cum non sugit lac aut non gustat ipsum: cum tamen imponitur ori eius aut sugit vel gustat ipsum tamen eo non nutritur non erit ei vita. Et dicunt conceptus ante mundificationem menstruorum nutritur sanguine malo: ideo male sani sunt et multas patiuntur egritudines et variolas et defedationes: et in hoc differt secundum plus et minus sicut impregnatio plus et minus cadit a. 5° die post purgationes menstruorum vsque ad aliam mundificationem maxime autem infirmi sunt qui concipiuntur tempore menstruorum ita vt fiant ex eis aliqui leprosi, propterea prohibitum est viris ad menstruatas mulieres accedere. Dicunt quidam impregnatio supra impregnationem accidit propinquitate temporis potest vterque saluari sed quando est longinquitas temporis raro saluatur. Et vtpsum secundus conceptus erit debilis et eger: cum enim impregnatio erit longinqua primus conceptus iam fortificatus trahit ad se quod melius est de nutrimento et quod plus vnde secundus conceptus malum habet et paucum nutrimentum vnde debilis est et eger. Dixit Ar. 7° de animalibus quedam pregnans de gemellis accidit superpregnatio deinde peperit duos gemellos saluatos. 3um vero peperit non saluatum cuius partus fuit in 5° mense. Dixit A. signatio debilitatis vtrum est cum currit vicissitudo. s. motus ad exitum a 7° vsque ad 10um menses et vt sic quis nascitur in 10° mense debilis est. Dixit contra naturam est in pedes procedere nascentes quod propter velut egre pati appellantur agrippe ita editi, ipse viuunt. Et dixit quos enodentes vocant quibus gemi, procedunt a dextra parte fortune blandimenta, promittunt. Et dixit cum salubres escas edit quida vngriculus parit partus. Dicunt quod conceptus puer antequam mulier vnquam habuerit menstrua et similiter conceptus imediate post perfectam eorum mundificationem est mundus nitidus carens egritudinibus et desedationibus non habiturus ex variolis et morbilis nisi pauca valde et econuerso quod concipitur ante mundificationem menstruorum.

Vide quod non semper matris egritudines significant fetus debilitatem

Nota et vide si impregnatio super impregnationem saluatur

Capm 7m de regimine pregnantis.

V

Fetum in matrice conceptum conseruare oportet ne fiat forsitan abortiuus. et ipsum in matrice conseruatum confortare et augere oportet. Conseruatur autem ipsum cautela ab aborsu menstruorum fluentium detentio de quibus inferius quomodo ipleantur dicetur faciendo quod matrix confortetur et orificium eius in sua constrictione consistat. Conueniunt autem dieta et potione. et dieta quidem consistit non mouetur ergo in aere misum ad aliquam qualitatem distemperato neque venenoso multum neque nebuloso nec in aere fetido vel horribili sicut est aer vbi extinguuntur candele. Iam enim dixit Ar. abortiuit equa ex fumo extinctionis candele sed degat in aere temperato claro et mundo in viridariis et locis amenis. Et dixit Aui. oportet vt deuitet iram. s. et furorem et non supponiat quod faciat tristari et timere. Sed adhereant pro posse leticie et gaudio moderato. Dixit Ar. 5° problematum ad sanitatem bone plus est futuram expedit quod mulier pregnans non sit desidiosa quales plurime se pregnatium propter defectum calidi et habundantiam humiditatum et superfluitatum. Debet ergo pregnans congrue exercitari et facere aliquid congruum iter bis vel ter in septimana fugiendo tum repentinum et fortem motum maxime tamen a principio quiescat vsque ad quinque dies vel vsque ad decem donec firmetur perfecte os matricis in clausione sua. Et postea residuo tempore primorum trium mensium paulatim et mitibus moueatur motibus. Et similiter et in vltimis tribus mensibus. s. in eis aliqualiter fortificare motum vltra motum primorum trium mensium. in mensibus autem tribus mediis conuenit exercitium temperatum. Dixit Serap. pregnantes debent vti exercitio moderato. Et Aui. dixit occupentur exercitiis temperatis et deambulatione tenui absque superflua. Superflua enim abortire facit commouendo humores pregnantis et faciendo eos declinare ad inferiora et commouet et fetum. Dixit Alma. a casu saltu et percussione caueat: sed vacet cantilenis et rebus iocundis. Si fricationibus aliquando eguerit vtatur eis moderate super extrema superiora: super inferiora vero leuibus valde. Et dixit Alma. caueat ne in balneo aut sole longam faciat moram. Et Aui. dixit et si superfluitates in eis multiplicentur oportet vt non assiduetur balneum: balneum autem eis execramentale. s. nociuum est quia cum abortum relaxando et dicendo retentiuam. Et intellexerunt de balneo dulcis aque ergo vitetur balnea dixit Aui. nisi apud propinquitatem partus. Dixit enim Vla. non vtatur balneo nisi vicina partui. tunc enim confert ad facilitatem partus. Et dixit Aui. non oportet vt inungantur capita earum. et per quia fortasse accidit eis inde coriza quare accidat eis tussis et sternutatio et commoueatur fetus et partus aborsus. s. sequatur. Inuenitur autem hec littera affirmatiua dicens oportet quod vngatur capita earum. s. cum oleis temperate calitatis aromaticis cum aliquali stipticitate ad confortandum cerebrum earum Et fortasse accidet eis inde coriza etc. Littera tamen negatiua est melior. Deuitent vigilias plurimas somnum autem augeant. Et dixit Auic. oportet vt cooperiatur illud quod est sub hypocondriis earum. s. vsque ad pudendum lana leui vel alia re simili ne lesionem a re aspera patiatur et hec coopertura oportet fieri maxime temporibus frigidis et est ac si dicat custodiantur partes matricales ventris a frigore ne eo ledatur fetus. Dixit Serap. pane vtantur mundo et carnibus auium. et spidibes modice vnctuositatis et piguedinis. Et Aui. dixit oportet sint cibi carum panis mundus. s. a furfure et corticibus et duris cum a fidebeget et alcberbegat. Dicunt quidam quod sunt cibaria pinguia quod esset contra supradictum verbum Serap. pinguia tamen et vnctuosa conueniunt in fine pregnationis cum appropinquat partus quia facilitatur eis: sunt autem cibi boni nutrimenti faciles digestionis confortantes os stomaci et fastidium ab eis remouentes. Dixit Rasis 3° continentis debent vitare omne acutum et inflatiuum. Et similiter dixit Aui. et dixit si desiderant cibum in die conceptionis tunc precipit Ipo. vt in potu sumant sauich. i. aqua. s. cocto. ipsa enim quia sit faciens inflationem est tamen velocis nutrimenti quia est facilis et cite digestionis et tali cibo indigetur tunc quia calor naturalis attrahitur tunc a nutritiuis ad locum generationis: vnde digestiua et nutritiuis debilitatur Et dixit Serap. vino vtatur veteri odorifero. Et Aui. dixit vinum earum sit odoriferum subtile non multum sed mediocre et antiquum. Similiter Ipo. dixit sumat in potu vinum nigrum et videtur quod per illud voluit intelligere subtile nigrum cuius nigredo sit propius fortitudinem et potentiam et non propter fecem supplet vel rem extraneam appositam colorantem ad nigrum vt sunt grana ebuli. Dicunt vinum eis melius est vinum rubeum clarum potens aliquid ponticitatis habens et odorem bonum. Et dixit Serap. vtantur passulis granatis citoniis et malis Et Aui. sunt in secundis mcfearum passe citonia dulcia et pira excitantia appetitum et mala muza et grana muza et similia. Quod si lutum carbones et huiusmodi desiderauerint corrigatur stomaci earum sicut dictum est in capitulo de erectione appetitus dando dixit Serap. loco luti circa assa aut triticum assum in multa quantitate. Dixit Alma. cibum alleuiet et multotiens in die comedant neque cibo semel impleantur. Dixit Haly. rectificantur ter in die paulatim ne forte stomachus grauetur. Dixit Aui oportet vt assiduent lenificationem suarum naturarum semper cum eis que leniunt cum equalitate sicut sunt alfidebeget pingua et sicut xiracost. i. manna et similia et herbe lenientes et fructus lubrici et pruna sicca in estate et in hyeme carice: quoniam retentio fecum nocet fetui comprimendo matricem et nocet et matri et maxime cum constringatur valde natura. Dixit Aaron non oportet vir vti coitu cum pregnante maxime in primo mense quia timetur aborsus. Et vt dicunt calorem dissoluit naturalem et potest esse causa super impregnationis. Ideo dixit Rasis 9° continentis pregnans coitu oportet vti modo raro Et dicunt quidam coitus ei est minus nociuus in mensibus tribus mediis et prope partum et parandum fetui exitum. Notant quidam quod in prima seculi etate et vnitate transductionis humane originis et natura solida et compacta et fortes homines magnis corporibus gigantes fortibus viribus et longeue vite erant materia tunc inepta existente resolutioni consumptioni et corruptioni. Sed in processu multiplicato succes

Nota quod fumus vbi extinguitur candele malum est quia facit aborsum

Nota et vide si pregnans debent vti pinguibus et vnctuosis

sive hominum a sba egressu iterum inesse minorata viribus ⁊ la psata materia stature minoris ⁊ viribus imbecilliores ⁊ vite breuioris hoies successiue.tñ sunt ī tm̄ vt hodie tota vita hoīs breuior sit vna etate primorum quare multo fortius egent diebus nostris mulieres que pregnantes sunt regimīe conseruatio sui ⁊ suorum fetuū nō solum per dietā vt dictuȝ est sed ⁊ p potionem.Dixit Aui.deuitēt omne,puocatiuū mēstruorum sup.⁊ oē diureticū ⁊ oȝ vt elōgentur ab ea oēs alie cāe aborsus dicende inferius suo capitulo ⁊ ,ppie in mēse pmo q: nūdū bona facta est alligatio ⁊ vsq̧ ad.xx.dies.s.a die cōceptionis magis,pprie deuitent ea ⁊ ,pprie in ebdomada pma.s.⁊ deuitēt illa vsq̧ ad tres dies a ɔceptōne q: q̄to tēpus minus distat a cōceptōe tāto minus firma facta ē alligatio fetus.Et ideo dixit Aui.illic execrabile est eis omne compressionē faciēs.⁊ oȝ q̄ obseruent q̄ inferius dicētur de conseruatione ēbrionis ⁊ cautela ab aborsu.Dixit Jpo. 4° affo. pgnātes purgare si conuenit a 4° mense.s.inclusiue ⁊ vsq̧ ad 7m.s.exclusiue.s.purgare debes.minus tñ has purgare debes q̄ si nō eēnt pgnātes minora vo.Leis que sunt infra.4m mēsem vt in tribus primis mēsibus vereri oȝ.s.in purgādo eas cōuenit aūt si purgare dbes minus q̄ si nō eēt pgnātes marie mā existente furiosa p cui9 mobilitatem timet de morte matris aut fet9 ant mā existēte valde multa cuius multitudine timet naturalis caloris suffocatio.tūc eni ēt ante digōnem de tāta mā minorare conuenit.Et iterum cōuenit euacuare eas mā existente digesta natura nō tentāte euātōnē eius:tñ debet.oīs euō in pgnātibus fieri cum cautela magna cū medicinis debilioribus vlīe correctis ⁊ in minori dosi exhibitis.Et hoc dixit Aui.cap° de cōseruatione ēbrionis ⁊ cautela ab aborsu.Et dixit iterū Jpo.⁊ ponit 9° cōtinentis si mulier cōceperit anteq̄ fuerint mēstrua vt debuerint ⁊ corrupta fuerit ante cōceptionē oȝ medicum ingenium habē q̄liter purget ea absq̧ itētione:qm̄ embrio nutrimēto corrupto pit sed nō oȝ fieri purgatio cū incisione ⁊ vehemēti apertione matricis ne nutrimētum emittat ī toto ⁊ peat ēbrio.Ūū tenuis oȝ eē purgatio ⁊ per interualla iteruȝ vt vna pars educat post aliā partē.¶ Dixit Aui.oȝ vt vehemēs sit studiū in stōacis ipsarum quare cōfortent cū eis que sūt sicut geleniabin cū xiloalo.⁊ mastice ⁊ similibus.Et electuariuȝ factuȝ cum zucharo plimo cū spēbus aromaticis in quibus nō est multa caliditas ⁊ cū emplis calefacientibus aromaticis. Et dixit medicine earum sunt sicut electuarium de margaritis ⁊ ponitur a Serap.in qnto breuiarij.℞.margaritarum nō perforataꝝ pirethri.an.ȝ.i.ȝȝ.masticis.an.ȝ.iiij.zedoarie seminis apij doronici cassie .s.ligne cardamomi nucis mus.macis cimini.an.ȝ.ij.been albi ⁊ rubei pipis.macro pipis.an.ȝ.iij.cinamomi.ȝ.v.zuchari solumē.s.de illa cōtrata vel.i.albi depurati quātū oīa ⁊ plus dos est coclearium vnū ⁊ est pōdus quattuor aur.ipm̄ eni rectificat dispōnē matricis.s.cōfortādo v̄tute augēdo digōnē ⁊ cōsumēdo hūiditates superfluas q̄ cōgregāt ī pgnātib9.¶ Mihi aūt vī q̄ istō electuariū sit mīte caliditat9 ⁊ q̄ ei9 dos.sit nimis magn9 ⁊ q̄ dos.ei9 nō debeat trāsire.ȝ.j.dyamargariton aūt cōe bñfacit ad dolores vētositatis pregnātiū.Modus cōfectionis vtilis experteq̧ cōfortat digōeȝ im pregnantibus fastidiaq̧ tollit vētositates carminat hūiditates sup fluas cōsumit ⁊ dolores vētris mitigat ⁊ phibet aborsū.℞.charabe masticis.20.rub.xiloal.margaritarū nō pforataꝝ.psorate.n. phibēt fortasse,ppter,pprietatē occultā quā acquirunt in pforatōne an.ȝ.i.coralloꝝ ru.nardi macis been albi ⁊ rubei cinamomi sandaloꝝ citrinoꝝ carda.an.ȝ.j.s.zuchari q̄tū sufficit ⁊ fiat cōfectio.

Nō.⁊ vide q̄liter cū cautela purgari debeāt pgnātes ⁊ qbus mēsibus conuen.t purgatio

¶ Capm 8m de subueniēdo accidentib9 pgnātiū.

Paulus dixit in maiori parte accit pgnātibus supabūdās supfluitas ⁊ frequēs vōitus ⁊ sputū cū solutu cordis ⁊ defectus appetitus cibi.Et vltra predicta bm Aui.accidūt ei appetitus corruptus dolor stōaci ⁊ ventris supfluitas mēstruorū ⁊ apata pedū ⁊ aliquādo cruriū imo totius corporis ⁊ eis est dolor capitis ⁊ vertigo ⁊ stranguria ⁊ stipticitas vētris sup flua.Dixit Aui.casus appetitus pregnātis vtplm̄ est in primis mēsibus,ppter repletionē,puenictis eis ex retētione mēstruoꝝ.nā aliquādo in fine augeē,ppter exigētiā plurimi cibi.Dixit paulus cōferi defectui appetitus earū cōsecutio spmatis tēperata ⁊ euitatio dulcis cibarij valde.Et Aui.dixit iuuantur eimissione pinguis vehemētis pinguedinis ⁊ dulcis vehemētis dulcedinis qm̄ multū pinguia ⁊ marie sposa ⁊ multū dulcia sunt repletiua ⁊ nauseatiua vt patuit in sermone precedenti.Et dixit paulus iuuāt minuti one pot9 aq̄.Et.A.dix. moderamē pot9 aq̄ q: dīūt vti pauca aq̄ solū vt sufficiēs sit coadunare os stōaci ⁊ nō sit tāte q̄titatis vt dbilitet v̄tutem eius.¶ Et subdit paulus iuuāt potu vini citrini odoriferi ⁊ vetusti.Et Aui.dixit sit cōtenta vino odorifero pauco subtili.ē.n iuuatiuū rectificās appetitum ⁊ rectificās id qd̄ accit de nausea ⁊ vomitu plurimo pp cōfortationē quā facit in virtute.Etiaȝ iuuat dixit Aui.administratōe rei subtilis ⁊ subtiliantis ⁊ incidentis ⁊ maxime in quibus est multiplicata superfluitas grossa viscosa vl rei subtilis.i.liquide potabilis:facilius eni est repleri potu q̄ cibo.

Nō.⁊ vid hic q̄ multū pinguia ⁊ maxime sposa ⁊ sīr multū dulcia sūt repletiua ⁊ mltū nauseatia

Cura cū medicinis.dixit Paulus fiat cū virga pastoris cocta data in potu.Dixit Aui.de medicinis cōuenictibus est omne in quo ē stipticitas cū caliditate subtili sicut v̄ga pastoris que ab auctoribus ponit frigide cōplōnis.Sȝ tñ dīt qdaȝ hȝ aliquas ptes calidas subtiles per quas iuuat q̄ expō mihi non placet.Sȝ ipa stiptica est ⁊ recipit caliditatē a vino in quo decoqtur q̄ oȝ eē antiquū potēs ⁊ aromaticū ⁊ valēs vbi nō est frigiditas multū manifesta q̄ si itēsa fuerit frigiditas:tūc valet aristol. dixit Aui.sim liter in eo vino decocta de quo parum sumat ante cibum ⁊ post cibuȝ.Dixit Paulus Juuatur cum aneto cocto.s. in vino dato in potu.Et dixit idē emplastret os stōaci cū folijs vitis ⁊ similibus cū castor ⁊ aceto ⁊ vino odorifero.Et Aui.dixit cōferunt emplastra nota confortantia stōachum facta ex citonijs ⁊ dactilis albis siccis.i imaturis ⁊ calamo aromatico ⁊ spica cum vino odorifero antiquo.Et quādoq̧ ponit in eis semē apij feniculi ⁊ anisi ⁊ ,ppie si fuerit illic dolor ⁊ inflatio.i.dolor vētosus inflatiuus.Et dixit Paulus requirat pgnans ad comedēdum cibaria diuersa odorifera ⁊ delectabilia ad cōfortandū appetitum ⁊ si fuerit debilis ⁊ nō sustineat cibum subito.s.in vna supplone vtat eo modice in quātitate ȝ multiplicet vices ⁊ motus ⁊ iter longū cōferūt ei.Qd̄ si appetitus eius fiat malus idest corruptus ad appetēdū enormia dixit Aui.stude in mūdificādo stōachū eius sicut cū eis q̄ sūt sicut aq̄ geleniabin facti cū rob.psicis.i.odoriferis vel de quas damascenas vocamus ⁊ polipodiū qdē siccatum conuenit appetentibus lutū ex eis q: eū ē materiā melācolicā.deide rectificet appetitus cū acetosis ⁊ rob.⁊ agresta.Dixit Gordo.q̄ dbent sumere post cibū pira citonia granata auelanas assas cicera assa ⁊ similia ⁊ omnes cibi sint assi vel frixi.Dixit paulus cōferet eis sumptio rerum acutarū,ppie synapis cū cōferat pregnanti ⁊ ,ppie cuius appetitus cibi defecerit.Dixit Aui.quādoq̧ iuuant ex acutis sicut synapi ⁊ similibus.ipm eni abscindit hūorē maluȝ ⁊ excitat appetitum.¶ Et vinum earuȝ dixit Aui. sit factum cū aqua mellis ⁊ aqua zuchari.Juuam.n.eius bonū est ⁊ cōueniēs embrioni.Supra stōachuȝ teneat emplastrum ex corticibus citri rob.melissa ⁊ calamo aromatico cū oleo nardino ⁊ masticio.Dixit Aui.cū cōuertitur appetitus eaꝝ ad caseū siccum afficit eis hūidius.i.recens supra prunas donec exiccet qm̄ est melior q̄ siccus acutus.s.factus,ppter sal.Primus.n.recēs est minoris superfluitatis.s.⁊ pluris nutrimēti.ȝ scdus.s.siccus acutus est magis dirūpens appetitum.Pregnātes habētes appetitum corruptum magis sunt corrigēde blandicijs sophisticationibus eoꝝ que appetūt nō tū omnino denegāda sūt.multotiēs.n.,ppter,phibitione cibi dsiderāti totalē patiunt aborsum.quare melius est eis cōcedere q̄ uis malū sit vt euitet magis malum.Oȝ igitur medicus monere ne corā ipis nominēt cibaria mala ⁊ ,ppe q̄ inueniri nō pūt.Dixit Rasis 9° cōtinētis cui accidit nausea in cibarijs et9 cōpmēde sunt manus eius ⁊ pedes post cibū ⁊ ponat ēplastꝝ supra stōachū.s.cōfortatiuū ei9 ⁊ retinēda sūt in ore grana granatoꝝ acetosorū.Dix.A.ad vōitū eaꝝ sup cibū oȝ vt dentur post cibū ea in quib9 sunt aromaticitas ⁊ stipticitas sicut citonia assata ⁊ ,ppie cū infusa sūt in eis frustra xiloal.indi ⁊ assiduet cōpressio.s.⁊ fricatio manuum ⁊ pedū eaꝝ ⁊ administret sup stōachos eaꝝ empla in cap° vōit9 ⁊ teneant in oribus ipsarū grana ḡnatoꝝ cū folijs mēte ⁊ sorbeat aliqd de misa.Et lutū armenū ē de eis que sedāt nauseā eaꝝ.s.sūptū ⁊ emplatū suspēsuȝ cū,pprietate sua pseruat ab aborsu. Dixit Aui.ad vētositatē stōaci earū ⁊ dolorē eius.s.vētosū emplm hoc administret.℞.cimini carmeni infusi i aceto ⁊ postea torrefacti ⁊ olibani ⁊ origani psici an.ptē.j.castor ptis vni9 tertiā ⁊ sumat ēt de puluē hmōi sicco a medio aur.vsq̧ ad aur.i.Saltus aūt cordis q̄ .s.plm accidit eis vicio oris stōaci ⁊ cā hūiditat9 existis in eo.Dixit paul9 curād9 ē cū modico potu aque calē ⁊ tenui.Et.A.dixit alleuiat eū sorbere aquā calaȝ ⁊ exercitiū leue pcipitās.i. remouēs ⁊ descēdē faciēs illud qd̄ in ore stōaci retinet.aqua.n.calida lauat illud ⁊ mot9 leuis pcipitat ipȝ ad fūdū stōaci ⁊ itestina.vñ amouet pulsus cordis ex eo,puenicēs.Et fluxus qdē mēstruoꝝ supueniēs pgnāti aliqñ fluit p venas extrisecas ⁊ si euenit in muliere sanguinea ⁊ nō psternēt v̄tutē nō ē cōstrīgēd9.Si aūt fluit p venas intrisecas cōstringēdus ē cū stipticis in qbus nō est aromaticitas .qm̄ aromatica,puocāt mēstrua vt dixit Jpo.⁊ illa sunt sicut lentes ⁊ psidia ⁊ balaustia ⁊ acacia ⁊ galla ⁊ cupule glādiū ⁊ cortices castaneaꝝ ⁊ silia.dixit.A.decoqt i aq̄ ⁊ administret ex ea tina in q̄ sedeat.Et q̄ñ dixit.A.fit ēplȝ ex gallis ⁊ balaustijs ⁊ corticib9 granatoꝝ ⁊ sicub9 siccis cū aceto ⁊ ponat sup pectinē.Cuȝ vo apantur pedes eaꝝ ⁊ inflāt stiliet regimen in cibo ⁊ potu ⁊ ,pcuret q̄ bōa digō fiat in oibus mēbris.Jnflatio.n.vtplȝ cōsueuit euenire ex idigōne ⁊ marie circa tres mēses vltios pcipue cū ēbrio nō bñ nutrit ēt respuit nutrimētū.Dixit.A.ēplestrent pedes eoꝝ cū folis caulis.dīt qdā assis sup tegulā calidā.Alij dīt ex eis crudis tñ pus in aqua ablut vt abluāt ptes acute in ipoꝝ superficie posite ne pedes vlceret. Et alij ab eis succum extrahunt ⁊ cum farina cicerum ⁊ fabarum vel orobornm emplastrum componunt.Et dixit liniantur cum vino mixto cum aceto ⁊ pro aut decoctione chimolee ea que.s.sub molla acuentiū ferrea colligit.Quidaȝ.n.

Vide hic q̄ rob.liquoduȝ cōferēt hūtibus appetitū luti eūando mām q̄ ē cā q9

Nō.⁊ vide q̄ bol.ar. pseruat ab aborsu cum sua,pprietate

eam exsiccant ꝛ pulverizant ꝛ cum aceto distempant ꝛ liniunt cū eis. Et qn̄qꝫ fit emplm ex cānis. s. arundinibus vel radicibus cum aceto aut ex aneto ꝛ aceto. dixit Gil. inungant ex sapone gallico ꝛ desup cathaplasmet ex folijs sambuci in tegula sine aliq̄ liq̄re assis. Et sunt qui fomentant pedes cū aqua salsa vel aqua maris ꝛ qdā cū aqua salsa decoctionis abrotani absinthij ꝛ camomille. ¶ Dicunt ꝙ si pregnanti supuenerit duricies epatis cuꝫ tumore ventris vtplm̄ moriť aut cū difficultate magna sanatur.

Amplius ad curam boꝝ accidentium ac etiaꝫ oiuꝫ alioꝝ pregnantibus supuenientiū recurrēdum est ad capl'a ṗpa eoꝝ hunc canoñ obseruando ꝙ leuiora ex eis eligant. ¶ Dixit. n. Gal. 5° affo. in cōmento affo. Queců qꝫ i vtero hn̄tes a febribus capiunť ꝛc. ꝙ pregnantes non pn̄t medicari. s. per medicinas fortes cuiuscūqꝫ spēi sunt: quare eligant leuiores aut si fortes sint i parua dent dosi aut exteri⁹ applicēt ꝛc.

¶ Capitulum 9ᵐ de partu in generali.

Partus est fetus perfecta a matrice emissio quā seqť supfluitatuꝫ reseruataꝝ purgatio ꝛ mundificatio. Assignanť aūt ptui cause alie ex pte matris: alie ꝛ ex pte fetus: ꝛ alie a rebus extrinsecis. ¶ Ex pte qdem matris cā est pceptio nocumenti p̄ grauitate magnificati iam fet⁹ ꝛ multiplicataꝝ supfluitatū: qꝛ fetu sic magnificato ꝛ auctis supfluitatibus matrix nimiū extendiť: ꝛ aliqn̄ in eius ꝯtinuitate soluitur: vnde ledť ꝛ dolet. Et aliqn̄ etiā cōtingit vt ledať alio modo ꝛ est cum per viam resudationis aut forte alicuius scissionis panniculoꝝ fetus aliqua portio supfluitatis ptingat ad substantiam matricis que cuꝫ sit scrosa facta ꝛ supcalefacta pre longitudine more mordicat matricem ꝛ ledit: vnde fit ꝙ nocumento percepto mouetur virtus expulsiua matricis ad expellendū qḋ ꝯstringat ꝛ sic expellit fetum. ¶ Cā aūt ex parte embrionis est duplex vna ē penuria nutrimenti de qua dixit Ipo. in libro de natura fetus: quia deficit nutrimentū egrediť embrio: ꝛ testimoniū huius est auis q̄ nascit in ouo accūbēte matre. fit enim ex vitello oui nutrimentū ꝛ augmentū illius fit ex albo qḋ est in ouo. qn̄ enim deficit nutrimentum auicule in ouo: non hn̄s ip̄m sufficiēs ex quo viuat moueť fortiter in ouo appetēs nutrimentū plus ꝛ panniculi tunc frāguntur. ꝛ qn̄ mater sentit auiculam moueri fortiter cortices rumpens attrahit eam. Cum itaqꝫ scalpit auis ꝛ exit aulcula in cortice oui nihil est humidi indige͂: sed humidū omne cōsumptum est in auiculam: ꝛ ita consilr est in puero. Cum enim non sufficit nutrimentū qḋ trahit ex matre aut non est ei cōueniens querēs nutrimentū petit exitum. ¶ 2ª cā est necessitas euentatiōis caloris sui naturalis: qꝛ iam auctus ꝛ fortificatus cū fuerit sic ꝙ nō suffic pro euentatione eius aer quē trahit ex matre tunc moueť ꝛ q̄rit exitum vt libere euenteť. Et ambas cās tetigit. Ar. 4° de gnatōe aīalium. Et Auic. dicit. 2ª tertij. ptus vō non fit nisi cum fetui non sufficit qḋ ei mittu secūdina ex sanguine: ꝛ ꝙ puenit ad ip̄m de attractione aeris cum membra eius iam completa sunt. Et cuꝫ ista non sint intus in corpore mouetur: vt extra exeat vt inueniat. ¶ De cā aūt extrinseca dixit Ar. 9° de gnatione aīalium ꝙ est influxus corpoꝝ celestiuꝫ maxime solis ꝛ lune: ꝛ ibi declarauit ꝙ maxime fit per influxum lune. nā sicut est in alijs humiditatibus ꝛ in spiritibus ventosis que regulanť influxu lune vt venti ꝛ mare declarāt: ita ꝛ i humiditatibus corporis humani erit ꝙ ip̄e mouebunť ꝑiodice per influxū lune sicut ꝛ mare ꝛ venti ꝑiodice mouentur. Et qdaꝫ dicunt ꝙ ad hec nā cāꝫ ex parte matris aut fet⁹ pn̄te cuꝫ fetus foret pfectus nā moueret ꝛ dirigeret ip̄m ad exitū propter finem ad quē factus est assignandum.

Partus diuidiť in nālem ꝛ non nālem ꝛ ptus nālis ē duplex vnus nālis simplr: ꝛ alius ƀm qd. Et nālis simplr dicit ille qui hꝫ cōplete oēs ꝯditiōes req̄sitas ad bonitatem ptus. Et bonitas qdē ptus attendiť in saluamēto matris ꝛ fetue a nocumento ꝛ morte. Et impleť talis bonitas cū matrix nature instrumentū moueť ƀm supremū eius motu cōpressiuo vt exp̄mat ꝛ expellat qḋ onerosum ei est ꝛ lesiuū: ꝛ ƀm infimū eius moueť motu dilatatiuo u. vt apiať in 9° mense ꝛ mirabilis ē hic motus eius. ¶ Inqt. n. Gal. qḋ est nature mirabilius q̄ mensib⁹ nouem clausisse os matricis diligentissime. in ptu vō cōpleto fetu in tantū dilatare ip̄m vt p illud fetus illese transeat. nā qn̄ fetus separať ex vtero apit matrix. ¶ Dixit Aui. aptione tali cuius sileꝫ facere non valet in suo sili. s. in emissione mole in qua non apiť matrix tali aptione in suo sili sicut in exitu secundine. s. n. secūdina in partu nō excludiť sed remanet nūq̄ postea matrix tali aptōe pro illius exclusione apiť. ꝛ ideo necessariū est cum fetus manib⁹ calcitrat ꝛ pedibus ꝛ venit ad exitū vt apiant quedā iuncture. s. ossa femoris ꝛ sustentent adiutorio dei excelsi: qꝛ post illud. s. exitū redeunt ille iuncture i ꝓximo. i. statim vel in paruo tempore ad continuationē suā nālē: ꝛ vt dn̄t est opatio illa de opōnibus fortib⁹ nālibus. ¶ Partus aūt nālis ƀm qd. p̄ma qdē ꝯditio est vt fiat pt⁹ id est fetus exitus in tempore non debito. Dixit Ipo. de nā fetus vniuicuiqꝫ aīaliuꝫ est necesse tp̄s esse in quo cū nutrimentū rarius ē embrioni ꝛ deficit ptus ad sit. que igiť hn̄t minus nutrimentū citius pereūt que vō plus posteri⁹. ¶ Dixit Ar. 9° de historijs tp̄s debitū ptus alijs aīalib⁹ ab hoie est vnū certū ꝛ determinatū ƀm suas spēs quo suos fetus ptu ꝑturiendo deponūt soli hōi plura sē ad ꝑturiendū tēpora destituta. ¶ Et cām huius in hoie dicūt fore varietatē multā quā hꝫ hō in sua spē: in qua qdē itellectus ꝑspicacitate appropinquat: intelligentijs qdam vō intellectus ebetate sui ꝛ ruditate appropinquant brutꝫ. Et pp hanc magnā varietatē recipit hō varietatē in ptibus. Et alij dicūt cāꝫ eius fore varietatē multā quā hꝫ hō circa imagines ꝛ maxie i his que sunt ad coitū pp quā varietatē pncipia gnātiōis recipiūt diuersitatē ꝛ alr ꝛ alr disponunť quā variam dispōnem varietas partuū sequiť. Et alij dn̄t fore cām varietatē regiminis hoīs in sex rebus nō nālib⁹ maxima in cibarijs in tota vita sua. hō. n. tā mas q̄ feīa iter oīa aīalia maxie diuersificat in regie vite sue. ¶ Alia aūt aīalia magis hn̄t vnū ritū viuendi. Alij aūt dicūt cāꝫ fore: qꝛ hō sic fuit pre alijs aīalibus celesti virtute dotatus. Et sunt q dn̄t cām istius diuersitatis fore diuersitatē tp̄is formatōis fetus in matrice qḋ tp̄s variū ē vt in precedentibus dcm̄ est q̄ formatōis diuersitas ꝓcedit ex diuersitate agentiū ꝛ patientiū pticulariū. Si. n. nō eēnt diuersa tp̄s formatiōis eēt punctualr vnū. Diuersitatē aūt formatōis seqť diuersitas motus fetus in vtero: ꝛ diuersitatē mot⁹ seqť diuersitas pt⁹ ꝛ exitus fetus in lucē. Dixit Ipo. de nā fetus mas mouet p⁹ tres menses ꝛ feīa post quattuor: ꝛ secutus est eū Auic. 3°. 21ª in ca° de signis masculinitat. ¶ Et dicūt qdam ꝙ Auic. de motu fetus in matrice ꝓpe accepit istud tp̄s. Et si alicubi alr dixerit nō dixit de intentiōe sua sed alioꝝ. ¶ Dixit Aui. 9° sui de aīalibus tp̄s i quo moueť fetus in matrice est duplū ad tp̄s sue formatōis: ꝛ tp̄s in q̄ patiť est duplex ad tp̄s mot⁹. 3° vō 21ª. dixit ꝙ quocūqꝫ tpe complea formatio pueri in duplo tpe fit etiā motio ꝛ ptus fit post triplicitatē tp̄is motus. Et cōcordia istoꝝ textuū fit i hoc. ꝙ qn̄ dixit ptum fieri in duplo motus: sumpsit tp̄s motus sil' cū tpe formationis: ꝫ qn̄ dixit eū fore in triplo sumpsit tp̄s motus solius. ¶ Gal. aūt 4° ciboꝝ vt scribit Rabi. in. 16ª pticula dixit ꝙ motōis fet⁹ tp̄s est duplū ad tp̄s formatōis. ¶ Dixit itaqꝫ Ar. pblematuꝫ. 20° hō solū aīaliū hꝫ plura tēpora gnātiōis etenim septē mensiū ꝛ. 8. ꝛ. 9. ꝛ. 10 mēsiū fuerit. Alioꝝ vō vnū tp̄s pfectōis est: vn̄ elephas hꝫ duos ānos equus ānū vnum camelus. x. menses ꝛ sic de alijs Sil'r ꝛ Aui. tēpora illa posuit 9° de aīalibus. ¶ Addidit is qdaꝫ qui dixit mihi vir fidelis ꝙ mulier pepit post. 14. menses ꝛ hn̄ dixit. dicit Aulus gelius de noctibus atticis lib°. 3° medici illustres de tpe humani ptus quesierūt ꝛ mlta iā fuit opio ꝑ vero recepta ꝙ postq̄ mulieris vterus cōcepit semen gigni hoiēꝫ. 7° mense raro tn̄ nūq̄ octauo. sepe. ix°. sepius. x°. ꝛ hūc eē hoiēꝫ summū fineꝫ gignēdi. x. menses nō inceptos: sed exactos. Vn̄ plautus vetus poeta ait. illa quā cōsumpserat. 10. iā mense exacto hic repit filiam. Et cecilius poeta in noiandis mensibus ptus nō ptermisit. 8ᵐ mēsem. Sil'r ꝛ marcus varo ait mense nōnūq̄ octauo eē editū ptuꝫ ꝛ addidit ptū nasci posse mēse. xi. ꝛ de hac sn̄ia ptū nasci posse. 8. ꝛ. xi°. Ar. laudat auctorē. ¶ Varo tn̄ dixit hmōi romanos non recepisse quasi monstruosas ꝛ recitatus: sed solū. 9° mense aut. 10. neqꝫ pter hos ptū mulieris ƀm nām posse fieri extimasse. Ego āt dixit Aulus gelius de ptu humano pter q̄ q̄ scripta i libris repio hoc qꝫ vsu venisse Rome cōperi feminā bōis atqꝫ honestis moribus nō ambiguā pudicitia. ꝛ in. xi° mense post mariti mortē pepisse. factūqꝫ eē negociuꝫ pter rōneꝫ tp̄is: q̄si marito mortuo postea cōcepisset quū ducentes viri. 10. mense gigni posse hoiem non. xi° scripsissent. Sꝫ diū adrianū cā cognita decreuisse. xi° mense ptū edi posse. Idqꝫ ip̄m decretū eius rei nos legimus: ꝛ in ħ decreto adrianus ħ statuere dicit req̄sit noroꝝ medicoꝝ ac pḣoꝝ sn̄ijs. Et dixit satira marci varonis scribit testim̄ p hec vba. Si qs fili⁹ vn⁹ vel plures in. x. mense gignunť heredes sint ꝙ si qs. ix° mense gigniť actio eadē. Et ita pari eodēqꝫ iure eē natos in. x. mēsib⁹ ꝛ natos in. xi°. Dūt ꝙ tp̄a in qbus oēs ꝯcordāt medici ꝛ pḣi ptui ꝯuenientia sunt tria. s. septim⁹ mensis nonus ꝛ decim⁹. ¶ Dn̄t enim oēs ꝙ in quocūqꝫ dictoꝝ triū mensiuꝫ mulier pariat eius ptus dī nālis. Sed de ptu alioꝝ mensiuꝫ nō est ꝯcordia inter oēs. Ipoc. n. de nā fetus dixit ꝙ non fit ptus post. 10. mensem. Dixit. n. ꝙ nutrimenū ꝛ augmentū fetus a matre descendens n̄ est āplius sufficiens puero qn̄. x. menses aduenerint. qn̄ aūt ipsi rariora fiūt hec ꝛ grossioꝝ exn̄s puer petens plus non exn̄te nutrimento calcitrat ꝛ pāniculos rūpit. Et dixit Ipo. multotiens p̄mo parietes patiť hoc magis deficit cām nutrimentū pueris ad sufficiendū vsqꝫ ad decem menses. plus. n. deficit eis. Et ꝓpterea mulieres q̄ modica menstrua transmittūt nutrimētum pbent rarius in vltimo tpe pueris. qn̄ igiť grossiori nutrimēto indigent faciūt calcitrari: ꝛ ān decem menses egredi. paucus. n. ab ipsis egrediť sanguis. fiūt āt hec in. x. mensibus ad longissimū. Et dixit Ipo. qdā arbitrati sūt pueꝝ aliqn̄ hīe plus. x. mensibus in vtero ꝛ hoc pluries audiui. Et qūo ħ ꝯtingat dico qn̄ parue acceperūt ꝯceptiōis pncipium. Cum. n. matrices spū quodā replenť ventoso putāt iam se eē pre,

No. ꝛ vide cōparationem de pullo oui ad fetum in matrice existentem.

Vide ꝙ oē humidum ꝛ frigidum crescēte luna augmētať ꝛ crescēte minuitur scd̄a quarti de cā dierū criticoꝝ. ꝛ quarta p̄mi capitulo de ventosis.

Vide hic concordiam textuum Auicenne qui contrariari videtur super hoc passu.

Vide hic ꝙ cōiter tria sunt tp̄a partus in quibus concordant pḣi ꝛ medici.

gnantes eo ꝙ etiã menstrua retinent᷑. postea vͦo coeũtes ĩpregnã᷑tur: ⁊ putant se esse alterius mensis ꝙ̃ sint. Dicũt.n. aliqñ ptingit matricẽ supra spina attractũ cõtrahi ⁊ sentiens h mulier putat se impregnatã fore cũ tñ aliqñ non sit. Sed cũ postea impregnabit᷑ ad dies ⁊ cõputabit pncipium impregnatõis ab illo pmo coitu et errabit. Et dixit conciliator ꝙ in nostris regionibus plrĩ latet cõceptionis pncipiũ. Et ideo solũ illa mulier que post conceptionem non vtit᷑ coitu est certa de termino pncipali sue conceptionis. Et dixit conciliator de seipso ꝙ ipse stetit in vtero. x. mẽsibꝰ ⁊. x. diebꝰ Et nõ est hoc impossibile fore. nã postꝙ̃ partus seqt᷑ tp̃s formationis nisi sic ꝙ tarde moueat᷑: vñ ⁊ tarde pariet: ⁊ possibile est etiaȝ ꝙ hẽat matrix sanguinẽ sufficientẽ nutrimẽto ⁊ augmento fetus post. x. menses. Unde nõ coget᷑ infans calcitrare vt plus inueniat nutrimentũ. Et fortasse cõsiderata hñ varietate formatiõis fetus ⁊ ipsius motionis possibile est videre ꝙ nõ solũ in. xiͦ. mense possibile sit fetũ gigni. sed in. xij. ⁊. xiij. ⁊ in. xiiij. vt. s. dixit Aui. imo ⁊ in viij. mense: ⁊ ꝙ adhuc plus est in. vi. mense. Nam aliqs fetus in xxx. diebus formari põt vt q mouebit᷑ in. 60ͣ diebꝰ ⁊ pariet i. 180. diebus ⁊ sic in. 6. mẽsibus vñ Auic. 21. tertij dixit. videt᷑ ꝙ sit minꝰ tp̃s formatõis fetus. 30. dieꝝ minus parturitiõis sit vnius ãni medietas. Et ex hoc mõ põt videre ꝙ q format᷑ in. 35. diebus mouet᷑ in. 70. ⁊ parit᷑ in. 210. diebus q sunt septem menses. ⁊ q in. 45. formatur mouet᷑ in. 90. ⁊ parit᷑ in. 270. qui sunt mẽses nouẽ: ⁊ q formatur in. 50. mouet᷑ in. 100. ⁊ parit᷑ in. 300. diebus q sunt. x. menses Et qꝛ. 50. dies ƀm Ipo. est vltimus terminus formatõis fetus: iõ ipse posuit mensem. 10. vltimũ terminũ partus. Et vtplm si qs cõsiderat plm inueniet ptum fierit ƀm ꝙ dicit Ipo. Et ꝙ si qs pꝰ. x. menses parit᷑ quasi monstruose parit᷑: ⁊ nõ nisi ꝓpter pticulares cãs que pñt occurrere: aut ex pte pncipioꝝ: aut ex pte pncipiati. s. fetus: aut ex pte matris: aut regis eius: aut ex pte matricis: aut regiminis: aut fortasse alicuius celestis influxus: ⁊ est h de raro euenientibꝰ. Et dicũt posse variari ptus ad ptẽ mensiũ p̃dictoꝝ maiorẽ vel minorẽ vel medietatẽ ƀm ꝙ variari põt informatio ⁊ motus in diebus qui sunt medij inter dies p̃dictos ƀȝ quos sumebatur cõplementũ mensis. verbi gratia dcm̃ est fetum esse formatũ in. 30. diebus. ⁊. 35. ⁊ silr põt esse formatus in. 31. ⁊ in. 32. ⁊ in. 33. ⁊ i 34. ⁊ ƀm hoc veniet ptus in diebus varijs mensis septimi. verbi gratia ponat᷑ ꝙ sit formatus in. 32. diiebus tunc mouebit᷑ in. 64. ⁊ pariet᷑ in. 192. qui sunt menses. 6. ⁊. xij. dies mensꝭ septimi ⁊ eodeȝ mõ põt cadere in diebus informatio fetus qui sũt medij iter. 40. ⁊. 45. ⁊ silr in his q sũt medij inter. 45. ⁊. 50. Et Haly. qdã sũpsit per mensem mẽsem lunarem qui cõstat ex. 29. diebus. ⁊. 12. horis Auic. aũt sumpsit per mensem: mensem solarem qui cõstat ex. 30. diebus. Gilib. aũt dixit ꝙ in mari attendendi sunt mẽses lunares In femina vͦo menses solares alr caderet error ⁊ iste est cõis modus accipiendi: ⁊ est illud qd̕ plus experientia demonstrat: ⁊ qd̕ etiam facit sancta mater ecclia de natiuitate christi. Sunt tñ alij q accipiũt mensem mensem. 30. dieꝝ. ¶ An aũt mensꝭ siue lunaris siue solaris siue. 30. dieꝝ siue non debeat esse cõpletus. Dixerunt iam qdam ꝙ sic moti ex hoc. ꝙ ad h ꝙ ptus debeat esse nãlis requiritur cõpleta influentia planete dñans per singulos menses. Uerum hoc nõ est necessariũ vt expientia declarat imo põt esse ptꝰ nãlis cõpleto mense ⁊ nõ cõpleto: ⁊ h etiã innuit Aui. 21ͣ tertij cum dixit aliqñ parit mulier in fine. ix. mẽsiuȝ ex quo mõ loquẽdi innuit ꝙ aliqñ pariat ante finẽ: ⁊ iteꝝ dixit qñqȝ nascit᷑ in. 7. mensibꝰ incõpletꝭ: ⁊ rursum in quoto numero dieꝝ mensis incõpleti ptꝰ eueniens: dicat᷑ vere nãlis dissentiũt adinuicẽ auctores. ¶ Quidã. n. vt Egidius. s. romanus in libro de formatione hoiuȝ dixerunt ꝙ ptꝰ est nãlis quocũqȝ dieꝝ mensis fiat: vñ Ar. 9ͦ de aialibꝰ i translatione ab arabico dixit ꝙ nascit᷑ qñqȝ infans in pncipio. 7. mensꝭ veꝝ est debilis valde ⁊ dȝ inuolui pãnis valde mollibꝰ. Et vt dñt hic infans valde ĩpfectus est: hñs extrema ⁊ p̃sertim aures ⁊ nares valde pua: ⁊ eget cautela multa vt viuat. ¶ Quidã autẽ alij dixerũt ꝙ ad minus reqrit᷑ spatiũ tertie ptis mẽsis: ⁊ ꝙ veniat ad diem. xm. ¶ Alij dixerunt ad medietatẽ mensis. Gentilis autem voluit ꝙ requirit᷑ maior ps mensis ⁊ maxĩe. 7. vel. 9. Et rõ est qa ante. 7m non p̃cedit mensis nãlis ptus silr nec ante nonũ cũ precedat octauus in quo vt dicet᷑ nõ cadit nãlis ptus. Et voluit ꝙ q̃̃to plus de dictꝭ duobus mẽsibꝰ ptus accepit tãto plus sit nãlis eo ꝙ plus egerit in fetũ planeta illius mensis. Sed de decimo mẽse dixit Gen. non est sic sed quolibet die eius hȝ ptus nãlitatẽ multam eo ꝙ p̃cesserit eũ mensis nãlis. ¶ Et qdam alij dñt ꝙ ptus. 10. et 11. mensis quãto minus capit de mense tanto sit nãlior ⁊ maxime partus. 11. mensis: qꝛ tanto minus elongat᷑ a nãlitate sua. Et Ar. q dem de gñatione aialiuȝ dixit cãm ptus in determinatꝭ mensibꝰ dictꝭ ꝓcedere ex aspectu ⁊ ordine supioꝝ corpoꝝ qd̕ q̃uis sic esse sibi cõcedat᷑ attñ aspectus ⁊ ordo supioꝝ põt ĩpediri ⁊ pmutari a causis pticularibus ⁊ inferioribus: sicut ipse voluit ibideȝ dicens post p̃dicta. vult igit᷑ nã astroꝝ verius numerare. i. mẽsurare gñationes ⁊ cõmensurare ptus nõ certitudinalr: aut ꝓpter mẽ determinationẽ. multa. n. post formationẽ pñt supuenire extranea pmutantia tp̃s ptus ⁊c. Declarat᷑ aũt hoc a sili in fructibꝰ quoꝝ alligationi ad arborẽ. Gal. 4ͦ affo. assimilauit alligationẽ fetus ad matricem: ⁊ de fructibus ita est ꝙ q̃uis habeãt cõe tp̃s sue pfectiõis vnus tñ altero plus pficit᷑ ⁊ cadit ꝙ ei ꝯuenit ex ꝯditiõibꝰ pticularibus inferioribꝰ: quare silr ⁊ in fetibus dicũt h maxime posse cõtingere in nono mẽse ⁊ vltra. Cũ. n. oĩs fetus vt apparebit moueatur ad exitũ in. 7 mense si nõ exit in motu illo debilitat᷑ ⁊ oȝ ꝙ resumat᷑ eius virtus anteꝙ̃ vlterius moueat᷑. Põt aũt eadẽ diuersitas multa in debilitate acqsita per motũ in. 7ͦ ƀm quã aliq plus debilitant᷑ aliqui minus. Silr ⁊ in resumptione ab illa debilitate ƀm quã aliqui resumunt᷑ citius aliqui tardius: ⁊ sic possibile ẽ aliquẽ resumi in. 40. diebus aliquẽ in paucioribꝰ aliquẽ in pluribꝰ ƀȝ quã varietatẽ ꝯtingit aliquẽ ptũ fieri citius ⁊ aliquẽ tardius. Dñt ptũ fcm̃ in cõplemẽto. 7. mensis aut in cõplemẽto non mensis cũ ꝯditionibꝰ alijs pticularit᷑ reqsitꝭ ad nãlitatẽ ptus esse simplr nãlẽ qꝛ est factus ƀm ordinẽ nature vlis supioris ⁊ nature pticularis inferioris. Qui vͦo non fit in cõplemento dictoꝝ mensiũ est nãlis ƀȝ quid q̃uis habeat ꝯditiões pticulares sufficientes: ⁊ quãto plus deficit a cõplemẽto dictoꝝ mensiũ plus distat a nãli simplr. Et sũt qui dñt ꝙ ptus. 9. mensis cõpleti ⁊ maxime cũ qbusdã diebꝰ paucis mensꝭ. 10. sumendo menseȝ pro. 30. diebꝰ tm̃ hȝ nãlitatẽ pfectiorem ex cã supioꝝ quã hẽre possit ⁊ seqt᷑ ipm q in cõplemẽto. 7. Et deinde q in reliq ꝓcessu. 10. Qui vͦo euenit in. xiͦ. ⁊ post ipm minꝰ hȝ de nãlitate. ¶ Et dñt vt ex p̃dictꝭ patere põt qbusdã fetibꝰ melius ẽ anticipare vel postponere tp̃s ordinis nature vlis ⁊ pari añ cõplementũ mensis vel postꝙ̃ expirat mensis: nã si indiget mlta aeris attractiõe vel carens posset inde recipe defectionẽ ⁊ icurrere mortẽ. Silr si fatigatꝰ ⁊ in cõplemẽto mensis nõdũ fortificatus tũc exitũ petierit poterit incurrere defectionẽ ⁊ mortẽ: q si tardauerit poterit cõplete refici ⁊ moueri ad exitũ cuȝ salute. ¶ Dixit Ar. 4ͦ de gñatiõe aialiuȝ que fiunt añ septẽ menses. s. inceptos vt que fiũt in 6ͦ nullatenus pñt viuere. Et iõ qd̕ dixit Auic. 9ͦ sui de aialibus ꝙ q̃dã mulier pepit post sex menses ⁊ vixit natꝰ: dȝ itelligi ꝙ ptꝰ eius aliqd tetigerit de septimo mense vt modus loquẽdi suus innuit. ¶ Dixit. n. 21ͣ tertij mensꝭ septimꝰ est pmꝰ mẽsiũ i quo parit mulier. s. nãlr ⁊ viuit fetus ⁊ est fetꝰ ille fortꝭ creatõis ⁊ complexionis cuius creatio velox fuit ⁊ eius motꝰ festinauit. Et dixit multotiẽs morit᷑ fetꝰ natꝰ añ h spatiũ. s. añ 7m menseȝ: qm̃ tollerat motꝰ vehementes in debilitate creatiõis: qꝛ q̃uis hic natꝰ in radice sit creatꝰ: fortꝭ tñ ꝓximi tpis est cũ creatõis. Et dicunt põt h referri ad natos añ ꝯceptionẽ septimi mensis: ⁊ tunc exponũt multotiens pro sp: ⁊ põt referri ad natos añ cõplemẽtũ septimi mẽsis ⁊ ad natos circa pncipiũ ipsiꝰ. ¶ Dixit Rasꝭ 9ͦ cõtinẽtꝭ ex q̃onibus Iohãnicij si ptus fuerit in mense 7ͦ erit ex v̊tute fetꝰ: qm rũpent᷑ pãniculi añ tp̃s: ⁊ ex sanitate ⁊ vehementi v̊tute eius: maior tñ pars eoꝝ q pariunt᷑ in mense 7ͦ morit᷑ eo ꝙ patit᷑ alterationeȝ magnã ⁊ angustiã cũ fuerit ita puus. ¶ Dixit Aui. 21ͣ tertij mouet᷑ fetꝰ apud 7m mẽseȝ ad exeundũ cũ in eo cõplet᷑ v̊tus ⁊ cũ deficit ab exitu aduenit ei debilitas quedã ⁊ nõ salit ad ipȝ cũ ea v̊tꝰ vsqȝ ad nonũ. ꝙ si egredit᷑ in octauo egredit᷑ debilis ⁊ nõ exp̃mitur a v̊tute faciente vasa. s. neqȝ supiori neqȝ inferiori: imo a cã alia exp̃mente ledente debili. s. tũc exeũte fetu vel debili. i. debilitãte: qꝛ natus in octauo mense non viuit: aut vt dicũt qdã qꝛ nõ ẽ cõpletꝰ iõ morit᷑: aut si est cõpletꝰ: qꝛ quesiuit exituȝ in 7ͦ mense ⁊ laborauit nõ exiens quare remansit debilitatꝰ. Si g̊ iteꝝ in. 8ͦ mouet᷑ adhuc debilis exñs morit᷑. ¶ Dixit Haly. 3ͦ the. natꝰ in. 8ͦ mẽse nõ viuit. Dixit Aui. 21ͣ tertij natꝰ in. 8ͦ mense est q plm morit᷑ de natꝭ ⁊ paꝝ viuit ꝙ si aliqs viuit de natꝭ in. 8. mense h ẽ raꝝ valde: ⁊ parum est ꝙ viuat natus ꝓueniẽs cũ h tpe. Et in qbusdã nõ viuit oĩo natus octauo mense: qm̃ nõ euãtur eius dispõ qꝛ aut sit retardatus in creatiõe ⁊ motiõe ⁊ desiderio ad ptũ vsqȝ ad hanc horam ⁊ significat᷑ ꝙ eius dispõ seu v̊tus nõ sit fortꝭ in radice: aut eueniũt ei motꝰ sepatõis in pncipio tpis cõplementi q̃uis sit fortꝭ in radice virtꝰ eius sicut in 7ͦ qd̕ si nõ fuerit ita imo fuerit creatio eius ⁊ motus ipsius voluntas eius desiderans venire ad ptũ ⁊ motꝰ cõplementi añ illũ: tũc hmõi fetꝰ iam conat᷑ euadere a loco suo ⁊ ꝯuertitur. Sȝ q̃d valet ꝯuersio eius cũ qua nõ seqt᷑ intentionẽ suã: sȝ remanet ita cõuersus vsqȝ quo redeat ad ipm sua v̊tus: ⁊ facit ipm deficere debilitas sue virtutꝭ: ⁊ accidit ei ꝓculdubio qd̕ accidit infirmo debili ex motibꝰ euasiõis. s. p euãoneȝ creticã cũ ꝓcedit absqȝ directione lassitudo ⁊ defectus. i. absqȝ euãone: qꝛ. s. nõ fit crisis lȝ fiat motus ad ipsaȝ. Infirmat᷑ g̊ ꝓculdubio ⁊ debilitat᷑ ⁊ resoluit᷑ virtus eius. Et cũ nascit᷑ in hmõi dispõne est iudiciũ eius iudiciuȝ nati infirmi debilis ⁊ de iudicijs eius est ꝙ non spat᷑ ei vita. Sic itaqȝ apparet cã ꝙ natus in. 8ͦ mense nõ viuit quã assignãt medici ꝙ infans vt dcm̃ est q̃rens exitũ in. 7ͦ si nõ exit remanet debilitatus ex motu illo. Si igit᷑ exit in octauo cũ nõdũ sit sufficient᷑ roboratus ⁊ in motu ptꝰ pamplius debilitat᷑ cũ valde sit passibilis moritur ⁊ nõ sufficient᷑ possit esse fortificatus in. 8. mense dixit Haly. qm̃ dispões que contingunt fetui in fine. 7. mensꝭ. ⁊ deinceps in octauo spatio fere. 40. dieꝝ ꝯtinet᷑ ad modũ quasi cuiusdam egritudinis acute conuersiue cuius crisꝭ est. 40. dies eẽnt ergo in. 40. supple ⁊ qbusdam in pluribꝰ: ⁊ qbusdã etiã lȝ paucis in paucioribus ⁊ sic nõ eẽnt in octauo mense: sȝ non in. 9ͦ ad quẽ si spectaret roboratus exiret ⁊ viueret. Dispões aũt que accidunt fetibus in fine

Nota ⁊ vide hic ꝙ possibile est fetum gigni in xi. xij. xiij. xiiij. 8. ⁊ 6. mensibus.

Nota ⁊ vide an ad partum naturalem requiratur complementum mẽsis siue solaris siue medicinalis.

Nota ⁊ vide h q̃̃o ptus diuersificent᷑ inuicem in naturalitate

Nota ⁊ vide h de nato in septimo mẽse si moueatur ad exeundum.

in fine. 7. mens. dixit Haly. sũt turbatio languor ⁊ debilitas que non solũ accidunt fetui sed etiã matri cõicant᷑. Unũ est ꝙ in. 8° mẽse mala fit ꝑgnantiũ habitudo ⁊ ipsaꝝ grauitas auget᷑ quare in octauo mense non pñt se iuuare ad pꝛiendũ: vñ ptus difficilior fit cã ad ꝑditionẽ fetus: ⁊ ipse etiã parientes piclitantur frequentius ¶ Assignat᷑ aũt ab astrologis alia cã: quare natus in. 8° mẽse nõ viuit quã ipsi sumunt ex ordine planetaꝝ quẽ hñt in educatiõe fetus in matrice. Et hic ordo est ꝙ qlibet planetaꝝ hꝫ in educatiõe fetus mensem vnũ merito incipientes a saturno eo ꝙ in pmo mẽse mã embrionis humida exñs ⁊ liqda lubricans eguit coagulari ⁊ inspissari vt ꝯueniens mã fieret informatiõi embrionis ⁊ informationẽ ⁊ figurationeꝫ teneret cuius retentioni deseruit siccitas. Nam saturnus inter planetas ponit᷑ frigidus ⁊ siccus cũ siccitate sua figit mãꝫ ⁊ inspissat ⁊ adiuuat ad eius coagulationẽ frigiditas ipsius quare origo positus est ṽtutꝭ retentiue. ¶ 2° mense dominat᷑ iupiter locatus imediate sub saturno ⁊ merito: nã nõ solũ oportuit mãꝫ figi ⁊ lineatões recipe: sed oportuit etiã augeri ⁊ calefieri ne supflua saturni frigiditate inaugmentatus remaneret. facit aũt ad augmentũ caliditas ⁊ humiditas: mõ iupiter iter planetas ponit᷑ calidus ⁊ humidus: ⁊ ideo positus est origo ṽtutꝭ crescitiue dans spm̃ abilitantẽ ad mãꝫ dilatationẽ ⁊ extẽsionẽ. ¶ 3° mense dñatur mars imediate sub Joue locatus ⁊ merito: nã no solũ firmari ⁊ formari ⁊ augeri oportebit embrionẽ sꝫ ⁊ moueri. Motus aũt maxie ꝑficit᷑ calido excitante ⁊ sicco figente. semper enim mobile alicui fixo initit᷑ vt dicit Arist. in libro de cã motꝰ aialium. modo mars inter planetas ponit᷑ calidus ⁊ siccus: ⁊ faciẽs ad motũ. Ideoqꝫ ⁊ 3° mense motus euenit embrioni ⁊ mars origo ponit᷑ motiue ṽtutꝭ. ⁊ vt qdam addunt oportebat embrioni augeri caliditatẽ ⁊ siccitatẽ ⁊ diminui ⁊ cõsumi humiditatẽ supfluaꝫ vt membra eius peramplius solidarent᷑ ad resistendũ causis nociuis occurrẽtibus: ideoqꝫ eo mense ossa ⁊ interiora amplius idurant᷑ ꝓpter quam cãm qdem iam dixerũt eo mense ossa iteriora componi. ¶ 4° aũt mense dñatur sol sub marte imediate locatꝰ ⁊ merito: nã non solũ que dicta sunt sufficiebat hĩe embrionẽ sed in vijs ⁊ meatibus concauitatibus ⁊ receptaculis ampliari ⁊ peramplius in oibus suis ꝑncipijs illustrari ⁊ ꝑfici que ꝑfectio magis procedit a caliditate viuifica qualis est caliditas solis. Ipse. n. iter planetas ponitur eẽ calidus caliditate viuificante cuncta aĩantia. Ideoqꝫ embrionẽ spũ illustrat sanguineqꝫ in eo multiplicat q̃ sunt in eo ꝑncipia vite suaqꝫ cõplexione meatus ⁊ receptacula dilatat ⁊ ꝯcauitates ampliat sicqꝫ sol ꝑnceps mundi ponit᷑ viteqꝫ ⁊ caloris origo. ¶ 5° aũt mense dñat᷑ venus imediate sub sole locata ⁊ merito. ipse. n. est planeta nullo mõ caliditati attingens ne igit᷑ caliditas ab illis ipressa in embriõe fureret ⁊ extraneitatẽ acquireret oꝫ caliditatẽ illã aliquals͛ remitti ⁊ cõtempari ⁊ ab intensione sua cõmoueri supflua aut ꝓhiberi: hoc aũt fit frigiditate ⁊ humiditate. humiditas. n. caliditatẽ obtundit ⁊ frigiditas remittit ⁊ ab intẽsione ꝓhibet. Modo venus inter planetas ponit᷑ frigidus ⁊ humidus ꝙuis aliqui dicunt ꝙ sit humidus cum caliditate remissa. Et qm̃ non solũ oportebat embrionẽ acqrere q̃ dicta sunt: sed etiã cõuenienter decorari quã decorationẽ efficit carnẽ multiplicãdo in locis vbi oportet quapropter ponit᷑ origo carnis ⁊ decoratiõis. ¶ 6° mense dñant᷑ mercurius ⁊ merito. nã oportebat embrionẽ disponi ad ꝑfectiorẽ motũ qui cũ ꝑfectiõe distinctionũ instrumẽtorum fit. hoc aũt mercurius sua temperata siccitate addens ad ꝑfectionẽ motus ⁊ firmã distinctionẽ pticulariũ nõ vlterius iuicem concidentiũ ipsaꝝ cũ tẽpata hũiditate facit: ⁊ ꝓpt᷑ hoc mercurius dicit᷑ discretiue virtutꝭ origo. ¶ 7° mense dñat᷑ luna sub oibus alijs locata planetꝭ ⁊ merito: nã oportet embriõe aucto ⁊ augmẽtato calore pinguedineꝫ in multꝭ suoꝝ membroꝝ hĩe ꝑcipue circa cor ⁊ renes ⁊ stõm ⁊ oculos ⁊ alia etiã membra ꝙplurima: ne nimia siccitate ⁊ motu aucto exsiccaret᷑ ꝙplurime. pinguedinis aũt cã effectiua frigiditas est tempata ⁊ hũiditas multa mõ luna iter planetas ponitur frigida ⁊ humida. ideoqꝫ ⁊ humiditatꝭ origo et dña nũcupat᷑. Et addũt etiã luna sua humiditate relaxat matricẽ ⁊ ad pariẽdũ preparat vt ponit Albumasar ⁊ Auic. 4° pmi. ⁊. 2° quarti. Itaqꝫ septimo mense fetus omni planetaꝝ bñficio potius ⁊ ꝑfectus factus mouet᷑ vt exeat ad lucem ⁊ exierit saluat᷑. Et dicunt qdã non resistit᷑ vite ꝑ lune frigiditatẽ: q2 nõ intensa est ⁊ iuuatur ab eius humiditate: ⁊ ꝓpterea dicũt luna post solẽ vite origo ponit᷑ vt dicit Albumasar in libro sadan. Qd' siue septimo mẽse nõ exeat: sed in vtero maneat iteꝝ planete hñt influere sup ipso ⁊ sic fiet vt fiat regressus ad pmũ. s. saturnũ: ⁊ vt. s. in. 8° mense saturnus iteꝝ influat sup eo qui sua frigiditate calorẽ eius debilitat naturalẽ vias matricis cõstringit: ipmqꝫ fetũ imobilitat iã motu i 7° debilitatũ: quare si aliqua de cã exitũ quesierit debilis ⁊ ꝯstrictus ⁊ imobilis effectus per ꝯstrictas matricis vias sine labore et lesione magis nõ transibit quare tantũ laborẽ tollerare nequiens non saluabit᷑: ⁊ maxime a saturni malicia non euadet cũ saturnꝰ infortunatus sit ⁊ nõ solũ cũ qualitate apparẽte frigida ⁊ sicca q̃ vite que per calidũ ꝯstat ⁊ humidũ aduersat᷑. Ueꝝ etiã quadaꝫ malicia ⁊ occulta ipressione aĩantiuꝫ vite inimicat᷑: quapropt᷑ nõ viuet. 8° natus exñs mense. Et dato ꝙ tunc viuat vl᷑ viuus exiẽs non durat cõiter vita eius vltra septem vel octo dies vel parum post: ⁊ si durat in vita non euadet infortuniũ. Sꝫ vel claudus vl᷑ cecus vel gibbosus vel leprosus: vel aliam notam hñs maliciam erit. Si ṽo octauo nõ exeat mense. Sed ad nonũ ꝑueniat menseꝫ tunc sup eum influet iupiter cũ caliditate ⁊ humiditate sua vite cõformis: ⁊ nõ solũ cũ qualitate apparente. Ueꝝ etiã cuꝫ quadã occulta beniuolentia cũ fortuna vitã sic animãtibꝰ ꝓcurat atqꝫ tuet᷑ a saturno inductã in. 8°. mense referans ꝙ viuus absqꝫ infortunio exit ab vtero eius ꝙ vita absqꝫ macula corporea ꝓlongat᷑. Qd' si ad decimũ mensem tardet exitum tunc sup eũ influit mars q cuꝫ sit motionis origo vñ fetus cũ agitatiõe egredit᷑ ⁊ impetuose: vñ debilitat᷑: q2 tñ mars cũ suo calore vite amicat᷑ natus viuere põt attñ q2 cũ sua siccitate vite inimicat᷑ ac etiã cũ quadaꝫ sua occulta maliciosa impressione: q2 infortunatꝰ est pl͛m ꝯtingit sub eo mors aut laboriosa vita. ¶ Dixit Aui. pl͛m nascit᷑ i. x°. mẽse ille cui accidit vt si desideraret partũ in 9° ⁊ nõ fuit ei ꝑparatũ ⁊ accidit ei illud qd' accidit nato in octauo. significat᷑. n. ipsius debilitas. Et dixit paꝝ accidit vt assiduatio sepatõis cadens in. 7°. deinde extẽdatur vita ad xm. ita vt eueniat ei vita integra in. x°. hoc tñ est rarum ⁊ cũ hoc ẽ significatio debilitatꝭ virtutꝭ cũ currit vicissitudo ex. 7° ad. 10m. accidit tñ vt natus in. 10° saluet᷑ plus ꝙ natus in. 8°. nõ enĩ vt pꝫ ex dictꝭ hꝫ tot causas ad mortẽ quot natus in. 8° ⁊ maxie cũ sit cõpletior illo ⁊ fortior viribus de nato q̃ꝫ in 9° mense nõ est sic ¶ Dixit Auic. natus in 9° si cõpleta fuerit creatio ⁊ desiderauit moueri in septimo ⁊ non fuit ei possibile vt euadat. i. exeat sꝫ remaneat in matrice ⁊ accidit ei 8° mense ꝙ nõ moueat᷑ ad exitũ viuet in spatio mensis redeunte ad ipm virtute. equabit᷑. n. a cõuersione sua vsqꝫ quo redeat cõuersus ⁊ ꝯfirmet᷑: cũqꝫ nascit᷑ saluat᷑: ⁊ cũ non fit ita imo nõ desiderat nisi moueri in illa hora. s. 9° mense tũc iudiciũ eius est iudiciũ ois debilis oio: quare seqt᷑ ꝙ si exeat in. x°. vt pl͛m moriat᷑ vt dcm̃ est. dicũt tñ qdã ꝙ nati in. 7° mẽse fortiores sunt natis in. 9° qm̃ nõ sunt passi cõstrictionẽ saturni. Michael tñ scotus dixit ꝙ si in septimo mense cõcepta creatura nascit᷑ nõ bñ spirat ad tenues auras. ⁊ viuẽs nõ est tam fortis neqꝫ tam sapiẽs sicut nascens in. 9°. q2 luna. 7° mense regnat sup cõceptionẽ ⁊ ipa est debilis: ⁊ ideo cõuertibilis ⁊ non mediãte virtute neqꝫ diuturne debilitatis. Si ṽo. 9° mense exit bñ spirat ad tenues auras ⁊ ẽ fortior ⁊ virtuosior in sapia: q2 tunc iupiter regnat pius ⁊ bonus ⁊ sapiens qui oĩa membra suo calore qui est temperatus confortat Qd' si ad. xim. spectauerit mensem dicũt ꝙ q2 ad solẽ viuificanteꝫ ⁊ dñm reuertit᷑ ꝑm pl͛m viuet ac etiã q2 si ex motu in. 9° mense debilitatus fuerit ꝑuenit tñ ad. xim. iam fortificatꝭ viribus. ¶ Dixit Alcang. ꝙ nati in 9° mense se habebũt ꝑm ꝓportionẽ quã habeat saturnus in. 8° mense ꝑcedente illũ nonũ: qm̃ sicut tũc se habebit saturnus ita se habebit natus. Si. n. Saturnꝰ fortꝭ fuerit ⁊ i exaltatiõe sua ⁊ natꝰ sil͛r fortis erit ⁊ honorabilis ⁊ ecõuerso. ¶ Aristotelici aũt assignãt aliã rõneꝫ quare natus in. 8°. mense nõ viuit Et est qm̃ numerus impar est ꝑfectus: par ṽo impfectus: ⁊ ꝓpter ꝑfectionẽ iparis: dixit poeta ꝙ gaudet numero ipare deus. Jõqꝫ ⁊ iparem forme tenere rõneꝫ dñt. parẽ ṽo mãe: septenarius itaqꝫ numerus impar est: ⁊ ideo ꝑfectus eo ꝙ ꝯtinet in se parẽ ⁊ ꝯstituitur numerus septenarius ex oibus numeris in eo ꝯtẽtis vñ sex ⁊ vnũ ꝯstituũt septẽ ⁊ sil͛r qnqꝫ ⁊ duo ⁊ quattuor ⁊ tria. Et eisdem rõnibus numerus nouenarius est ꝑfectus simpl͛r. ⁊ dicũt ꝓpt᷑ ꝑfectionẽ eoꝝ numeꝝ multa in diuerso ⁊ in hoĩe facta repiunt᷑ vt declarat macrobius de somnio scipionis. Et rursum dñt nouenarium numeꝝ esse ꝑfectũ: q2 in eo ternarius numerus ter repitur ternarius aũt numerus est ꝑfectissimus. iteꝝ iter numeros pares denarius numerus ponit᷑ ab Ar. 15° ꝓbleumatũ numerꝰ ꝑfectꝰ qm̃ ois numerus ꝑ. x. cõstituit᷑ ꝑm circulationẽ ob quã cãm: dixit Ar. 3°. physicoꝝ ꝙ Plato numeꝝ fecit vsqꝫ ad. x. ⁊ sub denario numero etiã mediata facta sunt. Quapropt᷑ in dictꝭ. s. 7° ⁊ 9° ⁊. 10. mensibꝰ cõuenit partũ fieri. Undenꝰ aũt numerus ꝑuã ꝑfectionẽ hꝫ ideoqꝫ raro ꝯtingit in eo ptũ fieri nãleꝫ. Sꝫ octenariꝰ numerꝰ par est ⁊ pro tanto ipfectus ꝑm regulaꝫ euclidis: dixit euclides ꝙ numerus diminutus est inuentus ⁊ hmõi est octenarius ꝙ pꝫ q2 medietas eius est quattuor ⁊ 4a pars eius est duo ⁊ octaua pars eius est vnum: sed quattuor duo ⁊ vnũ ꝯstituũt septẽ ⁊ sic numerum diminutũ ab octauo. Sil͛r dñt numeꝝ diminutũ fore senarium ⁊ duodenariũ: veꝝ de duodenario euclides videt᷑ dicere oppositũ cũ voluerit ꝙ ois ille numerus qui oibus suis ptibus ẽ maior sit ꝑfectus: sed talis est duodenarius: etenim medietas eius ẽ sex: ⁊ tertia eius pars est quattuor: ⁊ 4a eius est tria. ⁊ 6a eius est duo: ⁊ duodena eius est vnũ. Sed sex quattuor. 3a duo ⁊ vnum ꝯstituunt sexdecim ⁊ sic numeꝝ maiorẽ duodenario. ¶ Et ꝓpt᷑ hanc ꝯtrouersiam notãt ꝙ ꝑfectio in numero attendit᷑ dupliciter vno mõ eo ꝙ oẽs eiꝰ ptes simul sumpte totũ ꝑcise reddũt itegrũ sicut pꝫ de senario numero ⁊ duodenario. Sed talis ꝑfectio ẽ valde mãlis ⁊ nõ est ad ꝓpositũ. Alio mõ ꝑ modũ forme dantꝭ eẽ sic est numerus impar: sicut iudicauit Ar. pmo celi. numeꝝ ternariũ qui est pmus impar fore ꝑfectũ ⁊ ista est pma ꝑfectio in numeris 3° mõ rõne finitatꝭ ⁊ reinclinationis que obseruat᷑ ad ipm sic de-

Uide hꝫ ꝙ motus ꝑficit᷑ maxime calido excitante et sicco figendo.

Uide hic ⁊ nota qualiter mercurius dicit᷑ eẽ origo virtutis discretiue

Nota ⁊ vide de nato in decimo mense ⁊ quõ se habet ad alios comparatus.

Nota ⁊ vide hic quare natus i octauo mense nõ viuit ꝑm peripateticos.

Nota ⁊ vide ꝙ perfectio in numeris attenditur dupliciter.

nartus numerus dicitur ꝑfectus vt ſupra: ⁊ iſte due vltime ⁊ pro
prie ꝓma ex his duabus faciunt ad ꝓpoſitū: q2 ſunt formales ma
gis. Et vt dicunt q̄uis Gal3ᵒ de creticis rōni aritmetice huic nō
acqeſcat tñ in nā aliquā ꝓbationē facit ⁊ ex his ⁊ oibus ē ꝙ ptꝰ i
octauo menſe eſt innālis ꝑducēs natū ad mortē: q̄uis tñ rōnibꝰ
dicꝫ natus in. 8ᵒ menſe non debeat viuere: hoc tñ non eſt in oibꝰ
⁊ ſemꝑ veꝝ: ⁊ volq3 nā dixit Ar. 9ᵒ de hiſtoriis. ⁊. io. ꝓbleumatū
ꝙ circa egyptū ſunt aliqne mulieres viragines que faciliter pari
unt ⁊ ab eis geniti in octauo menſe viuūt nati ⁊ nutriūt. Et idem
dicit velle Auic. 21ᵃ tertij. ⁊ Auic. dixit hoc in hyſpania ꝯtingere:
⁊ ſic fortaſſe eſt etiā in qbuſdā aliis locis recipere mulierē viragi
nem robuſtam cōcipientē fetū bone cōplexionis ⁊ robuſtū: q2 ita
paꝝ debilitabit in motu. ⁊ menſ ꝙ ꝑueniens ad octauū ⁊ maxie
circa finē eius ita erit fortificatus ꝙ ſi partus fuerit facillimus ſal
uabit ⁊ viuet reſiſtens cū ſua bona compſone influentie ſaturni.
Actus enim actiuoꝝ maxime celeſtiū nō inueniūt niſi i patiente ꝑ
diſpoſito. ¶ Veꝝ dixit Ar. in grecia in. 8ᵒ menſe nata pauca oio
ſaluant. plurima aūt pereunt. Et multo magis non ſaluantur in
aliis regionibus magis diſtemꝑatis q̄ grecia que a Gal. tēꝑatior
ponit aliis: vt dixit Auer. colliget. 2ᵒ. ⁊ ſi aliqñ illō ꝯtingit erit mō
ſtruoſum qd. Sunt aūt q aſſimilant ptū3 in. 6ᵒ menſe vel octauo
criſi future in. 7ᵒ vel. 8ᵒ que non accelerat fieri: vbi gratia in. 6ᵒ vl
8ᵒ niſi ꝓpter maliciā egritudinis: vt voluit Gal. 3ᵒ de criſi. Cōci
liator enim ptus futurus in. 7ᵒ nō accelerat ad. 6ᵐ neq3 futuꝝ i 9ᵒ
ad. 8ᵐ niſi ꝓpter cām extraneā malā ſuꝑuenientē ⁊ tenet iſta ſili
tudo pro tanto ꝙ partꝰ eſt quedā criſis. ¶ Dixit. n. Gal. 3ᵒ d cre
ticis ꝙ in tpe ꝯceptionis ⁊ partus cadit motus creticus ⁊ dies cre
tici. Et rō eſt q2 ois motus in quo ꝰm determinatos dies aliqd pa
ratur expulſioni ꝓpter nocumentū qd facit in materiā al nām va
riante aſpectu celeſti eſt creticus: vt ibide3 apparet ⁊ talis motus
eſt partus: vt Auic. voluit. 21ᵃ tertij. nā ſicut ad criſim ꝯcurrit digō
ſequeſtratio ⁊ expulſio rei nocentis: ſilr ⁊ in partu reꝑit digeſtio
largo modo ſumpta. ſ. embrionis que eſt deductio eius vſq3 ad ꝑ
fectionem ⁊ maturitatem quā pōt habere in vtero. Et reperitur
ſequeſtratio. ſ. diſruptio ⁊ fractio pānoꝝ ⁊ ligamentoꝝ ⁊ reꝑitur
expulſio. ſ. embrionis ⁊ ſupfluitatū retentaꝝ. Et ſicut in criſi eſt le
ſio irritans naturā ad expellendū: ita ⁊ in ptu eſt leſio embrionis
qui grauitate ſua ledit matricē ꝯtinentē ipm: q2 Ar. 2ᵒ de gnātōe
aīaliū dicit ꝙ nā non ꝑducit aliquid qn illud ſollicitet conſeruare.
¶ Moti ſunt qdam dicentes in. 8ᵒ menſe nullū naſci fetū cū nō
poſſit natus in eo vegetari ⁊ viuere. ¶ Scda ꝯditio ptus nālis ē
ſumpta a modo exitus embrionis de quo dixit Ipo. in lib. de nā
fetus. egredit aūt a capite ſi ꝰm nām tranſit. grauiora aūt ſūt ipiꝰ
ſuꝑiora in vmbilico librata. Et Haly. dixit egreſſio nālis fetus eſt
vt egrediat caput ꝑus ⁊ ſint manus extenſe ſuꝑ coxas vtraſq3 ⁊
in nullum latus declinet. Et ſilr dixit Serap. Et Aui dixit ꝙ fi
gura nālis partus eſt vt egrediat ſuꝑ caput eius ꝰm rectitudine3
oris matricis abſq3 inclinatione ad aliquā ptem ita ꝙ ꝑus egredia
tur caput manibus eius extēſis ſuꝑ coxas ⁊ adiuuat ad ꝯuerſio
nem eius ſuꝑ caput grauitas membroꝝ ſuꝑioꝝ fetus ⁊ magnitu
do capitis eius ꝓpe. Et dixit Ipo. iteꝝ ibidem puer qñ circūran
gunt pāniculi ſiqde3 obtinet exitus eius ad caput parit mulier fa
cile: ſi aūt ꝰm manus aut ꝰm pedes difficulter pariet mulier. fit āt
hoc ex amplitudine matricis ſicut etiam ſcribit 9ᵒ ꝯtinēꝫ. Ipoc.
dixit ꝙ exitus eius cum pedibus ante periculoſus eſt. Et egredi
tur ſic ex pte paucitaꝫ quietis matris in tpe parturitionis. Et ait
Raſ dico vidi fieri aborſum ⁊ quibus fetus egrediens ex pte oc
taui menſis egrediebat cum pedibus in ꝑmo ⁊ hoc indicat ꝙ fe
tus ſubuertit in octauo. ¶ Et dixit Raſ accidit ꝙ egredit pes
aut manus ante ⁊ in maiori pte hoc erit ex multa inuerſatiōe mu
lieris in hoc tpe ⁊ ex habundantia ſurrectionis ⁊ ſeſſionis ⁊ do
mitationis eius ¶ Dixit Aui. qñ cōuertet fetus ſuꝑ caput ſuum
in ptu naturali vt ſit facilioris ſeꝑationis. i. exitus: q2 illo mō faciliꝰ
exit. frangit. n. tunc facilius cū capite ſi non eſt debilis: ſed qñ ē de
bilis ⁊ non pōt ꝯuerti ſuꝑ caput ſuū tunc ꝯuertit ſe ſuꝑ pedes ⁊ cū
pedibus rumpit pāniculos. Verūtñ partus ſupra pedes vtroſq3
eſt ꝓpter debilitatem eius qui naſcit: non enim pōt ꝯuerti ⁊ eſt ti
moroſum. ⁊ non eſt vtile ꝰm pſm ióq3 non eſt partus nālis. Dixit
tñ Serap. ꝙ exitus fetus ſuper pedes ꝑmo abſq3 inclinatione ad
aliqd latus eſt 2ᵃ figura nālis partus: ita ꝙ ꝑmo ē exitus ſupra ca
put: ⁊ exitus ſupra pedes eſt 2ᵃ: non tñ voluit Serap. ꝙ exitus ſu
pra pedes ſit nālis partus. Sed ſit minꝰ malus q̄ exitus cuiuſq3
alterius figure. Et ideo dixit Auicē. ꝙ ꝓpinquior naturali figure
partus de nō naturalibus figuris eſt vt egrediat ſuꝑ pedes ſuos
⁊ egrediant manus eius extenſe ſuper coxas. Qd ſi caput decli
nat a rectitudine. ſ. ꝙ tranſuerſat aut manus remouent a coxis ⁊
egrediantur pedes ⁊ retinent manus tunc eſt figura mala. Et ſi
militer qūocūq3 egrediat q̄ vt in partu naturali figura mala eſt.
¶ Dixit Ipo. poſtremo egredit vmbilicus. ex vmbilico eni3 re
gio. ſ. membroꝝ tenſa eſt. Dixit Aui. egreſſio fetus non complet
niſi per ſciſſionem humiditatum eoꝝ ⁊ facientium ipm lubricari
ipſis enim lubricatꝫ ⁊ humectatū reddētibus os matricis ⁊ vuluā
fetus facilius exit. Ipo tñ dixit ꝙ poſt exitū vmbilici putredo ve

> Vide ⁊ nota ꝙ oportet ꝙ iſti ac ...piant menſe3 medianalem ꝑ quem dico cr...ca numerantur.

> Nota ⁊ vide conditiones ptus naturalis que ſumitur a modo exitus embrionis.

> Nota ⁊ vide ꝙ exitus ſuꝑ pedeſ eſt ſecūda figura naturalis ptꝰ.

nit ſanguina ⁊ facit viam mundificationi partus. ſ. totali. Dūt in
partu fetus mouet pluries ſurſum ⁊ deorſum recalcitrando rū
pit tñ pāniculos in parte inferiori: q2 pars illa ꝓpter grauitatē fetꝰ
ſuper eam magis relaxata eſt vnde facilioris eſt eruptionis: moue
tur etiam ad rumpendū pāniculos ab inferiori directus a natura
vli ⁊ fortaſſe iſtinctu naturali ſue aie cū illa pars ſit aptior ad exeū
dum. ¶ Dixit Ipo. de nā fetus qñ mulieris partus aduenit tūc
accidit puero moto ⁊ calcitranti manibus ⁊ pedibus rumpere ali
quē dictoꝝ pāniculoꝝ. rupto aūt vno alij qde3 infirmiorē habitu
dinem hñt ⁊ rumpunt. primū q contigui. deinde illi qui poſteriꝰ
qñ igit frangunt pāniculi tunc ſoluunt nexus: ⁊ ſoluit a ligamē
to embrio: ⁊ tendit extra iectigatus. venientibus. n. panniculis ab
interius ⁊ hiſaptis: matrices non hñt potentiā amplius pueru3
continere. ¶ 3ᵃ ꝯditio eſt ſufficientia mundificatiōis ſupfluitatu3
que quo ad tempus variat ꝰm partum maſculinū vel femininu3
⁊ cum hoc tempus tam in maſculo q̄ in femina reꝑit diuerſum
¶ Dixit Auicē. 21ᵃ tertij de maſculinitaꝫ ſignis ⁊ femineitat. Si
gna femine fortis enixe maſculum fortia ſunt ꝙ conſumit eiꝰ ptꝰ
id eſt ꝑfecte mūdificat poſt partum in. 25. diebus vſq3 ad. 30. dies
niſi ipſa ſit egra ⁊ femina in. 35. vſq3 ad. 40. ⁊ hec eſt ꝰm pſm. Et
dixit iteꝝ Auic. ⁊ mundificatio fere poſt ptum non extenditur in
maſculis vltra. 30. dies ⁊ i femina vltra. 40. ⁊ plus paꝝ vt ꝑ duos
vel tres dies Ipo. aūt dixit ⁊ ſcribit 9ᵒ ꝯtinenꝫ. ſi mulier parit ma
ſculum ⁊ mūdificatio eius fuerit in minori tpe. 30. dieꝝ nō h3 cor
pus ſanum ⁊ ſi feminā in minori. 40. diebus. ¶ 4ᵃ conditio ptus
naturalis eſt leuitas accidentiū ex dolore ⁊ aliis. hoc eni3 indicat
partum eſſe naturalē ⁊ matricem ⁊ pueꝝ fortes. ex cōtrariis aūt
conditionibus habet noticia partus innaturalis. Et fetus aliquā
do exit inuolutus ſecundina ⁊ vocat natus veſtitus. o3 aūt vt cito
ſecundina frangat ⁊ extrahatur ab ea. ¶ Dixit Gordo. mortua
matre aliqñ viuit fetus ſaltem per aliqd tps attrahens aerem at
tractum in arteriis matris. plus tñ viuit qñ os matricis remanet
apertum potiſſime fractis pāniculis. Cum igit talis caſus euene
rit illico aliqd orificium fieri debet vel artificium quo os matricis
apertum maneat deinde ſtatim venter matris d3 apiri ⁊ fetꝰ ex
trahi ⁊ qui ſic extrahunt ceſares vocāt. Dixit ſolinus necatꝫ ma
tribus ortus auſpicatior eſt ſicut ſcipio affricanꝰ. hic enim ꝑor fuit
qui defuncta matre exciſo vtero in diem venit ꝑmus romanoru3
ceſar dictus. ¶ Rabi moyſes in. 24ᵃ pticula recitat quedā mira
cula que inuenit in lib. Ipo. quē Gal. expoſuit. trāſtulit ipm Iohā
nicius: veꝝ dixit non fuerunt verba ꝑdictoꝝ ſed alterius: ⁊ fuit
dixit ꝓphirius ſuꝑ terras cecilie accidit eclipſis ſolis magna et
illo anno mulieres terraꝝ regionis illius filios difformes ⁊ hñtes
duo capita generarunt. Et accidit quibuſda3 mulieribus emiſſio
menſtrui per os ſuum. matrix. n. mittebat ſanguinē menſtruū per
ſubtiles venas oris que aperiebant ⁊ hoc loco menſtrui ſuccede
bat. ¶ Dicūt ex ſupradicꝫ apparere ꝙ ratio ſumpta ex duplatōe
tpis formatōis ⁊ triplicatōe tpis motus ad faciendū ptū non facit
partum nālem niſi qñ ex ea deuenit ad diem cadentem in menſe
partus naturalis vt in. 7ᵒ. 9ᵒ vel. io. q2 tunc ꝯcurrit ſimul cū v̄tute
menſis naturalis ptus ſortita ex influxu ſuꝑioꝝ corpoꝝ. Si aute3
deuenit ad diem cadente3 in menſe innaturalis ptus. ſ. 6ᵒ vel. 8ᵒ
non facit ad ptum nālem: q2 non cōcurrit ſimul cu3 il a v̄tute. Et
Aui. 9ᵒ ſui de aīalibus loquens de partu ſumpto rōne duplicatio
nis ⁊ triplicatōis ꝑdictaꝝ dixit iſtud eſt qd nō eſt firmū ex toto.
Et v̄tus qdem expulſiua matricis in expulſione embrionis i ptu
nāli iuuat a v̄tute motiua voluntarie muſculoꝝ ventris ad com
preſſionē faciendā qbus compſſis cōꝑmit matrix ad cuius cōpſ
ſionē ſeqt cōpreſſio fetus ⁊ ipſius expulſio. ¶ Signa ꝓpinqtans
ſunt dixit Aui. Cum pregnans ingredit in ſpatio ꝓpinquo tēpori
partus vt cū ꝑuenerit ad 7ᵐ vel 9ᵐ menſem ⁊ ſenit grauitatem
in partibus ventris ſub vmbilico ⁊ in dorſo ⁊ dolorē in inguine ⁊
caliditatē in ventre ⁊ inflatione3 in ore matricis vehementer ſen
ſatam ⁊ humectationē eius tunc iam appropinquat. Cūq3 molliſi
catur eius cauda ⁊ inflant inguina ⁊ fortior fit inflatio inguinis tē
non eſt inter iſtud ⁊ partum niſi ꝓximū. ¶ Dixit Gal. ⁊ ponitur
9ᵒ cōtinenꝫ. vocauit aūt caudam agrum ⁊ exponit ibi. i. locus int
vuluā ⁊ anū. Et dixit ꝙ poſita ſuper os matricis iſlatur valde ſic
inuenitur ⁊c̄.

> Vide h̄ ⁊ nota ꝙ mundificatiō in partu in maſculis nō extendit vltra. 30. dies ⁊ in feminis vltra. 40.

> Quai ſic extracti de vētre matricis dicuntur ceſarei.

> Vide hic ſigna denotātia tū eē ꝓpinquū ⁊ proxime fore ortus.

¶ Caplm. io ᵐ de facilitate ⁊ difficultate partus.

PArtus diuiditur in partum facilem ⁊ difficile3: ⁊ partus facilis dici
tur ille in quo fetus ſine leſione cito ⁊ cū paucis
⁊ leuibus accidentibus exit. Et difficilis eſt ei op
poſitus qñ. ſ. mulier in pariēdo diu laborat ⁊ an
guſtiatur fetu ſtante in matrice.

Et cauſe quidem difficultatꝫ dixerūt Se
rapio Paulus ⁊ Hal.
aut ſunt ex pte mulieris aut ex pte fetꝰ aut ſecundine aut cauſaꝝ.
extriſecaꝝ. Et Aui. dixit difficilis ptꝰ fit aut cā ꝑgnātꝫ: aut cā feiꝰ

aut cā matricis: aut secundine: aut causa vicinantie. s. membrorum cōicantiū ei: aut cā hore ptus: aut cā obstetricis: aut ꝑpter causas primitiuas. ¶ Et declarans has cās Aui. pticulariter incipiens a pma dixit ꝙ facta ꝑpter cām pregnantꝭ est vt qr sit stricta. i. tota habitudine gracilis: non stricta vt qdam dicunt fm orificiū matricis: nā ista cā tenet se ex pte cāꝝ matricis: aut vt sit debilis vl naturaliter: vel qr passa egritudines debilitantes: aut famē vel longam abstinentiam: aut qr nō sit ꝯsueta ipregnatiōi ⁊ partui: ⁊ ē timida: ⁊ inde fit timor eius maior: ⁊ dolor eius est vehemētior: vñ refugit ab expressione ⁊ conamine ad expellendū. ¶ Mulieres aūt assuete parere facilius piunt: qr assuete fūt illis laboribus hñt insup vias latiores. Aui dixit Aui. qr est anus. i. antiqua vt pꝰ. 40. annos ⁊ ex antiqtate est debilis: aut qr ē plurime adipis vel vehemētis pinguedinis hñs strictum almezez. i. mirach cuius mezem non dilatatꝰ: ⁊ non adiuuatꝰ mēbrū vehementꝭ frigoris. s. exnō cōpressione lacertoꝝ ventris. quasi dicat mulieres pingues pariunt cum difficultate: qr sunt cōstricte ⁊ opilate: ⁊ paꝝ caloris nālis habentes: ⁊ sic debiles nec bñ adiute a cōpssione mirach virilitꝰ fetum expellere non pñt. Aut dixit Aui. qr est parue tollerantie in dolore: sed est vehementꝭ pmutatiōis ⁊ ingetudīs quare pducit illud ad cām aliā que est alteratio. i. pmutatio figure infantꝭ ab eo qꝺ ꝯuenit ptui naturali ⁊ facili. ꝙuis. n. fetus sit de se fm figuram nālis partus: pmutatꝰ aliqñ ab eo ꝑpter multam pmutationem et reuolutionē matricis sue de figura in figuram. ¶ Dixit Ar. pꝰ de gnātione aīalium necesse est difficilem ptum esse ꝑpter longitudinem lationis: qꝺ pz: qr si mulieres circa ptum retrahantꝰ oscitantes vel aliqꝺ tale facientes difficulter pariunt. ¶ Dixit Gal. 5ꝰ afo. ⁊ ponitꝰ sic 9ꝰ cōtinentꝭ pficitꝰ difficultas ptus in subuersione in dispōne frigida ⁊ corpore solido denso. ¶ De 2ꝰ causa dixit Aui. ꝙ facta ꝑpter fetum: aut est ꝑpter genus. i. sexum eius: qm femina penitus est difficilioris ptus ꝙ masculus: aut est ꝑpꝰ magnitudinem eius multam vel paruitatē. s. qua paꝝ grauat matricem: qr ipse non mouetꝰ motu forti ad expulsionē eius: aut ꝑpter magnitudinē capitꝭ eius nālem vel accidentalem: vt qñ repletus est multa aqua: aut ꝑpter grossiciem corporis eius nālem: vel accidentalem: vt qñ est hydropicus: aut ꝑpter leuitatē vt dicūt qdā qua effugit a cōpressione. Alia littera hz ꝑpter tenuitatē vel leuitatem. s. virtutꝭ eius: qr. s. est debilis: quare non submergitꝰ cum fortitudine. s. ad erumpendū pāniculos ⁊ exeundum: aut ꝑpter alterationē creature: vel plasmatꝭ sicut si sit ille qui duo capita hz: vel alia membra monstruosa plura vel magna: aut sit ille quē compmit numerus embrionū: vnde fortasse. n. in ventre vno sūt qnqz: imo qñqz est numeratio maior ista qui parui sunt ⁊ diuersi: ⁊ qñqz est numeratio plurima valde ī chisti vna. s. secūdina vna. Aulus gelius de noctibꝰ atticis lib. 10. dixit ꝙ Ar. phs memorie tradidit mulierem in egypto vno ptu qnqz pueros enixam eūqz eē finem dixit nec vnqꝫ plures vel genitos simul comptuz fore huncqz numeꝝ ait rarissimū: sed ⁊ duce augusto impante qui tpe eius historiam scripserunt ancillam cesaris augusti in campo laurente pepisse qnqz filios dūt eosqz pauculos dies vixisse matreqz eoꝝ nō multo tpe postꝙ peperit mortuā. Aut dixit Aui. qñqz fit ptus difficultas qr fetus est mortuus vl quasi mortificatus quare nō fit ei. s. matri vel matrici adiutoriū in pariendo per motū ipsius fetus: ⁊ qñz fit difficultas ptus: ꝑpterea ꝙ figura exitus eius est non nālis sic cū egreditꝰ sup pedes suos aut sup latus suū ⁊ manus eius sunt plicate: aut distorte sup coxas ⁊ genua eius. Et istō. i. figura ñ nālis fit ꝑpter corruptionē motuum. i. ꝑpter malum motū embrionis: aut ꝑpter multitudinē ingetudīs patientꝭ. ¶ De 3ꝰ aūt cā dixit Aui. facta cā matricis est vt sit matrix parua in qua coartatꝰ incessus. i. reuolutio fetus ⁊ exitus eius extra: aut sit sicca valde in qua non est lubricitas: quare lubricare non pōt fetus: aut sit in ea constrictio valde. i. densitas multa in creatiōe sua: vel ꝑpter vlcerum eius consolidationē: aut ꝑpter reliquas spēs ꝯstrictiōis ꝑpter qs non pōt matrix ꝯtrahere vt viriliter exprimat: aut qr sit in ea aliq egritudinū malaꝝ sicut flegmon: aut vlcera: aut ragadie: aut sūt in matrice emorroydes. ¶ Et dixit Ras 9ꝰ cōtinentꝭ ꝙ quotiēs mulier passa fuerit fluxum sanguinis de matrice ante exitus ferꝰ difficilis erit ptus eius. aut dixit Aui. qr fuerit iam clausa. i. velata scz quodā pāniculo ⁊ non fuerit scissuz istud siphac ab ore eius. s. scissione cōpleta quare eius dispō est sicut dispō constrictionis matricis in creatiōe sua. ¶ De 4ꝰ cā dixit Aui. facta ꝑpter secūdinā est vt secundinā non dirrumpat ꝑpter grossiciez suam: quare nō inueniat fetus euasionez. i. exitum ab ea: aut qr secundina rūpatꝰ a fetu velociterꝰ: ⁊ egrediantꝰ humiditates plurime ante cōplementum fetus. s. ad exitum vel ad motum: quare non inueniat euasionem in egressione maxime ab illis humiditatibus que iuuant ad partum facilem. ¶ Dixit Ras 9ꝰ cōtinentꝭ ꝑpter subtilitatē secūdine scinditꝰ añ ptum: ⁊ egreditꝰ humiditas p spatium longi tpis añ ⁊ est cā difficultatꝭ ptus: ⁊ hoc ego pluries vidi maxime ī dña bartolomea vxore falconis de perinis ⁊ dicunt tunc mulieres ꝙ facta est aquarola. ¶ De quīta cā dixit Aui. ꝙ facta vicinantium cā membroꝝ: aut cōicantiuz matrici est vt sit apa in vesica: aut nocumentuz aliud ex fixione. i. retentione vrine. s. multe ⁊ aliqs: aut sit in intestino maxime ī recto fex sicca plurima: aut apa in eo: aut sit colica alterius generis: aut adsint emoroydes aut ragadie ani Aut dixit Ras 9ꝰ ꝯtinētꝭ sit matrix mulieris extenuati flanti. i. ventris. Et Auicē. dixit sicut si sint ilia mulieris subtilia. i. gracilia: aut vt dicunt qr si totū corpus debile paucoꝝ spirituū nāliter vel accidentaliter. ¶ De 6ꝰ aūt cā dixit Aui. facta cā hore ptus est: vt sit fetus velox in administratiōe. i. ꝑuocatione ptus ⁊ ordinatiōe eiꝰ quā facit ad eundū extra: ⁊ non depastus. i. deputatus est ad hoc a qualibet grauedine rei sup se. i. non mouet ad exitum ꝑpter aliquā grauedinem vel rem grauantē sup se sicut sepe cōtingit istud si pseuerauerit. i. pseuerare debuerit in morando intus: quare accidit ꝙ difficilis factus est ptus eo non exñte forti. s. ad faciendum partum: tunc ꝑpter aliquā cāꝝ debilitantiū. Et si fuerit fortꝭ hz ꝙ oportet. s. in sc̄erit tū debilis. s. qr mouebitꝰ ante tps. Et non fm ꝙ oz: quare motus fit in non suo tpe sicut dicit Serap. ¶ De 7ꝰ āt cā dixit Aui. facta ꝑpter cās pmitiuas est: sicut si fiat forte frigus quare fortis fiat cōstrictio membroꝝ partus: ⁊ ꝑpter illud multiplicatꝰ ptus difficultas in regionibus ⁊ ventis septētrionalibus: ⁊ fit tpibus ⁊ regionibus frigidis difficilior. s. ꝙ in calidis: aut fortis fiat calor in aere: quare fortis fiat mollificatio. i. vtutis dissolutio. Dicunt facilius paritꝰ in vere ꝑpter aeris temperiem: ⁊ vtutꝭ fortitudinem. Deinde in estate ꝑpter aptionē meatuū: non tū sicut ī vere: qr virtus in estate exoluitꝰ: ⁊ plus valet ad partuz fortitudo virtutis ꝙ amplitudo meatuū ⁊ post estatem in hyeme: ⁊ vltimo in autūno: qr in eo virtus est magis dissoluta ⁊ plus facit ad difficultatem ptus virtus dissoluta ꝙ meatus ꝯstricti: aut dixit Auic. vt adueniat parturienti tristitia: quare non sunt ei contristantia nūcianda. Aut supple superuenit ei error in regimine aliaꝝ sex reꝝ non nālium sicut si vigilauerit superflue si se mouerit vel in aliqbus stipticis se balneauerit: aut vsa fuerit cibis: aut potibus stipticis: aut fame vel siti afflicta fuerit: aut ⁊ si in tpe pestilentie paritura venerit ⁊ sicut dixit Aui. si mulier sit plm vtens aromaticis. i. odoramēto eoꝝ: ⁊ fiat ex hoc matrix eoꝝ assidue attractiōis ad supiora: ꝯtra motus ptus. Quapropter non oportet apud difficultatez ptus ⁊ casū vtutꝭ. i. in dispōne in qua ꝯiungitꝰ difficultas partus cuz casu virtutꝭ: vt olfaciat aromata supra retentionē necessitatꝭ ī reductōe virtutꝭ pluri tpe ꝙ necessitas regrit pro viuificatione vtutꝭ. Cū enī redierit virtus alienanda sunt aromatica ab odoramento eorum vt non ascendat matrix ad supiora versus ea: ⁊ si. i. ꝙuis cadat. s. iterato vtus post additionē eius. Et ex causis extrinsecis est error obstetricis in preparando ⁊ subueniendo ei. dicunt ꝙ si paꝝ ante tps pariendi: vir coeat cū muliere festinat partum ꝑpter motum ⁊ girationem capitis fetus.

Et predictis contrarie cause sunt facilitatis partus.

Signa partus facilis: dixit Aui. ex eis que securitatem faciunt partus ē vt sit ingetudo. i. molestia ⁊ dolores partus decliues ad inferiora: et hanelitus bonus. Et dixit cum patet secundina: scitur ꝙ fetus festinat. Dñt ꝙ qñ sentit mulier dolorem ante ptū in anterioribꝰ declinantem ad pectinē tūc ptus erit facilis. Cū vō declinat ad posteriora erit difficilis. Et dicunt cū dolor fuerit fortꝭ pmanēs in supioribus ⁊ non declinat inferius: vel si descendat declinat ad posteriora: tūc ipsa pariet difficulter ⁊ precipue si alias assueta fuerit cū difficultate parere. ¶ Dixit Aui. Signa difficultatꝭ ptus sunt vt sentiat dolorem ante ptum: ⁊ post ipm. i. postꝙ ceperint apparere signa partus in supioribus ⁊ sigdem declinat dolor ad pectinē fit facilis partus. Et si declinat ad posteriora. s. ad renes fit difficilis.

Signa causarum dixit Gilib. magnitudo fetus cognoscitꝰ p nimiā inflationē ventris per obstetricis iudicium. Et debilitas matris p cipitꝰ: qr sit puella: supple vel anus: aut qr sit passa egritudies: aut alias cās resolucntes. Dixit Gordo. si mater sit fortis ⁊ cause primitiue nec alie apparent: tunc ptus est difficilis ꝑpter secundinaz Et si est ꝑpter fetū mortuū tūc est magnus dolor circa vmbilicū: ⁊ fe. lenta ⁊ discoloratio faciei: ⁊ fetor hanelitus: ⁊ ascensio vaporum horribiliū ad supiora ⁊ imobilitas ventris ⁊ vigilie ⁊ instātia ¶ Amplius inferius ponentꝰ signa alia fetus mortui. Dixit Ras 9ꝰ cōtinentꝭ quelibet mulier cuius sputū multiplicatꝰ ante partum pariet cū siccitate ⁊ fiet partus eius difficilis. Dixit Gal. 5ꝰ afo. et ponitꝰ 9ꝰ cōtinentꝭ sic accidit. s. aliqñ ex difficultate ptus incisio venaꝝ in pectore ⁊ in matrice: ⁊ inde accidit aliquotiens incisio neruoꝝ ⁊ musculoꝝ extensione ⁊ paucitate cōcordie: ⁊ accidit aliqñ congelatio ⁊ fortasse tendit negociuz si corpus fuerit violente cōdensatiōis ⁊ scindentꝰ mirach ventris. ¶ Et Aui. dixit qñqz pducunt hmōi difficultates ptus ad magnitudinē ventris ⁊ inflationem mirach: ⁊ videtꝰ loq magis de ꝯuenientibꝰ a frigido. Et dixit qñqz pducit difficultas ptus ex causis pdictis: ⁊ ex medicamine constrictiuo ⁊ inspissatiuo. i. interius sumpto vel exterius apposito ad hoc vt incidantꝰ. i. rumpātꝰ vene in pectore ⁊ pulmone: quare perducit ad sputū sanguinis ⁊ tussim ⁊ ptisim: ⁊ qñqz pducit res in qbusdā eaꝝ ad hō vt tendatꝰ atꝰ ⁊ melius vt scindatꝰ mirach: ⁊ illud est qñ superfluit inspissatio. s. corporis: ⁊ mirach mulieris ī seipaꝝ

Uide ꝙ motꝰ motus partari ētis ī hora partus fit pa. tū aliquādo innaturalem.

Uide hō peperisse semel mulierē qnqz filios.

Uide hic ꝙ tam caliditas ꝙ frigiditas extreme faciant ptum difficilem diuersimode.

Uide ꝙ in hora partus non dꝫ mulier sepe ⁊ diu odorifera naribus apponere sed parum ꝑ cōfortatione virtutis.

Uide hic ꝙ quelibet mulier cuius sputum multiplicatur ante partum pariet cū siccitate ⁊ fiet partus eius difficilis.

se ꝯtrahens vt fortiter conet' ad expulsionē ⁊ non expellat. Dixit Johānicius forme male partus aut interficiunt fetū: aut matrem aut inde inflabit' fet' ex vehemētia exitus eius: ⁊ in maiori parte morietur: ⁊ non mitigata fuerit inflatio ante triduum ⁊ deterior exitus fetus est exitus laterinus. Dicunt in ptu difficili si vtus constans pmanserit ⁊ hanelitus fuerit bonus spat' saluus ⁊ maxime si fetus fortiter ⁊ quasi cōtinue moueri sentiat'. Et ecōuerso si virtus debilitat' ⁊ hanelitus fuerit malus ⁊ motus fetus est debilis. Qd̄ si pulsus cadit cum fortitudine ⁊ sudat sudore frigido ⁊ superueniat syncopis tunc mors super eam festinabit ⁊c̄.

Capl'm.iiᵐ de regimine facilitante partum.

Regimen facilitans partum qn̄z attendit' ante ptum ⁊ vtroqꝫ modo cōplet' dieta ⁊ potione. Et dieta qdē ante ptū cōsistit vt ꝓhibeant' sup pregnantē oēs cau e pmitiue suprapposite ⁊ eis siles que difficilem ptum faciunt: ⁊ cū hoc corrigant' cause intrinsece ꝫm ꝙ magis possibile fuerit. Inhabitet aūt aerem temperatū: aut ad caliditatē quādaꝫ declinantē in leticia ⁊ solacijs ⁊ nuncient' ei de parietib' alijs illo tpe v̄ba facilitatꝫ ptus ip̄aꝝ sine anxietate ⁊ lesione. Motuqꝫ vtatur temperato cuꝫ facilitate ⁊ fricatione extremoꝝ inferioꝝ facili. Et dixit Auic. cum pregnans appropinquat partui .s. p plures dies .vt .xv. vel .xx. tunc necessariū est vt assiduent balneationē: et tinam ⁊ melius est vt fiat extra balneū .s. extra cassaꝫ balnei: quia fiat in camera vel in domo sue habitationis ⁊ non vadat ad domum balnei stufe vel extra balneum .i. aerem calidū balnei si iret ad stupham ⁊ hoc vt non debilitet' ⁊ mollificet' .s. virtus ⁊ cadat ⁊ ītellexit de balneo dulcis aque solius: vel in aqua cocte sint res mollificantes sicut malua: bismalua violaria ⁊ radix lilij albi. Et post exitum a balneo: dixit Aui. administret' inunctio pectinis: et dorsi ⁊ coxaꝝ .s. ⁊ inguinū: cū eis que sunt sicut oleū camomillinū ⁊ anetinū: ⁊ de cheyri ⁊ alia ab istis: ⁊ de vtilib' est oleū liliaceū. ⁊ de amigdalis dulcibus: aut sisaminū mixtū cū pinguedine anatis ⁊ effundant in natura .i. vulua sua cerotaria subtilia .i. vnguēta liqda: olea mollificantia: ⁊ mucillagines mollificantes ⁊ sint tepida non frigida sed sint ad caliditatē ꝓpinqua: ⁊ ꝓpe cū est siccitas vulue ⁊ totius corporis cū vulua: ⁊ hec debent fieri cū magis appropinquat mulier partui. facilitant .n. partū quecūqꝫ aperiunt tēperate cū mollificatōe membroꝝ fetus vt habilitent' ad dilatandum ⁊ apiendū. Et dixit Aui. oꝫ vt in potu dent' ꝓpt' vel ꝓpe difficultatē ptus mense vno in om̄i die in ieiuno mucilagines sicut est mucilago citonioꝝ .s. cū mucilagine seīs lini. Viuatqꝫ ante partū ociose ⁊ dormiat ⁊ reges eius sit plus ꝙ̄ vigilia. Et oꝫ dixit Aui. vt interdicant' ei stiptiᵃ .s. ⁊ pontica ⁊ acetosa. Sed sit cibus eius ex oleribus mollificantibus ⁊ alfidebeget: ⁊ caro pinguis ⁊ gallina pinguis assumendo iura eaꝝ ⁊ vtant' passulis: ⁊ caricis ⁊ dacti is pinguibus ante cibū: ⁊ vinū bibant odoriferꝝ potius albū ⁊ si fuerit dulce erit melius: mediocriter limphatum cū aqua decocta ⁊ teneat' venter lubricus ⁊ non cōmedant ad saturitatem: ante cibi digōnēꝫ bibant. Dixit Raꝫ 9°. cōtinenꝫ. dico legi in pluribus libris ꝙ coitus factus cū hn̄te in vtero facit facilē partū ⁊ ꝓximū est rōni: qm̄ coitus excitat menstrua valde ⁊ ea emittit. Et dixit iteꝝ si habūdās fuerit coitus impregnāte: de leui fiet pt'. Et retulit mihi amicus meus ꝙ supposuit pregnantē tpe partus ⁊ coitus nocuit parturitioni ipsius hora cōplementi eius .s. coitus sed postea peperit de leui. Cum v̄o magis appropinquat ptui oꝫ mulier pregnans magis frequētare regimen dcm̄. Et cū p̄ns est partus ⁊ incipiunt accidētia eius locet' mulier in aere temperato cum declinatiōe ad caliditatē: ⁊ si est hyems: dixit Aui. accende i loco ignē pl'm ⁊ si est estas euenta ip̄m. Et dixit faciat eam odorare odores delectabiles in quātitate pua: qꝛ non in tm̄ ꝙ matrix contrahat' ad ipsa supius: sed quātum sufficit cōfortationi v̄tutꝫ vt melius se iuuet ad expellendū. Quidā tn̄ dixerūt ꝙ diu olfare oꝫ odores bonos delectabiles. nā ꝙ̄uis in non pregnante trahat' matrix per os ad supiora. In pregnante tn̄ ⁊ maxime apud partum non trahit' sursum ꝓhibente fetu. Misab an tn̄ 9° cōtinentis dixit frequens olfactio aromatū facit difficilem ptū. Cuꝫ inde matrix restringat' ad supiora: vn̄ vtendū est ea ad modū restaurationis v̄tutꝫ tm̄ .s. ꝙ fetus occurrit ad facilitatē ptus. Ideoqꝫ non oꝫ fieri aromatū olfactio nisi apud casum virtutꝫ. Ideo dixit Haly. Si syncop's acciderit odores olfaciat iocundos: ⁊ varient' odores isti ꝫm varietatē dispōnuꝫ: vn̄ dixit odorēt muscū ⁊ galiā ⁊ xiloal' si frigus fuerit. Sed si calor sandalū cū camphora ⁊ cum xiloal' fumiget' ⁊ sandalo .s. in tpe tempato. Sed dixit Aui. oꝫ vt suffumigēt vuluā suam cū musco ⁊ aromaticis. Et dixit Aarō fumiget' cū aliqua pte musci ⁊ ambre supple: vel alijs ⁊ fugiat tūc mulier iram furorē tristiciā ⁊ curas. Sed ꝯfortet' dixit Aaron solatio ⁊ elogo ꝯfortatiuo ⁊ vigilet. Et oꝫ dixit Aui. vt sedeat mulier hora vna ⁊ extendat pedes suos: deinde resupinēt' sup dorsū suū hora vna postea surgat subito ⁊ ascendat in gradus ⁊ descendat ⁊ clamet. oꝫ .n. ambulare p loca decliuia ascendendo ⁊ descēdendo vt fetus descendat ⁊ sua grauitate os matricis apiat. Qd̄ si debilis fuerit nō valens p seipsam ambulare sustentet' ⁊ fac eaꝫ sedere in aqua calida vsqꝫ ad vmbilicū maxime si solita fuerit balneari vtatur balneo aque dulcis decoctionis malue ⁊ altee. deīn vt dixit Aui. fac eā sedere sed tempa cessionē eius. Dixit Ipo. 5° affo. mulieri difficulter generanti .i. pturienti sternutatio superueniens bonū. facilitat .n. ptū qꝛ in sternutatiōe cōpmit' venter ⁊ mouetur etiā fortiter v̄ter in reditu eius a cōpressione post sternutationē ⁊ talis cōpressio ⁊ motus iuuant in expellendo fetum. Sternutatio etiā excitat v̄tutē expulsiuā: ⁊ ideo maxīe valet in difficultate partus facta ꝓpter pigriciam ⁊ sopitatē v̄tutꝫ expulsiue ⁊ precipue si frequens fiat sternutatio siue spontanea sit siue artificialr inducta: sed hoc ꝯstante v̄tute. non .n. oꝫ ꝓuocari v̄tute exn̄te debili ⁊ silr vomitus: tūc aūt maxīe ꝓuocari oꝫ qn̄ mulier accubat supra ventreꝫ suū genib' flexis ⁊ plicatis vmbilico. sic .n. egredit' fetus faciliter. Cuꝫ aūt magis appropinquat ptus ⁊ aperit': dixit Aui. os matricis paꝝ ⁊ incipit augmentari ⁊ aperiri tunc oportet vt fumiget' quātū possibile est .s. cū aromaticis ⁊ ꝓpe cū iam scinditur siphac .i. secūdina ⁊ laboret siti .i. paꝝ bibat ⁊ aperiat os suū quātū possibile est ⁊ intromittat aerē pl'm attrahēdo ip̄m narib' quāto plus pōt. hoc .n. extrahit fetū ⁊ secundinā. Dixit Gord. cuꝫ appropinquat magis ptus ⁊ rumpit' tela p̄ma ⁊ incipit exire quedam humiditas aquosa tunc attrahat hanelitū cū fortitudine ⁊ impellat fortiter versus inferiora: qꝛ talis impulsio est magni iuuamenti. Et dixit Aui. melius sup quo sedet' apud partū est scamnum posito puluinari post ipsam ⁊ istud fiat post aptionē oris matricis iam dictam ⁊ non ante. Dixit .n. Gal. 3° de virtutib' naturalibus ⁊ ponit' 9° ꝯtinenꝫ dixerunt obstetrices ꝙ pariture nō debent supra scamnū sedere neqꝫ cōpⁱmi debet qn̄ partarit nisi sit tactum fuerit os matricis ⁊ inueniat' ꝙ fuerit aptum tendens in augmento ⁊ aptione ipsius paulatim ⁊ cū pfectā aptōnēꝫ fecerit iuxta modū cōuenientē p̄mendā est ⁊ p̄cipiendū est ei ad exp̄mēdū ⁊ expellendū fetū ⁊ in tantū fiant iunctiōes pectinis ⁊ dorsi ⁊ membroꝝ ptus cuꝫ iunctionib' adipib' ⁊ mucilaginib' apientib' ⁊ mollificantibus mēbra p̄dicta. Et qn̄qꝫ est necessariū tibi vt clisterizes cū eis vuluā eius ita vt p̄cipias ꝙ ponat' sub anchis eius ita ꝙ sit resupina sup puluinar ⁊ eleuēt' pedes eius ⁊ aplant' coxe quantū possibile est ⁊ effunde in eam lubricantia ⁊ alia silia cum electione vltima in cāna cuius longitudo sit longitudo matricis .s. colli eius ⁊ plus ⁊ dimitte eam hora vna ⁊ vsqꝫquo testent' mulieres ꝙ os matricis eis apiat' iam ⁊ ꝙ humiditates iam incipiūt currere tunc ergo fac eam sternutare ⁊ sedere sup scamnū etiam precipue vt exp̄mat inferiora vētris sui ⁊ p̄cipue vt exp̄mat se sicut in tenasmone ⁊ comp̄me ilia eius. ipsa .n. pariēs. dixit Johānicius vtat' formis diuersis in ptu mouendo ⁊ cōuertendo absqꝫ labore vehementi. Et Aui. dixit oportet vt explant' sup eā figure iacēdi sup ventrē ⁊ sup facieꝫ extensis manibus ⁊ resupine ⁊ alie. Et cōsidera que illaꝝ facit appropinquare caput infantꝫ vulue ⁊ alleuiat partū supple ⁊ cū illa prosequere. Et dixit Aui. caueas ne dimittas obstetricē laborare in receptrice .i. in matrice .s. diu aut fortiter neqꝫ in diuisione vulue eius cū lubricatiuis quasi dicat sꝫ sine intermissione vtat' eis. Debet aūt dixit Gordo. eligi obstetrix hn̄s manus graciles ⁊ digitos longos vt dilatet orificiū suū suauiter. Et dixit Aui. forte indigebis qn̄qꝫ vt aperias vuluā eius cum instrumento quo extrahunt' naues vt apiat' os matricis ei'. Dixit Gilib. cinctoriū pariētꝫ sit corrigia ceruina: qꝛ hꝫ occultā virtutem iuuandi ptuꝫ. Et dixit supra lintheamen ponat' mulier ꝙ p quattuor cornua trahat' ⁊ subleuet' vt potius videat' sedere ꝙ̄ iacere. Et tunc ab oppositꝫ quattuor angulis fortit' trahat' lintheuꝫ ⁊ agitet' pariens circūqꝫ aqꝫ: qꝛ multuꝫ facit in pariendo etiā fetū mortuū. Cūqꝫ apparet secundina ⁊ non scindit' ꝓpter grossiciem suam tūc oportet vt scindat' vnguibus obstetricis: aut istro noiato lingua assumpta inter digitos cū facilitate ne inueniat fetū ⁊ ledat eum donec scindat' ⁊ currat humiditas ⁊ lubricet fetus. Dixit Gord. post scissionē secundine intromittat' hoc pessariū qd̄ facilit' efficit partū sine timore aborsus ⁊ est Raynaldi ⁊ villanoua. ℞. isopi radicis lilij loco huius hꝫ Gord. ireos origani calamēti an. ʒ. ij. terbentine. ℥. j. misceant' ⁊ inuoluant' in lana ⁊ supponāt'. Qd̄ si tu administres scissionē secundine ⁊ fetus nō est cōplete incuruatus ꝫm accn̄tia ptus euadendi .i. egrediendi ⁊ ꝓlongat' spacium eius intus ⁊ exsiccat' vulua .s. eūatis illius humiditatibus sequere illud effundendo lubricantia ⁊ cerotaria subtilia ⁊ mucilagines ī vulua ⁊ adipes liquefactos ⁊ albumē oui ⁊ vitellū ipsius est regimen mirabile. Dixit Azara. lib. 26° de cibis pturientiū ⁊ eūatoꝝ. Cibaria eaꝝ debēt esse pauca in quātitate ⁊ multi nutrimenti facilis digōnis vt membra recipiant ea facil'r ⁊ cōuertant faciliter ad eoꝝ silitudinē vt panis ablutus bn̄ preparatus cuꝫ zuccharo aqua carnis extracto cū vino bono odorifero brodiū pulloꝝ coctoꝝ vsqꝫquo ossa sepent' a carnib' vel columboꝝ vel turturum supple vel fasianoꝝ ꝑdicū ⁊ sturnoꝝ ⁊ silium vitella ouoꝝ sorbilium ⁊ sugere vel masticare carnes assatas sup prunas vinū rubeuꝫ odoriferꝝ dulce ⁊ mel. Dixit Aui. cū p̄ns est ptus ⁊ īcipiūt

accn̄tia

Nota ⁊ vide regimen pregnantis ante partum per .xv. dies ī sex rebus non naturalibus.

Nota ⁊ vide ꝙ coitus ē decēs partum facilitantibus.

Vide hic d̄ sternutatione prouocata parturienti.

Vide qd̄o mulier oꝫ sedere ī cathedra ⁊ qn̄o os matricis est iam aptū ⁊ nō ante.

Nota ⁊ vide q̄ quales debent esse manus obstetricis.

accũtia eius comedat rem pauce quãtitatis multi nutrimenti ⁊ bibat desup vinũ odorifeꝝ. Dixit Azara. cibarium dure parientis ℞. fenugrecũ ⁊ abluat ⁊ coquat ⁊ bibat ꝺ aqua eius: qꝛ regescē facit dolorē ⁊ festinat ptũ. Item brodia pinguia multis vicibus in die sumpta. Item brodiũ cũ sanguine galloꝝ. i. caponũ al' gallinarum cũ oleo amigdꝯ. ⁊ pinee mũde cũ penidijs ⁊ cõfectõibꝰ de zucharo. Dixit Aui. si vtus fuerit debilis da ei in potu aquã carnis ⁊ ciba eam cibis bonis pauce quãtitatis sicut sunt oua sorbilia ⁊ similia sicut testiculi galloꝝ ⁊ resumptiue cõfectiones Et educant feces cũ facilitate ⁊ suppositorijs lenibus si sponte nõ exierit.

Vide hic decoctioné ex fenugreco que regescere facit dolorem ⁊ festinat partum.

Medicinarum autem conferentium

ad facilitandũ ptum alie opant' a qualitate ⁊ alie opant' a ꝓpetate: ⁊ haꝝ alie interius applicãt' alie exterius. ¶ Et de sumendis interius dixit Ras. 9°. cõtinens dico cinamomũ mixtuz cum myrra in potu sumptũ aut suppositũ emittit fetuz ⁊ p̃gnãtes cum eo subueniunt sibimetipsis: qm̃ nulla est melior medicina et mitigat eaꝝ nausea cũ cinamomo. Et dixit. ℞. cordumeni ⁊ myrre an. ʒ. vi. cinamomi. ʒ. viij. fruct' sauine. ʒ. x. dos. ʒ. iij. quolibz die qm̃ non excitando nauseam facilem reddidit partũ valde mũdificat matricē ⁊ emittet secundinam. ¶ De cordumeni dixit Ga. in lib. venenoꝝ ⁊ scribit' 9°. cõtinens det' in potu de cordumeni p̃gnanti in quãtitate duoꝝ dauich cũ aqua calida ⁊ emittet fetum statim sed ꝑducit ad pruritũ ⁊ caliditatez. Et dixit Ras. dico vidi q nil emittit fetum velocius q̃ hoc medicamen. ℞. asse fetide. ʒ. ß. folioꝝ rute sicce. ʒ. ij. myrre. ʒ. j. ⁊ sint dos. ʒ. j. cũ. ℥. j. aque fructus sauine: qm̃ non durabit qn emittat fetũ. Et dixit pillulas quas feci ad facilitandũ ptum ⁊ mitigandũ dolorē mirabilr. ℞. cinamomi. ʒ. x. camomille. s. floris eius. ʒ. vi. cassie l. optime. ʒ. vij. fructus sauine. ʒ. x. myrre. ʒ. v. aristol. ro. ʒ. v. sigie. i. storacis rubee dsui an. ʒ. ij. musci dauich. i. cõficiant' ⁊ dandũ est de eis aur. iij. in tribus horis qualibet vice. s. aur. j. vtputa cũ vini veteris. ℥. j. ⁊ debz h̃ fieri post vnctionē ⁊ lenificationē. Et ad ptum difficilē ⁊ fetũ mortuum si bibat mulier de lacte catulaꝝ ⁊ ip̃m cum modico vino ⁊ modico melle equalr sumpserit alleuiabit' ptus. ¶ Et dixit dico quedam mulier erat parturiens per dies ⁊ sumēdo in potu croci. ʒ. ij. pepit ipsa hora ⁊ hoc est inuentũ ⁊ exptum est veꝝ crocus cũ corticibꝰ cassie ⁊ cinamomo an. ℈. ij. cũ vino ⁊ modico oleo postq̃ fuerint triti ⁊ dent' in potu paulatim cũ vino ⁊ aqua. Et Hal. dixit da ei i potu aquã in qua adiantum coxeris dissoluto in ea melle ⁊ modico oleo alchechengi. Et Aui. dixit medicamē bonũ ⁊ vltimum sumat' capillus veneris ⁊ trituret' ⁊ dissoluat' tritus cuz sirupo. ʒo. cũ aliquãtulo olei ⁊ sumant' in potu. Dixit Ha. da ei de dicto medicamine. ʒ. j. vsq3 ad exagium cũ vino. Dixit Aui. oẽs medicine q̃ extrahunt vermes ⁊ ascarides extrahunt fetũ. Et cuz in potu sumit mulier de corticibus cassiefi. vel cassie l aur. iiij. parit statim. Et dicunt qdam q vtraq3 cassia valet veꝝ apud eos cortex cassiefi. ē fortior ⁊ melior. Alij tñ dñt oppositũ. Antiqui tñ pro cassia cassiã ligneã intellexerunt. ¶ Medicamen vsuale. ℞. corticis cassiefi. ℥. iij. ⁊ buliant in vino albo subtili vsq3 ad consumptionē medietatis ⁊ colet' ⁊ det' ei in potu ciatꝰ vnus mixtus cũ brodio ciceꝝ ru. posito in eo. ℈. j. cinamomi ⁊ valet etiã in eductione secundine. Dixit Aui. sumere in potu cinamomũ est bonum valde. ip̃m. n. accidentia ptus alleuiat ⁊ sumere in potu assam ⁊ castor: ⁊ bonum ⁊ vltimũ. Et dixit pillule bone. ℞. sauine. ʒ. ij. asse ⁊ armoniaci an. ʒ. ß. ⁊ sit dosis. ʒ. j. Alie fiunt ex myrra bdellio ⁊ sauina. Et de alleuiãtibus ptuz ⁊ dolorē eius est decoctio folioꝝ altee romane sumpta cum melle ⁊ aqua fenugreci tyriaca diateseron sumpta cuz aqua artemisie: ⁊ ipsa etiã artemisia bibita ⁊ absinthij ⁊ fumiterre bibita emittit fetuz velociter. Dixit Gilib. si diues est exeunte balneo offerat' ʒ. ß. balsami cũ vino tepido. Dicunt alij aut cuz aqua fm dispõnez qm̃ parere facit absq3 mora. ¶ Sed dicũt qdam q mulier postea non cõcipit ⁊ borax distemperata cũ vino statim ꝓdest bibita. Et dixit qdam mulieri difficulter parienti da bibere lac alterius mulieris ⁊ statim pariet.

Vide hic medicamen q sumptũ facit q mulier parit ipsa hora ⁊ est exptum.

¶ De medicinis aũt supponēdis dixit Aui. misceat' succus rute cũ succo colloquintide recentis ⁊ si ñ habet' cũ decoctõe pulpe ipsius ⁊ fiat illinitio cũ eis sup pectinem vsq3 ad vmbilicũ ⁊ intingat' i eis lana ⁊ supponat'. Dixit theodosius si supposueris aristologiã cũ lana pariet statim dixit Auic. aut aristol. aut buccormarie. ¶ Dixit Ras. 9° cõtinens vt vidi ruta siluestris si supponat' emittet fetũ ipsa hora ⁊ ex eis est nastale factũ ex semine cheiri citrini. Dixit Serap. suppositoriũ extrahens fetum velociter ⁊ viuũ ⁊ mortuũ. ℞. myrre elli nigri oppoponaci ⁊ fellis tauri an. Aui. aũt nõ posuit myrram: sed dixit q fit ex ellẽ oppoꝰ ⁊ felle taurino dyascorides daucus. s. radix eius si supponatur emittit fetum ⁊ sal modicũ suppositũ emittit ip̃m ⁊ isopus humida supposita faciliter facit ptũ. Et valet fumigatio facta cũ nãlibus cũ cinamomo aut xiloal. aut cũ aliqua pte musci aut ambre: arthemisia cocta in aqua emplastrata calida sup vmbilicũ ⁊ crura mulieris statim fetum ⁊ secundinã extrahit sed non moret' diu qꝛ matricē trahet extra. Quidã dñt q dz ꝑus teri. Dixit quidam q agrimonia cũ aceto tensa ⁊ pectini supposita parere facit statiz Et dixit alius q ipsa ligata coxe prope vuluam prouocat fetum

Nota ⁊ vide h̃ med. cinas valentes si supponantur ad facilitandum ptũ.

Gord. aũt dixit q p5t si ipsa colligat' cũ orone dñica ⁊ liget' i coxa mulieris laborãtis in partu ita q radix sit versus supiora statim expellet' fetus. Sed hñda est cautela q statim remoueat' post ptum als matrix descenderet ad inferiora. Si croci. ℥. j. subpistet' ⁊ alliget' parere facit. Emplm̃ de farina lolij cõfecta cũ aqua rute dorso ⁊ vmbilico applicet'. Folia matri silue. supposita statiz deponũt fetum: sed statim ãmoueant' ne forsitã extrahant matricez. Dixit Serap. radix ciclaminis ligata sup coxam mulieris ptũ accelerat ⁊ ligata sup femur eius facit cito parere. Gilib. aũt dixit q strata sup muliere facit cito parere: sed statim soluat'. Et radix dragontee ligata inguinibus pturientis statim facit parere. Et radix vna titimali renibus alligata. dixit Dias. statim facit parere sed cito remoueat' ne matrix aut intestina sequãt'. Et polipodiũ ligatum ad coxam mulieris vel plantã pedis extrahit cito fetum. Et satureia pistata ⁊ sup vmbilicũ posita ptum alleuiat. Et cũ vino bibita fetũ mortuum excludit. ¶ De medicinis iuuantibꝰ cũ ꝓpetate dixit Haly. si hyrundinis nidũ acceperis ⁊ in aqua calida fricaueris et colature eius. ℥. iiij. mulieri ꝓpinaueris ptus fit facilis. Et fertur q si mulieri muli vngula subuaporet' facile parit'. Dixit Auic. dz oz vt pturiens teneat in manu sua sinistra magnetē. Et qdam dñt q alliget' coxe. Et dixit Aui. aut liniat' cũ cinere vngule asini: qm̃ est vltimũ aut subfumiget' cũ ea ⁊ silr cũ vngula equi. Et suffumigatio cũ oculo piscis saliri ⁊ corallus. s. ru. suspēsus. s. ad coxã dextrã confert. Et dicit' q si suspendat' sup coxã eius storax affricana nõ aduenit ei dolor: ⁊ q si ter it' crocus ⁊ cõficiat' ⁊ fiat ex eo nux et suspendat' sup eam expellit secundinã ⁊ fumigatio cũ spolio serpētis: sed fortasse interficit fetũ. Dixit Georgius si suspendat' sup coxã mulieris de spuma maris magna pariet ipsa hora. Dixit Gili. q pēna vulturis subiecta pedibus pturientis facit parere. Et alij dñt hoc idem de penna aqle: sed illico dz tolli. Dixit Gilib. malua subtracta hz occultã nãm iuuandi partũ. Dicũt teneat patiens in manu auriculã asini ⁊ pennã hyrundinis illico pariet sine dolore. Et dicunt q terunt' hyrundines cũ oleo ⁊ inungit' venter ⁊ vmbilicus ⁊ faciet parere cito. Et de vtilibus est dixit albertus tolle cor galline ⁊ liga sup coxam dextram mulieris cuz fassia. gallina adhuc palpitante ⁊ optime pariet. Dixerunt ꝓhibe ne in domo vbi est parturiens sint pira neq3 recentia neq3 sicca: qm̃ de ꝓpetate ꝓhibent vuluã aperiri.

Nota ⁊ vide hic medicinas que a forma specifica valent ad ptũ facilitandum.

¶ Regimen aũt pticulare diuersificatur diuersitate cãꝝ. ⁊ dixit haly. si pariendi difficultas cã puitatis matricis est aut cã debilitatis virtutis eius expellentis. Impanduz est mulieri q expressionibꝰ effusioni. s. lubricantiã in vulua opam det et liniat' dorsum eius et ventris inferiora cũ oleo sisami et oliue tepido. Et in aqua sedeat in qua elleboꝝ et semen lini et camomilla et mellilotũ coxeris tepida et sternutationē induces. Si v̾o fuerit ex adipis imoderata copia: dixit Haly. mulierē supra ventrē iacē facias eiq3 precipe ponere coxa et genua sub uentre et tũc vulua et eius ꝯfinia et vmbilicus et ilia et dorsum vngant' ceroto et obstetrici ipera vt digitos oleo infusos et cera liquefacta cũ butyro inducere matricis ori. Et paulatim apire oleo interiora inungēdo Et dixit musuã. 9° cõtinens si ꝓpter pinguedinē fuerit opus ē vt sedeat sup genua eius inclinando caput in quãtũ venter presit matricis loco vñ egrediat' fetꝰ. Dixit Aui. Si mulier fuerit pinguis iaceat supra ventrez suũ et ponat caput suũ sup terrã in itromittat genua sua sub ventre suo vt amplietur os matricis cũ vulua eius: deinde inungat vuluã suã cũ lenificantibꝰ p̃dictis: et oportet vt dilatet' et apiat' cuz digitis cum ergo facit id et coartat' venter eius parit velocitꝰ ptu quadrupedũ. Dixit musuã qm̃ muliere ꝯstituta in forma p̃dicta non occupabit' pingueꝰ sup matricē. Et silr dixit ip̄e dz fieri si fuerit apa seu duricies in festãs matricē. Dixit haly. sternutare facit optamũ datũ cũ vino vl' aqua decoctõis adianti et ꝯfert subfumigatio cũ vngula muli et silr ꝯferunt ista i puitate matricis. Si aũt dixit Haly. cũ sit qꝛ v̾go est. i. velata mulier eius virginitatē. i. velamen disrumpat et vires illi et audacia v̾bis dentur et ad effusionē et ad expssionē opam dare impera. Et si ex siccitate nimia vulue fuerit tunc ingeniandũ est ad humectandum ante ptũ et in ptu. Dixit Ras. 9° cõtinens q sumere quolibet die per mensem de mucilagine seis citonioꝝ. ʒ. v. cuz oleo de maluis et citrullis supple et his similibus cum galliuellis. i. pullis pinguibus factis spidebeg. Dixit Paulus epithimanda est et infundenda ex oleo tepido cuz decoctiõe fenugreci et seis leni aut de albumine ouoꝝ cuz mirabile sit. Et si fuerit ex corporis densitate dixit Gal. 5° affo. expedit vti vnctione et aqua calida p̃cedentē curã ante ptũ in hoc hīe diebꝰ pluribꝰ et lenificet' totũ corpus ita q aer circũstãs declinans sit ad caliditatē: et corpus semp sit humectatuz sudore Vtat' balneo sedeat in pila: et mulier vngenda et fricanda est moderate per mirach et flancos et dorsum et pecten pluries: et vtat' nutrimentis oĩbus lenificatiuis et vino: qm̃ hoc regimē corrigit duriciem corporis supple et matricis et mollefacit ip̃m. Dixit Musan. si sit ex multitudine stercoris in intestinis aut vrine in vesica emittendum est stercus p̃mo velociter cuz clisteri ex aqua melle et baurach et ꝓuocanda est vrina et detinēda in aqua calida. Et si impregnata gracilis fuerit cõfortet' ad exp̃mēdũ viriliter: et ad infestandũ mirach. s. cuz expressione et corroboranda est vtꝰ eius

Nota ⁊ vide qualiter se dz hẽe pinguis mulier parturiens qñ est in actu.

Vide hic regimē qd corrigit duriciem corporis ⁊ matricis ⁊ facit ea mollia tpe partus.

cuȝ cibariȷs, potibus ⁊ odoribus bonis ⁊ vngi debet os matricis ⁊ vulua. Et si fuerit in vulua dolor ⁊ scissura .i. ragadie vel vlcera calefaciendū est ⁊ effundendū in eam oleum habundant᷑: ⁊ si patitur emorroydas in ano vñ doleat penes ptū epithima fiat penes hoc .s. mitigatiuū doloris ⁊ sedeat ī aqua calida. Et si ex aeris frigiditate fuerit: dixit Haly. in calidis sedeat locis ⁊ balneis ⁊ galiā muscatā in vuluā iniciat cū aqua ⁊ oleo calefact᷑: ⁊ vngendum est sup pectine mirach ⁊ dorso cum oleo laurino. Et si ex aeris caliditate fuerit: dixit Haly. in locis sedeat frigidis ⁊ flebellat᷑ ⁊ cāphore modicū cū iuleb bibat. Et dixit Misuā si ex debilitate ⁊ lassitudine sedeat in camera euētata ⁊ olfaciat arōata dum fuerit ei illō ⁊ nutriat᷑ cum vitello oui ⁊ vino pluries sic modice in vice. Et dixit misuā. Si ex magnitudine fetus fuerit obstetrix debet īponere manū ad attrahendū paulatim qđ sibi fuerit in posse cū lentia pāni leuis extrahat᷑ qđ nisi egrediat᷑ incidendū est in mēbro quolibȝ iuxta qđ ī posse fuit q̄usqȝ fiat facilis exitus eius. Et Aui. dixit si ptus difficilis fiat pp magnitudinē oȝ vt inueniat obstetrix possibilitatem huius fetus in extractiōe eius paulati. Sed si valet illud in eo bene est ⁊ si nō liget cū margīe pāni qꝛ ista ps pāni fortior est facta .s. ex ea lentia cōgrua ad ligandū ⁊ extrahat eā subtiliter valde cū quibusdā attractionibus: qđ si illud nō cōfert administrent᷑ forcipes .s. nō incidentes dicte carnes vt sunt tenacl'e ⁊ extrahat᷑ cuȝ eis. Si vero nō cōfert illud extrahat᷑ cū incisione vt facile sit ⁊ regat᷑ regie fetus mortui. Dixit Albucaſ. caplo de regie obstetricum super ēbrionib⁹ qui egrediunt᷑ nō ꝺm figurā nālē necesse est obstetrici vt cognoscat in pmis figurā ptus nālis. Et signa ei⁹ sunt q̄ñ tu vides mlierē cōprimi iuxta iferiora ⁊ desiderare odorare aerem ⁊ alleuiat᷑ sup eaȝ ꝙ sup ipsum est de ptu ⁊ festinat exitus embrionis tūc scias ꝙ iste part⁹ est ꝺm figurā nālem ⁊ est exitus suus sup caput eius ⁊ secūdina cū eo suspendens vel suspensa cuȝ vmbilico. Cū ergo vides hec signa tūc oȝ vt cōprimat᷑ vent᷑ eius ⁊ descēdat embrio velocit᷑ nā quādo descēdit sup caput suū descēdit secūdina cū eo ⁊ mundat᷑ illis supfluitatib⁹ mūdificatione bona. Cū aūt est ꝑter hoc ptus est ināalis ⁊ illaudabilis. q̄m q̄ñ egreditur fet⁹ sup pedes suos ⁊ egredit᷑ corp⁹ an̄ caput suū. Aut egreditur caput ei⁹ simul ⁊ man⁹ eius aut egredit᷑ vent᷑ ei⁹ ⁊ fortasse cōuersus supra dorsum suū supple aut lat⁹ suū sunt ex figuris partus inālis ⁊ illaudabilis. Necesse est ergo obstetrici vt sit subtilis ⁊ prudens in istis reb⁹ oīb⁹ ⁊ caueat sibi ab errore ⁊ deceptione. Et ego sum cōsiderans oēm figurā in eis ⁊ qualr̄ est īgeniū in ea vt significetur per illud ⁊ stetur super illud quando egreditur fetus supra caput suum egressione nāli ⁊ vehemens fit illud super mulierē ⁊ difficilis fit illi ptus. Et vides. virtutē ei⁹ iā debilitatam tunc fac eā sedere ⁊ mulieres teneant eā ⁊ vaporēt vuluā ei⁹ cuȝ fenugreco decocto cū oleis hūidis deīde intromittat obstetrix digitos suos in vuluā ⁊ scindat cū aliquo instrumēto secūdinā: aut secet eā vngne suo donec currat illud qđ in ea est de hūiditate deinde ꝓmat ventrē ei⁹ donec descendat fet⁹. Si aūt nō descenderit tūc oȝ vt clisterizet᷑ mlr. .i. pesarizet᷑ cū mucilagie fenugreci ⁊ oleo sisamino deīde ꝑcipiat ei p⁹ clistere vt cōprimat ⁊ fac eā sternutare cū cōdisi ⁊ tene os eius ⁊ nares ipsi⁹ vna hora. fet⁹ eni egredietur stati. Qđ si egrediāt᷑ due man⁹ in ꝑmis tūc oȝ vt reducat eas cū facilitate paulati iterius. Si aūt nō obedit itroitui tūc pone mulierem supra sedē ⁊ eleua pedes ei⁹ sursum deīde cōcute pedes super terrā ⁊ mulier tēat ꝙ nō cadat apud cōcussioneȝ. Si āt nō ingrediant᷑ manus ⁊ morit᷑ fet⁹ incide eas ⁊ extrahe fet⁹ residua ⁊ liga corpus ei⁹ cū pāno ⁊ extrahe ipȝ cū eq̄litate q̄m egrediet᷑. Et q̄ñ egredit᷑ fetus sup pedes suos tūc oȝ vt impellat eos sursuȝ ⁊ cōuertat fetū paulatiȝ deinde equet ipsuȝ deinde accipiat pedē ei⁹ ⁊ extēdat ipsum paulatim. Cū ergo egrediunt᷑ vsqȝ ad coxas tūc precipe ei vt cōpmat᷑ ⁊ fac eam sternutare. egrediet᷑ .n. si de⁹ voluerit: ⁊ si non egrediet᷑ tunc reduc eū paulatim donec ponas eū ꝺm figuram nālem: nā ipse egrediet᷑ tūc egressu facili. Auicē. quoqȝ dixit oportet vt subtiliatio .i. ingeniatio fiat subtiliter vt conuertāt᷑ pedes ⁊ reducant᷑ ad subtiliationē ita vt equet᷑ sedes ⁊ eleuentur crura eius donec descendat caput ipsius. Qđ si nihil de ħ est possibile liget᷑ geminus .i. ābo pedes cū instita linea ⁊ extrahatur subtiliter trahendo. Et dixit Albucaſ. ꝙ si ꝓhibeat᷑ .s. ab exitu cum eo toto qđ narrauimus tunc accipe ex mucilagine ⁊ oleo sisamino ⁊ gumi solito ⁊ ꝑcute totū in mortario ꝑcussione bona: deinde line cū eo vuluam ⁊ inferius ventrē. Deinde fac eam sedere in aqua tepida donec ꝯsequat᷑ hypocundria. ¶ Cū ergo videris ꝙ lenificata sunt inferiora eius tūc fac ei sief de myrra ⁊ suppone ipm ei q̄ñ ergo tenuerit sief hora vna tunc fac eam sedere ⁊ tunc fac eam sternutare ⁊ stringe os ⁊ nasum ⁊ ꝑme ventreȝ in inferiori pte eius cōpressione facili: q̄m egredit᷑ statim. Et q̄ñ egreditur super sua genua ⁊ manus suas: paulatim deinde resupinetur mulier sup collum suū ⁊ pendeāt pedes eius ad inferiora: ipsa sit iacens sup lectū ⁊ cōplicet manus suas. Deinde ꝑme supra vētrem suū paulatim: deinde extrahe qđ est sub pedibus eius ⁊ puluinaribus donec ipa sit ꝑparata in inferiori pte: ꝙ si non egredit᷑ tunc accipe pedes eius ⁊ moue eos motu vehementi: deinde preme qđ est sub hypocundria paulatim donec ascendat fetus ad superiora: deinde intromittat manus suas ⁊ equet fetū paulatim: ⁊ precipue ei vt cōpmat᷑ donec egrediat᷑ sup latus suū: si cum vna manu pendente: vt dixit Albuc. oȝ vt equet᷑ cū eleuatōe ad superiora deinde cū scissione ⁊ lenificatiōe cū facilitate. Et Albuc. dixit ingenietur in reductōe manus eius: si aūt non pōt reducere eā tūc eleua mulierem ⁊ fac eam ambulare ⁊ si ambulare nō pōt fac eā iacere sup lectū ⁊ cōcute crura eius cōcussione vehementi: deide administra linimentū supradcm̄ ex mucilaginib⁹ .s. ꝙ si accipit oēs partes tunc fac eā sedere sup sedem: deinde stude in reductōe manus ⁊ equa fetum ꝺm figuram nālem ⁊ fac sternutare eam ⁊ ꝑcipe ei vt cōpmat se donec egrediat᷑. Qđ si egrediat᷑ sup collum suum expansis manibus ⁊ facie cōuersa ad dorsum matricis oȝ vt teneat obstetrix manū fetus ⁊ reuoluat eam paulatim ⁊ equet cum facilitate. Cum aūt equat᷑ tunc pone sup vuluā eius ex oleo ⁊ mucilaginibus: deinde ꝑcipe ei vt moueat᷑ paulatim. Cuȝ ergo feceris illud tunc fac eam sedere sup sedem ⁊ ꝑcipe ei vt inclinet᷑ ad latus dextrum: deīde cōpmat se ⁊ fac eā sternutare. Et q̄ñȝ exit fetus preparatus cū secundina: q̄ñ ergo descendit ad orificiū matricis cum secundina sup latus tunc scinde secundinaȝ vngue tuo donec euacuent᷑ humiditates. Si ergo suspendit᷑ sup faciem fetus ⁊ collum eius tunc incide eam ex vmbilico vt non retineatur ⁊ moriat᷑: deinde ipelle fetum ad interiora donec ponas euȝ scđm ꝙ oportet ⁊ precipe mulieri vt cōprimat se aliquotiens: q̄m egrediet᷑ exitu leui. ¶ De exitu aūt geminoꝝ vel pliuȝ fetuum: dixit Albuc. scias ꝙ gemini nascunt᷑ multotiens q̄ñqȝ nascuntur tres vel quattuor. Verūtñ hoc extraneū est ⁊ raro ꝯtingit: q̄ñqȝ vō est res preter nām ⁊ non penitus viuūt ⁊ ꝯtinet eos ꝗnis multiplicentur secundina vna ⁊ sepant᷑ per siphac distinguēs int᷑ eos ligamentū in vmbilico cuiuscūqȝ eoꝝ. Et q̄ñqȝ egrediunt᷑ sic egredit᷑ fetus vnus exitu illaudabili. Qđ si difficiles fiant q̄dā eorum apud partū ⁊ ꝑueniant ad illud qđ diximus ex figuris inālib⁹ tūc cura eos ꝺm ꝙ narrauimus. Et sit obstetrix subtilis ingeniȷ ⁊ faciat cū facilitate ⁊ tarditate ⁊ ingeniet᷑ sup oēm figuram cū eo qđ preparat᷑ ei de ingenio ducēte ad salutē. Et dixit Albuc. q̄ñqȝ formant᷑ in matrice vnus aut duo. 3. 4. 5. 6. 7. 7. ⁊ plures decē. Etiaȝ verificatū est mihi ꝙ mulier ab oriēte emisit septem ⁊ alia q̄ndeci oēs formatos qđ scm̄ est mensuratiōe gloriosi sapient᷑. Et ħ totuȝ oȝ vt sit in scia obstetricū. fortasse .n. ꝑuenit ad eam sile illius. opponat ergo se ei cū eo qđ oȝ. Qñ si ꝑteriȷt mensis expectatus ad pariendū ⁊ non parit sed tarda ptus tunc dissolue myrrā in aq̄ mellis dosis auꝝ .j. ⁊ exhibe in potu ⁊ da ad bibenduȝ cū decoctione fenugreci ⁊ dactiloꝝ. Et hoc electuariū. ℞. cinamomi storacis calamite sauine castorei myrre an. ʒ. ij. zuchari. ʒ. x. ꝯfice cū melle dos ʒ. iiȷ. cū aqua arthemisie vel capilloꝝ veneris.

¶ Caplm. 12. de extractione fetus mortui.

Dixit Auicenna scias ꝙ q̄ñqȝ partus difficilis fit quattuor diebus tūc morit᷑ fetus: quare occupatus sis in vita matris ⁊ non in vita fetus: quare stude in extractione illius. ¶ Ad cognoscendū aūt fetū mortuū: dixit Raſ 9° cōtinēs ꝑcipe mulieri vt iaceat supra aliqđ latus: q̄m si fetus erit mortuus cadet inferius ad modum lapis. Et mirach erit penes vmbilicū frigidum vbi q̄ñ erat viuus erat calidum. Dixit Aui. mortem fetus significat motio rei delate in cōcauitate .s. matricis grauans sicut lapis que res grauis mouet᷑ de latere ī latus ⁊ ꝑcipit᷑ a matre ⁊ q̄ñqȝ ab obstetrice motu eius ⁊ ꝓprie cū iacet sup latus suū ⁊ reuoluit᷑ subito sup latus aliud. insequit᷑ enim fetus motū mulieris cū non sit amplius alligatus matrici: sed est sic mola grauis: qꝛ non sunt amplius in eo spūs leuigantes ipm. 2^m sig^m dixit Aui. infrigidat᷑ sumen cū ante illud eēt calidum. 3^m signum dixit Aui. ⁊ detumescit mamilla imo mamille: sed de hoc signo dicet᷑ inferius de signis aborsus. 4.^m signū q̄ñqȝ currunt ex matrice humiditates fetide virulente. 5^m signū demergit᷑ oculus ꝑgnantis ad ꝓfundū ⁊ concauat᷑ ⁊ fit oculi albedo fusca: ⁊ q̄ñqȝ fit rigida auris ei⁹ ⁊ extremitas nasi cū rubedine labiȷ. Dixit Gord. scȝ vergente ad liuorem mortificatū ⁊ dispō eius fit silis dispōni hydropis hyposarce .s. quātū ad extrema inferiora que tumescūt vel hydropisis ansclites vel timpanites: qꝛ venter eius inflat᷑ vt dixit Gord. Dixit Gilib. circa vmbilicū sentit᷑ dolor maximus scȝ ⁊ dixit dissoluit᷑ facies ⁊ totū eius corpus. Et dixit ꝯtrahit᷑ appetitus ⁊ adest instantia vigiliaꝝ. Et accidit cōtinue stranguria cū dolore in pectine ⁊ sicut tenasmon ꝓpter cōpressionē factā a fetu illic. Et dñt q̄dam cognoscit᷑ fetus mortuus ex longa retentiōe man⁹ calide supra ventrem vel appositiōe aque tepide declinantis ad aliqualē caliditatē: q̄m si sic nō sentit᷑ motus eius nec a matre neca tangēte signū est ꝙ est mortuus. Ponderat .n. hoc signū multū. ¶ Amplius supra posita sunt alia signa fetus motui que addūt᷑ ad hunc locū. Dixit Aui. certificat illud si iam acciderint ꝑgnanti egritudines acute nocentes sua caliditate vehementer. ¶ Dixit enim Ipo. in affo. mulierē in vtero hñtē capi ab aliqua egritudinū

Vide hic curam quid faciendū in magnitudine fetus tempore partus.

Nota ⁊ vide quid faciendū q̄ñ ambe manus egrediuntur primo in partu.

Nota diligent ⁊ vide q̄d agēdū sit q̄ñ man⁹ egrediunt᷑.

Nota ⁊ vide q̄t fet⁹ possunt formari ⁊ pareri vno partu.

Nota diligent ⁊ vide signū qđ multū ꝑonderat in cognoscēdo fetum mortuū.

mortale est ⁊c̃. Dixit Aui. q2 si ex eis ꝓhibet᷑ nutrimentū3 morit᷑ fetus ⁊ si non ꝓhibet᷑ vehementior fit egritudo: ⁊ etiā fiunt egritudines praue. Dixit Gordo. ⁊ prauoꝝ accidentiū: ⁊ qn̄q3 fit dixit Aui. qn morit᷑ fetus ante illud ⁊ est de idicātib9 illud. ¶ Et regimen fetus mortui: dixit Aui ac etiā ꝑtus male figure cū qua non sperat᷑ vita fetus adiplet᷑ dupliciter. s. potione ⁊ cirugia. Administrent᷑ tñ ꝑus medicine extrahentes fetū mortuū ⁊ de his que h̄ faciunt cum ꝓprietate. Dixit Aui. est vngula asini sicut qdā extimauerunt ꝙ si cum ea suffumiget᷑ mulier extrahit fetū mortuū ⁊ fumus eius cum fit fumigiū ꝑ traiectoriu3 extrahit ipm̄ velocit᷑. Et sil'r fumigatio piscis saliti. s. cū oculo eius. Medicamen forte in faciēdo aborsum ⁊ extrahēdo fetū. ℞. asse. ℨ. 5. rute sicce. ℨ. iij. myrre ℨ. ij. ⁊ est dos. ℨ. j. cum aqua sauine ⁊ sumit᷑ dosis. i. mane ⁊ dosis. i. vespe ⁊ tyriaca dyateseron est fortis. Dixit Ras in diuisionibus Confectio trociscoꝝ de gūmis qn̄ difficilis fit ꝑtus ⁊ morit᷑ fetus extrahit ipm̄ statim. ℞. oppoponaci galbani serapini an. par. j. asse par. 5. ⁊ det᷑ ex eis in potu cū aqua decoctionis fenugreci ⁊ dactiloꝝ ⁊ aqua rute ⁊ fumiget᷑ etiā vna vice cū eis post aliā. ¶ Dixit Aui. de medicinis lubricare faciētibus fetū mortuū est vt sumatur aque rute. ℥. iij. ⁊ tm̄dem aque fenugreci decocti cū ficub9. s. siccis decoctōe multa ⁊ origani. ℨ. iij. ⁊ sumat᷑ in potu: qm̄ lubricat fetum mortuū. Et qn̄q3 dat᷑ in potu aque frigide lb. j. ⁊ puluerizatur desup altee. ℥. j. ⁊ euomit᷑. i. ꝓuocat᷑ vomitus ⁊ fit sternutatio. Dixit Aaron fumigiū extrahens fetū mortuū. ℞. myrre galbani sulfuris oppoponaci an. ⁊ distempa cū felle vaccino ⁊ fac pastillos ⁊ subfumiganda est bis vel ter qualibet vice cum vno pastillo.

¶ Passariū Pauli forte. ℞. eleboꝝ nigrū ⁊ stafisagriā: ⁊ arist. ro. ⁊ bucbormarien ⁊ grana mezereon ⁊ pulpam collognitide et armoniacū an. terant᷑ oīa ꝑter armoniacū qd̄ dissoluat᷑ in aqua ⁊ aggregent᷑ cū eo reliqua: ⁊ qn̄q3 ponit᷑ cū eis fellis taurini exsiccati pars. j. Dixit Gilib. balsamū sumptū fetū mortuū ⁊ secundina3 expellit sed mulierem sterilem reddit. Et succus rute ⁊ artemisie fetū mortuū expellit bibitus ⁊ inūctus ⁊ berbene succus valet bibitus ⁊ succus porroꝝ sil'r ⁊ succus diptami ⁊ saturegia potata fetum mortuū eicit ⁊ arthemisia liget᷑ ad coxam sinistra3. Et radix spargi ligata ad coxā iuxta vuluā statim fetū emittet. S3 stati deponat᷑ ne nimis affluat sanguis. Et sil'r radicē hyreos sub camisia portet mulier ⁊ statim pariet. Et sil'r lac caninū cū melle bibatur. Et dī ꝙ lac mulieris cū oleo potui datū fetū mortuū educit. Qd̄ si non ꝯferrent in extractiōe fet9 mortui medicine velociter extrahendus est anteq̄ inflet᷑ ⁊ apostemet᷑. Tunc ḡ dixit Aui. suspendat᷑ cū vncis ⁊ incidat᷑ frustratim. Dixit in̄ Ipo. vt 9° ponit᷑ cōtinentis. Si volueris opari extractionē fet9 mortui. s. cū cirugia cooperienda est facies matris ne videat qd facturus sis in ea. vnū tñ dixit Aui. extractio fetus mortui ⁊ incisio eius cū ferro cōsiderari o3 an sit salubris matri an non: ⁊ si fuerit ex illis que salubres sūt id est q̄ sit apte saluari simus audaces in curatiōe eius: ⁊ si nō abiciat᷑ illud ⁊ non fiat: ⁊ docens cognoscere nō saluādā ait: mulieri cuius dispō si ē mala accidit syncopis cū vigilia ⁊ obliuione ⁊ mollificatōe ⁊ dislocatiōe: ⁊ cū vocat᷑ fortasse non rn̄det. Et cū clamatur voce alta rn̄det debiliter: deinde supuenit ei syncopis iteꝝ. Et si de illis sunt que spasmant᷑ cū tensione ⁊ pulsant eaꝝ lacerti ⁊ est pulsus eaꝝ paruus ⁊ frequēs. Sed illis que saluant᷑ seu que sunt apte saluari nihil accidit de his: sed modus qdem extractiōis fet9 mortui ⁊ cyrugiam dicet᷑ in sermone sequenti. Dixerūt qdā si posuerit mulier supra coxā suā coriandrū ligatū in pāno nouo emittet fetum ⁊c̃.

Nota ⁊ vide differentiam inter saluandam ⁊ n̄ saluandum.

¶ Caplm. 13m de extractione secundine.

Secundinam aliquando retinet᷑ post ꝑtū cuius retentione aliqñ mulieres non minus piclitant᷑ q̄ ex retentōe fet9 mortui ⁊ est festinandū in extractiōe eius: qm̄ s'ba ei9 facilē recipit corruptionē relicta a regimine nature: ⁊ ꝑcipue in estate: ⁊ cū corrumpit᷑ incurrit mulier accn̄tia suffocationis matricis vaporibus eius eleuatꝭ ad stōm cor ⁊ cerebrum. Et dixit Aui. eo tp̄e quo debuit secundina exiisse ⁊ nō exit: sed retinet᷑ ⁊ putrescit accidit parturiēti dispō maligna ꝑꝑ vapores malos ascendentes ex secundina ad cerebrū ⁊ cor: quare o3 vt opponas dispōnibus illoꝝ malis suffumigationibus aromaticis. s. ꝑ desubtus: a naribus ꝓhibeant᷑ nisi s3 paruū tp̄s in quo excitent virtutem ⁊ non trahat᷑ ꝑ ipsos matrix ad supiora: ⁊ cū potu alneisis id est medicinaꝝ cordialiū vt dyamusci ⁊ administrent᷑ epithimata sup cor stōm ⁊ medicine faciētes cordi aromatice. Dixit Haly. cura o3 eē festina timore piculi. Dixit ingeniū in hoc absq3 medicinis est vt sternutet cū eaꝝ aliqua que sternutare faciūt. ¶ Dixit enim Ipo. 5a affo. affo. 48. ad matricū ꝑcipitatōe3 exponūt qda3 id est ad faciendū ꝑcipitari ⁊ egredi secundinā sub matrice obtarmicum. i. sternutatoriū appone naribus apprehendēs os ⁊ nares sc3 ⁊ stringe vt ꝯtineat᷑ hanelitus. facilius. n. ex hoc emittit᷑: nam propter retentionē hānelitus violentā in qua nō pōt fieri expiratō inspissat᷑. i. ingrossat᷑. Dixit Aui. venter intumescit ⁊ tēdit᷑ ⁊ lubricat secundina ꝑ illud. aer. n. retentus non potēs exire ꝑ supius cōprimit dyafragma: ⁊ dyfrag9 ventrē ⁊ sic cōpmit᷑ secundina. apd̄ hoc aūt facit etiā ad maiorē ꝓfundationē obtarmicū. Et qda3 volunt ꝙ vomitus ꝓuocatus ⁊ eructuatio etiā ꝓuocata faciant ad lubricationē secundine. Nā licet moueāt ad supiora tñ q2 isti mot9 sunt angustiatiui ventris ⁊ cōpressiui ⁊ stimulatiui etiā v̄tutꝭ expulsiue cōueniunt in expulsione secundine. ⁊ dixit Aui. cū p3 secūdina tendat᷑. i. extendendo trahat᷑ paulatim cū facilitate ⁊ non sit i tractione labor vt nō scindat᷑ ⁊ vt rūpat᷑. Si aūt nō patet tunc dixit Albuc. ꝑcipe obstetrici vt submergat manū sinistrā in oleo sisamino: aut mucilagine altee: deinde intromittat eā in vuluā ⁊ querat cū ea secundinā. Cū ḡ inuenerit eam tunc extendat eā paulatim. Si aūt fuerit ānexa i ꝓfundo matricis qn̄ iuenerit eam extrahat eam paulatim s̄m rectitudinē vt nō cadat matrix apd̄ attractiōe3 vehementē: imo oportet vt ꝑmutet᷑ cū facilitate ad latera dextra ⁊ sinistra. Deinde attrahat᷑ i quātitate attractōis. i. fortius q̄ ꝑm9 ipsa. n. obediet tunc ⁊ euadet ab adherentia. Et Auic. dixit cū per tractionē timet᷑ abscisio eius stringat᷑ illud qd̄ seq᷑ manū eius. i. illa pars eius que tenet᷑ in manu cū extrahat᷑ ⁊ totū etiā qd̄ extra eductū est cū coxaꝝ mulieꝝ ꝯstrictiōe tempata ⁊ elaboret᷑ tunc in sternutatiōe. ¶ Cūq3 tardat᷑ casus secundine ⁊ nō egredit᷑ per tractionē ⁊ sternutationē. Dixit Aui. non tendas ⁊ nō trahas ea3 attractiōe aliqua: imo stringas eā ⁊ coxas ambas ligatiōe desup facta taliter ꝙ nō ascendat ad supiora ⁊ reingrediat᷑ matricē supple ⁊ vtere tunc sternutatōe ⁊ medicinis aliis educentib9 eā. Et si secundina fuerit adherens cū ꝓfunditate matricis. s. q2 non sunt rupti cotillidones ⁊ nō pn̄t ab ea separi tūc subtiliatio tua sit in separatiōe eius cū motu leui ad latera. s. nunc ad vnū latus nunc ad aliud vt mollificent᷑ ligamenta ⁊ rumpant᷑. Veꝝ o3 vt nō sit in h̄ motu labor oīo ⁊ iste motus o3 fieri ipsius mulieris si secundina totus fuerit retenta: aut ipsius secundine postq̄ tenta fuerit ꝑ intromissam manū in matricē vt dixit Albuc. Et si erit retentio secundine ꝓpter vehementiā opilationis ⁊ ꝯstrictiōis oris matricis ingeniet᷑: dixit Auic. vt carminet᷑ ⁊ dilatet᷑: aut cū digitꝭ: aut cū effusione vnguentoꝝ calidoꝝ mollificantiū s̄m ꝑparationē meliorem situs mulieris que possibilis est in ea. Et fortasse hic ē iacere supie cōuenientius ad illd̄. Et qn̄3 ad illud adiuuāt inunctōes ⁊ emplastra lenificantia de foris posita sub vmbilico ⁊ alchatim. Administratio tamen emplastroꝝ post vaporationē ē fortior ⁊ penetrabilioris virtutꝭ: ⁊ qn̄q3 sufficit linimentu3 digitoꝝ obstetricis: deinde. s. scd̄m dilatatiōe oris matricis regat᷑ regimine sternutatōis ⁊ fumigationis ⁊ tinaꝝ. i. balneoꝝ in aqua tepida ⁊ eoꝝ que bibunt᷑. Et ingeniet᷑: dixit Auic. omni ingenio vt cito exeant. ¶ Medicine autē que educunt secundinā sunt ille que ꝓuocant aborsum ⁊ educūt fetū mortuū ⁊ diuretica fortia. Ex vtilibus autē exptis per me est borax ⁊ vtilis mineralis. ipsa. n. cu3 bibit᷑ ex ea. ℨ. j. cum vino subtili aut aqua arthemisie expellit eam velocit᷑. Dixit Haly. modicum tribue oppoponaci cū vino vel aqua decoctiōis calamenti mōtani ⁊ fluuialis: ⁊ succus porri bibitus ꝯfert. Dixit Ras 9° cōtinentis da in potu de lixiuio forti in quo fuerit maluauiscus. Et ego vidi exhiberi lixiuiū cōe cū oleo ⁊ ꝓfuit. Dixit Zoar. si doluerit mulier ex ventositate vel ex retentiōe secundine ⁊ pondus vnius auf. ex tyriaca magna accepit in ieiunio statim liberabit᷑. Dixit dyas. si ex bono cinamomo bibat᷑ solo cū aqua secūdinā expellit ⁊ mēstrua mouet. Et de vtilibus est succus marubii cum vino bibit9. Dixit sextus placitus ꝙ si mulier gustet ter de vrina hoīs sola sin̄ mora statim exibit foras. Et decoctio pulegii ⁊ thimi vel timbre bibita aperit os matricis ⁊ secundinā expellit: ⁊ succus berbene bibitus mox educit secundinā ⁊ menstrua retenta post ꝑtum: fiat nastale ex pulpa collognitide confecta cum melle ⁊ supponant᷑ pulegium positū solū aut cum rubea tinctoꝝ. Et isopus humida cū mellilo to ⁊ butyro supposita extrahit fetū ⁊ secundinā ⁊ mēstrua reuocat al' prouocat. Et crocus pistatus suspensus cruri ⁊ fumigatio cum laudano excludit secundinā ⁊ frangit cotilidones. Suffumigatio nasturcii solis: aut narsturcii et caricaꝝ. Et fumigatio cum matricaria et inunctio cū oleo de maiorana et abrotano aperit os matricis: fumigatio ex vngula asini et nigella facit idē. Dixit Gili. sedeat mulier supra sellā ꝑforatā et fiat fumigiū cū vngulis et cornibus caprinis positꝭ sup prunas: q2 potenter trahit et mouet matricē ad expellendū. Et valet balneū ex decoctōe calamenti mentastri pulegii et abrotani amaraci rubee tinctoꝝ aristol. et florum camomille et melliloti et fenugreci. ¶ Ad extrahendū fetum secundinā mollā et sanguinē congelatū in matrice. ℞. myrre. ℥. 5. cinamomi galbani castore. an. ℨ. 5. oppoponaci. ℨ. j. ellebori nigri. ℨ. ij. conficiant᷑ cū felle vaccino et ꝓiciat᷑ ex eis sup carbonibus et recipiatur fumigiū. Qd̄ si nō exierit sic nō amplius laboret᷑ in ea. S3 dimittat᷑ siue sit intus tota siue pars extra ligata tñ ad coxā et effundat᷑ in matricem tetrafarmacū. i. vnguentū basilicon: qm̄ putrefacit eam et extrahet ipsam et cadet putrefacta in virulentia. Cum ḡ egrediat᷑ dixit Auic. i. iam egressa est administret᷑ oleum ros' et siliā. Et ad hoc ad ꝯfortationē matricis et remotionē male complōnis calide ꝙ si supuenerint mulieri accidentia suffocatōis et alia ex putrefactiōe matricis succurrat᷑ ei cum his que in ꝓpriis

Nota ⁊ vide q̄ modo vomitus confert in secūdine emissione.

Vide qd faciendū qn̄ cotillidones non sunt rupti.

Nota diligēter ⁊ vide ꝙ vngula asini extrahit secundinam.

eoꝝ dicuntur caplis. Et Aui. qdem ꝓhibuit curam dolorosaꝫ: q̄ non est necessaria ⁊ ledit. Sequitur aliud caplm.

Capitulum. 14m de regimine Enixe.

Oportet vt enixa custodiat a frigore: ⁊ vẽto: ⁊ ab aere luminoso: ⁊ a strepitu ⁊ clamore ab ira ⁊ tristicia ⁊ teneat bñ coopta pãnis i loco obscuro i gaudio ⁊ leticia ⁊ oportet vt qescat. Et si moueri erit necesse fiat illud cũ facilitate: et dormiat moderate: ⁊ odores iocundos odoret. Dixit Aui. rectificetur cibus ⁊ non ꝑmutet subito ad regimen grossum: q2 faceret ipsam febrire: ⁊ debilitaret ṽtutẽ eius alteratiuã. i. digestiuã in epe eius: ⁊ multiplicaret sitis ipsius ⁊ fieret fortassis hydropica: q̄ si i duret cũ hoc. s. cum hydro. ep. ir eius nõ est ei sanatio. Quidam ꝑma die ꝑtus exhibent brodiũ capanis vel galline pinguis: ⁊ carnes eoꝝ cõtusas ⁊ oua sorbilia. Et sepant cibos eius ad vices plures dando paꝝ in vice vt viuificet ṽtus eius. Et exhibent de dyamargariton vel cõfectionẽ de gẽmis: ⁊ in potu exhibent ipsa die vinũ albũ ad dulcedinẽ decliue ⁊ limphatũ mediocriter cũ aqua decocta. Et si fuerit hyems dant oĩa actu calida. post hanc ṽo diẽ vsq3 ad. ixm si non supuenit febris ingrossant regimẽ eius: ⁊ o3 vt cibaria eius sint elixa leuia: ⁊ o3 vt leniat venter eius cũ clisterib9 lenitiuis: aut cũ electuario lenitiuo facto ex siracost cassiaf. zucharo violato. Et dixit Aui. qñ parit. i. peperit oportet vt studiũ sit i ꝓuocatiõe menstruoꝝ eius. s. ⁊ oĩu3 aliaꝝ humiditatũ retentarum tpe cõceptõis donec optie mũdificet. Dixit Gal. sup. 6o epidimiarum ⁊ ponit a Raby. vbi supra. Totũ sanguinẽ malũ q coadunatus est in muliere purgare tpe ꝑtus te o3. Et potior administratio eius est ꝑ administrationẽ cibi leuis vt sanguis cito ꝓuocet. Et illud in quo coadunat cibatio ⁊ leuitas est far ordei in quo etiã est incisio ⁊ subtiliatio modica: ⁊ ista coadiuuant ad ꝓuocandũ sanguinẽ grossum: Si ergo bñ mũdificat ab his supfluitatib9 enixa sana degit ⁊ ꝑparat ad alios cõceptus. Si ṽo detinent ꝑducunt mulierem ad febrẽ prauã ⁊ apata ⁊ egritudines alias. Cuz ḡ timet q̄ sanguis eius minoret ⁊ retineat: aut iam p3 illud. Dixit Aui. tũc rectius est vt solicitudo sit in ꝓuocatõe ipsius ⁊ attractõe eius: ⁊ sternutatio in hoc est iuuatiua. Dixit Ras 9o continẽs quedã mulier in pariendo nõ vidit sanguinẽ vt debuit: ⁊ cũ difficultate fuit ꝑtus eius ⁊ inflata est matrix eius exinde: ⁊ passa ẽ tremorẽ ⁊ rigorẽ: sed facta minoratõe in saphena mitigata est passio eius. Dixit Aui. de medicinis qbus fit fumigiũ in ꝓuocatione menstruoꝝ est vt fumiget cũ synapi ⁊ bdellio ⁊ harmel ⁊ myrra Dixit Aaron si non mũdificat post ꝑtum fumigia cũ oculo piscis saliti: aut cũ aliqua ꝑticula vngule eq: ⁊ hoc etiã posuit Aui. Dixit Ras 9o cõtinens decoctio malu. uisci mulierẽ mũdificat fetentez post ꝑtũ si in ea sedeat. Et qdã laudãt eam decoctã in vino ⁊ mellicrato ad sedendũ in ea maxime si fuerit frigus. Et valet sessio in decoctiõe brionie. ⁊ lac qdem ficus cũ vitello oui mixtũ ⁊ sumptũ optime purgat. Et ruta pistata cũ croco modico mixta ⁊ inuoluta in puluere cimini supposita vtiliter opat: ⁊ terbentina supposita cũ croco matricẽ optime purgat. Et mercurialis cõtrita ⁊ cũ filo ligata supposita matricẽ mirabiliter mũdificat. Et ex vtilibus est ficus sicca pinguis supposita: qm̄ matricẽ optime purgat. Et qdaz vtiliter dicunt q̄ si tollat albumẽ oui: ⁊ cũ oleo ros cõquassetur ⁊ in eo itingat lana vel stupa ⁊ supponat vsq3 ad os matricis ita q̄ aliqd ex eo matricẽ ingrediat a supfluitatib9 ꝑtus eaz facillime ⁊ saluberrime mũdat. Et dicunt si sumat laudani ⁊ cimini an. par. j. ⁊ solarũ calciamentoꝝ antiquoꝝ ꝑs media ⁊ suffumiget cuz eis matrix ipsa optime mũdificat ⁊ trahit matrix deorsum ꝑ h̃ cõuenit in suffocatiõe matricis ⁊ sole ponunt ad ꝓhibendum nimium descensum eius. Radix peonie post ꝑtũ bibita cũ mellicrate vtilit purgat matricẽ a supfluitatibus. Et encatisma decoctiõis seis lini aquositatẽ retentã post ꝑtũ optime educit: ⁊ idem opat supposita ⁊ bibita: ⁊ lũbrici terre triti: ⁊ sup lana sucida positi ⁊ orificio vulue applicati matricẽ purgant. Et si recepit mulier fumũ alleorum purgatoꝝ ⁊ bñ tritoꝝ positoꝝ sup prunas statim purgabit. Dixit Aui. si non excusat h̃ aliqd tunc necessaria est flomia safene vt extrahat sanguinẽ ⁊ ꝓhibet nocumentũ replõnis apatis eius ⁊ fortasse prouocabit. s. menstrua ⁊ flomia vene curuature poplitis est fortior ⁊c̃.

Nota ⁊ vide q̄ in farre ordei sit cibatio: lenitio: icisio: subtiliatio

Nota diligenter ⁊ vide q̄ mercurialis mirabiliter purgat matricem.

Caplm. 15m de subuenientibus accidentibus enixe.

Enixis dixit Auicenna supueniunt egritudines plurime. Dixit Gal. sup 6o epidimiaꝝ ⁊ ponit a Raby. in. 16a ꝑticula i hora difficilis ꝑtus ⁊ sanguine retento ⁊ menstruo con amine ꝑturiens membra ꝑtus ipsius multotiens apostemant ⁊ o3 curari cũ flomia ⁊ alijs que dicent i cura apostemaꝫ matricis. Et dixit 3o de ṽtutibus nãlibus multotiens exit matrix ⁊ cadit extra cũ ꝑt9 est difficilis: ⁊ h̃ opat ṽtus expulsiua: ⁊ maxime cum ligamina eius interiorã qbus matrix alligat sunt debilia ꝑ nãm ⁊ curat sicut in suo cao dicet. Et accidit qbusdã teneris pre magnitudine fetus vt in exitu eius descendat matrix ⁊ fiat foramẽ vnũ ex vulua ⁊ ano. Et ad intromittẽdũ matricem vino calido in quo butyꝝ dissolutũ sit fomẽtet diligẽt donec mollificet: ⁊ tunc remittat intus suauit ⁊ ipleat statim vulua pãno lineo leni ⁊ collocet in lecto supina pedibus eleuatis supra alioꝫ corpus ⁊ abstineat ab oĩ motu donec sit fcã cõsolidatio. ⁊ si superuenit ei febris: dixit Aui. aqua ordei ꝓfert ei. ipsa. n. cũ hoc nõ retinet menstrua ⁊ silr granata dulcia ⁊ supple ⁊ his silia vt sirupus viol: ⁊ aqua vel emulsio seminũ cõtuz frigidoꝝ. Et sirupus endiuie cõfert ei. Et dixit Aui. plurimũ febriũ eaꝝ est ꝓpter retentõez menstruoꝝ. cũ ergo curatio sit cũ flomia safene fit iuuamentũ cuz ea supple: ⁊ cũ alijs ꝓuocantib9 mẽstrua remisse caliditat: aut prouocantib9 ea cũ ꝓpetate. Et si accidit ei inflatio ventris: dixit Aui. det ei in potu dyamarte ⁊ alchechengi ⁊ serapinũ ⁊ origanuz et mastix cũ equalitate: q2 debes ista miscere in dosibus sm q̄ videris oportunũ. Et cõuenit aqua ciceꝝ nigroꝝ cuz puluere cimini et ameos: aut cũ puluere zedoarie. Et hoc marie si inflatio fuerit vẽtosa. Dixit Ras 9o cõtinens in ea que parit cuius venter inflatur ℞. serapini origani masticis an. par. j. ⁊ distempent cũ melle dos. ʒ. j. aut aur. j. ⁊ mitigabit illud statim. Et dixit Aui. regimẽ vlcerũ eius est vt curet cũ vnguento albo ⁊ silibus ex vnguẽtis ꝯuenientibus vulnerib9 sup mẽbra neruosa. Et regimẽ doloris matricis est: dixit Aui. vt sedeat in aqua calida vel tepida ⁊ vngat loca sua cũ oleo violato dulci tepido ⁊ inuncto cũ oleo cheirino vel sambucino si nõ fuerit febris: aut ipleat sacellus florib9 camomille ⁊ semine lini ⁊ infundat in vino calido ⁊ exꝑmat ⁊ calidũ ventri superponat ⁊ cepe albũ coctũ sub cinere calido ꝯtritũ: ⁊ incorporatum cũ butyro sine sale extensum sup pãno calidũ applicet ventri: ⁊ si bibat mane ⁊ sero ante cibũ vinũ calidũ in quo decocta fuerit calendula dolores post ꝑtũ mitigat ⁊ sedat eos decoctio ꝯgnanti bibita. Et si dolor ventosus fuerit vtilr sedat iste puluis sumẽdo cũ vino ꝑmixto coclear vnum q sic fit. ℞. seis ameos apij carui zinzi. mac9 pipis an. ptes equales zuchari ad pondus oium. Et si fuerit cũ exsiccatõe ventris. ℞. mãne. ℥. j. s. ⁊ dissolue in aqua decoctõis anisi ⁊ feniculi: aut fiat cathaplasma vẽtri ex vitell ouoꝝ decoctorum cũ cortice suo in aq̄ vel vino cõtritis cũ anxũgia: ⁊ ꝑmixtis cum succo arthemisie ⁊ ãnoꝝ: statim. n. dolorẽ sedat. Et si bibat vinuz decoctõis gentiane statim dolor soluit. Sedatur aũt dolor p9 ꝑtũ vtilr cũ fumigio recepto ad matricẽ ex decoctione floꝝ roris marini mellilori aneti camomille ⁊ fenugreci cimini et carui: et maxime ex fece ꝑdcõꝝ fit cathaplasma ventri. Et cũ multiplicat fluxus sanguis enixe dicit Auic. o3 vt vitta ligẽt man9. i. brachia eius ⁊ stringant. s. dolorose ⁊ ponant sup ventrẽ pãni infusi i aceto. s. ⁊ exꝑssi ⁊ supponant colliria ex stipticis q̃ sunt sicut balaustie ⁊ charabe ⁊ rose ⁊ thus cũ vino pontico. Et de illis in qbus ẽ ꝓprietas in h̃ sm q̄ dr̃ est suspensio stercoris porcini i lana qd suspẽdat in coxa eius. Et dixit o3 vt deuitet medicinas cauterizantes. ipse enim sunt male matrici ꝓpter neruositatem eius.

Nota diligenter q̃ facere debemus quãdo matrix i partu exit extra.

Nota de dolore matricis si remanente post partum vide q̃modo curatur

Caplm. 16m de aborsu ⁊ causis eius.

Dixit Aristotiles 9o sui de aĩalibus q̄ corruptiões fetus dicunt qñ humiditates dissolute sunt a mulierib9 post ip̃gnationẽ añ 5m diẽ. Sed aborsus ꝓpe dr̃ a die 7o vsq3 ad. ixm in qb9 dieb9 aborsus sm plurimũ fit. dr̃ aũt aborsus vel abortus quasi a nãli ortu abiect9 vel remotus: ⁊ est exitus fet9 a matrice añ debitũ tp̃s sui nãlis ortus siue egrediat mortuus siue viuus. Et vt dicũt qdã dr̃ ẽt de exitu fetus mortui exeũtis tpe nãlis ꝑtus ⁊ qñcũq3 exeat fet9 in nõ nãli tpe ꝑtus siue añ formationẽ suã siue post siue añ motũ suũ siue post aborsus dr̃. Et sm quosdã dr̃ aborsus ẽt de exitu fetus mõstruosi quocũq3 tpe egrediat: q̃re dñt q̄ aborsus est ortus fetus ꝑter nãm siue q̃lis non o3. ponit aũt accidens ꝑter nãm. s. actio lese virtutis. Cause aũt sũt extrinsece aut intrinsece. De extrinsecis dixit Aui. q̄ sũt sic̃ ex ꝑcussione vel cãu siue obuiatõe marie ventris ad rem ledẽtẽ: aut exercitio supfluo sc3 ⁊ eleuatõe pondeꝝ: aut saltu vehementi ad posteriora. ip̃e enĩ qñq3 facit descendere sp̃ma ꝯceptũ visibilr: vt in supiorib9 patuit ex verbo Ipo. aut ex passionib9 aĩalibus sicut ira vehemẽs: aut timor vehemẽs ⁊ subitus: aut tristicia: ⁊ sicut ex frigore aeris: aut caliditate eius supfluis. Et dixit Ipo. vt 9o ponit cõtinẽs si mulier pregnãs longã morã ꝯtraxerit in balneo. s. calido patit aborsum cũ embriõi noceat aer calidus ⁊ corroboret ⁊ delectet ex frigido qm̄ vt extimat respirat de eo. Et Aui. dixit abhoret ꝑgnãti ꝓlõgatio balnei ex h̃ q̄ magnificat hanelitus. s. ⁊ fet9: quare ꝓuocatur ad exitũ aerẽ appetens frigidũ: ac ẽt balneũ lubrificare fac fetum mollificando apiendo ⁊ dilatando mẽbra ꝑtus in muliere ⁊ debilitando virtutẽ matris ⁊ fetus ꝓpter defectũ ⁊ mollificatõez id est resolutionẽ rei a corpore. i. sp̃us. Et balneũ ẽt aque frigide est cã aborsus mortificando debilem calorez membroꝝ ꝑtus ⁊ fetus

Nota ⁊ vide ethimologiam huius nois aborsus ⁊ quid sit.

Et accidit

Et accidit qñq3 aborsus ex fame vehementi silr ⁊ siti ⁊ ex longa abstinentia deficiente fetui nutrimẽto. ¶ Gal. eni. 8 tera. inuit q illa mulier magis abortit cuius fetus minus dispositus est ad tollerandũ famẽ. Et accidit ei aborsus ex replẽone vehemẽti ⁊ nauseatiua facietate plurima corrũpente nutrimentũ fetus ⁊ opilante viam transitus. s. nutrimenti ad fetũ. Et accidit multotiẽs ex multitudine coitus mouente matricẽ ⁊ pp̃e post septimũ mẽsem. concutit enĩ multus coitus fetũ ⁊ matricẽ ⁊ debilitat᷑ resoluendo. Et de cã aborsus sunt oẽs euõnes fortes ⁊ p̃cipue sanguinis siue sint spontanee siue artificiales. Dixit Ipo. 5° affo. mulier in vtero hñs flomata abortit: sed magis cuius maior est fetus. Et v̉ificat᷑ de flebotomia copiosa siue vnica vice siue in pluribꝫ. Nec est nulla flobotomia q̃ aufert nutrimẽtũ fetui vñ debilitat᷑ ⁊ tandẽ moritur ⁊ abortit᷑. Et seqt᷑ iste aborsus aliqñ eadẽ die: aliqñ post dies aliq̃s quãto g̃ fetus plus reqrit de nutrimẽto qd̃ est qñ magnificatꝫ est tanto sublato ei nutrimẽto magis ⁊ citius abortit᷑. flomia aũt pua fcã in pregnãte non facit abortire: imo ego vidi multas p̃gnantes sponte flomatas nullũ inde pati nocumentu3: ꝓpterea in casibus magne replẽonis sanguinis ⁊ egritudinibus fortibꝫ ⁊ febribꝫ sanguineis: ⁊ flonibus interiorꝫ flomia non copiosa ꝯfert in p̃gnantibꝫ liberãs ab aborsu vt voluit Auer. colli3 7° ca°. 4° de farmacia Copiosa aũt cauenda est in p̃gnãtibus etiã ipsas egritudines patientibus: q2 vt frequẽter est cã mortꝫ matris ⁊ fetus: l3 aliqñ euadat alter ipoꝝ: vt qñ mater esset cõstantis virtutꝫ robusta virago.

¶ Et qdam putant aliqñ posse saluari fetũ moriẽte matre: vt qñ mater ꝓpe partus terminos fleubotomaret᷑: ⁊ ex flomie agitatione sequeret᷑ ptus. Tunc. n. ipsa debilitata p flomiã ⁊ ex ptu moreret᷑. fetus aũt poterit saluari nundũ passus multã minutionẽ p flomiam. Magis aũt ꝓuocat aborsum flomia saphenaꝝ ⁊ venarum curuature poplitis: q2 cũ h̃ q rapit nutrimentũ ꝓuocat menstrua qbus disponebant᷑ cotilidones ad rupturã. Ioq3 dicũt a flomia dictaꝝ venaꝝ etiã non copiosa abstinendũ eẽ. Et flomia qdẽ quãtum est de p se: ⁊ rõne dicti nocumenti ꝯñtis ad eã: minꝫ piculosa est in tribus p̃mis mensibus qñ fetui minꝫ reqrit᷑ de nutrimẽto q̃uis ꝯtingens sit aliqñ oppositũ: vt cũ in p̃mis mensibus esset in corpore pregnantꝫ ptũ de sanguine q postea multiplicaret᷑ in ea Et qñq3 etiã p accñs flomia p̃moꝝ triũ mẽsiũ põt esse cã aborsus magis q̃ alioꝝ: vt cũ tunc tpis essent in stomacho humores mali corrupti q ex flomia agitarẽt᷑: ⁊ agitati ꝓsternerẽt v̉tutẽ ⁊ appetitũ multũ: cuius ꝓstratio põt esse cã aborsus. In tribus mensibꝫ medijs flomia est piculosa p se: sed tñ magis in postremis.

Not. ⁊ vide q flomia per accidens aliqñ est magis piculosa in tribus primis mensibus

¶ Cõsili aũt iudicio dicto de flomia ẽ iudiciũ cuiuscũq3 alterꝫ sanguis fluxus siue per nares siue p emorroydas ⁊ maxime si p mẽstrua exiret. Dixit. n. Ipo. in affo. mulieri in vtero hñti si menstrua superuenerint impossibile est fetũ sanũ esse: ⁊ sic possibile ẽ aborsũ fieri Et dixit Ipo. vbi supra. Mulieri in vtero hñti si venter multum fluat piculũ est abortiendi: eo q p ipm̃ debilitat᷑ v̉tus matris ⁊ minuitur nutrimentũ fetui: ac etiã inde multũ cõcutit᷑. Et notant᷑ dixit piculũ est abortiendi ⁊ non dixit abortit: q2 muliere exñte cacocima ⁊ malis repleta humoribus ꝯtingens est ⁊ non incõueniẽs ventrem multũ fluere ⁊ non abortire: sed etiã esse cãm ꝓhibitiõis aborsus. Sed vt plurimũ est cã aborsus imo est aliqñ etiã cã mortis matris: ⁊ idem est iudiciũ de nimio fluxu vrine ⁊ de nimio sudore. Et dixit Ipo. 5° affo. Mulieri in vtero hñti tenasmon superueniens aborsum facit: q2 inde mater ⁊ silr fetus mltũ debilitantur: ⁊ maxime etiã ⁊ fetus multũ cõp̃mit᷑ ⁊ ꝯcutit᷑ ⁊ hñt predicti affo. veritatẽ siue ipsi fluxus sint spontanei siue artificiales. Et fluxus qdem ventris ⁊ tenasmon rõne cõpressionis magis inducit aborsum in tribus p̃mis mensibus q̃ in medijs ⁊ postremis. S3 rõne debilitatꝫ virtutis magis in vltimis q̃ in medijs ⁊ magis in medijs q̃ in p̃mis. Et fluxus qdem multus ꝭm psm abortire fac̃ rõne debilitatꝫ. tenasmon v̉o rõne cõcussionis ⁊ exp̃ssionis. Et fit aliqñ aborsus ꝓpter cãs terrefacientes maxime occurrentes sic forte tonitruũ aspectus fulguris sonitus bombarde terremotus aut silia in qbus fit vehemens retractio spũu3 ⁊ agitatio mẽbroꝝ ⁊ ꝯcussio matricis ⁊ fetus: vñ rumpunt᷑ ligamenta: ⁊ fit aborsus propter egritudines superuenientes corpori vel matrici. Dixit Ipo. 5° affo. quecũq3 in vtero hñtes a febribus. s. intensis accipiunt᷑ et fortiter calefiunt. i. patiunt᷑ malam cõplẽone3 calidã in matrice siñ febre: ⁊ hoc absq3 occasione manifesta ⁊ p̃mitiua vel generant. i. pariunt difficulter: ⁊ hoc q2 debilitate a febre vel illa mala cõplexione resoluente v̉tutem vel pariunt periculose. i. sequente morte matris: aut fetus aut vtriusq3: aut abortiunt᷑ piclitantes. s. ipsi fetꝫ aut etiam matrẽs. Et q̃uis dixerat absq3 manifesta cã posset hoc idem etiam euenire si febris vel illa mala cõplẽo ꝓueniret a causa manifesta. Et põt hic fieri alius affoꝫ. i. si mala cõplexio fortꝫ frigida acciderit toti corpori: aut matrici a cã extrinseca aut cã intrĩseca acciderent p̃dcã: imo ⁊ multo magis cũ magis inimicet᷑ nature: ⁊ hoc p viam cõgelationis vel mortificatiõis calidi naturalis. Dixit Rab 9° cõtinentꝫ si accidit in matrice pregnãtꝫ flegmon aut erisipila interficit fetum: qm̃ ipsa oĩa in matrice ap̃ata calida aborsum faciũt cum febris aborsum faciat l3 non molestet eam valde sc3 respectu ipoꝝ ap̃atu3. Et dixit si cõcepit mulier cu3 fuerit extenuata patietur aborsum anteq̃ impinguetur: qm̃ qñ corpus itendit ad restaurationẽ sui derelinquet᷑ fetus absq3 nutrimento: ⁊ similiter extenuatio viciosa ⁊ fallax erit sup fetum cũ non inuenerit qd̃ suum sit nutrimẽtũ sicut dixit Ipo. in affo. Quecũq3 p̃ter nãm tenues exñtes ꝯcipiunt ⁊c̃. De causis aũt intrinsecis l3 quedã ex predictꝫ pñt vocari intrinsece. Dixit Aui. qñq3 fit aborsus pp fetũ sicut est mors eius ꝓpter aliquã cãꝝ mortis fetus: quare expellit eum nã ⁊ ꝓp̃e cũ currit ex eo res virulenta que mordicat matricem ⁊ ledit eam. Aut sicut est debilitas eius. s. fetus: quare nõ firmatur. s. in matrice. Sed mouet᷑ ⁊ vacillat. Et qñq3 fit aborsus dixit Aui. ꝓpter pãniculos qbus ꝯtinent᷑ fetus p̃cipue ꝓpter secũdinam. Cũq3. n. obrumpunt᷑ ⁊ mollificant᷑ ⁊ effundit᷑ in eis humiditas eoꝝ. i. in eis retenta tunc ipsa humiditas mordicando ledit matricem ⁊ mouet eam expulsiua. i. mouet᷑ expulsiua eius lesiõe ꝑcepta ad expellendũ. Et adiuuat iteꝝ. s. ipa humiditas mollificãs matricem ⁊ transitus eius ad lubricitatẽ. s. ipsius fetus. ⁊ qñq3 fit propter cãm in matrice aut in ore ipsius de amplitudine ipsiꝫ oris ⁊ paruitate coadunationis ⁊ ꝯstrictionis ipsius: aut ex humiditatibus in matrice ꝯtentis: aut ĩ orificijs venaꝝ lubrificãtibus ⁊ grauantibus. s. ⁊ remollientibus cotilidones vñ rumpunt᷑ ⁊ relaxat᷑ os matricis vñ pregrauedine aperit᷑. Et qñq3 fit dixit Auic. ꝓpt᷑ reliquas species male cõplexionis in matrice: aut ex calore ⁊ frigore: aut humiditate: aut siccitate. s. materialibus vel nõ materialibus: ⁊ maxime si ad eas seqt᷑ paucitas nutrimenti fetus. Et qñq3 fit dixit Aui. ex ventositate in matrice cõtenta: aut ap̃ate ⁊ q̃ sunt illis silia duricie: aut cancro: aut vlceribus. Et qdam addunt aut priapismo ⁊ pruritu vulue vehementi: ⁊ alijs qñq3 fit ꝓpt᷑ egritudines fortes in membris qbus vicinat᷑ aut cõicat matrix. Et mulieres qdez debiles ⁊ que sepe patiunt᷑ in matrice de facili patiũt᷑ aborsum in p̃mis tribus mensibus: quedã in medijs: quedam in postremis. Et dixit Simeon que patiunt᷑ aborsu3 a p̃mo vsq3 ad tertiũ. s. inclusiue in maiori parte patiunt᷑ illũ ex ventositate expellẽte spma: aut humiditate lubrificãte: aut ex mala cõplexione frigida cõgelatiua: aut calida desiccatiua vnde de eo fit res non nãlis quã expellit. Et de his ꝓp̃e sunt quecũq3 preter nãm tenues sunt ipse enĩ si cõcipiunt vt dcm̃ est p Ipo. abortiunt priusq̃ grossescãt

Vide q aborsus factus a principio vsq3 ad tertium mensem contingit a ventositate vel humiditate.

¶ Et cã est dixit Aui. qm̃ corpus matris recipit de cibo ad sui rectificationẽ ⁊ redditionẽ taliter q non supfluit embrioni q ipsum nutriat: quare debilitatus abortit᷑. citius tñ aut tardius ꝭm quãtitatem extenuatiõis eius maxime si talis extenuatio ꝓcesserit a cã intrinseca ⁊ p̃cipue debilitate digestiue virtutꝫ: nã fortasse extenuate post cõceptionẽ ꝓpter egritudines: aut cãs extrinsecas non sic abortiunt: aut saltem non sic cito in p̃mis mẽsibus. Et dixit Ipo. 5° affo. quecũq3 gracile moderate corpus hñtes vt que sunt temperate in habitudine siue moderate in figura siue que nõ sunt vltimo tenues nec vltimo pingues si abortiunt 2° mense: aut tertio absq3 occasione manifesta: aut extrinseca vt febribꝫ acutis dyaria vel tenasmone ⁊ silibus: his cotilidones mucilaginibus plene sũt id est viscosis flatibus ⁊ non pñt tenere pregrauedine fetum sed abrumpunt᷑ mollificati ab illis. ¶ Dixit Gal. 6° de interioribus ⁊ ponit᷑ a Raby in 16ª pticula sic casus aborsus qui fit sepe apud 2m 3m ⁊ 4m mensem cõceptus cã est leuitas flatis coadunati vel coagulati in ore venaꝝ vel arteriaꝝ exñtium intra matricẽ qbus alligata est secundina q flã ligationẽ ipsam relaxat. Vñ abrũpunt᷑ ⁊ fetus cito exit. Et Aui. dixit psm aborsus facti in 2° vel 3° mense fit ex ventositate: aut humiditatibus sup orificia venaꝝ matricis que noĩantur foramina ex qbus cõtexunt᷑ vene secundine. Cum ergo humectant᷑ mollificãt᷑ ipse: ⁊ illud qd̃ ex eis texit᷑: quare fit aborsus fetus ex quolibet motu. Et ventositate aut grauedine. Dicunt non expresserunt Ipo. ⁊ Aui. de p̃mo mense q2 in p̃mo mense adhuc non sunt coadunate humiditates ille in sufficientia l3 aliqñ coadunent᷑. Et ideo expressit de eo symeon: ⁊ Gal. expssit de 4° mense: q2 ꝯtinuus est p̃dictꝫ ⁊ non solũ in 4° mense: veꝝ etiam in oĩbus alijs sequentibus pñt repiri ventositates ⁊ humiditates p̃dicte ex quibus maxime resurgit ventositas veꝝ hoc ẽ rarius: qm̃ in ꝓcessu cõceptiõis supfluitates ipse minorant᷑ maxie q2 pars eoꝝ resoluit᷑ ⁊ ps vomitu expellit᷑: vt dixit Gal. 3° de accidenti ⁊ morbo: ⁊ in sequentibus mensibus supfluitates coadunate non solum mollificando. Sed etiam vias transitus nutrimẽti ad embrionem opilando aborsum causant. Et subdit Aui. qñq3 ẽ cã aborsus in p̃mis mensibus malicia cõplexionis calide exsiccãtis aut frigide cõgelantꝫ ⁊ dixit de eis que abortire faciũt in initio sc3 maxime in p̃mo mense est tenuitas spmatis. i. materie gñatiõis in radice: vt qñ est pauca valde quare non creat᷑ ex eo pãniculus primus. s. ab extrinseco vt secundina vel pãniculus p̃mus nisi debilis ⁊ preparatus ad rumpendũ. Dixit symeon si mulier patitur aborsum mense 4° ⁊ vsq3 ad sextum. s. inclusiue erit illd̃ ex humiditate lubrificatiua in matrice ipsius: aut fit aborsus ex ponderositate fetus. ¶ Auic. aũt dixit in 6° mense ⁊ qui sunt post ipm̃ accidit aborsus ex humiditatibus dispartitis in matrice lubrificãtibꝫ fetum. Credo q iste textus sit corruptus q2 d3 dicere in 6° mense ⁊ qui sunt ante ipm̃. s. post tertium: vt. 4° 5° ⁊ 6° sicut iacet textus Symeonis. Et ex eo maxie q postea Aui. locutus fuit de men-

Vide q cã aborsus in primis mensibus est aliqñ malicia cõplexionis frigide ⁊ calide.

ſibus vltimus cum dixit poſt ſpatium notum non fit plurimū abortus niſi debilitate maxime ſequente ex penuria nutrimenti. Symeon aūt dixit ſi patit̄ aborſum a 6° menſe vſq̄ ad vltimū terminum pregnatiōis erit illud ex malicia cōplexionis frigide.ſ. debilitantis maxime digeſtiuam ⁊ ſic nutrimentum auferens. Et dixit Aui. quidam dixit ꝙ fit ꝑ̄m illius.ſ. aborſus: dicunt q̄dam in mēſibus medijs vel vt alij ⁊ melius in 2° vel 3° menſe ex ventoſitate Et ſubdit veritas eſt iſte ſermo. dicunt aūt ꝙ in tribus ꝑ̄mis menſibus aborſus eueniens vt ꝑ̄m eſt ꝓpter ventoſitates in matrice multiplicatas ligamēta obrūpentes adhuc debilia exūtia ſic ventus veris tp̄e fructus nouellos ab arbore cadere facit. In mēſibus aūt medijs vt ꝑ̄m accidit ꝓpter humiditates lubrificantes ⁊ grauantes: ⁊ in vltimis tribus ꝓpter mortificationē ⁊ penuriā augmēti nutrimenti. Et de cauſis aborſus eſt multiplicatio fetuum vt ſupra patuit. Mulieres valde molles ⁊ humide ꝑ̄m ꝑ̄m vt cōcipiunt aborciunt: ⁊ ſilr̄ multū extenuate vel debiles ⁊ egerrime ⁊ q̄ abortire ꝯſueuerūt ſuſpitionē abortiendi faciūt q̄nocūq̄ ꝯcipiunt.

Vide ꝙ multiplicatio fetus eſt cauſa aborſus.

Dixit Aui. in regionibus frigidis vel in tp̄ibus valde frigidis quorum frigiditas ledit embrionē multiplicat̄ aborſus ⁊ ſilr̄ mors p̄gnantiū. In regionibus etiam ⁊ aeribus meridionalibus quorum caliditas virtutē ꝓſternit ⁊ exſiccat nutrimentū multiplicat̄ aborſus: ⁊ multiplicat̄ in regionibus ⁊ tp̄ibus nō valde calidis pluſq̄ in frigidis non valde: q̄ frigiditas non valida vniendo calorē interius ⁊ fortificando retentiuā ꝓhibet aborſum. caliditas aūt facit oppoſitum. Dixit Auer. in colliget lib. 3° de accidentibus ſupuenientibus opōnibus vulue q̄n impedit̄ vtus retentiua matrici: aut debilitat̄ tunc eſt cā aborſus ⁊ ſupfluitas expulſiue etiā eſt cā aborſus. ¶ Dixit Ipo. 3° affo. ſi hyems auſtrina ⁊ pluuioſa ⁊ tranqlla fiat. ver vō ſiccū ⁊ boreale ſucceſſerit: mulieres q̄bus ad ver ptus ī eſt abortiunt ab omī occaſione. i. ab omī cā leui intrinſeca vel extrinſeca. ſ. vt in pluribus. Et ſubdit Ipo. ſi vō genuerint ⁊ nō abortiuerint imbecilles ⁊ morbidos pariunt filios ita vt ſtatim reſoluant̄ ⁊ morian̄t: aut tenues ⁊ morbidi viuant exn̄tes. Idem Ar. p̄mo probleum. itū ꝓbleumate 9°. Et Aui. dixit q̄n p̄terierit hyems auſtrina calida ⁊ ſeq̄t̄ illam ver boreale frigidū abortiunt p̄gnātes que ꝑture ſunt in vere: ⁊ debiles q̄dem ⁊ extenuate abortiūt: fortes vō ⁊ carnoſe pariunt ſed debilem ⁊ morbidū fetum. Nā ſtāte dicta ꝯſtitutiōe tp̄is aer frigidus veris inueniens poros aptos ex hyeme calida ſubintrās ad corporis ꝓfundū ledit matricē: ⁊ etiā fetū ſua frigiditate ⁊ deicit vtutes eorū maxime cū īueniet eos debiles ex ꝯſtitutiōe auſtrali p̄cedente relaxante eos. Dixit Aui. 9° ſui de aīalibus ꝙ gemelli quorū alter eſt mas alter fēia moriuntur ⁊ abortiūt̄ ꝑ̄z ꝑ̄m: q̄ ꝑ̄m ꝑ̄m ſunt valde diſtinctarū cōplexionū ⁊ diſpōnū ⁊ non hn̄t ꝯforme nutrimentū vn̄ non bn̄ viuūt: ſ; ſaltē alter abortit̄: ⁊ ꝑ̄m ꝑ̄m abortit̄ femella: q̄ ꝑ̄m ꝑ̄m mas eſt vigoroſior ea. Verū ꝑ̄m ꝑ̄m aborſo vno gemellorū ꝯtingit alterū abortiri: q̄ in aborſu ꝑ̄mi apit̄ matrix fluunt mēſtrua debilitat̄ mater ac etiam alter fetus multū cōcutit̄ ⁊ agitat̄ vnde accidit ip̄z abortiri ⁊ maxime ſi abortitus fuerit mas: ⁊ q̄ remanſit femella: quia femella mare debilior ē ⁊ debilius ligata. Dixit Solinus ex geis ſi alter abortiuo luxu exciderit qui legitime natus eſt nopiſtus noīat̄.

¶ Capl̄m 17m de ſignis aborſus.

Dixit Ipocras quito affo. quecūq̄ corrupture ſunt fetus his gracilia fiunt vbera ſi vō ⁊c. ⁊ iterū mulieri in vtero hn̄ti ſi ſubito. i. in paruo tp̄e ⁊ non multū notabili mamille graciles. i. laxe fiunt ⁊ molles ad tactū abortit. Et ſubdit mulieri in vtero geminos hn̄ti ſi altera mamillarū gracilis fiat alterū abortit. Et ſiq̄dem dextra maſculū ſi vō ſiniſtra feminā: verū h̄ vificat̄ in ꝓceſſu non in initio cōceptiōis: q̄ in ipſius initio mamille nondū facte ſunt dure ⁊ ſolide nōdū deriuata ad eas mā ſanguinea vt cōuertat̄ in lac que hēat eas tendere ⁊ ī tumorem eleuare ⁊ indurare: non tn̄ tumore egritudinali ſed nāli ſed in ꝓceſſu hoc aduenit eis poſtq̄ duriciem ſi gracile fiant futurum aborſum ſignificāt: imo etiā ſi graciles in p̄ncipio ꝯceptōis exn̄tes cū ꝑuenit̄ ad tp̄s in quo ſanguis mittit̄ ad mamillas perſeuerat ⁊ nō ſolidant̄ mamille futurū ſignificat aborſū. Dixit Auic. Cum incipit mamilla detumeſcere poſt ſoliditatē ſanā ſignificatur aborſus. Et intellexit de ambabus mamillis ſicut dixit Ipo. in hn̄te fetum vnum. in ea enim ſi altera tm̄ mamilla gracilis fiat non ſignificat aborſum neceſſario fieri. Solidant̄ aūt maxie mamille in tribus menſibus vltimis in q̄bus plus habundat lac in mamillis earū: ⁊ hoc eſt q̄ tunc ſollicitat nā ꝓ nutricatiōe fetus extra vterū. Et fit iſta augmentatio lactis tunc non ex nutrimento fetus cum tunc exigat de nutrimento ſatis: ſed de nutrimento qd̄ deb; tranſire in matrē. Ideoq̄ mercatores fiunt tunc tp̄is p̄gnantes. Cum ergo nullo tp̄e p̄gnationis mamille conſolidant̄ ſignificat̄ paucitas nutrimenti in corpore matris cuius nulla pars pōt mitti ad mamillas ⁊ ad illam nutrimenti paucitatē ſequet̄ aborſus ⁊ ſi facte fuerint ſolide ⁊ poſtea gracillant̄ ſignificat̄ paucitas nutrimenti rōne cuius retrahitur a mamillis vn̄ detumeſcunt.

Nota diligēter ⁊ vide verificatonē trium affoꝛiſmorū Ipo

In habente aūt plures fetus ſiq̄dem dextra detumeſcit ꝓpter cauſam dictam ſeq̄t̄ aborſus fetuū qui ſunt in dextra parte matricis ſiue mas fuerit ſiue femella tn̄ ꝑ̄m ꝑ̄m eſt ꝙ cōceptus in dextra pte ē mas. ideo Ipo. dixit abortit maſculū. Et cōſilr̄ dicendum eſt ſi detumeſcit ſiniſtra mamilla ꝙ abortit̄ cōceptus in ſiniſtra pte mr̄is: ⁊ q̄ vt ꝑ̄m ē femella: ideo dixit abortit feminā: q̄ tn̄ aliq̄n gemelli in altero tm̄ laterū matricis cōcipiunt̄ tunc vna mamilla fcā gracilis ſignificat alterius eorū aborſum q̄uis q̄dam dicant ꝙ nō neceſſario: gracilitas tn̄ ſubito facta magis ꝓnoſticat aborſum vt citius futurū q̄ paulatine facta. Unde dixit Aui. ꝙ quecūq̄ duarū mamillarū detumeſcit a ſoliditate ſua.ſ. ſubito tunc hn̄s eam abortit die illa: q̄ ꝓuenit a cā p̄ter nām intenſiori. ¶ Gracilitas autē facta paulatine: q̄ vltra ſupradcm̄ ſignificat etiā ſupfluū nutrimēti fetus non dirigi ad mamillas ſed retineri: qd̄ multiplicatū pōt eſſe cā ſuffocatiōis fetus ⁊ ſic aborſus ſed ſignificat ipſū tardius euenire. Et mamillarū q̄dem gracilitas q̄uis ſi omī aborſu cauſetur: non tn̄ ſemp ante aborſum: ſed q̄buſdam ante ⁊ quibuſdam poſt. non enim accidit ante aborſum q̄n cā fuerit tā fortis ꝙ ſubito faciat ip̄z. Si vō cā fuerit remiſſior p̄dicta: tunc enim bn̄ aduenit ante: quare p; ꝙ aborſus pōt ꝓuenire ⁊ non graciliabuntur mamille vt frequentius tn̄ eſt ꝙ mamille ante gracilian̄t q̄ aborſus fiat eo ꝙ natura magis ſollicita eſt de nocumēto fetus q̄ mamillarū: non ſemp tn̄ factis mamillis gracilibus ſequit̄ aborſus ſicut dixit Ipo. ſubdit ī affo. 53. ſuplus adducto quecūq̄ corrupture ſūt fetus ⁊c. Ait. n. ſi poſt apitionē gracilitatꝫ anteq̄ corrūpant̄ vbera rurſus dura fiant non corrumpunt̄. i. nō ſignificant̄ eis corrumpi debere ꝓpter duriciem ſupuenientē: hn̄ tn̄ pn̄t corrumpi ex alia cā Et Gloſator q̄dem dixit ſup iſto affoꝛiſmo ꝙ Ipo. intellexit ꝑ illam duriciem mamillarū que euenit poſt mollificationē ipſarum duriciem mamillarū preter nām accn̄tem eis ex expulſione matie retente in matrice ad mamillas que ſi non fuiſſet expulſa feciſſet aborſum non ergo corrumpunt̄. Sed dolor accidit eis ī vberibus aut in vertebris. i. anchis: aut in genibus: aut in oculis ſupple vel aliquo aliorū mēbrorū ad qd̄ deriuatio illius materie facta fuit. Et dixit Ipo. vbi ſupra mulieri in vtero hn̄ti lac ex mamillis multū fluens debilem fetū ſignificat ⁊ per ꝯn̄s futurū aborſū ꝓpt̄ debilitatem ſue vtutis attractiue parū de nutrimento trahentꝫ ⁊ maxie ſi per ſe lac ex mamillis fluat ſiue etiā ꝑ cōpreſſionē earū ⁊ p̄cipue ſi fuerit aquoſum ⁊ mater fuerit non robuſta. Dixit Aui. cum ſuperfluit lactis ꝓuocatio ⁊ frequens fit adeo donec detumeſcere fecerit mamillam tunc indicat ꝙ fetus eſt debilis ⁊ ꝙ preparatur aborſus. ¶ Dixit Aui. ⁊ ſilr̄ multitudo dolorū in matrice.ſ. eſt ſignificatio aborſus: q̄ inde in tantū debilitat̄ matrix ꝙ non pōt regere fetum. Dixit Serap. 9° cōtinentꝫ de ſacramento Ipoc. dolores accn̄tes penes aborſum crudeliores ſunt doloribus ptus. Et dixit quotiens mulieri accidit rubedo cum febre ⁊ ponderoſitate capitis vigilia rigore ⁊ diſtenſione in toto corpore ⁊ dolor erit in oculo patiet̄ aborſum. Et Auic. dixit q̄n rubet facies in febre ⁊ accidit rigor ⁊ grauat̄ caput ⁊ dn̄atur laſſitudo ⁊ ſentit̄ dolor in ꝓfundo oculi ſignificat̄ ꝙ cauſe aborſus ſunt cōuenientes. i. ſufficiētes ꝙ ipſe faciant euenire menſtrua: deinde faciēt abortire rubor faciei grauitas capitis ⁊ dolor oculi ꝯtingunt ex malis vaporibus eleuatis ad caput a membris ſanguineis malis cōmotꝫ in corpore Et laſſitudo ⁊ rigor ꝓueniunt ex illarū materierū malarū ſparſione quas nā tentat expellere ꝑ menſtrua q̄bus ſupuenientibus vtus debilitat̄ ⁊ malignat̄ vnde abortit̄. Et dixit Aui. cauſe aborſus dcē in predicto caº q̄n cōueniunt ſup pregnante ſignificant aborſum maxime ſi plures ſint aut fortes. Et cognoſcūt̄ cauſe aborſus dixit Auic. complexiōes male vlcera apata ⁊ humiditates ⁊ ſilēs ꝑ propria ſigna dicenda in ꝓprijs capitulis: ⁊ ventoſitas cognoſcit̄ ex tenſione abſq̄ grauedine ⁊ ex ꝑmutatione ⁊ additōe nocumēti ex acceptōe inflatiuorū ⁊ eius diminutione ex ipſorū dimiſſione. Dixit Gal. in lib. de approbatione medici ⁊ ponit̄ a Raby in. 24. particula ſic mulieri cuidā hn̄ti in vtero aliqua quātitate mēſtrui exiuit ſanguis p̄mo: deinde ſanies ſubtilis ⁊ putrida cū p̄ceſſerit ī tp̄e cōceptus paſſa eſt aborſum ⁊ poſtea die quolibet exibit ab ea aliq̄d de ſecundina que ſecundina erat intus putrefacta ⁊ in fine cum exiuerit qd̄ remanſerat crediderunt obſtetrices ⁊ omnes q̄ aderant ibi ex medicis preter me ꝙ mulier mundificata eſſet mūdificatiōe cōpleta cuius exq̄ſiui pulſum ⁊ cognoui in ipſius matrice aliq̄d remanſiſſe cuius exitus neceſſarius erat ad emēdatiōē ſuā quod manifeſtaui ipſi mulieri ⁊ marito ſuo. Et cū ipſa ad diē 16m a die aborſus ꝑueniſſet paſſa eſt aborſum ſet̄ altius putreſci.

Vide ꝙ gracilitas vberum aliq̄n ſubſequitur aborſum q̄n cā aborſus erit vehemens

No. ⁊ vide pulchrū caſum poſitum a Raby moyſe ⁊ viſum per ipſum de repletione matricis.

¶ Capl̄m 18m de cōſeruatōe embrionis ⁊ cautela aborſus.

Cautela ab aborſu duobus pōt fieri tp̄ibus: vno ante cōceptionem in ꝯſuetis aborſum pati. hoc enim tp̄e melius ⁊ fortius obuiare cauſe eius ꝯuenit. Accidit enim cōſuetudo abortiendi ꝑ̄m ꝑ̄m ex humiditatibus viſcoſis lubricare

lubricare facientibus ⁊ cotilidones lassantibus: aut vētositate forti disrumpente ligamēta cogente os matricis dilatari. Et cura cōpletur dieta ⁊ potione. ¶ Deuitet aūt aerem frigidum ⁊ humidum lacunalem grossum nebulosum: ⁊ moram trahat in opposito aere non irascat᷑: ⁊ moderate letet᷑ ⁊ gaudeat. deuitet quietē ⁊ ocium ⁊ sumptū ꝓlixuꝫ ⁊ diurnū: sed exercitet᷑ ⁊ vigilet: cibos ⁊ potus frigidos ⁊ humidos fugiat ⁊ inflatiuos: ⁊ qui dure sunt digōnis ⁊ adhereat cibis ⁊ potibus calefacientibus ⁊ exsiccantibus ⁊ inflationem resoluentibus facilis digōnis paucaꝝ superfluitatum: ⁊ his potius vtat᷑ assis vel coctis in testiculis vel pastillo ꝙ elixis ⁊ conditꝭ cū spēbus aromaticis digōnem ꝯfortantibus: nō se repleat ex eis ⁊ ab omi abstineat repletiōe ⁊ nauseatiua facietate: coitu raro vtat᷑: ⁊ precipue fugiat ab eo supra cibū indigestum omniqꝫ die superfluitates ṗme ⁊ secunde digōnis expurget. Digeratur ṗmo mā eius cuꝫ geleniabin ⁊ sirupo de duabus radicib⁹ sumpto cum aqua feniculi: deinde euacuet᷑ cuꝫ medicamine de turbit. zinzi. ⁊ zuchharo: aut cum electuario indo aut silibus: ⁊ vtatur clisterijs factis ex decoctiōe mercurialis ⁊ anisi ⁊ feniculi in q̄ lauetur furfur ⁊ in colatura ponat᷑ benedicta ⁊ mel ⁊ oleuꝫ cōe ⁊ sal: ⁊ postea iteꝝ digerat᷑ mā cū sirupo qui sic fit. ℞. artemisie ⁊ maratri calamēti pulegij origani sticados mēte mellisse an. ℳ. j. radicū qnqꝫ valeriane. meu. an. ℥. 5. cimini carui anisi fenicli ameos an. ℥. j. buliant in ℔. 4. aque fontis: ⁊ ℔. j. vini albi subtilis ⁊ potentis vsqꝫ ad consumptionē medietatꝭ ⁊ colet᷑ ⁊ cū melle fiat sirupus aromatizatus cū cinamomo. Et digesta mā euacuet᷑ vt supra dcm̄ est: aut cū pillulis de benedicta: aut cū pillulis que sic fiūt. ℞. cinamomi cardamomi macis gar. zinzi. masticis ciminl anisi galāge an. ʒ. 5. gentiane valeriane an. ℈. j. ⁊ collogn. agar. turbit elci salgēme an. ʒ. j. aloes epatici. ʒ. 4. cōficiāt᷑ cū sirupo supra ꝓxime dcō aut cū succo rute. Et reiteret᷑ ista eūo si fuerit expediens. post hāc eūonem vtat᷑ clisterijs acutioribus: deinde deueniat᷑ ad mundificationem matricis cū nastalibus vel pessarijs mundificantib⁹ ipsam. Et his que dicta sunt in precedentibus: aut que in sequētib⁹ dicent᷑ vtat᷑ post purgationes tyriaca vel mitridato: vtatur etiam dyamusco vel dyambra vel electuario de margaritꝭ descripto ab Aui. in hoc caplo: aut dyamargariton ⁊ interdū vino ⁊ interduꝫ alio: deinde deueniat᷑ etiā ad calefaciendū ⁊ exsiccandū matricē cum inunctionibus ⁊ emplastris ⁊ encatismatibus ⁊ alijs suppositis iniectis in matricē. Et si possibile est mittat᷑ ad balneū calefaciens ⁊ desiccans nō solū vice vna: dixit Aui. sed pluribus postea vtat᷑ coitu ad cōcipiendū: qm̄ non abortiet si deus voluerit. Qd̓ si

Nota diligēter ⁊ vide quid faciendum quando cause abortus sunt fortes

abortus cā fuerit alia a p̄dictꝭ opponat᷑ ei cū eo ꝙ ꝯuenit: ⁊ sicut dicet᷑ nunc in cura reqsita tp̄e cōceptiōis qñ timet᷑ abortus. Sꝫ cāe abortus aliqñ occurrūt adeo fortes vt ineuitabiliter succedat abortus ⁊ tunc non restat nisi vt faciliteṭ cū eis que dicta sunt facilitare partū. Cū vō non sunt adeo fortes: sed solū suspicationē faciunt de abortu: ⁊ talem ꝙ inter eas ⁊ abortū si non ꝓhiberet᷑ cadit tp̄s satis notabile mediū: aut fuerit mulier ex eis que abortire cōsueuerunt tūc regimen est cōseruatio embrionis cum omi cautela vt abortus ei supueniat. Et siqdē cause fuerit extrinsece dixit Haly. cautela fiat ab ipsis: ⁊ in his ⁊ in oibus causis extrinsecis sollicitudo hn̄da est omi tp̄e cōceptionis maior tn̄ in principio ⁊ fine: ⁊ qa vt supius dcm̄ est fetus alligat᷑ matrici sicut fructus arboris dixit Aui. sicut maior timor qui timet᷑ sup fructū ne cadat est aut cū ei⁹ incipit apparitio: aut cū eius existit cōplementū. Silr qd̓ vehemētius timet᷑ sup embrionē ꝙ abortiuus fiat est apd̓ p̄ncipiū ꝯceptionis ⁊ apud ꝓpinquationē ad ptem. in p̄ncipio. n. cōceptionis liga menta fetus sunt humida ⁊ debilia frangibilia: ⁊ in fine ꝓpt̓ magnitudinē fetus ⁊ grauitatem extendentē ligamenta multū laborant ⁊ timet᷑ de ruptura eoꝝ: quare oꝫ vt caueant᷑. Dixit Aui. in his duab⁹ horis cause abortus p̄dicte. s. maxīe ⁊ p̄cipue. Et quia farmacū solutiuū: ⁊ vomitiuū etiā est vna de causis abortus: ⁊ tn̄ aliqñ est necessariū dare ipm p̄gnantibus: dixit Ypo. 4°. affo. pregnantes purgare si ꝯuenit a 4° mense vsqꝫ ad 7m. Haly. tamē 2° practice de regimine p̄gnantiū ad euacuandū eas includit 4m mēse ⁊ 7m. Aui. 3° canonꝭ. fen. 21a excludit 4m mensem ⁊ includit 7m dixit enim oꝫ vt caueat᷑ dispō farmaci ante mensem 4m ⁊ post 7m. Scias tn̄ ꝙ in pituris in 7° mense oīo excludendus est 4⁹ ⁊ 7⁹ ⁊ non solū isti: sed ⁊ tertius ⁊ sextus. sic enim faciendo cadit melius diuisio tp̄is istius cōceptiōis in tres ptes sicut de intentiōe ē auctoris ꝙ fiat. Sed in cōsuetꝭ parere 9° mense quartus mensis ⁊ septimus debent excludi ita vt totum tp̄s cōceptiōis diuidatur in tres ptes equales ⁊ sit ꝓhibita purgatio cū farmaco ṗmis trib⁹ mensibus ⁊ vltimis tribus ⁊ maxime in septimo: qm̄ in eo impletis impressionibus planetaꝝ sup fetum ip̄e mouet᷑ vt supradictuꝫ est

Not. ⁊ vide de mēsibus tribus medijs qs eorum aptior est tollerare purgatiōes.

ad exitum. Si tn̄ ptus extenderet᷑ ad. 10. mensem vel vltra: ⁊ pregnans esset robusta tunc ad purgandū cū farmaco includeretur quartus mensis ⁊ etiam septimus. De tribus aūt mensibus medijs fortior ad tollerandū farmacū est 5⁹. deinde 6⁹ postea 4⁹. Et timorosiores ad purgatiōes sunt qui magis sunt ꝓximi principio aut fini. pregnans ergo dictis tribus mensibus medijs pōt purgari si cōuenit. i. si necessaria sit ei purgatio cuius necessitas sumitur in ea maxime ex duobus. s. aut ex furiositate materie cuius si furiosa mobilitate moueret᷑ timeretur de morte matris: aut fetus aut vtriusqꝫ: aut ex valde multa mā cuius grauitate opprimente timeret᷑ suffocatio caloris ināti ⁊ mors. Et qdam addunt aut ex impotentia virtutꝭ expulsiue nō valentis expellere suo tp̄e māꝫ digestam. tunc enim expectata hora oꝫ exhiberi p̄gnanti farmacū illam educens mām: qꝛ fetus in dictꝭ mensibus est fortius arbori alligatus: vn̄ minus timet᷑ tunc de abortus: ⁊ ꝙuis ita sit ꝙ iminente necessitate purgande sint p̄gnantes dictꝭ mensibus: tn̄ dixit Ypo. minus has. s. purgare cōuenit. s. non p̄gnantibus hn̄tib⁹ eandem necessitateꝫ: ⁊ ceteris paribus posset tn̄ aliqua p̄gnans plus purgari aliqua non p̄gnante. Ut qñ p̄gnans non eēt multū debilis: vel qm̄ in p̄gnante mā eēt multa ⁊ in non p̄gnante pauca aut esset in p̄gnante furiosa ⁊ in non pregnante quieta. ¶ De minoratione in dictꝭ mensibus: dixit Aui: in eo ꝙ est iter dicta extrema oportet iteꝝ cauere eūoneꝫ: ꝙuis in eo sit salubrius eūare ⁊ ad ipsam ꝑuenit᷑ cū necessariū est: igit᷑ non debent p̄gnantes purgari eradicatiue neqꝫ cū medicina multū violenta aut multū abhominabili ⁊ inconecta. Sed minoratiue cuꝫ medicina magis delectabili ⁊ optime cōsolata: ⁊ apud me in qua non est substantia medicine: sed solus odor ⁊ virtus: nisi medicina foret reub. qd̓ pōt ī substantia p̄gnantibus exhiberi secure. Et rursuꝫ minorando nō debent p̄gnantes purgari frequenter neqꝫ exqsite sed rarius ⁊ paulatiue ⁊ cū magna cautela ⁊ semꝑ digestione premissa cū digestiuis non fortis ꝓuocatiōis. errant enim qui eis ad digerendū vtūtur: qm̄ disponunt abortum. Dixit Aui. qñqꝫ menstrua etiā ante cōceptionem non sunt necessaria. s. ad cōcipiendū: qꝛ lꝫ conceptio facilius fiat post mundificationē menstruoꝝ aliqñ tn̄ fit ante eam

Uide ꝙ reubarbaruꝫ in substātia pōt exhibere secure pregnātibus.

Sed tunc remanent in p̄gnante superfluitates menstruorū eius q̄ debebant excludi ⁊ sunt indigentes mundificatione. Etenim si nō mundificatur recipit corruptionem eaꝝ embrio. oꝫ ergo vt mūdificetur illud subtiliter cū medicinis subtilibus. i. leuibus nō potando eas: sed supponendo in ṗmis suppositoriū post collū matricis scꝫ in ano supplent vel fiat clistere lenitiuū: imo dixit Auic. supponatur etiā in collum matricis: qd̓ tn̄ non credo fiendū nisi suppositorium fuerit valde leue absqꝫ omi mordicatiōe. Et maxime p̄nt ⁊ debent fieri ṗmis mensibus ad mūdificandum corruptionē illā menstruoꝝ ac etiā vltimis mensibus: si tunc fuerit indigentia ei⁹. Et notant ꝙ in ṗmis ⁊ vltimis mensibus maxime 2° ⁊ 3° 8° ⁊ 9° p̄nt dari ad potandū medicine eūantes leniēdo vt māna cassiafi. ⁊ zuchaꝝ violatū. Et forte de his intellexit Auic. cū dixit fortasse non erit excusatio in qbusdam horaꝝ qn̄ soluat᷑ p̄gnans ⁊ mūdificetur sanguis eius vt non corrūpat embrioneꝫ ꝓpter malitiā cōplexionis ipsius sanguinis: oꝫ tn̄ vt fiat cū facilitate ⁊ subtilitate. i. cū perscrutatiōe ⁊ cautela. Et dixit Aui. si est ꝓpter lubricitatē ab humiditatibus euenientē que est plurima parata adducere ad abortum oꝫ vt in hora imp̄gnatiōis administrēt᷑ clisteria leuia eūantia stercus. Quare aūt oēs alie medicine fortes ⁊ potentes in ꝓuocatione ponunt᷑ ab eo ⁊ alijs auctoribus ꝯferre ⁊ ꝓhibere abortuꝫ debent intelligi debere approximari ante cōceptionē ad p̄parandū matricem ad cōcipiendū ⁊ non stante cōceptiōe: qm̄ psm̄ sunt ꝓuocatiue abortus. ¶ Dixit Aui. qñ sup mulierē timet᷑ ꝙ abortiat cā male cōplonis aut apostemaꝫ aut vlceꝝ ⁊ ventositatis aut reliquoꝝ curent᷑ cū eis que dicent᷑ in suis caplis: ⁊ si abortit cā complexionis frigide tunc si motor. s. abortus est etiam complo mala temperet᷑. Et si est aliud. s. cū mala cōplo cum mā curet᷑ sicut oꝫ. Et si est de illis que faciunt declinare ad matricē mām calidā ex qua timet᷑ apā curet᷑ cuꝫ aporcusticis. i. repcussiuis ⁊ ꝓhibentib⁹ cursum illius materie ⁊ apā fieri. Et cū eo ꝙ de solutiōe ipsi⁹ māe est possibile sicut iam supradictum est. Et si non fuerit illud. s. ꝙ timeat᷑ apā: imo non timet᷑ ex ista mā nisi vt ꝯsequat᷑ embrionē cū eius nocumentū ⁊ lesio faciens ipm abortire: aut iterficiendo ipꝫ tunc oꝫ vt curet᷑ cū medicinis curantibus embrionē siue embrionem cōseruantibus quaꝝ quedā opant᷑ illud cū qualitate: ⁊ q̄daꝫ cum ꝓp̄etate. Et de opantibus cū qualitate sunt medicine cordiales sicut dyamuscus ⁊ dyambra ⁊ aromaticū rosatū descriptiōeꝫ gabrielis. ¶ Dixit Aui. medicine cōseruantes fetum in matrice sunt medicine ad cor sicut zedoaria ⁊ doronici ⁊ ben duo ⁊ letificans ⁊ dyamuscus ⁊ mitridatū: veꝝ credo ꝙ mitridatū ⁊ tyriaca debent dare raro ⁊ in parua dosi. ¶ De medicinis aūt abortuꝫ fieri ꝓhibentibus cū ꝓp̄etate. d. Sor. cancrum fluuialeꝫ tritū da bibere pregnanti: vel da coagulū lepusculoꝝ extractoꝝ de vētre leporis p̄gnantis: vel portet sup se semꝑ lapidem lazuli suspensum vel portet ad collū vngulam vrsinā ligatā: sed memento auferre eam anteꝙ̄ debeat parere. dixit qdam inunctio facta renibus et in alchatim ⁊ pectine cum vnguento qd̓ sic fit. ℞. olei roſ. olei mirtini vel masticini s̓m variam dispositioneꝫ an. ℥. j. cere. ʒ. ij. coaguli leporis vel edi. ʒ. j. limature eboris ⁊ cornu caprini an. ʒ. ij prohibꝫ abortum. Ego autē multotiens vsus fui vnguento facto ex oleo roſ. vel mirtino vel masticino cum boloarmeno ⁊ inueni vtile.

Uide ꝙ in ṗmis ⁊ vltimis mēsib⁹ possunt dare medicinas euacuantes leniendo.

¶ Capitulum. 19m de cautela prouocationis abortus.

Aborsus dixit Avicē: qñqz est necessarius in qbusdam horis de qbus est vt cum p̄gnans est puella pua sup quā timet mors in ptu ,ppter instrōz suoz incōpletionem ⁊ stricturā: quare non possit egredi per ea fet⁹ magnificatus: ⁊ de eis est cū in matrice est nocumentū: ⁊ pro.i.additio carnis stringens sup fetū.i. ,phibens ipsius egressionē quare interficit. Dixit Ras 9° cōtinent̄ de sacramento Ypo. expedit q̄ vtatur medicinis aborsus ante tp̄s ptus illius cuius impregnatio fuit ex veloci defloratiōe eius que cōcepit dum fuit parua. Vñ vtendum est in ea eo qd̄ aborsum facit anteq̄ magnificet': qm̄ pitura peribit nisi hoc cōsequat'. Et silr intelligenduz est si fuerit in collo matricis clausa: nam si dispō eius talis fuerit ⁊ magnificatus fuerit fetus peribit. Et de illis est dixit Avi. apud mortem fetus i ventre p̄gnantis de quo dcm̄ est. Dixit Avicē. aborsum faciunt qñqz motus qñqz medicine: ⁊ ex motibus est flomia ,ppe ex saphena post basilicam ⁊ ,ppe supra magnitudinē ieiunij ⁊ famis ⁊ exercitium ⁊ saltus plurimi: ⁊ delatio oneris grauis: ⁊ sternutatio frequēs ⁊ vomitus. ¶ Medicine aūt ,puocant aborsum: aut quia interficiunt fetum: aut q2 ,puocant menstrua cū fortitudine: ⁊ qñz faciunt hoc cū lubricitate. Et interficientia fetū sunt amara ⁊ prouocantia menstrua itez sunt amara ⁊ acuta ⁊ lubricantia sūt humida viscosa ⁊ quelibet administrari pōt bibita ⁊ supposita vl exterius approximata ⁊ sunt alie singulares alie composite. Dixit Gor. facit aborsum cicuta recens supposita ⁊ data etiam in potu. ¶ Dixit Ras 9° cōtinentis alchitran suppositu3 interficit fetum viuū ⁊ emittit mortuū. Et decoctio radicum centauree.s. minoris sumpta in potu eicit fetus viuos. Et oleum benedictum iniectū in matricem educit menstruū ⁊ educit fetū siue viuū siue mortuum Et nastale ex balsamo expellit secundinā ⁊ fetum. Succus cucumeris asinini suppositus interficit fetū ⁊ educit. Nastale ex ligno granati educit fetum. Dixit Serap. cū pcutit' venter p̄gnant̄ cuz radice berberis ter: vel fiat inunctio cū ea expellit fetu3 Et nastale cū radice hyreos: ipsa etiā alligata coxe extrahit fetū mortuum cuius pars intra remanserat ⁊ pars extra pendebat ⁊ non poterat trahi. Sessio in decoctiōe.io. manipuloz mentastri opat' mirabilr maxime si post suppōat' artanita: aut cucumer asininus: succus rapistri bibitus ⁊ fumigatus. Dixit Serap. qñ bibit' flos cheyri citrini postq̄ frangit' amaritudo eius cū aqua vel alia re corrūpit fetum ⁊ ,puocat menstrua ⁊ accelerat partū ⁊ folia cheyri albi bibita fetum corrumpunt ⁊ educunt. ¶ Dixit Avi. medicinaz singularium longinquiores a vehementia caliditatis sunt absinthium ⁊ cassia.s. lignea. Et medicine calide.s. multū sunt sicut ptasie semē qd̄ est sile nasturtio ⁊ puto q̄ sit dodola ⁊ est ei odor nasturcij: et grana harmel bibita forte est in hoc: ⁊ buchor mariē fort̄ est valda bibita ⁊ supposita ita q̄ qdam dicūt q̄ si pregnans iaceat sup eam pducit eam ad abortiendū. Et succus eius corrūpit fetu3 linitus supra ventrem: quanto ergo plus suppositus supra cotu3. Et exptum est in hoc suppositoriū de artanita inuolutū bombice intinctum in succo eiusdem. Et ex medicinis bonis est cinamomu3 cum pmiscet' cū rubea.s. tinctoz: qm̄ abortire facit fetū aut suppositum 9° cōtinent̄ semē caulis si teritur ⁊ supponit' post coitum corrumpit sperma ⁊ tollit pregnationē ⁊ succus mente supposit⁹ añ coitum tollit p̄gnationē ⁊ sal gēma suppositū facit aborsu3. Dixit Guill. si mulier imediate post coitum supponat sibi oleum de pice liquida vel iunipo vel de menta non cōcipiet. Et si vir ante coitu3 inungat caput virge cū dictis oleis: aut cu3 succo mente: aut rute non generabit. Et dicit' q̄ si hora coitus suspendit' scolopendria viridis ad coxas mulieris non cōcipiet: ⁊ polipodiū quercinū tritum ⁊ sup pedes pturientis emplastratū statim eicit fetū mortuū. Et exptum est q̄ qñ de radice filicis rubea bibit' cu3 vino interficit fetum ⁊ educit: ⁊ silr nigra sed non sic. ¶ Dixit Gal. 3° de simplici medicina hyesamini bibiti sunt corruptiui fetus ⁊ pcipue si bibantur cū vino subtili: cu3 lactuca asini supponit': aut bibit' ex ea aur.j. fetum interficit ⁊ mortuū excludit ⁊ menstrua fortit' ⁊ vtilr prouocat. Succus dyptami bibitus a non febriente cū vino: ⁊ a febriente cū aqua calida fetum mortuū excludit sine piculo. Emplastrum de radicibus porri decoctis vtiliter extrahit fetū. Fel taurinum ⁊ salgēma ⁊ aloen simul misce cū oleo ⁊ cū his orificiū vulue prope ignē fortiter vnge ⁊ fetum educit: dentur p̄gnāti pillule que sic fiunt. ℞. fructus sauine.ʒ.ij. asse fetide armoniaci ⁊ rubee tinctoz an.ʒ.ß. ⁊ sunt dos.i. lana sucida cu3 butyro ⁊ melle supposita ,puocat menstrua ⁊ expellit fetum. Dicit' exptu3 esse q̄ si mulier p̄gnans bibat de lotura manus alicuius homicide abortit: si fiat mulieri post coitum fumigium ex nuce cypressij cōceptione3 prohibet vtiliter. Dicitur si accipiant' tres pili d̄ cauda muli ⁊ fiāt tres nodi in eis simul iunct̄ ⁊ suspendat' collo mulieris ipa nūq̄ concipiet donec sup se habuerit. Lapis gagatis portatus a muliere non sinit eam cōcipe. Dicunt mirum magnū ⁊ verum dicūt eē ⁊ ,pbatum qñ mulier non vult cōcipere ponet in secūdina vltimi nati tot grana catapucie vel ordei quot ānis vult sine cōceptiōe eē ⁊ in illis ānis non concipiet. Dixit quida3 q̄ si herba sanguinaria siue sicca siue viridis bibatur cu3 aqua frigida statim sine dolore pariet fetum siue viuū siue mortuū. ¶ Dixit Serap. ad expellendum fetū non est par semini lini cū bibitur: aut cū supponit': aut se detur in decoctiōe eius. Radix altee trita ⁊ cū pinguedine anatis mixta ⁊ supposita abortire facit. Et elleborus albus suppositus fetum occidit: ⁊ aborsū ,puocat. Dixit bartholomeus d̄ varignana vocatus fui ad quādam nobilem de ciuitate arimini hñte3 dolores partus in p̄ncipio octaui mēsis vt abortiret que dixit mihi q̄ illi modo in eodem tpe pluribus annis abortiuerat quoz nullus vixerat vltra tres septimanas ⁊ consului ei ⁊ cessauerūt dolores partus ⁊ tenuit fetum vsqz ad tp̄s debitū noni mensis ⁊ pepit tūc ⁊ vixit infans. Jussit aūt seruare cōsilium suū vsqz ad tp̄s partus. Jussi aūt fieri suppositoriu3 ⁊ teneri in vulua qd̄ sic fit. ℞. sgnanti ⁊ gallaz an.ʒ.j. euforbij.℈ j. terant' subtiliter ⁊ ligent' in panno lineo raro vel paruo saccello ⁊ infundat' in aqua decoctionis glandium ⁊ supponat'. Et feci ad renes ⁊ muliebria oīa inūgi vnguēto qd̄ sic fit. ℞. pulueris radicum bistorte. par.ij. pulueris foliorum rosaz par.ß. pulueris seminis iuniperi. par.j. ⁊ fiat vnguentū cum oleo de mastice ⁊ de pulegio ⁊ cera. Oleum aūt de pulegio debz fieri de florib⁹ aut de sumitatibus bulit̄ in vase duplici. ¶ Dixit tabei 9° cōtinent̄ expedit q̄ p̄gnans cū cautela conseruet psonam suam ne in octauo mense patiat' aborsum: qm̄ si aborsu3 passa fuerit in hoc mense dubiū est ne morte moriat'. Electuarium vtile in conseruatiōe fetus. ℞. dyacitoniten cum zucharo in dispōne calida sine speciebus et infrigida cu3 spēbus factis ex gariofi. ⁊ mace ⁊ nuce mus. ⁊ zuchari ros veteris an.℥.ij. ⁊ pulueris coralloz rubeoz ⁊ spodij ⁊ magaritaz non pforataz: ⁊ in dispōne frigida carabe ⁊ masticis ⁊ calami aromatici ⁊ dictaz margaritaz: ⁊ in q̃libet dispōne ponat' auz limatū ⁊ folia auri ⁊ fiat ex eis electuariū sumendū ante cibū dos.ʒ.iij. cum paruo potu vini. Dixit Avic. regimen post aborsum est vt fumiget' que abortiuit cū bdellio isopo ⁊ harmel ⁊ glutine albotim ⁊ origano ⁊ synapi albo vt currat sāguis ⁊ non ingrosset': q2 ingrossatus dolorē faceret. Dixit Gord. nascunt' aliqbus filij ⁊ non viuūt qbus sic subuenit' anteq̄ lactēt' ⁊ balneent' ⁊ puluis seminis feniculi in ore missus anteq̄ lactet' ad idem valet. Dixit Saluanus fiat electuariū ex lacte amigda. ⁊ zucharo albo solido: ⁊ de hoc pone in ore pueri anteq̄ lactet': qm̄ suget ipm ⁊ nutriet ⁊ dormire faciet ⁊ stōm eius a putredine mundificabit ⁊ non incurret deinde epilam ⁊c̄.

Nota hic qo medicine prouocant aborsum ⁊ cās ipsius.

Nota ⁊ vide medicamina ,puocantia aborsum a virtute occulta.

Nota hic q̄ patiētes aborsu3 in octauo mēse dubiu3 est morte moriatur.

¶ Capl'm. 20m de mola matricis.

Molā3 matricis dicit' impregnatio mendosa ⁊ sumitur duplr: vno mō large pro oī ɔtento in matrice embrione excepto ⁊ sic dicit' esse triplex.s. carnosa aquosa ⁊ vētosa Et aliqñ est humoz adunatio ⁊ reducet' ad aquosam. Et Gordo. voluit aliqñ l3 raro vermes in matrice generari posse. Aliqñ dicit' ,ppe ⁊ sic solū dicit' de carnosa ⁊ ista ,ppe dicit' mola. Alia vō dicit' mola ip̄prie. Dixit Avic. qñz depouit' frustū carnis cui est forma quedā cuius spēs non cōprehendunt': q2 nō sunt dearticulate: ⁊ qñqz est illud qd̄ egredit' vētositas tm̄: ⁊ qñz sunt supfluitates aggregate que egrediunt' aliqñ cum sanguine plurimo ex eo q̄ retinet'.i. retētus erat: ⁊ mola ex oībus istis speciebus preterq̄ ex frusto carnis est diuisio 2a.i. s̄m membrū diuisionis mole supple ⁊ frustū carnis est mēbrum p̄mum ⁊ est ,ppe noiata mola ⁊ alia ab ista non dicit' mola.s. prope. Et mola ,pprie dicit' a molui greco qd̄ est multe carnis parturitio. Dixit Gor. q̄ apud quosdam vocat' pecus aque: a qbusdam arpia: a qbusdam frater lombardoz. Est aūt quoddā frustum carnis enorme generatum in matrice. Dixit Gal. de accñti ⁊ pouit' 9° cōtinent̄ generat' in cōcauo matricis caro non hñs sensum que vocat' mola Dixit Auer. 3° colliget ca° de accñtibus supuenientib⁹ opōnibus vulue ista egritudo fit ,ppter defectū informatiue in spmate. Et h̄ accidit aut ,ppter corruptionē mēbri: aut ,ppter corruptionē māe ⁊ tunc gnātur qd̄dā frustū sile frusto carnis. Dixit Avic. cā in generatione huius frusti carnis s̄m q̄ extimat' sunt due res: quarū vna est multitudo materiez effusaz ad matricem cū vehemētia caliditat̄.s. matricis ⁊ iste materie sunt sanguinee que in matrice coagulant' ⁊ termināt' caliditate ⁊ siccitate matricis. ⁊ 2a est coit⁹ in quo matrix comprehendit aquā.i. spma mulieris ⁊ extendit et augmentat eam cum nutrimento.s. sanguine menstruo ⁊ ppt' defectum virtutis masculi non concipit. Et dixit. io. hui de aīalibus duobus modis pōt fieri mola vel semine mulieris non cōcurrente semine viri ⁊ hoc contingit in somno qñ mulier emittit sperma ⁊ pmiscet' cum menstruo. Vel qñ emittit' semen viri cum semine mulieris sed egredit' semen viri. supplent aūt vel si retineretur et non fuerit tpe debito emissum non agit ad conceptū. Et vt dicūt quidam generatio huius frusti carnis est sicut gnātio oui venti i auibus cuius oui gnātio est absqz coitu maris ,pueniens a caliditate matricis auis illius qua mediante fit attractio spmatis et sanguis menstrui ipsius auicule ad locū matricis q̄ materia attracta

Nota ⁊ vide q̄ in matrice pōt gnāri vermes.

a caliditate

a caliditate matricis figitur ⁊ terminatur ⁊ in ouũ vemi deducit᷑.

De signis mole

Dixit Paulus ex mola grauia sunt mẽbra vicina ex attractione facta eis ⁊ extenuant᷑ pedes ⁊ totũ corpus ⁊ deficĩ appetitus cibi ⁊ retinent᷑ menstrua ⁊ inflant᷑ mamille ita vt exti/ met᷑ ꝙ sit pregnans vel ꝙ sit hydropica. Et subdit fortasse men/ struant᷑ alique mulieres ipsaꝝ. Dixit Aui. venter mulieris silatur ventri ꝑgnant̃ donec abortit: ⁊ quãq̃ accidit vt nã ipm̃ digerat et cõuertat in ventositatẽ aut aquositatẽ. Dixit Aui. quãq̃ accidunt mulieri dispões siles dispõibus ꝑgnantũ ex retentiõe mẽstruo rum ⁊ alteratõe coloris ⁊ casu appetit᷒ ⁊ adunatiõe oris matricis: ⁊ quãq̃ est cum hoc duricies quedam. s. cũ dicta coadunatõe oris matricis vel ipsa matrice. Et quãq̃ accidit inflatio siue additio am barum mamillarũ ⁊ repletio eaꝝ ꝓpter retentionẽ menstruorum ⁊ quãq̃ accidit ipsaꝝ apatio ⁊ sentit mulier in matrice sua motum qui est sicut motus embrionis ⁊ magnitudinem corporis. s. ipsius frusti carnis que est sicut q̃titas embrionis. Etenim vt dñt frustũ illud carnis augendo ꝓcedit donec aliq̃n veniat ad quãtitatẽ fet᷒ magnificati ⁊ transeat illã. Et mouet᷑ dixit Aui. per cõpressionem factam sup̱ ventrẽ dextra vel sinistra. Albertus dixit nõ fit mot᷒ mole nisi cũ cõpressione. non enim mouet᷑ de latere in latus sicut fetus mortuus nisi cũ cõpressione forti. ❡ Dixit Almansor ꝑgnã tium silitudinẽ incurrunt: venter crescit discolorate sunt: motus q̱ est in hac egritudine non est vt motus infantis: imo quãq̃ de suo loco mouet᷑ cũ duriter tangit᷑. Et extendit᷑ mola quãq̃ vsq̃ ad tẽ/ pus ꝑtus nãlis ⁊ accident tũc mulieri accñtia partus ⁊ non parit. Dixit Aui. quãq̃ accidit mulieri dolor pariendi. i. silis ei qui accidit in ꝑtu ⁊ angustia ẽt ⁊ cũ h̃ non parit: q̱ non concepit sed cã in do lore ⁊ angustia eius est tensio ⁊ inflatio in venis menstrui: quare non deponit aliq̃d: imo quãq̃ sic remanet ãnis quattuor aut quq̃. Et ego vidi vxorem Francisci gabrielis passam molaꝫ plusq̃. 20. annis. quãq̃ enim ꝓtendit᷑ sic vsq̃ ad finẽ vite ⁊ non recipit cura/ tionẽ: ⁊ quãq̃ deponit frustum carnis cui est forma quedaꝫ cuius spẽs non cõprehendunt᷑: quia non sunt dearticulate figure eius. ❡ Dixit Ras 9°. cõtinent̃ ꝙ in mola assunt punctuatões ad mo dum acus. Et quãq̃ aduenit ei: dixit Auic. dispõ sicut hydropisis: aut inflatio ventris que tendit ad duriciem non timpani. i. pulsan/ tem sicut timpanũ q̃n desup̱ ꝑcutit᷑. Et gnãtur mola: dixit Gord. maxime in mulieribus ꝓuincie: q̱ magis laborant cũ magis sint subiecte: ⁊ in mulieribus apulie ꝓpter corruptionẽ nutrimenti ea rum: ⁊ quãq̃ multiplicat᷑ in vna matrice numerus molaꝝ duaꝝ ⁊ plurium. Ego enim vidi vxorem Jacobini dini de pecoris q̃ emi/ sit nouem frusta in vno die sepata ⁊ distincta quoꝝ vnũquodq̃ erat figure enormis nec figura vnius erat silis figure alterius et ponderabat vnũqdq̃ ab. ℥. iiii. vsq̃ ad. viij. Et physicoꝝ q̱dam at trahunt sermonẽ ꝙ in q̱busdam regionibus meridionalibus in q̱ busdam mulieribus malo vtentibus regimine accidit sup̱ impre/ gnatio mendosa ⁊ mõstruosa. gnãtur enim in eis aial viuens qd̃ frequentius est ꝛm formã auis magis bubonis vel arpie ⁊ ꝓcedit vita eius v̾tute alicuius cõstellatiõis facientis hoc simul cũ errore virtut̃ iformatiue spmat̃ viri post verã impregnationẽ in matrice recepti. Et dñt ꝙ est tante malicie qd̃ in matrice aliq̃n in tm̃ com/ primit embrionẽ ꝙ est cã mort̃ eius ⁊ aborsus: ⁊ quãq̃ in ꝑtu exit simul cum embrione ⁊ mordet eũ vnde morit᷑ ⁊ vocant incolere gionum illarũ hoc feram. Et ego audiui a fide dignis ꝙ ꝑsis h̃ pluries cõtingit. Dixit Aui. quãq̃ aggregat᷑ in matricibus mulie/ rum aqua ⁊ cã esse põt malicia digõnis epatis gnãns sanguinem aquosum q̱ postea expellit᷑ ad matriceꝫ ⁊ sepat virtus matricis a parte aquosa sanguinem quo nutrit᷑ ⁊ aquositas remanet in con/ cauo eius ⁊ non emittit᷑: q̱ os matricis claudit᷑ sicut i pregnante ⁊ põt ibi colligi per viam cõgestionis. Et signa eius sunt dixit iu/ deus si fuerit in matrice aqua accidet inde apa molle in iferiorib᷒ ventris. Et silr̃ dixit Auic. est enim apostema vtplm̃ aquosum. ⁊ quãq̃ est vndimiale molle ad tactũ ⁊ est cum angustia hanelitus. Et Auic. dixit presocant᷑ ea ⁊ hoc cũ in tantũ multiplicat᷑ ꝙ vent̃ in tumorem eleuat᷑ cõprimẽtẽ dyafragma. Accidũt tñ ea accñtia presocationis. Et dixit iudeus sunt cũ retentione menstruoꝝ. Et Aui. dixit ꝙ retentio eoꝝ antecedit. Et subdit iudeus sũt cũ sonitu in vẽtre ꝑcipue si ambulauerit ⁊ motũ fecerit. Et Aui. dixit mul/ tiplicatur rugitus in ventre ⁊ ꝓꝑe cũ mouet᷑ ⁊ ambulat: q̱ tunc inundat in matrice ⁊ causat illum sonitum. ❡ Dixit Auic. q̃n fit sicut hydropica asclitica ⁊ quãq̃ extimat᷑ ꝙ sit pregnãs. ❡ Dixit Ras 21° cõtinent̃ vxor ablutoris pãnoꝝ habebat signa hydropi/ sis ⁊ impossibile erat mihi scire cãs euentus eius: q̱ mulier a me non videbat᷑ ⁊ ꝑcepi ꝙ aliquo tp̱e vteret᷑ dyatriton pipeon ⁊ aliq̃ tp̱e dyacurcuma: ⁊ quadã die abluebat pãnos clam cuꝫ viro suo ⁊ cũ inclinaret se sup̱ vas plenũ aqua ad abluẽdũ defecit pes ei᷒ ⁊ cecidit ⁊ emisit p̱ vuluã quantitateꝫ. 20. rotullaꝝ aque crocee ⁊ alleuiata est ⁊ vltimo cõualuit. Dixit Auic. multiplicat᷑ cursus hu miditatis aque. s. ex matrice: ⁊ quãq̃ est vulua eius in hoc vt ꝓuo cetur aqua plurima ab ea subito. Et quãq̃ aggregat᷑ in matricib᷒ mulieꝝ ventositas. Et cã euentus eius. Dixit Auic. quãq̃ est ꝑmi/ tiua vt ꝑcussio ⁊ casus ⁊ sile his. Et vt dicunt q̱dam quãq̃ ingre/ ditur ventus per vuluam in matricem ibiq̃ remanet. Et quãq̃ dif ficultas partus ⁊ cõuersio oris matricis est cã eius: aut frigus qd̃ fecit ei supuenire opilationem opilando os matricis ⁊ coartando ventositatem in cõcauitate matricis ⁊ in vacuitate villoꝝ ipsius. i. locis vacuis qui sunt inter villos sb̃e eius: aut in angulis ipsi᷒ ma/ tricis. Et ventositas quãq̃ ex indigestione ⁊ cibis inflatiuis gnãta quãq̃ expellitur ad matricẽ ⁊ remanet in ea: ⁊ quãq̃ surgit ex hu/ miditate flegmatica vel melancolica in matrice cõtenta in quam agit calor debilis vaporationẽ faciens ⁊ non resoluens: ⁊ quãq̃ ꝓ uenit cã retentionis menstruoꝝ: ⁊ debilitas insup̱ matricis ⁊ eius remissa caliditas est cã ꝙ multiplicet᷑ in ea ventositas. Dixit iude᷒ morbus qui appellat᷑ bardianũ fit ex ventositate grossa ⁊ humi/ ditatibus viscosis in matrice vñ inflatur ⁊ magnificat᷑ inde vẽter. Et Paulus dixit fit ex casu ⁊ fluxu sanguinis matricis quo. s. de bilitat᷑ cõplexio ei᷒ ⁊ fit difficultate partus: aut subuersione ipsius matricis: aut ex sanguine cõgelato in ea ⁊ fortasse erit ventositas in eius cõcauitate ⁊ fortasse erit in tunicis ipsius. ❡ Dixit Auic. il la que est in vacuitate. s. villoꝝ est debilior non q̱dem quãtũ ad do lorem: sed quãtum ad tumorẽ ⁊ etiã alia q̃ plura accidentia: imo est q̱ est facilioris resolutiõis. Et deinde que est in angulis matri/ cis: ⁊ deinde que est in cõcauitate. ❡ Dixit Gal. sicut 9° ponitur continent̃. signa inflatõis sup̱habundantis in matrice sunt apa. i. tumor accidens in inferiori ꝑte ventris. s. in pectine: vt dixit paul᷒ ⁊ intellexerunt q̃n ventositas est in cõcauitate: aut saltem in angu lis eius. Et dixit Gal. q̃n ꝑcutitur sup̱ eum hꝫ vocẽ in modũ tim/ pani. Et silr̃ dixit Paulus. Dixit Aui. hꝫ vocem sicut vox timpa ni. Est aũt hydropisis timpanites. Et associat᷑ ei: dixit Gal. tortio ⁊ pulsatio. Dixit paulus est cũ dolore pungitiuo ꝓueniẽte ad dya fragma ⁊ stõm ⁊ os eius ⁊ in inferioribus vsq̃ ad inguina. Dixit Aui. quãq̃ fit fortis virtus retentionis ventositat̃ in matrice ⁊ i vil lis eius vsq̃ quo cõsequat᷑ dolor extensus ad pectinẽ ⁊ dilatatur in inguinibus ⁊ eleuat᷑ vsq̃ ad coxas ⁊ dyafragma: ⁊ stõm ⁊ as/ sociatur ei puncto ⁊ punctura: ⁊ quãq̃ est ꝑmutabilis sicut reliqui dolores ventosi. Et mitigatur. Dixit Gal. per calefactioneꝫ cũ re/ bus calidis. ❡ Et Aui. dixit sedant eam vaporatões cũ v̾tutibus caliditat̃ ⁊ ecõuerso reddit cũ reditu frigoris. Frigiditas enim et maxime pedũ excidat hunc dolorẽ. Et dixit cõpressio mutat illaꝫ ventositatẽ in rugitũ: nã cũ fortiter desuper premit᷑ sentit᷑ rugitus aliq̃n a muliere aliq̃n etiã a ꝑmente. ❡ Dixit iudeus fortasse mo rabit᷑ ista ventositas in matrice per ãnum vnũ aut plus. Et Auic. dixit fortasse remanet spatio vite ⁊ maxime que fit ex corruptiõe menstruoꝝ. ❡ Dixit enim Gilib. ꝙ non curat᷑ nisi cũ eductõe ip/ soꝝ: sed quãq̃ non pñt educi. Et iudeus de mamillis exit lac malũ in parua quãtitate. s. apud retentionẽ menstruoꝝ. Et dixit fortasse parturiendo mulier patitur sicut in ꝑtu emittit ventositates ⁊ sup̱ fluitates cũ sanguine sup̱habũdanti ⁊ lapsa fiet inde passio. Dixit Gal. vbi supra si cadet in matrice spma dissoluet᷑ statim ipsa infla/ tio nec postea inflabit᷑. ❡ Et Aui. dixit extimant q̱dam ꝙ dñiuꝫ matricis sup̱ spma resoluet hãc ventositatẽ quasi non sit. in vento/ sitate aũt que est inter tunicas matricis non est inflatio in ventre ⁊ pectine. Sed dicit Aui. sentit hñs eam quasi sit res in ea inuoluta ⁊ suspensa ⁊ videntur sepe dolores eius permutari.

Vide ꝙ motus in mola matri cis est alius a motu infantis ⁊ est vnum de signis hõis ad discernendum

Vide ꝙ in qui busdam mulie ribus generari possunt aialia monstruose in matrice eoruꝫ.

Nota ⁊ vide d̃ vẽtositate ma tricis q̃uo gnã tur.

Nota ⁊ vide signa inflatiõis su perhabundantis in matrice.

Signa distinguentia molã carnosam a ꝑgnatiõe vera sũt dixit Aui. ꝙ res illa. s. mola non mouet᷑ nisi hora quadã. s. cũ ꝑmit᷑ desup̱: deinde post illud non mouet᷑ supple: sed in ipregnatiõe non est ita: imo mouet᷑ embrio in tp̱e suo preterq̃ cõpressio fiat: ⁊ est duricies ventris cũ mola vehementior q̃ cum pregnatõe vera ⁊ sunt manus ⁊ pedes hñtis molam molles val de ꝓpter indigõneꝫ cum minoratiõe. i. extenuatiõe ⁊ macredine scꝫ totius alterius corporis: supple in ꝑgnatõe vera non est sic. Et dixit Auer. colľꝫ 4° ca° vltimo de signis egritudinũ vulue ꝙ mo la transit terminũ motus embrionis. s. partus eius ⁊ aliq̃n multis annis portari põt donec ab ea moriat᷑ vel absoluat᷑: ⁊ hoc ꝛm te/ norem virtutis: ⁊ in ipregnatõe vera virtus mulieris est fortis in mola v̾o debilis.

Et signa descendentia molã ventosam a pregnatione vera: dixit Gilib. sunt q̱ ventosa fit subito: ꝑ gnatio v̾o paulatim. s. quãtũ ad inflationẽ: q̱ quãq̃ recedit: sꝫ infla tio ꝑgnantis durat vsq̃ ad ꝑtũ. Itẽ inflatio vẽtosa vagat᷑ de loco ad locũ illa aũt non. Item in inflatione ventosa motus est inordi/ natus pluries in nocte raro in die. Motus aũt ipregnatõe fit cer tis horis ⁊ tp̱ibus: ⁊ fit ista inflatio cũ menstrua inordinata ꝑus se habuerint. Item ista fit cũ abhominatõe potus: i ꝑgnatõe v̾o plꝫ est sitis. Item sue gene ⁊ extremitates sunt molles vltra modum i pregnante aũt non. Item in ista mulier nũq̃ bene colorat᷑: i pre/ gnante aũt quãq̃ ꝓuenit bonus color.

Et signa discernentia molã aquosam a ꝑgnatõe sunt q̱ in mola aquosa duricies est ꝑua vel nul/ la maxime cũ ꝑmit᷑ cũ resupina iacet ⁊ in aquosa sentit᷑ gurgula/ tio apud ꝑssioneꝫ: imo ⁊ inundatio quedã sicut in asclite que non sentitur i ꝑgnatiõe vera ⁊ in mola aquosa frequenter accidit hu/ miditatum resudatio ⁊ earum egressio ꝙ non contingit in pre/ gnatione vera.

Et signa discernentia inter molas non ꝓpias et ꝓprias
sunt: dixit Aui. ꝙ cum mola. s. ꝓpia est extima-
tio ꝙ sit embrio. i. ꝙ sit vera impregnatio et sentit corpus formatū
in matrice. s. ac si esset embrio sed in ventosa et aquosa non sic sen-
titur nec sic extimatur. Et in carnosa pondus sentitur maius ꝙ̄ i alijs
speciebus et similiter duricies maior et in aquosa grauedo est maior ꝙ̄ in
ventosa: sed duricies est maior. Et dixit Auic. multotiens accidit
ex mole. s. quacū alij dixerunt. s. carnosa illud. s. quod accidit ex apate ma
tricis et ex accidentibus colice ꝓpter constrictionē ab orbo. i. intestino
monoculo: quare multotiens accidit dolor vehemens licet multoti
ens habens molam patiatur ab apate colice: sed tamen veritatē: vt dixit Auer.
vbi supra mola. s. maxime carnosa difficile a pregnatione cognoscitur
eo ꝙ ablatio menstruorum et inflatio ventris cōicat ambobus. Dūt
distinguitur mola carnosa ab hydrope per maiorē duriciē que ē in ea
Et distinguuntur alie mole ab hydrope: quia in mola aquosa non reso-
nat sicut in asclite et nec in ventosa sicut in timpanice. Et dicunt qui
dam in hydrope cōiter inflantur pedes: in molis autem minorantur.

Vide hic varia medicamina cōposita cum quibus talia habēt curari.

Cura carnose est difficilis valde. Oportet autem in
primis disponere materiā ad edu-
ctionē: euōne tamen pmissa non semel sed pluries: pcedēte tamen digōne
Et siquidē flebotomia sit necessaria ꝓpter retentionē menstruorum vel aliam
superabundantiā sanguinis pmittatur primo ex basilica secūdario ex
saphenis. ¶ Et digō quidem pmittatur euōni cū farmaco cū sirupo
sic fit. ℞. betonice matricarie arthemisie camedreos camepithe-
os calamenti mentastri puelgij origani an. M. j. sauine fumeu
leuistici cipi calami aromatici an. ℥. j. buliant in aqua ad cōsumptio-
nē medietatis et cū melle fiat sirupus acetosatus et aromatizatus de
quo sumat octo diebus: deinde euacuetur cum theodoricon vel eso
indo vel pillulis de bñdicta: aut pillulis colloquntide et similibus et rei-
teretur purgatio multotiens. ¶ Dixit Almanso. et similiter Ras in diui-
sionibus pillule fetide frequenter sunt tribuende. s. maxime post vsē
purgationē dictā. Et iteratis euōnibus disponatur mā ad eductionē cū
eis que vias apiēt et os matricis mollificāt ēplis vaporatōibus ēbrocis
et tinis et similibus ex altea fenugreco seie lini aneti seie brācaursina
malua seie sisami et similibus: et sumēdo abintus decoctionē passu-
larum sebesten dactilorum caricarum capne arthemisie fenugreci et seis
altee et silium. ¶ Dixit Ras 9° cōtinentis curāda est cū lenitiuis cō-
sequēter. i. post purgationē pdictam: quoniam putrefiet et egredietur et fcā
mollificatōe plurima multotiens sufficit labor. ¶ Dixit Auic. da
ei in potu hyeralogodion aut electuariū alchechengi quod est vehe
mentis iuuamenti in hoc. ¶ Et Ras in diuisionibus tribuit de-
coctionē radicis cū oleo de cherua et hyerap. s. vnā ex magnis vt lo
godion sicut dixit Aui. vel hyerap. greci. Quod si sic nō emittitur de-
bent exhiberi medicine fortes ex eis que ꝓuocant menstrua cum
fortitudine: aut fetū educūt mortuū: aut faciunt aborsum cū eis que
bibuntur et exterius approximantur ex eis que dicta sunt in pcedenti-
bus ꝙ si sic non educitur iteretur mollificatio. ¶ Dixit enim Paulus
ꝙ cura fiat ad modū apatū durorum cū mollificatiuis. Et Aui. dixit
fiat curatio apatum grauatiuorum. i. durorum: deinde reiterentur medi-
cine ꝓuocantes pdicte. Et. ℞. galbani. ℈. ij. et dissolue in. ℥. j. lactis
capni et bibatur: et ex eo etiā cū cologn. et myrra et cū succo rute fiat
emplastrum quod sup pectinē ponatur et inungat obstetrix digitū suū cum
populeon et intromittat vulue et conetur aperire os matricis. Et si
apiatur fumigetur tūc cū galbano elleboro albo castor et myrra et sup
ponatur nastale quod fit cū ellebori albi et opponacis an. ʒ. ij. et fellis
taurini. ʒ. j. aut apponatur de felle tauri plus et initiatur in matricem. est
enim vtile. ¶ Dixit Aui. regimen in ea est paucitas motus et di-
missio exercitij et resupinatio dormiendo cū eleuatōe inferiorum et
prohibitōe inferiorum a latere inferiori. ¶ Et Paulus dixit inclu-
datur mulier in domūcula parua obscura modice frigiditas et ia
ceat sup lectū suū nō cōmouendo se cū motus ꝓuocet fluxum reu
matum ita ꝙ teneat pedes subliniores sup lectū. Si itaque per pdcā
non educitur relinquatur nature.

Vide hic plures medicine que habent ꝓuocare a matrice que huic casui sunt necessarie.

In cura vero mole aquose dixit Aui. si indiget ea fiat di-
gestio māe: et deinde vlis euō reiteretur: deide
administrentur fortiter ꝓuocantia menstrua et vrinā intus et extra
approximando ea que ꝓuocant menstrua cū fortitudine et dentur
prouocantia vrinā fortiter. Et administrentur res que ponuntur i em
plastris hydropisis asclitis facta exsiccatiuis donec maturetur aquo
sitas. i. eductiōi siue resolutiōi disponatur et non est malū si clisteretur cli-
sterijs hydropisis et collirijs ꝓuocantibus aquā et menstrua. Et
suppositio ellebori albi cōfert eis et extrahit plurimā aquā. Aliud
vtile. ℞. mezereon siue laureole et succi cucumeris asinini ellebori
albi et serapini an. fiat nastale et supponatur: ꝙ si sic non educitur aqua in-
genietur obstetrix in apiendo os matricis eius donec fluat aqua.
¶ In cura vero mole ventose: dixit Paulus fiat primo flebotomia. s.
si necessaria fuerit et digō fiat et euō vlis et ꝓpe cū hyerapigra Ga
lieni: aut cū pillulis de serapino. Et dixit Paulus si diuturna fit
passio vtatur hyeris magnis vt hyera archigenis ad laxādū. Et dixit
Aui. si occulta sit passio et est lrā corrupta et oportet dicere cronica cure
tur cū eis que sunt sic archigenis. s. hyera: et electuariū alchechē-
gi ē iuuatiuū ad hoc valde et reiteratio fiat euōnis. ¶ Deinde dixit
Ras curatio fiat per ventosam insepabiliter cū igne apponēdā pectini
scilicet sine scarificatione: deinde deueniendū est ad ea que ventosita
tē carminant et resoluūt et interius et exterius approximantur. Dixit
Haly. da dyaciminū aut. ʒ. ij. pulueris qui sic fit. ℞. seis apij ameos
feniculi petrosili cardamomi et foliorum rute an. ptes equales cū vi-
no veteri. Et cōfert dyaspmaton et esm de bacis lauri et dyagalan
ga et similia. Dixit Paulus fiat sessio in aqua decoctōis rute menta
stri arthemisie et cassie lignee et epitima fiat cū oleo rute et emplastrum
cū sele apij cimini et ameos. Et Auicē. dixit embrocētur cum oleo de
ruta et ancto. Et supponantur emplastra ex ruta seie agni casti cimino
centaurea sansuco aniso calamento cassia l. et ameos et similibus. Et
quandoque fit vt sedeant in aqua decoctōis medicinarum emplastrorum pdcorum: et
quandoque supponuntur colliria cū eis que sunt sic bdeliū et xiloaloes et car
pobal. cū nardino et ruta. ¶ Dixit Gilib. cathaplasma fiat ex fili-
ce et cimino decoctionis in aqua cū cineribus expssum et calidum ca
thaplasmatū opatur potenter. Dixit Paulus si diuturna sit passio
vtendū est emplis rubificatiuis et balneis calidis et sulfuris. Em-
plastrum vtile dispgens et dissoluēs ventositatē matricis. ℞. serapini
opoponacis bdellij sigie an. ʒ. ij. olei laurini et rutacei et de cinamo
mo an. ʒ. ij. cimini carui ameos carpoballsami seis agni casti bacca
rum lauri melliloti anisi feniculi macedonici dauci an. ʒ. j. succi ar-
themisie et rute an. ℥. j. cere quātū sufficit extendatur sup pāno vel co
rio et apponatur pectini. Et agaricus sumptus cōfert ad ventositatē
matricis et similiter opoponacū cū melle mixtū sumptum: aut suppositū
tū et doronici cū ꝓprietate dissoluūt ventositatē matricis bibiti cum
vino veteri: aut exterius approximati et sunt valde vtiles. Dixit
Paulus si in ore matricis fuerit sanguis coagulatus mundificet
ipm obstetrix digito inuncto cū oleo de lilio ꝙ si fuerit congelatus
in cōcauitate matricis regatur sicut dcm̄ est in sanguine cōgelato in
vesica. Dixit Gilib. quedā hñt ventū in dextra aut sinistra parte
matricis vt quasi rupte vel hyliose appareāt quibus fiat balneum de de-
coctiōe malue et paritarie in quo ptes ille fricentur blande et dlu et
post exitū a balneo apponatur emplastrum ex succo rapisti et farina ordei
¶ Dixit Aui. in ventositate matricis sumatur oi die. ʒ. j. s. de dya
marte cū. ʒ. j. cimini et sexta. ʒ. masticis. Cōuenit aquose et ventose
regimen calidū exsiccatiuū. Et subdit Paulus in pncipio insultus
ventose fiat abstinentia ciborum. ¶ Facta autem eductiōe mole siue ꝓ
prie siue iprope dicte oportet medicus malā cōplonem si qua aqsita fue
rit ex regimine supradicto corrigere cū eo quod cōuenit et matricem
confortare et suā malam cōplonem alterare si expediēs fuerit vt nō
generetur amplius etc.

Vide quod doronici cum ꝓprietate dissoluūt matricis ventositatē

¶ Caplm. xi^m de fluxu menstruorum superfluo.

De fluxu menstruorum in cōi dcm̄ est in pcedentibus: et ipe quidē ē duplex
vnus ꝓpe dictus mēstrualis et est qui ꝓuenit a ve-
nis que terminantur ad cōcauitatē matricis et alius nō
est ita ꝓpe dictus mēstrualis: imo a quibusdam dici
tur emorroydalis qui ꝓuenit a venis terminatis ad collū extra orifici
um ipsius intrinsecū: et de hoc intellexit. Aui. n. locutus fuit de flu
xu mēstruorum facto ꝓpter emorroydas: et vterque pōt superfluus emitti
et a multis vocatur superfluū ab aliebate vocatur eruptio sanguis ex ma
trice: et ab alm. superfluitas mēstruorum. ¶ Est autem dixit Haly. mīta
egressio sanguis a matrice cuius superfluitas quandoque attenditur quo ad
tps euentus eius: et quandoque quo ad quātitatē: et quo quō sit aut fit per
viam expulsionis nature: vt i cursibus qui maxime accidūt: quoniam mā
faciens egritudinē cōtinetur in gibbo epatis et venis descendentibus
cōcāuitatibus matricis: quia matrix est locus aptus eductioni materiei
in dictis locis cōtentarum: aut fit scdm semitā accidentis siue scdm dispōnē
egritudinalē: et quandoque fit scdm semitā egritudinis. ¶ Dixit Aui. aut
fit ꝓpter dispōnē in matrice: aut fit ꝓpter cām in sanguine: et quandoque fit
propter dispōnem in matrice: aut fit ꝓpter debilitatē matricis. s. vir
tutis eius retentiue que nō pōt cōmode sanguinē retinere et regulare
euacuationē et illa est deterior que fit ꝓpter maliciā cōplonis ali-
cuius. Omis nāque mala cōplo pura et mālis pōt esse cā debilitatis virtu
tis eius. Dixit autem ꝙ est deterior respectu pendentis a mala cōposi
tione: nā ꝓueniens a malicia cōplonis est in eēntia eius per se. Est. n.
complo virtutis pncipale instrumentū. ꝓueniens vero ex malicia cō
positionis accidit per accidens. Cōpositio enim est nature et virtu
tum instrumentū mediatū et non pncipale. Aut fit dixit Auic. ꝓpter
vlcera in matrice vel ꝓpter corrosionē et fractionē. i. excoriationem
aut emorroydas aut ragadias aut fit dixit ipse ꝓpter apertionem
orificiorum venarum et abscisionem earum. i. fracturam et scissuram ip
sarum. s. scdm longum. s. siue processerit hoc a causa intrinseca siue
extrinseca de causis istis sumptis a dispositiōe matricis. ¶ Dixit
Gal. super 5° afforismorum. Et ponitur 9° continentis augētur mē
strua apertione orificiorum venarum matricis. ¶ Et Ras dixit
in diuisionibus fit propter emorroydas existētes in matrice. Et ex
ragadijs et vlceribus malis antiqs. ¶ Et Auer. dixit 3° colliget
fit propter vnam duarum causarum. s. debilitatē virtutis retentiue in
venis: aut augmētū expulsiue: aut ābo simul. Et defectus vtutis retē

Vide hic cās quibus pōt ꝓuenire talis fluxus imoderatus

tiue,pcedit ab vna ex spẽbus malicie complonis et augmentum expulsiue fit,pper mordicationẽ hũorum aut q̃titatem ipoꝝ.Cã aũt ex parte sanguinis est aut,pper peccatum eius in quãto aut i quali: et peccatum eius in q̃to est dñt.s.aut absolute vt cũ vtus sãguifica est fortis dominãs in cõuersione chili et flegmatis nãlis i sanguinem sic q sanguis dominatur in omnibus mẽbris eius de quo dixit Aui.fit,pter multitudinem et dominium sanguinis et exitum eius virtute.s.plenitudinis et exuberantie eius nõ cũ virtute nãe expellẽtis nec cum rectificatione eius.aut est peccatum sanguinis in quanto nõ absolute et qñ virtus sanguifica est fortis generans multum sanguinem et laudabilẽ sed mẽbra postea nõ sũt potentia cõuertere ipm totum qui eis transmittit in substãtiaꝫ suam quãuis nõ sit sanguis transmissus eis maioris q̃titatis q eis cõueniat ƀm naturam quare pars nõ ɔuersa grauat super ea.Et sicut dixit Gal.vbi supra fit iste sanguis põderosus super totũ corpus.Et Aui.dixit fit,pter grauitatem sanguinis super corpus,pter debilitatem in corpore in cõuersione.s.eius in substantiã membrorum licet ipe sanguis non sit pertransiens equalitatẽ in quantitate vel qualitate sua.De peccato aũt sanguinis i q̃li dixit Gal. ibidem est q: efficit calidior subtilior et acutior.Dixit Ras.vbi supra fit acuitate aut subtilitate ei⁹.Et.A.dixit fit,ppt acuitatẽ sãguinis et tenuitatẽ et subtilitatẽ ei⁹ aut pp calitatẽ ipi⁹ aut pp multitudinẽ aq̃sitatis et hũiditatꝫ ipius q̃re resudat et relaxat orificia eaꝝ.et est ista tenuitas vltra id qḋ cõtingit in omni fluxu sanguis.Omnis enĩ fluxus sanguinis dixit Auic.incipit paulatim subtilis :deinde incipit,pculdubio puenire ad grossitudinẽ.deide descendit ad subtilitatem et paucitatẽ et aquositatẽ et cã in hoc est q orificia venarum et incessus vẽositatis.i.spũs p ea sunt in primis stricta,ppt repletionẽ.et iõ in principio erit subtilis et in fine etiam cõstringuntur.q: inanitis venis ipaꝝ incessus cõstringunt et adiuuant constringi,pter siccitatẽ sequẽtem ad ipsuꝫ fluxum.Et multitudo quidem sanguinis est cã aptionis orificiorum venarum,pter tẽsioꝫ et impulsionem quã facit in eis et etiam aptionis orificiorũ venarum,pter tensionem et impulsionem quã facit in eis et etiam aptionis emoroydarũ et ipius acuitas mouet expulsionem.i.virtutẽ expulsiuam percepta mordicatione et punctione eius: et cã vlcerũ et excoriationũ et ragadiarũ et eius subtilitas et aqueitas est cã relaxationis pororum et orificioꝝ venarum.Et dixit Rasis in diuisionibus q aliquãdo fit fluxus mẽstruoꝝ ex dominio alicuius hũoris in corpore.s.sl̃ cũ sanguine.Dixit Aui.qñqꝫ multiplicatur fluxus sanguinis ex matricibus cũ multitudine hũoꝝ.Dũt flux⁹ sãguinis ex peccato quanti eius dicitur nõ naturalis inquantuꝫ aptio orificiorũ venaꝝ per que fluit fit a cã preter nãꝫ ꝫ ab extẽsione facta,pter multitudinem.Ex dictis patet q fluxus sanguinis aliquando põt accidere matrice non patiente sicut 6° de interiorib⁹ dixit Gal.cõtingit fluxus sanguinis aliquãdo vulua nil infirmitatis habente eo q nã totũ corpus p vuluã sicut renes scilicet p vrinã mũdificat q plurimũ fit delicatis quietis teneris et flegmaticis. Sunt aũt cãe intrinsece vt dñt qdẽ mala cõplexio.s. venaꝝ et arteriarũ vtutis retentiue debilitas expulsiue fortitudo et mala cõpositio vt venaꝝ largitas raritas vel mollificatio et ipoꝝ orificioꝝ dilatatio vlcus matricis excoriatio eius ragadie et emoroydes venarũ fractura et ipaꝝ scissio sanguis et aliorum hũoꝝ multitudo acuitas venenositas putredo subtilitas vel aquositas vel liquiditas.Et cã cõiũcta ẽ aliqua de dict̃ cãis itrĩsecis cũ fuerit imediata

Vide q oĩs fluxus sanguinis incipit subtilis post ingrossat

Vide cãs itrinsecã fluxus sup flui mẽstruorũ

De causis

aũt pmitiuis dixerunt auctores sũt pt⁹ difficilis exitus embrionis mortui et aborsus defloratio cũ virga magna valde coit⁹ imoderatus eleuatio vel delatio oneris g̃uantis aer calidus et hũidus et similis regio multiplicãs hũores.habũdant enĩ tunc mulieres mẽstruis.furor et timor multus subitus exercitium forte saltus et cursus insuetus maxie supra repletionẽ cibi fricatio fortis extremitatũ inferiorum et multa vẽtosatio in eis et sanguisucaꝝ appositio et saphenarum et venaꝝ que sunt sub genu flomatio et balneum calidũ apitiuũ vel relaxatiuum a supremis multos trahẽs humores inferius et multiplicans attractos cibi et potus maxie plectoriam et cacocimiam generantes et acuti et diuretici medicinarum,puocantium et menstrua educentium crebra sumptio casus percussio obuiatio et matrici eueniens plaga et ɔsueta euo precipue sanguinis restricta Dixit simeon si habũdãter fluxerit a matrice sãguis tenuis restabit in matrice grossus et generabit in ea aut duriciem.s.aut apa.s. durum aut cãcruꝫ.Dixit Gal.6° de interioribus et ponitur 9° cõtinentis sic et sequit hunc fluxum malicia caloris exsiccatio extremitatũ et toti⁹ corpis modica digõ debilis appetit⁹ cibi cũ alijs accitib⁹ sequẽtib⁹ ad euõnẽ itensã.Rabi in.i.6° pticula Accidũt lacertis et ossibus spine idest membris sensibilibus adherentibus eis dolores cum fluxu sanguinis multo.siccantur enĩ et tenduntur et matrici accidit spasmus cũ ex ipo sanguinis fluxu multo exsiccatur

Vide signa q̃ sequuntur ad superfluitatẽ sanguinis fluxũ

Dixit Aui.Cũ superfluit fluxus sanguinis sequit cum debilitate appetitus debilitas digõnis aut inflatio extremitatum et corporis et malicia coloris et quãdoqꝫ pducit ad idropisim et hoc propter maliciam digõnis.Et quãdoqꝫ perducit multitudo exitus sãguinis ad dominium colere eũato freno eius et quãdoqꝫ accidũt febres colerice et mordicatiue,pter inflationem caliditatis mordicatiue que sequat p sanguinẽ et accidũt iterũ horripilatões colera dominãte et quãdo accit hec caliditas in cãu appetit⁹ cibi quẽ facit fore necessariuꝫ debilitas caliditaꝫ addit in cãu appetitus stomaci,pter dẽfectũ sanguis et accit dolor i dorso pp tẽsionẽ neruoꝝ positorum in loco illo.

Signa

gñeis lꝫ possint sciri et sepi⁹ habeãt relatioue tñ põt ea prudens medicus scire ex cõsideratione i accidẽtibus audictis et alijs que sequũt ad superfluũ fluxũ huc seqt.n.ad eũ dixit Gal.6° de interioribus corruptio coloris tumor pedũ et totius corporis digestio et desideriũ deficiũt et insuper oĩa alia accidentia fluxũ sanguis cõcomitãtia appent.

Signa

specieꝫ ƀꝫ cãs dixit Aui.signa ƀm semitã expulsionis naturalis et crisis sũt q nõ sequit ipm nocumẽtũ.s.magnũ vel perdurans imo perducit ad iuuamẽtũ pacientis magnũ et perdurans exonerãdo naturam a superfluis et ñ aduenit ei lesio neqꝫ alteratio vtutis q: nec resolutio nec debilitas Et hic fluxus dixit Aui. plurimũ accidit in piguibus.i.carnosis q̃ habundant sanguine.pingues vero vere nõ habũdãt sanguine. Euacuatur aũt in expulsiõe vere cretica tale tãtũ q̃tũ quale et cũ qñ euacuari oportet.

Signa

facti ex repletione totius q expellit natura vl ex pellit dominio ipius sanguinis,ppulsantis et apientis orificia venarum.Dixit Gal. super 3° epidimiaruꝫ sũt repletio faciei et toti⁹ corporis et quies siue iuuamẽtũ qḋ cõsequit mulier ex emissione illius.Et Aui.dixit sunt repletio faciei et corporis et exuberatio venaꝝ et alia ex signis repletionis.s.plectorice.Et qñ q ẽ cũ ea dolor et quãdoqꝫ nõ.Et siqdeꝫ ista fit repletio absoluta mẽbra corporis sũt carnosa robusta fortia nõ aũt sic in replone nõ absoluta Et cognoscit hũor dominãs cũ sanguine.Dixit Aui.vt exsiccet sanguis et postea cõsideret in eo color eius an sit declinãs ad albedinẽ aut citrinitatẽ aut nigredinẽ aut purpureitatẽ euacuatur enĩ tunc cũ eo hũor qui attinet illi colori.Dixit Ha.si de venis apertis vel crepatis sanguis subito vel velociter exit rubeus clarus.et si materia erit colerica color erit citrinus si fl̃atica albus si sanguinea rubeus si melancolica niger.Et factus ex debilitate matricis nõ potẽtis sanguinẽ cõtinere Dixit Gal.vbi supra scitur ex claritate sanguinis et sanitate eius.Et Aui. dixit factam cã debilitatis vtutis et aptione venarũ eius sequit exitus sanguinis puri nõ dolorẽ faciens.Et factus ex acuitate et subtilitate sanguinis. Dixit Gal.scitur q: est acutus pungẽs fluẽs velociter subito et nõ intercise sed sanguis erit clarior absqꝫ dolore.Et Aui.dixit si causa est acuitas sanguinis cognoscit per colorẽ suũ et acuitatẽ.i.mordicationẽ et pũctionem suam et velocitatem sui exitus et paucitatẽ abscisionis egressionis eius. Et Rasis dixit in diuisiõibus signa eius sunt debilitas corporis et alteratio coloris et tenuitas eius q fluit de sanguie sanguis acutus est in substantia subtilis in colore rubeus clarus cum quadaꝫ declinatione ad citrinitatem cõtinu⁹ sua mordicatione expulsiue excitator quare festinat exitũ eius q̃si sine intermissione et patiens ƀm plꝫ est cuꝫ caliditate et siti.Et in facto,pter subtilitatem.i.liquiditateꝫ sanguinis cũ materia aquosa et hũiditate sanguinis est aquosus nõ calidus et nocet cũ stipticis.s.multe stipticitatis et fris q: licet,pter stipticitatẽ restringant cum frigiditate: tñ addunt in cãm aquositatis que est friditas sed iuuantur a stipticis calidis.Dñt qdã in pcessu.in principio aũt oĩa stiptica nocẽt retinẽdo hũiditatẽ in corpore.Et dixit.A.qñ appet in eo quasi ipꝫgnatio.i.tumor et extẽsio i vẽtre.Et quãdoqꝫ apparent in ipa accĩtia ptus.s.de dolore et tortione,puenientibus a materia illius hũiditatis et qñqꝫ parit.i.expellit a matrice hũiditatem illam malam.Et sunt dixit Aui.in hoc patiẽte lacerti corporis vehemẽtis mollicie quare fiũt lenes hũiditate cõicata ei et toti qñ voluerint coagulari.i.debebãt esse inspissati et solidi.Et dixit qñqꝫ nocẽt ei curõnes cũ diureticis,pter caliditatem suam quare addunt inaquositatẽ sanguinis et hoc faciunt diuretica adhibita in principio quãdo humiditas est multa et in toto corpore q: tunc addũt ad fluxuꝫ portãdo aquositatẽ ad matriceꝫ.que enĩ deducunt materiam ad vesicã deducunt ẽt ad matricem et maxie quoniaꝫ recipit ipa in hoc fluxu,pter debilitatem suam.Factus autem,pter putrefactionẽ et venenositatem sanguinis cognoscit q: sanguis fluens est corruptus turpis et fetidus et erit fluxus eius cuꝫ punctione et dolore.Et factus ex fractura vene est multus subit⁹ Dixit Gal.6° de interioribus si sanguis exiens erit sicut de flobotomia videndum est ne in vulua rasura sit que plurimum in collo vulue fit.Si enĩ in remotis locis sit per eruginem exeunteꝫ cognoscit.Dixit enĩ q egredit in fluxu menstruoꝝ aliqñ est eruginosum citrinum vel aquosum.s.et ƀꝫ hoc diuersas species rasure significat.Dixit Aui.in facto a corrosione egredit paulatim quasi fex et,ppie qñ est a venis absqꝫ arterijs.Et si fuerit corrosio in,pfundo matricis erit color minus niger q: magis a natura egreditur.Dñt istud signum est quãdo corrosio,puenit a materia adusta,pter quã color sanguinis fit niger mõ qñ mã magis adurit magis denigrat et ingrossat et quanto est grossior minus,pfũdatur in substantia matricis.Et ideo quando nõ,puenit corrosio

Vide quõ cognoscit hũor dominans cũ sanguine

Vide hic curã in fcõ pp subtilitatẽ et liqditatẽ sanguinis cum mã aquosa.

ad pfundū color eruginis exeuntis nigrior fit. Sz qñ puenit ad profundum est qr materia est subtilior ꝛ ꝑ cōsequēs minus maligna. Dixit Rasis in diuisionibus si fuerit ex corrosiōe mala emittetur sanguis magis fetens ꝛ malus. Dixit Auic. qñ est corrosio apud os matricis possibile est vt tāgatur .s. cū digito a medico vel ab obstetrice. Et factus ab vlceribus cū materia dixit Aui. ē cuz vehemētia doloris Amplius recurrendū est ad capitulū infra de vlceribus ꝛ corrosione matricis. Et factus ab emoroydibus dixit Aui. hz periodos mēstruatiōis ꝛ quādoqꝫ nō sunt ei periodi imo est sequēs repletionē corpis. Et signa emoroydaꝝ matricis sūt manifesta ꝛ est sanguis ƀm plm niger nisi sit ab arterijs qr tūc est rubeus clarus. In omnibus eni fluxibus qui sūt ab arterijs sanguis est subtilior clarior ꝛ calidior ꝛ cū maiori impetu exiens ꝛ cū minori interpolatione. Et qñqꝫ dixit. A. sanguis emoroysaycus exit frustatī .i. coagulatus: qñqꝫ associat emoroidibus .s. cū nō emittunt sanguinē dolor capitis ꝛ grauitas eius ꝛ dolor in viscerib⁹ ꝛ ephe ꝛ quādo currit sanguis ex illis remouet illud accidēs. Et fluxus ex ragadijs cognoscitur per visum ꝛ tactum cōprehenduntur .n. ipse sensu.

Uiō qr fluxus sanguinis menstrualis supfluus fact⁹ ex ragadijs est facilis cognitionis

Et cause extrinsece habent ꝑ inquisitionem eaꝝ vel ipsarum presentiā. Amp. consideratio pticularis adiutoriū magnū prebet in cognitiōe cāruz: verbigratia In facto ex subtilitate cū raritate mēbroꝝ mulier ē colerica extenuata pilosa facile passibilis erit cōstitutio anni calida: ꝛ tps estiuū ꝛ regimē preteritū calidū ꝛ siccū ꝛ similia. Dixit Ipo. 5° affo. in fluxu muliebri spasmus .s. de inanitione ꝛ animi defectio .i. lipotomia superueniens malū ꝛ vtrunqꝫ bonū per se est maluz: qto ergo si ambo simul adsunt: qm dnt qdā esse mortale.

Cura fluxus mēstruoꝝ duplici pficit instrumēto .s. dieta ꝛ potione ꝛ in vtroqꝫ instrumēto variationē recipit indicationem sumēdo a fluxu indicationē sumēdo a cā. Indicatione itaqꝫ sumpta a fluxu inhabitet patiens aerē ad frigiditatē declinantē nō excessiue: nā excessiua frigiditas exterius coartēdo materias interius ꝛ exprimēdo exteriora pōt eē cā superfluēdi fluxū imo ƀm quosdā nihil actu mītū frigidū approximādū est patienti caliditasqꝫ exterior ꝛ iterior nocet ꝛ nocet eis ira furor timor subitus tristitia ꝛ desperatio. Iungatur voleticia ꝛ bona spe. Nocet eis oīs motus ꝛ rixa ꝛ clamor ꝛ ꝛ omnis fricatio vētris ꝛ inferiorum extremitatū ꝛ appositio vētosaꝝ in eis ꝛ ligature ipsarum dolorose ꝛ appositio ipsarū in aqs calidis ꝗuis multi cōcedant hmōi in fluxu repentino magno. tūc eni vt dicūt diuersio ad quecūqꝫ mēbra facta cōuenit. Iuuāt eni getes omnes ꝛ fricatio exterioꝝ superioruz ꝛ ipoꝝ ligatio dolorosa ꝛ cōpressio ꝛ in calidis aquis positio. Et dixit Ipo. 5° affo. mulieri mēstrua si velis retinere sitiaz maiorē mamillis appone ꝙ ƀ mō fieri debet mamille subleuāde sunt ꝛ vnicuiqꝫ vētosa magna idest habens magnū orificiuz vt citatus radicibus eaꝝ cum multo igne applicet illic .n. vene sūt dicte mediastine quibus colligantur mamille matrici per quas mēstruū mamillis mandat vt cōuertatur i lac quare per eas ibi applicatas magna fit sanguinis a matrice diuersio. Debēt aūt vētose esse magne ꝛ cuz multo igne vt subito magna fiat diuersio que dz diu teneri applicādo frequēter ꝛ permutando eā. Dixit Gal. prima ad glau. sitie mamillis apposite cito curant eūonem menstrui magnā que fit subito: possūt eni dicte vētose apponi vtiqꝫ hypocūdrio ꝛ vētri sup vmbilicū ꝛ retro in loco renū ꝛ dnt apponi sine scarificatione ꝛ aliquando ēt fluxu magno infestante ꝛ vtute cōsentiente cū scarificatiōe. Balneum vitet ꝛ calefaciēs ꝛ apiens ꝛ encatismata aque calide ꝛ appropinquet balneis stipticis aq̄ frigide. ipa eni subito ꝛ mirabiliter subuenit. ❡ De dicta cura loquēs Aui. dixit cū superfluit fluxus sanguinis ex matrice dz vt liget ambe manus a radice adiutorij ꝛ vtriqꝫ pedes a radice coxarū apud duo inguina ꝛ sunt vba pauli ad litterā. Deinde ponant vētose in inferiori pte mamille ꝛ vbi incedūt vene ascendentes ex matrice ad mamillā ꝛ sugant .i. scarificent vel sugant .s. ore alicuius vilis persone ꝛ hoc cū sitla perforata fuerit. Et subdit qñqꝫ retinet fluxum sanguinis positio vētosarum super loco qui est inter vtraqꝫ anchas ꝛ hoc maxie est fiēdū pcedente alia diuersione ꝛ earum appositione in locis magis remotis a matrice. Et qdā iā dixerūt vētose dnt eē taz magne vt apphēdat vtraqꝫ mamillā suā totā ꝛ nihil supuacuū videatur. Et dixerūt alij ligāde sunt mamille cū ististа fortiter vt dolor inde cōsequat magnus vehemēs ꝛ violēta fiat attractio. Somnus i principio sit paruus ꝛ vigilie multe vt nō trahant mãe interius sz diuertantur exterius. In pcessu vero ꝛ fine iā minorata ꝛ diuersa materia plonget somnus ꝛ minorentur vigilie ꝛ fit accubit⁹ eaꝝ in camera obscura in lecto non calefaciente qr nō de plumis capite aut superioribus declinibus aut planis existentibus anchis vo ꝛ alijs iferiorib⁹ eleuatis. cibis dixit Almā. vtat stipticis. Et Ras. dixit in diuisionibus sit cibus ex stipticis ꝛ acetosis. Et dixit 9° cōtinētis dādū est in potu lac extinctum cū ferro ignito in ipo ter ʒ. iij. quolibet die ꝑ ebdomadā qm cōfert mirabiliter. Et dixit Rasis cōuenit administratio ciboꝝ ꝛ potuū acetosorū ꝛ stipticorum infrigidantiū ꝛ ingrossantiū sanguinem sicut sunt granata aceto

Nota igen ū ꝛ moꝝ ponēdi vētosas in radice mamillarū p retentōe imoderati fluxus

lentes .s. cocte cū aceto ꝛ berberi ꝛ ribes ꝛ agresta ꝛ citonia ꝛ sumach ꝛ cōueniūt ei cibi opilatiui ꝛ facientes glutinationē qm ingrossant sanguinē sicut alfidei facti cū amillo ꝛ similib⁹ ꝛ atriplices asamehorgi. ꝛ debent oīa cibaria ꝛ potus sumi actu frigida. Dixit Ras. potus sit aqua veri frigoris ꝛ abstineat a vino. Dixit paul⁹ dādū est in potu de aqua ꝛ de aceto infrigidatis cuz niue

Cibi itaqꝫ sint sicut medulla panis simul ꝛ amilum ꝛ far ordei ꝛ panicū pillatū ꝛ caro fugienda est nisi in cāu necessitatꝫ ꝛ siłr sorbilia oua ꝛ caseus recens cōuenit ꝛ lac acetosuz ꝛ pisces pui squamosi. Et cōueniūt ex fructibus citonia granata ꝛ pira ꝛ mala ꝛ sorbe ꝛ nespila ꝛ ḡna mirti sunt eni potētia ꝛ castanee cocte cū cortice interiori ꝛ cū eo cōmeste qm violēter restringūt ꝛ corna sunt vehemētia ꝛ more rubi i mature. Et ex herbis cōuenit plātago ꝛ vtraqꝫ cōsolida. Et dixit Gal. portulaca in cibo cōuenit ꝛ radix cardi siluestris ꝛ radix cameleonte nigre in fritellis cōmeste parentur sua cibaria assa ꝛ si aliquando fiant elixa coquat in aqua in qua calibs ignitus ꝛ extictus fuerit multotiens ꝛ cū ea ēt infrigidata limphet vinū cū cōuenerit vel parentur in sumachia rubesia berbesia vel romania ꝛ silibus ꝑpationibus ꝛ ptiantur ad plures cibatōes dādo paruz in vice ꝛ pcurent eductōes superfluitatū maxie ƥme digōnis vt exeāt moll. ꝛ si nō fuerint tales mollificent cū assumptōe lenictū aut cū clistere lenitiuo ꝛ nō surgat ad sellā nec se violēter exp̄mat ad egerēdū qm talis expressio mouet sanguinē ideoqꝫ nō claudatur licinia qm ad exp̄imēdū cōmouet.

Regimen aūt per dietā indicatōe sumpta a cā varietatē recipit vietatē cāꝝ i oīb⁹ ex reb⁹ ñ nālibus. Uerū bis exēplificabo de cibo ꝛ potu qm ex hoc faciliter poteris habere in alijs rebus nō naturalibus. Si itaqꝫ in cā fuerit debilitas retentiue tunc additio fiat in stipticis eligendo ex eis calida vel frigida ƀm dispōnem. Si vero cū hoc fluxu debilitetur virt⁹ regitiua in hoc cāu cōpetit qd dixit Aui. s. ꝙ oportet vt patiens cibet cuz eis que sunt sicut vitelli ouorum sorbilium ꝛ cum omni qd est velocis digestionis cōfortatiuo ꝛ multi nutrimēti que tamē nō cōuenirēt rōne fluxus ꝛ tñ talia debent parari ꝛ exhiberi cū stipticis vt simł subueniāt virtuti ꝛ fluxui. ❡ Dixit Auic. quādo qꝫ oportet vt cibent aqua carnis forti .i. multū nutritiua que aceto sa sit cum aqua sumach ꝛ aqua acetose: ꝛ potib⁹ boni odoris ex carne bona idest cū aqua carnis odorifera sumpta ex carne bona cum odoribus bonis qm odores boni necessarij sunt ad viuificādum vtutē. Et simile cibet sorbitionibus hūidis vt sauich deamilo cū decoctionibus aut iuribus bonarum carniū. Et ex potibus vtatur vino nouo grosso ꝛ dulci. ꝛ per nouū nō intelligit mustuz turbidum. sed postqꝫ clarificatuz est ꝛ adhuc pximū suo ortui ꝛ est vinum sul āni: ꝛ p grossum intellexit rubeū i sba grossum ꝛ p dulce intellexit siue sit tale per sui naturā siue per artē factuz. Dixit simeon noli dare de vino antiquo ne excitet inde fluxus sanguis Et Aui. dixit deuitet vinū antiquum subtile sup. ꝛ omne qd habz acuitatem vel amaritudinē. Et dixit Aui. qñz cōueniens est ei vinum mellis recēs qd ppie est hydromel vel vt qdā dnt ceruosia facta cū melle ꝛ dz eē recens qr per morā capit acuitatē vel fortasse dixit recēs quātū ad mel ꝛ nō sumat mel ātiquū qr in tpe capit acuitatē. Tu vero aūt volueris exhibere hydromel vel ceruosaz loco mellis ponē debes zucarū albū solidū. Qd si i cā flux⁹ sāguinis fueīt sāguis acuitas ꝛ colericitas dixit. A. sint cibi istoꝝ aūꝙ indigeant viuificatōe virtutis forti halusez. ꝛ carces idest cibi congelati vt geladia sine spēbus calidis facta cū sandal ꝛ dragagāto ꝛ sicut mirtū ꝛ sicut berbesia ꝛ similia cibaria. Et alia cibaria stiptica vt glutinosa ꝛ que fiūt cū iuribus pisciuz glutinosoꝝ sicut tincarū ꝛ anguillarum aut cū iuribus capituz ꝛ peduz aīalium ꝛ sint cibi eorum ex carnibus edi aut auiū minutarum ꝑpate in patellis ꝛ vt dicūt alias in veru aut testulis aut pastillo. Ego aūt non video quare preparate elixe nō sint meliores in hoc fluxu magis Et cibaria, conueniūt ex lentibus cū aceto cōditis que omnia sunt frigida actu imo ꝛ frigidiora ꝗ in alijs fluxibus. Et deuitet oēm cibū calidū actu vel potētia ꝛ precipue isti. Et he maxie debēt euitare vinū ꝛ si aliquādo cōcedit sit stipticū rub. pauciferuz. Qd si i cā fuerit aquositas siue liquiditas sanguinis. Dixit Haly. cibos da ad grossitiē declinātes inspissantes sanguinē de quibus sunt risuz milium amilum cocta cū lacte ouino vel vaccino recente. Et qdā cōcedunt triticū coctū ꝛ cibaria de pasta. Oportet eni vt dixit. A. ꝙ declinet penitus cū cibis eoꝝ ad illud qd exsiccat ꝛ inspissat sāguinē ꝛ in istis vinū rubeum grossum securius cōceditur ꝗ in alijs speciebus. Quod si in cā fuerit plenitudo corporis ꝛ multitudo sanguinis aut fractura vene ex casu vel percussione oportet vt subtiliet regimen ꝛ dent cibi pauci in q̄titate ꝛ pauci nutrimēti qui nō sint in plenitudine corporis in principio ꝛ stiptici ꝛ nō retineat sanguinis superfluitas que euāda est.

Uiō ƀ q hito regie p cibuz ꝛ potum q̄ facili hēbant alia re giā c rca alias rex rca ñ nāles

No. ꝛ vide de dieta qñ vena ē fracta ex casu vel pcussiōe

Cura vero ꝑ potionē dixit Aui. facta per viā crisis ꝛ facta ex repletiōe licet sint diuerse tñ ābe sunt compares in hoc ꝙ vtraqꝫ non retinet nisi cū adest debilitas Unde ras. in diuisionibus nō dz vt laboret in restrictiōe ei⁹ dū nō patet debilitas ꝛ nō fit alteratio in colore siue mutatio siue nō oportet

non oportet vt curet᷑. ¶ Ad ordinādū aūt oȝ ꝑscire ꝙ supfluitas
mēstruoꝛuȝ nō attēdit᷑ respectu mēstruationis tēperate sed respe-
ctu cōplexionis cōpositionis etatis ⁊ precipue cōsuetudinis ꝑsone
cuius est. Habet aūt cura per potionē intētiones quattuoꝛ quaꝝ
prima cā cūat. 2ᵃ cām diuertit. 3ᵃ fluxū sistit. ⁊ 4ᵃ accidētia corrigit
Et ꝑmaȝ quideȝ rem cōplet᷑ eūo ꝑ flobotomiā vel vicariū eius ⁊
euacuatio cū medicinis per fluxuȝ vētris ⁊ vomitum. Et vomit⁹
quidem in hoc est melioꝛ solutione vētris: qm̄ cū hoc ꝙ materiaȝ
euacuat iterum ad diuersuȝ trahit ⁊ flobotomia qdem maxime
cōuenit in plenitudine corpoꝛis ⁊ grauitate sanguinis in plenitudi
ne quidem maioꝛ in grauitate minoꝛ. Et in tātū in dictis duobus
modis ꝙ dixit Aui. quādoꝙ excusat flobothomia ab expectatio
ne debilitatis ꝑpterea q̄ expellit repletionē ⁊ trahit materiaȝ ad
cōtrariū quasi diceret nō oportet vt dimittas fluxuȝ donec adue
niat debilitas sed flōmia ⁊ sic curabis fluxuȝ. De qua autē vena
flōmia debeat fieri dixit Haly. Si ex sanguine fuerit copia minu
tionē impera basilice ⁊ iuxta ꝙ opus fuerit extrahe. Similiter di
xit Rasis in diuisionibus flobotomia eni basilice ꝗtitateꝫ minu
it. īmo ⁊ eradicat ⁊ acuitatem extinguit ⁊ ad diuersum trahit in
hoc fluxu ea aūt nō inuenta flobotomet᷑ vena cōmunis ꝙ si con
uocatus fueris inueneris iā v̄tutē ad debilitatem tēdere oȝ tūc vt
flobotomiā ꝑtiaris ad plures vices extrahendo vnaquaꝙ vice
modicū sanguinis vt sicut: verbigratia ab ℥.j. vsꝙ ad ℥.ij. ⁊ cōpe
tit flobotomia ēt in facta ab acuitate sanguinis. ⁊ in facta ab aquo
sitate eius. Uerum debet esse minoꝛ. Et rasis dixit in diuisionib⁹
ꝙ in facta ꝑpter ꝑcussionē cura est flobothomia basilice. ꝙ si flo-
mia fieri nequiuerit fiat scarificatio ī spatulis aut appositio sangui
sugaruȝ cū reiteratione ⁊ iteratōe ꝫm ꝙ fuerit expediens. In fcā
autē ex debilitate retētiue nō est fiēda sanguinis eūo nisi apud ne
cessitatē. Dixit Hal. si sanguis qui emittit᷑. s. in flōmia vel per mē
struuȝ alicuius hūoꝛū dominium ostendit eūata ab eo corpus. Di
Aui. siquidē fuerit colerica euacuet᷑ colera ꝑprie cū his que sunt si
cut fumus terre ⁊ mirabol. citrini ꝑpter id qđ in eis est de virtute
stiptica. Et ex bonis est reubarbarū torrefactū ⁊ tamarindi ꝑpi. n.
educendo colerā extinguunt acuitatem eius. facta eni euacuatio
ne colere fit iuuamētū in fluxu ⁊ si sanguis aquosus fuerit eūat᷑
aquositas eius cū turbith ⁊ zucharo absꝙ. ʒʒ. qm̄ absꝙ eo eūat
flegma aquosuȝ. Dixit fiat ꝑuocatio aquositatis ꝑ vrinā ⁊ fiat tra
ctio eius ad cutē. s. vt exeat ꝑ sudoꝛē h moi tamē cura non oȝ fieri
per intus exhibita calefacientia ⁊ subtiliantia sanguinē potentia
ipm̄ in motu. vnde fieret additio in fluxu: ⁊ maxime si darentur
nō premissa illius humiditatis bona minoꝛatione. ¶ Dicūt ergo
vrina ⁊ sudoꝛ ꝑuocari debent tātū saltē in principio cū exteri⁹ ap
proximatis. ¶ Quidā tamē ꝯcedūt ēt in ꝑncipio aquā solatri q̄
in ea est aliqua vrina ꝑuocatio ⁊ extinguit ⁊ desiccat.

Uide de q̄ fieri oȝ flōmia i fluxu mēstruoꝝ rubeoꝛu sanguinuo

No. ⁊ vid᷑ d̄ aq̄ solatri q̄ ꝑuocat vri ꝫ ⁊ extinguit ⁊ desiccat

In facta autem

a debilitate virtutꝭ nō cōpe
tit euacuatio nisi ꝑcederet
ipa debilitas a mala cōplexione cū materia. tūc eniȝ illa euacuari
debet cū medicina debili cū qua reiteret᷑ si fuerit expediēs. Secū
da vero intētio cōplet᷑ cū diuertētibus supꝛapositis ventosatione
fricatione ligatione compressione extremoꝛuȝ in aqua calida posi
toꝛum. 3ᵃ vero complet᷑ per medicinas que fluxum sistunt ⁊ sunt
quecūꙙ cū virtute qualitatiua stipticāt ⁊ glutināt sanguinē ī grossant intus ⁊ extra approximate aut fluxū sistūt cū virtute occulta
variant᷑ tñ in plus aut minus varietate cāruȝ. ¶ Dixit Serapio
si fluxus fuerit ex debilitate arteriarū studeas in linitionib⁹ ⁊ em
plis stipticis. Et silr̄ si fuerit ex debilitate venarū. tñ in debilitate
arteriaꝝ solicitudo oȝ esse maioꝛ. Et cū vehemētius stipticis ⁊ sili
ter in omni debilitate virtute retentiue. ¶ Dixit Halyabas re
bus expedit vti desiccantibus ⁊ restringentibus. veruntñ dixit
Aui. aggrega ad medicinas stipticas medicinas cōfoꝛtatiuas cū
sua aromaticitate ⁊ ꝑprietate sua. Et ista medicina ē spica mastix
olibanū rosa mirtū ciminū torrefactū coꝛiandrū torrefactuȝ san-
dali ⁊ similia eligēdo ex his calida vel frigida vel cōmixta ex eis
ꝫm exigētiā. Dixit Bimasui ꝯᵒ cōtinētis spica habet ꝑprietatem
ad retinēdum mēstrua sumpta in potu. Ait Ras. foꝛte erat in ista
necessaria calefactio. tūc enim dandū est de spica cimino thure ⁊
similibus. Et ex medicinis stipticis sūt psidia balaustia grana gra
natoꝛū muzoꝛuȝ ⁊ acetosoꝝ nux cipꝛessi ⁊ folia eius coꝛtex quer-
c⁹ ⁊ folia ei⁹ ⁊ coꝛtex glādiū ⁊ cupule ipsarū ⁊ folia mirti ⁊ ḡna
ei⁹ ⁊ fruct⁹ ciosbati ⁊ moꝛabati ēt matura ⁊ coꝛna ⁊ citonia ⁊ soꝛ
ba īmatura ⁊ nespila īmatura ⁊ recōtiatarum pelliuȝ ⁊ sumach
⁊ carubea ⁊ ribes ⁊ virga pastoꝛis poꝛtulaca camelconta consoli
da vtraꙙ folia oliue cauda equina carabe rosa ⁊ semen eius coꝛ
nu ceruī vstuȝ spodiū ⁊ scoria ferri ⁊ datili īmaturi. ipoquistidos
pꝛuna agresta ⁊ succus caruȝ q̄ est acacia coꝛtex thuris ⁊ antimo
nium alumē terra cōbusta que cadit de furno: sanguis draconis
lapis emathites ⁊ similia his vt plātago de qua dixit Gal. 5ᵒ de in
genio sanitatis. Cū in quadā muliere sanguinis fluxus. 40. dieb⁹
moꝛatus fuisset nulla medicina potuit restringi tunc curauimus
eā cū succo arnoglose ⁊ fluxus cessauit. huic etiā fluxui dixit Hal.
cū succo misce etiā alias medicinas foꝛtioꝛes ⁊ aliqñ vnā ⁊ aliquā
do aliā ꝫm ꝙ est ex noticia passionis intētio. Et Serapio ⁊ recitat

Uid᷑ ꝙ spica hꝫ ꝑprietatē ad retinēdū mēstrua sumpta per os

dictuȝ suuȝ. Aui. d̄ medicinis comunibus ⁊ ꝑprie fluxui ex sāgui
ne acuto calido arnoglosa est melioꝛ īmo nō est ei par ⁊ qñ abici
dit fluxū sanguinis oīo bibita ⁊ iniecta ⁊ cōfert cronico ⁊ nō cronico. Et ex eis est bursa pastoꝛis: ipa. n. ñ potēs est in abscisione cu
iuscunꙙ fluxus sanguinis ⁊ grana bōt maxime vue acerbe sūt
poᵉ in hoc. Ex medicinis aūt glutinatiuis cōuenientibus in restri
ctione fluxus mēstruoꝝ sūt dragagantū vstū gumi arabicū vstū
mastix thus fumus picis lutuȝ sigilatū ⁊ armenū ⁊ silia. Ex stipti
cis eni solis ⁊ ex glutinatis. Et ex eis vtrisꙙ ꝑmixtis ꝑñt cōfici me
dicine intus sumēde ⁊ exterius applicāde ⁊ supponēde ⁊ inicīede
matrici. ¶ Electuariū cōueniēs in facto ex debilitate vasoꝝ ma-
tricis vtile. ℞ margaritaꝝ ambarū corall̄ rub. iacinctoꝝ seminis
rosaruȝ ru. been albi ⁊ rubei spodij an. ʒ.j. dragagāti ⁊ gumi ara
bi. fustoꝛum radicū cōsolide maioꝛis siccarū charabe nardi oliba
ni masticis. an. ʒ. 5. sirupi facti cū succo plātaginis depurato aut mi
ue aut sirupi mirtini quātū sufficit dos. ℥. 5. mane ⁊ sero ante cibū
⁊ pōt ex predictis fieri cōfectio in tabulis vel bolis. Aliud ēt vtile
sirupus de zucharo albo solido dissoluto ⁊ cocto cū solide. i. burse
pastoꝛis caude equine arnoglose succo citonioꝝ ⁊ aqua ros ⁊ cū
coctū fuerit supermittāt᷑ species que sic fiūt. ℞. carabe nardi oliba
ni cupularū glādiū masticis gallarū partes equales margaritarū
coꝛallorū ru. macis vt superi⁹ ⁊ det᷑ cū aqua mirti. ¶ Encatisma
cōueniēs in hoc fluxu. ℞. psidie gallaꝝ aluminis balaustaꝝ corti-
cum quercus ⁊ folioꝛuȝ eius nucis cipꝛessi ⁊ folioꝝ mirti ⁊ folioꝝ
granati citonij ⁊ soꝛbi nespili burse ⁊ v̄ge pasto. plātaginis ⁊ lan-
ceole oiuȝ. an. M. j. buliantur in aqua pluuiali in qua multa fera
mēta ignita extincta fuerint ⁊ in ea sedeat cuȝ est frigida si pōt to
lerare ⁊ si nōdū tēdet ad tepiditatē ⁊ ex hac decoctione pōt fieri
passariū ⁊ supponat᷑. Stercus asininū recēs solū aut mixtum cū
olibano psidia ⁊ galla aut stercus asininū cōtrituȝ cū nucleis nu-
cum vstaruȝ. est eni bonū. ēt ipi nuclei vsti triti cū vino stiptico sūt
vtiles si supponātur. Suppositoꝛiū aliđ bonū. ℞. olibani balaustie
gallaruȝ antimonij acacie aluminis añ optime triturent᷑ ⁊ in pau
ca lana supponat sibi mulier supꝛa sumē ⁊ pectinē ⁊ ab vmbilico
vsꙙ ad muliebꝛia fiat epithima cū pāno infuso in succo plātaginis
vino stiptico ⁊ aceto pauco in quibus bulierint mirtum balaustie
psidia sumach galla ⁊ silia ⁊ supponat᷑ actu frigidū. Dixit oꝛibasi
us liquefac gluten factū de coꝛijs vaccaꝝ in aceto limphato ⁊ me
defac pānū in eo ⁊ fac adherere vmbilico: qm̄ dixit ipe. ego exp-
tus sum ipe ⁊ inueni efficacius alijs ēplis. Emplm̄ factū de folijs
burse pastoꝛis cōsolide ⁊ plātaginis añ ⁊ retro applicet᷑.

No ⁊ vide bonū ēplm̄ oꝛibasij ꝑ omnibus alijs valens in hoc

In facto

ex acuitate ⁊ caliditate sanguinis. Dixit. A.
cōuenit potus alasceb. i. tribuli recentis q̄ i
eo est humiditas viscosa q̄re cōfert: in exsiccato aūt cōsumpta illa
hūiditate est aptio ⁊ ꝑuocatio quare nocet. Et administratio cam-
phoꝛe bibita ⁊ supposita ⁊ acetositas citri est bona valde. Et silr̄
succi⁹ ⁊ ei siles vt limonū arātioꝛū berberoꝝ granatoꝝ acetosoꝛū
⁊ similiū. Et detur in potu gumi arab cū dragagāti ⁊ troc. de spo
dio cū cāphoꝛa ⁊ troc. de balaustijs. s. facti cū cāphoꝛa. ¶ Et dix
medicamē vltimi iuuamēti. ℞. terre sigil. bol. armeni aluis galla
ruȝ ⁊ sanguinis draconū añ. ꝑtes equales de quoꝝ sūma accipia
tur. ʒ. j. ⁊ cū ea cāphoꝛe pōd⁹ duoꝛū granoꝝ ⁊ gallie. s. mus. sexta
ʒ. i. qđ totū dissoluat᷑ in. ℥. sir. mirtini ⁊ detur in potu est eni dos. i.
¶ Electuariū cōueniēs ī acuitate sanguinis. ℞. zuchari ros. ℥. vi.
aq̄ folioꝝ salicis. ʒ. ij. seīs plātaginis seminis poꝛtulace floꝛuȝ nenu
faris gumi arab. dragagāti granoꝝ granatoꝝ berberum an. ʒ. 5.
lapidis emathitis subtilissime triti. ʒ. j. cāphoꝛe. ℈. j. misceant᷑ ad inui
cē. Et pōt ex predictis pluribus fieri cōfectio cū zucharo albo dis
soluto in aqua ros. ⁊ succo citonioꝝ aut cū iuleb ros. miua simpli-
ci vel sirupo mirtino ⁊ similibus. Encbatisma in q̄ sedeat. ℞. plan
taginis virge pastoꝛis cōsolide solatri oꝛtulani folioꝛuȝ salicis ⁊ fo
lioꝛū cucurbite. an. M. j. ferueāt in aqua fontis ⁊ in exitu fiat em
plastrū ex decoctis illis folijs. fiat inunctio cum oleo nenufarino
⁊ citonijs in quo ponantur gumi arabicū dragagātū terra sigila
ta bo. ar. ⁊ camphoꝛa ⁊ possunt dicta olea lauari ⁊ sunt foꝛtioꝛa.
fiat suppositoꝛiū ex cerusa lota ⁊ postea incoꝛpoꝛata cuȝ albumine
oui ⁊ aqua ros. est enim bonum valde. ¶ Epithimia vtile īsūda
tur pānus in mucilagine seminis citonioꝛuȝ ⁊ psilij mixta cū aq̄s
frigidis ⁊ marie cum aqua melonis indi ⁊ expressus supponatur
femoꝛi. Aliud vtillimū dissoluant᷑. s. gumi arabi. ⁊ dragagātuȝ ⁊
vtraque cola in aceto limphato ⁊ epithimet᷑ cū eo. Et quandoꙙ
dicit in hoc casu necessariū est dare medicinas opiatas cū virtute
opij ⁊ posuit hoc medicamē. ℞. accacie balaustiarum galle. s. ypo
quisti. sumach mirre thuris ⁊ opij an. cōficiant᷑ cū aceto acuto foꝛ
ti. ⁊ sit dos. ʒ. 5. Et valet athanasia descriptione nicholai cum suc
co plātaginis solo vel in quo ductus sit lapis emathites super co
te tā diu donec rubeat vel cū aqua ros. aut rub. mirti. Et aliquan
do etiā opiata supponunt᷑ sicut athanasia dicta ⁊ quādoꙙ miscen
tur cum eis stiptica. Dixit Serap. ⁊ ponit᷑ ꝯᵒ continētis ad retinē
dum mēstrua violenter. ℞. vitrioli cociataruȝ pelliuȝ cupularum
glandium thuris ⁊ opij an. partes equales fiant pillule ⁊ dāduȝ
est eis in potu. ʒ. i. ⁊ retinebunt mēstrua violēter valde. Ait Ras
dico ꝙ si fuerit cū hoc sitis ⁊ inflamatio vehemens noli audacia

Uide quare est necessariū aliqñ da. e medicinas opiatas

venire super illud.

Quod si fluxus fuerit ꝑpter aquositatē sanguinis dixit iudeus si fuerit menstrua tenuia aquea da in potu de stipticis ⁊ dentur alia que desiccant ⁊ ingrossant sanguinem. oꝫ eni dixit Aui. penitus vt declinet ad ea. ¶ Electuariū cōueniēs in hoc fluxu maxie est electuariū d scoria ferri ⁊ electuarium de granis mirti. ⁊ troc. de carabe cū sumunt ꝑ ebdomodā vnā vt dixit Almā. ¶ Electuariū bonū ℞. thuris nardi masticis sumach mirti boli ar cimini torrefacti ⁊ granorū vue acerbe an. partes equales radicū consolide siccarum p. ij. zuchari albi ꝙ sufficit. Fiat enchatisma in vino stiptico cū 8ª parte sui de aceto in quo decocte sint nux cipressi folia mirti folia oliue ⁊ folia salicis ⁊ sit eius additus puluis boliar olibani ⁊ masticis ⁊ supponat nastale factū ex colofonia scoria ferri ⁊ olibano cōtritis ⁊ suppositis cū lana infusa in rob. mirti. ¶ Aliud vtile. ℞. olibani masticis sumach ipogsti. acacie colofonie ⁊ mirti ⁊ pilorū leporis an fiāt nastalia cū albumib⁹ ouoꝝ ⁊ sterc⁹ capraꝝ mōtanarū siccū tritū ⁊ mixtū cū thure ⁊ cū lana suppositū tollit hūc fluxū

Vid hic plurima q sistūt sāguinē in omni fluxu ⁊ vndecūqꝫ fluat

In facto autem pp difficultatē partus conueniūt trocisci de spodio ⁊ qnecūqꝫ sanguinē sistunt. ⁊ troc. de charabe cū granis mirti i succo plantaginis supponantur cum cocto ⁊ iniciatur succus plantaginis cum mucilagine gumi arabici ⁊ dragaganti ⁊ in facto ex fractura vene cōueniunt q solidāt. Dixit Ras. in diuisionibus sumāt in potu de charabe. Clisteriza matricē cū medicinis incarnatiuis vlcerum humidorū.

Et factus cā vlcerū curat cū medicinis cōpositis ex ꝯfortatiuis ⁊ stipticis ⁊ diureticis. Cōfortātia. n. ⁊ stiptica desiccant vlcera ⁊ eoꝝ cura est exsiccatio ⁊ diuretica ponūt cū eis vt deducāt ea ad locū vlceris ⁊ vt mās fluentes ad locū vlceris diuertāt ad vias vrine. Debēt aūt sumi ex frigidis ⁊ tēperate calidis vt nō exacuet per ea vlcus ⁊ debent poni in subdupla dosi stipticoꝝ.

Et factus. cā corrosionis est difficilis cure maxie si antiquet. Dixit Gal. vt 9° ponit cōtinēs Cura est cū suppositorijs factis de mineralibus sicut litargirio antimonio cerusa luto sigill ⁊ armeno ⁊ similibus.

In facto cā ragadie cura est cura ipsarum

Et in facto ꝑpter emoroydas dixit Aui. curet cura emoroydarū cū semine lini cum aq calida q cū sua anodimitate sedāt dolorē. Et oꝫ vt obseruet hore quietis ad curā in his q preseruāt a futuro fluxu ⁊ si fuerit illic ꝑiodi. i. qñ redit flux⁹ curet tūc i horis ꝑiodorū ⁊ studeat ad sedandū. s. fluxū vl sedādū. s. dolorem. Et qꝛ i fluxu sanguis retentione medicīe vstie aliqñ approximāt i h tñ fluxu ñ ꝯueniūt. Dixit Rasis 9° cōtinētis nō supponāt alique medicine cōbustiue qm locus est neruosus. Dixit Ras. 9° cōtinentis ex libro absqꝫ auctore. ℞. sulfuris bñ triti. ʒ. j. ⁊ da ipꝫ in potu ieiuno stōacho cū vīo cocto ⁊ postea nō comedat vsqꝫ ad meridiē. deinde comedat de spidebegi ⁊ sequat h ꝑ triduū ⁊ cessabūt ide mēstrua. est. n. optimū puto maxie valeat in facto ab aquositate sanguinis. Dñt ēplet sumen cū gipso distēꝑato cū aceto pulueris ꝑcellatarū vstarū. ʒ. ij. sūpte cū aqua frigida vel cū aliquo rob. stiptico conueniūt omni fluxui. Dixit Gal. cauda equina cōuenit fluxui sanguinis matricis ꝓprie ruffi. Cū sumit puluis factus ex floribus caudaꝝ exsiccatis ⁊ ex floribus cucurbite an. ʒ. iiij. cū sorbili mirabil seqt effect⁹. Sigillū sancte marie vide cōmestū tribus dieb⁹ optie operat in oi fluxu menstruoꝝ. ¶ Puluis vtilis valde. ℞. minij. ʒ. j. s. cornu cerui vsti carabe granoꝝ mirti an. ʒ. s. det añ cibū ꝑ duas horas vel cū ē dormitura cū vino rub. ⁊ alig loco minij ponūt cinabriū. Puluis fcs ex margaritis ⁊ spodio an. ʒ. j. sūptus cū vino rub. mirabiliter cōsumit mēstrua ⁊ cū sumūt. ʒ. ij. corallo. ru. sbtilissime puluerizatoꝝ cum succo plātaginis cū dormitura est nulla precedente cena vtiliter operant.

In correctōe aūt accidentium q ē 4ª intētio oꝫ medicū recurrē ad ꝓpria eorū capla. Dixit Gal. ⁊ ponit 9° cōtinēs si fuerit cū siti ⁊ febre da omni die troc. i. cū spodio factū cōstipatiuū cū aliquib⁹ aquis accidis stipticis ⁊ fridis. Qd si cū fluxu fuerit dolor sedet cū suppositorio h ℞. aluis ⁊ seis iusq. albi an. ʒ. s. opij dauic. i. litargiri ⁊ antimonij ⁊ sumach an. ʒ. j. ⁊ supponatur cū lana: Aut. ℞. spice. ʒ. ij. ipog. ʒ. j. s. acatie. ʒ. s. opij dauich. i. supponant cū lana ꝑus infusa in aquis stipticis. Dicit ꝙ viola sarracenica cōmesta bibita ⁊ supposita multū valet in oi fluxu mēstruoꝝ. Et dī ꝙ succus vrtice femori illinitus restrigit mēstrua lapis corneli⁹ gestatus curat fluxū mēstruorū. Et iaspis viridis hñs rubeas venas in argēto ligat⁹ ⁊ gestatus oēs fluxū mēstruorū ⁊ sanguis restringit. Dixit Giliber. ēperica in oi fluxu sanguis valde laudant. vñ dixit cōstā. cap° de incantatōe cōstat ꝙ si medicus aliquā patientē quoqūo iuuerit cū incantatione adiuratōe colli suspēsiōe vel similibus corpis cōplonee ē scitat. Medius vgultus herbe dicte pes leporinus collo suspēsus sistit ꝑfluuiū mulieris. Stercus catte cū resine ⁊ rosa suppositū sanguinē sistit ⁊ vt dñt est exptū. Et dī exptū fore ꝙ si mulier secum portet in sacculo puluerē rane maioris nō emittet de sāguine. Et si vis ꝓbare liga eū ad collū galline ⁊ dimitte ꝑ vnū diē ⁊ postea interfice ⁊ sanguis nō exibit sb ea. Dixit sextus placitus in quocūqꝫ loco taur⁹ pascit folia vlmi arboris d fimo ei⁹ ibi emisso siccare fac ⁊ subtiliter puluerizare ⁊ puluerē mitte sup carbones viuos in testa sub scamno pforato ⁊ mulier sup ipm sedeat bñ vndiqꝫ coopta pannis fumū diligēter ad matricē recipiat ⁊ sanabitur ita vt miraberis. Dixit Albertus ꝙ retinē corneolā in auro ligatā in digito sanguinē stringit vndecūqꝫ fluat ⁊ maxie mēstruū qd nō pt cōstringi. Et qdaꝫ dñt ꝙ valet ēt ligatus collo. Et cinis ossiū coxaꝝ tauri vel bouis credo ꝙ debeāt vri: bibitus cū aqua ⁊ aceto renibus ⁊ pectini ēplastrat⁹ vtiliter fluxū mēstruoꝝ restringit.

Remediū cōtra dolorē cōtigētiū cū fluxu mēstruorum

¶ Capm. 22m de retētione mēstruoꝝ pter nāꝫ.

Vide ꝙ duob⁹ mōis sumit retētio mēstruoꝝ ab auctoribus

Retentio mēstruoꝝ dupl̄r sumit vno mō large ꝓ ablatōe diminutione ⁊ corruptione exitus eoꝝ. Et dī corruptio exitus eoꝝ qñ cū accñtiū difficultate ꝓdeūt. Alio mō stricte ꝓ sola ablatōne. ¶ Dixit Aluer. 3° collꝫ de accidētib⁹ superuenietib⁹ opōnibus vulue. Cāe retentionis sanguis mēstrui sunt opposite cāe fluxus eius. Saluo ꝙ ex causis que debilitant virtutē expulsiuā ⁊ ipāꝫ ꝓuant est opilatio que fit in venis aut propter grossitiem sanguis aut pp suā viscositatē aut pp multitudinē ꝓuocationis lactꝭ aut pp apostema vel alias egritudines matricis Gal. aūt in mulierū doloribus sicut ponit a rabi in. 16ª pticula dixit sanguis retinet ex debilitate vtutꝭ trahētꝭ aut venaꝝ matricis opilatione. Et dixit Rabi. noīauit Gal. cās so rōne instrumēti i quo tpe replt ⁊ nō noīauit hic cās cessatiōis mēstrui qtitatie cōprehē si q hora multū diminuit ⁊ nō inuenit. Et dixit sup 5° affo. ꝯ° 28° ⁊ ꝯ° 57° mēstrua retinēt aut de ptāte in mrice aut ex tortura eius q fit penes ptū magis aut ex cā grossitudinis sanguis aut ex opilatione venaꝝ qbus venit ad mricē aut ex coadunatōe orificiorū ipoꝝ aut ex ꝯdēsatōe sbe toti⁹ mricis ⁊ retinēt cā grossitudis humoꝝ grossoꝝ aut frigidoꝝ supra corp⁹. Aui. reducēs cās retētōis mēstruoꝝ ꝑ ordinē dixit. mēstrua retinēt aut pp cām ꝓpriā in mrice aut ꝑpter cāꝫ cōeꝫ. i. pp cōitatē alioꝝ mēbroꝝ ad matricē. Et cā ꝓpa in mrice est aut ꝑpter cāꝫ inatā. i. nālē eius aut ꝑpter cāꝫ accidētē alio°. i. ꝑpter cāꝫ accidētalē ⁊ pter nāꝫ. Et illa q fit ꝑpter cām in matrice iteꝝ diuidit. Dixit Aui. aut fit ꝑpter cāꝫ in vtute matricis aut ꝑpter māꝫ q debꝫ euacuari aut ꝑpter cām in instro. s. via ꝑ quā dꝫ fieri euō. ⁊ ꝓprie aliqñ solo instrumēto. s. collo matricis. Et cā in vtute matricis. dixit Aui. est sicut debilitas. s. maxie expulsiue eius ꝑpter maliciā cōplonis eius fride aut sicce aut calide ⁊ nō dixit de hūida qꝛ relaxādo mēbra ⁊ vias ⁊ cursibilē reddēdo materiā nō est cā retētōis sed fluxus nisi in materia aliq secū coniuncta foret cā opilationis ⁊ sic detētionis. Dixit aūt Aui. de ꝯplexione calida qꝛ lꝫ de nā calidi sit subtiliare aperire ⁊ attrahere tñ qñ instrumētū intēdit deicit actū ꝓprie vtutis aut fortasse qꝛ aliqñ est cā ꝙ resoluat subtile ⁊ remaneat grossū: aut qñ est cā maioris resolutionis ꝙ attractionis ⁊ maxie cū per eius resolutōeꝫ cōsecuta fuerit siccitas. Et dixit Aui. mala ꝯplexio frigida aut est cū mā aut sine ea Et nota dixit hoc de calida neqꝫ de sicco qꝛ vt quidā volūt dedit per illud intelligi sine fuerit cū mā vt colerica grossa aut cū sanguine grosso. Alij aūt dñt ꝙ cōplexio calida cū materia est cā fluxus ⁊ nō retētionis ⁊ nō est dictū eoꝝ vniuersal̄r veꝝ Et cā ex pte māe. dixit Aui. aut est qtitas aut qualitas aut aggregatio ambaꝝ. s. qtitatꝭ ⁊ qlitatis. Et cā eius q est ex qtitate est paucitas ipi⁹ sāguis ⁊ paucitas ipi⁹ ē aut pp paucitatē ciboꝝ aut pp vehemētiā vtutꝭ rētētie mēbroꝝ q ēt si mltiplicēt cibo ñ mūdificat. i. ñ mūdificari ꝑmittit supfluitatē mēstrualē ꝑpter suā fortē retētionē qua detinet sanguinē in venis dispsis in mēbris ꝓ nutrimēto ipoꝝ qd maxie cōtingit. Dixit Aui. in mulieribus qrū nature. nāe virorū similes sunt ⁊ sunt potētes super digōnē vltimā ⁊ distributōeꝫ necessariā ꝓ mēbris ⁊ expulsionē superfluitatū fm modū quo expellūt eas viri. Et iste sūt pigues. i. carnose lacertose de quibus sūt fortes viragines qrū anche ipaꝝ pectorib⁹ sūt strictiores. Debēt enī naturaliter mulieres eē ampliores in anchis ꝙ in pectoribus vt ptes iste sūt bñ fortes ꝓ sustentatōe fetus ⁊ quarū extremitates sūt pigues. i. carnose plus. Et ex eis in qbus est paucitas sanguinis sūt que sunt multarū euonū cū medicinis ⁊ exercitijs ⁊ ꝓprie sanguinis fluxus ꝑ nares vel emoroydas aut plagas aut alia. Dicūt etiā aliqñ augmētū sanguinis in corpore est cā ꝙ mēstrua nō fluāt sicut aliquādo cōtingit ꝑpter debilitatē expulsiue q nō regulat expulsionē eius ⁊ sicut cū causat opilatōes in venis matricis. Et sic semp iueniunt mulieres in quibus sanguis habūdat carere menstruis. ¶ Propter qualitatē aūt māe dixit Aui. sanguis est grossus ꝑpter frigiditatē aut ꝑpter multitudineꝫ eius qd admiscet ei ex hūoribus grossis sup. aut viscosis aut pp multitudinē trāquillitatis ⁊ similia ⁊ vsū cibarioꝝ frigidoꝝ grossoꝝ viscosoꝝ ⁊ nauseatiuā saceitatē. Et cā que est ex pte instrumēti dixit est opilatio siue sit attenuatoria ꝓcedēs pp caliditatē exsiccātē sicut in multum co

Vide hic si retētio ꝓueiat a cā matric s. i. ꝓcedēte ab ipa matrice q fit illa q pōt illud cāre

lericis

lericis multotiens cõtingit aut ꝓpter frigus exsiccãs vñ sanguis ingrossatur ⁊ inspissat̃ ⁊ sic põt eẽ cã retẽtionis mẽstruoꝝ. ⁊ isto mõ multotiens facit ipꝫ possidere multitudo pot⁹ aque .s. fride ⁊ ꝓducit ad putrefactionẽ .i. corruptõez .s. retẽtionis mẽstruoꝝ siue sit opilatio coartatoria cã hũoꝝ grossoꝝ viscosoꝝ aut ꝓpter apãta siue sit opilatio carnosa pp multitudinẽ adipis maxĩe in collo matricis aut additionẽ carnis in eo aut ꝓpter clausurã .i. velamẽ grossuꝫ spissũ pp qđ nõ põt trãsire nꝫ resudare sanguis sicut accit ĩ velatis. Aut pp vlcera accidentia in matrice q̃ cõsolidata sunt ⁊ corruperunt sua cõsolidatõe orificia venaruꝫ apparentiũ quare destruũtur ⁊ deficiunt ab opõne que erat apertio orificioꝝ venarũ matricis que facta cõsolidatõe vlcerũ claudũt̃ ⁊ nõ est amplius ei curatio. Aut .s. fit opilatio dixit Aui. pp tortuositateꝫ suam .s. viarum matricis superfluã ⁊ cõuersionẽ .s. magnã colli matricis a loco suo: aut ꝓpter breuitatẽ colli matricis nõ qdẽ ꝯm longum sed ꝯꝫ ꝓfũduꝫ vt breuitas dicat coangustatõeꝫ ⁊ strictură nõ curtitatẽ aut fit opilatio ꝓpter ꝑcussionẽ aut casuꝫ claudẽtẽ orificia venaruꝫ ⁊ collũ matricis aut fit opilatio successiõe abortus.

Retentio autem mẽstruoꝝ facta per viam cõitatis alioꝝ mẽbroꝝ ad matricẽ dixit Aui. est sicut facta cã debilitatis epatis q̃ non emanat idest nõ mittit sanguinẽ neq̃ discernit ipm. Et sicut facta ꝓpt̃ opilationem in epate aut in corpore toto q̃ in venis totius ⁊ sicut facta ꝓpter pinguedinem scilicet mirach ⁊ zirbi superfluã facientem accidere opilationem cõstringentẽ vias matricis constrictõe a compressione ꝓcedente. Et extenuatio iterum cõstringit eas cõstrictione facta ab exsiccatione ꝓpter paucitatem sanguinis ⁊ vniuersaliter omne regimẽ exterminans corpus est causa retẽtionis menstruorum. ¶ Dixit Aui. sanguis effluit super matriceꝫ idest ad matricem cum exitu .i. cum exeat extra. Littera extra dicit cõgelatur super matricem ⁊ cũ nõ inuenit meatũ ad exeundũ redit in corpus ⁊ cũ istud iteratur .i. pluribus vicibus cõtingit dilatatur in corpe sanguis ille ⁊ facit incurrere egritudines. Et haruꝫ q̃dam eueniunt in ipa matrice q̃dã in stõacho quedã in intestinis ⁊ quedã ĩ cerebro ⁊ quedã in spũalibus quedã in epate. Et de egritudinibus matricis est prefocatio ꝓpter collectionem colli ⁊ declinationem ad partem lateris q̃ aliquãdo replentur magis retẽtio sanguine vene vnius lateris quaꝫ alterius. Et ex eis sunt apostemata in ipa calida ⁊ dura. Et accidunt apostemata visceruꝫ ⁊ stõaci ⁊ alie egritudines in stõacho ex debilitate digestionis ⁊ casu appetitus ⁊ corruptione eius ⁊ nausea ⁊ siti vehementi ⁊ mordicatione in stõacho. Et accidunt ex ea egritudines capitis ⁊ neruorum sicut epilepsia ⁊ paralisis ⁊ egritudines pectoris sicut tussis ⁊ malicia hanhelitus. Et quãdoq̃ difficilis fit sermo ꝓpter exsiccationem lacertoꝝ lingue ex vapore calido ⁊ fortasse est ista grauitas .s. sermonis causa doloris capitis: ⁊ plurime ex egritudinib⁹ epatis sicut hydropisis ⁊ alie ⁊ alteratur ex ea forma ⁊ habitudo sicut in cacesia ⁊ accidunt eis ẽt difficultas vrine ⁊ eius cõpressio idest retentio ⁊ dolores alcatim ⁊ renuꝫ ⁊ colli ⁊ grauatur corp⁹ ⁊ extenuatur ⁊ cõtristat̃ idest angustiatur. ⁊ adueniũt ei horripilationes ⁊ febres adurentes. ⁊ accit ei ingetudo ⁊ tristitia ꝓpter vaporẽ ⁊ q̃nq̃ apãtur ⁊ inflatur totum corpus eius ⁊ venter ei⁹ ẽt ꝓpter attractionem virulentie sanguinis ad ipꝫ. ¶ Dixit Ypo. ⁊ ponitur 9° cõti. sequit̃ retentionẽ mẽstruoꝝ necessario ꝯm longitudinẽ dierũ detrimẽtũ in matrice aut ex genere apostematis calidi vl' herisipile aut sephiros idest apãtis duri aut cãcri. Dixit Ga. super 6° epidimiaꝝ nisi ꝓuocata fuerit mẽstrua mulieris spatio lõgi tẽporis ⁊ mulier alba hũida sanguinis aquosi inflatur leuiter ⁊ dubiuꝫ erit ne superueniat ei hydrops. Et dixit 6° de interioribus si mẽstrua diu cessauerint in inguie grossities extra naturã apparens apã in interioribus mẽbris esse significat Et quibusdaꝫ vidi grossiciem in inguine fieri ⁊ saniem coadunari vñ necesse fuit vt incidẽtur ⁊ seq̃t̃ ꝓhibita mẽstrua dolor in inferioribus collo ⁊ capitis craneo acuta febris vrĩa nigra viridis ⁊ eruginosa quasi mixtura loture carnis ⁊ carbonũ ⁊ nõ nullis vrina ꝓhibet̃. Et dixit Gal. 6° epidimiaꝝ. quedã mulier que parerat per lõgũ tẽpus postea viduata est ⁊ retẽta sũt mẽstrua eius p' tẽpus lõgũ factuꝫ est post hoc corpus eius in modũ dispõnis corporis viri ⁊ corroborati sunt pili in toto corpore ⁊ orta ẽ ei barba ⁊ fcã est eius vox grossa deinde mortua est. ¶ Et dixit Ypo. passa est mulier alia hoc ⁊ studui vt facerẽ descẽdere mẽstrua eius ⁊ nõ descenderũt que ꝑ longũ tẽpus durauit ⁊ mortua est. Et Aui. dixit q̃nꝫ accidit mulieri in cõplexione vel ꝯm cõplexionẽ cũ retinentur eius menstrua q̃ñ est fortis creationis cuius virt⁹ est potẽs ad extẽdenduꝫ superfluitatẽ retentam ut assimilet̃ viris ⁊ multiplicẽt̃ pili eius ⁊ nascatur ei quasi barba q̃re frangitur forma eius .i. ꝑmutat̃ ⁊ ingrossatur deinde morit̃ ¶ Et q̃nq̃ ꝑuenit añ mortẽ ad dispõnẽ cum qua nõ est possibile vt ꝓuocent̃ mẽstrua eius ⁊ plures istarũ sunt de illis que pariũt p'sm. cũ ergo nõ coit cuꝫ eis al'qs ⁊ recedũt ab eis sui cõpares retinẽtur mẽstrua earũ ⁊ remouẽtur ab eis q̃ necessariũ facit euõ sanguinis ⁊ acceptio cõceptõis ⁊ acceptio coitus ⁊ accidit ei vt fiat vrina eius nigra in qua sit sedimẽ virulentuꝫ sicut aqua carnis ⁊ quandoq̃ mingit sanguinẽ. ¶ Dicũt mulieres retẽtis mẽstruis ꝓter naꝫ fiũt lasciuiores pruriũt eni ꝑtes acute retẽtoꝝ mẽstruorũ circa genitalia ipaꝝ. vnde incitant̃ ad coitũ.

Signa retentionis menstruoꝝ generalia siue generis lꝫ nõ sint note ex relatione patientis tñ haberi possunt per ea que dicta sunt seq ad ipoꝝ retẽtionẽ in matrice ⁊ membris alijs. Et Gillber. dixit sunt dolor ⁊ aggrauatio ab vmbilico vsq̃ ad muliebria ⁊ dolor renũ ⁊ spine ⁊ colli frontis ⁊ oculorum ⁊ inflatio palpebrarum ⁊ grauitas oris stõaci ⁊ fastidium ⁊ innaturalis appetitus quandoq̃ ⁊ spãliter si fuerit ex melancolia ⁊ dolor ante ⁊ retro sub spatulis ⁊ anchaꝝ coxarum ⁊ tibiaꝝ grauitas ⁊ apparent in facie macule pãni ⁊ lẽtigines ⁊ dispõ ad maiaꝫ ⁊ hydropẽ. Et vrĩa quãdoq̃ ẽ nigra ⁊ eruginosa ⁊ quasi lotura carnis. ¶ Inquit Gal. 6° de interioribus ⁊ ponit̃ 9° cõtinẽtis fit ẽt ex retẽtõe mẽstruoꝝ põderositas in toto corpore cũ defectu appetitus cibi ⁊ tẽpestate horripilatione ⁊ vigilijs sincopi ⁊ declinatione matricis ad aliq̃đ lat⁹ ⁊ forte apparebit in dispõe eius grossitudo egrediens naturam ⁊ sequitur dolor in dorso ⁊ collo cum febribus causonicis ⁊ vrina nigra cum aliq ua erugine russa ad modum aque carnium mixte cum carbonibus cuꝫ difficultate mingendi. Dixit Ypo. 5° affo. q̃ mulier que nꝫ pregnãs est nꝫ generauit si lac habet .s. exuberans ⁊ perseuerãs huic menstrua defecerunt.

Vide ꝯ plima que succedunt retentioni menstruorum

Signa specierum dixit Aui. illius que pendet ex frigore .s. cum hũoris vicio signum est grauitas somni ⁊ ꝓfundatio in ipso ⁊ albedo coloris corporis ⁊ viriditas venaruꝫ ⁊ ipsarum obfuscatio ⁊ pulsus raritas ⁊ frigus sudoris ⁊ multitudo vrine ⁊ flegmaticitas egestionis. ¶ Et dixit Rasis in diuisionibus signa grossitudinis sanguinis ⁊ frigoris eius sunt mollicies corporis ⁊ multitudo pinguedinis. Dixit vrina est discolorata ⁊ spissa sed si frigiditas fuerit pura sine materia vrina est discolorata tenuis ⁊ in vtraque sitis est pauca ⁊ fastidit coitum penitus. Et in facta ꝓpter multitudinem viscosi flatis tẽpore menstruationis solite emittuntur ꝑ vuluã quedaꝫ viscosa flata ⁊ aliquãdo etiam emittuntur in vrina. ¶ Et signa facta ex caliditate sunt dixit. A. inflatio ⁊ exsiccatio matricis. Et reliqua signa significantia caliditatem: nam mulier est colorata velocis pulsus cum vrina incensa vigilijs ⁊ siti. Et siqdem caliditas fuerit pura vrina semꝑ erit tenuis ⁊ tempore menstruationis paucas aut nullas emittit superfluitates ⁊ non sentitur pondus neq̃ aggrauatio. ¶ Et signa facta ex siccitate dixit Aui. sunt signa siccitatis scita ⁊ verificat eam extenuatio corporis ⁊ vacuitas venarum. Et q̃ fit post egritudines resoluentes ⁊ tristiciã ⁊ ieiunium ⁊ vigilias ⁊ laborem ⁊ moraꝫ in locis resoluentibus ⁊ exsiccantibus ⁊ huiusmodi etiam sunt signa paucitatis sanguĩs. Et dixit Rasis in diuisionibus signa sũt extenuatio corporis ⁊ citrinitas coloris supple vel plumbeitas cũ citrinitate. ¶ Et signa facte ꝓpter grossitiẽ sanguinis sunt venaꝝ ⁊ tibiarum ⁊ membrorum inferioꝝ inflatio ⁊ nigredo ⁊ palpebrarum color obscurus ⁊ vrina rubicunda ⁊ subnigra ⁊ spissa. Et si opilationem causauerit sanguinis grossities vrina erit ampulosa ⁊ quandoq̃ tenuis quandoq̃ spissa. ¶ Dixit Ga. sup 6° epidimiarum ⁊ scribitur 9° cõtinentis. Si caput mamille qđ rube scit cõuertitur in citrinum significat q̃ sanguis in corpore toto est gross⁹ ⁊ difficilis motus. ¶ Et signa facta ab apãtibus vel clausura nota sunt ex causis suis. ¶ Dixit Ypo. 5° affo. mulieri menstruis deficientibus sanguinẽ ex naribus fluere sup. vel vt dixit Gal. 6° đ interioribus vel alio loco corporis sufficienter bonum. Est eñ bonum ꝑ viam signũ q̃ significat naturam potentẽ in expulsione superfluitatũ: ⁊ est bonũ per viã cãe q̃ est cã sanitatis. ¶ Dixit enim ibidẽ Gal. q̃ q̃bus sufficienter affuerit huiusmodi purgatio nihil dictoꝝ accidentiũ euenientiũ ex retẽtione mẽstruorum patiunt̃ Dicit tamen eos intellexisse nõ in omni retentõe mẽstruorum preter naturam q̃ in facta ex frigiditate pura vel cũ materia flegmatica grossa ⁊ viscosa talis pulsus sanguinis per nares vel aliunde non competeret sed noceret augendo causam. Et dicunt q̃ licet in fluxu sanguinis per nares non educãtur materie grosse terree menstruales tamen confert vt dixit Ypo. q̃ per ipm natura potẽtior reddita illas per alias vias expellit aut insensibiliter resoluit. ¶ Et dixit Ypo. in epidimijs ⁊ scribit̃ 9° cõtinentis si auferantur menstrua feminis nigris superuenientibus vris nigris cito sanãt̃ ⁊ per vrinam nigram significatur q̃ sanguis ad inferiora conuertitur ⁊ sic q̃ egrediet̃ in menstruis. fit aliquãdo autẽ vrina chianos cum sanguis ⁊ humores consueti purgari redeunt in epar ⁊ ex parte expelluntur per vias renum ⁊ talem efficiunt vrinam ⁊ discernitur q̃ in inferiori parte feculentior inuenitur: ⁊ quedaꝫ resolutiones apparent nigre que cõmotione humorum egrediunt̃ ⁊ ꝯm q̃ humores plus melancolie participant plus nigrescit vrina vnde color in obscurum ꝓtendit. ⁊ hec omnia magis apparẽt circa horam menstruationis consuete.

Vid. q̃ signa siccitatis ⁊ sanguinis paucitatis concurrant adinuicem

Cura dixit Aaron si retentum fuerit de menstruis ex parte etatis nõ hꝫ curam quoniam in eis diminuitur sãguis. Ideoq̃ si retinetur vltra 50ᵐ ãnum ꝓuocari non debent nec ante 12ᵐ annum ẽt nisi prius puella habuerit mẽstrua ⁊ postea retenta sint. In his enim dixit Haly. eius que fit ex vlceris cicatriza

Vide ꝯ plima accĩntia q̃ sequũtur ad retẽtõez menstruorum

ctione que in venarum fuerit oribus ex quibus menstrua fluunt cura est difficilis. Dixit tamen utendum esse pessarijs mollientib⁹ ex oleo aneti ℨ viol. adipe galline ℨ porci ℨ medullis boum ℨ sissibus. Avi. tamen dixit φ non curatur facta ab opilatione venarū ab incarnatione ulcerum ℨ alijs similibus causis: sunt enim sine spe curationis ut menstrua redeant. Et Serap. dixit difficilis est eius cura valde ℨ fortasse desperatur de cura eius oio.

Cura tamen preservans huiusmodi mulierem a nocumētis ē detractio sanguinis ut non multiplicetur supra conveniens ℨ mundificatio corporis ℨ multiplicatio exercitiorū ut excludantur superfluitates ℨ coadiuvant ad hoc fricationes ℨ balneum resoluentia. Dixit Avi. curatio pendentis ex frigiditate vel caliditate aut generatione sanguinis grossi vl' pauci ℨ humectatione corporis eo φ transit sanguis in nutrimentum ppter fortitudinem virtutis nutritive. Et curatio pendētis ex apostemate vel opilatione nota est. s. in ppriis capitis. ¶ Et dixit Serap. si ex pāniculo super os matricis fiat scindat ℨ dixit cura est remotō causarum efficientium que fit cum contrario ℨ qn̄ sanat retētio menstruorū removet ℨ cū hoc ponendū est regimē. Dixit Avi. regimē cōveniēs est ad movēdū sanguinē cū fortitudine ad matricē: ℨ hoc regimē consistit in dieta ℨ potione ℨ dieta quidem cōsistit in evitatione aeris frigidi ventosi grossi ℨ limosi ℨ electione aeris calidi preterφ in facta a caliditate ℨ siccitate aut corpoℨ extenuatione in quibus est aer eligendus ad hūiditatē vel tēperantiam declinās aut leuem frigiditatem. ℨ vitādus est timor aut tristitia sed fiat adesio gaudio ℨ leticie ℨ bone spei Et exercitium quidem ℨ motus ℨ fricatio marie inferiorum ℨ ipsoℨ vētosatio ℨ cōpressio ℨ balneatio cum calidis conveniunt in facta ex frigiditate pura vel cū materia grossa vel viscosa ℨ facta ex sanguine grosso opilante ℨ cōveniunt in his vigilie. Sꝫ in facta ex caliditate vl' siccitate vel sanguinis paucitate convenit quies ℨ somnus. Et in facta ex siccitate vel sanguinis paucitate convenit regimē resumptivum. Dixit Serap. cum balneo dulci unctione humectante cibis multi nutrimenti potu vini nō antiqui quiete delicia ℨ otio. Et dixit Rasis cōvenit somnus ℨ balneum ℨ dilatatio fiat in cibo ℨ potu. Et in facta ex caliditate declinent cibi ℨ potus ad frigidum sumendo ex eis eos in quibus est apertio ℨ pvocatio. In facta ā ex opilatione a frigido puro vel cum materia vel sanguine grosso opilante. ¶ Dixit Azaravius libro 26° de cibis pvocantibus mēstrua sunt panis nō tamisatus. i. fact⁹ de tota farina vel furfurat⁹ cum semine feniculi cimini ℨ semine absinthij ℨ similibus. Et carnes sint cocte cū raffanis pastinatijs vel spgis ℨ silib⁹. Et brodiū cicerum vel faseolorum ℨ allea ℨ porri ℨ ruta ℨ sinapis ℨ apiū ℨ similia. Et condimentū cū brodio cicerū ℨ cimino ℨ oleo amig. ℨ decoctio fenu greci ℨ dactilloℨ ℨ brodium auicularū cū multis codimentis. ¶ Et Rasis dixit in divisionibus cura sit cibis subtiliativis ut brodio ciceris nigri cum aneto ℨ valet aqua faselorum rubeorum. Et Serap. dixit Regimē sit subtiliativū ℨ sit ex pinguedine exercitium frequens ℨ cibi subtiliativi incisivi. Dixit Rasi. 9° continentis mulier que nō emittit mēstrua eo φ corp⁹ eius est siccum durum debet uti quiete balneo ℨ nutrimentis humidis ℨ vino multe aque ℨ que non emittit menstrua ex duricie matricis eius debet sequi quietē ℨ ociositatem animi: ℨ vtat' nutrimentis humidis ℨ potu aque ℨ balneo. Et que nō emittit menstrua ratione multe pinguedinis fricetur cum nitro ℨ attenuetur regimen eius

Vide h. regimē cōveniens ad movēdum sanguinē cum fortitudine ap matricem

Nō h. duo ex pncipalib⁹ valentibus in pvocādis mēstruis

Cura per potionem dixit Avi. debet fieri per medicinas moventes sanguinem ad matricem ℨ facientes ipsum penetrare. i. reddētes ipm aptum ad penetrandum in poris. i. orificijs venarum ℨ facientes poros apertos ℨ sup. nō per medicinas solum sed per omnem modum ducentem sanguinem ad matricē Et est omnis modus diversionis approximatus femori coxis ℨ tibijs ℨ fricationibus ℨ compressionibus ligaturis ventosationib⁹ cum scarificatione ℨ sine ℨ appositionibus sanguisugarum in locis flomie ℨ ēt ipsa flomia. ¶ Dixit Galie. in li° de flomia a tibijs eūabis sive venā velis aperire sive scarificare super sive sanguisugas apponere. Dixit Avi. de illis que faciūt mēstrua descendere est flomia de safena ℨ vena que est post caudā sed flomia vene geniculi ℨ curvature eius est fortior illa. Dixit tamen viaticus flomemus de vena mediana ut dicunt aliqui de basilica prius donec cā mēstruorum maiori antecedens sit ablata. Deinde devenimus ad flomiam saphene ℨ in primo die parum de sanguine auferatur ex uno pede ℨ in 2° die similiter de alio pede quando eū dixit Avi. est necessariū ut fiat flomia pedis alterius ℨ φuis nō dixerit a quo pede sit incipiendum. dicunt tamen quidam φ a dextro si nō fuerit matrix conversa ad dextrum. qr tunc nō esset incipiendum a dextro sed a sinistro. ℨ dicunt aliquādo est necessarium iterare flomiam ad plures dies ℨ tunc pma die dē extrahi parum de sanguine qr virtus est oppressa in sequenti vero amplior φtitas. Et si ulterius exigat debet fieri parus ut tolleret virus sit autem tota quantitas ascendens ad lib. j. vel plus. Dixit Gali. super 6° epidimiarum ℨ ponitur a Rabi. in 6° particula mulier φ dam fuit cui retentus est sanguis per octo menses ℨ devenit ad magnam extenuationem corporis cuius venas videns repletas ℨ tinctas sub nigro colore flomavi eam ℨ feci extrahi prima die lib. j. ℨ .5. sanguis nigri sicut pix liquida ℨ die 2° lib. j. ℨ die 3° ℥. viij qua sanata est ℨ rediit corpus ad statum suum naturalem in tempore brevi. Et dixit Gal. in libro de flomia ℨ ponitur a Rabi ubi supra: flomia cavillam tribus diebus aut quattuor vel quinq; ante tempus menstruorum scilicet consuetum illi mulieri in tempore alio facere illud noli. Dixit Isaac minue ante tempus eorum .s. menstruorum per triduum vel quatriduum deinde scarifica pmo die unam tibiam ℨ in 2° aliam. Et attenuāda est dieta i illo tēpore ℨ ante ℨ post per ebdomodam. Dixit Avi. ex attrahentib⁹ mēstruum ad matricem est ventosatio super crus ℨ calcaneū ℨ ppue pinguis est magis conveniens ¶ Et Gal. dixit. 10° terrap. ℨ ponit' a Rabi. ubi supra sitias sepe ponimus super pectinem ℨ inguina cum movere mēstruum volumus. Et ex eis est dixit. A. assiduatio stringendi cum instictis membra inferiora ℨ ligandi ea taliter aliquibus diebus sed nō continue stricta sed sepe solvendo ℨ sepe religando: deinde dixerunt. Gal. ubi supra ℨ Avi. exhibendi sunt potus medicinales in quorum exhibitione dixit Rasis in divisionibus utendum est medicina leviore prius deinde me⁹ ℨ postea fortiore. ¶ Dixit Aaron cū dabis medicinas ad pvocandū menstrua cautus eē debes ne sudet mulier superhabundanter qr fieret diversio ad oppositum mēstrui. Dixit Gal. supra ultimo epidimiarum ℨ ponitur a Rabi. ubi supra in muliere habente naturam virorum medicina mēstruū pvocans sibi approximata potest eam pvocare. Et dixit Ipo. 5° de simplici medicina. Medicine que pvocant menstrua ℨ que abscindunt ea sunt similes in virtute virtuti pvocantium vel abscindentium lac. qm̄ sanguis qui est in venis est materia cōmunis istis ℨ illis ℨ ppter istud quando sanguis est facilis cursus ℨ pvocationis temperate quantitatis fiunt iste due pvocationis species copiose. qm̄ mamille comunicāt matricib⁹ per venas multas. ℨ qn̄ lac aggregatur multū in mamillis abscinduntur mēstrua oio ℨ ecōverso: qm̄ qn̄ recedit sanguis ab uno hoℨ membrorum pvenit ad aliud ℨ exsiccat' a quo recedit. Nō est itaq; differentia inter medicinas lactis ℨ menstruorū nisi quia matrices indigent aliquotiens medicinis vehemētioris caliditatis ℨ maioris incisionis: qm̄ vene que sunt in matricibus vehemēti⁹ indigēt reb⁹ φ apiāt ipas ℨ indigēt sāguie φ sit facilioris exētōis cū matrix ipa nō hēat adiutoriū ad sāguinē i se: qm̄ sāguis qui advenit ei nō alter est nisi qr expellitur ad eam ℨ non qr attrahit ipsa ipm ad se: sanguis autem qui venit ad mamillas ℨ est in hoc defectus in eo quo ipe sunt cōrēte nō indiget nisi re parva adiutorij cum medicinis. Et medicine iterum quibus fit iuvamētū in attractiōe sanguinis ad mamillas sunt iterum iuvative in pvocatione menstruorum ubi non currit res fm diminutionem eoℨ Quādo vero mēstrua diminuuntur diminutione multa: aut abscinduntur penitus. non psunt tunc medicine predicte sed indigetur fortioribus. Et iterum provocantia menstrua sunt similia in virtute pvocantibus urinam. Debet tamen eē minoris exsiccationis φ illa. dicunt ergo medicine pvocantes menstrua esse subtiliatie incisive apertive opilationum sive exhibeantur interius sive exterius approximent': ℨ sunt ex eis simplices ℨ composite. ¶ Et de simplicibus dixit Gal. 5° de simplici medicina sunt savina: ℨ mirra ℨ calamentum fluviale ℨ silvestre pulegium costum amarū: assarum cassial. cinamomum amomum. aristol. ℨ plāta dicta barlion: ℨ cum his scribuntur alia 9° cōtinentis ℨ sunt rubea tinctorum lupini amari ruta cortex radicum caparis centaurea minor cyperum feniculus nigella apium silvestre ℨ prasium amcos squinantum flos cheyri citrini caulis sigia idest storax cordumeni laureola supposita descendere facit ipa hora: ℨ savina magis φ alia qm̄ est ultima in attenuatione folia urtice oppoponacum dauc. folia maiorane flos arthemisia ℨ succus eius ℨ faseoli oculi nigri semen eruce vel urtice ℨ utrunq;. Et cum sumūt' ex eo. ʒ. ij. erit cura melior omnibus alijs in pvocatione mēstruoℨ. Et ex pvocātibus est diptamum fu. origanum siler montanum carpoba. nardus castor cortex cassiefi. borax acorus zinzi. piper piretrū anisum calamus aromaticus sapi. colloquintida. fella gentiana. iuniperus flos purpureus alchana mustus bacce lauri balsamus persicaria berbena electuariū yrigeon chimum saturegia semē petro. absinthiū matersilua mellissa matricaria cū flore suo lactuca asini. Dixit Avi. pvocant mēstrua fortiter ℨ interficit embrionē vivum ℨ extrahit embrionem mortuum. Et subdit ℨ est res magis pvocans menstrua ℨ magis conveniens ℨ qd datur de ea ultio idest qd ad plus ministratur est aureus idest bibitus vel supposit⁹ yperico. Valet enī cū pprietate semē agnicasti semē levistici qm̄ provocat virtuose ut dicit Avi. ℨ Galie. 17° de simplici medicina. Et Serap. etiam dixit φ valet radix eius ℨ semen ℨ vinum etiā vel aq̄ decoctionis eius bibitū valet milium solis. Dixit dyas. ℨ est mirabile spillum. dixit Serap. cum vino bibitum betonica cum ʒ. j. eius cum duabus ℥. vini bibitur. Enula cum bibitur ex succo eius pondus ℥. ij. cum totidem aque roris marini cum bibitur radix eius sicca cum vino. Cardus benedictus ℨ ut puto est yrigeron singulis

Nō φ añ ipe mēstruoℨ ōis qr tuor vel qnq; dieb⁹ flomare debes

Nō. ℨ vide simplicia pvocātia mēstrua fm gal.

rō singulis mensibus cōmestus in frixellis valet vtiliter. Et vt di cunt infallibiliter ꝛ potenter mēstrua ꝓuocant yreos alias lauda num spargus camedreos camapitb dragontee radix ꝛ beronie peonia artanita euforbium ꝛ elli ambo. Ex ꝓuocantibus conueni entibus in causa calida est tassus barbasus idest radix eius sūpta ꝛ radix altee ꝛ infusio sisami aut fenugreci bibita ꝛ isopus humi da cum mellilloto. ꝛ butiro ꝛ supposita capum bibitum endiuia cicorea scariola ꝛ earum semina etiam cucumeris ꝛ cucurbite ꝛ adiātos ꝛ ceterach: maxime quando cum istis frigidis misceꝛ tur aliqua ex ꝓuocantibus menstrua calidis ꝛ similia bis. Dixit diascorides mellissa fomentata ꝛ carbaplasmata pectini mēstru is longo tempore retentis imperat. Et dixit Albertus quando se det mulier in decoctione mellisse ꝛ stat in ea per aliquod temꝛ pus ꝓuocat menstrua ꝛ folia eius bibita valent. ꝛ decoctio floꝝ vel foliorum matrisilue consimiliter approximata valet. vinum decoctionis seminis ꝛ radicum leuistici bibitum fomentatū ꝛ cataplasmatum multum valet. Uinum decoctionis seminis iuni peri bibitum ꝛ fomentatum ꝛ puluis ipsius seminis cum vino sb tili modice limphato sumptus bn̄ operatur ex predictis similibus possunt fieri multe medicine composite. Et tam in simpliciuꝫ apꝛ proximatione ꝙ compositorum dantur regule. Quarum vna ē in eligendo horam approximationis earum de qua dixit Gali. in libro de flomia ꝛ ponitur a Rabi. in. 16ª melior hora exbibitionis medicinarum ad menstrua ꝓuocanduꝫ est in exitu mulieris a bal neo postꝙ in eo quieuerit ꝛ humidare idest sudare cessauerit. 2ª est ꝙ approximentur post dispositionem factam de matrice per fomentationes ꝛ cathaplasmata ꝛ fumigationes. quoniam tūc omnia remedia melius ꝛ citius operantur. 3ª regula est ꝙ ante exꝛ hibitionem ꝓuocantium menstrua p̄mittatur p̄paratio sanguinis ad currendū subtiliando grossum incidendo viscosum ꝛ vias du ctuum aperiendo cum eductione humoris peccantis. Digeratꝛ itaqꝫ ꝛ preparetur materia cum sirupo arthemisie qui sic fit. ℞. arthemisie. ℳ. ij. pulegij calamenti mentastri origani mellisse ꝑ sicarie sauine samsuci capill. ue. camedreos perforate camepithe os matricarie cum flore centauree minoris rute betonice mellisse an. ℳ. j. radicum feniculi apij petro. spargi brusti saxifragie enu le diptami ciperi rubee tinctorum ireos peonie an. ʒ. j. seminis iuni peri leuistici petro. apij anisi nigelle carpobal. costi assari piretri ca siel. cordumeni calami aromatici fu. an. ℥. s. conquassentur ꝛ infū dantur in aqua pluuiali sufficienti per diem ꝛ noctem postea deꝛ coquātur ad medietatis aque consumptionem tunc deponātur ab igne ꝛ dimittantur donec aqua tepuerit tunc cum manibus i in ipsa aqua fricentur postea colentur ꝛ in colatura addatur mel vel zucharum quantum sufficit ꝛ fiat sirupus. Et si humor fuerit viscosus acetosetur cum aceto acuto vel squillitico ꝛ fiat sirupus aromatizatus cum cinamomo ꝛ nardo cuius dos. sit. ℥. ij. cum potu aq̄ sublimationis rubee tinctorum ꝛ vbi non haberetꝛ cum aqua ar themisie vel alicuius similis. Et sumatur hic sirupus per sex dies aut amplius. deinde purgetꝛ cum benedicta aut catartico imperia li vel electuario indo. aut cum pillulis fetidis ꝛ similibus. Et si tēꝛ pus retentionis menstruorum precesserit in longum iteretꝛ digō ꝛ subsequenter etiam fiat purgatio. ¶ Et scias ꝙ fm me ista pur gatio debet precedere flomiam venarum pedum ꝛ ipius vicari os: ꝛ post euacuationem detur yeragalꝛ qm̄ est efficax. Et trisera. magna sine narcoticis facta ꝛ continuata cum brodio galline veꝛ teris delicatio vel cum predicto sirupo aut cum decoctione pule gij calamenti ꝛ mentastri. Dixit Gal. postꝙ minuebā sasenaz aut scarificabam dabam in potu castoreū cum mentastro fluuiali. qm̄ ꝓuocat menstrua in quolibet dispositione sine nocumento cū sit melius omnibus alijs ēt licet febricitās fuerit dūmodo febris ei⁹ sit leuis. ¶ Et Ysaac hoc idem dicit sed addit si non fuerit calidi tas ne recipiat inde mulier nocumentum ꝛ fortasse intellexit de i tensa ꝛ acuta. Dixit Serap. medicamen qd̄ ꝓuocat mēstrua abs qꝫ nocumento. ℞. castor. acori seminis anisi ꝛ apij ꝛ da in potu cū vino liphato. Dixit Gal. sume diptami ꝛ corticum felichie an. ex ag. i. sauine ex ag. s. tere ꝛ cum melle tēpera dispūato ꝛ da ex ag. i. cum faseolorum rub. aqua in salina idest in ieiunio ¶ Dixit Alman. troc. de mirra dentur qui sic fiunt. ℞. mirre. ʒ. iij. lupinoꝝ optime tritorum. ʒ. v. foliorum rute mentastri pulegij cimi rubee de qua tingitur asse serapini oppoponaci an. ʒ. ij. fiant troc. s. cuꝫ vi no quoꝝ vniusquisque sit. ʒ. ij. ꝛ detur vnus in aqua in qua semē iuniperi sit coctum Alia descriptio loca balasce ꝛ assaꝫ fetidam ꝛ ꝛ tiriaca optime fermentata cum. ʒ. j. castor sumpta cum vino de coctionis mellisse vel. arthemisie. Dicunt mirabile hoc esse expe rimentum. ℞. suci mercurialis ꝛ mellis mundi an. ℥. i. pulueris ni gelle quantum sufficit ad conficiendum ꝛ inde possent fieri pillule grosse ꝛ exhibe duas vel tres in nocte qua mēstruari debeat mu lier ꝛ fluent mestrua copiose. ¶ Puluis factus ex cassial. ꝛ corꝛ tic. cassiefi. cinamomo diptamo ꝛ croco an. sumptus cū decoctio ne diptami ꝛ mellisse vtiliter. ꝓuocat mēstrua ꝛ si addatur eis bo rax ꝛ castor est forte dos. ij. cum vino subtili. Amplius eligere po tes ex his que dicta sunt superius in ꝓuocatione aborsus vel secū dine aut fetus mortui. ¶ Et scias ꝙ medicinarum que sumuntꝛ

Uide d̄ hora q̄ debēt approxi mari ꝓuocātia mēstrua

Uid ꝙ castor. ū ꝓuocat men strua in q̄libet dispōne

ad ꝓuocanduꝫ menstrua dos. debet esse magna ad hoc vt effica tiam habeant. Qd̄ si illis sumptis post aliquam quietem mulier teneat pedes ꝛ crura in aqua calida dirigentur citius ad matricē ꝛ fortius opabūt. Tiriaca diatesserō sūpta cū. ʒ. j. mirre ꝛ. ʒ. j. nigel le ꝛ vino subtili aperit opilationes ēt veteratas ꝛ maxie si suppōa tur cum succo mercurialis. ¶ De medicinis aūt approximandis ab extra dicit Ipo. 5º affo. muliebria educit ex aromaticibus cale factio vt dicunt nō solum videlicet ipsoꝝ calefactio iterius sum ptorum sed exterius approximatorū siue in ēplis siue epithimatiꝛ bus embrocis vnctionibus encatismatibus fomētationibus vel fumigijs ēt fumū eorum ad p̄nnos recipiēdo ꝛ eos pectini ꝛ vulꝛ ue applicando aut paneꝫ calidum puluere eorū aspersum vulue approximando aut supponendo vel pessarizando aut digito inūꝛ cto ꝛ puluere ipsorū asperso vuluam intus fricādo. ¶ Dixit hal. vmbilicū ꝛ pectinem cū aromatibus carbaplasma testatur enim hoc Ipo. eē mirabile ad circuitus sanguis educendos. reseāt eni opilatione si ex grossis fuerit humoribus incidentia illos ꝛ subtilia antia. venarumqꝫ aperiūt ora que cā frigiditatis fuerant reducta idest constricta ꝛ matricum dissoluunt inspissationem sua calesaꝛ ctione ꝛ subtiliatione ꝛ sanguinis extenuant grossitiem. Et aro mata que hoc faciunt. Dixit Haly. sunt hee spica cinamomuꝫ xi loaloes carpobal. nux mus. bestasi bellum galia muscata costum: amomū adhereri flores ꝛ similia hec omnia vel maior pars ipoꝝ sumantur ꝛ trita mediocriter in sufficienti aqua decoquantꝛ ꝛ in sacculo ponātur lineo qui ūbilico sepius apponantꝛ ꝛ pectini. Di xit Aui. vaporatio cum speciebus ꝓuocat menstrua ꝛ suffumiga tio cum coloquintida sola ꝓuocat menstrua in dispositione idest statim ꝛ similiter oppoponacis ꝛ serapinum ꝛ cordumeni ꝛ alia similia non habentia stipticitatem oio aut nisi paucam valde. huꝛ iusmodi debent poni super prunis positis in vase posito sub scam no sup quo sedeat mulier ad recipiendū fumigiū ad vuluam cuꝫ traiectorio vel emboto posito super vase in quo sunt prune: ꝛ vo catur talis vaporatio humida cū rebus decoctis in vino vel aqua ꝫ dispositionē: nā si fumigetꝛ mulier cuꝫ decoctione sauine lauri rute ꝛ pulegij. ꝛ sit tunc vndiqꝫ bene cooperta ꝛ postea lauet vul uā ꝛ adiacētia ista decoctione bn̄ calida ꝛ postea succi rute. ʒ. j. cū vino calido bibat si faciet sic de sero ꝓuocabuntur de mane men strua. Si fiat fomentum dixit Gilibert. ex decoctione gallitrici be tonice sauine ꝛ arthemisie. ꝛ balsamuꝫ postea potetꝛ ꝛ sine mora educet. Fumigium qd̄ inueni vtile fit ex decoctōe saturegie puleꝛ gij sauine arthemisie radicum aristol. ro. radicum enule ꝛ yreos ꝛ radicum artanite vel cucumeris asinini post cuius receptioneꝫ sedeat in ipā decoctione. Aut fomentetꝛ pecten ꝛ membra genita lia cū spōgia in ea infusa ꝛ expressa. Emplastrum ponatꝛ sup sumē factū ex farina lupinoꝝ absinthio elleboro myrra ꝛ ruta ꝛ nigella cum felle taurino. Est eniꝫ cite operationis ēt in diuturnis maxi me si yera galie. cum vino decoctionis iuniperi biberit. Fiat hoc nastale vtiliter conferens ēt nō inducēs ardorē. ℞. gentiane ꝛ pu legij an. ʒ. ij. nigelle. ʒ. j. contere subtiliter ꝛ tere cum pulpa carica rum pinguiuꝫ ꝛ succo mercurial. donec fiat sicut pasta. Aliud. ℞. bn̄dicte. ℥. s. pulpe coloquītide nigelle an. ʒ. j. cōfice cū succo mer curial. Solus puluis nigelle in sacco reclusus ꝛ vulue suppositus bene operatur. ¶ Dixit Rasis in diuisionibus suppositorium ꝓ uocans mēstrua ꝛ emoroidas. ℞. ciclamen ꝛ elleborum albū cala mentum serapinum ꝛ euforbium ꝛ resolue in aqua sauie recenti ¶ Dixit Aui. sumatur ex euforbio sexta pars. ʒ. vnius ꝛ bene cō trita supponatur hora vna ꝛ nō dimittatur plus: qm̄ facit fluere sanguinem faciliter. Dixit Haly. infunde lanam in aqua pigami ꝛ calamēti fluuialis ꝛ super asperge puluereꝫ diptami ꝛ armel ꝛ suppone. Aliud faciliter ꝛ velociter ꝓuocās. ℞. eleboruꝫ nigrum pulpā coloquin. lupinos absinthioꝝ marinū ꝛ sauinā ꝛ trita diligē ter ꝛ lane puluerē pōe que lana fello taurio tincta supponatꝛ. Ali ud sume castor ex agi. s. ꝛ musci graua. iij. ꝛ cuꝫ oleo sambucino dissolue lanā in eis intictā suppone. ¶ Suppositoriū. A. bonū. ℞. myrre calamē. an. ʒ. iiij. sauie. ʒ. viij. rute sicce. ʒ. x. passul mūdataꝝ. ʒ. xx. ꝓficiantꝛ cū felle vaccio ꝛ fiāt ex eis nastalia. Et iteꝝ castor ꝛ myrra ꝛ musc⁹ reducātꝛ ad similitudinē gladiū cū oleo de been vel sambucino in lana infusa in oleo sanbucino ponatur galbanuꝫ ꝛ supponatur. Formetur de radice yreos recēte ad modum digiti ꝛ de sero inūgatur in eo de radice elli albi ꝛ dimittatꝛ sic vsqꝫ ad aliud sero: tunc extrahatur ellus ꝛ radix intincta in oleo laurino supponatur. ꝓfunde qm̄ cito ꝓuocat. Dixit Guilielmus fiat suppo sitorium ex radice malue vel maleuisci vel tassibarbasi tribus di ebus ꝛ si nō ꝓuocat inungatur cum aliquo oleo aperitiuo. Et si non prouocat inungatur ꝛ spargatur puluere euforbij costi ꝛ castorei. Dixit Gilibert. Si ꝓpter acumen medicinarum itus supꝛ positarum doleat mulier iniciatur oleum ros. vel viol. aut aliqua medulla vel butyruꝫ sine sale. ¶ Empl'm hoc super vmbilico ꝛ semen positum ꝓuocat mēstrua ēt multis annis retenta. ℞. lupi amarorum absinthij elebori an. ℥. j. myrre. ℥. s. rute. ʒ. ij. tereantꝛ cum felle tauri cōmisceantur. Dixit Haly. Si ex imoderate corꝛ pulentie causa acciderit vrēdum erit medela corporis extenuatia cum exercitio forti ꝛ ieiunio multo ꝛ cibo ꝛ potus minutōe ꝛ me

No. ꝫ aromata q̄ laudātꝛ ꝛ bn̄ educere menstrua

Uid ꝫ q̄ solus puluis nigelle applicatur ad extra valet ꝛ bn̄ operat in ꝓuocando et.

dicaminum exhibitione s'a deponētium. Et dehinc exhibeatur que menstruis iperant ⁊ dixit saffene s'oia ⁊ vētosarum crurib⁹ appositio eis maxime cōuenit qbus conclu⁹ mēstruoꝝ accit quia ad nares fit sanguis emissio. ¶ Dixit Aui. cuꝫ acciderit mēstruorum retentio cā totius corporis vniuersalis vt in febribus aut ex passione alicuius mēbri vt epatis stōaci vel splenis sanatio erit ex bibitio medele illarum passionum ⁊ si retinentur ꝓpter ꝓuocationem lactis. Dixit Guil conforτentur mamille cū stipticis ne recipiant ⁊ postea que ꝓuocāt dētur Si ex duricie matricis mēstrua detinentur fiat matrici empl'm mollificatiuū ex adipibus mucilaginibus ⁊ medullis. Dicunt quidam ꝙ si patiens suis manibus dissoluat fermētū frumēti cū aqua sicut fit quādo fit panis deide ad posteriora flectatur manibus suis non lotis concellatis tantum ⁊ ore ter sugat ex tali fermēto dissoluto deinde bibat coclearium mell' mēstrua reuertentur tenēria suum ordinem naturalē. Dixit ꝙ si vir inungat virgā suam succo nepite ⁊ sic cum ea coierit ipa nō coibit cum alio ab eo.

Vid h d succo nepite q nō pmit mulierē cū alio coire

¶ Cap^m 23^m de fluxu hūiditatum a matrice.

Dixit Auicenna quādoqꝫ accidit mulierib⁹ vt currat ex matricibus earum humiditas putrida sup. ⁊ qñqꝫ nō putrida que qñqꝫ est grossa mucilaginosa ⁊ qñqꝫ est fluida aquea. Et hē sunt albi coloris non clari ꝯm pl'in. Et vocatur fluxus harum hūiditatū curs⁹ matricis ⁊ a quibusdam mēstruoꝝ alboꝝ ⁊ a qbusdā ꝓfluuiū albuꝫ Possunt etiam a matrice fluere hūiditates attinētes sanguini ⁊ rubori ⁊ hūiditates ēt colerice acute citrine sꝫ hoc est raro ⁊ melancolice grosse nigre ⁊ rarius est. Et qñqꝫ accit dixit Aui. vt currat ex eis iterū spma. nā testiculi mulieꝝ lꝫ sint situati matrici ex pte exteriori in matrice earum tñ vasa spmatica que sunt post testiculos penetrāt intus portātia sperma ad interiora matricis. Dixit paulus qñꝫ exeūt de matrice manationes ꝓcedentes de toto corpore. ¶ Et Rasis dixit i diuisionibus fit eaꝝ cursus ex dominio vnius hūoꝝ in corpore. dixit Aui. fluxus hūiditatū nō spmaticaꝝ fit ꝓpter multitudinē supfluitatū multiplicataꝝ in toto corpore p viā idigōnis maxie cū vtitur mulier malo regie degēs i aeribus fridis ⁊ hūidis cū tristicia ⁊ otio sumēs cibos ⁊ potus plimos difficilis digōnis ⁊ multaꝝ supfluitatū precipue ex fructibus ⁊ herbis frigidis ⁊ hūidis ⁊ cū sumit cibū aut potū nō in sua hora ⁊ añ digōneꝫ cibi pāssumpti: ⁊ maxie cū perducit regimē eius ad nauseatiuā satietatē ad que seqt' supfluitatū multiplicatio ⁊ fiat ipaꝝ cursus ex matrice. Dixit Aui. aut ꝓpter debilitatē digōnis in venis mēstruoꝝ cū putrefit matrix. i. materiā ipaꝫ malā ⁊ cōceptam corruptā recipit vel cū putrefit matrix ⁊ debilitat' ⁊ nō pōt in repulsione ipaꝝ. sed eas recipit. Sꝫ fluxus humiditatū spmaticaꝝ fit sicut cursus spmatꝭ in viris.

No. ⁊ vid cāz flux⁹ supfluitatū a matrice venientiū nō spmaticarum

Et signa quidē generis lꝫ vtpl'm habeant' relatōe patientꝭ. tñ haberi possunt a medico. Et eni habentis cursum matricis. dixit Auic. difficilis fit hanelitus. ⁊ cadit appetitus cibi ⁊ destruitur idest pmutat' color patientis ad colorē nō bonū: ⁊ aduenit ei apa ⁊ inflatio sine dolore i oculo ⁊ in palpebris oculoꝝ sine dolore ꝯm pl'm. s. sicut accit in cacesia ⁊ quandoqꝫ accit vel fit cū dolore: ⁊ vt dicūt accit difficultas hanelit⁹ ⁊ casus appetitus ⁊ pmutatio coloris pp vapores corruptus surgētes ab illa corrupta hūiditate anteqꝫ descendat in matricē vel ēt postqꝫ ad eā descenderit dū in ea retinet'. ¶ Et accidūt in cursu spermatico pp debilitatē quā cōsequūt' ide membra nutritiua ⁊ spūalia sup que nō hñ digerūt nec hñ cōuertūt in se nutrimētū sed multiplicāt' in supfluitates male: ⁊ inflatio palpebraꝝ qñ ē sine dolore ꝓcedit ab indigōne: ⁊ qñ ē cū dolore ab ascēsione vapoꝝ.

Signa specierū fluxus spmatici. pl'm est cū desiderio ⁊ appetitu ad coitum: ⁊ si est cū mordicatione ⁊ titillatōe siue cōmotione in matrice tūc cā ē tenuitas spmatis ⁊ acuitas eius ⁊ qñꝫ est cū pruritu cōmouēte matricē donec descendat spma. qñꝫ est sine desiderio coitus ꝓpter debilitatē matricis ⁊ vasoꝝ spmaticoꝝ eius ⁊ hūiditatē mollificātē ea. Et discernit' flux⁹ spmatic⁹ a fluxu aliarū hūiditatū. p⁹ i s'ba: nā spmatic⁹ ē s'be mediocris densioris qꝫ sit hūiditas ista. nꝫ est grossa mucilaginosa ⁊ i colore: q: mā spmatica est magis splēdida: illa vero hūiditas luculēta magis. Et ēt odore q: mā spmatica nō est ita mali odoris vt illa q̄ vtpl'm est fetida. Et in quantitate q: est minoris qñtitatis longe qꝫ illa. Et in accidentib⁹ cōsequētib⁹: nā ad cursū spmaticū citior ⁊ maior sequit' totius corporis debilitas: ⁊ magis accit ad cursuꝫ hūiditatū corporis ⁊ capitꝭ indigō ⁊ supfluitatū multiplica⁹ q̄ magis apparent i his q̄ ore narib⁹ auribus vel oculis expurgantur qpropter mollificāt' loca maxillarū ⁊ cōiter nerui motiui toti⁹ corporis hūidi ⁊ debiles reddūt': imo ⁊ totum corpus humidius iudicat'. Et signū quo maxie distiguit' est q: in cursu hūiditatū illarum os vulue q̄si cōtinue hūidum repit'. in fluxu v̄o spmatico nō nisi ad tp̄s expulsionis spermatis: ⁊ fluxus spmaticus nō accit p̄gnātibus: ⁊ si aliquādo accit nūciat aborsuꝫ. cursus v̄o illarum hūiditatū accit eis preterqꝫ cōsequat' aborsus. pñt eni fluere sicut ⁊ mēstrua rub. per venas positas extra cōcauitatē matricis. s. in collo eius. Et ex mulieribus sunt que patiuntur cursum vtrunqꝫ mēstruoꝝ vtpl'm cursum vnius post alterius cursū. ⁊ raro simul Et vrina quidem in cursu hūiditatū est vtplꝫ grossior turbidior ⁊ plena illis humiditatib⁹. In fluxu vero spmatico est magis limpida: ⁊ est in fluxu spmatico nō mali odoris: in fluxu vero hūiditatū frequēter est fetida. Et discernit' inter species illaꝝ hūiditatū dixit Aui. ex substātia eius que fluit cū colligit' in pāno ⁊ exsiccatur modo predicto de mēstruis rub. vel cognoscit' ex colore menstrui i. mēstrui rub. cū ipm exsiccat'. s. vt supra vt qualis fuerit ille sanguis menstruus talis fit ⁊ ista hūiditas ⁊ si qdem color vergit ad rubedinem hūiditas illa attinet sanguini: ⁊ si ad albedinē flegmati ⁊ si ad citrinitateꝫ colere. ⁊ si ad fuscedinē ml'e ⁊ eni melācolica qdē est parue qñtitatꝭ ⁊ colica post ipaꝫ ⁊ est cuꝫ acuitate ⁊ pruritione ⁊ sanguinea est maioris qñtitatis qꝫ colerica ⁊ vltimo i quātitate maior est f'latica ⁊ est illa que est ꝯm pl'm. Et scias ꝙ carentes mēstruis rub. in nō suo tēpore vtpl'm habundāt albis. Et quedam earum hñt ista mēstrua alba oī mense ꝯm piodū rub. cū quo sane degūt. ⁊ quedā emittūt māꝫ saniosaꝫ modice ꝓpter qd̄ fiūt in eaꝝ matricib⁹ vlcera. aut ꝓcedit ista sanies ab vlcerib⁹ que sunt in mēbris que sūt supra matricē. Aut est aliqñ illa sanies non vera. sꝫ similis eueniēs ex materijs corruptis quas actio mēbroꝝ dealbauit ⁊ discernit' a vera sanie p odorē. Et fluxus qdem hoꝝ mestruorum alborum qñꝫ est cum dolore pectis renuꝫ ⁊ dorsi ⁊ alijs accidentibus euenientibus in menstruis rub. que accidūt quandoqꝫ añ fluxum quandoqꝫ in ipo fluxu qñꝫ v̄o post fluxum Dixit paulus color est cōdominās in istis hūiditatibus ꝯꝫ coloreꝫ hūoris p̄dominātis. Nā si fuerit humor sanguis erit in colore aq̄ carnis. si colera color erit citrinus aut forte viridis. dixit Auic. curatur fluxus spmatis mulieris sicut fluxus spmatꝭ in viris ⁊ dictū est in cura gomoree.

Vid h ꝙ mulieres q̄ vt plm carēt' mēstruis ru. i nō suo tpe habūdāt albis humiditatibus

Cura vero humiditatū duplici pficit' instrumēto. s. dieta ⁊ potione. Et dieta qdē cōsistit in euitatōe habitationis hūide ⁊ precipue si frida fuerit ⁊ euitatōe tristitie ⁊ qetꝭ mī'te ⁊ sōni ꝓlixi ⁊ p̄cipue diurni ⁊ euitatione ciborum ⁊ potuū multoruꝫ ⁊ eoꝝ omniū q̄ sunt difficilis digōnis ⁊ multarū supfluitatū gnātiui ⁊ ꝓcuret' vt digō bona fiat in stōacho epate ⁊ mēbris ⁊ fiat cōtinua supfluitatis expulsio ⁊ deuitetur coitus. Dixit dyas. fructus berberoꝝ ꝯmestus ⁊ bibit⁹ sup. ⁊ silr succus eoꝝ aufert antiquū cursū ⁊ āntiquas humiditates matricis. ⁊ verificat' de humiditatibus sanguineis ⁊ etiā f'laticis fluide ⁊ colericis. in melācolicis āt aut mucilaginosis nō cōperet ⁊ sumach in saporibus cū cibis sumendis ⁊ ēt decoctus cū cibis ⁊ agresta ⁊ exsiccatura silr cōueniunt. ¶ Dixit Aui. hūiditates albas que egrediunt' a matrice qñqꝫ aufert sumach.

No. ⁊ vide virtutē umacqꝫ sicut hūiditates matricis albas qñꝫ

In cura ꝑ potōeꝫ innuit paulus ꝙ si earū manatio fuerit in circuitibus piodoꝝ: ipa tūc sūt curanda in tēpore quietis ⁊ tēpore insultus ꝓcedendū est ad mitigandum. Qd̄ si fluxus sit sine circuitibus tūc omni hora intende curationi eius ⁊ siue sine circuitibus siue cū eis cura fiat cū eūatiuis illi⁹ hūiditatis digōe p̄missa vbi necessaria fuerit ⁊ cū diuersione eiusdē ad ptes oppositas. maxie cū fricatōe forti facta sup totū corpus ⁊ exercitio totius laborioso. ⁊ ꝓuocatōe sudoris ⁊ vrine. ⁊ deide cū cōfortatōe matricis ⁊ exsiccatione ipaꝝ hūiditatū ⁊ eductōe earū que in matrice remanserunt. Sciēdū tñ ꝙ cursuꝫ harū hūiditatuꝫ retinere nō cōuenit cū mūdificet' ab eis corpus p cōuenientem regionē ⁊ hoc nisi superfluant aut nisi cōtinent'. Cōtinu⁹ eni ipsarū cursus conceptionē ipedit corrūpendo spma. aut ipm lubricare extra faciendo. ⁊ clausionē horis matricis ꝓhibēdo ⁊ cuꝫ ēt hoc patiētes mulieres fastidiosas ⁊ viris nō gratas reddit. Pro eūone aūt fienda dixit Hal. attēdēdū est cuius spēi sit hūor ⁊ si sāguineus est basilicā minue ⁊ si ex alijs sit hūoribus cū medicina eos euacuante depone. Dixit Rasis. in diuisionibus. Cura p̄mo est ꝙ extrahat ex corpore chimū dominātē. Dixit Aui. incipiatur a mūdificatōe corpis cū flobotomia ⁊ solutione vētris si eget' ambobus sup. vel altero tm̄ ꝯm exigētiā ⁊ solutio qdē vētris ꝯm plꝫ necessaria ē post flobotomiā vt exsiccet' ⁊ ingrosset' sanguis ⁊ humiditas ei cōsumat' ad mixta. Et vomitus qdē sicut dictuꝫ fuit in cura fluxus mēstruoꝝ est vltimus q: cū hoc qd̄ eūat ēt diuertit ¶ Sirupus digestiu⁹ hūiditatꝭ fluide. siue sit cū sanguie mixta siue sine eo sic fit. ℞. gnoꝝ ⁊ folioꝝ mirti plātaginis burse pastoris balausti ciperi sqnanti mēte semis agni casti. carpobal. an decoqntur in aqua extinctōis calibis ⁊ cum zucaro fiat sirupus aromatizatus cū nuce mus. mac. ⁊ gariofi. dof. ℥. ij. cū aqua solatri. deiñ euacuet' cū educentibus aquā ⁊ hūores aqueos. Dixit Gal. in ꝓuerbijs ꝓnosticoꝝ de quadā muliere fluebāt hūiditates albe sicut liquide quā laxauimus cū eo qd̄ laxat aquā. deinde dedi de decoctione p̄dicta ⁊ cōualuit p. 15. dies. Quod si cursus fuerit ex materia mucilaginosa digerat' cū sirupo q sic fit ℞. arthemis. matrica. mellisse prasij assari leuistici an. ℳ. j. anisi cimini. ameos calami aromatici an. ℥. 5. radicū enule. ℥. j. decoquant' ⁊ fiat sirupus cum melle acetosatus cum pauco aceto sq̄llitico ⁊ aromatizatus cū cinamomo

namomo ⁊ gariofi. ⁊ postea purget᷑ cum medicina educente flegma grossum viscosum Et similiter si materia fuerit colerica aut melancolica digerat᷑ ⁊ euacuet᷑ cum medicina conuenienti ⁊ oz reiterare has euacuatiões ſm ꝙ videbit᷑ expedire. ¶ Et scias ꝙ in ꝓcessu post bonã minoratione materie vsus mirabol. ẽ magne vtilitatis ⁊ exsiccationis ⁊ tu elige ex eis ea que tue ſbe aut materie cõueniũt ⁊ ſcã euõne diuertat᷑ mã cũ modis diuersionis. ¶ Dixit Aui. fricet᷑ crura cũ oleis subtiliantibus cũ medicis calidis sicut est oleũ de sqnãto cũ pipere ⁊ piretro. Et dixit Gal. dañ. est in potu illud qd̾ euat illud qd̾ fluit ad matricẽ. Deinde dixit Raſ. i diuisionibus deueniendũ est ad medicinas que cõstringũt fluxum ex eis que cõueniũt cõplexioni ⁊ etati ⁊ desiccãt corpus absq̧ calefactione manifesta imo cũ infridatõe si mã fuerit calida Aui. tñ dix̾ añ approxiatõz desiccãtiũ stipticoꝝ primo matricẽ esse mũdãdaz Vñ post euõnẽ dixit clisterizet᷑ matrix in primis cũ mũdificatiuis ⁊ exsiccatiuis. s. que sunt talia ꝙ cuz hoc ꝙ mũdificãt matricem desiccẽt sicut est decoctio prassij. ¶ Et coctũ qdẽ intinctũ i terbẽtina matricem optime purgat suppositum. Et folia mercurialis aliquãtulũ cõtrita ⁊ supposita bis in die mane ⁊ sero matricez ab hũiditatibus fedis ⁊ corruptis sine lesione purgãt. Et signũ sufficient̾ purgationis est ꝙ amplius supposita ledant ⁊ dolorẽ causant. Et decoctio carpobal. ⁊ xiloal. iniecta aperit os matricis ⁊ extrahit ex ea hũiditates. Dixit Aui. sumat᷑ collogn. s. recẽs vt dixit Haly. ⁊ ꝑforet᷑ ⁊ extrahant᷑ ex ea grana eius ⁊ impleat᷑ oleo d̾ lilio ⁊ dimittat᷑ sic die ac nocte donec bibat oleũ integre. deinde colet᷑ cũ expressione ⁊ clisterizet᷑ cũ eo matrix dũ est tepidũ. hoc eni est mirabile ad lubricitatẽ matricis hũidã. deinde deueniendũ est ad exsiccãtia que ab intus ⁊ ab extra approxiari possunt ⁊ de approximandis approbatis intus sumẽdis ẽ electuariuz qd̾ sic fit

Vide mirabile oleũ d̾ cologntida valẽtis i luhriditate matricis hũidã

℞. gariofi. macis nucis mus. margaritaꝝ galãge an. ʒ. j. radicũ consolide maioris exsiccatar. ʒ. ij. sqnanti calami aromatici mirre seminis apij anisi sumach granoꝝ mirti an. ʒ. j. ß. seis agni casti acacie olibani masticis fructus tamarisci gallarũ cipressi an. ʒ. ß. mell. quãtũ sufficit. ¶ Aliud faciens ad cõceptũ si sterilitas fuerit causa cursus. desiccat eni eas ⁊ matricẽ cõfortat. ℞. ciamomi gariofi galãge. xiloal. zinzi. an. ʒ. j. blance bisancie croci nardi nucis mus. roſ. ru. cardamomi macis piperis lõgi troc. dyarodon. sandaloꝝ citrinoꝝ sirici crudi ambre an. ʒ. ß. musci grana. iiij. cõfice cũ zuccharo albe dissoluto cũ. ℥. iiij. sirup. roſ. ʒ. iij. cuz potu vini antiqui. Aliud valẽs in mã melãcolica. ℞. xiloal. antos seis agni casti cinamomi nucis mus. cardamomi. sirici crudi incisi an. ʒ. j. roſ. ru. liquiri. gũmi arabi. an. ʒ. ß. corticũ citri. ʒ. ij. zuchari q̃tũ sufficit. Aliud valet in mã melãcolica ⁊ sanguinea. ℞. roſ. ru. sandalorũ oĩum gũmi arab. dragagãti acacie granorũ granatoꝝ coriandri preparati an. ʒ. j. radicũ cõsolide radicũ. brusci maioris radic. sigillisancte marie an. ʒ. ij. floꝝ arthemisie limature auri an. ʒ. ß. zucari qd̾ sufficit dissolue zucarũ in aqua roſ. ⁊ aqua solatri ⁊ coquat᷑ ⁊ cum eo spẽs cõficiantur. Et cõueniũt in hoc fluxu aliqñ medicine opiate vt dyaolibanũ ⁊ sagenea ⁊ similia. Et radix qdẽ sigillisancte marie recẽs cõmesta quoquomodo in paucis diebus hũiditates a matrice fluentes desiccat ⁊ succꝰ burse pastoris bibitus p. 15. dies optĩe desiccat eas ⁊ succus vel decoctio sumitatũ rubi. ⁊ silr cinosbati fructꝰ eiecta lana que intꝰ ẽ ab eo decoctio bibita. ¶ De ab extra aũt approximãdis clisteria ad matricẽ. Dixit Aui. fiũt ex aquis in quibꝰ decoquũt᷑ galle balaustie cortices granatoꝝ squinantũ mirtus ⁊ silia. Pessarium vtile hũidũ i hũiditatibus flegmaticis matricis ℞. sqnanti seminis agnicasti ciperi capoh. galaꝝ psidie flores pomi granati aluminis lameni corticũ mediani quercus masticis olibani folioꝝ mirti an. decoquant᷑ in vino ru. ⁊ colet᷑ ⁊ ex illo vino pessarizet᷑ mulier. Aliũ valẽs qñ cũ hũiditate ẽ acuitas. ℞. psidie balaustia. caude eque ꝯsolide recẽt̾ spodij ematithis gallaꝝ mirti acacie ipoq. radicũ vel florũ nenufaris solatri sempuiue an decoquantur in aqua plãtaginis ⁊ coriole ⁊ colent᷑ ⁊ colatura initiat᷑ in matricẽ. Est eni vtilis. coagulũ leporis ⁊ oĩa ẽt coagula supposita cõferunt. ⁊ stercus leporis imissus matrici d̾siccat multũ ⁊ amurca oli supposita oẽm putredinẽ eicit de matrice ⁊ cinis lini tamariscꝰ suppositus ẽt desiccat ⁊ folia centuᵐgalli cõtrita supposita ⁊ emplata vulue ⁊ inguinibus hũiditatem virulentaz fetidaz desiccãt a mrice fluẽtẽ. Dixit Ga. anisũ cũ sumach suppoitũ d̾siccat d̾coctõ agnicasti d̾siccat hũiditatẽ mrĩcis ⁊ eiꝰ orificiũ coãgustat. Et d̾ vtilibꝰ mltũ ẽ pãnꝰ lineꝰ infusus in vino decoctiõis icorie ferri paꝝ expressus ⁊ suppositus. Dixit Gal. cõtinue intra vuluã ponat peciam infusam in vino stiptico calido decoctõis aluis zucarini cupularũ glãdiũ corticũ piearũ balaustiaꝝ cipi ⁊ siliũ vrant᷑ glãdes cũ cupulis ipsarũ ⁊ cinis earuz supponat᷑ ⁊ simili modo opant᷑ galle vste ⁊ galle cipressi vste. Aliud. ℞. cornu cerui vstuz ⁊ radices bistorte ciperũ nuce cipressi gallã psidiã mirrã ⁊ sic in vino stiptico d̾coque ⁊ filtrum in eo infusum suppone. Puluis factus ex galla ⁊ squinanto in sacculo lineo inclusis in aqua decoctõis stipticoruz infusus. ⁊ vulue suppositus cõfert. Albertus dixit ꝙ radix assari sposita vuluis oĩum mulieruz eas exsiccat. ⁊ folia porri supposita cũ ꝓprietate cõferũt humiditatibus matricis ⁊ si cũ hũiditate fuerit acuitas supponat᷑ solatrũ aut sempuiua aut insũdatur pannus

Aliũ q̃ valẽt in casu si approximata fuerit ab extra

in succo ipsoꝝ ⁊ supponatur ⁊ sepe renouet᷑ ⁊ cõuenit recẽs radix mẽte supposita. Fiat emplm ab vmbilico vsq̧ ad vuluaz ex folijs lilij radice narcisci cũ succo abortani ⁊ spica celtica. Et si fuerit ibi acuitas fiat emplz ex farina ordei cũ succo iusqami albi aut papaueris solatri ⁊ sempuiue aut applicet᷑ spõgia infusa in aceto aque frigide ꝑmixto ⁊ expressa supponat᷑ ⁊ alia renibus ⁊ alia pectini applicetur. Et valet oleũ iuniperi inunctũ ⁊ suppositũ. Sessio vtilis desiccãs humiditates matricis cũ fortitudine. ℞. corticis interioris quercus ⁊ folioꝝ eius ⁊ galle ⁊ sumach cõtritarũ pellium. ⁊ cupularũ glãdiũ radicũ bistorte ⁊ folioꝝ ⁊ florũ tamarisci folioꝝ oliue cipi corticis olibani sqnanti psidie folioꝝ mirti aluis nitri an decoquant᷑ in vino vel aqua pluuiali extinctionis ferramẽtorum ⁊ sedeat in ea mulier ⁊ bene abluat partes matricis itus ⁊ extra ⁊ fomẽtet eas cũ spõgia vel filtᵒ ⁊ supponat sibi cotum infusuz in ipa decoctõe. Est eni hoc vtile valde ⁊ silr decoctio eius pessarizata. Encatismata ⁊ suppoita. Intret stuffaz siccã i qua sudet qm̃ multũ valet in exsiccatione hũiditatũ ⁊ si nõ adest cõmoditas stufe fiat semicupium in quo sit aptata tabula multis foraminibꝰ ꝑforata quasi in medio semicupij stãs vel magis versꝰ fũdum ⁊ ſb ea sit aqua calida decoctionis reꝝ stipticaꝝ mixtarũ cũ resolutiuis ⁊ mulier sedeat sup tabula vndiq̧ bñ coopta ⁊ taliter moret᷑ vt fumus per foramĩa ascẽdẽs ad vuluã ⁊ ad ipam totam vndiq̧ ꝑueniat ⁊ si tepere ceperit addat᷑ d̾ d̾coctione calida reseruata aut extinguant᷑ in ea lapides igniti vel paret᷑ stuffa qũolibet aliter melius parere põt ⁊ post exeat a stuffa ⁊ intret lectũ in quo quiescat ⁊ sudet. Et de cõueniẽtibus est sessio sup erucã siluestrẽ in vino d̾ coctam ⁊ super tabulam extensam dum actu calida extiterit panno lineo ibi suppoito. Vnguẽtuz vtile quo vtebat᷑ ducissa austrie ⁊ a quibusdam dicitur vnguentum comitisse qd̾ sistit fluxum mẽstruorum rubeorum ⁊ al. a quacunq̧ cã ⁊ sistat sanguinem pregnantium quando abortire timent ⁊ fluxum emoroidarũ mirabiliter ⁊ vtiliter. ℞. mediani corticis castanearum ⁊ mediani corticis glãdium ⁊ iterum cupularum glãdiũ mirtilloꝝ caude equine gallar. corticis fabarum arilloꝝ vuarum siccarũ sorbaꝝ siccarum nispilloꝝ imaturoꝝ radicis celidonie folioꝝ prunoꝝ siluestriũ anterantur grosso mõ ⁊ coquantur in succo vel decoctõe plãtaginis ⁊ colentur. Et tunc. ℞. ceram q̃tumuis ⁊ resolue eam in oleo mirtino quãtũ sufficit laua ipaz nonies in predicta decoctiõe semp inouando eam vnaquaq̧ vice accipiendo de ipa omni vice portionem eius sufficientem ad lauandum ⁊ hoc facto. ℞. corticez medianum castanearum glandiũ ⁊ quercus an. ptes. j. cineris ossiũ crurium bouis mirtillorum arillorum vuarum an. ptes. ß. terant᷑ cribellentur subtilr. ⁊. ℞. ex hoc puluere partes duas ⁊ troc. d̾ carabe ptẽ. j. ⁊ misceant᷑ ſm bonã ꝓportionẽ cũ predictis cera ⁊ oleo mirtino lotis addito eis oleo masticino nõ loto qdã tñ lauãt ipm simul cũ illis cõficiat᷑ vnguentũ ex quo inungant᷑ renes a sursum vsq̧ deorsum ⁊c̃.

Aliũ vnguẽtũ cõe ꝙ vbiq̧ ꝑparatũ repit᷑ ⁊ eo vtũt᷑ oẽs medici ⁊ valet vt i littera

¶ Caplm. 24.ᵐ de malicia cõplexionis matricis.

Matrici accidere potest ois spẽs malicie cõplexionis simplicis ⁊ cõposite pure ⁊ cũ mã mala. tñ cõplo humida nũq̃ aut raro valde in ea sine humoris vitio repitur. Mala v̾o ꝯplo sicca sine hũoris vitio bñ frequẽter in ea repiri põt. Que aũt ei frequentius aduenit est mala cõplo hũida ⁊ frida mãlis. nã matrix de se est labilis ad malam cõplonẽ fridam ⁊ preter hoc ẽ parata recipere ex toto corpore superfluitates maxie ab epate ⁊ venis q̃uis eni sit instrumẽtũ ⁊ locus gñationis: est ẽt instrumẽtũ ⁊ locus quo nã suas superfluitates expurgat ⁊ ex qualibꝫ mala cõplone matricis accidit lesio in suis oponibus ⁊ ipedit᷑ cõceptio maxime a frida ⁊ hũida mãli. Et cã male cõplexionis matricis qñz est itrĩseca ⁊ qñz est extrinseca ⁊ cãe. iste tã intrĩsece q̃ extrĩsece note sũt cõsideratis eis q̃ dcã sũt de cãis malitie cõplonis testiculoꝝ i viris

Aliũ ꝙ mala cõplo que vtplm accidit matrici ẽ fri ⁊ hu. cãm ꝫ

Et signa eaꝝ dixit Auer. 4ᵒ colliget caᵒ vltio circa finẽ si fuerint cõplones male materiales his que ab ipa egrediuntur cognoscuntur ⁊ si nõ sũt mãles ab els cognoscuntur siccitate. dixit signa calide sũt inflamatio in matrice ⁊ vulua ⁊ ptibus adherẽtibus ⁊ pũctio ⁊ pruritus ⁊ desideriuz ad coitum forte ⁊ priapismus ⁊ velox emissio spermat̾ ⁊ paucorum menstruorũ ⁊ ipsoꝝ adustio ⁊ nigredo ⁊ ipsoꝝ odor ⁊ siccitas oris pulsus velox vrina tincta ⁊ dieta precedẽs calida. Et signa fride sunt ꝑdictis cõtraria ⁊ ꝙ cõcipit difficulter. Et signa hũide sunt subtilitas mẽstruorũ ⁊ ꝙ faciliter abortit. Et signa sicce sunt ꝑdict̾ contraria vel opposita ⁊ ꝙ difficulter parit. ¶ Dixit Gilibertus in cõcauitate matricis hũores aliquãdo habũdare solent ⁊ si qdẽ fuerit flegma matrix est hũorosa nõ delectatur in coitu lꝫ prius appetat non est grata viro in vsu venereoꝝ ⁊ multũ hũectat᷑ in coitu ⁊ grauitas sentitur inferius sub vmbilico ⁊ frigiditas sentitur in ꝓfundo mollicies oris eius mẽstrua educunt᷑ mixta flegmatibꝰ vrina est pinguis ⁊ alba vel vicina albedini. Et aliqñ resolutis fle

gmatibus in vētositatem ꝛ suffocatio ꝛ sincopis. Et si fuerit me lancolica nō delectat̃ in coitu nec est in coitu grata viro paucitas ꝛ tarditas spermatis ꝛ grauitas ꝛ dolor sentit̃ in ꝓfundo ꝛ ventositas velut aura q̄dā sentit̃ i m̄rice. Et q̄n͂ suffoca° m̄ricis seq̃t ꝛ sincopis ꝛ circa orificium ꝛ stupor ꝛ insensibilitas. Mēstrua pauca ꝛ liuida ꝛ vrina quādoq̧ est piguis liuida q̄nq̧ tenuis ꝛ remissa: ꝛ si fuerit colera dolor erit pungitiuus siccitas ꝛ duricies ꝛ calor circa orificium sentitur coitum appetit ꝛ in ipso delectat̃ ꝛ est g̃ta viro cito spma emittit sed paucum est eius spma. Et mēstrua citrina educunt̃ cū parua mordicatione i exitu ꝛ siccitas labioꝝ cū fixuris in eis ꝛ vrina est rubea.

Et cura eius cōplet̃ dieta ꝛ potione. Et potio abscindit cām mām digerit eūat ꝛ diuertit ꝛ tandem malam discrasiā alterat. Et implendo harum intētionum faciliter ꝛ cōplete haberi pōt ex his que dicta sunt in precedentibus capitulis ꝛ precipue in cura male cōplonis testiculoꝝ. est eni ei vehemēter similis similiter ēt dieta elligat̃ vt ibidē. Scias q̄ vt dixit Gal. super 3° regimis acutoꝝ acetum est malum matricibus immo ꝛ omnia acetosa pōtica stiptica amara ꝛ acuta m̄ricib⁹ nocēt ꝛ alienanda sunt ꝓpter eam ꝛc.

Cap^m 25^m de opilatione matricis.

Opilatio matricis q̄n͂ cōtingit i venis ꝛ arterijs venictib⁹ ad matricē ꝛ q̄n͂ in orificijs eaꝝ termiatis in ipā ꝛ q̄n͂ accit i vasis eius spmaticis aut ē in orificio eius intrīseco aut extrinseco aut in meatu q̄ est inter ambo orificia. Et opilatio qdē accidēs i venis dū sūt supra matricē semp est coartatoria a multitudine grossitie vel viscositate fcā sanguis i ea cōtēti. Que vero ē in orificijs eaꝝ termiat̃ ad matricē pōt eē coartatoria simil'r ꝓueniēs a sanguine multo grosso vel viscoso vel aliquo hūore alio ad illa orificia defluxo in eis residēte fl'ate mlia vl' colera grossa ꝛ pōt eē attenuatoria ꝓcedens a cōpressione fcā in ipis venis dū appropiquāt matrici ꝛ ingrediūt̃ sbām eius ꝛ in ipsarum orificijs a mēbris vicinis ex m'titudie adipis ꝓprie mirach ꝛ zirbi aut ex ipoꝝ vicinoꝝ intumescentia uāli aut preter nām ventosa aut apostemosa ꝛ ea que accidit ei in orificijs ipsarū venaꝝ pōt eē carnosa ex carne orta vel addita in eis aut ex ꝯsolidatōe vlcerū matricis. Et opilatio in vasis spmatis fit a spmate grosso cōgelato in eis retēto ꝓpter sui grossitiem. aut expulsiue debilitatē q̄ tunc derelinquitur mulier a viro. ꝛ non cōplet expulsionē spermatis. Et que accidit i orificijs matricis vel meatu q̄ est inter ipā pōt eē coartatoria ex humoribus grossis viscosis apātibus ꝛ pōt eē attenuatoria coartatione fcā marie in intestino recto ex apāte aut fece multa in eo aut ēt q̄n͂ a vesica ꝛ collo eius ꝛ pōt eē carnosa. ꝛ 9° cōtinent a Rasi vocat̃ racta ab Aui. vocat̃ clausa seu velata. Dixit Aui. clausa est mulier sup cuius matricis os egredit̃. i. nascit̃ aliqd q̄d ꝓhibꝫ coitum ex re addita lacertosa idest carnosa sup. aut ex re piguiosa aut pāniculari forti densa ꝛ dura. Obturat̃ eni aliquādo dixit iudeus os matricis sit tunica. Pāniculus ille q̄ sm nām est ante os matricis intrinsecus qui q̄nq̧ naturaliter sit lapsus debilis hñs ēt foramina plura per que mēstrua possunt extra fluere: imo etiā aliquando spmatū pōt aliquādo a pricipijs gnātionis ꝓduci durus solidus cū paucis foraminibus que faciliter obturāt̃ ꝛ ꝓhibꝫ exitum mēstrui ꝛ pōt eē alius pāniculus ab isto paruꝫ supra labia vulue ortus qui est albus durus sicut ego vidi in quo erat orificium satis paruum ita vt ꝓhiberet exitum menstrui aut cum difficultate multa egredi ꝛ ꝓhiberet ēt introitū virge in vuluā ꝛ per cōsequens cōceptionē ꝛ habēs hoc velamē ꝓprie di velata aut ē cōsolidatio ab vlcere ꝛ caro addita sup illud aut erit qd ortū i vulua sicut virga aut ficus vel cotilidō vel moꝝ aut veruca aut emorois inflata aut aliud simile his. Et potest clausura illa orificij intriseci vel extrinseci vel meatus inter ea eē ex principijs creationis sicut nō est a creatione orificiū extrinsecū q̄nq̧ sunt ibi labia aut nō est meatus factus inter orificia ex errore informatiue virtutis aut i obedientia materie ꝛ est necessarium q̄ fiat arte. ꝛ q̄n͂ fit opilatio in orificijs matricis ex siccitate ꝛ attenuatōe matricis ꝛ oris eius: cōsumptis eni ipsius humiditatibus ptes circūferentiales cōstringuntur ꝛ decidunt ꝛ sequit̃ inde oris ꝛ meatus aliqualis clausio Dixit Ipo. 5° affo. q̄buscunq̧ os matricis durū. i. tēsum vel cōpactum nō cedens tactui necesse est os matricis claudi vel vt dicūt quidam cōclusum eē. ꝛ q̄n͂ fit per accūs ex causis primitiuis opilatio in orificijs matricis ꝛ meatu ex casu vel percussione. Et ego vidi in itro comitatus fundorum mulierē que post ptuꝫ imediate sic ꝛ taliter cōstricta fuit ab obstetrice q̄ remansit clausa sic q̄ nō poterat vir eius virgā iponē aliquo mō nec potuit aliqua medicina aperiri ꝛ fcā fuit sterilis. Clausura siue fuerit ex creatione siue ex tēpore si habens eam ipregnat̃ ꝓhibet partum ꝛ morit̃ inde fetus. ꝛ vir ēt q̄n͂ ꝓhibet impregnationē ꝛ q̄n͂ mēstruationē. Dixit Gal. vt scribit 9° cōti. ex opilatione oris matricis icōueniēs erit

Nota ꝛ vid̄ q̄ oē genus opilatinis accidē pōt matrici. s. coartatoria carnosa ꝛ attenuatoria

Vid̄ h̄ q̄ matrix pōt obturari a tunica seu a pāniculo quodam posito ante os matricis

ipregnatio ꝛ si forte impregnabit̃ morlet̃ fetus penes partum cū fetus non egrediat̃. Dixit mih̄ fortasse obturabit os matricis in toto ꝛ fortasse in ea erūt foramina parua ex quibus egrediunt̃ mēstrua. ꝛ iuxta dispōnē hāc q̄n͂ accit q̄ cōciplet ꝛ q̄n͂ pibit ipā cū fetu. Et A. dix̄ q̄n͂ accit vt clausa retineat paccūs ꝯceptōꝫ p accūs i. cū aliquo dictoꝝ accidentiū velaminis claudētis vt quando velamē sm qd eēt ꝑforatū p q̄d foramē posset eicere vir spma in matricē vel q̄n caro addita nō ex toto clauderet os matricis. ñ eni est possibile dixit Aui. vt cōcipiāt nisi illud q̄d claudit sit rare texture aut hñs plura foramina ita q̄ possibile sit matrici attrahere de spmate aliquid licet eni puū sit: tñ ex illo puo fit cōceptio vt supra patuit. Si itaq̧ cōceperit cū aduenit tēpus partus aut abors⁹ morieē mater ꝛ fetus ꝓculdubio si nō curatur. s. per incisionē ꝛ aptionē talē q̄. s. fetus possit exire q̄ raro cōtingit posse fieri q̄ si cōtigat q̄ ꝓhibeat mēstruationē tunc inducit accñtia retētionis menstruoꝝum ꝛ maxie si fuerit clausura a creatione. Ideoq̧ dixit. A. si nō fuerit meatus inuentus a creatione ita vt accidat virgini cuꝫ incipit mēstruari vt nō inueniant̃ mēstrua meatū ꝓpter aliquā cārū dictaꝝ accidūt ei dolores vehemētes ꝛ egrit° maxia ꝛ si n̄ igeniat̃ vt currat sāguis ðnigrat̃ m'ier ex mortificatōe sāguis ꝛ ꝓfocat̃ ꝛ morit̃. Sig̃a gnēis cū clausure cāe fiūt fortes accit in sterilitas ꝛ mēstuatōis ꝓhibitio. Et si sit mediocres nō ꝓhibet̃ menstruatō lꝫ difficulter fiat sꝫ ꝓhibet̃ pt⁹. Dixit Ras. 9° cōti. si fuerit clausura in ore matricis intrinseco nō pōt videri dū iuuēcula non peruenit ad tps mēstruoꝝ q̄n tūc retinebunt̃ nec descendent ꝛ exinde patiet̃ vehemētem lesuram ꝛ peribit cito nisi curata fuerit cū sanguis conuertat̃ ad totum corpus ꝛ nigrescat deinde suffocabit eam. Et dixit si fuerit in ore vulue nō pōt mulier coitu vti cum viro neq̧ mēstrua sequi neq̧ pregnās fieri. s. si obturabit ipꝫ locum in toto ista ēt cognoscit̃ p sensuꝫ ꝛ pōt ēt videri ꝛ tangi. que aūt est in orificio interiori pōt cognosci p obstetricē cum intromiserit digitū suū iunctū vsq̧ ad locū clausuꝫ cōplete aut incōplete ꝛ eo mediante percipiet an sit velamē an caro addita. nā velamē aliqualiter cedit tactu implēti caro vero orta ibi nō. Q̄d si clausio fuerit ex apāte tēdente versus cōcauū matricis inuenit̃ os matricis durū ꝓpter tēsionē materie apostematis dato etiā q̄ matrix sit humida mollis vel q̄ apā sit flegmaticū. Et cōprehendit̃ apā tendēs ad extra q̄ erit minoris tensionis q̄ predictū ꝛ digito intromisso cōprehendi pōt. pōt ēt clausura meatus ꝛ oris intrinseci cōprehēdi p visum aperta vulua cū speculo ad speram solis. Signa āt opilationis venarū sunt retentio menstruoꝝ vel ipoꝝ paucitas ꝛ tarditas ex hus. exeūt eni paulatine ꝛ sunt grossa ꝛ viscosa ꝛ hoc siue sit oplo in venis siue in orificijs eaꝝ ꝛ si ipregnat̃ hñs eā mulier cito sequitur aborsus deficiēte ēbrioni nutrimēto: Et factū ex spmate retento in vasis spmaticis seq̃t matricis suffocatio ꝛ aliq̄n dispō similis manie ꝛ melācolie ex vaporibus corrupt spmaticis ad cerebrum ascēdentib⁹. Cura oplonis venaꝝ q̄ est a cōsolidatione vlcerū ipossibilis est ꝛ silr que est a carne orta in orificijs ipis. Que vō est attenuatoria curat̃ curatōe mēbroꝝ vicinoꝝ inducētium eā in hoc loco siue ēt in ore matricis ꝛ vulua. Eius vero q̄ est coartatoria cura est possibilis licet sit diuturna ꝛ difficilis ꝛ implet̃ dieta ꝛ potiōe. Et dieta qdem cōsistit in euitatōe rex nonnaliū quecūq̧ cōstringunt ꝛ cōstipāt ꝛ vsu apientiū ꝛ deopilātiuꝫ ꝓut extēse dictum est in sermone 5° cap° de eīrasi idest opilatiōe epatis. Vez est q̄ cibi apitiui cōuenietes in hac opilatōe sūt qcunq̧ ibi narati sunt fortioris aperitionis. Cura vero per potionē aut respicit morbū ipm ꝛ cām eius aut respicit mēbꝝ patiēs potissime matricē ꝛ respiciēs morbū deopilat ꝛ apit ꝛ respiciēs cām ipam abscindit ꝛ est illa a qua est incipiēdū ꝛ cōplet̃ ipsius eductione. Si ergo fuerit in cā sanguis multitudo fiat flomia de basilica prius ꝛ extrahat̃ sanguis sm exigētiā. ꝛ si sic cessauerit opilatio bñ qdē. si vero nō fiat ꝓ sanguie cōiuncto in ipis venis flomia de safenis pmo de altera earum ꝛ postea sequēti die de altera si fuerit expediēs. Si vero in cā fuerit grossicies vel viscositas subtilietur sanguis in primis aut eius incidat̃ viscositas sicut paulo post d̄ inde fiat flomia vt dictū est. Q̄d si in cā fuerit alius humor gross⁹ vel viscosus sanguini mixtus digerāt ꝛ subtiliet̃ ꝛ incidat̃. deinde eūet̃ ꝛ diuertat̃ ꝛ subtiliantia simplicia ꝛ cōposita dicta sunt i cura retētionis mēstruoꝝ ad quā recurēdum est. De appropatis tñ in hūore colerico grosso est sirupus qui sic fit. Rx. capillorū veneris adianti ceterach cicoree rostri porcini alchechēgi mellisse feniculi apij liq. an. ʒ. s. arthemisie camepitheos an. ℳ. s. decoquātur in aqua sufficienti ꝛ fiat sirupus cū zucaro ꝛ acetosē cū aceto. Sirupus alius appropriatus digōni flatis grossi aut melancolie in venis matricis. Rx. arthemisie prasij calamenti pulegij mētastri mellise matricarie cum flore suo an. ℳ. j. rute assari camepitheos apij petrosili an. ℳ. j. s. cassieligneē gentiane an. ℥. s. decoquantur in aqua sufficienti vsq̧ ad cōsumptionē medietatis ꝛ fiat sirupus cum melle acetosus cum aceto squillitico ꝛ aromatizatus cum cinamomo nardo ꝛ croco. Et euantia sumantur ex his que dicta sunt in precedentibus. Facta aūt euone sufficiēti cū iteratione si opus fuerit deueniatur ad aperiendū opilationē si ēt manserit cum his que dicta sunt in ꝓuocatione mēstruoꝝ itus ꝛ extra

Nota ꝛ vide signa h̄ pōit genēis clasure cū cāe sunt fortes

Vide hic signa opilationis venaruꝫ matricis

⁊ extra approximatis. Intētio vero respiciēs mēbrū patiens. s. ma
tricē cōpletur cū rebus aromaticis ⁊ a proprietate habētibus cō
fortare matricē qbus vtēdū est toto tpe cure solis vł permixtis cū
aperientibus ipis. ¶ Cura vero clausure cōplet᷑ cū cirugia pmis
sa tñ vniuersali corporis purgatione si repletum fuerit vt non fiat
fluxus ad matricē. eius tñ que est in orificio exteriori cura possibił
est imo est facilis que vero est in meatu cura iterum possibilis est
sed nō facilis. ⁊ eius q̄ in orificio intrinseco difficilis est ⁊ aliquan
do impossibilis. Et cura cuiuscūq3 est due res vna est abscisio ad
diti sic vt nihil ex eo remaneat n3 tñ aliquid de naturali parte tan
gatur siue caro orta sit siue morum siue cōdilonia vel aliud tale. ⁊
similiter si fuerit pāniculus fiat eius sectio cōueniens siue sufficiēs
nō minor sufficiente n3 quātitatem egrediens debitam. Et 2ª res
est regenerationis additi, pHibitio ⁊ glutinatōis pāniculi vt rema
neant orificia ⁊ meatus aperta de ea que est in orificio exteriori
Rasis 9° cōtinentis si eminēs fuerit in ore vulue pone duas pilas p
uas super vtroq3 labio exterius deinde extende labia sup ipis cū
digito dū bñ eminebit superfluitas incidenda deinde incide ⁊ su
per vulnus pone lanam infusam in oleo ⁊ vino deinde fac ea3 se
dere in aqua mellis sup. vel cū ea locū ablue deinde vtere vnguē
to tēperato. s. cōsolidatiuo. Et Auic. dixit si apparet clausura tunc
modus est vt disrumpant᷑ ab eo qđ est inter ea: ⁊ si expedit iuua
cum fliomo obtuso ⁊ sic scinde sifach. i. pāniculum ⁊ incide carnē
additā si est super sifach paulatim ita vt non remaneat de addita
aliquid neq3 sumas de rad cali aliqd ⁊ fiat hoc cum cautela. Et
differentia inter siphac ⁊ carnē ē ꝙ siphac nō sanguinat. i. in sectio
ne nō fluit ex eo sanguis cū sit mēbrū exangue. sed caro sanguiat
⁊ facta siphac sectione vel amotōe carnis pone inter ambo labia
lanam vel aliud' sile infusam oleo ⁊ vino. s. tepidis vt sedet᷑ dolor
⁊ phibeat vnionē labiorū ⁊ maxīe a quibus caro abscisa fuit ⁊
dimittat᷑ lana tribus diebus. s. illa eadem vel tribus diebus vnaq̄
que die semel inouādo. Scias tamē ꝙ si ex carnis incisione seque
ret᷑ emorosagia tūc nō o3 apponi p̄dicta lana: sed debent apponi
sanguinē cōstringētia. Et dixit administra post super labia aliquid
mell.. s. ad abstergēdū si ea indiges deinde administra desuper vn
guēta nutritiua idest carnis generatia cū cautela a cōsolidatione
vel glutinatōe ⁊ pprie si illud qđ incisum est: est caro. nā siphac pa
rum recipit cōsolidationē ⁊ eodē mō clausura exñs in meatu dū
mō fuerit in pꝑatulo sensui. Scias tñ ꝙ si caro super labia auget᷑
necesse est vti corrosione eius cū medicinis corrosiuis cū omni fa
cilitate. In cura vero eius que est in orificio intrinseco aut ppe ip3
in meatu primo o3 vt mulierē prepes situando ipam in loco lumi
noso ⁊ si possibile est cadat super vuluā eius spera solis ⁊ fac eam
sedere in scamno vel disco cōuenienter alto cum declinatōe aliq̄li
superiorum ad posteriora ea exñte ab aliquo ministro sustentata
⁊ tē eleuatis coxis fac vt crura adhereāt coxis: ⁊ tūc liga vnūqđq3
brachium super coxa eiusdem lateris fortiter cum vitta in curua
tura genuum. ⁊ tūc extensis labijs vulue q̄ntum possibile ⁊ tunc
intromisso vnco trahat cum eo siphac vel caro addita cum eo
⁊ fliomo obtuso secet᷑ siphac ⁊ incidat᷑ caro paulatim ⁊ nō perue
niat incisio ad matricē vel ad vesicā ⁊ sequat᷑ inde spasm⁹. ⁊ mors
fcā aūt sectione totius regat᷑ in omnibus ⁊ p oīa ut dictum est ni
si q2 pila ex lana infusa poita' in orificio itrinseco ad sedationē dolo
ris ⁊ phibitōe3 glutinatōis labiorū ⁊ ligari o3 sic vt nō possit cade
re in matricē. dixit Aui. custodi mulierē a frigore ⁊ nō propines ei
medicinā actu fridā q2 matrix ⁊ os eis neruosa sunt ⁊ lederentur
ab illis. Si in cā fuerit emorois inflata regat᷑ regie eius. ⁊ si fuerit
apa curet᷑ cura eius. ⁊ si fuerit aut remāserit in loco duricies lana
sucida cū butyro ⁊ melle supponat᷑ aut ysopus hūida cū mellilo to
⁊ butyro aut lana cū oleo lilino ⁊ sedeat i đcoctōe fenugreci ⁊ sili
um. Dixit Haly. ꝙ storax bibita cōfert constrictioni oris matricis
⁊ duriciei eius ⁊ semē vrtice bibitū ⁊ ēt cū mirra suppositum con
fert cōstrictioni eius ⁊ oleum de maiorana intus ⁊ extra iunctu3
⁊ fumiget᷑ cū bdellio ⁊c̄.

Vidꝫ quō d3 si tuari mlier qñ d3 curari nocu mēto stāte i ori ficio intrinseco aut ppe faciēte clausionē

¶ Capi^m 26^m de precipitatione matricis ⁊ remotione eius a suo loco naturali

REmouetur quādoq3
matrix a loco suo aut ad sursū aut ad deorsum aut
ad latera ⁊ quelib3 istaꝝ remotionū a quibusdā vo
catur dislocatio. q̄uis aliȷ̄ dislocatō3 vocauerit solū
eam que ad inferius est que a Serap. vocat᷑ lapsus matricis ⁊ a
viatico dicit᷑ mollicies matricis. Et precipitatio matricis est ipius
a suo loco naturali remotio: p̄cipitatio tñ repit᷑ sumpta tripliciter.
Vno mō p casu pprie ⁊ descensu matricis inferi⁹. 2° minus pp̄e
p quacūq3 matricis mutatione a naturali suo situ ⁊ maxīe cū de
clinat ad alteram ancharū. Vñ dixit Gor. matrix qñq3 p̄cipitat᷑
⁊ declinat ad alteram ptem. Et qñ3 sumit᷑ magis iproprie p preci
pitatōne contenti in matrice. s. secundine vt ab Ipo. in affo. ad ma
tricem precipitationem faciendam: ⁊ sic ēt exposuit Gal. in cōmē
to. Que aūt mutatio matricis fit versus sursu3 pprie vocat᷑ suspē
sio matricis in qua matrix sentit᷑ quasi sursu3 tracta vt videatur
derelinquere inferiorē partē. Et que est ad alteram ptē dextra3 ⁊
sinistram vocat᷑ declinatio siue inclinatio matricis ⁊ a qbusdā dici
tur tortio vel incuruatio. Et qñ3 dicūt qdā simul ad diuersa loca
mouet᷑. Dixit Gal. 6° de interiorib⁹ qdam putāt vuluam. i. matri
cem superius moueri incidens sup dyafrag^a sed nō est ita. nō eni3
mouet᷑ vsq3 ad stōachū ⁊ quāto minus vt trāsiens stōachū tran
seat ad dyafrag^a. Et q dicunt vuluā eo ꝙ desiccat᷑ ad viscera ppt
desideriū hūectādi salire minus sunt a v̄itate remoti. Qđ si iterro
geremur dixit Ga. cur saliat vulua vel torq̄at᷑ in latus obstetrice
hoc manifestante ipaq3 in suo loco manēte: nō minus hoc accidit
fieri q̄ꝫ si moueret᷑ Rñdebimus vulue extēsionē obstetrici appa
rere ppter cōstrictionē colli eius in superioribus ⁊ in vtrisq3 lateri
bus q2 vulua se cōstringēs necessario in eius collo cōstringit᷑ cu3
vulua ⁊ collum eius constringit᷑ ex sanguine venarum ad eas ⁊
cathenas eius veniente sicut dictum est in expositione affo. y. s. spa
smus fit aut de plenitudine aut de inanitōe vbi diximus ꝙ pleni
tudo corpus illud extēdit. vñ ipo extēso longitudo eius breuior ef
ficitur ⁊ superius ⁊ lateraliter ⁊ ƀm plenitudinis quātitatē dila
tat᷑. Vene aūt ⁊ cathene predicte ex phibitis mēstruis implēt᷑ nā
ꝙ currere solitū est ad vuluā nō itrat in cōcauitate eius eo ꝙ gros
sius est nō potens ad ora venarum vel interiora sui penetrare q̄
in eis manente ⁊ augmētato locus extēdit᷑ vt vicina concauatio i
pletur ⁊ ex colligantia eius vulua extendit᷑. Qđ si extēsio venaꝝ
sit in oībus equaliter fit motio vulue equaliter sic ad superius. Si
aūt in vno latere sit maior q̄ꝫ in alio. simil'r ⁊ ipa ad aliud lat⁹ mo
uetur magis tñ v̄sus superius. pcedit tñ matricis suspēsio equalis
siue inequalis ex spasmo de repletōe venaru3 ⁊ cathenatōe ma
tricis que in supremo sunt eius siue illa repletio sit apostemās siue
nō. Dixit Aui. qñ3 accidit suspēsio matricis ppter clausuram. s. ori
ficij eius ppter qđ matrix nō hñs inde liberū spiraculū vt o3 ƀm
nām mouet᷑ ad locum liberiore3 vel fortasse q2 stāte orificio clau
so replet᷑ vaporibus malis aut ventositate quibus sursum suble
uatur. Et qñ3 dixit Aui fit suspēsio matricis ppter apostemata ca
lida ⁊ dura. nā vt patebit in cap° apatum matricis matrix mouet᷑
versus oppositum apat. si itaq3 cōtingit apari ptem inferiorē mo
uet᷑ matrix versus supiorē ⁊ suspēdit᷑ sup. Et qñ3 est cā suspēsionis
eius spasmus sicut dixit Gal. ⁊ dixit Aui. de declinatione matri
cis qñ3 declinat ad alteram duaꝝ ptiū ita vt remoueat᷑ os matri
cis per qđ incit᷑ spma' in matricē ab oppositione recta. s. ad os vul
ue. Et cā in ea dixit Aui. qñ3 est duricies vnius duarum partium
eius aut inspissatio ⁊ cōstrictio quare diuersificantur duo latera
in hūiditate ⁊ mollificatione eius ⁊ fit descensus ƀm vnū latus ⁊
similiter ex siccitate ⁊ spasmo fit descensus eius ƀm vnū latus. ⁊
cā in eo. s. spasmo dixit Aui. est repletio vnius duarū ptiū eius pro
prie ⁊ qñ3 est cā eius hūores grossi viscosi in vna duarum partiū
eius facientes illā declinationē. Ibit᷑ eni pars 2ª ad ipam. s. repletā
⁊ cōtractā. ¶ De cāis aūt descensus matricis dixit Aue. colli3 3°
aliquādo cā huius egritudinis est saltus aut pcussio ⁊ aliqñ ē hūi
ditas lubrificatiua. Dixit Aui. matrix augmētat᷑ idest cōuertitur
⁊ descendit ad inferius aut ex cā primitiua vt saltu vehemēti aut
vociferatōe idest sonitu forti quē audiuit ex tonitruo vł sonitu bō
barde ⁊ similibus quare terrefacta est ⁊ terrefactiōis cōmotiōe
matrix descendit aut sternutatione multa ⁊ maxīa. aut pcussione
mollificante ligamēta matricis aut ppter cām part⁹ difficilis aut
ptus grauatiui. i. mole vel magnitudinis embrionis aut labore ob
stetricis in extrahēdo fetū ⁊ secundinā. Alia littera errore obste
tricis quare traxit ēt matricē aut exitu fetus subito quē sequitur
matrix aut sup. cadit ⁊ descendit ppter cām intrīseca3 scilicet aut
propter humiditates mollificantes aut propter putrefactiones
accidentes ligamentis eius. Et matrix dixit Auicenna quan
doq3 egredit᷑ tota. s. ƀm situm. i. pter qđ reuerset᷑ ⁊ qñq3 cōuerti
tur. i. reuersat᷑ ⁊ qñ3 eradicat᷑ radix idest fundus eius ⁊ ponentes
motum matricis diuersum ad differentias positionis simul cū su
ctione tñ dicunt cursu3 esse cōcupiscētiam matricis ad generādū
quā cū adimplere nō pōt mouet᷑ sicut fera siluestris nūc sursū nūc
deorsum nunc dextrorsum nunc sinistrorsum negens vno stare si
tu ⁊ dñi hunc motū inesse ei p nām.

Vide ƀ quō mouet᷑ matrix i al ẘo laterum ipa manēte in suo loco

Vide cās descensus matricis ⁊ dicit᷑ aliqñ paralisis matricis

Signa

gnēis nō sunt ab auctoribus posita.

Signa vero specierum

Signa su
spensionis
siue subleuatōis matricis sunt illa q̄ dicunt᷑ eē signa suffocationis
matricis in sequēti capitulo ⁊ accidentia que mēbris superiorib⁹
accidunt de quibus sunt dolor ⁊ grauitas supra vmbilicum: sen
titur enim sicut res rotunda illic. s. a patiente anteq̄ꝫ incurrat suf
focationem ⁊ sentit ac si esset apprehendens illa mēbra manu cō
stringente. ¶ Et quandoq3 sentit post suffocatione3 medicus vł
obstetrix quasi aliquid rotundatum esset in loco qui immediate
est supra vmbilicum ⁊ quandoq3 videt᷑ locus iste rotundus ele
uatus supra alia membra ⁊ ppter comunicationē ad stomacum
patitur mulier abhominationem ⁊ fastidium cibi ⁊ eructuat fre
quenter maxime si in causa affuerit ventositas: ⁊ ppter cōicatōe3

ad spūalia corrūpit bannelitus ꝛ timet mulier ꝛ tristat̄ absq3 cā manifesta ꝛ ꝓpter cōitatem ad cerebrū accidit dolor capitis scotomia ꝛ vertigo cōicatis vaporibus malis capiti.

Signa precipitationis vo ꝛ descēsus matricis sūt ꝙ accidit inde dolor mulieri in pectine ꝛ alchatin ꝛ dorso. ꝛ Gal. addit ꝛ ano. ꝛ alij dicūt ꝛ inguinibus. ꝛ dixit dolor in inguibus est extēsiuus in pectine vero grauatiuus. ¶ Et dicūt qn̄ accīt a mollificatōne nō accīt dolor in alchatin ꝛ dorso nisi ī cā a causa primitiua aut cū descendit ad os suum ꝛ nō exit extra. In mollificata nō est dolor imo insensibiliter egredit̄. ꝛ tūc scitur iudicio facientis. Dixit Gal. cū apostemate rotundo idest inflatōe in pectine ꝓpter descensum matricis: ille quidem tumor nō adest qn̄ descēdit exiens exterius. Et dixit Ras. fit aliquādo febris causonica q̄ re remouenda sunt balnea ꝛ oīa que calefaciūt corpus. Auic. vo dixit qn̄q3 fiunt cum hoc. s. dolore febres que plm̄ sunt effimere ꝛ accidūt ei qn̄3 exp̄ssio. s. in egerendo ꝛ difficultas in vrinādo ꝓpt̄ qd matrix stās in pectine ꝛ collo eius comp̄mit anū ꝛ vesicam Si aūt egredit̄ extra nō sunt predicte compressiones. Et accit dixit Aui. qn̄3 spasmus ꝛ tremor cōicata lesione cerebro vel neruis ꝛ lacertis ꝛ accidit timor sine cā. s. manifesta. Et dixit mī. in exitu eius qn̄ pars ip̄sius interior efficit̄ exterior erit tunc leuis tactus ¶ Et Aui. dixit sentit rem apud vuluā descendentē leuis tactus cū cōplet̄ conuersio eius. Egredit̄ enī tūc qd intrinsecū eius ē ad manifestum: cū enī nō sentit̄ ad tactū ei⁹ foramē rotundū scit̄ ꝙ radix. i. fūdus eius iā cōuertit̄ ꝛ egredit̄. Si aūt iam inuenit foramē iaȝ exiuit sicut est nō conuersus. ¶ Sūt qdam vrina eius erit alba grossa cū residentijs crinoidalib⁹ flaui coloris ꝛ nigri multe ꝙ adherētie in fūdo residētis.

No. ꝛ vide signa qn̄ matrix exit ita ꝙ pars interior efficit̄ exterior

Signa autem declinatōis matricis ad alterā ptē dixit Ga. sicut scribit̄ 9° cōtinēs si declinās fuerit matrix in aliquā ptē in ip̄a parte dolor erit dominās cū extēsione vehemēti ꝛ nō poterit sedere nȝ surgē nisi cū angustia ꝛ retinebit̄ vrīa ꝛ stercus. Et qn̄3 vt vidi p3 tumor in pte ad quā declinat ꝛ sentit̄ ibi gultas. Et obstetrices dixit Auic. cognoscūt ptē declinatōis per tactū cum digitis. d3 enī obstetrix intromittere digitū suū vsq3 ad os matricis ꝛ si inuenerit foramē interius in directo exterioris. tūc matrix nō declinat ad aliquā ptē ꝛ si nō est in directo s3 tortuosum ab eo tūc iā est declinatio ei⁹. Et dixit Aui. cognoscūt an sit declinatio ex repletōe an ex apostemate ꝑ duriciem ꝛ ꝓp extēsionē venaȝ cū facilitate aut cum duricie. Et dixit Aui. quādoq3 accidit prefocatio ꝓpie qn̄ declinat ad suū strū q̄a tūc magis cōicat cordi.

Cura duplici ꝑficit̄ instrumēto dieta ꝛ potione. Et dieta qdē est vt patiēs descensū matricis inhabitet aerem calidum ꝛ siccū a frigido ꝛ ventoso ꝛ ab hūido maxime ꝛ grosso ꝛ limoso ꝛ nebuloso se custodiat s[illegible] per stēt bene cooperta ꝛ calciata ꝛ caueat ne vulue ꝛ mēbris inferioribus aliqd actu frigidū approximet̄ n3 hūidū virtuale ꝛ semp teneat aliquid odoriferū ad os ꝛ nares ex his in qbus fit delectatio fugiendo morā in locis fetidis ꝛ ne fetor aliqs ad nares ꝛ os ꝑueniat. Et ecōtra nullū boni odoris vulue applicet̄: s3 qdcūq3 fetidum aut mali odoris. h3 enī3 matrix a forma specifica delectari odorib⁹ ꝛ tristari fetoribus. quapp odores seqt̄ ꝛ ad illos tēdit. ꝛ fetores abbominat̄ ꝛ fugit. Fugiat patiēs tristiciā solicitudinē motum ꝛ precipue deambulatiōnē ꝛ eqtatōe3 insuauē ꝛ vehi in curru s3 adhereat gaudio ꝛ qeti ꝛ accubitui fricet̄ in superioribus. ligēt̄ ꝛ vētoset̄ ꝛ deuitet balnea oīa hūectātia ꝛ somnū plixū p̄cipue diurnū: ꝛ abstineat a cibis fridis ꝛ hūidis difficilis digōnis ꝛ eos sumat q̄ sūt sicci facilis digōnis boni chimi ꝛ fugiat potū vini puri ꝛ sup oīa aq̄ fride ꝛ bibat vinū rubeū limphatū cū aq̄ pluuiali aut bibat aquā mellis sumat actu calida nō repleat̄ cibo aut potu s3 fugiat nauseatiua3 satietatē ꝛ coitū. Et superfluitates suī exp̄ssione expurget nō vociferet nō sternutet n3 tussiat q̄tū possibile fuerit ꝛ suffumiget̄ cū stercore bouino qn̄ ꝓfert ei ꝛ ano egredien. Et folia vrtice recētia cōtrita posita sup matricē faciūt ea redire ad locū suū ꝛ folia porri similiter posita cū ꝓprietate cōferunt ei. Et simlr̄ facit fumigatio cū aspalto ꝙ si cū eo misceat̄ stercus vaccinū ita vt simul coterant̄ ꝛ misceāt̄ ꝛ postea cum eis fumigetur vtiliter reducit eā ad locū suum. Et dixit albertus ꝙ beē albū ꝛ ru: reducit matricē de situ suo egressā ad locū suū nālem. s. cuȝ sumit̄ aut fit puluis q aspgat̄ sup matricē egressam ꝛ galbanum mirabilr̄ reducit eā bibitū ꝛ si ocheo ē ꝛ vētri ēplastratu3. Post q̄ aūt ascēderit ad locum suū nālē fiat forma ad modū virge virilis que attingat vsq3 ad os matricis ex cera posita in aqua calida ꝛ postea malaxet̄ ꝛ teneat̄ vt ꝓhibeat descēsum eius.

Aliq ꝙ matrix a forma specifica delectat̄ bono odore ꝛ cū illeg

Quod si sic curata nō fuerit veniēdū est ad curam ꝑ porionē. Scias tn̄ dixit Aui ꝙ nō spatur curatio. s. ꝑfecta nisi eius que recēs est ꝛ in adolosctia. s. ante senectutē nā i sene si relaxātur ligamēta etatiue indurata nō relaxātur nisi a magna cā. Jdcq3 nō nisi cū difficultate multa curat̄ aut si curat̄ olo maxie si inueterata fuerit. In iuuene aūt q: ligamenta adhuc tenera ꝛ mollia exsistētia ꝓp sinboleitatē possunt remoliri a causa debili. Jdo spatur in ea ea curatio eius matrie que nō est lōgi tēporis. H3 aūt intētiones tres quarū vna est ad cām. 2ª est ad morbū ꝛ est reductio matricis ad locum suum. ꝛ 3ª est ip̄ius reductio cōseruatio ꝛ cōfirmatio. Et prima qdē implet̄ cū eūone mātrie relexātis digōne p̄missa. digerat̄ itaq3 mā cū sirupo q sic fit. ℞. saluie maiorane iue sticados camepitheos artemisie mellisse calamēti pulegij mentastri an. ℳ. j. radicū acori ꝛ enule ꝛ cassi l. an. ℥. j. decoquant̄ in aqua sufficienti ꝛ colet̄ ꝛ sirupus fiat cū melle aromatizatus cū ciamomo nardo ꝛ croco dos. ℥. v. cū aqua amaraci vel abrotani. Et ea digesta eūet cū pillulis de benedicta vel de coloquin. vel serapino aut cū electuario indo maiori qd multū mihi placet ꝓp aromatica que ingrediunt̄ ip̄m. Pille aūt fetide mihi fugiēde sunt. Facta eūone fiat cristeria educentia hūores flaticos sumāt de tyriaca vel metridato ꝛ si necesse fuerit iteret̄ eūo. Et si videris post purgatōem oportunitate3 pesarizādi matricē cū mūdificātibus ip̄am post fac sicut in superioribus dictū est. 2ª intētio implet̄ post predicta. dixit .A. Cū hoc feceris resupinet̄ mulier ꝛ apiatur qd est intra crura sua ꝛ cū bona lana carminata. s. vt nō inferat dolorē matrici que neruosa est ꝛ fac eā adherere matrici ꝛ cū ea reducat̄ matrix. Hal. tn̄ dixit ꝙ d3 tūc tenere puluinar sub naticis ꝛ genua. s. cū cruribus stringere ad coxas suas. Et deinde dixit Aui. accipe lanā altā ꝛ infunde eā in succo acacie aut vino in q̄ bulliu3 ē aliqd stipticū ꝛ pone super os matricis ꝛ reduc eā cū facilitate ad interiora. s. vulue deinde accipe lanā aliā ꝛ infunde ea3 in aceto ꝛ aqua ꝛ pone eā sup vuluā. s. ꝛ si sup ligaueris eā melius erit. Et precipe dixit Aui. vt iaceat sup latus suu3 ꝛ adunet crura sua. Hal. aūt dixit māda eam supinā iacere ꝛ pedes implicitos teneat ꝛ odoret odores iocūdos ꝛ tribus diebus pessariū teneat ꝛ si aliqn̄ extrahit iterum imittat. Et Aui. dixit fuet lanā appositam sicut preparata est ne cadat ꝛ hoc faciat cū ligatura leui. ꝛ cum 3ª dies affuerit pmuta lanā eius ꝛ pone lanā eius infusam in vino in quo decocta sunt mirtus ros. acacia ꝛ cortex granatorū ꝛ filia ꝛ sit actu tepidū ꝛ ēbroca ex illo modo super femur eius ꝛ ip̄ius pectinem deinde deueniēdum est ad implēdū intētionem tertia3 vt sic reducta cōseruet̄. Dixit Aui. administra lineamēta facta ex sauich. s. ordei ꝛ herba q̄ nascit̄ sup lapides cū sūt i aqua ꝛ facit lubricare pedes aut facta ex lētibus cum stipticis ꝛ fac eā sedere p⁹ illud ī decoctione squinanti mirti ꝛ ros. ¶ Dixit Hal. fac cōsilr̄ tribus diebus ꝛ cū ad suū redierit locum cu3 ēplis stipticis ēpla. ¶ Emplm̄ bonū ad apponēdū ante ꝛ retro. ℞. olibani masticis oppoponac. galbani sapini terbētie storacis liquide picis sicce an. ꝑ. j. tere. par. 3. hoc enī matricē tenet in loco ꝛ nō sinit eā descendē aut fiat sessio in vino stiptico ꝛ aqua fabro3 mixtis in qbus decocta sint stiptica iunctio fiat ad os vulue intus ꝛ extra cū vnguēto facto ex oleo mirtino ꝛ linino additis in eis puluere radicū bistorte ꝛ tormētille ꝛ modico asse fetide. Et super femur ponat̄ empl3 qd sic fit. ℞. resina pini. ℥. ij. thuris masticis an. ℥. j. nucis cipressi. ℥. s ꝛ olei masticini vel mirtini qd sufficit. ¶ Et dicūt ꝙ ꝓfert cinis rami ficus mixtus cū aceto facta ex eo fomētatione cū spōgia vl̄ filtro super ventre. Ex eis aūt que adiuuāt in reductōe matricis ꝛ simul ēt introducte cōfirmatōe sūt ventose super radice superiori suminis ꝛ sup dorsum applicate. Et dicūt qda3 ꝛ vtiliter in reductione eius apponant̄ vētose magne sup mamillas ꝛ tres ponāt̄ vētose sup vētre vna sup sumē alia i latere dextro ꝛ alia i sinistro ꝛ st ātib⁹ vētosis sic applicat̄ fumigiū fiat cū fetidis vt sotularib⁹ veteribus ꝛ terbētina posita super prunas ꝛ odoret tūc odorifera grata quoniā sic reuertet̄ ꝛ si necesse fuerit faciat obstetrix i hoc auxiliū cū digit. ¶ Dicit̄ ꝙ lana nigra sumpta ex capite arietis ꝛ coxis ꝛ testiculis eius fuigata matricē ꝓlapsam ad interiora reprimit. Et ego exptus sū ouū galline ꝙ diu steterit in nido ita ꝙ iā sit pūtridū ꝛ feci interius cōcuti ꝛ cōquassari ꝛ cum pānis leuibus applicari matrici egresse ꝛ miratus fui de cita reductione eius ꝛ expertus sum ego etiam in antiquata ꝛ fuit similiter veru3. Vep est immensi fetoris ꝛ vix tollerabilis quare oportet vt cooperiat̄ mulier vt non ascendat fetor ille ad nares eius. Et dicitur ꝙ asta regia sumpta in potu specialitatem habet in reductione matricis ꝛ conseruatione eius ꝛ epicatisma factum ex decoctione cicute subleuat matricem lapsam ꝛ sedat dolorem. ¶ Dixit Halyabas cum matrix egressa fuerit a causis exterioribus medicaminibus vtendum est reprimentibus nec est necesse his medicamina exhiberi solutiua idest resolutiua. ¶ Et dixit si autem exit tota foras ꝛ curam non admittit ꝛ corrupta est omnino illam aufer neq3 in teritum timeas quoniam tradunt antiquorum quidam se mulieres vidisse quarum matrices omnino educte fuerant que postea vita fruebantur. Et ego vidi mulierem Andree salsirie cuius matrix corrupta tota emissa est ꝛ vixit postea multis annis exercens negocia familiaria.

Alio modo reducēdi matricē ad locu3 suum

No. ꝛ vid mirabile expīmētū de ouo putrido

De cura vero declinationis matricis est sciēdū easdē esse intētiōes curatiuas. De intētione ergo an cām dixit Aui. oportet vt flomet̄ saphena partis cui. s. parti opposita ē ps declinatōis. i. a qua fit declinatio ita ꝙ fiat si sentitur repletio. s. ex sanguine ꝙ scitur quia vene in illa parte sunt grosse plene

plene ⁊ est in illa parte grossitudo. Et si fuerint illic humiditates alie euacua eas cum illo quod conuenit. Dixit Auic. da ei in potu oleum de cherua ⁊ administra etiam ipsum in suppositorijs ⁊ vnunge matricem cum eo ⁊ mitte in eam oleū balsami ⁊ oleū resabi. quidam dicunt. i. constini alij sambacini alij de terbentina. Et dixit Aui. si ē illic constrictio ⁊ coadunatio ⁊ non est illic grossitudo neq̄ repletō administra lenitiua ex clisterijs ⁊ suppositorijs ⁊ vnctionibus ⁊ balneis. ⁊ fac vt cib⁹ bon⁹ fiat. De 2ª. aūt intentione ponat' ventosa in latere opposito ⁊ sit tua intentio dixit Haly. res aromaticas ponere in latere a quo d̄clinat quo, p inde ad suum redeat locuz eteni matricis ē ad aromaticos declinare odores quos amat ⁊ que fetida sunt refugit. Dixit mes. vngendus ē digitus cū adipe anatis vel simili habundanti ⁊ co in vulua intromisso trahatur os matricis ad oppoitam partez loci ad quam declinauit ⁊ appone ventosam ad oppoitū locuz qm̄ conuertet'. Et Aui. dixit fortasse erit possibile obstetrici vt intromittat digitos suos iunctos cum ceroto ⁊ cum adipe galline. vel anatis vt equet matricē ⁊ tendat declinationem donec cadē aciet. o^m. os matricis ori vulue directe. Dixit Gord. si remaneat duricies in aliquo mēbro z accipiatur mucilago fenugreci ⁊ seminis lini ⁊ misceatur cuz medula cerui ⁊ vituli ⁊ axungia galinacena ⁊ inungat' eis ab intus ⁊ ab extra.

Cura vero subleuationis vel suspensionis matricis dixit Aui. ē Cura cārum eius ⁊ reductionis ⁊ confirmationis eius in loco suo. Et oīno ē cura suffocationis q̄ in hoc sequēti caº. dicetur.

Caᵐ. 27ᵐ de suffocatione matricis.

Suffocatio matricis ī pluribus locis p̄focatio dicta ē Ab Ipo. in affo. precipitatio matricis dicitur. s. non recte sed large sumendo p̄cipitationē vt. s. patuit ī affo. mulieri q̄ a māicem molestat' ⁊c. molestatio d' māicis Dicit'. aūt suffocatio vel prefocatio matricis ab accidente qd̄ sequtur malam matricis dispōnē quod accidens est hanelitus ablatio. vel parua ⁊ insufficiens ⁊ occulta aeris attractio. Uel dicitur sic quia mulieres qbus accidit sepe suffocantur ⁊ p̄pter ablationē haneli tus matricū. i. pp. matrices dicta reperitur. ⁊ nō d' suffocat o matricis q̄ matrix suffocetur: ñ eni est suffocatio res preter naturaz determinās matricem q̄ vt appebit ē lesio hanelitus. ⁊ hanelit⁹ lesio ñ determinat matricē. Sz suffocatio matricis ē res p̄ter nāz . s. dispō mala matricis. que ē cā lesionis hanelitus itaq̄ ē accidēs īstrumentoz hanelitus proprium. siue p. p̄prietatē in eis siue per coitatē cōicata eis lesiōe a māice. iq̄ spālr ⁊ fūdamētalr ē defect⁹ ad quē lesio hāelit⁹ sequtur. Et pp hāc cāz passionē vocauerūt hāc antiqui suffocationē matricis. pp quā et de ea inter egritudies matricis fecerunt capᵐ spāle. Dixit Alger. coll3. 4º p̄prie ē egritudo vulue. illa que dicitur suffocatio matricis. nā fit pp cām ī ea. Dixit Serap. prefocatio matricis ē ascensio eius ad superiora. donec ponit mēbra p̄prie principalia lesa. sicut sūt arterie q̄ nominantur periotide. i. separe ⁊ sunt arterie iuueniles ⁊ sicut est cor ⁊ panniculus tegens cerebrū qui vocatur miringa. ⁊ intentio ei⁹ est rethe. 9º autē continentis. ait Ras. suffocatio matricis ē priuatio hanelitus ⁊ cū d̄natione friditatis super calorem nālem extra bentis hanelitū vel extraneantis hanelitum. Et iō sufficiens est paucus hanelitus ita q̄ in pectore erit motus occultus iter ipocūdria in partibus interioribus eaz ⁊ alijs partibus non erit motus oīno cū fit oportun⁹ eis. Et Haly. dixit māicis suffocatio hāelitus ē cessatio Et Aui. dixit hec egritudo simil' ē epilēsie. ⁊ sincopi cuius initium ex matrice ē ⁊ inde peruenit matrix ad cōitatē fortem cordis ⁊ cerebri mediatione velamini. i. dyafragmatis. s. q̄tū ad cor ⁊ mediatione rethis. i. pie matris panniculi cerebri vt dix Serap. s. q̄tum ad cerebrū. Dixit Gal. in dolorib3 mulierū ⁊ pōit' a Rabi. 16ª. particula sic. suffocatio māici accit cū matrix ⁊ vene que sunt circa ipsaz ex sanguine retento replentur. ⁊ ligamēta māicis tēduntur ab eo ⁊ matrix salit sursum. ⁊ implet dyafragma d̄ eo q̄ constrigit' spūs. i. hanelitus Et vltimo de interioribus dixit. Egritudis causa est retentio spermatis feīnini ⁊ corruptio eius ibi Dixit tamē. 6º. affo. ī comento affo. qbuscūq̄ ex stranguria ⁊c. matricē ascendere ad diafragma. non intelligim⁹ vsq̄ ad ipsum. q̄ non pōt illuc ascēdere Sed ascēdit ad dyafragª. i. vsus diafragª. mediate enim vel potētialr vt dñt ascendit ad diafragª. quia matrix sup vesicam locata ē ⁊ ligamēta habet lapsa dissoluta maxime comparatione vesice. Dixit Serap. euēt⁹ huius egritudinis non est nisi ex abscisione spermatis ⁊ abscisione mēstruoz. Et iō de dixit fit de repletione venaz ex sanguine menstruo valde vnde constringitur. i. breuiat' lōgitudo ei⁹ ⁊ extenditur latitudo ipsius ⁊ tunc erit q̄ ascendit matrix ad supius. Et Haly. dixit ex matricis repletione. que est vel spermatis constipatione cū coitui assueuerat mulier. ⁊ ab eo se remouerit. vnd̄ multiplicatur sperma in vas. ⁊ calorem submergit nālē. ⁊ restringit vnde matricis refrigeratur cōpso. Aut fit ex sanguis mēstrui

Quomō intelligitur q̄ matrix ascendit vsq̄ diafragma

constipatione in matri ⁊c. Unde calor nālis suffocatur ⁊ extinguit' Et Aui. dixit quidam sapientū medicoz dixerunt q̄ nō cognoscitur cā eius. Uerūtñ cā eius cū bene considerat' ē retentio mēstruorum. aut spermatis ⁊ sit conuersio eius qd̄ retinet'. s. ex mēstruo vel spermate s̄m plurimū ad frigus ⁊ proprie qñ accidit vt in radice sit frigidu3. eo. q̄ conuertitur ad illam qualitatē que plus repit' in muliere vincēs que ē frigiditas Et addit ei dixit Aui. h̄ spissitudo ⁊ soliditas frigus. aut addit ad frig⁹ putrefactionē s3 h̄ ē parum. Et cognoscitur ex soliditate eius ad quod declinat ī cōplone sua. s. an ad frigus. an ad calidū. Et p̄pter hoc notāt quidā q̄ spissitudo ⁊ soliditas ē duplex vna globola. alia nō globola. sed ē sicut spissitudo flatis: p̄ima non, p̄cedit a frido sed a calida. vt p3 de spissitudine spermatis virilis grandinei. quod ē spissum. 2ª. procedit a frigido vt ē soliditas reperta in spmate muliebri. ⁊ hec sigt frigus Et dicunt q̄ hec soliditas frigida aliñ putrefit ⁊ aliqñ non putrefit. ⁊ vtroq̄ mō pōt inducere p̄focationē. non eni3 ē necesse q̄ putrefiat ad causandū eam dicunt q̄ qñ frigiditas ē pauca. liqdū reddit sperma vt patet de spermate mulieris nāli. Sed qñ est multa ⁊ fortis reddit ipsū grossū. Dixit itaq̄ Aui. vnum horum duorū. s. an sperma viri an mulieris aut menstruum non. s. inspissatur mō nāli p̄dicto tunc corrumpunt' corruptione predicta ⁊ d̄clinant ad naturam venenosā. Dicunt quoq̄ qdā ex spermate viri iniectio in matricem ⁊ retento nō ad p̄lificationē sed corrupto posse causari suffocationem matricis ⁊ matrix multis viris eum illa muliere coeuntibus. tunc ex illo multo spermate ⁊c. Et dicūt posse eam iteru3 p̄uenire ex retentione secundine cū multū male ⁊ fede superfluitates in secundina retineantur cum etiam putreat ipsa ⁊ mala indicat accidentia. Et addunt iterum eū posse fieri ex sola putrefactione matricis. Dixit Serap. plus accidit pp abscisionē spermatis q̄ sanguinis menstrui. Nam vidi hāc passionē pluribus accidere viduis q̄uis ñ essent abscisa eoz mēstrua. ⁊ non vidi eā accidere h̄ntib⁹ viros q̄uis essent abscisa mēstrua eaz. ex quo sigtur nobis q̄ euentus eius est ex abscisiōe spermatis p̄prie. q̄ q̄uis menstrua retenta faciāt euenire accidentia mala. vt meliam. sincopim. nauseā. constrictionē hanelitus ⁊ alia multa tñ non ē de p̄prietate eoz vt faciant accidere abscisionem hanelit⁹ sicut est de proprietate abscisionis. spermatis nam sicut spermati ē v̄tus magis nālis. q̄ est adiuuans ad remanendum gen⁹ s̄m assiduitatē prolis. ita si est egressum a nā est ei v̄tus magna in malicia. nam dicunt qdā. q̄tū nāle ⁊ depuratum persistēs. ē aicū nāe. tantum factu3 preter naturam ē ei inimicū. sic ⁊ hō mortu⁹ ē magis nāe hūane inimicus. q̄ mortuus. equus. Dixit Uiaticus maxime aūt fit matricis suffocatio si spma auget' ⁊ silr mēstrua teneantur. Dixit Gal. 6º. de interiorib⁹. vidue patiuntur hanc passionē ⁊ maxime ille que coibant sepe ⁊ purgabāt' p menstrua habundanter. deinde cessauit ab eis menstruu3 oīno Et accidit v̄ginibus qñ appetunt incestum. ⁊ priuātur ab eo. ⁊ h̄ modo dicunt multotiens accidere. monialibus. verum viduis magis accidit q̄ ī. solitis coire multe māe purgabantur que postea retente inducunt prefocationē: non aūt sic p̄tingit v̄ginib⁹ pp non esse p̄suetū eis ipsas malas mās ad māicē fluē ⁊ educi. ⁊ cōsilr est de menstruis q̄ plus accidit p̄suetis habere ea licet ad etatem menstruationis deuenerint Modus autē p̄uentus huius egritudinis ē duplex vnus ē subleuatio matricis ad superiora v̄sus diafragª. vt dictū ē Subleuatur aūt matrix aut q̄ contrahitur in longū. ⁊ dilatat' in latum vnde contingit eam subleuari. sic dixit supra iudeus. aut q̄ facta aggregatione spermatis aut sanguinis menstrui in matrice aliñ alter eorum vel ambo in vaporē dissoluūtur. plimū q̄ non habens viam exitus matricez subleuat Alter modus est quia materia spermatica vel menstrualis in matrice retenta ⁊ in loco coartata ⁊ a regie nāe relicta corrumpitur. ⁊ in pessimā mutatur sc̄am qualitatē h̄ntem venenosā a tota spē nāe mulieris p̄riā aqua fumus eleuatur venenosus q cū pp coartationē non habeat vnde excludatur inferius. necessario supiora petit ⁊ cum perueniat ad diafragª. ipsius corrumpit cōplom ⁊ motu3 vnde hanelitus occultatur vel amputatur q̄ cū peruenit ad cor calorem extinguit spm corrūpendo quo corrupto cor sic infrātum remanet q̄ sensibili euētatione ñ eget necessitate itaq̄ diminuta ⁊ infrīo hanelitus sic īpedito hanelitus adeo diminuitur. vt ñ ee credatur ⁊ aliñ. cor in tm̄ constringit' vt sincopis magna cōtingat. Et cum ad cerebrū peruenit ipsum ledit ⁊ lesione percepta. ipsum fugiens ab ea z̄bit in se ipsum. vnde consequitur spasmus. ⁊ epilia. ⁊ postea perseuerante lesione intantū cerebrū p̄occupatur vt sensus auferatur ⁊ motus. Et hec suffocatio accidit p̄ter q̄ matrix ad superiora declinet ⁊ ea stante in suo nāli situ. Et scias q̄ p̄dicta accidētia euēiūt ñ solum qñ q̄ntitas spmatis corrupti vel. mēstrui ē magna sed ⁊ qñ ē parua pp intensam eius maliciosam ventositatē. Dixit enim Gal. 6º. de interioribus q̄ nō credunt q̄ ex qualib3 etiā parua materia intus ī aliquo loco clausa nocumētū toti inferat' non memorantur eorum que sepe contingunt a morsu aranee cuius quidem venenū paucissimum est p augustum foramē. exiens. Silr scorpiōis quid venenū multū d̄terius est nā qd̄ a saporem eicitur paruissimū ē q̄ in sūmo acuie

Nota h̄ q̄ duobus modis fit suffocatio matricis

spine nihil foraminis patet: verum impossibile et irrationale videtur pp vnam quasi acus punctionem tam magna fieri accidentia vel pp venenositatem vel pp humorem subtilissimum ex punctione eiectum et certum est plimas substantias huius ee iacture. ¶ Dicemus ergo possibile ee in corpore humano malam mām cuius venenositas est ad generari Et laudabiles medici asserunt magnum ex mortifera potione et ex mā nocumentum gñari. ¶ Et Auer. quidē. 3°. colliget qz hoc accidens plus accidit mulieribus que remote sūt a coitu opinatur qz hec putrefactio que hoc accidens mouet collcā sit in eis pp corruptionē spermatis ppterea quod earum sperma paratum ē illi corruptioni. Et ego dico dixit Auerois qz nō ē impossibile vt gñetur in earum corporibus et earum sba vnus humor silis veneno et maxime in hoc menbro .s. matrice. eo qz est receptaculum superfluitatum corporis que parate sunt recipere putrefactionē. Dixit Gili. aucte Galie. ex fumis corpis eleuatis in viris cātur analensia alis epilēsia qz hnt cor forti cerebro et i feīs cāt suffocatio et sincopis. qz habent cor debilius. Dicunt itaqz quidam cause pmitiue suffocationis matricis sunt aer frigidus constringens exercitium. dissoluens et non consumens dissolutum: qes multiplicans materiā vigilia balnei consueti. somni multiplicatio cibi et potus grossi et melancolici nutrimēti. et coitus abstinentia. ¶ Et cā ancedens ē mala complo frigida que ē potissima cā eius propter impotentiā sui caloris ad resoluendum et consumendum superfluitates. Et strictura pororum et viarum. per quas superfluitatum expurgatio fieri debz et mala mā spmatica. vel mēstrualis i corpe gñata et retēta. Et cā cōiūcta est mricis vl° diafragma subleuatio. aut fumus pessimus a mā eleuatus venenosa ad dyafragma. cor et cerebrum patet iam ex dictis qz species suffocationis matricis diuersificate sm cās sunt due. s. facta a spermate et vocatur spermatica et facta a sanguine menstruo et vocatur menstrualis. ¶ Dixit Aui. in prefocatione mricis accidunt due species egritudinis. quarum vna ē egritudo officialis que in primis consegt matricē. spasmatur eni et contrahitur. in primis ad superiora aut ante. et retro aut ad latus dextrum vel sinistrum sm obedientiam materie cōtēte in uenis mricis que non inuenit meatum. immo dilatat venas eius et spasmat. i. ꝯhit eas cum dilatat quare decurtatur. et hec decurtatio seu ꝯctio accidit qnqz lateraliter. qnqz sursum qnqz ante et qnqz retro sm diuersitatē venarum que replent qre dolorē facit. Et Dixit Aui qnqz spasmatur mrix pp materiam ꝯtētā i venis sed quia mā spargitur i sba mricis et igrossat eā et ingrossando ꝯhit eam. Vñ spasmatur et decurtatur et qnqz non spargitur materia in ea immo apat cā et apata corrugat ipsā quare additur malicia: qz cū malicia ꝯctiōis ē apā. aut spasmatur matrix qz puocant super ipsam alia mēstrua sup. vel aliud sperma supra primā materiā que non inueniētia currum perducunt ad nocumentum in membris principalibus vltra nocumentum pmū. i. factum a retentione pme materie. ¶ Et qnqz spasmatur dixit Aui. et ꝯhit matrix cā apat aut malitie ꝯplonis in primis. i. principalibus et nobilibus membris qbus matrix coicat et euēit ista mricis ꝯctio per compassionē et cōitatē et per proprietatē. Et dixit qnqz antecedit contractio. et est cā apatis. et malicia cōplonis exsiccantis. quare accidit opilatio oris matricis et orificiorum venarum eius et deinde accidit retentio. s. spmatis vel mēstruorum supple. et deinde sequitur suffocatio. Et silr dixit due declinationes matricis ad latera sunt cā retentionis et per ꝯns ꝯctiōis et suffocationis. Et secūda species egritudinis dixit Aui. ē egritudo malis cū eo qd facit pcedere materiam ad duo mēbra principalia. s. cor et cerebrum ex vapore malo venenoso. quare accidit res silis epilensia. et sincopis. epilensia pp cerebrum sincopis ppt cor. ¶ Dixit Paulus hec passio habet circuitus ad modum epilēsie qnqz. ¶ Et Aui. dixit qnqz adsunt huic egritudini periodi. vnde multotiēs accidit oi anno in autumno supple vel alio tempore āni. Hec tū passio dixit Paulus maxime fit hyeme. et autūno et in autūno plus et ideo de ipso specificauit Aui. et qnqz supple non oi anno sz i pluribus ānis et qnqz pluries in anno. sunt eni periodi eius qnqz tardi. i. raro euenientes. et qnqz accidunt oi die. frequentia tamē eius est p ua. i. raro contingit qz sepe et breui tempore veniat. Dixit Haly si huic egritudini tempora qbus molestior fiat et roboratur. s. qz tunc aduenit paroxismus et sunt illa tempora qbus alleuiatur. s. qbus interpolat tunc. vel sunt ei. s. paroxismo eius tempora qbus molestior fit sicut in augmento et statu quibus roboratur et tempora in quibus alleuiatur. i. minus affligit sicut in principio et declinatione Distinguūtur et spēs pfocationis penes accidentia conuenientia. al ꝯntia ipsam et maxime penes hanelitum. ¶ Dixit Gal. 6°. de interioribus multas viduas vidi. que iacebāt nihil sentiētes vel loquentes et pulsus earum erat defectissimus et paruissimus adeo qz nō apparebat. Et vidi alias et sensum et motum et vanam habere memoriam. sincopis tamē eis contingebat et difficilem hanelitum habebant et nonnullis manus et pedes spasmabātur. et ꝯnt penes. accidentia variari spēs multum. ¶ Dixit Johannicius. hec egritudo non accidit pregnantibus. Ait Rab. dico qz si conceperit mulier deficit passio oīo. cū matrix declinet ad inferius cum pōderositate et humiditate. et sic non fit in eis rōne subleuationis matricis. sed bene posset fieri ex fumo venenoso surgēte a mā mala corrupta

Nō et vide qz possibile est venenū gñari in hūano corpe.

Vide qz mālis suffocatio hz periodos et qz matrix accit in autūno vel alio tpre aliquādo

Dixit. Aui. quare nō accidit prefocatio in partu. cū motus prius sit laboriosus qm motus matricis tunc ē similis in oibus dyametris et non ē ad vnam tantum et cum hoc motus eius ē gdatus incipiens a debili et paulatine gradatur eius additio et non est sbitus sicut in pfocatione. et cū his motus matricis in partu est ad inferiora non ad superiora sicut in prefocatione. Et cum his motus apud ptum ē operatio nature. et in prefocatione non. Non voluit per hec vba. Aui. qz in partu non posset fieri matricis prefocatio. sed qz non est necesse eam sequi tū sicut in pregnante ita in partu fieri potest ex materys malis reseruatis et agitatis i partu ex qbus fumus malus venenosus ascendit ad principalia q prius nō ascēdebat. qz non eleuabatur cum gete stabant materie. rarissimū tamē qz in partu. fiat. Et prefocatio non accidit viris huantibus castitatem sicut mulieribus qm quamuis dimissio coitus et retentio spermatis in viris magna et mala inducat accidentia vt in nocumētis dimissionis coitus vt in precedentibus patuit. tū nūqz pducit ad tantum gradū malicie et lesionis qz inde accidit pfocatio sic mlieribus Cuius cā qz sperma viri ē ex meliori materia. neqz in loco ita coartatur sicut in mulieribus viri et exercitio magnā pte eius resoluunt. Mulieres vō quietē multiplicant et iterū ad rem istēdū viri mulieribus fortiores existunt.

Nō et vide qre viris seruātibus castitatē ñ accit pfocatio sic mulieribus ex coitus dimissione

Signorum egritudinis

alia qdē pappa rent insultum: alia ipsum demonstrant. et alia sequunt. ¶ De signis papparentibus dixit haly. añ accessionē anteqz fiat difficilis signa sunt matricis infirmitas pigricia et debilitas i cruribus. et coloris citrinitas. Et Serap. dixit ꝯsequitur illam cui aduenit pfocatio qñ appropīqt hora parox. dbilitas ꝯsily. et pigritia et corruptō et dbilitas crurū et cirītas faciei. 9°. āt pti. dixit Gserapion dolet i ea arteria iudicij. et sensus est in cerebro. et corde. silr. et ppe isultū patietur ebetudinem et debilitatē mētis. et pedū aut in pede vno cū citrinitate faciei Accidit dixit Paulus tēpore getis mala memoria cum ebetudine tibiarum. et citrinitate coloris et humiditate oculorū ¶ Et Aui. dixit quando appropinquat piodus huius egritudinis accidit disnia. et difficultas hanelitus. et pulsus cordis. et dolor capitis. et vt loquatur secū et debiltas discernendi et pigritia et debilitas in cruribus et citrinitas coloris et alteratio eius cum paruitate fixionis isuper dispositionē vnam suā: nā frequens fit permutatio coloris faciei eius de vno colore in aliū et qnqz accidit ex putrefactione vaporis calidi acuti sitis. ¶ Signa aūt insultus et ꝯntia periodi dixit Haly. Cum roboratur accessio mentis fit alienatio sensus cessatio vocis occupatio pulsus frequentia et varietates et debilitas et eius in vltimo cessatio intantum vt patiens mortua esse videatur. deinde facies ad rubedinē cōuertitur matrix sursū trahitur et contrahuntur lacerti crurium. ¶ Et Serap. dixit cū locatur egritudo facit accidere subeth. et permixtionē et destructionē sē suū et spasmū crurū et rubedinē duarum maxillarum. Et paulus dixit tēpore insultus accidit sincopis cū dfectu motus et sensus et hanelitus et ꝯhūt tibie deinde incipit facies rubificari cū locis attinētibus labijs ad modū repletiōis ¶ Dixit Auer. 3°. coll. ca° de accidēribus superuenientibus operatōibus vulue hec egritudo ñ ledit solum opōnes vulue sed et oium membrorum totius corporis eo qz hec egritudo fit in hoc mēbro ex hūore sili veneno et facit fumū qui resistit pp malā suam formā calori naturali sicut faciunt venena et fit ob hoc puatio operationū vite et fere cordis priuatur pulsatio. ¶ Dixit Viatic. corpus frigescit et sepe mulieres inde deficiunt. pulsus ē debilis. vel ex toto aufertur. et alīe mulieres adeo coartantur vt earum capita genibus applicentur. Et Aui. dixit qñ additur in ea accidit subeth et permixtio rōnis et rubedo faciei et oculi et labij et egrediūtur ad exteriora. s. oculi. et qnqz claudit oculos et non aperit eos et debilitatur hanelitus valde deinde abscinditur sm plm qz paruum ē quod remanet de hāelitu et accidit stridor dentium. et percussio eorum et motus inuoluntarius. pp corruptionē superfluitatū et alteratur dispō eius. et abscinditur loquela et difficilis fit intellectus eius quod loquitur. qa non sana mente loquitur. Et dixit Aui. pulsus fit in ea in primis tensus. spasmosus. rarus. deinde fit frequens absqz ordine et ppie apud casum virtutis et ppinquitatem mortis. Et fit vrina silis loture carnis recētis aut fit sanguinea rub coicato nocumēto epati ¶ De pdictis signis dixit Alman. Cum menstrua per longi temporis spatium retenta fuerint. aut mulier in coumlxtione viri diu abstinuerit lz valde affectauerint. et euenerint grauitates et dolores i inferiori parte sumbis. et senbit quasi aliquid sursum trahi. hoc signū ē de signis añcedentibus. Quis Aui. posuerit ipsum de signis insultus. sentit. n. mlr fumū ascendentē quasi auicula per vuluā et per corpus transisset vel percipit matricem sursum eleuari. et sic post ista dixit Alman. super ueniat ei sincopis et quasi mortua iaceat. ppendiqz vix poterit qz attrahat aerem vel qz pulsum habeat et fortasse prefocatur et moritur laboriose. Tū dixit Rab. in diuisionibus sētit quedam eleuari ex parte pectinis vsqz quo pueniat ad os stomachi. dei ñ cadit quasi mortua. et tunc non sentitur ei pulsus nz hāelitus et qnqz prefocatur. et moritur et qnqz sanatur post laborē et desperationē. et qnqz consegtur quoddā. s. apparenter hanelitus et pulsus pri

Vide de signis in sultus et prefocationis. paroxismo s. p. suffocationis

uatio pp qđ putatur ꝙ sit mortua ⁊ qñꝫ remãet die ac nocte aut duobus diebus secundum illud Dixit Gal. 6°. de interioribus sine dubio credendum est hominẽ separat o hãelitu super pulsu non posse manere in vi.a.nꝫ hanelitum vino permanente oio sepa ri Omne enim animal necessario hanelitũ. hẽt. omne qđ hꝫ hane litum viuit non vides in hieme quedam aĩalia in foraminibus ter re accumbentia ⁊ quasi mortua nllo in eis remanente hanelitu quo ad visum sed qm̃ scimus ea frigidissima esse vt dictuꝫ ẽ hãe litum esse viuentium in custodiendo nãli calore qđdam cũ refri geratione non est mirum vt qđ paruissimũ i aĩali remansit calo ris in pulsu .i.per pulsum corde custodiat̃ ita possibile est in passi one ista matricis cum corpore nimis infrigidato hanelitum non auferri sed solum pulsum manere ⁊ possibile est ẽt hac passione pulsum quia paruissimus est esse sensu imperceptibilem. ¶ Et dixit vidi mulierem que hanelitum amisit ⁊ pulsũ quasi eẽt mor tua nisi ꝙ parum caloris in vẽtre habebat. ⁊ multi medici eã esse mortuam putauerunt ꝗuis itaqꝫ ꝓ aliquo tempore ñ notabili i/ preceptibili a medico possit stare vita hanelitu non ablato vera citer tamen in vulue suffocatione veraciter non auferetur tẽpore notabili stante vita appenter aũt tempore notabili auferẽ ⁊ ex pe dit vt ingratur an sit. Et motus cordis aliqñ per pulsum ⁊ tactũ non potest cõprehendi nisi mediante cõpressione hãelitus Dicũt qdam debens pati suffocationem matricis añ insultũ patiat̃ sco thomiam dolorem cap tis sentit rem nociuam ascendere ad sup iora tenet manus compressas supra ventrẽ. ⁊ tenet genua reflexa postea supra dorsum cadit et retinet effigiem mortue plus ꝙ viue tamen si clametur in aure sua ⁊ ꝓprio noĩe alte vocitet̃ audit ⁊ i telligit sed respondere nõ põt Cũ aũt cessauerit poxism⁹ de oib⁹ recordat̃.

Vide ꝙ nõ ẽ in possibile ꝙ stã te vita hanelit⁹ ⁊ pulsus ex toto auferantur

De signis autem cessationis peroxismi ⁊ resolutiõis eius dixit. Serap. Cuꝫ appropinquat bo ra resolutionis poxismi. ⁊ mollificatio incipit properat humiditas aliqua ad partes receptricis .i. matricis que sentitur tactu deinde soluitur intellectus earum ⁊ redeunt sensus ipsarum Dixit Pau incipiente quiete prius emittitur humiditas de matrice sensibilr. ⁊ accidit sonitus in ventre ⁊ in parte intestinoruꝫ ⁊ mollesiet ma trix cum eo inferius paulatim ⁊ reuertitur mens ipsarum cũ sen su dixit Gal. super primo epidimiarum ⁊ ponitur 9°. continentis spuma si accidit in ore laborantis suffocationem matricis. statim mingabitur passio. Et dixit ibidem accidit ⁊ suffocatione matricis pipleumonia ⁊ apã gutturis. Aui. aũt de crisi huius passionis dix̃ qñꝫ resoluitur ad vomitum flaticum purum. ⁊ dolorem capitis ⁊ dolorem geniculi ⁊ dorsi ⁊ ad rugitum ⁊ ad expulsionẽ hũiditat̃ ex matrice ⁊ quãdoqꝫ perducit ad yposacram pipleumoniã ⁊ sq naniam ⁊ ad apã dorsi ⁊ pectoris. s. exteriora.

Signa autem terminationis ad mortem sunt pulsus paruus diuersus interci sus ⁊ cutis corporis videbitur quasi sudore modico rorare. deide debilitatur ⁊ occultatur hanelitus ⁊ oino abscindit̃.

Vide crisiꝫ hu ius egritudinis ꝙ qñꝫ termina tur ad crisim mo rbne

Signa specierum ꝓm cãs. dixit Aui. menstrualis sigñ re tentio menstruoꝝ ⁊ sequr eam. s. eam retentioꝫ menstruorum qñꝫ exuberatio lactis. ⁊ ẽt qđ Ipo. dixit in affo. si mulier que neqꝫ ꝓgnans ẽ ⁊c̃. vt supra in signis retentionis men struoꝝ ⁊ corpus ẽ grauis. et sensus debilitas ⁊ dolores oculorũ. ⁊ colli ⁊ febris ⁊ accidentia que sequuntur retentionẽ mẽstruoꝝ. supra posita sunt manifestiora ⁊ cum hoc humoris dominantis in sanguĩe pꝫ dominiũ. Et si sit mlia cognoscit̃ ex eo ꝙ hũor Mel lancolicus facit accidere alienationẽ. i. vt secum loquat̃ alienat ꝑ cõitatẽ cerebri ⁊ sincopiꝫ forem per cõitatẽ cordis ⁊ destruit hãe litam per cõitatẽ aboꝝ cerebri ⁊ cordis ⁊ per cõitatẽ dyafragma tis. Et flaticus est grauior. ⁊ getiora habet accidentia. ⁊ coleric⁹ est acutior ⁊ magis incolumis ⁊ maxime ex hoc ꝙ citius termi natur. Et si mulier vtens coitu menstruis caret ⁊ incurrat prefo cationeꝫ iam claru ẽ ꝙ ipsa ẽ menstrualis. Et dicũt qdam paulati ne ⁊ non repente fit accessio. eius.

Spermaticam autem dixit Aui. sigñt elonga cio spatij a coitu cum deside rio. s. coit⁹ ⁊ castitate ⁊ abstinentia ⁊ incipit cum nocumento hane litus. Et magnificatur timor in ea. i. accidentia timoris magis ꝙ in menstruali ⁊ reliqua accidentia non apparent in ea. s. sequunt̃ retentionem menstruoꝝ Et qñꝫ accidit ex hoc ꝙ obstetrix tãgit matricem eius spasmosam. s. intromissis digitis in vuluam cõmo tio. ⁊ desiderium. quare descendit sperma eius grossum. ⁊ sanat̃ ⁊ qñꝫ expellitur illud ex obuiatione sui ipsius. ⁊ inuenict regẽ. di cunt. si mulier habens menstruũ ⁊ a coitu abstinuerit icurrit hãc passionẽ ⁊ maxime si mulier sana fuerit ⁊ boni regiminis hꝫ cer tum ẽ ꝙ ẽ spermatica. Et dicunt qdã in spermatica post purgationẽ sensus fit etiam priuatio motus quod non accidit in menstruali nam in menstruali quandoqꝫ non sentientes mouent manus ⁊ pedes calcitrantes percutiendo terram aut lectum quod cis et accidit post amissionẽ sensus. qđ quomõ esse possit. dicũt quidã hoc Ipo. voluisse in affo. si inebriatus quis repente sine voce fiat spasmo inato morit̃ Et qñ eis dĩ ꝙ qñ amittitur amitit̃ ⁊ mot⁹

dicunt hoc veritatẽ habere qñ sensus ⁊ motus per eundem ner uum feruntur. non aũt qñ per diuersos. ¶ Dixit Gal. in libro si gnorum ⁊ ponitur 9°. ꝯtinentis sic Accidentia suffocationis mri cis sĩlantur accidentibus litargie eplie. ⁊ applie. in accñtibus mĩ tum: iõ oꝫ eam distinguere ab illis per signa. Et sic dixit Aui. lꝫ ista egritudo sit silis eplie in pluribus iudicijs ⁊ maxime in hoc ꝙ sĩ ito accidit tamẽ inter ipsam ⁊ epiliam distinguit retentio eius qđ eleuatur ex mrice ⁊ pectine ⁊ ꝙ rõ in hoc non minoratur valde ⁊ semper imo. solum in dispositionibus vehemẽtibus valđ. Et qñ euadit suffocata narrat plim eius quod fuit in ea nisi sit maxime i moderata. spuma non currit sicut est cursus eius in epilia difficili ex cerebro ⁊ si currit. s. spuma sedat egritudinẽ statiꝫ ⁊ non idiget ꝙ ab ea excuset. Et adsunt alia signa distinctiua dicta in sermone 3°. ca°. de epilia. ⁊ maxime dicunt quidem membra spasmãt̃ ⁊ os distorquetur ⁊ fit tremor in exterioribus mẽbris palpitando ma nibus ⁊ pedibus. Et drĩa inter ipsam ⁊ apopliã est manifestior. ⁊ ⁊ quõ non cum sensus non destruatur in ea ꝓm plim integre ⁊ non sit in ea genitus. Et dicunt in appolexia sensus ⁊ motus in tegre destruuntur. ⁊ facies fit rubicundior ꝙ ante ⁊ vene in state sunt circa timpora ⁊ oculos. ⁊ oculis apertis nihil vidẽt. Et qñꝫ spumam per os emittunt ⁊ anteꝙ cadãt distorquent os vel sup cilia. Et drĩa inter ipsam ⁊ litargiam dixit Aui. est ꝙ cum ea non est febris. nꝫ puls⁹ plen⁹ vndos⁹ sicut ẽ in litargia ⁊ in litargia prin cipium doloris plus ẽ capite in qua color faciei est fixus ꝓm dispõ nẽ vnã ⁊ est diuersus alteratus i suffocata. Et differt a sincopi dũ est morbus per se dixit Gilb. quia in cãu sincopis accidit discolora tio ⁊ palor. ⁊ patet qua si mortua sed cito consumit̃ poixismus ⁊ parum durat sed in suffocatione matricis stat qñꝫ per vnam ho ram qñꝫ per duas in cãu. ⁊ cum brachijs constringit matriceꝫ cum capite iclinato ⁊ depresso vsqꝫ ad genua. Et qñꝫ facit ꝯprime re locum doloris cũ genubus vel manibus hoĩes ⁊ cum strictu ra dentium quasi mortua cadit. Ad distinguẽdũ aũt eaꝫ. a mortuo dix̃ Gal. 6° de interioribus precipiunt medici ante nares ⁊ qdaꝫ ẽt dñt añ os poni subtilissimũ vellus carminatũ ⁊ an sit mortua aere exeunte ⁊ intrante cognoscũt per hoc ꝙ non moueat aer la nam vel cotum. Et Alij iubent vasa ⁊ ciatos aqua plenos supra stomachum ⁊ furculam appõi. nam si oio hanelitus eẽt ãputat⁹. vas oio non mouebit̃ neqꝫ aqua que intus est. Verum oꝫ vt situ atio corporis fiat non super loco vacillanti sed firmo. In sũmis. glauconis. 9°. conti nentis suffoc atio matricis ẽ vehementior sin copi qm̃ labora ns sincopi audit qñ appellat̃. i. proprio noĩe vocat̃ aut qñ datur in auribus eius vox terribilis. Et intellexit Gal. de sincopi debili ⁊ de prefocatione imẽsa. ¶ Aui. aũt dix̃ ꝙ est for tior. sincopi pura Dixit Haly suffocatio matricis est egritudo pes sima Que tamen ex ea ẽ menstrualis. Dixit Aui. magis salua est ꝙ spermatica sperma enim ꝗuis gñatio eius sit ex sanguine tñ i mulieribus proprie ẽ plus susceptibile conuersionis male ꝙ san guis. Dixit. Gal. 6°. de interioribus vtus spermatis fortior est. lꝫ ꝙ vtus mẽstruoꝝ Et sperma ꝗuis interius sumat̃ ñ ledit. mẽstruũ vo si interius sumptum sit venenũ pessimũ facit sicut dixit. Rabi. moyses. tamẽ sperma interius retentum vel matrici iniectũ ⁊ nõ ex̃ fusum ad maiorem maliciã ⁊ venenosã deducitur ꝙ menstru um. Iõqꝫ seuior valde ẽ suffocatio spermatica ꝙ menstrualis ⁊ sic experientia demonstrat in laborantibus eis ⁊ fortasse hoc etiã habet sperma ab occulto. pricipio nobis ignoto. Et fortasse ꝯtigit vt qdã dñt qꝛ sperma cũ habeat perfectioreꝫ mixtionẽ ꝙ mẽstru um cum ab ea remouet̃ deducit̃ plus vsus ex̃ma nociua sicut cõ silr patet de lacte respectu sanguinis. Dicunt habent predicta vi tatẽ vt in pluribus ꝯtingens tamẽ ẽ ꝙ aliqua suffocatio mẽstrua lis sit seuior aliqua spermatica ⁊ maxime prouueniens a menstrua melico. Dixit Auic. deterior matricis suffocatio ẽ illa q̃ destruit hãe litum in eo ꝙ patet ꝗuis sit necessarius hanelitus aliquis. s. ad vi tam. ⁊ destruit sensum ⁊ motum ⁊ assilatur morti. Et plim huius speciei deterioris ẽ ea spermatis ⁊ sequitur. predictã in difficulta te illa que destruit hanelitum Sed minor leuior oĩ ẽ illa que fac̃ accidere spasmũ ⁊ tetanũ ⁊ sincopim absqꝫ nocumẽto in ratione. ⁊ sensu

Nota ⁊ vide drĩam inter epilen tiam et suffocataꝫ ⁊ alias simi les.

Vide ꝗ̃ sit deterior ꝑfocatio matricis

Cura dixit Av. coll. 3°. aliñ coniecturat̃ vt non re cipiat curationẽ ⁊ si acciderit ad man⁹ perfecti medici accipiet curationẽ. ¶ Et Alñ. dixit hec passio il lico cum euenerit curanda ẽ Cura tamẽ diuersificat̃ ꝓm qꝫ ipsa ẽ cum pox imo vel cum interpolatione ⁊ diuersificat̃ etiã ꝓꝫ suas causas. Et ẽ cura duplex. vna gñalis. ⁊ alia specialis. Et qñoqꝫ fit triplici perficitur instrumento dicta potione ⁊ cirugia Et die ta quidẽ gñalis ꝯsistit in euitatione aeris frigidi ⁊ humidi grossi lu tosi nebulosi ⁊ ventosi ⁊ mora in aere calido ⁊ sessione super re bus actu calidis tenendo calciamenta in pedibus ⁊ crurib⁹ ⁊ ap plicando ⁊ alia actu calidos ad matricem ⁊ pectinem ⁊ coxas si ue sit ante. pox̃m. siue in eo ⁊ cum fuerit. añ. perox̃m letet̃ iux̃ pos se. Et exercitetur maxime excitio inferiorum mẽbroꝝ ⁊ vigilet a gete multa ⁊ somno prolixo abstineat ⁊ in pox°. oꝫ apud esti[?] tionem. huius egritudinis ⁊ vt stringantur pedes. s. ⁊ tibie ⁊ coxe cum ligamentis fortibus. i. stringentibus fortissstrictura ⁊ fricent̃

pedes cum coxis fricatione fortium emunctorijs ⁊ cõferũt ei vẽ
tose sine sacrificatione super duo emunctoria ⁊ mirach.s. pecten
maxime cum flamma ignis multa ⁊ ventose sint magne . Jude
us Alm. ⁊ alij similiter dixerunt ⁊. Auic. fac adherere inferio
ribus eius ventosas plimas trahentes sanguinem ⁊ ad matricẽ
ad iferiora ⁊ proprie super emunctioria aut coxas aut super illud
quod est contrariũ declinationi matricis si fuerit declinatio ⁊ fri
ca pedes eius.s.cũ coxis ⁊ tibijs fortiter. ⁊ fac adherere anchas
⁊ pectinem ipsius ad coxas ⁊ crura.s.adinuicem tenendo ea stri
cta etiam cum institis si oportuerit vt non possit ea subintrare fri
gus ⁊ stringe ea ligando a superioribus ad inferiora Cuius sile
oꝫ facere in ventosatione ⁊ fricatione ⁊ compressione dolorosa. ⁊
alijs diuersiuis fiant prius aspere manibus aut mandili calefact
deinde fiant fricationes Dixit Judeus cum oleo sambucio ⁊ sale
aut vt dixit Gord. cuꝫ sale ⁊ aceto.s.acuto aut cum viro ⁊ oleo co
stino Et apponenda sunt naribus fetida applicando eis assam fe
tidam vel castor vel rutam aut barmel siue cicutam. aut fumiga
re eam cum sotularibus veteribus positis super prunas aut cũ
cornu putrido .aut panno lineo qui conburitur aut licinio dum
extinguitur ⁊ similibus. Et ori matricis approximentur odorifera
suffumigando in iectorio vel emboto cum xiloal.cassial. cinamo
mo gar.nardo alipta muscata ambra musco ⁊ mususeu. s.aqua
de lilio ⁊ blance bisantie conferunt in fumigio. ¶ Dixit Raby.
in.2a.particula blãce bisantie sunt boni mulieribus facto eis fumi
gio ⁊ etiam sibi date ad bibendũ contra suffocationeꝫ matricis.s.
fumigata ⁊ similiter quecumqꝫ sunt odoris boni applicanda sunt
matrici ex̃ inuncta vel emplastrata ⁊ intus supposita vel iniecta.
¶ Dixit haly. quecumqꝫ sunt iocũdi odoris applica matrici ⁊ cũ
oleo clisteriza gessamin ⁊ similibus in quibus muscum posueris.
aut ⁊ ireos ⁊ ambram quatenus matrix descendat ⁊ lapsetur ⁊
educatur ⁊ descendat sperma quod in ea coagulatum ẽ ⁊ ligfiat
¶ Et serapio dixit, oportet vt applicetur naribus eius res fetida
sicut capilli adusti aut licium lampadis extinctum aut castoreum
aut lana conbusta. aut galbanũ solutum cum aceto. aut alleum.
aut calamẽtũ. de alleo tamen ⁊ calamento scias q si grata ei fue
runt in sanitate sua non sunt applicanda naribus qm̃ non cõferẽt
Sed que ei solent esse displicibilia. Et subdit. Ser ⁊ alia ex rebꝰ
.s.fetidis calidis dissolutiuis incidentibus humores grossos ppin
quos cuꝫ cerebro.i. in capite existentes ⁊ omne quod calefacit ma
liciam complonis vincentis calide. Ita tamen calida dissolutiua
non erunt approximanda naribus in principio nam forte dissolu
ta materia per ea illa ad cerebrũ flueret vel ad guttur ⁊ presoca
tionem faceret. ¶ Et ab inferioribus dixit Sapio. curetur matrix
ita vt apponatur super os eiꝰ illud cui est odor delectabilis. Dicũt
capilli hominis positi in fumigio.s.ad nares faciunt surgere suffo
catam ⁊ presertim si fuerint capilli patientis . ¶ Dixit Ruffus .
serapinum si olfacies cum aceto soluit suffocationeꝫ ⁊ sinapis .tri
ta olfata soluit mentem suffocatam. ¶ Suffumigium Giliber.
euigilans ⁊ faciens vt suffocata loquatur. ℞. peucedani.ʒ.vij.gal
bani. ⁊ costi.an.ʒ.xij. piperis grana.xij. ⁊ modicum balsami. ⁊ cõ
misceantur cum galbano infuso in aceto optimo: ⁊ cum opus fu
erit ex eo super carbones ponatur ⁊ fumus naribus applicetur.
Aliud ad idem fiat cum. castor galbano sulfure paucedão ⁊ mo
dico petrolio. Cumqꝫ fiunt fumigia odorifera ad matricem mu
lier vndiqꝫ sit bene coopta pannis ne fumus possit ascendere ad
nares Et similiter cum fetida naribus applicantur prouideatur
ne possit eoꝝ vapor trãsire ad os matricis. ¶ Emplꝫ fiat supra
fumen ⁊ etiam ex eo intra vuluam supponatur ex cepe lilij super
prius minute decocto ⁊ cum oleo cõi pistato mollificat eniꝫ duri
ciem matricis. Et similiter facit cathaplasma ex malua ⁊ altea
sepe innouatum postq̃ decocte fuerint in aqua. Et confert ruta
cõtusa ⁊ in oleo cõi bulita emplata mrici ante ⁊ retro. Dixit gilb
absinthium aut filix conquassetur parum ⁊ decoquatur in aqua
⁊ cathaplasmet ab ore stomachi vsqꝫ ad muliebria super vẽtrẽ
⁊ latera ⁊ partem posteriorem qm̃ in prima appositione remedi
um prestat ⁊ inunctiones ante ⁊ retro fiant ex oleis camoillinis de
lilio de ireos de iessamino calis. Et dixit simeon calefacienda est
matrix pluries i qualibet hora. Et dix̃ Serap. mollificet ⁊ calefi
at cum eo de cuius ꝓprietate ẽ vt cõfert ⁊ resoluat ventositates
sicut est medicamen de nouem spẽbus ⁊ muscus ⁊ ambracum
reliquis emplis que leniunt duriciem sicut ẽ ẽplm filagrij ⁊ silia
quando soluuntur cũ oleo de camõilla aut de lilio ⁊ similibus ex
oleis lenificantibus boni odoris. Nos.n. premittimus ista ad os
matricis donec remoueant eam ad exteriora. ¶ Dixit Constã
tinus qñ mulier sedet in decoctiõe cassies.s. mox vulua confortat
⁊ suffocata ex eius odore placabitur: filatum lineum crudum in
aqua decoquatur cum cineribus maxime factis de stipitibus cau
lium ⁊ expressum fumini apponat. efficaciter enim iuuat. pluma
galline in forti aceto intincta naribus apposita ea illinita itus ⁊ ex̃
statim valet. ⁊ matricem ad inferiora deponit. Et conuenit castor
cum vino solutum naribus inunctum ⁊ aspaltum similiter odo
ratum ⁊ fumigatum naribus cito subueniunt. Sacculus sale reple
tus vulue suppositus vtilis ẽ ⁊ cito subueniens. ¶ Scias circa

[Margin: ... plurima que applica... suffumigando ma... pfocationis matricis]

[Margin: Vide h suffumigiũ qd facit q pfocata loqt thrc pox fmi]

p dcta et dicẽda q qr raro ista passio vt patuit nisi ꝓuenit a cplõe
frigida iõ auctores in suis remedijs solũ cum calidis ꝓcesserunt
Tu tamẽ considerare debes complonẽ ⁊ alia particularia ⁊ ꝓce
de cum calidis ⁊ plus ⁊ minus ⁊ cum non calidis secundum q ti
bi videbitur conuenire. ¶ Qd si predicta non contulerint dixit
Judeus precipe q obstetrix imponat digitum ad fricandum os
matricis inferius moderate ⁊ habundanter. ¶ Dixit Aui. Cõ
motio oris matricis ⁊ partium vulue ẽ conferens ⁊ siue sit men
strualis siue spermatica. ipsa enim facit descendere matricẽ ad in
feriora ⁊ ad equalitatẽ: incipe ergo ad faciendum hanc commo
tionem ꝓprie cum facientibus pruritum mordicantem ⁊ suppona
tur colliria prurientia ⁊ suppositora trahentia matricem ad infer
ora sicut gallia.s.muscata ipsa enim est mirabilis ad hoc Et sicut
sunt olea odorifera vt de lilio ⁊ similia ad que declinat matrix in
qbus cum aromaticitate est subtilatio ⁊ ꝓuocatio: ⁊ dixit suffumi
gia cum musco ⁊ xiloal. positis super lapides ignitos ⁊ line cum
calce ⁊ algalia.i.zibetto sm aliquos sunt medicine odorifere cali
de ⁊ suffumiga cum eis que sunt sicut oleum araschi. Conueniũt
autem priuatiua supposita in vtraqꝫ suffocatione maxime tñ in sp
matica. ¶ Dixit Gal. 6o. de interioribus vidi quandaꝫ mulierẽ
que diu vidua permãsit cui pp accia eius ⁊ qr obstetrices dice
bant vuluam ad superius eleuari p̃cepi vt valentia pessaria face
rent . Vñ pp caliditatem pessariorum ⁊ manus impositionem
vulua mox tremẽte in declinationem veluti si coitum faceret vsa
est ⁊ quodam humore grosso de vulua exeunte de passione qui
euit. ¶ Dixit Serap. precipimus obstetrici vt inungatos matri
cis cum digitis suis submersis in oleis aromaticis qr sperma cale
fit cum huiusmodi commotionibus ⁊ motibus ⁊ descendit. Et d
conuenientibus in hoc est bombix inunctum aceto forti ⁊ aqua
salsa mixtis in quibus distemperatum sit salgẽma ⁊ nitrm. puluerī
zata expressum ⁊ suppositum qui faciendo pruritum ⁊ mordica
tionem sperma emittere facit. Dixit Gordo. si mulier corrupta est
intromittatur digitus inunctus cum oleo ... ulino vel nardio.
⁊ concutiatur fortiter os matricis vt descendat materia venenosa
Gilb. autem dixit non sunt audiẽda verba mendosa deliramẽta
magistrorum qui docent digitorum fricatione hanc egritudineꝫ
remouere a sacris scripturis alienantes. ¶ Dixit iudeus q si pas
sio fuerit vehementior fundendum ẽ super caput eiꝰ oleũ musce
linum calefactum valde ⁊ oleum dꝫ esse optimum. ¶ Et Aui.
dixit oportet vt fundatur super caput eius olm odoriferum con
fortatiuum calefactũ valde sicut nardinum ⁊ de been. ¶ Dixit
Serap. si deficiat intellectus earum vocamus eas nominibus suis
voce alta ⁊ facimus eas odorare medicinas optarimicas.i. sternu
tationeꝫ facientes Et Aui. Dixit voca eam ⁊ commoue ⁊ fac eã
sternutare tenens hanelitũ eius ⁊ nares ipsius. Dixit Ypo. i affo.
Mulieri que a matrice molestatur.i. patiatur suffocationem ma
tricis sternutatio superueniens bonũ ⁊ valet in actu insultus pa
roxismi qr excitat expulsionẽ ⁊ irritat ad expellẽdũ materiã ⁊ va
pores malos venenosas qui ascenderunt ad cerebrũ: agitat etiaꝫ
ipsam materiam ⁊ vapores ipsos ⁊ sic parat expulsioni cõpressio
ne etiam adueniente matrix a mẽbris superioribus pressa descen
dere cogitur. ¶ Verũtñ oportet attendere ne plenitudo insit ca
piti eius aut etiam in toto corpe ne materie agitate per eam mala
inducant accidentia. Iõqꝫ differenda ẽ maxie si suffocatio non fu
erit fortis. sed dans inducias ad regulariter operandum. Si autẽ
fortis fuerit tunc coacte eam prouocamus maxime si que dicta
sint non contulerint ¶ Valet etiam sternutatio in actu perserua
tiuo sed tunc non nisi premissa digõe ⁊ mãe minoratione. Dixit
Rabor non detur cibus in die insultus ⁊ si acceperit aliqd vomat
illud. Dixit Aui. Caue ne des in potu vinũ quia facit euaporatio
nem ⁊ matricem ascendere pp bonitatẽ sui odoris ⁊ hoc nisi vir
tus debilitata illud exigat ⁊ tunc sit vinum debile ad aquam. Et
dixit caue ne des carnes grossas idest difficilis digestiõis aut mi
ti nutrimenti Nam addunt in carne ⁊ sanguine ⁊ spermate et in
tellexit de vino ⁊ carnibus in actu preseruatiuo. Nam dieta eius
debet esse subtilis cum cibis facilis digestionis pauce q̃titatis vt
sint pauci nutrimẽti ⁊ paucaruꝫ superfluitatum. Et loco vini bi
bat aquam mellis vel zucari. etiam posset hoc intelligi in actu
paroxismi si talis esset q posset sumere cibum ⁊ potum . Et post pa
roxismuꝫ etiam dixit Sapio Suamus eas a cibo aut cibamus re par
ua Et dixit cum prolongatur paroxismus conuenit illud qd resol
uit ventositates quando supponitur.s. vulue vel etiam ano ⁊ iste
modus ẽ valde vtilis in suffocatione facta a multitudine vaporũ
subleuantium matricem ad superiora in quorum resolutione in
tendendũ est non solum cum suppositorijs. sed etiam cum resoluẽ
tibus intus ⁊ ex̃ approximatis Dixit.n. paulus si longus fuerit in
sultus confert ei qd exhibit ventositatẽ sicut ciminũ ⁊ nitrum cum
supponitur de eis modicũ ⁊ fiat clistere ad emittendum stercus
cum inde largitas fiat matrici. ¶ Dixit Aui. suppone ano eiꝰ ea
que resoluunt ventositatẽ ⁊ line stomachum etiam cum eis. s.eli
gendo que non sunt odorifera. ¶ Suppositorium serapionis fit
ex cimino ruta ⁊ nitro. confectis cuꝫ melle.

[Margin: Nota ⁊ vide q non conuenit vinum in su fio catiõe in actu]

de cura

De cura autem per potionem i actu proxis
imi dixit Simeon excita ei
vomitum cum penna intromissa gutturi inuncta qm̄ mens inde
conuertitur. Et silr dixit Judeus iponenda est gutturi eius pēna
ad mūdificādū ⁊ excitandū vomitū qm̄ reuertetur. Et moue eā
ad vomitum cum penna intromissa in gutture eius. ipsa enim in
ueniet cuz vomitu requiem ⁊ leuitatē. ¶ Dixit Oribasius ꝓce
de cum minutione ipsa hora stati ⁊ requiescet si fuerit ex retentio
ne menstruorum ⁊ in tempore insultus minuēda est saphena. Si
autem non fuerit in corpore replo. s. ex sanguine retento noli mo
uere cū flomia qm̄ augebit passionem nisi patiens fuerit iuuenis
⁊ calide complonis. Et ad hoc aduertens Aui. dixit quandoq̧.
euadit cum flomia. Et dixit Aui. medicine calide rubificatiue in
quibus sit euforbium supple sunt conferentes in hac hora ēplate
Dicunt quidam. s. sumini Dixit. Simeon nisi conuertatur hāe
litus cum hoc fundendum ē super caput de oleo bulito ⁊ conbu
stio fiat cum cauterio super medio capitis ⁊ noli timere. Et Aui.
dixit cum fecerit hec omnia ⁊ non redierit hanelitus eius neces
sariū ē tunc vt effundat super caput eius oleum feruēs aut caute
rizetur sinciput eius si non fuerit excusatio inde. Dixit quidaz q̧
folia recentia supposita statim cadenti succurrūt. Et dixit alius q̧
puluis cristalli bibitus cum vino sbito tollit suffocationem. Et ex
ꝓtum de vtilibus est agaricus cum puluerizatus datur in potu
cum vino aut aqua mellis.

Nota ⁊ vide q̧ non conuenit vinum in suffocatione matricis

Cura autem prefocationis matri
cis tempo
re interpolonis dixit Simeon. Inquirere debes an hoc sit ex re
tentione menstruoruz an ex priuatione coitus: ⁊ intende ad ꝓuo
cationē eius qd̄ retentum fuerit. Dix̄ Haly. post accessionē trib⁹
aut quattuor diebus donec virtus redierit expedit curationi ope
ram dare. ¶ Et Curatio quidem perficitur ſm iupletioꝫ quat
tuor intentionū Prima ē ad digerendū. 2ª. ad euacuandū. 3ª. ad
diuertendum. Et 4ª. ad confortandum pñcipalia ⁊ mricē. Et pri
ma quidem impletur cuz sirupo qui sic fit. ℞. melisse buglose sco
lopendrie eupatoriū prasij. M. i. radicuz petrosilij spargi feniculi
⁊ corticum radicum mori ⁊ corticū radicuz granati. an. ℥. i. semis
anisi leuistici amomi macedonici ⁊ apij an. ʒ. iiij. passularum. ℥. i. d
coquantur ⁊ fiat sirupus cum zucharo. ¶ De 2ª. intentione dix̄
Serap. mundificentur corpora earū post diem. 7ᵐ. s. accessionis
porismi cū hyera ⁊ theodoricon. Dixerunt Serapio Et Aui. si
senpis hūiditates plures tūc administra eūantia eius sicut hyera
rufini ⁊ theodoricon. Et silr cum tu flomaueris fortasse necessa
rium erit post. 7ᵐ. diem ventrem soluere cuz hyera diacoloquin
tidos aut cū hyerap. s. alia ⁊ qñz est necessariū vt iteres h sup eā ⁊
qñz erit necessarium vt in potu tribuas pillas de tapsia ⁊ fetidas
¶ Lib. absq̧ auctore. ℞. pulpe collogn. ʒ. vnius duas tercias.
⁊ scamone dauich. 5. ⁊ masticis dauich. i. ⁊ sūt dosis. i. Et Paul⁹
dixit post diem. 7ᵐ. laxentur cū hyera ⁊ pulpa collogn. ⁊ subdit
vtatur laxatiuis in quolibet triduo. Dixit Sera. illarū i qb⁹ ꝓlō
gat h egritudo pōat principiuz curōnis minutio sāguis ex vena
sb tali ⁊ ꝓpe si euenerit ex retētiōe mēstruoꝝ ⁊ corpusi ē rpletū ⁊
vita eius ē locata. i. firma constans. Dixit Musich. 9º. continētis.
minutio fiat in basilica post retentionē menstruorum qm̄ respira
bit hora qua minutō facta fuerit. Sabor tamen dixit si videris
faciem eius inflatam ⁊ albam dimittenda ē minutio ⁊ si videris.
faciem eius integram ⁊ ruff. ꝫ liuidam minutio fiat ⁊ ꝓuocatio.
menstruorum ¶ Dixit Aui. in ea cuius ē cā retentio menstruoꝝ
si non est in ea. s. muliere albedo superflua. s. indicans magnam
complonis frigiditatē. ⁊ materiam grossam viscosam ineptam
educi per flomiam cura est cum flomia ex basilica ⁊ ex safena ad
dendo in oī dispositione ex administratione ꝓuocantium mēstrua
Dixit iudeus anteq̄ minutio fiat de saphena expedit vt ingratur
ad quam partem declinans fuerit ⁊ si declinās fuerit ad sinistrū
lat⁹ minoratio fiat de pede dextro ⁊ ecōuerso si declinauerit ad
dextrum. Et ascendit superius ab sq̧ declinatione minutio fiat iu
xta velle i aliqua parte. Et Aui. dixit oportet vt fiat flomia ex ba
silica ex parte que sequitur declinationē matricis sed si non decli
nat ad latus immo contrahitur ad superiora tunc tibi inest vt flo
mes q̄ncunq̧ de uenarū vis aut ambas. ¶ Et de ꝯuenientibus
ad extra approximatis sūt dixit Aui. sedeat in tina ex diureticis.
qm̄ iuuatiua est ⁊ subtiliat et aprit vias ⁊ ꝓpe tina que fit ex chey
sim ⁊ fenugreco ⁊ semine lini ⁊ sansuco ⁊ abrotano ⁊ silibus. s.
ex eis que mollificant ⁊ aperiunt ⁊ resoluūt ⁊ aque termarum
sunt eis iuuatiue iterum ista tamen encatismata ⁊ balnea debent
fieri post eūones bene minorata materia. Dixit tamen. Serap.
ponatur super caput eius hora sessionis in tina oleum rosaruz pu
rum hoc enim ꝓhibet caput a receptatione vaporum in balneo
eleuatorum ⁊ caput confortat ⁊ materiam vaporosam in eo con
tentam resoluit. ¶ Qd̄ si ꝓueniret ex menstruorum retentione
supponatur ei nastale hoc. ℞. storacis liquide ligni aloes thuris
mirte an. ℥. 5. adipis anatis seminis vrtice olei de lilio an. ʒ. iij. ⁊
commisceantur. Et si ex spermatis prouenerit retētione ⁊ corru
ptione dixit. Aui. nuptui tradatur ¶ Uerum dicūt quidam q̧

Uide bonū sirupum digestiuuz i suffocatiōe matricis

si non conuenit nubere vt qr monialis est aut nupta tunc fiat vt ia
ceat super lectum folia agnicasti ⁊ odoret rutam ⁊ similia ⁊ faciat
sicut dictum ē supra in diminutione ⁊ exsiccatione spermatis. Et
si non sufficer oꝫ ēt vt supra dictum est vt itromittat obstetrix ma
num suam in vuluam inunctam oleo de lilio aut nardino aut lau
rino ⁊ cōmoueat portā matricis cōmotione leui plima ⁊ est neces
sarium vt associet ei cum delectatione dolor. s. pruritiuus vt sit si
cut dispositio coitus ipsa enim fortasse expellit sperma frigidum ⁊
saluabitur. Dixit Serapio administretur in hora post horam cli
stere quod sic fit cum aqua decoctionis camomille meliloti aneti
⁊ similiū. s. anodioꝝ. Et de intētiōe tertia. s. q̄ est ad diuersiōeꝫ dix̄
Aui. ponas post eūonem post tres dies ventosam super dorsum
⁊ mirach ⁊ quandoq̧ super coxas ⁊ inguina ⁊ calefac. inferiora
cum fricationibus ⁊ vaporationibus ⁊ inunctionibus. s. calefaciē
tibus. Frigus autem dixit Raſ. in summis glaucōis dñat in hac
passiōe ⁊ ideo debes declinare ad res calidas. De quarta auteꝫ
intentione dixit. Rasis. 9º continentis dico q̧ in suffocatione ma
tricis confert diamarte si frequenter datum fuerit in potu cuz aq̄
fascolorum rub ⁊ pauca ruta ⁊ pauca oleo vnctum per dies ⁊ h
in menstruali prouocat enim menstrua Et dixit. ℞. foloriuꝫ agni
casti i foliorum rute harmel mentastri montāi sisileos aristol. rub.
tinctoꝝ an. fiāt trocisci q dentur cum decoctione mētastri ⁊ rute.
conueniunt. n. in materia spermatica ⁊ menstruali. Dixit Serap.
post eūotionem conuenientem confert potus castor assidue cum
decoctiōe assignata. Dicunt quidam. i. cassielignee. ⁊ dixit sit po
tus illius semper cum aceto squilitico qm̄ ipsum efficit in hac egri
tudine operationem mirabilem. Et dixit confert iuuamentuꝫ ma
gnum pondus. ʒ. i. oppoponaci cum duabus dauich castor. vna
vice cū aqua ⁊ alia cū sirupo mell. ¶ Dixit Aui. da in potu q̧ sit
hc castor. ⁊ mirra cū aq̄ mellis ⁊ sazenea ⁊ diamartis diacori ⁊
ciminū. Et dixit gario. sunt iuuatiui iterum ⁊ agaricus ē valde bo
nus in hac egritudine sumptus cum vino ⁊ silr blāce besancie ⁊
squilla ⁊ cetum eius. cum sorbetur aut oximel ipsius. Et dixit aso
sir cum de ipso sumitur in potu est in ipso sanitas. Et dētur i potu
. ʒ. ij. aldechi. i. cinamoma cum vino forti id est potenti. ⁊ conueni
unt alia que prouocant menstrua. ¶ Dixit Serapio si non gescit
egritudo cum istis rebus tunc pone super matricē ⁊ duo ingui
na emplm factum de seminibus. s. calidis carminantibus ⁊ em
pla duas coxas ⁊ inguina ⁊ anchas ⁊ pectinem cum emplꝫ fco
ex eu forbio ⁊ piretro ⁊ spūa q̄ aggregat i circuitu canne i mari
⁊ si non obediet itera administrationem eorum multotiēs donec
resoluitur egritudo. Et dixit Serap. Si aduenit ista dispō mlie
ri pregnanti tunc non oportet vt administretur flomia neq̧ ven
tris solutio immo contenti sumus tunc inunctione cum oleis cale
facientibus ⁊ resoluentibus sicut de lilio ⁊ de been. ¶ Et in sp
matica dixit Aui. caue flomiam immo administra in hac dispone
q̄ excitāt calitatē ⁊ cura curatiōe sincopis ⁊ ꝯfert ad illd ⁊ accidē
tia ei⁹ mala ꝯfectio noiata iuuamēti q̄ d scribit i 5º. qm̄ iuuamen
tū ei⁹ ē mirabile vehemēs ⁊ sazenea ⁊ triaca ⁊ metridatū ⁊ dia
musco eo ⁊ q̄uis timeat d mitridato ⁊ diamusco q̧ est in eis cō
motio spermatis tamen conueniunt nam confortatio eorum quā
faciunt cordi ⁊ nature ad expellendum resistit illi nocumento ⁊
vincit ipsam qr. s. maior ē illa nocumento. Dicunt muscus valet
valde mirabiliter in pāno lineo raro ⁊ molli posit⁹ ligat⁹ ⁊ suppo
situs. Et silr puluis factus ex xiloal. storace calamita musco ⁊ ā
bra similiter ligatus ⁊ suppositus Electuarium conueniens quo
vti debet solita incurrere passionem matricis. ℞. cinamomi car
damomi macis an. ʒ. i. piperis longi. zinzi. an. ʒ. iiij. cimini garofi.
croci an. ʒ. i. zuchari. quod sufficit. Dixit Guil. quod iueni vtile in
hoc cāu eē vt mulier sepesumat. ʒ. i. pulueris agni casti. cum. ℥. i.
mell. roſ. ⁊ aqua calida ⁊ videbis mirabile

Nota ⁊ vid de aceto sqlitico qd hꝫ mirabilē ꝓpetatē in h casu

Uide d musco supposito storace calamita ambra ⁊ xiloalo q̄lr valēt hec oīa in cāu isto.

¶ Caᵐ. 28ᵐ. de apatibus mricis.

Matrici accidūt apostēata cali
da flon ⁊ herisi
pila ⁊ frigida mollia ⁊ dura. Dixit Serap. accidit
a casu priuatiua sicut percussione ⁊ cāu ⁊ fortasse
accidit ex aborsu aut post partum quando obste
trix facere laborare parturientem ⁊ quando apostematur ex ml
titudine coitus quando est supra mensuram egrediens ab equa
litate intrinseca vo sicut retentionē menstruorum ⁊ repletiōe dix̄
Auic. ⁊ humiditatis multitudine Et dixit Raſ. i diuisiōibus aut
inflatione. s. a ventositate inspissata. s. propter humiditatem que ñ
resoluitur ⁊ quandoq̧ fiunt ꝑp eleuationem spermatis. s. ad par
tem matricis. ¶ Dixit Gal. in libro signorum ⁊ ponit. 9º con
tinentis apostema quandoq̧ fit matrice tota ⁊ quandoq̧ fit in
ore eius ⁊ quandoq̧ in ꝓfunditate ⁊ quandoq̧ in radice ⁊ qñq̧
in aliqua alia partium eius. ¶ Dixit Uiaticus. fiunt quandoq̧
in prora matricis. s. vulua ⁊ collo eius ⁊ quandoq̧ in ore eius ⁊
quandoq̧ in pupi. s. concauitate ⁊ maxime supra versus vmbili
cum. ¶ Et Aui. dixit quandoq̧ fiunt in concauitate eius in qui
busdam partibus duorum laterum. s. dextri ⁊ sinistri aut ante ⁊

retro. ⁊ quod cõe est eorum dixit ipse est illud quod cõicat plur i
bus partibus.

Signa generis dixit gal. in libro signoruz ⁊ põitur vbi supra sunt dolor oculorum ex vaporibus eis cõi catis ⁊ corrugatio matricis vel iectigatio. Et caliditas ⁊ duricies ⁊ extẽsio in ea et ponderositas in spinali seutitur in vtraqꝫ coxa ⁊ anchis ⁊ pectine ⁊ inguine propter colligantiaz ⁊ horripilatio ⁊ dolor mordicatiuus ⁊ ista duo maxime eueniunt in apãte calido ⁊ stupor genuum ⁊ frigiditas extremitatum pp reuocationez caloris ad locum apãtis ⁊ superhabundans maxime circa ventris partes pulsus paruus ⁊ cõicat dolor stomaco accidit singultus ⁊ dolor accidit in collo ⁊ maxill' ⁊ anteriori pte capitis.

Signa generis dicunt quidam sunt dolor ⁊ grauedo in ventre ⁊ durici es inflatio in eo ⁊ communicatio principalium ⁊ stomaci in hac passione

Signa specierum signa calorum dixit serapio sequitur ipsum febris acuta ⁊ soda ⁊ tremor ⁊ spasmus neruorum ⁊ digitorum ⁊ colli ⁊ dolent radices oculorum ⁊ dolor vulue. Uerum si apã est debile paruz non ẽ dolor matricis vehemẽs. Sed si apã est magnum tunc matrix tota dolet ⁊ sentitur in ea pcussio. Est enĩ dolor eius pulsatiuus. Et Aui. dixit. communicat ei cerebrũ qua re accidit ⁊ dolor capitis .s. in sincipite ⁊ dolor i collo ⁊ radice ocu lorum .s. in ipsorum profunditate cum grauitate ⁊ pcedit dolor donec consequatur extmitates ⁊ digitos ⁊ duo focilia ⁊ vtrunqꝫ crus ⁊ iuncturas cum mollificatione in eis. s. debilitate. ⁊ dolent due partes dorsi ⁊ duo inguia ⁊ pecten ⁊ mirach iterum inflat' ⁊ maxime in loco matricis ⁊ sentit patiens in toto corpore graui tatem Et dixit Serapio. cũ magnificatur apã ⁊ additur quia ẽ i augmento sequuntur ipsum febris acuta ⁊ dolor stomachi. ⁊ in flatio in mirach. s. addita ⁊ flamma magna ⁊ grauitas pectinis ⁊ inguinuz ⁊ genuum. s. augetur ⁊ sudor ⁊ horripilatio ⁊ tristicia. dix Aui. si apã fuerit ca lm. s. valde erunt omnia accidentia vehemẽ tiora cũ febre inflatiua horripilatione ⁊ siccitate ⁊ nigredine lĩgue ⁊ dolor fiet fortis ⁊ pulsatio ⁊ multiplicabr sudor in extremitatibus Et dix Aui. qñz sigñt ipꝫ cõicãtia mẽbra mricis stomac' enĩ cõi cat q̃re dolet ⁊ accit in eo tristicia ⁊ angustia ⁊ nausea ⁊ singult' ⁊ corrũpũt' digestio et appetit' aut debilitatur. Dixit Ras. in di uisionibus accidit frequentia pulsus ⁊ hanelitus. ¶ Et Aui. di xit accidit vt indebilitet' pulsus ⁊ minoretur ⁊ frequens fiat. Dix ypo. 5°. affo. 58. affoūsmo matrice ssonẽ sumendo ssonem p quo cunqꝫ apostemate patienti ⁊ maxima in collo eius ⁊ ore strangu laria superuenit ⁊ frequens guttati vrina emissio qꝛ comprimitur vesica ita ꝙ non nisi guttati vrinam emittit ⁊ quandoqꝫ tantum magnificatur apã ꝙ accidit inde vrine retentio ⁊ denegatio non tamen tantum cõprimitur vesica ex apãte cõcauitatis matricis. quia vesica est situata sub ea vnde non sic cõprimitur. Dicunt re tinetur etiam ventositas solita per iferius educi ⁊ similiter egestio aut parum ⁊ cum multo conamine emittit'. sicut dixit sapio. Dix Aui. ꝯstrict'. fit per coartationẽ apostematis ita vt retineat' vrina ⁊ non sit ventositati meatus ad exeũdum ⁊ vbi coartat' de mea tibus plus illic fit sensibilitas vehementior ¶ Et quandoqꝫ ẽ ex pressio. i. retentio. s. stercoris sine dificultate. s. vrine vt quando apã occuparet magis posteriorem ⁊ quandoqꝫ est econuerso difficul tas. s. vrine sine expressione. s. stercoril. ¶ Dixit Gal. vbi supra qñ dolor efficitur vehementior accidit defectus vocis cum spasmo. ¶ Et Serapio dixit cum prolongãtur huiusmodi accidentia se quitur eam sincopis. Et Aui. dixit quandoqꝫ perducit ad abscisi onem vocis ⁊ spasmum. Dicunt quidam vrina emittit' guttatim cuz difficultate ⁊ conatu magno sed expulsio conatui nõ propor tionatur Dixit. Guilsus vria ẽ rubea vt pliꝫ ⁊ pauca. ⁊ fit liuida multotiens ex passione loci.

Uide ꝙ qñ apã existens in ma trice ẽ magnũ matrix tota dolet sed si paruum alterth.

Signa vero apostematum matricis frigidoruz. dixit Gal. vbi supra si fuerit apã fla tlcum absqꝫ dolore erit. Dixit Aui. non eniz de quo sit curandũ quia materia flatica non sic soluit continuuz nec sic sbito compso nem alterat sicut alie materie ⁊ sunt cum eo sigtiones apãtis gnã les que pendent maxime cuz grauitate ⁊ extensiõe ⁊ fit illic mol licies extremitatum ⁊ pectinis ⁊ est forma habentis ipsum sicut est forma habentium hyposarcã. Et signa oĩa que sequuntur ad apã calidum in flatico sunt remissa. maxime de vigilijs ⁊ siccitate oris ⁊ siti ⁊ nigredine lingue ⁊ pulsus frequentia ⁊ rubedine vri ne Dixit Gilber. in eo vrina ẽ turbida parũ colorata ⁊ cinericius color ẽ sub oculo.

Signa apostematis mlici dixit Aui. est apprehensio eis cum tactu quia tactus inuenit locum apostema tum durum cum tangitur ab extra aut cum intromissione digiti Dixit enim Paulus includitur ⁊ induratur os matricis cũ apã te duro. Et dixit Gal non erit cuz sclirotico dolor oĩo. ¶ Et Aui. dixit doloris euentus minoratur in eo dum non fit cancer ⁊ si est cum eo dolor ⁊ retro fiant cancro ẽ dolor. s. maior qꝛ mã eius est adusta participans caliditate. ¶ Et Dixit Gal. accidit in vẽtre

Nota ⁊ vide ꝙ in apãte scliroti co nullomõ ẽ dolor sꝫ galie.

inflatio modũ hydropis. Et dixit Aui. quandoqꝫ magnificat' vẽ ter ⁊ accidit disposito sicut hydropis. ⁊ proprie qñ duricies ẽ spar sa. i. extensa ad multas ptes vel sparsa. i. acuta. ⁊ apostemantur pe des ⁊ accidit hydropis vera. s. asclites pp communitatez epatis vt dixit Aui. ⁊ est illic difficultas ex parte vrine aut fecis aut ambaꝝ supple aut ventositatis. in hoc. n. signo Dixit Auic. communicat. duricies. s. apã durum ⁊ slon. Dixit Ras. 9°. continentis qñ ex tenditur tempus huius apãtis inflantur pedes ⁊ extenuantur ti bie ⁊ cessabunt mẽstrua ⁊ sunt predicta signa apostematis duri siue fuerit durum incipiendo ex materia mlica siue fuerit duruz sequens ad apã calidũ cuius subtile dissolutum ẽ ⁊ remansit ter reum grossum. ¶ De eo 9°. continentis dixit Paulus apã du rum remanens post apã calidum quod appellatur saffiros in ma iori pte accidit in ore matricis ⁊ est lapideum sicut est cancer sed dolor eius ẽ modicus. sed accidit ex eo debilitas vtutis ⁊ tibiaruz ⁊ totius corporis ⁊ fortasse ex eo accidet hydropis. ¶ Et dixit. Ras. in diuisionibus si paruum sit spacium mensis. s. super apãte calido ⁊ non sedat' dolor oĩo sed remãet grauitas ⁊ magnitudo tunc iã incurrit duriciẽ q̃ non resoluitur. De canc°. Dixit Pau lus cancer in matrice ẽ apã durũ lapideũ declinans ad rubedinẽ ¶ Dixit Ras. in diuisionibus. Cum induratur apã in matrice ⁊ non resoluitur ⁊ maxime si factis curationibus ꝯuenientibus i duro cum dicta magnitudine antiquatur dolor quia remanet in ipso cum duricie caliditas pauca ⁊ dolor pulsatio non fortis tunc apã factum est cancer. ¶ Aui. dixit cum non resoluit' duricies. festinat ad cancerositatẽ ⁊ signũ ꝙ apã durum ẽ cancer aut est ꝙ fit cancer cum est in loco quod pꝫ sensui videtur apã duruz non equalis figure a quo procedunt sicut varices scilicet vene q̃ appa rent sicut brance cancri. ꝙ ledit tactus vehemens ⁊ est mali colo ris ⁊ turbidi decliuis ad rubediuem que est sicut rubedo fecis vini rubei ⁊ qñz trahit ad liuiditatẽ ⁊ plumbeitatẽ: si tamen ẽ i lo co vbi non apparet sensui significat ipsum grauitas et qꝺ extima tur de lesione. s. quam facit in operationibus membri patientis ⁊ totius corporis qꝺ sequitur ⁊ patet de lesione eius. ¶ Dixit pau lus cum fuerit in ore matricis erit cuz caliditate vehemẽti in vtro qꝫ inguine ⁊ pectine. ¶ Dixit Aui. communicat in ipso pecten ⁊ duo emunctoria. s. duo inguina ⁊ due anche ⁊ peruenit eis lesio ad diafragma ⁊ dorsũ et multotiens accidit eis aut cuz eo dolor in vtrisqꝫ oculis ⁊ timporibus pp ascensum malorum vaporum ad illa ⁊ accidit frigus extremitatum maxime cum magnificat' ⁊ procedit propter retractionem sanguinis ⁊ spũs ad ipsũ ⁊ qñz est cum eo sudor plimus precipue in extremitatibus iterum expã so calore ad ipsas ⁊ quandoqꝫ comitatur ipsum febris incipiẽs cum leuitate deinde acuitur ⁊ fit fortis cum vehemẽtia doloris. ¶ Et ex cancris matricis. dixit Serap. alius ẽ cuz vlceratione. ⁊ alius sine ea ⁊ i nõ vlcerato inuenitur os matricis durum apã tum ⁊ est inequale in figura sua feculentum in colore subrubeum ⁊ fortasse est decliue ad viriditatem ⁊ dolent inguina vclamen. i. dyafragma ⁊ illa ⁊ dorsũ et recipiens. i. matrix et pectẽ ⁊ alchati strictura. s. desuper facta ⁊ dolet habens illꝺ ex qua lꝫ re ⁊ cã ex administratione rerum diuersarum Ulceratum vo dixit Sera. sequitur dolor vehemens ⁊ duricies ⁊ vlcera corrodẽtia ineq̃lis figure ⁊ ꝫm plurimum est sordidum terreum decliue ad albedi nem: Et ex eo ẽ qui in colore suo turbid' aut viridis aut rubeus. Et egreditur ab eo semper sordicies nigra fetidi odoris ⁊ fortasse currit ex eo sanguis. ¶ Dixit Paulus si fuerit vlceratuz putre factum fluit materia eniginosa ⁊ fiunt in eo accidentia apãtis cali di. Dicunt quidam quod exit ex eo ꝫm plurimum ẽ virulentum grauis odoris diuersorum colorum. Cum autem apã fuerit i al tero laterum dixit Gal. in libro signorum si fuerit matrix in alťa parte tm̃ inflata dolor erit leuior. Et dixit Serapio. sentitur dolor in parte illa ⁊ si fuerit apostema in parte dextra dixit Gal. declina bitur matrix ad sinistram ⁊ econuerso si fuerit i parte sinistra. Et si fuerit apã in collo matricis dolor erit vehementior valde qꝛ est pars neruosa magis ⁊ si fuerit apã in parte dextra puenit dolor ad tibiam dextram descendendo per inguinem ⁊ econuerso si fu erit in sinistra. Et si fuerit in inferioribus matricis penes intestinũ rectum accidit tenasmon. i. conatus ad expellendũ cuz fetore ege stionis ⁊ eius constipatione ⁊ si imposueris digitum in ano perci pies apã quod secundum estimationẽ credes esse i itestino recto Et si apã erit in collo matricis erit in tactu manifestum ⁊ mulier non faciet vrinam. Unde retenta vrina in pectine apparebit apã rotundum ⁊ si fuerit in superioribus matricis accidet inde reten tio vrine cum dolore vehementi in vmbilico. Et si declinans fue rit ad aliquam partem. s. superiorem matricis erit ibi dolor ⁊ ten sio vehemens neqꝫ poterit iacere supine neqꝫ super aliquam ptẽ iacere vel dormire ⁊ similatur tunc dolori digiti patientis panari tium ¶ Dixit Serapio. si apã ẽ in partibus posterioribus matri cis dolor ẽ in dorso ⁊ retinet' stercus pp coartationem intestini re cti. Et si apostemantur partes anteriores ẽ dolor in illis ⁊ sequit'. distillatio vrine ⁊ difficultas eius qꝛ tunc vesica coartatur ab apã te ⁊ quando apãtur cõcauitas matricis tunc ẽ dolor in vmbilico ⁊ quando apostematur os eius tunc partes eius posteriores do lent etiã

Uide ꝫ qñ apã durꝫ matricis cõ uerti in cãcrũ ⁊ nota signa

Uiꝺ ꝙ qñ apã erit in collo matri cis dolor erit ve hementior.

lent ēt ille que sunt stricte.s.intestinū rectū et quando tangit̄ cū digitis inuenitur os eius durum lapideū. ¶ Dixit Uia.si apā ē in vulue prora sequitur nāe.i.vulue dolor cuȝ stranguria.et si est in puppi sequitur dolor dorsi et constipatio egōnis et difficultas ⁊ hypocūdrij inflatio. ¶ Dixit Aui.quod est propinquum ori matricis ē vehemētius quo ad accīa et durius eo ꝙ est in concauitate quoniam os matricis ē neruosum et est tangibile et illius qd̄ ē in concauitate. tactus difficilis. Et dixit sīgt partem apātis locus pulsationis ⁊ communicatio.s.aliorum membrorum in dolore.s. an sit dolor in sumine an ad dorsum decliue an ad vtrasq̄ ꝑsides ⁊ anchas. Et in quacunq̄ dixit parte.s.dextra aut sinistra fuerit apā declinat matrix ad ꝯriū illius eo ꝙ locus apātus decurtatur ⁊ ad decurtatiōȝ eius sequitur obliq̄tio lateris oppositi ⁊ per ꝯsequens declinatio ad ipsum latus ⁊ adiuuat ad hoc quia percepto nocumento in latere apāto matrix cōtrahitur decurtatur in ipso: vnde seq̄t̄ declinatio eius ad latus oppositum non obstante grauitate apostematis ad contrahendū ipsam ad latus suuȝ. Cū vo apā accidit ambobus lateribus sil̄ tunc non declinat matrix ad aliquod laterum nisi apā alterius lateris fortius altero sit. Cōprehenditur autem declinatio matricis ex apāte qr patiens dicit se sentire matricem vel quasi aliquid corpulentum motuȝ versꝰ anchā illius lateris. Et dixit Aui. fit difficilis somnus super ꝯriuȝ eius.s.apostematis qr tunc matrix grauitate apostematis ꝯhitur v̄sus latus oppoituȝ vnde vehemētius dolet ⁊ fit difficilis motꝰ localis ⁊ eleuatio ⁊ sessio ⁊ incessio ⁊ consequtur egram vt claudicet apud deambulationeȝ.s.in parte consequente apā ⁊ maxime si magnū fuerit apā matricis sicut ⁊ reliquorum membrorum.

Nota ⁊ vid̄ tres modos terminatiōis apātis matricis.

Dixit Raś in diuisionibus conuertitur ad sanitatē cum resolone qr resoluitur aut ad aggregationem sanlei aut apā durum. Dix̄ Aui. conuertitur ad duriciem .i.ad apā scliroticum aut cancrum supple aut ꝑmutat̄ mēbrū ad membra aliud. Et dixit Raś. ibidē Cum minuūtur accidentia ⁊ dolor ⁊ tumor duricies delet̄ tunc resoluitur apā. Et signa indurationis dixit ipse sunt sedatio caliditatis febris ⁊ acuitatis eius cum residuo ꝗtitatis ⁊ magnitudis. in pectine ⁊ chinnima ita ꝙ alīn patet tactui si fuerit magna ⁊ difficultas vrine. Dix̄ Aui. signū ꝙ ꝯuertitur ad dubelati est ꝙ fit dolor additus valde ⁊ accidentia fiunt fortiora ⁊ diuersificantur febres ⁊ permiscentur ⁊ inuenit tranquillitatē cum est fluxus vētris ⁊ egressio vrine ⁊ maxime post. Dixit Raś. 9°. continentis excitatur febris acuta valde ⁊ cum horripilone ⁊ vehemens fit caliditas ⁊ pulsatio ⁊ cū ꝯuertit̄ ad saniem laudabilem v̄tus cōstat in toto corpore maxime tamen in nutritiuis. Sed cuȝ conuertitur ad intus virtus debilitatur in toto ⁊ maxime in membris nālibꝰ mitigato autem dolore ⁊ tepescente febre facta est sanies. Dixit enim Aui. ꝙ signum collectionis complete ē ꝙ sedatur febris ⁊ pulsatio ⁊ mouetur rigor.s. precipue ante rupturam dubellati. ¶ Dixit Gord. si quod egreditur ē leue equale ⁊ sine odore horribili signum est euasionis sed si quod egreditur ē virulentum fetidum diuersoꝝ coloꝝ est pessimū. ¶ Dixit Gilber. vrina alba tenuis in apātibus matricis ē mala signs ipsoꝝ magnitudinē ⁊ friditatem. Cum accidentia fortificantur ⁊ accidit sudor frigidus ⁊ inflatio ventris ⁊ superuenit sincopis ⁊ aufertur vox tūc interficit ꝺm plim.

Cura apostematum

Cura apostematum matricis triplici perficit̄ instrumento Gordo. tamen dixit ꝙ sunt difficilis curationis valde ⁊ potissime ꝗtum magis appropinquāt ad interiora matricis. ¶ Dixit eniȝ Aui. apā matricis ⁊ eius dubellati quando sunt in ore eius possibile ē vt sanētur sed si ꝑfunda sunt non est possibile vt sanentur. Cura itaq̄ per dietam in calidis apostematibus est vt habitet patiens in domo boni odoris eius tn̄ aer oȝ inclinare ad frigiditatē non excellenteȝ ⁊ hūiditatem ⁊ custodiatur ab ira ⁊ furore ⁊ tristicia Letetur aūt ⁊ bene speret ⁊ regescat ꝗto magis potest precipiat̄ tamē ei dix̄ Aui. vt vigilet ꝗtū potest ¶ Dixit Miser. euitare oȝ in pricipio somnum ⁊ nutrimentum ad minus per triduū. Dixit Aui. oȝ vt ꝓhibeatur cibus aut minoret̄ in diebus primis vsq̄ ad tres dies ⁊ ꝓhibeatur aqua.i.potus ꝓprie in die primo ⁊ in declinatione ciba ipsū ⁊ conforta ⁊ viuifica. ¶ Dixit Haly. pullis istā pasce ⁊ spinacis ⁊ atriplicibus ⁊ maluis ⁊ ouis sorbilibus. Et Almā. dix̄ ex aqua ordei nutriat̄. Raś dixit in diuisionibꝰ regatur regimīe patientis hirsen.i.apā calidum cerebri dando in potu aquam ordei ⁊ similia Dicūt in priꝰ dietet̄ dieta tenui ⁊ ex aqua ordei ⁊ iulep. vel aqua zuchari ⁊ concedunt delicatis ⁊ debilibus in ꝑn°. sauich ordei aut far aut panem lotum aut auiculas paruas vl̄ pullos perdicum vel gallinarum paruos ⁊ alteratus cum lactuca vel cucurbita vel cum seminibus cōibus frigidis mundatis decoctis cum eis. Fit auteȝ hoc regimē subtile in principio vt non magnificet̄ mā que superfluat ad magnificandum apā ꝓpterea ꝓhibeatur vinū oīo si possibile fuerit ⁊ sit contenta aqua ordei aut iulep. vel aqua cum zucharo decocta ⁊ si non fuerit excusatio a vino eligat̄ sȝ vinū debile ⁊ bn̄ lipheт̄ cum ꝓcedit postea resoluendo paulatine addendum est i cibo Quod si fiat dubellati statdum est in regimine sbtili donec facta sic sanies. ⁊ erumpat ⁊ postea paulatine reficiendū ē Et dicunt procuranda est omni tēpore emissio superfluitatū cum clisteri lenitiuo: quod si fieri non poterit exhibeatur electuarium lenitiuum factum ex cassia ⁊ manna ⁊ zucharo viol. In apāte vero frigido oportet ihabitet patiens. aerem temperatum aut ad caliditatem declinantem: ⁊ siccitateȝ si fuerit flīcum: aut humiditatem si fuerit durum: letētur iux̄. posse motu vtatur leui ⁊ vigilet in flīco ⁊ in duro dormiant sufficienter. Cibis vtatur facilis digōnis paucarum superfluitatū exsiccantibus ⁊ in forma sicca. paratis in flīco ⁊ in duro humectātibꝰ ⁊ in forma humida ⁊ ꝗtitas in oī sit pauca ⁊ conceditur ⁊ i flīca vinum potens in duro vinū albū mediocre bene limphatū. Clisteria fiant aliꝗtulum acutiora ⁊ ventositatem carminantia. In cancro autē conuenit aer temperatus aut ad lenem frigiditatem decliuis cū oī quiete aīali corpali ⁊ sōno. Dixit haly. oportet huiꝰ passionis dn̄am cibis non pascere calidis et coleram generātibꝰ nigram et similiter potibus sed laudabiliuȝ vescatur chimorum cibis ⁊ digōni facilibus vt munde farine pane ⁊ edoruȝ carnibꝰ ⁊ bonarum auium cum lactuca conditis ⁊ intuba atriplici bliti. spinachꝰ ⁊ silibus. Et ex fructibꝰ comedat ficus vuas ⁊ amigd. dulces ⁊ pruna dulcia musas pistachia vuas passas ⁊ silia arceatur autem ab omnibus acutis amaris ⁊ salsis vino autem vtatur albo debili deaquato. ¶ Potio vero alīn habet intensionē suā ad cām apātis aliquando ad ipsum apā ⁊ aliqn̄ ad accn̄s. ⁊ que vertitur ad causam mām digerit eūat ⁊ diuertit.

Uide hic curam ⁊ qd̄ fiendū sit de apāte callo matricis

Uide ꝙ qn̄ apā ē i via dubellati sp̄ sbtil̄r ē dietā dus egrotans

De euacuatione

De euacuatione dixit Gal. vt scribitur. 9° continentis in caso apāte matricis iuuamentum recipitur per minutionem factam in basilica ⁊ minutio facta in pede conuenit ei. ⁊ prouocat menstrua cum iuuamentum eius magis fit ibi ⁊ extrahendus est sanguis iuxta modum conuenientem ⁊ si v̄tus fuerit debilis extrahendus est sepe paulati. Et Serapio dixit incipimus cum attractione sanguinis ⁊ incipimus cum flomia vene si non prohibeat ab eo aliqd: ⁊ floma in primis basilicā titilarē vt attrahat̄ mā ad superiora ⁊ si rēanet i fine eius .s.post flomiam residuuȝ flomamꝰ saphenā si ꝑticularia consentiunt. Et Haly. dixit sapienter minue basilicam. Et Alman. dixit flomia fiat ex basilica. Aui. autem necessaria est in eis minutio sanguinis cum adiuuant sīgtiones famose.s.indicātes de attractione sanguinis Et dixit flomia.s.basilice licet ꝯferat ad illud quia.s.eūat mām ān̄tem ⁊ diuertit est tamen in ipsa ꝙ retinet menstrua ⁊ attrahit sanguinem ad superiora ⁊ flomia safene est vehementioris cōitatis ⁊ magis attrahens sanguinem .s. materiam coniunctam ꝗ̄ illa ⁊ melius quidem ē vt prouocentur menstrua ⁊ magis iuuatiuum ⁊ ꝓprie ei in qua causa ē retentio menstruoꝝ Et subdit rectius quidem ē vt in principio idest in primis flometur basilica quia prohibet effusionem materie ad locū apātis: deinde ꝯsequenter adhibeat̄ flomia saphene vt attrahatur sanguis ad locum .s. vt non remaneat in loco sed vt fluat i mēstruo ⁊ vt succurratur ei quod facit acgrere flomia basilice ex nocumento conueniente ei.s.retentione. Et dixit Aui. Oȝ vt flomia fiat .s.basilice pedibus eius ad superiora eleuatis ⁊ ipsa sit iacens sic eniȝ maior fit diuersio ⁊ melius tolleratur sanguinis eūo: oȝ.n dixit ipse vt eueniatur ad summum in extrahendo sanguinē .s.respectu māe ān̄tis. Dixit Serapio. post flomiam .s.vel eius vicarium vel etiam si non potuerit fieri minutio sanguinis si virtus est vehemens administramus māe solutiuū .s.conueniēs. imo ēt aliquando ante flomiam si fuerit venter siccus administramꝰ medicamen lenitiuum ex manna cassiafi. ⁊ similibus. ¶ Et Gal. dixit vt ponitur 9°. continentis clistere fiat leue ⁊ dande sunt medicie. conuenientis caliditatis apātibus visceꝝ sicut ē aqua solatri ortēs ⁊ endiuie cum medulla cassiafi. Itaq̄ post flomiam ⁊ lenencia. predicta materia digerenda est cum sirupo de endiuia vel cū sirupo q sic fit. ℞. endiuie scariole epatice lactuce ꝑtulace capillucne. adianti. cetarach. an. Ꝯ.i. violarum florū nenufarū florum boraginis ⁊ buglos. liquiri. an. ʒ.ij. passul. enucleatarū ℥.i. fiat decoctio ⁊ sirupezet̄ cū zuc°. ⁊ i cāu itēse calefactiōis ⁊ doloꝝ addat̄ solatrū papauer albū ⁊ iusqamū album ⁊ vt ducatur v̄tus ꝑdictorum ⁊ locum addūt qdē mellisse ⁊ arthemisie an. Ꝯ.5. deīd soluatur venter cum electuario de succo ros. dato cum lenitiuis. aut cum diaprunis exhibitio. Cum hac autem digōne ⁊ eūatiōe aliquādo incipimus in apāte colerico absq̄ sanguis extractione Quod si apā fuerit flaīcum digeratur .materia cum sirupo qui sic fit. ℞. arthemisie mellisse calamēti pulegij rute camepitheos. caedrios. an. Ꝯ.i. radicuȝ feniculi. apij petrosilij spargi ⁊ brusci enule paucedani an. ℥.i. calami aromatici cassiel. carpobalsami rubee tinctorum. an. ℥.5. decoquatur ⁊ sirupezetur decoctio cum geleniabin. dos. eius. ℥.ij. cum decoctione cinamomi cassiel. ⁊ calami. aromatici. Dixit enim Raś. ꝙ calamus aromaticus positꝰ in calefactionibus matricis pp apā ꝯuenit mirabiliter. ¶ Digesta materia eūetur cum medicinis eūantibus flā non cum fortitudine ⁊ agitatione ne dissoluta materia fluant ad augendum apā. Et de ꝯueniētibus et expertis est medicamē hoc. ℞. zinzi. calami aromatici arthemisie mellisse. an. ℈.5. turbit electi. ʒ.i. et detur cuȝ vino albo limphato. Et si apā fuerit mlicum digerat̄ materia cū

Nota ⁊ vide ꝙ calamꝰ aromaticꝰ conuenit mirabil̄r in apāte matricis

sirupo qui sic fit. ℞. camedreos camepitheos melisse borragis & buglose calamenti mentastri. an. ℳ. i. capilliuene. scolopendrie. an. ʒ. iij. thimi cuscute an. ʒ. vi. decoquantur & fiat sirupus cum melle pauce acetositatis dos. ℥. ij. cum aqua mellisse. digesta materia euacuetur cum decoctione epithimi distemperet diacatolicon & si factus fuerit cancer digeratur cum supradicto sirupo additis decoctioni eius sene epithimi polipodium iniuba endiuia lactuca portul. & florum boraginis & mellelisse: deinde euacuetur cum decoctione epithimi distemperato in eo electuario hamech quod describitur a. Mesue in antidotario. Et quis reiteratio euoluis i oibus sit conueniens in cura tamen cancri debet sepissime iterari Dixit Auic. in cura eius euacuetur sanguis ex basilica assidue. s. parum educendo in vice. & ex saphena post ipsam in quibusdam horis. q. non assidue & educat' mlia solutione ventris. s. assidue. Diuersio autem materie fiat in omni apostemate matricis cum attrahentibus materiam ad superiora. ℭ Et Dixit Aui. vomitus est vehementer iuuamenti immo quandoq; est necessarium administres. faciens educere humores. s. per vomitum. s. educens humorem appropriatum.

Vide q̃d fiendū in vnoquoq; tēpore ipsius apatis

Cura vero respiciens apostema variatur variatione temporum ipsius apostematis & terminationis eius. Dixit Serapio in calido in principio facimus emplz matrici cum eis que repellunt & refrenant & sunt stipticitatez facientes sicut rosa lens excoriata cortex granatorum arnoglosa cane vitis solatrū endiuia semen portul. fructus rāni. i. bati virga pastoris semper viua acbalub rasura cucurbite farina ordei. ℭ Et Aui. dixit sedeat in primis in aqua dulci mixta cum oleo ros. bo°. & embrocetur cum stiptic. & ista quidem stiptica in sanguineo optime valent in hac hora licet dixerit Aui. q debet fieri assiduatio cum eis. s. solis post principium. In colerico autem oz vt adhibeatur frida humectantia mixta cum paucis stipticis vt iuuent impulsu materie confortando matricem. Emplastrum conueniens in principio apostematis calidi de materia sanguinea. ℞. farine lentium excoriatarum farine ordei. an. ℥. ij. succi plantaginis succi sempiuiue. & virge pastoris & solatri & olei ros vel onfancini q̄tum sufficit & extendatur super pecijs & ponatur ante & retro. Aliud conueniens in colerico. ℞. farine ordei. ℥. iiij. rasure cucurbite succi lactuce & nenufaris & iusquiami vel papaueris albi & plataginis & olei ros & viol. q̄tum sufficit & apponatur similiter. Emplm conueniens in principio flatici. ℞. farine lentium & fabarum & cicerum an. ℥. ij masticis aloes sucorrini olibani fenugreci florum camomille an. ʒ. s. fiat emplm cum oleo camōlino & de absinthio & ros an. q̄tū sufficit. Et in mlico dixit Ras. in diuisionibus oportet vt succurratur cum lenificantibus resoluentibus velociter & non negligatur Cum enim antiquatur & non lenitur non est possibilis eius resolutio sed fit cancer. Et Haly. dixit si non accelerentur curari accidit eis hydrops & deinde transit ad id quod vocatur Dixit Ras. assiduetur super eo emplm de bdellio storace. s. liquida armoniaco. & similibus. Et dixit in 2°. diuinū suppositorium ad apostema durum & dolorem inferiorum. ℞. thuris bdellij galbani an. ʒ. ij. croci apoponacis armoniaci an. ʒ. i. masticis castorei storacis ligd an ʒ. iij. liquantur gumme in vino & melle & liquet' adeps & aggregentur omia. ℭ Et Aui. Dixit administrentur vnguenta sic dyaquilon & basilicon & qd fit ex bdellio & adipe anserum & medulla ceruī. & butiro ouino factum ceretum cū oleo de lilio & masticino & camo°. & cherua. & de alchana & de alchoē & sit cera eius cera citrina & quandoq; ponitur in eo vitellus oui ad sedandū dolorē & leniend. Et Haly. dixit emplm cum farina ordei & semine lini & puluere molendini distemperatis cum aqua in qua mellilotuz coxeris & cum vini rob. & vitello oui assati & fac eam sedere i aqua decoctionis melliloti seminis lini altee malue & similium. Emplz conueniens in principio apostematis duri. ℞. farine volatilis molendini. ℥. iij. mucilaginis altee malue fenugreci seminis lini an. ℥. ij. oli sambucini vel yrini butiri recentis axungie anatis medulle ceruī. an. ʒ. i. mirre storacis bdellij. an. ʒ. ij. apponatur ex eis emplm & tendat' vt superius. Et sedat in decoctione malue altee fenugreci seminis lini melliloti camomille. Et post exitū pessarius pessarizetur cum butiro oleo de lilio & mucilaginibus dictis. Deinde supponat sibi ysopum humiduz adipem anatis. cum croco & mellilo to positis in lana vel coto. Et valet encatisma ex aqua decoctionis florum & foliorum cardi benedicti aut florum cheyri citrini. In augmēto autem apostematis sanguinei addantur emplo supius dicto fenugrecum mellilotum camomilla & sedeat in decoctione plantaginis lentium ros. altee & malue. Et i colerico addat' malua & altea & semine earum & sedeat in decoctione sempiuie lactuce nenufaris. viol. melliloti & altee & pessarizetur cum ea & oleo viol. & adipe galline. Et in flatica addatur calamus aromaticus & mirra. & in mlico fiat additio galbani aromatici. Et in statu. apatis sanguinei addatur arthemisia & calamus aromaticus. Et in colerico semen lini & in flatico dactilli & carice mētastorum & calamētū & in mlico perueniatur ad lenificantia & resoluentia vltima. In declinatione vero sanguinei dixit Sapio permutentur fm ordinem. s generalis cure apostematum vel fm ordinem. i. gradatim ad aliud quod calefacit & resoluit plus. Dixit Haly. mitigato dolore & apa

Vide h' e quid fiendū i augmēto apatū durorum matricis.

te diminuto pecten & vmbilicum cathaplasma vt cū camomilla melliloto altea & semine lini tritis. & cum oleo viol. distemperatis. & cera in vulua cheyri oleum infunde aut liliorum Dixit Aui. cū declinat egritudo curatio ē tunc cum resolutis puris sicut aqua sisimbrij samsuci & laurus & polip. & similia ista tamē meo iudicio sunt nimis calida & fortasse resoluerent subtile ℭ Dixit mis. in declinatione consequendum ē sief de butiro cocto adipe anetino medulla cerui & oleo muscelino ne remaneat saffiros. In declone autem colici conueniunt altea malua mellilotum semen lini & camomilla. Et flatico cōueniunt calida exsiccantia. sedeat i vino vel lixiuio decoctionis mentastri calamenti rute rosis marini sansuci lauri & similium Et ab extra emplz ex farina horobi & lupinoz cum oleo nardino & rutaceo & similibus fiat ab ex fomentatio cū aqua vitis est enim vtilis. In declinatione aūt mlici oz vt mollificantia excedant resolutiua donec totum fuerit dissolutum Dixit Sapio si apostema non resoluitur sed peruenit ad aggregationez saniei maturamus ipsum cuz medicinis dictis in statu & adiungamus eis medicinas calidiores q ipse. Emplm quod maturat dubellati matricis. ℞. farine frumenti radicum euici. preparatorum an. ℥. iij. farine fenugreci & seminis lini. an. ℥. i. decoquantur in decoctiōe dactilorum caricarum & passul' & radicum lilij & addatur oleum de lilio & de cheyri citrino & auxūgia galline & anatis q̄tuz sufficit Conuenit sessio in decoctiōe altee & malue & brāce vrsine melliloti fenugreci & similium & initiatur ex ea ēt i matricem cum adipibus & medullis: & facta maturatione misceant' dico emplastro fimus colūbinus & carice pistate & radix lilij quia preparant ad rupturam. Et tunc Dixit Rasis. in diuisionibus moueat'. s. ambulando & descendat per gradus cū facilitate aut saliat aut fiat compressio super loco apostematis tam diu donec egrediatur sanies. Et dixit Misr. sedeat i decoctione arthemisie matricarie prassij fenugreci malue seminis lini & suppōatur diaqlon & velocit' fiet apcio. Aui. āt dixit in dubellati vo oz vt occupis i maturādo ipsū dn̄t. s. applēdo ipsi mutraturatōz cū medicis aliqs melius i maturādo. i. maturati erūpendo cū medicis qd pz p illud quod subdit & si est propinqua ori matricis ēt est possibilis sectio. eius ad modicum regiminis clause dictum supra fiat. Intrinseca autem. s. dubellati cuz possibile ē vt considerer' ei' maturatio a. eruptio ex ipsamet absq; medicinarum iniectione aut sufficit illud quod prouocat. puocatione subtili sicut lac & semen melonis cum aqua mucilaginum. s. fiat. Et non approximentur medicine alie multotiens autē non ē possibile considerare. ℭ Dixit Auic. fortasse est necessarium vt rumpatur cum modicis rumpentib' dubellati sicut est ēplm ex ficubus sinapi de fimo columbino. Et quia dixerat de propinquo ori matricis q si possibilis erit sectio fieret cum ferro modificando hoc dictum subdit. Et similiter si est possibile vt cōsideret' eruptio. s. ppinquo ori mricis ex ipamet fiat. s. sine sectione cum ferro. Si autem dixit Serapio apostēa existens in orificio matricis nō erumpitur per medicinas subtiliatiuas que ponuntur super ipsum perforamus ipsum post subtiliationem & attenuationem corporis membri in quo est sanies cuz ferro sed de hoc amplius in cura per cirugiam. ℭ Scias tū q eruptio huius apatis quandoq; est ad vesicam quandoq; ad intestina qñq ad orificiū matricis ad vuluam Et si eruptio ē ad vesicam dixit Aui. non oz vt iuuamentum fiat in mundificatione eius cuz diureticis fortibus quare effundat' materia alia ad vesicaz & vincant euenire vlcera. imo subtilieris in illo & sis cōtetus eis q̄ prouocant subtilr. i. debilr. sicut lac & semen melonis cum aqua mucilaginum. Et Serapio ministra potum lactis & psilium. & ei' mucilaginem & semen bactece Et ex verbis Aui. patet hic q bacteca est melon & subdit Serap. & dragagantum & amilum & zuccharum. ℭ Et Haly. dixit sume seminis cucumeris cucurbite citrulli melonis & papaueris. s. albi. an. partem. i. gummi arabici amilli draggaganti & succi liquiric. an. pt. i. quartā terre & da cuz sirupo papaueris. & si erumpit versus intestinum clisteriza cū decoctione lentium ros. balaust. rizi. & similium ℭ Et Haly. dixit adhibemus strictionem & lenticula rizo floribus granatorum terra. armenica cerusa sanguine draconis vitello oui elixati aceto olo ros. & emplo basilicon facto cum quattuor medicinis Aui vocauit ipsum basilicon minus & butiro vaccino recenti. Et si sanies ē subtilis fetidi odoris clisteriza cum eo in quo est stipticitas plus & dixit mundificetur sanies cum medicinis conuenientibus ei. Et Haly. dixit expedit matrici oleum sopponē violarum cum aqua tepida & butiro vaccino donec sanies expurgetur & post hec clisterizabis cum oleo viol. in q°. vnguentum basilicon dissolueris & butiruz vaccinum: & si sanies fetida fuerit aut similis aque carnis constrin gentibus clisterizabis auterius. Dixit Miser. cū crepata est clisterizanda est cum aqua mellis vt velociter mūdificet' & si sanies est grossa & fetens clistere pluries fiat & quando diminuetur putrefactio stude consolidandum dixit tamē cum crepatum fuerit adde in potu de medicinis puocantibus menstrua vel vrinam vt exinde purget' sicut cum decoctione radicum Sz caue ne detur de his antequaz eruptum fuerit cum ipsa decoctio augeat dolorem addens in apostemate idem dixit Serap. Dixit Ras

Vide h' q̃d faciēdū si apa mricis n̄ resoluit' s; puenit ad aggregationem

Nota & vide q ante eruptionē apatis n̄ sūt dāda puocantia menstrua

Rasis .in diuisionibus oportet in potu sumat semina prouocantia vrinã ⁊ mundificantia matricem tot diebus donec minoret sanies deinde curetur cum medicamine incaruatiuo cum clisteri in vuluam. Et dentur in potu troc. de charabe incarnatiui sup locum cuius ṽtus profundet. Mundificatiuum bonũ fit cũ melle dispumato mixto cum mulsa aut cum sero caprio aut melle ad q̃titatem libre minus singulis diebus. Dixit Aui. oꝫ vt mundificet cum aqua mellis ⁊ iteretur multotiens dum venit pus grossũ ⁊ cum fuerit mundificatum curet curatione vlcerum .s. cũ exsiccatiuis incarnatiuis

Intentio autem que

vtitur ad accidẽtia q̃ñꝗ respicit ardorem dixit Haly. si ardorem patitur oportet. in locum instillare oleum ros. percussuꝫ cum oui albumĩe adipe ⁊ aqua arnoglose ⁊ si cũ hijs non quieuerit cum eis misce aquaꝫ in qua papaueris cortices coxeris ⁊ vitum folia dixit Almã. liniantur renes ⁊ pectẽ ⁊ sumen ex epithimate a pãris calidi ⁊ infrigidetur locus q̃tum est possibile. ¶ Et dixit Ras. in diuisionibus dixit clisterizetur matrix ex mucilagine psilij aut oleo ros. cum aqua arnoglose ⁊ si dolor valde sit fortior ⁊ retineret egõ ⁊ vrina: sedeat egra in decoctione fenugreci ⁊ camomille ⁊ seminis lini ⁊ non transeat aqua vmbilicum neꝗ dimittas egram potare aquaꝫ ¶ Dix. quando magnificantur accidentia in dubellati non est excusatio quin administret empl'a lenientia facta ex farino ordei ⁊ ficub⁹ fenugreco semine lini ⁊ mellilloto ⁊ tine in quibus balneẽtur facte sint ex lenientibus ¶ Dix. Sapio. lana que resoluit a pata matricis ⁊ sedat dolorem fenugrecum abluatur tribus vicibus deinde decoquatur decoctione bona ⁊ ex̃hatur ab eo mucilago ipsius cum panno mundo ⁊ fundatur super ipsa pinguedo anatis. aut galline ⁊ liquefiant super prunas ⁊ deponãtur ab igne. Cũ ergo ĩfrigidat' piguedo leni ipsã manu tua aut in mortario lenitione bõa administret' cũ lana submersa in oleo ros. aut coquat' papauer cum vino cocto aut sapa donec decoquatur ⁊ fiat inuolutuꝫ vt rethe ⁊ exprimatur ⁊ extrahatur aqua eius ⁊ liquefiat in illa aqua cerebrum cerui aut vituli ⁊ piguedo anatis ⁊ permisce ea multum ⁊ administra cum lana ¶ Dixit Aui. oportet vt sint in medicinis eius que sedant nauseam. Quod si post apostema calidum remanserit duricies aut etiam fuerit i matrice duricies ex alia causa sine apostemate dixit Paul⁹ fiat pessarũ ex bdellio ⁊ pinguedine anatis ⁊ medulla ossium Aliud eiusdem valens ẽt ad omnem inclusionem oris matricis. ℞. ysopi humide pini viridis ⁊ conficiantur ⁊ supponantur quoniam aperietur velociter. ¶ Dixit Serap. i declinatione si residua fuerit aliqua durities, pcede cũ armonico bdellio sigia galbano cera oleo alchãe ⁊ medullis ossium ¶ Dixit Almã. pessarium mollificãs a pata dura ⁊ quiescere faciens dolorem matricis ⁊ est optimũ. ℞. adipis anatis ⁊ medulle cruris ⁊ vituli ⁊ bdellij croci vitelli oui assati fecis. olei de seminibus an. par. equales dissoluantur cum rob .i. sappa ⁊ fiat ex eis pessarium ⁊ patiens sedeat in aqua in qua coctuꝫ fuerit fenugrecum semen lini camomilla mellilotum ⁊ caulium ex̃mitates sigillatim vel simul mixti. ¶ Dixit Haly multotiens cõgregatur ⁊ induratur os matricis sine apostemate i cuius medela medicamina sũt necessaria que molliant ⁊ dissoluãt vt in a pate duro mollificetur itaque cum oleo de fenugreco narcisino ⁊ d' croco ⁊ de aneto simul mixtis quibus fiat inunctio intus ⁊ extra ¶ Dixit Ras. 9° continentis hyreos coctum da ⁊ doloribus matricis ad lenificand' duriciem eius ⁊ adapiẽdum os ipsius cũ claudit': ⁊ sessio in decoctione cheyri citrini confert ei. Et suppositorium ex altea cum vino cocto mixta cum adipe ⁊ terbentina Et ex vtilibus est matricaria cocta in oleo ⁊ expressa: cũ fiũt ⁊ ex ea nastalia ligata cum filo. ⁊ supponitur cum inuoluto panno rarissimo. Insuper matricaria in tegula calefacta ventri supposita est vtilis ¶ Dixit Sera. sessio in decoctione radicuꝫ ebuli laxat matricis duriciem ⁊ dilatat orificium eius omnes deuastationes coaptat. Quod si duricies magna fuerit vtendum est diaquilon ⁊ vnguento de adipibus quod sic fit. ℞. adipem anseris anatis gallie mucilaginis altee malue fenugreci seminis lini ⁊ medullam cruris vituli ⁊ vitellos ouorum ⁊ addito croco fac ex eis vnguentum vel pessariuꝫ vel emplm. ¶ Dixit Auice. quando ponuntur empl'a super matricem oꝫ vt non ligent': ligatura enĩ nocet apostemati. Et scias ꝙ adipes ⁊ medulle oẽs que approximantur debent esse recentes antiquate enim ⁊ rancide nocent matrici.

Nota ⁊ vide ꝙ bonum medicamẽ resoluẽs a pata ⁊ sedãs dolorẽ matricis.

Alid qd' ẽpla posita sup mricem n debent ligari.

Cura per cirugiam

dixit Albuc. qñ accidit apostema in matrice et tollit sanieꝫ. Si vis scire qualr fit eius aperitio cum ferro oportet vt consideres si dolor apostematis est in iceptione sua ⁊ est acutus cum percussione inflatione ⁊ febre ⁊ vides ipsiuꝫ rubere si cadit super ipsum sensus tunc non pperes cum perforatione eius sed cura cum eo qđ adiuuat super maturationeꝫ donec q(ui)escat acuitas accidentiũ. Et tũc oportet vt facias sedere mlierẽ super sedem habentem duo sedilia ⁊ appodiet' super dorsum suum ⁊ aggreget pedes suos ad partem inferiorẽ ventris ⁊ sint coxe eius expãse ⁊ põat brachia sua sb genib⁹ suis ⁊ liga vtrũꝗ cũ ligamento conueniente ad illud deinde sedeat obstetrix latere dextro ⁊ administra instrumentum quo aperitur orificium vt signes cum radio fundum matricis ⁊ non sit illud quod ingredit' ex instrumento plusq̃ profunduꝫ matricis q2 ledit infirmã: ⁊ si fuerit instrumentum maius profundo matricis tunc oportet vt ponas puluillos super recturam pfundi matricis ⁊ prohibeatur itroit⁹ instrumenti totius in profundum illius oportet vt apponas vertiginem que currit ex instrumento in latere superiore ⁊ teneat instrumentum ⁊ non reuoluat vertiginẽ minister donec apiat profũdũ matricis cum ergo exitura ⁊ cum manu est leuis mollis tunc oꝫ vt seces ipsam apud caput eius cum spatumili lato. Cum ergo eũatur sanies oportet vt ponas in vulnus cotum vetustuꝫ sbmersum in oleo ros. vel oleo vidi in quo sit qedam stipticitatis ⁊ põe liciniũ ex sectione in profũdo matricis ⁊ pone ex̃ius sub matricẽ ⁊ pectiuem lanam mundam submersam in aqua in qua bulite sint malue Deinde curet' post duos dies cum vnugẽto quod fit ad illud Et quandoꝗ abluit' matrix ⁊ clisterizat' cũ aqua i q̃ bulita est radix lilij aut aristol' longa. Deinde redi ad vnguentum. s. incarnatiuum Dixit tamen. Albucas. ꝙ si apostema fuerit absconditum in matrice iterius tunc oportet vt prohibeas curationem eius cum ferro. Et Ras. dix̃ 9° ꝯtinentis apitio facta cum ferro in matrice de difficili sanabitur.

Alid modũ apiẽdi a pa sanies in mrice.

Cura cancri in matrice

Dixit Ser. hec egritudo fortasse curatur sicut dixit ypo. s. in afo. quibuscunꝗ absconditi sũt cancri nõ curati melius. curati ⁊ enĩ citius peũt: non curati tempus diutius perficiunt. ¶ Et Dixit Alman. summe cauendum est ne ab aliquo acuto medicine tangatur Et enim dixit ras. In diuisionibus non tollerat cancer empl'a ⁊ clisteria ⁊ suppositoria ⁊ alia in quibus sit de caliditate tantum q̃tum est in illis qb⁹ medicatur apostema durum cum dolor penitus non est Qua pp dixit Ras. oportet vt curet' cum oleo de cheyri. ⁊ cam°. ⁊ adipe anatis ⁊ galline similibus in quibusdam dispositionib⁹. s. cum nõ adest pulsatio nam predicta mitigant doloreꝫ ⁊ molliunt duriciẽ sed cum augmentatur pulsatio curetur cum oleo ros. ⁊ mucilagine psilij ⁊ empl'is infrãitibus tam diu donec remoueatur pulsatio paulatim ⁊ totum hoc fit vt prohibeat' vlceratio ei⁹. Est enĩ vlceratus deterior non vlcerato ¶ Deinde sedata pulsatione dixit Ras. redi ad calefacientia nam si tu non feceris illud vlcerabitur. ¶ Quod si vlceretur confert dixit Almans. cõfectio plũbi dicta ab eo in ragadys inuncta ⁊ iniecta aut vnguentũ de cerusa. Et ras. dixit in diuisionibus fac sedere egrã in tina ⁊ clisteriza cum lacte mulieris ⁊ collirio albo ⁊ aliq̃tulo opij ⁊ croci vt sedetur dolor ⁊ da in potu d' medulla cassiefi. ⁊ ol'o amigda. s. d' sup decoctione ficuũ passul' iuiub. ⁊ sebesten. Et quamuis cancer sit incurabil'. dixit tamen Serap. rege eas per sessiones in aqua in q̃ decocta sunt fenugrecum ⁊ malua. Et similiter dixit paulus iuuamentum substinent magnum in tempore suo. s. quando non ẽ pulsatio naꝫ alleuiatur a dolore. Et ista empl'a quibus iuuãtur dixit Serapio in aliqua hora fiũt ex altea ⁊ malua decoctionis in sirupo de melle donec sint decocte postea teruntur cum oleo ros. ⁊ ponuntur super locum Dixit Haly. mitigatur quodammodo dolor eius ⁊ quodãmodo dissoluitur .i. mitigatur eius durities si mulier sedeat in aqua in qua fenugrecum ⁊ alteam anetum lini semen ⁊ mellilotum decoxeris. ¶ Et dixit emplm. ex folijs malue admixto modico oleo amigđ. subuenit doloribus sequentib⁹ cancros matricis. Et amurca olei cum cera ⁊ vino buliant ⁊ fiat cerotum quod valet applicatum exterius ⁊ etiam immissum. aut cerotum ex adipe anseris ⁊ laudano aut pessarium ex lacte lactãtis puellam cum modico saffrano ⁊ est vtile. Et aliquando addit' modicum opy ſm exigentiam doloris. ¶ In hora vero pulsationis dixit Serapio confert iuuamentum magnum papauer tritum quando ponitur super ipsum cum aqua coriandri humidi aut virge pastor. aut solatri Et post illud administra cerotum factuꝫ cum oleo ros. ⁊ sedeat dolorem eius oleum rosatum clisterizatum cum lacte mulieris ⁊ cum aqua arnoglose vel solatri tepida. ¶ Dixit Paulus consequendũ est cum vino cocto vitello oui. croco iusquiamo oleo ros. ⁊ cera de qb⁹ fiat illinitio exterius ⁊ iniectio ¶ Dixit Aui. oportet vt medicet' cum vnguentis sedãtib⁹ ⁊ vnguẽto arazul. dicunt qdã .i. arnoglose. Aly dicũt ꝙ est quedam confectio vnguenti posita .5°. canon ⁊ est proprietas mirabilis in eo ⁊ sedat dolorem eius. ⁊ dixit quando fortior fit dolor ĩtẽde ⁊ experire in sedatione doloris medicinas calidas ⁊ frigidas simul non quidẽ mixtas sed in tempore notabili pmo calidas .2°. frigidas vel econuerso vt sis cõtentus conuenientioribus earum. ¶ Et calide sedantes dolorem sunt sicut fenugreci decoctio ⁊ similium ⁊ vnguentũ factum ex fece olei dimissi in vase eris vt sumat de flore eius parum cum cera citrina ⁊ deforis liniator Et frigide sunt empl'a facta ex papauere cum coriandra solatro ⁊ oleo ros. ⁊ albo oui ⁊ eo quod resoluitur ex plũbo adinuicem fricatio cum aqua coriandri ¶ Dixit Haly. si extura fuerit cancer ⁊ difficilis fiat tunc cũ bleta ⁊ folijs altee viri-

Alid vnguẽtũ mirabile ad cancrũz mricis

dibus coctis perfecte prius in aqua mellis deinde tritis cũ modico ros. ⁊ oleo fac emplm̃ ẽ enim vtile. ⁊ dixit tradunt qdaꝫ antiquorum ꝙ purgamentum in balneo catabis aduuatur si tereat᷑. cũ oleo misceatur ros ⁊ cera vt spissus fiat ⁊ matrix a foris emplet᷑ ꝙ manifesta ꝓdest vtilitate. Si vero sanguis decurrit clisterizet᷑ cum terra armoniaca cerusa cum aqua arnoglosse dissolutis ⁊ succo. ypoq.

¶ Ca^m.29^m. de vlceribus matricis

Ulcera in matrice .d. Halia fiunt ex causa exteriori vt percussione vulnere illato aut ptᵘ difficultate aut extractione secundine aut fetᵘ mortui. ¶ Et dixit viaticus aut de acutis medicaminibus aut de aborsu aut ex cã intrinseca ab humore colerico qui incidit. i. soluit cõtinuũ aut rupturã apatis vel pustule.

De causis autem extrinsecis dixit Aui. fit ex accidentibᵘ de foris .s. pp plagas ⁊ pcussiõꝫ vel cãꝫ aut pp ptum aut pp alia. s. silia hijs aut propter vulnus inductũ ex medicamie supposito acuto mordicatiuo aut ex instrumento incidente. s. intromisso. Et de causa intrinseca dixit ꝙ fit ex cursibus acutis ex hũoribus acutis mordicatiuis ⁊ corosiuis defluẽtibᵘ ad matricem ⁊ eam vlcerantibᵘ Sũt aũt hi hũores aut flaci salsi corrodẽtes aut acuti adusti mordicãtes ⁊ vlcerãtes aut ex plagis vlceratis ñ sumẽs h plagã ꝓpe ꝓ apatibᵘ sanitatis q̃ eruperũt vel ex cursibᵘ. s. factis extra matricẽ et plagis vlceratis. i. ex vlceribus aliquorum viscerum quorum sanies currit ad matricem ⁊ vlcerat ipsam. Excoriatio võ mricis dĩ quando matrix in superficie sua itrinseca corroditur absq ꝓfundatione ⁊ eius cã est materia acuta ad eam descendens ⁊ adherens in aliqua partium suarum Dixit Aui. vlcera matricis quandoq sunt cum putrefactione. s. humiditatum ⁊ hr mẽbri. qḋ vlcus vocat Aui. putrefactionem matricis ⁊ sic ititulat capl̃ꝫ de qua putrefactiõe dixit Paulus matrix in maiori parte putrefit ex difficili ptu aut sanguine aut exitura mala. Et Auicenna dixit cã eius est aut ptus difficultas. ⁊ mors embrionis aut administratio medicinarum acutarum aut cursus calidus acutus. i. hũoris acuti aut vlcera putrefacta supple ⁊ quedam non sunt cum putrefactione predicta. Et quandoq sunt oia illa. s. vlcera putrefacta ⁊ non putrefacta cum sordibus ⁊ sordicie. i. cum virulentia ⁊ sanie. vel. ꝑ sordibus intellexit simul saniem ⁊ virulentiam ⁊ ꝑ sordicie sordiciem veram. In quibus autem differant hoc patebit in sᵉmone sequenti tractatu de vlceribus Et quedam ex eis sũt munda ⁊ sine sordicie. s. saniosa vel virulenta. Et vlcera matricis quandoq sunt in tota matrice q̃ñ in parte aliqua eius ⁊ sunt ꝓfunda aut non ꝓfunda ⁊ circa superficiem: ⁊ quandoq fiũt cũ corrosione ⁊ sunt vlcera ⁊ corrosiua ⁊ quandoq non: ⁊ quando ꝙ fiunt cum apostemate. i. sequuntur apostema quod erũpit. vl. fiunt cum apostemate quia coniunguntur simul vlcus ⁊ apostema ⁊ q̃nq ꝑueniunt ad fistulam.

Signa dixit Gal. 6ᵒ. de interioribus ⁊ penis. sic 9ᵒ ꝑtinẽt dolor erit in loco vlceris ⁊ manabũt ide hũiditates diuerse i colore ⁊ odore. Et dixit manabit sanguis ⁊ dissoluetur vĩtus ⁊ extenuabitur corpus ⁊ sequitur fe. ¶ Dixit Alm. signa vlcerum matricis sunt dolor in pectine ⁊ renibus qui extenditur ad anchas ⁊ coxas ⁊ cum mordicatiõe ⁊ inflammatione que sentitur in loco vlcerum ⁊ vuluam qui dolor aliquando excitat᷑ sed mordicatio quasi continue perseuerat ⁊ egreditur a vulua sanies vel virus quod aliquando erit cum fetore pauco. aliquando cum intenso. ⁊ color ⁊ virus tendit ad liuiditatẽ ⁊ citrinitatem: ⁊ aliquando patet ꝙ i eo rubedo ⁊ aliq̃n egreditur sanguis cum est vlcus corrosiuum ⁊ est vt plurimũ cũ eo fe. ⁊ cum hoc vrina in pluribᵘ horis est similis sero lactis Dixit Uia vulnera matricis certificantur ex sanie fluente cum dolore ⁊ pulsatiõe matricis. ¶ Dix Aui. sigt illud. s. sãguis exiens purᵘ aut mixtus cum sanie vel viru. Dicunt ꝙ sanguis purus aliquã do potest euenire in vlcere corrosiuo ⁊ maxime quando est in pte in qua sanguis non diu retineat᷑ inclusus dõec putrefiat vel alijs misceatur sordibus Et iõ Aui dixit maxime si vlcera sunt super os matricis aut in eius proxio. ⁊ sanguis purus non est signum proprium ⁊ certum vlcerum matricis quia potest ab alijs causis prouenire vt ex menstruo vel plaga non vlcerata ⁊ distinguitur a menstruo per communitatem eius ⁊ distinguitur a plaga per eãm que precessit vt plurimuꝫ tamen exit sanguis permixtus cũ putredine ⁊ tunc est signum generis sed quando erit purus ẽ signum speciei. i. corrosionis. ⁊ dixit Aui. ⁊ cursus saniei ⁊ humiditatis diuersi coloris ⁊ odoris. Et signũ quidem sumptum a dict humiditatibus non est signum proprium ⁊ certum quia possunt ꝓcedere ex expulsione hũiditatum corruptarum ex malo regimine multiplicatarum in corpore toto a quibus corpus mũdificatur per viam matricis ⁊ distinguitur ab illis ꝙ iste fluũt post inordinatum regimen ⁊ nauseatiuam satietateꝫ in q̃titate multa sine

Uide quid intelligit Aui ꝑ putrefactionem matricis.

Nota ⁊ vide ꝙ sanguis purus non est certũ ⁊ propriũ signũ vlcerũ mricis

dolore in partibus matricis cum quibus alleuiatur corpus exeũtes vero ex vlcere sunt minoris q̃titatis cum dolore in loco ⁊ corporis debilitate. ¶ Dixit Gal. vbi supra deterior fit passio per medicinas mollificatiuas ⁊ iuuamentum recipit per stipticas. Et Aui. dixit nocumentum est eis per ea que mollificãt ⁊ humectãt ⁊ iuuamentum per ea que stipticitatem faciunt ⁊ desiccant nam cura vlcerum exsiccatione perficitur.

Signa specierum dixit Gal. ibidem si vlcus erit in ore matricis dolor erit vehementior ⁊ discernitur ex visu ꝙ si est ꝓpe orificiũ de facili patet sensui apta vulua cum speculo ⁊ tangit᷑ digito. Si autem sit in profundo non potest ta ígi nec sic bene videri cũ speculo ⁊ discerni inter eas locus doloris nã vbi erit dolor ibi erit ⁊ vlcus. Et dixit Gal. ibidem si vlcus erit infectum humiditates inde manantes erunt peiores ⁊ dolor vehementior ⁊ econuerso si fuerit mundum humiditates fluentes erunt non fetentes ⁊ dolor erit minor. ¶ Et Pau. dix. Si manatio erit i modica q̃titate vlcus nõ erit infectũ. Dixit Aui. signũ vlcerũ mũdoꝝ mricis ẽ vt sit illḋ quod egredit᷑ ad grossitudinẽ ⁊ albedinẽ decliue ⁊ planitiẽ ⁊ lenitatẽ ⁊ equalitatem sine fetore. s. multo quia non est oio ꝑuatuꝫ fetore Et est sine dolore vehementi ⁊ sine corrosiõe ⁊ mordicatione nam talis sanies est laudabilis non mordicatiua vt corrodat nec est adherens vt difficulter a membro ammoueatur ⁊ cum dolore magno. Et si vlcus est putrefactum dixit Uiaticus sanies nigra erit cũ putredine horribili ⁊ nimio ardore. Et Auic. dixit ꝙ signũ ꝙ sunt vlcera sordida ⁊ tabida ⁊ tendentia i corruptioneꝫ mẽbri est humiditatũ virulentaꝝ multaꝝ mltitudo ⁊ qḋ currit ex intestino. s. vlcerato ⁊ sordido simile ei qḋ currit ex vlceribus sordidis matricis ⁊ illḋ quod currit ex eis ẽ simile aque carnis recentis quia per illam putrefactionẽ continue putrefiunt alique venule parue ex quibus sanguis fluens permiscetur cuꝫ hũiditatibus putridis ex vlcere putrefacto exeuntibus vnde totum commixtum redditur sicᵘ loture aque carnis recentis cum sanguine suo. Et dixit quod factum in profundo non euacuatur ab ab humiditatibus diuersis egrediẽtibus ab eo ⁊ ꝙ fortasse plm̃ assimilantur feci. Dixit Gal. 6ᵒ. de interioribus ⁊ ponitur vbi supra corrosio signum habet ꝙ sanguis exiens erit niger ⁊ fetidus ¶ Et Haly. dixit si sanguis erit niger ⁊ fetidᵘ cum molestio dolore corrosionem significat. Et dixit Paulus iuxͣ q̃titatem corrosionis erit dolor ⁊ febris ⁊ caliditas. i. ardor ⁊ Aui dixit ꝙ egreditur ẽ nigrum ⁊ h vt plurimũ quia quando q fit a flegmate salsa ⁊ tunc non esset nigrum propter dictum casum. ¶ Dixit Auice. est cum dolore vehementi propter corrosionem quasi continuam ⁊ est cum pulsatione que accidit a caliditate preter naturam in loco: acquisitam. ¶ Differt autẽ vlcus corrosiuũ a cancro vlcerato dixit mus.. quia in cancro est pulsatio inseparabilis ⁊ continua sed in corrosione quandoq separatur. Et corrosio non erit diuturna cancer autem est diuturnus. ¶ Et Auicenna dixit cum corrosione non est grauitas neque duricies ⁊ sequitur eam quies. scilicet a dolore quibusdam horis ⁊ proprie post exitum eius quod egreditur. s. eius quod corrosionem faciebat. tunc eniꝫ non procedit corrosio. Et non est longitudo plurima cum curatione conueniente ei. i. non est impossibilis cura quando curat᷑ sicut debet vel non est longe cure immo bene ⁊ cito curatur Sed spatiũ cancri est assidui doloris ⁊ est pulsatio longi spacij. Est enim cure impossibilis aut si curatur hoc ẽ in longo tempore cum multa difficultate. Dixit Gord. si ꝙ egreditur est saniosum est a ruptura apostematis vel pustule ⁊ si est virulentum fetidum ẽ ibi corrosio ⁊ cancrositas ⁊ si est sicut lotura carnis est ibi putredo ⁊ factum a causis ꝓmitiuis sigt antecessio earum ⁊ factum a causa intrinseca humorali acuta est cum dolore punctura mordicatione ⁊ calore inquietudine ⁊ vt plurimuꝫ precedit ipsum cursus longi temporis menstruorum rub. ⁊ alborum. Et certificat illud regimen preteritum Excoriationis autem matricis signa sunt pũctio ⁊ ardor in paribus eius ⁊ resudatio humiditatis citrine.

Uiḋ signa q̃ vlcera mricis st̃ munda.

Uiḋ in quo differt vlcus corrosiuũ a cãcro vlcerato

Cura vlcerum matricis duplex ẽ: vna gñalis alia spãlis ⁊ vtraque duplici perficitur instrumento. s. dieta ⁊ potione Et dieta quiḋ generalis ẽ vt ab vlcere ꝓhibeat᷑ matrix ⁊ ideo non approximet᷑ matrix aeri humido luminoso nebuloso atq aeri intense caliditat᷑ ⁊ friditatis ⁊ nꝫ approxĩetur ei nꝫ intᵒ neq ex᷑ calꝫ aut frigidum actu sed totum sit tepidum aut parue caliditatis. Et ꝓhibeantur ira furor tristicia ⁊ solicitudo cum applicatione letitie. ⁊ gaudij ⁊ bone speĩ. Et attineant quieti q̃tum possibile est. ⁊ fugiant motum precipue ambulationem ⁊ equitationẽ ⁊ fricatio nem partium inferiorum ⁊ balnea humectantia ⁊ adhereãt plᵘ somno q̃ vigilijs non occubando ꝓne nec supie sꝫ sup altero laterum ⁊ si in altero latere fuerit vlcus tunc dormiant super latere opposito vt non contineatur sanies in loco vlceris tẽpore somni Cum autem inciuunt᷑ medicine tũc accubat super latere vlceris ⁊ deuitent cibaria grossa ⁊ dure digõnis ⁊ oia acuta amara ⁊ salsa ⁊ que sunt multe dulcedinis quia facile conuertũtur in colerã Et similiter deuitent vina acuta antiqua multum dulcia ⁊ vina

cocta

cocta ⁊ nectar .Et potum aque sollus .Comedat panem simila tium non salitum ⁊ carnes edorum ⁊ bonarum auium ⁊ proprie montanarum ⁊ parentur in forma sicca nam humida.s. cibaria deuitentur.Et q̄titas cibariorum ⁊ proprie potuum mi nuatur.Et dieta specialis ē vt in vlceribus corrosiuis oīa magis declinent ad frigidum ⁊ in putrefactis ad calidum ⁊ siccum plus ¶ Et tempore mundificationis vlcerum regimē fiat cum mūdi ficatiuis ⁊ tempore consolidationis cum consolidatiuis

Cura vero per potionem generalis maxime verti tur ad casum cum hoc q̄ omne vlcus exsiccatione indiget ⁊ completur cum euōne ⁊ diuersione ma terie ⁊ vlceris exsiccatiōe a sorditie ⁊ virulentia.Euacuatio autē fiat premissa digestione eius .Digeratur itaq̄ materia colica cū sirupo qui sic fit. ℞.endiuie cicoree lupulorū lactuce scariole sola tri ortulani an. ℳ.i.viol.florum nenufaris sandal.al.⁊ rub.citri norum an.ʒ.iij.pruna x.numero decoquantur ⁊ fiat sirupus cum zucharo albo solido ⁊ digesta materia euētur cum māna cassifi.⁊ electuario de succo ros.Et flegma falsum si affuerit digeratur cū hoc sirupo. ℞.boraginis buglose fumiterre capiāe recentiū poli triti adiantos ceterach ligue ceruine camedreos camepitheos. cuscute.an. ℳ.i.radicum apij petrosilij feni spargi brusci endiuie ⁊ buglose.an.℥.i.polipodij.℥.i.scabiose. ℳ.5.decoquant̄ ⁊ fiat sirupus cum zucharo ⁊ succo granatorum acetosorum ⁊ muzo rum Et digesta materia euacuatur cum decoctione epithimi sce ne sticados fūiterre ⁊ scabiose ⁊ electuario amech mixto diafūi chon aut cū decoctione agarici: ⁊ siquidem in corpore visa fue rit sanguinis habundantia post euōnem predictam fiat flomia d basilica ⁊ post eam de saphena si necessaria fuerit ⁊ fiat reiteratio euātionum ꝑm exigentiam ita q̄ si etiam in corpore inuentus fue rit aliquis alius humor dominari euētur ꝑm q̄ requiritur p⁹ euō nem materie fiat etiam ipsius diuersio ad oppositum ⁊ maxie cū vomitu ipse.n.magni iuuamenti existit. Vlceris vero exsiccatio ⁊ consolidatio eius licet sit prima via intentionis est tamen vltīa via executionis ⁊ neq̄ potest compleri nisi vlcus mundum fuerit per se aut mundificatum cum medicinis mundificantibus abster gentibus ipsum ⁊ in hac maxime mundificatione consideratur particularis curatio horum vlcerum per potionem. ¶ Obſuā dum tamen ē q̄ antequam vlcus incipiat mundificari si sibi affu erit dolor vehemens aut pulsatio magna aut caliditas inflama tiua oportet huiusmodi accidentia mitigare cum extinguentib⁹ intus ⁊ extra approximatis.intus sicut cum sirupo de iuiub.aut si rupo de papauere aut sirupo predicto ⁊ similibus :ab extra autē epithimando cor ⁊ epar ⁊ renes cum frigidis ⁊ humidis extiguē tibus ardorem ⁊ matricem refrigerantibus encatismatibus vn guentis emplis fomētationibus ⁊ iniectionibus in eam Pessari um vtile in mitigatione ardoris. ℞.quattuor albumina ouorum recentium ⁊ bene concutiantur deinde cum eis admisceantur a qua seminum cōium frigidorum vel ipsorum emulsio in aqua vi ol.Et lac mulieris lactantis puellam.Dixit Ras.9°.continentis positum in pessarijs competit vlceri ⁊ punctioni solum ⁊ mixtum cum alijs ita q̄ etiam mixtum cum abstersiuis. ¶ Aliud etiā vtile qñ ē dolor vehemēs. ℞.aque virge pastoris ⁊ aq̄ ordei an.℥.vi. ⁊ trahatur i eis mucilago sēinis psilij scilicet eis ifusi ⁊ cū eis misci ceantur albumina ouorum conquassata ⁊ emulsio seminis papaue ris iusquiami albi ⁊ lac mulieris.Et quandoq̄ est necesse vt in eis dissoluatur modicum camphore aut opij cum croco ⁊ super ma trice fiat epithimatio cum solatri succo semperuiue vmbilici vene ris vmicularis lactuce papaueris ⁊ iusquiami ⁊ similium ⁊ miti gatione facta accidentium predictorum mundificatio fiat vlcerū incipiendo a mundificatiuis leuioribus ⁊ si quidē vlcera fuerūt corrosiua mundificentur in primis cū sero lactis caprini ⁊ emul sione seminum communium frigidorum ⁊ seminis papaueris. albi.⁊ subsequenter si oportuerit cū aqua ordei in qua bulierint liq ri ⁊ semina cōia ⁊ frigida in fine additum fuerit zucharum. ¶ Dixit Auicenna.mitte ad matricem vnguentum rectificans cor rosionem.i.corrigens humorem corrosiuum ⁊ abscindens acuita tem eius ⁊ sit tale vnguentum cum hoc etiam fiat mundificatō corporis a materia acuta corrosiua vt dicit littera extra nam non solum oportet intendere ad mundificationem matricis sed etiam totius corporis vt suprascriptum est ℞.olei de cucurbita olei viol. ⁊ nenufarini an.℥.ij.in quibus buliant liquiri ⁊ amidum ⁊ colē tur deinde addat̄ predictis oleis cere albe.ʒ.iiij.⁊ iterum buliāt. cum aqua ordei in qua decocta fuerint endiuia solatrum ⁊ semp uiua ⁊ colentur iterum ⁊ addatur de lacte mulieris vel asine ⁊ zucharo ⁊ fiat vnguentum bene incorporando et ex hoc vnguē to solo aut mixto ⁊ dissoluto cum aqua ordei ⁊ liquiri fiat iniectio in matricem. ¶ Dixerunt quidam corrosio aliquando est in pte matricis valde intrinseca ⁊ tunc raro sperat̄ salus ⁊ tunc vten dum est cura blanditiua administrando abstergentia lenia ⁊ vi tando fortia omnino ne ad grande deducat̄ nocumentum Qñ autem fuerit in parte colli.matricis ⁊ oris eius non timetur ab ab stergentibus fortioribus nocumentum magnum .Si vero vlce ra fuerint putrida sordida fiat mundificatio in primis cum aqua

Sirup⁹ digesti uus status sal si in mrice

Aliud q̄ in pas sionibus mricis nō solū euāre debemus mri cē sꝫ totū cor pus

mell. vel zuchari ⁊ deinde perueniatur ad hoc vt ponitur in deco ctione eius hyreos aut aristol.rotunda vel arthemisia aut aliō ex mundificantibus fortioribus addito illi decoctioni melle simplici aut geleniabin.Et decoctio quidem hyreos ysopi.aristo.rotunde ⁊ matricarie est mundificatiuum bonum cum mittitur i matricē melle admixto.⁊ post hanc mundificationē iniciendum ē aliquid mundificatiuum in quo sit acuitas pua ⁊ corrosio leuis ⁊ corroda tur vlcus ab oī sordicie grossa ⁊ carne addita ⁊ maxime si vlcus fuerit antiquatum ¶ Dixit Ras.in diuisionibus si illud qō cur rit est fetidum ⁊ cursus ē antiquus oꝫ vt clisterizet̄ cum medica mine acuto.Et Alman.similiter dixit fetidum malum ex pessari acuto fiat iniectio postq̄ locus fuerit mundificatus. ¶ Et Mis dixit vtatur vnguentis mundificatiuis .Et Auicen.dixit aut fiat mundificatio cum vnguento mundificatiuo.Et dicunt qdā vt est vnguentum apostolorum aut vnguentū quod sic fit. ℞.olei.hy rini ⁊ cere quod sufficit ⁊ liquefacta cera addantur aristologia cē taurea minor ⁊ modicum aluis scissi.Aut dixit Haly clistere fiat cum farina horobi ⁊ melle aut oleo de lilio ⁊ confert ex hoc inie ctio ex vrina hominis.Quodcunq̄ tamen fuerit vlcus cum apa te oportet prius sedare apostema cum cura conueniente ei :naꝫ si est possibile sanare vlcus nisi prius sanetur apostema vt patet in sermone sequente tractatu de vlceribus ¶ Dixit Haly.si ex eru ptione apostematis vlcus factum fuerit sanies exit alba clisteriza cum oleo ros.⁊ viol.tepid ⁊ a sāie matrix purgetur.Cum autem dixit Aui.vlcus mundificat̄.i.iam mundificatum est aut de se est mūdum pauce laudabilis sanici aut exit sanguis purus tunc sur git itentio que est ad consolidandum curet̄ ergo cum consolidati uis Et dixit vnguentum quod confert in principio rei cum in vul uere nondum nascitur caro faciens eam nasci ⁊ consolidat. ℞.li targiri ceruse sarcocolle ana partes equales fiat ex eis cerotum cum oleo ros.⁊ cera.Et si fuerit in eo sordicies ponatur in eo puū floris eris.Scias enim in vulneribus sordidis putrefactis nō esse spoliando consolidatiua omnino ⁊ mūdificatiuis aut fiat curatio cum eis que habent vtranq̄ virtutē simul Et aristo .quidem ro tunda dixit Ras.9°.continentis confert vlceribus matricis ad generandum in eis carnem ⁊ magnificandum ⁊ inhibendum ne putrefiant Et subdit Aui.Cum caro incipit nasci ⁊ extimatur illud tunc curetur cum vnguento qō sic fit. ℞.tucie ablute partē i.climie argenti ceruse sarcocollo an.partem.i.fiat ex eis cerotuꝫ cum oleo ros.⁊ cera Dixit paulus clisterizanda ē matrix in qua fuerit corrosio cum succo plantaginis vgepastoris ⁊ aqua ēdiuie Et ponendū ē super pecten ⁊ loca attinentia ei d medicinis gene rātibus carnem vt virtus earum procedat ad interiora meatuuꝫ occultoruꝫ sicut de medicinis confectis de cadimia aloe thure ⁊ similibus ¶ Dixit Ras.in diuisionibus vlceribus humidis ve hementis humiditatis conferunt tucia ⁊ aloes ⁊ medicamen de caricis sigillati ⁊ mixto cuꝫ succo arnoglose ⁊ clisteriza. ¶ Qō si corrosio peruenerit ad venas iponatur succus centauree cum sa guine draconis mirto boloarmeno ros.lino acacia ⁊ similibus . Et si sanies non fluxerit ex profundo matricis sed ex propinquo ad consolidandum supponenda sunt aloes ⁊ mirra ⁊ sāguis dra conis sarcocola ⁊ olibanū ⁊ si fluxerit ex profundo predicta inici enda subtilissime trita cum succo distemperata plantaginis.Con solidatiuum vtilē facta vlceris mundificatione. ℞.dragaganti. ⁊ gummi arab.infusorum in aqua plantaginis ceruse olibani ⁊ saguinis draconis an.ʒ.i.litargirum.ʒ.5.olei.ros.℥.i.cere q̄ sufficit vt vnguentū fiat ⁊ linietur cum eo locus:⁊ si vlcus fuerit in pfū do dissoluat̄ hoc vnguentum in decoctione ros.mirti nucis cipr si ⁊ aristol.⁊ initiatur in matricē.Aliō ⁊ vtile recipiat̄ ceru se ale os sanguinis draconis olibāi boliar.an.ʒ.i.lactis caprini lb.i. buli ant ad consumptionem medietatis ⁊ colētur.⁊ colatura matrici. iniciantur.Et scias q̄ cauda equina ⁊ bursa pastoris ꝑm omnem modum administrationis earum singule ⁊ composite conferūt vlceribus matricis.Quod si vlcus fistulosum fuerit ⁊ partes ma tricis occupauerit itrinsecas ⁊ occultas impossibil̄ erit sanationis ¶ Si vero ad extra processerit ⁊ perforauerit loca pectinis lꝫ cura sit difficillima tamen tentanda est eius curatio sicut in ꝑmo ne sequenti dicetur in cura fistulaꝝ Excoriationis autē matricis. cura est sessio in decoctione frōrum stipticorū ⁊ iniectio in matri cem ex aqua pluuiali in qua decocta sunt papauer gummi arab. dragagantum spodium mirtus ⁊ similia Et scabiei matricis q̄ aliquando accidit ⁊ cognoscitur per pruritum ⁊ per illud quod ab ipsa emanat curatio est sicut curatio scabiei vesice in precedē ti sermone posita. Et ex conuenientibus est pessarium factum ex decoctione vel succis fumiterre scabiose ⁊ lapatij. ¶ Cūq̄ i in cura vlceꝝ matricis pcesseris cuꝫ glutinatiuis ⁊ adherentib⁹ vt ceruſa gummi arab.⁊ similibus expedit tibi vt sequaris eo rum amotionem cum mundificantibus ⁊ abstergentibus ea ⁊ remouentibus ea abhesione superficij intrīsece matricis qm̄ si remanerent intus fabstersa ad sterilitatem incurabilem fortas se deducerent ¶ Dixit ypo.afforismorum si matrix i vertebro .i.ancha posita fuerit.i.declinauerit propter apostema faciens eā illuc declinare saniē fecerit .i.sumet̄ illud apostema necesse ē cō

Aliō vnguentum mūdificatiuū bonū in vlcere mricis

Nota ⁊ vid q̄ sit cura excoriati onis mricis

motum fieri ꝛ commotum exposuit Gal. in commento. Auerroēs p auxilium artis ad curationem vlceris sequenti illam sanationē quia natura per se non esset sufficiens talem curationem facere. sed requirit auxilium medici ꝛ maxime si illa que fluit ide sanies mala fuerit. ¶ Et similiter intelligendum est si apostema in ābobus lateribus matricis fuerit quidam tamen exposuit necesse est commentum fieri in locum suū naturalē vt expurgatio sa niei comodius posset fieri. ꝛc̄.

¶ Caᵐ. 30. de virginatione seu violatione virginis.

Mulier que virgo est discernit a violata ꝛ corrupta per visum ꝛ tactum obstetricis quoniam ante defloratione m vt in precedentibus dictum est os matricis est velatum panniculo contexto venis ꝛ arterijs que cum defloratur rumpitur ꝛ inde sanguis emittitur ꝛ discernitur iste sanguis a sanguine menstruo quia est clarus ꝛ non est turbidus ꝛ quia est paucus ꝛ qꝛ solum tunc emittitur ꝛ non ante neque post. Et vrina quidem virginis est subtilis ꝛ limpida qꝛ vie matricis eius et vulue stricte sunt quare non descendit in vrina eius nisi qd sbtile ē ingrossans nꝫ. turbificans eam ꝛ cum hoc virgo mingit sbtilius ꝛ ad longiꝰ ꝙ corrupta. ¶ Dixit Gilber. si fumigetur mulier gatte optime pānis tecta si virgo est non sentiet fumum eius per os ꝛ nares ascē dentem nam si sensit ipsum virgo nō est. Et si sumpsit eum i potu si virgo non est statim minget. Item si fiat suffumigatio cum gitb. si virgo non est statim minget Item si fumigetur floribus rumicis si virgo est statim pallescet ꝛ si non humor ipsius cadit super ignem ꝛ ducunt ꝛ talia. ¶ Contingit tamē aliquādo in defloratione v̄ginis ꝙ vulua eius inflatur ꝛ tumescit ꝛ curatur cū sessione i aqua decoctionis malue ꝛ pulegij ꝛ inūctione facta ab extra cum oleo ros. recenti vel onfantio. Dixit Aui. de mulieribꝰ .s. virginibus est cui accidunt dolores magni cū violatꝛ precipue cum collum matricis eius est strictum ꝛ pāniculi .s. superficiei. col li eius sunt debiles .i. rare texture facile frāgibiles. tunc enim scin duntur ꝛ ꝓprie cum v̄ga deuirginātis est grossa disrumpēs eos ad quorum disruptionem sequitur sanguis fluxus ꝛ dolor Et necesse est ad curam vt sedeat in aquis stipticis vt decoctionis rosarum ꝛ mirtillorum ad consolidationem ꝛ ꝓhibitionem fluxus materierum ad locum et sedeat in vino .s. cocto vel sapa ꝛ oleo vt vt dixit Misuam 9ᵒ. continentis ꝛ hoc vt sedetur dolor. Deinde sedato dolore ꝛ ꝓhibito fluxu dixit Aui. administrentꝛ super eā cerotaria in lana inuoluta super cānā ꝓhibentē a consolidatione non quidem panniculorum eruptorum qꝛ tales debent consolidari sed labiorum colli matricis ne adhereāt ꝛ inuicem cōsolidētur ꝛ fieret inde clausura colli eius vnde ꝓhibētur adherē per cānam intromissam supple vel aliud simile ꝛ alleuietur super eam concubitus immo ꝓhibeatur omnino donec consolidatio facta fuerit Et deinde intendendū est ad consolidationem partium sol lutarum ex premissa ablutione loci ꝛ mundificatione eius ab oī sordi si aderit supponatur vnguentum consolidatiuum ex his q̄ dicta sunt in caᵒ. precedenti. Et quandoqꝫ cum illo vnguento dixit Auic. admistretꝛ terra sigillata ꝛ similia et vt bol. ar. gūmi. arab. ꝛ huiusmodi Et de conferentibus vtiliter ē vt administretur lac decoctum. Dixit enim Gal. 10. de simplici medicina multotiēs cōfert matricibus vlceratis clistere ex lacte decocto cum lapidibus vel ferro ignitis ꝛc̄.

¶ Caᵐ. 31. de pruritu matricis.

Pruritus in matrice in collo eiꝰ ꝛ vulua dixit Aui. quandoqꝫ fit propter humores acutos colericos aut salsos bauracbios .i. adustiuos corrosiuos. Et distiguitur inter istos huōres per colorem menstrui f̄m ꝙ dictum est in precedentibus. Et quandoqꝫ fit ꝓpter bothor generatas ex illis huōribus calis acutis valde ꝛ quandoqꝫ nascuntur pustule iste quia mulier cum prurit scalpit ꝛ excoriat locum ꝛ nascuntur in eo pustule maxime le dentes ipsum Et propter pruritum etiam quandoqꝫ apparent super vulua bothor diuerse: quarū quedam dicuntꝛ albaste diuerse quia assimilantur capitibus albasce ꝛ quandoque apparent super eam bothor sicut veruce aut claui ante cessionem apostēatum durorum ¶ Dixit Gal. sicut 9ᵒ. scribitur ꝯtinentis q̄ ore matricis pruritus quandoqꝫ cum tenore qui accidit ex parte appetitus coitus. sicut accidit i verētro ponendi appetitū coitus supple ꝛ quandoqꝫ sine illo tenore. Et Auicenna. dixit pruritus vulue est quandoqꝫ cum appetitu ad coitum ꝛ quandoqꝫ non est cū eo ꝛ quandoqꝫ accidit illi mulieri vt non satietur ex coitu ꝛ qn̄ accidit ei priapismus mulierꝫ ꝛ quotiens cum eo coitur additur malicia eius propter materias que in coitu commouentꝛ decurrētes ad locū addentes in pruritu ꝛ priapismo deinde in appetitu ad coitum ita vt dixit Aui. ꝙ fortasse superfluūt .s. in ipso appetitu vt in ipso coitu donec deiciant vtutem: ꝛ signa habentur. relatione. cura pruritus ꝛ priapismi quandoqꝫ vertitur ad causam quiqꝫ ad ipsum morbū.

De cura respicienti causaꝫ dixit Gal vbi supra minuēda est vena azulea. i. mediana post ꝛ eam saphena ꝛ deinde laxatio fiat .s. fluxu ventris vel vomitu ad educendū co'am .s. citrinam ꝛ nigram ꝛ fl'a. ¶ Et Auicenna. dixit oportet vt corpꝰ mūdificetur cum flomia ex nigra. euāt enim materiam antecedentem ꝛ diuertit ꝛ si eget vt fiat fecundatio .s. i flomia diuertēte fiat ex cephalica quia adhuc magis. diuertit ꝙ nigra. Et ex cura dicta hic aui. supplendus est ꝙ si facta diuersione per dictam flomiam circa matricem vel inferiora contineretꝛ sanguis permixtus alicui dictorum humorum fiat flomia de saphena ipsa enī respicit causam magis coniunctam. Et facta flomia si non sufficienter euāns est humor causans priapismum vel pruritū vel si ex flomia effrenetauit colera dixit Aui. euacuantur humor acutus cum eo quod euāt ipsum.

Nota ꝛ vide ꝙ cephalica vena magis diuertit ꝙ nigra ꝛ ꝙ diuertit ꝛ euāt.

De cura autem intentiones habēdo ad morbuꝫ ꝙ tuꝫ ad priapismum sciendum ē ꝙ ipsa implentur sicut supra dcꝫ ē in priapismo virorum ꝛ ꝙtum ad hunc locum partiuꝫ cū exsiccātibus ꝛ minuentibus sperma quando peccat in q̄to ꝛ cum extinguentibus acuitatem eius quando peccat in quali. ¶ Dixit Gal vbi supra dandū ē de minuētibus sperma vt croco ꝛ ruta menta siro cimio ꝛ similibus ꝛ vngenda est matrix cum aqua ros. ꝛ similibus sandalis accto oleo ros. ꝛ similibus Et Aui. dixit frāgatꝛ eius ebulitio ꝛ acuitas cum medicinis infrigidantibus intus ꝛ extra approximantes ꝛ q̄ndoqꝫ frangatur cum medicis aduretibꝰ .i. desiccātibus ipsum sperma ꝛ hoc maxime quādo peccat sua q̄titate ꝛ tibi iest discernere inter illa. Et dixit. frangatꝛ cum delibutione .i. linitione oris mricis cum eis que sunt sicut succus porsul ꝛ similia frigida ꝛ stiptica Cū vero ex decoctione harū rerū sit embroca vel empithima vel ablutio colli matricis ꝛ fece earū sit pectini emplm alterant acuitatem ꝛ confortant matricem ne recipiat. Et dixit quandoqꝫ miscetur cum predictis semen lini ꝛ similia mollificantia ꝛ hoc quando indigeret lenificatione pp nimiam priapismi tensionem immo quandoqꝫ tensio tanta est sicut ego vidi ꝙ solis lenificatiuis intra vuluam ꝛ extra approximatis prosequendum est donec tensio illa vehemēs tollatur. ¶ Et dixit Auicenna. Si indigeret mundificatione .s. intestinorum a fecibꝰ vel mundificatione matricis .s. vel colli eius a superfluitatibꝰ illorum humorum bibant mel cum aqua frigida valde mel eniꝫ abstergit ꝛ mundificat aqua frigida prohibet ipsam ab inflatōe ꝛ loco eius valet zucharum rubeum quādo ex eo bibuntur. ℥. ij cū aqua frigida potest fieri ēt hec mundificatio per clisteria ꝛ pessaria facta ex his que mundificant absqꝫ caliditate. ¶ Ad pruritum autem dixit Auicenna expertum est medicamen illud. ℞. folia mirti ꝛ corticem granatorum ꝛ lentes excoriatas ꝛ sint oīa decocta cum vino ꝛ fiat ex his suppositorium. ¶ Aliud recipe croci ꝛ cāpore an. sextam ʒ. viniꝰ plūbi vsti tertiam. ʒ. viniꝰ baccarum lauri ℥. s. terantur ꝛ cribelentur ꝛ conficiantur cum albumine oui ꝛ oleo ros. ꝛ aliquantulo vini ꝛ supponatur. ¶ Dixit Albertꝰ pruritum matricis tollit decoctio saluie .s. bibita ꝛ iniecta vulue ꝛ epithimata. Aut fiat inunctio cuꝫ vnguento facto d terbentina mixta cum oleo ꝛ melle vnguentum ville sic. fit. ℞. litargiruꝫ ꝛ oleum ꝛ masticem olibanū sepūm arietum vitellos ouorum ꝛ paucam ꝛ cōfice ex eis vnguentuꝫ quo inungendum est collum matricis ꝛ post inunctionem folium edere i vino coctū supponatur hoc etiam valet excoriationibus ꝛ conbusturis ignis ꝛ aque feruētis. Pro cura autem bothor matricis fiat recursꝰ ad sermonem sequentem de bothor habens clauos. Dixit Aui. sedeat in decoctione fenugreci ꝛ lenificantium cum aliquo oleo. Et supponatur pessaria facta ex ysopo. scilicet humida ꝛ itro. ꝛ resina. ꝛc̄.

Nota ꝙ saluia sue bibita siue epithimata siue iniecta tollit pruritū matricis.

¶ Caᵐ. 32ᵐ. de debilitate matricis

Debilitas matricis licꝫ posit dici de debilitate cuiuscūqꝫ v̄tutis eius ꝓprie tamen dicitur quando matrix ad concipiendum debilitatur ꝛ accidit quandoqꝫ in toto corpore matricis ꝛ sequitur ipsam tunc diminutio aut alia lesionum operationum cuiuscunqꝫ v̄tutis eius. ¶ Et quandoqꝫ accidit in ore eius ꝛ sequitur i psam lesio in appetitu coitus ꝛ retentione spermatis recepti Et quandoqꝫ accidit in concauitate eius ꝛ sequitur ipsam superfluitatū multiplicatio ꝛ ipsarum cursus ꝛ impregnationis iāꝫ facte aborsus. Et quidem in s̄mone precedente capitulo de debilitate stōachi patuit quare ē ꝙ auctores de debilitate alicuiꝰ mēbri faciunt caplm speciale in generali cum non sit debilitas aliq̄ alia a debilitate particularum virtutum eius de quibus in ꝓprijs loquūtꝛ

capl'is. ⁊ ad illud cap'lm recurrendum est. erit ergo debilitas ma
tricis large sumpta in potentia eius ad suas expellendas opõnes
omnes vel aliquam vel aliquas ex eis absq3 cã intrinseca manife
sta Et stricte sumpta ẽ eius debilitas ad co ceptionem faciendã
vel deferendam absque causa manifesta extrinseca aut causa
propria spermatis vel embrionis ⁊ nutrimenti eius. ¶ Et
causa eius est dixit Auicenna. malicia complexionis .s. alicuius
Omnis nanq3 dixit. Serapio malicia complõis que fit fortis.
dissoluit virtutẽ Aut cã eius dixit Aut raritas texture sbe eius ⁊
est hec que communiter reputatur cã debilitatis absolute alicui⁹
membrorum q2 non est pl3 in ꝓpatulo manifesta. Et dixit Aui.
de causis eius est tollerantia egritudinũ diuersarum: ois eni egri
tudo croica simplex vel diuersa perducit ad raritatẽ texture mẽ
bri patientis eam. Et signa dbilitatis matricis dixit Gal. sicut 9°
scribitur continentis. sunt ꝙ iam accidit paucus appetitus coitus
⁊ superhabundancia menstrui. sumens hic menstruum ꝓ omni
superfluitate a matrice egrediente ⁊ priuatio impregnationis ⁊
pauca retentio spermatis. Et Auic. dixit accidũt ex debilitate ma
tricis paucitas appetitus coitus ⁊ multitudo cursus menstruorũ
⁊ spermatis ⁊ aliorum .s. cursum matricis ⁊ hoc propter debilita
tem retentiue non valentis eos retinere. Et accidit dixit Aui. pri
uatio impregnationis. Et signa malicie ꝯplonis habita sunt supra
Et egritudinum diuersa3 antecessio scitur relatione: ⁊ raritatis
texture signa sunt ipsius matricis ⁊ mirach tenuitas ⁊ macredo
⁊ loci ipsius depressio ⁊ inssoffatio vt appareat vt dicat mulier se
non habere ventrem. ¶ Et quia raritatis texture eius duplex ẽ
causa .s. siccitas exsiccando dilatationem faciens inter poros sbe
eius ⁊ humiditas ibibita in sba eius relaxans ⁊ sic sbtilians cor
pulentiam eius. Oportet ergo ad recte curandũ vt inter eas dis
cernas per eam que dicta sunt supra in capitulo raritatis stomaci
⁊ similiter oportet vt ex inde curam eligas. Si vero causa eius
fuerit malicia complõnis faciens illam. ⁊ in causa fuerit tolleran
tia egritudinis cura est dixit Aui. succurre ei quod accidit ipsi ma
trici vel mulieri de nocumentis egritudinis .s. quã tollerauit cum
eis .s. ducuntur in ipsorum nocumentorum capl'is. Attamẽ quia
debilis matrix maxie a raritate texture eius a quibuslibet causis
leditur etiam paruis oportet patientem regere cum custodia ab
omni re ledente ⁊ approximatione quorumcunq3 confortantiũ
matricem cum qualitate vel proprietate itra ⁊ ex̃ approximato3

Vide h ꝙ ois tẽplo seu malicia cõplonis ꝙ si fortis dissol[uit] virtutẽ

¶ Ca^m. 33^m. de dolore matricis.

D Olores matricis fiunt dix Auic. ex
malicia complõnis diuerse. sup. ⁊ solone continuita
tis eius que solo continuitatis dixit. Aui. accidit aut
ex ventositatibus extendentibus ⁊ hoc siue ille vẽ
tositates sint in ea gnãte siue ab alijs ei adueniant membris aut
de foris ingresse sint aut accidit ex humiditatibus in ea contentis
siue congestis siue ab alijs de fluxis que humiditates pñt soluere
continuum aut sui corrosione aut extensione ⁊ conuersione in va
porem plurimum vel ventositatem grossam. Et conuenit dixit.
Aui. vt accidat in matrice ⁊ dolore eius sicut accidit in intestinis
de colica. Dixit. n. constanti. in matrice accidit dolor in modũ co
lice maxime i mulieribus pinguibus ⁊ decrepitis. ¶ Et iudeus
dix accidunt in matrice dolores ex humiditatibus malis manan
tib⁹ ad cã dũ macrescit extenuat'. ¶ Et sbdit Aui. q̃nq3 accit in
matrice dolor ex apatibus vl' cancris vl' vlceribus eius ⁊ q̃nq3
accidit hoc totũ supple post partum vel arborsum ¶ Dixit Aui
cenna communi aũt matrici in doloribus eius quandoq3 inguia
⁊ ilia ⁊ crura ⁊ dorsum ⁊ pecten et dyafrag^a. ⁊ anus ⁊ caput ⁊ ꝓ
prie mediũ sincipitis sicut dixit. Gal. vt. 9°. põitur continẽtis. Et di
xit quandoq3 pmutantur dolores matricis ad anchas ⁊ faciunt
sciaticam post spatium ⁊ vsq3 ad. x. menses sup. ⁊ quandoq3 citi⁹
⁊ quandoq3 tardius sicut ego vidi ⁊ confirmantur in eis. aliq̃ñ
cum quiete ipsius matricis aliquando non ¶ Et signa generis
nota sunt relatione. Et signa specierum fm causas dicta sunt i his
que precesserunt ¶ Dixit Auic. tu cognoscis curam horum ex
his que premissa sunt ⁊ non est in iteratione fmonis in eis vtilitas
¶ Ego tamen putaui adducere ad istud cap'lm ex his que vi
sa sunt et experta ea que vidi ⁊ a fide dignis experta habui. Et
pmo quidem dixit Costanti. 9°. continentis confert ei turbith ex
proprietate quam habet ⁊ non inueni medicinam conferentem
in hoc membro sicut ipsum sicut expertus sum non solu3 vna vi
ce sed pluribus. Et ego quidem sum vsus eo quãdo necesse est
eũare ex matrice humiditates flaticas secundum hunc. mõ3. ℞.
turbith ʒ. i. zinzi. cassiel' cinamomi an. ℈. 5. cum aqua vel decocti
one arthemisie. ¶ Dixit iudeus cura fiat cum mundificatione
matricis ad excludendũ ꝙ est in ea post purgatum corpus nulla
negligentia intermissa ⁊ frequenti purgatione corporis ⁊ ipsius
membri Et dixit dias. auctoritate ypo. ꝙ ellebor⁹ albus siccus sup
positus extrahit omne illud ex superfluitatibus quod in matrice

Vide ⁊ nota ꝓprietatẽ ⁊ virtutẽ turbith quã habet in purgãda mrice q2 fi hz parẽ

continetur. Et ego suppono lanam infusam in decoctione eius
⁊ sine molestia purgat matricem. Et dolor quidem matricis ꝙ
uis vt plurimu3 ꝓcedat ex friditate: quando tamen procedit ex
caliditate mitigat ipsum lac mulieris cum bombice sepe suppo
situm sed plus operatur in eã iniectũ ⁊ q2 matrix est multi sens⁹
in dolore maxime ex calido aliquando oportet vti stupefactiuis.
Et ex vtilibus est succus iusquiami albi suppositus ⁊ iniectus ⁊
similiter succus papaueris ⁊ similiter decoctio corticũ eius ⁊ cõ
uenit sessio in decoctione malue ⁊ ab extra supponatur oua gal
line cocta ⁊ conquassata cu3 lacte equino ⁊ pauco croco. ¶ In
dolore autem conuenit laudanũ suppositum ⁊ exterius applica
tum Inquit Gal. non est mirum si laudanũ confert matrici cum
dissoluat ⁊ leuiat cum stipticitate pauca ⁊ modica tenuitate. Et
oleum de mastice similiter facit ⁊ inter anodina nõ est simile olo
lilio ⁊ cheyrino. Et si dolor ex frigido fuerit fortis nihil ei ita sb
uenit sicut castorium i potu sumptũ ⁊ ẽt inunctũ. Et de cõuenie
tibus sunt fructus iunipi maturi ⁊ succus carpobal. cum terũt'
⁊ sumuntur cum vino Et puluis gentiane vtil. est valde cũ vino
bibitus ⁊ dolorem ventosum ex ventositate grossa iflatiua curat
cum proprietate ⁊ qualitate mirabili cum puluis eo3 datur cum
vino calido de quibus dñt quidam ꝙ curant dolorem presentẽ ⁊
preseruant a futuro. ¶ Et de conuenientibus in eo est puluis
factus ex cinamomo electo galanga ⁊ zedoaria cum bibitur cu3
vino calido dos. ʒ. ij. ¶ Decoctio Ras. 2° diuisionũ i qua sedea
tur ad dolorem matricis. ℞. sansu. balsamitam scea abrotanũ fe
nugrecum semen caulis semen lini camomillam mellilotum de
coquantur ⁊ sedeatur in decoctione. Sessio alia. ℞. nepitã pule
gium folia lauri sansucum arthemisiam fenugrecum ⁊ semen li
ni fiat decoctio ⁊ sedeatur in ea. Et de vtilibus ẽ vt impleatur sa
culus folijs lauri ⁊ calefiat super tegulã ⁊ super ipsu3 sedeat mu
lier. Et dicitur ꝙ sessio in decoctiõe visci quercini vtiliter tollit do
lorem matricis. Decoctio alia vtilis. ℞. mellilotum anetũ camo
millam arthemisiam alteam fenugrecum semẽ lini sisaminũ cas
sias. decoquantur in vino vel fm varietatu3 dispositionis ⁊ fiat
in eo sessio ⁊ fomẽtatio ẽt cũ spongijs vel filtro qñ cito sedeat do
lorem decoquantur folia rute contrita ⁊ cordumemi ⁊ galanga
grosso modo posita ⁊ decoquantur in oleo de lilio i vase dupli
ci. postea ex hoc oleo fiat inunctio. est enim vtilis ⁊ solemnis. En
catisma ex decoctione fenugreci ⁊ seminis lini fiat Pessariũ ad
dolorem matricis in pregnante. ℞. doronici. zedoarie seminis apij
cinamomi. an. ʒ. ij. ameos ciminithuris. an. ʒ. 5. castor. ʒ. i. zuchari.
albi an. ʒ. 4. misceantur optime tria. dos. coclearium. i. cũ vino lim
phato. Dolorẽ quoq3 post partum sedat decoctio flo3 squinan
tin aqua bulitorum vsq3 ad consumptione3 medietatis aque bi
bita bis vel ter. dos. ciatus vnus magnus ⁊ bibatur actu calida
quoniam cito subuenit cum cariza pingues cum fenugreco in a
q diu decoquant' fomẽto illi⁹ vt dixit Dias. vicia matricis curã
tur al fugantur. Ad dolorem matricis ex ventositate q facit du
bitare ne pregnans aborsum patiatur. ℞. cimini infusi in aceto'
⁊ postea torrefacti. ʒ. i. ameos. zinzi. castor. ʒ. vnius tertiam fiat pul
uis corati dos. aur. i. cum vino limphato quo vtendum ẽ per ali
quos dies.

Vid' ꝙ inter anodina nõ ẽ sil' oleo ⁊ lilio et de cheyri.

Vide que sedant dolorẽ sequẽtẽ ad partum mltũ ifestãtẽ mulieres ita ꝙ eas ducũt ad spatiõs.

¶ Cum auxilio dei benedicti explicit sermo sextus. Nicholai
nicoli florentini.

Impressioneq3 diligentissima Bernardini de Tridino de mon
te ferrato ꝯpletũ Anno salut. M.cccc.lxxxxi. Nonis Augusti
Venetijs.

¶ Tractatus vbi vtiliora quedam remedia ad coitus conforta
tionem ⁊ delectationem ⁊ contra incantatorū maleficia .que ē.
Nicoli florentini repertū i fine . Codicis antiqui Magistri .
Ioānis mathei gradi Medici clarissimi ad cōplemētū sexti ꝑmo
nis. Et sunt caᵒ nouem.

¶ Caᵐ. primum de magnitudine virge. ⁊ de his q̄ valent ad h.

Multi putantes ornatū
corporis esse magnitudinem virge in hoc laborāt
vt in se suisq̄ natis hoc accidat. Et ꝫ Aui. certe ali
oq̄ medicine auctores ipsiᵒ superflua magnitudo
impedit generationem: quare circa hoc esse nimis sollicitum vti
le non puto. verum q̄ ars medicine hoc docuit vt huius opis p
fectior sit doctrina scribā nunc aliqua que per auctores medicīe
ad hanc intentionem sunt tradita. Dia. ergo dixit q̄ semē corian
dri genitalia crescere facit: ⁊ hoc dico ego q̄ comestum hoc facit
nam appositum potius contrarium ageret . Rasis autem qui i h
plus alys insudauit voluit q̄ fricatio membri facta in die multo
tiens que omnem inunctionem sequentem semper precedat vir
gam augmentet ⁊ multum: maxime autem est vtilis fricatio qñ
in actu fricationis virga fricata cum aqua calida madefit: post fri
cationem vero inungatur cum oleo vio. dissoluto cum cera. Et
dixit etiam Raſ. q̄ v̄ga magnificatur si decies. in die fricetur cū
lacte ouino .nuclei quoq̄ cocti triti ⁊ cicotrinizati misceantur cū
lacte ⁊ ex hoc virga fricet' in die multotiens. ¶ Si etiam virga
epithimet' cum lumbricis terrestribus exsiccatis ⁊ tritis cuꝫ oleo
sambucino multum excrescet. Et similiter si virga inuoluatur ifru
sto vtri quando pix est abiecta ab vtre ⁊ cum eo calido multo
tiens in die virga fricet' ⁊ ibi dimittatur donec est calidum cum
vero est frigidum auferatur multum excrescet virga. Sumatur
sulfuris citrini ⁊ piperis an. partes equales ⁊ cum melle puro mi
sceantur ⁊ virga inde epithimetur cum autem per horam sic vir
ga permanserit aqua calida virga lauetur. Et dicit Raſ. q̄ si hoc
regimen puer vtatur virga eius in naturalem magnitudinē tran
sibit.

¶ Caᵐ 2ᵐ de pruritu genitalium ⁊ de medicaminibᵒ valētibᵒ
ad remouendum illud.

Accidit in genitalibus frequē
ter pruritᵒ
qui infert quandam indecentiam partium ꝑpter
frequentem motum manuuꝫ circa locum: quare
tamen ꝑpter hoc tum quia est res contra naturam
qualitatis ꝫ veteres oportet amoueri dicemus. Et similiter grā
huius dicemus de ardore ⁊ excoriationibus que talibus partibᵒ
accidunt. ¶ Aui. ergo dixit q̄ cum est pruritus in genitalibus
lauetur locus cum aqua decoctionis foliorum saluie ⁊ stipticū ⁊
⁊ prurit' cessabit. Et idem dixit Dyaſ. ⁊ alkan dixit q̄ etiaꝫ tollit
pruritum matricis ⁊ Apuleius dixit q̄ talis aqua confricata tollit
pruritum ventris ⁊ ani. Et apuleius dixit etiam alibi sic saluia cū
vino decocta pruritum verendorum vtriusq̄ sextus curat . ⁊ pr̄
dixit q̄ hoc ꝑprie faciunt folia ⁊ stiptites saluie siluestris . Et dixit
ēt Alki. q̄ alum̄ scissū. i. iamenū vꝫ prurituì testiculoꝝ Tollit ēt
prurituū testiculoꝝ h. ℞. ceruse . vij. opij. ʒ. i. terāt' oia cū aceto vini
mixto cū aq̄ ⁊ partibus genitalibus opponatur. Ad ideꝫ etiā va
let hoc. ℞. draggaganti citrini ⁊ litargirij. an. terantur cum ace
to ⁊ liniantur ē hec itaq̄ sola tollūt scabiē. siccam testium: si vero
opiū addat' tollūt prurituū Et nos in h casu sumus experti vt lacᵒ ex
succo ebuli tepido inungatur ⁊ cum per se fuerit exsiccatᵒ suma
tur d' oleo roſ. qd' tā diu super lamina plumbea cum pistello plū
beo sit fricatum: donec spissitudinem acquisiuerit ex quo postea
locus vngatur. Non dubito autem q̄ quecunq̄ dicta sunt supra
de pruritu matricis in caplo ꝑprie etiam conferant in hoc casu.
Et similiter etiam multa infra scribent' in capitulo de pruritu que
huic loco conueniunt hic ergo querantur. Tollit autem ardorē
⁊ excoriationem que fit in genitalibus succus pomoꝝ stipticorū
vel ponticorum: aut etiam succus corticum arboris ferentis illa
super iunctis cum modico vini: multa autem infra dicent' cap. de
excoriationibus coxarum ⁊ in capitula de excoriationibus pedū
que hic adducta erunt.

¶ Cᵐ. 3ᵐ. de ꝯfortatione ad coitum ⁊ de his que conferunt ad
impotētiam remouendam ad illud.

Accet sepius humana na
tu
ra auxilio in confortatione coitus cū deficit ipsius
potentia. quare de his que confortant coitum conse
quenter dicemus . Sunt autem ꝯfortātia coitū na
ture multiplicis : q̄dā enī confortant illū: q̄ ventositate debitā i lo
cis aggenerāt: q̄dā ēt erectionem virge adiuuāt. q̄dā vero in coi
tu delectationem adaugent quedam vo plures ex his in se hēnt
vtilitates. Nos autem hoc calle incedimus nam in hoc cap. ꝑmo
dicemus que absolute sunt laudata coitum confortare ⁊ ꝑprie vē
tositatem multiplicando in locis spermatis. posterius vo dicemᵒ
de alijs. Communicant auteꝫ omnia hec capitula i vtilitatibᵒ mł'
ta quare in quocunq̄ casu adinuicem perquirāt' ꝑpter facilitatē
enim inuentionis eorum que necessaria sunt ⁊ lucidioris doctri
ne gratia sic hec capitula sunt distincta. Sera. ergo sic dixit quan
crocus bibitur excitat libidinem. ⁊ Dyaſ. dixit venerem stimulat
¶ Et Constan. dixit q̄ costus potatus cum vino ⁊ melle libidi
nem commouet. Et idem dixit. Sera. ⁊ Gal. dixit q̄ sit bibitus
cum vino vel melle ⁊ Alka. dixit q̄ bibatur cuꝫ vino ⁊ q̄ hoc fa
cit quia habet quandam ventositatē inflatiuam. Et idem dixerūt
Aui. ⁊ Haly. ¶ Et Auic dixit sic extimauerunt quidaꝫ q̄ galia
aromatizata augmentum efficit in coitu. ¶ Et dixit etiam . Se
rap. quando bibitur ex garif. ʒ. 5. cum lacte in ieiuno corroborat
potentiam coitus. ⁊ Raſ. dixit q̄ masticare cubebas in ieiuno li
bidinem augmentant. ⁊ dixit etiam sic Alka. vue inflant ⁊ ꝑuo
cant coitum Et dixit etiam sic dixerunt q̄dam q̄ persica addunt
in coitu. ⁊ dicitur q̄ illud fit in corporibus siccis ⁊ calidis ⁊ etiam
sinapis si bibat' cum aqua mellis facit desiderium coitᵒ . ¶ Et
Dyaſ. dixit semen fen. cum vino sūptum venerem stimulat. ⁊ ſb
dit hoc autem facit aperire vias tam lactis q̄ꝫ spermatis . Et in
hoc casu plus valet sumptum in cibo vel potu. ⁊ dixit etiam q̄ se
men apij domestici ꝑuocat coitum ⁊ hoc magis asseruit de apio
babilonico. ⁊ dixit Armel q̄ est semen rute siluestris q̄ coitum ꝑ
uocat detur autem sicut scribitur capitulo de ꝑuocatione coitus
alias vomitus. ¶ Et Papias loquens de coriandro sic dixit eiᵒ
semen cum vino datum ꝑmptiores reddit i venerē . Corroborat
etiam ⁊ illum auget sisamium excorticatum qñ i equali quantita
te cum granis papaueris albi semine lini comeditur . Si etiam
ꝑm veteres semen lini cum pipe comedatur ⁊ proprie cū pipe lō
go coitum incitat. Et Dyaſ. dixit semen . lini cum melle ⁊ pipere
venerem stimulat si multum aceptum fuerit. ⁊ idem Aui. ⁊ Se
rap. dixit semen tribuli ⁊ maxime siluestris comestum recens coi
tum incitat ⁊ aliab. hoc ablate dixit de herba tribuli. Et Aui. dix̄
de vtroq̄ ⁊ dixit iterum Serap. fructus terbentini ꝑuocat vriaꝫ
⁊ incitat coitum. Et hec est arbor grani viridis siue albori vel ter
bentine. quia idem sunt: ⁊ etiam semen nasturcij incitat libidineꝫ
coitus ⁊ est simile sinapi ⁊ eruce semini ⁊ dixit etiam quando bibi
tur de semine vrtice ⁊ rob excitat appetitum coitus. ⁊ Gal. dixit
q̄ bibatur cum vino dulci. ¶ Et Dyaſ. dix̄ q̄ habet. aliquid ven
tositatis propter quam hoc facit ⁊ bibat' cum dulcore. Et pater
dixit q̄ sit semen vrtice domestice ⁊ q̄ non sit tritum nimis. Et ſb
dit Serap. ⁊ oleum vrtice quando comedit' cum cepis ⁊ vitellis
ouorum mouet coitum ⁊ Alk. an. dixit q̄ vrtica habet ventosita
tem que prouocat coitum: ⁊ maxime semen potatum cum rob.
Et quidam dicunt q̄ etiam cum vino bibitū hoc facit in muliere
⁊ aperit os matricis: quare matrix. recipit sperma: ⁊ similiter co
meditur cum cepis ⁊ ouis ⁊ ꝑuocat' vrinam oportet autē vt post
haustū eius bibatur aliquid ex oleo roſ. ne adurat gulam biben
tis Et dixit etiam. Alkā. omnes species cepe ⁊ cocte ⁊ crude cōe
ste excitant coitum. Et dixit ⁊ alleum ꝓhibet appetitum comedē
di verum q̄nq̄ nocet ꝑpter vehementiam sue exsiccatiōis ⁊ re
solutionis quare si decoquantur i aqua donec eius acuitas in ea
resoluatur non elongat': quoniam sic illud quod de ipso remāet
in elixatura eius pauce caliditatis q̄ non exiccat ⁊ generat' ex eo
materia spermatis. ¶ Et ſbdit ⁊ quando in venis conuertitur.
in fumositates non elongatur quoniam adiuuat desiderium coi
tus. Et Dyaſ. dixit porrum venerem stimulat. ⁊ Serap. hic dici
tur magis de porro nabati. i. orientali. Et pater dixit q̄ idem pōt
porrum nostrum non transplantatum coctum i aqua ⁊ comestū
sed post ipsum bibatur vinum dulce aut etiam cum sorbitione pti
sane detur . Et dixit etiam Serap. pastinaca domestica excitat coi
tum ⁊ proprie radix siluestris cuius semen est rotundum. hec enī
fortiter coitum incitat: ⁊ idem potest etiam semē pastinace dome
stice ꝑm Aui. Alka. quia habet aliquantulum inflationis ⁊ ideo
est ꝑuocatiua coitus sicut dixit Alka. ⁊ dixit etiam alka. irigoruꝫ
vsus excitat appetitum coeundi. Et dixit etiam q̄ been excitat ap
petituꝫ coeundi. ¶ Et Auic. dixit q̄ cortex radicū capere augm̄
tat coitum Et Serap. dixit q̄ radix serpentarie cum vino bibita
excitat coitum. Et Aui. dixit q̄ sic radix serpentarie crispe: ⁊ con
ficit etiam emoroydibus. ⁊ dixit etiam. Serap. bulbus inflatiuus
existens excitat coitum omnes species hoc faciunt ⁊ dixit de radi
ce superiori illij tertie speciei q̄ facit duas radices vnam supra aliā
⁊ quando radix superior bibitur cum vino stimulat libidinem. ⁊
quando inferior bibitur abscindit a spermate potentiam generā
di ⁊ si quis bene dicta prudentum considerat tale liliuꝫ est gladio
lus sagitalis ⁊ proprie ꝑm Dyaſ. de quo sic dixit kyranᵒ h herba
duas habet radices vna supra aliam sedentem radicem ita q̄ sup
iorem si quis in potu dederit alicui cum vino ad veneremicrigit
i ferioīē autem si biberit quasi contrarium facit. ⁊ dixit Alkan.

dixit ze

Uide hic: que valēt i magnificando virgam posita a doctore

Uide h medicamīa q̄ valēt i remouendo pruritum in genitalibus posita hic.

Uide hic ⁊ que valent in cōfortando coitū sunt multiplicis nāe posita hic

Uide h q̄ oēs species cepe valent i excitādo ad coitum

doaria ꝓuocat coitū. ⁊ dixit de satiriōe absolute ꝙ.ʒ.ij.ꝺ eo pota
te augmētant libidinem ⁊ desideriū coitus corroborant ⁊ veteres
dixerunt ꝙ radix testiculi canis maior a viro cum bibitur auget
libidinem ⁊ marem generare facit si autem viridis ꝺm partem.
⁊ eius radix minor a muliere bibita libidinem incitat sed feminā
generare facit. Verū. Gal. in octauo de simplici. sic dixit de dictis
radicibus. Radix quidem canis maior a muliere bibita libidinē
incitat multam videtur humiditatem superfluam ⁊ ventosā ha
bere ⁊ ꝓpterea venerem ꝓuocat bibita. Et de minore dix̄ ꝙ nō
solum non ꝓuocat ad coitum sed contrarium totum est: detinet
enim ⁊ reprimit ⁊ he species sunt radices satirionis: ⁊ dixerunt ēt
veteres ꝙ testiculus vulpis bibitus: ⁊ proprie cum vino libidinē
incitat ⁊ stat loco stinci vt dixit Auicenna. Et pater dixit ꝙ sit vi
num cum quo bibitur dulce ⁊ nigrum: ⁊ qdam ex veteribus sic
de ipsa dixerunt radix satirionis que dicitur testiculus vulpis ⁊ ꝓ
prie illa que exterius rubea est interius alba ⁊ ē dulcis ⁊ est semē
eius simile semini lini nisi q̄ est maius ⁊ subtilius: ⁊ aliam radicē
habet bulbus ⁊ rotundam sicut ponam ꝙ quādo comedit̄ ⁊ bi
bitur post ipsum vinum dulce coitum incitat immo in hoc tantū
habet virtutem ꝙ etiam dicitur retenta in manu coitum ꝓuoca
re. Et credo ꝙ sit secunda species satirionis quam. Dyas. vocat sa
tirion roraycū de quo sic dixit dicitur ꝙ herba hec si i manu tē
ta fuerit venerem stimulat: cū vino bibita acrius stimulat ad coi
tum. Et dixit iterum Dyas. de radice tertie speciei sic huius radix
potata venereos excitat actus. De herbis sic dixit Alkan. chi
mus comestus prouocat coitum ⁊ dixit etiam basilicon ꝓuocat
coitum ⁊ lac facit augere. Et ego dico primum facit viride ⁊ secū
dum siccum. Et Serap. dixit ꝙ menta domestica ꝙ ipsa īcitat co
tum de siluestri dicit ꝙ incitat libidinem incitatione modica verū
Gal. hoc vltimum magis videt̄ dicere de menta domestica qua
propter acquisita ex hortensi cultura hūiditate ad libidinem mo
derate concitat: in est autem hoc cōmune omnibus quibus adē
semi digesta humiditas ⁊ ventosa. Et idem etiam vult Dyas. Et
Aliab. dixit ꝙ menta est humiditas ventosa qua inflatur concu
piscentia coitus conuenienter Et Alkan. dixit ꝙ succus mente cū
aceto potatus interficit lumbricos ⁊ ꝓuocat coitum. Et pater di
xit ꝙ succus mente cum vitello oui sumatur ⁊ incitat libidinē ⁊
idem possunt folia eius: ⁊ maxime recentia. Et Dias. dixit credūt
ꝙ saturegia pronos faciat in venerem Ideo grauide ꝓhibentur
eā in cibo sumere ex quo potest accipi ꝙ coitus pregnantibus n̄
conueniat. ⁊ Aui. dixit tudere adiuuat in coitu ⁊ proprie in deco
cto ꝙ est ex vino est autem decoctum ⁊ rob idem: ⁊ dixit assa in
coitu fortitudinem prebet ⁊ Serap. dixit bdellium addit in potē
tia coitus ⁊ meliorat ⁊ addit in omnibus. Et Alkan. dixit ꝙ cera
addit in coitu ⁊ Serap. dixit. iterum vinū in quo extinguitur fer
rum candens auget libidinem. ⁊ Aui. dixit ꝙ confortat ad coitū.
⁊ pater dixit ꝙ hoc faciat bibitum ⁊ facto etiam balneo ⁊ cōfert
hoc quando defectus est in membris genitalibus ⁊ idem ꝺm pa
trem p̄t aqua in qua pluries ferrū candens extinguitur. ¶ Nūc
autem aliqua pauca exterius applicata scribem⁹ collaudata per
veteres confortantia coitum: plurima .n. horum infra scribemus
capitulo de his que coitum confortant a forma specifica. ⁊ cap. de
erectione virge. Fidelis igitur sic dixit bacce lauri terantur ⁊ cōfi
cantur ⁊ ex eis vngentur renes ⁊ genitalia potenter excitant
coitum ⁊ bonum est puto ꝙ misceantur cum aliquo oleorum no
minatorum in hac capi. Et Aui. dixit ꝙ Serapium augmētū
efficit in coitu. Et quidam dixerunt ꝙ hoc est maxime quando
deficit coitus propter infrigidationem membrorum generatōis
qn̄. s. excipit̄ ex eo ps. i. musci ps. 5. ⁊ cū oleo irio aut oleo samba
cino ꝙ est melius fit lenitio. ¶ Serap. dixit si accipiatur de mu
sco parum ⁊ resoluatur cum oleo de cherua ⁊ liniatur cum eo v̄
ga i icitat coitum ⁊ est in eo humiditas quedam propter quam
excitat coitum. ¶ Et Dyas. dixit ꝙ muscum venereos actus sti
mulat. ⁊ Fidelis dixit ꝙ muscus potest distemperari cum vino
⁊ sic inungi renes ⁊ genitalia ⁊ potenter excitat coitum. Sed oīo
querat̄ ꝙ dictum est infra de erectione virge. Continuabo au
tem deinceps que ex animalibus sumpta sunt conferentia in hoc
capitulo dicens solum que in hoc casu sunt absolute laudata nam
quia vt plurimum hec generant sperma ⁊ mltipl cant ⁊ sic coitū
augent: ideo maxime scribā talia i sequenti capitulo. Kyrannus
igitur sic dixit testiculi vnicornij aut genitale membrum bibitum
viris ⁊ mulieribus concubitum incitant vehementer. Et sextus
pl. dixit cerui testiculorum siccorum aliquam partem: concubitū
excitat ita facit cum voluntate venus. ¶ Et Fidelis dixit testicu
culi cerui vel sumitas caude vulpis ⁊ testiculi tauri mulierem ad
libidinē excitant. Et dixit etiam fidelis testiculi vulpis comesti m̄l
tum excitant coitum. ¶ Et Ras. dixit si virga lupi incidatur in
frusta ⁊ assetur in furno ⁊ masticetur ex ea pars excitat coitum
statim. Et Serap. dixit calcaneus iro quando aduretur ⁊ sumit̄ i
potu incitat libidinem coitus. Et Alkan. dixit quando tramulū
ossis pedum vaccarum comburitur ⁊ potatur cū melle ꝓuocat
coitum Aliab. autē absolute hoc dixit ꝺ ossibus bouis. Et dixit ēt
Alkan. auctoritate Aui. cancer aque dulcis multum nutrit ⁊ au

Vlꝺ hic queda q̄ exterius apli ta st̄ cōfortāuia coitum

Vide hic ꝙ can cer aque dulcis cū h ꝙ ē magni nutrimēti auget coitum

get coitū Concordes autem sunt omnes veteres ꝙ libidinem in
citet caro stinci ⁊ maxime caro que est iuxta renes ipsorum: imo
ꝺm ipsos tam fortiter libidinem incitat vt auxilio contrario idige
at patiens ⁊ hoc est potens decoctio lentium cū semine lactuce
frigide in aqua vl̄ mellicrati. Et Aui. dix̄ sorbitio macis lactucā
⁊ lentium est eius remedium sed omnino hec queratur quod ēt
dicitur in sequenti. capitulo. ¶ Et Aui. sic dixit sal stince excitat
coitum quanto plus eius caro ⁊ plus ꝓprie caro suminis ⁊ que
sequitur renes proprie adeps eorum Et ꝺm partem n̄ superfluat
vsus eius quia nimium exsiccaret. Et Ras. dixit fel passerum do
morum sūptum ad pondus vnius dauich vel aurei si ex eo inun
gatur virga testiculi ⁊ inguina mixto cum aur̄. i. sanbach addit
in vim coeundi ⁊ erigendi ⁊ dixit etiam stercus vulpis inunctū
acrius virge cum oleo ro. augmentat coitum. Et Albertus dixit
cerebrum leopardi cum succo eruce mixtum corroborat coitum
sic cum ea virga viri inungatur. Et Alkan. auctoritate Ruffi. sic
dixit terra sigillata prouocat coitum ⁊ impinguat corp⁹. ⁊ Dyas.
dixit ꝙ lapis exebenus bibitus cum aqua vino in totum fortificat
coitum ꝙ homo non fatigatur eo. ⁊ est hic lapis speciosus ⁊ cum
eo aurifices limpidant aurum Experta autem multa habemus
incitantia coitum verum quia hoc maxime faciunt multiplicādo
sperma ideo illa in sequēti ponemus ca°.

Vide hic ꝙ cicer comestū sepe augmētū efficit in spermate ⁊ excitat impetus ad libidinem.

¶ Ca^m^.4^m^. de his que confortant coitū ⁊ sperma multiplicant.

Scribemus autem per se in hoc caplo que per veteres sunt laudata in con
fortatione coitus eo ꝙ talia sperma multiplicāt a so
lum bibitis ⁊ maxime delectabilibus a seminibus
seu fructibus inchoando Isaac igitur dixit si ex fabis sine cortice
ius fiat calefactiuis rebus appositis vt pipere longo zinzi. vel olo
amigdalino perfecta ē medicina ad coitus operationem hoc aūt
auxilium sperma ⁊ ventositatē multiplicat. Et sera. dixit cicer au
gmentum efficit in spermate Et Gal. sic dixit i libro ꝺ electuarijs
de ipo excitat aut ipet⁹ ad libidinem certum simul cum hoc sp
matis generatiuū quare ⁊ equis ⁊ stalonibus dāt ipsa. s. cicera ꝓp
hoc cōmedere. ⁊ Alkan. dixit farina cicerum cum lacte cocta
ꝓuocat coitū quando sepe comeditur. Et Auēzoar dixit ꝙ bro
dium cicerum rubeorum hꝫ coitum ꝓmouent et incitat etiā coitū
rizi cum oleo amigdalarum dulcium ⁊ lacte coctum ⁊ ꝓprie al
bum ⁊ mundum cortice ⁊ ꝓprie adhuc magis ꝙ infusū est per
noctem in aqua. Et dia. dixit ꝙ amigdala dulcis cupiditatem ve
neris si cū folliculo suo nucleus deuoret̄. Et Alkasis. dixit ꝺ ea
ꝙ proprie cum zucharo sperma auget ⁊ stati. Et serap. dixit ami
gdale dulces augent sperma ⁊ similiter faciunt nuces auellane ⁊
fistice. Et pater dixit de amigdalis ꝙ virides proprie sunt ille que
sperma multiplicant ⁊ coitum augent Et dixit etiam pater ꝙ fisti
ci recentes cum vino bibiti aut sapa aut melle aut zucharo. ⁊ ma
xime zinzi. addito coitum excitant. Et Mesue dixit ꝙ oleum de
amigdalis dulcibus ꝯfert ethicis ⁊ impinguat ⁊ augmētat spma
Et Alkas. dixit de auellanis ꝙ comeste cū aqua mellis cōferūt a
tique tussi ⁊ iuuant ad spuendū ⁊ ad coitum. Et Aui. dixit si gra
num pini maioris excitat coitum ⁊ ꝙ proprie ex eo nutritum. est
hec autem doctrina ab ipso queratur ꝺo cāu. Et dixit sisamū fric̄
⁊ comedit̄ cū semine papaueris ⁊ semie lini cū eq̄litate augmētat
spma ⁊ coitū. Et dixit ēt Auic. semē papaueris dōestici cū melle
augmentat sperma ꝺm etiā Aui. lingua auis. i. semen frasini libidi
dinem auget ⁊ sperma. Et Serap. dixit ꝙ in hoc est eius ꝓpetas
⁊ proprie qn̄ est mixta cū nuce muscata semē etiā trifolij dome
stici ⁊ maxime recens sperma multiplicat ⁊ h maxime facit babi
lonicum ex quo ibi fit panis Et Alkan. dixit granum bombace.
auget sperma. Et Serap. dixit granū cucul. auget in spermate ⁊
ꝓprie quando prius paruū torrefit ⁊ administratur cum sisamo ⁊
conficitur cum melle taberzet aut cū penidijs ⁊ tunc non nocet
⁊ est conueniens mixtio. Et dixerunt ꝙ granum azellen libidinē
fortiter auget. Et Serap. dixit granum azell. auget in spermate
augmentatione forti. Et dixit etiam Serap. sic eruca generat vē
tositatem ⁊ ideo facit erectionem virge ⁊ generat sperma ⁊ ex
citat libidinem ⁊ de ꝓprietate eius est facere erectionem virge
⁊ agrestis in hoc est fortior domestica ⁊ idem facit semen eius Et
dia. dixit ꝙ multum de ea comedatur. Et pater dixit ꝙ de ipsa ꝓ
prie semen inde comedatur ⁊ post ipsum sapa bibat̄ si autē sapa
mustum coctum vsq; ad consumptionem duarum partium. Et
dixit etiam Serap. ꝙ radix ⁊ semen rape generat ventositatem i
flatiuam ⁊ ideo mouent libidinem ⁊ augent in spermate ⁊ idem
potest radix cocta ⁊ comesta. Et dya. dixit ꝙ quando rape ex olo
⁊ vino trite sumuntur venerem stimulant ⁊ eo validius si cū eru
ca condiantur. Et auēzoar dixit ꝙ rape cocte cū carnib⁹ vel sine
coitū icitat ⁊ idē faciūt cocte ⁊ crude ꝺꝫ q̄sdā. Et p̄i dix̄ ꝙ h ꝓpe
faciūt cocte cū badocia ⁊ semie eruce domestice ⁊ comeste ē aūt
badocia ⁊ pastinacha idē Et Alkas dix̄ napi spma acuūt ⁊ ꝺꝫ sūt
rape siluestris ⁊ dixit etiam alkas baucie spmati acuitatē tribuūt
Et dixit etiam ⁊ cum ipso. Serap. raffanus ⁊ proprie siluestris i

Vide hic ꝙ eruca valet in ere tione virge ꝓpꝰ q: generat vē tositatem ⁊ ad multa alia valet vt in littera.

citat coitum ⁊ auget in desiderio coitus ⁊ in spermate ⁊ pater dixit
q hoc proprie facit semen eius cum semine eruce bibitum cū vi
no dulci. ⁊ dixit etiam Serap. secatuli mouet coitum ⁊ auget i e
rectione ⁊ in spermate ⁊ scḋm patrem ꝓprie facit quando cuꝫ mel
le conficitur: ⁊ dixit etiā sera. mugada. i. radices granati siluestris
augent in spermate ⁊ corroborant coitum ⁊ alkab. dixit cepa hꝫ
aliquid humiditatis vnde auget coitum ⁊ sperma: ⁊ aliab dixit
in cepe narcisci est humiditas quedam que sperma auget ⁊ coitꝰ
appetitum incitat. ⁊ dixit etiam. Serap. radices vterini been ma
nifeste augmētāt sperma. Et Alkasis. dixit hermodactili augēt
coitū ⁊ auget spma ⁊. A. dixit q hoc ꝓprie faciunt cum zinzi. con
ditum cum melle: tamē scḋꝫ Auicenna. cum mentastro ⁊ cimino
⁊. Serap. dixit in zizi. est virtus que adiuuat in spermate ⁊ iuuat
super coitum ⁊ scḋm Alkasis idem facit zinzi. conditum cuꝫ melle
⁊ tamen scḋm Auic. melius hoc agit non nutritum cuꝫ melle: ⁊ di
xit etiam. Serap. galanga mouet sperma ⁊ quando frustum ipi
sius tenetur in ore facit erectionem magnam ⁊ auget in sperma
te multum ⁊ dixit etiā. Serap. in pipere albo cum acuitate sua ē
humiditas que auget in spermate ⁊ scḋm Aliab. idē potest lignū
suum ¶ De herbis autem Auic. sic dixit assarum i spermate au
gmentum efficit ⁊ forte loquitur de radice Alkan. dixit ligua ca
nis. i. cinoglosa auget semen ⁊ coitum ⁊ corroborat libidinem ⁊
in hoc habet ꝓprietatem ⁊ ē delectabilis ⁊ ꝓpterea ponitꝰ podꝰ
eius nucemus. ⁊ medietas ponderis eius ex beē rubeo ⁊ dixit ēt
spargi multum nutriunt ⁊ augent coitum ⁊ generant sperma ⁊
dya. dixit de perdemenos. i. splemon siue herba splenaria siue ma
trisilua siue caprifolio sic folia. xxx. diebus bibita genitalia semina
hominū nutriunt ⁊ dixit iterum Alkasis de succo nasturcij aqua
tici sic ⁊ ponitur in eo zucharuꝫ ⁊ ꝓuocat vrinam ⁊ sperma. ¶
Nunc autem scribemus que ex aīalibus sumpta coitum confor
tant cum sua proprietate ⁊ sperma multiplicant q maxime faciūt
que comeduntur ex eis. Alkasis. igitur dixit sic lac stimulat coitū
⁊ aufert eius nocumentum si bene digeratur ⁊ sanguinē augmē
tat ⁊ sperma ⁊ dixit etiam oīa oua ꝓuocāt coitum ⁊ precipue pas
serum ⁊ columbarum ⁊ quidam veterum dixerūt q oua tremu
la preparata in aqua cum puluere zinzi. ⁊ stinci ⁊ sumpta cum vi
no dulci coitum corroborant ⁊ Aui. dixit caro gallinaruꝫ q̄ putre
scūt augmentat sperma. Et Rab. dixit gallina cocta cum quattu
or cepis q̄ sit alba ⁊ cepe albe ⁊ cū manu vna de alūine donec be
ne sit cocta si comedatꝰ caro ⁊ bibatur brodium addit in appeti
tum coitus ⁊ dixit etiam Rab. q pulli columborum addunt i coi
tu ⁊ calefaciunt renes ⁊ addunt in sanguinem. Et dixit etiam ca
ro austuris confortat debilitatē coitus ⁊ proprietas scpi eiꝰ est cale
facere renes ⁊ mouere luxuriam ⁊ reges precipiunt asturem ca
pi quando volunt addi in luxuria ⁊ amassant cerebrū cū trīdem
carnis eius ⁊ carnis piscis sagite. i. stinci cum melle colato ⁊ tan
tum quantuꝫ hoc totum de butiro vaccino ⁊ lambunt ex eo ho
mines debiles in coitu ⁊ fit additamentum in eleuatione ⁊ motu
⁊ Serap. dixit caro anatis augmentū efficit i spermate. Et Aui.
dixit caro perdicis augmentum tm̄ facꝰ in coitu. ⁊ dixit caro turtu
ris auget ⁊ spꝰ. coituꝫ ⁊ dixit caro etiam strucionis augmentum
efficit in coitu ⁊ chiranus sic dixit de passere tota auis assata ⁊ co
mesta delectationem venarum mouet: ⁊ stercus passerum cū vi
no bibitum facit magnam erectionē. ⁊ dixit etiam. Chiranus re
nes vulpis comesti vel bibiti venerem ipellunt ⁊ excitant. Et dixit
etiā testiculi vno cornij aut genitale membroꝝ bibitū viris. ⁊ mu
lieribꝰ ꝯcubitū icitāt vehemētꝰ ⁊ dixit ēt testiculi appbiti venerē ici
tāt. Et dixit testiculi ēt galli cum vino bibiti venerē irritāt. ¶ De
piscibꝰ sic dixit ēt oīs piscis comestꝰ recens dum ē calidꝰ auget i co
itu Et Alka. dixit locusta marina bonuꝫ generat chinium quan
do est recens auget sperma. Et Galie. dixit sic de stomacis q circa
renes stomachorum velut intensiua testiculorum sunt cuꝫ bibūtꝰ
Et Serapio. dixit talis caro facit magnam erectionem virge
adeo q oꝫ fieri medicinam extinguentem ipsam verum tamē qn̄
miscetur cum medicinis alijs stringitur virtus eius ⁊ auget sper
ma. ¶ Et sbdit q de coctio lentium cum melle est medicina eiꝰ
aut semen lactuce cum aqua. Et Alkab. q potetur succus botro
rum lactucarum vel oculi lactuce cū aqua. ¶ Et Dyasco. dixit q
ad vsus venereos facit caro stinci si ex vini ciato potetur: nam si
plus sumatur neruos ledit. ¶ Et rasis. dixit q si salsetur caro sti
ci ⁊ bibatur ex ea pondus aur. i. cum vino dulci corroborat renes
⁊ virgā ⁊ ꝓuocat libidinē ⁊ sepū stinci expellit dolorē renū ⁊ fac.
distillare spꝰ. i. multiplicare. Et suspēditꝰ nodꝰ mediꝰ spine eiꝰ q apit
renes sup dorsū viri ⁊ iuuat v̄gā ⁊ corroborat coitū. Et si de te
sticulo eius bibatur ad pondꝰ vnius alkilat cū aq̄ cicerū rubeoꝝ
⁊ cū ciato vini purissimi ⁊ duos vel tres vaccini butiri facit distil
lare sperma. ¶ De tertio autem genere rerum dixit Alkan. q
squama ferri auget sperma. ¶ Nunc autem quedam nostra ex
perta pter plurima predictoruꝫ scribemꝰ q̄ coitum confortant ꝓ
prie sperma multiplicando ¶ Sumus ergo experti q in prece
dentibus dictum est de semine. i. q tollatur seminis pars. i. ⁊ pipis
ptes. 5. ⁊ cum grana siasmi excorticata qn̄ cū penidijs aut zucha
ro aut melle conficiuntur scḋm q requirit dispō patientis in frigo

[margin:] Uiď hic que ex aīalibus sumpta coitū confortant appetitū ⁊ sperma multiplicant

[margin:] Uide hic q pisces auget i coitū

re ⁊ calore ⁊ dentur multiplicāt. n. sperma ⁊ similiter grana pini
magna quando cum passulis enucleatis teruntur ⁊ ex eis quoti
die sumitur. ℥. i. cum vino dulci coitum incitant. ¶ Itē ad idē cū
zucharo aut melle ⁊ radice enule hortulane ⁊ granis pinearum.
⁊ zinzi. fiat confectio ⁊ detur ex ea a. ʒ. ij. nisi ad. ʒ. bis cū vino dul
ci aut sapa. habemus autem adhec vtilia experta a Gal. in suis
secretis: ⁊ alia etiam que propter breuitatem hic tacentur.

¶ Capitulum 5m. de his que ventositatem multiplicant ⁊ q̄ fa ciunt ad erectionem.

Sicut diximus in superioribus omnia ista capitula sibi inuicem vtilitates coicant.
Item plura que hic dicentur tacta sunt supra mlta
etiam supra sunt tacta que hic ēt sunt vtilia ⁊ ꝓprie
que in primo capitulo huius tractatus sunt dicta que ventositatē
multiplicant alternatim ergo cum expedit capla requirātur. Al
kan. ergo sic dixit vue recentes virge erectionem augmentāt. Et
voluerunt veteres q ad virge erectionem multum facit eruca
a ꝓprietate sui sicut dictum est in capitulo precedenti ⁊ in hoc sil
uestris ē potentior q̄ domestica ⁊ semen magis q̄ herba. Scḋm
autem Aui. infusio ciceruꝫ in ieiunio bibita fortiter virgam erigit
⁊ nos infundimus tota nocte cicera in aqua calida ⁊ mane damꝰ
illam in potu: semen etiam pastinace domestice cum mulsa vel
vino dulci bibitum adiuuat virge erectionem semen ēt mugad.
fortiter virgam erigit ⁊ libidinem ꝓuocat. Inueniō auteꝫ pro cer
to q mugad. est radix granati siluestris per se nascētis quā. Ser.
vocat mugad. de superius dictum est quidam autem dicunt q
sit radix vnde fit ossa. Et puto q pater huius opi. fuerit. Nam di
xit sic assa bibita cū vino recenti dulci adiuuat in erectione virge
quando deficit a frigiditate ⁊ humiditate. naꝫ in spermate ꝓpter
vinum facit augmentum ⁊ qr ipsa iflat fit cā erectionis Et conso
num est hoc ei q dixit Ra. ⁊ est si assa conficiatur cum melle ex
eis aur. i. sumatur per duos horas ante coitum fortiter virgā eri
git. Et dixit etiam Serap. cinamomū sbtile aliquantulum gene
rat ventositatē ⁊ ideo facit satiriasim. i. virge erectionem magnā
Et dixit etiam quando frustum ex galanga tenetꝰ in ore facit ere
ctionem magnam ⁊ etiam comesta auget in spermate ⁊ dixit ēt
porrum ꝓuocat satiriasim ⁊ succus eius ⁊ semen sanat hominē
qui non pōt coire ⁊ faciunt eum redire ad pristinum statuꝫ ⁊ dixit
etiam. Sera. mellissa inflationem faciens virgam eriget ⁊ appo
situs potius ipse dirigat. ¶ Et Chira. dixit ad facieñ erectioꝫ aci
ni. i. semia vitis albe depressis botris circa cum modico lapidis q
inuenitur i capite piscis squille datur in potu his q genitalia hn̄t
soluta multam instantiam p̄stat: sed his qui non pn̄t commixtioꝫ
vel concubitum pficere hoc sanum est Alka. auteꝫ dixit sic fumꝰ
piperis longi virgam erigit. Et dixit quādo vngitur caput virge
virile cum musco distemperato cum balsamo ꝓuocat multuꝫ ap
petitum coeundi ⁊ facit cito spermatizare. Et sbdit dixerūt medi
ci perside si accipatur de eo parum ⁊ dissoluatur cum oleo de ke
ri ⁊ liniatur cum eo virga iuuat ad coitum. Et dixit hic Serap.
q misceatur cum oleo de keruа ⁊ virga ⁊ inguina inungantur.
Et addit Alkan. ⁊ dixerunt q in eo est humiditas quedam per
quam iuuat ad coitum. Et dixit etiam Alkan. aucte pantegni q
muscus cum oleo sambucino femori vel ventre iunctus libidinē
augmentare facit. Continuans autem deinceps ea que d aīalibꝰ
sumpta sunt conferentia in hoc capitulo dico q sic dixit Aliab. te
stes vituli siccati triti ⁊ assati excitant virgam. Et Chiranus sic
dixit q oua columbarum comesta intensionem prestant Et dixit
etiam stercus passeris bibitum cum vino erectionem magnam
prestat ⁊ tota auis assata ⁊ comesta delectationē venerearuꝫ mo
uet Et dixit etiam stercus fasiani bibitum vel linitium erectionē
facit ⁊ dixit etiam lapis de ventriculo struci cum vno grano sati
rionis tritus ⁊ datus in cibo vel potu latenter magnam facit
tensionem maxime illis q non possunt ꝯcubere ⁊ ipse lapis solus
ad collum suspensus bonam digestionem. facit ⁊ intensionem ad
concubitum. Et dixit etiam kyrannus si extremitas testiculi vul
pis suspendatꝰ intensionem facit magnam ⁊ similiter trita ⁊ in po
tu data latenter idem etiam operantur testiculi sicci bibiti si ex cis
coclear vnum detur immo scḋm ipsum ⁊ sniuncti tensionem ma
gnā prestant ⁊ Alkasis dixit pinguedo piscis stinci quando inuꝫ
gitur virga ꝓuocat libidinem sed pro hoc videatur in capitulo p̄
cedenti ⁊ sextus ps dixit adeps asini cum anserino adipe masculi
mixtus ⁊ ad anū appositus ad concubitum preparat ⁊ Rasis.
Dixit sic cum formicis preparatur vnguentum ad erectionem v̄
ge fit enim ex formicis nigris que habent alas ⁊ corroborat coi
tum Sumantur quedā formice magne habētes alas que pona
tur in vase vitreo ⁊ i fundatur super eis sambac bonū. i. oleum sā
bacinum ⁊ suspendatur ad solem. v. diebus deinde coletur ⁊ ꝓij
ciantur formice ⁊ infundantur cum coinguina indigentis ⁊ v̄ga
⁊ inferiora pedum ⁊ est bonum ad corroborandum erectionem
v̄ge ⁊ ego dico quecunqꝫ dicta sunt supra primo capitulo huius
tractatus

[margin:] Uide hic qualiter vue recētes augmētāt erectioꝫ virge

[margin:] Uid h q passer auis assata ⁊ comesta delectationē venereoꝝ cō mouet.

tractatus ⁊ proprie exterius apposita sumpta ex animalib⁹ fere
conferunt in virge erectione hic ergo queratur. ¶ Nunc autē
quedam composita bibita. ⁊ exterius applicata scribemus que in
hoc capitulo per veteres sunt laudata Kyranus dixit. ℞. seminis
eruce. ℥. iiij. piperis. ℥. i. conficiantur cum melle de quo mane ⁊ se
ro assumes q̄tum accipies duobus digitis. Et dixit etiam sic si
quis iam sit ꝑfecte etatis ⁊ habeat membrum dissolutū ⁊ lan
guens faciat hoc ecipe. ℞. eruce seminis. ℥. xvj. cimini ℥. viij. pipe
ris. ℥. iiij. seminis portulace. ℥. ij. hec tria confice cum melle de qua
sumat mane ⁊ sero hoc incomparabile est. Et Rasis. dixit sūat
olei de lilio ⁊ pōat euforbij ⁊ pipis ⁊ vitri ⁊ sinapis oīuꝫ ante ⁊ ex
vnguento virga ⁊ omnes partes anteriores ⁊ posteriores inūgā
tur ⁊ v̄ga erigetur ⁊ dixit etiam ꝙ cortex pinee ⁊ ciperi anetum co
quantur in vino ⁊ ex his licinium intinctum teneatur in ano ⁊ vir
ga erigitur

¶ Capitulum. 6. de his que a forma specifica sunt laudata ad
confortationem coitus.

E

Rit autem sermo noster cō
sequens
de his que a forma specifica ꝑm omnes predictas ī
tentiones sunt laudata per veteres coitum conforta
re a terre nascentibus inchoādo. Dia. igitur dixit d
ꝑa specie satirionis sic ⁊ vocatur ꝑm satirion roray cum dicitur ꝙ
herba hec si manu tenta fuerit venerē stimulat ⁊ dicunt accipe
mirtum ⁊ terre ipsam cum oleo de palestina ⁊ line pollicē pedis
dextri tui cum oleo nam tunc concubes donec illud permanet su
per pollicem tuum. ⁊ dixerunt quidam veterum ꝙ radix enisci ⁊
domestici rorenij femori alligata coitum incitat. ¶ De his aūt
que ex aīalibus sumuntur sic dixit. Raf. qui ligauerit fel. vrsi sup
femur dextrum poterit coire quotiens voluerit ⁊ non nocebit ei.
Et dixit etiam fel masculinum leoncie super femur sinistrum alli
gatum non cessabit coire cum muliere donec ipsum tenuerit. ⁊
sextus pl. vulpis caud summa ad brachiū suspensa irritamētū cō
cubitus esse dicem⁹ ⁊ dixit etiam vulturis iecur pte dextra si sum
pseris aliquid in cute genis illatū suspenderis ad concubitum pa
ratior eris. ⁊ dixit etiam galli testiculi testiculus cum adipe anseri
no in arietꝫ pelle brachio suspensus concubitum excitat suppositi
lecto cum ipsius sanguine efficiunt ne concubant qui iacent: ⁊ sid
lis sic dixit de sanguine vespertilionis collecto in lana capiti
dormientis mulieris suppōe ⁊ ipsa libido incitabitur. ⁊ Albertus
dixit de lapide elacerio ꝙ portatus venerem excitat. Quid autē
sit supra queratur in capitulo de siti de isto. ⁊ Kyranus sic dixit d
subtiliori ferro ꝙ fu ex freno asini igne anulus factus ⁊ gestatus
fugat demones ⁊ auertit febres mulieribus quoqꝫ magnam libi
dinem prestat. ¶ Nunc autem que magis ad v̄ge erectionem.
scripserunt operantia a sola forma specifica nos scribemus Kyra
nus sic dixit lapis qui inuenitur in ventriculo struci ⁊ ad collū sus
pensus bonam digestionem fac t ⁊ intensionem ad concubitum
⁊ dixit ēt si quis inungat aures hyrci ⁊ fricet eas manib⁹ h yrc⁹
sperma emittet si igitur ex hoc spermate v̄gam inunget habebit
tensionem magnam ⁊ inexpugnabilem a muliere aliq̄. ⁊ dixit. ēt
de lacerta cōi sic cauda eius testata erectionem facit ⁊ dixit ⁊ de
cocodrillo dentes eius dextri abstracti eoqꝫ viuo dimisso tensionē
vel erectionem prestant sinistri mulieribus si vero vtqꝫ adaptent
facient inconuenientiam. ⁊ dixit etiam lapis gestati dexter quidē
sustantiam facit sinister vero contrariuꝫ facit ⁊ alibi dixit ꝙ lapis
dexter tpris eius portatus tensionē. i. erectionē facit ē aūt salpa pi
scis marinus satis not⁹ ⁊ de eo est iadro ⁊ in groatia q̄titas infi
nita ⁊ q̄ñ illū vidi inciuitate rauen ⁊ ariminū ⁊ dum in salario
ibi esset ⁊ Rasis dixit nodus medi⁹ spine stōaci qui aperit nodos
supra dorsū viri iuuat virgaꝫ ⁊ corroborat coitū. Mlta aūt dicta
sunt supra ⁊ proprie q̄ de aīalib⁹ sūpta sūt q̄ sūt vtilia in h ca° h igi
tur cū expedit regrāt.

Uide h valētia ad erectionē virge a sola forma specifica.

¶ Ca^m. 7. de his que delectationē multiplicāt i coitu ⁊ adiungēt

Q

Uoniam autem maxime i
coitu dele
ctatio queratur quedam autem per veteres sunt
laudata que talem delectationē multiplicāt: id circo
erit pn̄s capl'm de his que in coitu delectationē ad
augent sunt enim plurimi qui cum modica delectatione coeūt ī d
lectatiōe coit⁹ egent auxilio: dicemus enī ꝙ quecūqꝫ scripta sunt
in caplis precedentibus de quib⁹ dictum est ꝙ libidinem augent
delectationem ēt ꝑstant in coitu quare ad h capl'm reducāt. Aui.
igit dixit ꝙ piper ⁊ zinzi. cum melle mixta faciūt dlectationē ī coi
tu adaugeri ⁊ dixit ēt ꝙ salliua illi⁹ q tenet ī ore altit aut cubebas
causat delectationē i coitu. Et Aui. sic dixit si vis vt mulier. ꝑ dele
ctatiōe coit⁹ tui viꝝ aliū nūq̄ q̄rit accipere. Accipe fel yrci ⁊ fel lu
pi ⁊ exsicca vtrūqꝫ postea cū vadis ad coitū dissolue ex eis cū olo
calido ⁊ inunge v̄gā. Et dixit etiā si tollatur de sepio hyrcoꝝ me

Uid hic medicamē faciēs vt mulier si habeat rē cū aliquo nisi tecum

dioꝝ iter ꝑuos ⁊ magnos id qd dictū stati accit mulieri pp super
fluā delectatiōꝫ q̄ hꝫ ꝙ expt⁹ sū veꝝ. Et Raf. dixit si vis vt muli
er nō hēat rē cū aliquo nisi tecū accipe ꝙ cadit ex capillis ei⁹ ⁊ fac
puluerē dīde accipe adipē yrcoꝝ ⁊ aliquātulū de felle gallie ⁊ oīa
adinuicē ꝯfice ⁊ inūge v̄gā: ⁊ subdit cōbure. s. capillos eosdē ⁊ te
re vehemēt ⁊ pone sup virgā ⁊ coeas. Et dixit etiā si fel gallie qs
ponat sup v̄gā suā stati coeat cū vxore sua nō diliget aliū ⁊ puto
ꝙ sit pp delectationē quā hꝫ Et Kyranus dixit fel aurati piscis in
ūcto mēbro cū vnguento libidinē ⁊ delectationē magnā in coitu
ꝑstat. Et dixit etiam adeps piscis salpe delectatiōes magnas facit
tritus vel solut⁹ cū melle ⁊ iunctis vtrisqꝫ genitalibus ⁊ sol⁹ inun
ctus etiā idem. ¶ Et dixit etiam cerebrū cornicule cuꝫ melle si
vnxeris genitale. fuerisqꝫ cum muliere valde te diliget nulli aliȷ̄
adherebit nisi tibi. Et cāꝫ etiam puto delectationis itēsionē et dix
oua cornix inūcta testiculis delectationē inducūt ⁊ bibita faciunt
amorē ⁊ silr oua yrūdinis. Et Raf. dixit iterū si virga inungat
cū stercore gazel. i. dayne ⁊ deinde coeat cū vxore sua diliget eaꝫ
sp puto ꝙ pp delectationē causatā in coitu vt superius dictū ē. ego
aūt scio ꝙ fel apri inūctū v̄ge delectationē magnā in coitu ꝑstat ꝙ
affirmat etiā fidelis ⁊ ꝑm ipsū excitat etiā voluptatē coit⁹ ⁊ idē
etiā facit fel verris ꝑm ipsū sero aūt hic adducatur cōfectio kirani
de felle capre siluestris scripta supra de iuuamēto īpregnationis ꝑ
ea que hoc agunt magis a nā. cōi.

¶ Ca^m. 8. de his que sūt cā delectationis inter virū ⁊ vxorem.

C

Um autē delectatio ⁊ amor
sunt ex cāis
vigorātibus coitū pp delectationē quā augēt in ipō
sicut sens⁹ declarat pp. istud puto istud capl'm h fa
cere de his que dilectionis inter viꝝ ⁊ vxorē sūt cā
¶ Non est autē indecens hic hoc capl'm collocare. Scripsim⁹
enī ī h ope mlta q̄ ī seipis videntur illicita opari. necessitate tū vrgē
te nō solū sūt licita opari īmo necessaria nimis sicut est ꝑuocatio
mēstruoꝝ ⁊ interfectio fet⁹ ī vtero ⁊ ꝑuocatio aborsus ipsi⁹ ⁊ cō
silia. ⁊ tunc in licitis solū ⁊ necessitate vrgente sit vtile hoc capl'm
⁊ non extra ipsius quoqꝫ ꝯscriptio de opis pulchritudine ⁊ ꝑfecti
one existit: si qs ergo ad illicitos coitus hoc capl'm presumat extē
dere iter personas illicita s amorē illicitū prouocādo sicut autē que
de se iusta ē oblīq̄t iiuste sic ⁊ dei furor preoccupet opus suū. Di
cā aūt in hoc ca°. ꝑmo que laudata ꝑ veteres solū bibita iter virū
⁊ vxorē cū expedit licitaꝫ beniuolentiam causāt a terre nascētib⁹
inchoando Secundo v̄o q̄ bibita ⁊ aliter a ꝑpriata h agūt Ter
tio v̄o que solū extra a ꝑpriata h agūt Dya. ergo sic dixit de adra
nide. dixit dicitur bibita amorē inferre. Et dixit etiā mandragos.
sic huius radicem multi dāt ad amorē ⁊ dixit de cinbalaria. i. vm
bilico veneris sic multi ad amorem eā colligūt. Et Albert⁹ sic dix
de peonia hec puluerizata cū vermibus tere cōuoluta cum sper
ma inducit amorem inter maritū ⁊ vxorem si vtatur illa in cibis
⁊ hꝫ quādā aliā litterā idē ꝑ oīa dixit de prouinca. ¶ Continuās
aūt ea que ex aīalib⁹ sūpta sūt dico ꝙ Aui. sic dixit si potet vir mu
lierem d medullo pedis sinistri lupi nō diliget aliū nisi ipꝫ. Et Ra
sis dixit sanguis natuū hominis ꝑ ventosas sūptus in concha die
ꝑ. xl. dies dimissus fiet forma hōis postea ponat ī farina ordei. lx.
diebus dcīde colet ⁊ sanguis ipsius sumatur cum vino modico
misceatur ⁊ detur in potu cui vis viro vel mulieri ⁊ te diliget Et
dicit etiam si dederit mulier sordes pedum in potu viro diliget eā
Silr si vir dederit sordes pedū mulieri diligetur ab ea. Et dixit ēt
sic si vis diligi ab aliq̄ aliq̄ vl ab abscid vngues tuos ⁊ da ī potu
ꝯbustos. Et kyra. lapis q ē ī capite pauōis datus in potu cū ꝑprio
sudore virginē etiā quā volueris acquires. Et dixit ēt sic si duas
lacertas inuentas feminā. s. masculum cōmiscentes ceperis ac se
xum abscideris ⁊ desiccatā in potu dederis fiet amicicia indisso
lubilis. Et dixit etiā v̄mes q fiunt in cornibus arietis ad amorē sūt
efficacissimi in potu dati. ⁊ dixit ēt ranūculi ⁊ testiculi aqle sicci ī
fusi ⁊ suspsi cum vn dicto ⁊ in potu vel cibo dati inꝯcupiscētiā ⁊
amorē magnū ducūt bibentē. Et dixit ēt magni vulturis cor eli
xum ⁊ datū in cibo latentur aut siccum datū in potu mulieri ma
gnā amiciam ⁊ desideriū lassiuū ei facit. Et dixit interiora corni
cule assata si mulieri ignoranti dederis valde te diliget: ⁊ dixit ēt
testiculi colūbi masculi amoris poculum sūt mulieri a viro dati sꝫ
⁊ matrix mulieris seu femīe viris data. ⁊ dixit de ouis predictis
sunt amatorius potus Et dixit ēt si quis caudam tremulam cum
pullis suis in ollam recluserit ⁊ ꝯbustā in puluerē redegerit muli
eriqꝫ in potu dederit faciet ea dissoluere pre amore ⁊ liquescere.
Est enim potus irrefragabilis cui silis non est Et dix etiā sic qs
barbā piscis trille absciderit ea viuente eamqꝫ viuentē in mari
remiserit dederitqꝫ de barba illa mulieri in potu amoreꝫ magnū
⁊ delectationē accendet in ea. Et dixit ēt sic de vulpe testicul⁹ ei⁹
siccus ⁊ dexter tritus in potu superaspsus amoris potus est a mu
lieribus datus ⁊ sinister viris. Et Alber. dixit de tasse: ⁊ si ex pre
dictis rebus fiet puluis ⁊ ponatur in cibo alicuius persone multū
diligetur ab ea ⁊ hoc ꝑbatum est tēpore nostro. Et videt lo

Uid hic intētionū auctionis circha dicenda in hoc capitulo

Uide hic medicamē ꝙ facit dissoluere ꝑ amore ⁊ liquefi. ⁊ est medicamē cui silr nō est.

qui de oculo taffi dextro mixto cū coreo lupi. ¶ Nunc autē ad h ꝓpositū scribemus aliqua laudata per veteres que bibita. ⁊ alit approximata exterius delectationem causant inter virum ⁊ vxorem. Ras. ergo sic dixit medulla pedis sinistri leontic valet mulieri que non diligit virum suum ⁊ si mittatur in nares eius diliget virum suū ⁊ si mittatur in nares eius diliget eum plusq̄ aliū. Et dixit kyranus cerebrū pauonis amateriorū poculū est: cor eius gestatum beniuolentiam ⁊ felicitatē pstat. Et dixit etiam si qs pilos irundinis cepit eosq̄ in ollā miserit ⁊ luto obfirmauerit ⁊ assauerit deinde apiens ollam ⁊ ɔsideret inuenit duos pullos se se osculantes ⁊ duos ab inuicez auertentes. si ergo acceperis eos q osculantur se ⁊ cū oleo. ro. solueris feminamq̄ vnxeris illico sequetur te. Si autē de cinere ei in potu dederis isana fiet ꝓ amore: solues aūt hoc si de cinere auertentium dederis ⁊ reuertetur: vehemēter te amabit ⁊ si in potu dederis eam alicui bibere idē operaberis. ⁊ sic in cibo oīno amaberis. Et Alber. sic dixit de miluo si caput eius feratur circa caput dat hoī amorē ⁊ gratiam oīuz hominum ⁊ mulierum ⁊ sbdit ⁊ in genibus est qdam lapis si sbtiliter inspiciatur qui si ponatur in cibo vel potu inimicorum duorum statim fiunt amici ⁊ erit inter eos amicicia magna. ¶ Cōtinuans āt ea que in hoc caplo sunt laudata tm̄ exterius approximata. dico q Rasis sic dixit si calcar sinistri pedis galli aliquis tenuerit ⁊ sit galli comedentis triticum ⁊ non sordidum diligetur a mulieribus. Et Rasis dixit si vir gestauerit cor cornicis masculi ⁊ vxor cor femine conuenient inter se toto tēpore eius vite. ⁊ eius miraculum est ⁊ alibi absolute dixit si cornicule gestatur concordiam inter virū ⁊ vxorem prestat. Et dixit etiā dexter oculus lupi ⁊ p̄mus spondilis vel nodus caude insimul gestata ꝓprie in vase aureo qui portauerit a mulieribus valde amabitur ⁊ amplexabitur. Et Albert9 dixit fel lupi mixtum cum oleo. ro. si inungatur qs ī superciliis diligetur a mulieribus vnde ambulauerit cum eis. ⁊ kyranus dixit iterum sic cum duos testiculos vulpis abscideris. al. autem viuū dimittens ⁊ suspenderis. nā si aliquā cū illis testiculis tetigeris statim assentiet. qdā aūt eos mittunt ischion irci. Et dixit iterū Alb. q lapis aquile suspensus in sinistro latere acumulat amorē īter viros ⁊ vxores. Et Dias. dixit de lapide elacterio ⁊ est lapis qui inuenitur in ventre gallorum gallinaceoruz similis cristallo vel aque limpide sicut mulieribus ꝓdest portatus que volūt placere viris nam ꝓbos ⁊ speciosos reddit portantes ⁊ ꝺ dixit lapide qui dicitur galasias ⁊ est lapis habens figuram grandinis ⁊ colorem ⁊ duriciem hz adamantis q gestatus mitigat iram ⁊ luxuriam ⁊ ceteras calidas passiones. ⁊ dixit sic de lapide berillo sculpitur in eo locusta marina ⁊ sb pedibus eius cornix ⁊ sub gema herba sauina ponitur in nodo aureo inclusa ⁊ gestat amorem ɔiugū ⁊ maiorem ɔiugum facit. s. amorem. Et dixit sic etiā de magnete cōcordiam: secum hz enim multas mulieres cum rixa disgressas a maritis coegit reuerti. sic ⁊ maritos mulierib9 gratiosum ⁊ obsequētem ⁊ iocundum sermonis facit hominem portantez Et dixit iterum Alber. de zaphiro non tamen nimis lucido q gestatus facit pacem ⁊ concordiam ⁊ parum deuotum ad deuz ⁊ cōfirmat hominem in bonis. ⁊ facit hominez frigescere ab interiori Quicū q aūt inimicos placant oīa conferunt in hoc caplo de his infra ꝓprium caplm faciemus cū de ꝓuisione a nocumentis hoīnū loqmur in sermone de venis sicut ⁊ ista conferunt etiam in illo caplo Multi veteruz posuerunt maleficia posse fieri est aūt maleficiū in hoc loco illud quod fit ne vir possit cū vxore accūbere q certe facillime fit ⁊ maxime cum virgo prima vadit ad virū aut etiā cū exardet qs amore iniusto in alterum. Circa que veteres remedia posuerunt Est autem hoc opus diabolicū ⁊ contra legem diuinā subtrabit enim nālē amorem qui inter virum vxorem esse debet de quo in precedenti caplo dictū est quare pp perfectionem etiaz ⁊ pulchritudinē operis qualiter talia maleficia preuideātur ne accidant ⁊ tollantur iam facta in presenti dicemus caplo. Dico igitur q oīno ad ꝓuisionē. ⁊ curā fiat recursus ad ea que infra dicētur sermone. 4°. ca° 2°. q est de ꝓhibitione medicamentorum ⁊ malorū ⁊ ad ea que in p̄cedenti caplo dicta sunt nā quecunq̄ licitum cāut amorem illicitum amorem diminuunt ⁊ ecōtra dixerūt igitur veteres q artemisia. i. matricalis super limē domus suspēsa facit nulli maleficium noceat illi domi. Et dixerunt etiam q sqlla integra in limine domus suspensa tollit maleficiū. vt Dyas. dix Et dixerūt ēt si maleficiatus biberit herbā aliquā q̄ creuerit ꝑ medium alicui9 lapidis pforati maleficiū tollitur. Et dixerūt q radix brionie a maleficiato portata soluit oīa maleficia eius. Et dixerūt de animalib9 ⁊ proprie Fidelis q pic9 auis assata ⁊ elixa ⁊ comesta soluit incantatione ligatus ⁊ dixerunt q si maleficiatus suffumigetur dente hominis mortui soluitur maleficium Et dixerunt q sanguis canis nigri linitus oībus pṫibus domus ī qua est maleficiū tollit illud Et coitabellente dixit auctore. Cleopatra in li°. quem fecit de informanda speciositate feminarum sic ligatus vt non coeat fel coruinum accipiat mixtum cū sisameliō. quo vngēs totum corpus adiuuatur qꝺ si sit aliquis maleficiatus ad minus amandum aliquam vel aliquem stercus illius quē diligit recens ponatur in sotulari dextro amantis eo ignaro ⁊ calciet se. Nam quam cito calorem sentiet soluetur maleficium ⁊ hoc tempore meo expertum est verum. Et dixerunt etiam ⁊ proprie Dia. q si corallus teneatur in domo soluit oīa maleficia. Ego autem expertus sum q si maleficiatus mingat per anulū cū quo vxorem suā desponsauit soluitur maleficiū ⁊ potest cū ea cōcubere.

Vide hic mlta q̄ aplicata exteri9 laudātur ꝓ ipa delectatione

Vide h curā ⁊ mo9 h quomō fit ꝓuisio ne maleficia nocant ⁊ si contingit quomō remoueant

¶ Capm. 9. ⁊ vltimū de accidentibus post coitū cōtigentibus.

FRequenter multis contigit vt post coitū inuoluntarius fit eis egestionis egressus quibusdā āt accit tremor in mēbris post coitū ⁊ qꝺ hoc fit accidens dignum putaui hic ponere que in ipsis per veteres sunt laudata cōis ergo circa ī iuolūtario egressu est exhibitio eoruz que vētrē cōstringūt de qb9 copiosius dictuz est supra Et administratio ēt vnguentoꝝ ⁊ ēplastroꝝ stipticorū. confortantiū lacertos debilitatos ⁊ semen agnicasti ⁊ silia ī hoc casu multum laudauerunt oleū neriden. i. spicam romanā ⁊ Aui ī hoc casu laudauit etiam oleum nardinū ⁊ oleū de cypsso ⁊ oleū de sauina. his autē inunctiones patiens in horis que sūt extra coitum operctur cū āt ad coitū vadit sp prius feces ꝓ posse expellat ⁊ h suppositoriū in hora coitus sibi subiciat. Rx. acatie. ramich. ⁊ ē confectio de q̄ fit gallia turis balausti gumi. arabici an. partes eq̄les fiāt formule similes ossibus dactillorū ⁊ sbyciātur. Non inueni āt q auctores medicie pticularitr ī h cāu simplicia plura laudauerūt. q ꝫ q̄rit ɔposita in h ca°. auctores medicine pgrat pp opis. eni pfectionē nolens ī hac pte opis deficē posui hic breuiter q̄ sequētur auctores. Circa tremorem āt q post coitū multis accit ēt simplicia particularia aliq̄ nō inueni laudata nisi vnū q dix Alsarabi9 q sic. dix Et q. ʒ .ij. accipit de opoponaco cū succu maiorane ꝑ tres dies valet tremori q fit ī coitu ⁊ eis q aliq̄ cogitatione tremescunt sbuenit cū vino potatū ⁊ sic de aliis Quare hic finē ipono huic tratatui cuz auxilio saluatoris nostri ihesu cristi Amen.

Vide hic laudata ī tremore post coitum.

AAA
Uacans
Sit nonē
et econtra
est aūt

BBB
de intētione
aut supflua
vniuerso

CCC
hoc est
gioue
pluralitas

DDD
belcit
anime
frigiditas

EEE
ma et
vnde df
Cam .14

FFF
dicta
cōcipe
tamē nō

GGG
aut cā
accītia
mortale

HHH
tiue ꝓced. it
nō oportet
lericis mu

III
plene
uatio pp
De cura

KKK
capls
doria